H. Morr.

4° H. Morr
514

Dom. S. S. Adelhaidis et Caietani

S <36700563550010
<36700563550010
Bayer. Staatsbibliothek
33

Theol.

Monial.

R. P.

FRANCISCI PELLIZZARII

E Societate IESV.

R

TRACTATIO

DE MONIALIBVS

EDITIO QVINTA.

2079

TRACTATIO
DE MONIALIBVS.
In qua resoluuntur
OMNES FERE QVÆSTIONES.
(Et ex his plurimæ adhuc non tractatæ) quæ de ijs excitari solent in communi, & in particulari.

NIMIRVM

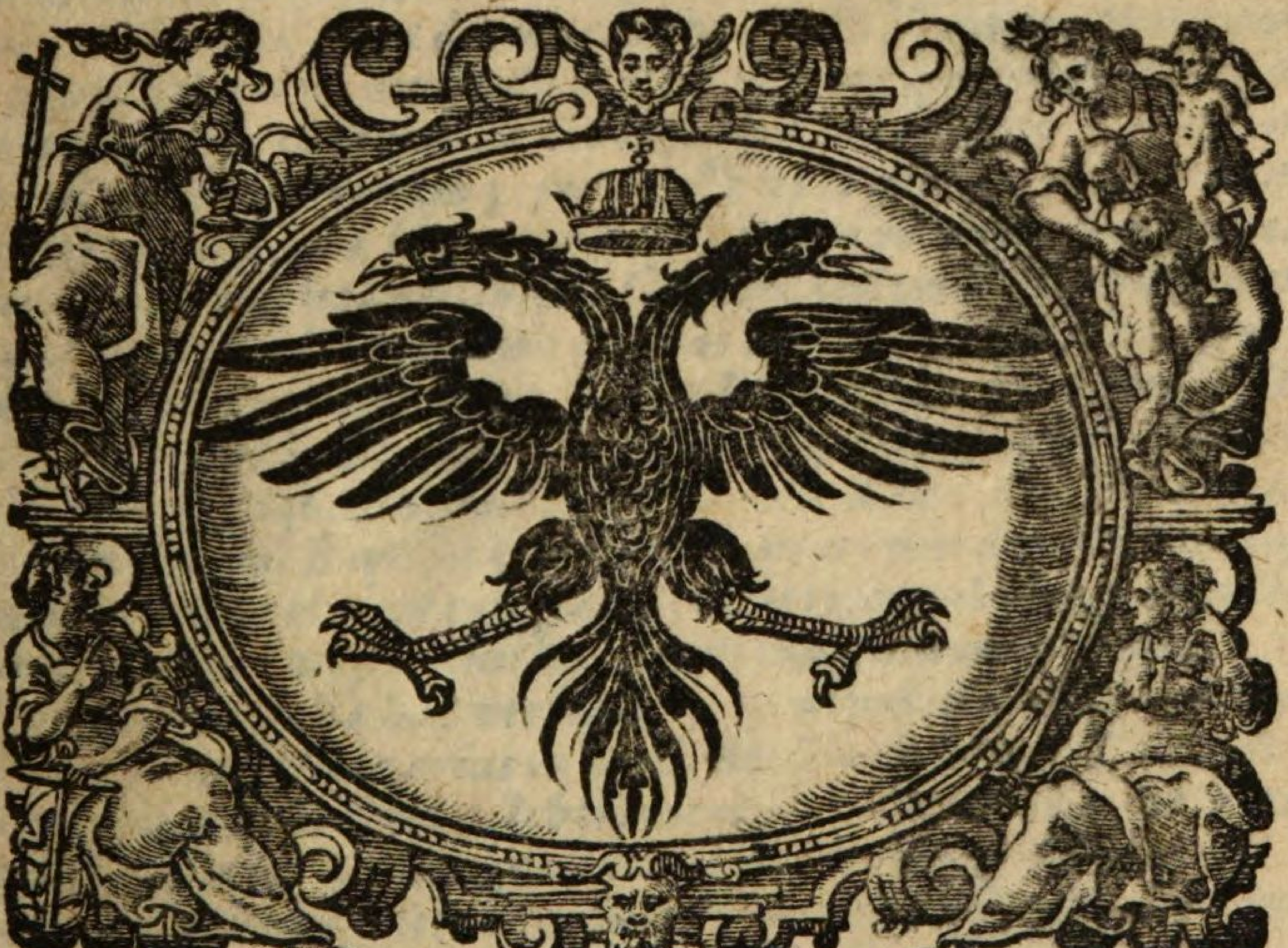
De Receptione, Nouitiatu, Dote, Renunciatione bonorum, Professione, Velo, Consecratione Votis Religiosis, Clausura, Obligationibus, Prohibitionibus, Pœnis, Priuilegijs, ac Gubernatione quò ad earum Prælatos, Abbatissas, & Confessarios ordinarios, ac extraordinarios.

ACCESSIT FORMVLARIVM LICENTIARVM,
Quarum vsus in Monialium gubernatione solet esse frequentior.

AVTHORE

P. FRANCISCO PELLIZZARIO
PLACENTINO
E Societate IESV, Theologiæ moralis Lectore.

R

VENETIIS, *Apud Paulum Baleonium*. M. DC. LXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

TIPOGRAPHVS AD LECTOREM.

Tractationem de Monialibus à R.P. Francisco Pellizzario à Societate Iesu conscriptam, & anno 1644. Bononiæ, Venetijs vero anno 1646. meis typis editam, communiq; Doctorum virorum approbatione, ac plausu exceptam, ab ipsomet Authore recognitam, à multis mendis castigatam & non paucis, iisq; admodum vtilibus auctam Additionibus recudo, amicissime Lector, ne in Literaria Republica desideretur Liber adeò probatus, vtilis, ac necessarius: quod omninò contingeret, cùm pæne omnia exempla primæ, ac secundæ editiones iam fuerint distracta, & per vniuersam Italiam mira celeritate disseminata. Tractationem hanc quicumq; viderunt, & attentiùs lectitaretur: illam suspexerunt, approbarunt, & summopere comendarunt; nec immeritò: cùm in ea breuiter, clarè, ac solidè proponantur, & soluantur omnes ferè quæstiones, quæ à Doctoribus proponi solent de Monialibus: additis plurimis alijs, iisq; difficillimis quæstionibus, quas alii Authores non solum non examinarunt, sed ne attigerunt quidem: vt proinde Tractationem hanc alii auream, ac eruditissimam appellauerint; alii numeris omnibus absolutissimam; alii Monialium Prælatis, ac Confessariis perutilem, ac necessariam; alii doctrina, & curiositate plenissimam. Testis Eminentiss. Cardinalis de Lugo inter Doctores nostræ ætatis nulli secundus; qui in Literis ad Authorem scriptis sic habet: Tractationis de Monialibus à R.V. editæ exemplum ad me transmissum singulari animi mei sensu perlegi: quippe quæ omninò respondit expectationi à me iamdudum conceptæ de nobilissimo V. R. ingenio. Gratulor vestram Reuerentiam ad commune bonum promulgasse opus publico plausu excipiendum non modò ob elegantiam, quæ in eo elucet, sed etiam ob vtilitatem, quæ ex eius argumento Literariæ Reipublicæ obueniet. Certum habeat V.R Tractationem hanc me magna in æstimatione habiturum: gratias denique quas debeo, ago; meque ex animo vestræ Reuerentiæ commendo. Testis Illustriss. ac Reuerendiss. D. Alexander Scappius zelantissimus Ecclesiæ Placentinæ Episcopus, qui plura statuta Synodi ab ipso habitæ anno 1646. Firmauit ex doctrina in hac Tractatione data. Testis Reuerendissimo D. Io. Baptista Ciarlinus fælicis recordationis vir ingenio, doctrina, prudentia, ac probitate conspicuus, celebrisque ob egregios codices ab ipso editos, qui tomo 2. controuersiarum forensium iudicialium cap. 194. n. 39. loquens de hac Tractatione formalia hæc verba habet; vt post Sanchez dixit pulchrè doctissimus P. Franciscus Pellizzarius in tract. de Monialibus. Testis R. P. Diana ob suos codices toties editos Orbi celeberrimus, qui per literas de transmisso ad ipsum exemplo Tractationis huius gratias agens Authori, ad eum his verbis ex Italico sermone in Latinum fideliter conuersis sic rescripsis: Pulcherrimum Tractatum de Monialibus à R. V. conscriptum accepi illum perlegi summa animi mei voluptate, reperique multa doctrina, & curiositate refertum. Legi præterea indicem Manualis Regularium (qui inserebatur in præfatione præsentis Tractationis) *& cùm Manuale contineas materias tum ex se ipsis, tum ratione dispositionis, quæ eæ explicantur, publica luce dignas: suadeo, vt R. V. quàm primum illud in*

lucem

lucem edat; animo præsagiens id cessurum in non vulgarem R. V. commendationem, ac laudem. Testis Admodum R. P. Magister Hieronymus Allè Congregationis S. Hieronymi de Fessulis Concionator insignis, olim Vicarius Generalis sui Ordinis, & modò Lector publicus sacrarum Literarum in Bononiensi Academia; qui, vbi hanc tractationem perlegit, eam sic probauit, vt non solùm eruditissimam, & auream sæpius appellauerit; sed præterea ex Latino in Italicum sermonem traductam in breue compendium redegerit, & Bononiæ ad commune Monialium beneficium ediderit. Testis R.P. Franciscus Bordonus Tertij Ordinis S. Frãcisci Religiosus vir admodum doctus, & in materijs Regularium versatissimus (vt constat ex eruditis codicibus ab eo hactenus editis: qui in suis miscellaneis nouissimè impressis decis. 31. *de hac Tractatione loquens hæc habet. P. Franciscus Pellizarius Societatis Iesu vir in moralibus eruditus, vt testatur eius opus de Monialibus; cum alias decis.* 21. *tractationem hanc doctam appellet. Testis denique R. D. Frãciscus Venierus Ferrariensis Sacerdos, qui item è Latino in Italicũ sermonem fideliter ferè ad verbum ea huius Tractationis capita conuertit, in quibus agitur de tribus Votis Religiosis, de Clausura Monialium, ac earum præcipuis Obligationibus; eamque sic conuersam Ferrariæ anno* 1646. *typis euulgauit, vt sic ea proximius, & facilius deseruire poset Monialibus alias latini sermonis plerumque imperitis.*

Ordo tractationis est is, quem indicat Author in eius inscriptione: plures quæstiones hic omittit, quæ fieri possent de Monialibus, quia in proprijs Tractatibus opportuniùs tractandæ sunt: aliquas è contra interdum inserit minus proprias Monialium; vt qui curam gerunt illarum, magis in promptu habeant, quæcunque faciunt ad eorum gubernationem: aliquas item quæstiones in vno loco expositas proponit etiam alijs in locis, sed remissiuè: nec inutiliter, cùm spectent ad varia capita, & aliàs valdè conferat, quod simul colligantur in vnoquoque capite quæcunque ad illud spectant (v.g. omnes prohibitiones, omnes pœnæ, &c.) ratio styli est, quæ vsitatur in scholis, & quæ facit ad faciliorem intelligentiam, eorum, quæ tractantur: non supponit quæ asserit; sed plerumque confirmat auctoritate Doctorum (si qui occurrunt) & rationibus, & Constitutionibus, Pontificiis, & Conciliis, & iure tàm canonico, quàm ciuili; prout fert conditio rerum, quæ tractantur: quin & aliqua hic supponit, quæ in aliis tractationibus Manualis ab ipso editi latè probantur: in referendis Doctoribus non multum moratur, studens breuitati: paucos recenset, eosque grauiores; interdum tamen & iuniores; quippe qui plures quæstiones tractarunt, quas antiqui Doctores omnino intactas reliquerunt, & aliàs suam promerentur laudem; plures, & graues difficultates à nullo alio (quod viderit) discussas resoluit; adhibita non rarò doctorum virorum consultatione; in opinionibus eligendis memor efflati illius celeberrimi Media tutissimus ibis, *sicut abstinet à nimis rigidis, sic & à nimis laxis, plerumque tamen propendens in benigniorem partem, iuxta illud.* In dubijs benigniora præferenda sunt l. semper ff. de regul. iur. *in resoluendis quæstionibus sic studet breuitati, vt quàm maximè nitatur vitare obscuritatem. Illud demum in hac Tractatione conscribenda intendit, vt bono spirituali Monialium, directioni eorum, qui illis deputantur in Confessarios, ac publicæ vtilitati consuleret; an autem id verè assecutus sit, aliorum sit iudicium, & hinc colligatur, quod quinque annorum spacio iam ter fuit edita, moxque edetur etiam Lugduni. Superest, amice Lector, vt præsentem huius Tractationis editionem beneuolo animo excipias, sicut alias excepisti, Authorique tuis precibus opportunum à Deo O. M. auxilium obtineas, quo deinceps ex nouis suis operibus, quæ molietur, (si corporis patietur valetudo) & Deo gloria, & tibi vtilitas oboriatur.*

INDEX

INDEX
CAPITVM, SECTIONVM, AC SVBSECTIONVM,

Quæ continentur in præsenti Tractatione De MONIALIBVS.

CAPVT I.
De statu religioso Monialium in genere.
CAPVT II.
De Nouitiatu Monialium, alijsque ipsi annexis.
SECTIO I.
De Receptione Monialium ad nouitiatum.
SECTIO II.
De Nouitiatu Monialium, alijsque ipsi annexis.
SECTIO III.
De bonorum Renunciatione facienda à Monialibus ante professionem.
CAPVT III.
De Professione Religiosa Monialium.
SECTIO I.
De Professione Religiosa Monialium, & circumstantijs ipsi annexis.
SECTIO II.
De Dote Monialium.
SECTIO III.
De Velo Professionis, ac de consecratione Monialium.
CAPVT IV.
De 3. votis Religionis, ad quæ tenentur Moniales vi professionis.
SECTIO I.
De Voto Paupertatis Religiosæ.
SECTIO II.
De Voto Castitatis Religiosæ.
SECTIO III.
De Voto Obedientiæ Religiosæ.
CAPVT V.
De Clausura Monialium.
SECTIO I.
De Clausura Monialium in genere.
SECTIO II.

De

De Clausura Monialium quò ad egressum ipsarum.
SECTIO III.
De Clausura Monialium quò ad ingressum extraneorum.
SECTIO IV.
De Clausura Monialium quò ad receptionem puellarum in educationem.
SECTIO V.
De Accessu extraneorum ad Moniales.
CAPVT VI.
De præcipuis Monialium Obligationibus.
CAPVT VII.
De præcipuis Monialium Prohibitionibus.
CAPVT VIII.
De præcipuis Pœnis iure communi latis contra Moniales, nempe de excommunicationibus, suspensionibus, interdictis, & alijs similibus.
CAPVT IX.
De præcipuis Monialium Priuilegijs.
CAPVT X.
De Gubernatione Monialium.
SECTIO I.
De gubernatione Monialium quò ad Ordinarium, aut Prælatum regularem.
SVBSECTIO I.
De gubernatione Monialium quò ad Ordinarium.
SVBSECTIO II.
De gubernatione Monialium quò ad Prælatum Regularem.
SVBSECTIO III.
De Visitatione canonica Monialium.
SECTIO II.
De gubernatione Monialium, quò ad Abbatissam.
SVBSECTIO I.
De canonica electione Abbatissæ.
SVBSECTIO II.
De potestate Abbatissæ in Moniales subditas.
SECTIO III.
De gubernatione Monialium quò ad Confessarium.
SVBSECTIO I.
De confessario Monialium ordinario.
SVBSECTIO II.
De Confessario Monialium extraordinario.
SVBSECTIO III.
De varij Monitis dandis Monialibus ad profectum ipsarum spiritualem.

TRACTATIO DE MONIALIBVS

Ratio Dicendorum

AD complementum Manualis Regularium, quod à nobis conſcriptum eſt, & primo editum fuit Venetijs: par erat, vt præſentem inſtitueremus Tractationem de Monialibus: cum præter ea, quæ in dicto Manuali à nobis explicantur tam de ſtatu religioſo in communi, quam in particulari, & ſunt communia Religioſis vtriuſq; ſexus; plurima de Monialibus in ſpecie occurrant, quæ maximam habent difficultatem, & aliàs non poſſunt reſolui ex doctrinis generalibus, vt quotidiana oſtendit experientia. Tractationem diuidemus in 10. capita, in quorum 1. agemus de ſtatu religioſo Monialium in genere: in 2. de earum receptione, ad Nouitiatum, ipſo Nouitiatu, ac bonorum renuntiatione: in 3. de profeſſione religioſa, dote ſoluenda monaſterio, velo profeſſionis, ac conſecratione: in 4. de votis ſubſtantialibus religionis: in 5. de clauſura, ad quam tenentur: in 6. de alijs earum obligationibus: in 7. de prohibitionibus: in 8. de pœnis: in 9. de priuilegijs: in 10. de earum gubernatione: demum proponemus Formularium Licentiarum, quæ in Monialium gubernatione ſolent concedi.

CAPVT I.

De ſtatu religioſo Monialium in genere.

1 *VNde deducatur nomen Monialis.*
2 *Qualis origo Monialium.*
3 *Qualis Monialium inſtitutio ab initio.*
4 *In quo conſiſtat eſſentia ſtatus religioſi illarum.*
5 *Debent militare ſub certa aliqua regula.*
6 *Qualis varietas, & diſtinctio inter Moniales.*
7 *Aliquo modo diſtinguuntur in clericales, & laicales.*
8 *Moniales Choriſtæ träſferri poſſunt ad ſtatū Monialium Conuerſarū, & è contra.*
9 *Moniales Tertiariæ quæ: votum Caſtitatis earum nequit commutari à potente commutare votum Caſtitatis.*
10 *Moniales communiter profitentur vitam contemplatiuam.*
11 *Quo tempore ſtatus Monialium fuerit primò approbatus.*
12 *Clauſura non eſt de eſſentia Monialium.*
13 *Status Monialium decorus Eccleſiæ, & vtilis ipſis Monialibus.*

14 *Puellæ allici possunt ad statum religiosum Monialium.*
15 *Dari potest Ordo Monialium, quæ sint Religiosæ sine Professione solemni.*

QVÆRES I. Vnde deducatur nomen Monialis, seu Monachæ.
1 ℟. Deduci à verbo græco μονάζειν quod est in solitudine viuere; vnde & deductum est nomen Monachi. notat autem *Tambur. de iur. abbatis s. d. 7. q. 1. n. 1.* Moniales alijs item nominibus vocari a scriptoribus sacris; nimirum Sanctimoniales, Nonnas, Nonnones, Nunnas, Nunnanes, Deo consecratas, seu dicatas, velatas Christi sponsas, Dominicas, Castimoniales, sacræ perpetuæ continentiæ sectatrices.

QVÆRES II. Qualis fuerit origo status religiosi Monialium.
2 ℟. Eas, propriè loquendo, in lege euangelica traxisse originem ex Institutoribus Religionum: quorum saltem aliqui simul cum regula Religiosorum virorum instituerunt etiam Monialium regulam, vt notat *Suar. to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 10. n. 11.* de SS. Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco; addens, quod, licèt de alijs Ordinibus, tam Monachorum, quam Mendicantium non ita certò constet, quo tempore cœperint habere Monasteria feminarum sibi subiecta, aut suam regulam profitentia: probabile tamen est in ijs incœpisse simul monasteria virorum, ac fœminarum. Quin etiam in ipsa lege veteri status religiosus Monialium fuit adumbratus, tum in mulieribus ad ostium tabernaculi excubantibus *Exodi* 38. cum in virginibus extra templi Salomonici loca degentibus in illius conclauibus, Deumque, ibi assiduè colentibus 2. *Machab.* 3. tum in Iuditha, quæ cum esset vidua, modesta veste induta, suumque corpus cilicio, ac inedia affligens in precatorio suæ domus tabernaculo cum puellis suis (quas virgines fuisse probabile est) clausa morabatur, Deumque timens sacris precibus, & rerum diuinarum meditationi vacabat: tum in Anna vidua, sanctitate, ac vaticinandi dono illustrissima, & à Cyrillo Hierosolym. *Cathech.* 10. nomine Monialis religiosissimæ vocata, quæ in templi conclauibus cum virginibus, ac viduis Deo inseruientibus secundum aliquos habitauit, id colligentes ex *Luca* 2. tum maximæ in B. V. M. quæ tertio ætatis anno fuit in templo præsentata, ibique Deo seruiens toto mentis affectu, vsque ad annos nubiles mansit cum alijs virginibus ibi degentibus, omnium virtutum forma effecta.

3 Notat autem *Suar. n.* 3. incertum esse, qualis fuerit institutio, ac professio huiusmodi virginum Deo dicatarum ab initio, etiam in lege euangelica; num scilicet eæ se adstrinxerit omnibus votis substantialibus religionis, an solo voto castitatis (sicut modò fit à multis) num seruarent talem statum in Monasterijs, vel in priuatis domibus, quem habitum deferrent, & qua viuendi forma vterentur; dicitq; probabile esse varios fuisse modos talis status, & quidem non solùm in diuersis temporibus, aut locis, sed etiam in ijsdem; sicuti nunc de facto sunt in Ecclesia.

QVÆRES III. In quo consistat essentia status religiosi Monialium.
4 ℟. Consistere in tribus votis substantialibus religionis, paupertatis scilicet castitatis, ac obedientiæ: patetq; ex eo quod status religiosus est vnus, ac idem tam in viris religiosis, quam in Monialibus, quantum patitur conditio sexus illarum; cum ergo status religiosus consistat in tribus votis substantialibus religionis, in ijs consistet, & status religiosus Monialium. Verum tamen est ad essentiam huius, aut illius Ordinis spectare etiam quodlibet aliud votum, quod iuxta leges proprij Instituti solemniter emittatur: idque tam respectu Monialium, quam respectu virorum regularium.

QVÆRES IV. An sit de substantia status religiosi Monialium, vt amplectantur aliquam ex Regulis approbatis à Sede Apostolica, vel certè ratio, & modus viuendi, quem illæ obseruant in hac, aut illa Congregatione, specialiter approbetur à Papa.

5 ℟. Esse,

5 ℟. Esse, & consequenter alterum ex his necessariò requiri, ita Suar. *supr.n.10.* hinc inferens, quod, si quis velit erigere monasterium Monialium, & non sub aliqua regula approbata; nisi ratio viuendi in eo seruanda specialiter approbetur à Papa, tale monasterium erit quidem Congregatio honesta mulierum, non tamen vera Religio, seu religiosa professio iuxta, *c.vn.de rel.domib.in 6.* cum notatis ibi per *Io. Andr. & Panorm.1.p. consil.cons.55.* probatur autem responsio, quia quod statutum est in *c.vlt.de rel.domib.& c.vn.eod. tit.in 6.* vt nulla religio instituatur, nisi sub regula approbata à Sede Apostolica, seruari debet etiam in monasterijs Monialium: priusque fuerat statutum ab *Innoc.II. in c.perniciosum 18 q.2.* vbi statuit abolendam esse detestabilem consuetudinem quarundam mulierum, quæ, licèt non profiteantur regulam aliquam approbatam, nihilominus Sanctimoniales vocari volunt; sicq; in *c.indemnitatib. §.supradicta de elect. in 6.* in hoc sensu videtur supponi Moniales, quæ verè sunt religiosæ, debere viuere sub aliqua religione approbata: siquidem nulla extat regula à Sede Apostolica pro solis Monialibus, vel pro illis principaliter approbata, ideoq; necesse est, vt profiteantur secundùm aliquam ex regulis approbatis religiosorum, siue postea sint subiectæ ipsis Monachis, siue Episcopis: sicut enim Monachi erant subiecti Episcopis, non obstante professione suæ regulæ, ita & nunc esse possunt monasteria Monialium. sic *Suar. sup.n.9.* & cum illo *Tamb. sup. D.13. q.1. n.3. & 4.*

QVÆRES V. An, & qualis varietas, ac distinctio reperiatur in Monialibus.

6 ℟. Quod, quamuis in illis non habeat locum distinctio religionis in religionem laicorum, & clericorum: cum hoc posterius membrum in ipsis reperiri non possit; id tamen non facit, quin aliqua varietas inueniri possit in Monialium Institutis cum aliqua proportione ad religiones virorum. Nam aliquæ propriè sunt Ordinis Monachalis, vtpote profitentes regulam S.Benedicti sub proprio nomine, & accommodato habitu: aliæ sunt Ordinis Mendicantis, quæ profitentur regulam alicuius ex Ordinibus Mendicantibus: aliæ sunt veluti Canonicissæ, quæ viuunt sub regula S.Augustini, & fortasse peculiari modo imitantur assistentiam in choro, & curam circa obsequium & ministeria diuina: aliæ denique sunt Ordinis militaris, quæ degunt sub regula alicuius Ordinis militaris cum insignibus, & habitu illius (etsi alias finis Ordinis militaris videatur omninò repugnare sexui fœmineo.) Vnde notandum est, adhoc vt Moniales possint dici huius, aut illius Ordinis, non esse opus, quod in omnib. assimilari possint viris dicti Ordinis; sed sufficere, quod profiteantur regulam illius, ac obedientiam, vtantur eius habitu, ac insignibus imitentur eius mores, seu constitutiones: quod benè aduertit *Suar. sup.n.8.*

7 Addo, quod, licèt inter Moniales non adsit distinctio laicalium, & clericalium (sicut paulò ante diximus) talis tamen distinctio inter eas reperitur æquiualenter: quatenus aliquæ illarum admittuntur tanquam choristæ (nimirum vt vacent choro) & recipiunt in professione velum nigrum; aliæ admittuntur solum, vt vacent ministerijs temporalibus Monasterij, & communiter vocantur Conuersæ, quas proinde possemus vocare simpliciter laicas, ad differentiam Monialium, quæ vacant choro, & dicuntur choristæ. Quod autem diximus Moniales choristas in professione velum nigrum recipere; audio non procedere vniuersaliter, quoad Moniales tertij Ordinis Minorum S. Francisci: siquidem harum aliquæ hodie recipiunt velum nigrum, aliæ album, aliæ vtrumque; vt ad me rescripsit P. Bordonus dicti Ordinis olim Prouincialis.

Vtrum verò Monialis addicta choro transferri possit ad statum Monialium conuersarum (vt vocant) & è contra.

8 ℟. Posse; nisi quoad translationem Monialis conuersæ ad statum Monialium choro addictarum obstet decretum Sacræ Congregationis iussu Clementis VIII. editum 19. Maij 1603. super receptione, & educatione nouitiarum, quod

ita habet: ***Sed qui ad conuersorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint.*** Ratio assertionis est, quod per talem translationem non variatur status substantialis religionis, sed solum accidentaliter: cum Moniales laicæ, seu conuersæ, & Moniales vacantes choro adstringantur ijsdem votis substantialibus, immò & ijsdem obligationibus, excepta obligatione recitandi horas canonicas, ad quam tenentur solum Moniales vacantes choro. Quæ exceptio procederet etiam de Moniali chorista, quæ fortè transferretur ad statum conuersarum; vt benè aduertit *Sanchez l.6.mor.c.7.n.80.* monens hinc sequi Prælatum regularem posse Religiosum eximere ab onere recitandi diuinum Officium, non directè, & per se, sed per accidens; remouendo religiosum subditum à statu religiosorum Choro vacantium.

9 Præterea inter Moniales enumerantur etiam Tertiariæ; quarum aliæ emittunt tria vota substantialia religionis sub proprio Prælato, ac propria regula, & viuunt in congregatione, suntq; verè, ac propriè religiosæ; aliæ verò viuunt extra congregationem in suis domibus, & non faciunt tria vota essentialia; & hæ non sunt verè religiosæ, ideoque non gaudent priuilegijs Monialium, nisi eo modo, quo dicemus *c.9.* sub finem. Illud autem hic obiter moneo votum castitatis simplex, quod emittunt Tertiariæ, non posse commutari ab habente priuilegium commutandi votum simplex castitatis. idque ob doctrinam *Suarez to. 4.de relig.tr.8.l.2. cap.12. n.3.* nimirùm vota statur, quæ scilicet fiunt ex vi peculiaris alicuius Instituti, non cadere sub generali facultate commutandi similia vota iuxta regulam iuris. *Non cadunt sub generali concessione; specialem rationem habent, & difficultatem*, ideoq; verosimiliter in specie non concederentur: constat autem votum Castitatis, quod faciunt Tertiariæ, esse votum status; quippe quod fit ex speciali Instituto Ordinis Tertiarij. Quod item procedit de quocunque alio voto, quod fiat in aliquo Ordine à Monialibus Tertiarijs ex peculiari Instituto.

QVÆRES VI. Quod genus vitæ profiteantur Moniales, actiuæne, an contemplatiuæ, aut mixtæ.

10 ℞. Regulariter profiteri vitam contemplatiuam, ne monasticam, ideoq; ferè omnes Moniales in proprio gradu Monachorum contineri (vnde fortasse communiter vocantur Monachæ) ita *Suar.* in terminis *n.7.* & patet, quia certum est vitam mixtam ex contemplatione, & actione spirituali versante in ministerijs erga proximos non habere locum in religionibus fœminarum; cum fœminæ non solum sint incapaces ordinum, sed etiam docendi munus ipsis denegetur iuxta *1.Cor.14.* vbi dicitur: *Mulieri docere non permitto:* & meritò; siquidem (vt ingeniosè adnotauit Chrysost. *in cathena ibi) Semel docuit, & cuncta peruertit*; si quid verò actionis participant, ordinariè solum est quoad laborem manuum, quæ operatio etiam proprijs Monachis viris, & præsertim contemplatiuis communis, fuit, & est moraliter necessaria hominibus aliqua corporis exercitatione indigentibus: præterquam quod aliud actionis genus consistens in vsu operum misericordiæ corporalis, est minùs accommodatum religioni fœminarum, sicq; regulariter minùs decet illud assumi ab ijs, vt proprium finem; licet alioqui dicta opera commodè exerceri possint à fœminis iuxta illud, *1. Cor.5. Vidua eligatur in operibus bonis testimonium habens:* & infrà: *Si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, &c.* obstat quippe obligatio clausuræ, per quam Moniales prohibentur exire extra claustrum ad exercenda dicta opera: quod tamen esset omninò necessarium. Si ergo vita, quam Moniales profitentur, non potest esse actiua, neque mixta: sequitur necessariò illam esse contemplatiuam, vt iam nos diximus.

QVÆRES VII. Quo tempore in Ecclesia primò inductus, & legitimè approbatus fuerit status religiosus Monialium.

11 ℞. Quod, cum idem sit iudicium de origine, & antiquitate religionum Mo-

nia-

nialium tam in generali, quam in particulari; quod de religionibus virorum, proportione seruata, vt innuimus, *q.2.* consequenter sustinendum est religiosum statum Monialium exortum fuisse simul cum statu religioso virorum; sicq; eodem tempore fuisse vtrumque institutum, & approbatum: simulque cum singulis ferè Monachorum Auctoribus, Virginum etiam Conuentus incæpisse, vt ostendit *Suar. sup. n.* 11. de SS. Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco; addens verisimile esse, quod idem etiam in alijs religionibus seruatum sit; & quidem ita, vt sub eodem Ordine virorum varia Monialium Instituta processerint: vt videre est in religione Fratrum minorum, cui præter religionem S. Claræ subijcitur item religio Conceptionis diuersam regulam profitens.

QVÆRES VIII. An sit de intrinseca ratione status religiosi Monialium, quod eæ teneantur ad specialem clausuram, siue proprio voto promissam, siue iure positiuo inductam.

12 ℟. Non esse, quamuis aliàs obseruantia clausuræ sit conuenientissima statui religioso fœminarum, maximè profitentium in communi, seu conuentuali vita; prout nunc est in vsu Ecclesiæ veritatem hanc satis confirmante; idq; ex naturali conditione, ac fragilitate sexus fœminei. ita *Suarez to.4. de relig. tr.8. l.1. c.8. n. 1.* alijque communiter; & probatur quia ex vna parte tria vota substantialia religionis sufficiunt ad statum religiosum constituendum, tam quoad fœminas, quam quoad viros; sicque olim solebant sacræ virgines in proprijs domibus religionem profiteri; vt constat ex canone 33. Concilij III. Carthaginensis: ex alia parte nulla lege Ecclesiastica determinatum est de ratione intrinseca status religiosi Monialium esse clausuram, & consequenter non est inducta obligatio clausuræ, tanquam de ratione essentiali dicti status: præterquam quod absq; lege, aut voto clausuræ seruari potest etiam à Monialibus castitas, & regula religiosa, seu modus viuendi secundum consilia Euangelica; sicque dicendum est eam non esse necessariam ad statum religiosum Monialium.

QVÆRES IX. Quantum deceat status religiosus Monialium in Ecclesia, quantumque expediat ad bonam spirituale ipsarum.

13 ℟. Et maximè decere in Ecclesia, & maximè expedire ad bonum spirituale ipsarum Monialium: decere quidem, eò quod Ecclesia sic habet plura agmina fidelium vtriusque sexus Deo, quam studiosissimè famulantium die, ac nocte, eiusque cultui specialiter dicatorum; quod vtique cedit in magnum Dei honorem, ac Ecclesiæ decus: expedire verò ad bonum spirituale ipsarum Monialium, eò quod sic sexus fœmineus ex se valdè fragilis, atque inconstans per susceptionem status religiosi, ac emissionem trium votorum substantialium religionis mirificè roboratur, ac confirmatur ad Christianarum virtutum acquisitionem, vitiorum extirpationem, ac bonorum operum impletionem, quo pacto è Monialium cænobijs processerunt innumeræ fœminæ vitæ sanctimonia insignes, immò & egregijs miraculis conspicuæ. præterquam quod Moniales in Ecclesia maximè conferunt etiam ad bonum spirituale Proximorum; quatenus in earum monasterijs educari solent puellæ, quæ ibi Christianis moribus imbutæ filios, quos postea nuptæ procreant, piè erudiunt, & in timore Dei, eiusque mandatorum obseruantia sollicitè enutriunt: cum teste *Tullio orat. 2. in Verrem*. nullum munus Reipublicæ afferre maius, meliusve possimus, quam si docemus, atque erudimus iuuentutem.

QVÆRES X. An liceat, immo expediat allicere puellas ad statum religiosum Monialium.

14 ℟. Licere, immò & quam maximè expedire, si agnoscatur eas esse præditas illis dotibus, quæ ad statum religiosum requiruntur: sic enim vtiliter geritur negotium spirituale ipsarum, dum alliciuntur ad percipienda bona, quæ ex statu religioso consequuntur, & mox hic breuiter referentur. Monialis quip-

pe Dei seruitio dicata euitat innumeras occasiones delinquendi, quæ sunt in sæculo; commodius, ac facilius deseruit Deo, eiusque mandata obseruat; vberiorem recipit gratiam ad exercendos actus virtutis: in bonis operibus maius acquirit meritum, etiam ex vi ipsius status: viuit tranquillius, & moritur cōfidentius: eximit se ab ærumnis, quibus communiter subsunt feminæ coniugatæ, dum à viris improbis sæuissimè tractantur vt vilissima mancipia, & sæpissimè habent, vnde grauiter doleant, siue ex morte proprij viri, aut filiorum, siue ex dispendijs rei familiaris, siue ex prauis moribus filij, aut filiæ, siue ex alijs calamitatibus, quæ domesticis creberrimè obueniunt; voluntariè, ac meritoriè amplectitur statum vitæ cœlibis, quem multæ filiæ magnorum principum coguntur suscipere, eò quod illis non se offerat sponsus illarum conditioni, ac statui proportionatus: innumera denique & singularia bona, quæ ex statu religioso proueniunt, acquirit.

QVÆRES XI. An possit dari Ordo Monialium, in qua nulla fiat Professio solemnis, aut certè non fiat, nisi post plures annos Probationis, emissis interim 3. votis substantialibus Religionis simplicibus, sicq; cum libertate, vt Religio posset eas dimittere.

15 ℞. Posse dari, non tamen expedire ratione sexus muliebris; quem vtiq; minus deceret posse dimitti è Religione post dicta vota simplicia emissa: idq; ex multis rationibus, quæ consideranti facilè occurrent. probatur responsio, quia potest dari talis Religio virorum; vt benè ostendit *Suar. to. 4. de relig. tr.* 10. *l. 3. c. 3. nu. 2. & seqq.* imò datur de facto in Societate Iesu; non est autem maior ratio, cur dari possit talis Religio respectu virorum, & non respectu mulierum; cum substantia status religiosi sit vna, ac eadem in vtrisq; Confirmatur, quia datur in Ecclesia Ordo Monialium profitentium Castitatem solum coniugalem (cuiusmodi sunt Moniales aliquorum Ordinum militarium) & tamen hæ sint veræ Religiosæ, & tales dici possunt simpliciter; vt docet *Suar. sup. tr. 9. l. 1. c. 4. n. 9.* ex *Nauarro* & alijs: quod si dari possunt, & dantur tales Moniales, quæ tamen sunt veræ Religiosæ, poterunt dari & Moniales, quæ sint veræ Religiosæ, etsi non faciant professionem solemnem, sed solum faciant 3. vota simplicia.

CAPVT II.

De Nouitiatu Monialium, alijsq; ipsi annexis.

IN præsenti capite agendum nobis est de nouitiatu Monialium: &, cum ad ipsum prærequiratur legitima receptio, soleatque subsequi bonorum temporalium renuntiatio facienda ante professionem, de his etiam hic differemus. Caput diuidemus in 3. Sectiones, in quarum 1. agemus de Receptione Monialium ad nouitiatum: in 2. de ipso Nouitiatu: in 3. de bonorum Renunciatione facienda ante religiosam professionem.

SECTIO I.

De Receptione Monialium ad Nouitiatum.

1 *QVid sit recipere ad nouitiatum.*
2 *Qualis debeat esse ista receptio.*
3 *Debet fieri suffragijs secretis: digna non potest liberè excludi: & vt excludatur indigna, debet constare de indignitate.*
4 *Eam non præcedit exploratio voluntatis iuxta plures DD. quod alij negant.*
5 *Dato quod talis exploratio semel fieri debeat, expedit illam fieri ante professionem:*

nem: quod alij negant.
Talis exploratio facienda diligenter: & in ea fiunt variæ interrogationes.
6 *Non datur expectatiua loci primò vacaturi.*
7 *Moniales non possunt recipi vltra numerum taxatum, seclusa consuetudine.*
8 *Quæ dos soluenda pro Moniali supernumeraria.*
9 *An auctis redditibus monasterij possit augeri numerus Monialium.*
10 *Quot Conuersæ recipi possint in vnoquoque monasterio.*
11 *Puella capitulariter admissa ad nouitiatum potest excludi, & è contra: & si nimis differat ingressum, interdum eget noua admissione.*
12 *Qualis debeat esse puella recipienda.*
13 *Recipi possunt Viduæ ad statum religiosum.*
14 *Item feminæ illicitè corruptæ.*
15 *Item & coniugatæ: maximè matrimonio solùm rato; imò & consummato si inuito cogatur consummare in priori bimestri: & quidem cogens peccat, (etsi alij id negent) idq; etsi sit elapsum bimestre, velitq; sponsa statim ingredi religionem.*
16 *Item, & hermaphroditæ, sed non omnes.*
17 *Quæ ætas puellæ recipiendæ.*
18 *Quid de hoc statuerit sacra Congregatio.*
19 *Puellæ infantes possunt recipi à Monialibus postea recipiendæ ad religionem.*
20 *Parentes qualiter offerre possint puellas ad religionem.*
21 *Plerumq; expedit recipi puellas minoris ætatis.*
22 *Quot sorores carnales recipi possint in eodem Monasterio.*
23 *Puella mox recipienda ad religionem extrahenda à Conuentu, in quo educatur.*
24 *Qualiter ea interim se debent gerere in sæculo.*
25 *Plerumq; non expedit puellam recipi in monasterio, in quo educatur.*
26 *Excommunicantur impedientes puellam ab ingressu religionis.*
27 *Quid intelligat Concilium nomine Veli, aut emissionis voti.*
28 *Ista excommunicatio non est reseruata.*
29 *Excommunicatur cogentes feminam ingredi religionem.*
30 *Quæ coactio hic requiratur.*
31 *Quæ actiones sufficiant ad incurrendam istam excommunicationem.*
32 *Quæ præsentia sufficiat.*
33 *In aliquibus casibus potest femina compelli ad ingressum religionis.*
34 *Consensus Abbatissæ non petitur ad receptionem vltra consensum Conuentus.*
35 *Prælatus monasterij, eo contradicente, non recipit puellam ad religionem.*

1 QVÆRES I. Quid intelligatur hic nomine receptionis.

℟. Quod, cùm probatio nouitiatus inchoari non soleat in religionibus, nisi Nouitius priùs legitimè fuerit admissus ad religionem modo inferiùs explicando: hìc nomine receptionis intelligimus admissionem illam, per quam Monialis legitimè recipitur ad probationem nouitiatus, ad effectum scilicet, vt Monialis probet religionem, & religio ipsam.

QVÆRES II. Qualis debeat esse ista receptio, vt sit legitima.

2 ℟. Debere fieri capitulariter, & quidem vna cum consensu proprij Prælati, nimirum Episcopi, aut eius Vicarij generalis, si Moniales, quarum interest, non sint exemptæ; aut Prælati regularis, si Moniales sint exemptæ, ita *Suar. to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. n. 1.* dicens communem vsum iuri, ac rationi consentaneum esse, vt potestas recipiendi Nouitias inter Moniales sit in Conuentu ipsarum Monialium, simul tamen requiri licentiam, seu consensum Prælati; pro-

bat, quia talis receptio, prout est communem vitam, ac societatem cum Monialibus, æquum est, vt ipsæ voluntariè in eam consentiant: quatenus verò dicta receptio est actus iurisdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem est propria iurisdictio, concurrat. Cum *Suar.* sentit *Miranda q.8. de monial. art.1.* dicens hanc conclusionem esse certissimam de iure communi, & in omnium Monialium monasterijs quarumcumque religionum receptionem Nouitiarum pertinere ad proprios Prælatos; affertque ad id speciale indultum à Nicolao V. concessum Fratribus Minoribus, & relatum à *Cæsarubio in comp. priuil. v. Abbatissa, §.8.* his verbis. *Idem Nicol. V. statuit* (& quidem per bullam) *quod Abbatissa, nec simul omnes Moniales possint aliquam ad religionem, vel professionem recipere, nisi de Prouincialis, aut Visitatoris expressa licentia:* idem sentit, & *Peyrin. in formul. litt. M. c.6. n.1.* monens præfatam concessionem Nicolai V. cum sit fauorabilis, extendi ad alias omnes religiones.

QVÆRES III. An talis receptio debeat fieri suffragijs secretis, & in quo numero.

3 ℞. Videri expedire, vt fiat suffragijs secretis (quamuis iure communi non constet id esse simpliciter necessarium) ijsque excedentibus maiorem partem capituli, sicut declarauit Sacra Congregatio Episcoporum 1603. teste *Gauanto in Man. Episc. v. Moniales, §. receptio Monialium n. 30.* ratio autem responsionis est, quod sic liberior est consensus Monialium, quam si receptio fiat votis publicis; sicque verificatur receptionem fieri à Capitulo, iuxta regulam generalem, qua dicitur fieri à capitulo, quidquid fit à maiori parte capituli: & hæc de iure communi; nam in Diœcesi Mediolanensi, teste *Gauanto sup. n.28. & 29.* fuit per Concilium Prouinciale 4. statutum; vt dicta suffragia determinatè dentur tacita, etiam in monasterijs Regularium curæ subiectis, & quod concurrant saltem duæ partes suffragiorum, quamquam, cùm tale ius sit proprium Prouinciæ Mediolanensis, extra illam non obliget. Vnum porrò hic moneo ex notatis in nostro *tract. de nouitiatu c.2. n.28.* quòd, licèt, concurrentibus omnibus requisitis tam ex parte puellæ recipiendæ ad nouitiatum, quàm ex parte religionis, vt receptio fiat conuenienter, ac vtiliter; tenentur Moniales sub mortali illam admittere; & quidem tum ex charitate in religionem, ac Proximum, tam ex officio: nihilominùs, si concurrat iusta causa illam repellendi, repelli potest sine culpa; vt si Conuentus non possit sine graui onere alere nouam religiosam; aut aliæ plures puellæ æquè dignæ petant admitti, & omnes simul recipi non possint; aut deniq; res sit dubia, vel vtrinq; probabilis; an expediat recipi puellam illam; tunc .n. ea potest non admitti: & quidem eò faciliùs, quò magis id cedit in bonum Conuentus, vt notat *Suar. to.3. de relig. l.5. c.10. n.28.*

Ad hoc autem vt puella excludatur tanquam indigna, requiritur moralis certitudo de indignitate illius; sicque Moniale in tali euentu de moribus puellæ petentis ingressum debent informationes iudicio prudentis viri competentes: in quibus sumendis, sicut puella, teste *Suarez tom.4. de relig. tract. 10. l.2. cap. 3. num.5.* interrogata tenetur aperire proprios defectus, etiam grauiores, & cum aliquali suæ famæ præiudicio (quamuis in tali casu nulla, aut leuissima infamatio sequi possit) sic etiam quicunque interrogantur de moribus puellæ, licitè possunt aperire similes defectus illius, siue naturales, siue morales, licèt graues, ac infammatorios, idque ex doctrina *Lessij 2. de iust. c.11. num.59.* quam hic omitto breuitatis causa.

QVÆRES IV. An sit necesse, quod ante talem receptionem præcedat exploratio voluntatis puellæ, quæ debet recipi, & quando.

4 ℞. Quod, quamuis de rigore iure talis exploratio præcedere debeat, ex decreto *Concil. Trid. sess.25. de Regul. c.17.* quod sic habet: *Libertati professionis virginum Deo dicandarum prospiciens S. Synodus, statuit, atq; decreuit, vt, si puella, quæ habi-*

habitum regularem suscipere voluerit, maior 12. *annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam explorauerit Episcopus, vel eo absente, vel impedito, eius vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat, quid agat, & si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta monasterij & ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat;* qui tamen, *Miranda sup. a.*4. *Tambur. de iure Abbatiss. D.*4. *quæst.*2. *num.*4. *Sanchez lib.*5. *mor. cap.*4. *num.*84. *Rodriquez tom.*3. *quæst.*12. *art.* 2. *Peyrin. sup. num.*2. *Lezana tom.*1. *cap.*25. *num.*11. & *Diana p.* 3. *tr.* 2. *res.*47. docent decretum illud Concilij vsu, ac consuetudine receptum fuisse, vt vnica puellæ admittendæ ad religionem exploratio præmittatur, quacumque ætate sit, nimirum quando emissura est professionem: alij verò cum *Barbosa alleg.*100. *num.*4. sustinent voluntatem puellæ explorandam esse non solùm quando emissura est professionem, sed etiam quando est susceptura habitum religionis, afferentes ad id declarationem factam à Sacra Congregat. propterea hac in re videndum est, quis sit vsus, ac praxis in vnaquaque diæcesi, eaq; omninò seruanda est: siquidem consuetudo habet vim legis.

5 Dato autem quod præfata exploratio semel tantùm fieri debeat; existimat Miranda consultiùs esse, eam fieri potiùs ante probationem, quàm ante professionem: idque esset conformius menti Concilij dictam explorationem præscribentis: siquidem per explorationem factam tempore professionis non ita benè iudicari potest, num nouitia sponte, & plena voluntate eligat profiteri, an coacta, aut seducta, aut certè ex verecundia deserendi habitum religiosum, vel ex metu parentum, vel ex Monialium ipsarum suasionibus, ac precibus importunis inducta; vnde fit, vt non paucæ Moniales ferè inuoluntariè profiteantur, sicque postea, sin minus toto vitæ tempore, saltem per multos annos inquietè viuant, regularis vitæ obseruantiam maximè auersantes. Alij verò existimant longè consultiùs fore dictam explorationem fieri tempore professionis; cùm tunc nouitia experta fuerit asperitates vitæ religiosæ, sicque maiori cum maturitate, ac prudentia possit deliberare: quod maximè procedit de Monialibus profitentibus vitam arctiorem; vt de Capuccinis.

Certè talis exploratio (quocumq; demum tempore fiat) facienda est ab Ordinarijs, non cursim, & crassa Minerua, sed summo studio, ac diligentia, sicut indicatur in citato decreto Concilij Tridentini per verbum *diligenter*; cùm hinc potissimum pendeat & bona existimatio status Monialium, & pax monasteriorum, & quies Monialis profitentis; eiusque profectus spiritualis, sicut è contra, si nouitia inuita, aut ægrè profiteatur, non solum viuit ipsa inquieta, sed etiam inquietat socias, molestat Superiorissam, facescit negotium Prælato, perturbat monasterium, tempus inutiliter indumit, Deumq; identidem non leuiter offendit.

Exploratio autem hæc in eo consistit, vt puella interrogetur de nomine, patria, parentibus ac ætate: num sciat legere, scribere, canere, &c. quot, & qui sint fidei articuli, qui præcepta Decalogi, ac Ecclesiæ: quid intendat per susceptionem status religiosi: an spontè, & ex Dei spiritu, vel ex parentum, Monialium, aut alterius cuiusuis personæ consilio, ac suasione: à quo tempore senserit se vocatam ad religionem: an à pueritia animum ad pietatem, ac religionem habuerit propensum: num corpore, ac mente sit sana, vel occultum aliquem defectum habeat, & quem, & à quo tempore: an sciat, & benè intelligat tria vota religionis, sitque parata abdicare à se dominium rerum omnium temporalium per votum paupertatis, viuereque in communi, si vita communis inducatur: abstinere ab omni delectatione carnis voto Castitatis repugnante; suamque voluntatem omninò subijcere voluntati suorum Superiorum per votũ Obedien-

dientiæ: an sit parata Crucem Domini ferre, abnegare se ipsam, & sequi Christum iuxta ipsius Christi consilium. In his, inquam, interrogationibus, & in alijs similib. quas Spiritus S. suggeret iuxta conditionem puellæ explorandæ, consistit præsens exploratio.

QVÆRES V. An Moniales possint dare puellæ petenti ingressum religionis, expectatiuam loci primò vacaturi per mortem Monialis decedentis intra numerum legitimè præfixum.

6 ℞. Non posse ex decreto Sacræ Congregationis Concilij, quod refert, *Quaranta in bullar. pag. 462.* his verbis: *Eadem Sacra Congreg. districtè prohibet, ne loca Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum regularem recipienda concedantur, neque promittantur, nisi secuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum, & non antea de eis disponi, ac in Monialis demortuæ locum promissionem, aut receptionem in Capitulo, seu quouis alio modo fieri iubet; si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & esse decreuit, ac nihilominus Abbatissas, Priorissas, & alios quoscumque monasteriorum Superiores, qui cuiusuis puellæ receptioni, vel admissioni, aut locorum vacaturorum promissioni, seu concessioni aduersus præsentis decreti dispositionem consenserint, priuationis vocis actiuæ, & passiuæ alijsq; arbitr. eiusdem Congregationis infligendis pœnis obstrictas, & obnoxias fore declarat.*

QVÆRES VI. An Moniales possint recipere in quocunq; numero puellas petentes religionis ingressum, si alias sint præditæ requisitis dotib.

7 ℞. Non posse, si in monasterio extet iam numerus Monialium taxatus iuxta *cap. vnic. §. sanè de statu Regul. in 6.* & iuxta decretum *Concilij Trid. sess. 25. cap. 3. de Regul.* ac Constitutionem *Pij V. circa pastoralis*, quibus statuitur, vt receptio Monialium non fiat, nisi intra numerum præscriptum Monialium, quæ ex redditibus; aut consuetis eleemosynis sustentari possint commodè: quod expressè statuitur in citata Constitutione Pij V. §. 6. limita, nisi puella, quæ petit ingressum, secum ferat dotem, ex qua commodè sustentari valeat; nam talis dos computari potest inter eleemosynas, aut redditus monasterij, sicque cessat ratio præsentis prohibitionis, vt benè notarunt *Suarez vbi sup. Nauarr. lib. de reddi. eccl. q. 1. monit. 62. Lezana sup. num. 6. & alij.* Addo quod, quamuis in *cap. vnico*, superius relato (quod certè loquitur solum de Monialibus Ordinum non Mendicantium) irritetur professio Monialis contra dispositionem dicti capitis admissæ: talem tamen irritationem putat *Sanchez l. 7. moral. cap. 23. nu. 4.* non esse in vsu, sed videri consuetudine abrogatam; quod minùs approbat *Castrus Palaus tr. 16. D. 1. p. 7. §. 6. num. 5.* dicens sibi non constare de tali consuetudine; vnde censeo quoad hoc inspiciendam esse regionum consuetudinem, eamque seruandam.

8 Notat tamen Lezana, & benè, in tali casu non sufficere, quod soluatur dos ordinaria, sed duplum dotis soluendum esse, & Monialem sic receptam computandam esse tanquam supranumerariam (vt vocant) idq; ex declaratione Sacr. Congreg. facta 6. Sept. 1604. in qua etiam additur Moniales, quæ supra numerum præfixum in quocumq; monasterio recipiuntur, in locum Monialium morientium non subrogari; nec obstare, quin aliæ in locum earundem ex numero constituto demortuarum recipi eodem modo possint, quo in vnoquoque monasterio admitti possunt intra numerum; quinimò præfatas Moniales sic sup. numerum receptas semper, quoad hoc manere supernumerarias, estò in cæteris nihil differant ab alijs, & ijs sint pares in omnibus.

Maius dubium est, quod mouet *Portel. de dub. reg. v. monial. in addit. num. 1.* vtrum taxato numero Monialium recipiendarum in aliquo monasterio, possint, duæ, aut tres recipi supra dictum numerũ, si contingat redditus annuos ita cresce-

re,

re, vt etiam illæ possint ex ijs commodè sustentari absq; dispendio monasterij.

9 ℞. *Portellus vbi supra* posse; probatque ex *cap. cum M. Ferrarienß. de Const.* vbi Innoc. III. decernit, quod si aliquod Capitulum habeat numerum taxatum tot Canonicorum, vt vltra non possit crescere, & hoc per Papam confirmatum sit; si postea redditus temporales, ita crescant, vt duo, vel tres Canonici vlterius commodè sustentari possint, hi etiam poterunt recipi, ac superaddi, non obstante statuto illo per Papam confirmato; cum aliàs in nostro casu par ratio militare videatur, ideoq; locum habere possit, & eadem iuris dispositio, sic *Portellus*; qui tamen postea in *addit. num. 18.* citatis pro hac sua sententia affirmante, *Reginaldo, Nauarro, & Suarez*, eam non parum moderatur, ac limitat dicens, quod, licèt Prouincialis, qui in casu proposito fœminam cum duplicata dote reciperet, iudicio ipsius non esset condemnandus, nec censendus incurrisse pœnas latas contra recipientes vltra numerum taxatum: si tamen ipse esset Prælatus, præfatam fœminam non reciperet, absque legitima licentia ob expressam prohibitionem factam, &c. Quin etiam in *addit. ad additionem num. 1.* absolutè ait; *Nunc dico, ne omninò id fiat cum tali dote, absque expressa licentia Papæ, quia sic vsus postea obseruauit*; addens immediatè post; *Si verò aliquis in hoc facto vellet se excusare, posset pro se adducere c. cum M. Ferrarienß. de const.* Ex quibus illud certò inferri potest, in hoc spectandam, ac seruandam esse vniuscuiusque regionis, ac diœcesis consuetudinem, cum consuetudo habeat vim legis, & sit legis optima interpres; sicque censeo explicandos esse Doctores allegatos à Portello.

10 Illud etiam hìc moneo obiter ex *Mosconio de maiest. milit. Ecc. l. 1. p. 4. cap. 4.* Clementem VIII. statuisse, ne in vnoquoque Monialium monasterio numerus Monialium, quas vocant Conuersas, tertiam partem excedat; & quidem meritò, nè alias Monialib. addictis choro omninò subtrahatur materia se exercendi in vilioribus ministerijs, & consequenter vacandi abnegationi sui ipsius.

QVÆRES VII. An puella semel, ac iterum capitulariter exclusa ab admissione in religionem, coacto iterum capitulo, admitti possit: & è contra possit capitulariter excludi iam per Capitulum admissa.

11 ℞. Posse; & quidem quod exclusa possit admitti postea, constat quia nullum extat ius prohibens, aut irritans talem admissionem: quin potiùs occurrere possunt de nouo rationes, quibus id suadeatur; quod vero admissa possit excludi, probatur tum ex modò dictis; tum quia quod dicitur in *cap. nulli licere de elect. in 6.* post publicationem scrutinij non esse locum variationi, procedit solùm in electione, per quam, publicato scrutinio, acquisitum est ius ei, qui est electus; quod certè non militat in casu nostro, in quo agitur de contractu faciendo inter nouitium, ac religionem, in quo nullum ius acquiritur nouitio ex eo, quod capitulariter concluditur petentem admittendum esse in religionem. ita *Peregrin. p. 2. constit. c. 5. lit. R. §. 11. & 12.*

An autem puella capitulariter admissa ad religionem, si diutius differat ingressum, ingredi possit absque noua admissione capitulari.

℞. Videri non posse, si spontè distulit ingressum, & probabiliter timeri possit contigisse aliquid noui, vel manifestatum fuisse aliquid antiquum, quod cognitum retraxisset Capitulum ab ea admittenda; & ratio est, quod sic Capitulum non censetur persistere in priori voluntate admittendi puellam; sicque opus est, vt iterum, præmissis de iure præmittendis, statuat, an debeat illam iterum admittere, nec ne. Quanta autem debeat esse ista dilatio, relinquendum est iudicio viri prudentis, consideratis omnibus circumstantijs.

QVÆRES VIII. Quæ conditiones requirantur in puellis admittendis ad religionem.

12 ℞. Requiri, vt non sint scandalosæ, non petulantes, non excommunicatæ, non

non hæreticæ, aut schismaticæ, non flagitiosæ, vt probat *Maiol. de irreg. l. 1. c. 29. n. 50.* immò vt sint irrepræhensibiles, vt decet sponsas Christi, & immunes à quocumq; defectu, qui alijs virginibus intra monasterium degentibus obesse possit, siue ratione mali exempli, siue ex imitatione delicti, siue quouis alio modo: idq; iuxta *c. 1. de statu Reg. in 6.* ita *Tambur. sup. q. 3. n. 1.* addens *n. 2.* item cauendum esse, ne in quouis Monialium genere sit aliqua contagiosa, morbosa, dæmoniaca, aut furiosa; surdas verò, cæcas, claudas, mutas, & gibbosas nullo iure impediri, quin recipi possint ad religionem: præsertim, si in ijs spectetur maior religio.

Moneo hìc obiter, motum proprium Sixti V. editum anno 1587. de non admittendis ad religionem personis ære alieno grauatis, aut obnoxijs reddendis rationibus non militare in Monialibus: sic enim, ipsemet Sixtus declarauit in alio motu proprio ædito in prioris declarationem, §. *caterum*; vnde fit, vt in casu, quo mulier ære alieno grauata, aut ratiocinijs obligata vellet ingredi religionem, posset admitti, si aliàs potest de iure communi.

QVÆRES IX. An possint recipi ad religionem fœminæ viduæ, stando in iure communi.

13 ℞. Posse, & constat tum ex vsu Ecclesiæ antiquissimo, quem probat *Suarez tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. n. 2.* tum ex *cap. vidua 20. q. 1.* vbi de vidua dicitur, quod si velit religionem profiteri, admitti potest, & debet, recepto habitu religioni conueniente. ita *Suar. l. c. Lezana to. 1. c. 25. n. 9. Tamb. sup. D. 6. q. 3. n. 7. & alij*; quamuis alioqui minùs conueniat viduam admittere ad habitum monachalem virginum; sicut teste *Gauanto in manu. Episc. v. monial. receptio n. 7.* declarauit Sacr. Congr. Episc. 29. Ian. 1585. Vt proinde in præsentia Sacra Congregatio non det fœminæ viduæ indultum suscipiendi statum Monialium, nisi cum his conditionibus: nimirum vt soluat dotem ordinariam, si suscipienda sit intra numerum præfixum, aut duplicatam, si supra numerum: & quidem seruatis ijs, quæ in licentijs supernumerariarum ab eadem Sacra Congreg. præscribuntur: item vt non possit eligi in Abbatissam, aut Superiorissam vllius monasterij sine speciali licentia Sedis Apostolicæ.

QVÆRES X. An, attento iure communi, possint recipi ad religionem fœminæ illicitè corruptæ post penitentiam peractam etiam in consortiũ virginum.

14 ℞. Posse, nisi id ~~in specie~~ prohibeatur per poprias monasterij Constitutiones: siquidem in iure communi nulla lex extat, qua tales mulieres excludantur à consortio virginum: vnde qui dicunt fœminas hac macula, aut nota laborantes non debere recipi in conuentu virginum, dicendi sunt loqui secundum decentiam ac conuenientem honestatem, non secundum incapacitatem, aut absolutam prohibitionem; sicut benè notauit *Suar. sup.* hinc inferens, quod, si lapsus talis fœminæ fuerit publicus, ac infamis, estò postea conuertatur, non est admittenda in consortium virginum; ideoque pro huiusmodi fœminis reperta est peculiaris religio, quam vocant mulierum pœnitentiæ, seu S. Mariæ Magdalenæ, seu Conuertitarum: si autem lapsus sit occultus, & non genuerit infamiam, nihil impediet, per se, moraliter loquendo; immò, licèt interdum lapsus esset publicus, si semel tantum ex fragilitate contigisset, cohonestari, & compensari posset tot circumstantijs personæ, generis, ac emendationis, vt talis persona conuenienter admitti posset. ita *Suar. & cum illo Lezana, & Tambur. locis sup. citatis.*

QVÆRES XI. An iure communi possint admitti in monasteria virginum mulieres coniugatæ, quæ fortè de consensu proprij viri petant admitti seruatis aliàs seruandis.

15 ℞. Posse, cum in iure communi id specialiter non prohibeatur; non decere tamen ob varias rationes, quæ facilè occurrent consideranti; & maximè ob declarationem Sacræ Congregationis relatam *q. 9.* quæ in fœminis coniugatis vtique militat, & quidem à fortiori.

Con-

Concedo tamen puellam, quæ matrimonium contraxit, sed non consummauit posse intrà primum bimestre ingredi religionem; idque ex iure Ecclesiastico ab Apostolorum temporibus instituto; vt colligitur ex *cap. ex publico de conuers. coniugat.* quod ius procederet etiam in casu, quo sponsa inuita cogeretur consummare matrimonium; vt latè probat *Sanch. l.2. de matr. D.23. n.6.* monens *n.7.* per accidens posse fœminam in proposito casu impediri à religionis ingressu: videlicèt rationes prolis ex ea copula secutæ, quæ sine matris ope non posset commodè educari.

Quod si hac occasione quæras an maritus sine culpa m. possit propriam sponsam cognoscere inuitam in primo bimestri, si ea non cogitet de ingredienda religione.

℞. *Diana p.9. tr.8. res.* 18. *ex Texeda Castro Palao, Coninchò, & Perez* non peccare: & probat tum quia à tempore initi matrimonij vir ius habet in corpus suæ vxoris, adeoque non peccat vtendo illo per vim; cum nemo peccet vtendo re propria, ac iure suo etsi alteri sequatur iniuria: tum quia iura concedentia bimestre ad deliberandum de meliori statu non important præceptum, vt coniuges per bimestre abstineant à copula, sed solum ijs permittunt, vt intra illud possint abstinere ad deliberandum de meliori statu, sicque vir in isto casu nullum violat præceptum: tum quia in *cap. ex publico de conuers. coniugat.* vbi solum, & non alibi, conceditur illud bimestre, non suspenditur obligatio reddendi debitum, nisi ijs, qui agunt de ingressu religionis, sicq; non suffragatur sponsæ in præsenti casu priuilegium dictæ suspensionis. At dissentiunt *Glossa Syluester, Rosella, Armilla, Sanch. & Pontius* relati ab ipso *Diana*; qui addit *ex Perez* fieri iniuriam sponsæ volenti statim ingredi religionem, si post elapsum biennium inuita cogatur consummare matrimonium: siquidem, quantumuis temporis elapsum sit ab inito matrimonio, modò non sit consummatum (siue iure, siue iniuria id contigerit) vterque coniux habet ius ingrediendi religione. ita *Diana*, & benè, præter quam quod ait consummato matrimonio per iniuriam, coniugem innocentem non retinere ius ingrediendi religionem: quod ego negaui paulo ante iterum nego.

QVÆRES XII. An Hermaphroditi possint recipi in religione Monialium, & quando.

16 ℞. Posse, si in ijs iudicio medicorum, aut peritarum, ac honestarum matronarum præualeat sexus fœmineus: posse inquam, validè, non item licitè, vti latè ostendimus in *tract. de profess. c.2. q.* 13. interim consulantur *Tambur. sup. D.6. q.7. & Portel. de dub. regul. v. professio hermaphroditi*, vbi fusè, ac doctè differens de præsenti controuersia expresse docet professionem puellæ habentis sexum fœmineum tantùm, ab initio nouitiatus vsque ad tempus professionis inclusiuè, esse validam, ac omninò subsistere; non obstante quod postea erumpat in sexum masculinum; quamquam in tali casu probabile sit obligationem talis professionis prorsus euanescere, vt dicemus c.3. *n.* 31. & expresse docet *Diana p.5. resol.* 49. alijs citatis.

QVÆRES XIII. An possint admitti ad religionem puellæ, etiam infra annum ætatis duodecimum.

17 ℞. Videri satis probabile, quod possint, si attendatur solum decretum Concilij Trid. relatum *sess.25. de Regul. c.* 17. his verbis: *Sancta Synodus statuit, atque decreuit, vt, si puella, quæ statum regularem suscipere voluerit, maior* 12. *annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam explorauerit Episcopus, &c.* & ratio est, quod in isto *cap.* nihil decernitur de ætate puellæ admittendæ ad religionem, (vt constat ex titulo ipsius capitis, qui est *de exploranda voluntate virginis, quæ Deo sacratur*) sed de examine voluntatis præmittendo, quando puella ingrediens fuerit maior 12. annis; sicque textus loquitur

quitur sua conditione, dum ait, *si maior 12. annis fuerit*: constat autem, quod conditio nil ponit in esse. Quin etiam (quod amplius est) citatus textus videtur supponere puellam minorem 12. annis posse recipi ad habitum religionis alioqui non loqueretur sub ea conditione, *si maior 12. annis fuerit*: neque diceret, *nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quàm explorauerit Episcopus virginis voluntatem*; siquidem dictio *alia* diuersitatem importat, & facit hunc sensum; nec ipsa, quæ maior 12. annis est ingressa, nec alia minor ea ætate, profiteatur ante dictam voluntatis explorationem: nam ad nullam aliam puellam referri potest ea dictio *alia*, cum omnes puellæ maiores 12. annis comprehensæ sint in præcedenti particula *ipsa*, ita in terminis *Sanch. l 4. mor. c. 18. nu. 34. Suar. tom. 3. de relig. l. 5. c. 1. nu. 9. Miranda q. 8. de monial. a. 2. Portel. de dub. regul. v. clausura monial. §. cuius ætatis puellæ, & c. n. 1.* aliique relati à *Diana p. 3. tr. 2. resol.* 47. inter quos Michael Medina (qui interfuit promulgationi dicti decreti, & studiosissimè attendit ad suffragia omnium, ac singulorum Episcoporum qui in illud concurrerunt) dicit nihil alienius à mente Concilij Trid. excogitari posse, quam quòd Concilium in præsenti decreto intenderit prohibere, ne puella minor 12. annis recipiatur ad habitum religionis: sicut docent *Rodriq. Azor. & Nald. allegati à Diana vbi supra.*

18 Dixi sub initium responsionis, *si attendatur solum decretum Concil. Trid.* vt innuerem, quod, si declaratio Sacræ Congregation. Concilij, quæ in contrarium adducitur à *Vecchio in praxi nouit. D. 52. d. 9. num. 16.* est legitima, authentica, & in vsu (vti de facto est in aliquibus diœcesibus) ea omnino seruari debet, sicq; non haberet locum doctrina hic tradita; quæ (vt dixi) nititur solum verbis Concilij, & abstrahit à quacumq; declaratione. Declaratio autem Sacræ Congreg. hic adducta est talis; *Sacra Congr. rescripsit aliquam puellam non debere admitti ante 12. annum ad habitum suscipiendum, cuius causa requiritur voluntatis puellæ exploratio: non est autem voluntas Congregationis, neque Concilij, vt ante illam ætatem puella admittatur*; vnde *Lezana sup. n. 11.* ait in hoc cautè procedendum esse.

19 Quod verò addit *Sanch. num. 8. ex cap. addidistis 20. q. 1.* parentes posse offerre puellas monasterijs pro futura vita monastica, etiam in ætate infantiæ (quæ in puella est infra quinque annos) probabiliter videtur posse admitti, non obstante motu proprio Pij V. & Gregorij XIII. interdicente ingressum clausuræ etiam puellis impuberibus, & stylo Sacræ Congregationis modò regulariter requirentis, vt puella admittenda ad educationem intra monasterium Monialium iam expleuerit septimum annum, siquidem vt colligitur ex *Sanch. n. 34.* Motus ille proprius, & stylus Sacræ Congregationis allegati non extenduntur ad casum, in quo puella impubes ingreditur clausuram causa religionis suscipiendæ (sicut in casu nostro) sed quando ingreditur solùm causa educationis. Quin potius puto puellam in proposito euentu posse ingredi Monasterium absque licentia Sacræ Congreg. (quæ tamen requireretur, si ingressura esset solius educationis causa) quo modo sine præfata licentia ingredi posset quæcunq; alia puella iam pubes ad recipiendum habitum religionis: non enim adest maior ratio de vna, quam de alia.

20 Addit *Sanch. n. 9.* & cum eo *Portel. sup. n. 8.* ita parentibus competere ius offerendi puellas monasterijs ad effectum, vt postea suscipiant statum religiosum; quòd puellæ sic oblatæ non possunt resilire, nisi post annum completum pubertatis; eo autem completo liberum ipsis est vel perseuerare in monasterio, vel redire ad seculum, donec faciat professionem tacitam, aut expressam.

21 Vtrum autem expediat, quod puellæ ætatis adeò tenellæ ingrediantur monasteria Monialium, vt sic tanto magis, & faciliùs alliciantur ad suscipiendum statum religiosum; possent afferri rationes pro parte tam affirmante, quàm negante: certè Miranda sup. affirmantem probat, tum quia alioqui non tot puellæ amplecterentur statum religiosum, breuique temporis spatio Monialium status tolleretur: tum quia experientia docet puellas monasteria ingredientes in tenella ætate

te vberiores postea fructus facere in Dei seruitio, minusque affici ad bona præsentis vitæ: idque iuxta illud Lyrici Poetæ; *Quo semel est imbuta recens seruabit odorem; testa diu.*

QVÆRES XV. An plures sorores recipi possint in vnum, ac idem monasterium Monialium, & quo modo.

22 ℞. Non posse recipi, nisi duas, seclusa dispensatione Sacræ Congregationis: ideoque si tertia Soror velit ingredi, ibique profiteri, debere secum deferre duplum dotis, necnon suffragio carere in Capitulo, quousque altera ex duabus Sororibus primis decesserit è vita; idque ex decreto Sacræ Congregat. edito 26. August. 1616. & adducto à *Gauanto in manu. Episc. v. monial. nouitiarum alimenta n.8.* per quod item statutum est in casu, quo quarta Soror modo dicto velit in eodem monasterio recipi ad habitum religionis, teneri soluere triplum dotis, & modo sup. dicto carere suffragio in Capitulo. Quod vtique piè, ac prudenter statutum est ad tollendas dissensiones, ac factiones, quæ alias non minùs facilè, quàm frequenter excitari possent in Monialium monasterijs, si in vnum, ac idem monasterium possent liberè recipi Sorores in quocunque numero. Quin etiam stylus curiæ habet, vt tertia, aut quarta Soror non recipiantur in idem monasterium, absque speciali licentia Sacræ Congregationis Episcoporum, an Regulariū.

QVÆRES XVI. An, & qualiter expediat, quod puella degens in monasterio educationis causa, inde ad aliquod tempus extrahatur casu, quo velit apprehendere statum religiosum, ibique fieri Monialis.

23 ℞. Quod, & quamuis adduci possint rationes in vtramq; partem (quarum non paucæ occurrere poterunt consideranti) absolutè tamen loquendo, videtur expedire, vt puella in casu proposito extrahatur è monasterio, antequam ibi admittatur ad habitum religiosum. Moueor, quod sic meliùs consulitur libertati puellæ admittendę; quippequę manens intra monasterium minus audebit denegare consensum Monialibus, siue consanguineis, siue affinibus, siue amicis eius ingressum enixè ab ea efflagitantibus, & fortè etiam importunè procurantibus, idque vel ex metu reuerentiali erga dictas Moniales, vel ex verecundia, qua suffunditur in deficiendo à promissione ipsis facta de suscipiendo statu religioso, vel ex alio simili motiuo non parum obstante eius libertati, quæ tamen summa requiritur in electiones status. Nec obstat quod per talem egressum è monasterio puella aliàs ingressura religionem exponitur periculo amittendi vocationem religiosam, siue ex suasione parentum, aut consanguineorum, siue ex dæmonis suggestione, siue ex illectu deliciarum, ac luxus, quæ ex occasione egressus abundantiùs ei conceduntur, siquidem hic effectus est accidentalis dicto egressui, debetque imputari puellæ interiùs minùs affectè statui religioso, aut improbitati illorum, qui eam modo dicto seducunt, ac subornant: præterquam quod minus malum est eas hac ratione recedere à proposito vitæ monachalis amplectendæ, quam illam inuitas, & quasi coactas apprehendere, sicque viuere in perpetua animi molestia, ac inquietudine: constat autem, quod ex duobus malis semper minus est eligendum: vt proinde piè, ac sapienter statutum sit in Concilio Prouinciali Mediolanensi I. quod quæcumque puella admissa ad educationem intra monasterium, vbi voluerit fieri Monialis, antequam examinetur ab Ordinario ad effectum illam recipiendi, redeat ad suos, ibique maneat saltem per mensem.

24 Verumtamen est, quod puellæ modo dicto egressæ, dum interim commorantur in domo paterna ad maturiùs deliberandum, num ipsæ debeant suscipere statum religiosum, necne: non deberent interim liberiùs vacare præsentis vitæ oblectationibus, tempus terendo in vanis conuersationibus, choreis, ac ludis, interessendo comædijs, ambitiosiùs se ornando, per vrbē siue curru, siue pedibus discurrendo; cum potiùs eo tempore deberent se omni studio disponere ad statū religiosum maiori cum fructu suscipiendum, sibi, & Deo studiosiùs vacantes frequentius,

tiùs orantes, piorum librorum lectioni insistentes, crebriùs confitentes, ac communicantes, vitamque solitariam traducentes: ne aliàs statum religiosum suscipientes transeant ab extremo ad extremum, sibique magis difficilem, ac grauem reddant regularem obseruantiam, paulò post amplectendam.

QVÆRES XVII. An expediat, quod puellæ suscipiant habitum religiosum in eo monasterio, in quo degunt causa educationis.

25 ℟. Regulariter videri non expedire, ducor tum quia sic incertum magis est, vnde vocentur ad religionem, num à Deo, an à Moniali, cuius educationi commissæ sunt, aut ab aliqua alia, quæ fortè ex motiuis temporalibus illas ad vitam religiosam induxerunt, sicque magis dubitari potest de perseuerantia; tum quia nimia familiaritas parit contemptum, ideoq; puella manens in monasterio, cum identidem videat aliquas Moniales deficere in hac, aut illa regulari obseruantia, præstantiam status religiosi longè minoris æstimat, quàm par esset, & ad ipsum accedit minori cum affectu, ac desiderio proficiendi in illo, cùm ab assuetis non fiat passio; tum quia omnia noua placent, & ipsa rerum nouitas maiores sui amores excitat, magisque impellit ad agendum; sicut è contra minùs afficimur ad ea, quibus asuefimus; vnde puella asueta viuere inter Moniales minori animi alacritate inter ipsas amplectitur statum Monachalem, minusque feruenter in eo se exercet ad religiosam perfectionem acquirendam.

QVÆRES XVIII. An parentes puellæ admittendæ ad religionem, vel alij possint impedire, quin ea recipiatur, & sub qua pœna id prohibeatur.

26 ℟. Non posse, &, si impediant, incurrere excommunicationem maiorem ipso facto latam in *Concilio Trident. sess. 25. c. 18. de Regular.* his verbis: ***Simili quoque anathemati subijcit eos, qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impedierint***, ita in terminis ***Suarez tom. 3. de relig. lib. 5. cap. 9. num.*** 11. ***Filliuc. tract.*** 14. ***num.*** 90. ***& Bonac. de censur. in partic. D.*** 2. ***q. 2. p. 3. num.*** 3. id inde probantes, quod non potest femina profiteri in religione, nisi priùs habitum suscipiat, sicque impediens susceptionem habitus consequenter impedit etiam voluntatem veli accipiendi, ac professionem religiosam: idque iuxta regulam: ***Qui vult antecedens, vult etiam consequens, quod ipsi est annexum.*** Dissentit tamen *Sanch. l. 4. mor. cap.* 4. ***num.*** 15. putans probabilius esse non incurri in isto casu præfatam excommunicationem, ea ductus ratione, quod decretum pœnale (quale est hoc) non debet ampliari, illud extendendo ad remotum professionis obstaculum; cuiusmodi est in præsenti euentu impedire susceptionem habitus religiosi: cum alioqui textus loquatur solum de impediente voluntatem veli suscipiendi, idest faciendi professionem religiosam; præterquam quod Concilium in citato decreto superiùs loquens de cogentibus, volensq; comprehendere cogentes ad ingressum, aut professionem, vtrumq; expressit verbis satis claris, & bis repetijt.

27 Notant porrò citati Doctores in allegato textu nomine veli, aut emissionis voti intelligi professionem religiosam; siue fiat per veli susceptionem, siue absque veli susceptione cum tribus votis substantialibus religionis; hincque inferunt non subijci huic excommunicationi illum, qui iniustè impedit feminam, ne faciat votum ingrediendi monasterium, aut assumendi habitum religionis: cum hoc sit nimis remotè, ac indirectè impedire professionem adeoque non comprehendatur sub præfato decreto, quod cum sit odiosum, non debet ampliari, sed restringi. Ita ***Bonacin. sup. n.*** 4. addens ***num.*** 6. subiacere dictæ excommunicationi illum, qui dolosè retrahit fœminam à religione: quod tamen negant ***Suar. tom.*** 3. ***de relig. l. 5. c. 9. n. 14. & Castr. Pal. tract. 16. D. 1. p. 9. n.*** 11. eò quòd dolo impediens propriè non impediat voluntatem profitendi: cùm ad hoc requiratur, vt voluntas immutata perseuerans impediatur ab eius executione, & dolus impediat solum, ne sit voluntas.

28 In-

28 Incurrunt autem istam excommunicationem (quæ tamen non est reseruata) quicunque impediunt fœminam, ne religionem assumat, aut professionem faciat: nam textus loquitur indistinctè, ac indefinitè; vbi verò ius non distinguit, nec nos distinguere debemus; intellige, dummodò impediant iniustè, cùm textus loquatur de impedientibus sine iusta causa: quod in specie notauit *Sanch.sup. n.10.* & cum eo *Bonac.n.8.*

QVÆRES XIX. An possit cogi fœmina ad ingrediendum religionem, & sub qua pœna id prohibeatur.

29 ℞. Non posse cogi; cum id expresse prohibeatur sub pœna excommunicationis maioris ipso facto incurrendæ, non tamen reseruatæ, quæ fuit lata in Concilio Trid. sup. his verbis: *Anathematis S. Synodus subijcit omnes, & singulas personas cuiuscumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quàm laicos, sæculares, vel regulares, aut etiam qualibet dignitate fulgentes, si quomodocunque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in casibus in iure expressis ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem: quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint: quique scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquomodo ei actui vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint.*

30 Circa cuius textus intelligentiam notandum est, quod, cum cogere idem sit, ac per vim, aut metum graue inducere; huic excommunicationi non subiacent neq; ij, qui cogunt per metum leuem, non cadentem in costantem virum (cum ista lex tanquam pœnalis strictè intelligi debeat, ideoq; explicanda sit solum de illo metu, de quo in iure habetur ratio, cuiusmodi vtiq; non metus leuis *l.nec timorem ff.de eo, quod metus causa:*) neque ij, qui iustè incutiunt metum grauem, cum sic non interueniat iniuriosa coactio; neq; ij, qui inducunt precibus importunis, cùm sic non inferatur vlla vis, modò nō adsint minæ: neq; ij, qui ingressum religionis suadent *iniecto* metu priuationis alicuius boni, ad quod alioqui fœmina non habet ius; cùm hoc non sit inferre vim, vel metū, sed denegare id, quod liberè potest tradi, ac denegari: ita *Bonac.sup.p.2. n.1. 2. 3. 4. & 5.* monens *n.6.* ad incurrendam istam pœnam non sufficere, quod quis cogat fœminam ad ingrediendū monasteria quoquomodo (v.g. in educationem) sed requiri, vt cogatur ingredi in ordine ad assumendum statum religiosum (sed de hoc infra, cum de educatione puellarum.) vnde ista coactio debet fieri in ordine ad habitum religionis suscipiendum per modum nouitij, aut ad faciendam professionem religiosam; idque disiunctiuè; cum textus vtatur clausula disiunctiua *vel*, vt benè aduertit idem Bonacina.

31 Cæterùm actiones, quæ sub ista excommunicatione prohibentur, sunt non solum cogere (ad quod requiritur, vt re vera sequatur effectus sub ea pœna prohibitus) sed etiam dare auxilium, consilium, aut fauorem ad ingrediendum monasterium modo supradicto, aut ad suscipiendum habitum, aut ad profitendum in religione immò & quoquo modo interponere propriam præsentiam, consensum, aut auctoritatem ad præfatos actus, modò id fiat scienter ab illo, qui nouit fœminam inuitam ingredi monasterium, aut suscipere habitum, aut emittere professionem, & modo dicto sequatur effectus iuxta ea, quæ tradunt *DD. cum Bonacina de censur. in comm. D.1. q.1. p.6. n.2.*

32 Monet autem *Sanch. n.21.* & benè, quod, licèt in textu dicatur *quoquo modo huic actui præsentiam interposuerint*; non ideò intelligendum id est de eo, qui obiter aspiciat (cum non dicatur quis suam præsentiam interponere, nisi quando ex proposito assistit:) sicut nec de eo, qui alia ex caussa esset præsens, (v.g. ad comitandum suum dominum, ad audiendam missam in eo loco, in quo fit professio:) immò nec de eo, qui assisteret animo impediendi illam professionem inuoluntariam, vtpotè aduocatus in testem violentiæ tunc illatæ.

33 Quod verò dicit textus *præterquam in casibus in iure expressis*, indicat dari aliquos casus, in quibus iuxta ius canonicum fœmina potest cogi ad ingrediendum religionem; nimirum 1. si fœmina publicè, aut priuatim fecit votum religionis, de quo constet: 2. si fœmina post duos menses coniugata renuat consummare matrimonium ad deliberandum de religione: 3. si post quinquennium dicat professionem suam fuisse nullam: 4. si damnata sit in pœnam delicti ad carcerem perpetuum, & ipsi detur otio aut suscipiendi statum religiosum, aut manendi in perpetuo carcere. ita *Portell. de dub. reg. v. montal. n.7.*

QVÆRES XX. An Moniales possint admittere ad habitum religionis, eiusque probationem puellam ingressum religionis petentem, etiamsi ipsarum Abbatissa, seu Priorissa renuat consentire in talem receptionem.

34 ℞. Posse, dummodò in talem receptionem consentiat proprius Prælatus monasterij eo modo, quo diximus *q.2.* Colligitur ex *Suarez to.4.de relig.tract.9.l.10. c.11.n.1.* dicente communem vsum, iuri, & rationi consentaneum esse, vt potestas recipiendi aliquam in Monialem sit in ipso conuentu Monialium, simul tamen requiratur Prælati licentia, seu consensus. Vbi noto, quod, cum Suarez nullam hic faciat mentionem de Abbatissa, signum est illam venire sub nomine Conuentus, eiusq; consensum in præsenti casu non requiri, nisi eo modo, quo requiritur consensus cuiuscunque alterius Monialis degentis in monasterio; vnde fit, vt, sicut renuente hac, vel illa Moniali, nihilominus valida fieri potest receptio, si interueniat debitus numerus suffragiorum: sic & valida receptio fit, etiamsi contradicat Abbatissa, dummodò alias non desit necessarius numerus suffragiorum; rationem huius assertionis innuit *Suar.* dum loco citato subdit, *quatenus receptio est aliquo modo actus iurisdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem est propria iurisdictio, concurrat*; quasi dicat, quod, cum Abbatissa Monialium sit incapax iurisdictionis propriè dictæ, consequenter etiam est incapax faciendi actum recipiendi ad religionem, sicque nec potest, nec debet ad illum concurrere vt Abbatissa, sed solum, vt Monialis talis monasterij.

Quòd si quæras, an Prælatus monasterij Monialium, siue regularis respectu Monialium exemptarum, siue non regularis (qualis est Episcopus quoad Moniales non exemptas) possit inuitis Monialibus alicuius Monasterij recipere aliquam in Monialem dicti monasterij.

35 ℞. *Miranda tomo 1. manu. quæst. 15. artic.1.* ex Lappo, Calderino, Io. Monacho, Cardin. à Turrecremata, & Archidiac. non posse, &, si reciperet, Moniales posse ab eo appellare, reclamando contra talem receptionem. probat ex *cap. cum Ecclesia Vulterrana de elect.* vbi ait Papa, Canonico quosdam nullam fecisse iniuriam proprio Episcopo, nolendo recipere quosdam Canonicos ab ipso solo creatos; idque inde probat, quòd illorum creatio pertineret etiam ad Capitulum; qui enim vtitur iure suo, nulli facit iniuriam. quæ ratio vtique facit ad probationem præsentis casus, si benè ei adaptetur, sicut re vera potest adaptari; vnde sic habet Miranda, *Creatio Monialium adeò pertinet ad Abbatissam, & Conuentum Monialium simul, quòd Episcopus, etiam si sit ipsarum Superior, non potest per se, nec vllus alius Prælatus, etiam Generalis recipere, & creare Moniales sine conuentu, neq; præcipere Abbatissæ, aut Conuentui, vt, ipsis inuitis, aliquam Monialem recipiant*; sed de hoc *c. seq. q. 25.* vbi constabit hanc responsionem pati aliquam limitationem.

SECTIO II.

De Nouitiatu Monialium, & alijs ei annexis.

36 *ADmissio puellæ ad habitum religiosum non facienda statim post receptionem.*
37 *Puella recipienda ad habitum deduci debet sine pompa ad Conuentum.*
38 *Cur tondeantur capilli nouitiæ ad habitum receptæ.*
39 *Cur immutetur ei nomen, & imponatur nomen alicuius Sanctæ.*
40 *Ea confirmanda, priusquam recipiatur ad habitum.*
41 *Quæ expensæ permitti debeant ex occasione recipiendi ad habitum.*
42 *Qualis esse debeat habitatio Monialium nouitiarum.*
43 *Qualis earum instructio.*
44 *Ex quibus bonis eæ ali debeant.*
45 *A quo ætatis anno incipere debeat annus probationis.*
46 *Nouitiæ probatio durat per annum integrum: validè profitetur qui partem nouitiatus facit vt Laicus, & partem, vt Chorista.*
47 *Indicatur qualiter annus nouitiatus debeat esse continuus, & completus.*
48 *Ostenditur qualis debeat esse ista continuatio.*
49 *Probatio de rigore non fit in habitu regulari, nec intra conuentum.*
50 *A quo tempore annus probationis formaliter incipiat.*
Nouitiatus iuxta aliquos peragi potest in habitu sæculari, sicque incohatur in Societate Iesu.
51 *Qualiter interrumpatur annus probationis.*
52 *Sine causa non protrahitur: at non interrumpitur per transitum ad alium Conuentum.*
53 *Puella recipienda ad habitum recipitur liberè intra clausuram.*
54 *Si post habitus receptionem fugiat, iterum liberè recipitur.*
55 *Ei resilienti à religione omnia restituenda.*

QVÆRES I. Quantum temporis deceat interponi inter receptionem puellæ monachandæ, eiusque actualem admissionem ad nouitiatum.

36 ℞. Videri satis rationabile, ac pium id, quod hac de re fuit statutum in Concilio Prouinciali Mediolanensi I. nimirum quòd post sex menses à receptione detur puellæ receptæ regularis habitus, nisi citiùs, aut tardiùs id præstandum esse iudicauerit Episcopus, aut Monialium Superior; idque, vt puella recepta tantò maturiùs deliberet, num sibi expediat assumptio status religiosi, habeatque in bonis, vnde turrim religiosæ professionis, quam est incæptura ædificare, consummare possit: aliàs enim de ea non immeritò dici posset *Cæpit ædificare, & non potuit consummare.* Certè, antequam puella cum sponso sibi oblato contrahat sponsalia (quæ tamen etiam contracta in multis casibus rescindi possunt) multas petit informationes, multorum consilia exquirit, dotes sponsi attentiùs meditatur, quæcunque ipsi proponuntur, accuratiùs perpendit, omnem denique adhibet diligentiam, ne in re tanti momenti erret, ac decipiatur; quòd si cum tanta maturitate contrahuntur sponsalia cum sponso terreno, eò quòd sint proxima præparatio ad vinculum insolubile matrimonij: an non pari cum maturitate, immò etiam maiori procedendum erit in assumptione status religiosi consummanda per vinculum religiosæ professionis omninò indissolubile?

QVÆRES II. An expediat: quòd puella monachanda cum pompa, & magno comitatu deducatur ad monasterium eo die, quo assumptura est ha-

bitum regularem, & admitti debet ad probationem nouitiatus.

37 ℞. Non expedire, ideoque sanctè, ac laudabiliter statutum fuisse in Concilio Prouinciali Mediolanensi I. quòd puella deducatur mane, nulla pompa, & sola introducatur in Ecclesiam, vbi Missa audita, & sumpta Communione vestiatur à Superiore, vel Confessario, addito sermone. Et ratio est, quòd, cùm status religiosus sit status pœnitentiæ, non decet ad illum accedere cum pompa, vano fastu, & ambitioso apparatu, sed cum humilitate, modestia, ac omnimodo præsentis vitæ bonorum contemptu sic enim Zacharias Ierosolymorum Antistes videns Heraclium Imperatorem, vt erat auro, & gemmis ornatus, non posse vlterius progredi in deferenda Christi Domini Cruce à Persis recuperata, & quo magis progredi conabatur, eò magis retineri non sine magna ipsius Heraclij, & aliorum admiratione, dixit ei: *Vide, Imperator, ne isto triumphali ornatu in Cruce ferenda parũ Iesu Christi paupertatem, & humilitatem imitare.* Præterquam quod puella, quæ tanto cum fastu ducitur ad monasterium, inde exponitur periculo, satis probabili, ne illecta vanitatibus huius sæculi respiciat retro, saltem affectu postea vitam degat inquietam. Quamquam non ideo damnanda sit consuetudo, quæ multis in locis quoad hoc viget in contrarium, si ex pijs finibus cohonestetur.

QVÆRES III. Cur puellæ ad habitum monachalem admissæ tondeantur capilli.

38 ℞. Tonderi multis de causis; & quidem primò, eò quòd Moniales teneantur deferre tonsuram capillorum inferiùs, vsq; ad aures, sicut ex *Panormit.* notauit *Syl.v.Clericus 2.num.2. & alij*; secundò, ad indicandum in religione resecanda esse vitia, & inordinatos carnis affectu in capillis significatos; tertiò, vt sit significent se esse paratas ad opprobrium Crucis sustinendum, & abrenunciare vniuersis vanitatibus sæculi, quartò, vt se eximant ab onere comendi capillos, & ornandi caput, sicque ipsis subtrahatur occasio terendi tempus inutiliter; quintò, vt assumentes statum pœnitentiæ statim incipiant se punire, in quò fortè maiori cum propensione deliquerunt, videlicet in ornando capite.

QVÆRES IV. Cur soleat immutari nomen puellæ assumptæ ad habitum religiosum, qualeque debeat esse nomen de nouo imponendum.

39 ℞. Solere immutari tum, vt hinc agnoscat se debere renunciare omnibus, quæ in sæculo possidebat, etiam proprio nomini, memor illius, quod dixit olim Christus *Luc.* 14. *Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus:* tum quia sic debet mutare mores in melius, vt omninò fiat alia, sicque nec de nomine agnoscatur iuxta illud; 1. *Reg.* 10. *mutaberis in virum alium:* tum quia assumptio status religiosi à Sanctis Patribus comparatur baptismo, ideoque par est, vt, sicut baptizato imponitur nomen, sic & immutetur assumpto ad statum religiosum: tum quia immutatio nominis in diuinis scripturis fieri solet, quando quis eligitur ad munus aliquod valdè dignum (quo modo fuit immutatum Abrahæ electo in Patriarcham credentium, & Petro Apostolo assumpto in Summum Pontificem, & Christi Vicarium;) vt vel hinc arguatur præstantia, ac dignitas status religiosi, ad quem puella monachanda assumitur: tum denique vt nomen impositum in baptismo, quod fortè est prophanum, conuertatur in sacrum, sicque etiam ex ipso nomine puella excitetur ad imitandas virtutes illius Sanctæ, cuius nomine donata est; vnde sanctè statutum est in Concilio Generali Mediolanensi I. vt Moniali assumptæ ad habitum regularem imponatur nomen alicuius Sanctæ, non autem fœminæ infidelis, aut aliud prophanum; cùm nomen respondere debeat rei nominatæ, & non deceat misceri sacra prophanis. Ad quod faciunt quæ habet *Cathechismus Romanus p.2. c.2.n.75.* his verbis *nomen* baptizato, *imponitur, quod quidem sumendum est, ab aliquo, qui in Sanctorum numerum relatus est: ita enim facile fiet, vt quiuis nomine similitudine ad virtutis, & sanctitatis imitationem excitetur, ac præterea quē imitari stu-*

studeat, eum quoque precetur, & speret sibi Aduocatum ad salutem animæ tum corporis defendendum venturum esse. Siquidem, vt ait *Cassiodorus l.6. var. ep.6. in nomine cognoscitur quid sit de moribus iudicandum, quia nominis sui grauitate perfunctus ornat actibus principatum* (dixerim ego, *monachatum*) Quo modo *Cælius Rodiginus lect.antiquit. l.24. c.5. initio* dicit nomen esse rei organum, nec fortè oblatum, sed naturæ congruum, vt quod res discernat, & indicet naturam.

QVÆRES V. An puellæ monachandæ debet conferri Sacramentum Confirmationis, antequam recipiatur ad habitum regularem.

40 ℟. Debere, si id commodè fieri possit; & hoc ex decreto Concilij Prouincialis Mediolanensis I. quod, licèt non obliget extra Prouinciam Mediolanensem, æquum tamen est, vt etiam alibi obseruetur: cùm ipsa receptio dicti Sacramenti maximè possit prodesse ad statum religiosum maiori cum fructu suscipiendum.

QVÆRES VI. Quales expensæ permitti possint, & debeant fieri à puella assumpta ad habitum religiosum.

41 ℟. Non posse, nec debere permitti, nisi illas, quæ fuerint à proprio Episcopo præscriptæ, aut saltem toleratæ; sic namque refert *Campanil. rub.12. c.16. nu.13.* decisum fuisse, Episcopum debere præscribere expensas, & sumptus occasione habitus; & quidem meritò, ne alioqui ex immoderato excessu talium expensarum retrahantur puellæ, earumque parentes à susceptione status religiosi, & actus summus religionis (qualis est assumptio religiosi status) paulatim resoluatur in luxum, ac sæcularem vanitatem.

QVÆRES VII. Qualis debeat esse habitatio Monialium, quamdiu sunt in probatione nouitiatus.

42 ℟. Ex decreto sacræ Congreg. relato à *Gauanto in manu. Ep.v. monialium receptio n.39.* debere manere in loco separato: quod vtiq; piè, ac prudenter statutum est, communiterq; seruatur non solùm in monasterijs Monialium, sed etiam virorum; & quidem meritò, vt sic vitam magis solitariam ducentes mereantur audire vocem sponsi cœlestis *Osea 2.* dicentis *Ducam in solitudinem & loquar ad cor eius:* sicq; euitent intueri aliqua minùs bona exempla, quæ fortè præberentur ab aliqua Monialium non sine graui ipsarum nouitiarum dispendio spiritualis profectus; si quidem natura hominis corrupta magis propendet in malum, quàm in bonum, & fortiùs trahitur malis exemplis, quàm bonis; vnde & logici dicunt conclusionem sequi debiliorem partem.

QVÆRES VIII. Sub qua magistra, & quo modo instrui debeant Moniales nouitiæ, dum manent in probatione.

43 ℟. Debere instrui à Magistra, quæ illas magis doceat exemplo, quam verbo easq; instruat iuxta normam præscriptam in regula, aut Constitutionibus proprij Ordinis: & quidem eo modo, quo in *tract. de nouitiatu c.5. per totum* ostendimus, & anno 8.6. in Concilio Aquisgranensi *can.23.* statutum est his verbis, *Religio Ecclesiastica docet, vt puellæ, quæ in monasterijs erudiuntur cum omni pietatis effectu, & vigilantissimè curæ studio nutriantur: ne si lubricæ ætatis annos, indisciplinatè viuendo transegerint, aut vix, aut nullatenus corrigi postea possint. quapropter præferantur eis in Sanctimonialibus tales magistræ, quæ vtiq; & probabilis sint vitæ, & erga eas talem exhibeant curam, vt nequaquam huc, atque illuc possint habere progressum, & aut desidiæ aut lasciuiæ vitio maculentur: quin potius sacris imbuantur disciplinis, quatenus his mancipatæ vagandi otio careant, &c.*

QVÆRES IX. Ex quibus bonis ali debeat Monialis nouitia, num ex proprijs, an ex bonis monasterij.

44 ℟. Quod, quamuis melius esset illam ali ex bonis monasterij: cùm Monialis, etiam nouitia, in multis monasterio inseruiat, & aliàs deceat viuere de altari eos, qui inseruiunt altari: nihilominus multis in locis permittitur, quòd monasteria

Monialium exigant ordinaria alimenta Nouitiæ manentis in probatione à consanguineis illius: vt satis apertè innuitur etiam in Concilio Trident. *sess.25.cap.16. de Regul. eis verbis: Sed neq; ante professionem, excepto victu, & vestitu nouitij, vel nouitiæ illius temporis quo in probatione est, quocunq; prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur.* Quin teste *Gauant. sup. v. monialium nouitiarum alimenta n. 2.* Sacra Congreg. Episcoporum 13. Sept. 1583. statuit tempore nouitiatus vltra dotem depositam præbenda esse Moniali nouitiæ alimenta; idque fortè ad subleuandam pauperum monasteriorum indigentiam: ad quem finem etiam inductum est, vt monasteris Monialium regulariter soluatur dos competens iuxta consuetudinem loci, aut statutum proprij Ordinarij; vnde, cùm iuxta dicenda inferiùs non soluatur dos, durante anno probationis, loco fructuum illius soluuntur necessaria alimenta, sicut iam diximus.

QVÆRES X. A' quo ætatis anno inchoari debeat annus probationis necessariò præmittendus professioni, casu, quo puella recipiatur ad habitum regularem statim post pubertatem, nempè post annum 12.

45 ℞. Posse inchoari statim post receptionem, quamuis id non sit necessarium: cum professionis emissio necessariò differri debeat, vsq; ad annum 16. completum ex Decreto *Concilij Trid. sess.25. de Regul. c.15.* ita *Miranda in man. to.1. q.22. a.3.* alijq; communiter; & patet ex dictis à *Sanchez l.5. mor. c.4. n.22.*

QVÆRES XI. An omnes, ac singulæ Moniales necessariò debeant facere integrum annum nouitiatus, antequam profiteantur.

46 ℞. Debere ex decreto *Concilij Trid. sup. c.15.* vbi id expresse deciditur; exceptis tamen Monialibus (quas vocant Conuertitas) de quibus notat *Tamb. de iure abbatiss. D.7.q.6.n.5.* eas posse profiteri statim, ac ingrediuntur monasterium, adeoque non teneri præmittere annum probationis: idque ex concessione bullata, non reuocata in *Concil. Trid. sess. 25 de Regul c.18.* vt colligitur ex verbis illis: *Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Conuertitæ appellantur, in quibus Constitutiones earum seruentur*; & constat ex declaratione Sacræ Congregat. Cardinalium, qua id fuit decisum. Quamquam (cum Tamburin. non adducat concessionem illam bullatam, immò nec dicat, à quo fuerit facta: & aliàs praxis plurium diœcesum habeat, quod dictæ Moniales sine licentia Papæ non profiteantur ante præmissum annum probationis) parum fundata videatur talis exceptio, ideoque reijcienda.

An autem validè profiteatur Nouitia, quæ per aliquot menses fuit in nouitiatu probata vt laica, & translata ad statum Monialium choristarum reliquum nouitiatum in hoc statu peregit.

℞. *Dian. p.9.tr.6.res.12. ex Tambur. Lezan. Sanctor. Pertello, & Bordon.* validè profiteri; & probat tum quia, vt nouitius validè profiteatur, sufficit illum per annum vnum manere sub obedientia Prælati, nec est opus illum experiri omnes asperitates Religionis in specie: tum quia quod statuit Clemens VIII. in *decreto de Nouit. recept. & educ. §. tempore* ne recepti ad habitum Conuersorum ad clericalem statum transeant, etiam durante tempore probationis; id fecit prohibendo factum, sed non irritando: nec abstulit Superiori facultatem transferendi ad altiorem statum, sed negauit subdito, ne propria authoritate transire possit ad superiorem gradum, nisi priùs vocetur; vt notauit *Diana* me citato ex *Sanctorio, & Bordono* addens ex *Peyrino*, & me item citato, declarationem Sacræ Congregationis, quæ in contrarium affertur, vel non esse veram, vel non esse vsu receptam.

QVÆRES XII. An probationis annus, quem Moniales debent premittere ante professionem, debeat esse continuus, immò & completus de momento in momentum.

47 ℞. Debere esse & continuum, & completum de momento in momentum,

ideoq;

ideoq; computandum esse ab hora diei, in qua Monialis recipit habitum, vsq; ad eandem horam vltimi diei eiusdem anni. ita *Miranda sup. art.* 3. *&* 4. *Suar. to.* 3. *de relig. l.* 5. *c.* 15. *n.* 1. *&* 3. *Less. l.* 2. *c.* 41. *n.* 59. alijq; communiter; & patet quoad primam quidem partem ex dictis in nostro *tra. de nouitiatu c.* 1. *q.* 7. quoad secundam verò partem ex dictis *ibid q.* 22. Addo hic ex eodem *Suar. sup. c.* 14. *n* 13. decisum fuisse à Sacra Congregatione Cardinalium Nouitiam Monialem, durante probationis anno, curandæ valetudinis causa à monasterio egressam, & postea reuersam, professionem emittere potuisse, ac si nunquam egressa fuisset: quod est dicere per huiusmodi egressum non censeri annum probationis moraliter interruptum; sicut innuit idem *Suarez num.* 14. *ex Ang. Syluester & Nauarro.*

An autem continuitas probationis debeat esse, vsq; ad professionem intrinsecè (vt si dicam) vel sufficiat annum esse integrum, estò proximè non sequatur professio.

48 ℞. Sufficere, quod annus sit integer, non autem necessariò requiri, vt post annum completum immediatè sequatur professio; ideoque si contingat nouitiam, expleto anno probationis, nolle profiteri, sed egredi è monasterio, ac postea redire iterum; prior annus probationis sufficiet ad validè profitendum; nisi fortè conditio personæ egredientis, aut religionis, aliæq; circunstantiæ interim essent adeò immutatæ, vt iudicio prudentis non censerentur sufficientes exploratæ difficultates religionis. Colligitur ex *Sylu. v. religio.* 5. *n.* 4. *Angelo v. nouitius num.* 15. *Miranda sup. a.* 4. & alijs: à quibus dissentit *Suar. sup. c.* 15. *n.* 8. dicens hinc sequi posse nunc inchoari annum probationis anno ætatis 14. & finiri initio anni 15. & postea redire ad sæculum vsq; ad complementum ætatis 16. annorum, tuncq; regredi ad monasterium, & absque alia probatione profiteri: quod statim per se absurdum apparet. Probatur autem nostra responsio, tum quia sic annus probationis verè est integer, ac continuus: nec vllum ius extat, quod postat illum continuari cum professione, aut quod vetet fieri professionem, si inter illam, & nouitiatum tempus aliquod vitæ sæcularis intercedat: tum quia per limitationem à nobis appositam sub initium huius responsionis videtur sufficienter euitari absurdum allegatum à Suarez, vt consideranti facilè constabit: tum quia in casu proposito nouitia verè experta est difficultates religionis, ad quod institutus est nouitiatus.

QVÆRES XIII. An de essentia nouitiatus sit, vt puella monachanda illum faciat induta habitu regulari, & quidem distincto ab habitu Monialium professarum: necnon intra monasterium.

49 ℞. Quod, & quamuis de rigore iuris neutrum videri possit esse de essentia nouitiatus, vt infra probabimus: communior tamen sententia (inquit) *Suarez sup. c.* 13. *n.* 3. est de substantia nouitiatus esse, vt fiat in habitu proprio religionis, ad quam quis probatur; idque videtur supponi *in c. statuimus de regul.* vbi Papa statuit, vt habitus professorum, sit aliquo modo distinctus ab habitu nouitiorum, saltem in benedictione: & talis de facto est consuetudo omnium religionum, quæ debet seruari. Et quidem, quod delatio habitus regularis non sit de substantia nouitiatus, in rigore loquendo, (saltem ita, vt deferri debeat toto anno probationis) constat tum ex dicendis q. sequenti; tum quia nullibi hoc præcipitur; tum quia, quod aliqui dicunt delationem habitus religiosi esse vnam ex potissimis austeritatibus religionis, ad quas experiendas ordinatur nouitiatus; non probat sufficienter nouitiatum non posse inchoari absque dicto habitu; sicut aduertit idem Suarez, id inde sibi suadens, quod non est opus Nouitium experiri per totum annum continuum singulas asperitates religionis. Quòd verò habitus nouitiorum non necessariò debeat esse distinctus ab habitu professorum docent *Suarez sup. cap.* 14. *num.* 10. & cum eo *Castrus Palaus tract.* 16. *D.* 1. *p.* 12. §. 4. *n.* 4. contra plures ab ipso Castro relatos; probantque ex eo quod ista distin-

ctio habitus non est necessaria, vt nouitius experiatur hanc asperitatem, cum teste *Sanch.l.5.moral.c.4. nu.28.* de ratione probationis sit solùm, vt degat sub iugo obedientiæ: non vt distinguatur à sæcularibus, cum alijs modis distingui possit: non deniq; vt distinguatur à professis, cùm in aliquibus Ordinibus nulla sit nouitiorum, & professorum in habitu distinctio: Quo ad vltimam partem probatur assertio tum quia degens extra conuentum de Prælati licentia censetur esse in monasterio: tum quia estò clausura sit præcipua asperitas Monialium, non ideo tamen ea necessariò experienda (vt putat *Rodr.to.3.q.15.a.10.* ideo à nobis dissentiens:) non enim opus est, vt nouitius experiatur in specie omnes asperitates religionis, vt iam dictum est: qua de re consulantur dicta *q.12.* in ipsa respons.

Addo ex *Sanch.l.5.mor.c.4. num.28.* Monialem cum debita licentia facientem nouitiatum extra monasterium, validè illum facere: idq; non obstante decreto Clementis VIII. de faciendo nouitiatu solùm in certis conuentibus designatis; quippe quod solum loquitur de nouitiatu virorum religiosorum.

QVÆRES XIV. A quo tempore, formaliter, & præcisè loquendo, incipiat annus nouitiatus.

50 ℟. Incipere ab eo puncto, in quo ex intentione religionis, & ex consensu nouitij aliquis admittitur ad talem religionem in statu nouitiorum, & vt in ea probari incipiat. ita *Suarez sup. c.13. n.6.* probatq; ex eo, quod hic interuenit quidam velut contractus inter religionem, & nouitium, per quem conueniunt in sumendo experimento de se inuicem in ordine ad talem finem, tali modo, & pro tali tempore: ergò ex eo puncto, in quo perficitur talis contractus ex mutuo consensu, & tempus designatum inchoatur, incipit annus probationis, & non aliter. *Miranda* verò *sup. q.22. a.3. Barbosa de offic. Episc. alleg.101. n.19.* & alij docent probationis annum, siue in viris, siue in fœminis, modò incipere à die sumptionis habitus; siue ab illo die: quo communem sequuntur aliorum religiosorum vitam, & incipiunt experiri asperitates religionis. Vbi noto Suarium nullam mentionem facere de assumptione habitus religiosi, fortè inhærendo illi doctrinæ, quàm tradit ex *Abb.& Greg. Lopez n.2.* nimirùm non esse de substantia Nouitiatus, seu probationis, vt fiat in habitu regulari, sed fieri posse, etiam in habitu proprio; & quidem etiam post *Concil. Trid. sess.25. c.15. de Reg.* statuens in quacunq; religione tam virorum, quam mulierum nullum ad professionem admitti debere, qui minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit: siquidem per talia verba non videtur tolli, quin, si in aliqua religione extaret vsus recipiendi ad verum nouitiatum in habitu sæculari proprio, id fieri possit; sicut de facto fit in Societate Iesu, in qua inchoatur nouitiatus in habitu proprio sæculari, nempè à tempore primæ probationis, quæ per 15. aut 20. dies regulariter solet fieri in proprio habitu sæculari.

QVÆRES XV. Qualiter censeatur Monialis nouitia interrumpere annum probationis.

51 ℟. Censeri interrumpere, si dimisso habitu religionis extat è monasterio animo deserendi religionem. ita *Tambur. sup. D.4. q.8. n.4.* ex Vecchio, & alijs; addens, quòd si postea nouitius resipiscat, & iterum admittatur ad religionem, tunc inchoandus est nouitiatus ex integro, nihil ei suffragante residuo nouitiatus antea peracto: quod an sit verum, nec ne, constat ex dictis *q.12.* probatur autem responsio ex eo, quod ea est propria interruptio status, qua cessat status assumptus: ex depositione autem habitus religiosi animo relinquendi vitam religiosam cessat status probationis, cùm nouitiatus consistat in assumptione habitus animo experiendi vitam religiosam, vt notat *Suarez cap.15. num.5.* dicens *num.6.* si quis dimisso religionis habitu egressus est, eò ipsò interrumpi annum probationis, & paulò post intra diem pœniteat, si quidem eò ipsò amittit statum, quem habebat, & eget noua admissione, vt iterum possit esse nouitius.

52 Quam-

52 Quamquam *Nau.l.3.consil.de regul.cons.32.aliàs* 42.dicens triduanam interruptionem sufficere ad discontinuandum annum nouitiatus tacitè indicet minorem interruptionem non sufficere; quod non reprobat *Lessius l.2.c.41.n.59.* dicens paucorum dierum interpollationem non impedire nouitiatum; cum non sit moralis interruptio, nec impediat, quin nouitius experiatur religionis asperitates, & religio nouitium: Immò subdit *Rodriq. to.3.q.15.a.8.* ex Iulij II. priuilegio concesso Minoribus posse compleri nouitiatum ex duplici parte interpollata, dictumq; priuilegium non fuisse reuocatum in Concilio Tridentino; quod tamquam probabile admitti *Castr.Pal.tr.16. D.1.p.12.* §.2. *n.5.* dum dicit oppositum (quod sustinet *Sanch.sup.cap.4.num.35.*) esse verius, ideſt probabilius.

Imò puto Nouitiam ex causa transeuntem ab vno Conuentu ad alium eiusdē Ordinis, ibi professionem emissuram; si transeat de licentia Prælati, non interrumpere nouitiatum; sicut nec interrumperet Nouitius, qui à Superiore mitteretur ad prosequendum nouitiatum in Conuentu alio ab eo, in quo per aliquot menses fuit in probatione: est enim par ratio de nouitia, ac de nouitio, vt patet. Colligitur ex doctrina, data à *Sanchez l.5.mor.c.4.n.28.* nimirum nouitium de licentia Abbatis extra Conuentum commorantem per vnum, aut duos menses non interrumpere nouitiatum, quæ doctrina à fortiori procedit in casu nostro. Quem casum admitto etiam in euentu, quo Conuentus, ad quem Nouitia transit, esset in alia ciuitate; idque ob rationem adductam, quæ hìc etiam procedit: non item in euentu, quo Nouitia transiret ad monasterium alterius Ordinis militantis sub eadem regula; & hoc ob doctrinam a *Sanch.sup.n.* 12. quæ à fortiori procedit in præsenti casu. In casibus autem, in quibus diximus per transitum Nouitiæ non interrumpi nouitiatum; existimat *Sanch.n.29.* requiri, vt illa transeat in habitu Ordinis, cum putet esse de substantia nouitiatus, vt peragatur in habitu illius Ordinis; quod cum alij apud ipsum *Sanchez loco modò citato* negent, negabunt consequenter requiri in casibus propositis, quod Nouitia transeat in habitu Ordinis: sed de hoc in *tract.de Nouitiatu.*

QVÆRES XVI. An tempus probationis possit protrahi differendo professionem Moniali nouitiæ, & qualiter.

53 ℞. *Miranda q.8. de monial.a.3.* Sacram Congregat. Concilij statuisse, quòd elapso tempore nouitiatus, Moniales statim admittantur ad professionem; si inueniantur habiles: sin minus, è monasterio eijciantur: additque si habiles sint, ijs ab Ordinario præfigendum esse terminum 15. aut 20. dierum ad deliberandum, num velint profiteri, nec ne: &, si renuant profiteri, continuò remittendas esse ad parentes, aut consanguineos; idque iuxta decretum *Concil.Trid.sess.25.c.16.de Regul.* intellige, nisi adsit iusta causa differendi iuxta dicenda *cap. seq.q.7.*

QVÆRES XVII. An puellæ possint recipi à Monialibus intra clausuram ad habitum religionis suscipiendum absque licentia Papæ.

54 ℞. Posse, dummodò id faciant de licentia proprij Ordinarij, eiusve Vicarij generalis. ratio responsionis est; tum quia non apparet, ex quo iure ad id requirenda sit licentia Papæ (cùm tamen talis obligatio induci non debeat absque iure aliquo sufficienti), tum quia iure communi potest Episcopus dare facultatem ingrediendi clausuram Monialium in casibus necessitatis: talis autem est casus, de quo in præsentia loquimur: tum quia Doctores agentes de receptione puellarum ad habitum religionis, nunquam dicunt ad id desiderari licentiam Papæ; quod tamen non omisissent, si ea requireretur.

Difficultas est, an Monialis nouitia, quæ, dimisso habitu religioso, occultè recessit à monasterio animo ad ipsum non ampliùs reuertendi possit iterum recipi in monasterium sine licentia ipsius, Ordinarij, si ea pœnitentia ducta velit redire, & sumere eum.

55 ℞. Non posse, nisi fortè petitio talis licentiæ cederet in notabilem infamiam præ-

præfatæ Monialis, pro qua euitanda cedit ius positiuum; patetque quia per talem recessum à monasterio Monialis definit esse nouitia iuxta dicta *q.* 15. & perinde se habet, ac si nunquam fuisset nouitia: constat autem quòd si nunquam fuisset nouitia, non posset recipi intra clausuram sine licentia proprij Ordinarij. Secus, si Monialis nouitia, dimisso habitu regulari egrederetur è monasterio intentione regrediendi ad illud post aliquot dies; tunc enim cum non interrumpatur nouitiatus, iuxta *Suarez. to.3. de relig. l.5. cap.15. n.6.* & consequenter adhuc sit nouitia monasterij, poterit suo iure in illud iterum recipi proportionaliter vt posset recipi Monialis professa, quæ dimisso habitu religioso occultè egrederetur è monasterio, & postea ad illud reuerteretur. Dixi *sine licentia ipsius Ordinarij*, vt innuerem, quòd si Monialis illa nouitia in priori casu iterum admittatur ad habitum religionis cum debito consensu monasterij: ea tunc vtiq; posset iterū recipi intra Conuentum de licentiæ potuerit recipi prima vice, & modò non possit.

QVÆRES XVIII. Quænam reddi debeant Moniali nouitiæ ante professionem resilienti à religione.

56 ℞. Debere restitui ea omnia, quæ ipsa dedit monasterio in ipso ingressu religionis, & quidem vnà cum fructibus, si qui collecti sunt; excepto tamen victu, ac vestitu; idq; ex decreto *Concil. Trid. sess.25. de regul. c.16.* vbi id expresse statuitur, ita *Zerola 1. p. praxis v. moniales n.3. Peyrin. de R.5. q.1. c.29. Tamburin. sup. D.6. q.4. num.5.* alijq; communiter; inter quos *Barbosa n.39.* notat ex declaratione Sacræ Congregationis Moniali, & cuicunque alij nouitio recedenti à statu religioso non esse restituendum habitum regularem sed eius pretium.

SECTIO III.

De Bonorum Renunciatione à Monialibus facienda ante religiosam Professionem.

57 *Quid statuerit Concil. Trid. de bonorum renunciatione.*

58 *Quæ obligationes, donationes, ac renunciationes contineantur sub hoc decreto.*

59 *Sub eo non comprehenduntur puellæ degentes in educatione, apud Moniales, immò nec admissæ ad religionem, nondum tamen ingressæ.*

60 *Idque maximè si non renunciet intuitu religionis.*

61 *Sub eo comprehenduntur etiam nouitiæ maiores 16. annis.*

62 *Renunciatio facienda de licentia Ordinarij; & quidem etiam vt sit valida.*

63 *Qualiter facienda intra bimestre proximum professioni: & præsertim, si nouitia ante vltimum bimestre nouitiatus incurrat morbum periculosum.*

64 *Dominium rei renunciatæ transfertur solùm post professionem in renunciatarium.*

65 *Res tamen renunciata tradi potest, & debet renunciatario statim.*

66 *Idque etsi renunciatio fiat in fauorem monasterij.*

67 *Renunciatio hæreditatis patris viuentis facta extraneo, vt habeat effectum, non petit consensum, ac cessionem monasterij.*

68 *Fructus rei renunciatæ à die renunciationis vsque ad professionem sunt renunciantis.*

69 *Renunciatio legitimè facta non potest reuocari ante professionem.*

70 *Limita, nisi nouitia testetur de bonis renunciatis.*

71 *Renunciatio concorruit per mortem renunciantis secutam ante professionem; etsi alij id negent.*

72 *Corruit verò, si ea facta, nouitia recedat à religione, & iterum redeat*

ant

aut transeat ad alium Ordinem.

73 *Non firmatur per professionem inualidam.*

QVÆRES I. Quid statuerit Concilium Tridentinum de hac renunciatione.

57 ℞. Præscripsisse formam seruandam in ea facienda; & quidem ita, vt aliter facta sit eò ipsò irrita, habetur expresse in *Concil. Trid. sess. 25. de Regular. c. 16.* vbi dicitur: *Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij; fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiamsi cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus.* hæc Concilium; quæ clariùs constabunt ex sequentibus.

QVÆRES II. Quæ renunciatio, obligatio, ac donatio comprehendantur sub hoc decreto.

58 ℞. Comprehendi omne illam, quæ natura sua est irreuocabilis, & difficilem reddit egressum è religione: sicque sub eo decreto non comprehenditur testamentum, donatio causa mortis, & donatio facta sub conditione, *si perseuerauero in religione*; non contractus onerosus emptionis, venditionis, conductionis, ac locationis, in quibus tantumdem recipiatur: quantum datur: cum ex talibus contractibus, moraliter loquendo, nihil deperdatur, sicque non impediatur liber egressus è religione: non contractus societatis, ac ludi, quibus contrahens se exponit lucro, & damno ex æquo, sicque non minuitur patrimonium, nec difficilior efficitur egressus. E contra sub præfato decreto comprehenditur donatio, vtpotè patrimonium minuens notabiliter, ac obligans donantem donatario; item fideiussio, etiam pretio accepto; cum obligatio inde proueniens semper terminetur ad assecurandam maiorem quantitatem, quàm sit pretium acceptum, adeòque semper adsit periculum iacturæ, & paupertatis; item & mutuum iuxta aliquos (& quidem, etsi non detur sine sufficienti cautione, vel fideiussione) cum per illud transferatur dominium, ac vsus rei mutuatæ in mutuatarium absque potestate reuocandi, quousque adueniat tempus solutionis; quamuis teste *Rodr. to. 2. summa c. 7. n. vlt.* graues Doctores non audeant talem contractum condemnare, aliàs existimantes ab eo esse abstinendum. qua de re *Sanch. lib. 7. mor. c. 5. n. 15. 20. 21. 33. Castr. Pal. tr. 16. D. p. 17. Suar. to. 3. de rel. l. 5. c. 9. n. 16. & c. 16. n. 11.* alijque apud ipsos, quibus adde *Barbosam de offic. Episc. alleg. 99.*

QVÆRES III. An comprehendantur sub hoc decreto puellæ, quæ recipiuntur in monasteria Monialium educationis, & solius institutionis gratia, aut etiam admissæ sunt ad religionem, sed nondum receptæ ad habitum religiosum, ac probationem.

59 ℞. Neutras comprehendi; non puellas receptas in educationem, cum hæ non sint nouitiæ, nec de ijs agat Concilium, vt constat ex tenore illius, & aduertit *Sanch. sup. n. 5.* ex Azorio: non puellas admissas ad religionem, sed nondum receptas ad habitum, ac probationem; cum dictio *quoque*, quæ habetur in decreto, sit copulatiua, ac proinde sequentem dispositionem coniungat cum præcedentibus *l. tutores quoq; ff. de pactis* ideòq; denotet ibi sermonem esse de renunciationibus nouitiorum, de quibus solis textus præcedens loquutus fuerat, non autem de ijs, quæ fiunt ante ingressum religionis: idque etsi fiant intuitu ipsius religionis. præterquam quod non ideo vana, ac illusoria redditur dispositio præfati decreti ex eo quod ante ingressum possit nouitius renunciare sua bona, pro vt sibi placuerit; quia talis renunciatio est rara, & propterea à Concilio relicta dispositioni iuris communis, intendente annullationem renunciationis, & donationis post habitum susceptum factæ, vtpotè frequentis contingentis: ita *Gar-*

zias p. 11. *de beneficijs*, *cap.* 9. *num.* 15. *Barbosa supra num.* 17. *Rodriquez tom.* 3. *quæst.* 16. *art.* 1. *Sanch. num.* 4. *Castr. Pal. num.* 5. alijque contra Molinam *tract.* 2. *D.* 139. *Sà. v. religio, num.* 5. *Lessium l.* 2. *c.* 41. *n.* 39. & 40. *Azorium to.* 1. *l.* 13. *c.* 9. *q.* 2. & alios plures apud *Sanchez n.* 3. existimantes, contineri eiusmodi renunciationem sub prædicto decreto Concilij, idque multis rationibus probantes.

60 Dixi *idque etsi fiant intuitu ipsius religionis*; vt indicarem, quòd, si quis non habens animum ingrediendi religionem bonis renunciet, aut aliam quamcunque donationem faciat; de tali donatione, aut renunciatione sine dubio non loquitur Concilium: cum nullus respectus religionis tunc temporis habeatur: ita *Sanchez num.* 2. addens esse sibi omninò certum, quòd si renuncians habeat animum ingrediendi religionem, si tamen non renuntiet intuitu religionis, talis renuntiatio non comprehenditur sub decreto Concilij quippe quod noluit auferre libertatem faciendi renunciationes, quæ fiunt independenter ab ingressu religionis, vtpotè non obstantes libertati egressus tempore nouitiatus, cui voluit Concilium consulere in eo decreto.

An autem decreto illo comprehendantur solum nouitij 16. annorum, vel etiam omnes talem ætatem excedentes.

16 ℟. Comprehendi etiam nouitios maiores 16. annis: & probatur tum quia ratio ferè eadem militat ad irritandam renunciationem factam post 16. annos, ac antea; cum in omni renunciatione timeri possit fraus, ac metus parentum, & aliorum, quæ Concilium intendit euitare: tum quia verba illa, quæ habentur in allegato decreto, *nulla quoque renunciatio*, solùm coniungunt præsentem dispositionem cùm præcedenti, vt loquatur de his, de quibus loquitur præcedens dispositio, nempè de nouitijs, ac regularibus; non autem ita, vt statuant omnes qualitates petitas ad professionem debere extare tempore renunciationis: alioqui renunciatio deberet fieri post annum 16. completum, & finito anno nouitiatus, quod sine dubio est contra dispositionem allegati decreti. ita *aliqui penes Sanch. num.* 7. *Castr. Pal. num.* 5. alijque ab ipsis relati contra *Menochium de arbitrar. l.* 2. *Casu* 496. *num.* 8.

QVÆRES IV. De cuius licentia fieri debeat renunciatio bonorum ad hoc vt sit firma, & valida.

62 ℟. Debere fieri de licentia Episcopi, seu eius Vicarij: idque, etsi Monialis renuncians aliàs sit exempta: nomine verò Episcopi venire etiam Episcopum electum, & confirmatum, licèt nondum consecratum item Abbates, aliosque Prælatos exemptos iurisdictionem quasi episcopalem habentes in sua diœcesi: item Vicarium generalem non foraneum Episcopi, immò & Capituli, sede vacante: non item Archiepiscopum respectu Suffraganeorum, nisi in casu appellationis. ita *Barbosa allegat.* 99. *à num.* 3. *Castr. Pal. sup. n.* 10. alijque benè addentes dictam licentiam non necessariò quidem concedendam esse in scriptis, debere tamen præcedere; nec sufficere, quòd sit petita, sed debere esse obtentam; cùm requiratur ad valorem actus. Addit *Barbosa num.* 9. facultatem concedendi talem licentiam posse delegari alteri: cùm ratione officij competat, ideoque sit ordinaria, & consequenter delegabilis: licentia tamen ipsa, ait *Barbosa num.* 10. sufficere, quòd sit tacita ex ratihabitione de præsenti.

QVÆRES V. Quo tempore fieri debeat talis renunciatio.

63 ℟. Quòd cùm Concilium petat illam fieri intra duos menses proximos professioni; clarè indicat eam posse fieri quolibet die illius vltimi bimestris: quamquam, si professio vltra annum nouitiatus ex causa differatur, non sit opus renunciationem fieri intra bimestre proximum professioni, quo fieri poterat. ita *Sanch. sup. num.* 81. & 82. *Castr. Pal. sup. num.* 9. *Barbosa num.* 11. alijque; inter quos Castrus Palaus credit in casu, quo nouitius ex dispensatione Papæ profiteretur ante 16. annum expletum, & ante finitum nouitiatus annum, posse illum

re-

renuntiare intra bimeſtre ante profeſſionem: non quod diſpenſatio ætatis, & nouitiatus extendatur ad renunciationem; ſed quòd, data ea diſpenſatione, ſine vlla alia poteſt nouitius renunciare intra bimeſtre proximum profeſſioni; ſiquidem Concilium petit ſolum, vt renunciatio fiat intra bimeſtre proximum profeſſioni, ſiue profeſſio poſt annum differatur, ſiue ex priuilegio anteponatur: id tamen negant *Sanchez & Barboſa*, & quidem probabiliùs: addit *Sanchez num.* 81. dictum bimeſtre debere computari de momento in momentum; quod negant *Zecchius*, *& Zerola* ab eo relati.

An autem nouitia incidens in morbum periculoſum immediatè poſt primum quadrimeſtre probationis poſſit renunciare bonis de licentia Ordinarij.

℟. Videri poſſe, ſi ex Pij V. conceſſione referenda hic *c.*9. *q.*11. eſt emiſſura profeſſionem; idque ob modò dicta: ſecus, ſi non eſt emiſſura profeſſionem: nam tunc vrget decretum Concilij prohibens, ne renunciatio fiat ante bimeſtrem proximum profeſſioni, ideſt ante decimum menſem probationis expletum; & aliàs non apparet, quo titulo nouitia eximi debeat à præfato decreto. verùm tamen eſt nouitiam in iſto caſu poſſe liberè diſponere de ſuis bonis per viam teſtamenti, aut donationis cauſa mortis, vt conſtat ex dictis *q.*2.

QVÆRES VI. Ex quo tempore dominium rei renunciatæ transferatur in renunciatarium.

64 ℟. Non transferri, niſi ſecuta profeſſione valida: nam Concilium expreſsè dicit, vt renunciatio non intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione; quod non verificaretur, ſi antecedenter ad profeſſionem dominium rei renunciatæ tranſiret in renunciatarium, licèt reuocabiliter. ita *Sanch. n.*62. *Caſtr. Pal. num.* 13.

QVÆRES VII. An facta renunciatione, bona tradi debeant renunciatario ante profeſſionem, & is ea ſtatim capere poſſit.

65 ℟. Debere tradi iuxta *Caſtrum Palaum n.* 15. poſſeque renunciatarium ea capere ante profeſſionem; idque, etſi renunciatio fieret in fauorem Conuentus. ratio eſt, quòd iure antiquo id fieri poterat quolibet tempore nouitiatus, eò quòd valida eſſet renunciatio: Concilium autem non immutauit, ſed approbauit valorem renunciationis factæ intra bimeſtre proximum profeſſioni, & de licentia Epiſcopi; ergò ex vi illius tradi debent, & poſſunt bona renuntiatario: id tamen negat *Sanchez n.*53. eò quòd Concilium prohibeat, irritet, & annullet omnes donationes ex bonis nouitij factas ante profeſſionem, ne ſic impediatur liber egreſſus illius è religione (ſicut videtur impediri, conceſſa hac doctrina Caſtri Palai) cum aliàs ipſemet *Sanchez* concedat *n.* 11. renuntiantem bonis in Soc. Ieſu fauore illius poſſe ea ſtatim tradere; vt aduertit idem Caſtrus Palaus dicens ipſum debuiſſe dicere, idem etiam in præſenti caſu; cum ratio, quam Sanchez affert pro Societate (quod ſcilicet Concilium nouitijs Societatis liberam permittendo bonorum renuntiationem, & traditionem hanc, quæ eſt quid minus, permittit) militet etiam in noſtro caſu, vt conſideranti facilè conſtabit.

66 Dixi *idque etſi renunciatió fieret fauorem Conuentus*, vt innuerem, quòd, quando Concilium in citato decreto prohibet donationes ex bonis nouitij factas ante bimeſtre proximum profeſſioni; non loquitur de ijs, quæ fiunt de licentia Ordinarij intra dictum bimeſtre, & conſequenter nec prohibet illarum traditionem: vt rectè notauit *Caſtrus Palaus n.*15. monens *num.*16. quod, etſi detur naſci eandem difficultatem ex tali traditione bonorum, ac ex renunciatione facta abſque licentia Ordinarij: non ideo ſequitur dictam traditionem fuiſſe prohibitam in Concilio, ſed potuiſſe, ac debuiſſe prohiberi; quamquam negari poſſit in noſtro caſu eandem naſci difficultatem ſicut de facto negat *Caſtrus Palaus vbi ſupra.*

Quod ſi quæras, an, ad hoc vt renunciatio hæreditatis paternæ à nouitio facta, patre adhuc viuente, in fauorem alicuius extranei à monaſterio diſtincti, habeat effe-

effectum; præter solemnitatem in Concilio præscriptam requiratur consensus monasterij, eiusque cessio.

67 ℟. Videri probabile non requiri: & ratio est, quod Nouitius in præsenti casu renuncians hæreditatem se ipsum priuat iure succedendi, illudque transfert in renunciatarium, qui proinde ex hoc iure acquisito succedit, ideòque non eget cessione, aut consensu monasterij; cum ipsum monasterium ius succedendi non habeat, nisi quatenus repræsentat religiosum habentem dictum ius: vnde, sicut religiosus, etsi esset sui iuris, nullum ius haberet succedendi, vtpotè per renunciationem a se abdicatum: nec vllum ius habebit monasterium, sicque superflua esset eius cessio. ita *Sanch. sup. c.6. nu.2. & Cast. Pal. nu.18. ex Couarr. Guttier. Baeza, Gama*, & alij monentes, quòd, cùm opposita sententia, quæ est plurium, ac grauium DD. sit probabilis ad vitandas lites conuenientissimum est; vt monasterium faciat dictam cessionem: quippe eam facere potest sine præscripta solemnitate iuris in alienatione rei ecclesiasticæ, cum sit hæreditatis, non delatæ, sed deferendæ.

QVÆRES VIII. Ad quem spectent fructus rei frugiferæ renunciatæ ex ea collecti tempore intermedio à die renunciationis, vsque ad professionem.

68 ℟. Spectare ad ipsum renunciantem, adeoque renunciatarium non lucrari, nisi solos fructus à tempore professionis perceptos. ita *Sanch. sup. c.5. nu. 63.* & probat, quia tunc solum impletur conditio apposita renunciationi (quam *nu.62.* ostendit de mente Concilij esse suspensiuam, non autem resolutiuam, sicque nihil ponere in esse) & tunc solum incipit esse dominus rei renunciatæ; constat autem rem quamlibet fructificare suo domino.

QVÆRES IX. An renunciatio hæc semel facta legitimè possit reuocari à nouitio perseuerante in religione, antequam profiteatur.

69 ℟. Videri certum eam non posse modo dicto reuocari; & probatur tum quia, si liberè reuocari posset, vt quid ad obligationem adeo leuem, ac infirmam requirerentur tam graues circunstantiæ, sicut licentia Ordinarij, & certi temporis determinatio; cum quolibet tempore nouitiatus, absque licentia Episcopi fieri possit renunciatio, donatio, ac obligatio reuocabilis: tum quia conditio apposita renunciationi ex intentione Concilij suspendit quidem effectum donationis, non item eius valorem, ac firmitatem conditionalem ob ius donatario acquisitum, ita *Sanch. sup. num.58.* & cum eo *Castrus Pal. n.12.*

70 Concedit tamen *Sanch. sup. n.58.* huiusmodi renunciationem posse reuocari à nouitio, testando, vt habeat euentum reuocatio casu, quo nouitius moriatur ante professionem: cum enim in eo euentu cesset valor prioris renunciationis, perinde est, ac si non fuisset facta; quare nouitius de ijs bonis aliter potest disponere in euentu mortis secutæ ante professionem. Immò addit Sanch. talem dispositionem non indigere solemnitate præscripta in citato decreto Concil. Trident. cum sit vltima voluntas; & nouitius non possit se obligare irreuocabiliter, ita vt, non secuta professione per mortem, aut alio modo, non possit variare; siquidem Concilium statuit nullam obligationem nouitij vim habere, nisi secuta professione.

QVÆRES X. An corruat renunciatio, si contingat nouitium renuntiantem mori ante professionem.

71 ℟. Non corruere, sed manere omninò firmam: & ratio est, quod quamuis in decreto Concil. Trid. relato dicatur renunciationem factam à nouitio non aliàs intelligi sortiri suum effectum, nisi secuta professione; cum tamen finis Concilij sit consulere libertati egressus nouitiorum, conditio *nisi secuta professione*, idem videtur importare, ac si diceret, *nisi perseuerante nouitio in religione*: ex eo enim quod post mortem nouitij non sint reddenda bona illius hæredibus, non impeditur libertas egressus; vnde, cum ille permanserit in religione, præfata renuncia-

tio

tuo sortiri videtur suum effectum: maximè cum tacens moriendo ipsam renunciationem confirmare censeatur. ita *Sanch. n.* 58. & post illam *Castrus Palaus sup. p.* 16. *n.* 2. qui tamen putat contrariam opinionem esse satis probabilem.

QVÆRES XI. An renunciatio corruat casu, quo nouitius, ea facta, recedat à religione, & posteà ductus pœnitentia redeat.

72 ℟. Corruere, & quidem, etsi recedat finito anno nouitiatus; nec reuiuiscere nouitio ad religionem redeunte: cum talis renunciatio irrita reddatur per illum ingressum, & nullo iure cautum sit illam conualescere per raditum ad religionem. quare, sicut inchoari debet nouitiatus; sic inchoandum est tempus renunciationis, & solo bimestri ante professionem finito anno probationis faciendam fieri debet. ita *Sanch. num.* 84. addens, quod, si nouitius finito anno nouitiatus, egrediatur, indiget quidem noua renunciatione, cùm prior illa, etsi legitimo tempore facta, corruerit per egressum è religione; eam tamen poterit facere statim, & non tenetur facere intra præfatum bimestre: idque, siue differatur professio, siue non. quod non concedit *Castrus Palaus sup. p.* 17. *n.* 9. dicens in tali casu & repetendum esse nouitiatum (quod negat Sanch. & renunciationem faciendam esse intra bimestre proximum professioni, ac si nunquam renunciatio facta fuisset.

Puto autem hanc responsionem à fortiori procedere in casu, quo Nouitius post factam bonorum renunciationem transeat ad alium Ordinem animo ibi perseuerandi, idque ob rationem allatam in præcedenti responsione, quæ vtique procedit in præsenti casu, vt facilè constabit, consideranti; vbi autem habet locum ratio legis, ibi habet locum & eius dispositio *l. illud ff. ad l. Aquil. l. si postulauerit* §. 2. *ff. ad leg. Iuliam de adult. l. quidam numularios ff. de edendo*.

QVÆRES XII. An renunciatio firmetur per professionem inualidam.

73 ℟. Non firmari; cum Concilium debeat intelligi, non de præsumptione professionis, sed de vera professione; qualis vtique non est professio inualida. ita *Sanch. n.* 56. & *Castr. Pal. n.* 13. addentes dictam renunciationem firmari hoc ipso, quod ratificatur possessio: dummodò renunciatio fuerit valida ab initio, idest facta iuxta formam præscriptam in Conc. Trid. nimirum ex licentia Ordinarij, ac in ea ætate, & eo tempore nouitiatus elapso, vt nouitius profiteri possit intra bimestre; alioqui renunciatio esset nulla (sicut & esset nulla, si fieret absque Ordinarij licentia) nec firmaretur ex ratificatione professionis, sed opus esset illam iterum facere.

CAPVT III.

De religiosa Professione Monialium.

ACturi in hoc Cap. de professione religiosa Monialium non possumus non aliqua etiam tractare de solutione dotis, quæ solet exhiberi monasterio ad alendam Monialem professuram, necnon de velo professionis, ac benedictione, seu consecratione Monialium: quippe quæ magnam habent connexionem cum ipsa professione. hinc caput diuidemus in 3. sectiones, in quarum 1. agemus de ipsa professione Monialium, suppositis tamen ijs, quæ in *tract. de professione diximus cap.* 1. *per totum*: in 2. differemus de solutione Dotis: in 3. de Velo professionis, ac de Benedictione, seu Consecratione Monialium, sicque totum caput absoluemus.

SECTIO I.

De Professione religiosa Monialium, & circumstantijs ipsis annexis.

1 *PRofessio alia est expressa, alia tacita.*
2 *Voluntas nouitiæ professuræ exploranda ab Ord. intra 15. dies à monitione.*
3 *Talis exploratio non est de valore professionis: de ea facienda præmoneri potest Episcopus per aliquot dies ante, aut post tempus præscriptum: tuncque Episcopus potest prohibere ne fiat professio, non item determinare tempus illam faciendi.*
4 *Quorum consensus petatur ad professionem Nouitiæ.*
5 *Abbatissæ consensus qualiter requiratur.*
6 *Ea in hoc debet audire, & sequi consilium Conuentus.*
7 *Professio nouitiæ admittitur propriè ab Abbatissa, & à Prælato monialium: idque de Abbatissa præcipuè procedit quod Moniales Conuersas.*
8 *Aetas annorum 16. requiritur ad valorem professionis.*
9 *Integer annus probationis est de essentia professionis, præterquam si fiat in periculo mortis.*
10 *Ex causa differi potest professio: assignatur, vnde sit præcedentia.*
11 *Aliqualis literatura petitur ad professionem nouitiæ choro destinatæ.*
12 *Quæ expensæ permitti possint ex occasione professionis: indicatur quid sint propinæ: vetitæ Monialibus.*
13 *Excommunicantur cogentes nouitiam profiteri.*
14 *Item impedientes eam, ne profiteatur.*
15 *Monialis professa transit ad Ordinem strictiorem.*
16 *De licentia tamen proprij Prælati, quæ requiritur, & sufficit de iure communi.*
17 *Quid de hoc statuerit Sacra Congregatio.*
18 *Videndum, an obstent aliqua priuilegia religionum.*
19 *Ad talem transitum non petitur facultas Ordinarij, si Monialis sit exempta.*
20 *Modò non potest eijci Monialis, inconsulto Papa, ratione incorrigibilitatis.*
21 *Obstat indultum Innocentij III. quod tamen ex parte abrogatum est.*
22 *In tali eiectione non videtur necessarium seruare omnia, quæ præscribuntur in decretis Sacræ Congr. de eiectis, & apostatis.*
23 *De iure communi transfertur Monialis ad alium Conuentum causa correctionis.*

QVÆRES I. Quot modis possint Moniales profiteri.

1 ℞. Quòd, cùm iuxta communem Doctorum sententiam duplex sit professio, alia expressa, & alia tacita; & non sit maior ratio, cur hæ duæ species professionis admittantur inter viros regulares, & non inter Moniales; consequenter dicendum est Moniales, posse his duobus modis profiteri, nimirum expressè, & tacitè, sicut in terminis docet *Tambur. de iure Abbatiss. D.6. q.1.*

QVÆRES II. An, & qualiter explorari debeat voluntas Monialis nouitiæ, antequam emittat professionem religiosam.

2 ℞. Debere explorari ab Ordinario ad cognoscendum, num spontaneè, an coacta, ac seducta se accingat ad profitendum; idque vt sic consulatur libertati nouitiæ professuræ, & impediatur vis, quæ in hoc posset ei inferri à parentibus, aut alijs. patet ex *Concilio Trid. sess.25. c.17. de Regul.* vbi id expresè statuitur; sicut vidimus *c. præced. sect.1. q.4.* Vnde, & idem Concilium præcipit loco cita-

to,

to, vt Præfecta monasterij, in quo nouitia est professura, per mensem ante diem professionis certiorem faciat Episcopum de tempore professionis: & hoc sub pœna suspensionis ab officio duratura ad arbitrium ipsiusmet Episcopi; quamquam, si is modo dicto certior factus intra dies 25. explorationem præfatam non perficiat, non debeat amplius se in hoc intromittere; cum sic decisum referant *Armendar. Gallett. & Campanil.* relati à *Barbosa de off. Episc. alleg.* 100. *n.* 3. qui monet huiusmodi explorationem faciendam esse ab Episcopo, aut, ipso impedito, ab illius Vicario generali non intra clausuram, sed extra ad fenestellam cancellorum in collocutorio. Dixi *aut ipso impedito à Vicario generali*, vt indicarem, quod notat idem *Barbosa n.* 8. dictam voluntatis explorationem non posse fieri à Vicario generali, nisi in casu, quo Episcopus sit impeditus, aut illum deleget ad tale munus: quod sine dubio potest facere Episcopus: cum id possit facere per quemcumque alium idoneum, vt aduertit *Miranda q.* 8. *de monial. art.* 4.

5 Verum tamen est, quod si Episcopus omittat dictam explorationem, non ideo professio emissa erit inualida; vt benè aduertit, & probat *Sanch. l. 5. mor. c. 4. num.* 84. & declarauit Sacra Congregatio penes *Barbosa sup. n. 9.* statuens contra virgines, à quibus non solum habitus regularis est susceptus, sed etiam facta professio, absque dicta exploratione, nihil per Ordinarium debere suscitari, sed sinendum esse eas in statu suo remanere. Quamquam aliàs possit Episcopus non solum censuris, ac pœnis sibi benè visis prohibere Abbatissis, & Superioribus regularibus Monialium, ne puella processionem emittat, nisi prius explorata ipsius voluntate (quod fuisse decisum refert *Barbosa l. 1. de iure eccl. c.* 44. *num.* 10.) sed etiam punire contrafacientes tum pœnis à Concilio Trid. statutis, tum etiam ecclesiasticis censuris, & alijs iuris remedijs, non obstantibus quibuscunque priuilegijs: quod notat idem *Barbosa de offic. Episc. allegat.* 100. *num. 9.* quòd cùm ipse non probet, non est facilè admittendum ob dicenda *cap. 8. q.* 3. imo reijcitur expresè à *Sanctorio in Constit. Min. cap.* 11. *stat.* 7. *q.* 1. docente Episcopum non pośse punire Prælatum regularem, ipso inconsulto, consentientem professioni emittendæ; cum nullam in eum iurisdictionem Concilium ei tribuat quo ad hoc, sed totam obligationem imponat Præfectæ Monialium, vt constat ex dictis §. *præcedenti*: & quidem meritò cum Prælatus in maioribus occupetur ideoq; non debeat cogi ad faciendam illam certiorationem.

An autem Præfecta Monialium in hoc satisfaciat, si dictam faciat certiorationem ante mensem, aut post.

℞. *Sanctorus sup. d.* 3. satisfacere, & probat tum quia, secluso contemptu, plus, aut minus in moralibus non infert grauem culpam: tum quia effectus prætensus è Concilio in hoc casu per anticipationem, aut postpositionem 15. dierum sufficienter habetur, vt consideranti facilè patebit.

Addit *Sanctor. sup. d.* 7. Episcopum, facta exploratione pośse prohibere, ne Nouitia, cuius voluntas fuit explorata, faciat Professionem, si reperiat illā eśse indeliberatā, & minus liberè profiteri: alioqui inutilis eśset exploratio. &, si contra inhibitionem Episcopi fiat professio, dicit *Sanctorus* illam declarari debere nullam; cùm facta sit contra voluntatem illius, qui eam potest impedire; & Concilium intenderit delegare Episcopo legitimę Professionis cognitionem, ac impeditionem.

Monet item *Sanctorus d.* 5. Episcopum explorata voluntate Nouitiæ exemptæ, ac completo nouitiatu, non pośse determinare tempus profitendi, aut è monasterio exeundi: cum Conciliū Ep. solum tribuat facultatem explorandi voluntatem, & reliquum spectet ad Prælatum regularem, cui subest Nouitia: nec obstat quædam Sacræ Congregat. declaratio, quæ in contrarium circumfertur; siquidem ea loquitur de Monialibus Episcopo subiectis, non autem de exemptis.

QVÆRES III. De quorum consensu admitti debeat Monialis nouitia ad religiosam professionem.

 ℞. De-

4 ℞. Debere admitti de consensu maioris partis Capituli Monialium; apud quas nouitia emissura est professionem: quod est dicere de consensu monasterij: siquidem monasterium dicitur facere, quod facit maior pars Monialium in eo degentium, & hoc est ita verùm, vt consensus Abbatissæ monasterij in tali admissione non requiratur formaliter, prout est Abbatissa, sed vt est pars capituli, eo scilicet modò, quo requiritur consensus cuiuslibet alterius Monialis dicti monasterij, sicq; potest contingere nouitiam admittendam esse ad professionem, omninò dissentiente, ac repugnante Abbatissa: etsi quatenus est caput monasterij, debeat consentire in professionem nouitiæ profitentis, vti dicemus infra *q.27.* Patet ex praxi communi Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum, saltem in hisce nostris Regionibus; & suadetur ex eo quod, cum in admissione Monialis nouitiæ ad professionem agatur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, & interueniat veluti quidam contractus vtrinq; obligatorius inter nouitiam profitentem, ac monasteriū; æquum est, vt, sicut ex parte nouitię requiritur consensus, sic & requiratur ex parte monasterij iuxta regulā *29. iuris in 6. quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari.* Quæ doctrina ostendit ad validam admissionem professionis nouitiæ desiderari etiam consensum Prælati Monialium; siue is sit Ordinarius, loquendo de Monialibus immediatè subiectis: siue Superior regularis, loquendo de exemptis; idq; maximè attenta concessione Nicolai V. quoad hoc per Bullam factam Minoribus, & relatam *cap. præced. n.2.* præterquam quod receptio nouitiæ ad professionem, cum sit res grauissima, maximè tangens bonum monasterij; par est, vt non fiat absque consensu illius, cuius prudentiæ commissa est administratio ipsius monasterij; vnde & puto praxim Monialium communem esse, vt sine proprij Prælati facultate nullam recipiant nouitiam ad professionem.

Quod si DD. communiter dicunt creationem Monialium (quæ vtique fit per emissionem professionis) pertinere ad Abbatissam, & Conuentum: id solum probat pertinere ad Abbatissam tanquam ad acceptantem, vt postea dicemus: non autem ita, vt consensus illius determinatè requiratur per suffragij ipsius pręstationem. Quo pacto *Tambur. sup. q.5. nu.4.* alijque ab eo relati dicunt, neque totum Conuentum, repugnante Præfecta, neque Præfectam, repugnante maiori parte Monialium, posse recipere nouitiam ad professionem. Quod tamen non facit, quin totus Conuentus possit admittere ad professionem nouitiam, si Prælatus monasterij dictam professionem admittat loco Præfectæ: cum iuxta dicta consensus Præfectæ sit necessarius ad professionis admissionem non ratione suffragij, quod ferat cum alijs Monialibus, sed vt iuridicè recipiat professionem; quod in præsenti casu supplet Prælatus.

6 Vnde quis benè inferat (quod notauit *Sanch. sup. n.65. ex Rodriq. & alij.*) Superiorem monasterij in admittenda nouitia ad professionem teneri non solum audire consilium sui Conuentus, sed etiam illud sequi ob doctrinam *Bartoli in l.11. §. plures n.7. de exer. act.* communiter receptam; nimirum quod, quando requirendum est consilium ab alio tanquam à collega, & participe officij (vt in præsenti casu) tunc consilium non solum requirendum est, sed etiam sequendum: quod est benè aduertendum.

QVÆRES IV. Ad quem spectet acceptare professionem Monialis nouitiæ profitentis.

7 ℞. Quòd, cùm actus acceptandi professionem non sit propriè actus iurisdictionis, sed superioritatis pertinentis ad potestatem œconomicam, seu dominatiuam, quæ potest competere etiam fœminæ: professio Monialis nouitiæ poterit acceptari à Superiorissa monasterij, cum sit capax exercendi talem actum, & alioqui talis actus ipsi ex officio incumbat; quippe in quo agitur de notabili commodò, ac vtilitate monasterij, cui illa præest, & onus procurandi bonum monasterij

sterij incumbit immediato Superiori illius vnà cum maiori parte ipsius monaste-rij. Vnde professio Monialis potest validè acceptari tum ab eius Abbatissa, tum ab eius Prælato; sicut notauit *Sanch.n.76.* monens professionem Monialium in monasterijs Episcopo subiectis hoc tempore solere fieri coram ipso Episcopo, eiusve generali Vicario; sicut è contra in monasterijs exemptis solet fieri coram proprio Prælato regulari, siue ordinario, siue delegato: & hoc fortè, vt tantò certior sit valor professionis, quæ emittitur: stante quod *Suar.loc.sup.cit.* & alij censent consensum Prælati proprij non solùm requiri ad valorem professionis, quam emittit nouitia Monialis, sed etiam vt professio fiat in manibus illius, & ab ipso acceptetur, cùm apud ipsum tantùm sit propria iurisdictio ex *cap.statuimus 20.q.2.* quasi verò acceptatio professionis sit actus iurisdictionis, cuius sit incapax fœmina (quod tamen paulò ante negauimus) patet autem responsio tum ex dictis; tum etiam ex *cap. consuluit qui Clerici, vel vouentes*, vbi deciditur fœminam quamdam, quæ dimisso habitu regulari nupserat, validè nupsisse, eò quòd professa non fuerat in manu alicuius Episcopi, vel Abbatis, vel Abbatissæ: quod est supponere Abbatissæ potestatem extendi ad professionem validè acceptandam, vt notauit Bonacina. Quare, cum Abbatissa monasterij, & Prælatus illius, quoad acceptandam professionem Monialis nouitię se habeant cumulatiuè, adeoque inter illos dari possit veluti præuentio; seruanda est in hoc consuetudo vniuscuiusque Ordinis, prouinciæ, aut loci, quæ est varia.

Notat autem *Ciarlinus p.2.contr.c.194. nu.*34. dato quod Abbatissa non posset admittere professionem Nouitiæ, posse adhuc acceptare professionem Nouitiæ conuersæ, cum ei non detur Velum, quod dare nequit Abbatissa iuxta *c.consuluit qui Cler. vel vouent*; sicque cessent rationes, quod Abbatissa non possit recipere Professionem sic ille.

QVÆRES V. cuius ætatis debeat esse Monialis nouitia ad hoc vt validam faciat professionem.

8 ℟. Debere esse annorum 16. completorum; idque ex decreto Concilij Trident. *sess.25. de regul. cap.*15. id expressè statuentis his verbis. *In quacunque religione tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante 16. annum expletum professio autem antea facta sit nulla, nullamq; inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis, vel Ordinis obseruationem, aut alios quoscunq; effectus:* cum aliàs iure antiquo ad profitendum in viro quidem sufficeret annus 14. completus, in fœmina verò annus 12. item completus, vt constat ex *c. ad nostram, c. significatum de Regul. Clem. eos eodem tit.* alijsque iuribus.

QVÆRES VI. An sit de essentia religiosæ professionis, vt ei præmittatur integer annus probationis.

9 ℟. Esse, stando præcisè in iure communi; patetq; dictis ex *c. præcedenti sect.2. q.11.* Secùs, attento indulto Pij V. facto per bullam Monialibus S.Dominici, per quod conceditur ijs, vt possint profiteri solemniter, etiam nondum expleto integro anno nouitiatus, si iudicio Medicorum ægrotent cum periculo mortis moraliter certo, & iam expleuerint annum ætatis 16. De hoc priuilegio (quod non fuisse reuocatum à Gregor.XIII. *Rodr.to.3.q.15.ar.16.*) participant non solum Moniales, sed etiam viri religiosi aliorum Ordinum aliàs participantes de priuilegijs Ordinis S.Dominici; priuilegium referemus, & paulò latiùs explicabimus infra *c.9.q.11.*

Addo hic non solum annum probationis debere esse completum de momento in momentum, (vt ostendimus *c.praced.sect.2. q.12.*) sed etiam in anno bissextili illum duplicem diem debere computari pro vno; ita vt si nouitia inchoauit nouitiatum 24. Febr., non possit anno sequenti bissextili 24. Febr. priori profiteri, sed debeat expectare alterum 24. ita *Sanch. l.5. mor. cap.4.n.4.* alijq; contr. *Sylu. Henr. & Ricc.* quos refert, & sequit. *Barb. alleg.101. num.20.*

QVÆRES VII. An, & quo modo Moniali nouitiæ protrahi possit tempus professionis, etiam post expletum annum integrum probationis.

10 ℟. Posse eo modo, quo diximus *c. præced. sect.* 2. *q.* 16. nimirum si interueniat iusta causa id faciendi: vt si nouitia nondum rectè diuinum Officium recitet, aut dotem non habeat paratam, aut non plenè satisfecerit in probatione peracta. ita *Rodriq. to.* 3. *q.* 17. *a.* 10. *Sanch. l.* 5. *mor. c.* 4. *num.* 21. *Less. l.* 2. *c.* 41. *num.* 59. *Mir. to.* 1. *manual. q.* 25. *a.* 11. alijq; communiter: quos refert, & sequitur *Tambur. sup. q.* 6. *num.* 4. monens *num.* 8. supponi à Doctoribus (quorum aliquos allegat) ad protrahendum annum probationis exigi consensum nouitij; quippe qui toto tempore probationis, potest liberè recedere a religione, nec potest in ea inuitus detineri. patet autem responsio tum ex dictis *in tract. de nouitiatu cap.* 1. *q.* 24. tum quia à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus ab eo receditur per ius nouum expresse aliquid innouans per *l. preces*, *C. de appellat.* at de iure antiquo ante Concilium Tridentin. ex iusta causa poterat differri professio nouitij vltra integrum annum probationis; & ipsum Concilium quo ad hoc nihil innouauit (cùm verba illius, quæ habentur *sess.* 25. *de Regul. c.* 16. *Finito tempore nouitiatus Superiores, Nouitios, quos habiles inuenerint ad profitendum admittant, aut è monasterio eos deyciant*, loquantur solum de Nouitijs, qui elapso probationis anno inueniuntur habiles, non verò de ijs, qui tunc quidem reputantur inhabiles ob aliquam causam amouibilem, speratur tamen probabiliter, quod breui futuri sint habiles) ergò, sicut ante Concilium differri poterat professio nouitij modo dicto, poterit, & differri in præsentia, si iusta interuenerit causa.

Notat autem *Barb. l.* 1. *de tripl. iure eccl. c.* 44. *n.* 56. ex decreto S. Congr. præcedentiam inter Moniales desumi debere à die professionis, non autem à die susceptionis habitus religiosi, si verò duæ simul eodem instanti professionem emittant, eam puellam debere præcedere, quæ priùs ad habitum fuerat admissa; &, si eodem tempore admisæ fuissent ad habitum, data item paritate professionis, præcedere debere illam, quæ priùs in Capitulo fuerat admissa.

QVÆRES VIII. An, & qualis literatura requiratur ad hoc, vt nouitia Monialis admittatur ad professionem religiosam tanquam chorista.

11 ℟. Requiri, vt saltem sciat legere: sic enim fuit decisum à Sacra Congregat. Cardinalium in vna Girgen. 12. Ian. 1604. ita *Tambur. sup. num.* 3. *ex Barbosa:* qui tamen intelligendi sunt loqui de Moniali deputanda ad chorum, non autem de conuersa, vt patet.

QVÆRES IX. Quæ, & quales expensæ possint permitti, vt fiant à Moniali nouitia ex occasione professionis ab ipsa emittendæ.

12 ℟. Ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5. Nouemb. 1616. & relata à *Gauanto in manu. Episc. v. monialium professio num.* 23. posse permitti vt faciant Sacristiæ, aut infirmariæ eleemosynas ex longa monasterij consuetudine hac occasione dari solitas, non item propinas, quæ alicubi solebant præstari Superioribus; neque quod fiant in Monialium foresterijs conuiuia alias consueta parari à consanguineis nouitiæ professuræ. Quin etiam addit *Gauant. n.* 25. ab eadem Sacra Congregatione decisum fuisse expensas occasione professionis emittendæ faciendas debere taxari ab Episcopo, ita vt, ablatis sumptibus superfluis, non concedantur nisi ij, qui sunt necessarij, & conformes modestiæ, ac parsimoniæ religiosæ.

Puto autem propinas (de quibus hìc) fuisse donatiua à Moniali ingrediente dari solita Abbatissis: *propino* enim apud Calepinum significat *poculum prægusto, & deinde alteri trado*: popinæ verò apud eumdem significant tum culinam, tum cibos delicatiores: sicque in præallegato decreto fortè fuit posita dictio *propinæ* loco dictionis *popinæ*.

QVÆRES X. Quam pœnam incurrant, qui iniustè cogunt Monialem nouitiam emittere professionem religiosam.

13 ℞. Incurrere excommunicationem ipso iure latam in Concilio Trident. *sess. 25. de Regul. c. 18.* & à nobis fusè explicatam, *c. praeced. sect. 1. q. 19.* vndè facilè peti possunt, quæ ad præsentis responsionis probationem possunt conferre; sicque non est, cur ea hic iterum repetamus.

QVÆRES XI. Quam pœnam incurrat, qui iniustè impedit Monialem nouitiam, nè liberè emittat professionem religiosam.

14 ℞. Incurrere ipso facto excommunicationem maiorem item latam in Concil. Trid. loco cit. & à nobis latiùs declaratam, *c. praeced. sect. 1. q. 18.* vbi plura diximus, quæ multum possunt deseruire in præsentia.

QVÆRES XII. An Monialis vinculo professionis religiosæ, ita adstringatur, vt non possit recedere à monasterio, in quo profitetur, neque ad ingrediendam religionem arctiorem.

15 ℞. Non adstringi, adeoque Moniales professas in ordine laxiori posse iure communi transire ad Ordinem perfectiorem, seruatis tamen seruandis; nimirum conditionibus à nobis recensitis in *tract. de profess. cap. 4. sect. 3. q. 5. §. quod si*, ibique in qq. sequentibus explicatis. ita *Suar. to. 4. de relig. tr. 8. lib. 3. c. 10. n. 1. Sanch. l. 6. mor. c. 7. n. 6. Rodriq. to. 3. q. 62. a. 6. Lezana to. 1. c. 25. nu. 41. Bonac. q. 2. de clausura p. 9. §. 2. num. 4.* alijque communiter, & patet tum ex dictis in citat. *tract. de profess. vbi sup. q. 7. §. de Monialibus.* tum quia rationes quæ probant dictum transitum esse licitum viris religiosis, cum proportione procedunt etiam quoad Moniales, vt colligitur ex *20. q. 4. cap. 1.* & benè animaduertit *Rodriquez sup. ex Cardin. Abb. & Natta* generaliter dicens ea, quæ sunt disposita de viris religiosis, proportionaliter censeri constituta, & de Monialibus.

Difficultas est, de cuius licentia debeat fieri talis transitus, Abbatissæ ne tantùm an proprij Prælati, & ordinarij (idque ratione clausuræ, ad quam Monialis speciali obligatione tenetur) vel vtriusque.

16 ℞. *Bonac. sup. §. 3. diffic. 1. nu. 11.* ad talem transitum exigi licentiam Prælati, cui Monialis transitura subest (siue is sit Episcopus, siue Prælatus regularis) non autem sufficere licentiam Abbatissæ. probat tum quia Abbatissa propriè non est Prælata monasterij; tum quia in concessione talis licentiæ iudicandum est, num Monialis transitura ducatur bono spiritu ad talem transitum; quod iudicium videtur excedere capacitatem fœminæ; tum quia iste transitus non potest fieri absque egressu clausuræ, ad quam Monialis strictissimè tenetur, Abbatissa autem non potest dare facultatem exeundi è clausura. sic Bonacina citans pro se Sanchez; qui tamen expressè negat esse necessarium, quòd in præsenti casu Monialis obtineat à proprio Prælato licentiam transeundi, putans sufficere illam ab ipso peti, ea ductus ratione, quòd Concilium Trid. & alia iura prohibentia Monialibus egressum è clausura, absque consensu Superioris inscriptis, non loquuntur in hoc casu, sed solùm ad tollendam Monialibus materiam vagandi; vnde constat ex hoc capite non requiri, quòd licentia transeundi re vera sit obtenta, sed sufficere illam esse petitam; quo modo sufficit ad transitum virorum religiosorum constat item minùs firmam esse tertiam rationem, quam hìc Bonacina desumit ex obligatione clausuræ; cum hæc in tali casu verè non adstringat.

17 Certè quod decreuit Sacra Congreg. de mandato Vrban. VIII. in decretis 21. Sept. 1624. editis *de Regularibus apostatis, & eiectis* (nimirum, *vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem religionem transire, nisi prius Superiori legitimè constiterit eam religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit, tuncque Regularis rectè se transferat ad arctiorem: quod, vt re ipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet:*) à fortiori habet locum in Monialibus, ideoq; debet omninò inuiolabiliter seruari.

18 Addo quòd, cum iuxta dicta in *tract. de profess. c. 4. sect. 3. q. 6.* extent multa priuilegia concedentia Religionibus, ne earum religiosi possint transire ad Ordi-

nem, etiam arctiorem absque licentia proprij Prælati petita, & obtenta, immo nec sine facultate Sedis Apostolicæ; & de dictis priuilegijs participent Moniales per viam communicationis; dicendum est quòd, licèt eæ transire possint ad religionem arctiorem, licentia petita à Superiore (etsi non obtenta) stando in iure communi: secus est, attentis istis priuilegijs, si quidem ea sint in vsu apud ipsas Moniales; quod proinde in contingentia facti esset accuratiùs inquirendum.

Verùm verò in casu, quo Monialis transitura ad religionem arctiorem sit exempta ab Ordinarij iurisdictione, debeat petere facultatem sic transeundi non solum a proprio Prælato regulari, cui immediatè subest, sed etiam ab Ordinario loci, cui subiacet quoad clausuram.

19 R. Quòd, cùm iuxta superiùs dicta in præsenti casu, non requiratur specialis facultas ad exeundum è clausura; & alioqui Monialis exempta non subijciatur Ordinario loci, nisi quoad clausuram; non apparet, vnde teneatur petere dictam facultatem ab illo; sicque sufficiet illam peti à proprio Prælato regulari; quippe qui simpliciter venit nomine Prælati Monialium, & significatur per iura requirentia licentiam proprij Prælati, saltem petitam, ad effectum transeundi ad Ordinem arctiorem. ita *Sanchez. vbi supr. Castr. Pal. tr. 16. D. 4. p. 26. §. 2. n. 4.*

QVÆRES XIII. An Monialis professa possit eijci è monasterio propter incorrigibilitatem, & quidem inconsulta Sede Apostolica?

20 R. Posse, stando in iure communi antiquo religionum, vt modò ostendemus; non item attento decreto sacræ Congregationis relato à *Lezana tom. 1. c. 25. nu. 17.* quo statutum est Religiosos incorrigibiles non posse eijci, neq; transferri, inconsulta Sede Apostolica: quod decretum sine dubio à fortiori militat in Monialibus, vnde *Sanch. sup. c. 9. nu. 6.* alioqui sustinens de rigore iuris monialem incorrigibilem posse eijci sine licentia Papæ, si ea sit adeò Incorrigibilis, vt in nullo monasterio sperari possit eius reformatio, & correctio; ait nihilominus se non ausurum consulere vlli Prælato, vt id, inconsulto Papa, eiusve Nuncio, efficeret; stante quod esset res noua, ac inusitata, ideoque afferret scandalum non vulgare, grauemque ansam Monialibus inquietis, & vitam claustralem auersantibus præberet se fingendi incorrigibiles, vt Monasterium desererent, sicque ex delicto reportarent commodum. Et quidem, quod Monialis modo dicto incorrigibilis de rigore eijci possit, probatur tum quia rationes adductæ à Doctoribus ad probandum licitam esse eiectionem virorum religiosorum incorrigibilium, eandem vim habent in Monialibus: tum quia Moniales non obligantur votis religionis strictiùs, quam viri religiosi; tum quia præceptum clausuræ non obstat, cum non afficiat Moniales, nisi quamdiu detinentur in monasterio; sicut nec dilatio habitus regularis religiosum quemcumque, nisi pro eo tempore, quo religiosus persistit in religione. præterquam quod *Rodriq. in comp. qq. regul. resol. 57. num. 3.* relatus à *Tamburino sup. D. 21. quæst. 4. num. 5.* notat Moniales superbas, ac rebelles posse per Prælatos expelli à religione ex quadam constitutione Innocent. III. facta ad instantiam Monachorum Cistercienfium: (quamquam talis constitutio in præsentia fuerit saltem ex parte abrogata à sacra Congregat. Concilij per decreta *de apostatis, & eiectis* edita, ac superiùs allegata.) ita *Sanch. loco cit.* alijque recentiores consulti contra *Bonac. sup. p. 12. §. 1. num. 9. Lezan. sup. num. 17. Tambur. vbi sup.* & alios.

21 Dixi paulò ante, *cum fuerit saltem ex parte abrogata*, vt indicarem, quòd, cùm in citatis decretis Sacræ Congregat. non prohibeatur simpliciter eiectio religiosorum incorrigibilium, sed solùm præscribantur conditiones requisitæ ad hoc vt religiosus dici possit incorrigibilis, ad effectum vt eijci possit è religione: consequenter Constitutio illa Innocentij III. vi dictorum decretorum fuit quidem abrogata, quo ad hoc, vt non possint Moniales eijci præcisè ex eò quod sint superbæ, ac rebelles; cùm per hoc non importetur incorrigibilitas à præfatis decretis

requi-

requisita ad eiectionem; non autem quòd simpliciter eijci non possint Moniales, quæ verè sint incorrigibiles incorrigibilitate de iure requisita: sicque ea Constitutio id saltem operabitur, quòd, non obstante communi Doctorum sententia negante Moniales eijci posse ratione incorrigibilitatis, ex absolutè loquendo, poterunt eijci, si modo dicto sint re vera incorrigibiles, & tales probentur.

22 Nec obstat, quòd iuxta citata decreta sacræ Congregationis eiectio religiosi incorrigibilis debet fieri ab ipsomet Generali Ordinis tantùm de consilio, & assensu 6. Patrum ex grauiorib. religionis eligendis in singulis Capitulis, vel congregationibus generalib. tuncque non nisi instructo secundum eorum stylum, & constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad sacrorum canonum præscriptum, ac religioso eijciendo vnius anni spatio in ieiunio, ac pœnitentia priùs probato in carcere; quæ omnia non possunt interuenire in eiectione Monialis immediatè subiectæ Ordinario, cùm talis eiectio non possit fieri de consensu sex Patrum ex grauiorib. religionis ad talem effectum electis; quippe quæ non debet fieri nisi ab Ordinario, & independenter à consensu quorumcumque Regularium casu, quo fiat. Non obstat, inquam; siquidem decreta illa loquuntur de eiectione virorum religiosorum, quæ frequentiùs potest contingere, non autem Monialium, quæ nôn nisi valdè rarò permittenda est: cum tamen leges generales non loquantur, nisi de communiter contingentibus, & non comprehendant casus extraordinarios: præterquam quòd rationabiliter præsupponi potest respectu Episcoporum in præsenti casu non esse adeò necessarium consilium, & consensum illorum sex Patrum grauiorum religionis: attenta maiori prudentia, ac integritate, quæ communiter præsumitur in Episcopis ratione dignitatis, ac officij, ad quod assumuntur; maximè, cùm illi etiam possint eligere sex viros prudentes, ac timoratos, quorum consilio vtantur in re ita ardua, & difficili, sicque adimplere mentem Sacræ Congregationis in præfatis decretis expressam, obseruando item alia ibi præscripta.

QVÆRES XIV. An Monialis post professionem transferri possit ab vno monasterio ad illud, vt vbi melius corrigatur, ac resipiscat.

23 R. Videri posse, nisi obstet declaratio Sacræ Congregat. relata à *Barbosa in collect. bullar. v. Monialium translatio*, sub his verbis: *Monialem nullam sibi subiectam ex vno monasterio ad aliud transmittere possunt locorum Ordinarij, vel Superiores regulares, etiam ex causa seditionis, vel incorrigibilitatis, aut criminis perpetrati*. Et quidem quòd, seclusa tali declaratione, Monialis transferri possit modo dicto, docent *Sanch. l.6. mor. c.15. n.47. Rodriq. to.1. q.49. a.5. Miranda q.3. de monial. a.2. Tambur. sup. D.21. q.3. n.1.* alijque; & probant tum quia in *c. quoniam de simonia*, recipiens aliquam in monasterium pretio, declaratur simoniacus, & tam ipse, quàm recepta dicuntur eijciendi è Monasterio, vt in arctiori perpetuam pœnitentiam agant; & hoc ius nullibi fuit reuocatum; teste *Bonacina q.1. de clau. p.9. n.12.* tum quia bonum totius Ordinis est, quòd Moniales corrigantur sine strepitu: hoc autem commodiùs fiet per talem translationem; tùm quia Vrbanus IV. apud *Mirandam sup. qu.3. art.2.* approbauit huiusmodi translationem Monialis per speciale statutum, illudque non fuit reuocatum per Concilium Trid. nec per Bullam Pij V. sicut aduertit *Tambur. vbi sup.* Verum tamen est, quòd, si allata declaratio sit authentica, & dicatur habere vim legis vniuersalis (quod negant plures DD. vt colligitur ex *Diana p.5. tract.2. resol.96.*) ea debet obseruari.

24 P*Rofessio facta ex metu non semper tenet.*
25 *Ex metu reuerentiali interdum irritatur professio.*
26 *Professio facta ex errore, aut ignorantia, aut dolo non tenet semper.*

27 *Item non tenet semper facta ex ira, vel alia animi perturbatione:*
28 *Non tenet professio facta sine intentione se obligandi.*
29 *Tenet verò facta à reticente aliquod impedimentum, quo detecto, non fuisset admissa Monialis nouitia.*
30 *Tenet facta ab ægrotante toto tempore probationis.*
31 *Item quæ recipitur ab admittente ex metu graui.*
32 *Non tenet professio hermaphroditi facta inter Moniales, si postea erumpat in virum, etsi antea esset valida; sicque non transit ad religionem virorum: si Religiosus professus dubitans de validitate sui baptismi rebaptizatur, debet profiteri iterum, aut ratificare professionem iam factam.*
33 *Tenet professio nouitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repertæ indignæ, ideoque prohibitæ admitti, sed non semper.*
34 *Tenet item professio admissa contra expressam proprij Prælati prohibitionem, sed non in omni casu.*
35 *Moniales non possunt cogi recipere nouitiam ad professionem, si sint inuitæ, rationabiliter; secùs, si irrationabiliter.*
36 *Prælatus Monialium in aliquo casu per se recipit professionem nouitiæ, contradicentibus ipsis, & Abbatissa.*
37 *Prælatus, & Abbatissa cogi interdum possunt recipere professionem nouitiæ capitulariter admissæ à Monialibus: & è contrà Moniales cogi nequeunt recipere ad professionem nouitiam cognitam indignam.*
38 *Moniales reclamare possunt contra nullitatem professionis.*

QVÆRES XV. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex metu.

24 ℞. Non tenere, si fiat ex metu cadente in constantem virum; qui scilicet sit de malo iudicio viri prudentis, graui, & qui respectu fœminæ sit rationabilis, idest fundatus in vero, ac probabili periculo: idque non iure naturæ, vt benè probat *Suar. tom.* 3. *de relig. l.* 6. *c.* 4. *n.* 8. sed iure canonico; prout habet communis sensus Ecclesiæ, quo talis professio iudicatur inualida (qui consensus teste *Suar. num.* 9. magni faciendus est in hac materia) & colligitur ex *Concil. Trid. sess.* 25. *c.* 19. *de reg.* vbi, cùm dicatur: *Quicunque regularis prætendat se per vim, & metum ingressum esse religionem, &c.* clarè supponitur ex hoc capite inualidam reddi professionem, sicque profitenti conceditur ius reclamandi, seruatis tamen seruandis. Notant autem aliqui, quòd, sicut, si quis non ampliùs moueatur ex metu graui, quàm alius ex leui; non videtur vi talis metus irritari professio: sic, si quis non minùs moueatur interiùs ex obiecto leui, quam vir constans ex graui, professio in foro conscientiæ erit irrita, etsi in foro exteriori aliter iudicetur: at hoc non admittit *Suar. n.* 13. dicens eiusmodi doctrinam tunc demum fortasse habituram aliquam probabilitatem, si verum esset metum natura sua irritare professionem; quod tamen non admittit ipse Suar. vt constat ex dictis.

25 Addo metum reuerentialem (qui includit non solum imperium paternum, cui ex reuerentia non cōtradicitur, sed etiam coactionem aliquam, per quam puella non audet contradicere voluntati patris) irritare professionem, si præcedant minæ, siue formales, siue etiam solùm virtuales (vt sic loquar;) quatenus scilicet puella habet causam, & indicia, ob quæ graue aliquod malum sibi timeat à patre, si ei contradicat: quale malum esset, si ei auferretur spes nuptiarum, siue simpliciter, siue proprio statui conformium; si perpetuò detinenda esset domi, ita vt nunquam posset egredi; si ei denegaretur decens sustentatio, & debita dos; si crebrioribus verberibus afficeretur; si ei prohiberetur omnis conuersatio; si cogeretur

retur obire seruitia abiectiora contra decentiam suæ conditionis; & alia id genus, vt notauit etiam *Laym.l.4. tr.5. c.5. n.6.* dicens, quod, licèt metus reuerentialis ob preces, aut imperium Prælati, aut consanguineorum plerumque fit insufficiens ad irritandam professionem: secùs habet, si concurrant alia, quæ difficilè repelli possint, puta precum, aut imperij sæpius repetiti importunitas frequentes blanditiæ, quibus resisti nequeat, grauis offensio, aut diu duratura indignatio, v.g. consanguineorum, à quibus vita, aut fortuna puellæ pendet, &c.

QVÆRES XVI. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex errore, ignorantia, aut dolo.

26 ℞. Non tenere, si error, ignorantia, ac dolus versentur circa substantialia religionis (vt si nouitia profiteatur putans se non obligari in perpetuum, vel per professionem non priuari dominio rerum, vel regulam sui Ordinis non esse adeo asperam, & quidem asperitate vires eius moraliter excedente:) non item, si versentur circa accidentalia; cuiusmodi sint alia omnia, quæ vel sunt extrinseca, vt sunt motiua, seu causæ religionis; vel, si sunt intrinseca gradum illum non attingunt, vt sunt aliæ obseruantiæ religionis. Ratio est, quod ignorantia, & error causant inuoluntarium, vel saltem non voluntarium, quia hoc ipso quòd obiectum non est cognitum, non est volitum: ignorantia autem facit, vt obiectum non sit cognitum, & consequenter facit, vt operans non consentiat, nec velit illud: professio autem non potest esse valida, absq; consensu voluntatis, loquendo de substantialibus religionis; quod non procedit, versante ignorantia circa accidentia, cùm sic non excludatur consensus substantialis. ita *Suar. sup. c.5. n.4. 5. & 6.* addens *n. 9.* hac in re parum referre, siue error, aut ignorantia procedant ex iniuriosa deceptione, siue ex quauis alia causa naturali, aut extrinseca: cùm in tali casu impedimentum oriatur ex defectu consensus, qui impediri æque potest ex ignorantia, aut errore, ac ex iniuriosa deceptione; quæ ratio probat item parum referre, quòd ignorantia sit probabilis, vel quod intercedat aliqua negligentia, modò ignorantia non sit affectata.

QVÆRES XVII. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex ira, aliave animi perturbatione.

27 ℞. Non tenere, si ira, aut alia passio sit tanta, vt rationis iudicium obtenebret, ac impediat deliberationem requisitam ad peccandum; quæ non censetur adesse, nisi profitens præmeditetur passionem illam ad profitendum impellentem, & finem, quo ducitur; idque conferendo illud, de quo deliberat, cum eius opposito, ad quod tamen non exigitur mora temporis, cum momento fieri possit; nec quòd deliberatio tempore præcedat, sed solo ordine naturæ. colligitur ex *Sanch. l.4. mor. c.1. nu.2. & 3.* patetque quia aliàs professio non erit libera, & consequenter nec valida: cum sit contractus humanus, de cuius valore est libertas, vt tradunt DD. communiter.

QVÆRES XVIII. An teneat professio facta à Moniali sine intentione se obligandi.

28 ℞. Non tenere; & probatur tum quia omnis obligatio, quæ non prouenit ex lege, oritur ex priuata voluntate hominis; ergo vbi deest voluntas se obligandi, deficit obligatio: tum quia obligatio promissionis consurgit ex lege priuata, quam promittens sibi imponit; nulla autem lex obligat, nisi legislator intendat obligare. Colligitur ex *Sanch. l.1. de matr. D.9. n.5.* & est plurium DD. qui tamen tenentur concedere sic profitentem in foro externo posse cogi ad seruandam professionem, etsi non teneatur in conscientia, & secluso scandalo; vt rectè aduertit *Cast. Pal. tract.16. D.2. p.4. n.3.*

QVÆRES XIX. An teneat professio facta à Moniali reticente aliquod impedimentum, quo manifestato, non fuisset admissa.

29 ℞. Tenere; & inde patet, quòd, cùm tale impedimentum neque ex iure communi,

muni, neque ex speciali constitutione Ordinis (vt suppono) professionem irritet, eius ignorantia non facit, quin libera sit eius admissio: cùm dicta ignorantia versetur circa accidentalia, & professio annulletur solùm ex ignorantia versante circa substantialia, vt constat ex dictis *q.16.* ita *Rodriq. tom.3. q.17. art.9. Castrus Pal. sup. p.2. §.2. n.3.* & alij: quorum aliqui censent taliter profitentem posse expelli in pœnam culpæ grauis in hoc commissæ; alij verò id negant, eò quòd talis culpa non videatur adeò grauis, vt ob eam infligi possit expulsio à religione, quæ est pœna grauissima.

QVÆRES XX. An teneat professio facta à nouitia tot tempore probationis ægrotante; sicque non experiente asperitates religionis.

30 ℞. Tenere, & suadetur, quia ad nouitiatus valorem non requiritur experientia omnium asperitatum religionis in specie, sed sufficit eas experiri in genere, viuendo sub obedientia toto anno nouitiatus, vt expresse docet *Sanch. l.5. mor. c.4. num.51. ex Nau. & Rodriq.* Quæ ratio proportionaliter probat validè admitti ad professionem nouitiam, quæ ex morbo, aut senectute sit omninò impotens ad seruanda regulæ præcepta: siquidem obligatio ad substantialia status religiosi, quæ sunt 3. vota essentialia, nullis eget viribus corporis, sed solo voluntatis affectu; alia verò præcepta regulæ non sunt substantialia religionis, sed obligant, iusta causa non excusante; qualis esset morbus, aut grauis senectus.

QVÆRES XXI. An teneat professio facta à Moniali, si ab admittente recipiatur ex metu graui cadente in constantem virum.

31 ℞. Videri tenere; & probatur, quia metus non annullat professionem iure naturali, sed positiuo, vt ostendi *q.15.* ius autem positiuum non annullat professionem ob metum Prælato eam admittenti incussum, vtpotè rarum, aut nunquam contingentem, sed solum ob metum incussum profitenti; sicque hic solus metus irritat professionem, & non alius: nam in decretis non est facienda extensio de vno casu ad alium; maximè quando non procedit eadem ratio, & quando sumus in materia odiosa. ita *Suar. tom.3. de relig. l.6. c.4. num. 19.* alijque contra *Lessium l.2. c.41. n.61.* obiter contrarium sustinentem.

QVÆRES XXII. An teneat professio facta inter Moniales ab hermaphrodito, etiam postquam erupit in virum.

32 ℞. *Diana p.5. tract.14. res.49.* ex Texeda non tenere; & probat, quia hermaphroditus in casu proposito non emisit professionem, nisi vt vera fœmina, nec Prælatus admisit eius professionem sub alia ratione: constat autem valorem professionis pendere ex intentione tam profitentis, quam admittentis; præterquam quod in Hispania, teste ipso Diana, sic declaratum est in contingentia facti. Hoc tamen non facit, quin hermaphroditus validè possit profiteri in Conuentu Monialium, si in ipso præualeat sexus fœmineus: idque ob dicta *cap. præcedenti sect. 1. q.12.* & quæ habet *Sanch. sup. num.41.* dicens tamen hermaphroditum non esse admittendum ad professionem, neque in monasterio sexus in ipso præualentis.

Quòd si hermaphrodito in virum erumpente modo dicto euanescit vinculum religiosæ professionis: sequitur illum non teneri transire ad religionem virorum, sed posse manere in sæculo, ac inire matrimonium, ac si professionem non fecisset: patet tum quia actus agentium non extenduntur vltra intentionem illorum, *l. non omnis, ff. si certum petatur*; tum quia vota non obligant, eorum materia postea notabiliter mutata, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l.3. mor. cap. 18.* quæ certè militant in casu nostro. ita *Diana sup.* contra *Portell. de dub. regul. v. professio hermaphroditi in addit. ad addit. n.9.* mordicus sustinentem eiusmodi hermaphroditum in casu proposito debere eijci è Conuentu Monialium, & teneri seruare in sæculo vota essentialia professionis eo modo, quo poterit. Cum *Diana* sentit *Thesaur. p.2. praxis v. religiosi c.12.* citans pro se *Merlinum*: quamquam sustinens ex *Andr. Laurent. l. 2. hist. anatom. q. 8. & Delrio l.2. dis-*

quis.

quisit.q.22. conuersionem sexus fœminei in masculinum esse naturaliter impossibilem ob rationem mox afferendam ; consequenter sustineat probabile esse professionem factam ab hermaphrodito inter Moniales postea erumpente in virum irritam fuisse ab initio : quippe quæ re vera est professio viri inter Moniales, quæ sine dubio non tenet. probant autem allegati Doctores conuersionem sexus fœminei in masculinum esse naturaliter impossibilem ex eo, quod genitalia maris, ac fœminæ differunt forma, structura, neruorum numero, &c. ac proinde casu, quo hermaphroditus è sexu fœmineo in ipso præualente erumpat in virum, id inde prouenit, quòd virilia, quæ ob defectum caloris, aut obstaculum alicuius membranæ intus latebant, postea aucto calore, aut ex conatu aliquo, siue ex copula effracta membrana foras prodeunt. ita Thesaurus, addens tamen Sacram Pœnitentiam de tali casu consultam nihil decernere voluisse : quod est signum non esse improbabilem sententiam illorum, qui docent professionem in tali casu ab initio fuisse validam.

Addo hic obiter ex *Carena tr. de modo proced. in caus. S. Officij tit.* §. *12. n. 49.* Religiosum professum dubitantem de validitate sui baptismi, si rebaptizetur sub conditione, debere cogi ad iterum profitendum, vel certè ad ratificandam professionem iam factam : & ratio est, quod ex vna parte status perfectionis (qualis est status religiosus) supponit statum salutis (quod scilicet per baptismum homo sit incorporatus Ecclesiæ) ex alia parte in dubio melior est conditio possidentis, adeoq; cum Religio sit in possessione Religiosi huius vi professionis emissæ, habet ius illum retinendi vsque dum plenè constet illum non esse baptizatum, & consequenter, vbi est modo dicto rebaptizatus, potest illum adstringere, vt vel iterum profiteatur, vel ratificet professionem iam emissam.

QVÆRES XXIII. An Abbatissa validè recipiat professionem nouitiæ, si interueniat consensus sui Conuentus, ac Ordinarius in exploranda illius voluntate iudicet eam esse indignam, ac nullo modo admittendam, sicque expressè prohibeat Monialibus, ne eam admittant.

33 ℞. Validè recipere, etsi illicitè, si Moniales illius Conuentus sint exemptæ ab Ordinario : vel certè, si ei subsunt, prohibitio illa fiat sine decreto irritante, & ijs verbis, quæ ostendant ipsum nihilominus in talem admissionem. Moueor tum quia de iure communi admissio ad professionem non spectat ad Ordinarium, sed ad Abbatissam, & ad Capitulum ; vt videre est apud *Tamburinum sup. D. 6 q. 5. n. 3. & Sanch. l. 5. mor. c. 4. num. 65. & 76.* tum quia exploratio voluntatis non est de valore professionis, vt constat ex dictis hìc *q. 2.* §. *verum tamen est*, & alioqui multa prohibentur, quæ facta tenent ; dummodò prohibitioni non sit annexum decretum irritans, sicut re vera non est annexum in præsenti casu, vt patet ex *Concil. Trid. sess. 25. de regul. c. 16.* verùm tamen est, quòd si Ordinarius post exploratam nouitiæ voluntatem constanter deponat illam esse seductam, aut coactam, & non liberè profiteri, vel non habere conditiones necessarias ex regula monasterij : tunc omninò audiendus esset, & alioqui professio esset nulla, si depositio esset vera ; & hoc, non quidem quòd Ordinarius contradiceret, sed quòd deessent libertas, & alia substantialia. Quod item procederet in casu, quo monasterium subsit Ordinario, & is prohibeat dictam admissionem cum decreto irritante, vel certè illis verbis, vt ostendat se aliter in eam non consentire ; sic enim deesset consensus Prælati monasterij, qui tamen requiritur ad valorem professionis, vt ostendemus *q. sequenti*. Sic mecum senserunt *Io. de Lugo, Baldell. Sanctar. Nald.* alijq. viri docti à me per litter. consulti.

QVÆRES XXIV. An Abbatissa de consensu Monialium validè recipiat professionem nouitiæ, si id ei expressè prohibeatur à proprio Prælato.

34 ℞. Non recipere validè, si Prælatus iurisdictionem habeat in monasterium (vt suppono) & ex causa rationabili prohibeat receptionem, siue cum decreto irritante

tante

tante, siue ijs verbis, vt ostendat se aliter in eam non consentire. colligitur ex doctrina, quam tradit *Sanch. l.5. mor. c. 4. n.71.* alijs relatis, Prælatum scilicet superiorem posse in aliquo casu præcipere Prælato locali, ne quem recipiat ad professionem, idque cum decreto irritante; &, si communi bono conuentus expediret non admittere aliquam Monialem, posse Prælatum illarum suspendere potestatem admittendi tum ipsi Abbatissæ, tum Conuentui, ita vt admissio esset irrita ex defectu potestatis in admittente: quæ duæ doctrinæ vtique probant Abbatissam non posse, neque de consensu Conuentus, validè recipere professionem nouitiæ contra expressam prohibitionem proprij Prælati modo supradicto factam: cùm sic potestas admittendi in Abbatissa, & Conuentu iam sit suspensa, ideoque non possit exire in actum.

QVÆRES XXV. An Moniales cogi possint à proprio Prælato, vt inuitæ nouitiam recipiant ad professionem.

35 ℟. Videri non posse, si sint rationabiliter inuitæ. ducor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch. sup. num.65.* cum Lappo, Dominico, Franco, & alij dicens, Episcopo iubente recipi Monialem ad professionem in conuentu ipsi subdito, non esse recipiendam, contradicente maiori parte conuentus; &, si Episcopus compellere velit, posse appellari ad Superiorem: idque, ne aliàs iniustè priuentur iure sibi competente contra textum *Instit. de his qui sunt sui* in fine, cum similibus.

Dixi *si sint rationabiliter inuitæ*; vt indicarem secùs dicendum in casu, quo essent irrationabiliter inuitæ, & constet de iniustitia: idq; ob dicta à *Sanch. sup. n. 71.* Episcopum videlicet, etsi nequeat solus creare Moniales in Conuentu subdito; at, si penuriam Monialium patiatur, & Conuentus monitus, assignato termino, nolit admittere, posse illum supplere Conuentus consensum: quod est dicere Prælatum Monialium posse eas cogere, vt recipiant aliquam nouitiam ad professionem, si eam sine ratione reijciant. Confirmatur ex eo quod Moniales in tali casu nouitiam reijcientes delinquunt: certum est autem eiusmodi delictum, sicut & cætera, subiacere correctioni Prælati, ne aliàs delicta maneant impunita. ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* & alij à me per literas consulti: contra quos sentit *Io. de Lugo* item à me consultus dicens se non audere concedere id, quod concedunt isti Doctores; eò quòd consensus Conuentus in casu proposito videatur esse de substantia professionis, & consequenter omninò necessarius ad valorem illius: quod nos etiam concedimus, addentes in casu proposito videri adesse dictum consensum hoc ipso quòd Prælatus illum supplet iuxta doctrinam Sanch. paulò ante traditam; quæ non apparet cur in casu præsenti admitti non possit, aut non debeat; præsertim, si Monialium iniustitia facilè probari possit in foro externo.

QVÆRES XXVI. An Prælatus Monialium possit per se recipere professionem nouitiæ iniustè reiectæ à Conuentu, & ab Abbatissa aliàs solita recipere professionem suarum Monialium.

36 ℟. Videri posse, stante doctrina *præced. q.* allata ex *Sanch.* quamquam tunc in formula professionis nomen Prælati exprimendum esset loco nominis Abbatissæ, quod aliàs in ea solet exprimi. ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* alijque à me consulti, patetque ex dictis; si monuero nouitiam taliter profitentem nihilominus teneri ex voto obedire Abbatissæ: quippe quod obligat ad obediendum cuicunque legitimo Superiori, cuiusmodi est sine dubio etiam Abbatissa.

QVÆRES XXVII. An Moniales possint cogere Prælatum, aut Abbatissam, vt recipiant professionem nouitiæ ab ipsis capitulariter admissæ, si aliàs illam renuant recipere.

37 ℟. Videri posse (si constet illos iniustè repugnare admissioni) & quidem recurrendo ad Prælatum superiorem. colligitur ex *Sanchez sup. nu.65.* dicente in

casu

casu simili licere appellare ad Superiorem. è contra non possunt Moniales cogi à Prælato, vt recipiant ad professionem nouitiam ab ipsis cognitam indignam: &, si cogantur ei possunt resistere recurrendo ad superiorem Prælatum; aliàs cogerentur facere contra conscientiam; quod est omninò inconueniens.

QVÆRES XXVIII. An, & qualiter Moniales possint reclamare contra nullitatem propriæ professionis vigore *Concil.Trid.sess.25.c.19.de Reg.*

38 ℟. Posse: cùm Concilium dicat *Quicunque regularis*; & masculinum concipiat fœmininum; vt colligitur ex *c.si quis suadente v. si quis* 17.q.4. præsertim concurrente identitate rationis. Verum tamen est Moniales, vt licitè vtantur hoc indulto Concilij, debere tria seruare; videlicèt vt non deponant habitum religiosum ante reclamationem; vt deducant causas nullitatis professionis coram Ordinario, si sint ei immediatè subiectæ; vel coram Ordinario, & Prælato regulari simul, si sint exemptæ; vt reclament solùm intra quinquennium computandum à die professionis. Quamquam, si Monialis ex ignorantia nullitatis professionis, aut alio impedimento intrà quinquennium non reclament, possint reclamare etiam post quinquennium; vt notant *Rodriq. to.* 3. *q.*17. *art.* 16. & alij à nobis relati in *tract. de profess. c.*5.*num.*43. vbi ex *Portello, & Barbosa* notauimus hodie, vt religiosus admittatur in tali casu ad reclamandum, debere obtineri rescriptum à Papa, sicq; practicari.

SECTIO II.

De Dote soluenda ante Monialium Professionem.

39 QVid veniat nomine dotis.
40 *Quo titulo dos recipienda, ne receptio sit simoniaca.*
41 *Recipi potest etiam à monasterio diuite; idque ex consuetudine, quæ multũ potest.*
42 *Taxanda à Prælato Monialium de iure antiquo.*
43 *Modò taxatur à Sacra Congregatione.*
44 *Quanta esse debeat.*
45 *Non potest recipi maior taxata: & si detur maior ad vitanda officia Conuentus pro Moniali, ea interdum ad hæc cogitur.*
46 *Soluenda pro quacunque Moniali, sed non pro Conuersa, & Chorista necessaria.*
47 *Traditur à patre.*
48 *Ex quibus bonis constitui possit.*
49 *In defectum patris à quo tradi debeat.*
50 *Pater eã tradit filiæ, ipso inuito, ingrediẽti religionẽ: datur minor, quã si ea nuberet.*
51 *Ea soluenda in professione, & non ante.*
52 *Apud quem deponenda vsq; ad emissionẽ professionis: & vnde valor monetæ illius.*
53 *De bonis Monialis nouitiæ iuxta aliquos interdum conuentus recipit.*
54 *Alij id negant, & probant.*
55 *Proponitur sententia Suarez.*
56 *Intuitu nouitiæ possunt alij dare Conuentui de suis bonis.*
57 *Excommunicantur dantes, & recipientes de bonis nouitiæ ante professionem.*
58 *Ex amore Dei nouitia nequit dare Conuentui de suis bonis ante professionem.*
59 *Conuentus recipit aliquid supra sortem ob dilatam dotis solutionem.*
60 *Dos soluenda in pecunia: etsi in aliquo casu oppositum non videatur improbabile.*
61 *De iure communi alienatur sine solemnitate dos ordinaria Monialium.*
62 *Interdum non recipitur quidquam supra sortem ob dilatam dotis solutionem.*
63 *Quæ requirantur ad alienandam dotem prohibitam alienari.*

64 Ea

64 *Ea implicatur in monasterij ædificio.*
65 *Non item in soluendis debitis, aut in extinguendo censu; etsi alij dissentiant.*
66 *Item in parandis alimentis necessarijs, si breui tantundem pecuniæ implicandum in bonis immobilibus speretur probabiliter.*
67 *Remissio debiti grauantis monasterium non datur, nec recipitur loco dotis.*
68 *Indebitè alienantes dotem puniuntur.*
69 *Translata Moniali ad alium conuentum iuxta aliquos etiam transfertur.*
70 *Idque maximè in aliquo casu.*
71 *Dos perpetuò acquiritur monasterio.*
72 *Ea non soluta, Monialis adhuc alenda à monasterio.*
73 *Non item, si dos à fisco rapiatur.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hìc nomine dotis.

39 ℞. Quòd, sicut nomine dotis, quæ solet solui marito, intelligitur id, quod datur à muliere proprio viro in sustentationem, iuxta *l. si rem æstimatam, ff. de iure dot.* (siue illud soluatur à patre mulieris, siue ab extraneo, *vt in §. accedit, l. vn. C. de rei vxor. acti*) sic nomine dotis, quæ pro Moniali professura solui consueuit monasterio, in quo fit professio, intelligitur certa summa pecuniæ taxata à legitimo Superiore, quæ dari solet monasterio in sustentationem Monialis in eo profitentis; vnde iura decreuerunt Patrem teneri constituere congruam dotem non solum filiæ nubenti, sed etiam monasterium ingredienti; sicut communiter notant Canonistæ, & iuris ciuilis Doctores.

QVÆRES II. An, & quo titulo recipi possit dos pro admissione Monialis ad professionem religiosam absque vitio simoniæ.

40 ℞. Posse, & quidem etiamsi monasterium, cui dos soluitur, sit valdè opulentum. ita *Miranda q.8. de monial. art.8. Laym. l.4. tract.10. c. vlt. n.39. Tambur. de iure Abbatiss. D.5. q.3. n.3. Diana p.3. tract.2. resol.97.* alijque penes ipsos. Et quidem quòd possit solui dos, absque vitio simoniæ, probatur tum quia, sicut in matrimonio carnali potest attendi ratio Sacramenti, & onus sustentandi coniugem, ac familiam, cuius intuitu exigitur dos à puella: sic & in matrimonio spirituali, nempe in professione religiosa, considerari potest status spiritualis, & onus alendi personam profitentem, quorum posterius est temporale, ac pretio inestimabile: sicut ergò in matrimonio carnali recipitur dos, immò & ex pacto exigitur (licèt pro Sacramento non posset recipi absq; simonia) ita & in præsenti casu, cùm sit par ratio. tum quia Innoc. VIII. ad tollendum omnem scrupulum concessit Monialibus Ordinis Minorum (quippe quæ nesciunt discernere inter intentionem primariam, quæ causat simoniam, & secundariam, quæ excusat à labe simoniæ) vt in recipienda dote nunquam incurrant simoniam, nisi in casu, quo paciscantur de aliquo dando, vel soluendo pro ingressu, aut recipiant inhabiles ex spe habendi aliquid. Quin etiam Clem. VII. teste *Casarub. in comp. v. moniales, §.31.* (Quin etiam refert *n.16.* concessionem Innocentij VII. modò citatam) concessit præfatis Monialibus, quòd nullam incurrerent simoniam ex pactionib. ac conuentionibus quas faciunt in receptione intrantium Ordinem ipsarum super dotibus recipiendarum pro congrua, ac sufficienti earum sustentatione.

41 Dixi, *& quidem etiamsi monasterium, cui soluitur dos, sit valdè opulentum*; vt innuerem dotem in casu proposito posse recipi, siue monasterium sit inops (quod omnes concedunt) siue sit opulentum (quod negant aliqui cum *Rodriq. tom.2. q.48. art.2.* qui tamen postea se retractauit *in addit. ad summ. to.3. c.144. n.8.*) & ratio est, quòd expedit monasteria Monialium habere sufficientes redditus, ne alioqui ipsis præbeatur ansa vagandi, & communicandi cum sæcularibus; vnde rarò accidet, vt non habeant probabilem titulum exigendi moderatam dotem, præ-

præſertim exiſtente de hoc diuturna conſuetudine; idq; vt ſic ſecuriores ſint de ſufficientia reddituum, & præterea plures recipere poſſint Moniales, quàm alioqui deberent. notat autem *Laym. vbi ſup.* conſuetudinem diuturnam in huiuſmodi rebus faciliùs cohoneſtare, quàm ſtatutum; eò quòd ſtatutum, vt aliquid detur in ingreſſu religionis in prima ſua origine exactionem quandam contineat: conſuetudo verò originem trahere potuerit voluntariam, ipſis ſcilicet ingredientibus in talem conſuetudinem ſponte conſentientibus, ſicq; diuturni temporis progreſſu firmari.

QVÆRES III. Ad quem ſpectet dotem Monialium taxare.

42 ℟. Quod, ſicut ſpectat ad Principes temporales taxare dotem ſoluendam pro puellis matrimonio carnali copulandis, id exigente bono communi, vt oſtendit *Rodriq. ſup. q.48.a.3.* ſic & taxatio dotis ſoluendæ pro Monialibus ſpirituale matrimonium per profeſſionem religioſam cum Chriſto contrahentibus dicenda eſt ſpectare ad Superiores ipſarum Monialium: qui quantitatem dictæ dotis debent definire iuxta vniuſcuiuſq; Regni, Prouinciæ, aut loci conſuetudinem, valorem rerum concernentium victum, ac veſtitum, & aliarum concurrentium circunſtantiarum diſpoſitionem. ita *Rodriq. loco cit. Miranda ſup. a.8. Tambur. ſup. q.4.* & alij; inter quos Miranda notat præfatos Superiores Monialium, inſcijs, immò & repugnantibus ipſis Monialibus, ſimpliciter loquendo, poſſe immutare taxam dotis, eam in aliquo caſu diminuendo, ſi adſit iuſta cauſa id faciendi, & alioqui remaneat quantitas ſufficiens ad decentem ſuſtentationem Monialis cum tali dote diminuta recipiendæ; quamuis regulariter id non expediat, immò potiùs conſultum ſit id facere de conſenſu ſaltem maioris, ac ſanioris partis Monialium monaſterij, nempe Diſcretarum. idque ad vitandas tricas, ac importunas Monialium querimonias. Probatur autem reſponſio tum ex dictis; tum quia taxatio dotis eſt res maximi momenti, ideoque non videtur relinquenda arbitrio fœminarum, quæ quantumuis in ſuo genere ſint prudentes, ſemper tamen ſunt fœminæ, .i. deficientes, imperfectæ, ac iudicij minùs ſufficientis (vt olim ſapienter effata eſt quædam Domina non minus prudentia, quàm generis nobilitate conſpicua forte alludens ad id quod dicit *Plutarchus lib. de tranquillit. animæ:* vbi inducit virum prudentem ſic loquentem; *noueram mihi eſſe probam mulierem, ſed mulierem*) tum quia ſuppoſito vt certo quod dos non poſſit recipi in pretium admiſſionis ad profeſſionem religioſam, abſque labe ſimoniæ, ſi ipſæ Moniales præfatam dotem taxare deberent, non rarò exponerentur probabili periculo committendi ſimoniam, vt potè minùs benè ſcientes diſcernere inter pactionem dotis per modum pretij ingreſſus, & inter pactionem dotis per modum debitæ ſuſtentationis. Vnde fit, vt taxatio dotis reſpectu Monialium ſubditarum Ordinario aliàs ſpectaret ad ipſum Ordinarium, reſpectu verò exemptarum, ad Ordinarium, ac Prælatum regularem, ſaltem in multis locis.

Quòd ſi quæras, ad quem Superiorem in præſentia ſpectat præfata taxatio dotis, num ad Ordinarium loci, etiam reſpectu Monialium exemptarum.

43 ℟. In præſentia id ſpectare ad Sacram Congregationem Epiſcoporũ ac Regularium, ſicque communiter modo obſeruari, vt mihi teſtatus eſt Reuerendiſs. Bonafides Vicarius generalis Ferrariæ.

QVÆRES IV. Qualis dos ſolui debeat pro vnaquaque Moniali profeſſura.

44 ℟. Pro Moniali quidem admittenda ad profeſſionem intra numerum præfixum debere ſolui dotem ordinariam modo ſupradicto taxatam: pro ſupranumeraria verò, & tertia ſorore recipienda, duplicatam; nomine dotis duplicatæ intelligendo duplicatam ſummam illius pecuniæ, quæ ex ſtatuto, ſeu conſuetudine ibi ſolet recipi pro admiſſione Monialium intra numerum præſcriptum: ita vt, ſi ſumma ordinaria ſit 200. aureorum, tunc ſoluantur ſaltem 400. aurei, & non minùs;

minùs; & hoc ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5. Sept. 1604. quæ, 26. Aug. 1616. (teste *Gauanto in manu. Ep. v. monialium nouit. alimenta n.8. & 9.*) item declarauit non solum pro tertia sorore Moniali in eodem monasterio intra numerum designatum soluendam esse dotem duplicatam, sed etiam triplicatam pro quarta sorore petente admitti in idem monasterium; & quidem etiam cum hoc, quòd ista in capitulo careat suffragio, quousque altera ex duabus primis eius sororibus moriatur. Statuit è contra eadem Sacra Congregatio die 30.Septemb. 1616. in dotibus recipiendis nullam differentia admittendam esse inter puellas terrerias, quæ petunt admitti ad religionem, & inter aduenas: quod notauit *Tambur. supra q.7. n. 5. ex Gauanto.*

45 Addo ex *Tamburino sup. q. 5. nu.4.* quòd, si monasterium Monialium recipit pro ingressu Nouitiæ dotem maiorem ea, quæ de facto fuit taxata: tenetur restituere illam quod excessum; & ratio est, quòd iuxta indulta apostolica Monialibus non permittitur quidquam recipi vltra taxam præscriptam, nisi quod offertur liberaliter absq; pacto expresso, aut tacito, seu præsumpto; cuiusmodi vtique non est, quod in tali casu solueretur nomine dotis vltra taxam præscriptam; si quidem talis excessus reputaretur simoniacus; vt aduertit *Rodriquez sup.a.6.* inde probans excessum illum debere restitui, quòd accepta simoniacè non possunt retineri, sed debent restitui, sicut dictum est.

Quod si hac occasione quæras, an Monialis, quæ duplicatam dotem soluit monasterio, vt se eximat ab obligatione exercendi consueta Officia Conuentus, & quidem ex pacto hac de re inito cum ipso monasterio, possit nihilominus in aliquo casu cogi ab Abbatissa, vt exerceat tale aliquod officium.

℞. Posse in casu vrgentis necessitatis: & probatur tum quia stante etiam dicto pacto, adhuc in Moniali viget obligatio obediendi in omnibus, quæ non sunt supra, aut contra Regulam (cum habeat votum Obedientiæ) exercere autem ordinaria officia Conuentus non est supra, nec contra regulam, vt patet: tum quia pactum illud initum à Moniali cum monasterio id solum operatur, quod de lege (vt sic loquar) Ordinaria Monialis non obligetur ad exercenda officia Conuentus, non autem quod simpliciter, & absolutè ad ea non possit astringi, neq; in casu vrgentis necessitatis: quo modo *Sanch. l.7. mor.c.8. n.18.* ex *Rebello p.2. lib.1. q.7. sect.1. num.12.* docet, si Prælatus rem aliquam Monacho concedat ad vsum, promittens fore, vt non reuocet, ex rationabili causa adhuc posse reuocare; cum Prælatus ex rationabili causa possit Religioso subdito non seruare promissa, sed reuocare (vt loquitur *Rebellus loco citato*) currit autem paritas in præsenti casu, vt consideranti facilè constabit; sicque procedit regula iuris *Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio:* tum quia teste, *Sanch. sup.c.17. n.4.* relictum Monacho ea lege vt ad eum pertineat, non autem ad monasterium, nec possit Superior in id se intromittere, nec auferre, debet benignè interpretari, vt nihil facti pertineat ad monasterium, secùs autem de iure; sic ergò in nostro casu pactum initum à Moniali cum monasterio benignè interpretandum est, vt intelligatur in casu ordinario, non item in extraordinario; qualis esset, si in Conuentu non esset alia Monialis, quæ tunc hoc, vel illud officium exerceret. sic ego in contingentia facti interrogatus respondi, & responsionem approbarunt *Bordonus*, & *Zanettus* viri doctissimi à me postea consulti: quam puto procedere etiam in casu, quo officium Conuentus exerceri deberet cum magnis expensis ipsiusmet Monialis, illas monasterio nequaquam suppeditante: hoc enim ipsò quod bona omnia, quæ singulæ Moniales habent, sunt in dominio monasterij, potest Monialis cogi ea in casu extraordinario expendere in exercitio officij ei à Superiorissa impositi, etsi faciendo prædictum pactum cum monasterio intenderit se à talibus expensis eximere.

Quod autem ad me rescripsit *P.Bordonus* eiusmodi pactum esse turpe, vtpotè con-

contrarium voto Obedientiæ, ac proinde haberi pro non adiecto *c.fin.de condit.* & esse nullius valoris, ac efficaciæ; imo & videri simoniacum, monasterio vendente ius obedientiæ, ex voto circa hoc, vel illud officium Conuentus exercendum, sicq; ab ijs Monialem eximente vigore pecuniæ ad hunc effectum solutæ; quæ vtiq; est quid temporale, cum alioqui ius præcipiẽdi sit spirituale, vtpotè fundatum in voto religiosæ Obedientiæ: hoc, inquam, quod dicit *Bordonus*, mihi non probatur. Et quidem quod dictum pactum non sit turpe, si intelligatur eo modo, quo nos dicimus esse intelligendum, probatur tum quia simile pactum inter Moniales passim fit in aliquibus locis, scientibus earum Prælatis, & non contradicentibus, cum facilè possent contradicere (quod est signum illud non esse turpe; aliàs illud non permitterent) tum quia non apparet, in quo sit talis turpitudo, cum licitè possimus medio licito procurare exemptionem ab hac, aut illa obligatione, & in casu proposito collatio pecuniæ non sit medium illicitum, vtpotè facta ad seruandum monasterium indemne, vt scilicet possit alere alias Moniales, quæ exerceant officia, à quibus eximitur Monialis conferens pecuniam tum quia hoc pactum non videtur aduersari voto Obedientiæ, si Monialis sit simpliciter parata exercere Officia monasterij, occurente casu vrgentis necessitatis, & Superiorissa id ei præcipiente; siquidem monasterium admittens pactum illud, cedit iuri suo; quilibet autem potest cedere iuri suo; cum volenti, & consentienti non fiat iniuria. Quod verò tale pactum non sit simoniacum, probatur, quia pecunia in casu isto non datur ad emendum ius præcipiendi, quod vtiq; est spirituale, sed emendam exemptionem ab obligatione exercendi officia Conuentus, quæ obligatio cum sit quid temporale, & exemptio illius erit quid temporale, adeoq; per pecuniam, quæ est bonum temporale, emitur ius quoddam temporale, nempè exemptio ab obligatione exercendi officia Conuentus.

QVÆRES V. An Moniales, si velint, possint vnanimiter admittere aliquam Nouitiam ad professionem absque solutione debitæ dotis, aut certè cum solutione dotis minoris taxata.

46 ℞. *Tambur. q.7. n.1. ex Barbosa*; Moniales quidem velatas non posse, nec debere admitti, siue intra, siue extra numerum, absque dote (adde tu, nec cum dote minori ea, quæ est taxata, cùm sit eadem ratio:) pro Monialibus autem conuersis non semper spectandam esse dotem, sed interdum necessitatem monasterij: quod est dicere huiusmodi Moniales admitti posse, etiam absque dote, si illarum opera necessaria sit vsibus monasterij; idque ex declaratione Sacræ Congregat. facta 20. Maij 1596. quæ fuit non minùs necessaria, quam prudens; maximè ad coercendam nimiam facilitatem Monialium in recipiendis nouis Monialibus, sicque consulendum bono temporali monasteriorum, quæ inde paterentur non vulgare detrimentum. Quamquam minus mihi placeat quod ait *Tamburinus*: putant enim aliqui, si contingat adolescentulam esse valde necessariam ad bonum monasterij (verbi gratia ad pullandum organum) posse illam sine dote admitti etiam vt choristam; cum respectu illius militet ratio intenta hic à Sacra Congregatione sicque procedat regula Iuristarum, *vbi militat eadem ratio, militat* & eadem iuris dispositio. sic illi; at videndum est, ne obstet Curiæ stylus.

QVÆRES VI. An, & ex quibus bonis teneatur pater constituere dotem taxatam filiæ ingredienti religionem.

47 ℞. Teneri, & quidem etiam ex bonis aliàs strictissimè vinculatis; quæ, sicut possunt distrahi pro dote descendentis à testatore ad contrahendum carnale matrimonium, sic & possunt ad ingrediendum religionem; cum fauorabilior sit ingressus religionis dote ad matrimonium temporale, iuxta *Authent. de sanctis. Episc. §. sed & hoc præsenti collat. 9.* ita *Sanch. l.4. de matr. D.26. num.7. ex Baldo, Felin. Euerard. Auendano, & Menochio* quos citat, & sequitur *Tamburin. sup.*

quæst.2. num.3. pateтque ex dictis; si solùm probetur patrem teneri, siue iure obligationis, siue ex potestate Iudicis, dotare filiam in quantitate necessaria ad debita alimenta, si aliunde ei non suppetant: si quidem alimenta, & dos in iure æquiparantur, valetq; optimè argumentum ab alimentis ad dotem: probatur autem ex *l. qui liberos, ff. de ritu nuptia. & l. fin. C. de dotis promiss.* in quibus iuribus habetur expresè patrem teneri constituere dotem Filiabus, quas in matrimonio collocat.

48 Dixi sub initium responsionis, *& quidem etiam ex bonis aliàs strictissimè vinculatis*; vt innuerem interdum posse distrahi bona arctissimo fidei commisso subiecta in subsidium, ad effectum constituendi dotem Moniali pro spiritualibus nuptijs; si videlicet fidei commissum institutum sit ab vno ex ascendentibus hæredis grauati: non item, si à collaterali, aut omninò extraneo, sicut benè aduertit ex communi DD. sententia noster *Molina tr.2. D.648. num.1.* qui, etsi loquatur de dote tradenda pro nuptijs carnalibus; idem tamen concederet etiam in nostro casu; cum militet par ratio, immò causa spiritualium nuptiarum sit fauorabilior: probat autem *Molina* istam doctrinam ex varijs iuribus, quæ refert, indicans *num.1.* dictam distractionem bonorum non permitti, si dos aliunde tradi possit ex bonis hæredis grauati. Quæ doctrina non videtur procedere quò ad bona hæredum mariti modo dicto vinculata in ordine ad restituendam dotem vxori superstiti; sicque ex præfatis bonis ei dos restitui non poterit. Moueor, quia eadem ratio non militat in vtroque casu, ne scilicet mulier descendens ex testatore vinculante bona sua maneat indotata; quod de pio affectu illius erga suam descendentem non debet præsumi: si quidem in isto casu mulier non est descendens præfati vinculanti bona, sicq; non habet locum ratio prioris casus.

Quis verò teneatur in defectum patris constituere dotem Moniali.

49 ℟. Teneri illum, qui de iure teneretur constituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum: siue is sit mater, siue patruus, siue alius, prout tradunt DD. agentes de dote; est quippe par ratio de matrimonio spirituali, quod fit per ingressum religionis, ac de carnali; immò fauorabilior est causa religionis, vt iam dictum est.

Dubium esse posset, an pater teneatur dotare filiam ingredientem religionem contra ipsius voluntatem.

50 ℟. Teneri; & probatur tum quia filia nubens digno, absque patris consensu, & dotis promissione, debet dotari à Patre iuxta communem sententiam, apud *Ripam l.3. n.57. & 58. ff. soluto matrim.* ergò à fortiori dotanda erit, si ingrediatur religionem, quantumuis inuito Patre: tum quia pater in hoc casu est irrationabiliter inuitus, cùm filia eligendo statum religiosum vtiliter, piè, & sanctè suum peragat negotium: non ergò ea debet de bono opere lapidari, amittendo ius dotis aliàs sibi debitæ; tum quia non desunt multi Doctores, apud *Sanch. l. 1. de matr. D.34. n.12.* asserentes, quòd si Titio legentur ducenta, si vxorem duxerit, centum verò, si religionem ingrediatur, Titio ingredienti religionem debentur ducenta, eò quod conditio annexa tali legato tanquam aduersa religioni sit inualida (quòd tamen alij negant apud eundem *Sanch. n.13.* & probabiliùs iudicio ipsius) ergò multò magis soluenda est dos filiæ ingredienti religionem contra voluntatem patris, cum ea sit debita ex iustitia, non autem ex sola liberalitate, à qua prouenit dictum legatum.

Notat autem *Giouagnonus lib.1. resp.50. n.48.* ex decisione Rotæ Romanæ 21. Iunij 1602. coram Ludouisio puellam ingredientem Religionem non posse petere eamdem dotem, quæ ei daretur in casu nuptiarum carnalium; adeoque monasterium esse debere contentum dote scutorum 500. data iuxta consuetudinem, nec posse petere supplementum, etsi aliæ filiæ in matrimonio carnali habuissent summam scutorum quatuordecim millium.

QVÆRES VI. Quo tempore solui debeat dos pro Moniali ingrediente religionem, num ante professionem sub initium nouitiatus, an in ipsa professione, vel alio tempore.

51 ℞. Debere solui in ipsa professione, non autem ante, cum id non solum prohibeatur in *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 16.* ijs verbis: *Sed neq; ante professionem, excepto victu, & vestitu Nouitij, vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocunque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat, quod totum, vel maiorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facilè, si discesserit, recuperare possit*; sed etiam multò expressius à Sacra Congregatione Cardinalium, quæ, teste *Suar. to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. n. 4.* declarauit neq; dotem tribuendam esse monasterio ante professionem, sed in deposito retinendam; quamquam (subdit *Suar.*) si necessitas, vel aliqua maior commoditas ipsiusmet nouitiæ intercederet, & iudicium, ac licentia Episcopi interueniret, posse (vt opinor) dos recipi à monasterio, data certa cautione, & securitate illam integrè, & sine difficultate restituendi, si nouitia velit abire; ita enim satisfit intentioni Concilij; sic ille, & non improbabiliter, saltem, quoad forum conscientiæ.

52 Notat autem *Tambur. sup. q. 7. n. 3.* ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Maij 1594. dotem puellæ, quæ ingressura est religionem, nullatenus debere relinqui penes consanguineos illius, sed antequam suscipiat habitum regularem, deponendam esse penes aliquem diuitem campsorem; vel certè, si non adsit campsor, apud aliquem mercatorem, aut alium virum fide, ac diuitijs idoneum, qui se obliget ad eam actu soluendam, quandocunque moniales illam petierint, & quidem absque vlla exceptione, ac difficultate.

Addit *Lezana v. dos nu. 5. ex Tamburino* Sacram Congregationem declarasse in solutione dotis Monialium, & annuarum præstationum ipsis debitarum valorem monetæ debere attendi iuxta tempus contractus.

QVÆRES VII. An, stante decreto Concilij Trid. relato q. præced. possint Moniales ex bonis puellæ admittendæ ad religionem, ante eius professionem aliquid recipere saltem titulo mutui, aut commodati.

53 ℞. *Emman. Rodriq. to. 2. q. 48. ar. 5. Miranda sup. art. 9. Tambur. sup. q. 5. num. 1.* & alij (à quibus non omninò dissentit *Sanch l. 7. mor. c. 5. n. 24.* dicens se non audere damnare illorum sententiam) & quidem non improbabiliter, Moniales posse aliquid modo dicto recipere ex bonis puellæ absque transgressione decreti Concilij Trid. si in tali receptione interueniant pignora, aut fideiussio sufficientia: idque inde probant, quòd sic cessat finis prohibitionis Concilij, qui est, ne aliàs nouitia cogatur manere in religione, etiam inuita ob difficultatem recuperandi, quod ex suis bonis datum est monasterio titulo mutui, aut commodati. Verùm in praxi sequenda est opposita sententia, vtpotè fauorabilior statui religioso, conformior menti Concilij Tridentini, & communior Doctorum, nempè *Suarez tom. 3. de relig. l. 5. c. 9. n. 16. Sanchez loco citato, Velasci de part. c. 16. nu. 32.* aliorumque apud Tamburinum; nimirum moniales non posse ex bonis puellæ recipiendæ ad religionem quidquam recipere, neque titulo mutui, aut commodati, neque alio quouis titulo, seu quocunque prætextu, vt loquitur Concilium; quòd proinde (dicit *Suar.*) per verbum *tribuendi* intellexisse credendum est quamcunque actualem traditionem bonorum nouitij, per quam in potestatem, vsum, administrationem, aut etiam dominium religionis deueniant, non obstante quacunque obligatione ea reddendi, si nouitius habitum dimittat.

54 Probatur autem hæc posterior sententia tum ex verbis illis, quibus vtitur Concil. in eo decreto, *quocunq; prætextu*, & infra *ne hoc illo modo fiat*, quæ satis clarè videntur excludere, etiam titulum mutui, ac commodati; tum quia estò verbum *tribuatur* sumptum secundum rigorem verborum importet actum diuer-

ſum à datione facta per modum mutui, aut commodati; & aliàs lex odioſa (cuiuſmodi eſt decretum iſtud Concilij) debeat coarctari ad rigorem verborum; nihilominus tale decretum non videtur poſſe explicari, ita vt non comprehendat mutuum, & commodatum abſque eò quòd magna fraus committatur contra dictum decretum iuxta *l. non dubium C. de leg.* vbi dicitur: *Non dubium eſt in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem*: cum tamen aliàs ſatis apertè conſtet mentem Concilij eſſet excludere quamcumque dationem, etiam per modum mutui, & commodati, ſtante quòd non minus ex his, quàm ex alia largitione aliquo modo impeditur libertas nouitij; cùm etiam, dato pignore, aut præſtita fideiuſſione, poſſit nouitius retardari à libero receſſu religionis, ſiue ex timore non moleſtandi fideiuſſorem, exigendo fideiuſſionem datam; ſiue ex metu offendendi religioſos monaſterij, repetendo pignus ab illis depoſitum: vnde & ipſi parentes nouitij non audebunt compellere religionem ad ſoluendum, ſed in gratiam nouitij conniuebunt.

55 *Nonnulla quidem* (inquit *Suar. ſup.*) *veriſimilitudo eſſe poſſet, ſi in caſu propoſito bona mutuo darentur monaſterio, reſtituenda ante tempus profeſſionis; vt v.g. ad 4. vel 6. menſes tunc enim non ſolùm in particulari caſu, ſed etiam per ſe, & ex vi talis actionis ceſſare videtur finis Concilij, nec videtur illa eſſe largitio ſimpliciter etiam iuxta ſubiectam materiam, quia non conceduntur talia bona ſub ea tantum conditione, niſi nouitius retrocedat, ſed vt reſtituantur ante profeſſionem, etiamſi ipſe perſeueret. Sed nihilominus (ſubdit Suar.) exiſtimo talem mutuationem eſſe alienam ab intentione Concilij, & non carere ſcrupulo, quia ſaltem retardare poteſt nouitiam, ne ante ſolutum à religione debitum religionem dimittat, etiamſi id deſideret; item quia poſt acceptum tale mutuum facile eſt religioni ſolutionem differre ſpe retinendi nouitium; & è conuerſo difficile erit parentibus religionem compellere, vt ſoluat, ſed potiùs in gratiam nouitij conniuebunt.* Sic *Suar.* ita concludens *quapropter ab omni actione huiuſmodi, vel ſpecie illius abſtinendum eſt.*

56 Concedit tamen *Suar.* (& a fortiori admittunt *Sanch. ſup. num.* 23. alijque qui ſentiunt cum *Rodr.*) nun agere contra decretum iſtud Concilij parentes, propinquos, & amicos nouitij, vel nouitiæ, ſi de ſuis proprijs bonis aliquid tribuere velint monaſterio in gratiam nouitij, ad effectum vt is beneuolentiùs tractetur, aut ſuſcipiatur; nam textus expreſsè dicit *de bonis eius* (ideſt nouitij) tuncque non habet locum ratio Concil. cùm per hoc non minuatur libertas nouitij; quatenus ea bona ad ipſum non pertinens neque ea ipſe poteſt, aut debet recuperare, ſicque ei non redditur difficilior egreſſus è religione, ſi voluerit redire ad ſæculum. Quamquam hæc doctrina non videatur admittenda omninò abſolutè, ſed cum limitatione, quam apponit *Sanch. vbi ſup.* nimirum, dummodò parentes ea bona non dent monaſterio in dotem nouitiæ, eò quòd alioqui computanda eſſent in legitima ipſius nouitiæ; quod ſine dubio ex communiter accidentibus regulariter præſumi poterit, niſi parentes proteſtentur ea bona ſe dare omninò ex proprijs, aut non dare in dotem filiæ, nec computare in legitimam filij; quare ex doctrina *Suarez* poteſt inferri, parentibus fore ſemper licitum modo dicto dare bona monaſterio, quoties non habent bona propria filiorum: cùm in dubio cenſeri debeant ita contrahere, vt non delinquant, nec cenſeantur de legitimis filiorum quidquam diſponere.

57 Illud demum hìc benè monent *Sanch. nu.* 26. *Suar. loco cit. Tambur. ſup. num.* 4. *Peyrin. de R. S. q.* 1. *c.* 29. & alij, quòd cùm excommunicatio, quæ fertur in *Concilio Trid. vbi ſup.* cōtra dantes ex bonis nouitij aliquid monaſterio, excepto victu, ac veſtitu, ante profeſſionem, & contra id recipientes, feratur ſub his verbis: *Sub anathematis pœna*; quæ arguunt excommunicationem, non latæ ſententiæ (ſicut cenſent *Velaſc. & Rodr.* allegati à *Sanch.*) ſed ferendam: proinde dicendum eſt in præſenti caſu non incurri excommunicationem ipſo facto, ſed tantùm per ſen-

tentiam

tentiam Iudicis; quòd non esset si Concilium dixisset, *sub anathematis pœna ipso facto incurrenda*, aut aliud verbum æquiualens addidisset, vt tradunt DD. communiter suo loco.

58 Addit *Peyr sup.* (& quidem meo iudicio non parum probabiliter) nouitium, si sit sui iuris, & non habeat parentes, non posse in ingressu religionis præter victum, ac vestitum donare quidquam monasterio ex amore Dei, vnde retrahi possit ab egressu libero religionis; si quidem id expresè interdicitur in citato decreto Concilij Trident. ijs verbis: *ne quocunque prætextu aliquid monasterio tribuatur;* sicut & ibi interdicitur, ne nouitius in ingresu religionis donet se ipsum, & omnia sua bona monasterio, vt olim fiebat; idque ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam dicit *Peyrin.* de hoc in specie fuisse factam.

QVÆRES VIII. An monasterium possit exigere, ac recipere aliquid supra sortem dotis ratione damni emergentis, aut lucri cessantis ipsi prouenientis ex dilatione ipsius dotis soluendæ pro nouitia professura.

59 ℟. Posse exigere, ac recipere damnum emergens, quod re vera ex dilatione dotis ipsi proueniat, proportionatum tamen ipsi damno, & nullo modo excedens (& quidem etiam expresè paciscendo de solutione dicti damni) non item lucrum cessans. ita *Rodriq. sup. art.7. Mirand. art.10. Tambur. q.6.* alijque; & probatur ex eo, quod conuentio soluendi damnum emergens admittitur in omnibus contractibus, & ab omnibus approbatur, vt licita, habetque locum in omnibus personis, cuiuscunque status, & conditionis sint; cum omnes iure possint se seruare indemnes, dummodò in euitando damno non excedantur metæ iuris diuini naturalis, aut etiam humani: è contra conuentio soluendi lucrum cessans non est adeo generalis, sed permittitur solùm mercatoribus, atque negotiatoribus (idque cum certis conditionibus, quas Doctores assignant proprio loco:) vnde, cùm Monialibus, & viris religiosis iure ecclesiastico sit interdictum negotiari (vt ostendemus infra *cap.9. q.26. num.31.*) ij non possunt neque pacisci, neque recipere quidquam ratione lucri cessantis, cùm ipsis verè non cesset vllum lucrum, saltem licitum; quo pacto in *cap. fraternitas 12. q 2.* dicitur *Absit, vt Ecclesia cum augmento recipiat, quod de terrenis rebus videtur amittere, & lucra damnis quærat.* Quæ doctrina fundatur in *c. salubriter de vsuris*, vbi Innoc.III. decidit Generum ad fructus possessionum, quæ sibi à socero pro numerata dote pignore obligatæ sunt, computandos in sortem principalem non esse compellendum cùm frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonij supportanda; vnde arguunt DD. communiter apud *Couar. l.3. var. c.1. nu.3.* maritum cū promissione dotis posse pacisci de certa quantitate sibi quotannis soluenda vltra sortem, dum non fuerit soluta dos: constat autem licere philosophari à matrimonio carnali ad spirituale, quod fit per ingressum religionis: loquendo de ijs, in quibus inter ipsa cōcurrit paritas rationis, vt de facto concurrit in isto casu.

QVÆRES IX. In quibus bonis debeat solui dos pro Moniali professura.

60 ℟. Debere solui in ære, seu pecunia, non autem in bonis stabilibus; qualia sunt domus, agri, census, & similia: idque ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant. in manu. Episc. v. monialium nouitiarum alimenta nu. 6. & Tambur. sup. q.7. num.2.* & quidem iure optimo, cùm pecunia præsens sit pluris æstimabilis, ac vtilior, possitque commodiùs deseruire occurrentibus Monasterijs necessitatibus. Quamquam doctissimus Magister putet quod, cum Sacra Congregatio nitatur præsumptione fraudis, quod stabilia nimio pretio valutentur à dantibus dotem, si verè cesset fraus cessabit & dispositio Decreti, saltem pro foro conscientiæ; & maximè, si id fiat de consensu Prælati Monialium ex Epicheia mentem Sacræ Congregationis sic interpretantis.

QVÆRES X. An, & quando possit alienari dos tradi solita monasterio

pro puella nouitia admittenda ad professionem, stando in iure communi.

61 ℞. *Tambur. sup. n. 6.* ex Gauanto, & Aldano Sacram Cardinalium Congregationem 6. Iunij 1615. declarasse dotes Monialium, etiam Conuersarum (vt vocant) intra præfixum numerum existentium, emissa ab eis professione, posse expendi in vsus communes monasterij necessarios; Monialium verò supernumerariarum dotes post illarum professionem debere implicari in emptione bonorum stabilium fructiferorum: & hoc, vt ex fructibus inde prouenientibus eæ sustentari valeant absque dispendio monasterij. Verùm in aliquibus locis vsus est in contrarium; & quidem etiam ex statuto Prælatorum præcipientium dotes Monialium, etiam receptarum intra numerum præscriptum implicari in emptione bonorum stabilium; quod innuit *Rodriq. sup.* dicens tamen id rarò executioni mandari punctualiter, ac rigorosè, eò quòd monasteria adstringantur præfatas dotes implicare in soluendis debitis, & comparandis necessarijs ad sustentationem Monialium: inde se excusantes, quòd necessitas non habet legem, *l. vnica, ff. de offic. proconsul.* & necessitatis causa multa sunt, permittenda, quæ aliàs non permitterentur, *c. si quis propter de furt.* mihi certè constat in aliquibus locis id non permitti, & meritò, cum in argumentum trahi non debeant, quæ propter necessitatem aliquando concessa sunt, *reg. 78. de reg. iur. in 6.*

62 Vnum etiam hic obiter moneo, quod item aduertit *Rodriq. sup.* in casu scilicet, in quo dos Monialis implicatur in soluendis debitis, siue contractis, siue contrahendis, statim ac recepta est, non posse tunc recipi quidquam titulo damni emergentis (quod *q. 8.* diximus, absolutè loquendo, non esse illicitum;) & ratio est, quòd in tali euentu nullum verè emergit damnum, quod debeat modo dicto resarciri, sicque cessat ratio recipiendi aliquid supra sortem principalem dotis debitæ monasterio.

QVÆRES XI. An possit sine debita solemnitate alienari dos, quæ traditur monasterio pro Moniali admittenda supra numerum taxatum.

63 ℞. Non posse, si aliàs supponamus eam cadere sub prohibitionem non alienandi bona ecclesiastica: quo modò verè cadit, stante decreto Sacræ Congr. superiùs allato. ita *Lezana tom. 2. c. 19. num. 57. ex Bonacina*, & patet, quia dos Monialis supernumerariæ consistit in pecunia destinata ad emptionem rei fructiferæ immobilis; constat autem ex varijs iuribus pecuniam taliter destinatam non posse alienari absque debita solemnitate; ex alia parte hoc ipso quòd pecunia data in dotem Moniali implicatur in emenda re immobili fructifera, expenditur ad vsum illum, ad quem est destinata, sicque cessat finis prohibitionis, cùm ea detur, vt de fructibus illius monialis admissa sustentari valeat.

Difficultas est, an dicta pecunia implicari possit in ædificando monasterio, aut emenda domo contigua ipsi monasterio ad eam inhabitandam.

64 ℞. Videri posse, & quidem sine licentia Sacræ Congregationis. colligitur ex *Peyrino in Formul. lit. B. c. 11. n. 2.* quatenus docet summam pecuniariam implicandam in annuis redditibus posse expendi tam in fabricanda domo, quàm in ea emenda (intellige, si monasterium illa indigeat) patetque ex eo, quòd domus est ex natura sua fructifera, dicique potest de facto fructificare; quatenus liberat monasterium à soluendo pretio locationis domus, quam alioqui cogeretur conducere.

Maior difficultas est, an dicta dos Monialium, inconsulta Sacra Congregatione, possit implicari in dissoluendis debitis quotannis soluentibus interesse, aut etiam in extinguendo annuo censu.

65 ℞. Quòd, licèt aliqui recentiores docti, secluso Curiæ stylo (qui fortè obstat) affirmantem sententiam in vtroque casu amplectantur vt probabilem: quia tamen valdè dubito, ne obstet stylus Curiæ, & aliàs versamur in re ad forum contentiosum facilè deducibili; saltem ad vitandos rumores, ac tricas, contraria

sen-

sententia videtur sustinenda. probant autem recentiores illi dotem Monialium posse implicari in dissoluendis debitis soluentibus interesse, ex eo quòd, sicut onerare monasterium dictis debitis est alienare; sic illud exonerare tali onere est acquirere; cùm contrariorum eadem sit disciplina: sicque videtur impleri mens legis prohibentis alienationem. Quòd verò præfata dos expendi possit in extinguendo censu annuo, docet expresse Peyrinus loco supra citato adducens pro se Trimarchum, & posset probari ex ratione paulò ante allata. Dixi *in dissoluendis debitis, soluentibus interesse*, vt indicarem secus dicendum de debitis non soluentibus interesse; in his enim soluendis non potest insumi dos Monialis: cùm ea extinguere non sit acquirere, sicut nec ea contrahere est alienare. prætérquam quod sic aperiretur via alienandi bona Ecclesiastica sine solemnitate, & faciendi fraudem contra legem prohibitionis alienandi; cùm huiusmodi debita fieri possint sine solemnitate, &, dato quòd liceret alienare absque debita solemnitate ad ea extinguenda, passim fieri possent alienationes bonorum ecclesiasticorum ad illa dissoluenda: idque cum magno dispendio monasteriorum, quorum bono Summi Pontifices intenderunt consulere, prohibendo alienationem bonorum Ecclesiasticorum. ita docti Neoterici à me consulti, & satis probabiliter.

Dubitari hìc etiam potest, an Moniales censeantur indebitè alienare, si pecuniam traditam in dotem alicuius Monialis insumant in emendis necessarijs ad victum, ac vestitum monasterij, eò quòd in præsentia non habeant occasionem paratam illam implicandi, & alioqui sint moraliter certæ se tantundem pecuniæ habituras statim, ac occurrerit commoditas illam expendendi in emptione bonorum immobilium.

5 ℞. Probabile videri, quòd in tali casu non censeantur alienare; & ratio est, quòd pecunia computatur inter bona, quæ recipiunt functionem; sicque non repugnat summam aliquam pecuniariam substituere loco alterius summæ obligatæ, nec in hoc propriè interuenit alienatio: maximè cum in tali casu saluetur finis intentus à Superiore in prohibenda alienatione bonorum ecclesiasticorum, qui est consulere indemnitati monasteriorum, & in præsenti euentu habetur: quatenus loco pecuniæ obligatæ, quæ modo dicto distrahitur, substituitur alia non obligata (vt suppono) sicque fit debita compensatio. ita Magistri valdè docti consulti.

Vtrum verò Moniales possint admittere ad professionem Nouitiam, cui datur in dotem non pecunia effectiua, sed remissio cuiusdam debiti pecuniarij correspondentis quantitati dotis taxatæ, & soluendi à monasterio parentibus Nouitiæ modo dictæ admittendæ.

6 ℞. Quòd, quamuis speculatiuè videri possit probabilis pars affirmans, cum sic dos soluatur in ære, & quæ implicari possit in emptione bonorum stabilium; practicè tamen amplectenda est pars negans, eò quòd moraliter impossibile sit moniales de facto deuenturas ad statum, vt possint implicare summam illam pecuniæ assignatam in dotem, vt docet experientia.

QVÆRES XII. An Moniales alienantes dotem Nouitiæ ad professionem recipiendæ incurrat pœnas latas contra alienantes bona ecclesiastica sine debita solemnitate.

8 ℞. Incurrere; sed hoc infra *c.7.q.24. & c.8. q.18.*

QVÆRES XIII. An translata Moniali de vno monasterio ad aliud debeat transferri etiam dos tradita priori monasterio.

9 ℞. Aliquos cum *Socino, Baldo, Tapia, & Manuel. adductis à Sanch. l.7.mor. c.32.n.12.* sustinere dotem in tali casu debere transferri; & probant tum quia *l. si is qui ff. de iure dot.* dicitur ibi dos esse debere, vbi onera matrimonij sunt: tum quia dos datur accessoriè ad personam, & sub tacita conditione, *dum Monialis in eo monasterio perstiterit*, ideoque cùm per legitimum transitum ad aliam religio-

nem prior professio dissoluatur, ea reddenda erit, sicut, & redditur dos tradita viro ob carnale matrimonium, si hoc legitimè dissoluatur. Oppositum tamen videtur sustinendum, & de facto sustinent *Sanch. vbi sup. Rodr. to.2.q.79. artic.2. Nau.comm.4.de Reg.2.24.Bonac.q.2. de claus. q.9. §.4. diff.2.n.6. Tamb.sup.D.21. q.7.n.2.* alijque penes ipsum: nimirum dotem traditam monasterio non esse reddendam posteriori monasterio, ad quod Monialis professa legitimè transeat; idque siue posterius monasterium sit eiusdem; siue diuersi Ordinis. probant tum quia dos non fuit data sub conditione, *si Monialis in eo monasterio manserit*, sed solum sub conditione, *si professio sequatur*; vnde, hac secuta, dos perpetuò manet illius monasterij; tum quia posterius monasterium spontaneè admittens talem Monialem (vt suppono) debet sibi imputare hoc incommodum, quòd teneatur illam alere sine dote; tum quia diuersa est ratio de dote, quæ soluitur pro matrimonio carnali: hæc enim, dissoluto matrimonio per mortem viri, aut mulieris restitui debet, eò quòd pertineat ad virum solùm pro tempore matrimonij (intellige, nisi aliter disponat peculiaria statuta locorum:) at, dissoluta professione per mortem Moniali, non restitutur dos parentibus illius, cum eius dominium perpetuò transierit in monasterium, in quo emissa fuit professio.

70 Verum tamen est, quòd si posterius monasterium cogatur admittere dictam Monialem, debet ei solui dos à priori monasterio; cùm non soleant Moniales admitti sine dote, & in tali casu imputari non possit posteriori monasterio voluntaria admissio dictæ Monialis. ita citati Doctores: & patet tum ex dictis; tū ex *c.lapsis 16.q.6.& c.si quis rapuerint 27.q.1.& Auth.de Sanctis.Episc.§.penult.* tū quia par non est, vt posterius monasterium, quod inuoluntariè recepit talem Monialem, vltra hoc etiam patiatur iacturam alimentorū, sicq; addatur afflictio afflicto.

QVÆRES XIV. An dos, quæ datur monasterio pro Moniali admittenda, moriente ipsa Moniali, maneat apud monasterium, aut certè reddi debeat relictis, ascendentibus, vel descendentibus.

71 ℟. Manere perpetuò apud monasterium: idque ex consuetudine legitimè inducta, quæ est optimus legum interpres: non enim alia ratio huius assignari potest, vt aduertit *Sanch. sup. cap.9.num.23.* ostendens id non posse oriri ex eo quòd monasterio traditur dos in pretium alimentorum, quæ monasterium debet suppeditare Moniali; siquidem etiam in matrimonio carnali dos constituitur, & traditur viro ob onus, quod habet alendi vxorem, & ad alia onera matrimonij sustentanda *l. pro oneribus, C. de iure dot.* & tamen, soluto matrimonio, dos non manet perpetuò apud virum, vt iam dictum est. Quamquam *Ciarlinus p.2. contron. c.194. n.39.* me citato, dicat optimam rationem huius assertionis esse posse, quod monasterium stat loco filij, adeoque sicut filius est hæres matris, eique succedit in dote, sic monasterium succedit in dote Monialis defunctæ.

QVÆRES XV. An monasterium teneatur alere, ac retinere Monialem, si huius parentes, aut alij non soluant dotem promissam, & conuentam.

72 ℟. Teneri, estò possit alimenta Monialis exigere à parentibus illius, implorato iudicis officio. ita *Rodriq.to.2.q.48.ar.8.* ex Nauarro dicens, quòd, licèt in iudicio denegentur præfata alimenta, non ideò potest Moniales eijci è monasterio: quippe quæ, cùm sit membrum monasterij, ius habet, vt ex bonis illius etiam ipsa sustentetur; vnde non currit paritas, quòd, sicut vir non tenetur recipere vxorem, illamque alere, donec dos ei soluatur, immò & eam receptam potest expellere (pro vt post alios annotauit *Panormit.in cap.per vestras de donat.inter vir. & vxor.num.4.*) sic & monasterium possit eijcere Monialem, quæ non soluit dotem, cum non deceat Monialem degere extra clausuram; & aliàs æquum sit ministrantem ad altare viuere de altari; cùm sit dignus operarius mercede sua.

An autem monasterium teneatur alere Monialem cuius dos fuit rapta à fisco ob delictum ipsius Monialis (v.g. ob hæresim.)

73 ℟. Fa-

73 ℞. *Fagund.l.4.decal.c.*13.*n.*24. alijs pluribus citatis, non teneri, si Monialis sit extra monasterium,& monasterium nolit eam iterum recipere; probatq; tum ex *l.pro oneribus, C.de iure dot.& l.dotis fructuum, ff. eodem*; tum quia non apparet, quo iure monasterium teneatur tum alere: non enim tenetur ratione dotis, cùm iam fuerit rapta à fisco, vt supponimus; non ratione seruitij, ac obsequij præstiti monasterio, cum non admittatur, & monasterium verè non teneatur illam admittere, vt item supponimus.

SECTIO III.

De Velo Professionis, nec non de Benedictione, seu Consecratione Monialium.

74 *QVotuplex sit Velum Monialium.*
75 *Ad quid detur.*
76 *Quod genus veli modò sit in vsu.*
77 *Quæ requirantur ad recipiendum Velum Consecrationis iuxta ius commune: & quæ ætas requiratur in Moniali consecranda.*
78 *Fœmina occultè corrupta, simpliciter loquendo, potest consecrari.*
79 *An, & quando possit, ac debeat reijci à Consecratione.*
80 *Non consecratur fęmina per vim corrupta, etsi alij id limitent: Episcopus iuxta aliquos non dispensat cum corrupta, vt consecretur; etsi corruptio sit occulta.*
81 *Consecratur quæ contraxit, sed non consummauit matrimonium.*
82 *Item polluta per voluntariam seminis effusionem, claustro manente integro.*
83 *Item quæ ante annos discretionis commisit turpia.*
84 *Non item cognita in amentia, aut ebrietate, aut somno.*
85 *Consecratur ea, cui ex causa sanitatis fractum est claustrum.*
86 *Item cognita à viro præposterè, aut sodo niticè à fęmina, etsi non semper.*
87 *Item polluta in somno.*
88 *Consecratur nondum confirmata.*
89 *Consecratio Monialium qualiter fiat.*
90 *Non reiteratur.*
91 *Cuius sit consecrare Moniales solemniter.*
92 *Non fit consecratio, nisi statis temporibus; fieri autem potest in Ecclesia exteriori Monialium, nisi obstet consuetudo.*
93 *Per illam confertur gratia, & remittuntur venialia ex opere operantis.*
94 *Velum Consecrationis aufertur in pęnam.*
95 *Immò & ipsæ Moniales possunt ad tempus eo se priuare.*

QVÆRES I. Quid hìc significetur nomine Veli professionis.
74 ℞. Quod, cùm, teste *Suar.tom.4. de relig.tract.9.l.*1.*c.*11. *n.*5. in Monialibus attendi possit vsus multiplicis veli; nimirum probationis (quod alij vocant receptionis) professionis, consecrationis, ordinationis, prelationis, & continentiæ: per velum professionis hìc intelligitur velum, quod in actu professionis religiosæ imponi solet capiti Monialis profitentis, cuiuscunque ætatis, ac conditionis: velum probationis est, quod datur à principio nouitiæ, & solet esse album: velum professionis est, quod datur in actu professionis religiosæ cuicunque fœminæ profitenti, siue ea sit virgo, siue vidua: velum consecrationis est, quo olim dabatur Moniali post annum 25. ætatis iuxta *c.placuit causa* 20.*q.*1.& quidem illi soli, quæ esset virgo,& haberet propositum seruandi virginitatem (sed de hoc infra:)

velum ordinationis est, quo Monialis ordinanda in Diaconissam aliàs decorabatur 40. ætatis anno iuxta *c. Diaconissam 27. q.* 1. idque vt posset inchoare horas in choro, & legere homilias (quod alijs Monialibus non erat permissum;) velum prælationis est, quod anno ætatis 60. dabatur Abbatissis iuxta *c. iuuenculas 20. q.* 1. tamquam in præmium antiquæ professionis, & conuersationis laudabilis, ac diuturnæ, rerumque monasterialium peritiæ; velum continentiæ est, quod viduis solum imponitur vltra velum ipsis datum in professione ex *cap. vidua 27. q.* 1. ita *Miranda q. 7. de monial. art. 8. Rodriq. to. 1. q. 64. ar. 1. Portel. de dub. regul. v. velum monialium num. 1. Tambur. de iure Abbatiss. D. 27. q. 2.* & alij, inter quos *Maiolus l. 1. de irregul. c. 29.* addit aliam speciem veli, quod vocat pœnitentiæ, & datur Monialibus, quas vocant Conuertitas.

QVÆRES II. Ad quid detur velum Moniali facienti professionem religiosam, & quale sit hoc velum.

75 ℞. Dari tum vt Monialis profitens agnoscat se vi religiosæ professionis assumi in veram Christi sponsam: si quidem apud veteres sponsa, quando tradebatur viro, solebat velare caput: sicque idem est viro tradi, ac nubere, idest velare caput: tum obseruet consilium Apostoli. 1. *Cor.* 11. dicentis; *Omnis autem mulier orans, aut prophetans non velato capite deturpat caput suum:* tum vt sic indicet se abrenunciare mundo, ac omnibus pompis eius, prorsus negligendo ornatum capitis, cui fœminæ alioqui solent adeò insistere; tum vt ostendat se per religiosam professionem apprehendere statum pœnitentiæ significate in velo nigro, quale solet esse, quod imponitur Moniali profitenti: quamuis aliqui putent olim fuisse purpurei coloris, id colligentes ex *S. Hieronymo Epist. 8. ad Demetriadem:* quod non admittit *Suar. to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. n. 5.*

QVÆRES III. An modò sint in vsu hæ omnes species veli monachalis, & quæ.

76 ℞. Non esse omnes, cum iam abierint in desuetudinem velum prælationis, & velum ordinationis (vt notauit *Suar. num. 16.*) immò & velum continentiæ. de velo autem consecrationis (de quo hìc aliqua dicenda sunt) refert *Barbosa l. 1. de iure eccl. c. 44. num. 21.* Sacram Congregationem 5. Decemb. 1597. declarasse, quòd, licèt non sit in vsu, sicubi tamen est in vsu, potest, ac debet concedi; non tamen Monialibus Ordinum Mendicantium, vt eadem Sacra Congregatio declarauit 30. Sept. 1616.

QVÆRES IV. Quæ requirantur in Moniali, vt licitè possit recipere velum consecrationis.

77 ℞. Requiri, vt sit virgo, vt expleuerit 25. annum, vt non sit ex Ordine Mendicantium, vt sit professa in Ordine approbato. & quidem quòd debeat esse virgo habetur in *c. deuotis 20. q. 1.* vbi Gelasius Papa, ait *Viduas velare Pontificum nullus attentet;* necnon in Concilio Triburiensi *cap. 25.* & Rothomagensi *can. 9.* relatis à *Suar. sup. n. 6.* addente huiusmodi decreta non debere sic intelligi, vt nullum velum viduis imponi possit, ac si essent incapaces religiosę professionis (quòd est falsum, & repugnat alijs decretis) sed debere intelligi de velo consecrationis. Quòd verò debeat expleuisse 25. ætatis annum; habetur clarè in Pontificali *rubrica de consecrat. virginum.* & decidit Sacra Congregatio, apud *Tamburinum sup. q. 3.* (quidquid alij dicant apud eumdem Tamburinum putantes de vniuersali consuetudine Moniales posse consecrari ante 25. ætatis annum.) Quòd denique debeat esse ex Ordine non Mendicantium, constat ex dictis *q. praeced.* Solùm moneo, quòd spectat ad ætatem Monialis consecrandæ, magnam in Ecclesia extitisse varietatem; nam in Concilio Romano sub Syluestro *c. 10.* significatur non esse sacrandam virginem vsque ad ætatem annorum 72. in quibus probet suam castitatem: *S. Greg. l. 3. ep. 11.* sexagenariam voluit esse virginem consecrandam. in Concilio Carthagin. 3. *can. 4.* alijque Concilijs relatis à Tamburino solùm po-

postulatur ætas 25. annorum, sicut & in *c.placuit* 20. *q.*1. quod sic habet: ***Placuit vt ante 25. annum ætatis neque Diaconi ordinentur, nec virgine consecrentur.***

QVÆRES V. An fœmina occultè corrupta, cùm à parte rei non sit virgo, possit nihilominus recipere velum consecrationis.

78 ℞. Quòd, licèt aliqui cum *S. Thom. in* 4. *d.*38. *q.*1. *art.*5. *ad* 5. absolutè sustineant partem negantem, ea ducti ratione, quòd propter vitandum scandalum non debent ecclesiæ Sacramenta, vel Sacramentalia variari; alij tamen probabilem putant partem affirmantem, & quidem etiam in casu, quo talis Monialis petat consecrari nullam habens necessitatem huiusmodi consecrationis euitandum periculum infamiæ. probant, quia iura non imponunt hoc impedimentum tanquam pœnam, aut irregularitatem ipso iure incurrendam, sed præcipiunt Prælatis, ne consecrent fœminam corruptam: sicque, quamdiu res est occulta, non tenetur fœmina se abstinere, sed potest in exteriori foro se gerere, sicut in communi opinione habetur. ita *Suar.* in terminis *sup.num.* 11. idemque planè supponunt S.Thom. loco supra citato, alijque Doctores, qui asserunt dictam fœminam in proposito casu posse consecrari, mutato nomine virginitatis in nomen castitatis; quod tamen notat *Suar. num.*8. non esse necessarium ad vitandum mendacium, quod committeretur in tali forma consecrationis: illud enim mendacium non esset formale mendacium, sed potiùs materialis dissimulatio, aut occultatio facta ex iusta causa ad vitandam infamiam Proximi: illudq; ipsum, quod fieret, haberet suum vsum proprium licitum, ac bonum, & posset habere significationem veram, nimirum sanctificationis, & oblationis illius personæ, quæ ad diuinum cultum, ac perpetuam continentiam ex tunc Deo dicaretur: alia verò falsa significatio, quæ ab alijs concipi posset, non esset intenta, ideoque nullum in tali casu apparet mendacium.

Difficultas est an Prælatus, ad quem accedit præfata Monialis occultè corrupta, vt recipiat velum consecrationis, possit, & debeat illam repellere, si notitiam habeat lapsus, vel certè teneatur illam consecrare.

79 ℞. Cum distinctione; vel Prælatus notitiam illam habet ex concessione Sacramentali; & sic nec potest, nec tenetur dictam Monialem repellere; cum id non possit fieri absque violatione sigilli confessionis; vel habet eam notitiam extra Sacramentum per secretam reuelationem Monialis; & sic non tenetur repellere, cùm ius commune non obliget ad iudicandum de re adeo occulta, siue ad operandum ex scientia adeò priuata, ac occulta, præsertim cùm periculo scandali; posset tamen se subtrahere ab illa consecranda, se excusando ab illo munere, vel alio colore Monialem præfatam non recipienda ad professionem (quod est illum non teneri eam consecrare, per se loquendo, & ex lege iustitiæ, modò id non cedat in infamiam Monialis, aut præiudicium boni spiritualis illius) vel denique Prælatus eam notitiam habet aliunde, & quidem moraliter certam: & sic, cùm res non sit adeo occulta, posset Prælatus dictam Monialem non consecrare, semper tamen consulendo illius famæ, quantum fieri potest. ita *Suar.sup.n.*10.

QVÆRES VI. An Monialis, quæ per violentiam, & sine sua culpa fuit corrupta, sit capax veli consecrationis.

80 ℞. Non esse. ita *S.Thomas sup. ad* 4. alijque communiter cum eo, & probatur tum ex *S.August. lib. de bono coniugali c.*18. qui dicit: ***Etiamsi violenta corruptio virginis baptismum antecedat, non potest, etiam post baptismum inter virgines consecrari:*** tum quia in consecrationes Virginum non attenditur, an culpa præcesserit, sed an subsistat virginitas, etiam corporalis seu materialis, quæ sic per ipsam consecrationem significatur, speciali honore afficitur, ac repræsentat integritatem Ecclesiæ triumphantis, vt ait *Glossa in cap. acutius d.*26. tum quia amissio virginitatis, etiam materialis, importat veluti quamdam irregularitatem quæ, licèt contrahatur sine peccato, impedit talem consecrationem. Cum *S. Thoma* sen-

sentiunt alij plures relati à *Thesauro de pœnis par.2. v. Monialis cap.*3. addente *Less. l.*4. *c.*2. *num.*115. *Filliucium tract.*30. *num.*21. *&* 25. id melius, limitare vt procedat, si violata consensit in actum, vel si violatio est publica: quia tunc pro foro externo præsumitur in actum consensisse; aliàs, si violatio sit occulta, poterit violata tuta conscientia recipere consecrationem: idque ex *S.Th.*2.2.*q.*152. *art.*3.dicente virginitatem non amitti per materialem virginalis veli fractionem, seu reseruationem aliquo casu contingentem, si voluntas interim abstineat à delectatione venerea.

Addit *Thesaurus sup.* se non putare verum, quod dicunt *Syluest. Nau.* & alij, Episcopum scilicet posse dispensare cum Moniali corrupta, vt accipiat velum virginitatis in casu occulto, ratione scandali: & probat, quia Episcopus nequit alterare formam, aut materiam Sacramentalium, quæ ab Ecclesia, seu Papa instituta sunt: vt ostendit idem *Thesaurus v. ritus c.*1.

QVÆRES XII. An monialis recipere possit velum consecrationis, si ingred atur religionem post contractum matrimonium ratum, non tamen consummatum.

81 ℞. Posse; & patet, quia, estò illa dici possit vidua, & viduæ consecrari nequeant, *cap. vidua* 20. *q.*1. ista tamen, cùm sit ita vidua, vt verè sit virgo, non comprehenditur sub dicto iure; quippe quòd loquitur de viduis corruptis, & quæ non sunt ampliùs virgines. ita *Tamb. sup. D.*27. *q.*3. pro se adducens *c.Valentino d.*34. *&* *c. debitum de bigamia.*

QVÆRES VIII. An possit consecrari Monialis, quæ per voluntariam seminis effusionem polluta est, integro tamen remanente claustro.

82 ℞. Videri probabile, quòd possit; & probatur tum quia Ecclesia ad recipiendum velum consecrationis solùm requirit integritatem carnis, sicque in Romano Pontificali, vbi agitur de ista consecratione, non dicitur Monialem debere interrogari de aliqua contaminatione, sed de vita, conscientia, ac integritate: in præsenti autem casu saluatur integritas carnis: tum quia talis Monialis, licèt non sit virgo coram Deo, neque habitura sit aureolam, apud homines, tamen virgo censetur in foro externo hoc ipso quòd virginale claustrum seruat illæsum, & (vt loquitur *Caiet. v. virginum consecratio*) est virgo, non virtute, sed statu: quod vtique sufficit ad hoc, vt sit capax veli consecrationis. ita *Less. l.*4. *c.*2. *nu.* 110. *Sà v. consecratio num.*6. *Sylu. v. consecratio virginum num.*2. alijque quos refert *Tambur. sup. q.*4. addens Monialem in casu proposito posse consecrari, etiamsi modo dicto fuerit polluta, etiam accedente contactu externo. Quod certè non admitterent Doctores citati ab eodem Tamburino sustinente cum S.Thoma supra, Monialem reijciendam esse à consecratione, si ex vehementi cogitatione, concurrente calore naturali, voluntariè semen effunderet: idque, etsi carnis integritas in ea seruaretur illæsa, & claustrum pudoris integrum: qua de re *Nauar. l.*3. *de reg. cons.*4.

QVÆRES IX. An possit consecrari Monialis, quæ ante annos discretionis commisit aliquem actum turpem contra castitatem.

83 ℞. *Tambur. sup. ex Rosella v. virginitas, &* *Lessio num.*121. posse consecrari; probatque ex eo quòd, cùm præ defectu ætatis non insit puellæ potestas seminandi, ea per nullum actum turpem amittere potest corporis integritatem, sicque adhuc remanet virgo modo superiùs explicato; dicit tamen Lessius contrarium forte verius esse, si in puella adsit vsus rationis perfectus; quod etiam alij putant esse satis probabile.

QVÆRES X. An possit consecrari puella, quæ in somno, amentia, aut ebrietate fuit carnaliter cognita.

84 ℞. Non posse; & patet ex dictis *q.6.*

QVÆRES XI. An possit conferri velum consecrationis Moniali, cui iuxta

ta medicinæ artem ad sanitatem tuendam fuit fractum claustrum virginale.

85 ℞. *Tambur. sup. ex S. Thom. & Maiolo* posse; probatque quia sic nullum illatum est præiudicium virginitati, ac proinde non adest ratio, cur ipsi denegetur velum consecrationis, quod dari solet in præmium virginitatis: si quidem fractio claustri virginalis, quæ hîc interuenit, non opponitur integritati corporis, quam diximus supra requiri ad consecrationem: hæc enim consistit in eo, quòd claustrum virginale non frangatur per actum libidinosum.

QVÆRES XII. An possit consecrari Monialis, quæ vel fuit carnaliter cognita à viro in vase præpostero, vel sodomiticè à fœmina.

86 ℞. Posse: & probatur ex eo quòd, quamuis iuxta modò dicenda per tales actus obscœnos probabile sit amitti virginitatem, etsi per accidens (v.g. ob debilitatem naturæ, aut ratione morbi) non sequatur pollutio; integrum tamen manet claustrum Monialis; sicque ea est capax consecrationis; cùm ad illam requiratur, & sufficiat sola claustri integritas, vt ostendimus *q.8.* Et quidem quòd præfati actus obscœni, etiam seclusa pollutione, sufficiant ad amittendam virginitatem, patet, quia ad hoc sufficit, vt ij ordinentur ad pollutionem, & ex se sint apti ad illam efficiendam in tali ætate; sicut aduertit *Less. loco sup. cit. ex Rosella v. virg. & Caiet. in summa v. eod.* dicens non videri dubium, quin per sodomiam deperdatur illa carnis puritas, quam, postulat virginitas, etiamsi fortasse non adsit pollutio: quia actus ille ob eam causam fit, & est ex se sufficiens ad hoc in tali ætate. Responsio tamen hæc non procedit in casu, quo Monialis sodomiticè cognita fuisset ab alia fœmina medio aliquo instrumento, siue ligneo, siue vitreo in vase naturali, ita vt claustrum fuisset fractum: tunc enim Monialis sic cognita non posset consecrari, vtpotè carens integritate carnis, quam diximus requiri ad consecrationem: quod idem procederet in casu, quo Monialis in vase naturali fuisset cognita ab alia fœmina habente nimphium magnum in vulua, .i. carunculam quamdam sic excrescentem, vt erigatur ad modum virgæ virilis, sicque excitet ad coitum, reddatque fœminam potentem ad deflorandam aliam fœminam, etiam nullo adhibito instrumento, vt notauit *Decian. l.8. crimin. c.7. n.28.* addens Ægyptios omnibus virginibus dictam carunculam præcidere solitos, ne, ea excrescente, illis postea præberetur occasio abutendi alijs fœminis. Immò addo assertionem procedere etiam in casu, quo Monialis, se ipsa, medio aliquo instrumento, aut digitis sibi claustrum integritatis violasset, cùm sit eadem ratio, vt patet.

QVÆRES XIII. An consecrari possint Moniales, quæ in somno passa est pollutionem.

87 ℞. Posse, siue pollutio fuerit inuoluntaria, siue voluntaria, saltem in causa, procurata scilicet in vigilia, & ratio est, quòd iuxta dicta q. præcedenti ad hoc vt Monialis licitè possit consecrari, sufficit illam retinere carnis suæ integritatem; hæc autem retinetur, quamdiu claustrum feminæ manet integrum: quod vtique verificatur in præsenti casu, vt suppono, etsi aliàs per talem pollutionem deperdatur virginitas modò superiùs explicato.

QVÆRES XIV. An Moniales possit solemniter consecrari, esto nondum receperit sacramentum Confirmationis.

88 ℞. Posse; cùm nullum extet ius, quo prohibeatur dari velum consecrationis Moniali nondum confirmatæ; sicut notauit *Tambur. sup. q.3. n.1.* monens tamen Episcopos regulariter debere curare, vt confirmentur virgines, priusquam solemniter consecrentur; si enim omnis fidelis debet confirmari, vt plenè Christianus inueniatur, *c. omnes de consecrat. d.5.* à fortiori debent id facere, quæ debent desponsari, & consecrari sponso Christo.

QVÆRES XV. Qualiter fiat consecratio Monialium.

89 ℞. Fieri cum quibusdam benedictionibus, ac cæremonijs, quæ habentur in

Pon-

Pontificali Romano, & latè proponuntur à *Tambur. vbi sup. quæst.26.* per totum.

QVÆRES XVI. An solemnis consecratio Monialium possit reiterari.

90 ℞. Non posse. ita *Miranda q.7. de monial. a.7.* & probatur tum quia Abbates semel benedicti, si postea eligantur ad aliam Abbatiam, non debent iterum benedici ex *Rodriq.to.1.q.12.a.3. Azor.to.1.l.2.c.20.q.4.* & alijs relatis à *Tambur. sup. q.8.* tum quia coniuges, si semel acceperunt benedictionem nuptialem, non solent iterum benedici, *c.3. de secund. nupt.* ergò à simili nec debet iterari virginum consecratio.

QVÆRES XVII. Ad quem spectet solemnis consecratio Monialium.

91 ℞. Iure communi spectare ad solum Episcopum, eumque consecratum. ita *Suar. sup. n.12.* alijque relati à *Tambur. q.5. n.1.* & probatur tum ex *c. deuotis 20. q.1.* quod solet ad hoc communiter allegari: tum quia in alijs decretis, in quibus fit mentio ministri huius consecrationis, solus nominatur Episcopus: tum quia in Romano Pontificali idem supponitur in titulo huius consecrationis; tum quia huiusmodi consecratio est spiritualis quædam desponsatio cum Christo, per quam repræsentatur desponsatio ipsius Christi cum Ecclesia, quoad illius incorruptionem, ideoq; decet solum Episcopum, cui cura Ecclesiæ committitur, virgines desponsare velando, non sibi, sed Christo, quasi sponsi paranymphum. Vnde fit, vt, quamuis ista consecratio per Papam committi possit simplici Presbytero, non tamen censeatur commissa per solam iurisdictionem Episcopalem; cum ea sit actus ordinis, & non tantùm iurisdictionis, ac proinde neque Episcopo solùm electo, & confirmato competat, & multò Prouincialibus religionum, aut alijs similibus Prælatis inferioribus habentibus iurisdictionem Episcopalem; nisi speciali priuilegio pontificio id eis concessum sit. Quo modo *Tambur. num.8.* refert Generalem Ordinis tam Vallumbrosani, quam Camaldulensis solere à tempore immemorabili consecrare Moniales sibi subditas, ad ipsum approbantibus Sede Apostolica, & Sacra Congregatione rituum: cuius declarationem de hoc factam sub die 1. Iulij 1601. adducit *Tambur.* his verbis: *Moniales consecrare, si spectet ex priuilegio ad Superiores regulares, debent seruari in earum consecratione omnes cæremoniæ, quæ in consecratione virginum ab Episcopo faciendæ præscribuntur.*

QVÆRES XVIII. Quo tempore, & loco fieri debeat consecratio Monialium.

92 ℞. Quòd, quidem spectat ad tempus, non debere fieri, nisi temporibus, à iure statutis; vt habetur in *c. deuotis* sæpiùs citato, & *c. virginis 20. q.1.* vbi prohibentur virgines consecrari, nisi in Epiphania Domini, aut in Albis paschalibus (.i. intra hebdomadam Paschæ resurrectionis, vt Glos. exponit, licèt alia litera habeat in Sabbato Paschæ) vel etiam in natalitijs Apostolorum; quamquam in Concilio Later. prout habetur in *c.1. de temp. ordin.* concessum sit, vt omnibus diebus dominicis liceat consecrare virgines; & hoc ipsum consuetudo extenderit etiam ad aliàs solemnes festiuitates, vt notauit *Turrecr. in cit. c. deuotis q.4.* vnde in hoc consulenda, & seruanda est consuetudo. Quòd autem spectat ad locum, in quo fieri debet Monialium consecratio; Sacra Congregatio rituum 27. Iulij 1627. decreuit illam fieri posse in Ecclesia exteriori, referente *Tambur. q.6.* qui tamen addit in aliquibus locis ex iustis, ac rationabilibus causis ex rescripto eiusdem Sacræ Congr. inductum fuisse, quòd Monialis consecranda nequaquam egrediatur è clausura, sed consecretur in Ecclesia interiori à Prælato existente ad fenestellas. Quod autem diximus consecrationem Monialium non posse fieri nisi statutis temporibus, intelligendum est, seclusa necessitate, ac imminente aliqua infirmitate mortali; quo casu posset fieri consecratio quocunque die, vt benè aduertit *Suar. n.13. ex c. virgines 20. q.1.*

QVÆ-

QVÆRES XIX. An consecratio Monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia, & quo modo.

93 ℟. Conferre gratiam, & remittere peccata venialia; non quidem ex opere operato (aliàs enim consecratio esset Sacramentum, quod est falsum) sed ex opere operantis, sicut euenit in quocunque bono opere. ita *Suar. sup. n.* 14. monens quòd, licèt concurrente ista consecratione vnà cum solemni professione Monialis (quod potest fieri) dicta consecratio vi professionis, tanquam nobilissimi actus participet aliquam maiorem vim obtinendi gratiam, aut remissionem pœnarum: si tamen consecratio fiat separatim, eò quòd detur Virgini iam professæ, non est tanta ratio, aut fundamentum alicuius extraordinarij effectus: cùm in tali actu non insit tanta excellentia perfectionis, & sola significatio non sufficiat, cùm non sit Sacramentum.

QVÆRES XX. An Monialis possit priuari vsu veli professionis in pœnam alicuius delicti commissi, saltem ad tempus.

94 ℟. Posse; patetque tum ex praxi Prælatorum, qui interdum imponunt Monialibus talem pœnam: tum quia id nullo iure constat esse prohibitum, ideoque præsumi post concessum.

Vtrum verò ipsæ Moniales possint, saltem pro certo tempore, se priuare vsu veli professionis, aut consecrationis, siue ad sui humiliationem, siue ad alium effectum, etiam minùs necessarium.

95 ℟. Posse, dummodò interueniat licentia Superiorum, saltem tacita, ac interpretatiua; & patet tum quia nullum extat ius in contrarium, quod ego sciam; tum quia id suadet praxis Monialium, quæ interdum solent deponere velum professionis ad repræsentandas varias personas in scena, & quidem scientibus, ac tacentibus Prælatis.

CAPVT IV.

De Votis Paupertatis, Castitatis, ac Obedientiæ, ad quæ tenentur Moniales vi Professionis.

QVoniam moniales vi professionis religiosæ, quam emittunt, principaliter obligantur ad 3. vota substantialia religionis, nimirum paupertatis, castitatis, ac obedientiæ: par est, vt, explicatis in præcedenti cap. ijs, quæ pertinent ad professionem religiosam, agamus in præsenti cap. de ipsismet Votis. Caput diuidemus in tres sectiones, in quarum 1. agemus de voto Paupertatis, in 2. de voto Castitatis, in 3. de voto Obedientiæ; sicque totum caput expediemus.

SECTIO I.

De Voto Paupertatis ad quam tenentur Moniales.

1 *QVæ paupertas sit accommodatior statui Monialium.*
2 *Ad quid obliget votum paupertatis.*
3 *Moniales possunt retinere annuos redditus, sed non excedentes.*
4 *Quid de hoc statuerit Concilium Tridentinum.*
5 *Moniales de rigore iuris debent seruare vitam communem.*
6 *Non tamen de consuetudine ex iustis causis tolerata.*
7 *Vita communis vtilissima religiosis, & suadetur Monialibus.*
8 *Ex adstringi possunt ad eam amplectendam, si aliàs necessaria illis suppeditentur:*

tentur : & interdum etiam reluctantes.

9 *Non possunt habere quidquam ad vsum irreuocabilem.*

10 *Non potest licitè auferri, quod ijs legitimè concessum est.*

11 *Et quidem nec à successore concedentis: item recipiunt ea lege, vt illæ solæ: vtantur, sed non debet id permitti.*

12 *Acquirunt de nouo cum licentia Superioris.*

13 *Conuentus, in cuius fauorem bona renunciantur, obligari potest ad certam pensionem ipsis soluendam.*

14 *De licentia Prælati relinquitur Moniali legatum non auferibile.*

15 *Moniales succedunt ab intestato.*

16 *Qualiter subsistat legatum relictum Moniali pro se, ac sua famula.*

17 *Moniales prohibentur habere superflua.*

18 *Non possunt expendere in vsibus illicitis peculium absolutè concessum: quod alij negant.*

19 *De Prælati licentia faciunt moderatas eleemosynas, ac donationes.*

20 *Absq; licentia dant suam pitantiam; etsi alij id negent, & meliùs.*

21 *Si sint officiales conuentus, non dant de eius bonis eleemosynas sine licentia.*

22 *Item non dispensat eius bona pro arbitrio.*

23 *Moniales in morte non disponunt de bonis proprio vsui permissis.*

24 *Non testantur de bonis antea reseruatis ad talem finem.*

25 *Nec de bonis alicuius extranei, nisi eligendo pauperes.*

26 *Non reuocant testamentum antea factum, illud tamen declarant.*

27 *Faciunt recamaturam amico, sed cum certis conditionibus.*

28 *Ampliatur assertio.*

29 *Non occultant Superiori bona aliàs concessa, ex timore, ne auferantur.*

30 *Ad nutum Prælati abdicant bona concessa.*

31 *Immò & ad nutum Ordinarij, si non sint exemptæ.*

32 *Non remittunt pensionem annuam sibi debitam; & quidem nec Moniali Conuentus: at remittunt pretium fornicationis concessæ licèt promissum.*

33 *Qualiter curare possint dari tertio pecuniam ipsi oblatam.*

34 *Licentia expendendi ad vnum vsum licitum, non semper extenditur ad alium.*

QVÆRES I. Quæ ratio paupertatis censeri debeat magis expedire ad bonum spirituale Monialium.

1 ℟. Quòd, licèt aliquib. Religionibus virorum sit magis expediens paupertas non solum priuans dominio bonorum in particulari, sed etiam in communi, & ea de facto seruetur in aliquibus Ordinibus cum singulari ædificatione totius Ecclesiæ; Monialibus tamen non videtur expedire talis modus paupertatis, eò quod illarum honestas, & clausura non possit tam integrè, & perfectè seruari, nisi à monasterio habeant necessaria ad vitæ sustentationem: Vnde factum est, vt, cum religionem S. Claræ sub obseruantia talis paupertatis institutam in principio, paulo post Innoc. III. in ea dispensauerit, permittendo potius, quàm præcipiendo, vt non seruaretur: quin etiam postea Vrbanus V. omninò seruari voluit regulam absque tali paupertate: Pius verò V. suo motu proprio, qui incipit *Circa pastoralis* (& est 8. *in ordine*) & Greg. XIII. in sua Constit. 13. in ordine, cuius initium est *Deo sacris*, omnibus modis prouidere studuerunt, vt Monialium monasteria habeant, vndè sustententur: ita vt, si eleemosynis egeant, eæ potiùs

Prælatorum prouidentia habeantur, quam ipsarum monialium solicitudine, ac postulatione. Quare, cùm, hoc ipsum, experientia teste, sic difficilimum, & quicunque alius modus mendicitatis Monialium statui sit periculosus: ideo concludit *Suar. to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 12. num. 1.* simpliciter consultius esse Monasterijs Monialium, quòd habeant communes redditus, quàm quòd paupertatem in communi profiteantur, ita *Suar. loc. cit. Laym. l. 4. tr. 10. c. vlt. n. 39. Lezana to. 1. c. 25. n. 7.* & alij; inter quos notat *Suarez*, quòd, cùm *Concilium Trid. sess. 25. de regul. c. 3.* solùm Fratres Capuccinos, ac Obseruantiæ excipiat à generali concessione possidendi bona stabilia fructifera in communi; quantum est ex vi dicti Concilij, Moniales Capuccinæ possunt gaudere præfata concessione, & consequenter habere in communi bona stabilia: immò, si vellent renunciare dictæ concessioni, non possent id facere absque approbatione Papæ: cum post moderationem illam Vrbani V. non inueniatur modus ille paupertatis à Sede Apostolica approbatus pro fœminis: quod tamen esset necessarium ad eum licitè seruandum; qua de re consulantur, quæ habet *Tambur. de iure Abbatis. D. 8. q. 9.*

QVÆRES II. Ad quid obliget Votum religiosæ paupertatis.

2 ℞. Obligare ad hoc, vt religiosus vi illius teneatur à se abdicare quorumcunque bonorum pretio æstimabilium, siue mobilium, siue immobilium proprietatem, idest liberam, ac independentem de ijs disponendi facultatem, seque in perpetuum reddat incapacem; ita vt omnis dispositio, ac distractio dictorum bonorum facta sine Prælati consensu sit & illicita, & inualida. Colligitur ex *cap. ne dicatis aliquid proprium 12. q. 1. cap. monachi, cap. super, quandam & cap. cum ad monasterium de statu monach.* quæ iura satis apertè indicant per votum religiosæ paupertatis interdici religiosis non solum dominium quarumcumque rerum pretio æstimabilium, sed etiam vsum proprietarium illarum; vt benè aduertit *Suar. tom. 3. de relig. l. 8. cap. 15. num. 1.*

QVÆRES III. An Moniales, non obstante voto paupertatis, retinere possint annuos redditus ex bonis parentum assignatos, & quales.

3 ℞. Posse, modo sint moderati; idque ex consuetudine inducta permittentibus Prælatis ipsarum Monialium, eò quod illarum monasteria non habeant sufficientes redditus, quibus necessaria ad victum, ac vestitum tempore sanitatis, ac infirmitatis suppeditentur; & aliàs ijs non suppetat tempus, vt suo labore manuum possint supplere talem defectum; cum hoc tamen, vt vsus talium redditũum sit dependens à Superiore, & seruentur, quæ hac de re disponuntur à *Concilio Trident. sess. 25. cap. 2. de regular.* ita *Miranda quæst. 9. de moniali artic. 1. Azor. tom. 1. l. 12. cap. 9. quæst. 2. Barbosa de offic. Episc. allegat. 103. num. 5. Tambur. in sup. quæst. 6. & alij.*

Dixi sub initium responsionis, *modò sint moderati*; vt innuerem, absque concessione Sedis Apostolicæ non posse Moniales detinere annuos prouentus excedentes statum, ac conditionem regularem: idque ex vi Concilij Trid. quod cùm vetet concedi Regularibus mobilia superflua, prohibet item ne eis concedatur peculium superfluum, sicque eorum Prælati nequeunt ijs concedere redditus immoderatos. Etsi moderatio, quæ in præsenti materia attenditur, admittere possit aliquam latitudinem iuxtà statum, gradum, ac conditionem Monialium, pro vt indicabimus *infra c. 4. q. 10.*

4 Quando autem in *Concilio Trid. loco cit.* dicitur *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vsum, administrationem, vel commendam*; intendit Concilium ibi solùm prohibere, ne regulares habeant redditus, vt proprios, ac irreuocabiles per Prælatos, ac sine horum licentia distrahendos, vt exponit Barbosa; non autem quòd Regulares nullo modò habeant annuos redditus sicut benè aduertit, & probat *Sanch. l. 7. mor. c. 22. n. 11. ex Nauarro, Sà, Rodriq. Graffio, & alijs.*

QVÆRES IV. An Moniales vi voti teneantur obſeruare vitam communem in victu, veſtitu, alijſque ſpectantibus ad corporis ſuſtentationem.

5 ℞. De rigore iuris teneri; nimirum ex decreto Concilij Trid. ſupra citato, quod ſic habet; *Nemini regularium tam virorum, quam mulierum liceat bona immobilia, cuiuſcunque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus poſſidere, vel tenere: ſed ſtatim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur*. Vbi notat *Miranda tomo 1. manu. quæſt.* 28. *artic.*8. quòd, cùm Concilium prohibeat Regularibus, ne dicta bona poſſideant, etiam nomine Conuentus: & paulò poſt ſubdat, *ea ſuperiori tradantur, Conuentuique incorporentur*: ne dicatur ſibi contradicere, eius verba interpretari debent eo modo, quo nos, §. *præced.* illa explicauimus.

6 Dixi *de rigore iuris* ad indicandum ſecùs eſſe de conſuetudine tolerata à Pontificibus, Ordinarijs, ac Prælatis regularibus ſcientibus, & conſentientibus ad euitanda maiora mala; idque etiam, poſtquam Clem. VIII. dictum ius Concilij innouauit in decretis pro reformatione Regularium, & confirmauit Vrb. VIII. in decreto *de apoſtatis, & eiectis*: vt proinde dicendum ſit huiuſmodi decreta, vel non fuiſſe acceptata, vel certè poſtea abrogata.

7 Expediret quidem quàm maximè, vt in monaſterijs Monialium ſeruaretur vita communis in victu, veſtitu, lectiſternijs, & alijs à Superiore diſtributis pro vniuſcuiuſque Monialis neceſſitate, ſicque ſingularum Monialium peculium (quod vocant vſum annuum) communi annuorum redditoum monaſterij incorporaretur: expediret, inquam, & multis ex capitibus: 1. quia ſic ſingulis Monialibus conuenientiùs poſſet prouideri de neceſſarijs, etiam ijs, quæ modò nullum habentes peculium ob inopiam conſanguineorum eſurire coguntur, dum aliæ pingui peculio donatæ abundant iuxta illud 1. *Cor.* 11. *Alius quidem eſurit: alius autem ebrius eſt*: 2. quia hac ratione auferretur occaſio fouendi munuſculis, aut largitionibus amicitias, etiam perſonarum ſæcularium, & forte interdum minùs bonas, immò etiam valdè pernicioſas bono ipſarum ſpirituali: 3. quia ſic tollerentur innumeræ diſtractiones, quibus diſtinentur in parandis, & conſeruandis rebus ſibi neceſſarijs; ſi quidem vbi theſaurus noſter eſt, ibi, & cor noſtrum erit: 4. quia hoc pacto vitam minùs inquietam ducerent, Deo, & ſibi vacantes, totam ſui, ac rerum ſuarum curam ipſi committentes: 5. quia ſic meliùs inter Moniales ſeruarentur humilitas, & mutua charitas: cùm aliàs carentes peculio deſpiciantur ab habentibus, quæ proinde etiam intumeſcunt, & tanquam ditiores ambiunt præferri cęteris, & præ alijs honorari: 6. quia ſic accuratiùs vacarent exercitijs vitæ ſpiritualis, frequentiùs aſſiſterent choro, & tanta anxietate non inhiarent lucris captandis, ſicut adſtringuntur inhiare, dum vident minùs ſufficienter prouideri proprijs neceſſitatibus ex bonis communibus monaſterij. In quorum confirmationem faciunt, quæ habentur in Conſtitutionibus Auguſtinianorum *c.* 40. his verbis: *Ex particulari vita Fratrum Conuentus confunditur, & Fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem vtilitatem, in qua Ordinis ſtatus, & ſalus animarum, & pax, & tranquillitas corporum conſiſtit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractionem, à quibus confuſio Ordinis, & perditio animarum dependet, ſunt omni hora parati, & prompti.*

Vtinam ergò Moniales, alijque Religioſi benè agnoſcerent, quanta ſit fœlicitas nihil habere, & omnia poſſidere iuxta illud Apoſtoli, 2. *Cor.*6. *nihil habentes, & omnia poſſidentes*; vtinam intelligerent, quàm bonum, & iucundum ſit habitare in vnum, viuere de communi menſa, indui ex eodem veſtiario, omnem temporalium rerum ſolicitudinem abiecisse; prout Chriſtus ipſe adhortatur, *Matth.* 6. *nolite ſoliciti eſſe dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur: hac enim omnia gentes inquirunt: ſcit enim pater veſter, quia his omnibus indi-*

indigetis; vtinam à se omninò ablegarent *meum, ac tuum frigidum illud verbum, & quidquid est malorum in vitam nostram inuehens, innumeraque gignens bella*, sicut loquitur *Io.Chrysost.orat.de S.Philogono* vtinam sæpius excogitarent, quantum sit bonum esse omninò liberum à molestia comparandi necessaria ad vitæ præsentis sustentationem, seq; totum committere diuinæ prouidentiæ.

Difficultas est, an Moniales adstringi possint ad amplectendam vitam communem casu, quo Prælati velint de nouo illam inducere.

8 ℞. Videri posse, & colligitur ex *Sanch.l.7.mor.c.19.nu.27.* asserente cum S. Antonino, ac Syluestro, quòd, sicut Prælatus Regularium non est in bono statu, si, in quantum potest absque graui scandalo, non nititur religiosos in communi viuere, ac superfluos vsus vitare; sic nec sunt in bono statu subditi resistentes, non quòd nequeant sufficienter viuere, sed quòd velint abundare, & liberiùs disponere: hoc enim aduersatur voto paupertatis. Quæ assertio confirmari potest ex doctrina, quam tradunt plures DD. apud eundem *Sanchez sup.l.6.cap.2.nu.26.* nullam scilicet consuetudinem valere contra regulam; prout includit tria vota substantialia religionis; ideòque, si ea reformetur per legitimam potestatem teneri eam seruare etiam religiosos antea professos: quæ vtique procedunt in præsenti casu de Monialibus; sicque cogi poterunt amplecti vitam communem, si aliàs ex communibus bonis suppeditetur decens sustentatio.

Vnde quis benè inferat, quod si maior pars Monialium alicuius Conuentus vltrò se offerat ad amplectendam vitam communem aliàs valde relaxatam: reliquæ Moniales, etiam inuitæ à proprio Prælato ad hoc idem possunt adstringi, si ex bonis communibus Conuentus necessaria sustentatio Monialibus verè possit suppeditari. Colligitur clarè ex *Sanch.l.7.mor.c.21.num.15.* dicente cum *Nauarra Rodriq.& Lessio* esse contra paupertatis votum, si Religiosus Superiori volenti concessum sibi peculium reuocare resistat, aut paratus non sit à se ad eius nutum abdicare: cum tunc sit proprietas, quando, renuente Superiore, Religiosus vult aliquid retinere: etsi subdat benè hoc limitandum, modò aliundè Religioso aliunde satis prouideatur: is enim Superiore iubente, non tenetur dimittere, nisi constet talia ratione ex communi penu ei prospectum fore. ita *Sanch.* addens, quod si à Superiore legitimo alia certa ratio instituatur, per quam iuxta formam vitæ communis necessitatibus Religiosorum satis consulatur, non esset eis integrum huic reformationi resistere, etsi priorem viuendi formam in ingressu, inuenisset: probat *n.14.* ex eo quod, si Superior ex abrupto præciperet hanc reformationem, antequam instituerет officia, & instrumenta vitæ communi necessaria non opportunè præciperet, & posset Religiosus appellare, adiecta causa excessus modi debiti reformationis. Quæ omnia præsentem probant illationem, si addidero quod sicut Prælatus Monialium posset modo supra dicto cogere omnes Moniales præfati Conuentus ad amplectendam vitam communem, quantumuis repugnantes (vt probat *Sanch. cit. n.14.* à fortiori, concurrente maiori parte illarum in vitam communem, poterit ad id astringere reliquas Moniales, quæ in hoc sunt renitentes: cum æquum sit, vt minor pars maiori se accommodet, maximè in re adeo iusta ac rationabili.

QVÆRES V. An Moniales de licentia suorum Superiorum possint retinere aliquid ad vsum irreuocabilem.

9 ℞. Non posse, & quidem neque de licentia ipsiusmet Papæ, nisi is intendat Monialem per talem concessionem absoluere à voto paupertatis. ita *Sanch.lib.7.mor.c.17.n.28. ex Sylu. Nau. Rosella, & alijs*; patetque ex eò quòd talis vsus esset proprietarius, & consequenter omninò contrarius voto paupertatis, in quo solus Papa potest dispensare; & certè quòd talis vsus esset proprietarius, constat ex ipsa natura voti paupertatis religiosæ, quæ iure communi reddit vouentem inhabilem ad acquirendum cuiuscunque rei dominium, illudque transferendũ in

 alium;

alium; vt benè notauit idem *Sanch.l.5. mor.c.1.n.9.* & tradunt communiter DD.

At difficultas est, an Superior possit pro libito auferre Moniali id, quod ei concessit promittens, se non reuocaturum.

10 ℟. Non posse licitè auferre, quamuis oblatio foret valida; & ratio est, quòd, cum Prælatus obligetur Religioso subdito naturaliter ex sua promissione: in præsenti casu tenetur seruare promissionem factam Moniali, &, si non seruet, rem concessam auferendo sine iusta causa, peccat tanquam fidei datæ reus, poteritque Monialis reclamare coram alio Superiore, allegando reuocationem iniustè factam. ita *Nau. l.3. consil. de Regul. cons.20. n.13.* & cum eo *Sanch. l.7. mor.c.17.n.32. & 33.* addens *n.34.* non esse vniuersaliter verum, quod ait *Surdus de aliment.tit.8.priuil.79. n.5.* Superiorem scilicet regularem posse pro libito auferre Monacho, quod semel illi permisit; id enim dicit *Sanch.* solùm esse verum, quando nulla intercessit promissio non reuocandi, sed mera licentiæ concessio: aut certè quando aliunde consuleretur necessitati Religiosi iuxtà moderationem statui religioso debitam.

11 Et hoc ego puto esse verum, etiam respectu Prelati successoris, istum videlicèt non posse, absque iusta causa reuocare rem concessam à suo Prædecessore; & ratio est, quòd Prælatus successor tenetur stare contractibus Prædecessoris, & quidem illo eodem genere obligationis, quo tenetur Prædecessor; vndè, cùm in præsenti casu Prædecessor teneatur stare promissioni solum ex fidelitate, sic & Successor solum ex fidelitate tenebitur: & sicut Prædecessor validè potuisset reuocare, quamuis illicitè: sic & Successor validè reuocabit, sed illicitè: validè inquam, eò quòd religiosus non habeat, neque velle, neque nolle, sicque ei nullum ius competat.

Notat autem *Thomas à Iesu p.3. de statu monach.c.6. n.3.* quòd, licèt in rigore non sit contra paupertatis votum accipere ab extraneis librum, aut aliam supellectilem ea conditione, vt nullus alius ex religiosis monasterij, ijs vtatur: hic tamen abusus non debet permitti in religionibus reformatis, & consequenter neque inter Moniales, vtpotè maximè præiudicialis vitæ communi, & maximam præbens ans m peccati.

QVÆRES VI. An Moniales, stante voto solemni paupertatis religiosæ, quod emittunt, possint de nouo acquirere bona temporalia tàm licitè, quam validè, & quo modo.

12 ℟. Posse, & licitè, & validè, si acquirant de Superioris licentia, saltem tacita, ac interpretatiua (quamquàm non acquirant sibi, sed monasterio iuxtà illud: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio*:) secùs, si sine licentia: tunc enim acquirunt illicitè, sed validè, est communis Doctorum, & patet ex ijs, quæ habet *Suarez tom.3. de relig. l.8. c.11.*

QVÆRES VII. An Monialis nouitia in renunciatione bonorum fieri solita ante religiosam professionem, relinquens bona sua monasterio possit illud obligare ad sibi soluendam certam pensionem annuam.

13 ℟. Posse, & quidem ità, vt monasterium teneatur ex iustitia ei soluere dictam pensionem. ita *Peyrin.de R.S.quæst.2.c.2. §.1. ex Ledesma de statu relig.in comm. c.4.d.14.* & cum illis *Tamb.sup.q.8.* patetque, tum quia Monialis præfata in actu renunciandi est domina suorum bonorum; adeòque potest de ijs liberè disponere, ea relinquendo, cui maluerit, siue absolutè, siue cum onere aliquo annexo: constat autem, quòd hæres tenetur ex iustitia implere onera sibi iniuncta; tum quia, si Monialis in casu proposito obligasset monasterium ad pensionem illam soluendam alicui extraneo, monasterium vtique ex iustitia teneretur soluere; ergo & ex iustitia tenebitur soluere ipsimet Moniali; cùm in vtroq; casu par ratio procedat. Verum tamen est, quòd Monialis dicta pensione non potest independenter à consensu Superioris vti; sicut dictum est, & benè notauit *Peyrin.vbi sup.*

QVÆ-

QVÆRES VIII. An Monialis, attento voto paupertatis, possit acceptare legatum ea conditione ipsi relictum, vt casu, quo Superior Monialis renuat illam frui dicto legato, hoc ipsò legatum transferatur ad alium, & amittatur à monasterio, idque in pœnam.

14 ℞. Posse, dummodò id faciat de licentia Superioris. ita *Molina tom.*1. *D.*140. *Tambur. sup. quæst.*5. *Sanchez sup. cap.*17. *num.*16. alijque contra alios relatos à *Sanchez num.* 15. sustinentes tale legatum pertinere ad monasterium, reiecta illa conditione tanquam turpi: & patet, quia talis conditio admitti potest tanquam licita, vtpotè adiuncta actui licito; qualis est, quòd Superior consentiat Monialem frui commoditate legati, relicto eius dominio penes monasterium, sicque non apparet, cur dicta conditio debeat reijci tanquam turpis. Immò *Sanchez num.*21. existimat probabilius esse, præfatum legatum non amitti in casu, quo Superior Moniali auferat fructus perceptos, non autem contradicat ei respectu fructuum deinceps acquirendorum; cùm enim hæ conditiones sint odiosæ, vtpotè tendentes ad perfectam religiosæ paupertatis diminutionem, ac restringendam Prælatorum facultatem in res possessas à religiosis subditis non debent ampliari, sed restringi; sicq; conditio illa apposita debet intelligi de fructib. in posterùm percipiendis, non item de iam perceptis. Excipe, nisi fortè Superior in fraudem voluntatis testatoris velit permittere Moniali acquisitionem, vt semper, & statim ac res acquisita est, eam illi auferat: tunc quippe per indirectum contraueniret voluntati testatoris, sicq; amitteretur legatum: secùs, si semel, aut iterum id fieret.

QVÆRES IX. An Monialis, non obstante voto solemni paupertatis, possit succedere ab intestato in aliquam hæreditatem, aut eam recipere aliquod legatum ipsi ex testamento relictum, & quomodo.

15 ℞. Posse, si Ordo illius sit capax hæreditatis, aut legati: ea tamen lege, ac conditione, vt hæreditas, & legatum acquirantur monasterio iuxta regulam generalem desumptam ex *l. placet*, *ff. de acquir. hæred. Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio*. ita *Sanch. sup. cap.*25. *num.*1. *& cap.* 26. *nu.*3. alijque penes ipsum; & patet ex *l. fin. §. hoc etiam*, *C. de Episcop. & cler.*

16 Hic vnum moneo ex *Sanch. sup. n.*3. legatum annum relictum Moniali pro se, & pro vna famula, deberi monasterio quoad partem Monialis, non item quoad partem famulæ; si quidem monasterium non permittat famulas. quamquam, si adsit vsus concedendi singulis quinq; Monialibus vnam famulam, tunc ex eo legato deberetur pro famula pars stipendij respondens huic Moniali; cum *Sanchez* sentit *Rodriq. tom.*3. *q.*16. *art.*5. addens non esse improbabile deberi monasterio aliquid ex præfato legato pro famulis toti monasterio inseruientibus necessarijs ad onera Monialium subleuanda: at hoc non admittit *Sanch.* eò quòd legans in casu proposito non intendat prouidere famulis monasterij communibus, sed præcisè huius Monialis in particulari.

QVÆRES X. An Moniales vi voti paupertatis prohibeantur retinere bona superflua, etiam de licentia proprij Superioris.

17 ℞. Quòd, cùm iuxtà dicta *q.*2. peculium concessum Moniali regulariter debeat esse moderatum, *Concilio Trid. sess.*25. *cap.*2. *de Regul.* interdicente mobilia superflua concedi Regularibus, nedum peculium rei stabilis superfluum: consequenter dicendum est Moniales de licentia proprij Superioris non posse retinere superflua, bona scilicet ipsis minimè necessaria, habita ratione religionis, monasterij, status, muneris, nobilitatis, gradus, & aliarum similium circunstantiarū hic, & nunc concurrentium in dictis Monialibus; sicut benè adnotauit *Sanch. sup. c.*22. *n.*17. assignans *n.*18. aliquos modos, quibus excusari possint Religiosi retinentes superflua; & monens, quòd si dicti Religiosi in bona fide, nec de hoc rogent Confessarium, nec speretur fore, vt admonitio prosit, potest Con-

fessarius tacere, ac ipsos absoluere, dummodò dicta bona non expendant sine licentia, aut in malos vsus.

QVÆRES XI. An Monialis habens ex legitima Superioris licentia peculium expendendum in quosuis vsus maluerit, implicare illud possit etiam in vsibus inutilibus; immò & illicitis, ac malis.

18 ℞. Non posse, &c, si taliter expendat, teneri ad restitutionem. colligitur ex *Sanchez. sup. c.19. n.81. Claui Regia l.11. c.12. n.16.* alijsque relatis à *Peyrino de R.S. q.2. c.2. §.7.* & patet, quia Superior regularis est administrator bonorum religionis, non autem dominus, sicque ea non potest distribuere, nisi in vsus honestos, & conformes religioni.

Oppositum tamen admittit *Io. de Lugo D.3. de iust. num.* 142. non esse improbabile: nimirum quòd, quando Prælatus dat subito plenam, & liberam facultatem expendendi aliquid pro suo arbitrio; non censetur limitasse suam intentionem solùm ad vsus honestos, ac pios, sed potius abstulisse, quantum erat ex parte sua, totum impedimentum, vt vsus ille non esset contra votum paupertatis ob defectum licentiæ; ideòque recipientem ab illo teneri quidquàm restituere. citat pro se Bannem, Lopez, Rebellum, Salas, Sayrum, & Dianam; probatque quia in alijs materijs licentia generaliter concessa non intelligitur limitari ad solos vsus aliunde non turpes, nec illicitos; sed in ijs etiam tollit malitiam, quam posset habere ex defectu talis licentiæ, remanente in ijs turpitudine ex alio titulo: idem ergò dicendum est in casu nostro.

QVÆRES XII. An Moniales ex bonis ipsarum vsui permissis possint facere eleemosynas, & donationes, & quas.

19 ℞. Posse; dummodò sint moderatæ, & fiant de licentia Superioris, saltem tacita, quæ maximè potest colligi ex vsu vniuscuiusque monasterij: siquidem quod passim fit à religiosis subditis, etiam timoratis, scientibus, & consentientibus Prælatis, censetur fieri de ipsorum licentia, saltem tacita, seu interpretatiua, si possint commodè impedire. ita *Tambur. sup. D.9. q.3. num.* 13. alijque penes ipsum; inter quos *Diana p.1. tr.6. resol.* 19. ex Beia, Cenedo, & Valero putat hanc responsionem maximè habere locum in casu, quo Monialis, seu alius religiosus parciùs viuendo sibi non pauca subtrahant, aliàs ipsorum vsibus concessa à Prælatis, animo ea elargiendi, siue pauperibus, siue amicis, aut consanguineis; & ratio est, quòd sic nullum damnum infertur monasterio, cùm potiùs id cedat in præiudicium ipsiusmet religiosi elargientis, sibi subtrahentis ea, quæ aliàs licitè, ac decenter posset vsurpare.

An autem Monialis sine licentia Superioris elargiri possit suam rationem, seu pitantiam absque violatione voti paupertatis.

20 ℞. *Diana sup. resol.*28. ex Sylu. Arag. S.Anton. Turrecrem. & alijs posse: & probat, quia in rebus, quæ vnico actu consumuntur, non potest secerni vsus à dominio; sicque cui confertur vnum, consequenter confertur, & aliud; vt colligitur ex *Extrauag. Io. 22. ad conditorem*, §. *quod autem de verb. significat.* Contrarium sustinent alij cum *Salonio 2.2. tom.1. quæst.61. tract. de dominio quæst.1. art.2. concl.1. corol.3.* asserentes nullum religiosum posse ex ijs, quæ ipsi conceduntur ad suos vsus, aliquid erogare absque particulari licentia proprij Superioris: idq; etsi parcissimè viuat ad talem effectum; vt scilicet sibi subtrahat ea, quæ alijs donare intendit; cuius rei illam afferunt rationem, quòd religiosus non potest esse dominus alicuius rei, immò nec vsufructuarius, sed solum vsuarius: vsuarius autem solum habet vsum rei pro se, nec potest eum cedere alteri, cùm hoc sit proprium domini, & vsufructuarij. Et hanc sententiam posteriorem puto in praxi sequendam esse: nisi in proprio monasterio extet consuetudo in contrarium; eaque à Superioribus scientibus, & volentibus tolerata, sicq; probabiliter præsumi possit adesse tacita ipsorum licentia: in quo casu constat opinionem

Dianæ

Dianæ esse probabilem, & tutam in conscientia; quem proinde existimo non dissentire à nobis; cum in fine resolutionis citatæ dicat: *Limitatur, nisi Prælatus ex causa rationabili ad vitandum excessum, & abusum religiosorum, vel propter paupertatem monasterij circa tales largitiones, præceptum, vel censuras in contrarium imposuisset.*

QVÆRES XIII. An Moniales, quæ sunt Cellerariæ, seu Syndicæ monasterij, possint ex bonis communibus monasterij facere aliquas eleemosynas pauperibus, aut etiam aliqua elargiri amicis, ac benefactoribus ipsius monasterij sine licentia Superiorum.

21 ℞. Non posse, nisi iuxta ipsorum commissionem, aut saltem iuxta tacitam illorum licentiam hic, & nunc probabiliter præsumptam. ita in terminis *Tambur. sup. n.16. ex S. Thom. 2.2.q.32. art.8.* alijsque Doctoribus addens *nu.13.* secus dicendum de Superioribus monasteriorum, qui cum habeant legitimam administrationem bonorum sui monasterij, & conueniens administratio non solum permittat, sed exigat dictas elargitiones; vtique & possunt, & debent facere tales elargitiones, moderatas tamen iuxtà vires facultatum monasterij.

QVÆRES XIV. An Moniales, quarum interest distributio bonorum monasterij ex officio, possint ex illis largiùs distribuere amicis Monialibus, quàm alijs, animo ijs gratificandi, & quidem propria auctoritate.

22 ℞. Non posse; & patet ex *Suarez to.3. de relig. l.8. c.15. nu.9.10.* si hic aduertero dictas Moniales monasterij Officiales non posse ex bonis monasterij sibimetipsis aliquid amplius assumere, quam possint dare alijs, aut certè probabiliter sibi persuadere possint libenter permitti à Superiore, & ratio est; quod præfatæ Moniales sunt meræ administratrices bonorum monasterij; administrator autem non debet administrare bona commissa, nisi iuxta rationabilem voluntatem Domini, qui in casu nostro est Superior monasterij, & ipsum monasterium.

QVÆRES XV. An, & quo modo possint Moniales in morte disponere de proprijs bonis, ea relinquendo huic, aut illi.

23 ℞. Quòd, cum religiosus non habeat, nisi merum vsum illorum bonorum, quæ ipsius vsibus permittuntur, & vsus finiatur in vsuario: consequenter, non potest Monialis disponere de bonis ipsi concessis ante mortem, nisi forte rogando Superiorem, vt velit ratam habere dispositionem illam, eamque postea exequi: in quo casu Superior teneretur naturaliter, & in foro conscientiæ seruare promissionem; vt rectè notauit *Sanch. l.7. mor. c.8. n.18.* excipiens tamen casum, in quo promissio distribuendi esset circa alterum religiosum sibi etiam subditum: sicut enim tunc Superior rem datam posset illi auferre, ita & posset non dare; quod est benè notandum.

Huc facit quod sacra Congreg. 26. Ian. 1604. & 10. April. 1615. declarauit facultatem disponendi de proprijs cellis post mortem nulli Monialium concedendam, sed eas, dùm vacauerint; arbitrio Superiorum alijs Monialibus in Ordine senioribus distribuendas. ita *Barbosa l.1 iur. eccl. c.44. n.59.*

QVÆRES XVI. An Monialis possit testari, si fortè tempore professionis aliqua bona sibi reseruauit cum potestate testandi de illis.

24 ℞. Non posse, neque ex permissione proprij Superioris. ita *Sanch. n.19.* dicens, quòd licèt Religiosus ex Abbatis permissione reuocabili possit sibi reseruare aliquam quantitatem ad suos vsus, vel vt de ea tempore vitæ disponat: at nequit, vt de ea testetur, quia disponere in vita potest ex Abbatis licentia, non item testari. quod est contra Iasonem *Authent. ingressi nu.37. C. de sacros. eccl.* sustinentem Monachum sibi reseruantem tempore professionis aliqua bona cum potestate testandi de illis, non posse id facere, nisi ex permissione Abbatis reuocabili, quandocunq; velit. Ratio præsentis responsionis est; quod testamentum est ius, & facultas, qua testator explicat suam voluntatem post obitum suum exequendam;

quod interdixit ius ecclesiasticum tanquam sapiens naturam dominij: at non non interdixit donationes modicas in vita ex Superioris licentia; id enim posse fieri est valdè necessarium conuictui humano.

Maius dubium est, an Monialis posset testari ex licentia sui Superioris de rebus, quæ nec sunt monasterij, nec ipsius Monialis, si accedat consensus illorum, quorum sunt propriæ.

25 ℞. Quòd, quamuis prima facie in isto casu solùm exerceri videatur munus procuratoris, aut executoris alienæ voluntatis; quod fieri potest a religioso ex licentia Superioris; re vera tamen dicendum est, neque in hoc euentu Monialem, aut quemcunque alium religiosum posse testari. patet tum quia exequi, & procurare innituntur personæ alterius, eiusque nomine fiunt; at in præsenti casu testamentum fieret proprio nomine, & esset proprium personæ testantis, perinde ac si sæcularis proprium conficeret testamentum disponens de aliqua re aliena ex consensu domini; tum quia alioqui religiosus, consentiente Prælato, posset testari de rebus monasterij ad opera pia, sicut posset Prælatus illas impendere, aut dare facultatem impendendi inter viuos. ita *Nau.comm.2.de Regul.n.57.* & cum eo *Sanch.sup.n.6.* addens, quòd, licèt huiusmodi testamentum non valeret, tamen posset consensum præstans cogi ad implenda relicta in tali testamento, non quidem vt debita ex vltima voluntate Monachi, quæ fuit inefficax, sed ex quadam executione mandati concedentis præfatam facultatem testandi ei, qui aliàs est incapax. Concedit prætereà *Sanch.num.8.* ex Paciano, posse aliquid relinqui Monacho cum facultate disponendi de eo inter consanguineos tempore mortis, non per modum testamenti alicuius solemnis, sed per electionem personarum, ad quas pertinere debeat, quod ita relictum fuerit.

QVÆRES XVII. An Monialis possit reuocare, aut saltem declarare testamentum à se factum ante religiosam professionem.

26 ℞. Non posse reuocare, cùm eadem potestas exigatur in dissoluendo actu, quæ in eo constituendo, ideòq; testamentum solùm possit reuocari ab eo, qui potest illud condere; posse tamen illud declarare, si ob obscuritatem egeat interpretatione voluntatis illius; cum declarans nihil de nouo faciat, sed iam factum aperiat. ita *Sanch.sup.c.11.n.5. & 16.* alijque penes ipsum; qui addit *num.20.* non valere potestatem reuocandi testamentum à religioso sibi reseruatam ante professionem.

QVÆRES XVIII. An, & quo modo Monialis absque violatione voti paupertatis possit facere amico, aut consanguineo insignem aliquam vulgò recamaturam, aut aliud opus artificiosum magno prætio æstimabile.

27 ℞. Posse, si id faciat de licentia Superioris, & amicus, aut consanguineus, pro quibus Monialis elaboratura est, subministret materiam, & alia necessaria ad conficiendum tale opus; secùs, si id faciat absque licentia Superioris, aut opus artificiosum conficiat expensis monasterij: tunc enim neque sine licentia Superioris potest illud opus fieri; neq; cum licentia, si expensæ illæ sint adeò excedentes, vt Superioris potestas non extendatur ad illarum permissionem, seu concessionem. ita *Tambur.sup. D.9. q.3.* ex Bonacina, & Scortia, quos cum Valero refert, & sequitur *Diana p.1.tr.6.resol.6.* patetque ex eo, quòd in priori casu non agitur de alienanda, seu donanda re, quæ iam sit monasterij, sed tantum de non acquirendo, & quidem de consensu Prælati; qui vtiq, licitè potest ab eo præstari, si iusta interueniat causa, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch.l.6.de matr.D.4.num.13.& 14.* in posteriori verò casu agitur de alienanda re, quæ est monasterij, vtpotè facta expensis illius, adeòq; non potest alienari sine licentia Prælati. Nec dissentit *Io. de Lugo D.3. de iust. n.149.* indè probans priorem partem huius responsionis, quòd religiosus sine præiudicio paupertatis potest alteri inseruire, eiq; gratis operam suam præstare; sicque tu poteris vti opera Monialis ad faciendam

dam recamaturam, quæ consequenter non acquiretur Moniali, sed tibi, cui Monialis quasi operarius gratuitus laborat.

28 Et hæc responsio procedit, siue Monialis, de qua agitur hic, degat in monasterio, in quo vigeat præceptum, aut consuetudo, vt Moniales operas suas & lucra indè percepta conferant in bonum commune Conuentus; cùm, sic monasterio indebitè subtrahatur lucrum ipsi competens modo dicto: siue degat in monasterio concedente Monialibus, vt pro se laborent, & sibimetipsis lucrentur; sic enim adhuc Monialis in casu proposito faciens amico recamaturam sine licentia, subtrahit monasterio operam suam, quæ est prætio æstimabilis, & per professionem vnà cum persona Monialis translata est in ius monasterij, ipsumq; defraudat lucro aliàs debito illi recamaturæ, quod vtique ad ipsum spectat iuxta vulgarem regulam: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio.*

QVÆRES XIX. An Monialis peccet contra votum paupertatis, si res acquisitas cum legitima Superioris licentia postea occultet, siue eidem Superiori, siue alteri, v.g. Prælato canonicè visitanti monasterio.

29 ℞. Peccare, si occultet, eò quod timeat illas, aut illarum aliquam sibi auferri, si inueniantur à Prælato; sic quippe vult contra Superioris voluntatem res illas possidere, & arguit animum proprietarium, quatenus sic res dictas occultando impedit, nè auferantur: cùm tamen alias debeat esse parata eas à se abdicare, quandòcunque Superior maluerit; quàm animi præparationem sine dubio habere non potest, dum illas modo dicto occultat, ac celat. Secùs, si res præfatas occultet, non quia credat fore, vt eæ auferantur à Superiore, si ab eo reperiantur; sed solùm, ne patiatur confusionem, ac verecundiam, Superiore eas reperiente, aut etiam ab illo non repræhendatur; interim parata res illas tradere Superiori, si fortè eas petat; nam sic non retinet quidquam, inuito Superiore, saltem quoad substantiam, & solum intendit euitare confusionem illam, seu repræhensionem, quam timet indè sibi euenturam. ita *Sanchez 7. mor. cap. 19. n. 60. & 61.* plurimis alijs relatis, quos citat, & sequitur etiam *Tambur. sup. q. 3. num. 6.* patetque abunde ex dictis.

Addo ex *Ioanne de Lugo sup. num. 156.* non peccare contra votum paupertatis Monialem, quæ habens rem aliquam de licentia proprij Prælati illam occultat, ne videatur ab Abbatissa, sicque ipsa curet illam ei auferri per dictum Prælatum, & ratio est, quod Abbatissa in tali casu se habet, sicut Monialis priuatæ, quæ non potest reuocare facultatem Prælati; ac proinde, sicut Monialis potest rem illam occultare Monialibus inferioribus, ne insistent apud Prælatum, vt illam auferat; sic & eam potest occultare Abbatissæ ob dictum finem. siquidem Monialis rem illam habet independenter ab Abbatissa, & in acceptione, dependenter tamen à Prælato: sicque dici non potest eam detinere independenter à consensu Prælati, dum illam ei non occultat, sed ipsum relinquit cum tota libertate ad auferendum: quod fortè non eueniret (subdit Io. de Lugo) si Prælatus inferior, aut Officialis ei subornatus iussit Prælati superioris visitaret cubiculum, &c. quòd bene notandum est.

QVÆRES XX. An, & qualiter Monialis ex voto paupertatis teneatur esse parata relinquere ad nutum Prælati, aut Abbatissæ ea, quæ habet de ipsorum licentia.

30 ℞. Teneri, & consequenter non posse resistere Superiori volenti ea auferre, si sint superflua, & alioqui sufficienter eius necessitatibus aliundè prouideatur. ita *Less. l. 2. c. 4. num. 31. & 32. Rodriq. to. 3. q. 29. art. 12. Nau. l. 3. de restit. c. 1. p. 3. num. 160. & 162. Sanch. sup. c. 22. num. 15. Tambur. supr. D. 8. q. 2.* alijq; apud ipsum; & constat ex dictis *q. præced.* si aduertero ex *Peyrino de R. S. q. 2. c. 2.* Religiosum non teneri se priuare rebus aliàs sibi legitimè concessis, si Superior eas velit auferre, vt sibi retineat: vel certè illi soli auferat non alijs religiosis eiusdem monasterij,

ſterij, & quidem ſine iuſta cauſa peculiariter tangente religioſum, cui res illæ auferuntur. quæ doctrina, etſi ſpeculatiuè videri poſſit in aliquo caſu probabilis, eò quòd Superior non cenſeatur auferre vt Superior; practicè tamen rarò contingct eam poſſe ſuſtineri, cùm ſubditus poſſit dubitare ignotam ſibi eſſe cauſam, ob quam Prælatus illas res aufert, & in dubio præſumendum ſit pro Superiore.

Quod ſi quis quærat, an Monialis teneatur à ſe abdicare res ſuas, ſi Ordinarius loci attentet illas auferre.

31 ℟. Teneri, ſi eius monaſterium ſit immediatè ſubiectum Ordinario; ſecùs, ſi monaſterium ſit exemptum. & ratio eſt, quòd religioſus vi voti paupertatis tenetur ſolùm eſſe paratus relinquere res ſuas ad voluntatem proprij Superioris, vt conſtat ex dictis; in priori autem caſu reſpectu Monialis Ordinarius eſt Superior; non item in poſteriori ergò.

QVÆRES XXI. An Monialis abſq; tranſgreſſione voti paupertatis poſſit parentibus, aut alijs, inſcio, ac inuito Superiore remittere ex cauſa portionem annuorum redditùum ſibi debitam ex pacto iuſtitiæ.

32 ℟. Non poſſe; & probatur; tùm quia talis remiſſio eſt ſpecies alienationis: omnis autem alienatio interdicta eſt Religioſis per votum paupertatis; tùm quia præfati redditus ſunt monaſterij iuxta illud: *Quidquid acquirit monachus, acquirit monaſterio*; & remiſſio illa eſt quædam donatio: conſtat autem religioſum non poſſe ſine licentia donare de bonis monaſterij, quantumuis ipſius vſui conceſſis, vt conſtabit ex infrà dicendis.

Quæ doctrina procederet etiam in caſu, quo Monialis remitteret alij Moniali eiuſdem conuentus ſummam aliquam pecuniæ ei mutuatam. & ratio eſt, quòd, quamuis, facta tali remiſſione, dominium pecuniæ remiſsæ maneat apud monaſterium; Monialis tamen ſic remittens ſibi vſurpat vſum illius independentem à Superiore, ideoq; exercet actum dominij repugnantem voto paupertatis; ſi remiſſionem illam faciat ſine Superioris licentia, ſin minùs expreſſa, ſaltem tacita, ſeu rationabiliter præſumpta.

Puto tamen non eſſe improbabile, quod Monialis ex pretio conuento ſui corporis vſuram faciens, poſt factum ſine violatione paupertatis, poſſet propria authoritate remittere dictum pretium: cùm, teſte *Diana p.2.tr.16.reſ.40. v.his tamen* probabile ſit pretium fornicationis non deberi fœminæ, etſi promiſſum fuerit: vnde, ſi Moniali in præſenti caſu non debetur pretium fornicationis; poterit ipſa illud remittere, quaſi declaratione, ſtante præfata probabilitate: cùm ſic pretium non acquiſitum ſit monaſterio hoc ipſo quod non eſt debitum.

QVÆRES XXII. An delinquant contra votum paupertatis Moniales, ſi abſq; licentia pecuniam ſibi oblatam curent dari alij tertio.

33 ℟. Delinquere, ſi expreſsè, aut tacitè acceptent oblatam pecuniam, & poſteà curent eam dari illi tertio; ſecùs, ſi nullo modo illam acceptent. & ratio eſt, quòd in priori caſu, poſita acceptatione Monialis verè dicitur donare mittendo donum per eum, qui dedit pecuniam, ſicq; cenſetur donare pecuniam conuentus; quippe quæ hoc ipſo quòd fuit acceptata à Moniali, tranſit in ius ipſius conuentus: in poſteriori autem caſu, cùm nulla ſit Monialis acceptatio, nihil ipſa donat, ſed ſolum intercedit, vt alius donet; quæ interceſſio vtique non aduerſatur voto paupertatis, quamuis eſſe poſſit contra regulam, aut obedientiam interceſſionem prohibentes ita *Suar.to.3. de relig.l.8.c.11. num.45. Sanch.ſup. c.19.n.74.* alijque plurimi apud *Dianam p.1.tr.6. reſol.* 8. contra *Sorbum in comp. priuil. in expoſit. Bullæ Clem.VIII. de largit. mune.* oppoſitum ſuſtinentem.

QVÆRES XXIII. An Monialis habens facultatem expendendi ſummam aliquam notabilem in vſu aliquo licito determinato, illam poſſit expendere in alio vſu licito, & quidem inſcio Superiore.

34 ℟. Non

34 ℞. Non posse absq; expressa, aut saltem præsumpta Superioris licentia. ita *Tambur. sup. D.9. q.3. n.19. ex Peyrino sup.* & ante illos *Sanch. n.68.* cum Mendoza; patetq; quia hoc ipso quòd licentia obtenta non extenditur, neque præsumptiuè ad illum alium vsum; perinde est, ac si summa illa expenderetur sine licentia: quod vtique esset contra votum paupertatis. Idque puto esse verum, etsi dicta summa expendatur in vsum longè meliorem (dummodò non adsit licentia Superioris, saltem præsumptiua, vt dixi:) & hoc ob doctrinam, quam in re non dissimili tradit *Sanch. l.4. mor. c.49. nu.4.* homini scilicet non semper satisfieri soluendo rem meliorem ea, quæ debetur, vtpotè respicienti suam peculiarem vtilitatem, & interdum etiam voluntatem; cum Deus semper malit, quod apertè est melius; vt patet in voto: sicque potest contingere Superiorem dantem licentiam distrahendi aliquam pecuniam in vsu licito, simpliciter nolle eam expendi in alio vsu, licèt longè meliori.

35 *Sine licentia non acquirunt Moniales rem pretio æstimabilem.*
36 *Qualis licentia ad hoc requiratur.*
37 *Non sunt proprietariæ, si absque licentia recipiunt non sibi, sed conuentui.*
38 *Liberè recipiunt ab extraneis aliàs danda à conuentu.*
39 *Necessaria item sibi recipiunt ex bonis communibus, si iniustè negentur.*
40 *Comestibilia ex bonis conuentus interdum vsurpant sine mortali, sicut, & alia, quæ vsu non consumuntur, sed non semper: item ex communibus bonis surripiunt, vt compensent.*
41 *Qualiter peccent vsurpando sibi ex loco communi aliquid ad proprium vsum.*
42 *Sine licentia non recipiunt ad vsum rem, eius dominio penes dantem relicto.*
43 *Curant deponi pecuniam apud tertium, vt ijs postea vtantur de consensu Superioris.*
44 *Petunt aliqua ab alio, animo tamen ea non acceptandi sine dicto consensu.*
45 *Accipiunt interdum sine licentia Superioris immediati aliqua, animo non vtendi ijs sine licentia Prælati mediati, & quidem breui obtinenda.*
46 *Accipiunt sub conditione, si Superior det licentiam.*
47 *Peccant interdum, si minima paulatim accipientes indebitè deueniant ad quantitatem notabilem.*
48 *Sine licentia non distrahunt bona conuentus, aut data ad vsum proprium.*
49 *Licentia distrahendi data à priori Abbatissa iuuat, etsi præsens Abbatissa illam nullo modo concederet.*
50 *Idq; etsi Monialis habens talem licentiam statuisset ea non vti.*
51 *Moniales nequeunt sibi inuicem commodare, aut mutuare sibi concessa.*
52 *Item nequeunt recipere ab extraneis mutuum, aut commodatum.*
53 *Non permutant concessa ad suum vsum sine licentia, saltem præsumpta.*
54 *Non peccant contra paupertatem, si absq; causa recusent oblata.*
55 *Sine licentia recipiunt pecuniam distribuendam pauperibus per ipsas eligendis.*
56 *Non peccant contra paupertatem recipiendo in depositum alienam pecuniam.*
57 *Licentia dandi extenditur ad accipiendum, immò & ad vendendum: non tamen semper concessa ad dandam rem aliquam, aut vni extenditur ad aliam rem dandam, &c.*
58 *Deputatæ ad aliquod officium eo ipso ab amicis recipere possunt pecuniam necessariam.*

59 A

59 *A pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi, vt sic colligant maiorem summam.*
60 *Vnde colligenda violatio paupertatis, & eius grauitas.*
61 *Violantes votum paupertatis non incurrunt pęnas ante sententiam.*
62 *Quæ licentia excuset à violatione voti paupertatis.*
63 *Licentia tacita quæ dicatur.*
64 *Sufficit ea, quæ dicitur præsumpta.*
65 *Vnde colligatur licentia præsumpta.*
66 *Licentia debita, sed negata non semper excusat.*
67 *Abbatissa dat licentiam accipiendi, retinendi, ac distribuendi.*
68 *Cuius Superioris sit dare Monialibus præfatam licentiam.*
69 *Qualiter epicheia excuset à vitio proprietatis.*
70 *Si rem aliquam accipiant, aut distrahant ex epicheia, non semper id postea aperiunt Superiori.*
71 *Qualiter consuetudo excuset à vitio proprietatis.*
72 *Accepta à Monialibus indebitè, per se loquendo, non possunt retineri.*
73 *Secus, si à sæculari data sunt ad illum finem, vt scilicet Monialis ea insumat in vsu illicito: sic non restituit qui refundit tantumdem à Monialis, à qua indebitè accepit.*
74 *Qualiter teneantur Moniales restituere, si indebitè distrahant bona Conuentus.*
75 *Rem sine licentia acceptam interdum restituunt danti, sed non semper.*

QVÆRES XXIV. An, & qualiter Moniales ex voto paupertatis prohibeantur acquirere pecunias, & alia prætio æstimabilia.

35 ℞. Prohiberi, nisi id faciant ex legitima licentia proprij Superioris modo inferiùs explicando; & probatur tum ex *c. cum ad monasterium de statu monach.* vbi id satis apertè insinuatur, vt aduertit *Suar. tom. 3. de relig. l. 8. c. 11. n. 1.* tum quia contrectare bona temporalia proprio nomine, & auctoritate ad ea possidenda, ac retinenda de se est actus dominij: qui autem accipit rem, inscio Prelato, exercet talem actionem; ergò committit contra votum, exercendo actum dominij, ac proprietatis: tum quia vouens paupertatem sicut vouet non habere, sic & vouet non accipere aliquo modo, cum accipere ordinetur ad habendum: ergò maximè vouit non accipere tali modo, idest sine licentia.

Quod si quæras, qualis licentia ad talem effectum requiratur.

36 ℞. Requiri licentiam expressam Superioris, si Monialis procedere velit optimè, ac sincerè (id quippe petit religiosa regula, & conueniens, ac ordinatus modus procedendi) & aliàs licentia commodè peti possit; si verò commodè peti nequeat, sufficere licentiam præsumptam, seu interpretatiuam: vt si Superior absit, vel sit occupatus, & vrgeat necessitas, aut moralis commoditas accipiendi; tunc enim si Monialis probabiliter credat Abbatissam daturam fuisse licentiam, si posset conueniri, sine culpa proprietatis accipi potest; quanquam, vt rectiùs procedatur, oporteat acceptionem fieri cum habitudine ad ordinatam retentionem, ac dispensationem, cùm intentione scilicet manifestandi rem Abbatissæ, quando occurrerit commoditas, vt sic ea exprefsè ratam habeat acceptionem, vel irritet, si voluerit, maximè cùm eo modo sit necessaria expressa licentia ad retinendum, quo est ad recipiendum, ac proinde, si ea non præcessit acceptionem ob impedimentum, eo oblato postea peti debeat saltem ob retentioné. intellige, si res accepta iam non sit vsu consumpta; tunc enim cessaret necessitas petendi dictam licentiã, per se loquendo, & ratione paupertatis: cum ad rem omninò præteritã, & quæ in futurum non pendet, impertinens sit licentia, aut consensus Superioris, vt patet.

QVÆRES XXV. An Moniales liberè possint accipere saltem ad communes vsus monasterij, non autem ad proprium vsum.

37 ℞. Suarez non posse, &, si accipiant, peccare non solum contra obedientiam, sed etiam contra paupertatem, vtpotè nomine proprio, ac propria auctoritate accipientes, si id faciant absq; licentia, vt supponitur: quamuis, si res statim tradatur communitati, eaque intentione accipiatur, acceptio regulariter excusetur à culpa mortali; non tam ex paruitate materiæ; quàm ex præsumpta voluntate Superiorissæ, cui displicet quidem modus non item ipsa acceptio quoad substantiam: quæ coniectura videtur moraliter sufficiens, quando aliquid in particulari non occurrit, quod vehementem coniecturam faciat in contrarium, aut nisi ex consuetudine aliud constet: vbi autem moraliter constaret, aut valdè probabiliter præsumeretur non esse voluntatem Superiorissæ; vt aliquid accipiatur, etiam vt tradatur conuentui, non apparet, vnde talis acceptio excusari possit à mortali. ita *Suarez sup. nu.* 30. à cuius sententia non immeritò recedit *Sanchez l.* 7. *mor. cap.* 19. *num.* 55. dicens absolutè religiosum. qui accipit sine licentia, non vt sibi approprieť, sed vt tradat monasterio, non esse proprietarium; cùm voto paupertatis solum vouerit nil sibi acquirere, aut appropriare sine Prælati licentia, & in præsenti casu nil sibi acquirat, sed solum monasterio, vt supponitur.

QVÆRES XXVI. An Moniales sine licentia possint accipere ab extraneis ea, de quibus aliàs ipsis prouidendum esset ex bonis monasterij.

38 ℞. Posse (saltem quod spectat ad peccatum m. proprietatis) modò rem acceptam non retineant cum maiori proprietate, aut reseruatione, quàm similem tenerent, si à conuentu illam accepissent. & ratio est, quòd in tali casu perinde est rem acceptam ad suum vsum tenere, ac eam deputare vsui communi: cum communis vsus talium rerum non aliter sit communitatis, nisi quatenus diuisus est per singulas personas, ita vt apud nullum sit res similis tanquam propria, quippe quæ semper auferri potest à Superiore. præterquam quod religiosi habent à Superiore licentiam tacitam, aut expressam, vt tali re in communi vtantur (v.g. veste) ac proinde quod illam generalem facultatem applicent ad hanc rem particularem proprio arbitrio, & sine Superioris voluntate, aut non est proprietas, cùm semper seruetur respectu ad aliquam voluntatem Superioris, & ad vsum communem; aut certè est leuis, ac insufficiens ad peccatum mortale. ita *Suar. sup. num.* 28. monens secùs dicendum in casu, quo sine licentia recipiatur res aliqua extraordinaria ad proprium vsum peculiarem, ac extraordinarium, vt pretiosa imago, &c.

QVÆRES XXVII. An Moniales sine licentia ex bonis communibus monasterij capere possint sibi necessaria, si ea ipsis à Priorissa denegentur.

39 ℞. Posse, si ea iniustè denegentur: cum sic facultas vtendi bonis communibus monasterij deuoluatur ad religiosum subditum; quippe qui, hoc ipsò quòd præsentem habet Superiorem abutentem sua potestate, censetur esse quoad illud quasi sine Superiore; non item, si ea iustè denegentur, eò quòd conuentus egestate laboret, ideoque verè non possit consulere omnibus necessitatibus religiosorum: sic enim cessat ratio allata; cùm in tali casu licentia non sit debita. ita *Sanchez sup. n.* 54. alijs citatis.

40 Addit *Suarez sup. n.* 41. quòd, quamuis vsurpatio comestibilium, ac poculentorum facta ex bonis communibus monasterij ad proprium vsum actualem (vt ita dicam) & transitorium, regulariter non sit peccatum mortale; nisi damnificatio conuentus esset nimia, ac in re extraordinaria, & pretiosiori: si quidem religiosi quoad vsum talium rerum tractantur vt filij, & inter parentem, ac filiũ similis actio non reputatur grauis; si tamen præfatæ res in magna quantitate accipiantur, & occultè retentæ paulatim consumantur, talis acceptio posset esse grauis culpa; etsi ad id discernendũ in particulari magna prudentia opus sit. De alijs

autem

autem rebus, quæ statim vsu non consumuntur, subdit Suarez, quòd si non accipiantur vt occultè, & tanquam propriæ possideantur, sed solum ad vsum publicum, ac expositum arbitrio Superioris, sicut retinentur aliæ res; ordinariè in tali acceptione adest solum culpa venialis, nisi interueniant peculiares circunstantiæ indicantes deformitatem grauiorem: vt si id fiat frequenter, & quasi ex animo deliberato applicandi eo modo res Conuentus, ad suum vsum, vel, si alij inde priuentur vsu talis cum magno incommodo.

Dixi sub initium huius §. *ad proprium vsum*: vt indicarem quod notat *Sanch.l. 7. mor. cap.21. n.*31. ex *Lessio l.2. de iust. c.*12. *n.* 48. nimirum furta modica esculentorum à Religiosis facta de bonis Conuentus ad ea donanda alteri, aut vendenda, censeri moraliter continuari in vnum furtum graue, quando peruenitur ad quantitatem notabilem, & adfuit intentio ea continuandi vsq; ad quantitatem eiusmodi: & ratio est, quod idem docet *Lessius sup.* de similibus furtis famulorum; & quo ad ea nulla præsumitur interuenire voluntas Superiorum, resq; ipsæ, quæ surripiuntur modo dicto, non cedunt in vsus Religiosorum, ad quos sunt destinatæ. Non dissentit *Diana p.1. tr. 6. resol.*34. *&* 35. alios pro se allegans.

An autem Monialis, quæ cogitur exercere aliquod officium Conuentus requirens magnas expensas, non obstante quod Superiorissæ suam exposuerit impotentiam quo ad hoc, possit ex bonis communibus monasterij compensare expensas factas, aut faciendas in exercitio præfati officij.

41 ℞. Posse, si ex proprio peculio verè non potest sustinere illas expensas; sic enim locum habet compensatio rationabilis; cum impossibilium non sit obligatio *ff. de regul. iur. l. impossibilium*; & necessitas non habeat legem *l. vn. ff. de offic. consu.* multaq; necessitatis causa permittantur, quæ aliàs non permitterentur *c. si quis propter de fur.* Secùs, si Monialis aliunde possit æquè benè sibi consulere quo ad dictas expensas (v.g. ex proprio peculio) nam tunc de talibus bonis censetur sic dispositum à Superiorissa; & alioqui per coactionem ad dicta bona expendenda non fuit violata iustitia, aut fidelitas, vt esse possit locus licitæ compensationi: quod non procederet, si Monialis ijs bonis egeret ad suos vsus necessarios, quibus aliter nequit consulere.

Cæterum quod ait *Azorius to.1.l.12.c.12. q.3.* non peccare contra votum paupertatis religiosum, qui ex communi bibliotheca, aut communi loco aliquid vsurpat ad suum vsum temporalem; peccare verò, si vsurpet ad vsum perpetuum; negat *Sanch sup.c.19. n.*57. cum in vtroque euentu absque Superioris licentia vsurpetur vsus rei pretio æstimabilis; & solum adsit in hoc differentia, quod faciliùs præsumitur licentia ad vsum temporalem, & tunc interueniat materiæ paruitas excusans à mortali, non item à veniali.

QVÆRES XXVIII. An Moniales sine licentia possint recipere aliqua ad proprium vsum, relicto dominio penes dantem.

42 ℞. Non posse; cùm per talem receptionem acquiratur vsus rei acceptæ, qui est pretio æstimabilis, ideoq; prohibitus acquiri à religioso sine debita licentia; vt constat ex dictis *q.2.* & inde suadetur, quòd parum referret religiosum non habere rem propriam quoad dominium, si posset pro suo arbitrio de communibus bonis disponere. ita *Sanch. sup. n.49.* addens secùs dicendum, si religiosus ex licentia Superioris vsum rei accipiat, relicto dominio apud dantem: idque, etsi religiosus consultò hoc faciat, ne res accepta sibi auferatur à Prælato, alijq; religioso detur, vel applicetur communitati: si enim verè dominium maneat omninò penes dantem, religiosus nil sibi vsurpat tanquam proprium, sed solùm vsum, huncq; ex licentia Superioris; quod sine dubio nullam importat speciem proprietatis contra religiosam paupertatem.

43 Quin etiam addit *Sanch. num.* 50. & benè, non facere contra votum paupertatis

tis religiosum: qui sine licentia Prælati ab aliquo petit, vt pecunias deponat apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi vllum ius in illas,& totum illud relinquens apud dantem cum libera facultate illas repetendi, solumque intendens habere opportunè pecunias, & ex quibus, cùm indiguerit, de licentia Superioris accipiat necessaria, non aliter accepturus; & hoc, licet deponens pecunias intendat transferre dominium in religiosum: cùm talis translatio fieri nequeat sine acceptatione religiosi, quæ in præsenti casu non adest. Quæ doctrina procedit item in euentu, quo religiosus dictas pecunias seruaret apud se in depositum eodem prorsus modo, quo erant apud amicum; si quidem illas non habet aliter, quam si essent apud externum depositarium, & alioqui non pugnat cum voto paupertatis esse depositarium rei alienæ.

44 *Sic* non facit contra votum paupertatis religiosus, qui aliquid petit ab alio, sed cum intentione illud non accipiendi absq; licentia, hac ratione intẽdens explorare voluntatem dandi, ne frustra licentiã postulet; vel quia faciliùs eam obtinebit (quamuis id esse possit contra regulam:) & ratio est, quòd tunc verè nihil accipitur sine licentia. ita *Sanch. nu.*52. limitans tamen assertionem, nisi probabiliter credatur fore; vt Prælatus simpliciter negaret facultatem rem illam accipiendi, si nosset illam antea petitam fuisse; & solùm concedit, eò quod putet eam sponte oblatam: tunc quippe ea licentia esset inuoluntaria, vtpotè dolo extorta, & consequenter inualida.

QVÆRES XXIX. An Moniales sine licentia accipere possint aliquam rem animo non vtendi illa sine licentia Prælati mediati, à quo breui sperant illam obtinere, non audentes interim illam petere à Prælato immediato, aut ab Abbatissa.

45 ℞. Posse, si modo supra dicto præfatæ rei dominium apud dantem relinquant vnà cum administratione, tali re non vsuræ, nisi post obtentam legitimam facultatem, eamque interim detinentes quasi in deposito: patetque ex dictis *q. præcedenti*, vbi etiam indicauimus talem modum accipiendi posse esse contra regulam, quæ fortè ipsum vetet; non item, si rem illam sine licentia tacita, aut expressa recipiant, retenturæ ad breue tempus: tunc enim acceptio non fiet sine culpa veniali contra paupertatem religiosam, cùm ei aliquo modo aduersetur, etsi leuiter; quo pacto *S. Bonau. in spec. discipl. ad nouit. p.*1. *c.*4. ait talem receptionem non esse tutam, vt notauit *Sanch. num.*51. ita *Diana par.*1. *tr.*6. *resol.*42. ex ipso *Sanch. & Fausto* contra *Io. de la Cruz*.

QVÆRES XXX. An Moniales recipere possint aliquid sub conditione, si Superior concesserit licentiam.

46 ℞. Posse, si adsit animus rem acceptam restituendi casu, quo negetur licentia, & nullum sit periculum eam tunc reddendi. colligitur ex *Sanchez numero* 69. & patet, quia conditio nihil ponit in esse, & acceptio ista non est absoluta, sed conditionalis; quæ ratio ostendit posse religiosum item aliquid alienare sub dicta conditione; vt in terminis docet Sanch. loco citato, & post illum *Io. de Lugo D.*3. *de iust. num.*161.

QVÆRES XXXI. An Moniales pecc[e]nt mortal. contra paupertatem, si absque licentia Abbatissæ minima recipiant, aut expendant, aut vsurpent ex bonis Conuentus, aut aliunde, & tandem perueniant ad notabilem quantitatem.

47 ℞. Peccare, si minima illa sint pecuniæ: & hoc, licet nunquam habuerint animum plus; quàm illud minimum recipiendi; secùs, si sint comestibilia: idque, etsi intendant continuare dicta furta minima. & ratio est, quod in priori casu Superior est rationabiliter inuitus; non item in posteriori, vt facilè constabit consideranti. ita *Diana sup. resol.*35. alijs citatis: inter quos bene notat *Sanchez sup. c.*21. *n.*33. multò maiorem quantitatem horum comestabilium peti, vt eorum vsur-

vsurpatio sit mortalis, quam in alijs rebus, eamque arbitrio viri prudentis esse taxandam, attenta rerum ipsarum qualitate, & alijs circunstantijs. sicque addit *Sanchez n.*35. in tali casu, quo religiosus minima esculenta accipiat ab externis, maiorem quantitatem exigi, vt acceptio sit mortalis; siquidem hoc cedit in bonum conuentus, quatenus ille religiosus tanto minus ex bonis illius insumet.

QVÆRES XXXII. An Moniales peccent contra votum paupertatis, si ex bonis conuentus, aut etiam ad proprium vsum concessis sine debita licentia alienent donando, aut aliter ea distrahendo.

48 ℟. Peccare, cum sic vsurpent rem independenter à voluntate Superioris, & consequenter de ea disponant vt domini: cum re vera habeant solum facti vsum, & vsuarius nec ipsum rei vsum, nedum dominium possit, alij concedere. ita DD. communiter apud *Sanchez sup. c.* 19. *num.* 64.

Difficultas modò est, an Monialis, quæ ab Abbatissa obtinuit licentiam rem aliquam alienandi, ea amota ab officio, adhuc possit illam alienare vigore præfatæ licentiæ, si certò credat modernam Abbatissam non concessuram talem licentiam, si nosset.

49 ℟. Posse; & probatur, quia concessio dictæ licentiæ est gratia facta: gratia autem facta non spirat per mortem concedentis, nec per eius amotionem ab officio; ex alia parte ea dispositio habitualis modernæ Abbatissæ eam de facto non reuocat, cum intus retentum nihil operetur; ideoque etiam modò durat, ac durabit, vsque dum actu reuocetur a moderna Abbatissa, aut ab alio Superiore competente. Quæ ratio ostendit idem dicendum esse in casu, quo Monialis similem licentiam habuisset à præsenti Abbatissa, & nosset illam omninò velle dictam licentiam reuocare, siue quia omnes alias similes licentias de facto reuocauit, siue quia ea id significauit Moniali amicæ, siue quia cuidam ex Monialibus Discretis præcepit, vt præfatam reuocationem Moniali licentiam habenti iuridicè intimet, quæ tamen nondum illam intimauit: quamdiu enim dicta reuocatio non intimatur iuridicè, durat licentia; vt simili docet *Sanchez lib.* 3. *de matr. D.*30. *n.*12. *& D.*36. *n.*9.

Dices, quid si Monialis, obtenta illa licentia, iam mutauerat consilium, & statuerat rem illam amplius non alienare: potestne nihilominus eam liberè alienare.

50 ℟. Posse; & inde suadetur, quòd, sicut teste *Sanchez l.*8. *de matr. D.*32. *num.*6. duo consanguinei post obtentam dispensationem simul contrahendi, si alter, aut vterque alijs nuptijs copulentur, vidui postea effecti vi prioris dispensationis possunt iungi inter se matrimonio: cùm semel ablatum sit impedimentum, nec obstet tacita illa renunciatio per transitum ad alias nuptias inducta, quippe quæ non fuit acceptata à concedente; sic in nostro casu per concessionem licentiæ sublatum est impedimentum, obstans, ne Monialis rem illam alienare posset; nec potest dici reuixisse ob renunciationem illam licentiæ tacitè factam in ea mutatione consilij, cùm talis renunciatio verè non fuerit acceptata à concedente; vt suppono: quare par ratio procedit in vtroque casu.

QVÆRES XXXIII. An Moniales sine licentia possint sibi inuicem mutuare, aut commodare res proprijs concessa vsibus.

51 ℟. Non posse, quamuis alias sæpe excusentur à mortali ob paruitatem materiæ: quatenus (inquit *Laym. l.*4. *tr.*5. *c.*7. *num.*4.) etsi liber v.g. valeat 10. ducatis, quem sibi vt proprium vendicare mortale esset, vsus tamen libri non perpetuus, sed temporalis (qui conceditur per contractum commodati) non æstimatur tanti, vt sit materia peccati mortalis. præterquam quod in rebus paruis: & crebrò occurrentibus præsumi potest adesse tacitam Superioris licentiam, saltem ad breue tempus; vt notat *Sanch. l.*7. *mor. c.*19. *num.*65. addens non fore mortale religioso sic commodare res ad proprium vsum destinatas, si ille sit securus de earum

rum restitutione, ac conseruatione. ita citati Doctores, à quibus non dissentit *Suar.tom.3.de rel.l.8.c.15.n.4.& Diana sup. ref.*37.dicens ex Lamas,& Fagundez religiosos posse inuicem dare tunicam,caligas,calceos,& etiam cucullam ad vsũ; dummodò dans prouisus sufficienter remaneat, omninò voto paupertatis seruato. Probatur autem assertio quoad primam partem ex eo quod religiosus rerum ipsius vsibus concessarum est merus vsuarius, ideoque non potest propria authoritate concedere alteri vsum illarum, & multo minus dominium: quorum hoc transfertur in alium per mutuum, & ille per commodatum; quæ ratio à fortiori probat religiosum sine debita licentia non posse modo explicato mutuare, aut commodare personis extraneis res ipsi concessas, & multò minus bona communia monasterij; cùm quoad dictas personas, & eiusmodi bona præsumi rationabiliter possit Superior magis inuitus, vt consideranti facilè constabit.

QVÆRES XXXIV. An Moniales sine licentia possint recipere mutuum, ac commodatum, etiam à personis extraneis.

52 ℞. Quòd,cum per mutuum transferatur dominium rei mutuatæ in mutuatarium, & per commodatum vsus rei commodatæ in commodatarium: & alioqui per votum paupertatis sit prohibita acquisitio cuiuscunq; dominij, aut vsus rei pretio æstimabilis facta independenter à voluntate Superioris,vt constat ex supra dictis; hinc sequitur Moniales sine legitima licentia non posse recipere mutuum, aut commodatum, maximè ab externis: quamuis facilius excusari possint à culpa m. quoad commodatum (cum quoad illud faciliùs præsumi possit tacita licentia Superioris, quàm quoad mutuum) & in ipso mutuo ad peccandum m. requiratur maior quantitas, quàm si hæc dono acciperetur; cum re vera iuxta moralem æstimationem minùs sit id, quod accipitur; vt rectè aduertit *Suar.sup.c.*11. *num.*44. ex quo colligitur magna ex parte præsens responsio.

QVÆRES XXXV. An Moniales sine licentia possit permutare res proprijs vsibus concessas etiam cum externis.

53 ℞. Quòd, quamuis Lopez, & Rodriq. relati à *Sanch. n.*67. sustineant partem affirmantem, si ex tali permutatione magna iactura non proueniat conuentui;id probantes tum quòd adsit interpretatiua licentia Superioris:tum quòd talis commutatio non est propriè distractio, aut consumptio,cum æqualia recipiantur pro commutatis. quia tamen actus commutandi est actus dominij, qui rectè potest exerceri solùm ab habente dominium, aut legitimam rei administrationem: propterea si res, quæ commutatur, sit magni pretij, commutatio videtur esse mortalis. ita Sanch. loco citato, & cum eo Laym. vbi supra addens religiosum sic commutantem sæpè excusari à mortali, eò quòd sæpè præsumi possit Superiorem non esse inuitum, vt quæ religioso concessa sunt ad suum vsum (v. g. breuiarium, aut vestem) cum alijs commutet, quæ sibi magis accommodata videntur: præsertim si permutatio fiat cum domesticis, immò etiam cùm externis, si quæ recipiuntur, sint similia, aut æqualia præterquamquod interdum, etsi Superior sit inuitus quoad modum, quia talia fiunt absque eius licentia; non tamen inuitus quoad rem ipsam; sicque commutatio non est mortalis, licèt repugnet paupertatis perfectioni, & aliquando præbeat ansam grauiùs delinquendi contra votum; qua de re *Diana par.*1. *tract.*6. *ref.*38. citans alios.

QVÆRES XXXVI. An Moniales peccent contra votum paupertatis, si absque licentia Abbatissæ recusent res sibi donatas, & quidem sine causa.

54 ℞. Non peccare; cum religiosus ex voto paupertatis non teneatur acquirere, sed solùm non alienare peccare tamen contra charitatem, cum sine iusta causa impediat bonum conuentus, cui res illa donata ipsis acceptantibus fuisset acquisita; non secus ac peccat in Proximi charitatem,qui rogat volentem legare alicui, ne leget;rogatque nulla iusta causa ductus. ita *Sanch.sup.num.*75.& cum illo *Fagund.l.*7.*in decal.c.*7.*n.*5.monens causam iustã recusandi dona oblata posse in pro-

posito casu reputari, ne Superiores putent religiosum habere nimiam familiaritatem cum externis, aut certè vt non maneat obligatus ad rem donatam remunerandam, &c.

QVÆRES XXXVII. An Moniales peccent contra votum, si absque debita licentia accipiant pecuniam ab ipsis liberè distribuendam cuicunque pauperi maluerint, nomine tamen eius, qui dedit.

55 ℞. Videri non peccare; & probatur, quia votum religiosæ paupertatis solum obligat religiosum, ne inscio Superiore acceptet dominium, aut vsum proprietarium alicuius rei: in nostro autem casu non acceptat dominium, aut vsum proprietarium pecuniæ datæ, cum eam detineat, ac distribuat nomine dantis, ergo. ita *Sanch. sup. c.* 30. *n.* 4. alijque doctissimi viri ab eo consulti, quos sequitur *Diana sup. res.* 29. vnà cum Fausto, contra plures alios ab ipso Diana relatos oppositum sustinentes ex eo quòd religiosus in isto casu sibi vsurpat ius aliquod pretio æstimabile, nempe administrandi illam pecuniam, & quidem independenter à Superiore; quod tamen nos negamus, cùm illa possessio, & administratio pecuniæ independens à Superiore sit proprietaria, quæ exercetur nomine proprio.

QVÆRES XXXVIII. An Moniales delinquant contra votum paupertatis, si authoritate propria recipiant in depositum pecunias alienas.

56 ℞. Non delinquere ob rationem q. præcedenti tam, quæ item procedit in præsenti casu: peccare tamen aliundè, si absque consensu saltem tacito, ac præsumpto Prælati depositum graue accipiant: idque ob contractum initum, ac obligationem propria authoritate susceptam. quamuis aliàs monasterium non teneatur de deposito culpa religiosi depositarij amisso, aut deteriorato, tametsi suscepto ex licentia Superioris: siquidem licentia solùm facit, vt licitè religiosus recipiat depositum, non item vt Prælatus, vt conuentus inde obligentur: quod procedit etiã in euentu, quo ipsemet Prælatus accipiat depositum sine monasterij consensu: tunc enim monasterium non tenetur in eo; cum in illud non consenserit. ita *Molin. tract.* 2. *D.* 525. *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 14. *n.* 27. *Castr. Pal. tract.* 16. *D.* 4. *p.* 13. §. 4. *n.* 3. monens religiosum depositarium, cuius culpa amittitur, aut deterioratur depositum, teneri soluere, si aliquando sit soluendo; vt si habeat peculium suæ dispositioni relictum, ex quo sine graui incommodo soluere possit.

QVÆRES XXXIX. An Monialis recipiens aliquid ab alia Moniali eiusdem conuentus habente licentiam dandi, egeat noua licentia ad recipiendum.

57 ℞. *Sanchez l.* 7. *mor. c.* 19. *n.* 72. egere, nisi ex coniecturis probabiliter colligatur oppositum: & probat, quia per votum paupertatis impediuntur religiosi non solùm, vt non dent propria authoritate, sed etiam vt non accipiant sine debita licentia: sicque concessio licentiæ est ablatio talis impedimenti: cum ergo ista impedimenta sint diuersa, & Superior possit de facto auferre vnum, alio non ablato (etsi simpliciter posset auferre vtrumque) consequenter auferens impedimentum ex parte dantis non censetur auferre etiam ex parte accipientis, nisi se declaret. Oppositum sustinet *Io. de Lugo D.* 3. *de iust. n.* 164. ex sententia R. Admodum P.N. Vitelleschi; nimirum quòd, licèt, stando in rigore iuris, duplex licentia requiratur in casu proposito; de facto tamen ea videtur esse mens Superioris, vt data subdito licentia dandi, aut accipiendi, alij eiusdem Prælati subditi possint ab eo accipere, aut ei dare; dummodo nihil in fraudem fiat: qualis fraus interueniret, si quis, mediante eo, qui dictam licentiam haberet dandi, & accipiendi, vellet dona sua transmittere ad alios; is enim casus non censeretur comprehensus in ea generali intentione Superioris. idem sentit Diana à me consultus.

E' contra putat *Io. de Lugo loco cit. n.* 159. religiosum habentem à Prælato licentiam dandi, aut accipiendi, vigore illius regulariter posse absque alia facultate vendere, ac emere, probatque, quia licentia dandi, & accipiendi non requiritur in religioso, nisi vt possit acquirere, & transferre, dominium: in quibus ille

pendet

pendet à voluntate Prælati: quod autem emptio, ac venditio addunt peculiare, non videtur necessarium petere nouam licentiam; si enim ablatum est impedimentum abdicandi dominium pretij, & acquirendi dominium rei, iam votum paupertatis non obstabit, quo minùs fiat contractus emptionis, ac venditionis; totum autem impedimentum est per licentiam dandi, & accipiendi sublatum, sicque non requiretur alia licentia ad dictos contractus. *Sic Io. de Lugo* monens tamen *n.*160. se hic loqui de religioso habente facultatem dandi, & accipiendi: qui enim solum haberet facultatem dandi, non posset vendere; cum venditio contineat acquisitionem pretij, quæ acquisitio non est datio, sed acceptio: monet item licentiam dandi, & accipiendi præfatam ex intentione Prælati non extendi ad emptionem, & venditionem talem, quæ esset negotiatio, aut haberet speciem negotiationis; cum in his appareat specialis turpitudo, aut indecentia, quæ non adest in simplici datione, & acceptione.

Addo violare votum paupertatis Monialem, quæ habens licentiam dandi rem aliquam, aut vni, dat aliam, aut alteri, cui dandi scit Abbatissam non daturam fuisse facultatem. ita *Barcus in speculo c.6.* & patet, quia licentia data non extenditur ad hos alios casus, sicque Monialis censetur dare sine licentia.

QVÆRES XL. An Moniales hoc ipso quòd deputantur ad officium monasterij exigens multas, ac graues expensas, ab ipsis faciendas, sine licentia ab amicis, & consanguineis recipere possint pecunias ad talem effectum.

58 ℟. Videri posse ex tacita, & interpretatiua voluntate Superiorissæ deputantis ad talem officium: moueor ex doctrina, quam in simili casu tradit *Suar. tom.3. de relig. l.8.c.11.n.7.* Superiorem scilicet dantem religioso facultatem ad peregrinandum, & non prohibentem aliquid recipere, virtualiter censeri dare facultatem ad recipienda ea, quæ aliàs prudenter, & cum decentia religiosa recipi possunt; facultas enim vna intelligitur implicitè contineri in alia; quæ doctrina vtique potest adaptari ad præsentem casum, &, si applicetur, probabit intentum. Quamquam aliàs Superiores Monialium deberent coercere nimiam licentiam, quæ in aliquibus monasterijs quoad hoc reperitur; ijs omninò interdicendo expensas non necessarias, ac nimis excedentes, quæ vtinam non ordinentur ad luxum, ac fastum inanem.

QVÆRES XLI. An Moniales delinquant contra votum paupertatis, si indigentes maiori summa pecuniæ, quam concederetur ab vno tantùm ex suis Superioribus, recipiunt illam modò de licentia Abbatissæ, sed modò cùm facultate proprij Prælati, vsque dum perueniant ad summam ab ipsis intentam.

59 ℟. Non delinquere, cùm sic acceptio non fiat sine licentia legitimi Superioris, & Monialis modo dicto eam petens à pluribus Superioribus non possit dici facere fraudem, sed vtatur iure suo, ijs cumulatiuè concurrentibus quoad facultatem concedendi dictam licentiam. quæ ratio indè etiam confirmari potest, quod *Sanch. l.8. de matr. D.*23. *n.*1. alijs citatis, probabile putat indigentem dispensari in pluribus impedimentis matrimonij posse petere, & obtinere dispensationem super vno illorum, & postea super alio; idque etsi in priori petitione consultò omittat proponere posterius impedimentum: innuitque satis apertè ligatum voto castitatis, si velit ducere consanguineam, posse priùs petere ab Episcopo dispensationem voti (si is possit dispensare,) & postea dispensationem consanguinitatis à Papa: quæ faciunt ad nostrum casum; maximè cùm concessio licentiæ ad accipiendum iuxta dicta *q.*34. sit veluti ablatio impedimenti obstantis, ne religiosus liberè possit accipere.

QVÆRES XLII. Quale peccatum faciant Moniales violando votum religiosæ paupertatis.

60 ℟. Committere peccatum m. si quantitas rei indebitè vsurpatæ, alienatæ sit grauis: talem autem grauitatem iuxta *Mirandam tomo 1. manual. q.28. art.17.*

determinandam esse in particulari pro temporum, locorum, religiosorum, personarum, & aliarum circumstantiarum hic, & non concurrentium varietate: supponendo tamen in præsenti materia differendum esse de religiosis, ac de filijs, ita vt eorum furta dicenda sint æquiparari furtis filiorum; sicut notant *Fagund. sup.c.5.n.1.* hinc inferens *n.2.* quantitatem sufficientem ad peccatum m. esse summam quinque argenteorum; *Diana resol.36.* ex Sanch. & Io. de la Cruz putante summam 4. argenteorum ad talem effectum sufficere: quod non admittunt neq; Cenedo, nec Petrus de Ledesma, apud ipsum Dianam sustinentes religiosum surripientem 8. aut 9. regales ex bonis communibus conuentus aut religiosi particularis non peccare m. neque *Rodr. in sum.tom.4.cap.118.num.27. & 29.* putans religiosum tunc committere furtum m. quando peruenit ad summam 2. aureorũ: quòd licèt Diana dicat sibi non placere, ait tamen admitti tum à Soto, tum ab Aragono. Verùm in materia paupertatis religiosæ sicut abstinendum est à doctrinis nimis laxis, ne inducatur relaxatio regularis disciplinæ: sic & cauendum à nimis rigidis, ne religiosorum conscientiæ illaqueentur, vt notat *Suar. sup.n.40.*

Notat autem *Io. de Lugo sup.n.162.* contra Sanchez non peccare contra votum paupertatis religiosum, qui dat alteri religioso non habenti licentiam accipiendi: probatque ex eo quòd, sicut habens votum castitatis non peccat contra suum votum, quando est causa, quòd quis cum alia fornicetur; cùm votum solum obliget vouentem, vt ipse sit castus; non autem vt alij sint casti: sic meum votum paupertatis me solum obligat, vt ego sim pauper, non autem quòd procurem, vt alij sint pauperes, vnde fit, vt, licèt in casu proposito contrahi possit malitia scandali, quatenus religiosus cooperatur peccato alterius contra suum votum; non tamen peccet contra suum votum paupertatis.

QVÆRES XLIII. Quas pœnas incurrant Moniales violantes votum religiosæ paupertatis.

61 ℞. Incurrere eas, quas afferemus infra *cap.8.quæst.36.* moneo hic ex *Castro Palao sup.D.3.p.24.num.4.* dictas pœnas incurri solum post iudicis sententiam, & à religiosis retinentibus proprium; non item ab ijs, quæ sine debita facultate aliquid alienant, aut accipiunt, etsi aliàs delinquant contra votum paupertatis.

QVÆRES XLIV. Quæ licentia excuset à violatione voti paupertatis.

62 ℞. Excusare licentiam, quæ sit voluntaria, ac iusta; siue sit expressa, siue tacita, seu præsumpta, ac interpretatiua, vt notant communiter Doctores; & ratio est, quod, posita tali licentia, religiosus non operatur nomine proprio, sed alieno, nempè Superioris. Ea autem non erit voluntaria, si sit ex metu, coactione, dolo, vel fraude: cuiusmodi esset etiam illa, quæ extorqueretur, tacitis ijs, quibus declaratis, licentia solet denegari, vel falsò expressis ijs, vi quorum licentia conceditur, aliàs deneganda; hec enim actum reddunt simpliciter inuoluntarium. Præterea licentia debet esse iusta, .i. concessa sine iniustitia: sicque religiosus surripiens aliena cum licentia Prælati violat votum paupertatis: non quia vtitur alienis præcisè, sed quia vtitur sine licentia legitima: quod procedit etiam de religioso ex licentia Prælati expendente in vsibus illicitis; cum talis licentia dari ab eo non possit, ac proinde sit nulla, vtpotè data à non habente potestatem, vt notat *Sanch.l.7.mor.c.19.n.31.* id tamen intelligendo iuxta dicta in *hoc c.n.18.*

63 Tacita autem dicitur illa licentia, quæ virtute continetur in alia expressa, vt in casu proposito *q.35.* item si consuetudine inductum sit religiosum posse aliqua recipere, retinere, aut expendere, & Superior consuetudinem non reuocet, cùm facilè possit: item, si Superiore conscio, nec prohibente, cùm facilè possit, aliquid recipiat, retineat, aut expendat religiosus; cùm in tali dissimulatione virtualiter contineatur quædam approbatiua voluntas vt patet.

64 Addo excusari religiosum à vitio proprietatis, si det, aut recipiat de licentia Superioris solùm præsumpta; præsumens scilicet ipsum daturum esse licentiam,

tiam, si peteretur, sed religiosus omittit petere ex erubescentia, aliove respectu humano: cùm ad vitandam proprietatem sufficiat religiosum operari nixum voluntati Superioris saltem futuræ; quo pacto ad vitandum furtum sufficit ea præsumptio de voluntate domini, vt constat ex *l. inter omnes*, *§. rectè*, *ff. de furtis*. Quamuis alia in tali receptione, ac bonorum dispositione ferè semper venialiter peccetur, eo quòd Superior cum commodè adiri possit, ægrè ferat modum accipiendi, ac disponendi de rebus clandestinum. ita *Nau. com. 2. de regul. num. 20. Suar. sup. c. 11. num. 11. Sanch. l. 7. mor. c. 19. num. 13.* & cum ijs *Castr. Pal. p. 23. n. 8. 9.* docens ex Nau. Less. Mendoza, Suar. & Sanch. in præsenti materia sufficere probabilem cognitionem præsumptæ voluntatis Superioris, non autem requiri certam; cum sic operans moraliter certus sit de voluntate Prælati, nec exponatur morali periculo operandi sine licentia, tametsi physico periculo exponatur, quod parum refert.

65 Cæterum voluntas præsumptiua Superioris ex multis capitibus colligi potest; & maximè si constet experientia ipsum solere libenter concedere alijs talem licentiam, nec notabiliter ægrè ferre, vt non petatur: item si scias illum esse Superioris affectum in te, vt libenter tibi daret, si id ab eo peteres, aut nosset te eo indigere, aut desiderare.

66 Rursus licentia debita, sed negata non semper excusat religiosum à vitio proprietatis, sed solùm quando Superior negat ea, ad quæ religiosus habet ius à religione (cuiusmodi sunt necessaria ad victum, & vestitum iuxta receptum morem Ordinis) & insuper negat licentiam ea recipiendi ab externis tunc enim licentia censetur concedi ipso iure à religione, vtpotè iniustè negata à Superiore.

An autem Abbatissa possit Monialibus subditis concedere licentiam accipiendi, retinendi, ac distribuendi, & in qua quantitate.

67 ℞. Posse; cùm ipsa verè habeat administrationem Conuentus, eique promittatur obedientia; vt inter alios notauit *Laym. sup. num. 15.* ex Sanch. assertionem benè limitans, nisi consuetudine, aut constitutione religionis talis potestas restricta sit. Quantitas autem, si aliunde non taxetur siue statuto, siue consuetudine, definiri debet arbitrio prudentis, considerata occasione, seu necessitate, facultate Conuentus, & alijs circumstantijs; sicut in simili aduertit *Suar. c. 15. n. 13.* Quanquam, quòd spectat ad dandam licentiam accipiendi, Monialium Superioribus restringenda non videatur facultas cùm ex ipsa acceptione monasterium ditescat nec apparet ratio, cur dicta facultas restringi debeat, vt consideranti facilè constabit.

68 Quando ergo in materia paupertatis quærimus, an Moniales de licentia Superioris possint facere, hoc, aut illud; nomine Superioris intelligimus tum propriam ipsarum Superiorissam, cum illarum Prælatum, siue sæcularem, si sint immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: siue regularem, si sint exemptæ: quod est benè notandum.

QVÆRES XLV. Qualiter epicheia excuset à vitio proprietatis.

69 ℞. Excusare, si duo concurrant; nimirum quod res vrgeat; & quod Superior absit, vel certè non ita præsto adiri possit. ita *Less. lib. 2. cap. 41. num. 79. Lopez lib. 2. de contr. cap. 40.* alijque quos sequitur *Fagund. sup. c. 5. n. 20.* monens epycheiam in eo consistere, quòd subditus rationabiliter præsumit, & iudicat Superiorem hìc, & nunc concessurum talem licentiam; quo modo epycheia coincidit cùm licentia præsumpta.

70 Constat autem, quòd, sicut, quando tota ratio accipiendi, aut alienandi ex epycheia fuit non fuisse præsentem Prælatum, aut non potuisse commodè adiri ob aliquod impedimentum, tenetur religiosus rem totam aperire Superiori: sic è contra ad id non tenetur, si ratio accipiendi, aut alienandi fuit, quia religiosus probabiliter credidit Prælatum sibi facilè concessurum licentiam, si peteret iuxta

dicta *q. praeced. §. caeterum*: idque etsi res extet apud se inconsumpta. ita *Fagund. sup. n. 22.* ex Sanch. Nau. Mendoza, & Graphio.

QVÆRES XLVI. Qualiter consuetudo excuset à vitio proprietatis.

71 ℞. Quòd, licèt multi DD. asserant consuetudinem communem dandi, & accipiendi aliquid in religione absque licentia non excusare à vitio proprietatis; eò quòd voti obligatio sit de iure naturali, contra quod non praeualet consuetudo; si tamen vidente, & non contradicente Superiore, vigeat consuetudo dandi, accipiendi, aut expendendi in vsus licitos non petita expressa licentia: valebit talis consuetudo, & excusabit à vitio proprietatis; cum sic interueniat licentia tacita, & voluntas Superioris explicata per eam consuetudinem receptam, sicque nil capiatur, retinente Superiore, aut contra votum. ita alijs citatis *Sanch. l. 7. mor. c. 19. n. 7.* quem sequitur *Fagund. sup. n. 12.* addens *n. 13.* eandem consuetudinem, quae excusat ab acceptione, excusare etiam à retentione, ac expensione; cùm praecipuum signum proprietatis sit possidere seu detinere aliquid absque legitima Superioris licentia. Quare & Moniales, & viri religiosi attendere debent, in quibus rebus, & quò vsque in proprio monasterio, ac Ordine extet facultas generalis, & consuetudo circa danda, & accipienda: id enim sufficit, vt excusentur à vitio proprietatis, ac violatione voti; modò distractio bonorum non fiat ad vsus inhonestos, ac illicitos. in quo casu vtique non excusaret consuetudo; cum nec excuset licentia expressa Superioris, si fortè daretur, vtpotè illegitima, & inualida, quantumuis daretur de consensu totius monasterij, vt rectè aduertit *Fagund. num. 33.* idque iuxta dicta hìc *num. 18.*

QVÆRES XLVII. An recipiens à Monialibus in quantitate notabili absque licentia possit rem acceptam retinere, vel debeat restituere.

72 ℞. Per se loquendo, teneri restituere rem sic acceptam vtpotè datam ab vno, qui dare non poterat, & contra voluntatem monasterij, sub cuius dominio est res accepta; quanquam *Cast. Pal. tract. 16. D. 3. par. 23. num. 5.* ex Rebello dicat per accidens frequenter indebitè recipientem à religioso excusari à restitutione, eò quòd, facta alienatione, praesumi potest religionem consentire, ne sibi restituatur taliter res accepta; quod ea facere potest, ne aliàs honor illius, ac sui religiosi periclitetur. Vnde *Fagund. supr. cap. 5. n. 36.* haec habet: *Ex vno tamen principio fortè poterimus excusare illos, qui rem bona fide à religioso acceperunt, & iam apud illos non extat, sed consumpta est: ex eo scilicet quòd bona fide acceperint, & melior sit conditio possidentis; quare hoc animaduertant Confessarij, ne conscientijs hominum inijciant scrupulos: nam si poenitentes bona fide possident, & bona fide acceperunt, dissimulari poterit, maximè si res iam non extet, & hoc iuxta aliquos, mihi tamen omninò contrarium videtur*; sic ille.

73 Addit *Sanch. sup. num. 35.* quòd si saecularis daret aliquid Monacho non sibi retinendum, nec ad libitum consumendum, sed dandum foeminae, cùm qua ipse Monachus fornicaretur; si is de facto illud tradat foeminae; haec non tenetur restituere, cum illud censeatur accepisse, non à Monacho, sed ab illo saeculari, Monacho in ea datione se habente solum vt executore: nec appareat vllus titulus, ex quo illud duci debeat acquisitum monasterio.

Addo ego, quòd si recipiens à Moniali indebitè dante, tantundem rei refundat, quantum accipit (& quidem in re vtili) videtur liberari ab onere restituendi: quippe qui, etsi non habeat expressam intentionem compensandi damnum sua causa illatum monasterio, habet tamen virtualem, quae sufficit; cum lex absolutè praecipiat actum, non autem quòd fiat tali intentione, & aliàs teste *Sanch. sup. n. 100.* possit talis restitutio fieri religioso danti, nisi timeatur illum vanè, & contra Praelati voluntatem iterum consumpturum esse: in quo casu facienda erit monasterio. nobiscum sentit *Diana p. 5. tract. 13. resol. 94. v. at negatiuam.*

QVÆRES XLVIII. An, & quo modo Moniales distrahentes bona, siue sibi

sibi concessa ad vsum, siue communia Conuentus teneantur restituere.

74 ℞. Teneri, sin minùs restitutione impropriè dicta, quæ non fit nisi ex proprijs bonis (saltem restitutione impropriè dicta nempè abdicando à se vsum proprij peculij, si quod habent, & eo minùs egent pro rebus necessarijs; & ratio est, quòd Monialis in casu proposito non excusatur à restitutione, nisi ex impotentia; impotentia autem non excusat, nisi eo modo; quo est: vnde, cùm in hoc casu non adsit impotentia absoluta (stante quod Monialis potest modo dicto restituere) eam absolutè non excusabit ab onere restituendi, sed solùm in eo, quod non teneatur restituere ex bonis simpliciter proprijs. Colligitur ex *P. Nauarro l.3. de restit. c.1. n.198.* quem sequuntur *Fagund. l.7. in decal. c.5. n.35.* & alij; quorum aliqui addunt religiosum obligatum restituere monasterio, si non habeat peculium, ex quo restituat modo supra dicto, teneri vel magis laborare, vel sibi ex concessis aliqua minùs necessaria subtrahere, vel aliundè ab amicis, aut consanguineis procurare bona, ex quibus debitam faciat restitutionem: sed hæc duriora sunt, ideoq; magis consulenda, quàm præcipienda vnde *Alphons. de Leone de offic. & pot. confess. recoll. 11. n.292.* ait religiosum, si non habeat redditus, in casu proposito non teneri ad quidquam, nisi quod inducat, eum cui dedit, vt restituat; quæ sunt benè notanda, quia faciunt ad praxim; præterquam quod *Rosella v. Monachus n.7. Armilla ibi n.12. Tabiena ibi n.11. & Sylu. v. religio. 8. q.3.* negant religiosum absque licentia Superioris aliquid dantem, aut dispensantem teneri ad restitutionem; cùm restitutio fieri debeat ex proprio, & religiosus nihil proprij habeat.

QVÆRES XLIX. An Monialis rem acceptam sine licentia Superioris, debeat tradere monasterio, vel certè reddere ei, qui dedit.

75 ℞. Debere tradere Monasterio, si donatio ex parte dantis facta fuit cum absoluta voluntate donandi. ita in terminis *Suar. sup. c.11. n.35.* probatque ex eo quòd, cùm donatio hæc cedat in bonum religionis, quantuncunque ea contradicat acceptioni, postquam tamen facta est, semper censetur illam acceptare, quatenus potest sibi prodesse, & non obesse: sicque res donata censetur acquiri ipsi religioni iuxta regulam communem iuris: *Quidquid acquirit religiosus, acquirit religioni, c. statuimus 18. q.1.* præterquamquod dici potest donationem esse ipso iure validam, & acceptatam: quælibet autem res tradi debet suo domino, vt patet. Secùs dicendum esset, si dans non habeat voluntatem absolutam donandi, sed solùm sub conditione expressa, aut tacita, quòd res data cedat in proprium vsum, ac dominium Monialis, cui datur, & ab ea possideatur independenter à Superiore: tunc enim Monialis debet rem acceptam restituere danti; quippe qui illius dominium nunquam à se abdicauit (idque ex defectu sufficientis voluntatis, conditione illa apposita, impediente translationem dominij) & alias quælibet res debetur suo domino.

SECTIO II.

De Voto Castitatis, ad quam tenentur Moniales.

76 AD *quam Castitatem teneantur Moniales.*
77 *Ad quid obligentur ex voto religiosæ Castitatis.*
78 *Eius violatio sub qua pœna ipsis vetita.*
79 *Violator Monialis quibus pœnis plectatur.*
80 *Violatio Monialis est mixti fori.*
81 *Iure Ecclesiastico prohibentur Moniales nubere.*
82 *Qualis sit violatio Monialis quoad malitiam.*

83 *In quibus casibus contingat violatio voti castitatis: ea non includit malitias, quas violans ignorat, aut non aduertit; si quam tamen taliter ignoratam confiteatur, benè confessus est: violatio item voti annexa peccato luxuriæ potest seorsim aperiri in confessione, si inculpatè sit omissa: copula habita cum muliere dormiente est Raptus, Bestialitas verò, si cum mortua.*

84 *Custodia clausuræ summè confert ad obseruantiam Castitatis Monialium: idque ex varijs capitibus, quæ recensentur.*

85 *Qualiter procurata in Ecclesia.*

86 *Fuga conuersationis sæcularium vtilis Castitati.*

87 *Moniales debent abstinere ab ornamentis superfluis.*

88 *Debent amouere occasione peccandi, etiam minimas.*

QVÆRES I. Ad quam Castitatem teneantur Moniales vi huius voti.

76 ℞. Quòd, cùm Castitas dupliciter considerari possit; nimirum vel vt importat perpetuam abstinentiam ab omnibus voluptatibus carnis, tam licitis, quàm illicitis, & dicitur virginalis, vel vt respicit viduas, aliasque fœminas non virgines, & dicitur simpliciter castitas; votum castitatis, quòd faciunt Moniales, obligat ad virginitatem quidem, si tunc sint virgines, ad castitatem verò simpliciter dictam, si tunc non sint virgines. ita in terminis *Tambur. de iure Abbatis. D.* 10. *q.* 1. *num.* 3. & patet, quia votum castitatis importat abstinentiam cuiuscunque delectationis venereæ, siue licitæ, siue illicitæ, vt iam dictum est: ergò & importat obligationem conseruandi virginitatem, si vouens illam habeat, cùm ea non possit deperdi, nisi per delectationem aliquam veneream, quæ ei omninò est prohibita vi talis voti; ex alia parte votum castitatis, quod facit fœmina non virgo, nequit obligare ad virginitatem seruandam, cum virginitas semel amissa non possit recuperari iuxta cōmunem DD. sententiam cum *S. Tho.* 2. 2. *q.* 152. *art.* 3. *ad* 3. aliàs obligaret ad impossibile, cùm tamen impossibilium non sit obligatio.

QVÆRES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti castitatis.

77 ℞. Obligari ad perpetuò abstinendum ab omni actu venereo tam interno, quàm externo, castitati contrario, & consequenter à morosa, ac voluntaria delectatione de actu turpi; estò illa sit absque desiderio, immò cum proposito non committendi talem actum exteriorem. ita *Suar. tom.* 3. *de relig. l.* 9. *c.* 2. *nu.* 2. & patet ex ipsa natura virtutis castitatis simpliciter dictæ, vt constabit eam benè consideranti.

QVÆRES III. Sub qua pœna prohibeantur Moniales violare votum castitatis.

78 ℞. Prohiberi sub pœna, quòd si se violari permittant, perpetuo carceri mancipentur: idque ex *cap. impudicas.* 20. *q.* 1. & quidem meritò; cum, teste *Alexandro ab Alex. l.* 5. *dier. gen. c.* 12. Virgines Vestales, quæ antiquitus dijs falsis virginitatem vouebant, ex iure scripto, in casu, quo permitterent se violari, virgis cęderentur, & postea viuæ in terram defoderentur in pœnam tanti sceleris cōmissi.

79 Notat autem *Tambur. sup. D.* 11. *q.* 2. abutentem Moniali contra castitatem, iure quidem pontificio in foro contentioso puniri pœna depositionis ab ordine, & amissionis beneficiorum, si sit Clericus, debereq; includi perpetuò in monasterio ad agendam pœnitentiam; si verè sit laicus debere excommunicari, *c. si qua monacharum* 27. *q.* 1. iure autem ciuili puniri pœna mortis, *Authent. de sanctis. Episc. §. penult.* bonaque eius, si vis, aut raptus in tali sacrilegio interueniat, debere applicari monasterio, in quo degebat Monialis modo dicto violata; idque iuxta *l. raptores*, *§. bona autem*, *C. de episc. & cler.* quod notauit *Farinac. de delic. carn. q.* 146. *§. sacrilegium num.* 10. & cum eo *Tambur. num.* 6. addens *quæst.* 3. *n.* 3. Moniales in proposito casu mitiùs puniri, quàm mares sacrilegij complices,

eò quòd ipsis tanta culpa non insit, sicut maribus, qui eas inclusas attentarunt, illarumque pudicitiam solicitarunt, præterquamquod Moniales, cùm non raro inuitæ includantur monasterijs, & addicantur statui religioso contra dispositionem sacrorum canonum; in foro externo, sin minùs in totum, saltem ex parte videntur posse excusari, si ex fragilitate interdum delinquant.

Cæterum sacrilegium commissum cum Moniali est mixti fori, adeoque æque principaliter de illo contra laicum cognoscere potest iudex sæcularis, atque ecclesiasticus; ita vt inter eos sit locus præuentioni iuxta, *c. proposuisti de foro comp. c. fælicis de pœnis in 6. & c. cum sit generale de iudicijs.* ita *Farin. in praxi crim. q.8. n.132. Gutier. in pract. l.3. q.1. n.13.* alijque Doctores ferè communiter teste *Tambur. sup. q.5. n.1.* contra Baldum, & Nauarrum apud eundem *Tambur. nu.2.* sustinentes cognitionem dicti delicti principaliter, & priuatiuè pertinere ad Ecclesiam, etiam contra laicos.

QVÆRES IV. An, qualiter, & quo iure Moniales vi voti solemnis castitatis prohibeantur contrahere matrimonium.

80 ℟. Prohiberi iure solùm ecclesiastico, vt plurimis citatis ostendit *Sanch. l.7. de matr. D.26. n.2.* & quidem ita, vt non solùm illicitè, sed etiam inualidè contrahant, si fortè attentent contrahere. est de fide, cum sit definita in pluribus Concilijs, & præsertim in *Trid. sess.24. de matr. can.9.* communisque Doctorum, & quidem, cùm Religiosi, relicto statu imperfectiori, transeant ad perfectiorem, magna deliberatione præmissa, & annua probatione, ac publicè populo inspectante se Deo per vota consecrauerint æquum erat, vt Ecclesia saltem prouideret eos non posse postea validè matrimonium contrahere; ne aliàs daretur ansa descendendi ad statum imperfectiorem, & ex priori fide violata scandala multa, & grauia identidem pullularent.

81 Notat porrò *Lezana tom.1. cap.25. n.15. ex Toleto l.1. c.39.* eos, qui scienter contrahunt matrimonium cum Monialibus, & Moniales ipsas contrahentes incurrere excommunicationem latam in *Clem.1. de consang. & affin.* additque ex eodem *Toleto l.6. c.15.* eum, qui Monialem recipit in vxorem, in pœnam tanti sacrilegij prohiberi contrahere cum quacunque alia: idque ex *26. q.1. can.* si ergò.

QVÆRES V. An violatio voti castitatis respectu Monialis vt sic importet plures malitias in confessione necessariò exprimendas.

82 ℟. Non importare, nisi malitiam sacrilegij, ideoque Glossam (dum ait in *cap. virginibus 27. q.1.* eum, qui copulam habet carnalem cum Moniali, illaqueari tribus criminibus, nempe sacrilegio (quod nos etiam admittimus) adulterio spirituali (quatenus violat sponsam Christi) & incestu (cum Monialis sit sponsa Dei, qui est pater noster, & consequenter consanguinea nostra, cum omnes simus filij Dei) sano modo intelligendam: nimirum violationem Monialis præter malitiam sacrilegij, quæ necessariò exprimi debet in confessione, inuoluere alias duas rationes, quæ aliquo modo aggrauant delictum, diciq; possunt veluti circumstantiæ aggrauantes; hinc tamen non sequitur eas importare diuersa crimina simpliciter dicta, & consequenter necessariò exprimenda in confessione: cùm probabile sit circunstantias aggrauantes intra eandem speciem non esse necessariò distinctè confitendas, vt suo loco tradunt DD. Et certè, quod violatio Monialis importet malitiam sacrilegij, constat, quia Monialis vi religiosæ professionis est persona Deo sacra; qui autem peccat contra personam sacram, committit sacrilegium vt colligitur ex *c. impudicas, c. virginibus, & c. si qua monacharum 27. q.1.*

Concedo tamen quòd, si Monialis violans castitatem cum Sacerdote inuincibiliter ignoret, aut non aduertat per votum castitatis à se, & à complice emissum duplicem induci rationem sacrilegij actui luxuriæ à se cōmisso; non tenetur talem circumstantiam confiteri: quàm aliàs confiteri deberet, teste *Lessio l.4. de iust. c.3. n.84.* cum, data hypothesi, violatio castitatis per accidens annexam non habeat

habeat duplicem illam rationem sacrilegij. & hoc ob doctrinam traditam à *Sanchez l.1. mor. cap.16. num.* 10. illum scilicet, qui carnaliter cognoscit fœminam, quam noscit non esse suam, ignorat tamen inuincibiliter esse ipsius consanguineam (cùm verè sit consanguinea) esse reum fornicationis, non item incestus: cùm malitia incestus non possit ei imputari ad culpam, vtpotè incognita, adeòque inuoluntaria. Quæ doctrina benè notanda est à Confessarijs, tanquam fauorabilis rudioribus pœnitentibus: cùm enim ij ex ruditate ingenij, aut defectu scientiæ, vel etiam aduertentiæ in peccatis Luxuriæ plerumque apprehendat solùm rationem generalem peccati contrà castitatem, nullo modo aduertendo malitiam adulterij, incestus, sacrilegij, &c. non tenentur posteà confiteri has tales malitias (etsi post factum illas aduertant) sed sufficit eos confiteri se peccasse contrà castitatem, seu peccato Luxuriæ.

Accedit, quòd si Monialis fornicetur cum viro coniugatu inuincibiliter non aduertens se ex parte complicis committere adulterium; & tamen dicat in confessione se commisisse adulterium (quod verè non commisit, dato quòd in actu peccandi non aduerterit hanc talem malitiam) si posteà doctior facta cognoscat copulam à se habitam cum viro coniugato non habuisse malitiam adulterij formalis, sed solùm materialis, ideòque non culpabilis; non tenetur id in alia confessione manifestare: cùm sufficienter confessa sit suum peccatum, nempe simplicem fornicationem (loquendo de malitia consurgente ex parte complicis) hòc ipso quòd confessa est se adulterium commisisse; quod continet in se totam malitiam fornicationis simplicis, superaddendo illi aliam malitiam oppositum iustitiæ, per quam constituitur in esse adulterij: sicque non est opus illam confiteri se commisisse fornicationem; cùm confitens adulterium implicitè confessa sit & fornicationem.

Adde ex *Cardinale de Lugo D.16. de pœnit. num. 649. & alijs*, ab ipso relatis *num.*645. quòd si adstrictus voto castitatis fornicetur, & in confessione dicat se fornicatum fuisse, omissa inculpatè circunstantia voti; sufficit illum posteà confiteri se violasse votum in re graui. & ratio est, quod violatio voti secundùm se habet suam malitiam vltimò completam, & in specie atoma independenter à malitia opposita castitati; ideòque malitia violationis sufficienter potest explicari, non explicatur malitia, quæ aduersatur castitati.

QVÆRES VI. In quibus casibus Moniales violent votum castitatis.

83 ℞. Violare, si quem ex actibus sequentibus exerceant: & quidem 1. si deliberatè capiant delectationem morosam de rebus venereis; si propriam pollutionem procurent, aut de ea aliunde secuta turpiter delectentur: si munusculis, literis, aut nuncijs turpes foueant amicitias, siue cùm alijs monialibus, siue cum personis laicis: si ex malo fine obscœnos habeant sermones, aut ex alijs audiant, librosve turpes, & amatorios legant: si retineant obscœnas imagines, vel etiam proprij amasij imaginem: si aspiciant obiecta impudica, & valdè prouocantia ad libidinem, vel se inspiciendas exhibeant ijs, à quibus sciunt se turpiter amari: si lasciua canant, aut etiam indifferentia animo excitandi audientes ad turpem sui amorem: si à somno excitatæ delectentur de somnijs obscœnis noctu habitis: si turpes habeant conuersationes, siue cùm alijs Monialibus, siue cum sæcularibus: si carnalibus delectentur osculis amplexibus & alijs tactibus obscœnis; si indebitè se ornent ad malum finem: si voluntariè se detineant in occasione proxima violandi votum castitatis. in his, inquam, omnibus casibus violatur votum castitatis à Monialibus.

Vnum hic obiter moneo amicissimum *P. Dianam p.9. tractat.9. resol.* 2. videri minus sufficienter impugnasse quod dico *tr.4.c.3. n.*70. copulam scilicet habitam cum fœmina dormiente in eam ante somnum non consentiente habere malitiam Raptus formalis: impugnat enim tum quia in hoc casu non videtur interuenire

iniu-

iniuria, ac violentia, quæ ſupponitur ad raptum; cum abſit fraus, & ea ipſa iniuria, quæ fit fœminæ, ei non ſit nota, vtpotè concubitum non ſentienti ratione ſomni, quo eſt conſopita: tum quia alioqui ſequeretur eum, qui haberet talem copulam, incurrere pœnas à Sacris Canonibus latas contra Raptores attenta doctrina *Leſsij l.4.c.3.n.66.* extendentis pœnas Raptorum ad illos, qui non traducunt fœminam de vno loco ad alium ad illam violandam. Neutra autem harum rationum videtur probare intentum: non prior, cum iniuria ſit iuris alieni violatio, quæ adeſt in præſenti caſu hoc ipſo quod quis abutitur corpore mulieris ſine eius conſenſu; nec tollitur ex eo, quod fœmina non ſentiat concubitum, vt patet: præter quam quod hic non deeſt vis, ſeu violentia; cum vis ſit rei maioris impetus, qui repelli non poteſt *l.1. & 2. ff. quod vi metuſve cau. ſi.* quod in noſtro caſu verificatur, vt conſideranti facilè conſtabit: non poſterior ratio probat intentum: cum copula, de qua hic, habeat formalem malitiam raptus ſolùm per participationem, non autem in toto ſuo rigore; quod tamen requiritur ad incurrendas pœnas; quippequæ non debent ampliari, ſed reſtringi.

Addo item minùs ſufficienter improbari ab eodem *P. Diana ſup. reſ.*1. quod dico *tr.*4. *c.*3. *n.*70. copulam videlicet habitam cum muliere mortua includere malitiam beſtialitatis: ex eo enim impugnat hanc aſsertionem, quod beſtialitas ſit concubitus cum re animata non eiuſdem ſpeciei, ac eſt homo, & copula habita cum muliere mortua non ſit concubitus cum re animata, vt patet, idque iuxta communem ſenſum Doctorum modo dicto definientium beſtialitatem: quaſi verò *S. Thomas* 2.2. *q.*154. *art.*11. *in corp. Caiet. ibi Tabiena, & Armilla v. beſtialitas Ang. v. Luxuria Azor. p.*3. *l.*3. *c.*22. *Laym. l.* 3. *ſect.*4. *n.* 14. *Bonac. de matr. q.*4. *p.*12. *n.*1. *Geſuald. de Bonon. tom.*3. *tr.*12. *c.*1. *n.*34. *Binsfeld. p.*2. *cap.*8. §. 9. *Enchirid.* & alij beſtialitatem non definiant, quod ſit coniunctio carnalis cum re alterius ſpeciei, non exprimentes quod ea res ſit viuens, aut animata, ſicut vult *P. Diana*. Vnde infero quod, cum tot graues Doctores definiant beſtialitatem eo modo, quo ego definiui; non video, cur talis definitio non debeat admitti vt probabilis: hac autem admiſsa vt probabili, admitti debet vt probabilis doctrina à me data quam impugnat *P. Diana* cuius doctrinam ego item admitto vt probabilem.

QVÆRES VII. Vnde Clauſura adeo conferat ad votum Caſtitatis.

84 ℞. Conferre 1. quia per eam vitantur multa, & grauia pericula illam violandi: 2. quia per illam Moniales faciliùs retrahuntur ab exceſſibus, in quos aliàs facilè ruent: 3. quia liberior conuerſatio ijs auferret ſanctam ſimplicitatem, ac oſtium aperiret carnis ſuggeſtionibus: 4. quia pulchritudo neglecta ſolet efficaciùs allicere, & communiter nitimur in vetitum iuxtà illud *Prou.9. Aquæ furtiuæ dulciores ſunt:* quæ cùm locum habeant in Monialibus facilè apparet, quàm acriter irritari poſset impudentia hominum ſceleſtorum, ſi eæ frequentiùs paterent illorum aſpectibus, ijſque concederetur liberè confabulari cum illis diutiùs conſeruari, & ad illarum familiaritatem admitti: quæ ſine dubio euenirent non rarò, ſi Moniales non aſtringerentur lege clauſuræ: vt vel hinc patet, quòd in præſentia, eſtò Moniales teneantur manere perpetuò intra clauſuram; nihilominus interdum non deſunt homines adeò impudentes, vt aliàs habentes copiam explendi propriam libidinem cum feminis ſecularibus, ſacrilegè audeant accedere ad monaſteria Monialium animo alliciendi aliquam illarum minùs cautam ad turpiſſimos actus, & ad violandam fidem Chriſto ipſarum Sponſo datam in religioſa profeſſionem. ex his ergo capitibus, & alijs ſimilibus, quæ facilè occurrere poterunt conſideranti, ſequitur obſeruantiam clauſuræ ſummopere conferre ad ſeruandam caſtitatem, ideoque iure optimò fuiſse præſcriptam Monialibus.

85 Hinc Summi Pontifices ſemper quàm maximè inuigilarunt circa cuſtodiam clau-

clausuræ Monialium, multisque medijs curarunt eam integram, ac inuiolatam seruare; modò ferendo excommunicationem latæ sententiæ, reseruatam Papæ cum alijs pœnis contra Moniales egredientes è clausura necnon contra alios ijs in hoc fauentes, licentiam indebitè concedentes, comitantes, aut recipientes (quod fecit Pius V. anno 1569.) modò reseruantes Sedi Apostolicæ violationem clausuræ Monialium ob malum finem, contra castitatem (quod præstitit Clem. VIII. anno 1602.) modò prohibendo Monialibus, ne admittant intra clausuram proprij monasterij quamcunque personam, cuiuscunque generis, conditionis, aut sexus (quod factum est in *c.periculoso* superiùs citato, & in *Conc. Trid. sess.* 25. *de Regul. c.* 5. modò interdicendo quibuscunque personis tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus, ne sine debita facultate accedant ad monasteria Monialium (quod fuit statutum in citato *c.periculoso*, & innouatum à Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa pastoralis officij*:) modò præcipiendo, ne fœminæ aliàs habentes facultatem ingrediendi monasteria Monialium à Sede Apostolica id faciant sine consensu ipsarum Monialium præstando capitulariter, & per secreta suffragia (quod præscripsit Vrban. VIII. anno 1624.) modò committendo Ordinarijs locorum, vt procedant contra Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum Monialium, & quidem quoad omnia delicta, etiam non notoria, nec cum scandalo populi (quod statuit Greg. XV. in Bulla, quæ incipit *Inscrutabili Dei prouidentia*:) modò alia similia statuendo, quæ ad seruandam clausuræ custodiam non parum prodesse poterant, & *cap. seq.* proponentur.

QVÆRES VIII. Quantum conducere possit ad seruandum votum castitatis, vt Moniales quàm maximè abstineant à conuersationibus regularium.

86 ℟. Ita conducere, vt sit valdè difficile castitatem seruari illibatam, si adsit frequentia conuersationum sæcularium; quo modo *S.Bernard.serm.*40.*in Cant.* sic Religiosum alloquitur: *Sede solitarius vt turtur, nil tibi, & turbis: nil cum multitudine cæterorum: etiam ipsum obliuiscere populum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.* Cuius rei ea est ratio, quòd in conuersatione sæcularium interueniunt, & colloquia interdum minùs bona (corrumpunt autem bonos mores colloquia praua) & aspectus minus cauti (cùm tamen mors intret per fenestras) & alia id genus, quæ paulatim ignem accendunt concupiscentiæ, & virtutem ipsam castitatis manifesto exponunt periculo. Vt proinde meritò Sacra Congregatio ad tollendam quamcunque occasionem sæcularium conuersationum præceperit tum ne sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, vel cantum permittatur accessus ad crates Monialium, *Lezana to.*1. *cap.*25. *n.*36. ex Gauanto: tum vt rota, seu fenestella, ex qua Moniales exponunt sacras vestes ad vsum sacrificij Missæ, duplici claue obseretur, quarum altera sit penes Abbatissam, altera apud Confessarium, *Nald. v. Monialis n.*10.tum vt clauis fenestellæ,ex qua Moniales sacram sumunt communionem, perpetuò maneat apud Confessarium *Gau. in manu. v. Monialium Ecclesiæ n.*7. tum ne Regulares de mandato Superioris accedentes ad Moniales causa concionandi, aut celebrandi Missam, vllo quæsito colore, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes alioqui possint *Bonac.q.*3.*de clau*s. *p.*4. *n.*3.

QVÆRES IX. Quo modo Moniales ad seruandum votum castitatis teneantur abstinere à superfluis ornamentis.

87 ℟. Teneri abstinere tum quoad vestes, quas induunt, ne scilicet sint ex materia pretiosiori, vanæ, ac excitantes ad libidinem, sed modestæ, decentes, ac conformes paupertati, quam profitentur: sicut enim asperior cardo facit pannum leniorem, inquit *S.Bern.ep.ad Guilielmum*, sic asper habitus carnem facit castiorem; tum quoad ornatum capitis, ne videlicet comam nutriant, & multò minus

nùs vtantur cincinnis, aut fucis vultum obliniant, sic habetur in *Clem. attendentes de statu monach.* his verbis: *Visitatores autem huiusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, vt Moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere pannis sericis, variorum foderaturis, sandalitijs, comatis, & cornutis crinibus virgatis caputiolis non vtantur*: qua de re *Tambur. supr. D.* 10. *q.*2. *n.*16. & 17. monens ex *Nauarro c.* 23. *n.* 18. quòd, si Monialis nouitatem inducat in se ornanda, & sic ornata se ostendat sæcularibus, qui inde grauiter prouocentur ad libidinem, non videtur excusari à peccato m. secùs, si ex leuitate, ac vanitate muliebri absque praua intentione.

QVÆRES X. Quàm solicitè, ac studiosè debeant Moniales declinare quamcunque minimam occasionem delinquendi contra castitatem.

88 ℞. Quòd, cum iuxtà communem SS. Patrum sententiam conseruatio castitatis maximè pendeat ex fuga occasionum: quo pacto *S. Aug. lib. de honest. mul. c.* 2. ait. *Nec tibi verecundum sit fugere, si castitatis palmam desideras obtinere*; ad hoc vt Moniales votum castitatis exactiùs obseruent, in eo maximè debent insistere, quòd quamcunque minimam occasionem eius obseruationi aduersantem omni diligentia, ac studio declinent. Sic Clemens VIII. teste *Gauant. supr. in addit. manual. v. monialium clausura num.* 10. prohibuit, ne catelli admittantur intra Monialium monasteria, sic in Concilio Romano sub Innoc. III. c.27. cautum est, ne Moniales vnà cum Canonicis, & Monachis conueniant in Ecclesia, & in Choro, ad psallendum, vt habetur in *c. perniciosam* 25. *q.* 2. sic in Nicæna Synodo 2. c.20. prohibita fuerunt Monasteria duplicia, in quibus sub eodem tecto habitarent Monachi, & Moniales sic *Concil. Trident. sess.* 15. *de Regul. c.* 5. prohibet, ne hodie Monialium monasteria construantur extra ciuitates; & hortatur, vt ea, quæ sunt extra menia, in ciuitatem, aut oppidum reuocentur: sic Sacra Congregatio anno 1583. censuit monasteria Monialium non esse erigenda, nisi in locis muro munitis, vt refert *Tambur. sup. D.* 34. *q.* 2. *num.* 3. sic eadem Sacra Congregatio anno 1590. teste *Bonac. sup.* interdixit Regularibus deputatis in Confessarios Monialium, *ne in ædibus monasterij, seu domus, vel monasterio*, seu domui Monialium, aut Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciat, vel alios secum retineant, neve extra tempora generalium confessionum (quibus soli tantùm Confessario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tunc demum videlicet cùm sua habitatio, aut virorum domus, vel monasterium, in quo degit, à Monialium, seu Sororum Monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen, & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, *reficiantur, aut cibum sumant*: idque *sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrendis, alijsque eiusdem Congregationis arbitrio*: Sic Gregorij XIII. apud *Bonac. sup. p.* 2. *nu.* 5. sub pena excommunicationis ipso facto incurrendæ prohibuit quibusdam Regularibus, ne scriberent litteras Monialibus sui Ordinis (quamquam talis prohibitio non extendatur ad Religiosos aliorum Ordinum, cum fuerit limitata, sicut notauit idem Bonac. & ante illum *Nauar. cons.* 19. *de sent. excommunic.*) sic Greg. XIII. anno 1582. decreuit, ne ij, quibus cura est Monialium, ingrediantur clausuram, nisi in casibus necessarijs, & tunc cum paucis, senioribus, ac religiosis, idest deuotis viris: sic denique Concilia, Summi Pontifices, Sacræ Cardinalium Congregationes, Ordinarij locorum, ac Prælati regulares plura alia, & valde salubria statuta iuxta præsentium temporum necessitatem ediderunt ad effectum, vt Monialibus auferretur omnis occasio delinquendi contra castitatem, quantumuis valdè remota, parua, & ex se non multùm æstimabilis; idque vt hinc Moniales intelligerent, quanta diligentia, ac studio debeant euitare quamcumque minimam occasionem violandi votum castitatis; memores illius consilij, quod traditur *Eccl.* 21. *Quasi à facie colubri fuge peccatum*; & illius quod habetur, 1. *Cor.* 6. *fugite fornicationem*.

89 Multa

89 Multa alia, quæ hic quæri possent de Castitate Monialium, proponuntur, & explicantur in nostro *tract. de votis c. 3. per totum*, ideoque ea in præsentia consultò omittimus.

SECTIO III.

De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Moniales.

90 *Moniales vouent Obedientiam Abbatissæ, aut proprio Prælato iuxta consuetudinem.*
91 *Ad quid obligentur ex voto Obedientiæ.*
92 *Votum obedientiæ religiosæ ex genere suo obligat sub mortali, non item ex vsu religionum.*
93 *Moniales quibus teneantur obedire vi voti.*
94 *Vi illius tenentur obedire Papæ.*
95 *Item Ordinario, si non sint exemptæ.*
96 *Qualiter subiaceant ei, quoad clausuram, quantumuis exemptæ sint.*
97 *Papæ, ac Ordinario parent solùm in ijs, quæ sunt iuxta regulam.*
98 *Parent Prælato regulari si sint exemptæ.*
99 *Item Abbatissæ, seu Priorissæ.*
100 *Et quidem interdum sub m. etiam secluso præcepto formali.*
101 *Non item Vicariæ, seu Superiorissæ monasterij parent ex voto obedientiæ.*
102 *Neque Vicarijs ad earum gubernationem deputatis.*
103 *Exemptæ potiùs obediunt Prælato regulari, quàm Ordinario.*
104 *In aliquibus parent potiùs Ordinario, quàm Abbatissæ.*
105 *Ex voto obedientiæ parent in ijs omnibus, quæ sunt iuxta regulam.*
106 *Illis imponi nequeunt ab Abbatissa præcepta spiritualia, ita vt teneantur ea implere.*
107 *Grauiùs obligant præcepta spiritualia, quàm temporalia.*
108 *In quo casu Moniales teneantur parere præcepto spirituali Abbatissæ.*
109 *Abbatissa non præcipit in virtute obedientiæ.*
110 *Soluitur obiectio in contrarium.*
111 *Si tamen sic præcipiat, ei parendum sub mortali.*
112 *Imponit solùm præcepta temporalia concernentia ciuilem gubernationem.*
113 *Qualiter Moniales peccent m. non parendo Abbatissæ si non præcipit in virtute obedientiæ.*
114 *Ea non facit leges perpetuas.*
115 *Solùm cogit ad regularē obseruantiam in ordine ad bonum politicum Conuentus.*
116 *Non præcipit ea omnia, quæ præcipit Prælatus regularis.*
117 *Moniales non parent in ijs, quæ sunt contra regulam, nisi in certo casu.*
118 *Prælatus imponit Monialibus nouas austeritates in aliquo casu.*
119 *Eæ parent interdum cum periculo vitæ.*
120 *In re leui aliquando tenentur obedire sub mortali.*
121 *Et è contra interdum in re graui tenentur parere solùm sub veniali.*
122 *Qualiter teneantur obedire præcipienti indifferentia.*
123 *Ex voto obedientiæ non possunt cogi ad nubendum.*
124 *Ex dicto voto non tenentur implere quæcunque continentur in regula.*
125 *Violatio regulæ non obligantis ad peccatum potest esse actus virtutis.*

126 *Ta-*

126 *Talis violatio rarò contingit sine aliqua culpa.*
127 *Violans talem regulam subijcitur pœnæ.*
128 *Violans ieiunium in regula præscriptum sub m. & præceptum ab Eccl. duo facit peccat.*
129 *Moniales qualiter possint se obligare contrahendo sine licentia Superioris, & qualiter contrahendo cum licentia.*
130 *Contractus à religioso factus de licentia Prælati nequit irritari.*
131 *Prælatus irritat contractum factum à Moniali de licentia Abbatissæ iniquè data.*
132 *In dubio obediendum, sed non semper, nec in omnibus casibus quorum aliqui referuntur.*

QVÆRES I. Cui, propriè loquendo, faciant Moniales votum obedientiæ.

90 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta hic *c.3. sect.1. q.4.* Moniales emittere possint religiosam professionem in manibus siue Abbatissæ, siue proprij Prælati respectiuè (seruata tamen in hoc consuetudine vniuscuiusque Ordinis, ac loci, quæ potest esse varia; cum Prælatus, & Abbatissa quoad hoc dici possint concurrere cumulatiuè, ideoque detur quasi locus præuentioni) consequenter dicendum est Moniales emittere votum obedientiæ siue Prælato proprio, siue propriæ Abbatissæ, prout professionem emittunt in manibus huius, aut illius. neque verò ex eo quòd Moniales votum obedientiæ emittant Abbatissæ, sequitur istam posse ijs præcipere in virtute sanctæ obedientiæ; vt benè notauit *Sanch. l.6. mor. c.1. num.21.* & nos ipsi ostendemus inferius *q.14.*

QVÆRES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti obedientiæ.

91 ℞. Obligari ad obediendum legitimo Superiori, siue immediato, siue mediato, in ijs, quæ sunt iuxta regulam, exequendo ea, quæ ipsis debitè præcipiuntur: non quidem per obedientiam formalem (nimirum implendo præcepta Superioris, prout sunt præcepta) sed per obedientiam materialem tantùm, videlicet ea quacunque ratione exequendo. ita *Sanch. sup. n.6.* & patet, quia alioqui Moniales tenerentur parere præceptis Superioris sub ratione, quòd præcepta sunt; hoc autem nemo dicet.

QVÆRES III. An votum obedientiæ obliget Moniales sub peccato m. & quando.

92 ℞. Quòd, quamuis ex genere suo obliget sub m. & vsu communi religionum receptum sit, vt, si Superior solùm simplici verbo præcipiat, quantumuis materia præcepta sit grauis, non censeatur velle obligare sub mortali, quantùm est ex suo præcepto positiuo, ac voto obedientiæ; nisi fortè in virtute sanctæ obedientiæ, aut alia æquiualenti forma indicet se intendere obligare in præsenti materia, quantùm potest: vt aduertit *Suar. to.3. de relig. l.10. c.4. n.11.* id tamen fallit quoad Moniales; & hoc ob dicenda *q.15.*

QVÆRES IV. Quibus Superioribus teneantur Moniales parere ex vi voti obedientiæ.

93 ℞. Teneri parere in ijs omnibus, quibus per tale votum se subijciunt, siue immediatis, siue mediatis, siue regularibus, siue non regularibus; videlicet Papæ, Ordinario (modo tamen inferiùs explicando) Prælatis regularibus (si ijs immediatè subijciantur) & propriæ Abbatissæ, est communis Doctorum, & constabit ex dicendis in qq. sequentibus.

QVÆRES V. Quo modo Moniales teneantur parere Papæ vi voti obedientiæ.

94 ℞. Teneri parere, non quidem in omnibus, quæ ipse quomodocunq; præcipit,

pit, sed solùm in ijs, quæ præcipit tanquam specialis Prælatus religionum, in ijs exigendo obedientiam sibi debitam ex promissione voti obedientiæ, & quæ sunt iuxta propriam regulam. ita *Sanch. sup. num.* 8. & probatur ex eo quòd, cùm ipse sit caput omnium Prælatorum regularium, & ab eo pendeat eorum iurisdictio; decet obligationem illis ex voto acquisitam ei efficacius acquiri.

QVÆRES VI. Qualiter Moniales teneantur parere Ordinario loci vi voti obedientiæ.

95 ℞. Distinguendo; vel eæ immediatè subijciuntur Episcopo; & sic tenentur ei obedire eo modo, quo tenerentur parere Prælato regulari, si illi immediatè subijcerentur, vtpotè exemptæ ab ordinario loci; cum Episcopus respectu illarum sit ipsarum Prælatus instar Prælatorum regularium, & aliàs votum obedientiæ obliget ad parendum cuicunque proprio Prælato; vel eæ sunt exemptæ ab Ordinario; & sic non tenentur obedire illi ex voto obedientiæ, cum eæ ipsi non subdantur tanquam proprio Prælato, sed tantum Prælatis sui Ordinis, ideoque cesset ratio obediendi illi ex obligatione voti; nisi quoad obseruantiam clausuræ à *Concil. Trid. sess.* 25. *de regul. c.* 5. Ordinarijs commissæ, etiam quoad monasteria exempta modo infra explicando.

96 Dixi *nisi quoad obseruantiam clausuræ*; vt innuerem, quòd, cum teste *Suarez sup. c.* 11. *num.* 18. votum obedientiæ obliget ad parendum etiam illi, cui à proprio Prælato delegatur facultas præcipiendi: & ex alia parte de facto iam competat Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis cura clausuræ Monialium aliàs exemptarum; dicendum est Moniales, etiam exemptas teneri obedire Ordinario præcipienti in materia concernente clausuram, non solùm ex virtute generalis obedientiæ, sed etiam ex ipso voto obedientiæ, quod emittunt. ita docti viri consulti.

97 Quod autem diximus *q. præcedenti* de Papa, Moniales scilicet non teneri ei parere ex voto obedientiæ, nisi in ijs, quæ sunt iuxta propriam regulam, & quando præcipit tanquam specialis Prælatus religionum (quod non facit semper) à fortiori dicendum est Ordinarijs, quoad Moniales ipsis immediatè subiectas; sicq; illas non peccare contra votum obedientiæ, si transgrediantur leges generales, quas illi faciunt pro tota diœcesi: par si quidem ratio militat in vtroque casu, vt patet.

QVÆRES VII. Quo pacto Moniales teneantur parere Prælatis regularibus sui Ordinis ex voto obedientiæ.

98 ℞. Teneri, si sint exemptæ ab Ordinario, & quidem eo pacto, quo tenentur viri religiosi eiusdem Ordinis: cùm votum obedientiæ, quod emittunt Moniales sit eiusdem rationis, ac votum, quod faciunt religiosi eiusdem Ordinis, sicque inducat eandem obligationem; secus, si Moniales sint immediatè subiectæ Ordinarijs locorum: hæ enim ex voto obedientiæ tenentur parere Ordinario, non proprijs Prælatis regularibus ob rationem allatam *q.* 6.

QVÆRES VIII. Quomodo Moniales teneantur ex obedientiæ voto parere Abbatissæ, seu Priorissæ monasterij.

99 ℞. Quòd, cum Moniales per obedientiæ votum voueant parere Abbatissæ iuxta potestatem, cuius ipsa est capax: & potestas, cuius est capax Abbatissa ratione sexus, sit potestas non spiritualis, sed domestica, ac ciuilis (qualem habet materfamilias in filios, & magistratus ciuilis in ciues:) consequenter Moniales debent ei præcipienti parere, etsi non possit præcipere in virtute sanctæ obedientiæ (quod ostendemus *q.* 14.) & quidem sub peccato m. si constet illam præcipere animo taliter obligandi, & aliàs qualitas rei, & materiæ præceptæ hic, & nunc iudicio prudentis viri censeatur grauis. ita *Sotus in* 4. *d.* 20. *q.* 1. *art.* 4. *Sanchez sup. num.* 17. & 18. *Tamb. de iure Abbatiss. D.* 12. *q.* 4. alijque penes ipsum, & probatur ex eo quòd, quamuis sexui fœmineo, vtpotè non ita prudenti, non

decceret communicari ab Ecclesia potestatem spiritualem; necessarium tamen erat ad bonum regimen Monialium degentium in monasterijs, ei committi aliquam gubernandi potestatem: cum Moniales immediatè, & proximè regi non possint per viros ob periculum cohabitationis cum fœminis; & ex alia parte necessariò indigeant dirigi per aliquam potestatem proximam, ac immediatam; ad hoc autem præstandum non requiritur absolutè potestas spiritualis (cuius est incapax fœmina iure ecclesiastico) sed sufficit potestas ciuilis, ac domestica; sicque Moniales vi huius tenebuntur obedire Abbatissæ præcipienti iuxta limites talis potestatis modo infra explicando.

100 Nobiscum sentit *Suar. tom.4. de relig. tract.9. l.1. c.12. num.9.* dicens quòd, cùm Moniales promittant obedientiam Abbatissæ, seu Priorissæ (vt constat ex formulis profitendi) si Abbatissa ita præcipiat, vt fidem datam exigat, obligabit in conscientia: vel (si modus loquendi magis placet) votum ipsum obedientiæ obligabit, posita tali iussione, quæ est quasi applicatio materiæ voti: in quo eadem est ratio potestatis, & obligationis in fœmina, quæ in viro; hæc ille, quæ magis etiam constabunt ex infra dicendis. Vnde fit, doctrinam illam, quam communiter tradunt DD. (videlicet votum religiosæ obedientiæ non obligare sub mortali religiosos, etiam data grauitate rei præceptæ, nisi in casu, quo Superior præcipiat in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia forma æquiualenti; idque ex vsu religionum) doctrinam, inquam, illam non procedere quoad Moniales respectu propriæ Superiorissæ: cùm hæc non possit imponere formalia præcepta obedientiæ, sicq; respectu ipsius cesset ratio dictæ doctrinæ. quare quotiescunque Superiorissa Monialium præcipit ipsis aliquid verbis iudicio boni viri indicantibus illam intendere obligare sub mortali, Monialis eo ipsò sub mort. tenetur ei parere.

QVÆRES IX. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Vicariæ, seu Superiorissæ monasterij.

101 ℟. Non teneri quidem ex voto, cum Vicaria monasterij non sit Prælata Monialium, cui sit votum obedientiæ: teneri tamen obedire ex potestate ciuili, ac politica, quæ vtique competit dictæ Vicariæ (cùm & ipsa sit Superiorissa monasterij, quamuis subordinata Abbatissæ) & iuxta superiùs dicta sufficit, vt Moniales obligentur ad obediendum sub peccato, etiam m. si res præcepta sit ex obiecto grauis, & modus illam præcipiendi indicet intentionem præcipientis esse obligare sub culpa graui. ita docti Neoterici à me consulti.

QVÆRES X. An Moniales vi voti obedientiæ teneantur parere ijs, qui interdum ipsis deputantur in Vicarios.

102 ℟. Non teneri regulariter, cùm illi re vera non sint Prælati Monialium, & consequenter cesset obligatio illis obediendi. ita in terminis Miranda *to.2. man. q.21. art.2.* & cum eo *Lezana to.1. c.25. nu.2.* qui tamen intelligi debent de ijs Vicarijs, qui præcisè sunt Vicarij, non autem simul Priores, aut Guardiani, & quidem etiam delegati ad tale munus Vicarij à Prouincialibus, vel Generali; sicut in specie aduertit idem Miranda: his enim vtique tenentur obedire ex voto.

QVÆRES XI. Cui Moniales debeant potius obedire, Ordinario ne loci, an proprio Prælato regulari, vel è contra.

103 ℟. Cum distinctione; vel loquimur de Monialibus exemptis; & hæ potiùs debent obedire Prælato regulari, quàm Ordinario, exceptis ijs, in quibus ipsæ subijciuntur Ordinario, qualis est in primis obseruantia clausuræ; si quidem, posita exemptione, quo ad alia non subduntur Ordinario, & consequenter nec tenentur illi obedire; vel loquimur de Monialibus immediatè subiectis Ordinario, & hæ simpliciter debent ipsi obedire in omnibus, non autem Prælato regulari, vtpote quæ re vera nullo modò subijciuntur illius iurisdictioni. colligitur ex *Sanch. lib.6. mor. cap.1. n.13.*

Vtrum verò Moniales debeant potiùs obedire Ordinario, quàm Abbatissæ, vel è contra.

104 ℞. Iuxta distinctionem datam *q. præcedenti* debere potius obedire Ordinario, quàm Abbatissæ, si eæ immediatè subiaceant ipsi Ordinario: obedire inquam, & quidem non solùm in ijs, quæ spectant ad ecclesiasticam disciplinam, ac criminum punitionem, sed etiam in ijs, quæ concernunt regularem obseruantiam. Colligitur ex *Sanch. loco sup. allegato*; & probatur, quia Ordinarius verè est Prælatus talium Monialium, eæq; ipsi subsunt vnà cum Abbatissa, non minùs quàm subsint Prælato regulari Moniales exemptæ vnà cum sua Abbatissa; sicut ergo hæ debent potiùs parere Prælato regulari, quàm Abbatissæ, etiam quoad regulares obseruantias: ita & Moniales subiectæ Ordinario, ei debent potiùs obedire, quàm Abbatissæ, etiam quoad regularem obseruantiam.

QVÆRES XII. In quibus teneātur Moniales parere ex voto obedientiæ.

105 ℞. Teneri parere in omnibus ijs, quæ sunt iuxta regulam proprij Ordinis, & sunt proportionata proprio ipsarum sexui: idque, etsi solùm indirectè, aut implicitè in ipsa regula contineantur, quod aduertit *S. T. tom. 2. 2. q.* 104. *artic.* 1. & concedunt etiam alij Doctores, apud *Cast. Pal. tr. 16. D. 4. p. 4. n. 4.*

QVÆRES XIII. An vi voti obedientiæ, quod emittitur Abbatissæ, possit ipsa imponere Monialibus præcepta spiritualia, idest in ordine ad finem spiritualem, eæque teneantur illa implere sub peccato.

106 ℞. Non posse, nisi fortè Prælatus ipse Monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatissæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia graui. ita *Rodriquez tom. 1. q. 15. art. 1. Sotus in 4. d. 20. q. 1. art. 4.* alijque, quos refert, ac sequitur *Sanchez num. 19.* & probatur, quia Abbatissæ non competit, nisi sola gubernatio domestica, & politica instar potestatis ciuilis, & matris familias: huiusmodi autem potestas solùm extenditur ad imponenda præcepta temporalia, ordinata ad bonum temporale, ac politicum, nempè ad tranquillam reipublicæ, & domus gubernationem: ergo & idem dicendum est de Abbatissa, cùm de ea sit par ratio, vt patet.

107 Ex quo benè infert *Sanchez num. 30.* quòd; quamuis, Prælato regulari præcipiente suis religiosis, vt quotidie audirent Missam ex eodem fine, quo Ecclesia præcipit Fidelibus auditionem Missæ, & quidem animo obligandi sub m. peccato: mortaliter peccarent religiosi vel vnico die Missam omittentes; secùs esset, si Abbatissa suis Monialibus hoc idem preciperet sub peccato (quod posset facere) tunc enim Monialis semel omittens Missam non peccaret m. Et ratio diuersitatis est ex ratione diuersi finis intenti à Prælato regulari, & ab Abbatissa, in dicto precepto, ex quo fine grauitas materiæ pensari debet ad obligationem sub m. aut peccato; siquidem finis intentus à Prelato est spiritualis (nempe spiritualis profectus religiosorum:) finis verò intentus ab Abbatissa est temporalis (idest bona gubernatio, & pax monasterij;) constat autem, quòd omissio vnius Missę est materia grauis respectu finis spiritualis, non item respectu finis temporalis.

108 Dixi sub initium responsionis, *nisi fortè Prælatus Monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatissæ, &c.* vt innuerem Moniales in tali casu teneri sub mortali obedire præcepto spirituali imposito ab Abbatissa: quia tale præceptum sic obligans non oriretur ab Abbatissa, sed à Prelato, sicq; Abbatissa solùm esset velut conditio determinans illud Prælati præceptum, vt sine qua illud non obligaret. Quo modo, si in regula religionis extaret præceptum obligans sub mortali ad obediendum Abbatissæ, in aliquo casu esset mortale ei non obedire, etiamsi materia præcepti ab illa facti esset spiritualis; idq; non præcisè ob Abbatissæ præceptum, sed ob præceptum regulæ, quod determinaretur per præceptum Abbatissæ, vt per conditionem sine qua non; ita *Sanch. n. 25.* addens *num. 26.* præfatam vim obligandi in casu proposito non tribui præceptis Abbatissæ ex eo solum, quòd

ea

ea confirmarentur à Prouinciali; nam innouatio, vel confirmatio nullum ius nouum tribuit, sed antiquum conseruat, vt tradit *Gloss. in c. cum dilecta v. non videremus, de confir. vtili, & c. quia v. forma de concess. præb.*

QVÆRES XIV. An Abbatissa, stante voto obedientiæ, quòd ei faciunt Moniales, possit eis præcipere in virtute Spiritus S. aut in virtute sanctæ obedientiæ, & facere præcepta formalia obligantia sub mortali.

109 ℞. Non posse, &, si taliter præcipiat, non tenere factum: quamuis *Rodriq. Salas, Azor. Corneio, Lezana, & Nald.* relati à *Diana p.5.tr.9.resol.16.* oppositum sustineant. ita *Val. tom.4. D.7. q.16. p.3. Sylu. v. Abbatissa num.1. Sanchez sup. num.21. Portel. de dub. regul. v. Abbatissa n.1. Baldell. l.5. D.6. num.1. nu.3.* alijque tum apud ipsum, tum apud *Dianam resolut. cit.* & probatur quia ex Ecclesiæ vsu præcepta prædicta imponere pertinet ad solos Prælatos ecclesiasticos spirituali potestate præditos: vnde constat Principes, & alios Superiores sæculares nunquam sic præcipere; præterquam quod præfata præcepta non possunt imponi, nisi ab habente potestatem spiritualem: hæc autem non potest competere fœminæ; cùm ad eam requiratur status clericalis, & aliqua spiritualis eminentia gradus, quæ significatur, ac efficitur per Sacramentum Ordinis, aut saltem per primam tonsuram; cuius tamen status, & gradus clericalis fœmina est incapax, vtpotè ex ipsa qualitate sexus habens statum subiectionis, vt notant communiter Doctores.

A nobis cum supra citatis Doctoribus dissentit *Sanctor. in const. minor. cap.11. stat.7. ex Miranda de Monial. q.6. a.4. concl.3.* & probat ex eo quod præcipere in virtute sanctæ obedientiæ non spectat ad ordinem, aut potestatem spiritualem dependentem ab ordine; & aliàs fœmina simpliciter dici nequit incapax rerum spiritualium; cum de facto recipiat gratiam, characterem baptismi, & habitus infusos, qui sunt res spirituales; nec possit assignari, cur sit capax eiusmodi rerum spiritualium, & non possit esse capax iurisdictionis spiritualis, & correctiuæ; siquidem par ratio militat de vtrisq; nec obstat *c. noua de pœnit. & remiss.* cum ibi solum decernatur de potestate clauium, benedictione, & lectione ex potestate clauium dependente; & alioqui iurisdictio præceptiua non sit vsus clauium, vtpotè competens etiam Laicis in Ordine Minorum munere Guardiani fungentibus: præterquam quod durum est, quod Moniales in manu Abbatissæ voueant obedientiam, & non sit, qui votum obedientiæ ab illis immediatè possit exigere: stante quod Episcopus, aut Prælatus, quibus respectiuè subsunt Moniales, non sunt immediatè Superiores earum, sed solum superintendunt ad directionem, ac emendationem eorum, quæ Moniales per se facere non possunt. ita *Sanctorus*.

110 Nec obstat dictis, quod Moniales votum obedientiæ emittunt Abbatissæ, sicque ipsa videtur posse exigere obedientiam virtute talis voti debitam; quod est præcipere in virtute obedientiæ, nam votum obediendi alteri intelligitur, prout moris est obtemperare, nempe, si laico fiat, sicut obedientia deberi potest laico, qui nequit facere spirituale præceptum; quod omninò euenit in casu nostro, in quo cùm Moniales voueant Abbatissæ obedientiam iuxta potestatem, cuius ipsa est capax (quæ est instar potestatis domesticæ, & ciuilis) consequens est, quod ipsa non possit imponere Monialibus subditis præceptum spirituale; quale est, quod fit in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia simili forma. ita *Sanchez sup. num.21.*

111 Aduertendum tamen est hic vnum ex eodem *Sanch. sup. cap.4. num.45.* quòd si Abbatissa præcipiat Moniali subditæ in virtute sanctæ obedientiæ aliquid ita graue, vt meritò posset illud præcipere sub peccato mortali Monialis re vera sub mortali teneretur illud implere; & ratio est, quòd vtens forma illa præcipiendi, etsi excedat ipsius potestatem, adeoque vsus illius sit ineptus; satis explicat suam mentem esse velle illo suo præcepto obligare secundùm totam suam potestatem,

& eo modo, quo Superiores habentes iurisdictionem spiritualem intendunt præcipere, dum vtuntur simili forma præcipiendi. cum Sanchez sentit *Tambur. sup. q.5. num.4.* monens *num.6.* se non negare, quin Abbatissa possit præcipere in virtute obedientiæ sibi debitæ ea ratione, qua Princeps sæcularis potest præcipere in virtute obedientiæ, seu (quod in idem recidit) sub pœna obedientiæ sibi debitæ à subditis, quatenus talibus; in quo casu vtique Monialis peccaret m. non obediendo, si alias res præcepta esset grauis ex obiecto.

QVÆRES XV. An Abbatissa possit imponere Monialibus subditis præcepta obligantia ad peccatum mortale.

112 ℞. Quòd, cùm Abbatissæ erga Moniales subditas competat potestas ciuilis, ac domestica; non minùs quàm competat matrifamilias erga filios, vt iam vidimus; sicut materfamilias potest ex sua potestate iniungere filijs præcepta obligantia, etiam sub mortali pro grauitate rei præceptæ: sic & Abbatissa similia præcepta imponere poterit Monialibus subditis; ita vt, si hæ illa non impleant, m. peccent; non secus, ac peccat m. filij non exequendo præcepta matrisfamilias spectantia ac domesticam gubernationem; dummodò interueniat materiæ grauitas, ac intentio obligandi ad illa sub mortali. est communis DD. apud *Tamburinum sup. quæst.4. num.2.* qui pro se adducit Sanchez asserentem absolutè nolle obedire Abbatissæ esse peccatum m. quia tenentur Moniales ei obedire in spectantibus ad gubernationem domesticam, sicut filij suis parentibus.

113 Vnde quis benè inferat, quòd, quamuis iuxta dicta non possit Abbatissa præcipere Monialibus in virtute sanctæ obedientiæ; si tamen eæ detrectent illi obedire in materia graui pertinente ad domesticam gubernationem; possunt interdum peccare m. contra votum, non secùs ac contra votum simplex obedientiæ peccaret ille, qui, emisso voto obediendi Confessario, postea renuerent exequi illius præcepta; si quidem etiam Moniales emittunt votum obediendi Abbatissæ, vt iam vidimus. Quare, ad hoc vt quis dicatur transgredi votum obedientiæ, non requiritur, quod recuset exequi præcepta facta in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia simili forma, sed sufficit, quòd simpliciter omittat obedire ei, cui emisit votum obedientiæ; cum præceptum factum in virtute sanctæ obedientiæ solùm deseruiat ad indicandam grauitatem obligationis: quæ tamen aliter potest declarari, etiam ab eo, qui est incapax iurisdictionis spiritualis, & consequenter ab Abbatissa: &, si declaretur, Monialis tenebitur obedire ex obligatione voti, quod est benè aduertendum.

Addo ex Cardinali de Lugo D.23. de iust. n.52. quod si in Regulis, ac Constitutionibus alicuius Ordinis dicatur non obligari subditum sub mortali, nisi interueniat præceptum: per hoc fit quidem quod Religiosus subditus non tenetur sub mortali facere id, quod iubetur; non tamen fit, quod ille Superiori præcipienti sine expresso obedientiæ præcepto possit ei non parere, dicendo *nolo parere*: certum enim est eum obligari, etiam sine eiusmodi præcepto sub mortali ad non contemnendum grauiter Superiorem, aut obedientiam: cum alioqui verba illa *nolo parere*, contineant grauissimum contemptum, ac irreuerentiam contra Superiorem, vt Superior est & consequenter contra eius dignitatem: vt aduertit idem *Cardinalis sup. n.49.* monens *n.53.* quod, licet sub appellatione generica inobedientiæ non veniret ita propriè illa, qua Religiosus Superiori præcipienti sine expresso præcepto dicit, *nolo parere*: tamen in reseruatione, qua in Religione reseruetur peccatum inobedientiæ expressæ, qua quis dicit, se nolle parere, videtur comprehendi: cum sic non dicatur reseruari inobedientiam mortalis, sed inobedientia illa, qua quis dicit se nolle parere: quasi diceret illam, quæ constituitur in ratione inobedientiæ per pertinaciam, & contemptum, qua quis dicit *nolo parere*.

QVÆRES XVI. An Abbatissa vi voti obedientiæ, quod ipsi emittũt Moniales

les subditæ, possit facere leges perpetuas per se obligantes ad mortale, saltem de consensu ipsarum Monialium.

114 ℞. De lege ordinaria non posse. ita in terminis *Suar.sup.cap.12.num.8.* dicens non posse Abbatissam, nec totum Monialium conuentum propriam legem condere, vel præceptum ferre, per quod constituatur actus in propria specie virtutis specialis: nam hoc est proprium potestatis iurisdictionis quæ non potest competere Abbatissæ, nec toti conuentui Monialium. sicut enim vouens parere consilijs alicuius, non ideo illi daret potestatem, aut iurisdictionem verè, ac propriè præcipiendi: sed relinquendo illum in sola potestate dandi consilium, ipse se solùm obligaret ex voto ad acceptanda, & sequenda illius consilia; sic neque ex eo quod Moniales voueant obedientiam Abbatissæ, possunt illi tribuere veram iurisdictionem spiritualem ad condendas veras leges ecclesiasticas, aut ad præcipiendum in virtute sanctæ obedientiæ, sed solùm se obligant ad parendum ei ex virtute religionis, quando illa præceperit ex sua potestate temporalis, & domestica; quod bene notauit *Baldel.sup.num.*10. addens *num.*11. ex plurium DD. sententia probabilissimum est, saltem de potentia absoluta, posse mulieri delegari iurisdictionem ecclesiasticam ad ferendas leges per se obligantes ad mortale, & ad præcipiendum directè in virtute sanctæ obedientiæ: cùm præsertim oppositum non sit positiuè de iure diuino, neque talis potestas spectet ad ordinem, cuius mulier est incapax, & aliàs cum muliere sancta, & sapiente dispensari possit, vt in Ecclesia publicè doceat; vt de facto fuit dispensatum cum S. Catherina Senensi, quæ non semel dicitur habuisse sermonem ad Papam, & ad Cardinales.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Abbatissa possit cogere Moniales subditas ad seruandas regulas Ordinis, & quidem vi voti obedientiæ.

115 ℞. Posse, non tamen in ordine ad progressum spiritualem Monialium, & profectum in virtutibus, ac perfectionem (quo modo potest cogere Prælatus regularis) sed solùm in ordine ad bonum politicum Communitatis, vt pacificè, & sine scandalis, ac perturbationis obseruetur, & vt recta sit gubernatio; is quippe est finis præceptorum potestatis ciuilis, ac domesticæ, quæ competit Abbatissæ: cum alioqui profectus spiritualis subditorum sit finis præceptorum potestatis spiritualis, cuius est incapax fœmina. ita *Sanch.sup.n.*30.

QVÆRES XVIII. An Abbatissa ex voto obedientię ei emisso possit pręcipere Monialibus ea omnia, quæ potest Prælatus regularis præcipere suis religiosis.

116 ℞. Non posse, & quidem etiam loquendo de ijs, quæ congruere possunt sexui fœmineo. ita *Sanch.* in terminis *sup.* & probatur, quia Abbatissa est executrix regularum, & solùm potest imponere ea præcepta, quæ sunt necessaria, vt monasterium quietè, absque scandalis, ac perturbationibus gubernetur; at Prælatus regularis potest præcipere ea omnia, quæ ad maiorem profectum spiritualem subditorum conducunt, dummodò non sint præter, nec supra regulam, sed ad illam directè, aut indirectè pertineant.

QVÆRES XIX. An, & quando Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere in ijs, quæ apertè ipsis præcipiuntur contra regulam.

117 ℞. Non teneri, nisi taliter præcipiens habeat legitimam facultatem, & causam dispensandi super regula, contra quam præcipit. ita *Miranda to.1.man.q.26. art.8.Less.l.2.c.*41.*nu.*74. *Suar.to.3. de relig.l.*10.*cap.*11.*num.*7. alijque cum *Caetano 2.2.q.*104. *art.*5. dicente religiosum non teneri obedire Prælato contra regulam præcipienti, nisi in eo casu, in quo ipse potest in regula dispensare. Ratio responsionis est, quòd ex vna parte actus præceptus contra regulam, etsi simpliciter non sit malus (dato quòd regula non obliget ad peccatum) in tali tamen statu impeditiuus maioris boni, adeoq; non potest esse materia voti obedientiæ: ex alia parte, dato quòd Prælatus sic præcipiens possit dispensare in regula,

regulæ, actus modo dicto præceptus contra illam, non est formaliter contrarius, sed solùm materialiter, vt benè aduertit *Suarez vbi sup.* sicque potest dici iuxta regulam, quatenus teste *Castr. Palao tr.16. D.4. p.4. nu.4.* ea omnia dicuntur esse iuxta regulam, quæ in ea continentur siue expressè, siue tacitè, vt moraliter necessaria ad obseruantiam regulæ: quale esse potest interdum id, quod modo dicto præcipitur contra regulam.

QVÆRES XX. An Prælati Monialium ex voto obedientiæ possint illis imponere nouas austeritates in regula non præscriptas.

118 ℞. Posse tum in iustam pœnam violationis regulæ, aut alterius delicti commissi; tum in casu, quo noua austeritas iniungatur in cautelam ad præcauendum recidiuum in aliquod peccatum. ita *Sanchez l.6.mor.cap.2.n.25. Less.l.2. c.41.nu. 75.* & alij; patetque ex dicendis *cap.seq. nu.3.* si monuero ex relatis Doctoribus non posse Monialibus imponi nouas austeritates præcisè ad exercitium virtutis, si eæ sint omninò extra regulam secundùm se, & in sua integra obseruantia sumptam, & ad eam non sint necessariæ, nec per se conducentes.

QVÆRES XXI. An Moniales teneantur implere pręcepta Superiorum, etiam cum periculo vitæ, saltem ex voto obedientiæ.

119 ℞. Quod, quamuis lex humana ordinariè non obliget cum periculo mortis, mutilationis, grauis infamiæ, aut bonorum magnæ iacturæ, vt tradunt DD.communiter apud *Laym.l.1.tr.5.cap.14. num.5.* & sumitur ex *cap. consilium de obseruat. ieiunij*, vbi dicitur, *cùm non subiacet legi necessitas*; absolutè tamen potest contingere casus, quòd Monialis teneatur parere Superiori, etiam cum periculo vitæ: vt si iubeatur inseruire Monialibus peste infectis in temporalibus, curam illarum gerendo, ijsque cibaria, ac necessaria medicamenta præbendo, & ratio est, quia ad conseruationem, & bonum regimen monasterij spectat, quod Moniales mutua sibi obsequia exhibeant, mutuòque succurrant in necessarijs: quando autem ratio boni communis, & conseruatio boni status religiosi id exigit, tenetur religiosus obedire, etiam cum periculo vitæ: quo pacto etiam sæcularis iussus à Principe ire ad pugnandum debet parere cum probabilissimo vitæ periculo. ita *Rodriq. to.3. q.31. art.3. Sanchez l.6. mor. cap.2. num.56. Castr. Pal. tr. 16. D.4. p.4. num.7.* & alij, qui tamen benè notant religiosum in casu proposito non teneri obedire, si tam tenui corporis valetudine vtatur, vt cum longe maiori periculo contagionis, quàm alij, id munus obeat; aut sit vir insignis conditionis, cuius vita sit valdè vtilis communi bono religionis: cùm enim talis religiosus imprudenter exponatur eiusmodi periculo, & (vt suppono) adsint alij religiosi, per quos absque tanto proprio, & boni communis discrimine possit ei malo succurri, non tenetur hic obedire. Nec obstat, quòd religiosus tenetur parere ex voto; licèt enim hæc obligatio non sit propriè ex lege humana, sed ex voto: quatenus tamen per voluntatem humanam, & suo modo præceptiuam applicatur, de ea quoad hanc partem procedit assertio proposita.

QVÆRES XXII. An Moniales teneantur parere sub mortali in præcepto facto à Superiore de re leui, si is intendat obligare sub mortali.

120 ℞. Teneri, si res, quæ præcipitur, aut prohibetur, secundùm se quidem sit leuis, relata verò ad pacem communitatis religiosæ, disciplinam regularem, bonam famam seruandam, & scandalum cauendum sit grauis, & tantæ obligationis capax; quo modo in religionibus interdum ponuntur præcepta obedientiæ, & sub excommunicatione de reb. minimis. quæ verè obligant: cùm inter religiosos frequentiùs occurrere possit ob altiorem finem perfectionis ab ipsis intentæ, vt res in specie leuis in tali statu, & in ordine ad finem ei consentaneum iure grauis censeatur, vt proinde immeritò *Alphons. à Castro l.1. de leg. pæ nal. c.5. docum.2.* repræhendat religiosos Prælatos res leues (puta silentium, tardum accessum ad chorum, &c.) præcipientes, aut prohibentes sub pœna excommunicationis, vel

alio

alio modo grauem obligationem indicante. ita *Laym. sup. num.3. Suar. l.3. de leg. c.25. Salas D.10. de leg. sect.6.* & alij: qui tamen oppositum sustinent in casu, quo res præcepta, aut prohibita absolutè sit leuis; idque ob varias rationes, quas affert *Suar. sup. num.2.* maximèque ex eo quod neque lex naturalis, ac diuina obligat sub mortali in re leui; ergo multo minus id potest facere lex humana: alioqui lex esset in destructionem, scandalum, ac occasionem ruinæ.

121 E contra si Superior velit, potest suis religiosis præcipere, aut prohibere graue aliquid solùm sub culpa leui: cùm obligatio legis, aut præcepti humani sit effectus moralis, qui non potest fieri absq; consensu voluntatis humanæ; & aliàs voluntas præcipientis in præsenti casu possit quidem, si velit, inducere obligationem grauem, de facto tamen non inducat; quippe quæ non operatur, nisi quod vult iuxta *l. non omnis, ff. si cert. petat. Actus agentium non transcendunt intentionem eorum.* ita *Suarez sup. c.27. n.6.* ex communi sensu Doctorum, *Laym. sup. num.2.* & alij contra Vasquez, Bellarminum, & B. Medinam, apud ipsum Layman sustinentes non esse in potestate legislatoris obligare sub culpa leui, si materia, quæ præcipitur, sit grauis.

QVÆRES XIII. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Superiori præcipienti indifferentia.

122 ℞. Quòd, cùm ab homine præcipi possint solùm res honestæ (sub honestis tamen compræhendendo omnes actus non malos, qui possunt esse vtiles ad finem honestum, etsi sint ex obiecto indifferentes, vt benè notauit *Suar. to.3. de relig. l. 10. c.8. num.2.*) siquidem constet Superiorem præcipere Moniali indifferentia vanè, inutiliter, & sine bono fine, ea non tenetur in his obedire; secus, si ea præcipiat ex bono fine, v.g. ad illam exercendam in virtute obedientiæ. ita *Laym. l. 4. tr.5. n.5.* & ante illum *Suar. vbi sup.* monens quidquid non apparet satis turpe, honestum reputandum esse, si à Superiore præcipiatur: quia in dubijs melior est conditio Superioris, & ratio petit, vt pro eo præsumatur.

Quòd si hac occasione quæras, an dari possit casus, in quo Monialis ex voto obedientiæ cogi possit ad contrahendum matrimonium.

123 ℞. *Suar. sup. c.10. n.1.* quòd, etsi fingatur casus, in quo Papa ob vrgentem Ecclesiæ necessitatem licitè, & validè posset religioso (& consequenter etiam Moniali) præcipere transitum ad statum sæcularem (v.g. contrahendo matrimonium:) non ideo posset illud præcipere ex voto obedientiæ, sed solùm ex potestate supremæ iurisdictionis, quam habet: obedientia quippe religiosa non habet pro materia talem transitum, sed potiùs, quantum est ex se, ei repugnat: nec pertinet ad perfectionem status religiosi peculiaris obligatio ex voto obediendi Papæ præcipienti statum matrimonialem, cùm illud non sit bonum supererogationis, sed necessitatis, per se non spectans ad perfectionem, sed potius, quantum est ex se, illam impediens, ideoque toleretur in casu proposito ob necessitatem; cui sufficienter succurritur per obligationem præcepti sine voti adiectione, quare negandum est absolutè posse dari vllum casum, in quo Monialis ex voto obedientiæ cogi possit ad contrahendum matrimonium.

QVÆRES XXIV. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur seruare omnia contenta in regula, ita vt quælibet violatio illius sit culpa, siue mortalis, siue venialis.

124 ℞. Non teneri, sed solùm eo modo, quo ea continentur in regula: nempè si continentur tanquam præcepta obligantia sub mortali, teneri sub mortali; si solùm vt obligantia sub veniali, sub veniali; si solùm vt consilia, sub nulla culpa obligantia, sub nulla culpa teneri: idque, etsi religiosus in professione promittat, ac voueat seruare regulam, aut obedientiam secundùm regulam. & ratio est, quòd religiosus promittens seruare regulam, aut obedientiam iuxta regulam, non promittit singula in particulari, & collectiuè, sed solùm componere mores

iuxta præscriptum regulæ, seu obedire iuxta regulam: ergo eo modo intelligitur obligari, quo regula præscribit, & obligat; aliàs religiosus status esset periculosissimus, ac expositus multis occasionibus delinquendi, cùm in regulis Ordinum plura minutiora præscribantur, quæ facillimum est violari. ita *Sanch. sup. cap.4. num.1. ex Henrico, Ang. Sylu. & Vasq.* docens *num.2.* id procedere, etsi vouens obseruare regulam intenderit se obligare sub mortali, aut veniali ad singula contenta in regulis, ex errore putans ita exigere professionem sui Ordinis; in re enim solùm intendit profiteri id, quod eius Ordinis professio petebat, & maior obligatio est inuoluntaria, vtpotè orta ex errore, ideoque non tenet.

125 Ex quibus inferre possumus, quòd, sicut religiosus violans ieiunium sub tali præscriptum in regula, non minùs peccat contra obedientiæ votum, quam si actuale præceptum Prælati violaret; quandoquidem regula in proposito casu non est minùs præceptiua, quàm vox Superioris: sic è contra religiosus violans regulam ad nullum peccatum obligantem ex bono fine (vt si extra tempus loquatur cum socio ad subleuandam eius tristitiam) facit opus virtutis, etsi materialiter operetur contra regulam, vt notat *Sanchez n.14.* & cum eo *Laym. n.8.* addens religiosum in tali casu debere pœnam subire, si iniungatur à Prælato; quippe quæ etiam ob defectum non culpabilem coram Deo inferri potest ad regularem disciplinam magis, ac magis conseruandam.

126 Notant autem *Sanch. & Laym. locis citatis, Suar. to.4. de relig. tr.8. l.1. c.3. num.12. & Cast. Pal. sup. p.3. num.3. ex S. Thoma 2.2. q.186. art.9.* quòd, quamuis transgredi regulas, aut constitutiones ad nullum peccatum obligantes nulla sit culpa, ea sola ratione; quòd est transgressio regulæ: at potest ibi adesse culpa ex malo fine, quo mouetur transgrediens; sicque is regulariter peccabit venialiter, tum quia non bono fine ducitur, sed ex ociositate, torpore, aut libidine; tum quia occasionem præbet labefactandi disciplinam religiosam: quòd est bene notandum.

127 Ceterùm pœna, quam paulò ante diximus teneri subire religiosum, qui violat regulam non obligantem ad peccatum, non est propriè pœna, sed potius quędam pœnalitas: quippe quæ imponitur ob culpam, non moralem, sed regularem. Immò notat *Suarez to.3. de relig. l.10. c.7. num.16.* religiosum in tali casu obligari posse in conscientia, & ex voto obedientiæ: aliàs gubernatio esset inefficax; & regula à mero consilio non differret; non tamen ex vi regulæ; alias falsum esset regulam illius Ordinis absolutè non obligare ad culpam; cum subire pœnam ob violationem regulæ sit quædam regula, & quidem obligans sub culpa, vt supponunt Aduersarij.

QVÆRES XXV. An Monialis violans v.g. ieiunium sub mortali prescriptum in regula, & item præceptum ab Ecclesia committat duplex peccatum.

128 ℞. Committere vnicum; & probatur, quia peccata multiplicantur, & distinguuntur specie per ordinem ad diuersas virtutes oppositas malitijs actuum humanorum, vt tradunt DD. communiter ex *S. Thom. 1.2. q.72.* at ieiunium in regula Monialium pręscribitur sub motiuo Temperantiæ, & sub eodem motiuo præcipitur ab Ecclesia: ergò Monialis illud violans vnicum facit peccatum. ita in terminis *Bordonus resol.18. n.13.*

QVÆRES XXVI. An Moniales stante voto obedientiæ absq; Superioris licentia validè possint contrahere, & hinc obligari saltem naturaliter.

129 ℞. Posse, si contrahant de proprijs actionibus personalibus, & Superior postea non contradicat; & ratio est, quòd sic nulla lex resistit; & ratio, quæ ostendit religiosum teneri votis à se emissis absque licentia Prælati, dum ab eo non irritantur, probat illum teneri etiam promissione facta homini, dum Superior illam non cassat. Secùs, si contrahant de re spectante ad materiam voti paupertatis: sic enim neque naturaliter obligantur; cùm obligatio hinc proueniens sit iniqua,

& ad-

& aduersetur voto paupertatis: quippe quod obligat religiosum, vt, sicut non potest sine consensu Superioris dare, aut recipere, sic nec possit absq; dicto consensu se obligare ad dandum, aut recipiendum; quod fit per contractum. ita *Castr.Pal. tr.*16. *D.*3.*p.*15.*n.*3. *ex Nauarr. comm.*2. *de regul. n.*42. contra plures alios ab ipso Castro Palao allegatos sustinentes Religiosum contrahentem sine licentia Superioris non obligari, neq; naturaliter, neque ciuiliter; quod probabile putat etiam *Sanchez lib.*7. *moral. cap.*31. *nu.*37. dum ait contrariam sententiam esse probabiliorem.

Quòd si Moniales de licentia Superioris contrahant, etiam de materia concernente votum paupertatis: tunc vtique obligatur & naturaliter, & ciuiliter; cùm sic nihil ad firmitatem talis contractus petitum desit, & voluntas religiosi pendeat ex arbitrio Superioris. ita *Sanchez n.*40. alijs citatis.

An autem Superior, qui dictam licentiam concessit, aut eius successor, aut alius eo Superior possit talem contractum postea irritare.

130 ℞. *Sanch. num.*41. contra Aragonam non posse (quamuis religiosus subditus ob renitentiam Superioris iniustam non implens contractum possit excusari à culpa, interim manens obligatus resarcire damnum, quod fortè intulerit alteri contrahenti iniustè, sit alias sit soluendo.) ratio autem responsionis est, quòd, cum ex tali contractu oriatur obligatio naturalis, ac ciuilis; non potest Superior auferre tertio ius indè ei acquisitum; præterquam quod Prælatus successor tenetur stare contractui prædecessoris, vt citatis iuribus, ac Doctoribus docet *Rodriq. tom.*3. *q.*16. *art.*1. & cum eo *Sanch. n.*41. docens *n.*39. posse Prælatum, etiam sine causa, irritare contractum sine eius licentia initum à religioso subdito: quod negat Rebellus.

131 Verum tamen est, quòd si Abbatissa det moniali subditæ licentiam expendendi summam notabilem pecuniæ in re iustè prohibita à Prælato monasterij, & Monialis de facto illam expenderit in aliquo contractu; potest Prælatus irritare talem contractum: cùm ipse sit Superior etiam Abbatissæ, adeoque possit, & debeat corrigere delictum Abbatissæ, si quod ab ea committitur; & aliàs doctrina, *§. præcedenti*, tradita intelligi debeat de legitima licentia (sicut innuit *Sanch.n.*40. dum ait: *Quod si ex legitima Superioris licentia religiosus contractum ineat*) qualis vtique non est licentia data ab Abbatissa in casu præsenti. Vnde patet benè me olim respondisse Ordinarium quendam Monialium licitè, & validè potuisse irritare contractum emptionis planetæ prætiosæ de licentia Abbatissæ factum à Moniali sacrista de more aliarum sacristarum: cùm ipse Monialibus expressè prohibuisset, ne in obeundis officijs conuentus expenderent ex proprijs pecunijs, sed solùm ex communibus monasterij. quod non procederet, si Monialis emisset planetam illam, non vt Sacrista, sed vt Monialis priuata per modum eleemosynæ factæ conuentui.

QVÆRES XXVII. An Moniales teneantur obedire in dubio, num in tali casu obediendum sit.

132 ℞. Teneri, si dubium sit ex parte rei præceptæ, an sit licita: sic enim possessio stat pro Superiore (vt ostendit *Sanchez l.*6. *mor. cap.*3. *num.*3.) & in dubio melior est conditio possidentis. Secùs, si dubium sit de potestate Superioris, an sit legitimus, nec ne: tunc enim Superior non dicitur esse in possessione superioritatis ergà subditos; & sic possessio stat pro libertate subditi. ita *Sanch. sup.* monens subditum religiosum habentem opinionem probabilem se hic, & nunc non teneri obedire, posse non obedire; etsi credat opinionem oppositum esse probabiliorem. *Bresserus* tamen *l.*4. *de consc. cap.*15. *num.*159. docet in dubio parendum esse Superiori regulari, etiam fœminæ: cùm communis fidelium sensus sit religiosos teneri magis obedire suis Prælatis, quàm sæculares suis; & quidem tam extensiuè, quàm intensiuè; quippe qui se pleniùs tradunt suis Prælatis regẽdos, ac di-

dirigendos, præsertim in dubijs; & Superiores eo fine à Deo recipiunt peculiarem gratiam.

Consentit *Fragos. p.2. l.11. D.24. §.9. n.15.* ex pluribus alijs citatis monens *n.17. ex Petro Ledesma, & Rodriq.* secùs dicendum in casu, quo Religiosus subditus dubitat, an res præcepta sit licita, & scit ipsum Superiorem dubitare, an præcipiat rem licitam: tunc enim non potest, nec tenetur parere: cum nec Superior tunc petat obedientiam sibi debitam: quo modo, dubitante vtroq; coniuge de valore matrimonij, neuter potest alteri petenti reddere debitum *Sanch. l.2. de matr. D.41. num.55.*

Addit *Fragos. n.19. ex Sayro in Claui Regia c.12. n.4.* quod, si sit diuersitas opinionum, an Superior possit hoc, aut illud iubere, & an subditus teneatur parere: tunc subditus adhærens opinioni contrariæ potest parere, sed non tenetur: cum non detur obligatio parendi in inferiore, nisi quando datur in superiore ius præcipiendi: quod non procedit, si sit diuersitas opinionum, an id, quod præcipitur, ex se liceat, nec ne: sic enim Superior habet ius præcipiendi, & subditus tenetur obedire.

Concedit tamen *Fragosus nu. 17.* si subditus in re valde difficili præcepta an ea sit licita, aut supra potestatem Superioris: posse illum non exequi statim rem præceptam, sed supersedere, donec cōstet de iustitia Superioris præcipientis rem adeo austeram, & quasi impatibilem. ita *Fragos.* addens *n.18. ex Sayro sup. n.2. Syluest. v. conscientia q. vlt.* & alijs subditum probabiliter opinantem rem sibi præceptam esse illicitam, teneri adhuc obedire, non solum quia Superior est in possessione imperandi, sed quia magna esset confusio in religione, & comitate, si agi posset vi opinionis probabilis contra obedientiam, & Superiores præcipientes; siquidem daretur occasio spoliandi Superiorem possessione imperandi, præterquam quod opinans aliquid esse malum non habet euidentem certitudinem mali, cum de natura opinionis sit, vt non sit assensus vndequaque certus, ac euidens, sed cum formidine oppositi; sicque quamdiu opinans non est omninò certus, tenetur obedire Superiori; quippe qui est in possessione præcipiendi ea omnia, de quibus non constat euidenter esse mala, aut extra limites suæ potestatis.

Quod demum aliqui dicunt cum *Sylu. v. obedientia q.2.* existente dubio subditis posse eos consulere virum peritum de iustitia rei præceptæ, si commodè possunt: admitti *Fragos. n.16.* vt valde probabile dicens tamen ex *Nau. Val. & Gab.* oppositum esse probabilius, eo quod subditi sint non inuestigare, sitne licita res præcepta, nec ne, sed rem præceptam exequi, quando ei non constat præceptum esse malum.

CAPVT V.

De obligatione Clausuræ, ad quam tenentur Moniales.

EXplicanda nobis est in præsenti capite obligatio Clausuræ, quæ vltra Vota religionis substantialia est potissima inter Monialium Obligationes, & ab aliquibus Monialibus sub expresso voto promittitur. Et quidem cum Clausura Monialium spectari possit tam in genere, quàm in specie; caput diuidemus in 5. sectiones, in quarum 1. agemus de Clausura Monialium in genere: in 2. de egressu illarum è Clausura: in 3. de ingressu extraneorum in Clausuram: in 4. de receptione puellarum intra Clausuram causa educationis: in 5. de accessu quorumcumque externorum ad monasteria Monialium.

SECTIO I.

De Clausura Monialium in genere.

1 *Quid sit clausura Monialium.*
2 *Quibus iuribus inducta.*
3 *Qualiter induci potuerit de nouo.*
4 *Non est iuris naturalis diuini, sed positiui ecclesiastici. Moniales S. Claræ vouent clausuram: quod alij negant.*
5 *Ad quem finem inducta.*
6 *Episcopi est procurare eius obseruantiam, immò & Prælati regularis quoad Moniales exemptas.*
Lex interpretans in dubio intelligenda iuxta illam, quæ interpretatur.
7 *Quibus medijs debeat procurari.*
8 *Ad eius custodiam iuuat Magistratus laicus.*
9 *Et quidem etiam non viso processu Iudicis ecclesiastici.*
10 *Ordinario commissa videtur custodia clausuræ tum materialis, tum formalis: quod tamen non censetur ab aliquibus ita certum, stando in Concilio Trid.*
11 *Quam potestatem habeat Ordinarius contra delinquentes circa clausuram.*
12 *Qualiter custodiri debeat clausura.*
13 *Obligatio illius afficit omnes Moniales.*
14 *Quid si Monialis habeat facultatem degendi extra Conuentum.*
15 *Ab ea eximuntur Moniales conuersæ, vbi est consuetudo.*
16 *Clausura non obligat in omni euentu.*
17 *Monialis illam violans subest varijs pœnis.*
18 *Quot, & quibus modis violari possit clausura.*
19 *In eius violatione datur paruitas materiæ; quod alij negant.*
20 *Eius violatio reseruatur, si sit ad malum finem.*
21 *Solus Papa dispensat super lege clausuræ.*
22 *Contra illam præscribi potest.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hic nomine Clausuræ.
1 ℟. Intelligi spatium illud, quod continetur intra ianuam Conuentus semper clausam; seu (quod idem est) intelligatur locus ille, qui continetur, clausa monasterij ianua, ad quem externi nequeunt accedere, & extra quem Moniales non possunt egredi. patet ex Constit. Greg. XIII. edita anno 1572. quæ ait. *Nec ibidem licere Monialibus, etiam Tertiarijs, egredi è ianua monasterij, quæ est pro clausura monasterij ipsius, etiam ad claudendam aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus ad rotam, vel ad crates, seu ad loca colloquijs destinata, vel ad pulsandam ipsam ianuam clausuræ: quæ loca cum saltem pro causis prædictis patere soleant sæcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt.*

QVÆRES II. Quibus iuribus inducta sit clausura Monialium.
2 ℟. Primò fuisse sub præcepto inductam à Bonifacio VIII. *in cap. periculoso de statu regul. in 6. relato, cap. præced. sect. 2. quæst. 6.* &, cùm ea non esset vsu recepta, fuisse instauratam, ac innouatam à *Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. de regul.* his verbis: *Bonifacij VIII. Constitutionem, quæ incipit periculoso, renouans S. Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictio-*

dictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ authoritate clausuram, sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita, compescentes. Quin etiam postea Pius V. præfatam Constitutionem Bonifacij VIII. & relatum decretum Concilij Trident. confirmauit per specialem Bullam, quæ incipit *Circa pastoralis:* quam Gregorius XIII. confirmauit per aliam Bullam, cuius initium est *Deo sacris*.

QVÆRES III. Quomodo potuerit induci obligatio clausuræ etiam quoad Moniales, quæ antea professionem religiosam emiserant.

3 ℞. Potuisse induci; tum quia assumens aliquem statum virtualiter se obligat ad ea omnia, quæ expediunt, aut decent in tali statu, vt constat ex titulis *de vita, & honest. cleric. & de cohabitat. cleric. & mult. & ne clerici, vel monachi* cum similibus: clausura autem Monialium est moraliter necessaria ad puritatem status, quem illæ profitentur, & quidem non solùm ad obseruandam castitatem, sed etiam ad tollenda multa impedimenta perfectionis religiosæ, ideoq; potuit iustè præcipi legitima potestate: tum quia posito voto obedientiæ, quod faciunt religiosi, potest Prælatus præcipere illis aliquam austeritatem non contentam expresè in regula, si ad obseruanda ea, quæ continentur in regula, & præsertim si ad vota substantialia in sua integritate conseruanda sit moraliter necessaria, vel ita vtilis, vt aliter religio difficilè possit contineri; talis porrò est clausura respectu Monialium, ergò, ita *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 8. n. 8. Sanchez l. 6. mor. c. 2. n. 42. Miranda q. 1. de monial. ar. 2. Rodriq. tom. 1. q. 44. art. 1.* alijq; ad ipsos.

4 Ex quibus constat clausuram Monialium inductam fuisse, non iure naturali, aut diuino, sed humano positiuo ecclesiastico; siquidem ius naturale semper est idem; cùm tamen clausura Monialium olim non esset in vsu; ius item diuinum, si quod extaret circa dictam clausuram, colligendum esset, siue ex sacris scripturis, siue ex traditione aliqua diuina: quæ certè nullibi reperiuntur; ideoque necessariò fatendum est clausuram Monialium esse solùm de iure humano. ita *Bonac. de clausf. quæst. 1. par. 3.* aliJque communiter, & constat ex iuribus allegatis *q. præced.*

Quod autem nos dicimus *in tract. 4. cap. 5. nu. 14.* Moniales S. Claræ teneri ad Clausuram ex voto, quod eæ specialiter emittunt, negat *Bordonus p. 2. resol. 93. num. 6.* non obstante quòd eæ hac forma profitendi vtantur. *Ego Soror N. voueo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virginis, & B. Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi, mater, toto tempore vitæ meæ seruare formam vitæ Sororum pauperum S. Claræ traditam &c. viuendo etiam in obedientia, sine proprio, & in Castitate seruando Clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam:* suamque probat sententiam ex eo quod non quidquid exprimitur in forma professionis, obligat sub voto, sed solum respectu Castitatis, Paupertatis, ac Obedientiæ, nisi verba ipsa id exprimat (quod ipse *Bordonus* probat *resol. 92. n. 6. & 10.* & alioqui verba illa, quæ adhibentur in forma Professionis Monialium S. Claræ *seruando clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam* posita in obliquo referri videntur, non ad dictionem *Voueo*, sed ad Constitutiones Ordinis, quarum obligationem Professio non alterat, ideoq; non supponit eas debere obseruari sub voto, sed relinquit eas sub simplici præcepto. sic *Bordonus*, nec improbabiliter; nisi communis sensus vouentium, & recepta consuetudo per tot sæcula oppositum suaderet: quo modo Doctores communiter dicunt Moniales S. Claræ teneri ad clausuram sub voto.

QVÆRES IV. Ad quem finem inducta fuerit Monialium clausura.

5 ℞. Fuisse inductam principaliter ad tollenda pericula honestatis violandæ, & aufe-

auferendas Monialibus occasiones infringendi votum castitatis, quæ, data libertate vagandi, & conuersandi cum viris sæcularibus, non rarò periclitaretur. Ad quod faciunt, quæ habet *Dionys. Carthus. in dial. de reformat. monial. art.* 3. his verbis: *Fœminæ sunt specialiter, & naturaliter multùm instabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideò periculosissimum est Monialibus inter viros apparere, ipsosq; inspicere, alloqui, audire. nec aliqua lingua potest exprimere, quanta peccata, & scandala orta sint, atque assiduè creantur ex hoc quòd Moniales claustra sua egrediuntur, & personas visitant sæculares, viros quoque permittunt ingredi sua claustra; vtinam tumentes vteri, & argumenta currentia super terram non demostrarent hoc ipsum.*

QVÆRES V. Ad quem spectet ex officio adstringere Moniales ad obseruantiam clausuræ regularis.

6 ℞. Spectare ad Episcopum, quoad Moniales quidem ipsi immediatè subiectas ex potestate ordinaria, delegata verò erga subiectas. Sedi Apostolicæ; ad Prælatos autem regulares quoad Moniales ipsis subditas. ita *Sanchez sup. cap.* 15. *nu.* 21. *ex Nau. comm.* 4. *de regul. num.* 60. *& Tamburin. de iure Abbatiss. D.* 18. *q.* 4. *num.* 6. alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, nisi obstet vsus in contrarium legitimè præscriptus. probat Sanchez ex eo quòd in citato *cap. periculoso*, id expresse deciditur his verbis: *Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate, ac diœcesi propria in monasterijs Monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate: Abbates verò, & alij tam exempti, quàm non exempti Prælati ecclesiarum, monasteriorum, & Ordinum quorumcunque in monasterijs huiusmodi sibi subiectis de Monialibus includendis quàm primùm commodè poterunt, prouidere procurent;* huic autem decreto non derogat *Concilium Trident. sess.* 25. *de regul. cap.* 5. dum Episcopis *præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi innouata est, conseruari maximè procurent:* immò se illud renouare protestatur, illudque interpretatur; constat autem, quòd constitutio interpretans in dubio debet intelligi iuxta illam, quam interpretatur, & recipit omnes illas interpretationes: idque etiamsi noua lex declarans loquatur strictiùs, vt ex multis probat idem *Sanchez lib.* 7. *de matrimon. D.* 46. *num.* 21. Quæ ratio confirmari potest ex verbis, quæ hac de re Pius V. habet in suo motu proprio *Circa pastoralis*, videlicet: *Mandantes Patriarchis, &c. quatenus in monasterijs Monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè, vel mediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ authoritate vnà cum Superioribus eorundem Monasteriorum clausuram seruari procurent.* vbi notanda sunt illa verba *vnà cum Superioribus*, quæ satis apertè innuunt custodiæ clausuræ curam quoad Moniales subditas Prælatis regularibus, spectare ad ipsosmet Prælatos, & non ad alios; quamquam verba illa *vnà cum Superioribus* videantur committere dictam curam clausuræ Prælatis regularibus, non priuatiuè, sed cumulatiuè quoad Episcopos: ita vt ea pertineat ad vtrosque in solidum; vnde forsan inductus est vsus in multis locis, vt Episcopi curam clausuræ Monialium, etiam subditarum Regularibus, sibi tanquam propriam asciuerint, Prælatis regularibus fortè in hoc iuri suo cedentibus. Certè *Cast. Pal. tract.* 16. *D.* 4. *part.* 9. *num.* 7. ex Miranda docet Ordinarium hac in re posse supplere negligentiam Prælati regularis: idque, etsi non constet de manifesta violatione clausuræ, sed solùm dubitetur; quod etiam notauit *Barbosa de offic. Episc. alleg.* 102. *num.* 7. *&* 8.

7 Addit *Concilium Trid. loco citato* quòd, si opus sit ad cogendas Moniales ad clausuram auxilio brachij sæcularis, id inuocandum est, atque à brachio sæculari

præ-

præstandum: aitque *Quod auxilium vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur S.Synodus, & sub excommunicationis pœna ipsò factò incurrenda omnibus Magistratibus sæcularibus iniungit.* Vnde infert *Sanchez num.22.* Principes absque iusta causa dictum auxilium denegantes, attento præcisè hoc decreto Concilij Trid. non peccare, peccare tamen Magistratus sæculares: cum de vtrisque loquatur Concilium diuerso modo, nimirum priores solùm exhortando (quod non importat præceptum, *c.quisquis 14.q.1.*) posteriores verò sub pœna excommunicationis latæ sententiæ iubendo præstare dictum auxilium; quamquam Principes in proposito casu denegantes auxilium peccarent ex alio capite, eò quòd deficerent notabiliter in proprio officio iuxta notata, *c.1. de offic.Ordin. & c.omnes principes de maiorit. & obed. & c.duo, & c.si imperator d.96.*

Quòd si quæras, quid significetur in citato decreto Tridentini per verba illa, omnibus Magistratibus sæcularibus.

8 ℞. Significari personas publicas sæculares, quæ non proprio iure ius dicunt, sed iure alterius Superioris, à quo dependent (quicunq; demum ij sint, siue magni, siue medij, siue infimi;) & quidem omnes, cùm dictio *omnibus* sit vniuersalis, adeoque nullum Magistratum secularem excludat, *l. Iulian.& l.textorib. ff. de legatis 3. & hoc articulo, ff. de hæred.instit.* ita *Bonac.sup. p.7.nu.4.* addens *nu.5.* ecclesiasticos etiam venire hìc nomine Magistratuum, si secularem iurisdictionem exerceant titulo potestatis sæcularis: vt si à Principe sæculari constituantur Præsides, aut Consiliarij alicuius Magistratus, à quo Ciuitas, aut Prouincia gubernetur: Concilium enim non respexit præcisè ad circunstantiam personæ, sed ad qualitatem muneris, ac officij, à quo Magistratus nomen desumitur.

Vtrum verò sæculares Principes, & Magistratus teneantur Iudici ecclesiastico imploranti brachium sæculare ipsorum opem ferre, etiam non viso processu, ac sententia Iudicis Ecclesiastici.

9 ℞. Teneri; & probatur tum quia facultas cognoscendi de iustitia causæ competit Superiori: Magistratus autem sæcularis in causis ecclesiasticis non est Superior, vt patet; tum quia sæculares hìc non asciscuntur vt Iudices, sed vt executores ordinationis factæ ab ecclesiastico Iudice; at officium executoris non est causam cognoscere, sed exequi, quoties non constat de eius iniustitia; tum quia in dubio, præsertim in facto Principis, non præsumitur delictum, *l.meritò, ff. pro socio*; ergò sæculares vocati ad ferendam opem Iudici ecclesiastico iniquè agunt negligendo auxilium ferre, eò quòd nondum cognita sit iustitia causæ, & nondum examinati actus processus, vtpotè præsumentes delictum in facto Iudicis ecclesiastici, *ita Marta de iurisdict. p.1.q.51. Alciat.c.1.de offic.Ordin.* alijque apud *Bonac.de censur.in partic. D.1.q.20.§.3.num.1.* contra alios ab eodem allegatos: qui benè monet *q.1. de clausf.p.7.n.6.* excommunicationem, de qua egimus hoc loco, non esse reseruatam Papæ; cùm in Concilio, vbi fertur, nulla sit mentio de reseruatione.

QVÆRES VI. An cura custodiæ clausuræ Monialium commissa Episcopis in Conc.Trid. intelligatur de clausura solum materialiter sumpta (prout scilicet importat spatium, quod intra ianuam monasterij semper clausum continetur) vel etiam de clausura formaliter, (vt sic loquar,) sumpta (quatenus videlicet comprehendit etiam ingressum extraneorum intra clausuram, egressum ipsarum Monialium ab illa, & accessum aliorum ad ipsas Moniales causa eas inuisendi, & alloquendi.)

10 ℞. *Barbosa alleg. 102. de offic. Episc. num.11.* ad auctoritatem Episcoporum in custodienda Monialium clausura pertinere, vt impediant tum accessum ad ipsas Moniales, & colloquia cum eisdem, tum ingressum extraneorum intra septa monasterij; tum egressum earundem Monialium è monasterijs; quod est dicere curam commissam Episcopis de clausuræ Monialium non esse solùm de clausura ma-

materialiter sumpta, sed etiam ea formaliter sumpta: idque ex decreto Concilij Trident. superiùs adducto. ita Barbosa, alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, attenta praxi Episcoporum multis in locis prohibentium sub censuris ecclesiasticis accessum ad Moniales sine legitima ipsorum licentia, & quidem etiam exemptas: quod non facerent, si non præsumerent monasteria Monialium, etiam aliàs exemptarum, ipsis subijci quoad custodiam clausuræ tum materialiter, tum formaliter sumptæ: siquidem locus exemptus æquiparatur territorio posito extra diœcesim. Quamquam, si considerentur verba, quibus præfata cura clausuræ committitur Episcopis, videantur illis solùm tribuere auctoritatem custodiendi clausuram Monialium materialem; vt indè patet, quòd iuxta propriam verborum significationem, & communem loquendi modum non dicitur violare clausuram Monialium, qui sine debita licentia accedit ad illas inuisendas, & alloquendas: cùm tamen Concilium Trident. committens Episcopis curam clausuræ Monialium vtatur his verbis, *vt clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent*; sed de hoc infra *cap.*10. *sect.*1. *subs.*1. *q.*13. solùm hìc addo quòd, cùm consuetudo, quæ est optimus legum interpres; & bulla Gregorij XV. mox alleganda stent pro doctrina Barbosæ suprà relata, ab ea in praxi non videtur recedendum.

11 Certè Gregor. XV. In sua Constitut. *Inscrutabili Dei prouidentia* edita 1622. dat Ordinarijs locorum potestatem puniendi, & coercendi tam regulares, quàm sæculares delinquentes circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum, & concedit, vt tanquam Sedis Apostolicæ delegati id facere valeant, quoties, & quando opus fuerit; sed de hoc infra *cap.*10. *num.*19.

QVÆRES VII. Qualiter custodiri debeat Monialium clausura per Ordinarios locorum, & alios Superiores.

12 ℞. Debere custodiri ita vt sit circumsepta, & munita altis mœnijs, ac excelsis vndique parietibus, ne è vicinorum ædibus, quicunque illi sint, monasteria inspiciantur; præsertim si ijs immineant Fratrum, aut Presbyterorum ædes; quo casu curandum esset, vt parietes altiùs attollerentur. Quod si contingat muros clausuræ confringi, & monasterij redditus non sufficere ad illorum reparationem; tunc ij fidelium eleemosynis restaurari debent; &, si eæ sint minùs sufficientes, ad hoc ipsum cogi possunt, ac debent Monialium consanguinei. ita *Barbosa sup. num.*10. ex Mosconio, & cum his *Tambur. sup. quæst.*1. *nu.*9. & 10. monens in defectu consanguineorum recurrendum esse ad illum, ex cuius auctoritate, ac voluntate fuit constructum monasterium; sicut enim consanguinei Monialium, durante vinculo consanguinitatis, tenentur eas conseruare in debita honestate; vt colligitur ex *cap. si quis dereliquerit* 30. *dist.* sic & ijs quoad hoc succedit Fundator monasterij; quippe qui potuit, & debuit præuidere huiusmodi necessitates futuras. sic citati DD. & bene; si addas id etiam spectare ad proprium Episcopum, si redditus Episcopatus id ei permittant, aut aliunde possit consulere præsenti Monialium necessitati: cùm ipse ex officio teneatur restituere clausuram Monialium, eamue conseruare, suoque exemplo quàm maximè possit alios excitare ad subueniendum tantæ Monialium necessitati; ne alioqui ipsi dicatur: *Qui alium doces, te ipsum non doces?*

QVÆRES VIII. An obligatio clausuræ adstringat omnes Moniales.

13 ℞. Adstringere omnes, & singulas Moniales cuiuscunque Ordinis, etiam Militaris, quæ religiosam professionem emittunt, & viuunt in congregatione. ita *Sanchez sup. n.*10. *Miranda sup. q.*1. *art.*3. *Bonac. par.*2. *n.*1. alijque communiter: & probatur tum quia *Concilium Trid. sess.*25. *de regul. c.*22. statuit omnia, & singula contenta in superioribus decretis seruari in omnibus cœnobijs, ac mo-

monasterijs quarumcunque Sanctimonialium, etiamsi illæ sub gubernio Militiarum, etiam Hierosolymitanæ, viuant, & quocunque nomine appellentur sub quacunque regula, vel institutionibus: vnum autem ex præfatis decretis ea sessione factis est de clausura Monialium: tum quia Pius V. in sua Bulla *Circa pastoralis* ait *cuiuscunque Ordinis, vel Militarium, etiamsi Hierosolymitana sint.* quæ dictio *etiam* in vtroq; decreto posita significat à fortiori comprehendi Moniales aliorum Ordinum Militarium.

14 Dixi in responsione *& viuant in congregatione*, vt innuerem: quod, si quæ fœmina hodie licitè profiteretur ea conditione, vt in domo propria maneret; prout permittitur, *c. fin. qui clerici, vel vouent.* ea non teneretur ad clausuram: siquidem iura loquuntur de Monialibus viuentibus in congregatione (vt apertè constat ex Constit. Pij V.) &, cùm sint odiosa non debent ampliari, sed restringi. ita *Graff. 1. p. decis. l. 4. c. 23. n. 17. Miranda sup. art. 4. Bonac. n. 5.* alijque, inter quos rectè notauit *Nau. comm. 4. de regul. num.* 53. priuilegia olim concessa Monialibus professis quoad exemptionem à clausura, modò non suffragari, vtpote reuocata in Concilio Trid. sup. & Pij V. constitutione.

15 Excipiendæ tamen sunt Moniales conuersæ, quæ eiusdem Pij V. concessione in monasterijs ad suam sustentationem indigentibus fidelium eleemosynis per dictas Moniales colligendis, possunt degere extra clausuram ad effectum quæritandi eleemosynas: dummodo sint ætatis annorum 40. degant in domo contigua monasteria, non ingrediantur clausuram Monialium, nisi in casibus expressis per suas Constitutiones, ac de suis domibus non exeant ad colligendas eleemosynas, nisi de licentia Ordinarij. Quanquam Greg. XIII. in sua Constitut. *Deo sacris* cupiens hanc ipsam exceptionem auferri, iniungat Ordinarijs, vt quacunque ratione cognouerint posse conuenienter Conuentuum Moniales sustentari absque dicta eleemosynarum collectione, easdem Conuersas sub eadem clausura cum alijs Monialibus reducant, neque ampliùs permittant illas exire è suis monasterijs.

QVÆRES IX. An obligatio clausuræ adstringat Moniales in quocumque euentu, & consequenter etiam cum graui periculo vitæ.

16 ℞. Quòd, cum obseruantia clausuræ possit afficere, & de facto afficiat Moniales secundùm duplicem respectum; nimirum ne ipsæ egrediantur è proprio monasterio; & ne admittant intra illud personas extraneas absque debita licentia; quoad vtrumque respectum dari possunt plures casus, in quibus cessat obligatio clausuræ, vt apertè constabit ex dicendis in duabus sequentibus sectionibus: in quarum priori proponemus casus concernentes clausuram sub priori respectu, in posteriori verò casus versantes circa clausuram sub posteriori respectu. Hìc vnum solùm aduerto, quòd, cùm necessitas non habet legem, *l. vnic. ff. de offic. pro consul.* & lex humana ordinariè non obliget cum tanto subditorum dispendio; vt probat *Laym. l. 1. tract. 4. cap. 14. n. 5.* ex communi DD. sententia; vtique & lex clausuræ non obligabit Moniales, neque cum graui periculo vitæ (eo tamen modo, quo explicabimus *sect. seq. q. 8.*) neque cum alio graui damno; sicut notauit *Sanch. lib. 6. mor. cap. 15. num. 62.* ex Dominico, Franco, Sylu. Rodriq. & alijs.

QVÆRES X. Sub quibus pœnis teneantur Moniales seruare clausuram.

16 ℞. Teneri seruare sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ Papæ reseruatæ, necnon priuationis officiorum, dignitatum, & administrationum, & inhabilitatis ad illa; siue ipsæ Moniales sine debita facultate egrediantur è monasterio: siue alios ingredi faciant, aut permittant; idque quoad Moniales egredientes ex Bulla Pij V. declaratoria, quæ est 8. in ordine, de qua *sect. seq. q. 3.* quo verò ad ingredi facientes, aut permittentes ex Bulla Gregorij XIII. in ordine 28. eo tamen modò, quo dicemus *sect. 3. q. 3.*

QVÆ-

QVÆRES XI. Quot, & quibus modis contingere possit obligationem clausuræ violari à Monialibus.

18 ℞. Violari posse ijs duobus modis, quos recensuimus *q.praecedenti*; videlicet indebitè ingrediendo è proprio monasterio, vel extraneos ingredi faciendo aut, permittendo intra clausuram monasterij: quòd benè aduertit *Portel. de dub. regul. v. clausura monial. in addit. n.*1.

An autem violatio clausuræ Monialium excusari possit à culpa m. ratione paruitatis materiæ.

19 ℞. *Nald. v. clausura n.*2. *ex Graff. de cas.reseru.c.*5.*n.*45. quos adducit, & non reprobat *Diana p.*3.*tr.*2. *resol.*52. posse excusari, adeoque Monialem ambobus pedibus se transferentem extra ianuam terminos clausuræ terminantem ad vnũ, vel duos palmos, non peccare m. si statim regrediatur, idem sentit & Merolla relatus à *Tambur.sup.D.*19. *q.*4. qui tamen oppositum sentit cum *Bonac.sup.p.*4. *n.*1. & alijs alioqui concedens paruitatem materiæ in præsenti casu posse admitti, si Monialis toto corpore non egrediatur è clausura, sed maiori parte corporis manens intra septa monasterij pede, aut pedibus exeat: sic quippe non videtur consummari tota transgressio violationis clausuræ in eo consistens, quòd Monialis egrediatur è terminis definitæ clausuræ; quod vtique verificatur, siue ea longè recedat à dictis terminis, siue tantùm ad duos pedes mox regressura; quæ est ratio, cur citati Doctores sustineant in violatione clausuræ non debere admitti paruitatem materiæ, & quidem satis probabiliter. Quamquam non audeam damnare oppositam sententiam, quam admittunt docti Neoterici à me consulti, nec immeritò; stante quòd obligatio clausuræ est de iure positiuo humano, quòd cum debeat esse accommodatum fragilitati humanæ, non solet, nec debet interpretari adeò rigorosè, vt non admittat leuitatem materiæ, etiam in casu, quo eius violatio dicatur perfectè consummata modo dicto, idque iuxta doctrinam *Sanchez* traditam *l.*1.*mor.c.*4.*num.*1. asserentem tunc solum non dari paruitatem materiæ, quando in materia parua reperitur integra ratio irreuerentiæ, ac offensionis, cuiusmodi sunt ea, quæ immediatè, ac directè versantur circa Deum: vt odium Dei, contemptus illius, infidelitas, periurium assertorium, simonia, & alia id genus; inter quæ tamen non videtur computanda violatio clausuræ, etsi *Sanch.l.*6.*mor.c.*16.*n.*70. id neget.

QVÆRES XII. An violatio clausuræ Monialium sit reseruata, etiam seclusa reseruatione pœnarum, quas incurrunt illius transgressores.

20 ℞. Esse, si fiat ad malum finem contra castitatem: & hoc ex decreto Clementis VIII. edito 1601. in quo vltra casus contentos in Bulla Cœnæ abstulit Regularibus aliàs quoad hoc priuilegiatis, facultatem absoluẽdi ab alijs quinque casibus; inter quos enumeratur violatio clausuræ Monialium ob malum finem; quanquam, vt ostendimus in *tract. de prohibit. cap.*2. *q.* 14. non improbabile videatur huiusmodi reseruatione non comprehendi ipsas Moniales, vtpotè in præfato decreto expressas tantùm per modum termini, & vt se habentes merè passiuè ad dictam violationem; sicut colligitur ex modo illo loquendi *violatio clausuræ Monialium*: præsertim, cum simus in materia odiosa, quæ debet restringi.

QVÆRES XIII. Quis dispensare possit cum Monialibus super obligatione clausuræ, vt licitè possint ipsæ egredi ex illa, & alios admittere intra illam.

21 ℞. Posse dispensare Papam absolutè, & simpliciter loquendo; vt inde patet, quod obligatio clausuræ est iuris humani, adeoque subijcitur Papæ potestati; in casibus verò necessitatis, in quibus non potest commodè adiri Papa, posse dispensare Ordinarium loci, siue ex se solo, si Monialis dispensanda non sit exempta; siue de consensu etiam Prælati regularis, si Monialis sit immediatè subiecta Prælatis Ordinis idq; ex *Conc. Trid.sess.*25.*c.*5.& ex Constit. Pij V.relata *q.*10. prout notat *Lezana to.*1.*c.*25.*n.*21. addens tamen in Hispania videri vsu receptũ, vt pro

licito egreſſu Monialium Regularibus ſubiectarum in caſibus permiſſis nequaquam requiratur conſenſus Ordinarij: quod vtique poteſt admitti, ſi conſtet dictam conſuetudinem fuiſſe legitimè inductam iuxta doctrinam generalem, quam tradunt DD. de præſcriptione. Quin etiam admittit Lezana ex Sylu. Rodriq. & Bonac. quòd, ſi vrgente caſu grauiſſimæ neceſſitatis, non poſſet Monialis obtinere licentiam exeundi à proprio Prælato, vtpotè abſente: poſſet, eo inconſulto, exire; cùm neceſſitas careat lege, & huiuſmodi caſus per epicheiam cenſeri poſſit exceptus à decretis Concilij Trid. & Pontificijs Conſtitutionibus.

QVÆRES XIV. An Moniales per contrariam conſuetudinem poſſint derogare decretis indicentibus clauſuram.

22 ℞. Quòd, cùm obligatio clauſuræ Monialium ſit de iure humano, vt dictum eſt *q.3.* & ius quodcunque humanum, ſimpliciter loquendo, poſſit abrogari; ſequitur etiam Moniales poſſe alicubi derogari præfatæ obligationi. ita in terminis *Sanch.l.6.mor.c.15.n.4.ex Azor.to.1.l.13.c.8.q.1.* alijque docti recentiores conſulti, &, putò, ſatis probabiliter: quidquid in contrarium ſentiat Lamas relatus ab eodem Sanch. ſuſtinens contra obligationem clauſuræ nullam poſſe præualere conſuetudinem, aut ſtatutum: vtpotè tacitè comprehenſam in voto tanquam neceſſariam ad caſtitatis promiſſæ obſeruantiam; quod alij communiter negant, & nos etiam negamus, alioqui concedentes præſentem reſponſionem non procedere quoad illas Moniales, quæ ſub expreſſo voto ſe obligant ad clauſuram.

SECTIO II.

De Obſeruantia Clauſuræ Monialium quoad non exeundum è ſeptis proprij Monaſterij.

23 *Egreſſus è clauſura vetitus Monialibus ex multiplici iure.*
24 *Si fiat indebitè, interdum plures continet malitias, at non ſemper.*
25 *Monialis ſic egrediens ſubditur excommunicationi reſeruatæ Papæ.*
26 *Incurrit etiam alias pœnas, quæ item incurruntur à cooperantibus.*
27 *Dicta excommunicatio incurritur ante ſententiam, non item aliæ pœnæ.*
28 *Quis abſoluat à præfatis pœnis.*
29 *Quæ cauſa requiratur, & ſufficiat, vt Moniales licentiari poſſint ad egreſſum.*
30 *Quale incendium ſufficiat ad licitum egreſſum.*
31 *Qualis caſus Lepræ.*
32 *Qualis caſus epidimiæ: quid ſit epidimia.*
33 *Iuxta aliquos licentiari poteſt Monialis ad egreſſum ob morbum ei ſoli nociuum.*
34 *Alij communiùs negant contra Suarez, & iuxta praxim.*
35 *Concedi poteſt egreſſus in caſibus ſimilibus.*
36 *In his tamen caſibus ſemper requiritur licentia Prælati niſi ſit periculum in mora.*
37 *Cuius Prælati requiratur licentia.*
38 *Hæc debet eſſe ſpecialis, & expreſſa.*
39 *Item in ſcriptis, etiam pro foro conſcientiæ: quod alij negant.*
40 *Non eſt ſemper opus, quòd ſit in effectu obtenta.*
41 *Illicitus eſt egreſſus factus ex licentia iniuſta inferioris Papa.*
42 *Sic tamen egrediens Monialis non incurrit pœnas, immò nec peccat iuxta aliquos, ſi licentiam obtineat à Papa.*
43 *Licentia egrediendi, & diſpenſatio ad egreſſum inter ſe differunt.*

44 *Egre-*

44 *Egrediens sine licentia in casu necessario id interdum significat Prælato.*
45 *Egressus permittitur Monialibus in casu belli, inundationis, ac ruinæ Conuentus.*
46 *Item vt eæ eligantur in Abbatissam alterius Conuentus, aut ad aliud officium.*
47 *Ad id tamen requiritur licentia Sedis Apostolicæ: quod alij negant.*
48 *Monialis sic egrediens reddit postea ad suum conuentum.*
49 *Item ad fundandum nouum Conuentum, aut reformandum alium iam fundatum.*
50 *Inconsulto Papa Moniales egrediuntur ad habitandum nouum Conuentum.*
51 *Talis autem egressus faciendus in aurora.*
52 *Permittitur egressus Monialium causa correctionis.*
53 *Seruatis tamen seruandis.*
54 *Monialis professa transit ad Ordinem strictiorem, repetita probatione, ac professione.*
55 *Egrediens cum licentia aliquantulum diuertit licitè.*
56 *Si indebitè diuertat, pœnis latis contra violantes clausuram non subest.*

QVÆRES I. Quibus iuribus interdictum sit Monialibus egredi è clausura proprij monasterij.

23 ℞. Quòd, quamuis in antiquis canonibus multa extent huiusmodi clausuræ præcepta (vt in *can.*33. Concilij III. Carthagin. *can.*46. Trullano, qui attribuitur VI. Synodo, & *can.*65. Concilij Cabilon. II.) ea tamen nullibi erat absolutè iniuncta, sed dependenter ferè à legitima facultate Abbatissæ; sicq; paulo maior, ac rigidior clausura imponebatur fœminis, quàm viris. Primò Bonifacius VIII. in *cap. vn. de statu Regul. in* 6. illam absolutè præcepit Monialibus, nulla relicta facultate egrediendi quacunque ratione, aut causa, excepto tantùm casu, in quo Monialem tanto, & tali morbo euidenter laborare constaret, vt non posset cum alijs absque graui periculo, seu scandalo commorari: quæ exceptio vtique firmat regulam in contrarium. Cùm autem tale decretum Bonifacij VIII. non fuisset vsu receptum, vel certe per contrariam consuetudinem antiquatum, (vt indicat *Concil. Trid. sess.*25. *cap.*5. *de Regul.* & Auctores passim testantur à dicto Concilio fuit innouatum his verbis: *Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire è monasterio, etiam per breue tempus quocunque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda, indultis, & priuilegijs quibuscunque non obstantibus*: necnon approbatum, ac confirmatum tum à Pio V. *in sua Constit.* 8. *in ordine*, tum à Greg. XIII. *in sua Constitu. item* 8. *in ordine*, in qua explicat, quæ loca comprehendantur sub clausura Monialium; cùm Pius V. *in citata Constit.*8. latiùs declarasset decretum Bonifacij VIII. & Conc. Trid. superiùs allegatum, expressis in declaratione dictæ bullæ casibus, in quibus Moniales possunt licentiari ad exeundum è clausura, & latis varijs pœnis aduersùs violantes ipsam clausuram de quibus infra.

QVÆRES II. Qualiter peccet Monialis indebitè egrediendo è proprio monasterio, & quot peccata committat.

24 ℞. Peccare m. nisi excuset paruitas materiæ iuxta dicta *sect. praced. q.* 11. committere verò vnum tantùm peccatum, idque inobedientiæ contra præceptum Ecclesiæ, Monialibus clausuram indicentis, si solo præcepto ecclesiastico teneantur ad clausuram, non autem etiam ex voto, sicut de facto aliquæ Moniales tenentur; quæ proinde exeuntes è clausura sine debita facultate duo peccata committunt necessariò exprimenda in confessione; vnum scilicet contra præceptum Ecclesiæ (quod est peccatum inobedientiæ) & alterum contra votum, quod est sacrilegium. Et ratio est, quòd, cùm præceptum clausuræ impositum Monialibus sit de re grauissima, eius violatio ex genere suo non potest non esse mortalis; ex alia parte in vno, ac eodem actu multiplicantur malitiæ speciæ diuersæ,

quando actus apponitur diuerſis ſpecie virtutibus, ac perfectionibus: vnde fit, quòd, ſi clauſura præſcriberetur tum ab Eccleſia, tum à regula: non ideo eius violatio duplicem contineret malitiam; cùm ſic opponeretur eidem virtuti, ac perfectioni nimirum obedientiæ.

Qua occaſione obiter moneo aſſertionem à me poſitum *tract.4.c.5.num.21.* eſſe iuxta mentem *Rodriq.* ibi citati: non autem iuxta meam mentem; vt colligitur ex §. ſequenti, vbi ſuſtinens inter caſus exceptos ab Vrbano IV. comprehendi epidimiam, etſi ab eo non exprimatur tacitè infero Moniales S.Claræ, non obſtante voto Clauſuræ, quòd faciunt; poſſe in caſu epidimiæ egregi è clauſura ſi id ſit neceſſarium ad vitandum contagium; quod vtique eſt contra Rodriquez.

QVÆRES III. Sub quibus pœnis prohibeantur Moniales egredi è clauſura proprij monaſterij.

25 ℞. Prohiberi ſub pena excommunicationis maioris ipſo facto incurrendæ, eaque reſeruata Papæ, ſi ſit publica, ac notoria. patet ex Pij V. Conſtit.8. ſuperiùs adducta, quæ ſic habet: *Aliter autem egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices perſonas, ſiue laicas, aut ſeculares, vel eccleſiaſticas, conſanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eò ipſo abſque aliqua declaratione ſubiacere à quo, præterquam à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, abſolui nequeant. Et inſuper tam egreſſas, quàm præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiuſmodi concedentes, dignitatibus officijs, & adminiſtrationibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in poſterum obtinenda inhabiles* (ſupple) *decernimus.*

26 Vbi notandum vi iſtius Conſtitutiones Moniales indebitè egredientes è proprio monaſterio non ſolùm incurrere excommunicationem maiorem ipſo facto, abſque alia declaratione, eamque Papæ reſeruatam: ſed etiam remanere priuatas dignitatibus officijs, & adminiſtrationibus, quæ habent tunc temporis, immo & inhabiles ad obtenta; & alia in poſterum obtinenda. Quin etiam talibus pœnis ſubiacent non Moniales tantùm modò dicto clauſuram violantes ſed etiam Epiſcopi (cùm de his expreſſa mentio fiat in citata Conſt. Pij V.) Prælatique Regulares, ſi fortè ſine iuſta cauſa illis dent licentiam exeundi è monaſterio; necnon ij, qui Moniales iniuſtè egreſſas comitantur, aut recipiunt, ſi ſuo comitatu, aut receptione cooperentur egreſſui Monialium ipſarum, aut ſint in cauſa, quòd non redeant ad monaſterium, ſicut debent, quòd benè aduertit *Bonac.q.1. de clauſ. p. 4. n.4. & 5.* hinc inferens cum Rodriq. Sanchez & Lamas non incurrere dictas pœnas illum, qui cauſa vrbanitatis, amicitiæ; honoris, aut conſanguinitatis Monialem illicitè egreſſam cominaretur, aut reciperet, dummodo eius delicto re vera non cooperetur: qua de re *Sanch.l.6.mor.c.14.n.72.*

Difficultas eſt, vtrùm præfatæ pœnæ incurrantur ante ſententiam Iudicis declaratiuam, ſin minùs pœnæ, ſaltem delicti.

27 ℞. Excommunicationem quidem incurri ante omnem ſententiam Iudicis, etiam declaratiuam delicti (quoad omnes concedunt) aliàs verò pœnas probabile eſſe non incurri, niſi poſt ſententiam criminis declaratoriam; latam à Iudice; quæ ſcilicet declaretur iuridicè Monialem violaſſe clauſuram egrediendo è monaſterio abſque legitima facultate; idque non ſolùm ob doctrinam; quam tradit *Sanchez ſup.num.65. ex Nau. Mol. & Seſa*: ſed etiam quia clauſula illa, *abſque aliqua declaratione*, in relata Conſtit. Pij V. ex tenore textus videtur referri ſolùm ad excommunicationem, non item ad alias pœnas; ſicut & vi textus reſeruatio ſolùm afficit excõmunicationem non autem reliquas pœnas; cùm ſic habeat: *Excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eò ipſo, abſq; aliqua declaratione ſubiacere; à quo, præterquam à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolui nequeant: & inſuper tam egreſſas* (ideſt Moniales) *quam præſidẽtes,*

& alios Superiores praedictos eis licentiam huiusmodi concedentes dignitatibus, officijs, & administrationibus per eas, & per eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & ad alia in posterum obtinenda inhabiles decernimus. Vbi noto clausulam illam *absque aliqua declaratione*, & illam aliam, *praeterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant*, solùm apponi, vbi agitur de excommunicatione; non item postea, vbi agitur de alijs pœnis; quod est signum Pium V. in dicta Constitutione noluisse cum tanto rigore obligare ad reliquas pœnas, atque obligat ad excommunicationem: si enim pari rigore voluisset obligare ad vtrumque id potuisset exprimere, immò & expressisset iuxta illud *si voluisset expressisset*: quod maximè locum habet in odiosis, quæ non debent ampliari, sed restringi.

Quod si quæras, qui possit absoluere à præfatis pœnis.

28 ℞. Non posse absoluere, nisi solum Papam, aut alium habentem ab eo facultatem, si eæ sint publicæ: cùm excommunicatio sit reseruata Papæ, & doctrina generalis sit inferiorem Papa non posse regulariter dispensare in pœnis ab ipso latis, post secutam Iudicis sententiam. Dixi *si eæ sint publicæ*; si enim pęnæ sint occultæ, ab ijs possunt absoluere non solùm Episcopi virtute *Concil. Trid. sess.* 24. *c.*6. ac Prælati regulares ex concessione bullata Pij V. relata à *Rodriq. tom.*1. *q.*61. *art.*9. sed etiam religiosi priuilegiati ex indulto bullato Pauli III. concesso Societati Iesu, & à nobis explicato in *Manuali tract. de priuil. c.*2. *sect.*1. *subs.*2. ita *Bonac. supr. p.*5. alijque apud ipsos.

Nec obstat, quod diximus *c.*9. *n.*26. Moniales vt perpetuo impeditas ratione clausuræ (ne possint pro absolutione reseruatorum Papalium adire Papam) posse ab ijs absolui per Episcopum, aut proprium Prælatum regularem, quibus respectiuè subsunt: non enim hæc doctrina pugnat cum ea, quam tradimus §. *praecedenti*; siquidem Episcopus, in quantum potest absoluere impeditos perpetuò à reseruatis Papalibus ad quæ alioqui eius facultas non extenditur, comprehenditur sub ijs verbis *aut alium habentem ab eo facultatem* adductis §. *praecedenti*, (vt colligitur ex *Bonacina de censuris in comm. D.* 1. *q.*3. *p.*2. *n.* 4.) sicque hìc solum negamus posse Episcopum vt sic absoluere à pœnis publicis per sententiam Iudicis; & meritò, cum id facere possit solum quatenus habet potestatem specialem à iure, & est delegatus Papæ, (quod omninò admittimus etiam *c.*9.*n.*26. Prçterquamquod negare possumus Episcopum posse perpetuo impeditos absoluere ab alijs pœnis v.g. officiorum priuationibus) latis per sententiam Iudicis) sicut de facto suppono §. *praecedenti*, & docet idem *Bonac. de censur. in particulari D.*1. *q.*22.*p.*2.*n.*23. etsi *v. ex dictis* dicat se existimare non improbabilem oppositam sententiam ab eo relatam *ibi n.*22.) & de facto hìc negamus: vt proinde dicta hìc bene cohæreant cum ijs, quæ diximus *c.*10.*nn.*181. nec vllam inter se contradictionem, quæ primo aspectu in ijs esse videtur, contineant.

QVÆRES IV. An, & ex qua causa Moniales licentiari possint ad egressum è monasterio, non obstante obligatione clausuræ.

29 ℞. Ex vi quidem Constitutionis Bonifacij VIII. citatæ in *cap. periculoso de statu Regul. in* 6. posse tantum in vno casu ibi excepto, nimirum quando Monialis euidenter laborat tanto, ac tali morbo, vt non possit cum alijs commorari absque graui periculo, aut scandalo; ex vi vero Constitut. Pij V. relatæ *q. praeced.* posse exire in tribus casibus ab ipso ibi expressis: videlicet ex incendio, ex morbo lepræ, & ex infirmitate epidemiæ; immò & in alijs casibus similibus, aut vrgentioribus, qui censentur comprehendi in tribus allatis iuxta dicenda *q.*8. Quare Monialis nequeunt licentiari ad egressum nisi ex causa valdè graui, ac vrgenti: cuiusmodi sunt omnes relatæ in *c. periculoso*, & in Constitutione Pij V.

QVÆRES V. Quandonam casus incendij sufficiat, vt Monialis licitè possit exire è monasterio.

30 ℞. Non ſufficere, niſi quando incendium eſt adeò magnum, vt Moniales ſint morituræ, ſi non exeant; quanquam, vt omnes Moniales in tali euentu exire poſſint, opus ſit, vt omnium vita periclitetur, niſi omnes exeant. vnde, ſi contingat non imminere periculum omnium, ſed aliquarum tantum eò quòd vna pars monaſterij incendatur, & in alia non ſit periculum: tunc eæ ſolùm exire poſſunt, quæ aliter mortem euitare non poſſunt; vt ſi fingamus eas habitare in parte, quæ incenditur, & non poſſe tranſire ad aliam, niſi per ignem: idemque erit de vna tantum Moniali, ſi caſus ad hoc reſtringatur, vt illa ſola incendio periclitetur. ita *Suar.to.4.de rel.tr.8.l.1.c.9.n.11.* hinc inferens caſum incendij in præſenti euentu non reſpicere communitatem, vt communitas eſt, ſed omnes perſonas eius vt ſingulas, & ſufficere in vnaquaque, ſi illam ſolam tangat.

QVÆRES VI. Quando caſus lepræ ſit ſufficiens ad hoc vt Monialis licitè egredi poſſit è monaſterio.

31 ℞. Tunc ſolùm eſſe ſufficientem, quando; Moniali tali morbo infecta non egrediente, omnes aliæ Moniales euidenti periculo infectionis exponerentur; vnde, ſi ceſſet tale periculum, eò quòd monaſterium, ſit valdè capax, ibique adſit commoditas medendi ei morbo abſque periculo contagionis aliarum Monialium; tunc Monialis ſic infecta non poteſt exire, cùm ceſſet periculum, ratione cuius præcisè licitus erat exitus; vt apertè colligitur ex *c. periculoſo*, innouato per Concilium Trid. & Pij V. Conſtitutione ferè hoc ipſum exprimentibus ijs verbis, *quod non poſſit cum alijs abſque graui periculo commorari*. Vt proinde dicat *Sanch.n.*32. ad hoc vt Superiores iuſtam licentiam exitus concedant, non debere eſſe contentos ſola probatione morbi, ſed præterea probandam eſſe incommoditatem monaſterij ad medendum ſine periculo infectionis aliarum Monialium; quod etiam indicat *Tamb.ſup. D.* 20. *q.*1. *nu.*4. dicens ad hoc vt Monialis ex lepræ morbo licitè poſſit exire è monaſterio, huiuſmodi infirmitatem debere eſſe talem, vt homo ſæcularis ea infectus extraheretur è propria domo, & ad vitandum infectionis periculum duceretur ad locum ſegregatum vulgò nuncupatum *Lazaretto*.

QVÆRES VII. Quid intelligatur hìc nomine epidemiæ, ob quam Moniali eo morbo infectæ concedi poteſt, vt exeat è monaſterio.

32 ℞. Intelligi non ſolùm epidemiam, quæ eſt vera peſtis, ſed etiam epidemiam ſimplicem, morbum ſcilicet communem adeo contagioſum, vt ab vno facilè diffundatur ad alios cum ipſo communicantes; ſi tamen non obſtet declaratio quædam Sacræ Congregationis facta anno 1609.& relata à *Diana p.2.tr.15.reſol.23.* nimirum in Conſtit. Pij V. nomine epidemiæ venire ſolùm veram, ac realem peſtilentiam, non autem morbum gallicum, & S. Lazari, ſtrumas, cancros, alioſque huiuſmodi morbos contagioſos. ita *Suar. ſupra nu.*3. *Sanchez num*:35. *Rodriq. ſup. q.*49. *ar.*3. *Miranda q.*3. *de Monial. art.*5. *Portel. de dub. regul. v. clauſura n.*18. alijque quos citat, & ſequitur *Tambur. n.* 6. dicens huiuſmodi caſum ſic communiter explicari à Doctoribus, & probatur tum quia intentio Pij V. in excipiendo iſto caſu, quæ eſt conſulere indemnitati Communitatis religioſæ, æque militat in morbis iſtis contagioſis, qui poſſunt inficere totum monaſterium, aut maiorem illius partem: vbi autem procedit eadem ratio, procedit, & eadem iuris diſpoſitio: tum quia veriſimilius eſt nomen epidemiæ hìc ſumi, non rigoroſè pro illa, quæ peſtis dicitur, & ſic per contagium communicatur, vt maiorem partem hominum, quos inficit, occidat, ſed vt latiùs dicitur de quocunque morbo communi contagioſo modo ſupradicto; cùm enim Pij V. conſtitutio ſit odioſa, ac reſtrictiua quoad hanc partem, eius verba interpretari debent in mitiori ſignificatione propria: vnde, cùm iuxta vſum Medicorum vox epidemiæ abſolutè dicta ſignificet quamcunque morbum contagioſum, ſecundùm hanc ſignificationem debet hìc ſumi: quæ rationes faciunt iſtam ſententiam ſatis

tis

tis probabilem; præsertim cùm non constet authenticè de declaratione illa Sacræ Congreg. superiùs allegata ex Diana, sicut notauit ipsemet Diana, & innuit etiam *Lezana to.1. c.25. n.20.* dum nostram amplexus sententiam subdit, *licèt oppositum in praxi omninò sequendum sit, si authenticè constet de quadam declaratione Sacr. Congr. in contrarium.*

Vtrùm verò dari possit Moniali licentia exeundi è monasterio in casu, quo ea laboret morbo ipsi soli nociuo, & tali, vt moraliter sit certum non posse sufficienter curari, nisi exeundo è monasterio (v.g. eundo ad balnea.)

33 Quòd, quamuis Azorius, Nauar. Graff. Zipæus, Bonac. & alij relati à Diana supra sustineant Moniali in tali casu posse concedi facultatem exeundi è monasterio; idque admittat etiam *Diana p.5. tract.3. resol.137.* & non improbabiliter, seclusa praxi, quæ viget in contrarium; absolutè tamen dicendum videtur in isto casu non debere, nec posse concedi Moniali, vt exeat è monasterio. ita *Sanchez num.39. Barbosa de offic. Epis. alleg. 102. num. 20. Gutier. l.1. canonic. qq. cap.14. Zerola par.1. praxis v. moniales q.16.* alijque penes Dianam vbi supra; & probatur tum quia sententia Azorij; & illorum aliorum cedit in magnum detrimentum clausuræ statutæ in commune bonum religionis, stante quòd morbi periculosi sunt frequentissimi, auiditasque Monialium exeundi è monasterio est maxima, sicque facilè attraherent Medicos ad iudicandum egressum vitando periculo mortis esse ipsis necessarium, & ita passim concederetur facultas egrediendi; tum quia in citato *c.periculoso* (cuius obseruantia maximopere commendatur in *Concil. Trid. sess.25. de regul. c.5.* & in Constit. Pij V. sæpiùs relata) ob solam rationem communis boni Monialium permittebatur egressus, vt constat ex ijs verbis, *nisi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare constaret, quòd non posset cum alijs absque graui periculo, seu scandalo commorari*; ergò casus respiciens solam Monialis vtilitatem priuatam non præbet causam sufficientem egrediendi; tum quia, esto Doctores, iuxta inferiùs dicenda concedant quacunque dictione exceptiua adiecta non excludi casus similes, aut vrgentiores: fatentur tamen vniuersi excludi casus dissimiles, ac minùs vrgentes; quia alioqui dictio exceptiua esset inutilis; constat autem quòd præsens casus est valde dissimilis, ac longè minùs vrgens, quam tres expressi in Constit. Pij V. vt facilè patebit consideranti.

34 Dissentit *Suar. n.9.* dicens se non posse discedere à pia sententia Nauarri sustinentis in casu proposito concedi posse Moniali licentiam exeundi è monasterio, probatque tum quia leges humanæ non obligant ad sui obseruationem cum graui periculo mortis, nisi vbi honor fidei, aut religionis, vel magna necessitas boni communis intercedit: nihil autem horum in præsenti interuenit; tum quia lex humana debet esse tolerabilis, adeoque non potest obligare cum graui periculo mortis, nisi ex causa proportionata qualis non est, nisi necessitas communis boni temporalis, aut spiritualis; tum quia id videtur satis apertè colligi ex quadam declaratione Sacræ Congr. quam idem *Suar n.11.* refert his verbis: *Curandæ valetudinis causa ad balnea Monialem exire posse Sedes Apostolica concessit, dum tamen eat cum honesto comitatu personarum, quem Ordinarius dandum censuerit, atque tam eundo, quàm redeundo nullum ad locum extra viam rectam diuertat, neque diutiùs maneat apud ipsa balnea, quàm ad curandam infirmitatem necesse fuerit.* Verùm, quia praxis communiter est in contrarium, saltem in his nostris regionibus: non videtur recedendum à nostra sententia, esto opposita speculatiuè censeri possit probabilis; præsertim cùm dici possit præfatam declarationem Sacræ Congr. non fuisse generalem, sed potiùs fuisse dispensationem cum aliqua Moniali in particulari, ideoque non facere ius; maximè cùm non constet eam fuisse authenticam: cum Suarez sentit *Cast. Pal. tr.16. D.4. p.9. n.15.*

QVÆRES VIII. An prædictis tres caſus excepti in Conſtitutione Pij V. poſſint extendi ad alios ſimiles, aut etiam vrgentiores.

35 ℞. Poſſe; & probatur tum quia dictio taxatiua non excludit caſus ſimiles, & in quibus militat eadem ratio, aut vrgentior; ſicut ex multis oſtendit *Euerard.in ſuis topicis legalibus loco à natura dictionum taxatiuarum num.* 4. & colligitur ex varijs iuribus, quæ adducit *Sanchez n.*37. tum quia Clem. VIII. in ſua Conſtit. *Religioſæ Congregationes* ad puritatem paupertatis magis conſeruandam prohibuit munera à Religioſis dari, præterquam in caſibus ibi exceptis:& tamen Sanchez ſupra cum Soſſa putat præfatos caſus extendi ad ſimiles, in quibus militat eadem, vel maior ratio; tum quia in nouella Conſtitut. Iuſtiniani *collat.* 4. *ſub tit. de nuptijs*, §. *ſed etſi quis*, dicitur ſolis Clericis promotis ad Ordines minores lectoris, & cantoris integrum eſſe vxorem ducere: & nihilominus id etiam licitum eſt ijs, qui initiati ſunt alijs duobus ordinibus minoribus: quinam autem ſint caſus, qui extendi poſſunt ad eos, qui recenſentur in motu proprio Pij V. conſtabit ex quæſtionibus inferiùs proponendis, ac ſoluendis.

QVÆRES IX. An occurrente aliquo caſu, in quo iuxta dicta licitus eſt egreſſus monialium è monaſterio, ex propria auctoritate poſſint egredi, vel certè requiratur legitima licentia Superioris.

36 ℞. Requiri licentiam Superioris; idque non ſolùm ex decreto *Concilij Trident. ſeſſ.*25. *de Regul. c.*5. vbi dicitur: *Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire à monaſterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda:* ſed etiam ex Conſt. Pij V. ſuperiùs citata, quæ incipit *Decori*, & ſic habet: *quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſsè inſcriptis approbata ſint.* eſt communi DD. inter quos *Portel. ſup. n.* 20. benè aduertit, quòd, quamuis in caſibus allegatis à Pio V. expectanda eſt licentia ad egrediendum, ſi Superior adſit; ſecùs eſt, ſi Superior abſit, & periculum ſit in mora, aut eam iniuſtè deneget, & certò conſtet de iniuſtitia.

At, dices, cuius Superioris licentia requiritur, vt Monialis in aliquo dictorum caſuum licitè egrediatur?

37 ℞. In monaſterijs quidem ſubiectis Epiſcopo requiri, & ſufficere licentiam ſolius Epiſcopi, aut Ordinarij loci: cùm ipſe reſpectu illorum ſit, & Epiſcopus: & Prælatus Religionis; in Monaſterijs verò exemptis præter licentiam Epiſcopi, ſeu Ordinarij loci requiri etiam licentiam Prælati regularis proprij, Prouincialis ſcilicet, aut Generalis iuxta vniuſcuiuſque Ordinis Inſtitutum. patet tum ex Concilio Trid. loco citato, quod, quamuis non requirat expreſsè licentiam Prælati regularis reſpectu monaſteriorum exemptorum, illam tamen non excludit, ſed potius ſupponit, vt iure communi neceſſariam; vtpotè ſemper loquens ſecundùm ius, quando illud non immutat; tum ex Conſtitut. Pij V. §. præcedenti allegata, in qua id totum ſatis expreſsè deciditur. ita *Suarez ſup. n.*13. *Barboſa n.*28. *Sanchez ſupra n.* 24. *& ſeqq.* alijque apud ipſos: qui rectè monent non immerito Pium V. in citata Conſtitutione dicere *per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium*, vt innuat huiuſmodi licentiam poſſe concedi non ſolùm ab Epiſcopo propriè dicto, qui ſcilicet habeat vltra iuriſdictionem Epiſcopalem, etiam poteſtatem Ordinis Epiſcopalis, ſed etiam à quocunque habente iuriſdictionem Epiſcopalem; qualis eſt Vicarius generalis Epiſcopi, immò & Vicarius generalis Capituli, ſede vacante; qui vtique veniunt nomine Ordinarij loci, vt in ſpecie adnotauit *Barboſa vbi ſup.* ex Lamas, & Sanchez reijciens, quod ait *Rodriq. ſup. ar.*6. Monialem ſcilicet exemptam in adductis caſibus poſſe abſq; vllo ſcrupulo recedere è monaſterio cũ ſola licentia Prælati regularis, Generalis,

aut Prouincialis, & non requiri vllam approbationem Episcopi sæcularis; stante quòd Prælatus regularis est etiam ipse Ordinarius talis monasterij, sicque de illo possunt intelligi allegata verba Pij V. *per Episcopum, siue alium loci Ordinarium*; cùm tamen secundùm communem loquendi modum Prælatus regularis nunquam dicatur loci Ordinarius, estò sit Ordinarius proprij monasterij.

Quod si quæras, an licentia egrediendi è monasterio in casibus permissis concedenda Monialibus debeat esse specialis, ac expressa: idque ita, vt aliàs licentia sit eò ipso irrita, ac nulla.

38 ℞. Attenta Constitutione Pij V. debere esse, & specialem, & expressam; cum id ibi satis apertè explicetur ijs verbis, *& expressè in scriptis approbata sit* (idest causa egrediendi è monasterio) hoc enim ipso quòd talis causa debet expressè approbari ad dandam dictam licentiam, licentia non potest non esse specialis, vtpote data hic, & nunc in casu particulari & quidem in scriptis, cùm id disertis verbis exprimatur. quæ doctrina procedit tum in causis exitus expressis in dicta Const. Pij V. tum in alijs quibuscunque vt notauit *Sanch. sup. n.* 29.

An autem. vt talis licentia sit valida, debeat necessariò esse in scriptis, ita vt non valeat, si concedatur verbotenus.

39 ℞. Videri probabilius, quòd necessariò debeat esse in scriptis, etiam quoad forum conscientiæ. ita *Bonac. quæst.* 1. *de clau.f. p.* 8. *n.* 5. *& Tambur. supra quæst.* 6. *n.* 1. ex Sanchez, Miranda, ac Victorello, alijque communiter; & probatur tum quia id satis clarè significatur in citata Bulla Pij V. ijs verbis, *aliter autem, quàm, vt præfertur, egredientes excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eò ipso absque aliqua declaratione subiacere, &c.* tū quia, vbi lege, contractus requirit scripturam, ea deficiente, irritus est contractus, *l. contractus* 16. *de fide instrum.* ergò & idem dicendum est in casu nostro: tum quia iure cautum est, vt talis licentia detur in scriptis, non solùm vt possit exhiberi, si petatur, sed vt maturiùs, ac rariùs concedatur (quæ enim scripto tradi debent, maturiori consilio solent examinari, & rariùs concedi) non ergo solemnitas scripturæ censeri debet leuis, sed valdè substantialis. Oppositum tamen sentiunt Homobon. & Bellocch. quos refert, & non reijcit *Diana part.* 3. *tractat.* 2. *resolut.* 129. ex Innocentio, Abb. & Felino docentes quòd, quamuis licentia ad ingrediendum septa monasterij Monialium ex decreto Concilij Trid. in scriptis obtenta requiratur: id intelligitur quod forum exterius: nam in interiori foro animæ, in quo attenditur veritas, sufficit, quòd interueniat consensus iure naturali requisitus, qualis est etiam, qui oretenus conceditur; est autem eadem ratio de licentia requisita ad licitum egressum Monialium è monasterio, vt patet.

QVÆRES X. An, occurrente causa legitima egrediendi è monasterio, possit Monialis exire absque licentia Superioris, si proposita causa egressus petat licentiam, & non obtineat.

40 ℞. Quòd, cùm ad licitum egressum Monialis requirantur approbatio causæ, & licentia exeundi: & hæ possint separari, quatenus potest ad aliquem pertinere approbatio causæ (quæ consistit in iudicio de sufficientia illius) absque eo quòd possit dare licentiam: si quidem Monialis sit exempta, & Episcopus nolit approbare causam ab ea propositam ad exeundum; Prælatus verò regularis proprius eam approbet, ac det licentiam exeundi, constito euidenter de iniustitia Episcopi: videntur Monialis posse exire, cùm sic ratio Religionis propriè illam non obliget, & aliàs lex positiua in tali casu videatur non obligare: quippequæ re vera impletur, estò desit exterior solemnitas (quamuis fortè in foro externo aliud præsumeretur.) Sin verò è contra Episcopus approbet causam, & Prælatus regularis renuat dare licentiam; tunc, moraliter loquendo, non debet Monialis exire; cùm sic obstet & Constitutio Pij V. & intrinseca obligatio religiosæ obedientiæ, & præterita tunc vix possit vitari graue scandalum, & periculum

culum apoſtaſiæ, vel certè ſpecies cum infamia religionis. Quòd ſi Monialis egreſſura è monaſterio ſit ſubiecta Epiſcopo; tunc, ſi ipſe non approbet cauſam egrediendi propoſitam, adeoque etiam neget licentiam exeundi, nullo modo poteſt Monialis exire: cùm ex vna parte obſtet diſpoſitio Concilij Tridentini, ac Pij V. conſtitutio, & ex alia per modum defenſionis, aut iuſtæ excuſationis id fieri nequeat ſine magno ſcandalo, & in caſu potiùs ficto, quàm morali. ita *Suar. ſup. c. 9. n. 16.* monens iuxta diſpoſitionem Concilij Trident. & Conſtitutionem Pij V. approbationem cauſæ exeundi quoad monaſteria exempta pertinere ad Epiſcopum, & ſic Concilium nihil aliud dixiſſe, niſi cauſam ab Epiſcopo approbandam: licentiam autem proprij Superioris eſſe neceſſariam, ex vi religioſi ſtatus.

QVÆRES XI. An Monialis tuta conſcientia exire poſſit è monaſterio, ſi ei à legitimo Superiore detur licentia exeundi ſine iuſta cauſa.

41 ℞. Non poſſe, ſi ei conſtet in conſcientia iuſtam cauſam egrediendi non ſubeſſe, & licentiam fuiſſe conceſſam ex fauore, vel alia ratione iniqua. ita *Suarez num. 14.* & probat, quia talis licentia re ipſa eſt nulla, & id non latet Monialem: ſiquidem Pius V. in ſua illa Conſtit. dicit: *Aliter autem, quàm vt præfertur, egredientes*: prædictum autem fuerat, vt Moniales ſine legitima cauſa, & probata non exeant.

42 Concedo tamen, quòd ſi Papa ſine iuſta cauſa daret huiuſmodi licentiam, poſſet Monialis exire abſque eò quòd incurreret pœnas latas contra violantes clauſuram: immò ne venialiter quidem peccaret iuxta plures Doctores ſuſtinentes vtentem diſpenſatione valida data à Superiore ſine cauſa non peccare, nec venialiter, vt mox videbimus: eſtò Papa taliter diſpenſans peccaret ſaltem venialiter, vt tradunt plures DD. penes *Sanch. l. 8. de matr. D. 18. n. 6.* ratio reſponſionis eſt, quòd, cùm obligatio clauſuræ ſit de iure humano (vt iam probauimus) poteſt Papa in ea validè diſpenſare, etiam ſine cauſa, vt innumeris Doctoribus citatis eruditè probat *Sanch. Diſput. modò citata nu. 3.* contra plurimos alios ab eodem relatos *n. 2.* quorum opinionem dicit *Caſtr. Pal. tr. 3. D. 6. p. 8. §. 1. n. 2.* non poſſe defendi vt probabilem: alioqui ſuſtinens *nu. 8.* ex communi Canoniſtarum probabile eſſe vtentem diſpenſatione valida, ſed illicita, vtpote data ſine cauſa, non peccare, nec venialiter: quod tamen negant plures alij Doctores: aliqui quidem ſuſtinentes in tali caſu peccari m. alij verò ſolùm venialiter; quod putat *Sanch. n. 7.* eſſe probabilius.

Vnum hic obiter moneo ex *Suar. ſup. num. 13.* in præſenti materia diſtingui facultatem, ſeu licentiam exeundi è monaſterio à diſpenſatione; quòd, cum prohibitio non exeundi ſit prohibitio non exeundi ſine legitima facultate; conceſſio talis facultatis non eſt diſpenſatio in lege clauſuræ, ſed potiùs eſt pars materiæ ipſius legis; diſpenſatio autem propriè tunc contingit, quando præfata facultas datur ſine iuſta cauſa; quòd eſt benè notandum.

QVÆRES XII. An, & quando Monialis ex vrgenti neceſſitate exiens è monaſterio ſine licentia teneatur poſtea id ſignificare Superiori, cuius intererat approbare cauſam exitus, & dare facultatem exeundi.

44 ℞. Teneri, ſi poteſt, quamdiu degit extra monaſterium. ita *Bonac. ſup. p. 8. n. 6.* ex Sanch. & Zecchio, quos ſequitur *Tambur. ſup. q. 5. n. 4.* & patet, quia cognitio cauſæ exitus è monaſterio ſpectat ad Superiorem, fierique poteſt, vt cauſa, quæ Monialibus videbatur legitima, non approbetur à Superiore, & conſequenter Monialis teneatur redire ad monaſterium; hoc autem præſtari nequit, niſi Monialis modo dicto ſignificet cauſam ſui egreſſus. Secùs, ſi ceſſante cauſa egreſſus, Monialis iam redijt ad monaſterium: tunc quippe non eſt opus, vt manifeſtet Superiori cauſam ſui exitus, cùm ſic ceſſet finis talis manifeſtationis, moniali non ampliùs indigente Superioris approbatione, ac facultate. Addit autem

Sanch.

Sanch. sup. c. 15. n. 70. contra Zecchium Monialem in priori casu non significantem Superiori causam sui exitus non incurrere pœnas latas contra Moniales indebitè exeuntes: probatque ex eo quod tales pœnæ sunt latæ contra Moniales iniustè egredientes: tales verò non sunt Moniales in præsenti casu egredientes; cum talis casus per epicheiam censeatur exceptus ratione necessitatis carentis lege.

QVÆRES XIII. An Moniales habeant iustam causam exeundi in casu belli imminentis, aut inundationis, aut ruinæ totius monasterij.

45 ℞. Habere. ita *Suar. sup. c. 9. num. 4. Tambur. de iure Abbatiss. D. 20. q. 2. n. 2. & 3.* alijque apud ipsum; inter quos *Peyrin. to. 2. de priuil. Constit. B. Pij V. n. 25.* ait subesse Monialibus iustam causam exeundi, imminente casu belli: siue intentetur ab hæreticis, alijsve infidelibus, siue à Catholicis: siquidem in omnes militares regulariter cadit illud: *Nulla fides, pietasque viris, qui castra sequuntur;* & de militibus communiter verificatur quòd *iocus, & ludus sunt in militia, domus diripere, familias spoliare, virgines rapere, solidas vrbes, atque oppida incendere: hæc sunt militum decora, profuisse nemini, nocuisse quamplurimis, nullo respectu, aut recordatione præsidentis mundo Dei.* Ratio autem responsionis est, quod in istis casibus agitur de communi bono totius monasterij; &, cum habeant similitudinem magnam cum casu incendij expressi in motu proprio Pij V. censetur etiam ipsi per epicheiam, ac æquiparationem excepti: dummodo aliàs seruentur seruanda, prout diximus q. 8.

QVÆRES XIV. An iusta sit egressio Monialis ad hoc vt eligatur Abbatissa alterius monasterij eiusdem sui Ordinis, ac habitus, vel magistra nouitiarum, vel Præfecta ianuæ seu rotæ.

46 ℞. Esse, dummodò id fiat cum debita licentia. ita *Mirand. sup. art. 2. Sanchez n. 45. Bonac. p. 9. n. 10. Barb. de offic. Ep. alleg. 102. n. 25.* alijque communiter: & probant, quia iste casus est similis exceptis in motu proprio Pij V. cum in eo agatur de bono communi totius religionis, non autem particulari huius, aut illius monialis, sicque *Conc. Trid. sess. 25. cap. 7. de Regul.* cùm c. 5. valde commendasset clausuram, concedit exitum in casu, quo in proprio monasterio non reperiatur monialis prædita dotibus requisitis ad munus Abbatissæ.

47 Dixi, *dummodò id fiat cum debita licentia*, vt innuerem, quòd, licèt ad exitum monialis in casu proposito non videatur peti consensus Sedis Apostolicæ: id tamen fallit, attenta declaratione Congregationis Cardinalium allata à *Suarez n. 5.* quæ ita habet: *Monialis non potest transire de vno ad aliud monasterium, etiam de consensu Episcopi, sine licentia Sedis Apostolicæ, etsi translatio fiat ad aliud eiusdem Ordinis.* quam declarationem inquit Suarez seruandam esse, quotiescunque causa mutationis talis non fuerit, quæ vel iure sit expressa specialiter (sicut expressum est de officio Abbatissæ, ad quod proinde non requiretur consensus Sedis Apostolicæ: cum Concilium Trident. statuendo in necessitate posse eligi Abbatissam ex alio monasterio eiusdem Ordinis simul censeatur dare licentiam exeundi iuxta illud: *Concedens vnum, etiam approbat necessarium medium ad illud;*) vel certè nisi per æquiparationem rationis causa egressus reducatur ad causas à Pio V. enumeratas in sua bulla; cuiusmodi esset casus transferendi monialem alio ob prauos mores: nam talis causa iure comparatur morbo contagioso, aut scandalo communi, pro quo euitando etiam Bonifacius VIII. egressum concessit: hæc Suarez, & benè, nisi aliter ferat consuetudo & præsens stylus Curiæ, quibus omnino standum est; quod etiam aduertit Bonacina generaliter dicens in similibus casibus tutius esse consulere Sedem Apostolicam, nisi sit periculum in mora.

48 Notant tamen *Sanch. n. 46. Miranda sup. Tambur. n. 8. Rodr. to. 1. q. 49. art. 5.* & alij monialem in casu proposito translatam ad alium monasterium, expleto

ſuo munere, ac officio, poſſe de vtriuſque monaſterij conſenſu redire ad proprium monaſterium; quantumuis ſocia ipſi adiuncta in translatione renuat redire: ſicut & è contra, renuente moniali principali, poſſet reuerti etiam ſocia.

QVÆRES XV. An, & quo modo exire poſſit monialis ad fundandum nouum monaſterium, aut etiam ad aliud reformandum iam fundatum.

49 ℞. Poſſe, modò id fiat de conſenſu Sedis Apoſtolicæ: idque ex decreto ſacræ Cong. quæ teſte *Zer.part.2.praxis v.monialis d.8. & 12.* decidit non licere hunc exitum cauſa reformationis, aut nouæ fundationis, aut correctionis, ſed in his omnibus caſibus Sedem Apoſtolicam eſſe conſulendam. ita *Nau. l.3. conſil. de Regul.conſ.48.n.7.Rodr.ſup. Sanch.n.47.Tamb.n.7.*& alij apud ipſos patetq; quia iſti caſus ſunt ſimiles ijs, qui excipiuntur in Bulla Pij V. vtpote ſpectantes ad bonum commune illius religionis: conſtat autem ex dictis *q.8.* ſub caſibus expreſſis à Pio V. comprehendi etiam alios ſimiles, aut vrgentiores.

QVÆRES XVI. An caſu, quo totum aliquod monaſterium Monialium transferri debeat in aliud monaſterium de nouo conſtructum, talis translatio fieri poſſit, inconſulta Sede Apoſtolica.

50 ℞. Poſſe, niſi fortè vſus obſtet, de quo mihi non conſtat. Colligitur tum ex *Guttierez l.1. pract. qq.c.* 14. qui docet Epiſcopum poſſe dare Monialibus licentiam exeundi ex quacumq; cauſa rationabili, ob quam Monialis authoritate ac præcepto Prælatorum mutetur ab vno monaſterio, vt in alio inhabitet: idque non ſolùm quia occurrat iuſta cauſa: ſed quod talis exitus non eſt is, quem iura prohibent, vtpotè ordinatus, non ad manendum extra monaſterium, ſed ad aliud inhabitandum; cùm tamen iura loquatur de exitu non neceſsario, & ad manendum in ſæculo pro aliquo tempore: tum ex *Barboſa ſup. num.27.* dicente manifeſtè iuxtam extare cauſam egrediendi, quando ex iuſta cauſa totus Monialium Conuentus locum mutat iuxta diſpoſitionem *Concilij Trid.ſeſ.25. de Regul.c.5.* præcipientis monaſteria Monialium conſtructa extra vrbes, & oppida transferri ad alia monaſteria exiſtentia intra vrbes, & oppida: cùm alioqui par ratio in præſenti caſu, vt patet; tum ex quadam declaratione Sacræ Congreg. edita 17. Iulij 1615. quam refert idem *Barboſa in collectan.v.monialium translatio* his verbis *Moniales transferre non poſsunt in monaſteria nouiter erecta, niſi eadem monaſteria auctoritate Apoſtolica extructa fuiſse prius conſtiterit: ipſaque præuia viſitatione, earumdem monialium capacia: eiſque accommodata, atque ita abſoluta reperta fuerint, vt cæmentarijs, alijſve fabris nulla ædificationis cauſa in ipſa poſtea ingrediendi neceſſitas relinquatur.* Vbi noto, quòd, cùm auctoritas Sedis Apoſtolicæ ſolùm requiratur ad conſtruenda noua Monialium monaſteria; hoc ipſo quod ea interuenit in eorum conſtructione, ea non videtur neceſsaria ad faciendam poſtea Monialium translationem: cùm in tali euentu ea expreſsè hic non requiratur, & aliàs procedat regula iuris, *Qui concedit vnum, concedit, & medium neceſſarium ad illud*: cuiuſmodi eſt translatio Monialium ad inhabitandum monaſterium de nouo conſtructum auctoritate Apoſtolica.

51 Cæterum in caſu, quo facienda eſt talis translatio, fieri debet in aurora: & quidem ita, vt moniales conſpici poſſint à paucis, & aſsocientur à perſonis grauioribus honeſtis, ac conſanguineis proximioribus: idque ex decreto Sacræ Congr. adducto à Barboſa vbi ſupra.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Monialis poſſit dimitti è proprio monaſterio ad hoc vt in alio monaſterio meliùs corrigatur, aut puniatur.

52 ℞. Poſse eo modo, quo diximus *c.3. ſect. 1. q.14.*

QVÆRES XVIII. An, & quo modo, non obſtante obligatione clauſuræ, poſſint Moniales dimitti è monaſterio ratione incorrigibilitatis.

53 ℞. Non poſse, dimitti, niſi eo modo, quo diximus *ſup.c.3. ſect.1. q.13.* vbi latè egimus de hac re.

QVÆ-

QVÆRES XIX. An Moniales, etiam ſtante lege clauſuræ: *poſſint* à proprio monaſterio tranſire ad Ordinem arctiorem.

54 ℞. Poſſe, eo tamen modo, quo oſtendimus *ſup. citata ſect. 1. q. 12.* Addo hic ſolum Monialem in tali caſu teneri facere nouum nouitiatum, & nouam profeſſionem; de nouitiatu patet: quia annus probationis inſtitutus eſt ad effectum vt religio probet nouitium, & nouitius religionem *cap. ad apoſtolicam de Regularib.* in noſtro autem caſu neuter probauit alterum, ſicque peragendus eſt nouus nouitiatus iuxta *Concilium Tridentinum ſeſſ. 25. cap. 16. de regular.* non diſtinguens inter ingredientes religionem à ſeculo, & eos, qui ingrediuntur ab alia religione. De profeſſione verò probatur quia Monialis tranſiens ad alium Ordinem debet in eo ſe obligare: hoc autem fit per profeſſionem; quæ eſt contractus quidam reciprocus, per quem profitens ſe obligat religióni, & religio profitenti, prout, Deo dante, fuſiùs oſtendimus in *tract. de nouitiatu.*

QVÆRES XX. An Monialis ex legitima facultate exiens è ſuo monaſterio (v.g. ad fundandum aliquod monaſterium) violet legem clauſuræ, ſi ea occaſione alio diuertat cauſa inuiſendi aliquam cognatam, aut viſitandi deuotam aliquam imaginem.

55 ℞. Quòd, cùm præceptum clauſuræ debeat moraliter intelligi, non ita rigorosè obligat Monialem, vt in propoſito caſu non poſſit aliquantulum diuertere à recto itinere, aut peracto negotio, ad quod conceditur exitus, immorari extra monaſterium pro aliquo breui tempore; idque, etſi deuiet à recta via 8. aut 9. leucis (quod in ſpecie notat *Sanch. ſup. cap. 15. n. 61.*) ſic *Bonac. ſup. p. 9. n. 21.* monens ex eodem Sanch. per tempus breue poſſe intelligi ſpatium vnius, aut duplicis diei, *Nald. v. clauſura num. 5. Miranda ſup. quæſt. 2. ar. 20. Barboſa de offic. Epiſc. alleg. 102. num. 58. Sorbus in comp. v. ingredi monaſt. monial.* §. 34. alijque; & patet tum ex ratione adducta ſub initium reſponſionis; tum quia illa deuiatio, ſeu mora [illegible] non videntur cedere in fraudem clauſuræ; tum quia quod dicitur in Motu proprio Pij V. *ſed nec in prædictis caſibus extra illa monaſteria, niſi ad neceſſarium tempus, ſtare licet,* non eſt interpretandum ſecundum regulam metaphyſicas, ſed morali modo, vt iam dixi: ſicque ſolùm indicat, ſecluſa paruitate materiæ, Monialem legitimè egreſſam teneri ſub peccato m. redire, abſoluto negotio, ad quod conceſſus eſt exitus, & non poſſe diutius commorari extra clauſuram vltra tempus re vera neceſſarium; quod citati Doctores non negant, cùm Monialem excuſent à peccato m. in præſenti caſu ſolum ex paruitate materiæ: quæ maximè debet admitti in præceptis Eccleſiæ, cuius iugum ſuaue eſt, & onus leue; nobiſcum ſentit *Caſtr. Pal. tr. 16. D. 4. p. 9. nu. 19. ex Rodriq. to. 1. q. 47. ar. 11.*

56 Quin etiam notat *Sanch. n. 70.* quòd, ſi Monialis legitimè egreſſa è monaſterio ita diuertat à recta via, ad quam tendit, aut vltra tempus neceſſarium immoretur tam diuturno tempore, vt iudicio prudentis cenſeatur peccare m. non ideo incurrit pœnas latas contra Moniales violantes clauſuram: quippe quæ non generaliter latæ ſunt contra violantes clauſuram, ſed ſtrictè contra Moniales illicitè egredientes: ſicque non debent extendi ad illas, quæ licitè egreſsæ ſunt (id eſt cum legitima licentia) ſed poſt egreſſum illicitè diuertunt alio, aut diutiùs morantur extra monaſterium, quàm ferat neceſſitas: nam pœnæ non debent ampliari, ſed reſtringi, vt patet; diſſentit *Caſtrus Pal. tr. 16. D. 4. p. 9. num. 21.*

Vnde inferri poteſt, & benè, Moniales conuerſas deputatas ad quærendas eleemoſynas pro monaſterio non peccare contra clauſuram, ſi occaſione quæſtuationis inuiſant ſuos conſanguineos, & amicos: ſiquidem eæ non ſubijciuntur obligationi clauſuræ, vt conſtat ex dictis *hinc n. 15.* quamquam poſſit contingere illas aliunde peccare, ſi præfata viſitatio conſanguineorum, aut alia ſimilis diuerſio ipſis ſub mortali ſit aliunde prohibita; v. g. ex conſtitutionibus, aut præcepto Superioris.

57 *Vio-*

57 *Violat clausuram Monialis transiens ad aliud monasterium contiguum; duplex peccatum facit, & duplicem censuram incurrit.*
58 *Item, si fugiat è carcere, cui perpetuò iustè damnata est.*
59 *Licitè tamen ea fugeret ad vitandam mortem, aut mutilationem.*
60 *Item ad cauendam mortem sibi intentatam ab inuasore.*
61 *Item ad edendum fœtum illicitè conceptum, sicque consulendum suæ famæ.*
62 *Licitè egreditur in aliquo casu ad vocandum Medicum, aut Confessarium.*
63 *Item ad præstandum iuramentum fidelitatis debitum ex feudo Conuentus.*
64 *Non item, vt grauiter vexata ab Abbatissa adeat Prælatum.*
65 *Non vt subueniat graui indigentiæ parentum.*
66 *Non vt subueniat nepotibus.*
67 *Licitè egreditur, si sit energumena, vt exorcizetur.*
68 *Item ad reclamandum coram Ordinario contra nullitatem professionis.*
69 *Violat clausuram exiens ad spatium, quod interiacet inter ostium clausuræ, & ianuam patentem sæcularibus.*
70 *Non item, si ioco impulsa transgrediatur ostium clausuræ.*
71 *Violat, si in limine ostij clausuræ laudat ludo nauis.*
72 *Secùs, si ponens se in rota eam voluat ad partem patentem sæcularibus.*
73 *Non violat, si toto corpore consistat in liminari ostij clausuræ.*
74 *Neque, si ascendat supra tectum Conuentus, & consistat intra partem respicientem ipsum conuentum, aut ecclesiam interiorem.*
75 *Violat, si à tecto Conuentus prætergrediatur ad tectum porticus exteriùs annexæ ipsi Conuentui factæ præcisè in commodum externorum.*
76 *Non item, si insideat muro conuentus virili more quasi equitans.*
77 *Violat, si è fenestra toto corpore se suspendeat viam publicam versus.*
78 *Item, si consistat super ramo arboris sitæ intra clausuram omninò prominente extra illam.*
79 *Non item, si magica arte, feratur per aerem intra ambitum clausuræ; cum limitatione tamen: indicatur, quæ eleuatio sufficiat ad violationem Clausuræ.*
80 *Violat, si præuidens se in somnis egressuram id non impediat.*
81 *Item, si ascendens equum ferociorem vi feratur extra clausuram, hoc præuiso.*
82 *Secùs, si legitimè degens in domo priuata extra eam liberè exeat.*
83 *Limita, nisi iussu Superioris ibi degat cum obligatione clausuræ.*
84 *Non violat, si licentiata ad egressum exeat etiam ad malum finem.*

QVÆRES XXI. An Monialis censeatur violare clausuram, si recedat è proprio monasterio in aliud monasterium Monialium immediatè contiguum, siue eiusdem sui Ordinis, siue alterius; idque gratia recreationis, &c.

57 ℟. Violare: & probatur ex eo quòd Monialis non tenetur ad clausuram in communi, se ad clausuram proprij monasterij; sicque, estò in casu proposito transeat de clausura ad clausuram, ita vt non possit verè dici, quòd in tali transitu vllo tempore sit extra clausuram: hoc ipsò tamen quòd totaliter recedit à proprio monasterio (intra cuius ambitum continetur eius clausura) eò ipsò violat clausuram, & incurrit pœnas latas contra Moniales violantes clausuram; quæ ratio vtique probat intentum, siue monasterium, id quod Monialis ingreditur, sit eiusdem sui Ordinis, siue alterius: cum Monialis eodem modo non teneatur ad clausuram in communi sui Ordinis, sed ad illam, quæ est propria sui monasterij, in quo est professa. sic respondi in facti contingentia: nec obstat quod docet *Sanchez sup. cap. 16. num. 10. v. secundus casus*; nam ibi non supponitur violatio

latio clausuræ ex parte termini à quo, sicut supponitur in casu, qui hic controuertitur.

Addo, quòd, cùm Moniali prohibeatur non solùm egressus è propria clausura, sed etiam ingressus in alienam; & hæ prohibitiones sint duæ numero diuersæ: Monialis in casu proposito duo peccata committet in confessione necessariò exprimenda, duplicemque incurret excommunicationem iuxtà doctrinam *Bonacinæ D.1. de censur. in comm. q.1.p.5. n.2.* tot scilicet incurri censuras, quot sunt moraliter, & formaliter actus commissi contrà præceptum. Sic ego respondi, & responsioni postea subscripserunt *Pollacchus, Baldell. Steph. à S.Greg. aliyque viri docti à me consulti;* à quibus dissensit *Bordonus* item à me consultus, putans in isto casu vnicam incurri excommunicationem: eò quòd bulla Pij V. præcisè afficiat excommunicatione Moniales illicitè egredientes, nulla mentione *facta* alterius loci, ad quem contingat accessus; & aliàs, regulariter loquendo, Moniales egredi non soleant ad ingrediendum aliud monasterium, sed ad liberè vagandum: vt proinde non fuerit opus sub lege clausuræ comprehendere casum hunc adeò extraordinarium; cùm lex ad ea, quæ rarò accidunt, non aptetur *l.nam ad ea. ff. de legibus.* sic *Bordonus* alioqui concedens Monialem, si ingrediatur conuentum virorum religiosorum, subiacere excommunicationi latæ contra mulieres ingredientes claustra Regularium ex Pij V. bulla, quæ incipit *Regularium personarum*, iuncta eiusdem alia Constitut. *Decet Romanum*. idque, etsi ius interdicens fœminis ingressum in claustra Regularium vtatur verbo *mulieres*; cuius significatio videtur restringi ad fœminas laicas: Monialis enim verè est mulier, & est exposita periculis non minùs, quàm quælibet fœmina sæcularis.

QVÆRES XXII. An Monialis violet clausuram, adeoque subijciatur pœnis latis contra violantes clausuram, si damnata in pœnam delicti commissi ad perpetuum carcerem intra proprium monasterium ab eo occultè recedat.

58 ℞. Violare; & probatur à fortiori ex eo, quod docent *Nau. comm.4. de Regul. num.64. Rodriquez tom.2.q.22.ar.6. Sanchez sup.c.8. num.*13. & alij, virum scilicet religiosum condemnatum perpetuo carceri non posse licitè fugere; cùm frequentissima, & longè probabilior sententia Doctorum habeat nulli perpetuis carceribus damnato licitum esse fugere, nedum religioso, qui aliàs non potest exire è monasterio absque Superioris licentia, lege clausuræ ipsum ad id astringente, vt ostendimus alibi: cùm tamen lex clausuræ strictiùs obliget Moniales, quàm viros religiosos, vt patet.

Verùm tamen est, quòd, sicut citati Doctores apud *Sanch.num.*14. concedunt virum Religiosum perpetuo carceri condemnatum à Superiore posse inde fugere, si aut iniusta sit condemnatio, aut iniustus sit modus illam exequendi (vt si custos carceris ei iniustè deneget cibum, vestitum, aut ignem ad vitæ sustentationem necessariam:) idem proportionaliter concedendum videtur etiam de Moniali damnata perpetuo carceri; illam videlicet posse fugere: si constet vel sententiam esse iniustam, vel iniustum modum illam exequendi: nemo enim tenetur parere huiusmodi sententiæ; nec lex clausuræ censenda est obligare in talibus circumstantijs.

Dubium grauius est, an Monialis possit licitè fugere, si iustè ipsi imponenda sit pœna mortis, aut mutilationis.

59 ℞. Videri posse; & probatur, quia ius fugiendi vnicuique competens iure naturali ad conseruandam propriam vitam, nullo Religiosorum voto abdicatur, ideoque, sicut posset vir sæcularis in tali casu fugere, (vt docent *Lessius l.2. c.31. num.33.* & alij cum *S.Thom.2.2.q.96. art.4.*) ita & poterit religiosus; quòd si id conceditur viro religioso, debet concedi & Monialibus: cum ipsæ non possint dici arctiùs teneri non fugere, nisi ratione clausuræ, quæ tamen non obligat

cum

cum tanto vitæ periculo, vt oſtendimus *q.5. §. diſſentit.* ita viri docti à me conſulti contra Caietanum, Valentiam, & Sayrum; qui, ſicut cenſent virum religioſum non poſſe fugere in præſenti caſu, conſequenter, & quidem à fortiori, id afferent de Monialibus.

QVÆRES XXIII. An Monialis licitè poſſit egredi è proprio monaſterio, ſi ibi inuaſa ab hoſte non poſſit vitare mortem, niſi inde fugiendo.

60 ℞. Poſſe; & probatur tum ex ratione allata *q.præcedenti*; tum quia, eſtò concedamus non poſſe dari facultatem exeundi, quantumuis Medici iudicent iuxta regulas medicinæ id eſſe ſimpliciter neceſſarium ad conſeruandam vitam Monialis ægrotantis (qua de re diximus *q.7.*) id tamen non procedit in præſenti caſu, quo periculum mortis violentæ eſt certiſſimum, & prouenit à principio extrinſeco: cùm è contra periculum mortis proueniens ex morbo intrinſeco non vitetur egreſſu, ſed Monialem ipſam comitetur; præterquam quòd Monialis in præſenti caſu duplicem habet cauſam egrediendi, nimirum vt impediat peccatum aggreſſoris ipſi mortem inferentis, & vt vitam propriam tueatur: quarum cauſarum ſolùm iſta poſterior ſubeſt in ægritudine naturali. ſic *Tambur. ſup. D. 20.q.3. num.2.* & ante illum *Sanch.ſup.D.15.num.39.*

QVÆRES XXIV. An peccet contra præceptum clauſuræ Monialis, quæ ex illicita copula gerens vterum occultè exit è monaſterio ad fœtum edendum, vt ſic conſulat propriæ famæ, ac bonæ exiſtimationi ſtatus religioſi.

61 ℞. *Tambur.ſup.D.19.q.4.§.ad* 12. ex Victorello Monialem in tali caſu incurrere excommunicationem, & conſequenter peccare, niſi egrediatur ad vitandum periculum vitæ imminens ex veneno, aut vulnere, & alioqui ante egreſſum non poſſit priùs conſulere Superiorem: probatque quia lex humana clauſuræ non poteſt tollere ius naturale ſeruandi vitam. At mihi non placet iſta reſponſio: immo puto Monialem in iſto caſu poſſe modo dicto recedere à monaſterio ad conſulendum famæ tum propriæ, tum monaſterij, ac Ordinis: idque ob rationem adductam ab ipſo Tamburino; nimirum quòd lex humana clauſuræ non poſſit auferre ius naturale, quod habet Monialis conſeruandi propriam famam, quæ ſine dubio in præſenti euentu grauiſſimè periclitatur. nititur autem iſta ratio doctrina illa, quam teſte *Laym. l.1. tr.4. c.14. n.4.* tradunt communiter DD. legem humanam, ordinariè non obligare cum periculo mortis, mutilationis grauis infamiæ aut bonorum magnæ iacturæ; qua de re *ſup.q.7.*

QVÆRES XXV. An Monialis licitè poſſet exire ad vocandum Medicum, aut Confeſſarium pro alia Moniali monaſterij ex repentino morbo adducta ad extremum vitæ, ſi non poſſit alius reperiri, qui eos aduocet.

62 ℞. Dato caſu, videri poſſe, ſi probabilis ſit ſpes ope Medici conſultum iri præſenti neceſſitati Monialis infirmæ, vel probabiliter timeri poſſit illam eſſe in peccato m. ſiue ex ipſius atteſtatione, ſiuè aliundè. Moueor tum ex doctrina adducta *q.præcedenti*, quæ vtique locum poteſt habere etiam in iſto caſu; tum ex alia Doctrina, quam tradunt DD. communiter, nimirum quòd, quando concurrunt duo præcepta ita incompoſſibilia, vt non poſſit eodem tempore impleri vtrumque, tunc præualet illud, quod procedit à virtute ſuperiori; cùm ergò in præſentia concurrant præceptum charitatis de ſubueniendo neceſſitati Proximi grauiter indigentis, & præceptum Eccleſiæ de ſeruanda clauſura, quod prouenit ad obedientia: & ex alia parte virtus charitatis ſit ſuperior virtute obedientiæ: hoc ipſo quod non poſſunt ſimul impleri illa duo præcepta, ſed vnum tantùm (vtpotè incompoſſibilia) debet præualere præceptum charitatis, poſthabito præcepto obedientiæ. ita docti recentiores, & ſatis probabiliter ex hypoteſi quòd detur talis caſus; qui tamen in praxi vix poteſt contingere.

QVÆRES XXVI. An Monialis fungens officio Abbatiſſæ, quæ ratione feudi tenetur præſtare iuramentum fidelitatis Domino ſæculari poſſit, ad talem

effectum

effectum exire de licentia Superioris, si tali iuramento non præstito, amittendum sit feudum cum notabili damno monasterij.

63 ℞. Posse, modò exeat cum honesta societate, & præstito iuramento, statim reuertatur ad proprium monasterium. patet responsio tum quia hìc agitur de bono communi Monialium, cùm fieri possit, vt neglecto illo iuramento monasterium amittat illud feudum, eò quòd præfatum iuramentum fieri nequeat per procuratorem: Pius autem V. in sua Constitutione indicens Monialibus clausuram extra tres casus ibi exceptos quemcumque egressum è monasterio prohibuit, præterquam in casibus, in quibus commune bonum Conuentus petat egressum; tum quia in ipsomet *cap. periculoso* sæpiùs allegato, *§. verum*, id expressè conceditur, nec fuit alicubi reuocatum: cùm Pius V. in suo Motu proprio *Circa pastoralis* potiùs confirmauerit omnia contenta in dicto capite. ita *Sanchez l. 6. mor. cap. 15. n. 51. Bonac. sup. p. 9. num. 9. Tambur. sup. D. 20. q. 2. num. 5. & Barbosa l. 1. de iure eccles. c. 44. n. 79.* qui bene notant Abbatissam teneri quidem in isto casu petere à Superiore licentiam exeundi; si tamen is eam iniustè deneget; & constet euidenter de iniustitia negationis, posse nihilominùs exire, cùm Superior teneatur dare talem licentiam, eaque iniustè negata censeatur exire auctoritate ipsiusmet iuris. Dixi, *& constet euidenter de iniustitia negationis*; quia in dubio, & vbi res non est certa, iudicium Superioris sequendum est; quippe cuius est causas egressus discutere, & approbare, sicut optimè aduertit Sanch.

QVÆRES XXVII. An Monialis dici possit delinquere contra clausuram, si grauiter vexata ab Abbatissa, & quidem iniustè, sæpiùs accersito Episcopo, aut Superiore, sed frustra, tandem exeat è monasterio ad effectum illos conueniendi, vt ipsis coram aperiat iniurias sibi illatas, & ab ijs opportunum obtineat remedium.

64 ℞. Monialem in tali casu delinquere contra clausuram, nisi fortè aliàs immineat graue periculum vitæ. ita in terminis *Tamb. sup. D. 19. q. 4. §. id 8.* cum Victorello; & patet, quia talis casus non concernit bonum commune totius monasterij, nec est expressus in bulla Pij V. immò multum differt ab ijs, qui ibi exprimuntur; sicque non apparet, quo titulo reputari debeat sufficiens ad legitimè exeundum è monasterio.

QVÆRES XXVIII. An Monialis exire possit licitè ad subleuandam necessitatem suorum parentum grauiter indigentium.

65 ℞. Non posse; & probatur tum ex ratione allata *q. præcedenti*; tum quia, estò demus viros religiosos posse de licentia suorum Superiorum egredi è monasterio ad subleuandam suorum parentum indigentiam: id tamen non videtur concedendum quoad Moniales, quippe quæ strictiùs tenentur ad obseruantiam clausuræ, & ratione sexus, ac status minùs opportunè possent consulere necessitati suorum parentum, etiamsi ad talem effectum egrederentur; præterquam quod ex Monialium egressu plura, & grauiora timeri possunt inconuenientia, quàm ex egressu virorum: ad quæ vitanda nullo modo permitti debet Moniales exire è monasterio, vt commodiùs succurrere possint indigentiæ suorum parentum; excepto tamen casu extremæ necessitatis illorum, in quo sine dubio eæ possent, & deberent exire, vt ostendimus in *tract. de profess. cap. 2. q. 22.*

QVÆRES XXIX. An Monialis habeat iustam causam exeundi, vt curam gerat suorum nepotum omnibus alijs propinquis destitutorum.

66 ℞. Non habere, & patet ex dictis *q. præcedenti*.

QVÆRES XXX. An Monialis energumena licitè possit licentiari ad exeundum è monasterio, vt possit extra illud exorcizari.

67 ℞. Posse ex decreto Sacræ Congregat. Concilij, quod refert *Barbosa in collectan. v. Monialium clausura circa egressum*; his verbis: *Monialis nulla energumena intra monasterij septa à quocunque Presbytero seculari, vel regulari, etiam*

Confeſſario exorcizetur, ſed ad Eccleſiam exteriorem eiuſdem monaſterij, obtenta prius à Sacra Congregatione licentia, ea de cauſa deducatur, vel transferatur: in translatione autem huiuſmodi, ſicut & in actu exorcizationis honeſtæ perſonæ conſanguineæ, vel aliæ mulieres prouectæ ætatis, ac probæ conuerſationis energumenam comitentur; exorciſta ſit ad actum huiuſmodi ab Ordinario approbatus: exorcizatio minori, quo poterit, fiat ſtrepitu; Eccleſiæ ianua eo vſque occluſa remaneat, quoſque exorcizatione completa ad monaſterium energumena reducatur. cæterum tam in reditu, quàm in acceſſu ad Eccleſiam, & monaſterium reſpectiuè, rectà, & ſine diuerticulo tendatur.

QVÆRES XXXI. An caſu, quo dubitetur de validitate profeſſionis alicuius Monialis, ea poſſit exire, inconſulta Sede Apoſtolica, ad effectum vt audiatur ab Ordinario extra monaſterium, ſicque liberiùs poſſit in hoc procedere.

68 ℞. Videri poſſe, & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregationis quam *Marzilla ad ſeſs.25.c.17. de Regul.* refert his verbis; *Si Monialis, aut Nouitia neget ſe eſſe profeſſam, Ordinarius audire poteſt illam extra monaſterium*; tum quia ſic de facto obſeruatur in praxi pro matrimonio carnali iuxta *cap. cùm olim de ſponſal.* cùm tamen id potiori ratione faciendum ſit in matrimonio ſpirituali, nempè in religioſa profeſſione, quæ maiorem petit libertatem. Ita *Nau. lib.2. conſil. tit. de confeſſis*, & cum eo *Portel. p.1. reſponſ. mor. caſu.9. num.9.* benè monens in tali caſu non requiri licentiam Sedis Apoſtolicæ ad exeundum: cùm prohibitio exeundi afficiat ſolùm Moniales, quæ verè ſunt profeſſæ, non autem illas, quarum profeſſio aut eſt nulla, aut valdè dubia; præterquam quod Monialis in tali caſu dicitur exire de licentia tacita Sedis Apoſtolicæ hòc ipsò quòd Congregatio Cardinalium nomine Papæ declarauit Monialem in iſto euentu poſſe interrogari extra monaſterium.

QVÆRES XXXII. An Monialis violet clauſuram, ſi egrediatur ad ſpatium, quòd eſt inter ianuam monaſterij clauſam, & aliam ſæcularibus patentem; & quidem, dum hæc exteriùs eſt clauſa, ita vt à Monialibus ipſis aperiri nequeat.

69 ℞. Violare, & conſtat ex Gregorij XIII. Bulla, quæ incipit *Deo ſacris*, & ſic habet: *Nec itidem licere monialibus, & Tertiarijs egredi è ianua monaſterij, quæ eſt pro clauſura ipſius monaſterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere ſolet aditus ſæcularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad crates, ſeu loca colloquijs deſtinata, quæ vulgo parlatoria appellantur, vel ad pulſandum ipſam clauſuræ: quæ loca, cùm ſaltem pro cauſis præfatis patere ſoleant ſæcularibus, extra clauſuram cenſeri debent, etiam quo tempore clauſa ſunt.* Quanquam Bononiæ (& fortè etiam in aliqua alia diœceſi) Bulla Gregorij XIII. quoad hanc partem non ſit in vſu, ſcientibus, & non contradicentibus Prælatis, ſicque dici debet quoad hanc partem abrogata.

QVÆRES XXXIII. An violet clauſuram Monialis, quæ exiſtens in oſtio aperto monaſterij per iocum compellitur à ſocia extra illud.

70 ℞. *Tambur. de iure Abbatiſs. D.19.q.4 §. ad* 10. non violare, dummodò Monialis eo modo compulſa perfectè non ſit egreſſa; citatque pro ſua ſententia Portellum, & Naldum, addens idem dicendum etiam in caſu, quo Monialis impulſu brachiorum, & per iocum inuita compellatur extra ſepta monaſterij. Verùm, cum *ſect. præced. q.11. §. an autem* dixerimus in violatione clauſuræ admitti poſſe paruitatem materiæ: in præſenti caſu excuſanda videtur Monialis à peccato, ſaltem m. tum ob leuitatem materiæ, quæ in tali euentu interueniat, ſi Monialis compulſa ſtatim regrediatur: tum quia huiuſmodi violatio clauſuræ non videtur formalis violatio, ſed ſolùm materialis, vtpotè inuoluntaria reſpectu Monialis compulſæ, vt ſuppono.

QVÆRES XXXIV. An Monialis violet clauſuram, ſi appenſo ſune ex limi-

liminari oſtij clauſuræ monaſterij; eoq; manibus apprehenſo ſe toto corpore à terra eleuatam agitet motu reciproco, modò intra clauſuram, & modò extra, idque ad longum tempus: qui ludus multis in locis eſt ſatis vſitatus apud adoleſcentes, & alicubi vocatur ludus nauis.

71 ℟. Violari, adeoque Monialem tali genere ludi ſe exercentem peccare m. & incurrere pœnas latas contra violantes clauſuram. Moueor, quòd, cùm in materia violationis clauſuræ non attendatur mora temporis, ſed exitus corporis per ſui partes, aut per ſpatium notabile: & in præſenti caſu quælibet agitatio, ſeu delatio Monialis ipſam Monialem deferat extra oſtium clauſuræ vltra duos pedes (quæ menſura duorum pedum iuxta dicta *ſect. præced. q.*11. ab aliquibus reputatur materia leuis in violatione clauſuræ;) videtur hic interuenire perfecta violatio clauſuræ, eaque grauis, ac proinde ſufficiens ad peccatum m. præſertim cùm ea cenſeri poſſit grauis, etiam ratione moræ: quatenus omnes eæ delationes, ex quibus conſurgit talis ludus, conſtituunt moram notabilem, vtpotè continuatæ in vnum quid notabile virtute intentionis, cui eæ ſubſunt, & per quam fiunt per modum vnius actionis moralis; proportionaliter vt multa furta parua coaleſcunt in vnum magnum, ſi furans habeat intentionem ea proſequendi, vſque dum perueniat ad quantitatem notabilem: quod bene aduertit *Sanch. l.*1. *mor. c.*4. *num.*10. ita Io. de Lugo, Diana, alijque docti viri à me conſulti contra Naldum, Baldellum, Sanctarellum, Bordonum, & Auerſam item à me conſultos oppoſitum ſuſtinentes.

QVÆRES XXXV. An Monialis faciat contra legem clauſuræ, ſi ponens ſe in Rota eam voluat ad partem exteriorem, ad quam accedunt ſæculares, non tamen egrediendo è rota, ſed ſemper manendo in ea.

72 ℟. Non facere, eſtò aliunde poſſit peccare ratione periculi, cui ſe exponit aut aliunde. ita *Diana p.*3. *tractat.*2. *reſolut.*52. *ex Bonac. q.*1. *de clauſ. p.* 8. *n.*7. *Lezana tom.*1. *c.*25. *num.*18. *Tambur. ſup.* §. *ad V.* & alij contra *Comitolum l.*6. *reſp. mor. q.*3. *& Portellum de dub. regul. v. clauſura num.*25. ſuſtinentes in iſto caſu monialem violare clauſuram, eò quòd ſic accedat ad locum patentem ſæcularibus accedentibus, quod eſt expreſsè prohibitum in bulla Gregorij XIII. probatur autem noſtra reſponſio, quia Monialis, in caſu propoſito non egreditur ex ambitu monaſterij, ſed perinde ſe habet, ac ſi eſſet in ipſo oſtio clauſura; vnde, ſicut ſtans in oſtio cenſetur eſſe in domo, & incurrit pœnas ingredientis domum, vt tradunt Bart. Bald. Alex. Iaſon. & alij apud *Sanch. l.*6. *mor. c.*16. *num.*70. & ſtans in oſtio clauſuræ cenſetur eſſe in ipſamet clauſura: ſic Monialis modo dicto ſtans in rota, reputatur adhuc eſſe in clauſura; præterquam quòd hic videtur interuenire paruitas materiæ excuſans à peccato m. dato etiam quòd velimus hic intercedere aliqualem fractionem clauſuræ.

QVÆRES XXXVI. An Monialis delinquat contra clauſuram, conſiſtat in ſolo oſtio intra clauſtra.

73 ℟. Non delinquere; & patet tum ex dictis *quæſt. præced.* tum quia oſtium partim eſt intra clauſuram, & partim extra, vt docet *Gloſſa in c. cum ſanctam de pœnit. d.*2. ſicque in iſto caſu violatio clauſuræ, ſi quæ interuenit, eſt imperfecta adeoque inſufficiens ad hoc vt dicatur mortalis, & ſubijciat pœnis latis contra violatores clauſuræ: quidquid contradicat Baldus, & Iaſon, apud Sanchez vbi ſupra, ſuſtinentes adhoc vt quis puniatur pœna taxata contra delinquentem in domo, ſufficere, quòd delinquat in oſtio domus: cùm ſatis ſit tangere partem; quòd ego non puto admittendum, vtpotè nimis amplians pœnas, quæ debent maximè reſtringi iuxta regulam iuris: *Odia reſtringi oportet*; præſertim attenta doctrina tradita in fine *q. præced.*

QVÆRES XXXVII. An frangat clauſuram Monialis, ſi aſcendat ſupra tegulas tecti monaſterij, & quando.

74 ℞. Non frangere, fi confiftat intra illam partem, quæ monafterium refpicit, atque ad ipfum pertinet; fecus, fi eam prætergreffa tranfeat ad alieni tecti. partem. & ratio eft, quòd, cùm prior pars pertineat ad monafterium, cenfetur effe intra claufuram (quo modo etiam communiter tradunt DD. inuentum fuper tegulas ecclefiæ dici inuentum in ipfa ecclefia, ideoq; gaudere eius immunitate;) fecùs eft de parte pofteriori, quæ cùm fit pars alterius domus, reputatur effe extra claufuram. ita *Sanch. fup. c.15. num.7. Lezana fup. Tambur. fup.* §. *ad* 4. *& Diana p.5. tract.13. refol.* 88. alijque cum quibus dicendum violari claufuram à Moniali perambulante fupra tectum propriæ ecclefiæ exterioris, non item, fi interioris, nobifcum fentit P. Baldellus à me confultus id indè probans, quòd, vt verificetur Monialem non violare claufuram, fufficit verificari illam effe intra monafterium, aut faltem in monafterio: monialis autem exiftens fupra tectum monafterij, etfi non poffit dici effe intra monafterium, dicitur tamen effe in monafterio; quo modo Chriftus Dominus, & Beati abfolutè dicuntur effe in cœlo empyreo, licet fint folùm in extrema fuperficie illius, vt rectè aduertit *S. Thom.3.p. q.54.art.4.*

Difficultas maior eft, an monialis violet claufuram, fi à tecto monafterij prætergrediatur ad tectum porticus exteriùs annexæ ipfi monafterio, nullaque habentis habitacula claufurata: quippe quæ conftructa eft, non ad vfum monialium, fed ciuium illac deambulantium; & ratio dubitandi eft, quòd, cùm tectum porticus continuetur cum tecto monafterij, videtur facere vnum quid cum tecto monafterij, ficque pertinere ad ipfum tanquam pars illius, ficque cenferi poffet procedere doctrina *q. præcedentis*, tradita ex Sanchez.

75 ℞. Nihilominus in tali cafu violari claufuram, nifi bona fides, aut inaduertentia excufet, colligitur ex Sanchez & Bonac. locis fupra citatis, patetque ex eo quòd tunc violatur claufura, quando Monialis prætergreditur ambitum proprij monafterij; at Monialis modo dicto fe transferens ad tectum porticus, prætergreditur ambitum monafterij: vt inde conftat, quòd ambitus monafterij comprehenditur parietibus ipfis monafterij, vltra quos vtique fe extendit tectum præfatæ porticus; vnde & negandum eft dictum tectum fe habere per modum vnius cum monafterio; fiquidem hoc ipsò quod eft extra ambitum monafterij, non eft pars monafterij; ficut neque dicitur pars monafterij tectum domus alienæ continuatum cum tecto ipfius monafterij. ita Recentiores valdè docti, & meo iudicio fatis probabiliter.

QVÆRES XXXVIII. An faciat contra legem claufuræ Monialis, fi afcendat murum monafterij, eique virili more quafi equitans infideat.

76 ℞. Non facere. ita in terminis *Tambur. fup.* §. *ad* 7. *ex Suarez tom.4. de relig. tract.8. l.1. cap.10. num.7.* & probatur tum quia Monialis in tali cafu re vera non egreditur extra ambitum monafterij, vti *quæft.36.* diximus non egredi, dum confiftit in oftio ipfo claufuræ: fi quidem, cùm infideat muro claufuræ, videtur veluti effe in ipfo muro, & confequenter non excedere terminos claufuræ; tum quia, eftò demus in præfenti euentu dari aliquam violationem claufuræ, ea non eft perfecta, & ratione paruitatis materiæ excufatur à culpa graui; proportionaliter vt in fimili diximus *q.35.* quod puto habere verum, etfi Monialis modo dicto infidens muro claufuræ ambos pedes vertat viam exteriorem versùs: fi quidem adhuc militant rationes allatæ, vt confideranti facilè conftabit.

QVÆRES XXXIX. An Monialis peccet contra claufuram, fi faciat fe demitti è feneftra refpondente viæ publicæ patentis fæcularibus; ita tamen, vt non defcendat totaliter, fed maneat fufpenfa in medio aere pendens ex aliquo fune, idque ad multum tempus.

77 ℞. Peccare, cùm fic verè excedat terminos claufuræ, & fit in loco, ad quem abfque fractione claufuræ per ingreffum patere poteft aditus perfonis fæcularibus

bus media aliqua ſcala lignea parieti appoſita; quæ vtique arguunt violationem clauſuræ, vt conſtat ex dictis *q*.32. ita docti Recentiores à me conſulti, & maximè Cardinalis de Lugo.

QVÆRES XL. An violet clauſuram Monialis, ſi aſcendens arborem poſitam in horto monaſterij procedat ad ramum omninò prominentem extra murum clauſuræ, ibique cauſa recreationis, aut ex alio fine diutiùs conſiſtat.

78 ℞. Violare; & patet ex dictis *q.præcedenti*, quæ item procedunt in præſenti caſu, vt rectè notarunt docti magiſtri à me conſulti.

QVÆRES XLI. An faciat contra legem clauſuræ Moniali, ſi magicis artibus curret ferri per aerem ſupra proprium monaſterium.

79 ℞. Non facere, ſi eo modo feratur ſolùm intra ambitum clauſuræ; ſecùs, ſi extra ambitum. Ducor, quòd Monialis in priori caſu perinde ſe habet, ac ſi deambularet ſupra tectum proprij monaſterij: ſicut ergo in iſto euentu non diceretur violare clauſuram, niſi excederet terminos tecti pertinentis ad proprium monaſterium; ita nec violabit in præſenti euentu: è contra ſi Monialis feratur modo dicto per aerem extra ambitum monaſterij, ſe habet, ac ſi deambularet ſupra tectum alienæ domus, quod fortè continuaretur cum tecto proprij monaſterij: ſicque, ſicut in iſto caſu cenſeretur violare clauſuram, vt diximus *q*.37. ita & cenſeri debet violare in præſenti. ita Baldellus, Naldus, alijque doctiſſimi viri à me conſulti: inter quos benè aduertit Baldellus reſponſionem non procedere in caſu, quo Monialis modo dicto multùm ſe eleuaret ſupra ipſum tectum monaſterij: ſic enim cenſeretur violare clauſuram cùm in tali euentu non poſſit dici eſſe intra monaſterium vt patet, nec in monaſterio, vtpotè non inſiſtens vlli parti monaſterij: aliàs aues ſupra monaſterium euolantes dicerentur eſſe in monaſterio; quod non videtur admittendum, cùm totus aer, qui eſt ſupra monaſterium vſque ad cœlum, ſit quidem communis monaſterio, non tamen ſit pars ipſius monaſterij. idem notauit Bordonus à me conſultus in litteris ad me reſcriptis, vbi conſequenter ad dicta in *reſolutione ſua* 119. *quæſt*.2. Monialem ſcilicet gradientem ſupra tectum ſui Conuentus violare clauſuram, ſuſtinet item violari clauſuram in præſenti caſu, & poſtea ſubdit; *neque hoc admitterem in ſententia communiori aſſerentium violari clauſuram à Moniali gradiente ſupra tectum clauſuræ, quia per hanc dæmonis arreptionem Monialis nullatenus dicitur inhærere extremis limitibus clauſuræ, ſed ab illis diſtat: immò, hoc conceſſo, magnum ſequeretur abſurdum Monialem efferri poſſe à dæmone ſuper tectum perpendiculariter per plura milliaria, & tamen non violari clauſuram; quod eſſe falſum omnibus notum eſt:* ſic ille.

Tunc autem Monialis cenſetur violare clauſura per nimiam eleuationem ſupra proprij monaſterij tectum, quando eleuatio eſt talis, vt vires humanas omninò excedat; ita vt nec auxilio ſcalæ, nec alia induſtria artis humanæ ad illam pertingi poſſet. Nec obſtat, quod in hoc ipſo *c.n*.19. dicimus paruitatem materiæ in violatione clauſuræ non extendi vltra duos palmos, & conſequenter Monialem vltra duos palmos recedentem extra oſtium propriæ clauſuræ ipſam clauſuram violare mortaliter: aliter enim in præſenti caſu philoſophandum eſt: res quippe morales moraliter debent æſtimari, nempe ex communi hominum conceptu; ac proinde, quemadmodum ſi pila ludatur in magno atrio alicuius monaſterij, quantuncunque in altum pila proijciatur, dummodo linea perpendiculari pila maneat ſupra monaſterium, ea non cenſetur eſſe extra monaſterium: ſi verò à turbine, aut à Dæmone pila eleuetur ſupra nubes, eſtò ea ſupra monaſterium perpendiculariter pendeat, non dicetur eſſe in monaſterio (ſicut nec dicitur nubes, ſupra quas eſt pila:) ſic & in præſenti caſu philoſophandum eſt de Moniali eleuata ſupra tectum proprij monaſterij: quæ vtique iudicio hominum non cenſebitur eſſe extra clauſuram, eò quod ſupra tectum Conuentus fera-

tur vltra duos palmos: ſicut è contra cenſeretur eſſe extra clauſuram, ſi modò à noſtris explicato arte magica ferretur ſupra tectum monaſterij: & quidem iuxta communem hominum conceptum, ac vſum loquendi: quod eſt res morales moraliter accipere.

QVÆRES XLII. An peccet Monialis contra clauſuram; & incurrat pœnas iure ſtatutas, ſi præuidens ſe inter ſomniandum exituram è monaſterio non curet id impedire; tradendo v. g. alteri monaſterij claues diligentiùs cuſtodiendas, quas alioqui ſolet apud ſe noctu retinere.

80 ℟. Peccare, eò quòd violatio clauſuræ ei cenſeatur voluntaria indirectè, quatenus poteſt illam impedire tradendo alteri claues monaſterij, & debet, & ſciens; ac volens intermittit, ſicque ei ad culpam imputatur violatio, vtpote moraliter, ac interpretatiuè voluntaria: ſicut colligitur ex *S.Tho.1.2.q.6.ar.3.* immò & incurrere pœnas eccleſiaſticas iuxta doctrinam, quàm tradit *Sanch. l.1. mor. c.16. n.47. ex Vaſq. 1. 2. q.71. ar.5. D.94. c.4.* tanquam communem, & in omnium ſententia ſuſtinendam: nimirum peccata ante ebrietatem, ſomnum, aut quando vitari poterant, præuiſa, ſi in ſomno, aut ebrietate committantur, inducere irregularitatem, excommunicationem, ac reſtituendi obligationem, æque ac ſi in vigilia facta fuiſſent: quod tamen negaret Suarez conſequenter ad illam doctrinam, quam tradit *tom. 2. de relig. lib.3. de iuram. c.8. n.6.*

QVÆRES XLIII. An delinquat contra clauſuram Monialis, quæ ex leuitate aſcendens equum ferociorem, quem ſibi curauit adduci ad illum equitandum in atrio monaſterij, vi abripitur extra portam clauſuræ tunc apertam.

81 ℟. Delinquere, ſi id præuidit, & conſequenter voluit ſaltem indirectè, ac interpretatiuè; ſecùs, ſi id non præuidit. patet reſponſio ex dictis *q. præcedenti*, ſi monuero non videri improbabile, quòd Monialis in iſto caſu euadat pœnas latas contra violantes clauſuram; idque ex doctrina, quam tradunt DD. communiter teſte *Bonac.q.1. de cenſur.in com. p.3. num.7.* nimirum non incurri cenſuram eccleſiaſticam, niſi actio, contra quam eſt lata, etiam externè ſit talis, vt ſit ſufficiens ad peccatum mortale, ideoque percutientem leuiter Clericum animo illum occidendi non incurrere excommunicationem, eò quòd percuſſio ſit mortalis ſolùm quoad actum interiorem, non autem externè: ſi quidem etiam in præſenti caſu violatio clauſuræ eſt quidem mortalis ratione actus interni, per quem fuit præuiſa, ac volita, at non eſt talis externè, quatenus, latente eo actu interno, externè cenſetur inuoluntaria, vtpotè facta ex violentia equi, per quam Monialis renitens fuit abrepta extra clauſuram. ita docti recentiores.

QVÆRES XLIV. An Monialis violet clauſuram, ſi iuſtè, vel iniuſtè egreſſa è monaſterio, & incluſa intra aliquam domum priuatam, inde egrediatur huc, & illuc diuagatura.

82 ℟. Non violare. ita *Nau. com.4. de regul. n.44. not.2. Sanch.l.6. mor.c.15.n.9. Tambur.ſup. §. ad 8.* & alij, patetq; quia Monialis non tenetur ad clauſuram, niſi intra proprium monaſterium: domus autem illa priuata non eſt monaſterium; vnde, cùm obligatio clauſuræ ſit odioſa, non debet ampliari, ſed reſtringi; ſicq; non debet extendi ad loca, quæ propriè non ſunt monaſterium. Excipe, niſi fortè Superior ex iuſta cauſa moniali extra monaſterium aliquam domum priuatam deputaret in habitationem cum obligatione clauſuræ (ſicut interdum fit ex auctoritate Papæ; & mihi conſtat factum fuiſſe cum quadam Moniali energumena hìc Ferrariæ, vbi hæc ſcribo:) tunc enim Monialis, etiam in tali domo priuata teneretur ſeruare clauſuram; cùm ea ibi per legitimam poteſtatem, cuius eſt indicere clauſuram, fuerit præſcripta.

QVÆRES XLV. An Moniali peccet contra clauſuram, ſi habens legitimam facultatem exeundi ad aliquod opus honeſtum, exeat animo non ſolùm efficiendi illud opus, ſed etiam patrandi aliquod delictum, v.g. fornicandi.

83 ℟. Non

83 ℞. Non peccare; & probatur à simili ex doctrina, quam tradit *Sanchez supra cap.16. num.69. ex Zerola part. 1. praxis v. monialis quæst.8.* videlicet non peccare contra præceptum clausuræ illum, qui ingrediens cum legitima licentia monasterium aliquod Monialium corruptam habet intentionem, v.g. fornicandi cum Moniali, ibique de facto fornicatur; siquidem præceptum clausuræ obligat tantùm, ne quis sine debita facultate ingrediatur; quod vtique in præsenti euentu impletur; militat autem par ratio in casu hic proposito; cùm Monialis re vera non exeat sine debita licentia (quod solum ei interdicitur ex præcepto clausuræ) esto aliunde peccet ratione corruptæ illius intentionis. Quæ confirmari possunt ex alia etiam doctrina, quam adducit idem Sanch. vbi sup. docens non incurrere censuras Monialem cum legitima licentia egredientem, si, finita causa egressus, diuturnam extra monasterium moram trahat quacunq; praua intentione: cum in tali casu Monialis verè non dicatur egressa absque licentia, & censuræ latæ sint solum contra talem egressum; quæ ratio vtique intentum probat etiam in præsenti casu: dissentit *Castrus Palaus tract.16. D.4. part.9. num.21. ex Llamas in method. curat. in append.* §.10. & *Sanctorius in Constitut. Min. cap. 11. stat.7. quæst.2.* dicens se non videre, quo modo non incurrat censuras Monialis, quæ sine causa moratur extra clausuram, finito negotio, ad quod obtinuit licentiam exeundi: cum ab ijs liberet sola causa egressus, non autem licentia vt sic; quippe quæ data sine causa, est inualida; hincque inferens idem procedere de ingrediente cum licentia intra claustra Monialium, ibiq; fornicante; illum scilicet affici censuris: cum hîc casus directè opponatur clausuræ, & debeat censeri formalissimè inclusus in rigore legum, nec ad eum vnquam Prælati somniassent concedere ingressum: Verùm ex modo dictis cum Sanchez satis superque videri potest; cur non incurrantur censuræ in propositis casibus: cum enim eæ latæ sint contra ingredientes, aut egredientes sine debita licentia, non debent extendi ad commorantes intra, aut extra clausuram sine licentia: siquidem hæc sunt diuersa, & à diuersis non fit illatio; maximè in pœnis, quæ sunt molliendæ, & non exasperandæ *l. interpretationem ff. de pœnis*.

SECTIO III.

De obseruantia clausuræ Monialium quoad non admittendas personas extraneas intra monasterium.

84 *Varijs iuribus prohibetur extraneis ingredi clausuram Monialium.*

85 *Iuribus ijsdem prohibentur Moniales illos admittere, necnon facere, aut permittere eos ingredi siue sint Abbatissæ, siue aliàs præsint clausuræ, siue sint moniales priuatæ.*

86 *Sub varijs pœnis vetitus talis ingressus.*

87 *Quid veniat nomine Conuentus in Bulla Gregorij XIII. Vbi gratiæ.*

88 *Quid sit facere, aut permittere ingredi.*

89 *Pœnæ latæ contra facientes, aut permittentes ingredi afficiunt Prælatos monasteriorum.*

90 *Ad eas incurrendas petitur prætextus facultatum.*

91 *Bulla Gregorij XIII. afficit ingredientes ex licentia ab Episcopo obtenta ante dictam bullam.*

92 *In terminis dictæ bullæ non incurrunt præfatas pœnas ingredientes sine licentia: quod tamen alij negant.*

93 *Dictas pœnas non incurrunt ingredientes prætextu facultatis inualidæ.*

94 *Item non incurrunt bona fide ingredientes prætextu facultatum.*
95 *Dictæ pęnæ incurrunt ſine præſumptione; non item latæ à Paulo V.*
96 *Ex pęnis latis à Gregorio XIII. reſeruatur ſola excommunicatio.*
97 *Illæ non incurruntur à Monialibus comitantibus perſonam indebitè ingreſſam.*
98 *Non à Monialibus priuatis, ſi ingreſſuris præbeant ſcalas, eos excipiant conuiuio, aut alia ſimilia: præſtent; modò ingreſſus fiat ſine prætextu facultatum.*
99 *Reuocatio facultatum facta à Paulo V. extenditur ſolùm ad licentias continentes facultatem conuerſandi, & prandendi intra clauſuram.*
100 *Et viri, & fęminæ prohibentur ingredi clauſuram Monialium.*
101 *Perſonæ laicæ cooperantes ingreſſu illicito non ſubſunt præfatis pęnis.*
102 *Abbatiſſa comprehenditur ſub illis verbis Bullæ Gregor. XIII. (Ne ve Moniales ſub eiſdem pęnis illos aliter admittere præſumant.)*
103 *Prohibitio ingrediendi clauſuram Monialium afficit omnes fideles vtriuſque ſexus.*
104 *Non tamen infantes vſu rationis carentes, qui proinde poſſunt admitti; idque etſi ſeptennium excedant 2. menſibus.*
105 *Alij id negant, ſed reijciuntur.*
106 *Fatui, & amentes puberes recipi nequeunt intra clauſuram.*
107 *Monialis vnius Ordinis recipitur intra Conuentum alterius Ordinis, at non ſemper.*
108 *Puellæ recipiendæ ad habitum religioſum non ingrediuntur ſine Ordinarij licentia.*
109 *Non recipiuntur in educationem ſine facultate Sacræ Congregationis, ac Prælati Monialium recipientium.*
110 *Eadem facultas regulariter requiritur ad recipiendas fœminas coniugatas.*
111 *Prælati Monialium ſolùm ingrediuntur in caſibus neceſſarijs.*
112 *Et, ſi aliter ingrediantur, ſubſunt excommunicationi.*
113 *Id tamen non procedit de Vicarijs Epiſcoporum: quod impugnat alij, ſed reijciuntur.*
114 *Regulares Prælati incurrunt pęnas, quoties indebitè ingrediuntur; etſi alij id negent non improbabiliter: item ſi ingreſſi expedito negotio ſtatim non exeant.*

QVÆRES I. Quibus iuribus interdictum ſit ingredi monaſteria Monialium abſque debita facultate.

84 ℞. Fuiſſe interdictum abſolutè, ac ſimpliciter; primò quidem a Bonifacio VIII. in *cap. periculoſo de ſtatus regul. in 6.* vbi dicitur: *Nulli aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, neque etiam honeſtæ, niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia, ingreſſus, vel acceſſus pateat ad eaſdem,* vbi notat *Suarez tom.4. de relig. tractat.8. l.1. cap. 10. n.2.* huiuſmodi præceptum quoad perſonas eſſe vniuerſale; cùm nomine perſonæ honeſtæ tam fœminæ, quàm viri, & tam Laici, quàm Clerici, vel Monachi, ac Epiſcopi (addo ego, & Moniales in ordine ad Conuentus extraneos comprehendantur:) Secundò hoc idem fuit interdictum, & clariùs, in *Concilio Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.15.* dum ait: *Ingredi autem ſepta monaſterij nemini liceat, cuiuſcunque generis, aut conditionis ſexus, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta ſub excommunicationis pęna ipſo facto incurrenda:* denique Gregor. XIII. hoc idem interdixit in ſua Conſtitut. quæ incipit *Vbi gratia*, & ſic habet: *Inhibentes eiſdem* (ideſt hominibus) *qui illa obtinuerunt* (ideſt facultates ingrediendi monaſteria Monialium) *ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda.*

da, super qua à nemine, nisi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu huiusmodi monasteria quouis modo ingredi audeant: Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac alijs monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis, quocunque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pena, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos, & loca sub quemquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant. quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuscunque personis ecclesiasticis, & sæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcunque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantum ex decreto Concilij Trident. tribuitur, ne monasteria ipsa monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat, ingredi, aut Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant. Pro cuius Constitutionis intelligentia aduertere oportet Gregorium XIII. in ea reuocasse licentias, & facultates concessas quibuscunque, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & alijs cuiuscunque status, & conditionis mulieribus ingrediendi monasteria, domos, & loca Monialium, aut virorum, & quibuscunq; viris, etiam eiusdem conditionis, & status ingrediendi monasteria, domos, aut loca Monialium, licet à quocunque Pontifice, vel Legato, aut alijs concessa sint motu proprio, & ex certa scientia, & cum quibuscunque clausulis, & ex quibuscunque vrgentissimis causis, & licet iteratis vicibus renouata sint. Quin & Paulus V. 10. Iulij 1612. similem edidit Constitutionem, in qua modo dicto reuocauit omnes licentias ab ipso, & alijs Pontificibus concessas mulieribus cuiuscunque status, ac conditionis quoad ingrediendum monasteria Monialium, aut conuersandum cum ipsis: & præterea prohibuit Abbatissis, seu Priorissis, ac Superioribus, ne dictas mulieres introducere, seu admittere, vel admissas quoquomodo retinere audeant, seu præsumant: idq; sub omnibus pœnis contentis in citata bulla Gregorij XIII. prohibitio ingressu dictarum mulierum sub pœna excommunicationis maioris reseruatæ Papæ.

QVÆRES II. Quid propriè interdicatur Monialibus vi prohibitionis contentæ in citatis iuribus de non admittendis personis extra tuis intra clausurã.

85 ℞. Interdici, si quidem sint Abbatissæ, aut aliter ipsis incumbat custodia clausuræ, ne prætextu facultatum concessarum ante bullam Gregorij XIII. supra relatam, extraneos ingredi faciant, aut permittant (idque ex Motu Greg. XIII.) immò ne eos introducere, seu admittere, vel admissos quoquomodo retinere præsumant (& hoc ex bulla Pauli V. modò relata;) si verò sint subditæ simplices, ne citra casus vrgentis necessitatis admittere præsumant extraneos prætextu licentiarum obtentarum ab Episcopis, ac Superioribus ipsarum Monialium; idque ex citata Constitut. Gregorij XIII.

QVÆRES III. Sub quibus pœnis prohibeantur ingressus personarum extranearum intra Monialium monasteria.

86 ℞. Quòd, cùm talis prohibitio attendi possit tum respectu ipsorum ingredientium (siue hi sint personæ priuatæ, siue Prælati Monialium:) tum respectu ipsarummet Monialium admittentium ingredientes: si quidem ingredientes sint personæ priuatæ, & ingrediantur prætextu facultatum à Papa, Legato, Episcopo, aut alijs obtentarum ante Constitutionem, ipsiusmet Gregorij, incurrunt excõmunicationem latam ab eodem Gregorio, & reseruatam Papæ, vt iam vidimus (quæ excommunicatio, licet non reseruata, incurritur item vi *Concilij Trid. sess. 25. de reg. c. 5.* ab ijs, qui sine licentia in scripto ingrediuntur, secluso quocunque prætextu facultatum;) quin etiam si dictæ personæ priuatæ in casibus non ne-

neceſſarijs ingrediantur prætextu licentiarum obtentarum ab Epiſcopis, aut Superioribus, qui eas poſſint dare, incurrunt non ſolùm excommunicationem præfatam Papæ reſeruatam, ſed etiam priuationem dignitatum, beneficiorum, ac officiorum, & inhabilitatem ad illa, & alia in poſterum obtinenda latas in dicta Conſtit. Gregor. XIII. non tamen reſeruatas, vt benè aduertit *Sanch. lib.6. mor.c.16.n.83. contra Confectinm.*

Quòd ſi ingredientes monaſteria Monialium ſint Prælati ſæculares Monialium, & ingrediantur vltra caſus neceſſarios: pro prima vice, qua ingrediuntur, incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, pro ſecunda ſuſpenſionem à munere pontificali, & à diuinis, pro tertia vice, ac deinceps excommunicationem ipsò facto: ſi autem ſint Prælati regulares, incurrunt excommunicationem, & ſimul priuationem omnis officij, ac miniſterij; idque ex alia Conſtitut. Gregor. XIII. edita 23. Decemb. 1581. in qua tamen nulla fit mentio reſeruationis talium pœnarum.

Quòd ſpectat ad Moniales indebitè admittentes perſonam extraneam intra clauſuram, eæ incurrunt excommunicationem reſeruatam Papæ vna cum alijs pęnis relatis *q.1.* ſiue ingredi faciant, aut permittant externos prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregorij XIII. reuocatoriam ſimilium facultatum, & ſint Superioriſſæ Monialium (quod benè aduertit *Sanchez l.6. moral. c. 16. num.78. 79. & 87.*) ſiue faciant, aut permittant ingredi intrantes prætextu licentiæ habitæ ab Epiſcopo, aut alio Superiore habentibus facultatem dandi talem licentiam ſolùm ex cauſis neceſſarijs, & ad hoc actione poſitiua concurrant (v.g. inuitando ad ingreſſum) ſintque ſiue Moniales priuatæ, ſiue Superioriſſæ, ſiue ex officio præſidentes clauſuræ (quod colligitur ex eodem *Sanchez ſup. nu. 93. & 91. iuncto n.90.*) non item, ſi ſolùm concurrant actione negatiua, ideſt non impediendo, cùm poſſint: tunc enim præfatas pœnas incurrunt tantùm Abbatiſſæ, & illæ Moniales, quæ cuſtodiæ clauſuræ præficiuntur, non autem Moniales priuatæ, vt expreſsè notauit *Sanchez citato n.39.* Colligitur aſſertio ex allegata Gregorij XIII. Bulla, quæ cùm prohibeat duplex genus actionis cooperantis illicito ingreſſui clauſuræ: quarum vna eſt *ingredi facere, aut permittere* prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregor. XIII. reuocatoriam talium facultatum; & altera *præſumere admittere* prætextu licentiæ obtentæ ab Epiſcopo, aut alio potente illam dare: in prohibitione prioris actionis loquitur bulla ſolùm de Superioriſſis Monialium, ac de conuentibus, vt infra videbimus, §. *vtrum autem*; ſicque bulla quoad hanc partem illos ſolùm afficit: in prohibitione verò poſterioris actionis loquitur indefinitè de Monialibus, vt conſtat ex illis verbis, *ne ve Moniales ſub iiſdem pœnis aliter admittere præſumant*, ſicque comprehendit tam Superioriſſas Monialium, ac Moniales præfectas clauſuræ, quàm ipſas Moniales priuatas: cùm hac tamen differentia, quòd Superioriſſæ, ac Præfectæ clauſuræ comprehenduntur ſub prohibitione, ſiue cooperentur ingreſſui poſitiuè, ſiue negatiuè (ſiquidem admittere, quòd hìc prohibetur, idem eſt ac cooperari ingreſſui, ſiue directè (ideſt exercendo actionem poſitiuam) ſiue etiam indirectè (ideſt negatiuè ſe habendo, cùm ex officio teneantur impedire) ſicut re vera tenentur impedire, & Superioriſſæ Monialium, & præfectæ clauſuræ, Moniales verò priuatæ comprehenduntur ſub dicta prohibitione ſolùm in caſu, quo poſitiuè cooperentur ingreſſui; negatiua enim cooperatio dici non poteſt admiſſio, niſi reſpectu Monialis, quæ ex officio tenetur, & poteſt impedire, & non impedit. Paulus denique V. ſub iiſdem pœnis prohibuit Superioribus, ac Superioriſſis Monialium, ne vllam fęminam prætextu licentiarum apoſtolicarum audeant introducere, ſeu admittere, vel retinere intra clauſuram; intellige, ad conuerſandum, & ad ſumendam refectionem cum ipſis Monialibus, vt dicemus *q.10. §. ſi hic.*

Quòd

Quòd si quæras, quid intelligatur nomine conuentus in Bulla Gregor. XIII. relata q. 1. dum ait, *nec non Abbatibus, Conuentibus, &c.*

87 ℞. Intelligi religiosos cum Superiore in vnum congregatos, ideoque pœnas ibi latas incurri ab omnibus illis, qui inter eos modo dicto consenserunt in ingressum, aut certè non contradixerunt, cùm commodè potuissent: sic enim dicitur Conuentus delinquere. ita *Sanch. n.85.* & cum eo *Bonac. sup. n.17.* Immò addit Sanch. quòd, si Superior non cogat conuentum, sed tractet solùm cum suis Consultoribus de permittendo ingressu modo supra dicto: tunc Superior quidem incurret præfatas pęnas; cùm in Constitutione Gregorij expressa mentio fiat de Superioribus: non item incurrent Consultores; cum tunc non veniant nomine Conuentus, nec nomine conuentus suffragium tulerint. Quod etiam admittit Bonacina, addens tamen prædictos Consultores præfatis pœnis affici, quatenus sunt personæ permittentes ingressum, quem impedire poterant, & tenebantur: quod an sit verum, constat ex dicendis §. sequenti.

Addo quòd, quando à Gregorio XIII. in præfata Bulla sub dictis pœnis prohibetur Superioribus vtriusque sexus, ne in monasteria faciant, aut permittant ingredi personas alioqui prohibitas prætextu facultatum; prohibitio hæc afficit Prælatos regulares solùm in casu, quo feminas modo dicto ingredi faciant, aut permittant in monasteria religiosorum sibi subditorum; non item in euentu, quo, modo dicto faciant, aut permittant ingredi in conuentus Monialium ipsis subiectarum; vt rectè notauit *Sanch. sup. n.92.*

Difficultas modò est, quis dicatur *ingredi facere, aut permittere.*

88 ℞. Iuxta communem modum loquendi in præsenti materia illum dici *facere ingredi*, qui sua actione positiua est in causa, vt alter ingrediatur (v.g. aperiendo ianuam, iubendo, aut consulendo ingressum) illum verò dici *permittere ingredi*, qui ingredientem non impedit, cùm commodè possit, immò & teneatur ex officio: si enim sic non teneatur, non incurrit illas pęnas, estò non impediat commodè valens impedire. ita *Rodriquez tom. 1. q. 47. art. 3. Miranda q. 2. de monial. ar. 12. Sanch. sup. n.84.* & alij. Quanquam putem, quòd, cùm in hac parte textus solùm sit sermo de Superiorissis Monialium; verba illa *ingredi facere, aut permittere,* non extenduntur ad Præfectas ianuæ, etsi aliàs ex officio præsint custodiæ clausuræ: cùm simus in materia odiosa, quæ restringi debet.

Vtrum autem dictis pœnis subijciantur omnes, & singuli, qui viros, aut fœminas ingredi faciunt, vel permittunt in monasteria Monialium.

89 ℞. Quòd, cùm pœnæ non debeant ampliari, sed restringi; quantum patitur proprietas verborum, sub quibus feruntur: probabile videtur huiusmodi pœnis subijci solos Superiores monasteriorum vtriusque sexus, non item alios religiosos subditos. ita Rodriq. Miranda, & Sanch. locis citatis *Barbosa de offic. Episc. alleg. 102. num. 37.* & alij contra *Bonac. sup. num. 3.* ex Llamas oppositum sustinentem ex eo quòd Greg. XIII. in illa sua Constit. vbi dixit: *Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac alijs monasteriorum vtriusque sexus Superioribus*; statim subdit, *& personis quocunque nomine vocentur*, sub quibus verbis videntur venire religiosi vtriusq; sexus, etiam subditi; cùm nomen personæ genericum sit, & comprehendat quascunque personas. ducor, quòd Moniales priuatæ, ac simplices semper vocantur Moniales, nec gaudent varijs nominibus: sicque de ijs nequeunt verificari verba illa *quocunque nomine vocentur*, vnde necessariò debent intelligi de Superioribus Monialium, qui gaudent varijs nominibus, quod bene aduertit *Sanchez vbi sup.* monens *num. 91.* quod, licet in citata Constitut. Gregor. XIII. pœnæ latæ contra præsumentes admittere intra clausuram expressè ferantur contra Moniales (vt constat ex ijs verbis, *ne ve Moniales sub eisdem pœnis aliter admittere præsumant;* & nomine *Monialis* regulariter non veniat Abbatissa: in præsenti tamen casu Abbatissæ, si externos præsumant

mant admittere intra clauſuram, ſubſunt dictis pœnis: & hoc ob rationes ibi allatas à Sanchez.

90 Illud certè bene aduertit Bonac. loco citato quòd, cùm in Gregor. XIII. Conſtitut. pœnæ dictæ ferantur contra ingredi facientes, aut permittentes prætextu licentiarum, & facultatum: illas non incurrent ij, qui ſine tali prætextu dictum ingreſſum permittunt; ſecùs, ſi qui ingrediantur ſimili prætextu: & hoc, quantumuis admittentes proteſtentur ſe non admittere ex dicto prætextu; nam factum aduerſatur proteſtationi.

Addo, quòd ſpectat ad Moniales mandantes, aut conſulentes indebitum ingreſſum; ſi quidem eæ illum mandent, aut conſulant, ipſis ingredientibus, incurrunt pœnas, cùm ſic cooperentur ingreſſui directè; non item, ſi non perſonis ingreſſis, ſed alij mandent, aut conſulant: ſic enim non incurrent, cùm in tali caſu cooperentur ingreſſui ſolùm indirectè: qui modus cooperandi ſolùm Superiorisſis, ac Præfectis clauſuræ citatis iuribus vetatur iuxta dicta.

Dubitat hic etiam *Sanch. num. 76.* an excommunicatio lata à Gregorio XIII. contra ingredientes Monaſteria Monialium prætextu facultatum vſque tunc conceſſarum comprehendat ingredientes virtute licentiæ obtentæ ab Epiſcopo ante Conſtitutionem illam Greg. XIII.

91 ℞. Comprehendere; & ſatis clarè videtur inde colligi, quod in priori parte dictæ Conſtitutionis ſit ſermo de licentijs quorumcumque Superiorum, vt conſtat ex illis verbis, *tam à prædeceſſoribus noſtris, quàm etiam à nobis, & à Sedis Apoſtolicæ Legatis, aut alijs*; dictio autem *alijs* indefinitè poſita comprehendi quoſcunque alios Superiores, qui poſſunt ſimiles licentias concedere, & conſequenter etiam Epiſcopos: alioqui eſſet ſuperflua. ita Sanch. addens non obſtare quòd Greg. XIII. in citata Conſtit. excommunicat ingredientes ex licentia Epiſcopi, aut alterius legitimi Superioris conceſſa vltra caſus neceſſarios; cùm priùs excommunicet ingredientes virtutes licentiarum, etiam conceſſarum in caſibus neceſſarijs. Id enim non inuoluit vllam contradictionem; eſtò dicamus hic Papam loqui de licentijs Epiſcoporum, ac inferiorum Prælatorum: ſi quidem Papa in hac priori parte illius ſuę Conſtitutionis loquitur de licentijs à quocunque vſque tunc conceſſis ex quauis vrgentiſſima cauſa, eaſq; omnes reuocat, & ideo excommunicat illum, qui vtitur ijs iam reuocatis: in poſteriori verò parte loquitur de licentijs in poſterum concedendis, illaſque ibi non reuocat, ſicque ſolùm excommunicat eos, qui illis vtuntur extra caſus neceſſarios; vnde tollitur omnis contradictio.

QVÆRES IV. An incurrant pęnas contentas in Conſtit. Greg. XIII. ij, qui monaſteria Monialium ingredientur abſque vlla prorſus licentia, non autem prætextu alicuius facultatis, quam habeant.

92 ℞. Sanchez cum alijs infra adducendis non incurrere, ſtando pręcisè in motu proprio Gregorij XIII. ſepiùs adducto; & probatur tum quia Pius V. & Gregor. XIII. (qui ſunt auctores dictarum pęnarum) expreſsè loquuntur de ijs tantùm, qui prætextu lucentiarum ingrediuntur, aut admittunt; tum quia tales pęnæ, cùm ſint grauiſſimę, non debent extendi ad caſum in ijs non comprehenſum, etiamſi aliàs ſint in fauorem animę: id enim facit quidem, quòd decreta pęnalia poſſint aliquantulum extendi; non tamen ſufficit, vt protrahantur ad caſum omninò diuerſum, vt rectè notauit *Sanch. ſup. num. 78.* ita *Sanch. num. 79.* ex Suarez, Zerola, Rodriquez, Sayro, & Philiarco addens *n.* 80. non ſubijci iſtis pęnis illos, qui dictas facultates habent, ſi verè prætextu illarum non ingrediantur, ſed quaſi illis prorſus carentes: ſicut nec ſubijciuntur ij, qui taliter ingredientes admittunt. Oppoſitum ſuſtinent *Nau. c. 27. n.* 150. *Coriolan. de caſ. reſeru. par. 2. caſu* 3. *num.* 40. *Beia* 1. *par. caſu* 4. *Azorius tom. 1. l.* 13. *cap. 8. q. vlt.* & alij, quorum ſententiam ait *Filliuc. tract. 29. num.* 170. comprobari ſtylo curiæ, ac praxi ſacræ

Pę-

Pęnitentiariæ; quod si est verum cùm stylus Curiæ faciat ius, horum sententia amplectenda est: quanquam Bonacina allegans hanc doctrinam Filliucij hoc ipso quòd dicit illius sententiam esse tutiorem tacitè indicet opinionem Sanch. esse tutam, & consequenter minùs sibi constare de dicto stylo Curiæ.

QVÆRES V. An incurrat pęnas contentas in motu proprio Gregorij XIII. qui ingreditur monasteria Monialium prætextu facultatis inualidè à se obtentæ ob subreptionem, aut alia de causa.

93 ℞. Videri non incurrere, estò subijciatur excommunicationi latæ in Concilio Trid. & relatæ q. 1. moueor quòd Greg. XIII. ibi loquitur de ingredientibus prætextu facultatum, quas ipse tunc reuocat, vt constat ex illis verbis *ipsarum licentiarum prætextu:* sicque videtur supponere dictas facultates esse validas, cùm non possit irritari id, quod non subsit iuxta illud: *Non entis nullæ sunt qualitates*. ita in terminis *Bonac. sup. p. 5. nu. 6.* addens *nu. 7.* quòd sicut excommunicatio ista Gregorij XIII. non afficit ingredientem vi facultatis ab Episcopo obtentæ post præfatum Motum Gregorij XIII. cùm in eo irritentur solùm facultates iam obtentæ, non autem in futurum obtinendæ; sic dictam excommunicationem non incurreret, qui tempore ingressus fingeret se habere facultatem aliquam ingrediendi obtentam post prædictum Motum Gregor. XIII. quamuis in isto casu incurreretur excommunicatio lata in Conc. Trid. vtpotè abstrahens à quouis prætextu facultatum.

QVÆRES VI. An ingrediens monasteria Monialium prætextu facultatum, sed bona fide putans id sibi esse licitum, subijciatur pœnis contentis in motu proprio Gregorij XIII.

94 ℞. Non subijci, & probatur; quia dictæ pœnæ latæ sunt contra præsumentes ingredi pretextu facultatum: constat autem, quod pręsumptio supponit scientiam, aut saltem ignorantiam coniunctam cum ingenti temeritate. sic *Bonac. num. 8.* hinc inferens non solùm bonam fidem, sed etiam ignorantiam vincibilem, crassam, ac supinam excusare à præfatis pęnis; quod etiam docet *Diana p. 3. tr. 6. resol. 7.* alijs citatis; addit tamen Bonac. & benè in casu proposito incurri excõmunicationem lata in Concil. Trid. eò quòd ibi absolutè interdicatur ingressus sub pœna excommunicationis, abstrahendo à quacunq; præsumptione.

QVÆRES VII. An requiratur præsumptio ad hoc vt Moniales incurrant pęnas latas in bulla Gregorij XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monasteria Monialium prætextu facultatum, & in Motu proprio Pauli V. contra introducentes, seu admittentes intra Monialium monasteria, aut admissas quoquomodo retinentes.

95 ℞. Non requiri ad incurrendas pœnas contentas in Bulla Gregorij XIII. cum in ea nullum adhibeatur verbum importans præsumptionem; requiri verò ad contrahendas pœnas latas in motu proprio Pauli V. cùm in eo adhibeantur verba *audeant seu præsumant*, quæ important præsumptionem. ita expresse *Bonac. sup. p. 6. n. 19.*

QVÆRES VIII. An pœna latæ in Motu proprio Greg. XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monasteria Monialium reseruentur Papæ.

96 ℞. Reseruari excommunicationem: non item alias pœnas, à quocunque demum incurrantur; & ratio est, quòd Papa easdem infert pœnas facientibus, aut permittentibus ingredi, quas tulerat contra ingredientes; vt colligitur ex illis verbis *Abbatissis, verò, &c. præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, &c.* at contra ingredientes lata erat excommunicatio reseruata Papæ, alijs pœnis nemini reseruatis: ergò & idem erit quoad facientes, seu permittentes ingredi, ita *Sanch. sup. n. 83.* ex Confectio, Suarez, & Llamas.

QVÆRES IX. An Monialis incurrant pœnas superius relatas, ac explicatas,

tas, ſi cum perſona iam illicitè ingreſſa in monaſterium diutius confabulentur, & ipſam comitentur.

97 ℞. Videri non incurrere: idque ſiue ingreſſus fiat bona fide, ſiue mala, cùm ſit par ratio in vtroque caſu, vt conſtabit ex ratione mox adducenda, Probatur ergò aſſertio ex eo quod Gregorius XIII. in ſua conſtitutione ſuperiùs allegata vtitur verbo ***admittere***: verbum autem ***admittere*** ſimpliciter, & ſine addito prolatum non ſignificat approbare iam factum, vt benè aduertit ***Sanch. l.6. mor.c.16. num.95.*** ſicque ſub dicta conſtitutione non comprehenditur Monialis, quæ non expellit perſonam iam ingreſſam, quantumuis indebitè, ſed ſolùm illam, quæ cum poſſit, & teneatur reſtituere ingredienti, non reſiſtit. ita reſpondi in facti contingentia, & reſponſionem poſtea approbarunt, viri valdè docti è Societate à me conſulti.

QVÆRES X. An Moniales ſubijciantur præfatis pœnis tanquam poſitiuè cooperantes ingreſſui perſonæ extraneæ, ſi ad talem effectum deferant ſcalam ligneam, per quam ille deſcendat: ſi exhibeant ſcenicam repræſentationem; ſi excipiant conuiuio; ſi ſuaues coram ea inſtituant cantus; ſi ei oſtendant officinas, & habitacula monaſterij, aliaque id genus præſtent.

98 ℞. Non ſubijci, ſi ſint Moniales priuatæ, & ijs conſtet perſonas illas extraneas ingredi, aut fuiſſe ingreſſas abſque prætextu facultatum, ſiue ante bullam Gregorij XIII. reuocatoriam talium licentiarum obtentæ, ſiue poſt ab Epiſcopo, aut Superiore Monialium conceſſæ ſint, ſecùs ſi præſint monaſterio, aut clauſuræ: tunc enim incurrerent pœnas illas cum in terminis Conſtitutionis Gregorij XIII. prohibentis Abbatiſſis, ac alijs Monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus, & perſonis, quocunque nomine vocetur, ne quemquam ingredi faciant, aut permittant, ſi ingrediens id faciat prætextu facultatis conceſſæ ante dictam Conſtitutionem Gregor. XIII. tum in terminis ſimilis Conſtitutionis Pauli V. interdicentis Abbatiſſis, ac alijs Superioriſſis Monialium, ne perſonas habentes facultates ingrediendi pontificias audeant introducere, ſeu admittere, vel admiſſas quoquomodo retinere; vnde, cùm iſta Conſtitutio loquatur ſolùm de perſonis habentibus pontificias facultates ingrediendi monaſteria Monialium, poſſet quis inferre Prælatas Monialium non ſubiacere dictis pœnis, ſi admittant, aut admiſſam retineant perſonam aliquam extraneam; nullam talem facultatem habentem: ſi quidem in pœnis ſtricta fieri debet interpretatio. patet autem reſponſio ex tenore Conſtitutionem citatarum, quæ proinde in contingentia facti legi debent attentiùs, perpenſis ſingulis illarum verbis; ſic enim conſtabit, quænam prohibeant Monialibus ſubditis, & quæ Superioriſſis; & quando hæ, aut illæ incurrant pęnas in eis contentas ob admiſſionem, aut detentionem perſonæ extraneæ intra monaſterium.

Quòd ſi hìc obiter quæras, an Paulus V. in ſua Conſtitutione ſuperiùs relata ſimpliciter reuocauerit fœminis omnes licentias ingrediendi monaſteria Monialium, an verò ſolum eas, in quibus continebatur facultas ibi conuerſandi, & ſumendi cibum: ſicut videtur colligi ex ijs verbis: ***omnes licentias ingrediendi monaſteria Monialium vbique locorum exiſtentium ac cum Monialibus conuerſandi, & refectionem ſumendi corporalem.***

99 ℞. ***Bonac. ſup. p.5.n.4.*** videri poſſe non improbabile reuocaſſe licentias ſolùm in hoc poſteriori ſenſu: probatque ex eo quod Paulus V. in citata Conſtitut. vtitur forma loquendi coniunctiua per dictiones, ac, &; quæ ratio inde magis confirmatur, quòd, cùm reuocatio dictarum licentiarum ſit odioſa, non debet ampliari vltra propriam verborum ſignificationem, vti diximus q. 4. Nec obſtat, quòd idem Paulus V. in dicta Conſtitutione paulo poſt imponens excommunicationem, mentionem facit ſimpliciter de ingredientibus: nam mentionem facit de ingredientibus prætextu licentiarum ab ipſo reuocatarum: vt colligitur ex verbis

bis illis *prætextu licentiarum huiusmodi*, quæ relationem habent ad præcedentia, nempe ad licentiam ingrediendi, conuersandi, ac refectionem sumendi, de qua superiùs. ita Bonac. contra Cherubinum in suo bullar. ad citatam Constitutionem Pauli V. vtens clausula disiunctiua *aut* loco dictionum coniunctiuarum.

QVÆRES XI. An prohibitio non admittendi personas extraneas intra monasteria Monialium extendatur tam ad fœminas quam ad viros, ideoque Moniales prohibeantur admittere vtrosque eadem prorsus ratione.

100 ℞. Extendi; & ratio est, quòd, quanquam Gregorius XIII. in sua bulla in genere masculino dicat, *ne in monasteria sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum ingredi faciant*; & Paulus V. in sua Constitutione expresse loquatur solùm de feminis, vt maximè constat ex verbis illis: *Inhibentes mulieribus prædictis licentias huiusmodi habentibus, ne monasteria prædicta prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant*; re vera tamen, & Gregorius XIII. sub verbo illo *quemquam* comprehendit tam fœminas, quàm masculos, vtpotè ex grammaticorum institutione, ac vsu loquentium vtrosque significante: & Paulus V. sub nomine fœminarum dicendus est comprehendisse etiam masculos (si qui tales licentias habebant;) idque iuxta communem illam doctrinam, quod lex odiosa, ac pœnalis extendi potest, & debet ad casum in ea non expressum, si ex negata extensione sequatur aliquod absurdum: vt de facto sequitur in præsenti casu, si dicamus Paulum V. intendisse solùm comprehendere sub sua Constitutione fœminas, iisque solum vetare ingressum in monasteria Monialium, non autem viris, de quibus tamen erat maior ratio, quod comprehenderentur sub dicta prohibitione. Quin potius hìc procedit quòd habetur, *l. non dubium C. de legibus* in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem: & quidem meritò, cùm mens, & voluntas legislatoris sit veluti spiritus, & anima legis, vnde omnis vis obligandi per verba tanquam instrumentalia signa prouenit: quo modo in *c. humanæ aures* 22. *q.*5. dicitur: *Non debet aliquis verba considerare* (intellige cum *Laym. l.*1. *tr.*4. *c.*18. *n.*4. nudè, ac simpliciter) *sed intentionem, ac voluntatem: quia non debet intentio verbis deseruire, sed verba intentioni*.

QVÆRES XII. An præfatas pœnas incurrant viri, & fœminæ sæculares, si positiuè cooperentur illicito ingressui intra Monialium monasteria, etiam prætextu licentiarum, de quibus supra.

101 ℞. Non incurrere; cùm pœnæ non debeat extendi vltra casus expressos; & in iuribus, in quibus statutæ sunt pœnæ contra violantes clausuram Monialium, non fiat mentio de personis laicis modo dicto cooperantibus illicito alterius ingressui, vt facilè constabit tenorem illorum legenti.

QVÆRES XIII. An sub nomine Monialium comprehendatur etiam Abbatissa in iis verbis, quæ habentur in bulla Gregorij XIII. *ne ve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant*.

102 ℞. Comprehendi; & probatur tum quia, estò ibi non fiat expressa mentio Abbatissæ, & in materia odiosa (qualis est hæc) nomine Monachi non veniat Abbas, nec nomine Monialis Abbatissa, vt tradunt communiter DD. *c. fin. de simonia*: quando tamen materia concernit salutem animæ, aut est pariter proportionabilis Prælato, ac subditis, nomine Monachi, & Monialis veniunt Abbas, & Abbatissa; vt ostendit, aliis citatis, *Sanch. l.*6. *mor. c.*16. *n.* 91. tum quia non est credibile Papam hìc voluisse punire Moniales subditas, quibus non incumbit ex officio, & non Abbatissam, quæ magis deliquit sicque procedit doctrina tradita *q.*11. sub finem. nobiscum sentit *Castr. Pal. tract.*16. *D.*4. *p.*10. §.4. *n.*3.

QVÆRES XIV. Quæ personæ ex iuribus superius adductis, ac explicatis prohibeantur ingredi monasteria Monialium sine legitima facultate.

103 ℞. Prohiberi omnes, & singulos fideles vtriusque sexus, cuiuscunque demum ætatis,

ætatis, ſtatus, conditionis, & gradus fuerint; idque ex iuribus relatis *q.1.* & maximè ex *Concilio Trid. ſeſſ.25. de Regul. c.5.* quod ſic habet: *Ingredi autem intra ſepta monaſterij nemini liceat cuiuſcunque generis, aut conditionis ſexus, vel ætatis fuerint ſine Epiſcopi, aut Superioris licentia in ſcriptis obtenta*; quanquam *Sanch. ſup. n.3.* alijque probabiliter putent tali decreto non comprehendi Reges, Reginas, Imperatores, Imperatrices, & filios, & filias earum, vt videbimus infra q. 39.

QVÆRES XV. An Moniales poſſint admittere intra ſepta monaſterij infantes, non obſtantibus iuribus ſupra allegatis.

104 ℞. Poſſe, ſi ij careant vſu rationis; & ratio eſt, quòd reſpectu horum ceſſat, ſaltem magna ex parte, finis huius prohibitionis, qui eſt vitare perturbationem monaſteriorum ac incitamenta Monialium ad peccatum: præterquamquòd cooperatio Monialium ad ingreſſum non eſt per ſe mala, ſed ſolùm ſuppoſita culpa in ingredientibus: vnde, cùm reſpectu dictorum infantium nulla ſit culpa in ingreſſu, nec vlla aderit culpa ex parte Monialium admittentium; vt benè aduertit *Suar. tom.4. de relig. tr.8. l.1. c.10. n.2.* id inde colligens, quòd prohibitio non admittendi extraneos intra monaſterium afficit Moniales ſolùm indirectè; ideoque cum ea directè non cadat in infantes, nec indirectè cadere poterit in ipſas. ita *Azor. tom.1. l.13. c.8. q.5. Henriq. l.4. de pœnit. c.5. n.2. Riccius in prax. deciſ.648. Mirand. q.2. de monial. art.1.* alijque penes *Tambur. de iure Abbatiſſ. D.22. q.4. n.1.* qui benè notant, quòd, quando Concilium Trid. excludit omnes cuiuſcunque ætatis, loquitur de habentibus vſum rationis, & de ijs, qui poſſunt mouere Moniales ad peccandum.

105 Diſſentiunt *Comitolus l.6. reſp. mor. q.19. n. 9. & Nald. v. clauſura num.4.* aſſerentes moniales, ſi recipiant infantes vſu rationis carentes intra ſepta monaſterij, incurrere excommunicationem: ſicque à Sacra Congregatione deciſum fuiſſe 12. Februar. 1585. quòd pueri, & puellæ cuiuſuis ætatis non poſſunt admitti intra ſepta Monialium; idem ſentit & *Scortia in ſelect. conſtitut. theor.366.* nixus dicta deciſione Sacræ Congregationis: verùm noſtra ſententia eſt probabilis. & de facto ſuſtinetur à pluribus Doctoribus, qui poſt præfatam deciſionem ſcripſerunt, ſiue quia de ea conſtat authenticè, ſiue quia non habet vim legis vniuerſalis, vt in ſimili tradunt Hurtadus, Laym. Ochagau. Torreblanca, Merolla, & alij, quos refert, & ſequitur *Diana par.5. tract.2. reſol.96.* Quæ reſponſio videtur procedere etiam in caſu, quo infans excederet ſeptennium duobus menſibus: idque ob doctrinam, quam tradunt *S. Antoninus, & Henriq.* apud *Dianam p.3. tract. 6. reſ. 87.* pueros ſcilicet non obligari præceptis Eccleſiæ ſtatim ac habent vſum rationis; quod eſt concedere hac in re dari aliquam latitudinem; tamen negat *Diana ex Sanchez, Salas, Suar. & Azorio.*

QVÆRES XVI. An Moniales delinquant contra clauſuram, & incurrant pęnas ſtatutas, ſi intra monaſterium admittant fatuos, & amentes.

106 ℞. Delinquere, & incurrere pęnas, ſi illi ſint ætatis puberis, & poſſint incitare Moniales ad peccandum: idque ſiue habeant lucida interualla, adeoque peccare poſſint, ſiue ſint perpetuò amentes, ac proinde ſint incapaces formalis peccati. ita *Sanch. ſup. n.8.* ex Nauarr. Zerola, & Llamas, *Suar. ſup. num.5. Barboſa de offic. Epiſc. alleg.102. num.32. Bonac. ſup. part.1. num.7.* alijque & probatur tum quia in talibus amentibus, cuiuſcunque generis, ſint, militat finis prohibitionis, quatenus ſi ſunt incitare ad peccandum, & præbere Monialibus occaſionem peccandi, monaſterium perturbant, turpiter iocantur, inhoneſta loquuntur, aliaque agunt minùs decentia honeſtatem religioſam; vbi autem militat eadem ratio, ſeu finis, militat & eadem iuris diſpoſitio. Nec obſtat, quòd perpetuò amentes, qui nunquam vſi ſunt ratione, ſint incapaces peccati, ſicque videtur procedere doctrina tradita de infantibus; illos ſcilicet admitti poſſe à Moniali-

bus

bus absque peccato, cùm ipsi re vera non peccent ingrediendo; siquidem hoc est discrimen inter infantem, & adultum perpetuò stolidum, quòd infans per se est incapax præcepti, ideoque ad illum non dirigitur obligatio legis; adultus verò per se loquendo, est capax præcepti, & quòd in ætate per se sufficiente ad vsum rationis habeat eius impedimentum, per accidens est; sicque tale impedimentum excusat quidem personam a transgressione præcepti, non tamen excludit, quin præceptum cadat in ipsum: vnde, estò talis persona non peccet ingrediendo monasteria Monialium, si admittatur, aut introducatur, peccant tamen aliæ: cùm talis ingressus sit contra præceptum clausuræ, & alioqui sit liber, non quidem amenti, sed alijs illum admittentibus, aut introducentibus; qui proinde non excusantur à peccato, licèt ille excusetur; vt si quis dormiens introducatur in monasterium Monialium, ipse sine dubio non peccat, & tamen peccant, qui illum introducunt: quia in illo carentia culpæ est solùm per excusationem, & non quia non sit materia præcepti; quæ tamen excusatio non habet locum in alijs, vt patet.

QVÆRES XVII. An, & quibus in casibus Monialis legitimè egressa è proprio monasterio admitti possit intra alia monasteria Monialium, siue sui, siue alterius Ordinis.

107 ℞. Cum distinctione: vel ista Monialis petit admitti intra monasterium eiusdem Ordinis, & habitus: & sic excipi potest absque alia licentia Superioris non solum causa hospitij, sed etiam in casu, quo illa degeret in aliqua domo priuata ad recuperandam sanitatem, & vellet ingredi monasterium gratia recreationis, v. gr. sic enim Monialis non censetur extranea, cùm sit eiusdem Ordinis, ac habitus, ideoque non cadit in illam prohibitio ingrediendi monasteria Monialium, quæ comprehendit solùm extraneos. Vel Monialis petit excipi in monasterium diuersi Ordinis, ac habitus, & sic, si itineretur per loca, vbi non adesset monasterium sui Ordinis, posset recipi intra monasterium diuersi Ordinis (de licentia tamen Superioris illius monasterij, & non aliter) cùm id requirat, & religiosa charitas, quæ debet maximè vigere inter personas religiosas, ac honestas ipsiusmet status Monialis; secùs, si ibi sit solùm causa recreationis, aut etiam ad inuisendum Monialem Consanguineam, velitq; ingredi monasterium diuersi Ordinis, ac habitus: tunc quippe non posset in illud excipi, neque de licentia Superioris illius, cùm Monialis itinerans respectu talis monasterij verè sit extranea, adeoque ex hac sola causa non possit in illud admitti: sicut nec posset admitti quæcunque alia persona extranea. ita ***Sanch. sup. nu.***10. & cum eo ***Peyr. tom.2. priuil. Const.6. Pij V. n.*** 28. ***& Tambur. sup. D.***24. ***q.***15. contra ***Castrum Palaum tr.16. D.4. p.***10. §.1. ***n.*** 3. ***& Llaman in methodo curat. in append.*** §.11.

QVÆRES XVIII. An puellæ possint absque alia licentia admitti intra monasterium ad suscipiendum habitum Religiosum, & peragendum nouitiatum.

108 ℞. Non posse absque licentia proprij Ordinarij; & ratio est, quòd ad licitè ingrediendum non sufficit iusta causa, sed requiritur debita Superioris licentia; sicut benè aduertit *Sanch. n.*74. addens feminam in tali casu ingredientem eo animo, regulariter loquendo, videri posse excusari tum à culpa, tum à pœnis ratione bonæ fidei, & quòd ducta zelo Religionis, ac timens, ne sibi ingressus impediatur à consanguineis, taliter ingreditur. Non puto tamen ad id desiderari licentiam Papæ, idque ob dicta *c.2. sect.2. q.*17. vbi etiam ostendimus, an, & quando Nouitia exiens è monasterio sine legitima facultate, possit absque alia licentia illud iterum ingredi.

QVÆRES XIX. An, & quo modo possint Moniales admittere intra monasterium puellas causa educationis.

106 ℞. Posse eo modo, quo latè dicemus ***infra sect.*** 4. interim consulantur ***Sanch.***

ſup. n.61. Bonac. ſup. q.4. p.4. n.15. Lezana tom.1. c.25. nu.29. & Tamb. de iure Abbatiſſ. D.1. q.1. 2. 3.

QVÆRES XX. An poſſint admitti de licentia ſolius Ordinarij, aut Superioris regularis intra monaſteria Monialium fœminæ coniugatæ à proprij viris ſibi grauiter timentes ex adulterio commiſſo, aut alia cauſa graui hic, & nunc emergente.

110 ℞. Videri non poſſe, niſi in caſu valdè raro, in quo non eſſet commodus recurſus ad Papam, & eſſet graue periculum in mora. ita *Rodriq. tom.1. q.46. art.10. Miranda ſup. art.7. Barboſa ſup. num.66. Portel. de dub. regul. v. clauſ. mon. in addit. num.2. Sanchez num.64.* alijque communiter, & probatur tum ex praxi, quæ modo viget: tum quia hic non agitur de communi vtilitate monaſterij, in quo caſu Ordinarius poteſt dare licentiam ingrediendi iuxta alibi dicta; tum quia de hoc extat ſpecialis declaratio Sacræ Congregationis relata à *Zerola p.1. praxis v. moniales q.12.* his verbis *Sacra Congregat. cenſuit mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum marito, & eius ſæuitiam timent, ſi extra culpam ſunt, quamdiu iuſtam cauſam timendi habuerint, debere, ſi ſunt in monaſterijs, tolerari: in poſterum verò non debere recipi; ſi verò mulier aliqua venerit in ſuſpectionem marito, quæ timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, vt poſſit ingredi monaſterium Monialium, ſi modò Conſtitutiones monaſterij non repugnent, & accedat conſenſus Superiorum Abbatiſſæ, & Monialium*; quanquam *Azorius ſupra qu.4.* dicat eandem Sacram Congregationem declaraſſe poſſe recipi intra clauſuram Monialium viduam bonæ famæ cupientem honeſtatis cauſa degere in monaſterio: immò & feminam de adulterio ſuſpectam apud virum ſuum, ideoque ſibi certò timentem de periculo vitæ. quæ declaratio ad minus probat noſtram reſponſionem, quatenus admittit in aliquo caſu valde raro poſſe mulierem coniugatam de licentia ſolius Ordinarij recipi intra clauſuram; cuiuſmodi caſus vtique procederet tempore belli de quacunque femina ſiue nupta, ſiue innupta ad conſulendum earum pudicitiæ aliàs periclitanti.

Confirmatur aſſertio quo ad hanc vltimam partem tum ex doctrina, quam admittit *Sanch. l.6. mor. c.16. n.60.* poſſe ſcilicet in aliquo caſu concedi ingreſſum intra clauſuram Monialium ad deponendas ibi pecunias, ſi non ſit alius locus totus ad eas deponendas, charitas ſuadeat depoſitum illud admittere, & alias per Moniales ipſum commodè non poſſit intromitti; (quæ doctrina vtique poteſt à fortiori admitti in præſenti caſu, in quo ſupponitur aliter non poſſe conſuli feminarum pudicitiæ, moraliter loquendo) tum quia non videtur probabile, quod Papa in caſu tantæ neceſſitatis velit reſtringere Epiſcopis facultatem concedendi ingreſſum in clauſuram monialium, ijs competentem ex *Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regul. cap.5.* ijs verbis *Dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſarijs:* quæ verba, cum ſint generalia, non videntur abſolutè reſtringenda ad ſolam neceſſitatem monaſterij, aut Monialium, quin interdum poſſint extendi ad alicuius extranei neceſſitatem: ſiquidem lex generaliter loquens generaliter debet intelligi: dicendum ergo eſt Epiſcopi facultatem extendi ad concedendum ingreſſum in præſenti caſu: maximè ſtante doctrina, quam tradunt multi Doctores apud *Dianam p.5. tract.14. reſol.18.* poſſe ſcilicet Epiſcopum in caſu magnæ neceſſitatis diſpenſare etiam ſuper impedimento dirimente matrimonium; quippe qui, etſi in lege Pontificia, aut Conciliari regulariter nequeat diſpenſare, poteſt tamen in caſu vrgentis neceſſitatis, ſi aditus non pateat ad Papam; ſicut notat *Sanch. l.2. de matrim. D.40. num.3. ex 15. Doctoribus ab eo relatis:* quæ doctrina faciliùs poteſt admitti in caſu noſtro, in quo licentia petitur ſolum ad licitè ingrediendum, quam in caſu propoſito à *Sanchez* in quo diſpenſatio requiritur ad validandum matrimonium. Præterquamquod neceſſitatis cauſa multa permittuntur; quæ aliàs non permitterentur *cap. ſi quis*

pro-

propter de fur. sicque in præsenti casu, in quo difficilis est accessus ad Papam, & est periculum in mora, ex Epicheia, ac interpretatiua voluntate Papæ videtur concedenda Episcopo facultas dandi licentiam ad ingrediendam clausuram Monialium; maximè attentis declarationibus Sacræ Congregationis factis in casibus non dissimilibus, & à nobis modo relatis hic ex *Azorio*: quippequæ sufficienter indicant, quæ mens Sacræ Congregationis in hac re præsumi possit, & debeat attenta iuris regula, quod vbi militat eadem ratio, militat eadem iuris dispositio, quanquam in his, & similibus inspici debeat stylus Curiæ, & obseruari, si de eo constet.

QVÆRES XXI. An, & quando Episcopi, & alij Superiores Monialium possint ingredi monasteria sibi respectiuè subdita.

111 ℞. Non posse, nisi in casibus necessarijs, &, si aliter ingrediantur, incurrere pęnas relatas q.3. patet ex Constit. Greg. XIII. die 23. Decemb. 1581. edita, quæ sic habet: ***Harum tenore auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsq; senioribus religiosis personis comitati.*** Vbi notat *Suar. sup. n.*23. hinc satis apertè declarari præfatos Episcopos, & Prælatos comprehendi generali prohibitione Concilij Trident. vt non possint ingredi monasteria Monialium subditarum, nisi in casibus necessarijs, ac proinde illos casu, quo ingrediantur, censeri dare ipsis licentiam, ac veluti se ipsos dispensare in lege generali, sicque eandem, seu proportionatam causam ad id requiri; quod certè satis clarè explicuit ipsum Concilium, dum *sess.25. de regul. c.7.* præcipit, vt is, qui electioni Abbatissæ præest Episcopus, seu Superior, clausuram monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat: si quis enim ingressus videri poterat habere rationem aliquam, maximè is talis videtur; & tamen; quia non habet necessitatem, deciditur in eo non licere ingressum.

112 Quòd autem spectat ad pœnas, quas incurrunt Episcopi, & Prælati Regulares ingrediendo in casu non necessariò, rectè notat *Bonac. sup. p.5. n.*12. eos non affici excommunicatione, si ingredientes in casu necessario intrent soli, aut secum ducendo personas non religiosas (.i. minùs pias, & christianis moribus imbutas, vt explicat *Tamb. sup. D.*24. *q.*10. *n.*4. ex Victorello) nec senes; & ratio est, quòd dicta excommunicatio statuitur solùm contra ingredientes in casibus non necessarijs, non autem contra ingredientes absque debito comitatu, vt constat ex tenore textus. quod etiam prius notat *Sanch. l.6. mor. c.*16. *n.*100. addens *n.*98. præfatam excommunicationem non esse reseruatam; cùm in citata Const. Greg. XIII. nulla mentio fiat reseruationis, & aliàs reseruatio induci non debeat sine ratione.

113 Addit *Sanch. n.*99. quod, cum Gregor. in relata Const. statuens pœnas contra Prælatos sæculares ingredientes in casu non necessario, solùm meminerit Prælatorum dignitatem pontificalem habentium, & quorumcunque Prælatorum regularium (cùm alioqui omnibus Prælatis interdicat talem ingressum:) Vicarij Episcoporum, & Prælati sæculares habentes iurisdictionem quasi episcopalem ingredientes monasteria Monialium sibi subdita præter casus necessitatis, nullis pœnis subduntur: quippe quæ non debent ampliari vltra casus in iure expressos iuxta regulam *Odia restringi oportet*. Dissentit *Cespedes D.*335. *num.*3. dicens id sibi non placere, nec *Pasqualigo* à se viua vóce consulto, eo quod absurdum videatur: at nullum tale absurdum affert, cum verè deberet afferre, ne videatur id gratis supponere; ideoque qua facilitate dicit hanc nostram doctrinam videri absurdam, eadem, & reijcitur. Imo nec vllum absurdum affert *Pasqualigus ipse p.2. q.*159. ex proposito meam hanc doctrinam impugnans, quod non possit facilè dissolui.

Et quidem quod ſententia Paſqualigi non poſſit deſumi ex ipſa Conſtitutione Gregorij; nempe ex ijs verbis: *Prælatos omnes tam ſæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum Monialium quouis modo incumbit*; quæ ſunt vniuerſalia, ideoque comprehendunt etiam Vicarios, aliosque Prælatos Monialium inferiores Epiſcopo; vt patet ex dictione *omnis*, quæ omnes comprehendit, & nullum excludit *l. Iulianus l. teſtamentum de legat.*3. & ex dictione *quouis modo*, quæ comprehendit etiam quæ aliàs non comprehenderetur *Decius conſ.*486.*n.*3. *Menoch. de recup. poſſeſs. remed.*6. *nu.*16. *& conſ.*550. *num.*10. Quòd, inquam ſententia *Paſqualigi* non deſumatur ex præfata Conſtitutione, probatur, quia in periodo continente verba allegata non recenſentur pœnæ latæ contra Prælatos Monialium indebitè clauſuram ingredientes, ſed in ſequenti periodo, in qua fit mentio ſolùm de Epiſcopis, ac Prælatis Regularibus Monialium, non autem de Vicarijs, &c. vt conſtat ex ijs verbis: *Quo circa vniuerſos, & ſingulos Epiſcopali, ſeu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos nec nõ quorumuis Ordinum Abbates, Prior, Miniſtros, & alios quoſcumque Superiores Regulares ſeriò monemus, vt facultate eiuſmodi, qui eam habent, præter quam in caſibus, vt præfertur, neceſſarijs neutiquam vtantur: quod ſi contra fecerint, eadem auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos prima vice, qua contra fecerint, ingreſſu Eccleſiæ interdictos, pro ſecundà à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque alia declaratione excommunicatos exiſtere; Regulares verò omni officio, ac miniſterio priuatos excommunicationi ſimiliter ſubiacere*; cum ergo in priori periodo ſolum proponatur prohibitio ingrediendi clauſuram Monialium, præter quam in caſibus neceſſarijs, non autem pœnæ, ſub quibus fit ea prohibitio, & fiat mentio de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo; è contra verò in poſteriori periodo hic relato proponantur dictæ pœnæ nulla mentione facta de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo: dicendum eſt hos quidem comprehendi ſub prohibitione, non autem ſub pœnis: cùm ſimus in materia pœnali, quæ ampliari non debet vltra caſus expreſſos; & à diuerſis non fiat illatio; clauſulaque poſita in vno paragrapho, aut verſiculo non referatur ad alium paragraphum, aut verſiculum; vt notauit *Gloſſa c.vnic. v. ſic ſcilicet de poſtulat. Prælat. in 6. & Sanch. l.*2. *de matr. D.*11.*n.*3. Et hoc fecit Gregorius tum ex cauſis ſibi benè viſis, quæ nos latent: ſiue quia reſpectu legiſlatoris nonnunquam procedit, quod notat *Gloſſa Inſtit.de vſuc.§.furtiuæ quoque v.nam furtiuarum: Sic volo, ſic iubeo, ſtat pro ratione voluntas*: ſiue quia Prælati Monialium inferiores Epiſcopo, ac Vicarij Epiſcoporum (quos diximus non comprehendi ſub pœnis latis contra Prælatos Monialium extra caſus neceſſarios ingredientes. clauſuram earum) ab hoc exceſſu facilius retrahi poterant, etiam abſque timore dictarum pœnarum; illi quidem, eo quod ſe agnoſcentes Epiſcopis inferiores, & dignitate, & poteſtate non ita facilè ſibi arrogaſſent poteſtatem ingrediendi; ſiue quod plerumque in eorum territorio non ſunt Monialium cœnobia, ſaltem ijs ſubiecta: hi verò, eo quod aſſiſtentia Epiſcopi proprij, cuius ſunt Vicarij, ſufficere poterat ad eos retinendos, ne in caſu vetito Monialium monaſteria ingrederentur.

Quod ſi dicas cum *Paſqualigo num.*10. extenſionem legis attendendam eſſe ex verbis diſpoſitiuis (cuiuſmodi ſunt, quæ extant in priori periodo relata; non autem ex hortatorijs, qualia ſunt quæ habentur in poſteriori periodo; vt conſtat ex his *ſeriò monemus*: non ideo infringitur noſtra aſſertio; cum verbum *moneo*, & ſimilia interdum ſumantur pro verbis præceptiuis (vt oſtendo *tr.*5. *Manual.c.*2. *n.*29.) ſicque negari poſſit verba poſterioris periodi eſſe hortatoria, non autem diſpoſitiua, vt cenſet *Paſqualigus*.

Neque ex noſtra aſſertione ſequitur, quod ſupponit *Paſqualigus n.*10. aitque eſſe monſtruoſum; nempe Epiſcopum non poſſe libere ingredi ſepta Monia-

lium,

lium, & posse Abbatem exemptum, ac Vicarium Episcopi in eius absentia: nos enim solum dicimus hos non subesse pœnis, si in casu, non permisso ingrediantur, quibus subesset Episcopus, si ingrederetur; cùm quo vtique stat, quod neque ingredi possint extra casus necessarios: hæc autem duo sunt diuersa, adeoq; ex vnius negatione non infertur negatio alterius.

Non obstat, quod finis præsentis prohibitionis æquè militet in Vicarijs Monialium, ac in Episcopis, & vbi finis habet locum, locum habeat & dispositio legis; cùm debeat attendi mens, ac finis legis *l. scire leges ff. de leg.* nam id procedit, si legislator se sufficienter explicet: alioqui contra illum facit *regulam 57. de reg. iur. in 6. Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, interpretatio est facienda*: & quod *mens in animo retenta nihil operatur l. si repetendi C. de condit. ob causam data l. si maiores C. de transact.*

Quod denique subdit *Pasqualigus n. 11.* Nomine Episcopi venire Prælatos habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, admitto in fauorabilibus, non item in pœnalibus. Et certè quo modo de Vicario Episcopi verificari possunt verba illa Constitutionis Gregorij XIII. Superiùs relata: *Qui pontificalis dignitatis fuerint*; & illa *à munere pontificali*: constat autem, vbi non habent locum verba legis nec habere dispositionem *l. illud ff. ad leg. Aquil. l. si postulauerit, §. 2. ff. ad leg. Iul. ad adult. l. illud C. de sacros. Eccl.* & quod lex non dicit, nec nos dicere debere, nec esse præsumendum *l. dissentientis C. de repud. c. illa ne Sede vacante.*

Dubium paulò grauius est, an Prælati Regulares ingrediendo cœnobia Monialium subditarum citra casus necessarios, incurrant pœnas statutas non solùm tertia vice (vti solùm incurrunt Episcopi) an etiam prima, ac secunda vice; & ratio dubitandi est, quòd Constitutio Gregorij XIII. loquens de Prælatis pontificali dignitate insignitis statuit pro prima, & secunda vice diuersas pœnas, & pro vlterioribus etiam excommunicationem: statimque subiungit pœnas pro Prælatis regularibus, vnde Llamas relatus à *Sanch. n. 102.* ex adiunctis putat dictas pœnas intelligi pro præfatis, quando tertiò, & alterius ingredientur citra casus necessarios.

114 ℞. Sanch. loc. cit. Prælatos regulares dictas pœnas incurrere quacunque vice modò dicto ingrediuntur: probatque quia Papa non meminit primi, ac secundi ingressus Prælatorum regularium, sicut fecit loquens de Episcopi; sed absolutè imponit pœnam excommunicationis, ac priuationis officij, & ministerij contra Prælatos regulares in casu non necessario ingredientes monasteria Monialium: quod est signum ipsius intentionem esse, quod ijs dictas pęnas omnes incurrant toties, quoties indebitè ingrediuntur. Dissentit *Bonac. sup.* & cum eo *Tamb. sup. q. 11.* asserentes ex Llamas, & non improbabiliter, Prælatos regulares sustineri posse illos prima vice, qua ingrediuntur, esse interdictos ab ingressu Ecclesiæ, pro secunda suspensos à diuinis, & pro tertia, ac deinceps affici excommunicatione. ducuntur, quòd in pœnis mitior pars eligi debet, sicque seruatur proportio inter pœnas indictas Episcopis, ac Prælatis regularibus.

Addo Prælatum Monialium siue sæcularem, siue regularem ex iusta causa ingredientem monasterium Monialium subditarum, expedito negotio, ad quod ingreditur, posse liberè vagari, sed teneri egredi, æque ac teneretur quilibet alius de licentia ingrediens. Ducor, quod lex clausuræ afficit etiam Prælatos Monialium, ideòque sicut, cessante causa, cessat licentia data alijs ad ingrediendum; sic & cessat respectu Prælati facultas manendi intra clausuram; cùm par ratio militet in vtriusque. ita *Pollachus, Bordonus, Baldell. Steph. à S. Gregor.* alijque docti viri à me consulti: inter quos *P. Baldellus* mihi testatus est extare in confirmationem huius responsionis quandam Sacræ Congregat. declarationem.

115 Confeffarij Monialium ingrediuntur in varijs cafibus, immò & quicunque Sacerdos in cafu neceffitatis inopinato.
116 Medicus licitè intrat in cafibus neceffarijs; item Obftetrix.
117 Item Pharmacopola, vt doceat Moniales componere medicinam.
118 Item Barbitonfor in cafu neceffario.
119 Medicus non ingreditur, folùm vt cognofcat, quæ Moniales debeant difpenfari fuper quadragefimali obferuantia: extraordinarius non ingreditur liberè medicus fine licentia fpeciali non ingreditur ad fecandam Monialem mortuam ex morbo incognito.
120 Oeconomi, Syndici, & Factores ingrediuntur folùm vrgente neceffitate.
121 Ingreditur Notarius ad excipiendum teftamentum nouitiæ ægrotantis.
122 Ingrediuntur Operarij in cafibus neceffarijs cum debita tamen licentia.
123 Item Baiuli ad deferendas res extraneorum, fed non femper.
124 Deficiente deputato adferenda onera non liberè fufficitur alius.
125 Ruftici fi plures affocient currus tritico onuftos, omnes ingrediuntur ad deferendum triticum.
126 Non delinquit deputatus ad ferenda onere intra claufuram, fi fingulis vicibus minora onera ferat, vt fic pluries ingrediatur.
127 Pictor licentiatur ad ingreffum, vt pingat fcenam iam factam intra claufuram.
128 Licentiatur mulier laica in feruitium tum Conuentus, tum Monialis fingularis: & ex caufa mutatur vi prioris licentiæ.
129 Recipiuntur admittendæ inter Conuerfas etiam ad aliquot menfes, priùs quàm admittantur ad habitum.
130 Fœmina laica ingreffa modò dicto in feruitium liberè recedit.
131 Famuli ingrediuntur ad feruitia, quæ æque benè fieri nequeunt à Monialibus.
132 Moniales nequeunt recipere reum ad fecuritatem, etfi ipfe aliàs poffit ingredi.
133 Reus ipfe ingreffus inde poteft expelli.
134 Debet tamen poni in loco tuto.
135 Feminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad prandendum, & conuerfandum.
136 Sed affociatæ à feminis 3. grauibus, ac nobilibus, & non aliter.
137 Quæ femel electæ variari nequeunt; quod alij limitant.
138 Hæ femper affociant feminam priuilegiatam vfque ad egreffum.
139 Explicantur verba indulti Papalis (tribus vicibus in totum, non autem eorum fingula quolibet anno) idque fiue in Breui nominentur 4. monafteria (quod fit interdum) fiue nominentur duo folum.
140 Ad talem ingreffum petitur confenfus capitularis Monialium, & licentia Prælati.
141 Licentiata ad ingreffum modo dicto non vifitat cellas Monialium.
142 Poteft eligere ad ingreffum diem, qua in Conuentu fiat comœdia.
143 Confenfus capitularis Monialium debet effe maioris partis illarum femel dandus, ac fimul quò ad feminam priuilegiatam, & 3. matronas.
144 Licentiata non ingreditur iterum, fi ingreffa ex accidenti fruftretur ex parte fuo fine: fecus, fi ftatim cogatur exire: fi hoc anno femel intret vnum ex monafterijs, cum poffit ingredi ter quolibet anno, non ideo quinquies intrabit anno fequenti.

QVÆRES XXII. An, & quibus in cafibus poffint Confeffarij Monialium ingredi monafteria Monialium fibi commiffa.

115 ℞. Posse ingredi in ijs casibus, quos referemus infra *c.10.sect.3.subs.1.&* 2. vbi hac de re latè differemus ex proposito. Solùm hic moneo ex *Mancino pract.4. p.1. d.8.* pro se citante Rodriq. & Sorbum, quòd, si contingat simplicem Sacerdotem non deputatum ad Monialium confessiones secùs aliquod monasterium transeuntem vocari ad audiendam confessionem alicuius Monialis ex casu inopinato existentis in periculo mortis, potest, & tenetur ingredi monasterium, etiam sine licentia Superioris. siquidem censeretur id facere de licentia interpretatiua, non solùm Ordinarij, ac Superioris, sed etiam ipsius Papæ, qui non præsumuntur extendere obligationem clausuræ ad talem casum: sicut nec præsumitur extendi ad casum incendij, ruinæ monasterij, violentiæ illatæ, & similium, in quibus constat licitum esse ingredi monasteria Monialium absque vlla licentia: quæ omnia concedit etiam *Sanch.sup.nu.*34. ex Nau. & Graffio dicens non desiderari licentiam, neque in scriptis, neque oretenus; quandocunque ea expectata, graue periculum adest in mora: quamuis alioqui dicat *n.*37. in similibus casibus exigi licentiam Abbatissæ, quæ poterit eam concedere ex præsupposita voluntate Prælati: sed de hoc infra.

QVÆRES XXIII. An, & quando Medici, Chirurgi, Barbitonsores, & similes, ingredi possint monasteria Monialium ad effectum medendi ipsis Monialibus, prout hic; & nunc exigit ratio morbi occurrentis.

116 ℞. Posse in casibus necessarijs, cum debita tamen licentia, vt inferiùs dicemus, & seruatis aliàs seruandis. est communis DD. apud *Sanchez num.*43. inter quos *Bonac.sup.par.*4. *num.*5. notat probabiliter dici posse medicum posse accersiri ad lectum Monialis dubitantis de sua valetudine, ad ictum pulsus explorandum, estò ipsa posset sine magno salutis damno accedere ad ianuam: idque, licèt id faciat ex sola erubescentia. Quod admittit etiam *Tambur.D* 24.*q.*6.*num.*2. addens *num.*3. ex Sorbo non posse Medicum habere socium, aut alios Medicos, nisi morbus Monialis, sic valdè grauis. idem aduertit *Barbosa de offic. Ep. alleg.*102. *num.*52. monens Medicum debere associari à duabus, vel tribus Monialibus antiquioribus: addensque *num.*53. ex Miranda, ad hoc vt Medicus ingredi possit, non requiri necessariò, vt sit Doctor, aut graduatus: cùm medicus dicatur à medendo, & non à dignitate, vt tradit *Bart.in l.sciendum ff.de delict.*

Moneo hic obiter, quòd, si fœmina prægnans de licentia Superioris ingrediatur clausuram: tempore partus ingredi poterit Obstetrix ad illam iuuandam in partu. ita in terminis *Port. de dub. regul. v. clauf. Mon. num.* 18. ex collectore & cum his *Monacus instr.monial.p.*5. patetque ex eo quòd in tali casu necessarius est ingressus obstetricis, vt facilè constabit consideranti: ad talem tamen ingressum requiretur licentia Prælati: quòd dicendum est supponi à citatis Doctoribus licèt expresse id non afferant; cùm Portello sentit *Tambur. vbi supra q.*1.*n.*5.

117 ℞. De Pharmacopola notant Sanch. Bonac. & Tambur. locis cit. eum quidem posse ingredi monasteria Monialium, vt ipsas instruat ad componenda medicinam Moniali infirmæ cùm hoc à Monialibus æque benè præstari possit, ideoque quoad hoc non sit necessarius eius ingressu.

118 Addit *Barb. n.*54. ex Sorbo, quòd, sicut Barbitonsor ingressurus ad minuendum sanguinem Moniali ægrotanti, debet ingredi, associatus eo modo, quo diximus de Medico, & solùm postquam Medicus iudicauit minuendum esse sanguinem; sic, si quæ Monialis consueuit se aliquoties minuere ad præcauendum morbum tunc debet interuenire consensus, & consilium tam Præfectæ; quam Discretarum monasterij.

Quòd si obiter quæras, an Medicus sub initium Quadragesimæ possit ingredi ad cognoscendum, quæ Moniales possint, & debeant dispensari super ieiunio, & esu ciborum quadragesimalium.

 119 ℞. Quòd,

119 ℞. Quòd, cùm talis cognitio haberi poſſit à Medico exiſtente extra clauſuram, non videtur poſse ingredi præcisè ad talem effectum: cùm ſic ceſset ratio ingrediendi, quæ eſt neceſſitas vrgens, rationabilis, & manifeſta, vt inferiùs dicemus agentes de licentia ad ingrediendum.

Addo ego, quòd ſi Moniales habeant Medicum Ordinarium, & alium extraordinarium; loco ordinarij non poſsunt pro arbitrio vocare extraordinarium; cùm is concedatur ſolùm in defectum Medici ordinarij, aut in caſu, quo, morbo Monialis ingraueſcente, habendum ſit collegium, & vtriuſq; Medici neceſſaria ſit viſitatio: aliàs Medicus extraordinarius idem eſset, at ordinarius: & cùm licentia ingrediendi data extraordinario ſit limitata, non poteſt is villius ingredi illimitatè. & in quocunque caſu, vt notat *Barchus in ſpeculo monial. c. 8.*

An autem Medicus ſine licentia ſpeciali ingredi poſſit ad ſecandam Monialem ex morbo incognito mortuam, vt cognoſcat genus dicti morbi, & qua ex cauſa mortua ſit Monialis.

℞. Non poſse, ſecluſa noua fide, ac inaduertentia; & probatur tum quia licentia generalis ingrediendi ad curandas Moniales infirmas non extenditur ad hunc caſum, vtpotè longè diuerſum iuxta iuris regulam; *A diuerſis non fit illatio*; tùm quia ad ingreſsum clauſuræ Mnnialium requiritur vrgens neceſſitas, aut vtilitas ſe tenens ex parte ipſarum Monialium; in iſto autem caſu non apparet talis neceſſitas vrgens, & vtilitas, quæ ex dicto ingreſsu poſset prouenire, non tangit Moniales; ſed Medicum, qui ex ſectione Monialis mortuæ fiat peritior; ac magis inſtructus: tum quia finis qui poteſt intendi in tali ingreſſu ſolum dat cauſam iuſtam petendi à legitimo Superiore licentiam ingrediendi, at non facit ingreſſum eo ipſo licitum: vt patet. ſic ego reſpondi in contingentia facti, & reſponſio fuit approbata à viris doctiſſimis, qui idem ſenſerunt.

QVÆRES XXIV. An Oeconomi, Syndici, aut Factores Monialium ingredi poſſint monaſterium, & in quibus caſibus.

120 ℞. Poſſe ingredi, quotieſcunque occurrit caſus vrgentis neceſſitatis, cui aliter æque benè non poteſt conſuli; vt ſi in archiuio quærenda ſint aliqua inſtrumenta monaſterij, aut conſtruendum ſit notabile aliquod ædificium, aut fabricæ conſtructę timeatur imminere magna aliqua ruina, cui iudicio peritorum occurrendum ſit ad illam euitandam, aut eueniat ſimilis alius caſus magnæ neceſſitatis. Colligitur ex *Sanch. ſup. num. 55. & Tambur. ſup. q 6. n. 4.* pro ſe citante Llamam; patetq; tum quia alioqui minùs ſufficienter eſſet conſultum bono Monialium; quod non debet præſumi de pia matre Eccleſia: tum quia neceſſitas vrgens monaſterij eſt ratio ſufficiens diſpenſandi in lege clauſuræ, vt iam diximus.

QVÆRES XXV. An Notarius poſſit ingredi clauſuram Monialium, ſi contingat Nouitiam, aut puellam ibi commorantem cauſa educationis grauiter infirmari, velleque diſponere de ſuis bonis per modum teſtamenti.

121 ℞. Poſſe, & quidem cum neceſſarijs teſtibus, dummodò id faciant debita cum licentia. ita in terminis *Nald. v. monialis nu.* 14. & probatur tum ex dictis *q. præced.* tum quia ſic expreſsè declarauit Sacra Congregatio anno 1585. vt teſtantur idem Nald. & cum eo *Gau. in enchir. v. monialium educat. n.* 14. *& Monacus in inſtruct. monial. p.* 5.

QVÆRES XXVI. An, & quando Operarij, ſeu artifices poſſint ingredi monaſteria Monialium ad exercenda opera ſuæ artis.

122 ℞. Poſſe de legitimi Superioris licentia, & quidem ad exercenda omnia illa opera, quæ extra monaſterium nequeunt commodè fieri; idque ob ratione adductas *q. 24. & alibi.* Sic poſſunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri, lignarij, putearij, putatores, molitores, & ſimiles artifices: ſic poſſunt ingredi baiuli ad ferenda onera, quæ à Monialibus non poſſunt commodè geſtari quanquam ſine ſpeciali licentia iuxta Tamburinum ſupra Barchium, & Pollacum ab eo relatos non

non posset ad talem effectum ingredi aliquis alius loco baiuli: quod tamen non videtur ita certum, admissa doctrina tradenda hìc *sect.5. n. 207.* & casu, quo in tenore licentiæ non exprimatur hìc, aut ille baiulus:) sic ingredi possunt rustici ad deferenda ea, quæ ferri nequeunt à Monialibus, si aliàs ad id habeant debitam licentiam. E contra non possunt ingredi Sutores; cùm possint de calceorum mensura certiores fieri, siue ostenso eis calceo, siue declaratis punctis, quibus constat: immò nec Sartores iuxta communiorem DD. sententiam, quam sustinent *Miranda sup. art.4. Bonac. num.11. Tambur. num. 9.* & alij ea ducti ratione, quòd Sartor mensuram vestium capere possit vel ex alijs vestibus eiusdem Monialis, vel ex eadem Moniali existente prope ianuam monasterij apertam: in quo dissentiunt *Nau. com.4. de Regul. num.59. & Sanchez sup. num. 43.* putantes Sartorem habere iustam causam ingrediendi ad vestes Monialium corpori dimetiendas, & panno forcipibus aptando; eò quòd ista non possint fieri æque benè extra clausuram: quæ opinio non videtur improbabilis, si talis sit vsus, sciente, & consentiente Superiore.

Notat autem *Bonac. num.8.* quòd, cùm baiulis non permittatur ingressus in monasterium, nisi ob vtilitatem, seu necessitatem monasterij (modò aliud non suadeat ius naturale, aut diuinum.) hinc ij non possunt ingredi, vt pecuniam alicuius in arca reconditam, aut aliàs res magni ponderis in monasterio deponãt: nisi fortè id cederet in bonum monasterij, aut res illæ esset benefactoris alicuius insignis Monialium, cui sine graui dispendio monasterij, dictarum rerum custodia non posset negari, aut charitas oppositum suadeat: vnde in hoc standum est prudenti iudicio Superioris. quod etiam aduertit *Tambur. num.8.* addens *nu.9.* habentem licentiam ingrediendi pro vno seruitio non posse ingredi ad præstandum aliud seruitium, cùm ad talem casum non extendatur licentia, vt suppono.

Sic *Barchus in speculo c.8.* putat, & benè, quòd si Moniales prohibeantur recipere in custodiam pecuniam, aut alia bona externorum; & eæ nihilominus faciant illa deferri intra clausuram per baiulos aliàs generaliter licentiatos ad ferendas res conuentus intra ipsum; peccabunt contra clausuram & Moniales, baiulos admittentes; & ipsi baiuli prædicta introducentes; immo & incurrent pœnas latas contra violantes clausuram tam baiuli, quàm ipsæ Moniales (intellige, si concurrant ea, quæ diximus supra *q.3.* & maximè *nu.86.* ratio est, quòd licentia illa generalis ingrediendi concessa baiulis non extenditur ad præsentem casum: vt hinc patet, quòd Superior prohibens Monialibus, ne res externorum recipiant in custodiam, consequenter prohibens baiulis, ne dictas res deferant intra clausuram: constat autem, quod, si ille ipsis id expressè prohibuisset, tunc non possent eas introducere; ergò nec poterunt in præsenti casu; cùm taciti, ac expressi eadem sit virtus. quæ ratio probat non licere præfatis baiulis deferre intra clausuram res externorum à Monialibus custodiendas, etiam seclusa prohibitione, de qua hìc. quamquam fortè non ita facilè conuinci posset falsitatis, qui mallet sustinere licentiam generalem deferendi intra clausuram res Monialium extendi ad res modo dicto ipsis committendas in custodiam: quatenus eæ sub hac ratione formali dici possunt res Monialium, & versamur in materia fauorabili, quæ debet ampliari. quo modo plures DD. apud *Bonacinam D.3. de contr. q.9. p. vn. n.23.* putant furari res laicorum traditas Ecclesiæ in custodiam esse sacrilegium, eò quòd tales res censeantur res Ecclesiæ: quòd maximè admittendum esset, si talis custodia cederet in bonum etiam ipsarum Monialium; sicut cederet, si res illæ essent benefactorum Conuentus, &c.

Difficultas maior est, an casu, quo Prælatus generaliter indulgeat Monialibus, vt onera vsibus monasterij necessaria faciant deferri per baiulos intra clausuram, vi talis licentiæ generalis eæ ad effectum intentum possint semper vti opera eiusdem baiuli, vel certè debeant variare.

123 ℞. *Bar-*

123 ℞. *Barchus ſup.* & cum eo *Monacus par. 5. inſtruct. Monial.* debere variare, vtendo opera modò vnius, modò alterius baiuli; ſed re vera intentum minùs efficaciter probat; quare oppoſitum mihi probatur, & inde ſuadetur, quòd beneficium Principis latè interpretandum eſt; & vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus; cùm ergò licentia generalis, de qua hìc, ſit gratia principis; & in eius conceſſione non diſtinguatur num Moniales debeant ſemper vti opera eiuſdem baiuli, vel non; neque nos diſtinguere debemus licentiam arctando eo modo, quo illam arctat Barcus. nec obſtat, quod in tenore licentiæ dicitur in numero plurali *per baiulos* ſiquidem non eſt nouum vſurpari numerum pluralem pro ſingulari: vt Iacobi 5. *Infirmatur quis ex vobis, inducat presbyteros*; cum tamen ad miniſtrandam extremam Vnctionem inducatur vnus tantùm Sacerdos.

Dubitari hìc poſſet, an caſu, quo alicui artifici detur licentia ingrediendi cum ſuo famulo, is etiam ſine Artifice ingredi poſſit ad exercendam ſuam artem, ibique ſolus commorari.

124 ℞. *Barcus ſup.* non poſſe, niſi in euentu, quo artifex ex impedimento occurrente non poſſet ingredi, aut ingreſſus cogeretur exire; dummodò tamen non omninò deſerat opus aſſumptum, aut non ſit abſuturus pro maiori parte diei. hæc Barchus: ſed mihi non placent; puto enim oppoſitum eſſe probabile, ſi aliter non conſtet de mente concedentis, aut aliud non ſuadeant occurrentes circumſtantiæ. Moueor, quòd tenor licentiæ in præſenti caſu datæ non facit hunc ſenſum, quòd artifex, & famulus debeant ſimul ingredi, & ſimul commorari (quo pacto infra q. 30. dicemus fœminam nobilem licentiari ad ingreſſum clauſuræ cum comitatu aliquot matronarum; vnde & Barchus concedit in caſu propoſito famulum poſſe in aliquo euentu ingredi, & commorari intra clauſuram etiam ſine artifice; quòd certè non poteſt concedi de fœmina nobili modo dicto licentiata ad ingreſſum, vt q. cit. dicemus:) ſed facit hunc ſenſum, quòd artifex ille, & eius famulus ingredi poſſunt ad exercendam ſuam artem: non ſecùs ac dicens Petrum cum Paulo eſſe domi indicat: & Petrum, & Paulum eſſe domi; cùm ergò tenor conceſſionis poſſit facere hunc poſteriorem ſenſum, cur eam reſtringit Barcus ad priorem ſenſum adeò rigidum contra regulam iuris, quod gratia Principis latè debet interpretari?

Dices, quid ſi licentiatus ad ferenda onera intra clauſuram abſit, aut ægrotet; nec poſſit æque benè differri geſtatio dictorum onerum, eò quòd v. g. coloni, qui curru ea detulerunt, volunt, & debent recedere; poteſt ne in tali caſu abſq; ſpeciali licentia Superioris ſubſtitui alius, qui tunc ſuppetias ferat geſtando illa onera?

125 ℞. Videri non poſſe: cùm ex vna parte ſimus in materia valdè zeloſa, delicata, ac periculoſa: & ex alia non videatur in propoſito caſu ſubeſſe iuſta cauſa vtendi epicheia; maximè in re, ad quam iura requirunt licentiam ſpeciale, & in ſcriptis. ita docti viri conſulti; ſicque reſpondi in facti contingentia.

Dubitari hìc etiam poſſet in caſu, quo coloni ſuis curribus frumentum, aut aliud ſimile onus deferant, poſſint ſinguli eorum ingredi ad geſtanda dicta onera intra monaſterium; ſi duo v. g. poſſint ſufficere ad præſtandum tale ſeruitium, pluries ingrediendo.

126 ℞. Simpliciter loquendo, non videri id neceſſarium, niſi forte aliud ferat conſuetudo, cui tanquam optimo legis interpreti omninò ſtandum eſt; ideoque poſſe omnes colonos ingredi ſuis vicibus; vt ſic tantò citius ſe expedire poſſint, & minor ſingulis imponatur labor, iuſtitia diſtributiua id exigente. ita Magiſtri admodum docti à me conſulti, & ſuffragatur praxis multorum locorum, Prælatis ſcientibus, & conſentientibus.

An autem cenſeri debeat delinquere contra clauſuram is qui, cùm ſit deputatus

rus ad ferenda aliqua onera intra monasterium, singulis vicibus minora onera sibi imponit, vt sic habeat occasionem pluries ingrediendi, cùm aliàs posset sine suo graui dispendio maiora onera ferre.

127 ℞. Non videri delinquere; & ratio est, quòd is verè ingreditur cum debita licentia, & aliàs ex vi legis clausuræ de rigore iuris non tenetur sibi imponere onera tanti ponderis, quanti simpliciter posset ferre, vt sic tantò citiùs se expediat; in quo ergo censendus est iste delinquere contra clausuram; sic ego sentio, & vt puto, satis probabiliter.

Proponam modò casum, de quo olim in contingentia facti fui interrogatus. quædam Moniales piam repræsentationem scenicam facturæ petierunt ab Ordinario licentiam admittendi intra monasterium Pictorem, qui sibi scenam depingeret iam constructam: dubitatum est, an hæc esset iusta concedendi ingressum dicto Pictori.

℞. Quòd, cùm iusta causa concedendi ingressum intra clausuram Monialium sit vrgens necessitas; & hæc non debeat esse talis simpliciter, & absolutè, sed moraliter iudicio boni, ac prudentis viri; vt inter alios aduertit *Miranda q.2. de monial. art.4.* in casu proposito videtur adesse iusta causa concedendi ingressum, dato quòd rationabiliter soleat concedi Monialibus, vt similes exhibeant repræsentationes; sicut de facto communiter conceditur. Ducor, quòd, quamuis bono Monialium non sit simpliciter necessaria exhibitio talium repræsentationum; posita tamen consuetudine eas permittente, necessarium est, vt eis concedantur illa omnia, quæ ad talem effectum sunt necessaria iuxta illud; *Qui vult finem debet velle & media ad finem, sine quibus is obtineri nequit;* at dato quòd scena intra monasterium iam sit constructa (vt supponit casus) necessarius est Pictoris ingressus, vt eam ibi pingat: ergò adest iusta causa concedendi ingressum, iusta, inquam, ex hypothesi facta: dico ex hypothesi, quia regulariter huiusmodi scenæ possunt per partes pingi extra clausuram: antequam simul componantur: quòd vtique fieri potest æque benè extra monasterium, & debet communiter sic obseruari. ita tunc respondi, & responsionem approbarunt viri satis docti postea à me consulti.

QVÆRES XXVII. An, & quo modo Prælati Monialium possint ipsis concedere, vt intra clausuram admittant fœminas sæculares in obsequium, & famulatum proprij monasterij.

128 ℞. Posse, dummodò tales fœminæ sint timoratæ conscientiæ, & seruent clausuram; & quidem non solùm in obsequium commune totius monasterij, sed etiam alicuius particularis Monialis, siue graui senectute laborantis, siue affectæ praua valetudine, siue iuxta sui status exigentiam famulæ alicuius opera indigentis, cui commodè inseruiri nequeat per aliquam ex Monialibus Conuersis. ita *Sanchez sup. num.66. Rodriq. tom.1. quæst.46. ar.7. Bonacina n.10. Tambur. sup. q.16. num.1.* alijque apud ipsos; inter quos ait *Lezana num.32.* quòd, cùm oppositum sustineat *Miranda sup. art.9.* quoad Moniales particulares, cautè in hoc procedi debet; præsertim attenta declaratione Sacræ Congregationis, quæ teste *Gauanto sup. v. Monial. receptio nu.14.* statuit huiusmodi famulas sæculares non debere introduci in seruitium infirmarum, seu decrepitarum sine licentia Sedis Apostolicæ. probatur autem responsio tum quia dato quòd Moniales Conuersæ, quæ existunt in monasterio, minùs sufficiant ad necessaria obsequia Monialium, adest iusta causa concedendi ingressum: ne aliàs Moniales deputatæ ad chorum cogantur deserere chorum, ad vacandum vilioribus obsequijs monasterij, quòd ipsis esset nimis durum: tum quia id expressè concessit Greg. XIII. per motum proprium, quem refert *Tambur. sup. D. 24. q. 16. num. 4.* & citat etiam Lezana vbi supra: cùm hoc idem prius concessissent etiam alij Pontifices, teste *Miranda sup. n.15.*

Addo

Addo quòd, ſi Sacra Congregatio concedat nobili fœminæ ingreſsum in monaſterium aliquod Monialium, vt ibi degat cum vna famula, quæ ſit virgo, ac ætate grauior: ſi primò electa ad talem effectum, ac ingreſsa monaſterium velit recedere: vi prioris licentiæ poterit ei ſubſtitui alia fœmina, quæ habeat eaſdem conditiones; modò licentia non fuerit limitata ad certam numero perſonam, ſed data ſit indeterminatè. idque puto procedere, etſi mulier electa in famulam à femina nobili dimittatur inuita, eò quod minùs bene impleat ſuum famulatum: & hoc toties, quoties fœmina nobilis iuſtam habebit cauſam faciendi dictam mutationem, ſecluſo dolo quocunque. Ducor, quod talis præſumi poteſt eſse mens Sacræ Congregationis, ſicque exigit æquitas; cùm famulæ iſtæ mercenariæ non raro mutata voluntate reſilire ſoleant à priori famulatu; & id cenſeri poſſit aduertiſse Sacra Congregatio. Nec obſtat, quod ſermo ſimpliciter prolatus intelligitur de prima vice *l. boues §. hoc ſermone ff. de verb. ſignificat.* nam regula haec fallit; 1. in diſpoſitione, cuius cauſa non reſtringitur ad primum actum: 2. ex veroſimili mente diſponentis: 3. quando ex primo actu non eſt ſatisfactum menti diſponentis; vt notat *Tuſchus concl.499. lit. D. nu.39.45.46.* quæ omnes limitationes videntur in præſenti caſu militare.

129 De Monialibus certè Conuerſis iam admiſſis ait *Nald. v. Monialis nu.14.* eas poſse recipi intra clauſuram ad inſeruiendum Monialibus pro maiori earum probatione, & quidem ad 2. aut 3. menſes, antequam recipiantur ad habitum regularem, ſicque deciſum fuiſse à Sacra Congregatione.

130 Quod autem dixi ſub initium reſponſionis, *dummodo ſint conſcientia timorata, & ſeruent clauſuram*, non ita debet intelligi, vt, ceſsante neceſſitate famulatus ipſarum, eæ non poſſint recedere (ſine dubio enim poſsunt, ſicut poſsunt & Nouitiæ, & puellæ, quæ educantur in monaſterio) ſed ſenſus eſt, quod quamdiu volunt vacare obſequio Monialium, non poſsunt liberè ingredi, & egredi, ſed debent manere ſub clauſura: &, ſi exeant, abſque noua licentia Superioris non poſsunt iterum introduci.

QVÆRES XXVIII. An, & quando famulus ordinarius monaſterij poſſit ingredi ad inſeruiendum Monialibus.

131 ℞. Non poſse, nec debere ingredi, niſi in ijs caſibus, in quibus Moniales ſe ipſis non poſsunt commodè præſtare illud ſeruitium (quod eſt dicere in caſibus neceſſitatis moraliter vrgentis,) &, ſi citra tales caſus ingrediatur, delinquit contra clauſuram, & incurrit excommunicationem. quod bene debeant aduertere etiam Moniales; quæ interdum ſunt nimis faciles in admittendis proprijs famulis, etiam ad ea obſequia, quæ iudicio prudentis poſsunt commodè præſtari à Monialibus conuerſis; cùm tamen etiam ipſæ in hoc peccent, & ſubijciantur pęnis ſuperius explicatis, ſi non excuſentur ratione inaduertentiæ, aut bonæ fidei, & aliàs concurrant, quæ diximus hic *n.86.*

QVÆRES XXIX. An Moniales abſque violatione clauſuræ poſſint admittere intra monaſterium malefactorem petentem ingredi ad euadendum periculum Iudicis inſequentis.

132 ℞. Non poſse, quamuis alioqui malefactor in tali diſcrimine poſitus non peccaret ingrediendo, ſi oſtium inueniret apertum: quippe cui præſens periculum aufert anſam maturioris deliberationis, & ius tuendi vitam, aut vitandi graue corporis damnum, cenſetur reddere licitum talem ingreſſum. ita in terminis *Sanch. n.59. Bonac. n.14. Tambur. ſup. q.7.* alijq; & patet, quia ſtatum Monialium dedecet tueri malefactorem intra clauſuram proprij monaſterij.

An verò in caſu propoſito adſit iuſta cauſa concedendi Iudicibus, & alijs viris licentiam ingrediendi ad expellendum malefactorem nolentem exire è monaſterio.

133 ℞. Adeſſe, cùm non deceat virum commorari inter Moniales, & ex alia parte

ipſis

ipsis Monialibus non suppetant vires ad illum vi expellendum. ita Sanch. Tambur. & Bonac. locis sup. citatis; cùm quibus sentit etiam *Rodriq. tom. 1. q. 47. ar. 4.* addens in tali euentu non esse opus recurrere ad Superiores longè absentes, cùm sit periculum in mora: sed sufficere consensum Abbatissæ, ac Discretarum. Immò notat *Io. de la Cruz l. 1. de statu relig. c. 5. d. 2.* Prælatos regulares posse per se, & per alios capere dictum malefactorem, illum incarcerare, & ex suo arbitrio iuxta delicti quantitatem ipsum punire, idque ex concessione Bonifacij IX. facta Prædicatorum Ordini, vt habetur *in eorum constitutionibus dist. 2. c. 2. in glossa*: quæ tamen non videtur esse in vsu.

134 Aduertit tamen Tambur. & benè, quòd si malefactor in casu proposito verè gaudeat immunitate Ecclesiæ, non potest subijci examini, neque detrudi in carcerem, cùm remoueatur à loco sacro, ac immuni, & id non fieri debeat cum præiudicio ipsius immunitatis. Vnde patet olim me bene respondisse in casu, quo reus confugiat causa securitatis ad aliquam ecclesiam Monialium, debere quidem inde remoueri, etiam vi, si opus sit, ob rationem modò adductam; reponendum tamen esse in tuto loco, ita vt gaudere possit etiam ibi priuilegio immunitatis.

QVÆRES XXX. An, & quo modo fœminæ possint admitti intra monasteria Monialium ad conuersandum, immò etiam ad refectionem corporalem sumendam singulis annis pro certis vicibus.

135 ℞. Posse, de licentia tamen Papæ, & non alterius, quam ille non solet concedere, nisi cum certis limitationibus, vt videre est ex litteris similis concessionis, quæ sic habent; *Tibi, quæ, vt asseris, Venerabilis Fratris nostri N. Cardinalis N. nuncupati consanguinea existis, vt à tribus matronis, modesto, ac decenti habitu indutis; quas semel electas nec variare, nec mutare possis, nisi alicuius earum obitu eueniente, associata, & super veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita Sancti N. ac Sanctæ N. & Sancti N. Monialium monasteria Ciuitatis N. tribus vicibus in totum, non autem eorum singula quolibet anno de earundem Monialium capitulariter, & per secreta suffragia præstando, & illarum Superiorum consensu, non tamen dominicis, seu alijs festiuis, aut vigiliarum diebus, neque Quadragesimæ, vel Aduentus temporibus ingredi, ac cum eisdem Monialibus conuersari, & refectionem etiam sumere corporalem; dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum causa monasteria huiusmodi ingrederis, non visites, neque tu, minùsq; dictæ matronæ inibi pernoctetis, liberè, & licitè possis, & valeas Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum monasteriorum, & illorum Ordinum, etiam iuramento, confirmationem Apostolica, vel quauis firmitate aliàs roboratis; statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrarijs quibuscunque præsentibus ad quinquennium tantum valituris.*

136 Circa cuius concessionis intelligentiam, ac vsum aliqua nobis hìc breuiter notanda sunt; & quidem 1. nomine *Matronarum* venire fœminas ætate, prudentia, ac pietate graues, immò & nobiles, si fieri possit: sic enim communi vsu loquendi solet sumi nomen matronæ, sicque præsumendum est sumi in præsenti concessione; cùm quilibet loquens censeri debeat vsurpare verba iuxta communem significationem.

Suppono autem comitatum dictarum 3. matronarum hìc ita requiri, vt, si qua ex electis nolit, aut non possit die præscripta ingredi, fœmina priuilegiata ingredi nequeat cum reliquis duabus & ratio est, quòd associatio 3. matronarum à Papa præscribitur in Breui veluti ad custodiam fœminæ priuilegiatæ, & videtur spectare ad substantiam, ac solemnitatem rescripti; cuius forma non seruata corruit concessio *cap. cum dilecta 22. de rescript. c. si cui 23. de elect. in 6.* poterit tamen eligi alia in sociam iuxta dicenda *§. sequenti*, immò & debebit ob rationem

nem modò adductam: idque (ſtando in rigore iuris) & abſq; conſenſu Ordinarij; quæ tamen requiri debet in ordine ad forum externum; vt ſic conſtare poſſit in tali foro, quæ matronæ electæ ſint in ſocias à fęmina priuilegiata. Dixi *ſtando in rigore iuris*, vt indicarem ex tenore Breuis ad electionem 3. matronarum verè non requiri interuentum Ordinarij loci, cùm id ibi non exprimatur, & aliàs verſemur in materia odioſa, quæ non debet ampliari.

137 Noto 2. Huiuſmodi matronas, vbi ſemel electæ ſunt, non poſſe neque mutari, neque variari, niſi ex ſecuta morte alicuius illarum; *mutari* autem eſt, ijs pro ſemper excluſis, aliàs eligere ad ingrediendum: *variari* verò eſt pro vna vice aſſumere in ſociam aliquam, quæ non ſit ex electis, ſpreta aliqua ex electis. quanquam *Peyrin. in formul. lit. M. c.* 3. *n.* 4. putet præfatam variationem non ita prohiberi, quin ea licitè interdum poſſit fieri (vt ſi aliqua ex electis ſit abſens, aut ægrotata, aut non poſſit aliàs, vel etiam nolit aſſociare licentiatam ad ingrediendum;) probat, quia priuilegium fauorabile latè interpretandum eſt, ideoque cùm præſens conceſſio ſit fauorabilis, benignè poteſt interpretari, quòd excludat ſolùm mutationem, ſeu variationem ſociarum voluntariam, non autem neceſſariam, per quam dicendum eſt potius loco alicuius ex ſocijs electis aliam ſupplere, quàm illas mutari, ſeu variari: alioqui talis conceſſio facilè redderetur inutilis; cùm tamen tenor illius eam indicet eſſe perpetuam, & beneficium principis deceat eſſe manſurum; iſta doctrina videtur ſatis probabilis, modò in dicta mutatione non intercedat fraus, aut dolus.

Imò putant aliqui viri docti à me conſulti quòd, ſi mulier aliqua cupiat ingredi monaſterium aliquod Monialium tanquam ſocia: ideòque cupiens eligi in ſociam à fœmina habente licentiam ingrediendi, & quidem loco alterius mulieris iam electæ in ſociam, & adhuc viuentis, curet, vt fœmina iſta electa liberè eligat nolle pro ea vice aſſociare; & hoc ad effectum vt illa alia mulier loco ipſius ſubſtituatur in ſociam iuxtà doctrinam *Peyrini* ſup. traditam (quam probabilem cenſet *P. Baldellus* à me conſultus in caſu veræ neceſſitatis) electio videtur licita, & valida, nec poteſt reprehendi. probant tum quia in tali caſu verificatur ſociam electam non velle ingredi (ad quod parum videtur facere, quod ea nolit ingredi motu proprio, & ex ſe, aut ex inſtigatione fœminæ cupientis ſubſtitui in ſociam, dummodo liberè eligat non velle ingredi) & conſequenter adeſt iuſta cauſa faciendi præfatam ſubſtitutionem, aliàs conceſſam: tum quia mulier, quæ ſic curat eligi in ſociam, verè non poteſt dici facere fraudem; cùm alioqui, ſimpliciter loquendo, eligi poſſit in ſociam, & nullo iure prohibeatur indicare fœminæ iam electæ in ſociam deſiderium, quod habet ingrediendi; quantumuis præuideat ex tali notificatione mulierem iam electam in ſociam inductum iri ad nolendum tunc aſſociare, vt ei gratificetur: quod eſt illam vti iure ſuo; non facit auem fraudem qui vtitur iure ſuo. Et hæc doctrina à fortiori procedit, etiam in ſententia P. Baldelli ſuperiùs relata, in caſu, quo mulier electa in ſociam ingrediatur religionem, ideòq; non poſſit aſsociare fęminam priuilegiatam: cùm in tali euentu concurrat caſus veræ neceſſitatis, non autem meræ voluntatis; & verba illa Breuis Pontificij: *quas ſemel electas nec variare, nec mutare poſſis niſi alicuius earum obitu occurrente*, benignè explicari poſſint, ita vt extendantur ad quemcumque alium caſum ſimilem: ſiquidem facultas ingrediendi monaſteria Monialium eſt beneficium; & gratia; beneficium autem Principis decet eſse manſurum, & latam admittit interpretationem. Verùm in his non recedendum a ſtylo Curiæ, qui proinde debet conſuli, & ſeruari.

138 Noto 3. Mentem concedentis eſse, vt eiuſmodi ſociæ electæ comitentur fœminam licentiatam non ſolùm in ipſo ingreſsu, ſed etiam, quamdiu illa commoratur intra monaſterium, ſicq; ipſam aſsocient, dum circumit monaſterium, ac inuiſit illius officinas, dum prandet, dum conuerſatur; nam conceſſionis tenor

co-

copulat verbum *associata* cum *ingredi*, *conuersari cum Monialibus*: *& refectionem etiam corporalem sumere*: præterquam quod finis præscribendi socias militat non solùm in ingressu, sed etiam in ipsa commoratione; sicque procedit regula: *Vbi militat eadem ratio, &c.*

139 Noto 4. Quòd, dum dicitur in concessione *de 3. monasterijs, in qua conceditur ingressus, tribus vicibus in totum, non autem eorum singula quodlibet anno*: sensus est, quod vi talis concessionis non potest fœmina licentiata ingredi tribus vicibus quodlibet dictorum trium monasteriorum, sed tantùm pro vna vice quodlibet illorum: idque iuxta Bullam Pauli V. à nobis allatam *sup. cap. 5. sect. 3. q. 45.*

Ex quorum verborum intelligentia puto, quod si in Breui concessionis nominentur 4. monasteria (quod interdum fit) & nihilominùs in eo dicatur *tribus vicibus in totum &c.* in tali casu fœmina priuilegiata quolibet anno ingredi poterit solum tria ex dictis monasterijs, vno illorum omisso iuxta electionem ab ea liberè faciendam. E contrà si in Breui nominentur solum duo monasteria (quod etiam aliquando fit,) & tamen apponatur clausula *tribus vicibus in totum &c.* tunc mulier priuilegiata quolibet anno poterit bis ingredi vnum ex nominatis monasterij, semel tantum ingrediendo aliud monasterium item nominatum: aliàs, si semel solùm liceret ingredi quolibet anno quodlibet dictorum duorum monasteriorum, inutilis esset concessio 3. vicium; cùm alioqui actus semper explicari debeat potiùs vt valeat, quàm vt corruat *l. quoties in actionibus. ff. de rebus dubijs.*

At dissentit *Bordonus*, qui hac de re per litteras consultus ad me rescripsit in hæc verba: *Si nominentur in rescripto 4. monasteria, & oratrix preces porrexit solùm pro tribus, excludetur innominatum: si verò supplicauit pro quatuor, & rescriptum illa exprimit; vti potest gratia, non obstante clausula tribus vicibus in totum &c. cùm hoc vitium adscribi debeat scriptori, qui non aduertit ad specialem gratiam factam, adeòq; in reliquis adhibuit clausulas generales, ac ordinarias* Probat quia Princeps solet se accommodare precibus sibi porrectis *l. si preces ff. de leg. c. inter dilectos §. cæterum de fide instr.* vbi *Gl. v. petitioni*: cùm ergò oratrix expresserit in petitione 4. monasteria, & obtinuerit; clausura *tribus vicibus in totum* non obstabit, quò minus illa ingredi possit vnumquodq; ex illis 4. monasterijs; sicque clausura *pro 3. vicibus* ex mente Papæ interpretari debebit pro 4. vicibus: & defectus attribuendus scribæ inaduertenter venti stylo ordinario. è contra censet *Bordonus*, quod, si in concessione exprimantur solùm 2. monasteria, & apponatur clausula *pro tribus vicibus*: tunc oratrix semel tantùm ingredi potest; cùm certa detur regula non concedi duplicem ingressum; & gratia facta de duobus monasterijs suum effectum sortiatur, & valeat. sit *P. Bordonus* mihi amicissimus, & admodùm doctus: at mecum senserunt 4. viri doctissimi è societate nostra.

Addo quod, licet, seclusa Pauli V. Constitutione paulò ante relata verba illa *tribus vicibus in totum &c.* benignè possent explicari; ita vt vigore concessionis mulier priuilegiata vno anno ingredi posset bis vnum ex monasterijs nominatis, & semel aliquod alìud item ex nominatis, vno illorum omisso cum in tali euentu verificetur vnico anno non fieri ingressum 3. vicibus in aliquod ex nominatis monasterijs, sed solùm duabus vicibus; data tamen ea Constitutione admitti non potest; nec debet talis interpretatio.

140 Noto 5. Vltra consensum Monialium capitulariter præstandum per suffragia secreta requiri ad ingrediendum vigore istius concessionis etiam consensum Superioris monasterij, in quod conceditur ingressus; nempe Ordinarij, si monasterium non sit exemptum; aut subiectum Sedi Apostolicæ, vel Prælati regularis, si monasterium sit exemptum.

141 Noto 6. Per verba illa præsentis concessionis, *dummodò tamen Monialium*

par-

particularium cellas præter eas, *quarum cauſa monaſteria huiuſmodi ingrederis*, *non viſites*, nequaquam prohiberi, quo minus licentiatæ ad ingrediendum poſſint inuiſere officinas, & alia loca publica monaſterij; exceptio enim firmat regulam in contrarium; maiorq; adeſt ratio prohibendi viſitationem particularium cellarum, quàm locorum communium, vt patet; hæc tamen limitatio fortè non eſt in vſu.

142 Noto 7. Hinc non improbabiliter poſſet inferri licentiatam ad ingrediendum poſſe eligere ad ingreſſum diem illam, in qua fortè Moniales illius monaſterij habituræ ſunt ſpiritualem repræſentationem in refectorio, aut alio loco publico. ducor, quòd poteſt liberè eligere illam diem, prout ipſi magis libuerit, dummodò non ſit ex diebus in conceſſione prohibitis: ex alia parte poteſt accedere ad locum, in quo facienda eſt repræſentatio, ibique liberè commorari (vt ſuppono:) quid ergò obſtat, quin licitè poſſit ingredi dicta die ad effectum intereſſendi illi repræſentationi? ita ego conſului in contingentia facti, & approbarunt viri ſanè docti.

143 Noto 8. Quòd, cùm ad talem ingreſſum requiratur iuxta dicta conſenſus Monialium capitulariter datus; neceſſe eſt, vt maior pars Monialium in talem ingreſſum conſentiat: alioqui non diceretur Capitulum conſentire, cùm illud ſolùm dicatur fieri à toto Conuentu, quod fit à maiori parte illius.

Cenſeo autem conſenſum capitularem non eſſe præſtandum à Monialibus quò ad 3. ſocias ſeorſim ab eo, qui præſtatur quò ad fœminam priuilegiatam; nec requiri quò ad vtraſq; vt præſtetur toties, quoties faciendus eſt ingreſſus, ſed ſufficit illum præſtari ab initio ſimul, & ſemel; ratio eſt, quod ſic verificantur verba Breuis; &, ſi Papa aliquid aliud intendiſſet, expreſſiſſet. præterquam quòd talis eſt praxis, ſaltem in multis diœceſibus; & aliàs ſumus in materia odioſa, quæ ſine ſufficienti fundamento non debet ampliari.

144 Noto 9. Quòd, ſi contingat fœminam vi talis conceſſionis ingredientem monaſterium non poſſe illa die ibi ſumere refectionem corporalem, ſicut ſtatuerat, eò quòd ex repentino accidenti fuerit domum reuocata, ideoq; non potuerit ibi diutiùs commorari; non propterea poteſt eodem anno iterum ingredi idem monaſterium ad prandendum, vtpotè aliàs fruſtrata fine conceſſionis ſibi factæ ex illo accidenti emergente. moueor, quòd, cùm tenor conceſſionis habeat, *vt ingredi*, *ac cum eiſdem Monialibus conuerſari*, *& refectionem etiam corporalem ſumere liberè*, *& licitè poſſis:* ingreſſus is non videtur principaliter ordinatus ad corporalem comeſtionem (ita vt perſona licentiata in caſu propoſito diei poſſit fruſtrata ſuò fine, & conceſſio ipſa reddita inutilis) ſicque non datur iuſta ratio præſumendi de mente concedentis, quòd ſit contentus eam iterum ingredi: præſertim, cùm ſimus in materia adeò zeloſa. Secùs dicendum, ſi fœmina priuilegiata ex euentu inopinato ſtatim ac eſſet ingreſſa, cogeretur recedere: & hoc ex epicheia in eo fundata, quòd verba intelliguntur cum effectu; qui in iſto caſu eſt conuerſatio cum Monialibus, quæ non eſt ſubſecuta.

Addo quod ſi fœmina priuilegiata hoc anno ſemel tantum ingrediatur vnum ex monaſterijs conceſſis, cum poſſit ingredi ter quodlibet anno; non ideo poteſt anno ſequenti quinquies ingredi quaſi in compenſationem iuxta illud: *Quod differtur*, *non aufertur ff. de iur. l. cum furioſus & Inſtit. de ſing. re. per fideic. relict. §. itaque contra C. de inoffic. teſtam. l. ſancimus §. fin.* Moueor quod in Breui dicitur 3. *vicibus in totum quodlibet anno:* quod vtique non verificaretur in iſto, caſu, ſi fœmina quinquies vno, ac eodem anno ingrederetur; & tamen cauſa limitata non poteſt producere, niſi effectum limitarum *l. age C. de tranſact.* & cauſa determinata determinatum parit effectum *l. cum pater §. dulciſſimis ff. de legat. 2.* Quæ ratio item probat non poſſe fęminā anticiparem ingreſſum ita vt hoc anno ingrediatur quinquies, animo ingrediendi anno ſequenti ſolum vna vice.

145 AD Ingressum clausuræ petitur legitima licentia.
146 Talis licentia datur ab Ordinario quoad Moniales non exemptas; quoad exemptas verò à Prælato regulari: etsi data ab hoc possit ab eo interdū impediri.
147 In casu, quo danda sit ab Ordinario, dari potest etiam ab eius generali Vicario speciale mandatum ad id habente.
148 In eodem casu dari potest à Capitulo, sede vacante.
149 Quoad Moniales exemptas danda à Prouinciali, non autem à Prælato locali, nisi ex commissione Prouincialis, aut Generalis.
150 Requiritur ad Ingressum clausuræ consensus Abbatissæ, seu Conuentus.
151 Facultas dandi talem licentiam committitur soli Superiori Conuentus in capite.
152 Abbatissa iure Ordinario nequit dare talem licentiam; posset ex delegatione.
153 Alicubi non repugnat dari talem licentiam ab Ordinario, quoad Moniales exemptas.
154 Si Papa Moniales aliquas subderet alicui soli Prælato locali, dicta licentia ab eo solo dari posset, & non à Generali, vel Prouinciali, quibus eæ aliàs subessent.
155 In Conuentus aliquarum Monialium conceditur ingressus à solo Papa.
156 Ingressus clausuræ non conceditur sine causa rationabili, manifesta, ac necessaria, non tamen necessitate logica, sed morali iudicio viri prudentis: Talis necessitas attendi potest ex parte proximi grauiter indigentis.
157 Causa quando dicatur manifesta, & qualiter influat in validitatem licentiæ.
158 Licentia ingrediendi debet item esse specialis, & in scriptis.
159 Extenditur ad socium.
160 Non finitur primo actu, nisi aliter colligatur de mente concedentis.
161 Data Medico, & alijs officialibus Conuentus renouatur quouis trimestri: quod alij extendunt ad semestre.
162 Qualiter ea debeat esse specialis.
163 Licentia generalis ingrediendi data ijs omnibus, quos Abbatissa v.g. iudicauerit esse opus ingredi, etiam ipsa debet esse in scriptis.
164 In necessitate repentina, & graui, permittitur ingressus sine licentia; si Superior adiri nequeat, & periculum sit in mora.
165 Reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. non ligat Imperatrices, Reginas, ac earum filias.
166 Ingrediens, finito negotio, ad quod conceditur ingressus, non nisi breui ibi manet: si non sit vsus contrarius: indicatur, quæ commoratio sit moralis.
167 Non violat clausuram ingredientes cum licentia, etsi habeat malum finem.
168 Nec qui se ponens in Rota eam vertit ad partem interiorem clausuræ.
169 Nec qui ascendens murum clausuræ vtroque pede ei insidet clausuram versus.
170 Nec qui se statuit in ipso ostio clausuræ.
171 Licentia ingrediendi quoad numerum vicium strictè explicatur, aliàs latè interpretanda; idque ex Pauli V. decreto.
172 Qualiter Moniales consentire debeant in ingressum ex Vrbani VIII. decreto.
173 Hoc decretum obligat solùm quoad ingressum fœminarum (non tamen in casu, quo ingressura sit Imperatrix, aut alia mulier priuilegiata) & in casu, quo fiat ingressu sine necessitate, (v.g. ad prandendum.)
174 Violatio clausuræ Monialium specialiter reseruatur Papæ, sed non semper.

QVÆRES XXI. Quid requiratur ad hoc vt, non obstante generali prohibitione non ingrediendi monasteria Monialium, possit quis ea licitè ingredi.

145 ℞. Requiri legitimam Superioris licentiam: idque ex *Concilio Trid. ſeſſ.25. de Regul. c.5.* vbi dicitur: *Ingredi autem intra ſepta monaſterij nemini liceat cuiuſcunque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda.*

QVÆRES XXXII. Cuius ſit concedere licentiam ingrediendi monaſteria Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum.

146 ℞. Diſtinguendo; vel loquimur de Monialibus immediatè ſubiectis Epiſcopo, aut de ijs, quæ ſubijciuntur Sedi Apoſtolicæ; & conceſſio talis licentiæ ſpectat ad Epiſcopum, eiuſve Vicarium Generalem ſpeciale mandatum ad hoc habentem; quoad illas quidem Moniales poteſtate ordinaria, quoad has verò delegata. Vel loquimur de Monialibus exemptis ab Ordinario, & ſubiectis Prælatis regularibus; & quoad has conceſſio licentiæ ſpectat ad ipſos Prælatos regulares, non autem ad Epiſcopum, aut eius Vicarium. ita *Nauar. comm.4. de Regul. n.60. Azor. to.1. lib.13. c.8. q.7. Rodriq. to.1. q.46. ar.2. Sanch. l.6. mor. c.16. n.13. Barboſa de offic. Epiſc. alleg.102. n.40.* alijq; apud *Tamburinum de iure Abbatiſſ. D.23. q.1. num.4.* & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregat. quam refert *Tambur. n.6.* his verbis: *Sacra Congregat. Cardinalium Concilij interpretum cenſuit licentias ingrediendi intra ſepta Monialium ex vera tantùm neceſſitate concedendas quoad monaſteria Regularibus ſubiecta pertinere tantùm ad ipſos Superiores regulares*; tum quia illius eſt dare licentiam ingrediendi clauſuram, cuius eſt indicere clauſuram iuxta illud; *Per quas cauſas res naſcitur per eas & diſſoluitur*: at Epiſcopi eſt indicere clauſuram Monialibus ſibi, aut Sedi Apoſtolicæ ſubiectis; Prælati verò regularis Monialibus ſibi immediatè ſubditis: ergò & horũ erit dare licentiam ingrediendi clauſuram Monialium reſpectiuè ſibi ſubiectarum: tum quia id ſatis apertè indicat Concilium Trid. loco ſupra citato, dum diſiunctiuè ait, ad id ſufficere licentiam Epiſcopi, aut Superioris; ſic innuens licentiam Epiſcopi ſufficere quoad monaſteria ſibi ſubiecta, aut Sedi Apoſtolicæ, aliorum verò Superiorum, quoad monaſteria ipſis ſubdita, vt benè aduertit Sãch. vbi ſup.

Notat autem *Bonac. in additionibus poſthumis ad tom.1. diſput. de clauſ. quæſt.4. p.2. n.3.* non obſtare oppoſitum ſeruari in pluribus locis, in quibus facultas non ſolum alloquendi Moniales, ſed etiam ingrediendi monaſteria Monialium Regularibus ſubiecta concedi ſolet ab Epiſcopis priuatiuè ad Superiores Regulares. id enim licitè fit, ſi fiat ex conſuetudine poſt Concilium Tridentinum inducta: cum conſuetudo tribuat ius; vt declarauit *Sacra Congregatio Cardinalium ſeſs.25. cap.5.* vbi etiam explicat, an Epiſcopo aliqua facultas competat circa licentias à Prælatis Regularibus conceſſas circa ingreſſum in Monialium monaſteria ſibi ſubiecta, dato quod Superioribus Regularibus competat ius concedendi dictas licentias priuatiuè ad Ordinarios: ait enim ſeruandam eſſe conſuetudinem, iuxta quam Superiores Regulares ſolent concedere eiuſmodi licentias; ſi tamen Epiſcopus aliqua ex cauſa expedire iudicauerit præfatas licentias à Regularibus conceſſas improbare, poterit aliquem particularem impedire, quoties probabiliter ita expedire iudicauerit, quia cura clauſuræ maximè ſpectat ad Epiſcopos: non tamen poterit ex toto licentias improbare: cum Epiſcopus non poſſit Regularibus poteſtatem auferre.

147 Dixi in reſponſione: *eiuſve Vicarium Generalem ſpeciale mandatum ad id habentem*, vt innuerem nomine Epiſcopi hic venire etiam Vicarium generalem; cùm Sacra Congregatio Cardinalium, teſte *Suar. to.4. de relig. tr.8. l.1. c.10. nu.11.* ſic declarauerit; addens tamen conditionem, *dummodo mandatum ſpeciale ad hoc habeat*, oſtendendo conceſſionem licentiæ ingrediendi clauſuram monialium eſſe caſum adeò ſpecialem, vt reputari non debeat in generali conceſſione, niſi exprimatur.

148 Concedit tamen Suar. & benè, nomine Epiſcopi hic venire tum Capitulum ſede

sede vacante, & consequenter Vicarium Capitularem; cum succedat in ordinaria iurisdictione Episcopali, & respectu monasteriorum non exemptorum comprehendi possit etiam nomine Superioris; tum à fortiori Episcopi electum, & confirmatum, quamuis nondum consecratum; cùm huiusmodi actus sit iurisdictionis Episcopalis, quam ille potest exercere, *c. transmissam de elect.* tum Abbates sæculares, aut similes Prælatos inferiores iurisdictionem Episcopalem habentes, si habeant aliqua Monialium monasteria sibi subiecta.

Difficultas est quoad monasteria immediatè subiecta Regularibus; quis debeat intelligi nomine Superioris ad effectum concedendi licentiam ingrediendi; an scilicet Generalis, aut Prouincialis, aut Prælatus localis.

149 ℞. *Suar. nu.* 13. stando in iure Concilij Trid. sufficere licentiam Prouincialis; qui est quasi Episcopus quoad iurisdictionem respectu suorum subditorum; non item Prælati localis; siquidem, cùm Concilium sub disiunctione ponat Episcopum, & Superiorem, videtur cum proportione loqui de Superiore habente locum Episcopi quoad iurisdictionem, cùm quoad hoc adsit æqualitas rationis; constat autem Prælatum localem, simpliciter loquendo, non habere iurisdictionem Episcopalem: vnde facultas concedendi præfatam licentiam non pertinet ad iurisdictionem ordinariam Prælati localis, saltem in Ordinibus Mendicantibus; quamquam, si Prouincialis, aut Generalis voluerit committere huiusmodi potestatem Prælato alicui locali, qui aliàs item sit immediatus Prælatus ordinarius Monialium, possit id facere, etiam iuxta mentem Concilij. Quòd si ex vi regulæ alicuius Ordinis necessaria sit licentia Generalis; id non repugnat Concilio: cùm Generalis tunc sit Superior quoad illum casum, & non alius, sicque de eo verificetur decretum Bonifacij IX. statuentis ad ingrediendum clausuram Monialium requiri licentiam specialem eius, ad quem pertinuerit: in quo Concilium nihil innouauit. quæ doctrina proportionaliter militaret etiam in casu, quo Constitutiones regulares dictam facultatem restringerent ad Papam: cùm per legem generalem non derogentur statuta particularia, quorum mentio non fit, præsertim quando illorum rigor magis fauet intentioni legis, & Concilium ipsum *supra cap.* 22. declaret se non intendere per superiora decreta relaxare vlla ex parte arctiores regulas.

150 Cæterum notandum est, quòd, quando dicimus ad ingrediendum clausuram Monialium sufficere licentiam Episcopi, aut Superioris: non ideò excluditur consensus Abbatissæ, seu monasterij; hìc enim ex natura rei supponitur, & necessarius est, semperq; subintelligitur in facultate, quando non egreditur terminos facultatis. quamquam posset euenire talis casus, aut occasio, quòd Prælatus posset, non solùm dare facultatem ingrediendi, sed etiam præcipere, &, si opus foret, etiam cogere Moniales, vt ingressum non impediant; quod pendet ex modo iurisdictionis, & causæ hìc, & nunc occurrentis.

151 Addit *Suar. num.* 14. Prælatum regularem non posse committere facultatem concedendi dictam licentiam alicui, qui non sit Superior monasterij in capite, vt vocant, probatq; ex eo quòd Concilium Trid. vult solos Superiores posse habere huiusmodi facultatem: tales autem simpliciter dicuntur ij, qui sunt in capite.

Vtrùm autem Abbatissa possit in aliquo casu dare talem licentiam.

152 ℞. Iure ordinario non posse; & probatur tum quia is solùm potest dare licentiam ingrediendi clausuram, qui potest illam indicere: at Abbatissa non potest indicere clausuram, ergò; tum quia Concilium expresè statuit talem licentiam debere concedi ab Episcopo, aut Superiore; & postea subdit *neque vllus vllo modo possit, etiam vigore cuiuscunq; facultatis, vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi* (intellige, dare talem licentiam) sicque excludit Abbatissam; cùm nomen masculini generis comprehendat etiam fœminas, vt est vulgaris regula. est communis DD. apud *Nauarrum supra nu.* 59. qui addit *n.* 60.

poffe nihilominus Epifcopum, aut Superiorem delegare Abbatiffæ facultatem concedendi præfatam licentiam in cafibus fæpius contingentibus, fi id iudicauerint expedire; & hoc, ne Moniales cum magno fuo incommodo cogantur paffim recurrere ad Epifcopum, aut Prælatum regularem, quibus interdum non eft ita facilis acceffus; cum Nauarro fentiunt *Sanchez, numer.23. Rodriquez artic.2. Bonac. quæft.4. de clauf. part.2. num.5. Tambur. quæft. 3. numer.4.* & alij contra Suarez oppofitum fuftinentem; &, vt puto, conformius ad praxim; quamuis alioqui opinio Nauarri fit fatis probabilis. Quin etiam *Barbofa num.39. ex Rodriquez*, & Campanili, quòd, fi Superior Monialium longè abfit, poteft Præfecta monafterij in cafibus repentinis concedere licentiam ingrediendi: idq; ex Prælati ratihabitione fundata in rationabilitate cafus occurrentis: quamuis aliàs, fimpliciter loquendo, non fit neceffe obtinere talem licentiam ab Abbatiffa, nifi eo modo, quo diximus *fup. §. cæterum*, & aduertit *Caftr.Pal. tr.16. D.4. p.10. §.2. nu.8.*

153 Nec obftat dictis, quòd dicitur circumferri quædam declaratio Sacræ Congregationis ftatuentis, vbi poft Concilium Trid. inducta fuerit confuetudo, vt Ordinarius det huiufmodi licentiam in monafterijs Regularibus fubiectis, obferuandam effe; nam id prouenit, non ex vi Concilij (iuxta cuius difpofitionem nos loquimur) fed ex vi confuetudinis, quæ vtique poteft & conferre iurifdictionem, & auferre priuilegium. ita *Suar. num.15.* monens ab eadem Sacra Congregatione decifum fuiffe: quòd, vbi inducta fuerit confuetudo, vt Epifcopus aliquam habeat fuperintendentiam fuper conceffione talium licentiarum (v. g. quòd debeant apud ipfum regiftrari) obferuanda eft: licet Epifcopus tunc non poffit improbare licentiam. Verum tamen eft, quòd fi tales licentiæ dentur fœminis, aut alijs perfonis fæcularibus Epifcopo fubiectis; poterit Epifcopus ex parte prohibere illarum ingreffum, fi iuftam caufam ad id habeat; quod tamen magis habere poteft locum in acceffu, quàm in ingreffu in talia monafteria, fiquidem ingreffus non adeò facilè permittitur.

154 Notant præterea *Sanch.nu.16. & Rodriq. art.5.* quòd fi auctoritate Papæ monafterium aliquod Monialium fubderetur alicui foli peculiari Prælato conuentuali, non poffet Generalis, aut Prouincialis dare licentiam ingrediendi tale monafterium; cùm re vera nullam in illud habeant iurifdictionem: poffent tamen in vifitatione inquirere, num talis Prælatus ea poteftate vfus fuerit licitè, illumq; punire, fi in hoc deliquiffet: cum in hoc non exerceatur iurifdictio in monafterium illud, fed folùm in religiofum ipfis fubiectum. quæ ratio probat idem dicendum effe, etiam de Epifcopo refpectu clerici fæcularis, cui modo dicto monafterium aliquod Monialium fubderetur.

155 Quo modo autem ad ingrediendum monafteria monialium S.Claræ, ac Conceptionis non fufficiat fola licentia Epifcopi, aut Superioris, fed requiratur licentia Papæ, & hoc idem locum habeat in Fratribus Minoribus; benè oftendunt *Miranda art.3. Rodriq. art.3. Sanch. num.20.* & alij, conftatq; ex dictis hac q.§. *difficultas eft*, fub finem.

Quod autem fpectat ad licentiam ingrediendi claufuram Monialium: ficut certum eft eam poffe dari ab Epifcopo in cafibus neceffarijs iuxtà dicenda infra *num.156.* fic folus Papa extra cafus neceffarios illam dare poteft, & debet; non autem vllus ipfo inferior, nec Legatus de latere in fua Prouincia: vt non femel ex Curia Romana in cafu occurrenti refcriptum eft à Secretario Sacræ Congregationis Epifcoporum, ac Regularium: vt egomet audiui à viro in dignitate conftituto, ac fide digniffimo. Et ratio eft, quòd licentiam illam non poteft dare Legatus de Latere, neque de iure communi, neque ex Breui Legationis, neque vt Ordinarius totius fuæ Prouinciæ: non de iure communi, cùm tale ius non extet (quod ego fciam) non ex Breui legationis, cùm in eo, id non exprimatur:

non vt Ordinarius totius suæ Prouinciæ, cùm vt talis habeat solùm illam potestatem, quam habet quilibet Episcopus in propria diœcesi, & alioqui licentiam talem dare non possit Episcopus in sua diœcesi extrà casus necessarios; ex nullo alio autem capite dici potest quod Legatus de latere dare possit dictam licentiam, vt consideranti patebit: Sicque me consulente, Eminentissimus quidam Legatus de latere olim denegauit similem licentiam, aliàs paratus illam dare, si eius potestas ad hoc se extendisset: & à viro fide digno intellexi Legatum quemdam alium de latere à Papa tunc regnante fuisse acriter redargutum, eò quòd talem licentiam dedisset. Concedo tamen quòd, sicut Episcopus in sua diœcesi potest dare dictam licentiam in casibus necessarijs: sic de rigore iuris eam dare potest & Legatus de latere in sua Prouincia; cùm in ea sit Ordinarius, imò maior quocunque Ordinario; vt colligitur ex *cap.2. de offic. Legati in 6. & cap. si Abbatem de elect. in 6.* etsi fortè id non semper expediat; multa enim licent, quæ non expediunt.

QVÆRES XXXII. Quæ, & qualis causa requiratur ad ingressum licitè concedendum intra septa Monialium.

156 ℞. Quòd cum in *Conc.Trid.sess.citata c.5.* dicatur: *nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia;* & infra, *dare autem tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs*, ita vt quod Bonifacij IX. in *cap.periculoso de regul. in 6.* vocat causam rationabilem, *nisi rationabilis, & manifesta causa existat*, Concilium vocet *necessariam*: consequenter dicendum est causam, quæ requiritur ad licitè ingrediendum, debere esse, & necessariam, & manifestam: necessariam, inquam, non necessitate logica, aut metaphysica (quam alij vocant absolutam) sed morali regulanda arbitrio Prælati, eaque maiori ad hoc vt ingrediantur viri, quàm vt intrent fœminæ. ita *Sanch.sup.n.*40. *Rodriq. ar.*4. *Miranda ar.*4. *Barbosa nu.* 48. *Portel. de dub. regul. v. claus. monial. n.*4. alijque communiter apud *Tamb.sup. D.*24. *q.*1. *nu.*1. qui alijs plurib. citatis, rectè ait tunc censeri posse dari necessitatem moralem admittendi extraneos intra clausuram, quando aliquid in monasterio fieri debet, quod per solas Moniales fieri nequit commodè: siue talis necessitas sit ex parte monasterij, siue Monialium. Probatur autem responsio; tum quia præcepta Ecclesiæ benignè debent explicari, eorumque obligatio regulariter suspenditur ex morali necessitate hìc, & nunc adueniente; tum quia in *cap. periculoso* non requiritur strictissima necessitas, sed causa rationabilis, quam supponit moralis necessitas: vnde, cùm Tridentinum in præsenti materia maximè inhæreat dicto textui & Gregorius XIII. decreto Tridentini; sequitur ab ipsis ad ingressum clausuræ solùm peti causam grauem, cui moraliter absque tali ingressu succurri non possit: quòd est benè aduertendum.

Porrò, quòd diximus necessitatem sufficientem ad ingrediendum clausuram Monialium attendi debere, siue ex parte Monialium, siue ex parte ipsius monasterij; non facit, quin etiam interdum attendi possit ex parte Proximi grauiter indigentis; vt constat ex dictis supra *n.*116.*§.moneo*,& confirmatur ex doctrina, quã tradit *Sanch.l.6.mor.c.*16.*nu.*60. videlicet in aliquo casu posse concedi facultatem ingrediendi clausuram Monialium causa deponendi pecuniam alicuius extranei intra illum; si, attentis præsentibus circumstantijs, non sit alius locus tutus ad pecuniam deponendam, sicque charitas suadeat depositum illud debere admitti, & pondus pecuniæ sit tantum, vt commodè per Moniales nequeat intromitti: in quo casu constat causam concedendi ingressum, non esse necessitatem monasterij, aut Monialium, sed personæ extraneæ, vt patebit consideranti verba à Sanchez posita *loco citato sub finem*.

157 Addo ex Bonacina hìc causam dici manifestam non solùm quando ea est nota toti populo, sed etiam quando nota est soli Prælato, qui concessurus est licentiã:

non enim idem eſt, *manifeſtum*, & *publicum*: in *cap. autem periculoſo* requiritur cauſa manifeſta, non verò publica. Quin addit *Bonac.ſup.p.4.n.3.* ad hoc vt cauſa concedendi licentiam ingreſſus, iudicetur ſufficiens, non requiri, vt de ea certò, ac euidenter conſtet, ſed ſufficere, quod de ea conſtet probabiliter; aliàs aperiretur via infinitis ſcrupulis, & interdum in cognoſcenda certitudine cauſæ tantum temporis inſumeretur, vt, exiſtente periculo in mora, iam inutilis eſſet ingreſſus fini intento.

Monet autem *Sanchez ſup. num.90.* quod, ſicut ingrediens clauſuram Monialium cum licentia legitima incurrit pœnas latas à Gregorio XIII. in Conſtit. *Vbi gratiæ*, ſi tunc temporis non ſubſiſtat cauſa ex qua licentia data fuerat (quod idem clarè ſignificat *Suarez D.22.de cenſur.ſect.6. num.14.*) ſic è contra præfatas pœnas non incurrit, qui ingreditur cum licentia data ex cauſa ſubſiſtente pro tempore ingreſſus; quæ verè non ſubſiſtebat pro tempore, quo data fuit licentia. Priorem partem huius aſſertionis probat Sanchez, quia ex tenore allegatæ Conſtitutionis puniuntur ingredientes ex licentia, ſi abſq; cauſa vrgenti ingrediantur, nec dicit textus, quando nulla fuit cauſa conceſſionis; hìc autem fit ingreſſus ſine cauſa; cùm hæc ceſſauerit pro tempore ingreſſus: poſteriorem verò partem probat, quia in tali caſu ingreſſus verè non fit extra caſus vrgentes, & alioqui citata Conſtitutio parum curat in his pœnis de valore licentiæ (licentia enim hìc data eſt irrita) ſed ſolùm punit ingredientes abſq; caſu neceſſitatis vi licentiæ ſuorum Superiorum. ita Sanchez addens in hoc poſteriori caſu incurri excommunicationem latam à *Concilio Trident. ſeſs.25. de regul.c.5.* & à nobis ſuperiùs explicatam: cùm ingreſſus fiat ſine licentia; quippe quæ data fuit ſine cauſa pro tempore conceſſionis ſubſiſtente, & fieri non potuit valida ex cauſa poſtea ſuperueniente.

QVÆRES XXIII. Qualis debeat eſſe licentia ad hoc vt ingreſſus clauſuræ ſit licitus, ac legitimus.

158 ℞. Quòd, cùm Concilium Trid. ſupra loquens de tali licentia dicat, *ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta*: communiter Doctores ſuſtinent eiuſmodi licentiam debere eſſe ſpecialem, & in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ: idque ob dicta *ſect. præced. q.9.* vbi etiam retulimus aliquos Doctores ſuſtinentes ſolum pro foro externo requiri in Concilio, vt præfata licentia ſit in ſcriptis; quorum opinio regulariter quidem non videtur deducenda in praxim, eò quòd in foro externo ſequens oppoſitam ſententiam minùs benignam poſſet procedere contra taliter ingredientem: abſolutè tamen in aliquo caſu grauioris neceſſitatis, in quo commodè haberi non poſſet ſcriptura, non auderem damnare peccati m. dictum ingredientem, cùm opinio illum excuſans à peccato non ſit omninò improbabilis tam à principijs intrinſecis, quam extrinſecis; vt vidimus *citato quæſito 9.*

QVÆRES XXXIV. An licentia conceſſa ad ingrediendum clauſuram Monialium extendatur ad ſocium.

159 ℞. Extendi, ideoque non eſſe opus, vt in ea exprimatur ſocius, quotieſcunque perſona ingrediens, aut finis, ad quem fit ingreſſus iuxta decentiam ſtatus, aut conditionem rei requirunt ſocium. colligitur apertè ex *Sanchez num.46.* & probatum tum ex *cap. licèt de priuil. in 6.* vbi deciditur, conceſſo alicui ingreſſu ad audienda diuina tempore Interdicti, cenſeri etiam conceſſum ingreſſum comitum decentium: ne aliàs priuilegium ſit inutile, vt aduertit ibi *Gloſſa v. non debent*; tum quia ipſemet Gregorius XIII. in ſua Conſtitut. quæ incipit *Dubijs, quæ emergunt*, id non obſcurè indicat, dum iubet Prælatis ingredientibus in caſibus neceſſarijs, vt comitati ingrediantur; tum quia acceſſorium ſequitur principale, adeoque conceſſo principali, præſumitur conceſsum etiam acceſsorium: conſtat autem, quòd ſocius in præſenti caſu habet rationem acceſsorij.

QVÆ-

QVÆRES XXXV. An, & quando licentia ingrediendi clausuram Monialium finiatur primo actu.

160 ℞. Videri probabile non finiri, nisi ex concurrentibus circunstantijs aliter colligatur de mente concedentis; & ratio est, quòd, licèt priuilegium in odiosis litigiosis, ac pęnalibus finiatur vnico actu: in fauorabilibus tamen, aut parum onerosis fieri potest extensio ad iteratos actus, quoties priuilegium conceditur absolutè, nisi aliter conijciatur de intentione concedentis iuxta *l. placet*, *ff. de liberis, & posthumis:* quæ ratio inde etiam confirmatur, quòd modo, ex stylo Curiæ Romanæ licentiæ ingrediendi clausuram Monialium solent limitari, & quoad numerum vicium, & quoad socios, & quoad tempus, & quoad alias similes circunstantias; vt sic tollatur omnis ratio illas interpretandi cum maiori amplitudine. ita *Bonac. q.3. de clausura p.5. n.8.* ex Nauar. Nugno, Sayro, Regin. & alijs contra plures alios ab ipso Bonac. citatos; quos sequitur *Tamburinus sup. D.23. q.5. n.5.* dicens ex Riccio sic de facto indicatum fuisse.

QVÆRES XXXVI. An, & qualiter debeat renouari licentia ingredi clausuram Monialium, quæ conceditur Medicis, Chirurgis, Hortulanis, alijsque similibus Operarijs.

161 ℞. Debere renouari singulis quibusq; timestribus: & hoc ex decreto Sacræ Congregationis Regularium 27. Mart. 1588. allegato *Tamburinum sup. D.24. q.6. num.7.* quamuis Reuerendiss. Bonafides Vicarius generalis Ecclesiæ Ferrariensis mihi testatus, sit se habere exemplar alterius declarationis eiusdem Sacræ Congregationis; qua præcipitur solùm, vt dicta licentia renouetur vnoquoque semestri, sicque in Synodo Ferrariensi habita sub Eminentissimo Card. Magaloto *tit. de Sanctimonialibus* statutum fuisse, vt licentia Medicorum, ac Operariorum quolibet semestri renouentur: vt proinde dicendum sit hac in re standum esse consuetudini vniuscuiusque diœcesis; reddiq; probabilem doctrinam, quam inferiùs adducemus *cap. 10. n. 21. & 44.*

QVÆRES XXXVII. An licentia ingrediendi clausuram Monialium necessariò debeat esse specialis, & in scriptis.

162 ℞. Sufficere, quòd sit generalis: idq; non obstante quòd in *c. periculoso* sæpius citato requiratur specialis licentia ijs verbis, *nisi speciali licentia*; siquidem, teste *Sanchez, n.28.* Doctores ibi nomine specialis licentiæ intelligunt, quòd ea specialiter concedatur ad ingressum, non autem solùm indirectè, & consequenter (quo modo Superior concedens facultatem fabricandi in monasterio censeretur conferre cæmentarijs, & alijs operarijs facultatem ingrediendi ipsum monasterium iuxta regulam: *Concedens principale censetur concedere, & accessoria, sine quibus illud obtineri nequit*: at ista facultas non esset specialis in ordine ad ingressum, sed generalis, ideoq; insufficiens) non autem intelligunt Doctores, quòd dicta licentia debeat concedi toties, quoties, & non generaliter (ad 3. menses v. g.) vel quòd non possit esse generalis, siue quoad monasteria, siue quoad personas ingressuras; vt si concedatur alicui Medico generalis facultas ingrediendi omnia monasteria Monialium existentia in aliqua ciuitate; aut concedatur alicui Abbatissæ, vt possit intra clausuram admittere omnes baiulos, medicos, fabros, & similes hæ enim licentiæ essent speciales quoad ingressum (quòd solùm requiritur in *c. periculoso*) licèt generales quo ad personas singulares, & monasteria particularia; sicut benè notauit *Bonac. sup. p.3. num.1.* & ante illum *Sanch. vbi sup.* cum quibus sentit *Tamburinus q.1. n.1.* monens *num.2.* ingredienti non esse opus licentia scripta, sicut petit Concilium Trid. si ingrediatur vnà cum ipso Episcopo, aut Superiore, sicque decisum fuisse in Concilio Mediolanensi 6. Et certè quòd licentia ingrediendi non debeat esse specialis in eo sensu, vt concedi debeat toties, quoties; constat ex communi praxi Episcoporum, ac Superiorum, qui ad certum tempus solent concedere Medicis, Chirurgis, & alijs simi-

ſimilibus licentiam generalem ingrediendi monaſteria Monialium, quotieſcunque illorum opera fuerit ipſis neceſſaria.

Addo ad hoc vt licentia ingrediendi Conuentum Artifici cum ſuis ſocijs dici poſſit ſpecialis non requiri, vt ſocij proprio nomine exprimantur. ducor tum quia ſocij identidem mutantur, ideòq; licentia crebrò innouanda eſſet non ſine tædio, ac moleſtia Superioris, ſi ſocij nominatim deberent exprimi: tum quia ſic habet. praxis in pluribus diœceſibus, & maximè Ferrariæ: vbi Artifici principali in ſpecie nominato licentia ingrediendi vnà cum ſocijs conceditur appoſita hac clauſula; *quòd ſi intrà clauſuram à ſocijs aliquis exceſſus committatur, is imputetur ipſi Artifici*: idque vt ille ſit cautior in ſocijs ſuis tum eligendis, tum regendis; qui mos mihi plurium probatur.

163 Qualiter autem talis licentia debeat eſſe in ſcriptis, conſtat ex dictis *ſect. præced. nu.*39. ſolùm hic addo talem ſcripturam peti, etiam in caſu, quo Prælatus licentiam generalem ingrediendi det omnibus ijs, quos Abbatiſſa v.g. ingredi opus eſſe iudicauerit: cùm iſta conceſſio ſit vera licentia ingrediendi, vt notat *Caſtr. Pal. tr.* 16. *D.*4.*p.*10. §.2. *num.*6. non item in caſu quo Abbatiſſæ generaliter concedatur, vt poſſit dare licentiam ingrediendi quibuſcunque in caſu neceſſario: hæc enim conceſſio non eſt verè licentia ingrediendi, ſicque non debet eſſe in ſcriptis.

QVÆRES XXXVIII. An dari poſſint aliqui caſus, in quibus poſſit quis ingredi clauſuram Monialium abſque debita licentia Superioris.

164 ℞. Poſſe in neceſſitatibus repentinis, & quidem grauibus in quibus periculoſa eſt mora, & acceſſus ad Superiorem eſt moraliter impoſſibilis; quamuis in talibus caſibus petenda ſit licentia ab Abbatiſſa, ſicut diximus *q.*32. §. *cæterum*. ita *Sanchez n.*34. *Rodriq. to.*1. *q.*46. *art.*2. *Azor. to.*1. *l.*13. *c.*8. *Bonac. ſup. q.*4. *p.*3. *n.* 2. alijque & patet tum ex dictis citata *q.*32. §. *vtrum verò*: tum quia neceſſitas caret lege: tum quia præcepta humana, etiam Eccleſiæ non obligant cum tanto incommodo: tum quia impoſſibilium non eſt obligatio; talia autem reputantur, quæ ſunt valdè difficilia.

QVÆRES XXXIX. An generalis reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. quoad ingrediendum monaſteria Monialium, afficiat etiam Imperatrices, Reginas, & filias illarum.

165 ℞. Videri non afficere, & ratio eſt, quod, cùm reuocatio dicta licentiarum ſit odioſa, non debet ampliari vltra rigoroſam verborum ſignificationem, ſed potiùs reſtringi, ita vt ſit quàm minimum oneroſa: in bulla autem Gregorij XIII. quæ incipit *Vbi gratiæ*, dicitur prohibitus, ingreſſus in monaſteria Monialium quibuſcunq; perſonis, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, nulla facta mentione de Imperatricibus, Reginis, & filiabus earum (quod item fit in Motu proprio Pauli V. hac de re edito:) quod eſt ſignum præfatis iuribus non comprehendi perſonas ſtatus longe altioris, vtpotè dignas ſpeciali nota; vnde & *Concilium Trident. ſeſſ.*25. *de regul. cap.*5. in præſenti materia vtens eodem modo loquendi nomine perſonarum cuiuſcunque generis, aut conditionis non includit perſonas tantæ notæ (idque puto eſſe verum, etſi filiæ Imperatricum, ac Reginarum ſint nuptæ Principi inferiori. (ita *Sanch. l.*6. *mor. c.*16. *num.*3. *Rodriq. to.*1. *q.*48. *art.*1. *Bonac. q.*4. *de clauſ. p.*1. *nu.*4. & alij contra alios oppoſitum ſuſtinentes, & probabiliter teſte Bonacina.

QVÆRES XL. An, & qualiter ingrediens clauſuram Monialium cum debita licentia ad peragendum ſibi aliquod miniſterium, eo abſoluto poſſit ibi ad aliquod tempus commorari curioſitatis cauſa.

166 ℞. Poſſe, & quidem etiam ſine peccato veniali contra clauſuram, ſi commoratio ſit breuis (cuiuſmodi eſſet mora vnius quadrantis horæ iuxta *Tamburinum ſup. q.*12. *nu.*2. pro ſe allegantem Villalobum, & Dianam idem ſentientes, ratio reſpon-

respõnsionis est, quod, quamuis ingrediens clausuram Monialium cum debita facultate, de rigore iuris exire debeat, finito negotio, ad quod concessus fuit ingressus: vsu tamen receptum est, vt præceptum clausuræ non intelligatur cum tanto rigore, sicque viri etiam timorati absque scrupulo solent occasione ingressus alicuius monasterij Monialium circumire officinas illius. ita *Sanch. num.69. Rodriq. sup. q.47. ar.11. Miranda q.2. de monial. ar.20. Bonac. p.4. num.22. Peyrin. to.1. priuil. Const.6. Pij V. num.32. Diana p.3. tr.2. resol.51.* alijque communiter; inter quos Sanch. ex Zerola, & Rodriq. (quorum opinionem *Diana resol.67.* non esse minus probabilem, ac tutam in praxi) putant ingredientem cum legitima licentia non incurrere pœnas latas contra violantes clausuram ad malum finem, si ea occasione cum Monialia intra monasterium fornicetur (quod tamen negant Bonac. supra, & Merolla citatus à Diana) & non improbabiliter sicut ostendimus in simili casu *sect. praced. q.20.* quorum opinionem censet Peyrin. loco citato esse probabilem, non absolutè, sed in casu, quo durante negotio ad quod quis ingreditur cum legitima licentia (v.g. commendatione animæ, aut fabrica monasterij) ille cum Moniali fornicaretur: siquidem is & est legitimè ingressus, & non tenetur exire, nisi finito negotio, ad quod ingreditur, sicque non potest dici ibi manere sine licentia, vtpotè non amplius præsumpta legitima.

Imò doctrina tradita sub initium huius responsionis limitari posset, nisi adsit consuetudo in contrarium: sic enim hæc adsit (sicut de facto dicunt adesse in aliquibus locis) tunc immorans intra clausuram absoluto negotio ad quod ingreditur, non peccabit, etsi diutiùs immoretur; cùm quo ad hoc obligatio clausuræ abrogari potuerit; sicque consuli debet vsus vniuscuiusque diœcesis: qui vtique potuit induci, etsi obligatio clausuræ sit iuris non Episcopalis (cui dicatur potuisse derogari, sciente, ac tolerante Episcopo) sed papalis, quod potuit abrogari, ipso Papa ignorante consuetudines particularium diœcesum; cum præceptum clausuræ sit morale, adeoque moraliter debeat explicari, idest benignè vt notauit Sanch. sup.

Quando autem excessus commorationis intrà clausuram sit talis, vt commorationem faciat peccaminosam mortaliter; non est ita facile definire; nisi ex doctrina *Lessij l.2.c.12. num.32.* dicas, quod, sicut vnius horæ quadrans simul cum duabus salutationibus angelicis est modica materia moræ intra clausuram excusans ab omni culpa, ita alius similis horæ quadrans cum duabus alijs salutationibus angelicis sit quidem materia modica excusans à culpa mortali, non item à veniali; &, si excedatur dimidia hora simul cum quatuor salutationibus angelicis, tunc incipiat commoratio intra clausuram esse mortalis; nisi fortè commorans aliunde excusetur, ex inaduertentia, seu bona fide. ita *P. Zanettus* à me consultus, & quidem ingeniosè, ac probabiliter, alijque docti viri de hoc consulti.

Cur verò ingredienti clausuram Monialium cum licentia adeo restringatur tempus ibi commorandi post peractum negotium, ad quod conceditur ingressus, vt non excedat spatium vnius quadrantis; cum alioqui in hoc eodem c. nu. 55. concedamus ex Sanch. & Bonacina Monialem cum licentia exeuntem è clausura posse per duos dies commorari extra clausuram post peractum negotium, ad quod egreditur.

℟. Disparitatem in his duobus casibus debere peti ex diuersitate negotiorum ad quæ egreditur Monialis, & ingreditur extraneus; quorum vnum cum soleat requirere magnam temporis moram, alterum verò paruam secundùm moralem æstimationem parum reputabitur tempus requisitum ad conficiendas 8. aut 9. leucas quas diximus à Sanch. concedi Moniali egredienti, ad visitandas verò officinas, cùm communiter soleat, sufficere vnius horæ quadrans, vnius quadrantis mora iudicio prudentis viri modica censebitur.

Quod

Quod ſi hic obiter quæras, quo iure ingrediens cum debita licentia teneatur egredi, finito negotio, ad quod ingreditur.

℞. Teneri ratione conſuetudinis communiter receptæ; quæ fundatur in indecentia, ac periculo alicuius grauis mali imminentis in caſu, quo contrarium fiat; non autem ex iure ſcripto: quamuis, cum talis obligatio ſpectet ad finem clauſuræ, cenſeatur comprehendi ſub præcepto ipſius clauſuræ. Dixi, *non autem ex iure ſcripto*, quia lex lata de Monialium clauſura, quæ de facto extat, ſolùm expreſsè prohibet, ne quis ſine licentia legitima ingrediantur clauſuram, non item quòd legitimè ingreſſus ibi non commoretur: quòd eſt benè aduertendum.

QVÆRES XLI. An dici poſſit violare clauſuram, & ſubiacere pœnis inflictis contra tranſgreſſores is, qui legitimam habens licentiam ingrediendi clauſuram Monialium, ingreditur animo, & peragendi negotium ad quod fuit conceſſus ingreſſus, & ſimul fornicandi cum Moniali.

167 ℞. Videri probabile, quod poſſit dici in iſto caſu neque violari clauſuram, neque incurri pęnas latas contra tranſgreſſores colligitur ex Sanchez ſupra, & patet ex dictis *ſect. præced. q.* 45.

QVÆRES XLII. An poſſit dici ingreſſus monaſterium Monialium is, qui ſe ponens in Rota à parte exteriori patente ſæcularibus poſtea fecit ſe volui ad partem interiorem clauſuræ patentem ſolis Monialibus, & quidem deponens è rota ambos pedes, nunquam tamen recedens ab ipſa rota, vſque dum ea iterum voluatur ad partem exteriorem.

168 ℞. Iſtum non poſſe re vera dici in tali caſu ingreſſum, ita vt incurrat pœnas, idque ob dicta *ſect. præced. q.* 35.

QVÆRES XLIII. An violet clauſuram Monialium ingrediendo, qui per ſcalam ligneam aſcendens ad parietem ipſius clauſuræ ipſi inſidet, vtroque pede depoſito verſus partem interiorem clauſuræ.

169 ℞. Non violare; & probatur ex ijs, quæ diximus *ſect. præced. q.* 38.

QVÆRES XLIV. An violet clauſuram ingrediendo, qui ſe ſtatuit in oſtio ipſiuſmet clauſuræ.

170 ℞. Non violare. ita in terminis *Naldus v. clauſura num.* 14. dicens clauſuræ oſtio conſiſtentem, ibique delinquentem non dici delinquere in clauſura, cùm partim ſit intra, & partim extra: ſed de hoc plura in ſimili caſu *ſect. præced. q.* 36.

QVÆRES XLV. Strictè ne, an latè interpretari debeant licentiæ, & facultates ingrediendi monaſteria Monialium conceſſæ à Papa.

171 ℞. Quòd, quamuis, ſtando iure communi, debeant interpretari latè, quantum patitur propria verborum ſignificatio: cùm ſimus in materia fauorabili, quæ debet ampliari iuxta regulam iuris *Fauores oportet ampliari*: attenta tamen Conſtitutione Pauli V. edita 1. Sept. 1608. quæ incipit *Facultatum*, eæ debent ſtrictè explicari quo ad numerum vicium, pro quibus dictus ingreſſus conceditur; ita vt habens vi vnius talis licentiæ facultatem ingrediendi plura monaſteria Monialium pluribus vicibus, non poſſit ingredi pluribus vicibus ſingula dictorum plurium monaſteriorum, ſed ſolùm ſemel vnumquodque illorum: vnde, ſi cui concedatur facultas ingrediendi plura monaſteria tribus vicibus, vi talis facultatis is non poteſt ingredi, niſi tria monaſteria, & conſequenter vnumquodque illorum trium ſemel tantùm; idque licèt in conceſſione non apponeretur clauſula *in totum ſeu in vniuerſa, non autem in eorum aliqua, vel ſingula*. ſic enim ſtatuit Paulus V. in citata Conſtitut. his verbis: *Tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, quòd nulla perſona cuiuſcunque gradus, ſtatus, & conditionis, ac præeminentia exiſtat, etiam ſi ducali, marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura monaſteria, domos, & loca Monialium pluribus vicibus ingrediendi; etiam abſque clauſula in totum, ſeu in vniuerſa, non autem in eorum aliqua, vel ſingula, à Nobis, vel prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ſub*

quauis

quouis tenore, vel forma, etiam motu proprio concessarum, & expeditarum, aut in posterum forsan concedendarum, & expediendarum, aliqua, vel singula monasteria pluribus vicibus ingredi possit, sed licentiæ huiusmodi respectu vniuersorum, non autem aliquorum, vel singulorum monasteriorum suffragentur: ita vt cui bis in anno, seu amplius plura monasteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantùm vniuersa, non autem eorum aliqua, vel singula ingredi liceat, etiamsi prædicta monasteria in diuersis ciuitatibus, terris, diœcesibus, & locis existant; ysdemque mulieribus aliter, quam, vt præfertur, easdem licentias interpretari, vel illis vti sub censuris, & pœnis à Concilio Trid. & Apostolicis constitutionibus intra septa monasteriorum Monialium absque licentia ingredientibus inflictis ipso facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus. hæc Paulus V. quæ ex dictis satis clarè patent; si monuero quòd, cùm Paulus V. restrinxerit interpretationem præfatarum licentiarum solùm quoad definiendum numerum vicium, pro quibus fieri potest ingressus vi dictarum licentiarum; & loquatur solùm de licentijs obtentis à Papa ad præfatum ingressum: consequenter quoad alia particularia, ea etiam modò possunt, ac debent interpretari iuxta regulas generales, Doctorum de interpretatione legis fauorabilis; & talis restrictio non procedit quo ad licentias obtentas ab inferioribus Papa.

QVÆRES XLVI. An, & qualis consensus Monialium requiratur, vt fœmina habens legitimam licentiam ingrediendi aliquod monasterium possit licitè ea vti, ac liberè ingredi.

172 ℞. Requiri consensum Monialium monasterij, in quo faciendus est ingressus: eumque capitulariter præstitum per secreta suffragia maioris partis illarum: & hoc est Constitutione Vrbani VIII. hac de re edita 27. Octob. 1624. quæ sic habet: *Motu proprio, & ex certa scientia nostra, harum serie decernimus, atque declaramus consensum dictarum Monialium* (in quarum conuentum ingrediendum est vigore licentiæ pontificiæ) *de cætero per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere: aliàs licentiæ huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur, & quæ Sanctimonialium monasteria vigore licentiarum prædictarum absque consensu capitulariter præstito ingredi præsumpserint, sententias, censuras, & pœnas contra clausuras monasteriorum Monialium violantes inflictas se nouerint incursuras.* Dixi *per secreta suffragia maioris partis illarum*, vt indicarem, quòd, cùm in citata Constitutione non determinetur expresè, num præfatus consensus præstari debeat ab omnibus, ac singulis Monialibus, an sufficiat eum præstari à maiori parte capituli, dicendum est sufficere eum præstari à maiori parte Monialium capitulariter congregatarum iuxta *c.1. de his quæ fiunt à maiori parte:* hoc enim ipso quòd Papa de hoc nihil noui statuit, illud reliquit dispositioni iuris communis, vt rectè notauit *Tamb.sup.D.24.q.19.n.1.*

An verò dictus consensus maioris partis Monialium capitulariter, & per secreta suffragia præstitus requiratur vi præfatæ Const. Vrbani VIII. in casu, quo vir aliquis ingrediatur monasteria Monialium de licentia Papæ; aut etiam in casibus, in quibus viri, aut fœminæ de licentia Ordinarij, aut Superioris ingressuri sunt ratione vrgentis necessitatis.

173 ℞. Quòd, cùm in citata Constitutione sit mentio solùm de licentijs concessis mulieribus à Papa (vt clarè constat ex tenore textus) & alioqui versemur in materia odiosa, quæ non debet ampliari, sed restringi; dicendum est consensum illum non requiri, neque in casu, quo vir aliquis esset ingressurus de licentia Papæ, cùm ibi non sit sermo de licentijs, quæ conceduntur viris à Papa extra casus necessarios (fortè quia vix, aut nunquam solent concedi; ideoque non erat, cur comprehenderentur lege generali complectente solùm casus communiter contingentes:) neque in casu, quo de licentia Ordinarij, aut Superioris vir aliquis,

aut

aut aliqua fęmina ingredi deberent ratione vrgentis neceſſitatis iuxta iuris communis conceſſionem; cum ibi tantùm ſit ſermo de licentijs, quæ conceduntur à Papa, non autem de ijs, quæ de iure communi dantur in caſibus neceſſarijs ab Ordinario, aut Superiore. Quin etiam puto dictum conſenſum Monialium, non requiri in euentu, quo ingreſſura ſit, ſiue aliqua perſona priuilegiata v. g. Imperatrix, aut Regina (ad quas diximus non extendi prohibitionem ingrediendi clauſuram Monialium) ſiue aliqua puella admittenda ad habitum religioſum, & probationem nouitiatus: ſiue fœmina aliqua coniugata, aut vidua de licentia ipſius Papæ ad commorandum ibi ex iuſta cauſa ad aliquod tempus. Ducor, quòd vel in iſtis caſibus nulla interuenit licentia Papæ (quæ tamen hìc ſupponitur) vel, ſi interuenit, ea non videtur comprehendi citata Conſtitutione Vrbani VIII. quippe qui loquitur de licentijs, quæ ſolent perturbare pacem Monialium, vt colligitur ex verbis illius, quæ habentur in prooemio relatæ Conſtitutionis *qua Sanctimonialium quieti opportunè conſulitur*: tales autem videntur eſſe ſolùm eæ licentiæ, quæ à Papa conceduntur ad ingrediendum monaſteria Monialium abſque cauſa, & ad aliquot horas, v.g. ad ſumendum ibi prandium certo aliquo die, ad viſitandam conſanguineam, ad videndam fabricam monaſterij, &c. ita docti viri à me conſulti.

QVÆRES XLVII. An, & quando violatio clauſuræ Monialium ſit reſeruata Papæ quoad extraneos ingredientes.

174 ℟. Eſſe, ſi fiat ad malum finem contra caſtitatem; idque ex decreto Sacræ Congreg. iuſſu Clementis VIII. edito 26. Nouemb. 1602. relato à *Quaranta in ſuo bullario v. caſus reſeruati pag. mihi* 199. & à nobis alibi latè explicando. Vnum hìc tantùm moneo ex *Naldo v. reſeruatio n.* 1. Regulares non comprehendi ſub citato decreto tanquam pęnitentes, ſed tantùm vt Confeſſarios (quod eſt dicere illos non poſſe quidem abſoluere ſæculares pęnitentes à caſibus in eo decreto contentis, poſse tamen ipſos ab illis abſolui, ſi fortè eos incurrant;) ſic & idem modo dicendum eſt de Monialibus, illas ſcilicet poſse abſolui à præfatis caſibus, & conſequenter à violatione clauſuræ ob malum finem contra caſtitatem, ſi demus ab illis incurri poſſe talem caſum (de quo aliqui ſub dubitant:) poſse, inquam, abſolui à quocunque Confeſsario regulari iuxta dicenda inferiùs *c.9.q.*12. vbi ex Nald. & alijs aſseremus quandam Sacræ Congregat. declarationem mirè facientem pro hac reſponſione.

SECTIO IV.

De Obſeruantia Clauſuræ Monialium quoad ingreſsum Puellarum in Monaſterio ad tempus educandarum.

175 *Aliqua iura afferuntur, quibus videtur prohiberi talis educatio, verè tamen non extat talis prohibitio in præſentia.*
176 *Quid de hoc ſtatuerit Sacra Congregatio Cardinalium.*
177 *Talis receptio non permittitur omnibus monaſterijs Monialium.*
178 *Ad eam petitur conſenſus Monialium Capitularis, & per ſuffragia ſecreta.*
179 *Petitur & conſenſus Prælati Monialium: imò, ſi nimis differatur ingreſſus, requiritur nouus conſenſus monaſterij.*
180 *Puellæ non recipiendæ, niſi in numero taxato.*
181 *Illis non conceditur ancilla.*
182 *Non debent eſſe minores 7. annis, nec maiores 25.*
183 *De rigore non videtur opus, quòd ſeptennium completum ſit, etſi obſtet praxis.*

184 *Or-*

184 *Ordinarius non dispensat, vt puella vltra annum 25. maneat intra clausuram.*
185 *Puellarum alimenta anticipatè soluenda in pecunia quolibet semestri.*
186 *Eæ habitant seorsim à Monialibus.*
187 *Non tenentur ad clausuram, nisi quòd egressæ prohibentur reingredi sine licentia; præterquam in casu aliquo extraordinario, qui proponitur.*
188 *Debent incedere vestitu modesto.*
189 *Non excommunicatur cogens puellam ingredi claustra in educationem.*
190 *Puellæ in monasterijs exemptis degentes in educatione eximuntur ab Ordinario, quod tamen alij negant, & probabiliùs.*
191 *Non subsunt reseruationi casuum Ordinarij, si sint in monasterio item exempto.*
192 *Tempore Interdicti assistunt diuinis Officijs, seruatis tamen seruandis.*
193 *Possunt intra clausuram testari de bonis, si cum periculo vitæ ægrotent.*

QVÆRES I. An, & quo iure intra Monialium monasteria recipi possint puellæ educationis causa.

174 ℞. Quòd, quamuis in Concilio Aquisgranensi sub Leone III. *cap.* 4. *can.* 6. expresè statuatur in Monialium monasterijs illas tantùm virgines esse educandas, quæ in dictis monasterijs voluerint perseuerare: & hoc idem sancitum sit in Concilio Aurinensi V. sub Vigilio Papa, immò & in *cap. periculoso de regul. in* 6. ijs verbis. *Nulliq; aliquatenus inhonestæ personæ, vel etiam honestæ ingressus vel accessus pateat ad easdem* (idest, ad Moniales) *vt sic à publicis, & mundanis aspectibus separatæ omnino seruire Deo valeant:* nihilominus dicendum est puellas educationis causa posse admitti intra Monialium monasteria; dummodò id fiat cum debita licentia, & seruatis aliàs seruandis; idque non esse prohibitum, neque à *Concilio Trid. sess.* 25. *de Regul. c.* 5. per ea verba: *ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat, cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint*; neque vllo alio iure ex ijs, quæ refert *Tambur. de iure Abbatiss. D.* 1. *q.* 1. *n.* 1. allegans plures Doctores nobiscum sententes, & maximè *Rodriquez to.* 1. *qu.* 46. *art.* 10. ostendens id non solùm esse licitum, immò & esse consulendum, tanquam valdè vtile, & puellis ipsis, quæ educantur, & monasterijs, in quibus educantur; eæ enim ibi sanctis moribus instituuntur, & inde ad religionem afficiuntur, & ad profitendum promouentur: quod si statum coniugalem assumant, maiorem procul dubio virtutis, orationis, & misericordiæ operum curam habent, ac frequentiùs, & diligentiùs ad pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentum accedunt.

176 Ratio autem præsentis responsionis maximè nititur decreto Sacræ Congregat. 31. Aug. 1575. edito, quod refert: *Quaranta v. monasteria Monialium*, in hæc verba: *Nullo concilij decreto prohibetur, quominùs puellæ in monasterijs Monialium educentur; si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, siue à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam obtinuerunt, atque Abbatissæ, & reliquarum Monialium consensus accesserit: tum verò hæ ipsæ puellæ eo vestitu in monasteria intromittantur, qui virginali pudori, ac modestiæ conueniat, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad ætatis suæ annum* 25. *atque in eis, dum erunt eandem seruent clausuræ legem, quam Moniales ipsæ; &, si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem.* Vbi notandum hic proponi illas omnes conditiones, quæ necessariæ sunt ad recipiendas, ac retinendas puellas intra Monialium monasteria, vt ibi educentur: at eæ meliùs explicabuntur in sequentibus qq.

QVÆRES II. An de facto quælibet monasteria Monialium possint recipere puellas ibi educandas.

177 ℞. Non posse quælibet, sed solùm ea, quæ habent talem consuetudinem, nec aliunde

aliunde id ipsis prohibetur; vnde neque monasteria S. Claræ, neque illa alia, quæ à principio, & à sua fundatione promiserunt clausuram, seu ad illam seruandam voto, vel præcepto regulæ se obligarunt, possunt dictas puellas recipere (prout, teste *Miranda q.2. de Monial. art.6.* sæpiùs declarauit Sacra Congregatio:) neque monasteria Conuertitarum, cùm id non sit in vsu, immò etiam fuerit prohibitum à Sacra Congregatione 12. Maij 1619. apud *Gauantum in Mann. v. monial. educ. act. n. 4.*

QVÆRES III. Qualis consensus Superioris, Abbatissæ, ac Monialium requiratur ad hoc vt puellæ intra clausuram recipi possint ad educationem.

178 ℟. Loquendo de consensu Monialium, requiri, vt detur capitulariter, & per suffragia secreta: ideoque non sufficere, quòd Abbatissa in capitulo simpliciter proponat receptionem dictarum puellarum, sed requiri, vt præfatus consensus per occulta suffragia singillatim, & capitulariter præstetur tam ab Abbatissa, quam ab alijs Monialibus (intellige, saltem à maiori parte illarum iuxta *c.1. de his quæ fiunt à maiori parte*) ita *Barbosa l.1. de iure eccl. c.44. nu.54.* & cum eo *Tamb. q.2. n.5.* præsentem probantes responsionem ex quadam declaratione Sacræ Congregat. facta die 4. Ianuar. 1608. quibus accedit *Portell. de dub. reg. v. clausura, §. cuius ætatis puella n.12.*

179 Adde præter consensum Abbatissæ, ac Monialium, & licentiam Superioris scriptam (qui Superior est Ordinarius respectu Monialium non exemptarum, aut Prælatus Regularis respectu exemptarum;) requiri etiam licentiam Sacræ Congregationis Episcoporum, ac Regularium; eamque obtentam præsentandam esse ei, cui directa fuerit, necnon in propriæ Cancellariæ registris recondendam: aliàs enim inualida redderetur: idque ex declaratione eiusdem Sacræ Congr. 27. Maij 1603. relata à *Gauanto sup. n.8.*

Accedit quòd, si puella, obtenta facultate ingrediendi monasterium causa educationis, nimis differat ingressum; non videtur posse ingredi sine nouo consensu monasterij: si concurrant proportionaliter, quæ diximus in simili *c.2. n.11. §. an autem*: par enim ratio militat in vtroque casu.

QVÆRES IV. In quo numero admitti possint puellæ intra monasteria Monialium ad educationem.

180 ℟. Non posse admitti, nisi in eo numero, qui vnicuique monasterio fuerit deputatus iuxta decretum Sacræ Congreg. editum 27. Maij 1603. & relatum à *Gauanto num.7.* quamuis aliàs nihil referat, quòd in idem monasterium educandæ recipiantur duæ sorores, aut etiam plures, vt aduertit *Tambur. num.6.* ex Barbosa.

QVÆRES V. An vnà cum puella admittenda ad educationem possit simul recipi aliqua socia, aut ancilla, quæ ei inseruiat, si puella recipienda sit valdè nobilis, ac diues.

181 ℟. Non posse absque facultate Sacræ Congregationis; quæ, teste *Tambur. n.7.* rogata, vt in hoc dispensaret cum quadam puella è familia Caracciola, respondit non dari ancillam pro educandis; idque ex decreto Sacræ Congreg. facta 12. Martij 1619. & relato à *Barbosa sup. n.55.*

QVÆRES VI. Cuius ætatis debeant esse puellæ, vt licitè possint intra Monialium monasteria admitti ad educationem.

182 ℟. Non debere esse minorem 7. annis, nec maiorem 25. ita *Barbosa de offic. Episc. alleg. 102. nu.64.* alijs citatis referens sic decisum fuisse à Sacra Congregatione; quæ teste eodem *Barbosa n.45.* item statuit, quod, vbi puella tradita Monialibus in educationem expleuit 25. annum, vel statim egrediatur, vel, si non egreditur statim, Episcopus ei constituat præfixum terminum, siue ad exeundum è monasterio, siue ad religiosum habitum suscipiendum. Quanquam, si ea in tali casu non statim egrediatur, non ideo incurrat excommunicationem commo-

morando intra clausuram; sicut nec eam incurrunt Abbatissæ monasteriorum illas post dictum tempus retinentes: & ratio est, quod talis excommunicatio ligat illicitè ingredientes clausuram Monialium, aut detinentes illicitè ingressum: quorum nullum verificatur in præsenti casu.

Dubium esse potest, qualiter explicari debeat, quod diximus supra, puellam non posse admitti in educationem intra Monialium clausuram, si minor sit septennio; num scilicet annus septimus debeat esse expletus de momento in momentum, vel solùm moraliter: quo pacto puella dici posset 7. annorum, & si illi deessent aliquot dies.

183 ℞. De rigore iuris non videri necessarium, quòd annus 7. sit expletus de momento in momentum eo modo, quoad valorem professionis religiosæ requiritur, vt annus ætatis 16. sit completus de momento in momentum: siquidem finis, ob quem præscribitur ætas septennij completi ad ingrediendum monasteria Monialium causa educationis non est ita grauis, ac est finis, ob quem ad valorem professionis requiritur, vt annus ætatis 16. sit completus: sicque mirum non est admitti paruitatem materiæ in ætate requisita ad ingrediendum causa educationis, & non admitti in ætate præscripta ad valorem religiosæ professionis: idque etiam ex interpretatiuo consensu Superioris vtramque illam ætatem præscribentis. Dixi *de rigore iuris*, quia praxis videtur esse in contrarium, saltem in multis locis, nimirum quòd Ordinarij non sinant puellas ingredi ad educationem intra monasteria Monialium, nisi post septennium expletum, quantumuis ante illam ætatem completam à Sacra Congr. obtinuerint facultatem ingrediendi, sicque iubeant illas differre ingressum, vsque dum ætatem debitam septennij compleuerint.

Dubium paulò maius esse posset, an Ordinarius loci, occurrente iusta causa, vt puella commoretur vltra annum ætatis 25. completum intra monasterium, possit cum ea in hoc dispensare: & ratio dubitandi est quod hic agitur, non de ingrediendo monasterium, ad quod concedendum requiritur maior potestas, sed de permanendo post ingressum legitimum, ad quod vtique requiritur longè minor potestas.

184 ℞. Ordinarium non posse in hoc dispensare; & ratio est, quòd nullus inferior potest dispensare in lege Superioris; constat autem, quòd Sacra Congreg. Episcoporum, quæ prohibet puellas intra clausuram commorari educationis causa vltra annum 25. ætatis completum, est superior, quocunque Ordinario, & quilibet Ordinarius respectu illius est inferior; ergò non poterit dispensare in dicta prohibitione; quamquam negari non possit in præsenti materia dari aliquam latitudinem: ideoque puellam degentem intra clausuram titulo educationis, non teneri exire statim, ac expleuit 25. ætatis annum maximè attenta doctrina, quam tradit *Nald. v. verba n.22.* clausulam *statim illicò*, & similem, solere intelligi cum aliquo interuallo temporis, idque iuxta subiectam materiam, & quidem interdum etiam 2. mensium, immò & 4. iuxta qualitatem rei, de qua agitur: quæ doctrina à fortiori hìc locum habet, stante quòd in decreto allato Sacræ Congreg. non extat (quod ego sciam) particula *statim*, aut alia similis.

Quæ doctrina proportionaliter procedit in casu, quo fœmina aliqua ingrederetur monasterium ad seruiendum Fœminæ alicui nobili ibi de licentia Papæ degenti, & fœmina hæc nobilis ibi moreretur: tunc enim mulier admissa ad eius famula tum debet egredi è clausura; quippequæ ibi erat accessoriè; &, cesſante principali, cesſat accesſorium. quamquam, si mulier ex alia iustá causa detinenda esset intrà monasterium; posset ibi permanere, vsque dum obtineatur licentia, quæ Romæ procuretur.

QVÆRES VII. Qualiter debeant ministrari alimenta puellis, quæ intra monasteria Monialium educantur.

185 ℞. De-

185 ℞. Debere solui anticipatè in quolibet semestri, & quidem in pecunia: nec permittendum esse, quòd parentes earum ipsis transmittant victum dietim; idque ex decreto Sacræ Congr. facto 27. Maij 1603. & adducto à *Gauanto sup. n.* 11. quin etiam notat *Tamb. n.* 17. pro solutione dictorum alimentorum idoneam securitatem constituendam esse: & hoc, vt tantò cautiùs consulatur indemnitati monasteriorum.

QVÆRES VIII. In quo loco monasterij habitare debeant puellę receptæ in educationem.

186 ℞. Debere habitare n loco separato tam à dormitorio Monialium, quàm à loco, in quo ipsæ Moniales solent vacare operibus manuum; idque esse adeò necessarium, vt monasteria non habentia loca propria destinata ad vsum puellarum ibi educandarum, non possint huiusmodi puellas recipere in educationem ex decreto Sacræ Congregat. edito 16. Ianuar. 1615. quod refert *Barbosa l.* 1. *de iure eccles. c.*44. *n.*53.

QVÆRES IX. An, & quo modo puellæ admissæ in educationem intra mon steria Monialium teneatur seruare clausuram.

187 ℞. Teneri, non quidem quòd sine debita licentia exeuntes incurrant excommunicationem latam contra Moniales violantes clausuram (vt censet *Tambur. num.*14. ex Pollacco dicens præfatas puellas incurrere dictam excommunicationem, etiamsi exeant animo non reuertendi ampliùs:) sed quòd, vbi semel exierint, non possint iterum recipi absque noua licentia Sacræ Congregationis, quam petere debent, exprimendo se aliàs extitisse causa educationis in eodem, aut alio monasterio; prout notant *Barbosa in collectan. v. puella, & Tambur. numer.*15. monens quod ait *Rodriq. tom.*1. *quæst.*46. *art.*10. puellam è monasterio exeuntem ad balnea causa valetudinis, posse iterum reuerti in idem monasterium, si recta via à balneis redeat ad clausuram, non habere verum, nisi in casu, quo de licentia Sacræ Congregationis ea recedat è monasterio ad dictum effectum. Et certè, quod dictæ puellæ non teneantur seruare clausuram, ita vt exeuntes incurrant excommunicationem; inde suadetur, quòd neque Nouitiæ tempore nouitiatus eo rigore adstringuntur lege clausuræ, vt tradunt Nauarro, Azorius, Zerola, Sanchez, & alij, quos citat, & sequitur *Tamburin. supra D.*18.*q.*6. *n.*1. id inde probantes, quod iura, quibus indicitur clausura, loquuntur solùm de Monialibus tacitè, aut expresè professis, quales vtique non sunt nouitiæ, vt patet; quæ ratio sine dubio à fortiori intentum probat in puellis, quæ educantur intra monasteria Monialium vnde non video, cur citati Doctores velint illas subijcere legi clausuræ instar Monialium. quòd si ad id mouentur ex verbis illis, quæ habentur in decreto Sacræ Congregat. relato *q.* 1. *atque in eis, dum erunt, eandem seruent legem clausuræ, quam Moniales ipsæ*: constat ex dictis eos niti fundamento minùs firmo; siquidem sensus illorum verborum esse potest, illas non posse exire de clausura cum iure iterum reuertendi ad illam: vnde & subditur in decreto, *& si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem:* quod est teneri aliquo modo lege clausuræ. non tamen eodem prorsus modo, quo tenentur Moniales. ita docti viri à me consulti; & patet tum ex dictis, tum ex doctrina, quam DD. tradunt cum *Sà v. interpretatio n.*2. nimirum quòd, vbi agitur de obligatione imponenda, stricta debet fieri interpretatio, *c.* 1. *de iure iurando in* 6.

Quod si hac occasione quæras, an puella educationis causa iam admisa intra clausuram, si ex causa graui, necesaria, ac vrgenti, ita vt sit periculum in mora, exeat iusu Episcopi proprij, regresura eadem die ad monasterium, possit sine noua licentia Sacræ Congregationis recipi iterum intra clausuram.

℞. Videri pose; etsi in licentia ingrediendi clausuram causa educationis dari solita puellis apponatur clausula, *& si semel exierint, nullam habeant ad eam*

reuer-

reuertendi facultatem : posse, inquam, non de rigore iuris, *sed* ex epicheia in præsentibus circunstantijs prudenter concepta. Ducor tum quia clausula illa piè potest explicari de egressu puellæ spontaneo, ac simpliciter voluntario, non autem de necessario, qualis est egressus, de quo hic agitur: tum quia lex respicit casus communiter contingentes, non extraordinarios, ac insolitos; ergo & prohibitio illa non redeundi intra clausuram sine noua licentia non extenditur ad præsentem casum adeo extraordinarium; tum quia lex vetans alienationem bonorum ecclesiasticorum intelligitur de alienatione voluntaria, non necessaria: ergo & prohibitio non ingrediendi iterum clausuram facta puellis in casu proposito debet intelligi de puellis voluntariè egredientibus adeoque non procedit in casu, quo egressus sit necessarius: tum quia breui absuturus habetur pro præsenti; & Religiosus de licentia sui Prælati manens extra conuentum, reputatur esse in Conuentu; hæc autem proportionaliter in nostro casu procedunt: tum quia necessitas facit licitum, quòd aliàs non erat licitum, *cap. quod non est licitum de reg. iur.* & necessitas non habet legem *l. si quis propter C. de patrib. qui fil. su. distrax.* ita docti viri consulti, nec improbabiliter, si non obstet stylus Curiæ. Quibus non parum fauet declaratio Sacræ Congregationis relata apud *Marzillam cap. de stat. Regul. tit.* 12. *cap.* 20. his verbis; ***Ex puella, cuius deliberatio in dubium reuocatur, Ordinarius diligentissime quærere debet, an Deo religiosè inseruire, atque inter Moniales, apud quas est, professione emittere, aut nubere velit. & hoc fieri debet necessarijs interrogationibus, & quidquid respondet, describi debet à publico Notario, præsentibus idoneis: quæ quidem puella si ob aliquam causam probabilem videtur Ordinario non esse examinanda in monasterio, examinari debet in Ecclesia eius Monasterij, vel alio religioso loco, qui aptior, & commodior videbitur***; puto autem nomine Ecclesiæ hic intelligi Ecclesiam exteriorem; si quidem de interiori Monialium Ecclesia inutilis fuisset hæc declaratio: cùm nulla esset ratio dubitandi, quod illa exploratio non posset fieri de puella ad talem effectum conueniente in interiore Ecclesiam. Vnde, & eadem Sacra Congregatio item declarauit Ordinarium non debere explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monasterio, ad petitionem illius, qui vult in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis: & tunc, si sit suspicio, quod instigetur à Monialibus, pro suo officio eum curare debere eam duci in exteriorem ecclesiam monasterij, vel in alium propinquiorem, & commodiorem pro vt magis conuenire iudicabit, vbi voluntatem eius exquirere possit: quòd si nulla sit suspicio, & nullam aliam iustam causam subesse apparebit, tunc non in alio loco, quam ad crates ferreas monasterij voluntatem puellæ explorandam esse. Vbi noto quod, cum Sacra Congregatio disertis verbis declaret se non solùm indulgere, sed præscribere, vt puellæ voluntas in propositis casibus possit explorari extra clausuram, & consequenter concedere quod ea possit egredi è monasterio, & post exploratam eis voluntatem ad illud redire sine noua licentia ipsius Sacræ Congreg. vtique habemus sufficiens fundamentum existimandi ipsam Sacram Congregationem fore contentam, quod puella in educatione manens intra monasterium in casu præsenti, alijsque similibus possit ex causa graui, ac vrgenti egredi è clausura, &, peracto negotio, ad quod fit egressus, redire paulò post ad illam sine noua licentia eiusdem Sacræ Congreg. idque ex epicheia rationabiliter fundata in citatis declarationibus, & in eo quod sub generali prohibitione non veniunt, quæ quis non esset verosimiliter in specie prohibiturus in specie paterentur iuxta regulam communem Iuristarum, quæ sine dubio procedit in nostro casu, attentis præsentibus circumstantijs, vt consideranti patebit. Hæc tamen lubens, & volens subijcio stylo Curiæ.

QVÆRES X. Quali vestitu incedere debeant puellæ commorantes in Monialium monasterijs causa educationis.

188 ℞. Debere incedere vestitu conueniente virginali ipsarum modestiæ, ac pudicitiæ; sic quippe præscripsit Sacra Congregatio in decreto adducto *quæst.* 1. vt proindè S. Carolus in suis statutis synodalibus *l.6. §. de puellis sæcularibus num.*4. decreuit, vt dictæ puellæ nigri tantummodò, aut fusci, vel alibi coloris vestes, non sericas, adhibeant, & nullo prætextu, exquisito vtantur ornatu, nec cincinnatæ incedant, neque inaures, neque Monialia, aut eius generis inanes delicias ferant.

QVÆRES XI. An sine periculo incurrendi excommunicationem latam in *Concilio Trid. sess.*35. *c.*18. puellæ cogi possint ad ingrediendum monasteria Monialium educationis causa.

189 ℞. Videri probabile, quòd possint; modò talem ingressum directè, aut indirectè non ordinent ad habitum religionis suscipiendum: idque siue puella nondum ad annos pubertatis peruenerit (quod est certum quoad parentes, aut tutores dictam vim inferentes, cùm sic vtantur iure, quod habent in filiam pro illa ætate) siue puella iam facta sit pubes: cùm Concilium loquatur solùm de ingressu, qui per se ordinetur ad susceptionem habitus religiosi, & aliàs talis ingressus non deroget libertati, quam Concilium intendit conseruare in puellis ad statum religiosum admittendis; vt ex verbis illius constat: quamuis alioqui, regulariter loquendo, peccent parentes cogendo puellas ad ingrediendum monasteria Monialium modo dicto, si eæ iam sint puberes; licèt enim interdum excusari possint, si habitatio illa ad tempus credatur moraliter necessaria ad decentiam, aut custodiam puellæ; seclusa tamen tali necessitate, cum filia ætatis maioris in pertinentibus ad statum animæ sit sui iuris, non potest licitè cogi à parente ad tam arctam custodiam, seu clausuram, talemque viuendi modum, etiam temporarium. ita *Suarez tom.*3. *de relig. l.*5. *cap.*9. *n.*4. addens puellam, etiam impuberem, non posse cogi ad ingrediendum monasteria Monialium causa educationis ab eo, qui in ipsam non habet potestatem, &, si cogatur, actionem esse iniuriosam, ideoque malam. Dissentiunt tamen plurimi alij DD. relati à *Diana par.*2. *tract.*15. *res.*56. quorum aliqui cum *Barbosa de off. Episc. alleg.*104. *nu.*5. *Zerola p.*2. *praxis v. moniales q.*13. *Filliuc. tr.*14. *n.*89. sustinent in casu proposito cogentes puellam puberem ad ingrediendum modo dicto incurrere excommunicationem, etiamsi non intendant illam ingredi ad habitum religionis sumendum, aut profitendum, sed solùm vt ibi maneat cum habitu sæculari, donec occurrat occasio nubendi, alij verò cum *Rodriq. tom.*2. *sum. c.*8. *n.*9. *Portell. de dub. regul. v. moniales in addit. n.*14. & *Sanch. l.*4. *mor. c.*4. *n.*12. asserunt tunc solùm incurri dictam excommunicationem, quando ingressus ille ordinaretur ad susceptionem status religiosi. quas omnes opiniones dicit Diana esse satis probabiles, ac tutas in praxi; notans ex Portello, ac Villalobos in præsenti euentu non incurri excommunicationem, si ingressus procedat ex metu reuerentiali puellæ in parentes, aut ex suasione importuna, cùm sic verè non intercedat coactio, quæ tamen præsupponitur ad contrahendam dictam excommunicationem.

QVÆRES XII. An puellę manentes in educatione apud Moniales exemptas subiaceant iurisdictioni proprij Ordinarij.

190 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta à *Layman lib.*1. *tract.*4. *c.*11. *n.*5. locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparentur ex *Glossa in Clement.*1. *de foro comp.* non omninò improbabiliter posset quis asserere dictas puellas non subiacere Ordinario, nisi in ijs casibus, in quibus ei subiacent ipsæmet Moniales exemptæ: sicut neque subiacerent in casu, quo illæ essent extra diœcesim; quamquam non desint qui oppositum sustineant, & probabiliùs ex doctrina *Suar. D.*5. *de censur. sect.*4. *num.*6. dicentis regulam illam (quòd locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparantur) intelligendam esse de loco exempto, non ratione personarum (quo modo exempta dicũtur monasteria Regularium,) sed ratione locis vt sic (quo

modo

modo exempta dicuntur aliqua loca, quæ sunt Papæ immediatè subiecta,) verum nostra sententia non est improbabilis; & colligitur ex *Regin.l.9.n.*154.*Naldo v.exemptio n.*5.*Peyrino tom.*1.*priuil. constit.*2.*Sixti IV.num.*9.*& Laym. loco supra citato* dicente se distinctionem illam Suarij apud alios non legisse.

QVÆRES XIII. An dictæ puellæ quamdiu commorantur in monasterijs Monialium exemptarum, subiaceant reseruationi casuum factæ ab Ordinario loci.

191 ℞. Differendo consequenter ad dicta *q.praeced.* videri probabile, quòd non subiaceant: si enim non subiacerent casibus Ordinarij Ferrariensis v.g. si existerent extra diœcesim Ferrariensem: sic nec illis subiacebunt, si existant in loco exempto (cuiusmodi est monasterium Monialium exemptarum:) si quidem locus exemptus æquiparatur loco extra diœcesim.ita viri valdè docti à me consulti.

QVÆRES XIV. An puellæ commorantes in Monialium monasterijs causa educationis possint tempore Interdicti, siue generalis, siue particularis audire Missam,& alia diuina Officia,recipere sacramenta, & donari ecclesiastica sepultura,sine pompa tamen.

192 ℞. Videri posse; dummodò eæ non sint excommunicatæ, aut interdictæ, & aliàs seruentur, ea quæ quoad hoc præscribuntur in *cap. Alma mater*; nimirum vt prædicta fiant, ianuis clausis, excommunicatis, ac interdictis eiectis, & campanis non pulsatis. Colligo ex *Sorbo in compend. priuileg. v. interdictum* 3. *in annotat.* §. *quinto Tertiarij*, vbi sic ait: *Tertiarij, beatæ, famuli, familiares, domestici, &c. Fratrum, & Monialium possunt tempore interdicti, siue generalis, siue particularis, Missam, cæteraq; diuina Officia audire, ecclesiastica sepultura in nostris ecclesijs sine pompa tradi, ibique; omnia Sacramenta recipere: dummodò tamen nemo ex supradictis sic excommunicatus, vel interdictus, &c. ac cæteris obseruatis limitationibus cap. Alma mater.* Et notandum, quòd secundùm ius commune, & Regularium priuilegia familiares, & domestici dicuntur omnes, qui in eorum domibus viuunt, & per eos sustentantur, quamuis aliquo tempore pro alicuius negotij causa fuerint absentes: & sic domicellæ, & seruientes, aliæque in Monialium monasterijs degentes hoc priuilegio gaudent. Vbi noto verba illa, *aliæque in Monialium monasterijs degentes*: putoque sub ijs posse intelligi puellas commorantes in monasterijs causa educationis: quippequæ viuunt in domibus Monialium, & per illas sustentantur (quamuis sumptibus suppeditatis à parentibus ipsarum puellarum) sicque vocari possunt familiares, ac domesticæ; maximè cùm simus in materia fauorabili concernente bonum spirituale animæ, quæ iuxtà regulas generales & potest, & debet ampliari, ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alij à me consulti: sed de hoc iterùm dicemus, *c.9.q.*18. §. *difficultas*.

QVÆRES XV. An casu, quo aliqua ex dictis puellis ægrotet cum periculo vitæ, possit de proprijs bonis disponere per solemne testamentum.

193 ℞. Posse, vt *sect.praced.q.*25. diximus posse de suis bonis disponere Monialem nouitiam in periculo vitæ constitutam. ita in terminis *Tamb.sup. D.*1. *qu.*2. *n.*16. *ex Naldo v. Moniales nu.*14. afferente ad id declarationem Sacræ Congregationis factam anno 1595.

SECTIO V.

De Obseruantia Clausuræ Monialium quoad Accessum extraneorum ad ipsas Moniales.

194 *VAriis iuribus prohibitus accessus ad moniales, & quidem etiam Regularibus.*

195 *Qualis acceſſus prohibeatur in dictis iuribus: non vetatur ſub pœnis factus extraordinariè.*
196 *In ijs prohibetur acceſſus tum ſimplex, tum frequens.*
197 *Frequens acceſſus iudicandus ex communi modo loquendi, & arbitrio prudentis viri.*
198 *Prohibitio accedendi ad Moniales afficit omnes fideles.*
199 *Obligat ſub mortali ex genere ſuo.*
200 *Idque modò procedit etiam quoad religioſos.*
201 *Leuitas materiæ in hoc excuſat à mortali.*
202 *Acceſſus ad Moniales indebitus eſt iniurioſus Abbatiſſæ monaſterij.*
203 *Prohibitio præfata ſub varijs pœnis eſt lata pro diuerſitate accedentium.*
204 *Regulares indebitè accedentes iure communi Ordinarij cenſuris ſubiacent.*
205 *Ex varijs capitibus excuſatur indebitus acceſſus à dictis pœnis.*
206 *Licentia accedendi ad Moniales exemptas datur, vel à ſolo Ordinario, vel à ſolo Prælato regulari, vel ab vtroque iuxta conſuetudinem: quoad non exemptas à ſolo Ordinario.*
207 *Regularibus datur ab Ordinario, ac Prælato regulari ſimul, ſi Monialis inuiſenda ſit exempta: exponuntur variæ formæ licentiæ.*
208 *De iure communi non requiritur licentia, vt accedatur ad Abbatiſſam, nouitias, & alias mulieres ſæculares degentes intra clauſuram: quod non procedit de iure proprio diœceſum.*
209 *Parentes, & filij ſine licentia accedunt ad filiam, & matrem Moniales.*
210 *Hæc prohibitio afficit Epiſcopos, ſtando in rigore iuris, non item ex conſuetudine.*
211 *Afficit peregrinos etiam in alieno territorio, cum ſit de iure communi; etſi aliàs peregrini non ſubſint legibus locorum, per quæ tranſeunt.*
212 *Non afficit pauperes mendicantes quo ad petēdam eleemoſynam à Monialibus.*
213 *Famuli ſine licentia accedunt ad deferenda Monialibus dona.*
214 *Non violat iſtam prohibitionem, qui Monialem alloquitur è domo vicina.*
215 *Nec qui loquitur per interpretem, aut per nutus: hoc tamen alij negant.*
216 *Nec qui loquitur idiomate Moniali ignoto.*
217 *Nec qui audit Monialem loquentem, nihil ipſe dicens: violat verò qui loquitur cum Moniali nihil reſpondente; quod tamen poſterius aliqui negant.*
218 *Non violat, qui ſcribit litteras Moniali.*
219 *Violat verò qui cum licentia accedit ad vnam Monialem, & loquitur cum alia.*
220 *Audiens Monialem exemptam effugit pœnas latas à proprio Ordinario.*
221 *Prohibitio adeundi Moniales non ligat impuberes.*
222 *Magiſtri canendi, aut pulſandi cymbala ordinariè non ſinuntur adire Moniales cauſa docendi.*

QVÆRES I. Quo iure, extranei, ſiue ſæculares, ſiue regulares prohibeantur accedere ad monaſteria Monialium.

194 ℞. Prohiberi tum in *cap. monaſteria de vita, & honeſt. cler.* vbi dicitur *Monaſteria Sanctimonialium ſi quis clericus ſine manifeſta, & rationabili cauſa frequentare præſumpſerint, per Epiſcopum arceatur, &, ſi non deſtiterit, ab officio eccleſiaſtico reddatur immunis; &, ſi laici, excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fideliū fiant penitus alieni:* tum in *cap. periculoſo de ſtatu regul. in 6.* quod ita habet: *Ne quis abſq; ſpeciali facultate, & ſine rationabili, & manifeſta cauſa ingrediatur, vel*

acce-

accedat ad monasteria Monialium: tum in *cap. definimus 18. q. 2.* vbi in specie prohibetur talis accessus in verbis: *Si contigerit Monachum aliquam suam propinquam videre velle, in præsentia Abbatissæ huic confabuletur per modica, & compendiosa verba, & in breui ab ea discedat*: tum denique in alijs iuribus relatis à *Tamburino de iure Abbatiss. D. 25. q. 1.* & præsertim in decreto Sacræ Congregat. de mandato Sixti V. edito anno 1590. per quod, mandatur *nulli posthac religioso cuiuscunque ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat, (Superiore, cui monasterij seu domus cura incumbit, visitatore, vel visitatoribus, Confessarioque ordinario, & extraordinario, cùm ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) licere absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congr. accedere ad monasteria, seu domus quarumcunque Monialium, vel Sororum siue sui, siue alterius cuiusuis Ordinis ad colloquendum, siue tractandum cum eis*: quamuis eadem Sacra Congregatio non parùm temperauerit rigorem dicti decreti iussu Vrbani VIII. vt indicabimus infra *c. 10. n. 20.*

Moneo hìc, quòd, cum in relatis verbis solùm sit sermo de Monialibus, & nomine Monialium non veniant neque nouitiæ (stando in odiosis) neque aliæ fœminæ intra clausuram degentes; vi præfatorum verborum videri posset alicui solùm regularibus vetari accessum ad Moniales professas; non item ad illas alias fœminas, ad quas tamen prohibetur accedere regularis in casu, quo Monialibus concionetur, aut celebret; siquidem in decreto Sixti hìc relato immediatè post verba allegata subditur; *quòd si aliquando mandato sui Superioris aliquos religiosos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seu Sororum Ecclesijs mitti contigerit prohibuerunt, ne dicti religiosi vllo quæsito colore Moniales, sorores, aut quamlibet aliam personam intra claustra degentes alloqui possint*; per hæc enim verba, *aut quamlibet aliam personam, &c.* constat venire etiam nouitias, & alias fœminas intra clausuram degentes. & hæc de rigore iuris; cùm aliàs consulendum sit, vt Regulares in vtroque casu abstineant ab accedendo ad nouitias, aliasque feminas sæculares intra monasterium commorantes. ita aliqui docti recentiores; quàm probabiliter ipsi viderint; ij certè suam sententiam firmare possunt ex dicẽdis *q. 8.*

QVÆRES II. Quid hìc intelligatur per *accedere ad monasterio* monialiũ.

195 ℞. Intelligi aditum, non quidem ad monasteria Monialium materialiter sumpta, sed ad ipsas Moniales causa illas visitandi, aut colloquendi: ac proinde in citatis iuribus non prohiberi accessum ad earum Ecclesias, sed ad illarum colloquia, & aspectum, quòd satis clarè in *c. periculoso* superiùs relato, dum ibi loco *monasterij* dicitur *ad Moniales* his verbis, *nulli pateat ingressus, vel accessus ad Moniales*: quod est dicere, *ad monasteria Monialium formaliter sumpta*. ita *Suar. to. 4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 10. n. 24. Sanch. l. 6. mor. c. 16. n. 112. Bonac. q. 3. de clauf. par. 1. num. 1. & 2.* alijque, qui consequenter dicent eum censeri accedere ad monasteria Monialium contra iura id prohibentia, qui accedit ad Ecclesiam exteriorem Monialium, ibique ex fenestella communionis diutiùs loquitur cum aliqua Moniali: cùm hoc verè sit adire Moniales causa illas alloquendi, quòd est prohibitum in citatis iuribus; sed de hoc plura in allegata *trac. de prohib. c. 6. q. 9.*

Quòd si quis ex fenestra facta in pariete Conuentus Monialium contiguo domui accedentis sine licentia accederet ad loquendum cum Moniali: probabile est illum non subijci pœnis latis contra indebitè accedentem ad Moniales; cum de tali accessu non loquatur lex vetans accessum ad Moniales, vtpotè loquens de accessu, qui fit communiter, & modo ordinario, non autem de hoc adeo extraordinario, ac insolito, lex enim loquitur de communiter contingentibus, &, si sit odiosa, non debet extendi ad casus in ea verosimiliter contentos; oppositum tamen vt probabilius colligitur ex *Diana p. 3. tr. 2. resol. 48. v. nota 7.* vbi pro se citat *Henr. l. 13. c. 26. nu. 2.* probatque suam sententiam ex eo quod in tali casu

M 3 prin-

principaliter, & per ſe prohibetur locutio cum Moniali, acceſſus verò ad Monialem per accidens; at nobiſcum ſentit *Graffius to.1. conſ.22. de ſent. excommunic. num.23.*

QVÆRES III. Quotuplex acceſſus ad Moniales interdicatur in iuribus relatis *q.1.*

196 ℞. Duplicem acceſſum interdici, in *c. quidem monaſteria de vita, & honeſtat. cleric.* frequentem acceſſum, quem DD. vocant frequentationem adeundi monaſteria Monialium: idque in ijs verbis *monaſteria Sanctimonialium ſi quiſpiam clericus ſine manifeſta, & notabili cauſa frequentare præſumpſerit, &c.* in alijs verò iuribus ſimplicem acceſſum, ſicut importat frequentatio accedendi, quæ ſupponit acceſſum ſæpiùs repetitum.

Quòd ſi quæras, quid intelligatur hic per frequentationem accedendi.

197 ℞. Non intelligi ſolùm binum acceſſum, vt putant aliqui ex *cap. ita nos 25. q.1.* generaliter aſſerentes binum actum ſufficere ad inducendam frequentiam, cùm actus geminatus conſuetudinem inducat, *c.2. C. de Epiſc. audientia*; ſed potiùs id iudicandum eſſe ex communi vſu loquendi, ac iudicio prudentis viri; quo modo *Nau. comm.3. de Regul. n 61. Rodr. tom.1. q.45. ar.2. Sanch. nu.*110. *Bonac. p.2. nu.*4. alijque arbitrantur eum non poſſe dici frequentare monaſteria Monialium, qui Moniales alloqueretur duodecies 3. annis, aut ſemel vnoquoque trimeſtri: ſecùs, ſi ter alloqueretur 3. diebus continuis: quin etiam *Sanch. n.*111. addit ſe credere tunc demum cenſeri poſſe frequentiam in præſenti materia, quando quis ſemel ſingulis menſibus, aut ter 3. diebus continuis accederet ad Moniales: vt proinde *Suar. num.*25. generaliter dicat tunc poſſe dici frequentiam, quando intra breue tempus ſæpiùs acceditur; non item, ſi inter vnum, & alterum acceſſum longum tempus interponatur.

QVÆRES IV. Quæ perſonæ prohibeantur accedere ad Monialium monaſteria vi iurium relatorum q. 1.

198 ℞. Prohiberi omnes, tam laicos, quàm clericos, ac regulares, vt apertè conſtat ex *cap. periculoſo*, in quo generaliter dicitur, *ne quis abſque ſpeciali facultate, & ſine rationabili, & manifeſta cauſa ingrediatur, vel accedat ad monaſteria Monialium:* cum alioqui in *c. monaſteria ſup. relato*, non comprehendantur Regulares, quippe quòd loquitur tantùm de laicis, & clericis; nomine quorum non veniunt Regulares in odioſis, ſicut benè aduertit *Bonac. n.* 3. monens dicto nomine non venire Epiſcopos, Prælatos, aut Canonicos Eccleſiæ cathedralis, vtpotè dignos ſpeciali nota: niſi forte verba textus ſint adeò generalia, vt extendantur ad quoslibet; quod etiam notauit *Sanch. ſup. c.15. n.74.*

QVÆRES V. An acceſſus ad Moniales ſit prohibitus ſub peccato m. ſi fiat abſque debita licentia, & cauſa legitima.

199 ℞. Eſſe, & quidem etiam ſecluſis circunſtantiis extrinſecis ſcandali, prauæ intentionis, aut etiam iniuriæ, quæ fit Abbatiſſæ monaſterij, ad cuius Moniales acceditur ſine eius licentia; quòd eſt contra ius monaſterij, ac ipſius Abbatiſſæ. ita *Rodriq. ſup. ar.4. Mirand. q.4. de Monial. ar.1. Bonac. par.3. num.1.* & alij, à quibus non videtur diſſentire *Suar. num.27.* cùm dicat ſe non dubitare, quin decretum Bonifacij (quod ſcilicet edidit de hac re, & continetur in *cap. periculoſo*) ex ſuo genere inducat obligationem ſub mortali; eſtò poſtea ſubiungat; *ſi tamen illud conſuetudine derogatum eſt, affirmare non poſſumus hoc eſſe peccatum m. ex ſuo genere, quia nullum apparet aliud ius poſitiuum, quo diſtrictè prohibeatur, ſecluſa frequentia, quam ſatis grauiter prohibet cap. monaſteria; quod non poteſt dici derogatum.* vbi ego noto, quòd, cùm Suarez non aſſerat tanquam certum, *cap. periculoſo* fuiſſe derogatum, & alij DD. de facto ſupponant non fuiſſe derogatum; non negaret Suarez acceſſum ad Moniales vigore dicti *capitis* eſſe prohibitum ſub peccato m. cùm re vera ſolùm oſtendat ſe dubitare, num illud

fuerit

fuerit derogatum, nec ne. Dissentit tamen *Sanchez num.128.* ex Nauarro dubitante, num indebitè accedens ad Moniales peccet saltem venialiter, aitque eum, qui frequentat monasteria Monialium, non committere grauem culpam, nisi ab Episcopo monitus omittat desistere: quamuis subdat, quòd, sicut accessus sine causa, & absque licentia est venialis, sic frequentans monasteria Monialium rarissimè excusatur à mortali, attentis circunstantijs extrinsecis, & præsertim scandali, quod rarissimè non inde consurget; sicut & rarissimè deficiet finis aliquis turpis. Ratio nostræ responsionis est, quòd de ratione legis est, vt in materia graui obliget sub mortali; vt tradunt communiter Doctores in materia de legibus; constat autem quod ex prohibens accessum ad Moniales ex genere suo est de re graui: vt colligitur ex grauitate finis in ea intenti; vnde solent Ordinarij dictum accessum prohibere sub grauitate finis in ea intenti; vnde solent Ordinarij dictum accessum prohibere sub grauibus censuris ecclesiasticis ipso facto incurrendis, vel reponere inter casus ipsis reseruatos; quæ vtique fieri non possent, si dictus accessus non esset mortalis.

A *Sanchez* non dissentit *Rodr. sup.* quatenus sustinens culpam accedentis ad Moniales sine licentia non esse maiorem, quam culpa venialis ex materiæ exiguitate, & ex eo quòd talis accessus videtur insufficiens causa infligendi damnationem æternam; in fine articuli allegati addit aliam rationem esse de frequentantibus monasteria Monialium sine manifesta, ac rationabili causa; dicitque esse peccatum (intelligi, mortale) nisi adsit huius legis inuincibilis ignorantia excusans à peccato: quomodo allegauimus supra ipsum *Rodriq.* pro nostra sententia: cum aliàs expressè dicat accessum ad Moniales sine licentia tantùm, aut sine licentia, & causa simul peccatum esse, sed non plus quam veniale, &, si vtrumque deficiat requisitum, grauius peccatum esse veniale, leuius autem, si alterum solum deficiat, vel licentia, vel causa rationabilis; cum *Rodriq.* sentiunt *Sanctorus in Const. Minor. cap.11. stat.7. q.1.* dicens, quod cum *Rodr.* sic Doctor classicus in rebus Regularium, in aliquo casu faciem proferre poterit, & *Lezana tom.1. c.25. nu.36.* docens accessum indebitum ad Moniales esse peccatum veniale, amoto scandalo, & circunstantijs in malum qualificantibus. Monet autem *Rodriq.* non facere contra ipsum, quod in accessu ad Moniales non raro admiscentur vana, ac otiosa verba, adeoque videtur contineri in eo grauitas materiæ: nam id non procedit regulariter in accessu raro, sed solùm in frequenti prætterquam quod verba otiosa, ac inutilia non sunt de intrinseca ratione accessus, sed sunt quid diuersum, vt patet.

200 Certè, quòd spectat ad Regulares, num videlicet ipsi peccent m. accedendo sine debita licentia ad Moniales, nec ne; estò aliàs non defuerint, qui sententiam negantem sustinuerint ea ducti ratione, quod decretum Sacræ Congregat. relatum *q.1.* & de ipsis in specie editum, sit pœnale adeoque obliget solùm ad pœnam, non ad culpam, vt notauit *Diana p.1. tr.10. resolut.22.* in præsentia tamen dicendum videtur in tali casu interuenire peccatum m. cùm id expressis verbis declarauit Sacra Congreg. 1. Iulij 1606. teste *Duard. l.3 in Bullam Cœnæ §.8. q.2. n.45.* Declaratio autem Sacræ Congreg. sic habet: *Attentis narratis, ac dubio præfato maturè discusso, & examinato, censuit Sacra Congregatio, ac declarauit Regulares accedentes ad monasteria Monialium contra formam decreti, quo huiusmodi accessus per Sacram Congregationem prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ incurrere etiam pœnam peccati mortalis.*

201 Verum tamen est, quòd, cùm leuitas materiæ in similibus rebus excuset a mortali, sic & excusabit in præsenti materia; ideoque stando in iure communi, excusabitur à mortali is, qui vna, aut altera vice accedat ad Moniales absq; debita licentia (loquendo de prohibitione facta in *cap. monasteria* interdicente non simplicem accessum, sed frequentiam accedendi, non item de ea, quæ fit in

alijs iuribus interdicentibus etiam fimplicem accefsum quamquam, etiam ftando in illis, dari poffit paruitas materiæ ex alio capite; vt fi habens facultatem loquendi cum vna Moniali, ea occafione aliam alloquatur, quafi per accidens vrbanitatis caufa, ac verbis compendiofis; quod rectè notauit Bonac. vbi fup.

202 Quòd verò innui in refponfione accedere ad Moniales fine legitima licentia cedere in iniuriam Abbatiffæ monafterij, ad quòd acceditur; aduertit exprefsè Suar. fup. id inde probans, quòd etiam inter fæculares furtiuè accedere ad colloquendum cum virgine exiftente fub cura parentum ex fuo genere eft grauis iniuria: ficque à fortiori erit in virgine facra; maximè fi acceffus fit ad loquendum per loca inufitata; cùm fic iniuria fit maior, & periculum fcandali grauius.

QVÆRES VI. Sub quibus pœnis prohibeatur acceffu ad Moniales, ftando in iure communi.

203 ℞. Diftinguendo; vel loquimur de laicis perfonis, & hæ nullam pœnam incurrunt accedendo ad Moniales, fi non adfit frequentatio accedendi: nulla enim pęna reperitur iure communi lata contra laicos taliter accedētes; debent autem excommunicari ab Epifcopo, fi frequentent Monialium monafteria, & ab eo moniti non defiftant; idq; ex *cap. monafteria*, vbi dicitur: *Si laici excommunicationi fubdantur, & à cætu fidelium fiant penitus alieni*: quod eft dicere *contra illos debere ferri excommunicationem, eofq; declarandos effe excommunicatos*. Vel loquimur de Clericis; & hi, fi frequenter monafteria Monialium, ac moniti ab Epifcopo non defiftant, debent fufpendi ab officio ecclefiaftico, ideft ab vfu ordinis, ac iurifdictionis (& hoc ex *citato c. monafteria*) immò & excommunicari, ac deponi, fi nolint corrigi, vt conftat ex *cap. vt clericorum de vita, & honeft. clericor.* fi verò interdum accedant, fed non ita, vt dici poffint frequentare, nullam pœnam incurrunt, cùm aduersùs talem acceffum nulla pęna in iure communi ftatuta fit. Vel deniq; loquimur de Regularibus; & hi, fiue frequentent monafteria Monialium, fiue etiam femel tantum accedant, incurrunt pœnam priuationis officiorum, & vocis actiuæ, ac paffiuæ ipfo facto incurrendam iuxta decretum Sacræ Congregationis editum iuffu Sixti V. & relatum q. 1. quippe quod loquitur fimpliciter de accedentibus abfq; licentia Sedis Apoftolicæ, non de frequentantibus.

An autem Regulares accedentes fine licentia ad Moniales incurrant cenfuras ab Ordinarijs ftatutas contra accedentes ad monafteria monialium fine ipforum licentia.

204 ℞. Incurrere, fi non gaudeant priuilegio relato à *Sanchez l. 7. de matr. D. 33. num. 23.* quod non poffint cenfurari ab Ordinarijs locorum. & ratio eft, quòd licet ij fint exempti, in cafu tamen propofito poffunt contra eos procedere Ordinarij, etiam cenfuris; cùm in eo procedant tanquam Sedis Apoftolicæ delegati, adeoq; non fuffragetur exemptio. quod fallit, fi gaudeant dicto priuilegio, vtpote regulares priuilegiatos eximente etiam à poteftate delegata quo ad hoc generaliter conceffa. Quod tamen non facit, quin religiofi fine debita licentia alloquentes aliquam Monialem puniri poffint ab Ordinario iuxta Gregor. XV. Conftitut. *Infcrutabili*; immò, & carcerari, tradendi ipforum Prælatis; qui tenentur eos punire, & hoc ipfum fignificare tum Sacræ Congregationi, tum Ordinario: idque ex eiufdem Sacræ Congregationis decreto, quod refert *Tamburinus de iure Abbatif. D. 25. q. 4. n. 5.* Cum quo tamen ftat, quod fi Sacra Congregatio concedit Epifcopo facultatem puniendi Regulares, etiam cenfuris: tunc ille poterit ferre cenfuras contra eos, non obftante priuilegio, §. *præcedenti* adducto ex *Sanch.* cum fic Sacra Congregatio cenfeatur derogare dicto priuilegio: idque etfi non deroget exprefsè, ac fignate: quod indicat ipfe *Sanch. fup.* dicens; *& hoc, nifi exprefsè concedantur Epifcopis, vt in ijs cafibus poffint cenfuris latis contra exemptos procedere.*

QVÆRES VII. An, & quibus ex capitibus excufari poffint à culpa, ac

penis superiùs explicatis ij, qui accedunt ad Monialium monasteria.

205 ℞. Posse excusari tum ex paruitate materiæ (vti ostendimus *q.5. §. verum tamen est:*) tum ex legitima consuetudine inducta in contrarium, per quam vsu receptum sit, vt fœminæ, ac viri, præsertim laici, absque conscientiæ scrupulo accedant ad Moniales; cùm consuetudo habeat vim legis; tum ex legitima licentia obtenta à Superiore competenti, eaque data cum causa rationabili, ac manifesta; prout statuitur in *cap. periculoso*, & *cap. monasteria* superiùs citatis: quæ licentia non est opus, quòd detur in scriptis; cùm in iure id non requiratur, & de ratione priuilegij non sit scriptura, nisi ipsa iura aliter decernant: & non finitur primo actu, si detur indefinitè, & absque tempore præfinitione: idque ob dicta superiùs *sect.3.q.35.* ita *Bonac. sup. par.5. nu.4. & 8.* addens *num.5.* quòd, licet in re præsenti non videatur sufficere licentia tacita, quæ conijcitur ex taciturnitate Superioris potentis reclamare, & non reclamantis contra accedentem ad Moniales sine expressa eius licentia; cum taciturnitas vt sic non sit sufficiens signum consensus præstiti; quatenus contingere potest, quòd Superior iusta de causa taceat, & tamen non consentiat iuxta regulam iuris, *qui tacet, neq; consentire, neq; dissentire videtur*; si tamen ex signis, & coniecturis appareat Superiorem consentire in talem accessum; tutus erit in conscientia talis accessus, vtpote factus ex licentia tacita. quòd à fortiori admittunt *Sanch. sup. n.114. & Rodriq. vbi sup.* generaliter docentes, licentiam, etiam tacitam sufficere, vt quis absque peccato accedere possit ad Moniales.

Quòd si quæras, ad quem spectet dare huiusmodi licentiam accedendi ad Moniales tam exemptas, quàm non exemptas.

206 ℞. Cum distinctione; vel Moniales, ad quas vult quis accedere, sunt immediatè subiectæ Episcopo, & licentia debet dari ab ipso Episcopo, eiusve Vicario generali; quòd est indubitatum apud omnes; vel Moniales sunt subiectæ Prælatis, siue regularibus, siue sæcularibus; & licentia concedi potest, & debet vel à solo Episcopo, vel ab Episcopo simul & Prælato proprio Monialium, vel à solo proprio Prælato, prout fert consuetudo, ac vsus vniuscuiusq; loci; in hoc enim statuit Sacra Congregatio seruandam esse locorum consuetudinem; vt benè aduertit *Tambur. sup. D.26.q.2.n.1.* ex Barbosa, & Quaranta monens huiusmodi licentias in aliquibus locis solere concedi solùm ab Episcopo, vel ab Episcopo, & Prælato Monialium simul; cùm alioqui, seclusa consuetudine, facultas concedendi dictas licentias spectet ad proprios Prælatos Monialium; quamquam consuetudo communior, saltem in hisce regionibus, habeat, vt præfatæ licentiæ concedantur à solo Episcopo, Prælatis Monialium scienter cedentibus iuri suo, fortè ad euitandos rumores, & tricas.

207 Quod autem spectat ad Regulares, ij non possunt accedere ad Moniales iuxta concessionem Vrban. VIII. nisi vltra licentiam Ordinarij interueniat etiam concessus Prælati Regularis, si Monialis, ad quam petunt accedere, sit exempta; idq; colligo ex verbis illis, quæ sunt in decreto hac de re edito, *prædictaq; licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere:* quæ vtiq; intelliguntur de Prælato Regulari.

Dubitari hìc posset, an fœmina habens licentiam accedendi ad Moniales sub his terminis *con le sue donne*, possit secum ducere mulierem aliquam extraneam, exclusa aliqua alia ex domesticis, quæ aliàs illam solet associare; idque ad gratificandum mulieri sic electæ.

℞. Videri posse; & probatum tum quia verba illa *con le sue donne*, commodè possunt explicari non solùm de mulieribus fœminam dictam ordinariè comitantibus, sed etiam de muliebri comitatu proprio statui illius concedenti; quo modo sub eo comprehendi possunt etiam feminæ extraneæ: gratia autem Principis ampliari debet, quantùm patitur verborum proprietas: tum quia ad præsentem

casum

cafum facit doctrina, quam tradit *Sanch.l.6.mor.c.16.num.49.* dicens poffe excufari feminam, quæ ex fola curiofitate videndi monafterij Monialium, illud cum debita licentia ingrederetur ad exercendum minifterium ipfius ftatui minus confonum, Monialibus tamen neceffarium; quippe quod ab ijs commodè nequit exerceri; & de facto in eo occuparetur non minùs quàm famulæ, & aliæ viliores feminæ aliàs ad talem effectum ingreffuræ: fiquidem re vera ingreditur ex caufa neceffaria, eamq; exequitur ingreffa inftar famulæ, etfi alioqui fit nobilis femina, &c. quæ doctrina à fortiori probabilem facit præfentem refponfionem; cùm etiam in ifto cafu femina electa accedat ad Moniales inftar famulæ, eique æquiparetur: qui acceffus vtiq; eft quid minus, quàm ingreffus claufuræ, vt patet. Puto quidem feminam fic licentiatam ad acceffum non poffe in fraudem legis fecum ducere plures feminas, fiue domefticas, fiue extraneas, quàm ducere communiter foleat profectura in alia loca: nam aliàs non videntur verificari verba illa *con le fue donne*, quæ intelligenda videntur folùm de comitatu eius ordinario.

Concedo tamen quod, fi fimilis licentia concedantur feminæ, quæ ordinariè folet incedere fola: poteft feminam aliquam nihilominus fecum ducere: idque ex benigna interpretatione mentis Prælati licentiam dantis, & ex quadam æquitate, ac decentia.

Addo quòd, fi quis habeat licentiam inuifendi aliquam Monialem femel pro quodlibet menfe: is non tenetur inter vnam, & alteram vifitationem interponere fpatium vnius menfis integri; fed poteft v.g. inuifere Monialem 27. die Aprilis, & iterum 2. die Maij, dummodò in reliquo menfe Maij iterum non inuifat. Moueor ex eo, quòd docet *Sancbez.l.8.de matr. D.*34. *num.*36. videlicet difpenfatum à Sacra Penitentiaria cum onere confeffionis menftruæ in perpetuum faciendæ fatisfacere, etfi ab vltima confeffiones plùs quàm menfis elabatur; vt fi confeffio præcedens facta fit 1. die Decembris, fatisfaciet, facta confeffione vltima die Ianuarij: quocunque enim die menfis fiat confeffio, verificatur illam fuiffe factam in eo menfe, quæ ratio proportionaliter procedit in præfenti cafu; cùm inuifens Monialem modo dicto femel tantùm in quolibet menfe verè dici poffit inuifere Monialem folùm femel in quolibet menfe, ideòque non excedere limites licentiæ ad hunc effectum obtentæ.

QVÆRES VIII. An requiritur licentia, vt quis poffit fine peccato accedere ad Abbatiffam monafterij, necnon ad Nouitias, puellas ibi commorantes in educatione, aut alias feminas ibi degentes caufa fecuritatis.

208 ℟. Non requiri, attento præcisè iure communi; & quidem de Abbatiffa inde patet, quòd, ficut nomine Monachorum non venit Abbas in odiofis (vt benè notauit *Gloffa in cap.fin. de fimonia*, & *Panormitan. ibidem num.*2.) fic nomine Monialium non venit Abbatiffa, ficut notant contra *Graffium l.2.de caf.referu. cap.*5.*num.*37.*Diana p.*3.*tract.*2.*refol.*48.& *Tambur.fup.D.*25. *quæft.*8. §. *ad* 5. in hoc nobifcum fentientes; vnde, cùm iure communi folùm prohibeatur acceffus ad Moniales, vt conftat ex iuribus relatis quæft.1. vi illius præcisè non erit prohibitus acceffus ad Abbatiffa, feu Prioriffa ipfarum Monialium. De Nouitijs verò patet refponfio, quòd de iure communi tantùm interdicitur acceffus ad Moniales, vt modò diximus: Nouitiæ autem non funt Moniales; cùm Monialis propriè dicatur per profeffionem: ficque fub prohibitione accedendi ad Moniales non vetatur accefsus ad Nouitias, vt in fpecie tradunt Diana, & Tamburin. locis citatis, & *Bellecch. p.* 2.*de caf. referu. quæft.*9. *num.*181. Quæ ratio à fortiori intentum probat de puellis manentibus in educatione, & alijs fœminis quibufcunq; commorantibus intrà Monialium monafteria; nam hæ nomine Monialium non veniunt, neque in odiofis, neque in fauorabilibus, cùm alias Nouitiæ in fauorabilibus reputentur Moniales. Dixi fub initium refponfionis

atten-

attento præcisè iure communi, vt indicarem iure particulari locorum posse contingere oppositum; vt si alicubi prohibeatur accessus ad Moniales, & alias quascunque fœminas intra clausuram degentes; sicut re vera fit aliquibus in locis: tunc quippe requireretur licentia, etiam vt quis accederet ad nouitias, puellas, aliasque fœminas cum Monialibus degentes: cùm prohibitio sit generalis, adeoque comprehendat illas omnes: quod tamen non puto procedere de Abbatissa, cùm de illa militet ratio allata sub initium responsionis, etiam in præsenti casu.

QVÆRES IX. An parentes, & filij indigeant licentia, vt possint accedere ad Moniales, quæ sint ipsorum filiæ, aut matres.

209 ℞. Non indigere, ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Ianuarij 1616. & relata à *Gauanto in manu. v. Monialium collocutio num.* 7. his verbis: *Patres, & Matres Monialium possunt eas alloqui sine licentia, non tamen in diebus prohibitis: item filij Monialium proprias matres;* quod declarauit eadem Sacra Congregat. 15. Martij 1619. teste eodem *Gauanto nu.* 8. Quanquam huiusmodi declarationes non sint vbique in vsu; cùm in varijs locis neque parentes ad filias Moniales, neque filij ad matres audeant accedere absque licentia Superioris competentis; siue quia ignorant ius ipsis quoad hoc concessum; siue quia Ordinarij illas declarationes non acceptarunt, aut postea abrogarunt: siue quia tales declarationes re vera non faciunt ius vniuersale, vt diximus supra. Certè, si demus præfatas declarationes esse in vsu, puto vi illarum parentes, ac filios item posse accedere ad proprias filias, & matres respectiuè quoquo modo intra Monialium monasteria degentes, etiamsi nullam ad id habeant licentiam, & alioqui ibi sit generaliter prohibitus accessus ad quascunque mulieres intra clausuram commorantes; idque iuxta regulam iuris, *l. illud, ff. ad leg. aquil. vbi est eadem ratio, ibi idem ius statui debet.*

QVÆRES X. An Episcopi, alijque Prælati extra suam diœcesim possint accedere ad Moniales sine licentia Ordinarij, aut Superioris illarum.

210 ℞. Non posse (nisi fortè præsumatur adesse tacita licentia dicti Ordinarij, aut Superioris; quam *quæst.* 7. diximus sufficere, vt quis accedere possit ad Moniales, &, si indebitè accedant, incurrere pœnas latas in *Concil. Trident. sess.* 25. *de regul.* vtpotè comprehensos in *cap. periculoso de regul. in* 6. innouato per dictum Concilio: non tamen posse excommunicari ab Ordinario loci, in quo fit accessus; idque non obstante declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tambur. supra D.* 25. *quæst.* 2. *num.* 4. his verbis: *Petitum fuit ab Illustrissimis Patribus Concilij Tridentini decreta interpretantibus declarari, an Prior Ecclesiæ Collegiatæ S. Nicolai Barensis, quamuis Episcopus, possit intuitione iurisdictionis Archiepiscopalis in casibus à Sacro Rotæ Romanæ auditorio resolutis, seruatis seruandis, excommunicari: & an eidem Priori permissum sit ad monasteria Monialium istius Ciuitatis accedere absque Amplitudinis tuæ licentia* (nempè Archiepiscopi Barensis) *& absque eo quod incurrat in censuras in edicto desuper publicato contentas; Sacra Congregat. licèt censeret Amplitudini tuæ licere D. Priorem Barensem excommunicare ex auctoritate tua ordinaria; illumque edicto contrauenientem pœnis in eo contentis subiacere: attamen tutius esse putauit, etiam S.D.N. annuente, vt Amplitudo tua tanquam Sedis Apostolicæ delegata contra dictum Priorem in casibus supra expressis ad censuras, & pœnas respectiuè procedat.* Hæc enim declaratio non probat quemlibet Ordinarium loci posse excommunicare Episcopos extraneos indebitè accedentes ad Moniales ipsi subiectas; cum edita sit in fauorem Archiepiscopi Barensis contra Priorem Barensem Episcopali dignitate fulgentem, subditum dicto Archiepiscopo: contra quem proindè Sacra Congregatio declarauit præfatum Archiepiscopum iure suo potuisse ferre excommunicationem, eò quòd Episcopatus dicti Prioris contineretur intra Prouinciam illius: quæ ratio non procedit quo ad Episcopos extraneos, sicque in ijs non habet

bet locum talis declaratio. Immò *Diana p.3. tr.2. resol.48.* ex Graffio dicit, teste experientia, Epifcopo abfque fcrupulo loqui cum Monialibus fine licentia Ordinariorum, quibus eæ fubfunt.

QVÆRES XI. An peregrini indigeant licentia Ordinarij loci, ad hoc vt licitè poffint accedere ad Moniales in locis, per quæ tranfeunt.

211 ℞. Indigere, fi fupponamus prohibitionem accedendi ad Moniales contentam in iure communi non fuiffe abrogatam; fic enim lex eft communis & confequenter obligat fideles, etiam exiftentes extra proprium territorium: ficque non fuffragatur doctrina, quam tradunt *Sanch. l.3. de matrim. D.18. num.6. Clau. Reg. l.1. cap.4. n.15.* alijque apud *Laym. l.1. tract.4. cap.12. num.4. & Dianam p.1. tract.10. resol.15.* peregrinum non teneri feruare leges locorum, in quibus obiter reperitur, dummodò non adfit periculum fcandali, cùm talis doctrina procedat folùm de confuetudinibus, ac legibus locorum particularium, non autem de communibus, prout fupponunt citati Doctores. Secùs dicendum, fi prohibitio accedendi ad Moniales fupponeretur effe de iure particulari locorum: tunc quippe locum haberet doctrina modò iudicata; quæ videri poteft probabilis, maximè ex eo quòd iurifdictio requiritur ad obligandum aliquem legibus: peregrini autem ob breuem hofpitij moram (qualem hìc fupponimus) non fubijciuntur iurifdictioni, feu non acquirunt forum, vt conftat ex *l. hæres abfens, §. proinde, ff. de iudicijs*. Nec obftat, quòd Ordinarius in caufis concernentibus materiam claufuræ Monialium procedit vt Sedis Apoftolicæ delegatus; non enim hinc fequitur peregrinos ei fubijci in dictis caufis æque ac fubijciuntur Sedi Apoftolicæ, ideoque teneri feruare edicta Ordinariorum prohibentia acceffum ad Moniales, non fecùs ac fi effent edita à Papa, fiquidem talis delegatio ipfis facta eft folùm in ordine ad Moniales exemptas; ad hoc fcilicet, vt, non obftante priuilegio exemptionis, poffint procedere contra illas in caufis concernentibus claufuram; non autem in ordine ad peregrinos earum monafteria adeuntes debitè: ficque in terminis fentit nobifcum *Diana p.3. tr.2. resol.48.*

QVÆRES XII. An pauperes victum fibi oftiatim emendicantes fine peculiari licentia poffint accedere ad Moniales caufa quærendi eleemofynam.

212 ℞. De iure communi videri poffe, & quidem ex tacita licentia Ordinariorum; quæ rationabiliter præfumi poteft tum ex vfu ferè communi: tum quia talis acceffus, cùm ex genere fuo fit pro breuiffimo tempore, non eft comprehenfus in generali prohibitione accedendi ad Moniales; tum quia regulariter in huiufmodi acceffu non militant rationes, ob quas inducta eft præfata prohibitio.

QVÆRES XIII. An famuli, & famulæ fine fpeciali licentia poffint accedere ad Moniales, vt ipfis deferant aliqua munufcula.

123 ℞. Poffe pro foro confcientiæ; & quidem, etfi aliàs non paterentur graue aliquod incommodum, non obediendo dominis ipfos mittentibus. Ducor tum quia in tali euentu faciliùs præfumi poteft tacitus confenfus Ordinariorum, qui non fupponuntur velle obligare fuis legibus cum tanto rigore; tum quia hìc interuenit paruitas materiæ excufans à peccato; de minimis autem non curat Prætor: tum quia famuli moraliter adftringuntur obedire fuis dominis, nec poffunt fine damno proprio detractare illorum iuffa; qui autem iuffu iudicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere, quia parere neceffe habet. ità *Bellocch. n.178.* ex Graffio, & Homob. & Bonac. nec improbabiliter; quamuis forum externum, vtpotè nitens præfumptionibus, dictos famulos puniret, fi abfque licentia inuenirentur acceffiffe ad Moniales; vnde omninò confulendi funt non accedere abfque debita licentia, vel certè, vt in hoc cautè fe gerant.

QVÆRES XIV. An delinquant contra prohibitionem accedendi ad colloquendum cum Monialibus, qui de domo fua pofita prope monafterium Monialium loquitur cum aliqua illarum.

214 ℞. Non

214 ℞. Non delinquere; quidquid contradicat *Graff. tom.1. conf.21. de excommunic.n.23.* ita *Diana p.3. tr.2. resol.48.* & cum eo *Tambur. sup. q.8. §. ad 1.* citans pro se Henriquez: patetque ex eo quòd pœnæ debent interpretari strictè; ideoq; si latæ sint contra accedentes ad colloquendum cum Monialibus, non debent extendi ad eum, qui loquitur quidem cum Moniali, at non accedit ad ipsam, & consequenter non facit actum externè consummatum sub dictis penis prohibitum, prout requiritur ad incurrendas dictas pœnas.

QVÆRES XV. An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, sed cum ea loquitur solùm per interpretem, aut tantùm signis, ac nutibus.

215 ℞. Non delinquere, si solùm per interpretem loquatur: quod expressè docent *Diana sup. & Tamburin. §. ad 4.* ea ducti ratione, quòd loqui per interpretem non est propriè loqui, prout requiritur ad incurrendam pœnas contra loquentes: quippe quæ sunt strictæ interpretationis, vt paulò ante diximus; quæ ratio si valet in præsenti casu, videri posset alicui valere etiam in casu, quo quis Monialem alloquatur signis, ac nutibus: quod tamen negat Diana, sed minùs consequenter, cùm aliàs concedat prohibitionem alloquendi Moniales obstare, quin ad eas mitti possint litteræ, ac nuncij; in quibus tamen militat finis prohibitionis, vt patet. ego quidem in praxi puto consulendam, & sequendam esse opinionem Dianæ, vt fauorabiliorem animæ.

QVÆRES XVI. An modo sup. dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, & cum ea loquitur idiomate, quod non intelligitur à Moniali.

216 ℞. Videri non delinquere; & probatur ex doctrina, quam in simili tradit *Sanchez l.2. mor.c.10. nu.51.* dicens legentem librum lingua sibi omninò ignota conscriptum, ac prohibitum non affici penis latis contra legentes libros prohibitos; est enim par ratio in vtroque casu.

QVÆRES XVII. An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem loquuturus cum illa, ipsa nihil respondente, vel certè illam loquentem solùm auditurus, ipso nihil dicente.

217 ℞. Diana sup. delinquere in priori casu; cùm tunc re vera loquatur cum Moniali (quod iure prohibetur) non item in posteriori; cùm lex pœnalis non debeat extendi, & alias prohibitio loquendi cum Moniali propriè non sit prohibitio audiendi Monialem: vnde, cum in hoc posteriori euentu accedens non loquatur, sed solùm audiat Monialem loquentem (quod iura non prohibent) non potest dici delinquere contra prohibitionem, quæ præcisè vetat loqui cum Moniali. ita Diana, & cum eo *Tambur. sup. §. ad 2.* contra aliquos tacito nomine relatos à Diana sustinentes, quòd, cum pœnæ debeant restringi, & colloqui sit idem, ac simul loqui; probabile videtur non incurrere excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus eum, qui cum Moniali loquitur, ipsa nihil respondentes: siquidem in tali casu non interuenit propria collocutio, quæ sola prohibetur sub censura; quæ opinio fortè non est improbabilis, attenta communi doctrina ad incurrendam censuram prærequiri effectum completum, & consummatum sub ea prohibitum; vnde oppositum sustinendum esset, si prohiberetur; non collocutio, sed præcisè locutio cum Moniali: sic quippe accedens verè diceretur loqui cum Moniali; quod supponimus esse prohibitum.

QVÆRES XVIII. An faciat contra prohibitionem accedendi ad Moniales causa colloquendi cum illis, qui ad ipsas scribit litteras.

218 ℞. Non facere: & patet tum ex dictis *q. præcedenti*, quæ hic applicari possunt proportionaliter: tum ex communi illa regula quæ habetur, *l.1. §. hæc autem verba, ff. quod quisque iuris, verba cum effectu intelligenda sunt:* quæ regula in præsenti casu non habet locum, stante quòd scribere litteras non est idem, ac loqui, sed quid omninò diuersum, vt constat. ita *Nau. conf.19. de sent. excommunicat. Sanch. l.6. mor.c.16.n.117. Rodriq. to.1. q.45. ar.3.* aliiq; apud *Tambur. §. ad 6.*

QVÆ-

QVÆRES XIX. An violet prohibitionem sup. dictam, qui accedens cum debita licentia ad vnam Monialem loquitur postea etiam cum alijs Monialibus, siue sponte accurrentibus, siue ab ipso vocatis.

219 ℞. Violare, si paruitas materiæ non excuset (vt si illis alijs Monialibus aliquid obiter dicat vrbanitatis causa, eas salutando, aut aliquam respōsionem reddendo) & alias dictæ Moniales iuxta statuta, ac locorum consuetudines non debeant ex munere suo interesse collocutioni Monialis, ad quam is accedit cum licentia: sic enim aut materiæ paruitas excusat, aut præsumitur adesse tacita licentia Superioris ad loquendum cum Monialibus ex munere suo interessentibus (cuiusmodi sunt auscultatrices;) idque ex regula connexorum, de quibus idem est iudicium, *cap. translato de constit.* vnde in his duobus casibus habens licentiam loquendi cum certa aliqua Moniali non prohibetur loqui cum alijs Monialibus ex officio interessentibus; immò & cum quibuscunque alijs, modò id faciat verbis compendiosis. Secùs, si diutiùs loquatur cum Monialibus non interessentibus ex officio; tunc enim violatur prohibitio, cùm talis collocutio dici possit facta sine licentia; facultate loquendi cùm vna certa Moniali non se extendente ad loquendum cum alijs Monialibus, vt patet. ita docti Neoterici à me consulti, & probabiliter, idque innuunt *Bonac. sup. q. 3. p. 3. n. 1. ac Bellocch. n. 176.*

QVÆRES XX. An accedens ad Moniales exemptas incurrat pœnas latas ab Ordinario contra indebitè accedentes ad monasteria Monialium.

220 ℞. Quod, cùm locus exemptus, & locus extrà diœcesim æquiparentur ex *Glossa in Clem. 1. de foro compet.* & æquiparatorum idem sit iudicium: sicut accedens ad monasterium Monialium positum extrà diœcesim (Episcopi v. gr. Ferrariensis) non sub est penis latis, ab eo contra indebitè accedentes ad Moniales; sic nec eas incurret qui accedit ad Moniales exemptas ab ordinario: cùm monasterium exemptum æquiparetur monasterio sito extrà diœcesim. Colligitur responsio ex *Reginaldo l. 9. num. 154. Naldo v. Monialis num. 17. Peyrino tom. 1. priuil. const. 2. Sixti IV. nu. 9. Bordono resol. 33. n. 12. & Laym. l. 1. tr. 4. c. 11. n. 6.* monente exceptionem illam, quam facit *Suarez D. 5. de censur. sect. 4. n. 6.* de loco pleno exempto per se, & de loco exempto ratione personarum, non vidisse apud alios. Nec obstat, quòd, admissa hac responsione, extrahens frumentum sine licentia non incurreret penas; cùm delictum extractionis consumetur in loco non subiecto, non minùs, quàm in loco exempto consumetur delictum indebiti accessus ad Moniales: cùm enim prohibitio extrahendi frumentum, & prohibitio accedendi ad Moniales fiant ratione damni vitandi: & damnum accedendi ad Moniales inferatur in termino ad quem; damnum verò extractionis in termino à quo: mirum non est, quòd diuersus subiectionis terminus attendi debeat, & consequenter in priori casu incurrantur penæ, non item in posteriori: cùm in his duobus casibus magna adsit rationis disparitas.

QVÆRES XXI. An dici possint transgressores præsentis prohibitionis pueri, ac puellæ, si ante 14. annum completum sine licentia accedant ad Moniales causa colloquendi cùm illis, & diutiùs colloquantur.

221 ℞. Non posse dici transgressores, & probatur tum quia respectu illorum non concurrunt causæ, ex quibus solet induci dicta prohibitio: sicque procedit doctrina, quod *cessante fine legis cessat lex*: tum quia Ecclesia non solet cogere quemquam suis censuris ante annos pubertatis, compatiens fragilitati illius ætatis; constat autem quòd talis prohibitio solet fieri sub aliqua censura. ita *Tambur. §. ad 8. ex Bonac. Diana sup.* & alij contra *Graffium tom. 1. cons. 22. de sentent. excommunicat. n. 9.* cuius opinio vtique est probabilior.

QVÆRES XXII. An Ordinarij, ac Superiores Monialium possint permittere, vt Magistri canendi, aut pulsandi cymbala, aliaque musica instrumenta possint accedere ad Moniales, vt eas doceant.

222 ℞. Non debere; immò nec posse: cùm id expressè prohibuerit Sacra Congregatio Episcoporum 13. Sept. 1583. teste *Gauanto in manu. v. Monialium collocutio num.*4. qui huiusmodi prohibitionem refert his verbis: *Non permittatur accessus ad Moniales sub prætexto docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, cantumve ad crates.*

CAPVT VI.

De varijs Obligationibus, ad quas tenentur Moniales ratione Status religiosi.

1 *Moniales debent tendere ad perfectionem per media præscripta in regulâ.*
2 *Non tenentur tamen vi status esse perfectæ.*
3 *Implent hanc obligationem obseruando Vota religiosa, ac præcepta.*
4 *Tenentur ad regulam eo genere obligationis, quo in ea præscribitur (non tenentur tamen statutis Ordinis, si subsint immediatè Ordinario loci) sed non sub voto ad omnia in ea posita, etsi voueant regulam.*
5 *Quando peccent contra hanc obligationem statuendo non seruare regulam.*
6 *Peccant solùm vstatuendo non seruare regulas obligantes ad veniale.*
7 *Interdum Moniales vnus Conuentus non obligantur ad legem generalem, vtpote ab ipsis non acceptatam, aut certè abrogatam.*
8 *De iure communi tenentur solùm ad confessionem annuam, & communionem Paschalem: nec vllo iure probatur oppositum.*
9 *Feria 6. Parasceue communicant: & in Missa in festo Natiuitatis D. N. media nocte celebrari solita.*
10 *De iure communi non tenentur audire Missam frequentiùs, quam alij fideles: in eius auditione sufficit attentio externa, ac moralis præsentia: eius obligatio admittit leuitatem materiæ, quæ variè assignatur: ea interdum præuenienda: impletur audiendo mediam Missam ab vno, & mediam ab alio: idque etiam eodem tempore: plures item Missæ ex diuerso titulo debitæ simul audiuntur audiens Missam potest recitare horas debitas ex præcepto, imò confiteri sacramentaliter iuxtà aliquos.*
11 *Debent curare, si possunt, vt in suis templis dicatur Missa Conuentualis.*
12 *Recitant horas in choro ex consuetudine, non tamen singulæ Moniales tenentur ad id.*
13 *Quid statuerit Leo X. de hoc; Abbatissa dispensat quo ad tempus recitandi horas in choro.*
14 *Recitare debent horas extrà chorum: nec id sine nota temeritatis potest negari; etsi aliqui id negent, num enim quidquid sustinent aliqui Doctores, censeri debet probabile.*
15 *Laicæ tamen loco horarum tenentur solùm ad certas præces; at non sub mortali.*
16 *Ex indulto Clement. VII. Moniales choristæ, si sint imperitiores, possunt recitare officium Monialium laicarum, & quidem non sub mortali; alia item talia indulta ijs concessa.*
17 *Satisfacit recitans horas sine vlla attentione interna; item recitans Officium pro Officio: non omnis omissio partis horarum est mortalis: eæ interrumpuntur sine culpa graui: idque procedit de inuertente ordine earum; earum syncopatio non est semper mortalis; in dubio an recitatæ sint, non repetuntur: recitans cum alio satis-*

satisfacit audiendo ab illo omnes lectiones: recitanti certam orationem in fine horarum remittuntur defectus commissis in illis dicendis: omittens simul omnes horas vnicum facit peccatum; sicut omittens Officium Defunctorum cum Officio de Octaua in die Defunctorum; recitans horas lingua vulgari peccat m. etsi alij id negent.

18 *Moniales exemptæ tenentur ab Officia Sanctorum Ordinis: secùs, si subsint Ordinario; etsi hæ possint ea recitare.*

19 *Extrà chorum non tenentur ad Officia Defunctorum dici solita pro benefactoribus nec ad Litanias in Rogationibus, etsi non intersint processioni; quod alij negant.*

20 *Non peccant omittendo preces indictas pro Benefactoribus.*

21 *Tenentur ad habitum Religiosum, ac tonsuram: prohibentur induere habitum virorum.*

22 *Tenentur ad clausuram.*

23 *Iure communi tenentur solum ad ieiunia communia omnibus fidelibus.*

24 *Ad ieiunia Aduentus regulariter non tenentur sub mortali.*

25 *Quinquagenariæ excusantur à ieiunijs Ecclesiæ, & Regulæ; sicut & eæ, quæ 21. annum non expleuerunt (quod alij negant) & hæ saltem dispensari possunt in ieiunijs Regulæ sine magna difficultate: vouens ieiunare post 60. annum tenetur ieiunare si votum sit ad totam vitam.*

26 *Non tenentur ad ieiunia Diœcesis, in qua degunt.*

27 *In die ieiunij anticipant comestionem per horam cum dimidia ante meridiem: assignatur quantitas refectiunculæ vespertinæ, eaque maior in vigilia Natiu. D. N. etsi sumatur hora prandij: generaliter sumi potest refectiuncula hora prandij dilato prandio in vesperam, etiam sine causa, & quidem sine culpa veniali iuxta aliquos: in dicta refectiuncula sumi potest iusculum excedens 8. vncias: inseruiturus mensæ in die ieiunij aliquid edit prandium postea prosecuturus: talis prosecutio est licita post longum tempus, idque in varijs casibus, qui proponuntur: accumbens mensæ potest edere, etsi plicato linteolo proposuerit non edere & hoc interdum licèt finitum sit prandium; quod à fortiori procedit, si prandium adhuc durat; ieiunans extra prandium aliquid cibi sumit, ne polus noceat, & pluries; is verò modicus est, si sit infra vnicam: in refectiuncula nequit cibus coctus cum iusculo sumi in quantitate in qua sumeretur crudus: vua sumpta per modum cibi seclusa paruitatem materiæ violat ieiunium.*

28 *Obseruant festa, censuras, ac interdicta Ordinarij loci.*

29 *Iuxtà aliquos in die festo faciunt rechamaturas.*

30 *Ad processionem in diebus Rogationum non tenentur strictè.*

31 *Soluunt debita contracta, nisi excuset impotentia: at recipientes ab ijs ad illicita interdum non tenentur restituere.*

32 *Tenentur corripere proximum, & maximè Superiorissæ.*

33 *Possunt facere eleemosynas, sed non tenentur semper, etsi sint Superiorissæ.*

34 *Solicitatæ à Confessario ad turpia, tenentur eum denunciare: qua de re plura scitu digna notantur.*

QVÆRES I. An, & quo modò Moniales debeant tendere ad perfectionem religiosam.

1 ℞. Debere tendere: non quidem per omnia, & singula media, quæ simpliciter possunt deseruire ad talem effectum, sed solùm per media, quæ ipsis præscribuntur in regulis, seu Constitutionibus proprij Ordinis est communis DD. cum

S. Thom.

S.Thom. 2.2.q.186.art.2. & probatur ex eo quòd nec Deus, nec Ecclesia, nec finis status religiosi: nec ipsa vota religiosa aliquid ampliùs petunt, quàm vt religiosus ducat vitam regularem iuxta proprium Institutum à Sede Apostolica approbatum: id autem sufficienter impletur, si Moniales tendant ad perfectionem religiosam per media præscripta in propria regula, seu constitutionibus.

2 Vbi notandum ex eodem *S.Thom.q.184.art.5.ad 2.* Moniales ex vi sua status non teneri esse perfectas, sed solùm curare exequi ea, quæ conferre possunt ad acquirendam perfectionem religiosam consistentem in dilectione Dei, ac Proximi, & in eo quòd per consilia Euangelica, & præsertim per 3. vota substantialia religionis religiosus tacet studio christianarum virtutum, harum exercitio remouendo ea omnia, quæ acquisitioni ipsius religiosæ perfectionis obstare possũt.

Quòd si quæras, ad quid absolutè teneatur Monialis, vt dici possit implere obligationem, quam habet tendendi ad perfectionem religiosam.

3 ℞. Teneri intendere seruare sua vota integrè, prout in sua regula fiunt, & alia omnia præcepta proprij Ordinis vltra communia. ita *Suar.to.4. de relig. tract.8. l.1.c.4.n.11.* & patet, quia, si id faciat Monialis, verè tendit ad perfectionem, cùm sic velit seruare statum, qui secundùm se est in consilio tantùm, & non sub præcepto (in quo consistit tendentia ad præfectionem:) non enim religiosus debet habere intentionem currendi ad perfectionem, sed solùm tendendi ad illam, vt benè aduertit *Sylu.v.religio 1.q.3.* quamuis alioqui teneatur retinere propositum vtendi aliquo medio, quod non sit in præcepto, sicut iam indicauimus; vnde infert idem Sylu. religiosum non esse extra statum salutis, si vnum retineat medium conducens ad perfectionem aliàs in malo statu futurus, si omnia media ad finem perfectionis à se omninò abdicat; quod est bene notandum; sed de hoc latiùs in *1.tr.nostri manual.*

QVÆRES II. An, & quo genere obligationis teneantur Moniales seruare Regulam, seu Constitutiones, & statuta proprij Ordinis.

4 ℞. Teneri, & quidem cum obligatione siue ad culpam mortalem, aut venialem, siue ad pœnam, pro vt illarum Auctores instituerunt: regula enim religiosa non est propriè consilium, sed necessitatem aliquam inducit operandi, per hoc participans de ratione legis, & differens à puro consilio: siquidem præter regulam dantur alia multa, quæ fieri possunt à religiosis ex consilio: cùm tota perfectio non sit in sola regula, sicut rectè notauit *S.Benedictus c.vlt.suæ regulæ:* vnde ad cognoscendam obligationem regulæ Monialium, inspici debet ipsa regula, & ex eius tenore colligendum est, an obliget ad culpam, siue mortalem, siue venialem; vel solùm ad pœnam, & hanc, siue determinatè taxatam, siue commissam prudenti arbitrio Superioris. Ratio responsionis est, quòd Moniales omnes profitentur regulam, & promittunt obedientiam iuxta regulam: vnusquisque verò debet implere id, quod promittit, & quòd competit statui, quem profitetur, ita *Suar.sup.tr.9.l.1.c.12.n.11.* monens quòd, quamuis statuta religionis non obligent ad culpam, possunt Moniales per suos Prælatos cogi ad illorum obseruantiam, cuius ipsis peculiarem curam habere debent in visitationibus earundem Monialium.

Vnum hìc ego moneo (quod etiam noto in *tract.de obligat.c.2.q.31.*) nimirum Moniales, quæ subiectæ sunt immediatè Ordinario, & non ampliùs subijciuntur regimini Prælati regularis, non teneri seruare statuta, quæ postea fiant in Ordine à Prælatis regularibus siquidem lex non potest ferri, nisi in subditos: Moniales autem non sunt subditæ Prælatis regularibus, si, quo tempore fiunt illa statuta, sunt immediatæ subiectæ Ordinario: præterquamquòd alioqui possent onerari statutis tam ab Ordinario, quàm à Prælatis regularibus, sicque plus iustò grauari contra leges æquitatis.

Et hoc puto procedere etiam quo ad statuta edita in Ordine, quo tempore

Moniales subiacebant eius iurisdictioni: cum eadem ratio sit de his, ac de illis, quæ eduntur, postquam exemptæ sunt à potestate Ordinis. Moueor tum ex ratione paulò ante allata quo ad statuta futura, quæ intentum probat etiam quo ad præterita: tum ex regula, quam tradit *Sanch.l.7.de matr.D.10. num.10. ex Dominico, & Franco*; nimirum quod, quando duo sic se habent, vt vnum sit mensura, & alterum res mensa; lex corrigens, vel limitans mensuram, censetur pariter corrigere, ac limitare rem mensam, si eadem ratio militet in vtrisque: cum ergo respectu Monialium mensura obligationis ad obseruanda statuta Ordinis sit subiectio ad ipsum Ordinem, & obligatio ad statuta sit res mensa; eò ipso quod tollitur subiectio ad Ordinem (quo modo verè tollitur, quando Moniales ab eius potestate eximuntur) tolletur & obligatio statutorum, etiam antea editorum; adeoque Moniales amplius non obligabuntur ad eorum obseruantiam. Quod tamen non procedit de obseruantia Regulæ: ad eam enim tenentur Moniales, quantumuis eximantur à potestate Ordinis: quippe quæ hoc ipso quod manent Religiosæ, debent seruare aliquam Regulam; & cum adhuc sint Religiosæ prioris Ordinis, debent seruare Regulam præfati Ordinis: quod non procedit de statutis Ordinis, cum ad illorum obseruantiam non requiratur solùm professio religiosa talis Ordinis, sed actualis subiectio ad illum.

Addo Moniales vouentes regulam S.Claræ v.g. (vt faciunt Capuccinæ Ferrariæ sub his verbis: *Promitto Deo me toto vitæ meæ tempore in perpetuum formam, & vitam pauperum Sororum S.Claræ*) non peccare contra votum, quoties violant dictam regulam: sed solùm, quando illam violant in materia votorum substantialium religionis, vel alterius voti; quod fortè emittant ex speciali instituto, & contineatur in regula. ita *Peyrinus de R.S.q.1.c.5.* §. *noto primò ex S.Tho. 2.2. q.186. art.9. ad 1. alijsque* cum quibus sentit *Bordonus c. 1. de profess. q.48.* & probatur, quia vouens regulam non vouet implere omnia, quæ continentur in regula, sed tantùm vouet vitam regularem; quæ consistit in votis substantialibus religionis: aliàs religio, in qua vouetur regula, esset suis religiosis in laqueum perditionis; quippe quæ plura continet minima, quæ ex humana fragilitate facillimè solent violari.

5 Monet autem *Suar.sup.tract.8.l.1.c.4. num.15.* quòd, quamuis, moraliter loquendo, non possit reperiri religiosus adeò rectus in substantialibus, seu necessarijs, vt illæsa ea seruare statuat, qui in reliquis sit ita remissus, vt intendat nullam omninò regulam seruare, aut semper & in omnibus transgredi (quod vix potest contingere absque contemptu:) potest tamen facilè inueniri religiosus sic remissus, vt contentus necessarijs nolit esse solicitus de alijs, adeoque statuat non semper seruare regulam; sed solùm quando disciplina ipsa, ac ordo religiosus morali quadam necessitate compulerit; vel quando id fieri possit absque grauamine, ac difficultate; cum quo proposito constat talem religiosum velle in aliquibus actibus, vel secundùm regulam vel vltra illam operari multa opera supererogationis, ac meliora facere; sicque in tali intentione per se, & ex vi obiecti nullum videtur committi peccatum, si regula Ordinis ad nullum obliget peccatum. Quæ dicta esse volo, non vt monialibus, alijsve Religiosis occasionem tribuam remissè viuendi, seque exponendi periculo peccandi, sed ne inijciam laqueum, imponendo periculum peccandi m. vbi verè non est; vt habet ipsemet Suarez.

Dices, quid si regula obliget ad culpam venialem tantùm, qualiter peccabit Monialis proponendo frangere illam, oblata occasione?

6 ℞. Secluso periculo grauioris lapsus, & contemptu non peccaturam m. sed solùm venialiter; peccato tamen grauiori in genere culpæ venialis, sicut enim transgredi talem regulam est peccatum v. sic & erit id proponere; grauius tamen, quatenus in eo proposito maior malitia includitur, quàm in qualibet parti-

culari

culari transgressione. ita *Suar. n.* 16. addens facilè defendi posse in dicto proposito non contineri tot malitias, quot sunt regulæ diuersarum virtutum, sed vnicam tantùm contra generalem rationem obediendi legi; sicut enim obseruationes omnium regularum conueniunt in hac generali ratione: sic transgressio regulæ vt sic præcisè opponitur generali illi rationi, ideoque intentione voluntatis in eam præcisè tendente, ex illa consurgit vna specifica malitia, non autem multiplex; qua de re *Castrus Pal. tr.* 16. *D.* 4. *p.* 1. *n.* 4.

Placet hìc resoluere dubium olim propositum; an scilicet in casu, quo lex aliqua generalis fiat pro omnibus Monialibus vnius Diœcesis, si constet illam in aliquo Conuentu Monialium non fuisse acceptatam à maiori parte Monialium dicti conuentus, aut certè fuisse postea abrogatam, Monialibus aliorum conuentuum maiori ex parte obseruantibus talem legem; an, inquam, ista lex obliget Moniales præfati conuentus.

7 ℞. Videri non obligare; & inde suadetur quòd, quando dicitur acceptatio legis debere fieri à maiori parte communitatis, id non intelligitur de communitate solùm totali (v.g. de toto aliquo regno) sed etiam de communitate particulari, & quidem etsi non sit satis ampla (quod est contra *Baldellum l.* 5. *D.* 18. *n.* 23. requirentem in proposito casu, vt communitas sit satis ampla;) qualis vtique est etiam particularis conuentus Monialium vnius diœcesis; quod satis apertè indicat *Bonac. D.* 1. *de legibus q.* 1. *par. vlt.* §. 3. *num.* 15. dicens communitatem fœminarum posse sua consuetudine ius inducere. cùm ergò lex non obliget, nisi sit acceptata; si moniales vnius conuentus pro maiori parte non acceptent legem aliquam generalem latam à legitimo Superiore pro omnibus Monialibus illius diœcesis; eæ ad illam non obligantur, quamuis Moniales aliorum conuentuum communiter illam obseruent, vtpote ab ipsis acceptatam, & postea non abrogatam. colligitur responsio ex *Bonacina sup. p.* 4. *num.* 33. pro se citante Glossam, Nauarrum, Azorium, Salas, Valent. Reginald. & alios.

QVÆRES III. Ad quam Sacramentorum frequentiam teneantur Moniales ex vi iuris communis.

8 ℞. De rigore præcepti obligantis sub mortali non teneri, nisi ad confessionem annuam, & communionem in paschate: sicut tenentur alij fideles ex *cap. vtriusq; sexus de pœnit. & remiss.* de consilio autem teneri ad confessionem, & communionem menstruam ex decreto *Concilij Trid. sess.* 25. *c.* 10. *de Regul.* vbi referens in margine Clementinam *ne in agro de statu Mon.* (quæ iuxta dicenda posset ingerere aliquam difficultatem) sic habet: *Attendant diligenter Episcopi, & cæteri Superiores monasteriorum Sanctimonialium, vt in Constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt saltem singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & Sacrosanctam Eucharistiam suscipiant: vt eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter sustinendas.* Quæ verba, si benè perpendantur, indicant Concilium neque imponere præceptum Monialibus, vt singulis mensibus confiteantur, & communicent; neque præcipere, vt illud imponatur; sed solum admonere Episcopos, & Superiores ipsarum Monialium, vt in earum constitutionibus illas moneant de dicta Sacramentorum frequentia; quod est illam proponere per modum consilij, non autem sub obligatione præcepti adstringentis sub mortali, vt apertè colligitur ex verbo *admoneantur.* ita contra *Nauarrum c.* 21. *num.* 59. & alios *Miranda q.* 10. *de Monial. artic.* 1. *Fagund. præc.* 3. *Eccl. l.* 1. *c.* 6. *nu.* 8. *Regin. l.* 29. *nu.* 73. & alij apud *Tamburinum sup. D.* 16. *q.* 6. *num.* 2.

Nec obstat, quòd in citata *Clement.* §. *sanè*, dicitur: *Singulis mensibus tam in monasterijs, quàm extra, sublata occasione quacunq; ad confessionem saltem semel accedant omnes, & singuli Monachi, & in prima dominica mensis eiuslibet in monasterijs semper communicent, &c.* quæ verba important non consilium, sed præ-

ceptum, nec videntur abrogata per Concilium Trident. quod potiùs, ea allegando in margine, indicat se illa approbare (vnde Caietanus relatus à Miranda putat Moniales teneri semel confiteri in mense, etiamsi habeant solùm venialia, idque ad implendum præceptum dictæ Clementinæ: *Sotus verò in 4. d.18. qu.1. art.3.* reijciens hanc opinionem tanquam nimis rigidam docet præceptum positum in præfata Clementina solùm abbreuiasse tempus confessionis pro religiosis, siue Monachis; ita vt, sicut fideles omnes tenentur singulis annis confiteri, si habeant mortalia, sic & Monachi teneantur confiteri singulis mensibus, si mortalia habeant. Non obstat, inquam; primò quidem quia citata Clementina loquitur de Monachis nigris, ideoque non debet extendi ad alios religiosos, & multo minus ad Moniales, vt colligitur ex *glossa ibi v. singuli*: secundò quia, estò detur, edictam Clementinam extendi modo dicto; ea fuit moderata per Concilium Trident. suprà: sicut constat ex verbo *admoneantur*, quod adhibet, alioqui indicans se apponendo in margine dictam Clementinam, ad eam respexisse in conficiendo decreto à nobis relato in præsenti responsione.

Quòd si hìc obiter quæras, an Moniales possint communicare feria sexta parasceue, si occurrat iusta causa; verb. grat. festum Annuntiationis B. Virginis.

9 ℞. Videri posse: & probatur tum quia hoc est per se bonum, nec extat prohibitio in contrarium; non ergò apparet, vnde debeat damnari, ac reprobari; tum quia quod dicitur *in c. sabbato de consecr. dist.3.* Sacramenta eo die penitus non celebrari, manifestè intelligi debet de sacrificio Missæ, non autem de communione laica: cùm celebrare sacramenta, propriè loquendo non sit ministrare eucharistiam populo, sed eam conficere. ita *Sà v. Euchar. n.19. Suar. D. 80. de Sacr. sect.2. Fagundez præc.1. eccl. l.3. c.15. n.16.* alijque quos citat, & sequitur *Diana p.6. tr.6. res.19.* addens ex Vasquez quemlibet ex causa, vel deuotione posse dicta feria sexta communicare: intellige, nisi subsit periculum scandali; quod sine dubio facilè posset caueri.

Addo Moniales, si velint, posse communicare in Missa dici solita media nocte in Natiuitate Domini: idque ex doctrina, quam tradit *Suarez D. 69. De euch. sect.4. §. tandem inquiri potest ex Angelo, ac Syluestro, & sequuntur Laym. lib.5. tract.4. c.6. num.19. Fagund. præc.3. Eccl. l.3. c.7. num.* 13. & alij; nimirum seruato ieiunio, secluso scandalo, ac per se loquendo, posse hominem qualibet hora diei communicare; etsi communio frequentiùs dari soleat vsq; ad meridiem, eò quod illud tempus sit opportunius: nulla enim est lex; quæ ad hoc obliget; nec consuetudo hactenus ita introducta est, vt præceptum induxerit. quæ doctrina in eo fundatur, quod dies, intra quem licet communicare, computatur à media nocte in mediam noctem.

QVÆRES IV. An Moniales teneantur audire Missam frequentiùs, quàm teneantur alij fideles.

10 ℞. Quòd, quamuis maximè deceat Moniales, aliosque Religiosos quàm frequentissimè audire Missam ob maximum fructum spiritualem inde prouenientem, vt in specie notauit *S. Antonin. 3.p. tit.16. c.7. §.2.* sicque communiter in regulis, seu constitutionibus religionum præscribi soleat quotidiana Missæ auditio; nihilominus, stando in iure communi, Moniales non tenentur frequentiùs audire Missam, quàm teneantur alij fideles; nimirum in diebus dominicis, ac festis ex præcepto, siue communibus toti Ecclesiæ, siue proprijs vniuscuiusque; diœcesis, idest ab Ordinario inductis; idque tum ex *cap. omnes fideles de consecrat. d.1.* sub quo vtique comprehenduntur etiam Moniales, & alij religiosi, cùm etiam ipsi sint fideles.

Ex occasione autem obligationis audiendi Missam hìc explicatam placet modò proponere aliqua dubia practica de ipsa obligatione, quæ à Monialibus proponi

poni possent suis Confessarijs, vt, si fortè hi de ijs interrogentur, promptè, ac benè respondere valeant.

Dico ergò 1. ad implendum præceptum Missæ sufficere attentionem externam: eo modo, quo *infra q.7. §.moneo igitur* 1.diximus illam sufficere ad implendum præceptum horarum canonicarum. *Diana p.1. tract.12. resol.2. ex Coninckbo, & Laym. Cardin. de Lugo D.22. n.29. alijque ab ipso citati n.27.*

Dico 2. ad satisfaciendum huic præcepto requiri moralem præsentiam in eo consistentem, vt assistens missæ vel audiat, vel videat celebrantem, vel saltem societ alios videntes, aut audientes surgendo, genua flectendo, ac pectus tundendo cum alijs. *Fagund. præc.1. eccl. l.1. c.7. num.3. ex Sanch. Ledesma, & Segura*; à quibus non dissentit *Cardin. de Lugo sup. n.20.* hinc benè inferens *n.21.* posse impleri hoc præceptum audiendo Missam ex fenestra propriæ domus, si audiens inde videat Sacerdotem in Ecclesia ex aduerso celebrantem, & altare, in quo celebratur, non ita distet à fenestra, vt impediat moralem præsentiam; sic verè non impediret, si distantia non sit vltra 30. passus: sic *Cardinalis*, & meo iudicio probabiliter.

Dico 3. duriusculum videri damnare de mortali illum, qui interueniret Missæ ab offertorio (vnde principium Missæ desumi debet, teste *Isidoro*) vsq; ad benedictionem Sacerdotis. *Laym. l.4. tract.7. c.3. n.3. ex Amalario* monens tamen se nihil definire contra communem sententiam; ex Doctorib. enim plures apud *Fagund. c.6. n.2.* censent non peccare m. illum, qui à principio Missæ omittit vsq; ad euangelium exclusiuè; alij verò apud *Bonacinam D.4. de Sacram. q.vlt. p.11. n.17.* sustinent non peccare m. eum, qui accedit ad Missam post recitatum Euangelium: si reliquum Missæ audiat vsque ad Euangelium S.Ioannis inclusiuè.

Dico 4. Monialem, quæ præuidet fore, vt Missam audire non possit per vltimas 3. horas ante meridiem (eò quòd v. g. corripietur febri quartana) si possit absque notabili incommodo præuenire auditionem Missæ, teneri præuenire sub mortali: cum præceptum Missæ quò ad horam, in qua illa audienda est, non statuat tempus omninò limitatum, sed solùm Missam ea die audiri quacunque hora, moraliter loquendo, id fieri potest. colligitur ex *Lessio l.4. c.2. n.56. Sanch. l.1. mor. c.12. n.32.*

Dico 5. iuxtà plures, & graues Doctores relatos à *Diana p.2. tract.17. resol.18.* non videri improbabile Monialem satisfacere præcepto Missæ, si audiat mediam Missam ab vno Sacerdote, v. g. post consecrationem vsque ad finem, audiendo posteà ab alio Sacerdote aliam Missam a principio vsque ad consecrationem exclusiuè: cùm sic audiatur Missa integra, & ordo partium inter se non videatur esse de substantia præcepti; contraria tamen sententia est probabilior, & in praxi regulariter amplectenda. Imò *Diana sup. ex Molfesio Hurtado, & S. Fausto* putat impleri præceptum Missæ, si ea eodem tempore simul audiatur à duobus Sacerdotibus, ab vno à principio Missæ vsque ad consecrationem, & ab alio à consecratione vsque ad finem; additque *p.5. tract.14. resol.51. ex S. Fausto* posse quem eodem tempore audire 3. Missas ex triplici titulo diuerso debitas, v.g. ex voto; præcepto Ecclesiæ, ac pœnitentia imposita à Confessario.

Dico 6. Moniales tempore Missæ debitæ ex præcepto Ecclesiæ posse recitare horas canonicas ex debito professionis recitandas, vel alias preces debitas ex voto, aut pœnitentia; cùm in auditione Missæ, ac recitatione precum sufficiat attentio mediocris, ideòque sufficienter eodem tempore attendi possit ad vtramque *Fagundez sup. l.2. cap.7. num.10.* pro se adducens alios 9. Doctores; addensque *c.9. num.12.* implere præceptum Missæ illum, qui eo tempore confitetur sacramentaliter: quòd item probabile putant *Reginald. lib.19. num. 14.* & alij docti recentiores, non omninò dissentiente *Suarez D.88. de Euchar. sect.3.* cùm ibi dicat, *Quidam putant toto illo tempore* (loquitur de missa) *necessariam esse atten-*

tionem ad ipsum Deum vel orando, seu petendo, vel gratias agendo, vel etiam de peccatis dolendo, vel aliquid simile.

QVÆRES V. An Moniales teneantur curare, vt in suis templis celebretur missa conuentualis quotidie.

11 ℞. Teneri, si commodè possint, & non adsit impedimentum, quod obstet. & ratio est, quòd in *cap. cum creatura de celebrat. miss.* 5. *rubr.* habetur in Ecclesijs collegialibus quotidie celebrandam esse missam conuentualem de festo, aut de feria iuxta temporis conuenientiam: monasteria autem Monialium sunt Ecclesiæ collegiatæ, vt ait rubrica in citato *cap. cum creatura*, sicq; comprehenduntur sub dispositione dicti iuris. ita *Tambur. sup. D.* 15. *q* 6. *num.* 1. ex Corduba, ac Sylu. monens Capellanos Monialium debere dicere Missam de Sancto, de quo fit Officium ab ipsis Monialibus (ex missali tamen Romano) non verò teneri eam applicare pro benefactoribus viuis, atque defunctis; esto religiosi Ordinis id habeant in vsu; vt notarunt etiam *Rodriq. tom.* 3. *q.* 6. *art.* 7. *& Portell. de dub. reg. v. missa n.* 7.

QVÆRES VI. An, & quo iure moniales teneantur recitare horas canonicas in choro.

12 ℞. Teneri, si sint ex deputatis ad chorum: idq; non ex vllo præcepto canonico, quod extet, sed solùm ex peculiari instituto, ac consuetudine vbiq; recepta: vt colligitur ex *Clem. l. de celeb. miss. c. dolentes tit. eod.* ita *Mirand. q.* 9. *de Monial. ar.* 6. *Lezan. to.* 1. *c.* 25. *n.* 13. *Tamb. sup. q.* 1. *n.* 2. & alij, patetq; ex dictis, si aduertero cum *Suarez l.* 4. *de hor. canon. c.* 10. *n.* 15. ex obligatione chori in toto corpore monasterij existente non sufficienter nasci obligationem chori in singulis Monialibus: hæ enim vi legi generalis obligantis sub mortali non tenentur recitare diuinum Officium in choro, nisi speciali constitutione id ipsis præcipiatur; vnde *Caiet. v. hora canonica, ait: Vbi contemptus deest, & propter meam absentiam non notabiliter læditur diuini cultus officium, & Prælati dissimulant, non incurro m. peccatum ex hoc quòd desum horis canonicis in Ecclesia mea; quia contra præceptum iuris positiui propriè non venio, nec notabile damnum infero diuino cultui.* quod approbat etiam *Tamburin. num.* 3. his verbis: *Quando Superior non imponit speciale, aut personale præceptum, non est talis obligatio* (videlicet frequentandi chorum) *in singulis ex præcepto*, sed de hoc plura *Suar. vbi sup. n.* 7. 8. 9. 15. *&* 16.

13 Moneo solùm ex *Rodriq. tom.* 3. *qu.* 6. *art.* 6. Leonem X. quo ad obligationem persoluendi diuinum Officium in choro decreuisse, etiam sanas Moniales S. Claræ non teneri semper Officium huiusmodi in choro persoluere, ac exonerando conscientiam ipsarum Monialium discretioni Abbatissarum pro tempore existentium commisisse, vt quando, & quomodo, siue cum quibus sit hæc remissio, siue exemptio toleranda, solerter inuigilent.

Accedit quòd, cùm *Suar. sup. c.* 15. *n.* 13. dicat Prælatos posse ex iusta causa dispensare quo ad tempus statutum recitandi horas in choro; sic, occurrente iusta causa, idem præstare poterunt & Abbatissæ quo ad Moniales sibi subditas: cùm etiam ipsis occurrere possit casus taliter dispensandi, nec adsit ratio eis negandi potestatem.

QVAERES VII. An, & quo iure Moniales teneantur ad quotidianam recitationem horarum canonicarum extra chorum faciendam, si non possint, aut nolint interesse choro.

14 ℞. Teneri, si sint ex deputatis ad chorum; patetque tum ex communi sensu Doctorum, qui in moralibus maximi debet æstimari (cùm raro bene loquatur qui contra omnes loquitur, vt ait *Bald. cons.* 112. *l.* 2.) tum ex antiquissimo vsu omniū ferè Monialium & quidem inducto tanquam ex obligatione iuxta regulas à Doctoribus tradi solitas ad dignoscendum, quæ consuetudo inducta sit ex obliga-

tione,

tione, & quæ ex deuotione: tum quia talis obligatio est communis omnibus religiosis ad dictis choro; ergo & erit communis Monialibus vacantibus choro, ergo & erit communis Monialibus vacantibus choro, cùm etiam ipsæ verè sint religiosæ. ita *Rodriq. to.*1. *q.*42. *ar.* 20. *Miranda sup. Sotus l.* 10. *q.*5. *ar.*3. *Diana p.*3. *tract.*2. *resol.*96. alijque communiter contra Angelum, & Aragonam, apud *Tamb. num.*8. docentes Religiosum non peccare m. nisi omittat diuinum Officium ex consuetudine, vel contemptu: à quibus non omninò dissentiunt Tamburin. & Rodriq. relatus à Diana; cùm nostram sententiam dicant esse communiorem, & meliorem; sic innuentes oppositam esse communem, ac bonam; at hoc mihi non placet, quamuis Diana apertè non reprobet dicens solùm se id remittere alijs iudicandum. *Reginald. certè l.*18. *num.*140. dicit, quòd, licèt aliqui dubitarint de præfata consuetudine, tot tamen eam testantur, vt temerarium sit ipsam negare: præsertim, cùm is de illa sensus sit, & consensus virorum bonorum, vt Monachos, ac Moniales contrauenientes damnent de peccato, non minùs, quàm Diaconos, & Subdiaconos; quos ipse *Reginal.n.*136. probat teneri ad horas canonicas priuatim recitandas solùm ex consuetudine præscriptam. Nec refert, quòd aliqui Doctores graues sustinent Moniales non teneri extrà chorum recitare horas canonicas, si quidem, teste *Suar.l.*7.*de leg.c.*8.*num.*7. non videtur totum in re morali discedere à receptissima sententia; præsertim si materia ex iure positiuo pendeat (adde tu vel ex consuetudine) præterquamquod, vt sententia aliqua dicatur practicè probabilis, non sufficit multitudo Auctorum sine ratione, aut fundamento probabilis; maximè in re, quæ multum potest vrgere contrà bonos mores; vt rectè aduertit idem *Suarez l.*2. *de diebus festis c.*14. *num.*1. Ad quod faciunt quæ habet *Baldellus l.*4. *d.*11. *num.*14. *ex Sanchez, & Salonio*, eos scilicet, qui non sunt satis versati in materijs moralibus, non posse tuta conscientia sequi id, quod interuenit in vno, aut alio Doctore antiquo: quia possunt timere, ne id sit antiquatum ex aliquo posteriori decreto, aut aliter sit factum improbabile. Quæ benè aduertant ij qui probabile putant, quidquid inueniunt apud aliquem Doctorem, minùs benè attendentes interdum occurrere multa falsa probabiliora veris.

Cum *Angelo, & Aragona* superiùs relati sentiunt *Marchantius tom.* 2. *tr.*2. *part.*2.*tit.*3.*sect.*1.*q.*2. *& Lessius in resol. casuum post p.* 2. *S.Thomæ v. horæ canonicæ casu* 14. relati à *Diana p.*9.*tr.*6. *res.*7. probantque suam sententiam pluribus rationibus, & maximè ex eo quod, etsi constet de consuetudine, qua Moniales solent publicè canere horas canonicas; non tamen satis constat de consuetudine, qua singulis Monialibus imposita sit obligatio dicendi horas priuatim sub mortali præterquam quod talis consuetudo solùm potuit induci opinione hominum putantium se in hoc obligari sub mortali, & iudicantium se mortaliter peccare, si omittant; talis autem obligatio facilè tollitur, si ostendatur opinationem illam non niti solido fundamento. quo modo ante *Sotum* communis erat opinio omnem beneficiarium quotidie teneri ad horas, etsi beneficium solùm 2. aut 3. aureos ei penderet; sicque consuetudine, & Doctorum opinione tenebantur sub mortali; cùm postquam Sotus docuit oppositum, passim cœperit rigida illa opinio exolescere: quod etiam euenit quo ad obligationem recitandi matutinum ante Missæ celebrationem, vt patet.

15 Dixi sub initium responsionis *si sint destinatæ ad chorum*, quia de Monialibus, quas vocant Conuersas, dicendum est eas nequaquam teneri ad horas Canonicas; quamuis aliàs teneantur recitare quotidie certas preces in regula præscriptas, aut certè ex legitima consuetudine inductas (quas appellant officium laicarum.) Puto tamen, & mecum idem senserunt viri docti à me consulti, huiusmodi obligationem non esse sub peccato m. quo modo est obligatio recitandi horas Canonicas respectu Monialium choro addictarum; & ratio est, quòd ista

obligatio oritur ex consuetudine inducta tanquam obligatoria; illa verò prouenit ex regula religionis, quæ communiter quo ad hoc non obligat ad culpam, sed solùm ad pœnam: quæ ratio confirmari potest ex communi sensu ipsarummet Monialium, qui est optimus legum interpres.

16 Quin etiam Clemens VII. teste *Casarubio in comp. v. moniales n. 30.* concessit viuæ vocis oraculo Monialibus degentibus sub cura Fratrum Minorum deputatis ad chorum, vt, si quæ illarum ob imperitiam nesciant perfectè recitare diuinum Officium, iudicio Prælati, Confessarij, aut Abbatissæ satisfacere possint obligationi recitandi horas Canonicas dicendo Officium Sororum laicarum. Vbi notandum est, quòd si Monialis admissa ad vsum talis indulti postea omitteret recitare præfatum Officium Sororum laicarum, non peccaret m. cum ea perinde se habeat, ac Monialis conuersa, sicque in ea locum posset habere doctrina tradita de Monialibus conuersis, §. *praced.* nec obstat, quod subrogatum sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur; siquidem hæc regula varias patitur limitationes, vt benè aduertit *Nald. v. subrogatum num. 2.* dicens in specie illam non procedere, quando subrogatum, & id, in cuius locum subrogatur sunt diuersæ qualitatis: quod euenit in casu nostro. vnde non valet dicere, Monialis addicta choro tenetur sub mortali recitare horas Canonicas; ergò & sub mortali tenebitur recitare Officium Sororum laicarum, vtpote subrogatum in locum horarum canonicarum vi præfati indulti; quanquam hoc indultum cùm fuerit concessum viuæ vocis oraculo, posita generali reuocatione viuæ vocis oraculorum, iam non subsistat, nisi demus aliunde reuixisse iuxta dicenda infra *cap. 10. n. 76.* Quanquam hæc doctrina minùs necessaria videatur: cum Innoc. IV. per *bullam 10.* dictis Monialibus indulserit, vt casu, quo ex rationabili occasione recitare non possint horas canonicas, satisfaciant recitando Officium sororum laicarum. Verba autem bullæ sunt hæc: Et quæ (loquitur Papa de Monialibus choristis) *occasione rationabili non possunt aliquando legendo dicere horas suas, liceat eis, sicut aliæ sorores, dicere Pater noster.* Vbi noto, quod cum iuxta dicta superiùs omnes Moniales choristæ ex consuetudine teneantur recitare horas canonicas: hoc ipso quod Papa declarat Moniales S. Claræ satisfacere recitando Officium sororum laicarum (etsi eæ sint choristæ) si ex rationabili occasione non possint recitare horas canonicas; censetur dispensasse super præfata consuetudine, concesso ipsis ad id speciali priuilegio relato in earum regula; quæ tota inseritur in dicta bulla. Quod priuilegium, vt hìc, & nunc suffragetur Monialibus, non petit licentiam, ac consensum Superioris (vt constat ex illis verbis *liceat eis, sicut aliæ sorores, dicere Pater noster*, nulla limitatione apposita; & suffragatur etiam in casu, quo horarum canonicarum recitatio fieri posset sine graui difficultate; vt colligitur ex illis verbis *occasione rationabili*; & suadetur ex eo, quod dictum priuilegium esset illusorium, si solùm suffragaretur in euentu, quo illa rationabilis occasio est talis, & adeò grauis, vt ex se sufficiat ad excusandum ab onere recitandi horas canonicas; tunc enim absque vllo priuilegio non est opus supplere alijs precibus: sicque præfatum priuilegium concedens, vt tunc possint recitare Officium sororum laicarum, esset onerosum; quod non est admittendum.

Videtur autem dictum priuilegium suffragari etiam Monialibus aliorum Ordinum per viam generalis communicationis: non enim apparet, cur dici debeat non comprehensum in illa; cùm non constet de exceptione, nec probetur illud indigere speciali nota, vt communicatum censeatur, quòd si non est in vsu, id fortè prouenit quia Moniales illud ignorant, vel quia nesciunt, an habeant communicationem priuilegiorum. Quæ rationes videntur suadere dictum priuilegium posse, per viam communicationis etiam suffragari viris religiosis quorumcumque Ordinum habentium communicationem priuilegiorum; cùm iuxta dicen-

dicenda *c.9. q.3.* viri Regulares fruantur priuilegijs in specie concessis Monialibus; & non appareat, cur ij debeant excludi à communicatione huius priuilegij particularis. Intellige, si viri regulares communicationem priuilegiorum habeant adeò amplam, vt sub ea probabiliter censeri possit compræhensum Innocentij indultum: ad quem effectum ij debebunt consulere propria priuilegia. Addo per verba illa *rationabili occasione*, quæ sunt in dicto indulto, posse intelligi, respectu quidem Monialium hos casus; nimirum si monialis sit scrupulosa circa diuini Officij recitatione; si minùs expeditè sciat legere ex Breuiario, si sit defatigata ex aliquo labore extraordinario; si præ manibus habeat extraordinariam aliquam occupationem, quæ illam angat, & similes: respectu verò virorum regularium etiam hos alios casus; si actum litterarium extraordinarium habituri sint; si concionentur in Quadragesima cum labore non ordinario (idque etsi non concionentur quotidie) si confluant magna frequentia pœnitentium ad confitendum; si sint lassati ex itinere, aut concione, aut alia de causa consimili; si sint conualescentes (ita tamen vt sine graui dispendio possent recitare horas canonicas,) & alios similes casus.

Indultum autem Clemen. VII. confert ad effectum vt Monialis nouitia, quæ sub finem nouitiatus reperitur minùs sufficienter instructa circa recitationem horarum canonicarum, possit ad tempus dispensari modo dicto ad recitandum Officium Sororum laicarum; vsque dum scilicet sciat benè recitare horas canonicas: & hoc ne vlteriùs ei hac de causa differatur religiosa professio. Ducor quòd, vbi maius conceditur, etiam minus concessum esse videtur *arg. c. ex p.27. de decimis*: ac proinde, si Prælatus Monialium siue sæcularis, siue regularis vi dicti indulti potest modo dicto dispensare in perpetuum; à fortiori poterit dispensare etiam ad tempus, si iusta occurrat causa: qualis in præsenti casu re vera occurrere videtur. ita in facti contingentia interrogatus respondi, & responsio à viris doctissimis fuit posteà approbata.

Mouet autem *Tamb. n.* 13. quòd, cùm Clem. VII. concesserit per bullam Clericis Regularibus, vt tempore grauis ægritudinis satisfacere possint obligationi diuini Officij, orationem Dominicam semel recitando in die & septies salutationem Angelicam; hoc eodem priuilegio vti possunt Moniales, si communicent de priuilegijs Mendicantium; vt verè communicant.

17 Cœterum, quia in praxi plura, & grauia dubia de recitatione horarum canonicarum occurrere possunt Monialibus, vt earum Confessarij de ijs rogati illa facile soluere possint, aliqua hìc breuiter notabo.

Moneo igitur 1. non esse improbabile ad implendum præceptum diuini Officij, sufficere attentionem externam: quæ in eo consistit, vt recitans tunc non se occupet in actu externo incompossibili cum attentione orationis: sicq; recitans, si in ipsa recitatione diuagetur solùm quo ad actum internum, etsi consultò id faciat, non peccat m. ita docent 10. grauissimi Doct. relati à *Sanch. n. 7, cons. c. 2. d.28. n.6.* & alij adducti à *Diana p.2. tr.13. res.2.*

Moneo 2. iuxtà 16. Doctores magni nominis relatos à *Diana res.3.* recitantem Officium pro Officio, etiam sine causa, & ex quadam accidia animi, vt faciliùs, ac breuiùs Officium absoluat: peccare solum venialiter; vt si dicatur Officium de Sancto loco Officij de Feria. quamuis *Diana p.5. tr.5. res.26.* hanc doctrinam limitet (& meo iudicio benè) nisi dicatur Officium Resurrectionis. Nō enim censeo posse admitti quod ait *Caramuel in reg. D. Benedicti D.139. n.1387.* nimirum quærentem dedita opera Officium totius Breuiarij breuissimum, & semper illud recitantem, adimplere præceptum diuini Officij secundùm substantiam, & deficere quò ad modum; ideòque peccare venialiter, non mortaliter. Nomine autem Officij breuissimi totius Breuiarij non potest non intelligi Officium Resurrectionis; cùm hoc sit Officium totius Breuiarij breuissimū, vt benè notauit

Diana

Diana par.7.tr.11.ref.7. Quamquam *Caramuel.inferius D.106. nu.*1438. obseruans P.Suarez ferè omnibus diebus, octodecim horis studuisse,& dubitans,qualiter reliquis sex horis diei potuerit comedere dormire, Missam celebrare, & dicere horas canonicas; hoc ipso quòd ait illum forte singulis diebus recitasse Officium Resurrectionis; & id viros occupatissimos laudabiliter facere; sic apertè declarat se existimare licitum esse loco Officij currentis recitare quotidie Officium Resurrectionis. Quod autem dicitur de Suarez, putò improbabile; cùm, teste *Allegambe in Bibliotheca Scriptorum Societ. v.Franciscus Suarez* is, quotidie oraret per duas horas cum dimidia: & interdum diceret, si ipsi necessitas imponeretur amittendi vel horam orationis solitam fieri quotidie à Religiosis Societatis, vel scientiam tot annorum labore acquisitam, æquiori laturum animo huius, quam illius amissionem. quo modo enim Suarez recitando quotidie Officium Resurrectionis subtraxisset tempus orationi debitæ ex præcepto Ecclesiæ, qui quotidie per duas horas cum dimidia vocabat orationi, quam sine vllo peccato omittere poterat? malo igitur potiùs dubitare, num sit verum illum studio vacasse quotidie 18. horis, quàm suspicari illum loco Officij currentis quotidie Officium Resurrectionis recitasse.

Moneo 3. ex *Diana par.2.tract.12. resolut.*4. pro se referent 10. Doctores grauissimos, interrumpentem Diuini Officij recitationem, etiam sine causa, & per multum tempus, non teneri repetere recitata, nec peccare m.(immò nec venialiter, si interruptio fiat ex causa) sed solùm teneri supplere omissa: cum sic verè saluetur substantia recitationis Diuini Officij.

Moneo 4. recitantem Matutinum diei sequentis, antequàm absoluat Officium diei præsentis,non peccare m. etsi id faciat sine causa; immò nec venialiter, si cum causa. ita *Diana ref.15.ex Suar.Vasq.Reginal.& Villalobos.*

Moneo 5.recitantem horas Diuinas syncopando non teneri repetere illas, nisi notabiliter sensum verborum corrumpat; quòd raro accidere notat *Diana resolut.*22. citans pro hac doctrina *Filliucium, Azorium, ac Villalobum*: cum quibus sentit *Sanchez sup.d.*17.notans *num.*3. non oportere Clericos, nimis esse scrupulosos casu, quo putant se non integrè pronunciasse, vel aliqualiter syncopasse, vel verba aliqua solo gutture dixisse; nisi defectus sit valdè notabilis.

Moneo 6. ex *Sanch. d.*34. pro se referente *Nauarrum, Sandoual. Angles, & aliquos iuniores* recitantem horas non teneri repetere, quod non meminit se dixisse; modo non recordetur se non dixisse, & coniecturam iustam habeat credendi quòd dixerit: qualem videtur habere is, qui scit communiter se non errare in tali hora. Immò addit *Sanch.n.*4. recitantem in hoc casu malè facere, si repetat: cùm det locum scrupulis; &, si recordetur se incœpisse Psalmum, lectionem, aut talem horam, & postea casu distractus inuenit se in fine talis horæ, legendo ex Libro, vel memoriter dicendo ea, in quibus communiter non solet errare; iustè potest credere se totum dixisse, & vltrà progredi.

Moneo 7. recitantem Diuinum Officium cum alio priuatim satisfacere, si lectiones omnes audiat à socio nullam ipse dicens. ita *Diana sup. ref.12. ex Villalobos*, & conformiter praxi.

Moneo 8. ex indulto Leonis X. Monialibus, & alijs horas Canonicas ex obligatione recitantibus remitti omnes defectus, & culpas ex humana fragilitate contractas in recitando, si post recitationem deuotè dicant hanc orationem. *Sacrosanctæ, ac indiuiduæ Trinitati, Crucifixi Domini nostri Iesu Christi humanitati, & Beatissimæ, ac gloriosissimæ Virginis Mariæ fœcunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum, Sanctarumque vniuersitati sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobisque remissio omnium peccatorum nunc, & semper, & per infinita sæcula sæculorum. Amen.*

℣. *Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patris Filium.*

℟. *Et*

℟. *Et beata Vbera, quæ lactauerunt Christũ Dominũ: Pater noster: Aue Maria.*

Hanc autem orationem placuit hìc afferre, vt Confessarij Monialium omninò current, vt post vnamquamque recitationem diuini Officij eæ assuescant recitare, sicque fruantur gratia à Leone X. vigore illius concessa: ad cuius gratiæ consuetudinem puto requiri quod dicta oratio post diuini Officij recitationem dicatur, ita vt prudentis viri iudicio orationis præfatæ recitatio moraliter coniuncta reputetur cum recitatione diuini Officij: seu (quod idem est) antequam recitans diuertat ad actiones extraneas. Quod puto non procedere in casu, quo quis velit obtinere simile beneficium ex concessione Gregorij XV. facta in Indulgentijs quinque Sanctorum (vt vocant) recitando Psalmum *Laudate Dominum omnes gentes*; cùm enim in concessione dicatur recitantes Psalmum prædictum supplere omnes defectus inaduertenter (idest solum cum semiplena deliberatione, seu aduertentia ad rationem mali, quæ importat defectum plenæ deliberationis) commissos in recitando Officio, celebranda Missa, aut in alijs operibus spiritualibus ea die peractis; ad consequendum hoc beneficium videtur sufficere, quod in fine diei dicatur præfatus Psalmus post recitatum Officium, celebratam Missa, & alia spiritualia opera facta; id namque suadet particula *ea die*, & quod sumus in materia fauorabili animæ, quæ debet ampliari.

Notat autem *Bordonus to.1. resol.29. num.27.* ad obtinendam præfatam remissionem defectum requiri 1. quod ij defectus sint solum veniales; cum ea oratio, etiam ex voluntate Papæ non possit remittere culpam mortalem: 2. quod is, cui fieri debet remissio, non sit in mortali; cum non remittantur venialia manentibus mortalibus: 3. quod ille ad dictam remissionem se disponat saltem per actum attritionis sufficientem ad distruendum peccatum veniale; siquidem hæc oratio remittit præfatos defectus quo ad culpam quatenus est sacramentale; sacramentalia autem non deleat venialia ex opere operato, cum non sint instituta à Christo, sed ex opere operantis: idque mediante actu attritionis excitato per sacramentalia: vt habet communior Doctorum sententia; vnde hæc oratio remittit defectus veniales commissos in recitatione Horarum per modum cuiusdam Sacramentalis, non autem indulgentiæ, quæ nunquam remittit culpam, sed solùm pœnam culpæ iam remissæ.

Addit *Bordonus n.28.* si hæc oratio in Choro recitatur ab vno tantum (v. g. ad hebdomadario) in fine cuius libet horæ, siue etiam in fine omnium horarum vnica vice, eam prodesse omnibus, qui in choro recitarunt, ac si à singulis diceretur: cum fauores animæ debeant ampliari, & fauor præsentis concessionis nulli præiudicans multum prosit priuilegiato: putatq; illam, etsi facta sit viuæ vocis oraculo, durare etiam modo; cum ea solum viuæ vocis oracula sublata fuerint, quæ aliquo modo alteri præiudicare poterant, qualis non est concessio præsens.

Moneo 9. Monialem omittentem recitare omnes, aut plures horas eiusdem diei, vnicum peccatum m. committere, loquendo de omissione externa: cùm violet vnicum præceptum, quo vnicum integrum Officium constans 7. partibus integratur. Quod non procedit de omissione interna; siquidem actus interni multiplicantur cum morali interruptione: adeòque tot erunt peccata, quot repetitæ voluntates cum morali interruptione vnam, aut plures horas omittendi: immò non pauci Doctores probabiliter sustinent (etiam loquendo de omissione externa) tot esse peccata, quot horæ omittuntur; quod ab alijs probabilius negatur; & nos etiam negamus cum *Nauarro, Vasq. Suar. Bonac. & Garcia relatis à Castro Palao tract.7. D.2. p.5. n.1.* cum quibus sentit *P. Tiberius in instruct. ordinand. q.89.* addens ex communi Doctorum sententia omittentem horas teneri in confessione exprimere quot horas omiserit: quod tamen dicit *Diana p.2. tract.12. resol.5.* debere negari ab ijs, qui sustinent in confessione circunstantias

aggra-

aggrauantes non esse necessario exprimendas ; sicq; iuxtà hos Doctores sufficit omittentem plures horas dicere in confessione *Precaui mortaliter in omissione diuini Officij*.

Addo hic obiter (quod non reperi decisum ab vllo Doctore) omittentem Officium Defunctorum in die Commemorationis Defunctorum, & Officium de octaua omnium Sanctorum, videri non improbabile quòd faciat vnicum peccatum : cum illa die hæc duo Officia videantur præcipi per modum vnius : in quo mecum sensit P. Zanettus, addens de rigore contrarium esse sustinendum. Quamuis non desint docti Recentiores, qui ducti rationibus adductis à *Diana part.4. tract.4. resol.* 243. putant obligationem recitandi Officium Defunctorum in die Commemor. defunctorum non esse sub peccato ; quod etiam sustinent alij relati ab ipso Diana, & fortè temporis progressu alij id admittent vt probabile, & absque formidine in sustinebunt : sicut de facto tanquam probabile à pluribus recentioribus modò sustinetur Litanias in diebus Rogationum posse omitti ab ijs, qui non intersunt processionibus ; quòd antea non audebant asserere. Dissentit *Diana p.9. tr.7. resol.29.* dicens me videri nimis propensum ad declarandum consuetudinem recitandi Officium Defunctorum die 2. Nou. non obligare sub mortali : at non video vnde colligat tantum hanc meam propensionem ; cum ego solùm dicam quod sicut in alijs materijs, temporis progressu Doctores posteriores amplexi sunt aliquas opiniones absolutè vt probabiles, quas antiquiores non ausi sunt proponere vt tales : idem fortè eueniet in præsenti materia : heccine est nimis esse propensum ad declarandum præfatam consuetudinem non obligare sub mortali.

Addit *Diana p.9. tr.7. resol.67.* obligatum ad Horas canonicas, si eas recitet lingua italica, seu vulgari satisfacere præcepto recitandi, cum recitet omnia verba quo ad substantiam peccare tamen grauiter, eò quod sine dispensatione mutet antiquum, & communem vsum Ecclesiæ; quæ proinde in *Tridentino sess.22.c.8. & can.9.* decreuit Missam non dici lingua vulgari, & in Indice librorum prohibitorum interdixit vsum Bibliorum lingua vulgari scriptorum. sic *Diana* alioqui concedens Horas posse sine vllo peccato dici lingua hebraica, aut græca, etiam sine causa ; cum sacræ Scripturæ lingua hebrea, græca, ac latina semper habitæ sint, & Apostoli Euangelium his solum linguis scripserint, etsi haberent donum linguarum : vnde *Sa v. hora canonica num.*10. dicet posse quem recitare Horas lingua, qua velit, vt græca, vel hebrea. A *Diana* dissentiunt *Bonac. de hor. can. D.*1. *q.*3. *p.*1. *n.*15. *& Escobar à Corro de hor. can. q.* 4. *§.*2. *num.*5. sustinentes diuinum Officium posse recitari quamcumque lingua, latina, vulgari, hebrea, græca, aut alia ; cum id nil referat quo ad substantiam præcepti consistentem in significatione verborum, quæ est eadem in quauis lingua qua de re *P. Baldellus tom.*2. *l.*3. *d.*21. *num.*23.

QVÆRES VIII. An Moniales possint, & teneantur recitare Officia propria Sanctorum sui Ordinis.

18 ℞. Posse ; & teneri, si immediatè subijciantur Prælati proprij Ordinis ; sic enim & gaudent priuilegijs concessis suo Ordini ; inter quæ adest facultas recitandi dicta officia, &, cùm subiaceant iurisdictioni Ordinis, tenentur implere ea, quæ præscribuntur à Prælatis illius ; cuiusmodi est etiam recitatio illorum officiorum. si verò exemptæ sint à potestate suorum Prælatorum regularium, & immediatè subdantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci : tunc possunt quidem ea recitare, cùm non deceat eas priuari priuilegijs sui Ordinis, non tamen tenentur, cùm sic exemptæ sint à potestate sui Ordinis, ideoque non teneantur obseruare statuta, & consuetudines illius. ita docti recentiores à me consulti ; à quibus videtur dissentire *Rodriq. sup. q.*42. *art.*21. dum ait, quòd, cùm Fratres Ordinis Minorum possint recitare officia de Sanctis sui Ordinis ex priuilegio ipsis con-

conceſſo, & quilibet cedere poſſit iuri ſuo; ij poterunt priuatim recitare de Sanctis occurrentibus in Calendario Romano, omiſſo officio de ſancto ſui Ordinis quamquam, cùm dicat *priuatim*, videtur indicare ſecùs dicendum de publica recitatione officij in choro; cùm ſic renuncietur ius, prout tangit Ordinem, & conſequenter renunciatio illa cedat in præiudicium tertij, ideoque ſit illicita.

QVÆRES IX. An Moniales teneantur recitare extra chorum officia Defunctorum, quæ pro Benefactoribus ſolent certis diebus recitari in choro, ſi eæ tunc culpabiliter, aut inculpabiliter non accedant ad chorum.

19 ℟. Non teneri, & quidem etiamſi dicta officia recitari debeant ex obligatione iuſtitiæ (v.g. titulo legati ad hunc finem relicti.) moueor quòd obligatio recitandi illa officia non afficit ſingulas Moniales, vt ſingulas, ſed vt faciunt corpus vnum morale: quo modo *quæſt.6.* diximus obligationem recitandi horas Canonicas in choro non afficere ſingulas Moniales, vt ſingulas, ſed prout conſtituunt vnum corpus morale, quod vocamus monaſterium; ſicut ergo obligatio iſta recitandi horas in choro cumulatè impletur, licèt aliquæ Moniales non interſint: ita & plenè ſatisfiet obligationi recitandi illa officia, ſi de facto à Monialibus recitentur in choro, eſtò non omnes tunc interſint: cùm ſic verè dici poſſint recitata officia à monaſterio, & impleta mens benefactorum: quos ſuppono voluiſſe imponere obligationem dictorum officiorum Monialibus eodem prorſus modo, quo ſolent imponi monaſterijs virorum religioſorum; conſtat autem quòd ſi quis eorum non interſit choro, dum ibi talia officia recitantur, non ideo ea priuatim recitat, nec vllum ſibi facit de hoc ſcrupulum. Nec obſtat, quòd Moniales non recitantes horas in choro tenentur eas recitare, extra: ſiquidem lex ipſis præſcribens recitationem horarum in choro, ita illas obligat, vt, ſi eas non recitent in choro, teneantur illas recitare extra: quod non euenit in præſenti caſu, vt conſtat ex modò dictis. Quo modo ait *Suar. tom.4. de relig. tract.* 10. *l.8. cap.2. n.4.* Religioſos noſtræ Societatis ex legitimo impedimento, aut ex facultate Superioris non intereſſentes recitationi Litaniarum fieri ſolitæ à noſtris in communi; non teneri poſteà per ſe dicere priuatim: cùm ſolùm teneantur illas dicere cum Communitate, & alioqui ab hac obligatione ſimpliciter fuerint excuſati. Immò addit *Suarez*, hoc procedere etiam in caſu, quo ij contra obligationem obedientiæ omittant intereſſe dictæ recitationi: quamuis enim imperfectè egerint tamen iam ceſſat materia illius obligationis, nec tenentur aliam ſubſtituere loco illius: ſicut non ieiunans die præſcripta ab Eccleſia non tenetur ieiunare alia die.

Addo non eſſe improbabile moniales in diebus Rogationum minimè teneri recitare Litanias priuatim, etſi non interſint proceſſioni; cùm de facto id concedant *Diana part.2. tractat.12. reſolut.42.* ex Macigno, Vaſquez, & Molfeſio, alijque docti recentiores generaliter de obligatis ad horas Canonicas nec appareat vlla ratio id negandi de Monialibus, vt patet: contraria tamen ſententia eſt communis, & probabilior.

Quòd ſi quæras, an Moniales peccent, ſi omittant recitare preces, quæ interdum ab Abbatiſſa præſcribuntur recitandæ priuatim pro Benefactoribus, aut alia occurrenti neceſſitate.

20 ℟. Videri non peccare; cùm impoſitio talium precum non ſoleat tranſcendere obligationem ſimplicis regulæ, aut obedientiæ; ſicut in ſimili notauit *Suar. to. 4. de relig. tr.9. l.8. c.2. n.5.* loquens in ſpecie de orationibus vocalibus, quæ in Soc. Ieſu iniunguntur dicendæ pro Defunctis, aut Fundatoribus; quare, niſi conſtet huiuſmodi preces indici, ſiue ex obligatione iuſtitiæ legitimè impoſita monaſterio, ſiue ex præcepto obligatorio; Monialis eas omittens non peccabit, ſaltem grauiter.

QVÆRES X. An, & quo modo Moniales teneantur deferre Habitum reli-

religiosum, immò, & Tonsuram ipsarum statui conuenientem.

21 ℞. Teneri deferre, & habitum, & tonsuram; habitum quidem ex *cap. 2. ne clerici, vel monachi in 6.* vbi districtiùs inhibetur, *ne de cetero aliquis quamcunq; Religionem tacitè, vel expressè professus in scholis, aut alibi temerè habitum religionis suæ dimittat: si quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam ipsò facto:* tonsuram verò ex *Clem. attendentes de statu monachorum*, sicut ex Glossa, ac Panormitano aduertit *Sylu. v. clericus 2. n. 1.* dicens, quòd etiam Moniales deferre debent tonsuram capillorum inferiùs vsque ad aures, & quidem quòd spectat ad obligationem deferendi habitum religiosum, dicit *Suar. sup. tract. 8. l. 1. cap. 5. numer. 18.* ex vi iuris communis illam non esse sub mortali; cum iura, quæ eam inducunt, non indicent rigorosum præceptum, nec communi vsu, ac consuetudine taliter interpretentur: quare quo ad hoc consuli debet regula vniciuisque Ordinis, & ex ea colligi debet qualitas præsentis obligationis. Certè *Diana p. 5. tract. 14. resol. 72.* ex Fabro, & alijs docet religiosos ob æstum, aut ad dormiendum deponentes religiosum habitum non peccare m. cùm debitum, quòd habent regulares vtendi semper suo habitu, non sit necessitatis, sed honestatis, quæ ratio probat idem dicendum in casu, quo deponatur habitus ad alios similes effectus (v. g. ad meliùs currendum, ad faciendam aliquam repræsentationem ludicram: & procedit tam quo ad Moniales quam quo ad viros religiosos.

Accedit, quòd, etsi demus cum *Suar. D. 23. de censur. sect. 4. num. 34.* & alijs, quos refert, sed non sequitur *Sanch. l. 6. mor. c. 8. num. 62. & 63.* religiosum retinentem habitum sui Ordinis, sed illum ita occultantem absque iusta causa, vt exteriùs nullo modo appareat, non incurrere præfatam excommunicationem, oppositum nihilominùs dicendum videtur de religioso, qui suum habitum plicatum gestaret sub brachio, alia veste extranea superindutus: cùm in tali casu adsit non solùm occultatio habitus, sed etiam dimissio: & quidem non solùm moralis, sed etiam physica, ac temeraria (vt suppono) dans ansam vagandi; quæ requiruntur, & sufficiunt ad contrahendam dictam excommunicationem, nisi excuset materiæ paruitas: vt si habitus dimittatur ad dimidiam, aut etiam ad integram horam: quod in specie notant plurimi DD. apud *Sanch. nu. 55.* hoc idem *num. 56.* concedentem etiam in casu, quo dimissio fiat ex causa turpi, v. g. ad fornicandum.

QVÆRES XI. An, & quo modo teneantur Moniales seruare clausuram.

22 ℞. Teneri seruare eo modo, quo ostendimus *cap. præced. per totum*.

QVÆRES XII. Ad quæ Ieiunia teneantur Moniales de iure communi.

23 ℞. Teneri solùm ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia; cùm in iure communi non reperiatur vllum ieiunium peculiariter iniunctum Regularibus, nedum solis Monialibus: cum alioqui de Monachis in *clem. exiui de verb. significat.* dicatur Monachos propter ieiunia instituto Ordinis, & regulæ indicta liberos non esse à ieiunijs ecclesiasticis, quæ Christiani obseruare debent. Dixi de *iure communi*; quia de iure particulari tenerentur Moniales seruare ieiunia præscripta in propria regula, & quidem sub mortali, si ea obliget ad culpam mortalem.

Solùm esse posset difficultas, an Moniales iure communi teneantur seruare Ieiunium Aduentus (vt vocant.)

24 ℞. Quòd, cùm Ieiunium sacri Aduentus (vt vocant) non obliget Religiosos, & Monachos de iure communi, sed apud eos manserit partim ex proprijs institutis, partim ex vsu, ac more, vt notauit *Azor. p. 1. l. 7. c. 27. q. 3.* ex propria regula, aut consuetudine, vel statutis sui Ordinis possint, & debent Moniales colligere, nam ipsæ teneantur sub mortali seruare Ieiunium Aduentus, nec ne; nam de iure communi eæ non tenentur sub peccato m. ad Ieiunia Aduentus.

An autem Moniales quinquagenariæ eò ipsò excusentur à ieiunijs tum communibus Ecclesiasticis, tum præscriptis in regula proprij Ordinis.

25 ℞. Quòd cùm *Sanch. l.7. de matr. D.32.n.17.* consultis viris doctis dicat, se, dum aliud non apparuerit clariùs conuincens, tanquam probabiliorem eligere opinionem, quæ sustinet indiscriminatim de ætate viri, & fœminæ ad excusandum à ieiunijs loquendum esse, nec quidquam à ratione deuium, aut alienum à probabilitate dicturum eum, qui fœminas quinquagenarias excusaret à ieiunio (etsi tandem sic concludat, *Verum tamen, licèt prædicta ostendant eam opinionem esse probabilem, speculatiuè loquendo; at in praxi non censeo esse tutam*) contra quam limitationem facit doctrina, quam ex Sancio refert, & non refutat *Diana p.2. tr.13. resol.12.* Cùm, inquam, Sanchez non improbabiliter asserat fœminas quinquagenarias excusari à ieiunijs communibus Ecclesiæ; probabiliter item dici potest Moniales quinquagenarias excusari etiam à ieiunijs præscriptis in regula. Moueor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch. l.4. mor. c.11. num.54.* nimirum ætatem sexagenariam, sicut excusat viros à præcepto ieiunij, ita & excusare à voto ieiunij: cùm talia vota non obligent aliter, quàm præcepta Ecclesiastica de ijsdem rebus (si tamen aliter non constet de intentione vouentis) quod si hæc doctrina procedit de obligatione ieiunij ex voto; à fortiori procedet de obligatione proueniente ex professione religiosa, seu ex regula: & si, admittitur de viris, admitti debet, & de fœminis; cùm sit par ratio de vtrisque. Colligitur ex doctrina satis apertè ex *Graffio q. 1. decis. l. 2. c.37. nu. 42.* pro se citante *Bartholomæum Medinam l. 1. instruct. c. 14. §.10.* alijsq; doctis viris probabilis visa est; etsi, teste *Diana p.1. tract.9. resol.16.* communiter à Doctoribus reijciatur tamquam improbabilis. *Colligitur item ex Tambur. to.2. de iure Abb. D.12. q.4. n.4. Pasqualigo de ieiunio decis.254. & alijs relatis à Sancio, in selectis D.54. num.3.* sustinentibus religiosos infrà annum 21. non teneri ad ieiunia regulæ; & à fortiori ex *Sancio sup. num.8. Rodriq. in comp. resol.75. num.10. Tambur. sup. q.5. numer.7. & Pasqualigo vbi sup. decis.259. numer.3.* docentibus religiosos sexagenarios eò ipsò eximi à ieiunijs regulæ.

Consentiunt *Narbona, Zoesius, Machado, Medina, Trullench. Parisius, Alphonsus de Leone* citati à *Diana p.9. tr.7. res.73.* & quidem à fortiori; cum in casu isto concedant sufficere annum sexagesimum inchoatum, eo quod in fauorabilibus annus inchoatus habeatur pro completo *l. qua ætate ff. de testam.*

Addit *Dian.* ex *Escobar* eum, qui vouit ieiunare toto tempore vitæ suæ, post annum 60. non teneri amplius ieiunare, eò quod cessante obligatione ieiunij cessset, & obligatio voti, senisque vita ad laborem de ieiunij terminetur in anno 60. dummodo (subdit *Diana* ex *Narbona*) votum non fuerit emissum post annum 60. sed antea; aliàs enim teneretur ieiunare post annum 60. cum sic præsumatur voluisse ad hoc se obligare.

Doctrina autem sup. data procedit etiam de Monialibus, quæ nondum expleuerunt annum 21. hæ enim licèt iuxtà communem Doctorem sententiam teneatur ad ieiunia regulæ, aliàs exemptæ à ieiunijs ordinarijs Ecclesiæ: *Pasqualigus tamen decis.254. de ieiunio, Tambur. sup. alijque relati à Sancio sup. num.3. cum Graffio, & Medina* superiùs allegatis, putant eas non teneri ad ieiunia regulæ: idque ob rationem paulò ante adductam ex *Sanch.* pro sexagenarijs; quæ æquè militat pro ipsis. Quin etiam monet *Pasqual. num.6.* dato quòd religiosi ante duodecim annum teneantur ad ieiunia regulæ, posse Prælatum cum ijs dispensare in præfatis ieiunijs, & benè facere, si dispenset: idq; etsi aliàs nequeat dispensare super Constitutionibus Ordinis: talis quippe facultas illi competit tamquam Ordinario; & aliàs Ordinarij ex causa dispensare possunt super lege Pontificia ieiunij: sic ille.

Dubium maius est, an Moniales teneantur seruare ieiunia, quæ à populis lo-

ci,

rii, in quo ipsæ degunt, obseruantur ex voto, aut etiam indicuntur à proprio Ordinario.

26 ℞. Videri probabile non teneri ob ea, quæ in simili dicimus in *tract. de obligat. c. 5. q. 21.* idq; maximè, si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, cum sic non subijciantur eius iurisdictioni, quod requireretur ad hoc vt tenerentur seruare ieiunia ab ipso indicta, vel approbata; quamquam, dato etiam quòd Moniales immediatè subijciantur Ordinario, adhuc probabile sit eas non teneri ad dicta ieiunia, nisi lege sufficienter exprimantur: quippe quæ non veniunt nomine populi in odiosis, immò neq; nomine Cleri; vt colligitur ex *Bonac. D. 5. de censur. in comm. p. 1. num. 11.*

27 Addo quòd, cùm Leo X. teste *Portello v. ieiunium num. 4.* concesserit Minoribus, vt in die ieiunij possint prandere vna hora ante horam consuetam; hincque benè inferat *Diana p. 1. tract. 9. resol. 27.* posse religiosos per horam cum dimidia ante meridiem præuenire prandium sine vllo peccato: hoc eodem priuilegio vti poterunt Moniales, etiam non exemptæ iuxta dicenda *c. 9. q. 1. & 2.*

Quod autem spectat ad refectiunculam vespertinam sumi solitam in die ieiunij; moneo quòd, cùm *Fagundez præc. 4. Eccl. l. 1. c. 4. nu. 13.* ex mente *Suarez* concedat sumi posse in ea 8. vncias cibi (& has partim ex pane, partim ex fructibus, aut herbis) & aliàs *Diana p. 5. tract. 5. resol. 11. ex Turriano* probabiliter doceat ad violationem mortalem ieiunij non sufficere quantitatem 2. vnciarum cibi communis: consequenter fatendum est iuxtà hos Doctores solùm venialiter peccare illum, qui in refectiuncula ieiunij vltra 8. vncias cibi licitè concessas sumeret alias 2. vncias; imò nec venialiter iuxta *Pasqual. to. 2. decis. 139. n. 6.* quatenus ibi concedens ieiunantem posse primo mane sumere duas vncias cibi, & semel bibere ad ieiunium facilius tolerandum, posteaq; hora stata prandere, ac noctu sumere consuetam refectiunculam (&, si hoc fiat ex causa rationabili, etiam sine peccato veniali) consequenter videtur concessurus sumentem præfatas duas vncias vltra ordinariam quantitatem serotinæ refectiunculæ non peccaturum, neq; venialiter, si excessum illarum duarum vnciarum sumat ex causa rationabili, quæ vtique potest occurrere. Probat autem *Pasqualig.* paruitatem materiæ in re præsenti saluari in duabus vncijs ex eo, quod paruitas materiæ in fractione ieiunij non debet attendi in ordine ad quantitatem prandij, aut cænulæ, sed in ordine ad violationem abstinentiæ per ieiunium præscriptè, ac proindè quantitas cibi, quæ talem abstinentiam non lædit notabiliter, erit paruitas materiæ: ex alia parte dicta violatio non debet attendi comparatiuè respectu huius, aut illius, sed pro vt est formaliter Læsio abstinentiæ per ieiunium præceptæ, quæ est abstinentia à pluribus comestionibus; sicq; abstinentia hæc per pluralitatem comestionum lædi potest notabiliter, cum per eas destruatur; secùs, si non interueniat pluralitas comestionum; cum sic notabiliter non lædatur dicta abstinentia. Vnde fit, quod tota illa quantitas sit paruitas materiæ, quæ non sufficit ad instituendam comestionem, cum verò Ecclesia in ieiunio vetans pluralitatem comestionum loquatur de ijs, quæ solent institui: & alioqui præter prandium, ac cænam soleant institui solum leues quædam comestiones, quæ veniunt nomine ientaculi, aut alio nomine; ideo paruitas materiæ in re præsenti debet habere talem terminum, vt neque faciat aliquam harum leuiorum comestionum, attendendo illam quantitatem, quæ magis vniuersaliter sumi solet in ijs: cum ergo eæ, quando sunt moderatæ, important vncias sex circiter cibi, ideo duæ vnciæ censeri possunt materia leuis, vtpotè non pertingentes ad medietatem talis comestionis, adeoque moraliter non sunt comestio, & consequenter non lædunt notabiliter abstinentiam à pluribus comestionibus, quæ præcipitur in ieiunio.

Quod verò dicit *P. Diana p. 9. tr. 6. res. 15.* ex *Trullencho* contra me *tr. 5. cap. 5. num. 15.* se non damnaturum de peccato m. eum, qui quantitatem cibi permissam

sam in refectiuncula ieiunij totam sumeret in pane; mihi non placet tum ob dicta *n.15. sup. citato*: tum ex eo quod quantitas, & qualitas præfatæ refectiunculæ maximè pendet ex consuetudine inducta apud viros doctos, ac timoratos; non puto autem apud illos inductam esse consuetudinem, vt in dicta refectiuncula sumi possint 8. vnciæ panis; imò puto quod si ij viderent aliquem edere 8. vncias panis in vespertina refectiuncula ieiunij, non leuiter offenderentur; cum tanta panis quantitas videatur sufficere ad nutritionem non modicam, sicq; finis Ecclesiæ intentus magna ex parte frustretur; vnde, & viri laici non adeo scrupulosi fortè non auderent practicare eiusmodi doctrinam.

Accedit, quod in peruigilio Nat. Domini in refectiuncula vespertina sumi possunt 16. vnciæ cibi iuxtà *Fagund. sup. n.19. Dianam p.1. tract.9. resol.35.* & alios: idq; etiam in casu, quo, occurrente festo Natiuitatis in feria 2. ieiunium vigiliæ præueniatur in Sabbato; vt aduertit *Sanch. l.5. consil. c.1. d.26.* addens in vigilia Natiuit. sumi posse collationem duplò, & triplò maiorem: qua de re plura in *nostro tract. de obligat. regul. cap.5. q.5.* vbi ostendimus etiam religiosis, & consequenter Monialibus, permittendum esse, vt in vigilia Natiuit. sumant refectiunculam paulò maiorem solita: quidquid contradicant *Villalob. & Ledesma apud Dianam vbi suprà.*

Addit *Pasqualig. sup. decis.103. n.9.* quod, licet *Sanch. sup. n.6.* putet dictam refectiunculam non posse sumi adeo amplam, si sumatur hora prandij, cum nondum inceperit festum, & id non habeat consuetudo; oppositum tamen tenendum est; cum hoc sit priuilegium illius ieiunij, cui hoc conuenit, non quod festum inceperit, sed quod sit accessorium festi, adeoq; sapiat letitiam festi, etsi illud nondum inceperit; quod patet etiam ex modo celebr. Officium Vigiliæ.

Putat item *Pasqualig. decis.102. n.5. ex Angles, Sancio, & Ledesma* posse hora prandij in die ieiunij vespertinam sumi refectiuncula, dilato prandio in vesperam, etiam sine causa: & probat, quia lex ieiunij exigit vnicam comestionem, permissa refectiuncula in subsidium naturæ, & intendit corporis macerationem mediante abstinentia; quod totum saluatur in præsenti casu: cum sic habeatur finis ieiunij, fiat vnica comestio cum solita refectiuncula, & inter has solum mutetur ordo, qui est quid accidentale, ideoque non impedit, quin impleatur lex ieiunij (quo modo satisfacit præcepto recitandi diuinum Officium, qui Horas recitat ante Matutini recitationem) idq; etiam sine peccato veniali; cum semper adsit ratio sufficiens excusans a veniali, etsi nulla videatur extare causa dictæ transpositionis: semper enim id ordinetur in commodum ieiunantis, vt in finem; & cum hoc ipsum rationem habeat finis liciti, ac subordinati vltimo fini, retinet debitum ordinem ad vltimum finem, qui sufficit, vt præfata transpositio non sit mala, sed bona: præterquamquod consuetudo refectiunculam addixit tempori vespertino solùm ex suppositione quod circa meridiem fiat comestio, & hæc dicta sint ex *Pasqualigo*, alijsq; ab eo relatis, contra quos sentiunt communiter Doctores.

Addo quòd, sicut *Azorius, Reginald. & Bonacina relati à Diana p.1. tract.9. resol.34. Bossius citatus ab eodem Diana p.5. tract.14. resol.14.* non improbabiliter docent in collatione serotina ieiunij posse sumi iusculum ex aqua, & pane aut herbis, etiam seclusa speciali indigentia: sic puto cum *Sanch. sup. d.24. num.2.* Monialem, quæ v.g. inseruire debet mensæ in die ieiunij, posse sumere aliquid cibi, etiam per modum sustentationis; quippe quæ ex tunc censetur, inchoare prandium, posteà interrumpendum ex occasione illius seruitij, illud postea absolutura; quo pacto plures illæ comestiones moraliter reputantur vna: non secus ac euocatus à prandio in die ieiunij ob aliquod negotium, potest, peracto negotio redire ad absoluendum prandium, etiam post 2. horas, vt notant plures DD. apud *Dianam sup. resol.32.* Imò *Pasqualigus sup. decis. 121. numer.5.* pu-

rat posse rediri ad continuandum prandium post totum illud tempus, quo perseuerat aliquid, ratione cuius comestio moraliter continuari censetur (vt si adsit intentio redeundi saltem virtualis eo quod solita quantitas cibi sumpta non sit, vel supersint in mensa fercula destinata pro eo prandio, &c.) Sic enim tempus interpositum non tollit continuationem moralem vnicæ comestionis. Quin addit *Pasqualig. ex Syluio* sine mortali culpa posse interrumpi prandium per horam etiam sine causa; cum sic ieiunium non lædatur grauiter.

Docet item *Pasqualig. num.6.* cum doctis Recentioribus consultis contra *Ghetium* surgentem a mensa comestione non completa, & negotijs ita distentum, vt in ijs totum diem insumat, posse inchoatam comestionem vespere complere; cum ea interruptio non sit voluntaria, adeoque secunda comestio pars, & complementum primæ comestionis, quæ relicta fuit imperfecta: hoc enim ipso quod conceditur comestio vnica completa, ac sufficiens intra meridiem, ac vesperam, currit tempus, in quo licitum est edere, ac proinde si comestio relinquitur imperfecta ea semper compleri potest, si prius compleri non potuit, quamdiu durat tempus præfinitum pro ea comestione: præterquamquod cibus prima vice sumptus non est sufficiens, sicque ieiunans excusabitur à ieiunio, si illud seruare non possit.

Censet præterea *Pasqualig. decis.* 123. ex *Molfesio* posse quem domi comedentem in die ieiunij adire domum amici ad complendam comestionem cum eo, siue inuitetur ab eo, siue non; imo, & ire ad emenda alia fercula, posteaq; domum redire, eaque edere, cum tota hæc interpositio temporis censeatur medium ordinatum ad complendam comestionem inchoatam, adeoq; continuatiuum illius: idq; interponendo totum illud tempus, quod insumitur in via, & in præparando cibo, quem intendimus edere; siquidem totum hoc tempus est medium ordinatum ad complendam comestionem, ac proinde continuationem ponit stante intentione protrahendi comestionem vlterius: immò si interponatur aliquantulum temporis maius, eo quod est necessarium, parum curandum est, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur.

Sic *Sanch. l.5. conc. c.1. d.24. n.5. Ghetius v. ieiunium c.1. nu. 4. Trullench. l.3. decal. c.2. d.3. nu.13.* & alij sustinent ieiunantem, qui, plicato linteolo, proposuit nihil vltra edere, posse sumere ex ferculis de nouo appositis; cum adhuc perseueret idem prandium, cui ille accumbit, ideoq; si mutato proposito, sumit de nouis ferculis, moraliter loquendo, non instituat nouam comestionem, sed aliquid superaddat priori; ita vt additamentum faciat vnam comestionem cum priori perseuerante vnitate prandij communis. Consentit *Pasqualig. decis.* 122. inferens ieiunantem in hoc casu à fortiori posse de nouo edere ex ferculis antea appositis; quippe quæ sunt pars illius prandij, imo, & illius ferculi, quod inseruit prandio, sicque eorum comestio de nouo repetita fit pars eiusdem comestionis, ita vt censeatur vna comestio integra ex pluribus partibus.

Sic *Molfesius Filliuc. Bassens Bonac. & Ghetius* apud *Dianam p.1. tr.3. res.*32. contra plures alios relatos à *Pasqual. sup. decis.*125. *n.* 1. docent ieiunantem a mensa surgentem animo non ampliùs edendi posse redire ad edendum, etsi prandium sit completum, si modicum tempus intercessit, & edat de ijs, quæ prius fuerant apposita. sicut enim quæ edit, sunt pars illius prandij, quod sumpsit, non autem nouum prandium; sic eorum comestio est pars comestionis præcedentis, moraliter loquendo: quod non procederet, si nouum institueretur prandium, sic enim esset noua refectio. ita *Pasqual.* monens *n.*5. regulariter quartam partem horæ, & fortè etiam tertiam non sufficere, vt desinere censeatur ius redeundi ad continuandum prandium; nisi concurrentes circumstantiæ aliter suadeant; vt si surgas à mensa iturus ad dormiendum; in quo casu statim censetur desinere dictum ius.

Sic

Sic *Lessius l.4.c.2.n.11. Laym.l.4.tr.8.c.1.n.6. Diana supra*, & alij sustinent ieiunantem, qui à mensa recedit animo non edendi amplius, posse ad eam redire, & edere, si prandium adhuc duret: probant, quia cibus interruptim sumitur, ita vt plures partiales sumptiones vnicam faciant comestionem; sicque vnitas moralis comestionis stare potest cum interrumptione sumptionis, ideoq; debet desumi ex vnitate conuiuij; vnde recedens à mensa potest denuo accedere, durante eodem conuiuio sine violatione ieiunij, etsi proposuerit non amplius edere: cum enim edat de eodem prandio, censetur facere eamdem comestionem.

An autem, & quo modo ieiunans si extra prandium, & refectiuncula velit bibere, possit sumere aliquid cibi, ne potus noceat, & quidem plures eodem die.

℞. Posse, dummodò id non fiat in fraudem ieiunij, ita *Sanch.sup.d.22. Laym. sup. n.7. Azor. to.1. l.7.c.10.q.7.* alijque plurimi; & probatur, quia hoc ipso quod Ecclesia in die ieiunij concedit potum per diem, censetur, & concedere necessaria, ne potus noceat, & consequenter aliquid cibi: quo modo dicunt communiter Doctores talem cibum non vetari, eò quod sumatur per modum medicinæ. Et hoc procedit, etsi pluries eodem die bibatur: cum modicus ille cib. semper sumatur ad eumdem finem, ne potus noceat, adeoq; semper censeatur concessus vt accessorium ad concessionem principalis, nempe potus. Dixi *dummodò id non fiat in fraudem ieiunij*; si enim bibas, non ad sitim sedandam, sed vt possis sumere modicum illum cibum, & is pluries sumptus pertingat ad quantitatem notabilem, violas ieiunium: tunc autem censeri potest abesse fraus, quando verè moueris ad bibendum ex siti. Consentit *Pasqualig.sup. decis.119.* notans *n.6.* modicum cibum, qui sumi potest, ne potus noceat, regulariter dici posse illum, qui est infra vnicam vnciam, cum talis quantitas sit valdè exigua, & sufficiat, ne potus noceat; addensque *n.6.* modicum illum cibum posse sumi à bibente, etsi credat potum sine eo non nociturum, si mane bibat, cum tunc stomachus sit vacuus, adeoque ei semper potus noceat; non item, si post prandium bibat, & certus sit se, attenta sua complexione non passurum nocumentum ex potu; quod non procedit, si probabiliter timet nocumentum, aut de hoc dubitet; cum tunc stet in possessione sui iuris ad sumendum, quamquam, cum materia sit parua, & potus solus stomacho non conferat, putet *Pasqualig.* nemini inijciendum scrupulum peccati grauis, si sumat exiguum hunc cibum.

Quod verò dicit *Pasqual. decis.106.* esse probabilius, & fuisse approbatum à doctissimis Recentioribus (nimirum in refectiuncula vespertina posse sumi totam illam quantitatem cibi cum iusculo cocti, quæ sumi posset, si sumeretur crudus, aliquib. doctis Recentiorib. minùs probatur; cum hinc sequatur posse ieiunante in refectiuncula vespertina sumere vncias 24. & plures iusculi ex pane confecti (tot enim vnciæ ex panis vncijs 3. & paucis amygdalis cum aqua concoctis consequuntur, vt aduerte *tr.5.c.5.nu.17.*) Quod certè, non videntur pij viri audire sine offensione; præsertim cum dictum iusculum sit valdè nutritiuum. Probat *Pasqualigus* suam sententiam, quia aqua, quæ miscetur cum pane, aut alio cibo solido, non auget substantiam cibi in ordine ad nutritionem, cum non afferat secum aliquid nutritiuum, sed solum temperat qualitatem eius in ordine ad faciliorem concoctionem in stomaco, sicque eadem cibi quantitas sumitur quoad nutritionem, ac si cibus sumeretur crudus. Vnde, sicut sumi potest panis in ea quantitate, quæ est permissa, & imbui vino; etsi hinc crescat in pondere, cum sic non admisceatur vlla substant a ordinata ad cibandum; ita in præsenti casu idem fieri poterit, cum supra quantitatem debitam non admisceatur aliquid ordinatum ad cibandum. Nec obstat, quod sic cibus crescit in pondere; cum augmentum istud ponderis sit per accidens, nec sit secundùm rationem substantiæ nutritiuæ, sed temperamenti ordinati per modum medicinæ ad maius commodum stomachi, quod est dicere maiorem nutritionem, quæ fit in

ſumente 24. vncias iuſculi confecti ex 3. vncijs panis modo ſupra dicto, prouenire; non quod ſic ſumatur plus ſubſtantiæ nutritiuæ, quam ſi ſumerentur 3. illæ vnciæ panis crudi; ſed quod virtus nutritiua facilius agere poſſit in panem coctum, quam in panem crudum: quo modo plùs nutriretur comedens libram vnam carnis, vitulinæ coctæ, quam qui libram ſimilis carnis crudæ ederet; vt mihi aduertit Excellentiſſimus Scotus Medicus Bononienſis vir ingenio præſtanti, ac in Arte medica inſignis, toti Italiæ notiſſimus: qui proinde doctrinam Paſqualigi citantis pro ſe *Boſſium ſect.*4. *de iubileo caſu* 18.*n.*128. approbat; ſicut, & approbant alij docti Recentiores; quorum aliqui notarunt forte aliquos offendi ex doctrina allata *Paſqualigi*, eò quod apprehendant ipſum concedere, quod in refectiuncula ieiunij liceat ſumere 24. vncias panis cocti ſub forma iuſculi; cum ille ſolum concedat poſſe ſumi 24. vncias iuſculi confecti ex 3. vncijs panis, & aliquot amygdalis: quæ duo ſunt valdè diuerſa, vt patet.

Quod ſi doctrina hæc Paſqualigi nimis videtur relaxare obſeruantiam ieiunij eccleſiaſtici, & non parum aduerſari fini intento ab Eccleſia in præſcribendo ieiunio; ſaltem confirmabit ſententiam eorum qui iuxta dicta *tr.*5. *c.*5. *n.*16. ſuſtinent in dicta refectiuncula poſſe ſumi iuſculum 12. vnciarum; putantque non ideo ſe cogi admittere quod poſſint ſumi etiam 24. vnciæ iuſculi (vt vult Paſqualigus) cum ieiunium Eccleſiaſticum ſit ens morale, quod moraliter debet æſtimari, etiam quo ad quantitatem refectiunculæ veſpertinæ, & aliàs conſtet morali hominum æſtimatione grauius aduerſari ipſi ieiunio Eccleſiaſtico, quod in veſpertina refectiuncula ſumantur 24. vnciæ iuſculi ex pane, & aqua confecti, quam ſi ſumantur ſolum vnciæ 12. eſtò dictæ 24. vnciæ phyſicè componantur ex 3. vncijs panis, aliquot amygdalis, & aqua, quæ à ieiunante in præfata refectiuncula licitè ſumi poſſunt. Præterquamquod praxis, & communis ſenſus legem interpretatur *l. minimè l. ſi interpretatione ff. de leg. cap. cum dilectus de conſuetud.* praxis autem, & communis ſenſus virorum timoratorum is eſſe videtur, quod in refectiuncula veſpertina non liceat ſumere 24. vncias iuſculi confecti ex pane; vnde, & durum videtur, quod vir timoratus, & doctus in die ieiunij ſumat pro veſpertina refectiuncula vncias 24. panis cocti in aqua, quæ multis poſſent deſeruire in cibum cœnæ competentis.

Addit *Paſqualig. deciſ.*136. vuam recentem poſſe ſumi die ieiunij quoties libuerit; non ſecus ac ſumi poteſt vinum; cum ſuccus vuæ in ſua ſubſtantia ſit vinum, habeatque rationem potus, quippe qui exprimitur de acinis, dum vua dentibus conteritur, & in ore acquirit rationem potabilis, ſicque in ſtomachum tranſmittitur per modum potus. Sed mihi non placet hæc doctrina, & videtur aduerſari illi doctrinæ quam idem *Paſqualig. deciſ.*141. *num.* 2. admittit vt communem; videlicet ea, quæ habent rationem cibi, ſoluere ieiunium, etſi ſumantur modo potabili: vt potus lactis: hinc inferens *num.*3. potionem chocolatæ frangere ieiunium, etſi ſumatur per modum potionis, eo quod illa ex natura ſua ſit cibus maximè nutritiuus: ita vt vnica eius vncia ſufficienter nutriat per horas 24. abſque vlla corporis debilitatione: ſi quidem ex communi illa doctrina contra *Paſqualigum* argui poteſt; Quæ habent rationem cibi, frangunt ieiunium, etſi ſumantur per modum potabilis; at vua, cuius ſuccus ſolum in ore dentibus exprimitur è cortice, habet rationem cibi, & quidem maximè nutriui, etſi detur ea ſumi modo potabili, ergo illius ſumptio frangit ieiunium: dixi, *etſi detur illam ſumi modo potabili*, quia ſecundum communem modum loquendi, ac moralem hominum æſtimationem non dicitur bibere, qui ſumit vuam recentem, eiuſq; ſuccum dentibus intra os exprimit, etſi dictum ſuccum verè iam expreſſum tranſmittat in ſtomachum; ſed dicitur edere vuam, adeoque negari poteſt in hoc caſu ſumi vuam modo potabili; quo modo dicitur ſumi, quando intra vas aliquod exprimitur ſuccus vuæ, & ſic expreſſus

ſumi-

sumitur; sic enim dicitur sumi vua modo potabili, cùm verè sit mustum, & habeat rationem potus; & tunc concedo per sumptionem vuæ recentis non violari ieiunium; cum talis sumptio sit potus, & potus non frangat ieiunium Ecclesiasticum, vt omnes concedunt. & quidem quod vua sit maximè nutritiua, patet experientia Rusticorum, qui in Autumno ex esu vuæ valdè pingues apparent.

Quod si hac occasione quæras, an prohibitus vesci carnibus ex lege ieiunij, aut alio titulo, prohibeatur adhibere clysma è puro carnium iusculo; aut emplasma è carne contusa, vel contrita apposita vmbilico, non quidem ad medicinam, sed ad carnem in legis fraudem mulcendam, eiusque lasciuiam fouendam; cùm succus clysmate immissus nutriat, & idem præstet emplastrum vmbilico appositum vi caloris naturalis, & facultatis attractricis partibus insitæ aliquid per poros exugens, quod intromissum potest excoqui, & demum conuerti in sanguinem, vnde fit nutritio; etsi exigua; sicut & exigua est materia quæ attrahitur, & via per quam subit.

℞. *Raynaudus in Stylita mistico p. 7. nu. 9.* veriùs esse quod in casu proposito vetitus est vsus clysmatis, ac emplastri (concedens tamen *n.* 11. quod spectat ad emplastrum, materiæ paucitatem, quæ indè fugitur, valdè tenuare peccatum; ita vt vix posset sufficere ad peccatum mortale) Assertionem probat tum quia sic copiosa materia vetica apponi potest, maximè per iterationem, ac frequentationem; & potest contraueniri fini legis præscribentis ciborum delectum, cùm inde possit incendi corporis lasciuia, concalefacta carne per tale nutrimentum; tum quia, licèt lex ecclesiastica de ciborum delectu, spectato verborum cortice, vetet solum vsum certorum ciborum, quem Doctores vocant manducationem: tamen, spectato fine legis sub ijs verbis, æque vetatur omne nutrimentum ex materia vetita; siue ingeratur per os, siue alia via; ita vt vsus clysmatis, ac emplastri ex carnibus dici possit æquiualens comestio carnium: maximè cum Canones solum mandent ieiunium, & Doctores interpretantes legem ieiunij de comestione (quippe per quam ieiunium ordinariè soluitur) non excludunt, nec possunt excludere sumptionem cuiusvis alterius æquè concitantis petulantiam corporis, quam Ecclesia intendit frænare lege ieiunij.

Verùm mihi non probatur hæc doctrina, putoque sustinendam esse oppositam, quam ipsemet *Raynaudus* non negat esse probabilem; dum ait suam esse veriorem. Ducor tum quia finis legis non cadit sub legem: quippe quæ dirigit quidem ad finem, sed non est de fine: vt ostendit *Auila D.* 11. *de leg. n.* 37. *S. Thom. & Caiet.* sicque corruit primum fundamentum *Raynaudi*: tum quia, vbi agitur de obligatione imponenda, stricta fieri debet interpretatio *Sà v. interpretatio* 2. *l. quidquid adstringendæ ff. de verb. oblig.* adeoque lex prohibens comestionem carnium intelligenda est de comestione simpliciter dicta, non autem de æquiualenti: cùm tamen Doctores de ieiunij obligatione loquentes dicant eam solùm cadere in manducationem, & is tantum dicatur manducare, qui ore haurit nutrimentum: tum quia quod succus per clysma iniectus, aut ex emplastro attractus nutriat, est per accidens, nec à lege attenditur: quo modo potus vini, licèt nutriat, non vetatur in ieiunio de communi sententia Doctorum; idque etsi sumatur in fraudem, ad sedandam inediam, ac famem; vt docent *Pasqualigus de ieiunio decis.* 117. ex 18. Doctoribus relatis, alijque viri graues; & inde suadetur, quod Ecclesia non vetat potum, adeoque nec nutritionem ex eo prouenientem (sicut vetat nutritionem ex cibo capto, eò quod cibus sit vetitus) sicque intendens nutritionem prouenientem ex potu vini non violat legem ieiunij, cum eam intendat solum vt prouenientem ex actu licito, idest ex potu vini: quod est signum mentem Ecclesiæ præscribentis defectum ciborum non spectare quemcumque vsum rei idoneæ ad irritandam carnem (id quod constat fieri à vino largius hausto, ac puro) sed solum spectasse curam carnis per esculenta,

lenta, & incentiua libidinum præcisè per manducationem admota: tum quia in præsenti casu non procedit, quod faciens in fraudem legis non minus delinquit quam si legem directè violet, etsi saluis verbis legis eius sensum circumueniat *l.contra legem ff.de legib.* cum fiat quod ea noluit fieri, licèt, attento cortice verborum extimo, id non vetuerit; si quidem tunc solum fit in fraudem legis, quando ex tali facto prouenit effectus vetitus à lege, adeoque ipsum factum vetitum censeretur, vtpote causans effectum à lege vetitum (vt si pluries in die ieiunij capias cibum in quantitate parua, de se non frangente ieiunium: tunc enim fieret fraus legi ieiunij: quatenus estò quælibet è dictis comestionibus seorsim non auferat effectum à lege intentum, ob paruitatem materiæ, omnes tamen simul auferunt; ideoque Ecclesia hoc ipso quod intendit macerationem corporis per cibi subtractionem, item præsumitur vetare concursum plurium illarum comestionum paruarum in eodem die tanquam causam obstantem effectui intento: quod vtique in præsenti casu non procedit; in quo cum non vetetur potus in quauis quantitate ad sedandam sitim, nec vetatur effectus hinc causatus, idest nutritio, ac sedatio inediæ, ac proinde, licèt potus adhibeatur in hunc finem, non fit fraus legi, cum non adhibeatur vt impeditiuus effectus intenti à lege: si enim impediret, esset vetitus, etiam in ordine ad sedandam sitim (sicut est vetitus potus lactis etiam ad refrigerandam, ac extinguendam sitim, cum impediat effectum intentum à lege ieiunij) quare lex ieiunij intendit solum vetare nutritionem prouenientem ex cibo, & sedationem inediæ per modum cibi, quem solum prohibet; ac proinde, cum in isto casu intendatur solum sedatio inediæ per potum, non contrauenitur menti Ecclesiæ indicentis ieiunium.

Sicut ergo *Raynaud. sup. n.*7. concedit ieiunium præscriptum ad eucharisticam communionem non violari, assumpto clysmate è carnium iusculo, alioue quouis succo, licet apto ad nutriendum (quod latè probat *Raynaud. nu.*3.) cum præscriptio dicti ieiunij solum spectet reuerentiam debitam corpori Christi, & referatur ad cauendam prægrauationem corporis: sic videtur dicendum vsum clysmatis è puro iusculo carnium, ac emplastri è carnibus contusis non vetari per legem vetantem esum carnium etsi, hæc adhibeantur, non in medicinam (quo pacto etiam *Raynaud. n.*14. nobiscum sentit, etsi morbus non sit tantus, vt posset excusare à ieiunio) sed ad curandam cuticulam, carnisque lasciuiam fouendam; idque ob rationes superius allatas, ex quibus etiam destruuntur fundamenta, quæ pro se affert *Raynaud.*

Quod verò addit *n.*14. Carthusianum facere contra statutum prohibens vsum carnium, etiam in mortis periculo, si in morbo periculoso vtatur clysmate è carnium iusculo, aut emplastro è carnibus contusis ad curandum morbum (cum id in simili casu concedat de quocumque; alio ægroto, qui non sit Carthusianus) mihi non placet; sicut nec placet ratio, quam adducit pro sua sententia, dicens, Carthusiani longe aliam esse rationem; cum ille vi legis priuatæ amoueat à se facultatem vtendi talibus remedijs ad cuiusuis morbi subleuationem, nec, nisi omni alio cibo deficiente, assumere possit præfata clysmata, aut emplastra ex pura carne; etsi paulò post subdat *Raynaud.* non esse, quod Carthusiani scrupulo tangantur de pauxillis carnibus, quæ in certis medicamentis adhibentur admixtæ alijs materijs, adeoque transmutantur, vt, sicut carnis nomen abijciunt, sic & pristinam carnis naturam exuere videantur; nam de minimis non curat Prætor, & ius obligans ad carnium abstinentiam non censetur inductum cum extensione ad tales materias.

Mihi, inquam, non placet, quod loco citato addit *Raynaud.* & facile videtur posse confutari ex verbis ipsiusmet statuti in Ordine Carthusiano de abstinentia carnium editi anno 1582. & à me relati *tr.*5.*c.*5.*n.*538. quod sic habet: *Omnem esum, & sumptionem carnium, & omnium quæcunque ex carnibus quomodolibet*

con-

constant, siue per modum cibi, siue per modum potionis, aut sorbitionis sumantur, à nostro proposito abiecimus: & infra: Statuimus vt quicumque Ordinis nostri Professus huius tam laudabilis institutionis transgressor extiterit, carnes videlicet comedendo, & alicui personæ Ordinis ministrando, vel ministrantibus consentiendo, vel non prohibendo, cum poterit prohibere &c. Vbi noto, quod, cum statutum hoc non prohibeat quemcumque vsum carnium, sed solum illarum, qui fit per modum cibi, aut potionis, aut sorbitionis, & sub his non comprehendatur assumptio clysmatis, aut emplastri ex pura carne: non video, quo modo *Raynaud.* dicat Carthusianum vi legis priuatæ amouere à se facultatem vtendi talibus remedijs ad cuiusuis morbi subleuationem: cum sub relato statuto vsus talium remediorum non comprehendatur, & præter dictum statutum in Ordine Carthusiano non extet (quod ego sciam) vlla alia lex, quæ vetet vsum præfatorum remediorum, nec ab ipso *Raynaudo* afferatur, qui tamen debuisset illam afferre, si extaret. Cum ergo Carthusianus nulla lege peculiari prohibeatur vti clysmate, aut emplastro, ex pura carne; & aliàs *Raynaudus* vsum talium remediorum concedat cuicumque alij in die ieiunij; debet hoc idem concedere & Carthusiano; cum sit eadem ratio de ipso, ac de illis, & vbi militat eadem ratio, militare item debeat eadem iuris dispositio.

Imò puto Carthusianum non facere contra statutum superiùs adductum, si clysma, aut emplastrum ex pura carne assumeret ad curandam cuticulam; cum vi dicti statuti solum prohibeatur vti carnibus per modum cibi, aut potionis, aut sorbitionis, & sub his non contineatur assumptio clysmatis, aut emplastri ex pura carne: aliásque lex etiam fauorabilis animæ, si sit obligatoria, & consequenter odiosa, non debeat ampliari vltra propriam verborum significationem, vt probat *Sanch. l.* 10. *de matr. D.* 4. *n.* 3.

QVÆRES XIII. An Moniales teneantur obseruare festa præscripta ab Ordinario loci, nec non censuras, & interdicta ab eo lata.

28 ℞. Teneri ex decreto Concilij Trid. *sess.* 25. *de regul. c.* 12. quod sic habet: *Censuræ, & interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo, a Regularibus in eorum ecclesijs publicentur, atque seruentur; dies etiam festi, quos in diœcesi sua seruandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam regularibus seruentur.* Vbi notandum, quòd, licèt in isto decreto non fiat mentio expressa de Monialibus; eæ tamen in illo comprehenduntur sub nomine Regularium, quod est commune tam Monialibus, quàm viris religiosis.

An autem Moniales possint in die festo exercere se in faciendis recamaturis ad vitandam otiositatem.

29 ℞. Armillam, Azorium, Villalobum, Io. de la Cruz, Sà, Marchantium Syluestrum, ac Ghilinum relatos à *Diana p.* 6. *tract.* 6. *resol.* 15. sustinere partem affirmantem ob rationes adductas ab ipso Diana; quia nec omninò ab ijs dissentit *Sanchez l.* 5. *cons. cap.* 2. *d.* 18. *num.* 13. quatenus asserens opinionem contrariam esse veriorem, indicat sententiam horum Doctorum non esse improbabilem. Certè, si hæc doctrina admittatur de puellis (quo modo illam admittunt citati DD.) & admitti poterit respectu Monialium, præsertim iuniorum, quæ difficiliùs sciunt vitare otium, quod autem dicunt præfati DD. de recamaturis, admittent etiam de thecis ex serico confectis cum cera sancta collo gestari solitis, alijsque similibus rebus deuotionis; qua de re *Pasqualigus decis.* 148.

QVÆRES XIV. An Moniales in diebus Rogationum, ac Iubilæi intra proprium monasterium teneantur facere processiones ab Ecclesia præscriptas, & quo genere obligationis.

30 ℞. Quod quidem spectat ad Monialium communitatem, seu Conuentum, id debere colligi ex communi ipsarum Monialium sensu, & conceptu: proportiona-

liter vt dicit *Sanch. l.6. mor. cap.4. num.*27. ad dignoſcendam qualitatem obligationis huius, aut illius regulæ multum conferre communem exiſtimationem religioſorum, communemque ſenſum, ac iudicium illorum, quibus incumbit regularum obſeruatio, ſic, aut ſic illas accipientium, ac intelligentium: puto autem Moniales exiſtimare conſuetudinem faciendi dictas proceſſiones eſſe ſolùm ex deuotione, adeoque à toto monaſterio illas poſſe omitti abſque peccato mortali. quod ſi eæ de hoc dubitent; id debent conijcere ex 4. coniecturis relatis à *Bonacina diſt.*1. *de leg. quæſt.*1. *part. vlt.* §.3. *num.* 21. nimirum conſuetudinem præſumi inductam tanquam obligatoriam, ſi Superior puniat, aut arguat aliter facientes, ſi populus grauiter ſcandalizetur ob violationem dictæ conſuetudinis, ſi materia, & obligatio illius multùm conferant ad bonum commune; ſi denique conſuetudo ſit maioris partis illius Communitatis. Quod verò ſpectat ad præſentem obligationem reſpectu ſingularum Monialium: puto illam non eſſe maiorem, ea, qua *hic q.6.* diximus ſingulas Moniales teneri ad aſſiſtentiam chori, & conſequenter non excedere culpam venialem.

QVÆRES XV. An, & quo modo Moniales teneantur ſoluere debita realia contracta, ſiue ante ingreſſum religionis ſiue poſt.

31 ℞. Diſtinguendo: vel debita ſunt contracta, ante profeſſionem; & hæc debebant ſolui à Moniali ante emiſſionem profeſſionis, ſi erat ſoluendo; &, ſi non ſoluit, peccauit quidem reddendo ſe impotentem ad ſoluendum; modo tamen excuſatur ratione impotentiæ; quatenus per profeſſionem facta eſt incapax acquirendi bona propria, ex quibus ſoluat. quod benè notauit *Sanch. l.*4. *mor. c.*19. *n.* 14. addens, cùm ſit medium extraordinarium, ac difficile cogi acquirere bona in religione ad ſoluendum creditoribus, Monialem in præſenti caſu non teneri manibus ſuis laborare ad acquirendum, vnde ſoluat æs alienum; nec Superiorem teneri ei dare licentiam ſic laborandi: quæ ratio cum procedat etiam quò ad petendam eleemoſynam à parentibus, aut conſanguineis ad effectum ſatisfaciendi creditoribus, neq; ad hoc ipſa tenebitur. Puto tamen, quod ſi Monialis habeat peculium eius vſibus conceſſum tenetur ex eo ſoluere debita: cùm *Sanch. l.7. mor. c.* 19. *n.*38. *ex Molina, ac Leſſio* dicat Religioſum teneri reſarcire damnum iniuſtè illatum, cum reſtituendo fuerit, & quidem modo poſſibili; & aliàs Monialis ſit reſtituendo eò ipsò, quod habet peculium eius vſibus permiſſum, vt patet. intellige, niſi ei prohibeatur à Superiore; vt de facto prohiberi poteſt, teſte *Sanch. ſup. n.*113. vbi ſupponit Superiorem non teneri concedere religioſo ſubdito licentiam expendendi proprium peculium in ſoluendo ære alieno, & conceſſam poſſe auferre; cùm peculium ſit monaſterij, & monaſterium non teneatur illud expendere in reſarciendo damno per ſuum religioſum illato; qui proinde religioſus eatenus tenebitur ſoluere creditoribus ex ſuo peculio, quatenus libera illius adminiſtratio ei permittitur. Quod autem dixi de peculio, procedit etiam de donatione, aut eleemoſyna factis Moniali; ſi hæ vſibus illius permittantur; nempe eas debere expendi à Moniali in ſoluendis debitis; de his enim militat eadem ratio, vt patet. Vel debita contracta ſunt à Moniali poſt profeſſionem: & hæc ea tenetur ſoluere eo ſolum modo, quo diximus illam poſt emiſſam profeſſionem teneri ſoluere debita contracta ammiſſum videlicet implicando ad talem effectum peculium ipſi liberè conceſſum, vel etiam, donationem aliquam liberæ diſpoſitioni illius relictam à Superiore, ita vt illam inſumere poſſit in vſibus licitis; non autem laborando, aut procurando eleemoſynas &c. idque ob rationes ſup. allatas, quæ militant etiam in hoc caſu. Nec obſtat quod *Sanch. ſup. n.*38. ait religioſum teneri damnum culpabiliter illatum reſarcire modo poſſibili: nam explicari debet illum loqui de medijs ordinarijs, non autem extraordinarijs.

An autem monaſterium teneatur ſoluere debita à Moniali contracta ſiue ante profeſſionem, ſiue poſt.

℞. Lo-

℞. Loquendo de debitis contractis ante professionem, teneri monasterium ea soluere ex bonis, quæ ratione Monialis ei obuenerunt, aut obuenient in futurum (non tamen supra vires dictorum bonorum.) & ratio est quod cùm per professionem religiosam non derogetur iuri creditorum; sicut Monialis tenebatur ante professionem ex bonis illis soluere creditoribus; sic tenetur monasterium succedens in ea bona. quo pacto ait *Sanch l.7. mor.c.31. n.4.* regulam illam *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio*, intelligi debere, nisi religiosus ære alieno grauatus sit admissus ad professionem: tunc enim non monasterio, sed creditoribus acquirit, quidquid arte, industria, donatione, aut hæreditate comparat. Loquendo verò de debitis contractis post professionem; hæc solui non debent à monasterio, nisi ea contracta sint ex legitima Superioris licentia, aut monasterium inde sit factum locupletius; (tunc enim tenebitur quò ad eam partem; vt aduertit *Sanch.n.9.*) & ratio est, quod personæ delictum non est conuertendum in Ecclesiæ damnum *c. si Episcopi 16. q.6.* quæ ratio item probat monasterium non teneri restituere mutuum pecuniarium à religioso acceptum cum licentia Superioris, sed sine consensu Capituli, si Superior non poterat disponere de tanta summa sine dicto consensu; sicque in concedenda ea licentia excessit limites suæ potestatis; quod aduertit *Sanch. n.10.*

Addo hic obiter ex *Cardinali de Lugo D.3.de iust. n.142.* pro se citante *Bannez Lopez, Rebellum Salas, Sayrum, & Dianam* recipientem à Moniali, ad vsus illicitos, non teneri summam acceptam restituere; si Monialis, quæ dedit, habebat facultatem plenam, ac liberam expendendi dictam summam pro libito: cùm Prælatus dans talem facultatem non censeatur limitasse illam ad vsus honestos, sed potius abstulisse pro parte sua totum impedimentum, vt vsus ille non esset contra votum paupertatis ex defectu licentiæ; etsi maneat turpitudo ex alio capite: quod si Monialis potuit dare dictam summam; ergò & ille alius potuit illam recipere, & potest eam retinere. Præterquamquòd, vt notat idem *Card. nu. 143.* etsi donatio illa ab initio fuisset nulla ob malum titulum: postea tamen Monialis, si aliàs habet licentiam dandi illam summam ad vsus licitos, mutato animo, potest illam donare illi eidem personæ alio titulo honesto v. gr. quia pauper est vel ex gratitudine: ad quam donationem licitam sufficientem habet licentiam. Nec obstat, quod Prælatus est administrator bonorum monasterij, ideoq; non potest dare licentiam ea ad vsus illicitos expendendi, cum id iure prohibeatur: id enim procedit quando inde damnificatur monasterium; quod non militat regulariter in præsenti casu; in quo Monialis potest liberè insumere illam summam, adeoq; sine vtilitate monasterij, etsi de facto illam expedat ad vsus illicitos.

QVÆRES XVI. An, & qualiter Moniales teneantur ad correctionem fraternam proximorum.

32 ℞. Teneri: cùm præceptum hac de re latam à Christo *Matth.18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum*, afficiat omnes, ac singulos fideles, & consequenter etiam Moniales: siquidem concurrant debitæ circumstantiæ; nimirum quòd certò constet de peccato Proximi, & probabile credatur illum non resipuisse: quod subsit spes fructus ex correptione: quòd non adsit alius, æque idoneus, qui correpturus credatur: & quod locus tempus, aliæque similes circumstantiæ iudicio prudentis viri suadeant correptionem profuturam. Quæ circumstantiæ cùm rarò omnes concurrant: rarò item euenit quod præceptum correptionis obliget, præsertim homines vulgares, ac minoris auctoritatis; vt ait *Valentia to.4. D.3. q.10. p.2.* & confirmat *Granadus in 2.2.tr.12. D.1.controu.3. n.6.* monens non facilè credendum esse timoratos præsertim viros peccare mortaliter ob omissionem correptionis fraternæ: cum precepta charitatis non ita strictè obligent; adeoque omittentem corripere ex quadam tepiditate, aut simili affectu; non autem ex intentione, ac proposito, nequaquam, peccare mortaliter, nisi damnum spirituale

rituale Proximi ex tali omiſſione proueniens eſſet tale, vt grauiter imputaretur omittenti correptionem.

Obligatio autem correptionis fraternæ eſt ſub mortali; ſi delictum ſuper quod ea debet cadere, ſit graue; cùm ſic materia obligationis ſit grauis, & finis in ea intentus ſit grauiſſimus. Secùs, ſi materia correptionis ſit peccatum veniale; tunc enim hæc obligatio non adſtringit ſub mortali quidquid dicant aliqui apud *Caſtrum Palaum tract. 6. D.3. p.3. n.1.* quorum doctrinam puto ſolum procedere de ijs; qui habent curam aliorum; quales ſunt Superiores Regularium vtriuſque ſexus: hi enim teſte *Sanch. l.1. moral. cap.6. num.19.* peccant mortaliter, ſi permittant frequenter violari regulas Ordinis obligantes ſolùm ad veniale, quippe qui ex officio tenentur curare bonum progreſſum religionis: qui ex dicta permiſſione non mediocre damnum pateretur. quod docet etiam *Naldus v. Prælatus num.11.* monens non eſſe mirum Superiores in iſto caſu peccare mortaliter, cùm ſubditi in violatione regularum peccent ſolum venialiter, nam etiam cuſtos vineæ, ſi videns ingredientes vineam ſeorſim, vt ſinguli racemum vnum, aut alium aſportent, taceat, & non impediat (cùm ex officio teneatur impedire) mortaliter peccat ob damnum notabile illarum vineæ, ijs ſolùm venialiter peccantibus; ſic & euenit in caſu noſtro, vt conſideranti conſtabit. Et hanc doctrinam bene debent Confeſſarij inculcare Superioriſſis Monialium; vt eæ hinc excitentur ad regularum obſeruantiam procurandam: etſi interdum Superioriſſæ excuſentur ſiue ob inaduertentiam, ſiue ex bona fide, ſiue quia non ſperant fructum ex admonitione, imò timent maiora mala inde euentura: quæ interdum erunt magnæ conſolationi Superioriſſis timoratis; ideòque opportunè ijs ſuggerenda erant à Confeſſarijs.

QVÆRES XVII. An, & quo modo teneantur Moniales facere eleemoſynas ex prouenientibus monaſterij redundantibus.

33 R. Quòd, quamuis *Sanch. Emanuel, & Hieronymus Rodriq. & Sotus, apud Dianam p.5. tract.8. reſol.33.* doceant, ſicut Epiſcopi tenentur arctiſſimè præcepto eleemoſynæ, ſic debent monaſteria Regularium, in quibus prouentus redundant: & *Reginaldus l.4. n.283.* dicat Abbatem, vel auctoritate ſimili præditum in domo, & familia religioſa non modò poſſe facere eleemoſynam, ſed etiam teneri quidquid ſupereſt vltrà neceſſitates monaſterij, erogare in pias cauſas (reſpiciendo tamen neceſſitate; etiam futuras quæ probabiliter poſſunt occurrere) idq; ex intentione fidelium, qui bona ſua elargiti ſunt Regularium monaſterijs, non vt ij diuites efficerentur, cùm profiteantur paupertatem, ſed tantùm vt ſuſtentarentur, & quæ ſuperſunt, in alios pauperes erogarent. Quamuis, inquam Doctores ſic differant circa præſentem quæſtionem; mihi tamen magis placet quod ait *Suarez tom.4. de relig. tract.8. l.2. c.26. num.13.* nimirum regulariter non eſſe neceſſarium, nec conueniens Prælatos Regularium omnes ſuperabundantes redditus dare in eleemoſynam; etſi interdum poſſit eſſe laudabile, imò, & aliquando præceptum: hoc enim pendet ex neceſſitatibus Proximorum hic, & nunc occurrentibus; nam ſi hæ ſint extremæ, non ſolùm ſuperflua, ſed etiam aliqua ex neceſſarijs dari debent, habita ratione aliorum, qui ſolent concurrere ad ſubleuandam talem neceſſitatem: ſi verò neceſſitas ſit grauis, omnia ſuperflua dari debent, niſi ex aliorum concurſu minuatur neceſſitas: quod ſi neceſſitates ſint communes, licet tunc aliquid dari debeat ex ſuperfluis ob bonum exemplum; dare tamen omnia non eſt neceſſarium: imò nec in Prælato religioſo eſſet conſilium: ſicque regulariter loquendo, non eſt in eius poteſtate id facere; cùm melius ſit, ſi commodè poteſt augere, ac perficere ipſum monaſterium ſiue quoad pertinentia ad cultum diuinum, aut habitationem, ſiue quò ad perpetuos redditus, quibus plures religioſi alij poſſint; quod cedit in maius Dei obſequium, quàm abundans eleemoſyna in communibus neceſſitatibus, vt aduertit

uertit *Nauarrus comm.3. de Regul. num.7.* ex quibus habent Confessarij Monialium quid respondere debeant Superiorissis ipsos in specie interrogantibus de obligatione, quam habent faciendi eleemosynas ex bonis communibus monasterij, cui eæ præsunt.

Quod autem spectat ad Moniales particulares; hæ non tenentur facere eleemosynam, regulariter loquendo, cùm nihil habeant proprij, ex quo illam faciant: & ex illis ipsis bonis, quæ ijs conceduntur ad vsum, sine licentia Superioris, saltem tacita, ac interpretatiua donare non possint: possunt tamen eleemosynam facere in pluribus casibus relatis à *Sanch. l.7. moral. c.19. n. 96. vsque ad* 100. inclusiuè. qui *n.95.* expresè nobiscum sentit, probatque suam assertionem tum ex *c.cum ad monasterium de statu monach. & cap. non dicat*'s 12. *q.* 1. tum quia religiosus non habet neque dominium, neque vllam bonorum admin strationem, sed solùm vsum facti; ideoque si absque licentia facit eleemosynam, peccat contra votum paupertatis, vtpote exercens actum dominij; Monialis ergo cui absque vlla restrictione concessa sunt aliqua bona ad vsum suum, ac dispositionem, potest facere eleemosynas, & alias donationes religiosum statum decentes ex licentia saltem tacita Superiorum: vt notauit *Sanchez supr. nu.*104. monens *n.*106. quod, quamuis Superior interdicat Religionis subditis largiri eleemosynas; non videtur interdicere moderatas, sed tantùm videtur velle, ne modum excedant sicut de vxore, cui vir interdicit eleemosynas, asserunt communiter Doctores: quod notat etiam *Rodriq. tom.2. q. 57. art.2.* addens Superiori expresè vetanti etiam eleemosynas moderatas obediendum esse à Religiosis subditis.

Porrò ad cognoscendum, vtrum eleemosyna facienda hìc, & nunc à Moniali censeri debeat moderata, nec ne; habenda est ratio tum facultatum monasterij, tum peculij concessi ad vsum Monialis, tum operis pij, in quo implicanda est eleemosyna, tum necessitatis, cui per illam consulendum est, tum aliarum similium circumstantiarum, quæ hic, & non concurrunt: si enim monasterium sit valdè diues, Monialis habeat pingue peculium, opus pium cedat in magnum Dei honorem, immò & in bonum non vulgare ipsiusmet monasterij; tunc maior eleemosyna dari poterit à Moniali de licentia Superiorissæ, aut saltem Prælati monasterij. ex quo patet in contingentia facti me benè respondisse Moniales cuiusdam monasterij potuisse conuenire inter se, vt ex pecunijs ipsarum vsui permissis constituerent dotem cuidam puellæ inopi inter ipsas admittendæ ad religionem, quæ maximè necessaria erat bono communi monasterij. Dixi, *aut saltem Prælati monasterij*: vt indicarem Moniales de licentia proprij Prælati posse maiorem summam elargiri ex bonis ipsis concessis titulo eleemosynæ, aut donationis, quàm de licentia solius Superiorissæ monasterij; cùm quò ad hoc maior potestas supponatur in Prælato, cui subest etiam ipsa Superiorissa, quàm sit in Superiorissa; quod pro praxi est benè aduertendum; licèt id non approbet *Sanchez n.*42. dicens, quòd si consuetudine, aut statuto Ordinis, aut præcepto Superioris mediati quò ad hoc non sit restricta facultas immediati Superioris, non est cur ad certam summam arctetur, & ad maiorem adiri debeat Prouincialis; sed qualiscumque est Superior potest concedere licentiam ad quantitatem moderatam arbitrio prudentis viri elargiendam, id colligentis ex quantitate redditium, ac necessitate pauperum. ita *Sanchez* ex *Molina tom.2. d.276. col.2.*

QVÆRES XVIII. An, & quo modo Moniales teneantur denunciare Confessarium sollicitantem ad turpia, si fortè (quod Deus auertat) in Sacramento pœnitentiæ id contingat.

34 ℞. Teneri. cum Gregor. XV. in sua Constitut. *Vniuersi dominici* gregis *edita* 30. August. 1622. onus denunciandi Confessarium sollicitantem ad turpia imponat personis modo dicto sollicitatis, *quæcunque illæ sint*; & sub hac clausula generalissima comprehendantur etiam Moniales. Tenentur autem denunciare; siue solli-

sollicitatio fiat in actu confessionis Sacramentalis, siue ante, siue post immediatè, vel etiam occasione prætensæ confessionis; siue id fiat extrà occasionem confessionis, sed in confessionario, aut in loco quocumque vbi confessiones Sacramentales audiuntur, seu electo ad audiendas confessiones (si quidem Confessarius ibi simulet audire confessionem; siue cum alijs. Denunciatio autem hæc, etsi cumulatiuè fieri possit tum Ordinario, tum Inquisitori, (quod spectat ad Moniales,) regulariter videtur commodiùs fieri posse Ordinario, seu Vicario eius generali sub alio prætextu ad monasterium accito, aut accedenti: sic enim suauior, & minùs grauis fiet denuntiatio, quam si ad talem effectum aduocandus esset Inquisitor. Quòd si Monialis induci nequeat ad faciendam hanc denuntiationem per se ipsam; posset Ordinarius concedere Confessario, ad quem tunc accedit Monialis, vt ipse excipiat denuntiationem per scripturam iuratam ab ipsamet Moniali confectam, eamque Ordinario statim tradat, idque ex decreto Sacræ Congregationis S. Officijs Vrbis de mandato Vrbani VIII. dies 27. Septemb. 1624. edito, quod refert *Nald. v. confessio n.* 41. addens eandem Sacram Congregationem statisse, quòd, si pœnitens sollicitata adhuc denunciare recuset, tunc ad Papam tota res deferri debet eiusque responsum omninò implendum.

Dicit autem *Sanctorus in Const. minor. c.* 11. *stat.* 7. *q.* 12. quod, cum Monialis sollicitata in confessione adire non possit Inquisitorem, non teneatur mittere ad illum nuncios, aut litteras, non expediat ipsum aduocare ob rationes, quæ vnicuique facilè possunt occurrere, nec sine nota, scandalo, ac offensione aliarum Monialium possit fieri denunciatio sollicitationis Ordinario visitanti monasterium, cum dedeceat Monialem priuatam (maximè si sit iuuenis) conuenire Ordinarium in priuato colloquio: Monialis non videtur teneri denunciare ob doctrinam communem, quam tradunt *Aragona Val. Regin. Bann. Malder. & Nau.* apud *Bonacinam de leg. D.* 3. *q.* 4. *p.* 7. *nu.* 11. quod à debito fraternæ correctionis soluit graue periculum vitæ, honoris, ac fortunæ: quæ doctrina à fortiori procedit de denunciatione sollicitationis, quæ est iure humano, vt aduertit *Castrus Palaus tr.* 4. *D.* 9. *q.* 10. & *Sancius in selectis D.* 11. *nu.* 44. dicens feminas egregias teneri adire iudicem causa testificationis, nec id esse nimis durum ob bonum religionis, nisi clausura, infirmitas, aut alia causa excuset; addensque ex *Sanchez*, *Acugna*, & *Sousa* fœminas excusari à denunciando, si graue damnum metuant in vita, fama, bonis temporalibus proprijs, mariti, filiorum, fratris, amici, maximi, aut benefactoris; siquidem leges humanæ non obligant cum graui nocumento, testibus *Suar. & Fagund.* ita *Sanctorus* in terminis; quam probabiliter viderit ipse, & iudicent viri docti; ego enim iam meum sensum aperui, vt constat ex modo dictis.

Cæterùm puto, quod si femina à Confessario sollicitata ad turpia denunciet sollicitantem iam facta Monialis; satisfaciet suæ obligationi, faciendo denunciationem sub nomine, & cognomine, quæ habebat in sæculo: idque ne se manifestet ita facilè, moueor, quod sic Inquisitor, cui fit denunciatio, facilè potest sollicitantem habere, inquirendo, quid factum sit de tali fœmina, quæ in sæculo habebat tale nomen, & cognomen, sicque parare sibi viam ad procedendum contra sollicitantem denunciatum.

Addo quod, sicut dicta fœmina posset iam facta Monialis Ferrariæ ibi denunciare sollicitationem ipsi factam Bononiæ, dum esset sæcularis; cum Inquisitores mutuam inter se habeant correspondentiam (vt sic loquar) sicque Inquisitor Ferrariæ ab Inquisitore Bononiensi, aut alio possit obtinere denunciatum; sic præfata Monialis in præsentia degens in monasterio Ferrariæ posset denunciationem sollicitationis ipsi factæ Bononiæ facere Bononiæ: cùm sic vtiliter gerat negotium Inquisitoris Bononiensis, qui sic facilius ac commodiùs procedere poterit contra denunciatum.

Porrò

Porrò hìc placet monere quòd, ſicut iuxtà *Zanardum, Rodriquez, Peyrinum, Sanctarellum, & alios relatos à Diana par.1.tract.de denunt. resol.27.* ſimpliciter nón eſt neceſse, vt dicta denuntiatio fiat, antequam pęnitens abſoluatur, cùm ſufficiat promiſſio,& propoſitum denunciandi: ſic *Ioan.de la Cruz Dominicanus in direct.confecr.par.1.præc.5.quæſt.2. d.5. concl.2. & alij* ſuſtinent mulierem ſollicitatam in confeſſione non eſse abſoluendam,ſi non denunciet; niſi fortè ſit ſpes, quòd Confeſsarius aliàs denunciandus per ſecretam correctionem emendabitur: quæ ſpes colligi poſſit ex qualitate corrigentis,& ex conditione Confeſsarij corrigendi; ſicque Monialis ſollicitata, ſi ſciat idoneitatem alicuius ad præfatam correctionem, poſset in hoc vti opera illius. ita *Ioan. de la Cruz*; nec videntur diſsentire *Portellus, Regin. Gundiſal. Fagund. & Peyrin.relati à Diana ſup.reſ.2.* alijque ſi conſequenter philoſophari velint iuxtà doctrinam, quàm tradunt in materia ſimili; nimirum in caſu, quo quis denunciari debet Inquiſitori ante denuntiationem præmitti poſse, & debere correctionem fraternam, quàm verò benè id dicant, iudicent viri docti, quibus vacat hæc accuratius examinare.

CAPVT VII.

De Prohibitionibus Iure communi latis contra Moniales.

1 *PRohibitiones iure communi factæ Regularibus, aut Eccleſiaſticis, afficiunt Moniales.*
2 *Moniales nequeunt confiteri cuicunque Sacerdoti approbato.*
3 *Vi bullæ Cruciatæ, aut alterius ſimilis indulti non eligunt Confeſſarium.*
4 *Idque ex decreto Clem.VIII. quod non afficit Moniales exemptas à ſuo Ordine.*
5 *Item hoc decretum, non extenditur ad generalia Iubilæa.*
6 *Moniales in ſua Eccleſia interiori non aſſeruant Euchariſtiam; nec eam breui ibi exponunt.*
7 *In ſuis templis non admittunt liberè Sacerdotes ad celebrandum.*
8 *Earum Capellani recitant Miſſam de feſto, de quo ipſæ recitant Officium.*
9 *Eæ non admittunt laicos ad canenda Officia in ſuis templis cantu ſimplici, aut figurato: imò & ipſis vetita cantus figuratus, & inſtrumenta ad ſonum.*
10 *Non recipiunt laicos ad ſepulturam in ſua Eccleſia interiori.*
11 *Ipſæ poſſunt ſepeliri in ſua Eccleſia exteriori, ſi adſit conſuetudo.*
12 *Tangunt Calices, Corporalia, & Agnos Dei.*
13 *Non exeunt è propria Clauſura.*
14 *Non recipiunt extraneos intra Clauſuram.*
15 *Non admittunt Puellas in educationem, aut alias mulieres, niſi ſeruatis ſeruãdis.*
16 *Non recipiunt fœminã ad conuerſandum intra Clauſuram ſine certis conditionibus.*
17 *Non retinent Ancillas in Conuentu abſque certis conditionibus.*
18 *Earum Conuentus non erigendi extra loca murata, & quæ degunt extra loca murata, conſultum eſt vt reducantur intra loca murata.*
19 *Non erigunt nouos Conuentus abſque certis conditionibus.*
20 *Non retinent oſtium à propria Clauſura, ad Eccleſiam exteriorem.*
21 *Non habent ſingularem habitationem.*
22 *Quælibet Monialis debet dormire ſola.*
23 *Non recipiunt Nouitias, niſi iuxta numerũ taxatum, nec plures duabus ſororibus.*
24 *Recipiunt Conuerſas, non obſtante Pij V. prohibitione.*
25 *Non admittunt nouitiam ad profeſſionem, niſi eius voluntate priùs explorata.*
26 *Non recipiunt fœminas renuentes profiteri, & ſeruare clauſuram.*

27 *De-*

27 *De bonis nouitiæ non accipiunt ante professionem.*
28 *Retinent peculium, etiam post Concilium Tridentinum.*
29 *Non alienant bona Conuentus sine solemnitate, (quod non procedit de bibliotheca librorum latinorum ijs legata, vel alia re inutili,) nec accipiunt pecuniam ad cambium aut mutuo cum pacto soluendi interesse: vasa item prætiosa oppignorari non possunt, nisi vrgente graui necessitate: etsi in tali casu interdum requiratur specialis licentia Papæ si soluendum sit interesse pecuniæ datæ pro pignore.*
30 *Non faciunt donationes, nisi seruatis seruandis ex Clem. VIII. decreto, quod ea non legunt publicè.*
31 *Non exercent negotiationem.*
32 *Non appellant à proprio Prælato.*
33 *Immò nec ab Abbatissa, propriè loquendo.*
34 *Non appellant neque ad Iudices competentes, neque ad incompetentes.*
35 *Illis tamen non denegatur defensio naturalis, nec recursus ad Prælatum maiorem.*
36 *Testificantur contra Moniales Conuentus, etiam in criminalibus, immò, & in causis criminalibus personarum laicarum.*
37 *Non fiunt Commatres per Baptismum, aut Confirmationem: sunt executrices testamentariæ.*
38 *Non habitant in eodem Conuentu cum religiosis Ordinis.*
39 *Non accedunt ad loquendum cum externis sine licentia.*
40 *Non scribunt litteras, nec recipiunt sine debita licentia.*
41 *Non vtuntur lineis; si tamen vtantur, peccant solum venialiter.*
42 *De iure communi edunt carnes, cùm ius earum abstinentiam solùm consulat.*
43 *Non nutriunt comam, nec vestiunt superbè.*
44 *Non prohibentur vti laruis, & choreis intra Conuentum, saltem sub mortali.*
45 *Non induunt habitum virorum ex occasione repræsentationis, quam faciant.*
46 *Non eligunt Abbatissas perpetuas.*
47 *Terminus trienij Abbatissatus includit primum diem.*
48 *Moniales non parant, nec vendunt cibos externis.*
49 *Non imprimunt libros sine debita approbatione, ac licentia.*
50 *Non erigunt Confraternitates in suis templis.*

QVÆRES I. An prohibitiones iure communi latæ contra Religiosos, seu Regulares, aut Ecclesiasticos indefinitè afficiant Moniales.

1 ℞. Afficere; & inde probatur, quòd lex generaliter loquens generaliter debet intelligi; & sub masculino genere comprehenditur etiam fœmininum in materia, quæ æqualiter congruit viro, ac fœminæ; ex alia parte secundùm omnem proprietatem loquendi Moniales sunt, & dici possunt personæ religiosæ, regulares, ac ecclesiasticæ; sicque non apparet, quo titulo excipi possint à prohibitionibus generaliter latis contra religiosos regulares, ac ecclesiasticos: loquendo de ijs, quæ pro ratione sexus, ac conditionis Monialium possunt cadere in ipsas.

QVÆRES II. An Moniales possint confiteri cuicunque Sacerdoti approbato generaliter ad confessiones in diœcesi, in qua ipsæ degunt.

2 ℞. Non posse, etsi alias sint exemptæ à Prælatis regularibus proprij Ordinis. constat ex bulla Greg. XV. edita 5. Febr. 1722. quæ incipit *Inscrutabili*: & sic habet: *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares, quomodocunque exempti, tam ordinary, quàm extraordinarij ad confessiones Monialium etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo diœcesano*

ne idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Quin etiam Sacra Congr. Concilij de mandato Vrbani VIII. declarauit Confessarios regulares extraordinarios semel deputatos ad audiendas Monialium de confessione; pro vna vice infra annum præscriptum Sacri Concil. Trid. non posse virtute dictæ approbationis pluries audire illarum confessiones, sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit; sed de hoc plura inferius, vbi de Confessario Monialium.

QVÆRES III. An Moniales possint in virtute Bullæ cruciatæ, aut alterius similis priuilegij eligere Confessarium, & per eum absolui ab omnibus reseruatis, sicut possunt personæ sæculares.

3 ℞. Non posse, nisi indultum eligendi Confessarium, aut obtinendi absolutionem reseruatorum contineat clausulam sufficienter derogantem prohibitioni, quam Clemens VIII. dies 23. Nouemb. 1599. quò ad hoc tulit contra Moniales per bullam relatam à *Rodr. in bullario nonam in ordine*, his verbis: *Concessionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantum ad articulum eligendi Confessorem, & absoluendi à casibus reseruatis cum Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti* (idest B. Mariæ de Carmelo) *ac aliorum quorumcunque Ordinum, & Congregationum cuiusuis Instituti Mendicantium tam Prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet, locum minimè habere, nec censeri, sed nostræ intentionis existere, quòd ijdem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramentum pœnitentiæ, seu confessionis administrationem dispositioni suorum Prælatorum subiecti sint, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò declaramus: eisdem tamen Prælatis, vt in vsu huiusmodi potestatis se cum subditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus.*

4 Circa cuius concessionis intelligentiam placet aduertere sub ea non videri comprehensas Moniales exemptas à Prælatis regularibus proprij Ordinis, & immediatè subiectas, siue Sedi Apostolicæ, siue Ordinario loci. moueor tum quia respectu harum cessat finis præsentis prohibitionis in eo consistens, quod electio illa Confessarij cum facultate reseruatorum aliquando vergit in speciale detrimentum religionis; vt apertè insinuat Clemens ipse in proœmio citatæ bullæ ijs verbis; *quod aliquando in speciale vergit Religionis detrimentum;* si quidem hoc ipso quòd Moniales eximuntur à subiectione proprij Ordinis, nullam habent cum eo communicationem quò ad regimen, & consequenter præfata electio Confessarij independens è proprijs Prælatis non videtur posse cedere in damnum ipsius Ordinis; tum quia ista prohibitio eo fine inducitur, vt Moniales quò de Sacramentum penitentiæ subijciantur dispositioni suorum Prælatorum; at: qua ratione possunt Moniales quò ad hoc subijcis Prælatis sui Ordinis, si sunt omninò exemptæ ab illorum iurisdictione? ita viri valdè docti à me consulti, & satis probabiliter, maximè attenta generali regula, quòd *odia restringi oportet.*

5 Addo mihi videri probabile sub ista prohibitione non comprehendi facultatem eligendi Confessarium cum potestate reseruatorum concedi solitam in generalibus iubilæis; ducorque ex eo quòd Clemens in citata bulla solum mentionem facit de bulla Cruciatæ, & alijs indultis particularibus: cum alioqui Iubilæum si quid diuersum à bulla Cruciatæ, & non sit indultum particulare, sed vniuersale, sicque censeri debeat non comprehensum in dicta prohibitione, vtpote non expressum sufficienter, neque in specie (vt patet) neque in genere, vt iam probatum est; quod est verum, etiam respectu Monialium, quæ subsunt iurisdictioni sui Ordinis.

QVÆRES VI. An Moniales possint detinere intra propriam Ecclesiam interiorem, venerabilem Eucharistiam.

6 ℞. Non posse ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de reg. c. 10.* vbi dicitur: *Quò vero*

verò Sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterij, & non in publica Ecclesia conseruetur, prohibet S.Synodus, non obstante quocunque indulto, aut priuilegio. Immò *Barbosa in Collect. v. Moniales*, refert Sacram Congreg. censuisse clauem custodiæ S.Eucharistiæ non committi debere Monialibus, sed retinendam esse semper penes Sacerdotem, ad quam spectat illam ipsis administrare. quod item notauit *Tamb. d. 24. de iure Abbat. q.2. n.5.* addens eamdem Sacram Congregationem statuisse sacras reliquias non esse asseruandas intra Ecclesiam interiorem, aut septa Monialium; quod tamen non videtur esse in vsu, saltem in multis locis; eò quòd fortè vasa pretiosa, in quibus reliquiæ repositæ sunt, extra clausuram monasterij minùs tutò custodiri possint.

Notant autem *Quintana d.tract.4. sing.3. num.6.* videri probabile, non aduersetur *Concilio Trident. sess.25. cap.10.* prohibenti, ne Sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterij, & non in publica Ecclesia conseruetur; si per vnum, aut alterum diem Eucharistia intra chorum Monialium collocetur ob aliquam magnam solemnitatem, aut necessitatem; cùm hoc non sit conseruari, quod prohibetur in Concilio; si quidem verbum *conseruari* significat perpetuò, aut permanenter, vel saltem ad longum tempus custodiri, aut retineri: quo pacto *Tullius ad Atticum lib.5.* ait, *vt nos eam necessitudinem, quæ est nobis cum publicanis, obtinere, & conseruare patiamur*. Quamuis subdat *Quintana n.7.* neque hoc expedire, nec consulendum esse ob oppositam consuetudinem à *Tridentino* vsque adhuc conseruatam; imò nec per vnam aut duas horas Eucharistiam collocandam esse in fenestella, ex qua Moniales communicant; cùm Sacra Congregatio expresè id prohibuerit, teste *Bellarmino*.

Addit *Quintana n.2.* indultum Clem. VII. quod Moniales sub obedientia Ministri Generalis Fratrum Minorum existentes possint in Ecclesia interiori in loco decenti habere Eucharistiam, sicut habent in exteriori: vt videri potest in *Comp.priu. Mendicantium v. Moniales* § 26. fuisse omninò abrogatum in *Trid. sup.* ijs verbis: *non obstante quocumque indulto, aut priuilegio.* quamuis *Rodr. to. 1. qu.47. artic.4.* putet non contrauenire Concilio, si Eucharistia simul in choro Monialium, & in Ecclesia exteriori conseruetur: quod pluribus reijcit *Quintana n.3. 4. & 5.* monens *n.3.* teste *Soteallo*, Sacram Congregationem declarasse Eucharistiam, non in choro Monialium reseruandam, sed in choro exteriori, non obstante quacumque consuetudine contraria.

QVÆRES V. An Moniales possint facere in proprijs ecclesijs celebrare Missas per quemcunque Sacerdotem.

7 ℞. Non posse absque consensu suorum Superiorum: idque ex Clemen. VIII. Const. relata à *Moscomio de maiest. milit. eccl. p.1. l.4.* in qua hæc habentur: *Nulla Monialis, vel alia persona sæcularis audeat celebrare facere in Ecclesijs Monialium priuatas Missas præter eas, quæ à Capellanis deputatis celebrari solent, sine licentia Ordinarij*; cui Constitutioni conformis est praxis ferè communis, à qua nullo modo videtur recedendum, cùm sit valdè rationabilis; & originem traxerit ex Constitutione pontificia. Dixi sub initium responsionis, *absque consensu suorum Superiorum*, ad indicandum, vt Sacerdotes extranei celebrare possint in templis Monialium exemptarum ab Ordinario, sufficere licentiam proprij Prælati regularis: sicque videtur obseruari in praxi saltem in multis locis.

8 Addo hîc obiter ex decreto Sacræ Congregat. sub 20. Nou. 1128. Capellanos Monialium posse Missam celebrare de Sancto, de qua ipsæ Moniales recitant Officium, sed cum Missali Romano de communi, si de eo Sancto non extet propria Missa in Romano Missali; Moniales verò non posse quidquam mutare in *Confiteor*; neque posse in eo dicere, *& tibi Mater, & vobis Sorores:* cùm hoc expresè fuerit prohibitum ab eadem Sacra Congreg. 18. Aug. 1629.

QVÆ-

QVÆRES VI. An Moniales poſſint per ſæculares perſonas canere Officia cantu ſimplici, aut figurato.

9 ℞. Non poſſe, attenta declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant. in manu. v. Monialium Eccleſiæ n.*12. ſub his verbis: *ne permittatur in Eccleſijs Monialium cantus ſimplex, vel figuratus à perſonis ſæcularibus*; quamquam talis declaratio non ſit in vſu, ſaltem in multis locis; niſi quòd talis cantus ibi non fit abſque licentia Ordinarij. Quòd autem ſtatuit Clemens VIII. in Conſtit. relata *q.præced.* quòd ſcilicet Monialibus prohibeantur cantus figurati, & inſtrumenta omnia ad ſonum, organis tamen permiſſis in Eccleſia ipſarum exteriori; non eſt in vſu in pluribus locis, immò aut non fuit acceptatum, aut certè poſtea abrogatum eſt.

QVÆRES VII. An Moniales poſſint in propria Eccleſia interiori concedere ſepulturam perſonis laicis.

10 ℞. Non poſſe, cùm id prohibuerit Sacra Congreg. 1. die Martij 1585. apud *Tamb.ſup.d.*34. *q.*1. *n.*2. declarans in Monialium ſepulchris non debere tumulari corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, quæ in proprijs teſtamentis legatum relinquentes mandauerint ſe ſepeliri in ſepultura Monialium. Ad quod item facit declaratio Greg. XIII. quam refert *Portel. de dub.reg.v.ſepultura n.*14. dicens illum declaraſſe corpora violentium ſepeliri in monaſterio Monialium debere ſepeliri in Eccleſia exteriori, & non intra clauſtra; hinc indicando ſine licentia Papæ non poſſe eligi ſepulturam intra clauſuram Monialium, aut certè abſque facultate alterius Superioris competentis.

Quòd ſi quæras, an Moniales poſſint ſepeliri in eccleſia ipſa exteriori.

11 ℞. Poſſe, ſi extet conſuetudo: qualis extat apud Moniales Congregationis Vallis vmbroſæ, teſte *Tamb.ſup.n.*5. qui *n.*1. in probationem præſentis reſponſionis affert quamdam declarationem Sacræ Congreg. ſub 21. Septemb. 1594. non extat autem talis conſuetudo, ſaltem communiter, ſicque Moniales regulariter debent ſepeliri in propria Eccleſia interiori.

QVÆRES VIII. An Moniales poſſint abſque peccato tangere vaſa ſacra, purificatoria, corporalia, agnos Dei benedictos, ac reliquias Sanctorum.

12 ℞. *Sanch.l.*2. *mor. c.*43. *n.*27. quòd, cùm *Sot. in* 4. *d.*13. *quæſt.*2.*art.*3. *ad* 3. & multi neoterici ipſum ſequentes dicant fœminas tangere corporalia, & calices abſque contemptu aut nullam eſſe culpam, aut leuiſſimam venialem; ea ducti ratione, quod canones id prohibentes loquũtur de conſilio: à fortiori tangere agnos Dei non excedet culpam venialem, immò nulla eſt culpa; eò quòd vſus obtinuerit, vt à laicis, etiam fœminis, tangantur; hæc Sanch., & non improbabiliter, quæ vtique maiori aliqua ratione locum habere poſſunt in Monialibus, quæ vel exercent officium ſacriſtæ, vel ſe occupant in agnis Dei artificiosè compinguendis ex panno ſerico, aut alia ſimili materia; quamuis conſultius ſit, immò, & conſulendum, vt abſtineat à ſupradictis tangendis ob reuerentiam ipſis debitam. nobiſcũ ſentit in terminis *Perſicus l.*1.*de præcipuo Sacerd.offic.c.*9. *n.*56. alijs relatis.

QVÆRES IX. Quo modo Moniales prohibeantur egredi è clauſura proprij monaſterij.

13 ℞. Prohiberi eo modo, quo oſtendimus *c.*5.*ſect.*2. *per totum*.

QVÆRES X. Qualiter Moniales prohibeantur admittere perſonas extraneas intra clauſuram ſui monaſterij.

14 ℞. Prohiberi, ſicut dictum eſt *c.*5. *ſect.*3. *per totum*.

QVÆRES XI. Qua ratione prohibeantur recipere intra ſepta monaſterij puellas in educationem, aut etiam viduas, & aliàs fœminas coniugatas, vt ibi ad multum tempus commorentur.

15 ℞. Prohiberi ea ratione, qua docuimus *c.*5.de puellis quidem *ſect.*4. *per totum*, de alijs verò fœminis *ſect.*3. *q.*20.

QVÆRES XII. An, & quo pacto Moniales possint recipere intra monasterium fœminam aliquam nobilem ad sumendam ibi corporalem refectionem, & conuersandum per plures horas cum ipsis Monialibus.

16 ℞. Non posse, nisi eo pacto, quo latè indicauimus *c.5. sect.3. q.30.* vbi de præsenti difficultate ex professo egimus.

QVÆRES XIII. Qualiter possint Moniales retinere intra monasterium ancillas sæculares.

17 ℞. Non posse, nisi eo modo, quo ostendimus *c.5. sect.3. q.27.* qui vult, consulat *Barbosam de off. Ep. alleg.102. n.60.*

QVÆRES XIV. An Moniales liberè possint habitare etiam in locis non muratis.

18 ℞. Quòd, quamuis olim monasteria Monialium construerentur in solitudinibus, ne ex frequentia externorum ad ipsas accedentium impediretur earum deuotio, & monastica quies turbaretur iuxtà *c.luminoso 18. q.2.* in præsentia tamen ex decreto *Conc.Trid.sess.25.de reg.c.5.* ad consulendum decori, ac pudicitiæ virginum Christi monentur Episcopi, & alij Superiores Monialium, vt ex monasterijs extra mœnia vrbis, aut oppidi constitutis, si ita videbitur expedire, eas reducant ad noua, vel antiqua monasteria intra vrbes, aut oppida frequentia. Quin teste *Barbosa l.2. de iur. eccl. c.12. n.10.* Sacra Congr. eiusdem Concilij 13. Septemb. 1583. censuit Monialium monasteria non esse erigenda, nisi Ordinarijs locorum consentientibus, ijsque solùm in locis quæ muro munita sunt, & in quibus adest copia Sacerdotum, siue sæcularium, siue regularium ad audiendas illarum confessiones nisi fortè monasterium habeat, vnde ex suis facultatibus sustentare valeat Confessarium aliunde ascitum.

QVÆRES XV. An Moniales possint erigere noua monasteria, prout maluerint, vel certè solùm aliquibus seruatis.

19 ℞. Non posse, nisi habeant paratum redditum annuorum scutorum 300. qui sufficiat ad competentem sustentationem 12. Monialium, vnà cum lucro, quòd ipsæ acquirant ex propria industria, & laboribus manuum suarum (sic enim explicanda videtur declaratio Sacræ Congregationis, quam adducit *Gauant. in manu. v. Monialium monast. n.1.* his verbis *Noua ne erigantur, quibus ad minus 300. scutorum redditus annuus non assignetur pro 12. sustentandis.*) Quin addit idem *Gau. n.3.* dicta monasteria non posse erigi absque speciali indulto Sedis Apostolicæ ex decreto Sacræ Congregationis edito 12. April. 1615. quæ apud eundem *Gauantum n.5.* die 13. Sept. 1583. statuerat Monialium monasteria non esse multiplicanda in ijs locis, in quibus iam erecta laborant inopia, nec habent, vnde possint commodè sustentari.

QVÆRES XVI. An Moniales possint habere ostium, per quod è propria clausura pateat accessus ad Ecclesiam ipsarum exteriorem.

20 ℞. Non posse ex Constit. Gregorij XIII. quæ est in ordine 8. & §.6. sic habet, *Declaramus prætereà nullis Monialibus, etiam Tertiarijs, licere habere ostium, per quod ex monasterio introiri possit in ipsarum Monialium ecclesiam exteriorem, in quam sæcularibus ad Missas, & diuina Officia patere solet accessus, sed omninò muro obstruendum.*

QVÆRES XVII. An Moniales possint habere singularem habitationem, in qua maneant, comedant, ac dormiant.

21 ℞. Non posse, sed debere omnes habere communem Ecclesiam, refectorium, ac dormitorium; idque ex *18. q.2. cap. perniciosam*, vbi sub pœna excommunicationis prohibetur Monialibus, ne sibi faciant propria receptacula, & priuata domicilia; sed tam in Ecclesia, quam in refectorio, atque dormitorio communiter sint; quanquam istam excommunicatio non sit latæ sententiæ, sed ferendæ; vt cõstat ex tenore verborum, quibus fertur, & non ampliùs videatur esse in viu,

22 Ad-

22 Adde ex Constitutione Clement. VIII. Adducta *q.5.* vnamquamque Monialem debere solam dormire, ideoque tot cellas in vnoquoque monasterio faciendas esse, quot ibi degunt Moniales. Sic etiam Sacra Congregatio apud *Zerolam in praxi v. Moniales ad* 11. statuit puellas commorantes in monasterijs Monialium causa educationis debere habere locum separatum à Monialibus pro earum dormitione, sicut & pro operibus.

QVÆRES XVIII. An Moniales possint recipere ad habitum religionis in quocumque numero, & quidem etiam Sorores plusquam duas.

23 ℞. Non posse recipere, nisi iuxta numerum taxatum à Superioribus: sic quippe statutum est varijs iuribus allatis *cap.2./ect.1.q.6.* quæ tamen non prohibent, quin possit recipi aliqua supernumeraria, dummodò concurrant ea, quæ ibidem indicauimus; non posse verò recipi Sorores plusquam duas seclusas dispensatione Sacræ Congreg. Episc. & Regul. quæ non solet concedi, nisi cum certis conditionibus, vt constat ex dictis *citata sect.1.q.15.*

QVÆRES XIX. An Moniales possint recipere Conuersas, etiam post Pij V. Constitutionem, quæ incipit *Circa pastoralis*, & prohibet earum receptionem.

24 ℞. *Sanch.l.6. mor. c.15.n.59* Quòd, quamuis, stando in rigore litteræ recipi non possint; cùm receptio expresse prohibeatur à Pio V. quia tamen consuetudine receptum est, vt etiam modò Conuersæ recipiantur in conuentibus Monialium, & quidem satis rationabiliter ob rationes adductas ab ipso Sanch. potest talis consuetudo tutò seruari; dummodò dictæ Conuersæ legitimam faciant professionem: qua de re consulantur quæ diximus *sup.c.2.n.10.*

QVAERES XX. An Moniales recipere possint ad nouitiatum puellas, priusquam illarum voluntas exploretur ab Ordinario.

25 ℞. Non posse; & constat ex dictis *cap.2./ect.1.q.4.*

QVAERES XXI. An possint admitti ad probationem religionis fœminæ in monasterijs viuere volentes absque professionis emissione, ac obseruantia clausuræ.

26 ℞. Non posse; cùm id expresse prohibuerit Pius V. in sua Constitut. *Circa pastoralis 8. in ordine*; quæ §.4. sic habet: *Cæteris autem omnibus sic absque emissione professionis, & clausura viuere omninò volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorsus in suum Ordinem, religionem, congregationemve recipiant, quod si contra huiusmodi nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas facimus, & annullamus.*

QVAERES XXII. An Moniales possint ex bonis Nouitiæ aliquid recipere ante eius professionem, & quid.

27 ℞. Non posse recipere, nisi ea, quæ spectant ad eius victum, ac vestitum: idq; ex decreto *Concil. Trid. sup. c.16.* relato *cap.2. sect.1. q.9.* Quin etiam Clemens VIII. in Constitutione *q.5.* relata prohibuit munera dari solita in ingressu Monialium, ac susceptione habitus, iussitq; quod sponte offertur à consanguineis Nouitiæ ingredientis, asseruari in communi, nullaq; conuiuia fieri inter Moniales, & multò minùs cum sæcularibus: ista tamen Constitutio non videtur esse in vsu, saltem in multis locis; & maximè quoad conuiuia facienda inter Moniales; quæ, quamuis difficile possint omninò relegari, deberent saltem moderari quoad exuberantem excessum.

QVAERES XXIII. An Moniales possint retinere peculium, & quale.

28 ℞. Quòd, quamuis vsus peculij videatur prohibitus Regularibus, & consequenter etiam Monialibus ex decreto *Concil. Trid. sup. c.2.* vsus tamen obtinuit, vt Moniales possint habere certos redditus annuos, moderatos tamen eo modo, quo diximus *cap.4. sect.1.q.3.*

QVÆRES XXIV. An Moniales possint alienare bona monasterij, & in specie dotes earum, quæ recipiuntur ad religionem.

39 ℞. Non posse, nisi seruata forma in iure præscripta, de qua suo loco: & quidem quò ad bona monasterij generaliter sumpta (loquor de immobilibus, aut mobilibus pretiosis, quæ seruando seruari possunt) constat ex bulla Pauli II. edita hac de re 1. Martij 1468. quæ cum generaliter loquatur de omnibus personis ecclesiasticis, vt patet ex illis verbis: *Si quis autem contra huius nostræ prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quidquam alienare præsumpserit:* vtique sub ea comprehenduntur etiam Moniales, attenta doctrina superius tradita: quòd sub masculino continetur fœmininum, quando in vtroque procedit par ratio, vt præsenti casu: quo verò ad dotes, constat ex dictis *c.3. sect.2. q.11.*

Addo quòd, si Monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto soluendi quinquaginta mutuanti quotannis ex annuis redditibus ipsi Moniali ad vitam concessis; & hoc, vsq; dum restituantur dicti mille, & ex titulo lucri cessantis; verè non dicitur alienare, nec incurrit pœnas latas contra alienantes bona ecclesiastica, & ratio est, quòd, quando Sacra Congr. prohibuit, ne Regulares recipiant mutuo pecunias, cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis; loquitur solùm in casu, quo fundus, vnde colligi debet annui redditus, obligetur, & ipse fundus sit monasterij. Vnde fit, vt, quamuis in casu proposito de licentia domini obligaretur fundus à consanguineo Monialis ei assignatus ad solutionem præfatorum redditiuum; non ideo interueniret propria alienatio, nec incurrerentur pœnæ latæ contra alienantes bona ecclesiastica. ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij docti viri à me consulti.

Concedit tamen *Portell. p.1. resp. mor. casu 7. numer. 5.* quòd, si alicui conuentui Monialium ex legato relinquatur bibliotheca librorum latinorum; ea absque licentia Sedis Apostolicæ pòsset ab illis alienari, eius pretio implicato in bonis fructiferis emendis; sicque in regno Portugalliæ in facti contingentia decisum fuisse à Collectore Apostolico; & quidem non per modum dispensationis, sed per modum rationabilis declarationis in eo fundatæ, quòd bibliotheca librorum latinorum est omninò inutilis Monialibus, ideoque cessat finis legis vetantis alienationem bonorum ecclesiasticorum. ita *Portell.* addens eodem modo sine licentia Sedis Apostolicæ potuisse vendi quosdam pannos pretiosos monasterio cuidam Monialium relictos pro ornatu parietum, qui erant conuentui omninò inutiles, & ex vetustate iam corrumpi incipiebant.

Vnum hìc moneo ex decreto Sacræ Congregationis Moniales, & quoscumque alios Regulares prohiberi sub pœnis ex alio decreto inferiùs referendis, recipere pecunias ad cambium, aut mutuo cum pacto soluendi lucrum cessans, aut damnum emergens: cùm enim decretum loquatur generaliter de Regularibus; vtique comprehendit etiam Moniales, vt patet ex dictis hìc in responsione. Decretum autem iussu Vrbani VIII. editum fuit 21. Maij 1626. his verbis. *Cum post editum decretum de rebus Regularium non alienandis compertum sit Regulares, qui eodem decreto prohibentur census imponere super bonis ad eorum monasteria pertinentibus, loco censuum huiusmodi pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum solutione lucri cessantis, & damni emergentis: cumque ex huiusmodi contractu eludatur mens sacræ Congregationis, cui in primis in votis fuit consulere Regularium indemnitati, quæ ex impositione censuum huiusmodi plurimum læderetur. S. D. N. approbante, decreuit, ac declarauit huiusmodi contractum esse contrà mentem decreti vt suprà editi ideoque non licere Regularibus pecunias, vt proponitur, accipere, ac si acceperint, in ipsius decreti pœnas ipsò factò incidere.* decretum verò, de quo loquitur præsens decretum, editum fuit à Sacra Congregatione iussu Vrb. VIII. die 7. Septemb. 1624. continetq; vltra pœnas contentas in Paulina *Ambitiosæ* priuationem omnium officiorum obtentorum,

rum, vocisq; actiuæ, ac passiuæ, & perpetuam inhabilitatem ad illa imposterum obtinenda (& quidem ipsò factò incurrendas absque alia declaratione, ac soli Papæ reseruatas) declaratque ipsò iure nullum, ac irritum quidquid contra huiusmodi prohibitionem actum fuerit.

Addo Moniales non posse oppignorare mobilia pretiosa proprij Conuentus; vt lampades, & candelabra, & alia vasa argentea sine facultate sacræ Congregationibus: & probatur tum quia oppignoratio, teste *Quaranta v. alienatio n.20.* est quædam alienatio (maximè si res tanti obligetur, vt difficilè possit redimi, ideoq; exponatur periculo probabili alienationis) ergò comprehenditur sub iuribus prohibentibus alienationem bonorum ecclesiasticorum: tum quia prohibita alienatione à iure, prohibetur oppignoratio *leg. fin. C. de rebus alienis non alien.* idque ratione periculi, cui exponitur res oppignorata, ne omninò alienetur. ita *Diana par.5, tract.13. resol.6. ex Molina, Quaranta, Layman, Lezana, Bonacina, Castro Palao, Barbosa, Rodriq. & Lessio*; qui tamen limitant assertionem, nisi vrgeat summa necessitas, & sit periculum in mora; tunc enim oppignorari possunt vasa pretiosa, inconsulta Sacra Congregatione: cùm lex non liget, quando de facto seruari non potest *l.1. §. dies. ff. quando appellandum sit*, & necessitas non habeat legem *l. vn. ff. de offic. consu.* sic Diana ex Peyrino addens oppignorationem in hoc posteriori casu fieri posse absque consensu Ordinarij, etsi is facilè haberi possit.

Quod si talis oppignoratio facienda sit super Monte exigente quot annis interesse correspondens pecuniæ mutuatæ pro pignore deposito: tunc dato etiam quod ea oppignoratio esset licita, requireretur Sedis Apostolicæ facultas ad illam faciendam ratione obligationis, quam subiturus est Conuentus de soluendo præfato interesse: cum talis solutio sit Regularibus specialiter vetita ex decreto Vrbani VIII. paulò ante relato, adeoque specialis licentia requiratur vt suscipiatur talis obligatio.

QVÆRES XXV. An, & quas donationes, seu largitiones munerum possint facere Moniales ex bonis proprio vsui concessis.

30 ℞. Non posse, nisi de licentia propriæ Superiorissæ, & in casibus permissis in *decretis Sacræ Congregat. de largit. mun.* editis iussu Clementis VIII. & nouissimè confirmatis, ac innouatis ab Vrbano VIII. prout ostendimus in *tract. de prohibit. cap.9. per totum*. Addo hìc Prælatos Monialium ex Constit. eiusdem Clementis VIII. relata *q.3.* teneri prohibere, ne ab illis fiant munera sæcularibus, nisi quæ charitatis causa iudicauerit Præfecta de bonis communibus, nomine, & de licentia Conuentus: & quod, mellarijs penitus abolitis, tantummodò concedantur esculenta, & poculenta munuscula ab ijs fieri eo modo, & forma, quibus in dicta Constitut. præscribitur.

Moneo hìc obiter, quòd, quamuis vigore præfatorum decretorum Clementis VIII. Moniales deberent publicè legere dicta decreta quotannis; cùm in ijs id expresè ipsis præciperetur (ijs in vernaculum, seu vulgarem cuiusq; monasterij sermonem versis:) id tamen non videtur esse in vsu, saltem in multis locis (quòd mihi constet:) immò nec expresè Monialibus præcipitur in ijsdem decretis de mandato Vrbani VIII. innouatis (vnde posset colligi tolerantia dicti non vsus) quamuis aliàs expediret, vt etiam Moniales annuam lectionem talium decretorum non omitterent, maximè cùm in innouatione dictorum decretorum damnetur omnis prætensus non vsus præcedentis decreti sub Clemente VIII., &c.

QVÆRES XXVI. An, & quo pacto Monialibus prohibita sit negotiatio.

31 ℞. Esse prohibitam eodem pacto, ac est prohibita viris religiosis; idque ex *cap. secundum ne cler. vel monac.* quod, licet loquatur solùm de Clericis, aut Monachis, nulla mentione facta de Monialibus (vt constat ex illis verbis: *Sub*

P 3 *in-*

interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici causa lucri negotientur.) comprehendit tamen etiam Moniales, cùm iuxtà sæpiùs dicta fœmininum comprehendatur sub masculino, etiam in odiosis, ac pœnalibus; quando par ratio procedit in vtroq; sicut re vera in præsenti casu procedit; sed de hoc plura *tract. de prohibit. cap.* 10.

QVÆRES XXVII. An, & qua ratione possint Moniales appellare a correctione suorum Superiorum.

32 ℞. Non posse, nisi in casu, quo euidenter constet Moniali notabilem inferri iniuiam in fama, honore, aut vita à proprio Superiore; & hoc non solùm ex *cap. ad nostram, & cap. reprehensibilis de appellat.* vbi generaliter interdicitur Religiosis, & per consequens etiam Monialibus (quæ vtiq; comprehenduntur sub nomine religiosorum iuxta dicta *q. præced.*) ne appellare præsumant à correctione suorum Superiorum ad Iudices extraneos: sed etiam ex concessione bullata Iulij II. quam refert *Cæsarub. in comp. v. appellare n.*3. his verbis: *Iulius II. prohibuit sub excommunicationis pœna Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum, ne à mandatis, & ordinationibus Prælatorum dicti Ordinis appellare valeant. Iudicibus verò quarumcunque curiarum sub præfata pœna districtè inhibuit, ne appellationes huiusmodi recipere, aut illas cognoscere quoquo modo præsumant; decernens irritum, & inane quidquid secùs attentari contigerit*. Quæ concessio sine dubio est communis Monialibus, etiam aliorum Ordinum: quippe quæ, licet sit odiosa Monialibus in particulari; est tamen fauorabilis toti Communitati, ideoque dicenda est cadere sub generali communicatione priuilegiorum, prout alibi aduertimus.

An autem propriè dari possit appellatio à correctione, & mandatis Abbatissæ; quo modo potest dari à correctione, & mandatis Prælati regularis in casibus permissis, & à nobis suo loco explicatis.

33 ℞. Non posse; cùm Abbatissa sit incapax iurisdictionis propriè dictæ; & aliàs in eo, à quo appellandum est, supponatur propria iurisdictio: vt vel hinc patet, quòd alioqui licitum esset filijsfamiliàs appellare à matrefamilias, eiusq; correctione, ac mandatis: quod est omninò inauditum; cùm in familiam, cui ea præest, solùm habeat potestatem dominatiuam, non autem veram, ac propriam iurisdictionem; quæ, vt diximus, præsupponitur in eo, à quo appellandum est ita docti viri à me consulti.

34 Notat porrò *Lezana tom. 1. c. 9. num. 6.* non solùm religiosis, & consequenter etiam Monialibus interdictum esse appellare ad Iudices non competentes, cuiusmodi sunt magistratus sæculares, ac Iudices laici (de quibus loquuntur iura superiùs adducta, & alia non pauca, quæ referuntur à Doctoribus) sed etiam ad Iudicem competentem; nimirum ad Sedem Apostolicam, Legatos, Nuncios, & Sacram Congregationem Regularium: quo modo Cisterciensibus, Canonicis Regularibus, ac Fratribus Minoribus sub pœna excommunicationis interdicta est appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam; intellige, præter quam in casibus, in quibus DD. concedunt licitum esse Religiosis appellare à correctione, ac mandatis suorum Superiorum, non obstantibus quibuscunque priuilegijs in contrarium collatis.

35 Illud item benè notat *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 11. num. 4.* ex eo quòd in pluribus euentibus appellatio denegetur Religiosis, non rectè inferri ijs item denegari defensionem naturalem; siquidem illi tunc possunt recurrere ad Superiorem per simplicem querelam, vel per modum supplicationis, aut precum, & ab eo obtinere iustitiam, aut gratiam: quod est remedium sufficiens, diuersum ab appellatione. Ad quos autem possint moniales licitè appellare, quo ordine, in quibus casibus, quo modo, & similia, quæ hoc loco quæri possent; colligenda sunt ex dictis in *tract. de prohib. c. 7 per tot.* vbi ex professo agimus de appellatione.

Quod

Quod verò ait *Suar.to.4.de relig.tract.8.l.2.c.11.n.7.* reuersum ad Prælatum superiorem esse licitum non solum quando inferior Prælatus excedit in pœna imponenda modum debitum, sed etiamsi illa sit iusta, & secundùm regulam, dummodo materia sit talis, vt Prælatus altior iustè possit gratiam aliquam, aut dispensationem concedere, & in hoc non contingat subreptio, quod inquam ait *Suar. loco citato*, explicari potest de pœna quidem moderata, sed grauiori, ne alioqui recursus nimis facilis ad Prælatum superiorem rigorem iustum disciplinæ regularis labefactet: quamuis dici posset non esse necessariam eiusmodi explicationem; si quidem quod differtur non aufertur, & interdum etiam cum fœnore, si irrationabilis fiat recursus, etiam pro petenda gratia, & non iustitia: quod vtique potest sufficere ad retrahendum Religiosum ne sine iusta ratione dictum recursum faciat, vtpote hinc postea grauiori pœna puniendus.

QVÆRES XXVIII. An, & qualiter possint Moniales testificari in causis, siue ciuilibus, siue criminalibus.

36 ℟. *Rodriq. tom.2. q.11. art.3.* quòd, quàmuis de iure canonico fœmina non possit esse testis idoneus in causis criminalibus; vt ostendit *Tiraq. tract. de leg. connubial. l.9. n.43.* dicens neminem de hoc dubitare præter Philippum Decium (quod idem putant aliqui apud *Marantam de ord. iudic. p.4. num.43.* dicendum esse etiam de iure ciuili.) nihilominus dicendum est Moniales posse testificari contra alias Moniales, etiam in criminalibus: cùm mulieres laicæ, etiam de iure canonico in criminalibus admittantur in testes, quandocunque aliter constare non potest de veritate, & delicta Monialium nonnisi per aliàs Moniales probari possint, vt patet: præterquamquod longè peius est, & magis contrarium canonibus Sanctorum Patrum, quod contra personas religiosas admittantur laici in testes, hæc Rodriq. addens non esse concedendum de Monialibus, quod ait Decius duarum mulierum testimonium non sufficere, vt quis possit iustè condemnari eæ enim licèt sint mulieres, tamen sunt religiosæ, ac timentes Deum, sicq; duæ illarum sufficientes probarent, si alioqui essent omni exceptione maiores. Quæ doctrina magna ex parte ostendit Moniales posse admitti ad testificandum, etiam in causis criminalibus personarum sæcularium, si occurrat casus, in quo aliàs non possit constare de delicto; quamuis ad id non possint cogi; si agatur de condemnatione: quod benè aduertit de viris religiosis *Lezana sup. c.11. num.24.* docens eos nec posse compelli ad testificandum in ciuilibus, nisi quando aliter haberi nequit veritas idq; *cap. cùm super, & cap. dilectorum de testib. cog.*

QVÆRES XXIX. An Moniales possint sibi facere Commatres per Sacramentum Baptismi, & Confirmationis.

37 ℟. Non posse; & probatur tum ex *c. praeuenerit el.1. d. l. 8. q.2.* vbi id expresè prohibetur Religiosis: tum quia Commatres assumuntur in partem sollicitudinis infantis; quam impartiri non potest Monialis, cum non sit domina sui ipsius, sed subijciatur obedientiæ Superioris. ita in terminis *Zerol. v. Moniales §. ad 7.* At dissentit *Quintana d. tract.1. sing.8.* dicens etsi detur Monachos prohiberi suscipere infantes, aut adultos in confirmatione, hac prohibitione non affici Moniales: idque sentire *Comncbum, Hortadum, & Chamerotam:* addensque posse quemlibet Regularem sine causa, ac culpa, ac sine Ordinariorum, aut Prælatorum licentia (nisi id in suo Ordine expresè prohibitum sit) esse Patrinum in Confirmatione; saltem in Ordinibus non Monachalibus.

Vtrum verò Monialis esse possit executrix testamenti, & quidem de licentia solius Abbatissæ.

℟. Posse; & probatur quia inter Regulares quilibet Superior eiusmodi licentiam concedere potest Religioso subdito, vt habet *Sanch.l.6.mor.c.11.n.15.* & potestas, quam habet Abbatissam in Moniales subditas, est potestas debita quibus-

dam alijs Superioribus, vt habet idem *Sanch. l.6. mor. c.1. n.22.* adeoq; ipsi Abbatissæ competet nomen Superioris, ergo, & poterit dare præfatam licentiam; ex alia parte nullum extat ius prohibens Moniali dictum munus executoris; cum nullum afferatur, nec obstat, quod potestas Abbatissæ non est spiritualis, sed temporalis, vt notat idem *Sanch. sup. n.17. & 19.* cum enim talis licentia spectet potius ad temporalitatem, quam ad spiritualitatem, seu finem spiritualem iuxta dicta *citato num.19.* superioritas Abbatissæ erit sufficiens ad dictam licentiam concedendam.

QVÆRES XXX. An Moniales cum Monachi sui Ordinis habitare possint in eodem monasterio.

38 ℞. Non posse; cùm id in specie prohibeatur *c. diffinimus, cap. in nullo 18. q.2.* vbi dicitur: *In nullo loco Monachos, & Monachas permittimus vnum monasterium habitare: sed nec ea, quæ duplicia vocant, &, si quod tale est, religiosus Episcopus mulieres quidem in suo loco manere studeat, Monachos autem aliud monasterium ædificare cogat; si autem plurima sint talia monasteria, separentur in alijs monasterijs Monachæ, & in alijs Monachi: res autem, quas habent communes secundum iura eis competentia distribuantur.*

QVÆRES XXXI. An Moniales liberè possint accedere ad collocutorium, vt loquantur cum extraneis ad ipsas accedentibus.

39 ℞. Non posse; cum iuxta *cap. in decima 18. q.2.* Monialis non debeat loqui sola cum aliquo, sed associata à duabus, vel tribus Sororibus, quas vocant Auscultatrices: ita vt rara sit accessio, & breuis locutio; quod etiam communiter solent Ordinarij præscribere in proprijs edictis, sed minus communiter obseruatur; & quidem interdum cum graui dispendio boni nominis Monialium: quæ, remotis arbitris, audent aliqua perpetrare, quæ non auderent, si assistentes haberent auscultatrices; fœlix enim necessitas, quæ ad meliora compellit. Quàm maximè ergò vegeant Prælati Monialium in obseruantia huius adeò necessarij, ac vtilis statuti, curentq; vt Moniales, præsertim iuniores, solæ non accedant ad loquendum cum personis extraneis ad illas accedentibus. Audiant Moniales, quæ habet *S. Bernardus epist. 114.* eaq; ad rem præsentem applicent: *Agnosco filia, inquit, agnosco vtinam, & tu mecum agnoscas serpentis virus, fraudolenti dolum, versipellis astutiam: si sola ouicula vmbras penetras, præda vis esse lupo; sed audi me filia, noli te separare à grege, ne quando rapiat, & non sit, qui eripiat.*

QVÆRES XXXII. An Moniales possint scribere literas, cuicunque maluerint, aut eas recipere à quocunque.

40 ℞. Non posse; cum id in terminis prohibitum fuerit à Clemente VIII. in bulla sæpius allegata his verbis: *Literæ, seu Epistolæ nullo modo à Monialibus scribantur sine licentia Superiorum, nec recipiantur nisi prius lectæ fuerint à Præfecta monasterij*; quanquam talis prohibitio parùm videatur esse in vsu; cùm tamen sit sancta, vtilis, ac necessaria, ideoq; in viridi obseruantia deberet manuteneri, aut certè restitui. Vtinam Prælati Monialium curarent seruari id, quòd piè statuit S.Carolus in *Conc. Mediol.2.* sub his verbis: *Ne scribant literas, nisi ad Superiorem, & Episcopum sine licentia Præfectæ, neque ad se missas aperiant, nisi Præfecta prius eas aperuerit, legeritve, sub pœna scribenti, vel recipienti, ne per duos menses exeat è cella, & ieiunet in sextis ferijs in pane, & aqua, si literæ suspicionem criminis habent, eaq; præterea priuetur facultate loquendi cum exteris per 6. menses, & velo; idcircò non habeant priuatim atramentum, nec calamum.*

QVÆRES XXXIII. An Moniales vti possunt lineis.

41 ℞. Quòd licèt *c. cum ad monasterium de statu monach.* prohibeatur Monachis, & consequenter Monialibus, lineis vti, cùm habitus Monachorum etiam interior, debeat esse laneus; nihilominus *Sylu. v. religio 7. numer.15. Graff. part.1. decis. l.3. c.5. num.69. & 70. Lezana sup. cap.9. num.21. Nald. v. Monialis nu.11.*

& alij

& alij docent, regulariter loquendo, Moniales vtendo lineis, peccare solùm venialiter, immò nec venialiter, si extet communis vsus in contrarium, & à fortiori si id fiat ratione infirmitatis, si quidem (vt aduertit Sylu. ex Archidiacono) huiusmodi prohibitio non est sub præcepto, ac proinde non obligat sub peccato: vnde ait Nald. posse tolerari vsum, cuius initij memoria non extat, vt contra regulas proprij Ordinis Moniales vtantur linteaminibus, & subuculis, non laneis, sed lineis, non prætermittendo tamen, quæ sunt substantialia regulæ: intellige, stando præcisè in iure communi; quod enim spectat ad ius peculiare vniuscuiusq; Ordinis, attendenda sunt speciali statuta, ac consuetudines singularum religionum; quo pacto Lezana subdit ex Marchante Fratrem Minorem peccare m. vtendo lineis camisijs, eò quod illis id in sua regula piè prohibeatur.

QVÆRES XXXIV. An Moniales possint edere carnes.

42 ℞. Videri posse, secluso iure particulari proprij Ordinis, idque estò in citato *c. cum ad monasterium* esus carnium prohibeatur Monachis, & per consequens etiam Monialibus, præterquàm in infirmitate; nam iuxta dicta *q. præced.* talis prohibitio non fuit inducta iure communi tanquam obligatoria sub præcepto, vt benè aduertit Sylu. vbi supra.

QVÆRES XXXV. An Moniales possint nutrire comam, ac superbè vestire.

43 ℞. Non posse, cùm ijs id interdicatur in *Clem. attendentes de statu monach.* vbi dicitur; *Visitatores autem huiusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, vt Moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere, pannis sericis, variorum foderaturis, scandalitijs, comatis, & cornutis crinibus scaccatis, & virgatis caputiolis non vtantur.* Circa quæ verba notat *Tamb. sup. D.*10. *q.*2. *nu.*17. quòd, quamuis Glossa dubitet, num hìc simpliciter prohibeatur Monialibus habere comam, si eam honestè, ac occultè deferant, vel certè solùm interdicatur fucata compositio crinium; sicut videtur colligi ex verbis illis *vtantur comatis, & cornutis* (idest tortis) *crinibus:* re vera tamen Glossa oppositum sentit, & fatetur vsu receptum esse, vt Moniales potiùs tundeantur, & deformato capite Deo viuant, potiùs quàm crines poliendo humani generis hosti deseruiant.

QVÆRES XXXVI. An, & qualis vsus laruarum, ac chorearum sit prohibitus Monialibus.

44 ℞. Quod, quamuis DD. communiter dicant Religiosos peccare m. tum deferendo laruas, id faciant extra monasteria, & sine rationabili causa (vt rectè aduertit *Baldell. lib.*3. *D.*32. *num.*14. ex Armilla, Viualdo, & Comitolo) tum choreas ducendo publicè, & in præsentia secularium (sicut indicat idem *Baldel. num.*16.) regulariter tamen, cùm Moniales soleant gestare laruas intra propria claustra pro honesta recreatione, & ducere choreas secretò, & solùm coram ipsis Monialibus: propterea dicendum videtur illas posse facere, vtrumque sine peccato, saltem mortali; cùm sic cesset periculum scandali, & interueniat paruitas materiæ excusans à peccato, colligitur ex Baldello pro se alios Doctores citante.

QVÆRES XXXVII. An Moniales possint habitum mutare occasione alicuius repræsentationis, quam faciant, assumendo habitum virorum.

45 ℞. Non posse, si sit in vsu prohibitio illis hac de re facta à Sacra Congregatione 27. April. 1604., & relata à *Barbos. l.*1. *de iure eccl. c.*44. *n.*57. at ea non videtur esse in vsu, saltem in multis locis, & quidem scientibus, ac plerumq; non contradicentibus Prælatis ipsarum Monialium; vnde, cùm aliàs dimissio proprij habitus religiosi, & susceptio alterius ad breue tempus etiam pro aliqua actione ludicra teste *Suar. D.*23. *de censur. sect.*4. *nu.*29. excusari possit à peccato: non peccabunt Moniales modo dicto assumendo habitum virorum, proprio dimisso.

QVÆ-

QVÆRES XXXVIII. An Moniales possint eligere Abbatissas ad vitam, quæ scilicet perpetuò durent in munere abbatissatus.

46 ℞. Non posse, id prohibente Gregorio XIII. in bulla hac de re edita 1. Ian. 1583. quæ præcipitur Monialibus quorumcunq; Ordinum in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusque Siciliæ regnis consistentibus, vt non eligant Abbatissam, nisi solùm ad triennium, aliàs electio sit nulla. Quod tamen non facit, quin Abbatissæ singulis annis mutari possint iuxta declarationem Sacræ Congregat. quam affert *Tamb. D.* 30. *qu.* 1. *num.* 10. addens *num.* 11. Abbatissas, absolutio triennio suæ præfecturæ, teneri illam renunciare: & tunc ei succedere in potestate Monialem professione antiquiorem vti Vicariam (nisi aliter ferat consuetudo) & quidem vsque ad electionem nouæ Abbatissæ quanquam præfata Constitutio Gregorij non obliget extra Italiam, ac insulas adiacentes, vt constat ex tenore illius.

Addit *Nald. v. Abbatissa num.* 5. quòd, cùm in citata Constit. dicatur *à die finitæ administrationis*, & hæc verba contineant fauorem; terminus ille triennij includit primum diem; sicq; Abbatissa poterit iterum eligi illo eodem die, quo antea desierat, recurrente triennio suæ electionis.

Maius dubium est, in casu, quo Abbatissa post elapsum triennium præfecturæ ex indulto Sacræ Congreg. confirmetur ad alium triennium immediatè sequens, elapso hoc alio triennio, possit à Monialibus iure proprio iterum eligi ad aliud triennium immediatè sequens.

47 ℞. Videri non improbabile, quòd possit, in rigore loquendo; & probatur tum quia aliàs fauor conuerteretur in odium contra regulam iuris 61. tum quia priuilegium, & gratia Principis debet aliquid operari supra ius commune; ideoq; cùm Monialis spatio 9. annorum bis eligi possit in Abbatissam de iure communi, non videtur dicendum hoc tolli per concessionem Sacræ Congregationis, quatenus indulget, vt alio triennio intermedio eligatur. ita in similis Diana, Naldus, Bordonus, & alij à me consulti contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, Sanctarellum, & alios item à me consultos oppositum sustinentes: qua de re *cap.* 10. *quæst.* 13.

QVÆRES XXXIX. An, & quo modo Moniales parare possint cibos, aut illos vendere externis.

47 ℞. Non posse, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus ac consanguineis: idque ex Sacræ Congreg. decreto, quod refert *Barbosa l.* 1. *iur. eccl. c.* 44. *num.* 58.

QVÆRES XL. An dato quod Monialis velit imprimere aliquem librum vltrà examinationem, & approbationem Ordinarij debeat obtinere licentiam proprij Prælati regularis, cui subest, & libri approbationem factam in Ordine iuxtà decretum *Concilij Trid. sess.* 4.

49 ℞. Debere obtinere vtrumq; , & inde probatur, quod Concilium loquitur generaliter de Regularibus dicens: *Et si Regulares fuerint, vltrà examinationem, & approbationem huiusmodi* (idest ordinarij loci) *licentiam quoque à suis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris iuxta formam suarum ordinationum:* constat autem ex dictis hìc *q.* 1. Moniales subiacere prohibitionibus iure communi latis contrà Regulares: præterquàmquod finis prohibitionis huius (qui est impedire, ne in libris, qui imprimuntur, disseminentur errores contrà fidem, aut bonos mores, maximè militat in Monialibus, quæ licèt interdum sint instructæ doctrina excedente ordinariam conditionem sexus muliebris; facilius tamen errare possunt, adeoque maiori egent directione. Concedo quidem, quod si Monialis, quæ imprimit librum, sit exempta ab Ordine, cuius institutum profitetur; tunc non tenetur petere licentiam imprimendi librum à Prælato regulari Ordinis; cùm is respectu dictæ Monialis non possit dici Prælatus

tus illius (quod requirit Concilium) sed sufficit librum approbari ab Ordinario loci, cui Monialis subest, & de eius licentia imprimi. Quod si Monialis imprimit librum, non seruatis seruandis, incurrit illas easdem pœnas quas respectiuè incurreret vir religiosus in tali casu; idq; ob dicenda *cap. seq. q.2.*

QVÆRES XLI. An possint in templis Monialium eligi Confraternitatis laicorum.

50 ℞. Non posse. ita *Rota coram Coccino decis.472. n.3. & 4.* & *Sacra Congregatio Episcoporum in vna Barensi 6. April.* 1595. apud *Ricciullum lib. 4. lucubrat. ecclesi. c.3. nu.4.* pateq; quia Monialibus interdicta est conuersatio *c. prouenit* 18. *q.2.* quam tamen difficilè euitarent, si Confraternitates in earum templis exigerentur. Sic apud priscos Romanos, teste *Seruio in 7. Ænead.* cum non posset Senatus cogi, nisi in loco augurato; templum Virginum Vestalium non fuit consecratum, ne Senatus illuc accederet.

CAPVT VIII.

De Pœnis Iure communi latis contra Moniales.

1 *Moniales subsunt penis latis iure communi contra Regulares, aut Ecclesiasticos.*
2 *Proponitur, & soluitur obiectio.*
3 *Subsunt penis latis in specie contra religiosos Ordinis, si sint exemptæ.*
4 *Si sint exemptæ, non subsunt penis latis ab Ordinario.*
5 *Limita, nisi pena feratur ab eo, vt Sedis Apostolicæ delegato.*
6 *Quod tamen fallit, attentis priuilegijs regularium, quæ etiam competunt Monialibus.*
7 *Moniales sunt capaces suspensionis ecclesiasticæ.*
8 *Non item irregularitatis propriè dictæ: sunt capaces degradationis aliquo modo.*
9 *Varijs penarum generalibus.*

QVÆRES I. An Moniales subiacent pœnis iure communi latis contra Regulares, seu Religiosos, aut Ecclesiasticos.

1 ℞. Subiacere, si versentur circa materiam ipsis Monialibus proportionatam; & probatur tum quia mulieres ligantur statutis generaliter, ac indefinitè latis, æque ac masculi, nisi specialiter excipiantur; vt notant aliqui Doctores cum *Baldo in l. ne passim, C. de iur. & fact. ignorant.* tum quia sub sexu masculino semper intelligitur femininum, præsertim in statutis factis per Prælatos, quæ sint proportionata masculis, ac feminis; sicut aduertit *Graff. cons.22. num.2. & 4. de sent. excommunic.* tum quia *Menoch. de adipisc. possess. num.61., & seqq. Tiraquel.* & alij penes *Sanch. l.6. mor. cap.16. num.89.* aiunt frequentissimam sententiam esse in legum dispositione, etiam in materia odiosa, ac penali sub masculino claudi femininum: quod etiam admittit *Bonac. q.4. de clausur. par.6. num.*18. in simili; cum alioqui *D.2. de censur. in partic. q.5. par.7. num.*10. oppositum sentiat dicens in materia penali censurarum strictam verborum interpretationem debere fieri, & non valere argumentum à minori ad maius, vel è contra; sed standum esse propriæ verborum significationi, ideoque Moniales non affici pena à Pio V. lata contra Clericos tam sæculares, quàm regulares interessent agitationi taurorum, eò quòd illæ non sint Clerici sæculares, aut regulares: quam opinionem sustinent alij Doctores, & non improbabiliter, quamuis opposita sit communior, probabilior, & praxi conformior.

2 Neque ex eo quòd, interdicto Clero, non censentur interdicti Regulares secun-

eundúm probabilem sententiam, quam sequuntur Henriq. Sayrus, Vgol. & Auila, apud *Bonac. D.5. de censur. in comm. p.1. num.* 11. sequitur Moniales in pęnis non venire nomine religiosorum, aut ecclesiasticorum: siquidem, cùm ipsæ verè, ac propriè sint personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, non apparet, ex quo titulo excipi debeant à pęnis latis generaliter contra personas religiosas, aut ecclesiasticas.

QVÆRES II. An Moniales subijciantur penis latis contra religiosos sui Ordinis, siue iure pontificio, siue proprio ipsiusmet Ordinis.

3 ℞. Subijci, si eæ sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione, & immediatè subijciantur Prælatis regularibus: secùs, si immediatè subijciantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci, & sint exemptæ à Prælatis regularibus. Ratio responsionis est, quòd penæ non possunt ferri, nisi in subditos, vtpotè prouenientes ex iurisdictione, quæ solùm exercetur in subditos; & ex alia parte non debent extendi vltra personas in illis comprehensas iuxta propriam verborum significationem, cùm sint odiosæ, & odia debeant restringi, cùm ergò Moniales immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario non sit ampliùs subditæ Prælatis Ordinis, immò nec censeantur esse ex Ordine quò ad odia, ne aliàs nimis grauentur: non subiacebunt pœnis latis contra religiosos sui Ordinis, siue iure ipsius Ordinis, siue pontificio: sicut è contra, si sint immediatè subiectæ Prælatis Ordinis, cùm sic verè sint subditæ, & membra illius, subiacebunt dictis pęnis, siue iure proprio Ordinis, siue pontificio latis.

QVÆRES III. An Moniales subijciantur pœnis, ac censuris latis ab Ordinario locorum.

4 ℞. Non subijci, si sint exemptæ ab illorum iurisdictione (excepto tamen casu inferiùs apponendo (sic enim non sunt subditæ Ordinarijs, ideoque non subsunt illorum pœnis, ac censuris; maximè attento priuilegio, quod habent Regulares (& consequenter etiam Moniales per communicationem) ne possint excommunicari ab Episcopo (de quo suo loco;) secus, si immediatè subsint iurisdictioni Ordinarij; tunc quippe, sicut sunt subditæ, sic & subijciuntur pœnis ab eo latis, si ex tenore verborum sufficienter constet eas sub illis comprehendi; non enim apparet, cur ab illis eæ eximi debeant; cùm illæ generaliter ferantur, & sic procedant generales regulæ iuris, lex generaliter loquens generaliter intelligenda; &, vbi ius non distinguit, nec non distinguere debemus.

5 Casus autem, in quo Moniales, etiam exemptæ subijciuntur pœnis, ac censuris latis à Concilijs prouincialibus, aut edictis episcopalibus, est, quando Ordinarij dictas pœnas ferunt tanquam Sedis Apostolicæ delegati, aut ex speciali facultate ipsis ad talem effectum commissa; quo modo Sacra Congregatio 29. Ian. 1633. teste *Barbosa in Collect. v. Moniales*, declarauit Moniales Regularibus subiectas loquentes cum Regularibus etiam eiusdem Ordinis, licentiam legitimam non habentibus incurrere pœnas, & censuras à Concilijs Prouincialibus, vel edictis Episcopalibus in similibus appositas; vnde infert *Tamb. de iure Abbatiss. D.25. qu.8. §. ad 9.* à fortiori præfatis pœnis affici omnes alias Moniales Episcopis subiectas mediatè, seu immediatè, si contra ipsorum edicta loquantur cum Regularibus.

6 Quod autem dixi Moniales, etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario, si eas ferat tanquam Sedis Apostolicæ delegatus; non habet verum in sententia eorum, qui dicunt Episcopos non posse ferre censuras contra regulares, neque in casu, quo procedant vt delegati Sedis Apostolicæ: nisi id ipsis expresse concedatur: quod notat *Sanch. l.7. de matr. D.* 33. *nu.*23. idq; ex varijs priuilegijs bullatis à nobis relatis in *tract. de priuil. c.6. sect.1. q.19.* quæ sine dubio sunt communia etiam Monialibus: quale est illud, quod Paulus III. concessit Societati Iesu in sua Constitut. *licet debitum*, relata in *bullar. Societ. fol.* 28. qua de

re

re Sanch. ex dictis inferens posse stare, quòd Episcopus iurisdictionem habeat in exemptos, & tamen eos ligare non possit censuris.

QVAERES IV. An Moniales sint capaces suspensionis Ecclesiasticæ.

7 ℞. Esse; cùm de facto in *Concil. Trid. sess. 25. de reg. c. 17.* contra Præfectas Monialium feratur suspensio ab officio, quamdiu Episcopo videbitur, si Episcopum certiorem non faciant ante mensem de professione à Moniali nouitia facienda; quod est signum Moniales non esse incapaces suspensionis ecclesiasticæ, non quidem cuiuscunq; sed illius, quæ iuxta conditionem status, ac sexus illarum ipsis possit adaptari.

QVAERES V. An, & quo modo Moniales sint capaces alicuius irregularitatis inductæ, immò, & degradationis.

8 ℞. Quòd, cùm iuxta communem sensum Doctorum irregularitas sit canonicum impedimentum ex facto, aut defectu proueniens; quod directè impedit susceptionem ordinum ecclesiasticorum, aut vsum illorum ob diuinam reuerentiam: hoc ipso quòd fœmina est incapax ordinis, est, & incapax irregularitatis propriè dictæ; vnde *Suarez tom. 4. de relig. tractat. 9. l. 1. c. 11. num. 7.* cautò dixit, quòd fœminam violenter corruptam non posse recipere velum consecrationis est quasi quædam irregularitas; quæ licet sine peccato contrahatur, impedit talem consecrationem. Dixi est *& incapax irregularitatis propriæ dictæ*, vt innuerem feminam, & per consequens etiam Moniales posse affici irregularitate aliqua minùs propriè dicta: qualis est illegitimatas natalium, bigamia, infamia iuris, aut facti, & similes respectu prælationis acquirendæ inter Moniales; quas constat à Doctoribus recenseri inter species irregularitatis, & suo modo cadere etiam in Moniales.

Quòd autem spectat ad degradationem, putat *Martinus Delrio lib. 5. disquisit. sect. 16. §. de his vltimis*, eam posse cadere in Moniales, aitq; ad id videri sufficere, quòd Moniali auferatur velum cum habitu monastico supremo, ac vestis laica ipsi inijciatur, necnon ab Ordine, cui se addixerat, eiecta, ac spoliata omni priuilegio religioso, fortis laicæ effecta declaretur, sicque curiæ sæculari tradatur, sic ille, addens tamen se praxim huius casus nondum vidisse, sed suspicari hanc esse, vel esse debere.

9 Et quidem, cùm Moniales possint incurrere non solum excommunicationes, sed etiam suspensiones, interdicta, priuationes officiorum, dignitatum, ac vocis actiuæ, & passiuæ, aliasque similes pęnas, etiam corporales; propterea, vt de illis omnibus, ac singulis constet, clarè, & distinctè, eas singillatim hic explicabimus sub suis proprijs titulis; nimirum 1. excommunicationes, 2. suspensiones, 3. interdicta, 4. priuationes officiorum, dignitatum, 5. varias alias pęnas, etiam corporales.

De excommunicationibus latis contra Moniales.

10 *Moniales apostatantes à Religione excommunicantur: indicatur qualiter procedendum cum Moniali fugitiua per plures annos in habitu viri, ac redeunte ad penitentiam.*

11 *Item, si appellent ad Iudices incompetentes, aut competentes in casu vetito.*

12 *At non subsunt excommunicationi Iulij II. si appellant ab Ordinario, cui immediatè subsunt.*

13 *Appellatio Regularibus vetita, sed non absolutè.*

14 *Differunt ius commune, & ius priuilegij prohibens Regularibus appellationem.*

15 *Excommunicantur Moniales procurantes alienum abortum: non item si pro-*

prium

prium procurent (etsi alij id negent) referuntur incidenter aliqua de Opinione probabili.

16 *Excommunicantur inducentes ad promittendam sepulturam apud ipsas.*

17 *Item dantes aliquid in Receptione Nouitiæ, aut recipientes aut petentes.*

18 *Item impedientes proprium Prælatum, ne visitet, excommunicantur in Bulla Cœnæ (quod alij negant) Prælatus regularis cum Episcopo ingrediente ad visitandum Moniales dicto Prælato subiectas, ipso Episcopo inuito, cum eo non ingreditur.*

19 *Impedientes in casu proposito incurrunt aliam excommunicationem non reseruatam.*

20 *Excommunicantur cogentes feminam ad ingressum Religionis, aut ab ea retrahentes.*

21 *Excommunicantur Moniales, si temerè dimittant habitum.*

22 *Item, si violent interdictum, vel Cessationis à diuinis.*

23 *Item, si Decimas indebitè vsurpent.*

24 *Item: si Professæ de facto ineant matrimonium; & fiunt bigamæ.*

25 *Item, si sine licentia Papæ recipiant noua monasteria, vel alienent recepta.*

26 *Proponuntur quæ Vrbanus VIII. statuit de receptione nouorum conuentuum.*

27 *Excommunicantur Moniales, si indebitè alienent bona Conuentus.*

28 *Item, si in electione non abstineant ab ijs, quæ gignere possunt discordias.*

29 *Item, si faciant priuata domicilia ad excipiendos hospites.*

30 *Incurrunt excommunicationem ferendam, si de bonis Nouitiæ accipiant ante Professionem.*

31 *Item, si vacent Negotiationi.*

32 *Immo, & tunc ammittunt exemptionem à gabellis, quamdiu negotiantur.*

33 *Prohibitio negotiandi ligat Moniales, etsi in ea non exprimantur.*

34 *Excommunicantur Moniales percutientes Monialem quamcunque aut violantes Clausuram: non item interessentes agitationi Taurorum.*

QVAERES VI. Quam excommunicationem incurrant Moniales apostatando à religione?

10 ℟. Quòd, quamuis Religiosus apostatando à religione non incurrat iure communi excommunicationem ratione apostasiæ præcisè; cum talis excommunicatio non extet in iure, vt in alijs citatis rectè notauit *Bonacin. quæst. 2. de clausf. p. 11. §. 4. num. 1.* iure tamen proprio religionum in præsentia omnibus ferè Ordinibus religiosis, & consequenter etiam Monialibus competente, siue directè, siue per priuilegiorum participationem; hoc ipsò quòd aliquis est apostata à religione, incurrit excommunicationem ipsò factò, eamque Papæ, aut Superiori religionis reseruatam, sic per bullam concessit Pius V. anno 1565. Societati Iesu, quòd, si quis ipsius Societatis, siue professus, siue scholaris, siue coadiutor post emissa vota secundùm Societatis Constitutiones ab ea ad sæculum recesserit, etiam prætextu cuiusuis indulti concessi, aut concedendi, absq; expressa sui Superioris licentia ad id ab eo specialiter obtenta, ipsò factò sit excommunicatus, & absolui nequeat, nisi à Romano Pontifice, aut Superiore Societatis, prout colligitur ex compendio *Soc. v. apostata, §. 1.* Vbi notandum, quòd, cùm hæc concessio fauorabilis sit toti religioni, vtique cadit sub communicatione priuilegiorum, adeoque illa gaudent etiam Moniales iuxta dicenda, *cap. sequenti*; nomine autem Superioris, conceditur facultas absoluendi à tali excommunicatione, puto venire etiam Prælatum localem, & non solùm Generalem, aut Proui-

uincialem; cum Prælatus localis verè sit Superior, adeoque veniat nomine Superioris generaliter prolato; maximè in materia ita fauorabili animæ: qualis Superior sine dubio esset Episcopus respectu Monialis non exemptæ, & Prælatus regularis localis respectu Monialis exemptæ.

Quod si quæras, qualiter procedi debeat cum moniali, quæ ex malo fine egressa è monasterio cum Amasio per plures annos vagatur sub habitu viri, & demum resipiscens accedit ad Confessarium Regularem intra eius Conuentum, eique in primis manifestans se re vera esse fœminam, illum consulit, quid debeat facere, vt animæ suæ salutem ponat in bono statu, & dignos fructus agat pœnitentiæ.

℟. In isto casu curandum esse, vt sacra Pœnitentiaria) ad quam in hoc euentu recurri debet ad consulendum famæ Monialis) cum hac dispenset, vt possit ad alium Conuentum transire; si quidem non tenetur redire ad monasterium, in quo antea professionem fecerat, ne suam manifestet turpitudinem, & se infamet; cum alias in præsentia credatur mortua, & sit moraliter certum eius delictum omninò occultum mansurum esse; interim verò potest Monialis degere extra clausuram resumpto habitu honestæ feminæ, & commendari probatæ alicui matronæ, apud quam viuat, vsque dum obtenta sit dispensatio, & alia de iure præstanda iam sint præstita: cum hoc tamen, vt præfata omnia efficiantur sine dispendio famæ Monialis: cui item procuranda erit dos tradenda posteriori monasterio, in quod Monialis ingressura est.

An autem in casu proposito, vbi Confessarius agnouit esse re vera feminam, quem sub ementito viri habitu credebat virum, debeat illam dimittere è monasterio in Ecclesiam, ibi cum ea diutius locuturus: idque ad seruandam legem Clausuræ feminas excludentis è claustris virorum Religiosorum.

℟. Debere, si id fieri possit sine dispendio famæ Monialis; & ratio est, quod lex clausuræ excludit generaliter omnes fœminas, & consequenter Monialem hanc; cum verè sit fœmina, licèt ex errore credatur viri; nec apparet ex quo titulo respectu illius obligatio clausuræ suspendatur, ita in contingentia facti mihi propositi ego censui, sicque antea fuit in simili euentu practicatum.

QVÆRES VII. An, & qualem excommunicationem incurrant Moniales appellando in casu non permisso à correctione regulæ, & à mandatis suorum Superiorum.

11 ℟. Incurrere ipsò factò excommunicationem, eamq; Papæ reseruatam, siue appellent ad tribunalia sæcularia (idque ex bulla Clementis VIII. in ordine Pro. prohibentis Carmelitis, ne ad tribunalia sæcularia quouis pretextu, aut quæsito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant, vel præsumant sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua nonnisi à Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolui possint, necnon priuationis perpetuæ officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia quæcunq; dicti Ordinis officia exercenda, ac vocis tam actiuæ, quàm passiuæ eò ipsò absque alia declaratione incurrendis pœnis) siue appellent à Generali, aut Visitatoribus per ipsum deputatis ab eorum reformationibus, seu correctionibus ad quodcunque tribunal, etiam Iudicis competentis, etiam ad Sedem Apostolicam; præterquam in casu, quo appellatio fieret à generali Congregatione, & in casu denegatæ iustitiæ aut pro notoria iniuria: & hoc ex concessione facta Cisterciensibus relata in *comp. Soc. v. appellatio*, §. 2. quæ extenditur solum ad casum, in quo appellatio fiat à Generali, aut Visitatoribus. Bulla verò Clementis VIII. vti possunt alij Ordines per communicationem, si velint.

12 Quod si Moniales immediatè subiectæ Ordinario appellent ab ipso Ordinario in casu non permisso ad tribunal Iudicis competentis: posset quis dubitare, an tunc

tunc incurrant excommunicationem, quam olim tulit Iulius II. contra Fratres, & Sorores Ordinis Prædicatorum appellantes à mandatis, ac ordinationibus Prælatorum Ordinis, & refert *Casarub. in comp. v. appellare n.3.* notans talem concessionem esse bullatam. Verùm puto in tali casu non incurri dictam excommunicationem, cùm Ordinarius non sit verè Prælatus Ordinis, neque respectu Monialium ipsi immediatè subditarum, estò sit earum Prælatus; & aliàs indultum loquatur de Prælatis Ordinis: pœnæ autem non debent ampliari. Non nego tamen, quin, si qua extat excommunicatio lata contra Religiosos appellantes à proprio Prælato: tunc Moniales subiectæ Ordinario eam incurrant in casu, quo indebitè appellent; siquidem Ordinarius respectu talium Monialium verè est earum Prælatus; sicque verificaretur illas appellare à proprio Prælato; quod requireretur, & sufficeret ad contrahendam talem excommunicationem.

13 Moneo hìc vnum, priuilegia concessa Regularibus quo ad hoc, vt non appellent à suis Superioribus, non auferre illis ius appellandi, nisi in casu, quo nullum ipsis illatum sit grauamen, aut certè leue; adeoq; si ijs inferatur notabile aliquod grauamen, posse appellare à Superiore illud inferente, non obstantibus præfatis priuilegijs; aliàs talia priuilegia essent iniqua, & fouerent iniustitiam, vt patet.

14 Addit autem *Sanch. l.6. mor. c.8. num.* 110. & benè, illud esse discrimen inter ius commune, & ius priuilegij interdicens Regularibus appellationem; quòd ius commune illam non tollit, quando grauamen est dubium; priuilegia verò eam tollunt, etiam in tali euentu; & solùm concedunt, quando grauamen est manifestum, & magni momenti.

QVÆRES VIII. An, & quo casu Moniales incurrant excommunicationem latam à Sixto V. contra procurantes abortum.

15 ℟. Videri incurrere solùm in casu, quo procurent abortum alterius fœminæ; non item, si proprium procurent abortum. ita in terminis *Auila de censur. p.2.c.5. D.3. d.12. Nald. v. abortus numer.1.* aliqui tacito nomine citati ab *Henriquez l.3. de pœnit. c.10.* & non reiecti *Trullenchus l.5. in decal. capit.1. d.3. n.3.* Cardinal de Lugo, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S.Gregorio, alijque docti viri à me consulti: & inde probant, quòd in bulla Sixti in ea parte, in qua fertur ista excommunicatio, nulla sit mentio de fœminis procurantibus proprium abortum, dum agitur de excommunicatione (fortè Papa compatiente in hoc fragilitati sexus fœminei) cum tamen de ijs fiat mentio expressa, quando in ea agitur de pœnis temporalibus, vt facilè constabit consideranti tenorem textus: quod est signum fœminas procurantes proprium abortum subijci quidem pœnis temporalibus, non item excommunicationi: cùm enim simus in materia odiosa, ac pœnali, stricta fieri debet interpretatio. Nec obstat, quòd in bulla Sixti, in qua parte fertur ista excommunicatio, præcedunt illa verba, *siue vt principalis, siue vt socia:* cùm ly *principalis* intelligi possit de principali in dando poculo ad abortiendum (quòd colligitur ex verbo *dederint* posito in dicta bulla, à quo verbo regitur ly *principalis*) & aliàs iuxta vsitatum modum loquendi dicere soleamus fœminam sumere poculum ad abortiendum, & è contra vtamur verbo *dare* in ordine ad aliam fœminam, dicentes Luciam v.g. dedisse Titiæ poculum ad faciendum abortum: lex autem odiosa semper in benigniorem partem explicanda est. Et quidem quòd etiam Moniales subsint huic excommunicationi, si procurent alienum abortum; constat ex verbis illis bullæ, *necnon mulieres sæculares, vel quemcunque Ordinem professas*, sub quibus vtique constat comprehendi etiam Moniales. Nobiscum sentit *Alphonsus de Leone de censur. recollect.7. numer.34.* nec dissentit *Machadus relatus à Diana par.7. tractat.5. resol.7.* qui *Diana* notat cum *Mazuchello* mulierem ex metu cadente in constantem virum coactam sumere potionem, ex qua sequatur abortus, excusari à dicta

cta censura; eò quòd in tali euentu non possit dici procurare abortum; quippe quæ hoc ipsò quòd cogitur summere potionem, dici nequit studiosè quærere, vt fœtus abigatur : quod tamen videtur requiri ad incurrendum præfatam censuram. Addo obiter pro nostra sententia stare *Henriquez vbi supra* hoc ipsò quòd aliquos Doctores tacito nomine citat pro illa, & non refutat: nam referens, nec improbans aliquos Doctores videtur sequi; vt notauit *Sanchez l.6. moral.cap.9. numer.*18. *lib.7. cap.*12. *num.7. & cap.*25. *num.*18. & alibi sæpè indicans *l.5. mor. cap.*4. *num.* 30. *fine* hòc ipsò quod Doctores vltimo loco referunt aliquam opinionem, videri illam tenere: quod etiam innuit *lib.*4. *cap.*15. *num.*40. *circà medium*, *lib.6. cap.7. numer.9. & cap.9. num.*14. & alibi sæpè, nobiscum sentit *Lezana v. Abortus num.*11. imò, & *Bonacin. de leg. qu.*4. *part.*4. *num.*6. quatenus suam sententiam, quæ nostræ aduersatur, solum dicit esse probabiliorem, sic supponens etiam nostram esse probabilem: nobiscum sentit, & *Fragosus p.*2. *l.*1. *D.*2. *num.*19. dum loquens de præsenti excommunicatione ait, *Incurret tamen illam Monialis, si procuret abortum in alia fœmina ex Constitutione Sixti V. contra procurantes abortum, si sequatur effectus: quæ non comprehendit fœminas in se ipsis procurantes.*

QVÆRES IX. Quam excommunicationem incurrant Moniales inducendo aliquem ad promittendam electionem sepulturæ apud ipsas.

16 ℞. Incurrere excommunicationem ipsò factò Papæ reseruatam, & latam in *Clement. cupientes de pœnis*; sub qua docet *Suarez D.*22. *de censuris section.*4. *numer.* 26. comprehendi etiam Moniales; quippe quæ secundum omnem proprietatem loquendi veniunt nomine religiosorum, de quibus expressè loquitur dicta Clementina, quæ autem conditiones requirantur ad contrahendam istam excommunicationem, recensetur à *Suarez supra*, *& Sayro lib.*3. *de censur. c.*29. *num.*40. alijsque, & à nobis exponuntur in *tract. de pœnis cap.*2. *sect.* 2.

QVÆRES X. Quàm excommunicationem incurrant Moniales, si directè, aut indirectè dare, petere, vel exigere quoquomodo præsumant in nouitiarum receptione, siue ante, siue post, prandia, seu cœnas, pecunias, iocalia, aut alia, etiam ad vsum pium deputata, aut deputanda.

17 ℞. Eo ipsò incurrere excommunicationem Papæ reseruatam, si dantes, aut recipientes sint personæ singulares; suspensionem verò ab omni actu, seu officio capitulari requirente iurisdictionem, & administrationem ecclesiasticam (eamq; reseruatam, vt constat ex *Extrau. sanè de simon.* vbi hæ pœnæ inducuntur) si recipiens sit collegium, seu conuentus. Constat enim ex dictis *q.*1. Moniales subiacere huic excommunicationi: quamquam, vt huiusmodi censuræ incurrantur à Regularibus in propositis casibus requiratur, vt ex pacto præuio aliquid detur, aut recipiatur pro ingressu religionis, idest pro religiosa professione; sicut aduertit *Bonac.D.*2.*de censur.in partic.q.*3.*p.*29.*n.*11. ex Suarez monens *n.*2.quòd,cum in textu bis repetatur verbum *præsumunt* ad contrahendas pœnas præfatas præsupponitur præsumptio; qua de re qui plura vult, consulat Bonacinam loco cit. per totum punctum.

QVÆRES XI. Quam excommunicationem contrahant Moniales, si impediant proprium Episcopum, aut Prælatum regularem accedentem ad ipsarum visitationem, quò minùs vti possint sua iurisdictione ordinaria.

18 ℞. *Fuscus l.* 2. *de visitat. cap.* 32. *num.* 10. Moniales in tali casu non solùm posse excommunicari iuxta *cap. dilecto de sent. excommunic. in* 6. sed de facto affici excommunicatione lata in Bulla Cœnæ, & consequenter reseruata Papæ, idem sentit etiam *Ghilin. v. clausura numer.*20. de Monialibus sic dicens; *Recusantes visitari possunt excommunicari tanquam impedientes iurisdictionem Episcopi;* immò excommunicantur in Bulla Cœnæ. Tenor autem

Bullæ sic habet: *Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, alio/que superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunque Iudices ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines impediunt, quominùs sua iurisdictione ecclesiastica contra quoscunque vtantur, secundùm quòd canones, & sacra constitutiones ecclesiastica, decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini statuunt, &c. anathematizamus.* Vbi suppono tanquam certum sub nomine Prælatorum venire etiam Prælatos regulares respectu Monialium sibi respectiuè subditarum: quippe qui verè sunt Prælati ipsarum, & ordinariam habent iurisdictionem in illas. Sic citati Doctores, & non improbabiliter, si canon præfatus bullæ loqueretur de quibuscunque impedientibus, etiam auctoritate priuata: cùm tamen *Bonac. sup. D.1.q.17.p.1.n.7.* ex Nauarr. Suarez, Graff. Duardo, Filliuc. & Alterio contra aliquot alios probabiliter dicat posse sustineri sub dicto canone comprehendi solùm impedientes auctoritate publica: quippe qui continuari videtur, cum præcedenti canone, in quo tantùm est sermo de personis publicam auctoritatem laicam exercentibus.

19 Verum tamen est, quòd, quamuis Moniales in casu proposito effugiant excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ, si doctrinam hanc Bonacinæ tanquam probabiliorem sequamur (sicut sequi debemus, cùm simus in materia pœnali, quæ non debet ampliari, sed restringi) non tamen effugient excommunicationem latam in *Clem. attendentes de statu monach.* his verbis: *Si quis verò visitatores ipsos* (idest Monialium) *in præmissis impedire præsumpserit, seu aliquo præmissorum, nisi moniti resipiscant, ipsò factò excommunicationis sententiam se nouerint incursuros, priuilegijs, statutis, & consuetudinibus quibuscunque in contrarium minimè valituris.* Ex quibus constat hanc excommunicationem esse quidem latæ sententiæ (vt colligitur ex clausula *ipsò factò*) non tamen reseruatam; cùm in textu nulla fiat mentio reseruationis: immò nec incurri, nisi impedientes visitationem Monialium priùs legitimè moneantur eo modo, quo explicabimus infra *c.20. sect.1. subs.*3. *q.*11.

Quod si hac occasione quæras an Prælatus regularis possit ingredi cum Episcopo ingrediente ad visitandam clausuram Monialium dicto Prælato aliàs subiectarum, renuente ipso Episcopo.

℞. Non posse: & probatur quia Ordinarius tanquam Sedis Apostolicæ delegatus habet ius visitandi clausuram Monialium aliàs exemptarum illudque illimitatum; sicque ad hunc effectum potest ingredi, quoties iudicauerit expedire: ex alia parte non apparet, ex quo iure, aut titulo possit Prælatus regularis in tali casu etiam ipse ingredi cum Ordinario, quantumuis repugnante; ergò dicendum est illum non posse ingredi cum Ordinario, si is repugnet (qui tamen posset illum, si vellet, admittere vt Socium, at non tenetur.) Præterquamquod Prælatus regularis ingrediens cum Episcopo ad visitandam clausuram Monialium ipsi Prælato subiectarum non conferret ad finem intentum in Visitatione, sed potius illum posset impedire (vt consideranti facilè patebit) adeoque credendum est id ei non permitti. Quod si Prælatus regularis cumulatiuè concurrit cum Episcopo quo ad visitandam clausuram Monialium illi subiectarum; & ipse etiam iudicat esse necessariam visitationem clausuræ, quo tempore illam visitat Episcopus; non ideo ius habet ingrediendi cum Episcopo visitante, si is contradicat, sed solùm potest illam postea visitare, & sic vti iure suo, quod vtique non est ad visitandam clausuram vnà cum Episcopo, vt constat ex dictis. ita interrogatus respondi, &, vt puto, benè sicque censeo practicari.

Addo quòd si Prælatus regularis in tali casu renuente Episcopo ingrederetur incurreret excommunicationem, & aliàs pœnas latas contra Prælatos Monialium in casu non necessario clausuram ingredientes, & relatas *cap.5. quæst.*3.cum

sic verè ingrediatur in casu non necessario, vt constat ex suprà dictis.

QVÆRES XII. Quàm excommunicationem incurrant Moniales cogendo fœminam ad ingrediendum religionem, aut illam retrahendo ab illa.

20 ℟. Incurrere excommunicationem ipso facto latam in *Conc.Trid.sess.25. de regul. c.*18. non tamen reseruatam Papæ; vt aduertimus *cap. 2. sect. 1. q. 19.* vbi latè ostendimus in quibus casibus, & per quas actiones incurratur præsens excommunicatio.

QVÆRES XIII. Cui excommunicationi subiaceant Moniales, si Habitum religiosum dimittant, & quæ requirantur ad illam incurrendam.

21 ℟. Subijci excommunicationi latæ in *cap. vt periculosa ne cleric. vel mon. in 6.* non tamen reseruatæ: quamuis aliàs ipso facto incurratur, si Monialis dimittens habitum sit professa, si habitus, qui dimittitur, sit proprius illius religionis, si dimissio sit temeraria (idest sine causa rationabili) talisque vt attentis præsentibus circumstantijs, iudicio prudentis censetur apta ad vagandum. Colligitur ex *Sanch l.6.mor.c.8.n.*38. & patebit ex dictis in *tract. de pœnis cap.2.sect.*3.*q.*3. Moneo hìc solùm quòd, quamuis in iure relato ad incurrendam istam excommunicationem videatur requiri, vt dimittatur habitus, & simul vacetur studio physicæ, aut legum sine Superioris licentia, vt colligitur ex verbis illis: *Si quis horum temerarius violator extiterit excommunicationis incurrat sententiam* (quæ duo cum regulariter non possint simul cadere in Moniales, consequenter dicendum videtur in eas non posse cadere istam censuram) re vera tamen communis DD. sententia, teste *Suarez.supr. D.*23.*sect.*4. *num.*26. cum Glossa habet ad incurrendam istam excommunicationem sufficere, quòd religiosus temerè dimittat habitum (quòd vtique cadere potest in Monialem) sicque verba illa: *Si quis horum violator temerarius extiterit*, sumi debent disiunctiuè; casu plurali adhibito pro singulari, sicut notauit *Bonac.sup. D.*2.*q.*8.*p.*6. *num.*31.

QVÆRES XIV. Qua excommunicatione afficiantur Moniales non seruando interdictum, aut Cessationem à diuinis aliàs obseruanda iuxta *Clem.*1. *de sent. excommunic. in 6.*

22 ℟. Affici excommunicatione contenta in *dicta Clem.* & quidem ipso facto: non tamen reseruata; cùm de reseruatione talis excommunicationis nullibi fiat mentio, & alioqui reseruatio tanquam odiosa debeat quàm maximè vitari: intellige, si Interdictum sit generale, latum auctoritate pontificia, & seruetur ab Ecclesia matrice, seu parochiali, constetque de hoc Monialibus: hæ enim omnes conditiones supponuntur in citata *Clem.* Quamuis *Auila p.*5. *de Censur.D.*5.*d.*3. notet Regulares violantes Interdictum, quod ipsis constet esse legitimum, affici pœnis latis *c.fin. de excess. prælat. c. author. c. episc. de priu.in 6.* etsi illud non obseruetur à matrice.

QVÆRES XV. Quæ excommunicatio iure communi imposita sit contra Moniales indebitè sibi vsurpantes decimas, earumve solutionem impedientes.

23 ℟. Impositam esse excommunicationem latam in *Clem.*1. *de decimis*, incurrendam quidem ipsò factò (quamuis non statim, vt mox subijciam) non tamen reseruatam. Constat ex *citata Clem.* in qua expresè habetur istam excommunicationem non incurri statim, ac religiosi fecerunt aliquam ex actionibus ibi prohibitis, sed solùm post duos menses, si decimas vsurparunt, & intra tale tempus non exhibent debitam satisfactionem; post vnum verò mensem, si decimas prohibuerunt, aut non permiserunt solui, & intra tale tempus post monitionem de hac re ipsis factam non satisfaciunt. Qua de re latè *Bonac. sup. qu.*8. *p.*12. monens *n.*8. in specie etiam Moniales subijci præsenti excommunicationi, si aliquam faciant ex actionibus sub ea prohibitis; quæ sunt appropriare sibi noualia, vsurpare decimas, non permittere, aut etiam prohibere, ne soluantur. dixi *non tamen reseruatam expresè*, vt innuerem eam virtualiter reseruari hoc

ipso quòd non potest tolli per absolutionem, nisi præstita debita satisfactione.

QVÆRES XVI. Quæ excommunicatio contrahatur à Monialibus post religiosam professionem matrimonium de facto contrahentibus.

24 ℟. Contrahi excommunicationem ipsò factò latam in *Clem.* 1. *de consang. & affin.* non tamen reseruatam: idque siue illud consummenт, siue non; constat ex dictis in *tract. de pœnis vbi sup. q.*10. & habetur expresse in *citata Clem.* ijs verbis: ***necnon Religiosos, & Moniales, ac Clericos in sacris ordinibus constitutos matrimonia contrahentes refrænare metu pœnæ ab huiusmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipsos excommunicationis sententia ipso facto decernimus subiacere.***

Addo Moniales matrimonium contrahentes fieri bigamas ex *cap. quotquot* 27. *q.*1. sicque *Glossa, & Archidiaconus* ibi dicunt illas eò ipsò fieri inhabiles ad gradus, ad quos Moniales virgines assumuntur.

QVÆRES XVII. Quæ excommunicatio statuta sit contra Moniales absque licentia Papæ noua monasteria admittentes, aut iam recepta alienantes.

25 ℟. Iure communi statutam esse excommunicationem, ipsò quidem factò incurrendam, non tamen reseruatam, quæ extat *cap. vnic. de excess. prælat. in* 6. quamquam ea incurratur solùm à Monialibus Ordinum mendicantium, vtpote lata solùm contra Religiosos mendicantes; sicut dicemus in *tract. de pœnis sup. q.*12. vbi agemus de hac re ex professo, monentes, suppositis priuilegijs postea concessis Regularibus, huiusmodi excommunicationem fuisse abolitam quo ad non recipienda noua loca sine licentia Papæ, sicque ampliùs eam non contrahi, si absque dicta licentia Papæ nixi præfatis priuilegijs noua loca recipiant.

26 Vrbanus certè VIII. *in sua Constitut.*25. *in ordine* omnium Ordinum, etiam mendicantium Superioribus, cæterisque personis, ad quos spectat, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum quorumcunque ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationi, ipsò factò incurrendis pœnis prohibet: ne licentiarum, seu facultatum ab ipso annullatarum, siue quouis alio prætextu, vel causa, etiam quamuis priuilegiata, noua monasteria, ac alia loca regularia, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum Canonum, & Concilij Trid. necnon Constitutionis Clementis VIII. quæ incipit *Quoniam ad iustitiam*, ac decretorum de mandato eiusdem Clementis; necnon Gregorij XV. de super editorum forma recipere, erigere, fundare, seu aliàs quomodolibet instituere, seu incepta finire, & absoluere audeant.

QVÆRES XVIII. Quæ excommunicatio iure communi inducta sit contra Moniales alienantes bona monasterij prohibita alienari.

27 ℟. Inductam fuisse excommunicationem eò ipsò incurrendam; non tamen reseruatam; vt constat ex bulla Pauli II. *Ambitiosæ*, in qua fertur talis excommunicatio his verbis: ***Et tam qui alienant, quam is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrant.*** Certum est autem, quòd, cùm ista excommunicatio lata sit contra quascunque personas ecclesiasticas alienantes bona ecclesiastica prohibita alienari; & aliàs Moniales verè, ac propriè sint personæ ecclesiasticæ: etiam ipsæ sub ea comprehenduntur; illam incurrent, si de bonis immobilibus communibus monasterij, aut etiam priuato ipsarum vsui concessis indebitè alienent; sed de hoc plura *Bonac. D.*2. *de censur. in partic. q.*4. *p.*11.

QVAERES XIX. Quam excommunicationem incurrant Moniales, si vocatæ ad dirigendas ipsas Moniales in electionibus, non abstineant ab ijs, ex quibus oriri possunt discordiæ, aut ortæ enutriri circa electiones.

28 ℟. Ipsò factò incurrere excommunicationem latam in *c. indemnitatibus de elect. in* 6. sed non reseruatam; vt colligitur ex tenore textus, qui sic habet, ***Postremò hi, quos ad dirigendas in huiusmodi electionibus Moniales easdem deinceps con-***

tingerit euocari, ab his prorsus abstineant, quæ inter eas super faciendis ipsis electionibus oriri possit discordia, vel exorta nutriri: aliàs eò ipsò excommunicationis sententiæ se nouerint subiacere. Vbi notat *Bonac. sup. q.2. p.5. n.* 4. dispositionem huius iuris procedere, non solùm Prælatis ex officio interessentibus dictis electionibus; siue id faciant ex potestate ordinaria, siue delegata (si quidem hi possunt dici vocati ad dirigendas Moniales in electionibus, prout supponitur in textu) sed in alijs omnibus tam viris, quàm fœminis, atque adeo in ipsis etiam Monialibus quæ fortè modo dicto auocentur ad dirigendas Moniales Conuentus in aliqua electione: si quidem textus loquitur generaliter; lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi.

QVÆRES XX. Quæ excommunicatio iure communi inducta sit contra Moniales propria sibi ædificantes receptacula, & priuata domicilia in quibus sub hospitalitatis prætextu passim aduersùs sacros canones suscipiant hospites, & minùs religiosos.

29 ℞. Inductam esse excommunicationem, non tamen latæ sententiæ, sed ferendam; vt colligitur ex 18. *q.2. c. perniciosam*, vbi fertur ista excommunicatio sub his verbis, *hoc tam inhonestam, detestandumque flagitium ne vlteriùs fiat, omnimodis prohibemus, & sub pœna anathematis interdicimus*. Vbi notandum sub præsenti censura non prohiberi præcisè habitacula singularia Monialium, sed in ordine ad ibi non excipiendas personas minùs honestas: fortè quia tunc non extabat obligatio clausuræ.

QVÆRES XXI. Sub qua excommunicatione prohibeantur Moniales aliquid recipere ex bonis Nouitiæ, quam admittunt ad probationem, supra victum, ac vestitum, & iubeantur ei ante professionem abeunti restituere omnia, quæ sua erant.

30 ℞. Et illud prohiberi, & hoc præcipi sub pœna excommunicationis ferendæ, vt constat ex *Concilio Trid. sess.25. de regul. cap.16.* quod ita habet, *Quin potius præcipit S. Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant.* qua de re *Peyrin. de R.S.q.1.c.29. Lezana to.1.c.24.n.32. & Tamb. D.6. de iure Abbatiss.q.4. nu.5.* ibi monens ex Naldo, & Galleto non solùm reddenda esse omnia bona nouitiæ, si ea recedat à monasterio, sed etiam in casu, quo illa moriatur; nisi fortè, cùm sit sui iuris, aliter de dictis bonis disponat ante mortem.

QVÆRES XXII. Quam incurrant excommunicationem Moniales, si vacent negotiatione iure communi prohibitæ personis Ecclesiasticis.

31 ℞. Incurrere excommunicationem, non tamen ipsò factò, sed per sententiam iudicis: & hoc ex *cap. secundùm ne cler. vel mon.* quod sic habet: *Secundùm instituta prædecessorum nostrorum sub interminatione anathematis prohibemus, ne monachi; vel clerici causa lucri negotientur;* quamquam, cùm verbum *negotiatio*, indicet frequentiam actuum, non possint Moniales, alijque Ecclesiastici dici subiacere præfatæ censuræ, si semel, atq; iterum tantùm negotientur; secluso scandalo, paruitate materiæ sic excusante. Immò Tabiena, Armil. Aragon. Salon. Medin. Molin. Rebell. & Less. quos citat *Filliuc. tract.35. num.25.* & sequitur *Salas tract. de empt. & vend. d.2. num.8.* putant iure allegato, & similibus solum prohiberi negotiationem in propria persona, ideoq; non incurri pœnas latas contra negotiantes, si clericus, aut religiosus negotietur per alios; cùm sic cesset ratio prohibitionis, nempè distractio, ac periculum peccandi; quod tamen non admittit *Filliuc. num.26.* nisi interueniat iusta aliqua excusatio paupertatis, v. g. aut necessitatis: cùm etiam in negotiatione facta per alium intercedat aliqua indecentia ratione status, aliàs solùm excusanda ex aliqua dictarum causarum.

32 Addunt DD. personas ecclesiasticas, & cõsequenter Moniales, si vacent illicitæ negotiationi, amittere priuilegiũ immunitatis ab oneribus in se, & in bonis pro-

Q 3 prijs;

prijs; exemptionem scilicet à tributis, & gabellis; idque ex *cap. fin. de vit. & honest. cler.* quod tamen non habet locum, nisi post trinam monitionem (vt benè aduertit *Sylu. v. clericus 3. q. 3.*) & solùm quamdiu non desistitur à negotiatione; sicque priuilegium dictæ immunitatis recuperatur statim ac desistitur à negotiatione; prout benè colligunt DD. ex verbis illis *dum ijs se implicant*, quæ sunt in iure citato.

33 Neque ex eo quod iura prohibentia negotiationem Ecclesiasticis solùm loquuntur de Clericis, aut Monachis, non facta mentione de Monialibus, hæ excluduntur à dictis iuribus; si quidem non est nouum fęmininum includi sub masculino, etiam in odiosis, ac pęnalibus, sicut ostendimus *q. 1.* & multis alijs in locis.

QVÆRES XXIII. An Moniales, se inuicem percutientes incurrant excommunicationem, & quam.

44 ℞. Incurrere illam, quæ lata est in *cap. si quis suadente diabolo 17. quæst. 4.* cùm Moniales in citato cap. veniant nomine *Monachi*, vt supponitur in *cap. de Monialibus de sentent. excommunic.* idque siue sint professæ, siue nouitiæ, siue conuersæ, vt inter alios notat *Suarez D. 22. de censur. sect. 1. num. 19.* Incurrent autem hanc excommunicationem Moniales, si per vim aliquid eripiant è manibus alterius Monialis: si iniuriosè illam detineant in loco aliquo clauso: si percutiant, aut violentiam faciant rei adhærenti ipsi (verb. grat. lacerando vestem) si in eam proijciant lapidem, librum, aut aliquid aliud; si illam impellant: si venenum propinent, & venenum operari incipiat: si eam iniuriosè insequantur, sicque cogant illam se præcipitem dare in locum aliquem profundum: si in eam conspuant, aut lutum, vel aliquid aliud sordidum proijciant; in his, inquam, casibus, & alijs similibus incurrent excommunicationem, si actus, quem exercent aduersùs Monialem, sit violentus, iniuriosus, ac extrinsecè mortalis. Non item, si in Monialem solùm verba iniuriosa effundant; si per metum absque vi, aut tactu eam cogant exire ab aliquo loco: si percutiant ad iustam defensionem cum debito moderamine, vel ad correctionem, si ex bono zelo ab Ecclesia illam eijciant, eò quod aliàs perturbet: si percutiant ex ioco: in his enim & alijs casibus non incurrunt. ita communiter DD. quorum aliqui putant Monialem se percutientem iniuriosè affici hac excommunicatione: alij negant, & non improbabiliter, vt notat *Bonacin. D. 2. de censur. in comm. quæst. 4. par. 2. numer. 4.* Qua de re *cap. 10. num. 303. §. vnum*.

Addo iuxta *Caietanum v. excommunicatio c. 10.* Monialem, quæ potione, aut scissione venæ procurat proprium abortum, non incurrere hanc excommunicationem: eo quòd talis iniectio manus in se ipsam comparatione sui non sit iniuriosa, nec violenta, nec contumeliosa: (siquidem volenti, & consentienti non fit iniuria (immò *nec iniuriosa statui ecclesiastico*, subdit Caietanus: quod tamen negant alij DD. ideoque sustinent probabiliùs Monialem in proposito casu affici hac excommunicatione. Cum *Caiet.* sentiunt *Bellochius*, *Capeauilla*, *Mazuchellus*, *Auila*, *Bonac. & Alph. de Leone* relati à *Diana p. 7. tract. 5. resol. 40.*

Quam autem excommunicationem incurrant Moniales violando clausuram, constat ex dictis *cap. 5. sect. 10.* Vtrum verò subiaceant excommunicationi latæ à Pio V. contra interessentes agitationi taurorum, aliqui affirmant, alij probabiliùs negant; vt videre est penes *Bonac. D. 2. de censur. in partic. q. 5. p. 7. num. 10.*

De Suspensionibus latis contra Moniales.

35 *SVspenduntur ab omni actu capitulari, si ex pacto, & capitulariter aliquid recipiant pro professione; indicatur quid sint localia vetita Monialibus.*

36 Su-

36 *Suspenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarij, si sint Abbatissæ, & eum non præmoneant de professione facienda à nouitia.*
37 *Suspenduntur ab officio, si ad certum tempus bona Conuentus alteri concedant, præsidentes monasterio.*
38 *Suspenduntur à receptione religiosarum in eodem Ordine, si admittant ad professionem, nondum finito anno probationis.*
39 *Ligat hæc suspensio etiam in casu, quo Monialis transeat ad alium Conuentum eiusdem Ordinis; non item, si ad Conuentum alterius religionis.*

QVAERES XXIV. An Moniales incurrant suspensionem latam in *Extrauag. sanè de simon.* si in nouitiarum receptionem directè, aut indirectè dent, petant, aut recipiant prandia, cœnas, pecunias, iocalia, & similia, siue ante, siue post.

35 ℞. Incurrere; & patet, quia eæ in citata Extrauagante exprimuntur, & aliàs habent iurisdictionem petitam ad accipiendam aliquam in Monialem (de qua acceptione ibi est sermo) siue talis iurisdictio sit propriæ talis (quæ non cadit in Moniales, siue solùm impropriè, sicut re vera est. de qua suspensiones consulantur dicta superius in hoc ipso *c. q.* 16.

Censeo autem nomine *iocalium* hic significari munera dari solita monasterio à Moniali ingrediente religionem; cùm iocalia propriè sint munera quæ sponsalitia largitate Sponsi inuicem sibi tradebant. colligo id ex *Sanch. l.6. de matr. D.* 25. *nu.* 11. *D.* 18. *n.* 4. 9. 11. *Iulio Claro tr. de donat. v. iocalia in indice alphabetico, Menochio de arbitrar. iudic. v. iocalia* & in terminis ex *Ognate to.2. de contr. D.* 35. *num.* 1. vbi dicit. Quæ mittunt sponsi sponsis sui gratis, & liberaliter ad eas ornandas, vel è contra (nam etiam sponsæ largitate sponsalitia ornare solent sponsos, licèt non ita frequenter) sponsalitia largitas appellatur, & à plurimis Doctoribus sponsalitium vocatur, ac si dicas donum inter sponsos. Quin etiam iocalia nostrates vocant à quo nomine parum corrupto vocabulo nostri etiam *Ioyas* hæc *iocalia* dicunt, quasi ludat, & iocetur recens nubentium feruor, quia gemmæ, & Monilia, & torques, & inaures, & anuli, & vniuersus mundus muliebris. Quibus ludit, & delectatur recens sponsorum amor potius puerorum næniæ, & iocus quam seria, & solida bona sunt, hæc Ognate; sed de hoc consulantur. *Diana p.8. tr.7. resol.29. v. non posse, & v. sequenti:* cùm ergo Monialis ingrediens monasterium desponsetur Christo, ad imitationem sponsarum monasterio tradere solebat sua iocalia, idest sua munera sponsalitia: quamuis postea iustis de causis prohibita fuerint Monialibus, vt constat ex citata Extrauagante.

QVAERES XXV. Quam suspensionem contrahat Monialis Abbatissa, si ante mensem certiorem non faciat Ordinarium loci de professione facienda à nouitia degente in suo monasterio.

36 ℞. Incurrere suspensionem ab officio ad arbitrium Episcopi, cuius intererat admoneri, eamque latam in *Conc. Trid. sess.*25. *de regul. cap.*17. his verbis; *Cuius professionis tempus, ne Episcopus ignoret, teneatur Præfecta monasterij eum ante mensem certiorem facere: quòd si Præfecta certiorem Episcopum non fecerit, quamdiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit;* quod est dicere huiusmodi suspensionem esse reseruatam ad arbitrium Episcopi. Verum tamen est, quòd si Præfectæ monasterij certò constaret Episcopum optimè recordari nouitiam post mensem professuram esse; tunc prædicta Præfecta non teneretur illum de hoc monere; cùm sic cesset finis legis, & alioqui nulla lex obliget ad actum inutilem.

QVAERES XXVI. Qua suspensione afficiantur Moniales, si præsidentes

monasterio alicui, concedant alicui iura redditus, aut possessiones ipsius monasterij ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad aliud certum tempus.

37 ℞. Affici suspensione lata in *Clem. 1. de reb. Eccl. non alien.* quæ est suspensio ab officio (non tamen reseruata) quamquam ea non incurratur, si dicta bona concedant ratione necessitatis, aut vtilitatis ipsiusmet monasterij: in quo casu debent extorquere consensum siue Capituli, siue proprij Prælati. Colligitur ex *citata Clem.* quæ sic habet: *Ne quis religiosus monasterio, prioratui, Ecclesiæ, seu administrationi cuinis præsidens iura, redditus, aut possessiones eiusdem alicui ad vitam, seu aliud certum tempus, pecunia etiam inde recepta, quouis modo concedat, nisi necessitas, aut vtilitas monasterij, &c. hoc exposcat, Conuentus sui, aut, si Conuentum non habeat, Prælati proprij assensu ad hoc nihilominus accedente: si quis autem contra hoc fecerit, pœnam suspensionis ab officio eò ipsò incurrat, nec ex concessione ipsius recipienti ius aliquod acquiratur.* Circa quem textum notat *Bonac. sup. D. 3. q. 8. p. 7. n. 6.* quòd, cùm loquatur generaliter dicens *ne quis religiosus*, & talis forma loquendi comprehendat omnes religiosos tam mares, quàm fœminas; huiusmodi pœna extenditur ad religiosos vtriusque sexus, & consequenter etiam ad Moniales: præsertim cùm materia, quæ sub tali pœna prohibetur sit communis etiam Monialibus. Vnde quis benè inferat, quòd, dum ista suspensio dicitur suspendere ab officio; nomine officij non venit solùm officium ordinis, ac iurisdictionis propriè dictæ (quæ non possunt cadere in fœminam) sed aliquid latius, prout scilicet etiam comprehendit munus Abbatissæ: aliàs vana, ac inutilis esset ista suspensio respectu fœminæ; in quam tamen docet Bonac. eam posse cadere; cùm alioqui censeat hìc nomine officij intelligi tam officium ordinis, quàm iurisdictionis.

QVÆRES XXVII. Quam suspensionem incurrant Moniales, si ad professionem admittant aliquam nouitiam, nondum expleto anno probationis.

38 ℞. Incurrere suspensionem à receptione religiosorum in eodem Ordine (non tamen reseruatam) si Moniales sint ex Ordine Mendicantium; de his quippe tantùm loquitur *cap. non solum de regul. in 6.* vbi fertur ista suspensio his verbis: *Quòd si fortè contra hanc nostram prohibitionem quemquam recipere præsumpseritis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit, nullatenus vestro esse Ordini alligatum: vosque à receptione quorumlibet ad professionem eiusdem Ordinis fore ipsò factò suspensos, & insuper pœnæ subiacendos, quæ Fratribus ipsius Ordinis pro culpis infligi grauioribus consueuit.* ita in terminis *Bonac. p. 5. n. 13.* contra alios oppositum sentientes apud *Syluestrum v. religio 3. q. 3.* & patet ex ipso textu; si aduertero huiusmodi suspensionem incurri ipsò factò, vt apertè colligitur ex verbis illis *ipsò factò suspensos*; non ligare tamen, nisi intra eundem Ordinem; vt constabit ex dicendis, *§. sequenti.* Notat autem *Bonac. n. 14.* huiusmodi suspensionem incurri non solùm ab ijs religiosis, qui primò concurrunt ad aliquem recipiendum ad professionem, sed etiam ab ijs, qui dant suum suffragium post præstitum numerũ sufficientem suffragiorum: cum hi verè dicantur recipere: quòd fortè non admitterent DD. relati à *Diana p. 1. tr. 3. res. 16.* sustinentes concurrentem suo suffragio ad damnum alterius iniustè illatum, postquam sufficiens numerus suffragiorum præstitus est, non teneri ad restitutionem, cùm non possit dici concurrere ad præfatum damnum iam plenè per alios illatũ: par enim ratio procedit in nostro casu.

Quòd si quæras, an dispositio istius iuris procedat in casu, quo Monialis ex monasterio proprij Ordinis legitima potestate transiret ad gubernandum aliud monasterium, siue eiusdem, siue alterius Ordinis.

39 ℞. Distinguendo; vel Monialis transit ad gubernandum aliud monasterium eiusdem sui Ordinis: & sic puto præfatam dispositionem procedere; cùm tunc verificentur verba ipsius dispositionis, videlicet, *vosque à receptione quorumlibet ad professionem eiusdem Ordinis fore ipsò factò suspensos*, sicq; subsistat dispositio;

vel.

vel transit ad gubernandum aliud monasterium alterius Ordinis; & sic non procedit dicta dispositio; cùm in tali casu non verificentur verba dispositionis modò adducta, & alioqui versemur in materia pœnali, quæ iuxta communem Doctorum sententiam à nobis sæpiùs repetitam non debet extendi vltra rigorosam verborum proprietatem.

De Interdictis Iure communi latis contra Moniales.

40 *INterdicuntur ab ingressu Ecclesiæ, si violent Interdictum generale locale.*
41 *Item, si ad diuina Officia recipiant publicè excommunicatos, ac interdictos.*
42 *Interdici debent, si renuant confiteri ad confessionale positū in Ecclesia exteriori.*

QVÆRES XXVIII. Quod, & quale Interdictum incurrant Moniales violando Interdictum generale locale.

40 ℞. Incurrere Interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in *c. Episcoporum de priuileg. in 6.* & durans, vsque dum præstent debitam satisfactionem ei, cuius censura violata est; sic enim habet textus: *Qui verò contra præsumpserint, præter alias pœnas à iure statutas ingressum Ecclesiæ sibi nouerint interdictum, donec de transgressione huiusmodi ad arbitrium eius, cuius sententia contempserunt, satisfecerint competenter.* Incurrent autem Moniales tale Interdictum ipsò factò, si quam ex actionibus hìc prohibitis faciant: v. g. faciendo celebrare in loco interdicto, aut admittendo excommunicatos publicè, aut interdictos ad diuina Officia; quæ sunt actiones communes viris, ac feminis, & possunt cadere in Moniales, vt patet: quamuis ad incurrendum eiusmodi interdictum requiratur præsumptio; vt constat ex verbis illis *qui contra præsumpserint.* & quidem quòd Moniales subiaceant huic interdicto: inde suadetur, quòd textus generaliter loquitur de omnibus religiosis, quantuncunq; exemptis, adeoque comprehendit etiam Moniales, quæ verè & propriæ sunt, & dicuntur religiosæ: & sic, si faciant aliquam ex actionibus hic prohibitis, ipsarum sexui, ac conditioni proportionatam manebunt interdictæ ab ingressu propriæ Ecclesiæ interioris, sicque eam non poterunt ingredi ad audienda diuina Officia, immò neque ad faciendas priuatas orationes iuxta aliquos Doctores (quorum opinionem fatetur *Suar. D.35. de censur. sect.4. num.23.* de rigore iuris esse probabiliorem, interim tamen oppositam sustinens esse probabilem) hos quippe effectus gignit Interdictum ab ingressu Ecclesiæ.

QVÆRES XXIX. Quale interdictum contrahant Moniales, si scienter admittant publicè excommunicatos, aut interdictos ad diuina Officia.

41 ℞. Incurrere Interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in *c. Episcoporum de regul. in 6.* & explicatum *q. præced.* ex quo proinde petenda sunt, quæ hìc dici possent, & deberent. Addo solùm ex *Bonac. sup. D.9. q.2. p.6. n.5. admittere* (prout hìc sumitur) importare tum recipere ad aliqua ex supra dictis, tum non prohibere, cùm possit, & debeat.

QVÆRES XXX. Quale interdictum incurrant Moniales si renuant confiteri Sacerdoti ad confessionale collocatum in Ecclesia exteriori.

42 ℞. Incurrere Interdictum simpliciter dictum, non tamen ipsò factò, sed ferendum; idque ex decreto Sacræ Congr. referendo inferiùs *c.10. sect. 3. sub.1. q.14.* quod tamen videndum est, an sit in vsu.

De Irregularitatibus, quæ Iure communi cadere possunt in Moniales.

43 *SI sint illegitimæ, sunt incapaces Abbatissatus; quod alij negant probabiliter.*
44 *Saltem in hoc dispensari possunt à suo Prælato.*

45 Si

45 *Si sint viduæ, aut aliter corruptæ, eligi nequeunt in Abbatissas: etsi alij negent: dispensatæ ad monachatum intrant plura monasteria.*
46 *Item, si sint bigamæ, eligi non possunt in Abbatissas.*
47 *Item, si sint infames.*
48 *Non item, si descendant ex genere maculato.*

QVAERES XXI. An Monialis illegitima sit irregularis quò ad prælationes religionis, & quo modo.

43 ℞. Quòd, quamuis probabilior, & conformior praxi sit pars affirmans, quam sustinent plures Canonistæ, apud *Tamburinum sup. D. 28. q. 11. n. 1. Suar. D. 50. de censur. sect. 5. n. 15. Sayr. l. 6. thesauri c. 11. n. 3. Laym. in qq. can. c. vlt. q. 229. Naldus v. Abbatissa n. 1. Sanch. l. 5. mor. c. 5. nu. 19. Nau. cons. 2. de regul. num. 6.* alijque penes eundem Tamburinum sustinentes, seclusis religionem priuilegijs, Monialem illegitimam non posse absque Apostolica dispensatione eligi in Abbatissam; eò quòd Abbatissa quamdam quasi prælationem obtineat inter Moniales, quam natalium defectus obscurat, nisi aliunde insignes dotes cohonestent; probabilis tamen etiam videtur pars negans, quam sequuntur *Miranda q. 6. de monial. art. 3. Rodriquez tom. 1. q. 13. art. 21. Portell. de dub. regul. v. Abbatissa num. 6. Lezana to. 1. cap. 26. nu. 6.* alijque absolutè docentes Monialem illegitimam posse eligi in Abbatissam, etiam sine vlla dispensatione. probant autem tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tambur. nu. 2.* per quam fuit decisum Moniales ex illegitimo thoro genitas non comprehendi in Constitutione Sixti V. edita illegitimos, quominùs eligi possint ad munus Abbatissæ, & alia monasterij officia: tum quia in iure nullus extat canon, quo vetetur, ne fœmina illegitima eligi possit in Abbatissam; cùm iura illegitimis solum interdicant habere officium cum iurisdictione ordinaria cuiusmodi vtiq; non est officium Abbatissæ, cuius prælatio non est ordinaria, sed quasi ex commissione.

44 Dixi in priori parte huius responsionis, *seclusis religionum priuilegijs*; vt indicarem, quòd si Monialis illegitima indigeret dispensatione, ad hoc, vt eligi posset in Abbatissam, talis dispensatio ei posset concedi à proprio Prælato, sed de hoc *c. seq. q. 17.*

QVAERES XXXII. An Monialis vidua, aut aliter corrupta dici possit irregularis quò ad prælationes religionis, ita vt eligi non possit in Abbatissam absque legitima dispensatione.

45 ℞. Quòd, licèt *Sanchez, loco supra citato num. 22.* putans ad officium Abbatissæ non requiri virginitatem, nisi vbi adesset vsus impertiendi Abbatissis benedictionem, & consecrationem propriam virginum, censeat Monialem viduam, aut aliter corruptam ex hoc solo capite non esse incapacem, vt eligatur in Abbatissam: & hoc idem sustineant Rodriquez apud *Tamburinus supra quæst. 12. n. 4.* dicens huic sententiæ subscripsisse Suarez, dum viueret, *Palud. in 4. d. 21. qu. 3. art. 3. num. 60. & S. Antonin. 3. p. tit. 17. cap. 22. §. 1.* ea ducti ratione, quòd neque de iure diuino, neque naturali, neque ecclesiastico est, vt Abbatissa debeat esse virgo; &, dato quòd extaret tale aliquod ius humanum, per contrarium vsum iam fuisset abrogatum in praxi tamen opposita sententia sustinenda est, vtpote conformis praxi, saltem in Italia; vbi ait Tamburinus se nunquam audiuisse Monialem, quæ non esset virgo intellige in communi æstimatione) fuisse electam in Abbatissam: & quidem meritò, cum indecens sit non virginem præesse virginibus, & minùs efficax futura sit adhortatio ad virginitatem, quæ fiat à non virgine; vt proinde non pauci Canonistæ relati à *Tamburino num. 1.* nobiscum sentiant, & ipsamet Sacra Congregatio 15. Iulij 1616. declarauerit, quòd, si vidua monasticum habitum assumat, ad Abbatissæ, aut Priorissæ munus ob-

cun-

eundum absque Sedis Apostolicæ dispensatione eligi non possit: cui etiam conformatur stylus Sacræ Pęnitentiariæ, teste eodem Tamburino; dum absolutionem concessam Moniali ob corruptionem, illam limitat, vt non propterea ea eligi possit in Abbatissam vi talis absolutionis, &, si eligatur, non possit consecrari, etsi corruptio sit occulta: intellige iuxta dicta hic *cap.3. sect.3. quæst.9.* qui vult videat *Portellum sup. §. an Monialis, quæ fuit vidua num.1.*

Addo hic obiter, quòd, si vidua iuxtà dicta *c.2. nu.13.* à Sacra Congregatione dispensetur ad suscipiendum statum Monialium, si ingressa aliquod monasterium ad talem effectum ibi non possit perseuerare, vi dictæ dispensationis ingredi potest aliud; dum modò dispensatio non fuerit limitata ad certum monasterium; &, si sic esset limitata, & nouitia pertæsa status religiosi recederet ab illo monasterio, mutata voluntate posset iterum ad illud redire, ibique denuo suscipere habitum religiosum. Et ratio est, quòd priuilegium fauorabile, aut parum onerosum extenditur ad iteratos actus, quoties illud absolutè conceditur, & aliter non colligitur de mente concedentis, duratq; finis priuilegij; vt benè aduertit, *Sanch. l.8. de matr. D.31. n.8. alijs citatis* remissiuè: hæc autem omnia militant in casu nostro, vt suppono.

QVÆRES XXXIII. An Monialis bigama hoc ipsò sit irregularis quò ad prælationes religionis.

46 ℟. Quòd, cùm iuxta dicta *q.præced.* communis praxis, saltem in Italia, habeat, vt Monialis corrupta non eligatur in Abbatissam: à fortiori non poterit eligi Monialis bigama (quomodocunque demum dicatur bigama) ita *Sanch. sup. n.23. Maiol. l.1. de irreg. c.29. nu.14.* alijque & patet ex dictis *q. præced.* si aduertero Monialem matrimonium de facto contrahentem fieri irregularem ex bigamia similitudinaria.

QVÆRES XXXIV. An Monialis, quæ est infamis infamia, siue iuris, siue facti, sit irregularis quò ad prælationes religionis.

47 ℟. Esse, ideoque non posse absque dispensatione eligi in Abbatissam. ita *Viuald. n.11. Maiol. n.12. Nau. n.60. Lezana n.7. Tamb. q.15. nu.4.* alijque communiter, & probant tum ex *c. infames 6. q.1.* alijsque iuribus, in quibus statuitur infames non posse eligi ad honores, ac dignitates; tum quia non decet præfici Virginibus assumptibus in sponsas Christi fęminam infamem, siue iuris, siue facti infamia, idque etiam post emendationem: quamquam, si infamia esset solùm facti, simpliciter posset Monialis hoc modo infamis post emendationem eligi in Abbatissam ob ea, quæ tradunt DD. de infamia facti, & præsertim *Bonac. D.7. de censur. in gen. q.3. p.1. n.5.*

QVÆRES XXXV. An Monialis descendens ex maculato genere, v.gr. Iudæorum, Saracenorum, &c. sit irregularis quò ad Prælationes Ordinis.

48 ℟. Non esse, stando præcisè in iure communi; nullum enim tale ius extat, quod ego sciam.

De varijs alijs Pœnis, quas Iure commmuni possunt Moniales incurrere.

49 *PRiuantur voce ad biennium, si contra Concil. Trident. delinquant circa paupertatem.*

50 *Si sint proprietariæ, priuantur ecclesiastica sepultura, & communione altaris.*

51 *Subsunt priuationi vocis, & alijs pęnis, si dent expectaturam puellæ recipiendæ ad religionem.*

52 *Priuantur officijs, ac dignitatibus, si indebitè alienent.*

53 *Item, si donent contra Bullam Clementis VIII. non tamen ante sententiam.*

54 *Si renuant profiteri, & seruare clausuram, nulliter recipiunt ad professionem.*

55 *In-*

55 *Inualidè reciperent Conuersas, si decretum id vetans non esset abrogatum.*
56 *Priuantur iure eligendi Abbatissam ea vice, si illam indebitè eligant.*
57 *Puniri possunt ab Ordinario Prælati regulares, si ipsum non præmoneant de electione Abbatissæ sibi subiectæ.*
58 *Nulliter eligunt Abbatissam, eiusque acta non tenent, si eligant vltra triennium.*
59 *Abbatissa validè non eligitur vltra triennium, nec ad beneplacitum Monialium.*
60 *Ea tamen, expleto triennio, eligi potest in præsidentem Conuentus vsque ad nouam electionem.*
61 *Dicta non procedunt de Abbatissis, quæ eliguntur per præsentationem, ac institutionem.*
62 *Cadunt iure suo, si electæ in Abbatissas contra monasterij consuetudinem non curent benedici.*
63 *Perpetuo carcere includuntur, si professæ consentiant se violari.*
64 *Puniuntur, quæ sinunt se eligi in Abbatissas contra formam Concilij Trid.*
65 *Item quæ in choro non canunt hymnos iussu Vrbani VIII. correctos.*
66 *Item incorrigibiles.*

QVÆRES XXXVI. Quas pœnas incurrant Moniales, si delinquant contra dispositionem Concilij Tridentini, in materia religiosæ paupertatis.

49 ℟. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & passiuæ ad biennium latam in *Conc. Trid. sess. 25. de reg. c. 2.* siue retineant bona immobilia, aut mobilia tanquam propria, ac irreuocabilia (vti exposuimus *sup. c. 4. sect. 1. n. 1. ex Sanchez*) siue tanquam Superiorissæ concedant Monialibus subditis bona stabilia ad vsum, aut vsumfructum, aut administrationem, vel commendam: siue retineant superflua, habeantque supellectilem mobilium repugnantem statui paupertatis: in his enim casibus incurritur dicta suspensio, quæ tamen non durat, nisi per biennium; sicque peracto biennio, eò ipsò absque alia absolutione cessat iuxta communem DD. sententiam, apud *Suar. D. 29. de cens. sect. 1. n. 1.*

Quòd si hac occasione quæras, quas alias penas incurrat Monialis proprietaria vltra priuationem vocis actiuæ, & passiuæ.

50 ℟. Incurrere etiam priuationem ecclesiasticæ sepulturæ iuxta *c. cùm ad monasterium de statu monach.* necnon priuationem communionis Altaris *c. monachi eod. tit.* non item expulsionem è monasterio; sicut statuitur in *c. cum ad monasterium* superiùs citato, quòd correctum est per *c. fin. de Reg.* vbi habetur religiosum aliàs expellendum è monasterio, debere deputari ergastulo monasterij, vt ibi agat pœnitentiam: quæ iuris dispositio maximè conuenit statui Monialium; vt patet.

QVÆRES XXXVII. Quam pœnam incurrant Moniales, si præfectæ monasterio dent expectatiuam puellis admittendis in religionem ad loca vacatura contra prohibitionem Sacræ Congregationis.

51 ℟. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto vnà cum alijs pœnis arbitrio Sacræ Congreg. Episcoporum infligendis: idque ex decreto Sacræ eiusdem Congreg. à nobis relato *sup. c. 2. sect. 1. q. 5.* ex Quaranta; per quod decretum item declaratur irritum quidquid contra ipsius dispositionem fuerit effectum.

QVÆRES XXXVIII. Quas penas vltra excommunicationem relatam *q. 18.* incurrant Moniales, si alienent indebitè de bonis monasterij.

51 ℟. Incurrere ipsò factò priuationem officiorum, ac dignitatum, & quidem absque vlla declaratione, præterquamquòd contractus sic initi sunt nullius valoris,

loris, habetur expreſsè in extrauag. Pauli II. *Ambitioſæ*, patetque ex dictis, ſi monuero ex *Sanch. l.6. mor. c.15. n.66.* nomine dignitatum, ac officiorum hic, & in alijs Conſtitutionibus,ſeu decretis Pontificijs, aut Sac.Congr.Cardinalium intelligi ſolùm dignitates, ac officia habentia coniunctam aliquam ſuperioritatem (cuiuſmodi inter Moniales eſt officium Aabatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, immò & munùs Subprioriſſæ, ac Magiſtræ nouitiarum, non item Sacriſtæ, Ianitricis, & ſimilia; quæ, ſicut notat *Suar. to.4. de relig. tr.10. l.6. c.7. n.14.* in materia non diſſimili, magis ſunt oneris, quàm honoris.

QVAERES XXXIX. Quas pęnas incurrant Moniales faciendo donationes contra decreta Clementis VIII. *de largit. muner.*

53 ℞. Incurrere illas omnes, quæ in dicto decreto exprimuntur his verbis: *Quòd ſi quis ex prædictis Regularibus vtriuſq; ſexus, cuiuſcunque gradus, ordinis, ac dignitatis, ac vbilibet locorum exiſtent, coniunctim cum cæteris, ſeu diuiſim noſtrarum huiuſmodi prohibitionum tranſgreſſor fuerit, ſtatuimus, vt omnibus, & ſingulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officijs eò ipsò priuatus? ac ad illa, & alia ſimilia, vel diſſimilia in futurum obtinenda abſque vllo Superioris decreto, aut miniſterio ipsò factò incurrat inhabilis perpetuò, & incapax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus exiſtat: & præterea priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon vltra huiuſmodi pœnas etiam tanquam contra furti, & ſimoniæ criminum reum tam per viam denunciationis, accuſationis, aut querelæ, quam etiam ex officio procedi, & inquiri, condignisque ſupplicijs affici debeat.* Circa quæ notat *Nald. v. religioſus num.37.* tales pœnas non obligare in conſcientia ante ſententiam, ſaltem declaratoriam delicti cùm merus etiam detentor, ac prædo manuteneri debeat in poſſeſſione, dum de principali cognoſcitur. Quamquam hæc doctrina non procedat quò ad illam pœnam, quæ in ijſdem decretis ſtatuitur contra recipientes dona à Regularibus in caſu non permiſſo (nimirum *quod, ſi vel ab aliquo particulari religioſo, vel à Superiore quopiam Generali, Prouinciali, aut aliquo quocunque officio fungente, aut à Conuentu, Capitulo, vel Congregatione, ſiue ab vniuerſo Ordine, & religione quidquam receperint, id, quod acceperint, ſuum non faciant, verum ipsò factò abſque aliqua monitione, decreto, ſententia, aut declaratione ad illius reſtitutioaem omninò in vtroque foro teneantur, adeò vt, reſtitutione ipſa realiter non facta, neque etiam in foro conſcientiæ, abſolui poſſint*) hoc enim ipsò quod res donatas non faciunt ſuas, tenentur eas reſtituere; cùm res aliena ſemper interpellet pro domino, & maneat obnoxia reſtitutioni.

QVAERES XL. An, & qua pœna afficiantur Moniales, ſi omninò volentes viuere abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura, aliquam aliam in futurum recipiant in ſuum Ordinem, ac Congregationem.

54 ℞. Ea affici pœna quòd ſic receptæ ad taliter viuendum omnino inhabiles redduntur, & illarum quælibet profeſſio, ac receptio irrita eſt, ac nulla, ita ſtatuente Pio V. in Bulla *Circa paſtoralis* 8. in ordine.

QVAERES XLI. Quam pœnam contrahant Moniales, ſi contra prohibitionem Pij V. factam in bulla modò citata recipiant Conuerſas profeſſas.

55 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta *cap.7. q.19.* eiuſmodi prohibitio per contrariam conſuetudinem legitimè abrogata ſit: conſequenter pœnæ dictæ prohibitionis tranſgreſſoribus impoſita (videlicet quod dictarum Conuerſarum receptio eſſet nulla, irrita, & inanis) etiam ipſa abrogata eſt; ſicque Moniales in præſentia recipientes Conuerſas nulli pœnæ ſubijciuntur, ſtando in iure communi.

QVÆRES XLII. Quæ pœna ſtatuta ſit contra Moniales, ſi Abbatiſſam eligant, non ſeruata forma ad talem effectum præſcripta in *cap. quia propter de elect. in 6.*

56 ℞. Quòd, quamuis in *citato cap. quia propter* dicatur: *Qui verò contra præſcriptas*

ptas formas eligere attentauerint, eligendi ea vice potestate priuentur; nihilominus, quia ignorantia iuris excusat mulieres, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignor.* si Moniales ignoranter eligant, non seruata illa forma; non ideo in pœnam debent priuari per Superiorem iure eligendi pro ea vice, sed debent manuteneri in possessione talis iuris, excusante eas conditione sexus, ac ignorantia. ita *Tambur. D.28. de iure Abbatiss. q.5. n.8. ex Menochio cons.67. n.27.* qui proinde, consequenter differendo, dicerent Moniales subiacere præfatæ pœnæ, si scienter, & aduertenter eligerent Abbatissam, non seruata illa forma: sic quippe cessaret ratio illas excusandi, vt patet. puto quidem, quòd si Moniales nossent formam illam eligendi, sed eam non aduerterent in ipso actu electionis, possent probabiliter excusari à dicta pœna; cùm inaduertentia æquipararetur ignorantiæ, teste *Suarez sup. D. 4. sect.8. num.11.* & disposita de hac procedant etiam quò ad illam.

57 Addo, quòd, cùm hodie præter Superiorem Monialium possit Ordinarius interesse electioni Abbatissæ, siue per se, siue per alium; vt patet ex Constit.18. Gregor. XV. debent Regulares significare dicto Ordinario diem electionis Abbatissæ, eumque expectare vsque ad tempus præfinitum, si ipse antea expresse declarauit se velle interesse vigore facultatis quò ad hoc sibi attributæ; alioqui potest Ordinarius animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænuntiata ad Abbatissæ electionem procedunt; sic enim declarauit Sacra Congr. explicans Bullam præfatam in resp. ad dub. 15. Vnde quis potest inferre tali casu non dari facultatem puniendi Moniales modo dicto procedentes ad electionem, sed solùm Religiosos, quibus Moniales sunt subiectæ; de his quippe loquitur declaratio, non autem de ijs quæ subiacent Ordinario.

QVÆRES XLIII. Cui pœnæ subijciantur Moniales, si contra Constitutionem Gregor. XIII. editam 1. Ian. 1583. & ex parte relatam *c. præced. q.38.* eligant Abbatissam vltra triennium.

58 ℞. Subijci huic pœnæ, quòd electio, & præfectio huiusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequuntur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, ac momenti sunt: sic namque expresse habetur in dicta Constitutione. Vbi *Tambur. sup. D.30. q.1. n.4.* alijs citatis notat Abbatissam electam vltra triennium contra formam istius Constit. non posse suum munus exercere, neque per triennium: probatque tum quia Constitutio pontificia dat formam electionis, ob quam redditur actus indiuiduus; sicque procedit regula *Vtile per inutile vitiatur*: tum quia *Farinac. tom.1. p.1. decis.30.* & alij in simili docent locationem bonorum ecclesiasticorum facta vltra triennium non valere, neque per triennium; est autem par ratio in præsenti casu.

Vtrùm verò attenta dicta Constit. Gregor. XIII. possit eligi Abbatissa, saltem ad beneplacitum Monialium; saltem validè.

59 ℞. *Tambur. nu.6.* non posse, cum officiales non possint eligi ad beneplacitum, quippe qui aliàs dicerentur perpetui: cùm tamen in præfata Constitutione talis perpetuitas omninò reprobetur. ita Tamburinus, alijs citatis monens n.10. ex decreto Sacræ Congr. facto 18. Nou. 1595. per dictam Constitut. non prohiberi quin Abbatissæ quotannis mutari possint.

Illud etiam hìc controuerti potest, an attenta Const. Greg. XIII. paulò ante relata, possint Abbatissa completo triennio sui abbatissatus obtinere munus Præsidentis, donec eligatur noua Abbatissa: & ratio dubitandi est, quòd in ea Const. de Abbatissis statuitur, *vt postmodum, elapso triennio, suis officijs perfunctæ praeesse desinant, omnique prorsus careant auctoritate, ac à regimine, & administratione monasterij per triennium à die finitæ administrationis inchoandum abstineant.*

60 ℞. Videri probabile, quòd possit; cùm id cedat in magnum commodum monasterij, vt notauit *Miranda q.7. de monial. art.9.* & aliàs Constitutio citata Gregorij possit benignè interpretari; sicut aliam similem Sixti V. interpretatur

idem

idem Miranda: nimirum quod Abbatissæ, expleto triennio sui abbatissatus, non possint habere quocunque aliud officium ad aliud triennium, non verò quòd eligi non possint ad breue tempus in Præsidentem monasterij modo dicto. ita viri docti à me consulti, & in terminis *Tamb. q.3.* pro se allegans etiam Lauorium. Nobiscum sentit *Sanctorus in comment. ad Constit. Minorum cap.11. stat.7.* & cum illo *Diana p.7. tr.12. res.19.* & hoc non obstante declaratione sacræ Congregationis adducta à *Gauante in manuali v. Monialium officiales num.20.* his verbis: *Officium Abbatissæ finito triennio expirat, nec Episcopus potest illud prorogare*: quæ declaratio benignè potest explicari, sicut modò explicauimus Constitutionem Gregorij.

61 Monet præterea *Tambur. q.2. n.1.* Constitutionem præfatam Gregorij XIII. non habere locum in Abbatissis, quæ fiunt per præsentationem, ac institutionem; cùm talis institutio, ac confirmatio sit perpetua, quod etiam docet *Portel. de dub. regul. v. abbatissa num.*10. addens Abbatissam primam fundatricem alicuius monasterij S. Claræ posse continuare in officio Abbatissæ per 20. annos in vim statutorum illius Ordinis; quòd tamen non video quo pacto subsistere possit, stante plenissima derogatione quarumcunque consuetudinum, constitutionum apostolicarum, statutorum, consuetudinum, ac priuilegiorum, quæ fit in dicta Constitutione.

QVÆRES XLIV. Quæ pœna imposita sit iure communi contra Moniales, si electæ in Abbatissas solitas benedici intra annum à tempore suæ confirmationis munus benedictionis non suscipiant.

62 ℞. Illas cadere iure suo; non quidem ipsò factò, sed per illos, ad quos pertinet prouidere monasterium de Abbatissa. habetur expressè in *Clem. attendentes de statu monach. §. statuimus*, vbi dicitur: *Statuimus insuper, vt quæuis ad regimen abbatiarum assumptæ in monasterijs, in quibus Abbatissæ sunt solitæ benedici, intra annum à suæ confirmationis tempore computandum munus benedictionis suscipiant, alioquin à iure suo, nisi subsit causa rationabilis, prorsus se nouerint cecidisse per illos, ad quos id pertinet prouisione de abbatissa monasterijs ipsis canonicè facienda.* Vbi notanda sunt verba illa *se nouerint cecidisse per illos, &c.* quæ indicant eiusmodi pęnam esse ferendam, vtpotè requirentem alterius actionem ad hoc vt incurratur, quòd est signum censuræ ferendæ, vt benè obseruauit *Bonac. D.1. de censur. in comm. q.1. p.1. n.6.*

QVÆRES XLV. Qua pœna puniantur Moniales, si post emissam religiosam professionem permittant se violari.

63 ℞. Puniri pœnam perpetui carceris ex *cap. impudicas 27. q.1.* cùm alioqui violator longè grauiori supplicio plectatur, vt ostendimus *c.4. sect.3. q.3. §. notat*, vbi de hac re ex proposito egimus.

QVÆRES XLVI. Quàm pœnam incurrant Moniales, si permittant se eligi in abbatissas, aut priorissas contra formam eligendi præscriptam in *Concil. Trid. sess.25. c.6. de regul.*

64 ℞. Talem electionem esse irritam ipsò factò, & taliter electam manere inhabilem ad quælibet officia Conuentus obtinenda; idque siue permittant se eligi per suffragia non secreta; siue constituant abbatissas, priorissas, aut alias quascunque titulares ad effectum electionis obtinendæ, siue suppleant voces, ac suffragia absentium habetur expressè in *Conc. Trid. loc. cit.* si monuero irritationem quidem electionis sequi etiam ante iudicis sententiam declaratoriam, siue pęnæ, siue delicti (& hoc ob ea, quæ habet *Suar. lib.5. de leg. c.32. num.1.*) non item inhabilitatem ad officia Conuentus; quæ vtique requirit sententiam Iudicis iuxta doctrinam traditam à *Sanch. l.9. de matr. D.30. n.1.*

QVÆRES XLVII. Qualiter puniri possint Moniales, si non recitent in choro hymnos iussu Vrbani VIII. correctos.

65 ℞. Posse

65 ℞. Posse puniri ab Ordinario tanquam Sedis Apostolicæ delegato censuris, ac pœnis ecclesiasticis, alijsque opportunis iuris, ac facti remedijs, & quidem appellatione postposita; idque ex Constit. ipsius Vrbani VIII. *Cum aliàs supremi* edita 27. April. 1643.

QVÆRES XLVIII. Qualiter puniantur Moniales incorrigibiles.

66 ℞. De iure communi debere tradi in arctius monasterium iuxta *c. si qua monachorum* 27. *q.* 1. quanquam, vt notant *Tambur. sup. D.* 21. *q.*4. *num.*5. melius esset illas includere in monasterij carcere, ne alioqui sint alijs offendiculo, & vt tantò citiùs resipiscant, vexatione durante intellectum, sed de hoc plura superiùs *cap.*3. *sect.*1. *q.* 13. *&* 14.

CAPVT IX.

De Priuilegijs, quæ Monialibus competunt siue per se, siue per viam Communicationis.

1 *Moniales, etiam non exemptæ gaudent priuilegijs sui Ordinis.*
2 *Communicant item de priuilegijs aliorum Ordinum.*
3 *Viri religiosi communicant de priuilegijs Monialium.*
4 *Moniales non exemptæ fruuntur priuilegijs, ad quorum vsum petitur ministerium Prælati regularis ex tenore concessionis.*
5 *Moniales exemptæ ab Ordinario, sed non omnes.*
6 *Eximuntur à foro sæculari.*
7 *Idque procedit etiam quò ad Tertiarias viuentes extra communitatem.*
8 *Quòd si hæ viuant in communi, certior est assertio.*
9 *Eximuntur à foro sæculari viri laici, qui assumpto habitu religioso seruiunt Monialibus.*
10 *Non item Puellæ degentes intra clausuram in educatione.*
11 *Dictæ tamen Puellæ gaudent Immuniate Ecclesiæ: sicut & ipsæ Moniales, non tamen intra monasterium.*
12 *Moniales gaudent priuilegio canonis (etsi Nouitiæ à Monialibus senioribus ad correctionem possint percuti) hoc priuilegio gaudent fœminæ sæculares degentes sub clausura mutato habitu cum velo albo, & obligatione recitandi certas preces. quæ fœminæ licitè admittuntur in aliquo loco ad seruitia Conuentus, & gaudent priuilegio fori.*
13 *Eodem priuilegio fruuntur Tertiariæ, si seruent aliqua.*
14 *Eo fruuntur Famuli in habitu religioso Monialibus seruientes, etsi sæculares.*
15 *Eximuntur Moniales à iure parochiæ.*
16 *Item à gabellis, & à quauis contributione.*
17 *Item à decimis, & à Seminarij contributione.*
18 *In articulo mortis profitentur solemniter, etiam anno probationis non absoluto: idq; si admissæ ante ingressum lethaliter decumbant, & extrà conuentum de licentia Superioris incipiant nouitiatum: Conuentus lucratur dotem nouitiæ profitentis in morte, inscio Ordinario, sed finito anno nouitiatus: cùm professio facta in morte teneat; imò succedit nouitiæ ab intestato, etsi dicat hæc se id nolle.*
19 *Absoluuntur à quinq; casibus Clem. VIII. per Confessarios Regulares.*
20 *Tempore Iubilæi eligunt Confessarium, æq; ac aliæ fœminæ laicæ.*
21 *Alij id negant, & conformiter praxi: plura hìc notantur de Iubilæo.*
22 *Non vtuntur Bulla Cruciatæ, aut alio simili Indulto concedente reseruata.*

23 *Bis,*

23 *Bis, aut ter in anno ijs assignandus Confessarius extraordinarius.*
24 *Absoluuntur à reseruatis iuxta indulta Regularium, si confiteantur Sacerdoti Regulari, & subsint Prælatis Ordinis: secùs, si confiteantur Sacerdoti sæculari, & subsint Ordinario: quod tamen interdum fallit: non subsunt Reseruatis ab Episcopo, nisi fortè quò ad clausuram.*
25 *Si subsint Ordinario, per eum absoluuntur à reseruatis vigore indulti petentis ad sui vsum Prælati regularium ministerium.*
26 *A casibus Bullæ Cenæ absoluuntur per Prælatum regularem, aut Ordinarium, quibus respectiuè subdantur.*
27 *Et quidem etiam quò ad forum externum.*
28 *Absoluuntur à reseruatis, etiam inuito Prælato, si Confessarius petat facultatem, & non obtineat.*
29 *Idq; etsi subsint Ordinario, ac proinde earum Prælatus sit ipsemet Ordinarius.*
30 *Et hoc procedit, etiam quò ad reseruata, quorum facultas competit Prælatis ex delegatione, aut ratione necessitatis: etsi aliàs quædam indulta ad absolutionem reseruatorum data fuerint reuocata.*

QVÆRES I. An Moniales gaudeant priuilegijs sui Ordinis, siue sint exemptæ à potestate Ordinarij, siue non.

1 ℟. Gaudere, loquendo de illis priuilegijs, quorum ipsæ sunt capaces ex conditione proprij status, ac sexus, ita *Rodriq. tom.* 1. *q.* 13. *art.* 22. *Suar. l.* 8. *de leg. c.* 10. *num.* 3. *Castrus Pal. tr.* 3. *D.* 4. *p.* 12. *num.* 1. *Tambur. D.* 17. *de iure Abbatis. q.* 1. *num.* 1. alij contra *Barbosam l.* 1. *de iur. eccl. cap.* 41. *num.* 117., & alios quos citat, & sequitur *Sanch. l.* 6. *mor. cap.* 7. *num.* 116. probatur autem responsio tum ex varijs priuilegijs ad talem effectum concessis Monialibus diuersorum Ordinum, quæ videri possunt apud *Tamb. num.* 3., *& seqq.* tum quia in concessione priuilegiorum non attenditur sexus, sed qualitas idest talis status religiosus, qui æqualiter adest in Monialibus, ac in viris religiosis vniuscuiusque religionis; tum quia in materia fauorabili fœmininum comprehenditur sub masculino in ijs, quæ possunt accommodari fœminis: nisi fortè in ipsa concessione priuilegij expressè dicatur factum viris religiosis: quo casu priuilegium non extenderetur ad Moniales; intellige de iure communi: nam secus dicendum, posito priuilegio bullato Leonis X. concesso Monialibus, & relato à *Cæsarub. in comp. v. communic. priuileg. n.* 18.

Hæ porrò rationes suadent intentum, siue Moniales immediatè subijciantur proprio Ordini, siue sint subditæ Ordinario loci, aut Sedi Apostolicæ: & probatur tum quia vbi est eadem ratio, debet adesse eadem iuris dispositio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. à Titio, ff. de verb. oblig.* est autem eadem ratio quo ad vsum priuilegiorum sui Ordinis, tam de Monialibus exemptis, quam non exemptis: cùm non deceat Moniales, quæ tanquam exemptæ gaudebant priuilegijs sui Ordinis, modò priuari vsu dictorum priuilegiorum, & simul fauore exemptionis aliàs ipsis competente: præsertim cùm priuilegium tollens vnum non tollat aliud, *l. si domus tua, ff. de seruitut. præd. vrban., & cap. pastoralis de priuil.* tum quia Sixtus IV. teste *Cæsarub. sup.* §. 2. concessit Monialibus S. Dominici, & S. Francisci priuilegia suorum Ordinum; nec distinxit, viuant ne sub cura, ac regimine dictorum Ordinum, nec ne: tum quia Bonifacius VIII. teste *Rodriq. in suo bullario bulla* 5. *dicti Bonifacij*, concessit Monialibus S. Claræ, vt gaudere possint omnibus priuilegijs ac indulgentijs Fratrum Minorũ, & quidem non solùm concessis, sed etiam concedendis impósterum, & tamen tempore talis concessionis prefatæ Moniales non erant sub cura, ac regimine Fratrum Minorum, vt aduertit *Portel. p.* 2.

resp. mor. casu 14. *numer.*3. quod est signum non esse denegandum vsum dictæ concessionis Bonifacij VII. Monialibus S.Claræ, etsi postea commissæ regimini, ac curæ Fratrum Minorum ab Eugenio IV. iterum subtractæ sint ab eorum gubernatione, ac subiectæ Ordinarijs (quod item competet Monialibus aliorum Ordinum per viam communicationis priuilegiorum) tum quia Leo X. & Sixtus IV. qui in contrarium allegantur, vtpotè statuentes priuilegia Fratrum Minorum suffragari solùm Monialibus S.Claræ sub obedientia illorum degentibus, interpretari possunt, concessisse quidem præfata priuilegia in specie Monialibus S.Claræ viuentibus sub obedientia Fratrum Minorum (eò quòd fortè de illis in specie interrogati fuerunt) sed non ideo negasse, quin dicta priuilegia item suffragari possint ijdem Monialibus, quantumuis non existentibus sub regimine dictorum Fratrum, qua de re *Tambur. sup. q.2. Portell. vbi sup., & Pasqualig. decis.*179. *n.*4. nobiscum sentiens.

Dixi sub initium responsionis *quorum ipsæ sunt capaces*; vt indicarem dari aliqua priuilegia, quæ non suffragantur Monialibus, eò quòd hæ illorum sint incapaces ratione sexus. Quamquam, si respectu huius, aut illius Monialis cesset talis incapacitas, ijs possint suffragari talia priuilegia: verb. grat. priuilegium legendi libros prohibitos, quos detur competere Regularibus (sicut de facto aliàs competebat) non suffragatur in actu secundo Monialibus, eò quòd sint conscripti idiomate Latino, aut alio ipsis ignoto, vel quod contineant materias doctrinales, quæ non intelliguntur à Monialibus; si tamen de facto aliqua Monialis ita profecit in studijs, vt benè intelligat dictos libros; ea vigore dicti priuilegij posset illos legere, quod idem dicendum est de libris idiomate Italico compositis, qui sint prohibiti, hos scilicet posse legi à Monialibus, si priuilegium illos legendi adhuc duraret respectu Regularium virorum. Moueor quòd iuxta dicta priuilegia concessa viris religiosis competunt etiam Monialibus, si eæ sint illorum capaces; ergò cum de factò eæ in casu proposito sint capaces legendi libros prohibitos, priuilegium illos legendi ijs suffragabitur, quippe quod competit Monialibus per se, & solum per accidens cessat ijs suffragari: idest ratione incapacitatis, quæ potest tolli immò, & de facto tollitur in casu proposito.

QVAERES II. An, & quo modo Moniales diuersorum Ordinum simul communicent de priuilegijs concessis vnicuiq; illorum.

2 ℟. Communicare, & probatur ex eò quòd iuxta dicendi *q. sequenti* viri religiosi per viam communicationis participant de priuilegijs Monialium sui Ordinis, & vigore talis participationis dicta priuilegia fiunt propria præfatorum virorum religiosorum; perinde ac si ipsis fuissent per se primò concessa, vt rectè notauit *Portel. de dub. regul. v. priuilegia num.*22. nosq; alibi probabimus: ex alia parte Moniales ipsæ gaudent omnibus priuilegijs sui Ordinis, quorum sunt capaces, vt probatum est *q. praecedenti*; sicq; Moniales vnius Ordinis fruentur priuilegijs Monialium etiam aliorum Ordinum, si non per immediatam communicationem, saltem per mediatam, quam scilicet habent à Religiosis sui Ordinis, quamquam probabile est id ipsis Monialibus competere etiam per immediatam communicationem; quatenus ea concessa viris Religionis alicuius hoc ipsò censentur concessa Monialibus illius ob rationes adductas *q. praecedenti.* ita docti viri à me consulti, & nouissimè *Pasqualig. decis.*178. *num.*3.

QVÆRES III. An, sicut Moniales gaudent priuilegijs virorum religiosorum, sic, & hi gaudeant priuilegijs Monialium.

3 ℟. Gaudere, & probatur tum quia æquum est, vt, sicut Moniales fruuntur priuilegijs concessis viris religiosis; sic, & hi fruantur priuilegijs, quæ sunt concessa Monialibus, debita tamen seruata proportione: tum quia hæc est natura dispositionis fauorabilis, vt sub masculino comprehendat fœmininum, & masculinum sub fœminino; siquidem fauores debent ampliari. ita *Peyrin. tomo* 2.

pri-

priuileg. constitut. 8. *Pij V.* §. 2. *num.* 3. ex Peregrino, & benè.

QVÆRES IV. An, & quo modo Moniales immediatè subiectæ Ordinario vti possint priuilegijs, ad quorum vsum ex tenore concessionis requiritur ministerium Prælati regularis, cui aliàs deberent esse subditæ; cuiusmodi v.g. est priuilegium dispensandi, absoluendi, &c.

4 ℞. Posse vti, si in tenore concessionis habeatur præfata priuilegia suffragari Regularibus per ministerium proprij Prælati, abstrahendo quòd Prælatus sit regularis, aut non regularis; cùm enim Ordinarius sit proprius Prælatus Monialium non exemptarum, in dicto tenore concessionis venit nomine Prælati: secùs, si in tenore concessionis supponatur priuilegia suffragari religiosis per ministerium Prælati regularis; sic quippe Ordinarius respectu Monialium non exemptarum dici non potest venire nomine Prælati regularis, cùm verè non sit regularis.

QVÆRES V. An, & qualiter Moniales gaudeant priuilegio exemptionis ab Ordinario loci.

5 ℞. Quòd, cùm non possit in specie determinari, quæ Moniales tali gaudeant priuilegio, & quæ non (cùm hæc sit quæstio facti, non iuris, & de facto non respondeat Iurisconsultus, *l. eum quem.* §.7. *ff. de iudic.*) illud solùm hìc generaliter dici potest, solutionem præsentis quæstionis desumendam esse ex tenore priuilegiorum vniuscuiusq; monasterij iuxta, *cap. porrò de priuil.* sicq; dicere possumus illas omnes Moniales esse exemptas ab Ordinariorum iurisdictione, quæ vel immediatè subsunt Sedi Apostolicæ, vel subduntur gubernationi Prælatorum regularium, etsi aliàs illæ de iure subsint Ordinario quò ad clausuram ex *Concilio Trid. sess.* 25. *de regul. cap.* 5. hæ verò saltem de facto, vt innui *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 5. Ordinarijs id sibi arrogantibus fortè ex consuetudine legitimè præscripta, & decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. Monialis n.* 3. & à nobis indicato *c. seq. n.* 12.

QVÆRES VI. An, & quo iure Moniales fruantur priuilegio exemptionis à potestate fori sæcularis.

6 ℞. Frui illo eodem iure, quo fruuntur viri religiosi, nimirum iure pontificio fundato in iure diuino. ita *Molin. tom.* 1. *D.* 31. alijque plures Canonistæ, ac Theologi apud *Castrum Palaum tract.* 12. *D. vn. p.* 1. *n.* 4. & probatur ex eo quod Moniales re vera sunt personæ ecclesiasticæ: personæ autem ecclesiasticæ gaudent priuilegio fori, vt constat ex tota 11. *q.* 1. *cap. non minus de immunit. Eccles.* & alijs iuribus; sicque Moniales omnes sunt exemptæ à solutione tributorum, quæ imponuntur à potestate sæculari, ab obligatione legum ciuilium, ac punitione delictorum, quæ fiat à iudice non ecclesiastico: hæc enim omnia sequuntur ad talem exemptionem.

An autem isto priuilegio gaudeant etiam Moniales Tertiariæ.

7 ℞. Gaudere, etsi non viuant in communitate; & probatur tum quia personæ annexæ Ordini confirmato à Sede Apostolica sunt, & dici possunt personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, teste *Rodriq. tom.* 2. *q.* 65. *art.* 5. sicq; gaudebunt priuilegio fori competente omnibus personis ecclesiasticis; tum quia omnes conuersi dicuntur personæ ecclesiasticæ ac deuoti Deo, vt habetur *in cap. quisquis* 17. *q.* 4. tales autem sunt Tertiariæ cum ad Deum sint conuersæ, mutent habitum, ac statum, & traditam sibi regulam obseruent, sicq; frui poterunt priuilegio fori, personis ecclesiasticis competente: tum quia quod de aliquibus participat, censetur esse de natura illius extremi, cui plus assimilatur; at Tertiariæ magis assimilantur fœminis religiosis, quàm secularibus, vt constat ex modò dictis, ergò censeri debent personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, sicq; dicendæ sunt frui priuilegio fori. ita *Rodriq. Tuscus lit. E. concl.* 470. alijq; penes ipsos, & non improbabiliter, nisi fortè obstet praxis.

8 Dixi, *etsi non viuant in communitate*; si enim viuant in communitate, *Molto.4.D.50.num.4.Graff.l.2.decis.c.49.num.27.Suar.D.22.de censur.sect.1.num.20. Barbosa de offic.Ep.alleg.12. nu.41.* alijque fere communiter supponunt tanquam certum illas gaudere priuilegio fori; cùm sic vel sint religiosæ; vel æquiparentur religiosis, vitam religiosam imitantes: vt indicat *Castr. Pal. sup.p.2.num.*10. quò ad hoc nobiscum sentiens, alioqui sustinens Tertiarias viuentes in proprijs domibus carere tali priuilegio, ideoq; vt laicas posse indicari, ac puniri.

9 Immò, *Bonac. D.1. de censur. in partic. q.16.sect.1.p.3.n.18.* & cum eo *Diana par.4. tr.1. resol.31.* alijq;, & non improbabiliter sustinent homines laicos, qui, assumpto habitu religioso, adhibentur ad obsequia Monialium, & ad petendam pro ipsis eleemosynam, gaudere hoc eodem priuilegio fori: quippe in materia fauorabili censentur quasi religiosi, vtpotè intimiùs pertinente ad personas religiosas, & speciali quadam ratione Deo deuoti: quod iuxta superiùs dicta videtur sufficere, ad hoc vt quis dicatur gaudere priuilegio fori, quamuis alias sit laicus.

Dubitari hìc etiam posset, an puellæ causa educationis degentes in monasterijs Monialium fruantur priuilegio fori, quamdiu ibi commorantur.

10 ℞. Non frui; cùm eæ non sint personæ ecclesiasticæ, neque formaliter, vt patet; neq; per æquiparationem, cùm non mutent habitum, nec possint dici specialiter Deo deuotæ iuxta *cap. quisquis 17. quæst.5.* quare non apparet quo titulo dicendæ sint gaudere priuilegio fori, nisi fortè ratione familiaritatis, seu commensalitatis, aut educationis: quæ non videntur sufficere ad participandum de priuilegio fori. ita docti Neoterici à me consulti.

Quòd si hac occasione obiter quæras, an præfatæ puellæ casu, quo intra monasterium committerent graue aliquod delictum (v.g. homicidium) possint inde extrahi, non obstante beneficio immunitatis Ecclesiasticæ concessæ ecclesijs, ac monasterijs omnium Religiosorum vtriusque sexus.

11 ℞. Quòd, cùm Doctores in quæstione, qua quærunt, an Clerici, ac religiosi in proprijs Ecclesijs, ac monasterijs gaudeant immunitate respectu suorum Superiorum, alij partem affirmantem sustineant cum Innoc. Deciano, alijsq; Canonistis; & alij negantem cum Couarr. Sylu. Nau. Suar., & alijs pluribus; vt videre est apud *Bonac.sup. D.2. q.3.p.16. §.5. num.5.* qui vtramque partem censet esse probabilem, adhærens tamen neganti tamquam probabiliori; consequenter in præsenti casu dicendum est puellas præfatas intra Monialium monasteria dici posse frui beneficio immunitatis, si velimus amplecti partem affirmantem: secùs, si adhæreamus parti neganti, quam plures amplectuntur tanquam probabiliorem; siquidem in vtroque casu procedit par ratio, vt constabit benè perpendenti rationes vtriusque partis propositæ: vbi autem militat eadem ratio, militat, & eadem iuris dispositio, ita recentiores sanè docti à me consulti, & probabiliter. Quamquam (vt ingenuè fatear, quod sentio in hoc) mihi non displicet sententia *Bordoni resolut.1. num.*18. sustinentis Religiosos gaudere immunitate tam intra proprias Ecclesias, quàm in monasterijs aliorum Regularium, non autem intra proprium Conuentum: idq; ne aliàs impunita remaneant delicta religiosorum: quod regulariter eueniret, cùm ij semper habitent in proprio monasterio. Et quidem quòd gaudeant immunitate in propria Ecclesia, imò, & in monasterijs aliorum Ordinum patet, tum quia sic cessat absurdum modò adductum: tum quia indultum immunitatis concessum fuit locis ecclesiasticis, vt debitus honor Dei in ijs conseruetur, abstrahendo ab hoc, vel illo genere personarum: locus autem ecclesiasticus iniuria afficitur, siue extrahatur religiosus, siue secularis. Vnde inferri potest etiam Moniales, & puellas, quæ apud ipsas educantur gaudere, immunitate in propria Ecclesiæ, non item intra suum monasterium.

QVÆRES VII. An Moniales gaudeant priuilegio canonis, & quæ.

12 ℞. Gaudere, siue eæ sint professæ, siue conuersæ (vt vocant) siue etiam nouitiæ, est communis DD., & patet, quia in *c. si quis suadente 17. q.4.* vbi tale priuilegium conceditur personis ecclesiasticis, etiam Moniales comprehenduntur sub nomine Monachi in illis verbis: ***Si quis, suadente diabolo, manus violentas in Clericum, vel Monachum*** iniecerit: si quidem in materia fauorabili (qualis est hæc) sub masculino comprehenditur fœmininum, vt sæpiùs dictum est, & certè, quòd spectat ad nouitias, indè probatur responsio, quòd nouitij in fauorabilibus veniunt nomine religiosi. Quin etiam docet *Fillruc. tract.15. nu.14.* Oblatas monasterij speculorum de Vrbe frui hoc eodem priuilegio; & tamen eæ verè non sunt religiosæ: quippe quæ ex vi status, & modi viuendi, quem assumunt, vel nulla vota emittunt, vel ad summum non emittunt, nisi duo, nempe stabilitatem, & conuersionem morum, ac obedientiam iuxtà consuetudinem Congregationis; vt constat ex tenore oblationis, quàm faciunt, & ad me rescripsit P. Baldellus, addens tamen illas gaudere priuilegio canonis, eò quòd verè sint oblatæ Ordinis Oliuetani, & illarum oblatio sit approbata à Sede Apostolica: ex alia verò parte *cap. quisquis 17. q.4.* dicatur facere sacrilegium, qui facit iniuriam Clericis, vel Monachis, vel etiam personis Deo deuotis. Vnde fit, vt Vrsulinæ degentes Parmæ, & Virgines Castilione habitantes dici possint item gaudere priuilegio canonis, si re vera dici possint personæ Deo deuotæ, & vita ipsarum communis sit approbata saltem ab Episcopo; vt aduertit idem *P. Baldellus* à me consultus.

Addo priuilegium canonis competere fœminis, quæ, mutato habitu sub clausura cum velo albo, ac obligatione recitandi quotidie certas preces admittuntur ad famulatum monasterij absque emissione votorum substantialium religionis: idque ob doctrinam traditam *suprà capit.9. numero 3.* quæ iuxtà dicta ibid. *num.9.* probat dictas fœminas gaudere etiam priuilegio fori. Tales autem fœminas cognoui admitti Foroliuij in monasterio Monialium S.Claræ, & S.Catherinæ de licentia solius Ordinarij ex antiqua consuetudine, ac putata immemorabili; quæ vtique talem admissionem reddere poteſt licitam; cum consuetudo det ordinariam iurisdictionem, *l. inspeximus in glos. v. consuetudine de mancip.* & consuetudo cuius initij memoria non extat, vim habeat priuilegij, etiam in quæsibilibus solo priuilegio *cap. super quibusdam de verb. significat.* Sic ego in specie interrogatus respondi; addens, quod, cum nemini debeat abstrahi ius suum, *Institut. de his, quæ sunt sui, & §. fin.* talis consuetudo poteſt continuari, cum non sit abrogata (vt suppono.) Idque non obstante bulla Pij V. relata *sup. cap.7. num.26.* in qua expresſè derogatur consuetudinibus, etiam immemorabilibus: nam derogatio cadit suprà consuetudines tunc inductas, easque contrarias obseruantiæ clausuræ, cuius restitutio in dicta bulla principaliter intenditur; vt colligitur ex verbis illis bullæ *§.9.* positis, ***præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus***; quæ referuntur ad §.1. vbi solum est sermo de consuetudine contraria obseruantiæ clausuræ; vt constat ex illis verbis ***nec vnquam in earum monasterijs, seu domibus, etiam ab immemorabili tempore ea seruata non fuerit*** (idest clausura) quod repetitur etiam §.2. à diuersis autem non fit illatio: & aliàs dicunt plures Iuristæ hoc ipso quod consuetudo est immemorialis, præsumi honestam, & censeri debere habuisse ortum ex priuilegio vel ex quocunque aliori principio.

Quod si eiusmodi fœminæ essent admittendæ ad nouitiatum: tunc puto non solum debere explorari earum voluntatem iuxtà dicta *c.2. sect.1. quæst.4.* cum respectu illarum militet finis explorationis; sed etiam debere admitti cum dote debitè deponenda iuxtà dicta; & de consensu capitulari Conuentus; cùm consen-

sus capituli præmitti solitus, quando admittuntur modo dicto ad famulatum monasterij, non sufficiat ad hoc vt eæ dicantur admissæ ad nouitiatum; hæc enim admissio plura supponit, quàm admissio ad simplicem famulatum monasterij; à diuersis autem non fit illatio.

Vtrùm verò Moniales, quæ vulgò dicuntur Tertiariæ, gaudeant priuilegio canonis, etiamsi seorsim habitent in proprijs domibus.

13 ℟. *Fillluc. sup.* gaudere, si virginalem, aut cælibem, vel castam vidualem sub voto expresso vitam degant, deferendo habitum suum religiosum; probatque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis Concilij, qua decisum fuit dictas Tertiarias gaudere priuilegijs religiosorum, & esse exemptas à iurisdictione Ordinarij; tum quia, vt rectè notauit *Suarez D. 22. de censur. sect. 1. numer. 20.* iuxtà intentionem, ac interpretationem iuris, huiusmodi Tertiariæ comprehenduntur in citato *cap. si quis suadente*, quippè quod accipitur, non pro solis religiosis verè professis, sed etiam pro omnibus, qui secundùm aliquem modum participant illum statum; ita vt vi talis participationis sint peculiariter Deo dicati, & deuoti iuxtà formam loquendi adhibitam in *cap. quisquis 17. qu. 4.* vbi dicitur sacrilegium committere eum, qui iniuriam facit Clericis, vel Monachis, siue Deo deuotis. vnde, cùm præfatæ Tertiariæ sint Deo dicatæ secundùm quandam participationem status religiosi approbatam ab Ecclesia; etsi non sint propriæ religiosæ, nihilominus comprehenduntur sub latitudine personarum ecclesiasticarum, & per consequens in dicto *cap. si quis* veniunt nomine Monachi.

Moneo hìc vnum, quod dicunt *Suarez D. 22. de censur. sect. 1. num. 48.* & alij Doctores, senioribus Clericis, qui zelo deuotionis percutiunt iuniores Clericos, solum permitti, vt possint id facere erga pueros, aut iuuenes in minoribus constitutos turbantes diuinum Officium; posse extendi ad Moniales seniores respectu Monialium nouitiarum, quippè quæ æquiparantur Clericis in minoribus constitutis: ideoq; licitè has posse percuti à Monialibus senioribus causa correctionis; vt benè aduertit P. Zanettus à me de hoc interrogatus; addens quod, cum in *c. cum voluntate de sent. excommun.* §. *si quis vero* dicatur: *Quod de his dicendum est, qui aliquos de familia sua, vel propinquos inferiorum graduum simili modo vt cohibeantur à suis insolentijs, & scientia, bonisq; moribus informentur, duxerint colligendos*: hinc colligitur limitationem illam, quod possint percuti Clerici in minoribus constituti solum in casu, quo interturbent diuina Officia, non videri necessariam; cum textus loquatur absolutè, & non solum in ordine ad delictum turbationis diuinorum Officiorum, vnde fit, vt Moniales seniores ad correctionem possint leuiter percutere Moniales nouitias quocumque genere delicti delinquant: non item Moniales Professas, etsi iuniores: cum hæ comparentur Clericis in maioribus ordinibus constitutis, de quibus non loquitur textus citatus. Quare, si Monialis senior in aliquo casu iudicet eiusmodi correctionem esse necessariam respectu Monialis Professæ, talem facultatem obtineat ab Abbatissa, aut à Proprio Prælato; etsi regulariter id non expediat.

14 Quin etiam docet *Bonac. D. 2. de censur. in com. q. 4. p. 1. n. 9.* homines illos, qui, assumpto habitu religioso, adhibentur ad seruitia, ac obsequia Monialium, & ad petendas pro ipsis eleemosynas, frui priuilegio canonis; & hoc maximè ob rationem paulò ante allatam ex Suarez.

QVÆRES VII. An, & quo modo Moniales fruantur priuilegio exemptionis à iuribus parochiæ, intra quam habent monasterium.

15 ℟. Frui, non quidem de iure communi, vi cuius Moniales subijciuntur iuribus parochiæ, intra quam degunt; sicut etiam olim subijciebantur monasteria Monachorum Episcopo diœcesis, in qua degebant; sed ex priuilegio concesso omnibus religiosis vtriusq; sexus, & consequenter etiam Monialibus; quibus

proindè

proindè solet deputari Sacerdos, qui fungens munere Capellani ministret eis Sacramenta, etiam in articulo mortis, sicq; eis deseruiat instar proprij Parochi. ita *Tamb. D.*33. *de iure Abbatis. q.*4.

QVÆRES IX. An, & quo iure Moniales sint exemptæ ab onere soluendi gabellas, & quascunq; contributiones, & hospitandi milites.

16 ℞. Esse ex concessione Pij V. bullata 29. Iulij 1566. facta Religiosis Ordinum Mendicantium vtriusq; sexus, & per viam communicationis priuilegiorum extensam ad religiosos vtriusque sexus etiam Ordinum non Mendicantium; in qua Pontifex non minùs re, quàm nomine verè pius, declarat Fratres, Monachos, Moniales, ac alias regulares personas, eorumq; monasteria, cœnobia, Conuentus, ecclesias, capellas, oratoria, & alia loca, ac terras, possessiones, prædia, agros, & bona, necnon laboratores, colonos, arrendatarios, locatarios, affictuarios, ac gestores esse libera, immunia, ac exempta ab omnibus præfatis oneribus: prohibetq; in virtute sanctæ obedientiæ, ac excommunicationis maioris latæ sententiæ, necnon duorum millium ducatorum auri de Camera, ne Fratres, Monachos, Moniales, & aliàs religiosas personas, aliosq; supra dictos super præmissis quomodolibet molestent, & perturbent, neq; permittant per quoscunque quomodolibet molestari. Quæ concessio est amplissima, eaq; dicit *Tambur. sup. D.*17. *quæst.*5. *num.*14. ex Barbosa, Gratiano, Gutier. & Rodriquez gaudere etiam Moniales Tertiarias, si gestent habitum religiosum, & collegialiter viuant ac habitent.

QVÆRES X. An, & quo iure Moniales sint exemptæ ab onere soluendi decimas, aut contribuendi Seminario, aut soluendi quartam funeralem.

17 ℞. Esse; quòd ad contribuendum quidem Seminario ex declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum facta anno 1593. & relata à *Gananto in manual. v. Monialium cura in temporalibus num.*9. quò ad solutionem verò decimarum ex Bulla Pij V. edita 5. Aprilis 1556. in qua sub pœna excommunicationis latæ sententiæ districtiùs inhibet, ne Abbatissas, Priorissas, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, & monasteria, & loca prædicta, etiam vigore quarumcunque licentiarum à Sede Apostolica emanatarum, etiamsi in eisdem contineatur, quòd ad quæuis exempta, & non exempta, domos, monasteria, & loca se extendant, vel alterius cuiuscunque tenoris existant, &c. ad soluendum decimas, seu subsidia, aut onera huiusmodi quouis modo cogere, aut compellere, seu aliàs præmissorum occasione eas molestare, seu inquietare præsumant. Prætérquamquòd extant varia alia priuilegia apud *Portellum de dub. regul. v. decima num.*3. quibus Moniales siue per se, siue per viam communicationis priuilegiorum, eximuntur a solutione decimarum; sed de his plura alibi in *tract. de priuilegijs*. Quòd deniq; Moniales sint exemptæ à solutione quartæ funeralis, expressè aduertit *Portellus de dub. regul. v. canonica portio num.*8. probatque tum quia Pius V. in bulla hac de edita generaliter dicit monasteria non teneri soluere quartam funeralem (intellige iuxtà dispositionem *Concil. Trid. sess.*25. *cap.*13.) Conuentus autem Monialium verè sunt monasteria: tum quia Pius V. in bulla citata expressam mentionem facit de Monialibus dicens: *Non autem de Missis, vel alijs Fratribus ipsis, seu Monialibus relictis*; qua de re plura *Rodriq. tom.*1. *quæst.*39. per totum.

QVÆRES XI. An, quando, & quo iure possint Moniales facere solemnem professionem ante absolutum tempus probationis, non obstante decreto *Concilij Tridentini* in contrarium edito *sess.*25. *de regul. cap.*15.

18 ℞. Posse, quando aliqua ex illis nondum professa de alicuius Medici consilio de hoc sæculo transitura conspicitur; si tamen aliàs sit in ætate legitima ad professionem dictam emittendam, idque ex indulto bullato Pij V. edito 23. Aug. 1570., & relato à *Rodriq. in suo bullario Constit. Pij V. in ordine* 11. quæ sic habet:

Eisdem Monialib. Nouitijs nunc, & pro tempore existentibus, & earum singulis, vt, quando, & quoties aliqua ex eis nondum professa de alicuius Medici consilio de hoc sæculo transitura conspicitur, ipsa pro consolatione animæ suæ professionem prædictam ante tempus requisitum, quatenus tamen in ætate legitima constituta sit ad illam emittendam, in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ, vel alterius Superioris Nouitiarum ipsius monasterij, seu domus: ita tamen, quod ipsæ Moniales Nouitiæ sic decedentes indulgentiam, & alias gratias, quas Moniales verè professæ decedentes consequuntur, consequi possint, emittere in articulo mortis, liberè, & licitè valeant Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò concedimus, & indulgemus; necnon eisdem Monialibus Nouitijs, ita tunc professis decedentibus plenariam peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem in forma Iubilæi misericorditer in Domino eisdem auctoritate, & tenore elargimur. ita concessit Pius V. Monialibus S.Dominici, & per viam communicationis priuilegiorum Monialibus etiam aliorum Ordinum, vt benè aduertit *Tamb.sup.D.4 q.6.n.14.* & nos ostendimus in *tract.de profess.c.2.q.3.* vbi etiam probamus huiusmodi concessionem non fuisse à Gregorij XIII. reuocatam in bulla, quæ incipit *In tanta rerum*; nec esse opus, vt nouitia sic profitens, si postea conualescat, iterum profiteatur, neque pro foro externo, neq; pro interno: deniq; non esse improbabile, quòd monasterium succedat in bonis Monialis taliter professæ decedentis; quamuis alij dissentiant, vt videre est apud Tamburinum citata q. vbi hæc omnia tractat.

Difficultas esse potest, an casu, quo Nouitia in casu proposito profitens ante professionem protestetur Monialibus se non intendere, quod vi suæ professionis vllum ius supra ipsius bona acquiratur Conuentui, nullam tamen faciat dispositionem de suis bonis; nihilominus Conuentus succedat in dictis bonis tanquam ab intestato.

℞. Videri succedere: & probatur, quia, stante etiam ea protestatione, Nouitia verè ante professionem non disponit de suis bonis; & alioqui per eam protestationem non potest derogare iuri, quod Conuentus capax bonorum (vt suppono) habet ad succedendum in bonis suæ Religiosæ tanquam ab intestato, eique competit etiam per professionem in isto casu factam iuxta non solum probabilem, sed etiam communissimam DD. sententiam; vt loquitur doctissimus *Ciarlinus p.2.c.192.n.23.* vnde, cum Conuentus habeat ius succedendi in bonis suæ Religiosæ, quæ ante professionem de ijs non disponat, succedet, & in bona huius Nouitiæ profitentis, quæ re vera non disposuit de suis bonis, nec illa sua protestatione iuri illius potuit præiudicare; siquidem corruit actus, qui non innititur debitæ potestati *l. nolle ff. de acquir. hæred.*, & *l.2.C. communia de leg.* sic ego respondi in contingentia facti.

Addo Nouitiam in hoc casu profitentem acquirere ius præcedentiæ, ac si profiteretur post elapsum annum Nouitiatus: qui enim vult consequens, & vult omne necessarium antecedens; & è contra volens antecedens necesse est, vt velit omne necessarium consequens *l.2.gloss.Doctores ff.de iurisd.com.iudic.* Vnde, cum ius præcedentiæ sequatur ad professionem hoc ipso quod Papa concedit indultum profitendi in proposito casu, & non restringit effectus Professionis, censetur item concedere ius præcedentiæ; nec in hoc derogat iuri alterius; cum præcedens in profitendo præcedat in sedendo, & in alijs actibus præcedentiam concernentibus.

Moneo hic posse frui dicto indulto Pij V. puellam, quæ admissa ad religionem ante ingressum monasterij in domo paterna corriperetur morbo periculoso; si aliàs 16. ætatis annum expleuit, & de consensu Superioris nouitiatum inchoet in ipsamet domo paterna: quod posse fieri constat ex dictis hìc *c.2.n.49.* & ratio responsionis huius est, quòd sic puella verè est nouitia, ideòq; frui potest indulto Pij V. vtpotè concessio veris nouitijs. Nec obstat, quod in tenore indulti dicitur *professio fiat in manib. Abbatissæ, seu Priorissæ* (quæ verba in præsenti casu

non

non videntur posse verificari) siquidem in ipso indulto subditur, *vel alterius Superioris nouitiarum ipsius monasterij*: sicque indicatur professionem in proposito casu posse admitti à proprio Prælato nouitiæ, vt benè aduertit *Bordonus* hac de re à me consultus addens, quòd si extet statutum negans viris dictam admissionem, tunc Abbatissa, posset committere eiusmodi munus honestæ alicui fœminæ: cum talis admisso non sit actus iurisdictionis, sed superioritatis, & consequenter delegabilis fœminæ, vt diximus *sup. c.*3. *num.*7. ita consultus respondi, & postea responsionem meam approbarunt *Bordonus*, *Pollacc. Baldell. Zanett. Steph. à S. Gregorio*, alijq; viri doctissimi à me consulti.

Dices, quid si nouitia ex præfato indulto Pij V. profiteatur ante annum nouitiatus expletum; potest ne ante emissionem professionis testari de dote ipsius intuitu deposita penes campsorem, aut in alio loco tuto?

℞. Non posse; & probatur quia nemo potest testari de re non sua: dos autem in præsenti casu non acquiritur puellæ nouitiæ, quamdiu non profitetur, vt constat ex dictis *c.*3. *sect.*2. *q.*6. quippe ob illam eandem rationem, ob quam dos non acquiritur monasterio, nec acquiritur puellæ nouitiæ: & quidem neque quò ad legitimam, quæ non est debita, nisi post mortem parentum respectiuè ad legitimam paternam, aut maternam; vnde fit, vt puella in nostro casu præmoriente parentibus, ipsa non acquirat ius ad illam, sicque ab ea dos transferri nequeat in alium.

Quòd si hac occasione quæras, an monasterium acquirat ius suprà dotem Nouitiæ profitentis in articulo mortis, inscio Ordinario (cui monasterium immediatè subest) post expletum tamen probationis annum superabundanter.

℞. Videri acquirere: & ratio est, quòd tale ius acquiritur ex professione valida Nouitiæ in eo probatæ, vt constat: in nostro autem casu professio fuit valida: cum ad eius valorem nihil defuerit, neq; ex parte profitentis (cùm integrum nouitiatus annum peregerit, & ex parte illius concurrerint omnia, quæ spectant ad substantiam professionis, vt suppono) neq; ex parte admittentis professionem; cùm Superiorissa etiam se sola validè recipiat professionem, vt ostendi *sup. cap.* 3. *nu.*7. & licentia Ordinarij quò ad hoc non sit de substantia, vt indicaui *loco citato n.*3. Nec obstat quod professio facta in articulo mortis conferre videtur solùm ad lucrandas indulgentias: nam id procedit ad summum de professione facta vigore indulti Pij V. paulò ante relati; non autem de professione facta in præsenti casu; in quo ea facta est, pro vt de iure communi; cùm facta sit post annum nouitiatus expletum. Non obstat item, quòd professio facta sit in articulo mortis: hoc enim non impedit valorem professionis, vt colligitur ex *Sanch. l.*5. *mor. cap.*4. *n.*52., & ex eo, quòd etiam matrimonium carnale (cui æquiparatur professio religiosa, quæ est matrimonium quoddam spirituale) validè contrahitur in articulo mortis, vt tradunt DD. communiter. ita ego respondi in contingentia facti interrogatus.

QVÆRES XII. An Moniales per suos Confessarios ordinarios absolui possint à quinque casibus specialiter reseruatis à Clemente VIII. in decreto edito 9. Ianuar. 1601.

19 ℞. Videri posse, si Confessarij aliàs sint priuilegiati (quales sunt Regulares) & admittatur declaratio illa Sacræ Congregationis, quam de facto admittunt *Naldus in edit. bonon. Summæ v. reseruatio, Vecch. D.*9. *de nouitiatu d.*7. *&* *Bordon. resolut.*1. *num.*17. decretum scilicet præfatum prohibens absolutionem a reseruatis esse contra Confessarios respectu secularium pœnitentium, non regularium: quod est dicere Confessarios regulares modò non posse ab illis quinque casibus absoluere pœnitentes seculares, posse tamen absoluere pœnitentes regulares: & consequenter Moniales, cùm, & ipsæ pœnitentes regulares. Dixi, *si Confessarij aliàs sint priuilegiati*: si enim sint simplices Confessarij, Moniales non possunt absolui

solui è dictis quinq; casibus, qui annexam habent reseruationem, etiam secluso decreto Clementis VIII. supra relato: qualis est percussio Clerici, simonia realis, &c. qui in iure sint reseruati, ab ijs absolui nequeunt Moniales per Confessarios sæculares: quæ est causa, cur Moniales per hos ab ijs non possint absolui, quamuis aliàs demus præfatum decretum Clementis illas non afficere: quod est dicere, illud non obstare, quin Moniales ab ijs possint absolui per quemcunque Confessarium, etiam sæcularem: intellige si aliàs illi non sint reseruati, si enim sint, simplex Confessarius Moniales ab ijs nequit absoluere; non quidem quod reseruentur in præfato decreto Clementis, (quod illas non afficit, vt iam dictum est) sed quod aliunde reseruentur, vt diximus. Vnde non licet sic argumentari: Sacra Congregatio declarauit reseruationem præfatorum quinque casuum non afficere Regulares, & consequenter nec Moniales, ergo quilibet Confessarius illas absoluere poterit ab ijs, ac si ij simpliciter non essent reseruati; cum reseruatio illa respectu Monialium perinde habeat, ac si non esset facta simpliciter; constat autem, quod si non fuisset facta simpliciter, quilibet Confessarius posset Moniales absoluere à dictis quinque casibus; non licet, inquam, sic argumentari: cum Sacra Congregatio in ea declaratione solum locuta sit de reseruatione, quæ illis quinque casibus inerat ex vi decreti Clementis VIII. (nam de hac sola controuertebatur, vt colligitur *ex Naldo loco citato*) non autem generaliter de quacumque reseruatione aliunde afficiente præfatos quinque casus.

QVÆRES XIII. An Moniales tempore iubilæi possint eligere in Confessarium, Sacerdotem non approbatum in specie ad audiendas Monialium confessiones.

20 ℞. *Diana p.5. tract.12. resol.12. Bonacina D.5. de Sacram. q. 8. p.4. §.1. n.25. Bossio tract. de tripl. iubil. sect.3. cas.2. num.2. & Peyrino tom.3. priuil. c.4. nu.4.* quamuis plures Doctores censeant partem negantem in hac quæstione amplectendam esse; partem affirmantem videri probabilem, nempe Moniales tempore Iubilæi concedentis omnibus fidelibus vtriusque sexus, etiam regularibus, generalem facultatem eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, posse eligere sibi in Confessarium, Sacerdotem à solo Prælato regulari approbatum, si electus sit Regularis, aut certè ab Episcopo, si electus sit sæcularis: & hoc, siue Monialis eligens sit subiecta Ordinario, siue Prælato regulari probant tum quia iubilæum est fauor amplissimus supremi Principis; priuilegium autem Principis debet quàm maximè ampliari: tum quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, præsertim in materia fauorabili animæ: tum qui a Constitutio Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili* (& posset adduci in contrarium) loquitur de casibus ordinarijs, non verò de casu adeò speciali, &, cùm exorbitet à iure communi; quàm strictissimè debet interpretari: tum quia declaratio Sacræ Congr. (quam aliqui allegant contra præsentem doctrinam) est minùs certa, & minùs sufficienter constat de illa: tum deniq; quia Vrb. VIII. in bulla generalis Iubilæi concessi anno 1625. de facto Monialibus omnibus expressè indulsit, vt Confessarium sæcularem, aut cuiusvis Ordinis regularem ab Ordinarijs locorum approbatum eligere possent: vnde infert Peyrin. præsentem punctum non habere amplius difficultatem.

21 Verùm, quidquid sit de probabilitate speculatiua istius doctrinæ, quam alijs relinquo iudicandam; in praxi sequenda videtur opinio contraria; quam sequuntur Molfes. Alph. de Leone, Barthol. à S. Fausto, Io. Franc. Suarez, & Georg. Pollach. relati à *Dian. resol. cit.* ducor tum quia talis est praxis ferè communis, contra quam prudenter procedi non potest; præsertim cum agatur de re ad forum externum facilè deducibili, in quo Ordinarius sustineret munus, & iudicis, & partis, possetq; iudicare, immò, & iudicaret iuxta opinionem sibi magis fauorabilem: tum quia non potest Sacerdos approbatus ad confessiones accede-

re

re ad Monialium monasteria absque licentia Ordinarij loci, simpliciter loquendo, & consequenter neq; ad audiendam confessionem Monialis, quæ forte illum eligat vigore Iubilæi, sicq; non potest præsumi Papam intendere iurisdictionem conferre Sacerdoti aliàs habenti aliquod impedimentum; & hoc iuxta regulam: *Non veniunt in generali concessione, quæ quis non esset verosimiliter concessurus, si in specie peterentur*: quæ regula in præsenti casu videtur omninò procedere ad vitanda plura, ac grauia inconuenientia, quæ sequerentur, si quælibet Monialis vi Iubilæi eligere posset in Confessarium, quemcumque Sacerdotem approbatum mallet. (Quare tempore Iubilæi solent Moniales congregari ab Abbatissa, & interrogari, quos Confessarios libentiùs acceptarent, sicq; nominant duos, aut tres, qui postea proponuntur Ordinario, & approbantur) tum qua ex eo quòd Vrb. VIII. in anno Iubilæi vniuersalis dictam facit concessionem; minùs benè infertur id esse supponendum etiam in Iubilæis ordinarijs: cùm concessio Iubilæi anni Sancti (qualis fuit concessio Vrbani VIII.) sit longè fauorabilior, ideoque requirat maiorem ampliationem.

Vnum hìc obiter moneo quòd, sicut Ordinarij debent esse valdè circunspecti in deputandis Monialium Confessarijs: sic non debent esse valdè difficiles in concedendo Confessario à Monialib. electo vigore Iubilæi; si aliàs ipsis constet de idoneitate, ac integritate Confessarij modo dicto electi.

Cùm autem hìc inciderit sermo de Confessario extraordinario Monialium ipsis concedendo pro tempore Iubilæi; & occasione ipsius Iubilæi plura, ac grauia dubia occurrere possint Monialibus, placet hìc aliqua ex illis summatim explicare; sicque.

Moneo 1. iuxtà *Filliucium tract.8. n.267.*, *& Bottonum de Iubilæo* §. *qui extra Vrbem degunt* aliosque Doctores à *Filliuccio* allegatos tacito nomine, ad hoc vt Moniales consequi possint Iubilæum, sufficere, in rigore loquendo, quod sciant certò illud fuisse publicatum Romæ; requiri tamen, vt ab Ordinario loci designetur ecclesia ab ijs visitanda (sicut iuxtà citatos Doct. requiritur etiam quò ad sæculares:) idq; etsi Monialibus vnica sit ecclesia, adeòq; illa sola ad illum effectum designari possit ab Ordinario, nam ex tenore bullæ Iubilæi ad ipsum consequendi requiritur visitatio ecclesiarum designatarum ab Ordinario; quod non verificaretur, si Moniales ad illum effectum visitarent ecclesiam ab Ordinario non designatam.

An autem Ordinarius quò ad Moniales possit paulò tardiùs publicare Iubilæum ad effectum vt commodiùs, ac vtiliùs vti possint beneficio Confessarij extraordinarij; stante quòd, teste experientia, Sacerdotes, qui tunc deputari solent in extraordinarios Monialium, difficilè possunt vacare confessionibus earum audiendis pro eo tempore, quo Iubilæum sumunt incolæ loci, in quo sunt Moniales.

℞. Videri posse ex interpretatiuo consensu Papæ Iubilæum concedentis: & inde suadetur quòd, sicut in aliquibus diœcesibus Iubilæum non publicatur eodem tempore pro incolis ciuitatis, & pro degentibus in oppidis, ac villis, sed pro his solùm publicatur post elapsam vnam hebdomadam à die, qua fuit publicatum pro incolis ciuitatis; (idq; etsi eodem tempore posset commodè publicari tam pro ciuitate, quam pro oppidis, ac villis illius:) & aliàs in bulla Iubilæi dici soleat, vt Ordinarij *statim absque vlla mora, retardatione, aut impedimento per suas ecclesias, diœceses, ciuitates, oppida, terras, & loca publicent, & publicari faciant iubilæum*: & hoc ex aliqua iusta causa occurrente dictis Ordinarijs præbente iustam rationem interpretandi clausulam illam *statim* cum aliqua latitudine: sic, & in casu nostro ex interpretatiuo consensu eiusdem Papæ poterunt Ordinarij diferre publicationem iubilæi quò ad Moniales subditas per quindecim dies ob causam superiùs indicatam, vtpotè valdè rationabilem: maximè cum clau-

clausula illa *statim*, &c. in literis Iubilæi excludat negligentiam Ordinariorum, non autem dilationem temporis ex causa, vt notauit *Bordonus* à me de hoc consultus; qui nobiscum sentit vnà cum *Baldello*, *Pollacco*, *Steph. à S. Gregorio*, & alijs doctis recentioribus à me item consultis: & hanc doctrinam scio interdum fuisse practicatam in aliqua diœcesi.

Moneo 2. ad hoc vt Moniales lucrentur iubilæum, non esse opus, quòd intersint processionibus tunc temporis fieri solitis in monasterio: idque ex doctrina *Filliucij sup. nu.* 263.

Moneo 3. orationem, quæ præscribitur ad consecutionem iubilæi debere quidem fieri in Ecclesijs deputatis; cùm id expresse soleat præscribi in bulla iubilæi: posse tamen fieri siue vocalem, siue mentalem, vt notat *Diana p. 5. tract. 12. resol.* 42. nec requiri, vt fiat tanto temporis spatio; si in bulla iubilæi solum dicatur, ibique (idest in ecclesia deputata) *Deum orauerint*: quæ verba verificantur, etsi oratio sit breuis; cùm conditio orationis indefinitè præscripta per quamlibet orationem, etiam minimam, impleatur iuxtà illud *Aristot. lib. perhiermenias*, *ad propositionis indefinitæ veritatem sufficit qualibet singularis*. ita *Diana sup. res.* 33. *ex Suar. Filliuc. Pollacco, Bossio, Conincho, & alijs*.

Moneo 4. Monialem, si non habeat conscientiam peccati mortalis, non teneri sacramentaliter confiteri ad iubilæum comparandum, etsi in eius bulla præscribatur confessio; hæc enim præscribitur non absolutè, sed ex hypothesi quòd quis habeat conscientiam peccati m. cùm Ecclesia regulariter solùm præscribere soleat confessionem de mortalibus. *Filliuc. sup. num.* 14. *Regin. sup. nu.* 147. *Layman l. 5. tract. 7. c. 6. nu. 7. & c. 8. nu. 6. Coninch. D. 12. de sacram. nu.* 38. Quòd si Monialis confessa sacramentaliter post sumptam Eucharistiam in aliquod mortale incurrat, non tenetur iterum confiteri ad lucrandum iubilæum, etsi nondum impleuerit omnia requisita ad eius consecutionem; cùm ad lucrandum iubilæum sufficiat esse in gratia; & hoc ipsum haberi possit per solum actum contritionis elicitum, vt notarunt *Granadus*, *Io: Prapositus*, & *Nugnus* apud *Dianam sup. res.* 1. cum ipsis sentientem.

Moneo 5. ad hoc vt Moniales consequantur iubilæum, non esse opus, vt ipsæ in particulari ex peculio sibi concesso faciant eleemosynam, sed sufficere, quòd pro omnibus illis fiat ab Abbatissa ex communibus bonis monasterij, talisque est consuetudo in multis Ordinibus, etiam Obseruantibus, &c, si Abbatissa nollet facere in præsenti casu vllam eleemosynam, neque minimam (quæ vtique sufficeret, etsi monasterium sit diues, vt aduertit *Diana sup. nu.* 31.) tunc ex bonis conuentus possent facere eleemosynam, etiam inscia Abbatissa, vtpotè irrationabiliter inuita; vel certè (quod tutius esset) possent petere commutationem eleemosynæ in aliud opus bonum, vt benè notauit *Diana vbi suprà*.

Moneo 6. Moniales, vt consequantur iubilæum, teneri visitare propriam Ecclesiam, & aliud etiam Oratorium fortè existens intrà monasterium, si vtriusque visitatio præscribatur ab Ordinario, & in bulla iubilæi requiratur plurium Ecclesiarum visitatio. Colligitur ex *Diana sup. resol.* 55. vbi addit ex *Bossio* in casu, quo Papa plurium Ecclesiarum visitationem præscribat, si Ordinarius vnam tantùm deputaret, vt fit in aliquibus locis paruis, tunc sufficere, quòd illa vnica visitetur.

Moneo 7. ad consecutionem iubilæi implenda esse ieiunia præscripta in bulla: quamuis, si ea commutentur in aliud opus bonum, non sit necesse tale opus impleri ea ipsa die, qua ieiunandum esset. ita *Alph. de Leone p. 2. de iubil. num.* 154. *Diana sup. resol.* 25. *ex Pollacco*, *Bossio*, *ac Henriq. Sanch. l. 4. mor. cap. 54. n. 28. & alij*.

Moneo 8. Confessarium à Monialibus electum posse commutare omnia, & singula requisita ad consecutionem iubilæi, si confessionem, excipias: non

enim

enim dari potest causa illam commutandi sed solùm differendi extrà statutum tempus, quamuis melius esset, quòd, sicut confessio prorogatur, sic, & prorogarentur ieiunia, &c. vt docet *Filliuc. sup. num.* 271.

Moneo 9. commutationem hanc fieri posse quò ad Moniales etiam à Confessario ipsarum ordinario, etsi extraordinarium eligant ad confitenda sua peccata; vt expresè docent *Sanch. sup. num.* 17. *Henriq. l.* 7. *c.* 10. *nu.* 4. alijq; penes *Dianam resol.* 50. qui notat *resol.* 36. ex indulto iubilæi commutationem, ac dispensationem fieri posse extrà Sacramentum pœnitentiæ: quod item docent plurimi DD. relati à *Diana p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 9. addente *p.* 3. *tract.* 5. *resol.* 25. idem dicendum, esse, & de absolutione censurarum.

Moneo 10. quòd, licèt ad lucrandum iubilæum consultius, ac tutius sit omnia opera impleri vna, ac eadem hebdomada; probabile tamen putant *Io: Prapositus*, *Laym. & Nald.* adducti à *Diana p.* 5. *tract.* 12. *resol.* 24. esse ea impleri posse partim in vna hebdomada ex duabus deputatis, & partim in alia; sicq; respondisse Patres Sacræ Romanæ Pęnitentiariæ testatur *Diana sup. ex Naldo*.

Moneo 11. quod si Monialis aliqua ægrotet tempore iubilæi, potest Confessarius ab ea electus, si breui sit conualitura, ei differre consecutionem iubilæi ad aliud tempus proximus (idq; ob verba illa bullæ iubilæi *In quibus ad proximum tamen tempus differre valeant*) vel durante tempore iubilæi opera præscripta, quæ à Moniali ratione ægritudinis impleri nequeunt, commutare in aliud opus pium; sic enim statuitur regulariter in literis iubilęi; commutata visitatione ecclesiarum in recitationem alicuius breuis orationis coram aliqua imagine, & commutatis ieiunijs in aliquas breues preces, aut etiam in ipsam sufferentiam infirmitatis: hæc enim duo solum communiter egere possunt commutatione: cùm communio Eucharistica, & confessio sacramentalis regulariter fieri possint ab infirmis: quòd si communio fieri non posset, commutari posset in communionem spiritualem faciendam eo modo, quo dicemus *infra cap.* 10. *sect.* 3. *subs.* 2. *q.* 25. *sub initium*.

Moneo 12. Monialem, quæ comparat iubilęum in priori hebdomada, si velit illud item lucrari in hebdomada posteriori, posse iterum illud acquirere, si iterum impleat requisita ad eius consecutionem: idque etsi in bulla iubilæi dicatur *hac vice tantùm*; hæc enim verba non important iubilęum semel tantùm posse comparari; sed illud non posse acquiri, nisi quamdiu durauerit tempus talis concessionis: ita vt ly *hac vice tantùm* non referatur ad iubilæum, sed ad tempus, aut locum iubilæi; vt notauit *Alph. de Leone p.* 2. *de iubilæo num.* 196. quem pro hac sententia adducit *Diana sup. resol.* 28. *vnà cùm Naldo, Benzonio, Zerola, Sanctarell. Lauorio, Fernand., & Florono*.

Moneo 13. ad lucrandum iubilæum sufficere quòd Monialis præstet opera ad eius consecutionem præscripta, etsi ea alio ex titulo sint debita, v.g. ex voto, aut præcepto Ecclesiæ, vel Confessarij: cùm non repugnet vno, ac eodem actu satisfieri pluribus obligationibus, modò materia talium obligationum id patiatur. ita *Pollach. Sanct. Fern. Comitol. & Laym. apud Dianam, resol.* 54.

Moneo 14. quòd, licèt Confessarius Moniali petenti commutationem operum, aut dilationem consecutionis iubilęi ob id solùm, quòd non vult tempore deputato illud comparare, cùm aliàs cōmodè posset; ea non est capax talis cōmutationis; cùm voluntariè omittens non dicatur impeditus *c. fin. de elect. & c. commissa eod. in* 6. si tamen Monialis ex malitia tempore deputato renueret implere opera iubilæi, & vltima die statuat lucrari iubilæum, ideoq; accedat ad Confessarium; is poterit ei vel iniuncta opera commutare, vel concedere dilationem, ad illa implenda: sic quippe Monialis verè est inuoluntariè impedita, & impedimentum est necessarium ex suppositione. ita *Filliuc. tract.* 8. *n.* 268., *&* 273. *Alph. de Leone sup. nu.* 168. *Pollach. de iubil. sect.* 42. *nu.* 65. *&* 66. alijq; *docti recentiores*.

Mo-

Moneo 15. quòd si Monialis tempore iubilæi non petijt commutationem alicuius voti, aut absolutionem alicuius reseruati, eò quòd exciderint è memoria: post elapsum tempus iubilæi potest obtinere eam commutationem, & absolutionem; si verè impleuit omnia præscripta ad consecutionem iubilæi: si enim vigore iubilæi comparati ius acquisiuit ad vtramque vt benè notauit ***Diana sup. resol.*40. *ex Sanch. Portello, Bossio, Sanctarel. & Alph. de Leone*** : qui ***Diana resol.*41.** alijs citatis docet vota commutata tempore iubilæi non reuiuiscere; estò vouens mutata voluntate, postea non impleuerit, omnia requisita ad iubilæum, & consequenter illud non obtinuerit: non tamen vigore iubilæi posse ei postea commutari vota, quæ antea non fuerunt commutata; quod tamen non procedit de reseruatorum absolutione: si enim quis tempore iubilæi habens intentionem illud comparandi absolutus est à reseruatis, & tunc ex obliuione non est confessus aliquod reseruatum; etsi postea non acquirat iubilæum, nihilominùs potest ab eo absolui per quemcunque Confessarium; vt expresè docet ***Diana resol. cit. ex Portello, & Philippo de la Cruz*** : qui ***Diana p.3. tract.2. resol.* 147. *ex Barthol. à S.Fausto, Sanctarello, & Alph. de Leone*** sustinet pœnitentem accedentem ad Confessarium vltima die iubilæi, si præ temporis angustia non possit ei integrè confiteri, post elapsum tempus iubilæi posse absolui etiàm à reseruatis, in quæ incidit post elapsum iubilæum; Papa enim per talem dilationem intendit inducere pœnitentes ad lucrandum Iubilæum, quod vtiq; nequit comparari sine absolutione reseruatorum; & aliàs iubilæi concessio est gratia. Principis nulli præiudicialis, quæ restringi non debet absque sufficienti textu, aut ratione.

Moneo 16. ad lucrandum iubilæum sufficere fieri in gratia vltimum opus, quod impletur ad eius consecutionem; & hoc est ita verum, vt ***Diana sup. resol.* 148. *ex Henriq. Fernand., & Barthol. a S.Fausto*** sustineat suscipientem Eucharistiam in mortali, aut facientem sacrilegam confessionem, si nihilominùs in vltima periodo iubilæi per actum contritionis redeat in gratiam; & tunc opus vltimum ex præscriptis (v.g. Ecclesiæ visitationem) impleat, verè lucratur iubilæum: quod tamen negant alij pœnes ***Dianam*.**

An autem Moniales possint sibi eligere Confessarium, & absolui à reseruatis vi Bullæ Cruciatæ, aut similis alterius indulti particularis.

12 ℞. Non posse ob varia decreta Pontificia, etiam bullata, quæ refert ***Lezana tom.*1.*c.*19.*num.*29.** & præsertim ob Constitutionem Clementis VIII. relatam *sup.c.*7.*q.*3. quam postea Vrbanus VIII. die 19. Iun. 1630. innouauit; prout videre est in ***bullario tom.*4. *bulla eius*** 105. quæ sic habet: ***Quantùm ad articulum eligendi Confessarium, & absoluendi à casibus reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcunque Ordinum, Congregationum, Societatisque, & Instituti Mendicantium, & non Mendicantium tam prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet constitutorum locum minimè habuisse, neque habere, nec illis vllo modo suffragari potuisse, neque posse, sed nostræ intentionis fuisse, & esse, quòd ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad Sacramenti pœnitentiæ, seu confessionis administrationem ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedi Apostolicæ quò ad sibi reseruata subiecti sint, tenore præsentium perpetuò declaramus.*** Vbi noto ex eo quòd hìc dicitur Bullam Cruciatæ non potuisse suffragari Regularibus non sequi absolutiones reseruatorum antea vi illius collatas fuisse irritas: si quidem, stante probabilitate opinionis, quòd Regulares possent vti beneficio Bullæ Cruciatæ, quæ antea supponebatur, eiusmodi absolutiones fuerunt validæ, probabilitate opinionis supplente iurisdictionem, vt in simili notat ***Diana p.*** 3. ***tr.*4. *resolut.*** 153. qui cum ***part.*1.*tract.*11.*resolut.*** 14. aliquantulùm propendisset in sententiam aliquorum Doctorum sustinentium Regulares sine licentia suorum Prælatorum posse frui beneficio Bullæ Cruciatæ; postea ***in*** 3. ***part. in addit. secund.***

eiusd. resolut. 9. visa hac Constitut. Vrbani reijcit dictam sententiam.

QVÆRES XIV. Quoties in anno debeat assignari Monialibus Confessarius extraordinarius ex decreto *Concilij Trid. sess.* 25. *de regul. c.* 10.

13 ℞. Debere deputari bis, aut ter in anno; sic enim precipit Concilium his verbis: *Præter Ordinarium autem Confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat*; sed de hoc *c. seq. sect.* 3. *subs.* 2.

QVÆRES XV. Quæ priuilegia concessa sint Monialibus quò ad absolutionem reseruatorum.

14 ℞. Cum distinctione: vel Moniales subsunt immediatè iurisdictioni Prælatorum regularium Ordinis; & possunt absolui ab omnibus ijs reseruatis, à quibus possunt absolui viri religiosi eiusdem Ordinis vigore suorum priuilegiorum; si quidem vtrique confiteantur Sacerdoti regulari, & facultas absoluendi tenore concessionis restricta sit ad Confessarios Ordinis (quod propterea diligenter obseruandum est, illud colligendo ex verbis concessionum;) & ratio est, quòd dicta priuilegia concessa sunt Religiosis Ordinis, tales autem sunt etiam Moniales illius; sicque non apparet, quo titulo eæ debeant excludi ab vsu præfatorum priuilegiorum. Vel Moniales sunt exemptæ à potestate Prælatorum regularium Ordinis immediatè subiectæ Ordinario, & confitentur apud Sacerdotes non Regulares; & sic, siquidem tenor concessionis est, vt Religiosi Ordinis possint absolui ab his, vel illis reseruatis; nulla restrictione apposita, possunt Moniales ab ijs absolui, etiam per Sacerdotes non Regulares, qui sint deputati ad earum confessiones; secùs, si tenor concessionis est, vt à predictis absolui possint per Confessarios Ordinis, aut cum aliqua alia simili limitatione: tunc enim Moniales non poterunt à præfatis absolui; cum sic facultas censeatur concessa non pœnitenti, sed Confessario regulari, qualis vtiq; non est Sacerdos sæcularis deputatus ad Monialium confessiones; vnde patet in vsu talium priuilegiorum attendendum esse tenorem ipsarum concessionum, perpendendo, num concessio sit facta Regularibus tanquam pœnitentibus, an verò tanquam Confessarij, vt paulò ante dictum est. A quibus autem possint Moniales vi suorum priuilegiorum absolui, constat ex ijs, quæ dicimus in *tract. de priuil. cap.* 2. *sect.* 1. *subs.* 2. vbi ex professo agimus hac de re, adductis varijs indultis, quæ refert *Rodriq. tomo* 1. *quæst.* 20. *art.* 22.

Quod verò spectat ad casus Episcopales puto Moniales exemptas ijs non subiacere, nisi fortè in ordine ad clausuram, moueor tum quia reseruatio est actus iurisdictionis, quæ solum exerceri potest in subditos; Moniales autem exemptæ non sunt subditæ Episcopo: tum quia locus exemptus æquiparatur loca extra territorium, vt constat ex dictis *c.* 5. *n.* 190. adeoque sicut Episcopus nequit facere reseruationem extra territorium, sic nec potest in loco exempto, monasterium autem Monialium exemptarum vtique est locus exemptus, vt patet. Dixi, *nisi fortè in ordine ad clausuram*: si enim fiat aliqua reseruatio in hac materia; tunc procedit doctrina tradita supra *c.* 6. *n.* 5. *&* 6. quam breuitatis causa hìc non repeto.

Difficultas est, an Moniales immediatè subiectæ Ordinario possint vi suorum priuilegiorum absolui à reseruatis per ipsum Ordinarium casu, quo tenor priuilegij habeat, vt religiosi Ordinis possint ab illis absolui per proprium Prælatum; siue immediatum, siue mediatum.

15 ℞. Videri posse, si tenor priuilegij habet indefinitè, quod religiosi Ordinis possint absolui à proprio Prælato; non item, si habet, quòd possint absolui à proprio Prelato regulari, seu Ordinis; & ratio diuersitatis est, quod Ordinarius respectu dictarum Monialium est quidem, & dici potest proprius Prelatus earum, non tamen dici potest Prælatus regularis seu Ordinis, sicq; mirum non est, ipsum

ipſum venire nomine proprij Prælati Monialium quò ad priuilegia prioris generis, non item quò ad priuilegia poſterioris generis: cùm aliàs priuilegium non ſuffragetur vltra intentionem concedentis verbis ſufficienter expreſſam.

Illud etiam hic poteſt controuerti, per quem Superiorem debeant Moniales abſolui ab ijs, quæ ſpecialiter reſeruantur Papæ, vt à caſibus Bullæ Cœnæ v.g.

26 ℞. Quòd cùm perpetuò impediti, ac impotentes iuxta communem DD. ſenſum poſſint per proprium Ordinarium loci, etiam extra articulum mortis, abſolui à quibuſcunque caſibus, ac cenſuris Apoſtolicæ Sedi reſeruatis, ſi ſint ſæculares; per proprios verò Prælatos regulares, ſi ſint religioſi; & ex alia parte Moniales Ordinario immediatè ſubiectæ quò ad hoc æquiparentur perſonis ſæcularibus: conſequenter dicendum eſt Moniales debere abſolui à præfatis reſeruatis, per Ordinarium quidem loci, ſi immediatè ſubſunt illius iuriſdictioni (cùm iure communi per ſe id ei competat) per Prælatum verò regularem proprium, ſi ſint exemptæ ab Ordinarij iuriſdictione: idque præſertim ex conceſſione Pij V. bullata facta Fratribus Ordinis Prædicatorum, & relati à *Rodriq. in bullario Conſtitutione Pij V. in ordine* 13. per quàm Priori Dominicano, & conſequenter etiam Prælatis aliorum Ordinum indulgetur, vt erga religioſos ſuos ſubditos pro foro conſcientiæ (per ſe ipſos tamen tantùm) omnem illam poteſtatem abſoluendi, ac diſpenſandi exerceant, quam Epiſcopi exercere poſſunt erga proprios ſubditos. Colligitur ex *Tamburino ſup. D.*16. *quæſt.*8. *num.*7. 8. *&* 9. vbi addit ex Nauarro, ac Vgolino taliter impeditos, & conſequenter Moniales ſic excuſari ab obligatione adeundi Papam pro abſolutione dictorum reſeruatorum, vt neq; teneantur id facere per alium (mittendo v.g. procuratorem, aut nuncium ad talem effectum) etiamſi commodè id facere poſſent; quod negant *Bonac. D.*1. *de cenſur. in comm. q.*3. *p.*2. *n.*4. & alij. Certè valdè rationabile ac pium eſt, vt modo dicto impediti non cogantur adire Papam ad obtinendam abſolutionem reſeruatorum; alias quippe cogerentur ad impoſſibile; cùm tamen impoſſibilium non ſit obligatio, *l. impoſſibilium, ff. de reg. iur.* quod maximè locum habet in Monialibus, quæ cum teneantur ad perpetuam clauſuram, vtique non poſſunt adire Papam, vt abſoluantur à reſeruatis, quæ fortè incurrerint, vt proinde *Homob. relatus à Diana infra Tambur. ſup. num.* 10. *Diana par.*4. *tract.*4. *reſol.*89. & ante illos *Henriquez l.*6. *cap.*10. *num.* 1. *&* 2. *Suar. D.* 30. *de pœnit. ſect.*3. *num.*9. alijque cum quibus ſentit *Bordon. reſol.*5. *num.*5. doceant Moniales, a quouis exceſſu, etiam hæreſis externæ, poſſe abſolui per Epiſcopum diœceſanum, aut per proprium Confeſſarium de eius licentia.

Quod, ſi quæras, an Moniales modo dicto poſſint abſolui à reſeruatis non ſolùm pro foro conſcientiæ, ſed etiam pro foro externo.

27 ℞. Poſſe: aliàs, enim, cùm non poſſint aliter procurare abſolutionem, & iuxta dicta ad talem effectum non teneantur vti alijs medijs; quò ad forum externum carerent remedio, eſſentque deterioris conditionis, quàm laici: quod nefas eſt credere de pia matre Eccleſia.

QVÆRES XVI. An, quo iure, & quando Moniales poſſint abſolui à reſeruatis, etiam non obtenta facultate à proprio earum Prælato.

28 ℞. Videri poſſe in caſu, quo illarum Confeſſarius petat facultatem reſeruatorum, ſiue ab Ordinario loci, ſi Monialis abſoluenda ſit ei immediatè ſubiecta: ſiue à Prælato regulari, ſi illa ſit exempta ab Ordinario. idque ex indulto Clementis VIII. facto Regularibus, quod poſtea innouauit Vrbanus VIII. ſua bulla 26. in ordine his verbis: *Quòd ſi Regularium Confeſſarijs caſus alicuius reſeruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarij illa vice pœnitentes regulares abſoluere, etiam non obtenta à Superiore facultate.* Circa cuius indulti intelligentiam illud in primis occurrit notandum quòd, dum in eo dicitur, *illa vice*, non eſt ſenſus vnumquemque Regularem vi illius non

poſſe

posse modo dicto absolui, nisi semel tantùm; sed **sensus est Confessarium pro vnaquaque vice, qua petit facultatem reseruatorum, & non obtinet, vi talis petitionis** semel tantùm posse absoluere à reseruatis suum pœnitentem: cum quo tamen stat, vt, si iterum petat, dictam facultatem, & non obtineat, iterum possit absoluere, & sic deinceps. Quæ doctrina maximè nititur illa alia doctrina, quam tradunt *Alph. de Leone de iubilæo par. 2. q. 27. num. 197. Naldus v. indulg. num. 4. Diana p. 3. tract. 4. resol.* 151. & alij, nimirum vigore Iubilæi posse quem absolui à reseruatis in posteriori hebdomada, etiam eo obtento in priori hebdomada, si repetat præscripta ad consecutionem illius: & hoc, quamuis in concessione Iubilæi sit apposita clausula taxatiua, *hac vice tantùm:* siquidem talis doctrina à fortiori habebit locum in præsenti casu, quo solùm dicitur *hac vice*, omissa dictione *tantum*: sed de hoc plura in nostro *tract. de priuil. t. 2. sect. 1. subs. 2. q. 13.*

29 Dixi in responsione, *siue ab Ordinario loci, si Monialis absoluenda sit ei immediatè subiecta;* vt innuerem, quòd, quamuis hìc proposita per se primò videatur loqui de Prælato regulari denegante facultatem reseruatorum, & Ordinarius non sit Prælatus regularis, neque respectu Monialium sibi subditarum; nihilominus probabile est sub illa comprehēdi etiam Ordinarium, quò ad Moniales ipsi subiectas: vtpotè qui verè est illarum Superior, idq; venit sub ijs verbis concessionis: *Quod si Superior dare noluerit:* præsertim cùm simus in materia fauorabili animæ (quæ maximam admittit ampliationem) & ratio præfatæ concessionis potiori ratione militet in Monialibus ex cōditione sexus fragilioribus, aliàsq; certum sit eas comprehendi sub dicta concessione: quippe quæ indefinitè loquitur de Regularibus, sub quorum nomine sine dubio veniunt etiam Moniales, vt patet.

Vtrum verò præfata concessio procedat non solùm quò ad casus Superioribus Monialium peculiariter reseruatos, sed etiam quo ad illos, quorum facultas ipsis competit iure delegationis, aut ratione necessitatis.

30 ℞. Videri procedere; cùm loquatur generaliter, ac indefinitè, sicut constat ex verbis illis, *quòd si Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus;* sicque currat regula, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi:* & illa alia, *vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus*: & illa alia, *beneficium Principis latè interpretandum est;* quæ regulæ maximè suffragantur in bonum spirituale animæ. ita docti Neoterici à me consulti, & valdè probabiliter.

Addit *Quintanad. tr. 3. sing. 26. num. 6.* ex decreto Clem. VIII. & Vrbano VIII. reuocata fuisse priuilegia concessa à Sixto IV. Carthusianis, ad hoc vt semel in anno, & à Leone X. Monialibus S. Claræ, vt quater in anno ab omnibus reseruatis absoluerentur sine licentia suorum Prælatorum (vt notat *Rodriquez to. 1. q. 26. art. 10.*) idemque esse iudicandum de similibus priuilegijs cuicumque alij Ordini antea concessis: quæ decreta adducit *Quintanad. singul. citato.*

31 *Dispensari possunt Moniales in ijs, in quibus dispensantur viri religiosi (idque siue ab Ordinario, siue à Prælato regulari, prout ijs respectiuè subsunt) & in præceptis Regulæ.*

32 *Gaudent varijs priuilegijs pro tempore Interdicti, ac cessationis à diuinis.*

33 *Afferuntur alia priuilegia, etiam maiora ad eundem effectum illis concessa.*

34 *Puellæ, quæ educantur apud Moniales, gaudent varijs indultis pro dicto tēpore.*

35 *Non tamen tenentur illis vti.*

36 *Monialium famuli tempore Interdicti admittuntur ad diuina in earum templis.*

37 *De rigore iuris Moniales eligere possunt Conseruatorem, at obstat praxis.*

38 *Si subsint Prælatis regularibus, hi benedicunt, & reconciliant illarum templa, benedicunt paramenta, & consecrant calices, &c. ad earum vsum.*

39 *Prælati ijdem, si aliàs habeant vsum baldachini, illud erigunt in earum templis.*

S 40 *Mo-*

40 *Moniales gaudent indulgentijs concessis viris religiosis in communi, ac in specie; idque etsi immediatè subsint Ordinario: quod non procedit de ijs quæ concessæ sũt Ecclesijs Ordinis: referuntur indulgentiæ à Paulo V. concessæ Monialibus: & hac occasione plura soluuntur dubia practica de indulgentijs: & refertur indulgentia Adriani VI. concessa recitantibus vespere ad 3. signa campanæ Aue Maria, de qua Indulgentia, sicut & de indulgentijs in communi plura notantur.*

41 *Tertiariæ fruuntur indulgentijs Ordinis, sed non omnes.*

42 *Ecclesia consulit libertati Monialium quo ad susceptionem habitus religiosi.*

43 *Monasteria earum resarcienda fidelium expensis.*

44 *Ecclesia opportunè succurrit illarum egestati per quandam Bullam Gregor. XIII.*

45 *Qualiter talis bulla obliget in præsentia.*

46 *Bona violantis Monialem applicantur Conuentui Monialis violatæ.*

47 *Legatum relictum fœminæ maritandæ debetur ei etiam ingredienti religionem.*

48 *Si quidem legatum relictum sit fœminæ determinatæ: Legatum item relictum pro monachatu debetur Tertiariæ: prætereà legatum factum pro dote puellæ monachandæ ei debetur, si ingrediatur monasterium nullam recipiens dotem: immò statim pro habitu religioso & similibus; item debetur, si maneat celebs in sæculo: nec videtur obstare Rota Romana: item puella, cui relictum est legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab hærede Testatoris quando intret Religionem: si Testatore viuente, intret cum dote minori solutá ex bonis ipsius Testatoris absentis, potest prætendere residuum legati: legatum pro monachandis fœminis corruptis si hæ desint, implicari potest in maritanda puella periculosa: legatum certæ puellæ vt fiat Monialis, si ea moriatur, antequam fiat Monialis non semper fit caducum.*

49 *Moniales Mendicantes veniunt sub dispositionibus factis de Mendicantibus.*

50 *Tertiariæ, etiam seorsim habitantes fruuntur priuilegijs Ordinis, si seruent aliquas conditiones.*

QVÆRES XVII. An, & per quos possint Moniales dispensari tum in impedimentis obstantibus prælationi, tum in inhabilitatibus per modum pœnæ contractis, tum in præceptis Ecclesiæ, v.g. in ieiunio, recitatione officij, &c.

31 ℞. Posse eo modo, quo possunt viri religiosi eiusdem Ordinis; & quidem per Ordinarium, si Moniales ei immediatè subiaceant, vti diximus *sup. qu.* 4. siue per proprios Prælatos regulares, si sint exemptæ ab Ordinario loci; idque iuxta priuilegia concessa Ordini, quorum vsus, sicut non debet denegari Monialibus, etiam subiectis Ordinario, vt ostendimus *q.* 1. sic nec debet concedi, nisi cum limitationibus appositis *q.* 15. quæ seruata proportione, procedunt etiam in præsenti materia. Quare, occurrente casu alicuius dispensationis, attendantur priuilegia religionis concessa ad talem effectum, & iuxtà tenorem vniuscuiusque illorum vsurpentur: ea verò proponemus, ac exponemus in *tract. de gubern. c.* 3. *sect.* 4. qui vult consulat *Cæsarubium in comp. v. Moniales, & v. dispensare*, memor magnæ illius concessionis, quam fecit Pius V. Ordini Prædicatorum, & nos retulimus hic *q.* 25 *§. illud etiam*.

Puto autem Prælatos posse modo dicto dispensare in præceptis regulæ obligantibus sub mortali: idque colligo ex *Sanch. l. 6. mor. c. 3. n. 8.* vbi supponens Prælatos regulares posse dispensare in præceptis regulæ, loquitur generaliter nec excipit præcepta obligantia sub mortali.

QVÆRES XVIII. Quibus priuilegijs gaudeant Moniales pro tempore Interdicti, aut Cessationis a diuinis.

32 ℞. Gau-

32 ℞. Gaudere illis omnibus priuilegijs, quibus gaudent viri religiosi sui Ordinis (loquendo de ijs, quorum ipsæ, habita ratione sexus, sunt capaces) sicque non obstante decreto *Concilij Trident. sess.25.c.12. de regul.* possunt Moniales tempore Interdicti generalis in suis templis dicere diuina Officia submissa voce, ianuis clausis, non pulsatis campanis, ac exclusis excommunicatis, & interdictis, facere celebrare Missas (cum præfatis tamen limitationibus) recipere Sacramenta, sepeliri ecclesiastica sepultura, & recipere ad Missas, ac Horas canonicas audiendas, necnon ad sumenda Sacramenta in suis templis certum numerum personarum, quemcunque possunt admittere viri religiosi in proprijs Ecclesijs iuxta ipsorum priuilegia à Casarubio relata in *comp.v.interdictum.* id enim inquit *Tamburin.supr.D.15.quæst.8. num.3.* operatur communicatio priuilegiorum, vt, quod conceditur Prælatis virorum religiosorum, idem & concedatur Monialium Abbatissis, seu Priorissis, dummodo ea non repugnent illarum st tui, & alioqui excludantur nominatim interdicti, ac excommunicati. Quod autem dixi posse Moniales facere celebrare Missas intellige per Sacerdotes tam sæculares, quam regulares; cùm de vtrisque sit par ratio concedente Bonifacio VIII. in *cap. Alma mater de sent. excommunic. in 6.* omnibus Sacerdotibus indiscriminatim, vt possint tempore Interdicti localis generalis celebrare in Ecclesijs quibuscunque ac monasterijs, modò seruentur limitationes superiùs propositæ. Cæterùm, quod diximus de tempore Interdicti, proportionaliter militat etiam pro tempore Cessationis à diuinis.

33 Quin etiam possunt Moniales pro tempore Interdicti localis generalis recitare diuina Officia, & facere celebrare Missas, ianuis apertis, pulsatis campanis, & interdictis etiam admissis (qui tamen non fuerint causa interdicti) non solùm in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis B. Virgin. (sicut conceditur in citato cap. *Alma mater*) sed etiam in festo Sanctissimi Sacramenti, eiusque tota Octaua vigore extrauagantis Martini V. immò ex specialibus priuilegijs Regularium etiam in festo Conceptionis, Visitationis, ac Natiuitatis Beatæ Virgin. in Natiuitate S.Ioannis Baptistæ, in festis Sanctorum respectiuè vniuscuiusque Ordinis, nec non aliorum Sanctorum, & Sanctarum, sub quorum inuocationibus earum templa erecta sunt, aut quorum corpora in ijs reposita sunt: in Hebdomada sancta, ac Resurrectionis Dominicæ, & per octauas earundem omnium festiuitatum; denique quoties aliquam ex Monialibus monasterij professionem emittit, aut in Ecclesia sepelitur; Quæ vtique sunt magna priuilegia, & referuntur à *Casarubio in compend. priuileg. v. interdictum*, cum pluribus alijs ad similem effectum concessis.

Difficultas esse poset, an puellæ in monasterijs Monialium degentes causa educationis possint tempore Interdicti, ac Cessationis à diuinis interesse diuinis officijs, audire Missam, ac recipere Sacramenta, immò & sepeliri ecclesiastica sepultura, si tunc temporis decedant.

34 ℞. Videri posse; & patet tum ex dictis *sup. c. 5. n. 192.* tum ex priuilegio bullato Eugenij IV. concesso Cistercienfibus, & relato à *Sayro l.5. de censur. cap.7. n.22.* sub his verbis: *Quòd si contingat ciuitates, terras, vel loca, in quibus monasteria, siue loca dictæ Congregationis existunt, ecclesiastico esse supposita Interdicto, ipsi tamen dictæ Congregationis Prælati, Monachi, Conuersi, Commissi, ac Capellani, necnon laici, qui intra septa ipsorum locorum pro tempore habitauerint, à præfatæ Congregationis Monachis ad id deputatis, ianuis clausis, interdictis exclusis, & submissa voce Missas, & alia diuina Officia audire, & celebrare, ac ecclesiastica Sacramenta licitè ministrare, & suscipere valeant.* quale priuilegium est illud, quod refertur in *Comp. Societatis nostræ v. interdictum* §.2. concessum pro nostris pueris, seu familiaribus, procuratoribus, & operarijs: quodque refertur §.4. sub his verbis: *Possunt nostri quoscunque familiares, &c. ad diuina admittere,*

S 4 *& Sa-*

& Sacramenta illis ministrare, eorumque corpora tumulare, vel tumulari facere, &c. prælterquàmquod Sayrus vbi supra notat quòd, cùm plures DD. testentur religiosos multis ab hinc annis præfata præstare consueuisse, vi talis consuetudinis, secluso etiam quouis priuilegio, præstari poterunt à viris religiosis, & consequenter à Monialibus, quantùm patitur conditio sexus illarum: nec obstat, quod *cap. licèt* 11. *de priuileg. in 6.* dicitur familiares conuentuum, vt tales non posse assistere diuinis Officijs tempore Interdicti, nisi speciale ad id habeant priuilegium: ibi enim est sermo de familiaribus extraneis, & non de commensalibus, & præterea puellæ, de quibus hìc, habent ad id speciale priuilegium, vt iam vidimus. ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij à me consulti.

An autem dictæ puellæ teneantur vti præfatis priuilegijs, audiendo Missam, v. g. tempore Interdicti in die festo.

35 ℟. Probabile esse non teneri: & probatur tum quia nemo obligatur vti priuilegio sibi concesso; alioqui gratia non esset gratia, sed onus, & libera facultas in obligationem verteretur: & tamen concessa in alicuius gratiam non debent retorqueri in illius odium: tum quia est iuxta intentionem Ecclesiæ, quòd omnes se componant ad abstinendum à diuinis Officijs pro tempore Interdicti vetitis, vt sic censuræ ecclesiasticæ suum vigorem non perdant. ita *Auila p.5. de censur. D.4. sect.2. d.6.* ex Victoria, Cano, & alijs viris doctis, alijque citati à *Fagund. prac.1. eccl. l.2. c.7. n.4.* qui tamen *n.5.* cum alijs DD. oppositam sustinet sententiam tanquam probabiliorem; eamque probat varijs rationibus.

Adde ea, quæ diximus de puellis degentibus in monasterijs Monialium causa educationis, procedere etiam in alijs fœminis ibidem cum debita licentia degentibus titulo famulatus, aut ex alia iusta causa.

36 Accedit quòd, cùm Eugenius IV. teste *Cæsarubio v. Interdictum 3. num.* 11. per bullam concesserit Monachis S. Benedicti Congregationis Hispaniæ, quod *tempore Interdicti generalis, aut specialis à iure, vel ab homine quomodocunque lati possint recipere ad audiendam Missam, & alia diuina Officia, quoscunque familiares, officiales, & seruitores quorumlibet monasteriorum huiusmodi, ac eis Eucharistiam, & alia ecclesiastica Sacramenta ministrare, eorumque corpora tumulare, seu tumulari facere: dum tamen nullus istorum dederit causam Interdicto; secreto tamen modo ianuis clausis, & campanis non pulsatis:* hoc eodem priuilegio gaudebunt Moniales tum Ordinis S. Benedicti, tum aliorum Ordinum, iuxtà dicta hìc *q.*1. 2. & 3. sicque tempore Interdicti in proprijs Ecclesijs quoscunque suos famulos, ac officiales admittere poterunt ad Missam, & alia diuina Officia: &, si contingat eos mori, ijs concedere ecclesiasticam sepulturam: quod est frui isto priuilegio, quantùm patitur conditio sexus fœminei. Dixi *quoscunque suos famulos, aut officiales*: vt indicarem, quòd, cùm simus in materia fauorabili, quæ debet ampliari; nomine famulorum, seu seruitorum veniunt deputati ad quotidiana obsequia tam Ecclesiæ, quam Conuentus, siue masculi, siue fœminæ; factores Vrbani, villici, ordinarij cultores horti existentis intra clausuram, alijque similes, qui iuxtà communem loquendi modum verè dici possint famuli; non item medici, chirurgi, fabri, baiuli, alijque artifices (qui, licèt inseruiant Monialibus, vnusquisque in suo genere; non ideo tamen iuxtà communem loquendi modum dici possunt famuli Monialium) non denique Syndici (quamuis aliàs hi dici possint venire nomine Officialium Conuentus, adeoque comprehensi in relato priuilegio.)

QVÆRES XIX. An Moniales possint sibi eligere Conseruatorem eo modo, quo possunt viri religiosi iuxta priuilegia sui Ordinis.

37 ℟. De rigore iuris posse, etsi obstet consuetudo in contrarium inducta, & quidè, quòd de rigore iuris possint, probatur tum quia gaudent priuilegijs concessis proprio Ordini, accommodatis ipsarum conditioni, ac statui, vt ostendimus *q.*1. & consequenter fruuntur indulto eligendi Cōseruatorem concesso viris religiosis,

vtpote illarum statui non repugnante: tum quia Pius V. *in sua Constit. 41. in ordine*, tale indultum expressè concessit Monialibus S. Dominici, vt constat ex tenore dictæ Constitutionis, in qua pluries fit mentio expressa de dictis Monialibus; quòd indultum sine dubio per viam communicationis etiam Monialibus aliorum Ordinum est commune ex dictis q. 2. Quòd, si consuetudo est in contrarium; fortè id inde prouenit, quòd, cùm plurima monasteria Monialium subiaceant Ordinario, & per consequens Ordinarium habeant in iudicem; non est cur eligant Conseruatorem in multis fungentem officio iudicis.

QVÆRES XX. An Prælati regulares possint vi suorum priuilegiorum benedicere Ecclesias Monialium sibi subiectarum, immò & eas reconciliare, si polluantur; necnon benedicere paramenta, ac consecrare calices, & altaria, aliaque id genus præstare ad vsum dictarum Monialium; si aliàs ad hæc extendatur facultas illorum.

38 ℟. Videri posse: idque etiamsi demus eorum facultatem ad Ecclesias, & res proprij monasterij, ac Ordinis esse restrictam. moueor ex indulto Leonis X. bullato, quod refert *Casarubius in comp. v. benedicere nu.* 14. his verbis: *Leo X. concessit Generalibus, & Prouincialibus, ac Custodibus, necnon, & Guardianis Fratrum Minorum Obseru. pro tempore existentibus, vt omnia, & singula eiusdem Ordinis, & Obseruantiæ Ecclesias, paramenta, & ornamenta, & alia quæcunque ad diuinum cultum, & vsum Fratrum necessaria solemni benedictione valeant benedicere: ac quòd similiter possint reconciliare Ecclesias, quæ quomodolibet sanguinis, vel seminis effusione pollutæ fuerint, &c.* Vbi noto, quòd, cum facultas huius indulti extendatur ad omnes, ac singulas Ecclesias, ac res Ordinis; & Ecclesiæ ac res Monialium verè sint, ac dici possint Ecclesiæ, & res Ordinis, cui subsunt; dicta facultas dici debet extendi etiam ad has: idque etsi dicatur *ad vsum Fratrum*: siquidem in fauorabilibus sub masculino comprehenditur fœmininum; & consequenter nomine Fratrum veniunt etiam Sorores seu Moniales Ordinis: quæ ratio procedit etiam de consecratione altarium, calicum, & patenarum iuxta tenorem aliorum priuilegiorum. Dixi *Ecclesias Monialium ipsis subiectarum*: vt innuerem secùs dicendum de Ecclesijs, ac rebus Monialium subiectarum Ordinario; quippequæ non ampliùs dici possunt Ecclesiæ, ac res Ordinis, vt patet. ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alij à me consulti.

QVÆRES XXI. An Abbates aliàs habentes vsum baldachini, & pontificalium, possint erigere baldachinum, & exercere pontificalia in templis Monialium ipsis subiectarū: non secùs ac possunt intra Ecclesiam monasterij cui præsūt.

39 ℟. Videri posse; & colligitur ex tenore decreti Sacræ Congregationis relati à *Barbosa de offic. Episcop. allegat.* 80. *num.* 18. quod decretum, cùm præscribens modum exercendi pontificalia dicat, *quando solemniter in proprijs eorum Ecclesijs celebrant*, vtique comprehendit etiam Ecclesias Monialium dictis Abbatibus subiectarum; quippequæ re vera sunt Ecclesiæ Ordinis adeoque dici possunt *propriæ eorum*, idest dictorum Abbatum. ita Naldus, Baldellus, Bordonus, alijq; à me consulti, & probabiliter: nisi adsit consuetudo in contrarium, cui contrauenire deseruiret ad excitandas tricas, quas regulariter expedit euitare.

QVÆRES XXII. Quæ indulgentiæ concessæ sint Monialibus.

40 ℟. Concessas esse illas omnes indulgentias, quæ concessæ sunt tam Religiosis in communi iuxtà Pauli V. constitutionem editam 23. Maij 1606. à nobis latè explicatam in *tract. de priuil. c. 5. sect. 5. subs. 1. per totum* (qua, reuocatis omnibus, & singulis indulgentijs aliàs concessis Regularibus, aliàs plures de nouo concedit) quā in specie Religiosis sui Ordinis: his enim omnibus indulgentijs frui possunt Moniales, si impleant ea, quæ præscribuntur ad eas consequendas: illis quidē vigore citatæ Constitutionis Pauli V. quæ §. 18. loquens de Monialibus sic habet, *Volumus autem, vt omnes supradictæ indulgentiæ, & gratiæ Religiosis regularibus*

cuiuſuis Ordinis tam monaſtici, quàm mendicantis dumtaxat conceſſa, etiam omnibus Monialibus cuiuſuis regulæ approbatæ, & intra clauſtra cum 3. votis ſolemnibus viuentibus, & perpetuam clauſuram ſeruantibus tam Ordinarijs locorum, quàm etiam Regularibus cuiuſcunque Ordinis, regulæ, & Inſtituti ſubiectis ſuffragentur: iſtis vero ex vi communicationis priuilegiorum, & gratiarum ſui Ordinis, de quibus eæ participent tanquam vera membra illius vtpote profitentes eandem regulam, ac Inſtitutum: idque ſtando in iure communi etſi alioqui ſubiaceant immediatæ iuriſdictioni Sedis Apoſtolicæ, aut Ordinarij loci; non enim æquum eſt ex eo quòd fuerunt priuatæ priuilegio exemptionis ab Ordinario loci, eas priuari etiam gratijs, ac priuilegijs, quibus antea fruebantur, dum eſſent modo dicto exemptæ; ſicut oſtendimus *ſup. q.* 1. qua de re *Portel. p.* 2. *reſp. mor. caſu* 14.

Quòd, ſi quæras, quas indulgentias lucrentur Moniales vi bullæ Pauli V. ſuperiùs adductæ.

℟. Lucrari indulgentiam plenariam in ſuſceptione habitus religioſi: in emiſſione profeſſionis; in feſto principali Ordinis (quod eſt feſtum Sancti Fundatoris, aut aliud ſimile vniuerſaliter celebrari ſolitum, vt feſtum Circumciſionis D. N. in Societate Ieſu) & in articulo mortis; item ſi confeſſæ communicent, audita prima Miſſa alicuius Sacerdotis regularis, ſiue eiuſdem, ſiue alterius Ordinis, item ſi per 10. dies faciunt exercitia ſpiritualia iuxtà formam præſcriptam in ipſa bulla Pauli; item ſi confeſſæ, & ſacra communione refectæ ſaltem per 2. horas orent in expoſitione 40. horarum facta à Superiore pro generali viſitatione monaſterij. Lucrantur verò omnes indulgentias ſtationum Vrbis, ſi deuotè viſitent propriam Eccleſiam, ibique orent; item lucrantur quinque annos indulgentiæ, & totidem quadragenas, ſi ſingulis diebus ante Altare propriæ Eccleſiæ quinquies recitent orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam; nec non 10. annos, & totidem quadragenas, ſi per menſem vacent orationi mentali ſingulis diebus per mediam horam, & præterea in vltima Dominica dicti menſis confeſſæ ſacram recipiant Communionem, item lucrantur annos 3. & totidem quadragenas, ſi piè, ac religiosè in capitulo ſe accuſent de commiſſis defectibus.

Addo hìc obiter Moniales, & quoſcunque alios fideles, ſiue ſæculares, ſiue regulares quotidie lucrari indulgentiam plenariam ab Adriano VI. conceſſam; ſi ad tria ſigna campanæ poſt Solis occaſum dari ſolita recitent *Aue Maria* cum verſu *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum caro factum eſt &c.* hæc enim indulgentia non fuit à Paulo V. reuocata in generali reuocatione indulgentiarum Regularibus conceſſarum: cùm in ea comprehenſæ fuerint tantùm indulgentiæ conceſſæ ſolis Regularibus; & hæc conceſſa fuerit pro vniuerſis fidelibus, teſte *Rodr. in comp. q.* 77. *n.* 51. *iuncto n.* 17. Quòd volui hìc adnotare, vt Monialium Confeſſarijs ipſis talem ac tantum theſaurum detegant, curentque vt eæ fruantur gratia adeò ſingulari.

Ad cuius Indulgentiæ explicationem placet aliqua notare; & quidem 1. illam ſolum acquiri ad tria ſigna, quæ poſt Solis occaſum dantur campana; non item ad ea, quæ dantur primo mane, aut in meridie; cum in tenore indulgentiæ exprimatur; quo tempore obtineatur hæc indulgentia, & alioqui conceſſio indulgentiæ extendi non debeat vltra mentem concedentis expreſſam verbis.

Noto 2. ad lucrandam hanc Indulgentiam non videri neceſſarium, vt poſt trium ſalutationum Angelicarum recitationem dicatur oratio *Gratiam tuam quæſumus,* licèt à pluribus dici ſoleat: de hac enim non fit mentio neque in tenore conceſſionis, neque à Doctoribus illam referentibus; & aliàs ſine ſufficienti fundamento multiplicari non debeant obligationes.

Noto 3. hanc Indulgentiam non acquiri, ſi recitatio precum præſcriptarum nota-

notabiliter anticipetur, aut postponatur; ea quippe est affixa certo tempori in eius reuerentiam, adeoque seruari debet circumstantia temporis; vtpotè substantialis: quod non procederet, si leuis esset antepositio, aut posspositio; cùm de minimis non curet Prætor; & quod parum distat, nihil distare videatur.

Cùm autem occasione indulgentiarum, quæ interdum proponuntur Monialibus obtinendæ; varia ipsis occurrere dubia soleant de illis, quorum resolutionem petunt à suis Confessarijs; in horum gratiam aliqua de Indulgentijs magis practica hîc placet proponere; vt ex horum solutione illi habeant, vnde faciliùs proposita à Monialibus dubia resoluant.

Assero ergò 1. indulgentiam plenariam dici illam, per quam omnis pœna pro peccatis luenda in Purgatorio remittitur; indulgentiam verò 7. annorum v. gr. dici illam, per quam remittitur tanta pœna peccatis debita, quanta deleretur per pœnitentiam 7. annorum factam iuxtà Canones antiquos Ecclesiæ. *Laym. l.5. tract.7. c.3. num.1.*

Assero 2. ad hoc vt Monialis consequatur per totum effectum indulgentiæ plenariæ requiri, vt priùs ei sit remissa omnis culpa, etiam venialis; vnde fit, vt, si maneat Monialis affecta erga aliquod peccatum veniale, non consequatur totum effectum plenariæ indulgentiæ: cùm non obtineat remissionem pœnæ respondentis illi peccato veniali; vt bene *Laym. c.6. n.2.*

Assero 3. quòd si operis iniuncti ad obtinendam indulgentiam pars tantùm minima omittatur: probabile putat *Filliuc. tr.8. p.3. n.153.* non impediri effectum indulgentiæ; cùm in moralibus parum pro nihilo reputetur; quod tamen non procedit, si pars omissa, quæ in se est leuis, sit grauis respectiuè ad alias, vt si semel omittatur *Pater & Aue* in quinque denis recitandis.

Assero 4. ad obtinendam indulgentiam sufficere, si fiat opus, vti est secundùm substantiam, siue ex obiecto bonum; etsi vitiosum sit ratione alicuius circumstantiæ: eò quòd sit factum v.g. ex vana gloria *Suar. D.52. de pœnit. sect.6. num.2.* contra alios; quorum opinio in praxi amplectenda videtur.

Assero 5. absolutè non requiri, vt opus iniunctum pro indulgentia impleatur in statu gratiæ, sed sufficere quòd Monialis sit in Dei gratia, quando opus consummatur in tempore, quo obtinenda est indulgentia: tunc enim necessaria est gratia; non quidem propter opus, sed propter fructum; idest ad consecutionem indulgentiæ. *Laym. sup. ex Soto, S. Anton. & Nauar.* monens esse valdè consultum, ac expediens totum opus in gratia implere.

Assero 6. ad obtinendam indulgentiam sufficere intentionem habitualem, ac interpretatiuam; qua Monialis præsumitur velle sibi in spiritualibus consulere eo meliori modo, quo potest; non autem requiri actualem intentionem illam lucrandi: cùm id non exigat natura indulgentiæ, & in concessione illius solùm dicatur indulgentiam talem consequendam fore ab ijs, qui talem Ecclesiam tali die visitauerint: quod totum præstare potest Monialis, etsi ignoret, aut non aduertat illa die concessam fuisse illam indulgentiam, ideoque non habeat actualem intentionem lucrandi illam *Laym. sup. n.5.* alijque quos citat, & sequitur *Diana p.5. tract. 12. resol.6.*

Assero 7. quod, quando conceditur indulgentia *Pœnitentibus, & confessis*: seu *contritis, & confessis*: non necessariò requiritur confessio, sed sufficit contritio perfecta: cùm verba illa iuxtà subiectam materiam possint intelligi distributiuè; vt per ea Papa intendat concedere indulgentiam fidelibus, dum præmittant contritionem, aut confessionem. *Card. de Lugo D.27. de pœnit. nu.94. ex Suarez*, alijque apud *Dianam sup. resol.30.*

Assero 8. in casu, quo confessio Sacramentalis verè requiratur ad consecutionem indulgentiæ; non ideò teneri confiteri illum, qui habet solùm venialia: cùm Ecclesia non soleat præcipere confessionem venialium; & confessio absolutè

sumpta intelligatur tantùm de confessione mortalium. *Fillincius tr.8. par.3. nu. 145. ex communiori DD. sententia* monens contrariam in rigore esse tutiorem.

Assero 6. indulgentiam concessam sumentibus Eucharisticam communionem tali die, obtineri ab eo, qui 4. ante diebus communicauit, etsi iterum non communicet: dum modò non habeat conscientiam peccati m. *Portellus de dub. reg. v. indulgentia n. 5. ex Comitolo l.1. resp. mor. q. 39.* à quibus non dissentit *Card. de Lugo sup. n.93.*

Assero 10. videri probabile, quod eodem opere possit quis lucrari diuersas indulgentias vijs diuersis concessas (vt si quis dicat Rosarium habens plures benedictiones, & secundùm quamlibet illarum sint concessi mille anni indulgentiæ) simpliciter enim fit, quod vnaquæque benedictio postulat, nempe recitatio Rosarij; & aliàs non apparet, cur indulgentia obtineatur potiùs vna via, quàm alia. *Fillincius sup. n.167. Card. de Lugo n.92. Laym. sup. c.6. nu.6. Nald. v. indulgentia n.4.* alijque apud *Dianam p.5. tract.12. resol.11.* qui tamen oppositam sententiam dicunt esse probabiliorem; requiri scilicèt plura opera ad consequendas plures illas indulgentias: cùm opus bonum plerumque adiungi soleat in concessione indulgentiarum ad supplendam causam illarum; qui finis vtique non obtinetur ita benè, si vno opere exhibito plures indulgentias similibus rebus promissas lucrari liceat, excipe, nisi opus præscriptum sit tale, quod eodem die non possit, aut non soleat repeti: vt ieiunium, communio Sacramentalis &c.

Assero 11. posse Monialem, si quo tempore audit Missam, simùl recitet Horas canonicas: lucrari indulgentias concessas audientibus Missam, & concessas recitantibus horas: nam sic verè implentur opera præscripta ad plures indulgentias; & alioqui circunstantia eiusdem temporis non impedit illarum consecutionem; cùm sit extrinseca actibus, qui fiunt, & teste *Sanch. l.1. mor. c.14. n.12.* eodem tempore audiri possint plures Missæ debitæ ex varijs titulis: v.g. ex præcepto Ecclesiæ, & ex voto *Bonac. d.6. de leg. q.1. p.5. n.31.*

Assero 12. quòd, licèt *Angelus Rosella, Villalobos*, & alij relati à *Diana par.2. tract.11. resol.104.* sustineant indulgentiam concessam pro tali die alicui Ecclesiæ posse sæpiùs obtineri, si Ecclesia pluries visitetur visitatione multiplici moraliter (qualis non fieret, si quis millies ingrediendo, & egrediendo intraret eandem Ecclesiam:) id tamen negat *Card. de Lugo sup. n.96. ex Suar. & Bonacina*: alioqui concedens *n.95.* indulgentiam perpetuam concessam visitantibus aliquam Ecclesiam absque temporis determinatione (dicendo v. gr. *Quicunque visitauerit talem Ecclesiam, indulgentiam plenariam consequatur*) acquiri pluries eadem die, si pluries illa Ecclesia visitetur modo supra dicto. Quod admittit *Cardinalis* etiam in casu, quo indulgentia concedatur pro pluribus diebus ad commoditatem fidelium, qui nequeunt eadem die concurrere, vel ad fouendum concursum, ac celebritatem in ea Ecclesia; (qualis est indulgentia concessa nostris Ecclesijs in vltimo triduo bacchanalium:) Imò hoc idem admittunt de indulgentijs stationum *Trullench. in bullam Cruc. l.1. §.6. d.4. n.2. & Diana p.1. tract.11. res.20.*

Assero 13. effectum indulgentiæ obtineri in primo instanti, in quo impleta est conditio præscripta ad illam obtinendam: hoc autem instans est illud, in quo totum opus requisitum ad indulgentiam omninò consummatum est; & est primum instans, in quo impleta est conditio prædicta; etsi aliàs sit primum instans non esse præcedentis operis, quatenus fit successiuè. *Fillinc. sup. n.139.* vbi affert alium modum explicandi tale instans.

Assero 14. indulgentiam plenariam religiosis concessam in morte non esse solùm pro illo instanti, quod est primum non esse vitæ humanæ, in quo potest haberi effectus indulgentiæ, etsi anima sit separata; sed etiam pro illo instanti, quod est tam propinquum illi, vt mors iam sit naturaliter ineuitabilis; quod autem ex his fit, incertum est, *Fillincius tract.8. p.3. num.139.* Notat autem *Bonac. sup. p.9.*

*p.8. num.*12. quòd, quando ad obtinendam hanc indulgentiam requiritur Confessarij ministerium; ea obtinetur non solùm in vero mortis articulo (sicut re... vera obtin tur, quando in eius concessione nullum talem præscribitur ministerium) sed etiam in quomodolibet præsumpto, ac probabili mortis periculo; quando scilicet Medicorum iudicio infirmus debet confiteri ad recipiẽdum Viaticum; aliàs inanis sæpè redderetur talis concesso, cùm non raro mors superueniat, priusquàm possit constare de vero mortis articulo. Quod idem docet *Suar, to.4.de relig.tract.8.l.2.c.19. n.13.* addens quòd si infirmus in hoc posteriori euentu consequatur indulgentiam, & non moriatur; potest illam obtinere iterum,atque iterum in quolibet simili euentu vsque ad verum mortis articulum; idque ex præsumpta voluntate concedentis;in quo non dissentit *Bonac.sup.n.*11.citans pro se *Cordubam*,idque probans duabus rationibus, quæ apud ipsum videri possunt.

Assero 15. quòd, quamuis *Filliucius sup. num.* 140. *ex Paludano, Henriquez, & Syluestro Bonac. supr. par.5. num.13.& Diana par.5. tract.2. resolut.4.ex Granado*, alijque putent probabile esse effectum indulgentiæ, qui tempore debito impeditur ex defectu gratiæ, recedente postea fictione, obtineri: proportionaliter vt dicunt Doctores de satisfactione sacramentali facta in peccato m.idque ob plures rationes adductas à *Filliucio*. probabilius tamen, ac tutius, est indulgentiam, recedente fictione, non habere effectum. Ducor quod i dulgentiæ tantùm valent, quantùm sonant; cùm ergò communiter indulgentia soleat concedi confessis, aut contritis; non comprehendit eum, qui tempore debito non est contritus; siquidem ad obtinendam indulgentiam conditio impleri debet intrà tempus definitum in concessione. *Suarez D.* 52. *de pœnit. sect* 2. *nu.*12. *& seq. Cardin. de Lugo D.*27. *de pœnitent. num.*84. *Bonac. sup. & alij*.

Assero 16. lucrantem indulgentiam plenariam simpliciter, & absolutè liberari ab obligatione implendi pœnitentias à Confessario sibi impositas;cùm hæ imponantur vt pœna ad satisfaciendum pro peccato, ac proindè sublato debito totius pœnæ (pro vt fit per consecutionem indulgentiæ plenariæ)cesset fundamentum præfatæ obligationis. *Cardin. de Lugo num.*22. ex communi Doctorum..., hinc inferens Confessarium, si reperiat pœnitentem non impleuisse multas pœnitentias ex anteactis confessionibus, posse non auditis prioribus peccatis, illas commutare in aliquam indulgentiam plenariam acquirendam ab ipso pœnitente; imò pœnitentem ipsum, si sit doctus, posse ex se facere talem commutationem; cùm id fiat per meram subtractionem materiæ, vt iam diximus. quamuis aliàs consulendum sit semper pœnitenti, vt pœnitentias impositas, quòd potest, adimpleat. Quin etiam ille tenetur omninò implere pœnitentias sibi iniunctas in remedium ac præseruationem; non obstante quòd obtineat indulgentiam plenariam: cùm hæc proximè non deseruiat ad illum præseruandum à peccato; vt benè notauit *Bonacin. D.5.de Sacramen.q.5.sect 3.p.4. num.9.*

Quod autem dixi lucrantem indulgentias posse liberari ab obligatione implendi pœnitentiam Sacramentalem iniunctam à Confessario; videtur procedere... etiam in casu, quo indulgentia hic, & nunc concessa si partialis; dummodò prudenter (etsi non certò) iudicari possit æqualis satisfactioni debitæ peccatis, pro quibus dicta pęnitentia imponitur: vt si sit indulgentia mille annorum v. gr. sit enim procedit doctrina data §. præced.

Assero 17. translato festo, non transferri indulgentiam in honorem illius concessam: quippeque ex intentione concedentis est affixa certo diei: ideoque sine speciali indulto nequit transferri: *Fagund.prac.2.Eccl.l.1.c.2. n.*10. & ante illum. *Azor.p.2.l.1. c.28. q.8.*

Aduerto 18. indulgentias à Papa concessas fidelibus viuis non posse applicari defunctis; nisi id in specie concedatur ab ipso Papa;indulgentia enim pendet non minùs à voluntate, quàm ab authoritate concedentis, *Layman l.5. tr. 7. n.2.*

Ass...

Assero 19. existentem in peccato mortali posse lucrari indulgentiam pro defunctis; cùm ratio satisfactionis, quæ præstatur per indulgentiam, non sit opus illius, qui existit in peccato, sed thesaurus meritorum Christi, ac Sanctorum; & opus particulare, per quod applicatur indulgentia, fiat nomine Ecclesiæ, in qua non deest gratia. *Filliuc. tr. 8. p. 3. num. 313. Portell. de dub. regul. v. indulgentia pro iubilæo n. 24. Nald. v. indulgentia num. 7.* & aliquos citat, & sequitur *Diana p. 5. tract. 12. resol. 38.* monens in tali casu non dici malum satisfacere pro alio, sed solùm facere opus, ob quod Papa impertitur satisfactionem Christi, & Sanctorum.

Assero 20. in materia indulgentiæ sequendam esse opinionem tutiorem siquidem opinio probabilis, & bona fides non operantur, quòd Papa in hoc, aut illo euentu concesserit indulgentiam, si ipse re vera id non intendit; quòd indicat *Diana p. 3. tr. 4. resol. 153.* & est benè aduertendum.

Assero 21. (loquendo de indulgentijs, quæ obtinentur ex vi numismatis Rosarij, aut imaginis habentium indulgentias v. g. S. Caroli) non videri simpliciter necessarium, quòd obtinens indulgentiam habeat numisma, aut Rosarium apud se; ita vt actu illa penes propriam personam habeat in eo loco, in quo lucraturus est indulgentiam, v. g. in templo, vbi communicat: sed sufficere, quòd illa habeat domi; proportionaliter vt dicit *Bonac. de censur. in particul. D. 1. q. 22. p. 7. nu. 2.* obligationem detinendi apud se Bullam in Cœna Domini contentam in tenore ipsius bullæ impleri sufficienter ab ijs, quos adstringit, si illam habeant in propria domo; res enim dicitur penes me esse, quæ est in domo mea *l. Titia cum testam. §. Caius de Legat. 3.* sicque in re præsenti sentire Cardinalem de Lugo audiui à viro fide digno: etsi iuxtà dicta *§. precedenti* tutius sit illa habere apud propriam personam.

Assero 22. non videri repugnare, quòd idem numisma, aut Rosarium habeat indulgentias, seu benedictiones diuersi generis, vt indulgentias S. Caroli v. g. & indulgentias quinque Sanctorum institutas à Gregorio XV. idque satis apertè insinuant *Filliucius sup. num. 167.* dum ait *Vt si quis dicat Rosarium, quod habeat plures benedictiones*: nec apparet, ex quo capite id repugnet: sicque docti recentiores nobiscum in hoc sentiunt, imò & in praxim deducunt hanc doctrinam.

Assero 23. casu, quo Rosarium habens indulgentias amittatur, & loco illius subrogetur aliud cum ijsdem indulgentijs iuxtà facultatem ad id concessam à Papa: si posteà inueniatur prius Rosarium, hoc non retinebit ampliùs indulgentias, sed has habebit Rosarium subrogatum; cùm sic verificata fuerit conditio, vt posset aliud Rosarium subrogari (nempè quòd prius fuerit amissum) & aliud legitimè fuerit subrogatum, sicque in priori Rosario cessauerit indulgentia. *Card. de Lugo sup. n. 151.* monens tamen in isto casu tutius, esse retinere vtrumque Rosarium.

Assero 24. quod si cui Moniali concedantur plures benedictiones indulgentiarum de more applicandæ Rosarijs, granis, imaginibus &c. & ea moriatur, dictis benedictionibus nondum applicatis, nec delegata alteri facultate applicandi illas; neque Superiorissa talis Monialis, nec alius, quibus constet de hoc, poterunt facere posteà talem applicationem: cùm concessio dictarum benedictionum sit priuilegium personale, adeoque definat cum ipsa persona, ita *Baldellus, Bordonus, Zanettus, & alij docti viri à me consulti* aliàs concedentes præfatam Monialem ante mortem potuisse delegare facultatem applicandi illas benedictiones; &, si delegasset, tunc delegatos validè illas applicaturos post mortem illius; quod item docet *Pasqualig. tom. 1. decis. 492. & 493.* Quam tamen assertionem puto non procedere in casu, quo ea subdelegatio ante mortem à delegato fieret alicui absenti per scriptum, qui proindè illam non posset acceptare, nisi post mortem subdelegantis;

gantis;

gantis; cum iurisdictio delegata sit accessoria gratiæ factæ, &, sicut gratia facta non perit morte concedentis, sic nec pereat dicta potestas accessoria, vtpote sequens naturam gratiæ principalis; vt notat *Sanch.l.8.de matr.D.28.n.43.* alijs citatis, hoc idem expressè *n.36.* docens etiam de morte subdelegantis.

Assero 25. benedictionem indulgentiarum applicatam Coronæ Virginis non cessare in casu, quo Corona conuertatur in tertiam partem Rosarij; cùm adhuc maneat materia capax talis indulgentiæ, quam suppono esse applicabilem & Coronis, & Rosarijs: idque censeo procedere in euentu, quo benedictio fuisset applicata tertiæ parti Rosarij, & hæc conuertatur in coronam integram Virginis: cùm per talem conuersionem parua fiat additio, & aliqui principale trahat accessorium: Idem puto procedere in casu, quo benedictio applicata sit Crucis Carauaccæ ver. grat. & hasta illius superior transuersalis frangatur; nam benedictio fuit applicata Cruci non quatenus est Crux Carauaccæ, sed quatenus est Crux, qualis manet etiam post dictam fractionem. Quòd si mihi surripiatur Rosarium habens benedictionem, & ego putans me illud amisisse benedictionem applicem iuxtà concessionem Papæ alteri Rosario, vi Rosarij surrepti non acquirerentur indulgentiæ; cùm facta hac posteriori applicatione benedictio cesset in priori Rosario.

Assero 26. quod si concedatur Indulgentia confessis, & sacra communione refectis, qui Defunctorum Officium v.g. recitauerint; si quis Officium hoc recitant ante communionem (v.g. per horam) probabile est hunc non lucrari indulgentiam; cum tenor concessionis supponat præmitti communionem dicta recitationi, & indulgentia tantum valeat, quantum sonat; etsi alij oppositum putent esse probabile ex *Sá v.indulg.num.13.* dicente, cum dicitur in Iubilæo, vt quisq; ante omnia confitentur, sufficere intra tempus Iubilæi confiteri.

Assero 27. quod si concedatur Indulgentia ijs, qui confessi & sacra communione refecti Officium B. Virginis recitauerint; & tu Matutinum dicti officij recites vespere diei præcedentis diem confessionis, & communionis faciendæ in præsenti casu: probabile est te consecuturum esse talem indulgentiam: dato vsu in Ecclesia legitimè inducto, quod Matutini recitatio modo dicto anticipetur; & admissa doctrina *Sanch. l.4. mor. c.11. n.31.* quod, quando non constat de speciali alia intentione vouentis, votum non aliter obligat in quauis materia, quam si lex esset à Deo, vel ab Ecclesia de ea re; quæ doctrina proportionaliter videtur procedere in præsenti casu; maximè cum præscriptio officij recitandi sit veluti quædam lex lata ab Ecclesia ad lucrandam Indulgentiam, idest à Papa, qui est caput ipsius Ecclesiæ; adeoque præsumi possit eum in casu hoc non intendere aliter obligare ad Officium B. Virginis, quàm in alijs casibus obliget Ecclesia ad officium.

Dubium maius est, an Moniales immediatè subiectæ Sedis Apostolicæ, aut Ordinario possint in suis templis exponere indulgentias Ecclesijs Ordinis concessas pro sæcularibus (v. g. indulgentiam Portiunculæ, loquendo de Monialibus Ordinis Minorum.)

℞. Non posse; cùm tenor concessionis præcisè loquentis de Ecclesijs Ordinis ad illas non extendatur: quippe quarum templa verè dici non possunt Ecclesiæ Ordinis, vtpote exempta à potestate ordinis: sicque audio communiter practicari. Quod tamen non procedit de indulgentijs, quæ sint concessæ religiosis Ordinis; cùm præfatæ Moniales adhuc verè sint Moniales proprij Ordinis (siquidem tenentur seruare regulam sui Ordinis) & aliàs versamur in materia fauorabili animæ, quæ debet ampliari: sicque diximus à Monialibus Ordinis acquiri indulgentias concessas religiosis sui Ordinis.

An autem Moniales Tertiariæ frui possint indulgentijs, quæ concessæ sunt religiosis sui ordinis per peculiaria indulta.

41 R. Poſſe, ſi iuxtà dicta *q.* 7. virginalem, ſeu cœlibem vitam ſub expreſſo voto ducant, & aliàs impleant præſcripta ad dictarum indulgentiarum conſecutionem. conſtat ex conceſſione bullata Sixti IV. relata à *Lezanato.2.c.14. n.26.* in qua indulgetur Tertiarijs Ordinis Carmelitarum, vt gaudere poſſint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quàm omnibus libertatibus, immunitatibus, indulgentijs,& alijs priuilegijs quibuſcunque præfato Ordini conceſſis,& impoſterum concedendis. Vbi notandum,quòd,cùm iſta conceſſio indefinitè loquatur de Tertiarijs, comprehendit etiam Moniales Tertiarias; &, cum in ſpecie exprimat indulgentias, non eſt dubitandum, quin illæ etiam in ea includantur; quamuis aliàs ſub generali priuilegiorum communicatione non veniant indulgentiæ. Dixi, *ſi virginalem, ſeu cœlibem vitam ſub expreſſo voto ducant*, quia Leo X. in Conc.Lateranen.ſtatuit eiuſmodi indultum non ſuffragari Tertiarijs non viuentibus collegialiter, aut non habitantibus cum clauſtralibus, ſi ſint viri, vel certè vitam virginalem, ſeu cœlibem non ducentibus ſub expreſſo voto, ſi ſint fœminæ.

QVÆRES XXIII. Qualiter conſulat Eccleſia libertati Monialium quò ad ſuſceptionem ſtatus religioſi.

42 R. Conſulere prohibendo ſub pœna excommunicationis maioris ipsò factò incurrendæ,quæ lata eſt in *Conc.Trid.ſeſſ.25. de regul. c.18.* ne quis quomodocunque cogat quamcunque mulierem inuitam, præter quàm in caſibus in iure expreſſis ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque religionis, vel ad emittendam profeſſionem: imò & eidem pęnæ ſubijciendo eos, qui conſilium, auxilium, aut fauorem hac in re dederint quinque ſcientes eam non ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquo modo ei actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint; ſed de hoc plura *c.3.ſect.1. q.15.*

QVÆRES XXIV. Quorum expenſis reſarciri debeant Monialium monaſteria, ſi redditus, aut eleemoſynæ ipſarum ad id non ſufficiant.

43 R. Debere reſarciri fidelium eleemoſynis, aut certè, his deficientibus,ſumptibus conſanguineorum ipſarummet Monialium, qui vtique ad id poterunt compelli ab Ordinario,durante in ijs vinculo conſanguinitatis,& conſequenter obligatione, quàm habeant illas conſeruandi in debita honeſtate, iuxtà *c.ſi quis dereliquerit d.*30. quòd ſi conſanguineorum facultates non ſufficiant, vtpote inopia laborantium, tunc ad talem reparationem adſtringi debet is, cuius auctoritate, aut potius voluntate monaſterium extructum eſt: ſi quidem præuidere potuit talem caſum, & præſumitur tacitè voluiſſe ſe ad id obligare; vt benè notauit *Barboſa alleg.*102.*de offic. Ep. n.*10. quem ſequuntur *Tambur. D.*18. *de iure Abbatiſſ.q.1.n.*10. & alij.

QVÆRES XXV. An, & qualiter Eccleſia ſoleat ſuccurrere indigentiæ Monialium, quòd ad bona temporalia.

44 R. Succurrere; prout hic, & nunc cenſetur magis expedire iuxtà occurrentes circunſtantias; quo modo Gregorius XIII. die 30. Ianuar. 1572. ad occurrendum præſentibus neceſſitatibus Monialium in ſua Conſtitutione *Deo ſacris*,quæ eſt 8. in ordine, ſtatuit, vt quicunque ſolebant pauperibus Chriſti aliquas eleemoſynas ſingulis annis, menſibus, hebdomadis, aut diebus facere ex fructibus, redditibus, ac prouentibus eccleſiaſticis, vel etiam tenebantur ex teſtamento, vltima voluntate, vel alia diſpoſitione etiam inter viuos, aliquales huiuſmodi eleemoſynas facere, dimidiam partem talium eleemoſynarum, ac elargitionum quocunque tempore, & modo diſtribui ſolitarum, etiamſi ſpeciali nota dignæ, & ſecundùm pias defunctorum, aut aliorum voluntates ſub certa forma ab eis in teſtamento, vel alia quacumque diſpoſitione diſtribuendæ eſſent, tenerentur dare, ac diſtribuere Monialibus etiam Tertiarijs ſub ſolemni religionis voto, &

per-

perpetua clausura de cætero viuentibus in terris, & locis, & quorum pauperibus tales eleemosynæ aliàs erant distribuendæ: & quidem absque vlla earum petitione, exactione, ac conquisitione, aliave Sedis Apostolicæ iussione (dummodò tamen præfatæ eleemosynæ in certas personas, nec ad certos vsus pios alios, quam victus, ac alimenta pauperum non forent distribuendæ) idque donec numerus Monialium prædictarum (qui per ipsos locorum Ordinarios, etiam in monasterijs ab illorum cura, ac regimine quomodocunque exemptis cum illarum Superiorum interuentu stabiliri, & ordinari iubebatur, nunquam postea excedendus) ita esset imminutus, vt reliquæ Moniales, ac Tertiariæ proprijs redditibus monasteriorum ipsorum, aut consuetis eleemosynis commodè possent sustentari: ita tamen, vt, decentibus singulis ex tribus earundem Monialium partibus; tertiæ quoque earundem eleemosynarum partis distributio, & sic successiuè in totum extinguatur, atque in pristinum statum sub debitis, aut solitis oneribus reuertantur, & remaneant, ita Gregorius XIII.

Vbi quis quærere posset, an obligatio præsentis Constitutionis etiam hodie vrgeat, si dentur aliqua monasteria Monialium, quibus desint necessaria ad sustentationem ratione paupertatis, qua etiam modò præmantur.

45 ℞. Non vrgere, si ista indigentia suborta est, postquàm iuxta citatæ Constitutionis tenorem monasteria redacta sunt ad illum numerum Monialium, vt, quæ superessent, commodè sustentari possent ex redditibus, aut eleemosynis ipsorum monasteriorum. moueor ex verbis illis, *ita tamen vt decedentibus singulis, &c.* quæ adduximus ex præfata Constitutione; sic enim iam extincta est dicta obligatio: quòd si semel extincta est, non apparet, vnde possit reuiuiscere: maximè, cùm in materia obligationis stricta semper fieri debeat interpretatio; sicut benè notauit *Sà v. interpretatio num.2.* & constat ex *cap.1. de iureiur. in 6.* consentit item praxis ferè communis satis apertè indicans Constitutionem illam Gregor. XIII. non esse ampliùs in vsu, estò plura Monialium monasteria graui paupertate laborent; quod est signum eius obligationem cessasse; aliàs Ordinarij locorum; ad quos maximè spectat cura Monialium magis insisterent eius executioni, alioqui optimè agnoscentes grauem illarum paupertatem: quod tamen non faciunt.

Addit *Barbosa lib. 1. iur. eccles. capit. 44. numer. 66.* Sacram Congregationem 15. Aprilis 1592. declarasse ad succurrendum indigentiæ Monialium tempore penuriæ recipiendas esse puellas ad religionem cum dote duplicata; applicandam illis tertiam partem eleemosynarum, quæ applicantur locis pijs, cùm extensione citatæ bullæ Gregorij XIII. mittendas denique Moniales ipsas ad quæstuandum, necnon earum consanguineos cogendos esse vt ipsis subueniant.

QVÆRES XXVI. Quo casu monasterio Monialium applicari debeant bona illius, qui Monialem illius carnaliter cognoscit.

46 ℞. *Tamb.D.11.de iure abbatiss.q.2.n.6.ex Farin.de delict.carnis q.146.§.sacrilegium n.10.& Homob.p.2. cas.resc.4.sect.1.* deberi applicari, si in casu proposito interueniat vis, aut raptus; idque ex *l.raptores,C.de raptu virginum, Auth. de raptis mul.collat.9.* alijque iuribus relatis ab *Azor.p.3.l.3.c.15.* generaliter addicentibus bona omnia raptoris mulieri raptæ,dum modò rapta non consentiat in matrimonio cùm raptore; quòd si ipsa sic consentiente,bona applicantur parentibus raptæ,aut certè fisco,si parentes raptæ modo dicto consentiant in matrimonio cũ raptore. Quæ iura vtique possunt suffragari Monialibus,etsi sint iuris ciuilis:cùm personæ ecclesiasticæ, aliàs exemptæ à dispositionibus iuris ciuilis, possint illis vti in materia sibi fauorabili, vt tradunt communiter DD. & alibi nos etiam ostendemus. Constat autem in casu nostro,quòd si Monialis consentiat in raptum, bona raptoris non debentur parentibus Monialis raptæ, cùm ea illis, per professio-

fessionem demortua sit ciuiliter; sed monasterio, in quo degit, vtpote succedenti loco parentum; præsertim cùm præfata (etiam Moniali non consentiente in raptum) debeantur, non ipsi Moniali, quæ vi voti paupertatis non potest non acquirere monasterio quidquid acquirit; iuxtà illud vulgare: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio.*

QVÆRES XXVII. An legatum relictum fœminæ maritandæ debeatur nouitiæ ingredienti religionem.

47 ℞. Deberi, si relinquatur fœminæ determinatæ, sicut supponitur in præsenti casu. ita *Mol. tract.2. D.*207. dicens esse omnium, *Sanch.l.1.de matr. D.*33. *numer.*29. alijq; plures Canonistæ penes ipsum; & probatur ex eo quòd, vbi testator oppositum non declarauit, præsumit ius fore, vt idem disponeret, si meminisset casum, quo persona iussa inire matrimonium religionem ingrederetur: idq; fauore religionis, ex quo infert *Sanch. num.*30. quòd si præsentes coniecturæ in euentu proposito suadeant testatorem intellexisse de nuptijs carnalibus; tunc fœmina legataria non obtineret legatum, si religionem intraret; cùm sic cessset dicta præsumptio, & alioqui vltimæ voluntates testatorum impleri debeant instar legis.

48 Dixi *si relinquatur fœminæ determinatæ*; si enim legatum relinqueretur indefinitè puellis maritandis; tunc putat *Sanch. num.*32. contra aliquos oppositum sustinentes ex *Authent.de sanctis. Episc.* §. *sed, & hoc præsenti collat.*9. legatum non posse tradi puellis ingedientibus religionem; probatq; tum quia dispositio illa citatæ Authenticæ statuentis conditionem nuptiarum esse inualidam, & haberi pro non scripta, quoties aliquis sub illarum conditione donauerit, vel reliquerit liberis, vel cuicunq; personæ hæreditatem, vel legatum, & talis persona intret religionem; est exorbitans à iure petente conditiones impleri in vera, ac specifica forma, & non ficta, *l. Mauius, & l. qui hæredi, ff. de condit., & demonstrat.* sicq; ad alios casus non debet trahi *reg.*28. *de reg. iur. in* 6. tum quia in præsenti casu militat longè dispar ratio, ac in casu, §. *præcedentis* propositio: si quidem, quando legatum relinquitur certæ personæ, testator habuit specialem affectionem ad subueniendum illi fœminæ, ideoque ius præsumit ipsum voluisse ei legare etiam casu, quo ingrederetur religionem: secùs, si legetur incertis fœminis maritandis; tunc quippe non censetur habuisse specialem affectum ad eam, quæ modo dicto intraret religionem, & aliàs legatum potest impleri in vera, & propria forma, si detur alijs fœminis matrimonium carnale contrahentibus: quod non eueniebat in alio casu; contrarium tamen sustinet *Diana par.*5. *tract.*14. *resol.*35. citans pro se *Nattam, Boerium, Ochagauiam, & Pontium*; monensque ex *Pontio* hanc opinionem fuisse inter Salmaticenses Theologos communem, & ex *Ochagauia* illam seruari in foris contentiosis, adeoque executores testamentorum non debere timere illam deducere in praxim.

Addit *Diana p.*1. *tract.*2. *resol.*84. mulieres Tertiarias, si habeant conditiones recensitas *hic num.*50. posse consequi legatum relictum pro puellis monachandis: idq; colligit ex §. *sed hoc præsenti Authent. de Sanctis. Episc.* paulò ante adducta notans sic sæpè fuisse decisum; etsi *Franciscus de Castillo, & Riccius à Diana* relati oppositum sustineant: pro quibus vtiq; non facit *Bartolus in l. commodissimè ff. de fil. & posthum.* cùm ipse loquatur de ingressum monasterij non autem de simplici monachatu sicut nos loquimur.

An autem si 500. aurei legentur alicui puellæ ad constituendam ipsi dotem in casu, quo Monialis fiat; eiusmodi legatum ei debeatur, si eligat ingredi monasterium Monialium nullam exigentium dotem, & solum recipientium necessaria ad vestitum religiosum, aliaque leuioris momenti; vt faciunt Moniales Capuccinæ Ferrariæ.

℞. Deberi, & quidem non solùm quò ad portionem necessariam emptioni habi-

habitus religiosi, & aliorum similium (quippè quæ succedunt loco dotis, & sunt particula quædam alimentorum, pro quibus dos tradi solet Monialibus, censentur cadere sub mentem, ac dispositionem testatoris, & sunt consentanea æquitati) sed etiam quò ad totam summam, idque ob doctrinam *Lessy l.2.c.18.n.124.* nimirum quòd, quando aliquis donat ob certum finem, si non intendat obligare ad talem finem, sed solum allicere animum donatarij, aut præbere media ad finem illum obtinendum, si placuerit: non est irrita donatio, etsi finis non sequatur: vt si Petrus leget puellæ 100. vt nubat, nec aliud exprimat, illa verò ante nuptias moritur; legatum non est restituendum, sed transit ad hæredes puellæ; imò etsi manens in vita coleret cælibatum in sæculo, aut ingrederetur religionem non teneretur restituere, vt docet *Molina tom.1.de iust.D.208.* cui doctrinæ subscribunt *Rebell.p.2.l.18.q.13.nu.5.& 6. Rodriq.tom.2.q.127.a.2. Menoch. de præsumpt. præs.146. num.27. Diana in addit.p.3.resol.28.* & alij. Hæc enim doctrina præsenti casui mirè adaptari potest; vt facilè constabit consideranti propositionem ipsam casus: & iuxtà illam Ferrariæ iudicauit Reuerendissimus Leoncillus tunc Vicarius generalis, mihique amicissimus.

Dissentit *Rota Romana to.1. decis.*450. statuens legatum dotis esse conditionale, adeoque non deberi: nisi purificata conditione (ideſt nisi legataria nupserit, aut monasterium ingressa fuerit) & consequenter legatum non posse cedi alteri *l. vnica §. sin autem aliquid sub conditione C. de caduc. tollen. Berotus consil.78. num.5. l.1. Mantica de coniect. vlt. volunt. l.11. tit. 12. num.* 48. *& seqq.* Quamquam dici possit Rotam non facere contra casum hîc propositum; cum in eo legataria verè ingressa sit monasterium, sicque purificata sit conditio.

Quod si quæras, an puella, cui relictum est legatum 1500. aureorum in dotem tradendam ab hæredibus Testatoris, quando ea nupserit, aut Religionem ingressa fuerit; si hæc viuente Testatore facta sit Monialis cum dote 800. aureorum soluta ex bonis ipsius Testatoris absentis, possit prætendere residuum legati ab hæredibus Testatoris defuncti.

℞. *Ciarlinus p.2. c.142. num.*12. posse; & probat, quia quod est factum in fauorem legatariæ, non debet retorqueri in odium; & cum Testator scierit eam ingressa fuisse Religionem, & statim non mutauerit testamentum (sicut potuit) supponitur perstitisse in eadem voluntate, vt puella post eius mortem posset petere residuum legati; vt in terminis dicit *Gulielm. de Cun. in l. cum is §. si mulier ff. de condit. indeb.* per *l. Publius in princ. de condit. & demonst.* Quin etiam addit *Ciarlinus num.*19. quod si in isto casu non accepit dotem ex bonis Testatoris, ipsa post eius mortem integrum legatum consequetur ex *l. Publius* suprà citata: monetque *num.*16. responsionem non procedere, si ex coniecturis constet de contraria voluntate Testatoris; tota enim hæc materia est coniecturalis *Bart.*, & Doctores in *l. Lucius la 1. ff. de leg.2. Rota apud Farinac. decis.* 499. *numer.*5. *part.2. recent.*

Concedo quidem quòd, cùm Monialium dos tradi non debeat monasterio ante professionem, sed deponi interim debeat apud personam idoneam: iuxtà superiùs dicta in præsenti casu legatum suspendetur vsque ad professionem puellæ legatariæ. Quòd tamen non procedit quò ad habitum religiosum, & alia cubiculi mobilia ministrari solita Monialibus succedentia loco dotis, quæ vtique non suspenduntur modo dicto, sed iuxtà locorum consuetudinem dantur initio nouitiatus.

Addo quòd si puella in casu hîc proposito velit manere innupta in sæculo, frui poterit legato, ipsi relicto, non tamen de eo disponere, nisi in morte: & hoc ob doctrinam superiùs datam ex *Molina*, & alijs, si verò ingrediatur monasterium recipiens dotem, & ipsa aliunde sit prouisa de dote, ea nihilominùs legatum hoc acquiret; cùm iam ipsi acquisitum sit ius, ad quod tunc erat habilis,

& aliàs

& aliàs non appareat, cur eo priuari debeat.

Puto item legatum relictum pro monachandis fœminis corruptis posse implicari, si desint tales fœminæ, in maritanda puella, cuius pudicitia sit periclitatura; si in hoc Episcopi consensus interueniat. Moueor, quod iuxtà *Genuensem*, *Vasq. Graffium*, *Comitolum*, *Pennam*, *Fernandez*, *Armillam*, *Tabienam*, & alios relatos à *Diana part.2. tr.17. resolut.26.* potest Episcopus, etsi non adsit impedimentum iuris, aut facti, commutare legatum in æquale, aut melius, maximè de consensu hæredum: cum in hoc non confringatur voluntas testatorum, sed potius explicetur seruando non explicitam, ac formalem, sed virtualem, & interpretatiuam dispositionem testatoris. *Quod si Concilium Tridentinum sess. 22. c.6. de reformat.* in talibus commutationibus petit, iustam, & necessariam causam, non ideo petit copulatiuè quòd causa sit iusta, ac necessaria, sed disiunctiuè, ita vt particula, *&* habeat vim disiungendi, & sumatur pro particula *vel*, vt in *lib.2. Physic. text.3.* dicitur naturam esse principium mouendi, & quiescendi, sumpta particula, *&* pro *vel*, quare cum verba Concilij accipi debeant disiunctiuè: potest Episcopus commutare legata vel ex causa necessaria, vel ex iusta; vt aduertit *Comitolus in resp. mor. lib.7. quæst.9. num.2.*, & cum eo Diana loco citato.

Quod si Testator certæ puellæ (v.g. Mariæ) leget, vt fieret Monialis, & ea priusquam fieret Monialis, mortua est: hoc legatum, si fuit relictum contemplatione personæ, & non piæ causæ (quod colligi debet ex concurrentibus coniecturis, vt si puella diu seruierat) fit caducum, & pertinet ad hæredem: si verò Testator respexit ad animam, & ad piam causam (quod in dubio præsumitur) legatum debet conuerti in alium vsum pium. ita *Sanchez l.4. cons. cap.2. dist.5. nu.7.* ex *Abb. Anan. Anchar. Bart.*, *&* *Mantica* in simili; Ducor, quod in posteriori casu Testator principaliter voluit consulere animæ suæ, expendendo legatum in opus pium, & secundario in illud, quod signauit; adeoque si nequit expendi in illo, debet expendi in alio; vt habetur expresè *cap. nos de testament. l. legatum ff. de vsufructu legato*, & in *Tridentino sess.25. cap.7. de reformat.* in priori vero casu Testator principaliter intendit fauere puellæ, ideoque ea mortua, cessat finis legati, & consequenter corruit ipsum legatum iuxtà *l. final. ff. de adult. l. si maritus §. scripsit. C. de præscript. long. temporis l. fin. ff. de iurepatron. l. adigere §. quamuis Tiraquel. tract. cessante causa*, *& de iure primogenit. qu.40. num.770. Anchar. cons.47. n.4.*

QVÆRES XXVIII. An Moniales Ordinum mendicantium veniat sub dispositionibus fauorabilibus loquentibus in specie de mendicantibus.

49 ℞. *Barbosa l.1. iur. eccl. c.41. num.217.* quòd, licèt aliqui DD. ab ipso relati partem affirmantem sustinere videantur; pars tamen negans videtur verior: probatque, quia aliàs dictæ Moniales non adeo sollicitè curarent admitti ad participationem priuilegiorum Mendicantium; sicut curarunt Moniales S.Claræ, teste *Rodriq. tom.1. q.55. art. 1.*, *&* *13.*

Quòd si hìc obiter quæras, an Moniales Tertiariæ fruantur priuilegijs Ordinis, sub cuius tertiæ regulæ habitu incedunt, si seorsim habitent in proprijs domibus consanguineorum, aut affinium.

50 ℞. Frui, si vitam virginalem, aut cœlibem simpliciter traducant sub expresso voto, tertiæ regulæ habitum deferendo; sic enim cauetur in Constitutione Concilij Lateranensis sub Leone X. *sess.21.* vt inter alios aduertit *Barbosa in collect. v. tertiaria*, addens ex declaratione S. Congr. 20. Decemb. 1616. spectare ad Ordinarium loci iudicare, num in eiusmodi Tertiarijs, concurrant dictæ qualitates, nec ne.

CAPVT X.

De Gubernatione Monialium.

CVm gubernatio Monialium, de qua acturi sumus in isto capite, considerari possit tam in ordine ad potestatem iurisdictionis, quàm in illas habent Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Ordinis; prout eæ alterutri illorum immediatè subijciuntur; tum in ordine ad potestatem ciuilem, seu politicam, per quā subduntur propriæ Abbatissæ, seu Priorissæ; tum in ordine ad potestatem fori pœnitentialis, per quam subsunt Sacerdoti ipsis deputato in Confessarium, siue ordinarium, siue extraordinarium: ad maiorem distinctionem præsens caput diuidemus in 3. sectiones, in quarum 1. Agemus de gubernatione Monialium, quò ad Ordinarium loci, seu Prælatum regularem Ordinis respectiuè: in 2. quò ad Abbatissam; in 3. quò ad Confessarium tam ordinarium, quàm extraordinarium. Quæ autem dicentur in hoc cap. erunt non parum vtilia: cum regimen Monialium sit difficillimum: vt proinde *Ioannes Mantelus* tractatum de regimine Monialium à se aditum hoc titulo prudenter inscripserit: *Ars artium, siue de Regimine Monialium*: in hoc fortè alludens ad id, quod habet *S. Gregorius Nazianzenus orat.* 1. quod scilicet ars quædam artium, & scientia scientiarum esse videtur hominem regere, animal omnium maximè varium, & multiplex. Vnde idem *S. Gregorius* cum ab regimen animarum abriperetur, suspirans *orat. cit.* dicit Hæc *medullas etiam meas eliquant, & carnes conficiunt, nec me audacem esse sinunt, ac sublata facie incedere: hæc animum meum deijciunt, & mentem contrahunt, & linguæ vinculum inijciunt, faciuntq; vt non de præfectura nec de corrigendis gubernandis alijs cogitem (id, quod exuberantis facultatis est) sed quomodo ipse venientem iram effugere atque à vitij rubigine non nihil me ipsum abstrahere primum queam; purgariq; prius, deinde purgare, sapientia instrui, atque ita demum instruere, lux fieri, & alios illuminare, ad Deum appropinquare, & alios adducere, sanctificari, & postea sanctificare, cum manibus ducere, cum prudentia consilium dare.*

SECTIO I.

De Gubernatione Monialium quò ad Ordinarium loci, aut Prælatum regularem Ordinis.

QVoniam in aliquibus Moniales omnes tam exemptæ, quam non exemptæ subiacent iurisdictioni Ordinarij: in alijs verò non omnes ei subijciuntur, sed solùm non exemptæ, exemptis, quò ad illa manentibus sub potestate proprij Prælati regularis: hinc loquuturi in præsenti sectione de potestate Ordinarij, & Prælati regularis in Moniales respectiuè sibi subditas, sectionem diuidemus in 3. subiectiones; in quarum 1. ostendemus, quænam sint, ea in quibus Moniales tam exemptæ, quàm non exemptæ subduntur potestati Ordinarij loci, in 2. proponemus ea, in quibus Moniales subijciuntur, siue Ordinario loci, siue Prælato regulari Ordinis, prout sunt vel exemptæ, vel non exemptæ: in 3. disseremus de actu Visitationis, qui est inter actus potissimos præfatæ potestatis, & respectu diuersorum competit tam Ordinario, quàm Prælato regulari iuxtà diuersam rationem subiectionis, quam Moniales respectiuè retinent erga illos.

SVBSECTIO I.

De Potestate Ordinarij in omnes Moniales, siue exemptas, siue non exemptas.

1 *Moniales omnes iure communi subsunt Ordinario.*
2 *Ex priuilegio tamen aliquæ ab eo exemptæ, sed non omnes.*
3 *In tali exemptione adest magna varietas pro varietate Monialium.*
4 *In quibus subsunt Ordinario, subsunt, & eius Vicario generali, immò, & Capitulo, Sede vacante.*
5 *Idque etiam quò ad potestatem competentem Ordinario, vt Sedis Apostolicæ delegato.*
6 *Quod procedit etiam quò ad Capitulum, Sede vacante.*
7 *Moniales exemptæ Ordinario se subijciunt de licentia sui Prælati in fauorabilibus.*
8 *Regulares iuxta aliquos non possunt subijcere Ordinario suas Moniales.*
9 *Moniales melius reguntur iuxta Portellum per Prælatos regulares.*
10 *Controuerti potest, an expediat bono Regularium, quòd curam gerant Monialium.*
11 *Moniales, etiam exemptæ, subsunt Ordinario quò ad nouitiarum receptionem.*
12 *Item quò ad emissionem professionis.*
13 *Item quò ad Confessariorum approbationem.*
14 *Item quò ad obseruantiam festorum, censurarum, ac interdictorum.*
15 *Item quò ad clausuram.*
16 *Possunt ab eo prohiberi, ne ostio Conuentus aperto alloquantur; si cura clausuræ ei dicatur commissa, etiam quò ad formale.*
17 *Secus, si cura clausuræ dicatur ei commissa solùm quò ad materiale.*
18 *Data priori suppositione, potest Ordinarius sub censuris vetare accessum ad Moniales exemptas.*
19 *Ex decreto Gregorij XV. Ordinarius punit quoscunque delinquentes circa Monialium clausuram.*
20 *De licentia Ordinarij, Regulares interdum accedunt ad Moniales: sed liberius ad fœminas sæculares cum Monialibus degentes: idq; ex decreto Vrbani VIII. vi cuius Ordinarius potest, sed non tenetur dare dictam licentiam: quæ peti debet etiam à Prælato regulari, si Monialis sit exempta: est autem nulla, si in eius vsu non seruentur substantialia præscripta in decreto: iuuat pro alia die, si die destinata deseruire nequeat: illicitè concessa non tenet: vi illius accedens ad vnam Monialium non agit cum alijs accedentibus, regulariter loquendo: ea extenditur ad socium, ita vt is posset etiam ipse agere cum Moniali, quæ inuisitur: accedentes in habitu incognito alias seruant seruanda.*
21 *Sine eius licentia non possunt Moniales conueniri, ac visitari.*
22 *Illæ subsunt Ordinario quò ad obseruantiam clausuræ, etsi sint exemptæ.*
23 *Immò etsi sint immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ.*
24 *Visitat Ordinarius exercentes parochiam annexam conuentibus Monialium.*
25 *Si impediatur à Monialium visitatione, vim vi repellit.*
26 *Punit Moniales exemptas delinquentes circa clausuram, & spiritualia.*
27 *Non item in alijs casibus: etsi posset punire Monialem delinquentem extra monasterium.*

28 *Potest punire Monialem delinquentem scandalosè extra clausuram, licèt aliàs degeret in Conuentu.*
29 *Moniales subsunt Ordinario quò ad electionem Abbatissæ, etsi sint exemptæ.*
30 *Item ei subsunt quò ad bonorum temporalium administratione ex Bulla Gregorij XV. quæ tamen non comprehendit Monialium Prælatos earum bona interdum administrantes: hæ rationes non reddendæ spontè, ad eas vocandi etiam Prælati regulares, quibus seorsim reddi debent, etsi redditæ sint Episcopo coram illis: etsi hi non possint cogi, vt redditioni præfatæ interueniant.*
31 *Item quò ad monasteriorum constructionem; idque ex decreto Sacræ Congregationis; vi cuius tamen non requiritur consensus Abbatissæ aliorum conuentuum, vt nouum monasterium Monialium fiat.*
32 *Item ei subsunt quò ad exeundum è clausura, & quò ad recipiendum intra illam.*
33 *Concionaturi Monialibus, seclusa consuetudine non petunt benedictionem ab Ordinario, sicut nec licentiam celebrandi in Ecclesia Monialium exemptarum.*

QVÆRES I. An, & qualiter Moniales de iure communi subijciantur potestati Ordinariorum.

1 Quòd, cùm omnes personæ religiosæ, seclusis peculiaribus priuilegijs de iure communi debeant esse sub cura, ac potestate Episcopi, in cuius territorio degunt iuxtà *c. contra morem d.* 100. vbi dicitur omnes Ecclesias, & loca sacra in vnaquaq; diœcesi constituta, esse Episcopo talis diœcesis subiecta: quo modo *Suarez tom.*4. *de relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*1. *nu.*11. exemptionem Religiosorum ab Episcoporum iurisdictione non solum non esse de iure diuino, sed potiùs esse quandam quasi dispensationem ipsius iuris diuini, quod de se erat indifferens; eadem ratione dicendum est etiam Moniales iure communi esse subiectas Ordinarijs: quippè quæ nec habent vllum indultum speciale, vi cuius dicantur exemptæ à potestate Episcopi; & alioqui vt religiosæ non gaudent priuilegio exemptionis, cùm potius tanquam accessoriæ religionibus virorum debeant esse subiectæ Ordinarijs; sicut sunt, & viri religiosi, accessorio sequente naturam principalis.

2 Dixi *seclusis peculiaribus priuilegijs*; cùm enim modò viri religiosi ferè omnes communiter ex indultis pontificijs eximantur ab Ordinariorum iurisdictione; & aliàs Moniales fruantur omnibus priuilegijs sui Ordinis (quorum ipsæ sunt capaces) etiam ipsæ censeri debent exemptæ à dicta iurisdictione: nisi aliunde iterum ex legitima potestate ijs subijciantur, siue in totum (quo pacto in præsentia plura Monialium monasteria subijciuntur Episcopo diœcesano in omnibus, & per omnia) siue ex parte; sicut de facto Moniales subiectæ Sedi Apostolicæ vigore *Concilij Trid. sess.*25. *de reg. c.* 5. subijciuntur Ordinario loci quò ad obseruantiam clausuræ, immò, & omnes aliæ modo superiùs explicato; necnon quò ad plures alios casus infrà proponendos.

QVÆRES II. Quæ Moniales de facto subijciantur Ordinario loci, & quæ sint exemptæ ab illius iurisdictione.

3 ℞. Quòd, cùm iuxtà dicta *cap. praeced. q.* 5. huiusmodi quæstio sit facti, & de facto Iurisconsultus non respondeat, *l. eum quem*, §.7. *ff. de iudic.* ideo eius resolutio peti debet necessariò ex tenore priuilegiorum vniuscuiusq; monasterij iuxtà *cap. porro de priuil.* quippè aliqua Monialium monasteria sunt immediatè subiecta Sedi Apostolicæ (quod tamen est rarum, cùm raro experiat) aliâ subsunt gubernationi Prælatorum regularium sui Ordinis: alia deniq; plenè subiacent Ordinarium iurisdictioni, & quò ad personas, & quò ad bona temporalia. Notat autem *Suar. sup. tract.*9. *l.*1. *c.*12. *nu.*6. quòd, quando Papa monasterium

aliquod Monialium subijcit soli Sedi Apostolicæ (quod vtique potest facere, cùm pendeat ex ipsius voluntate, ac priuilegijs) tunc necesse est, vt alicui vices suas committat, qui in rebus necessarijs exerceat iurisdictionem circa Moniales, maximè in foro interiori, vtpotè magis necessario; quare in *Concil. Trident. sup. c.9.* hæc habentur; *Monasteria Sanctimonialium Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulorum S. Petri, vel S. Io. vel aliàs quomodocunque nuncupentur, ab Episcopis tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscunque* intellige gubernatione spirituali, non temporali: sic enim declarauit Sacra Congregatio, teste *Tamb. D. 17. de iure Abbatiss. q.3. num.5., & Barbosa l.2. de iure eccl. c. 12. num. 58.*

QVÆRES III. An Moniales in ijs, in quibus subijciuntur Ordinario loci, subijciantur etiam eius Vicario generali, immò, & Capitulo, sede vacante.

4 ℞. Subijci, & Vicario generali, vtpotè constituenti vnum, ac idem tribunal cum suo Episcopo; & Capitulo, sede vacante, tanquam succedenti in ea omnia, quæ concernunt iurisdictionem Episcopalem: inter quæ sine dubio est etiam potestas in Moniales subiectas, colligitur ex *Barbosa alleg.102. de offic. Ep. nu. 28.* & est communis Doctorum.

Difficultas maior est, an Vicarius generalis possit exercere in Moniales iurisdictionem competentem Ordinario tanquam Sedis Apostolicæ delegato.

5 ℞. Posse; & probatur tum quia delegatus Principis potest subdelegare; sicque de eo non procedit, quòd delegatus nequit subdelegare; tum quia iurisdictio ex Principis priuilegio competens non personæ; sed perpetuò dignitati, aut officio, non est delegata, sed ordinaria; potestas autem ordinaria; vtiq; potest delegari, desumitur ex *Sanh. l.2. de matr. D. 40. nu. 14.* vbi latè, alijs pluribus citatis, hanc quæstionem prosequitur.

6 Illud etiam hìc placet addere, quòd, cùm Capitulum, Sede vacante, possit illa omnia exercere, quæ iure communi pertinent ad ordinariam iurisdictionem Episcopi, exceptis nonnullis in iure specialiter prohibitis, sicut fatentur Doctores ex *cap. cùm olim de maior. & obed.* & ex alia parte iurisdictio in perpetuum commissa muneri Episcopali ex delegatione Sedis Apostolicæ non in bonum Episcopi, sed subditorum, in quos ea exerceri debet tanquam ex officio, non sit delegata, sed potiùs ordinaria; ea consequenter transit in Capitulum; sicq; Capitulum tempore Sedis vacantis exercere poterit in Moniales ad omnia, quæ præstare posset Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus.

QVÆRES IV. An Moniales exemptæ ab Ordinarij iurisdictione possint ei se subijcere, saltem de consensu suorum Superiorum.

7 ℞. Probabile esse, quòd possint, si id cedat in bonum ipsarum; sicut re vera potest cedere in non paucis casibus. ita *Sanchez l.4. mor. c.39. n.32.* alijs citatis; & probatur tum quia quod ob gratiam alicuius conceditur non est in eius dispendium retorquendum *reg. 61. in 6.* sicque cùm exemptio religiosorum inducta sit in fauorem religionis (vt scilicet religiosi Deo quietiùs famulentur in ijs, quæ quietem, ac fauorem religionis concernunt) non debent esse religiosi deterioris conditionis, quàm alij de diœcesi, non exempti: tum quia de volenti, & consentienti non fit iniuria; in casu autem, quo necessaria sit, aut admodum vtilis cessio exemptionis, per epicheiam censetur tota religio consentire. Quæ rationes intentum probare videntur tam de renunciatione exemptionis absolutè facta (vt si aliqua religio subijciat Ordinarijs locorum Moniales sibi immediatè subditas censens prudenter id expedire ad bonum Ordinis) quàm de renunciatione solùm facta pro aliquo casu particulari; v.g. ad obtinendam aliquam absolutionem, aut dispensationem.

8 Oppositum tamen sentit, alijs relatis *Tamb. sup. q.4. n.2.* dicens probabilius esse, quòd non possint Regulares dimittere Moniales, neque Moniales se subijce-

re Ordinario; cùm, dato priuilegio exemptionis, Papa se constituat veluti immediatum Superiorem religiosorum exemptorum, sicque non possit absque eius præiudicio cedi dicto priuilegio: sicut nec potest Clericus vnius diœcesis se subijcere Ordinario alterius diœcesis sine licentia proprij Episcopi, eius iurisdictionem prorogando, vt satis clarè habetur in *c. significasti de foro compet.*

QVÆRES V. An expediat bono spirituali Monialium, vt potiùs regantur per Ordinarium loci, quàm per Prælatos Ordinis, vel è contra.

9 ℞. *Portel. p. 2. resp. mor. casu* 13. *num.* 2. non expedire, sed interdum melius esse, vt regantur à Prælatis regularibus Ordinis, probat tum ex eo quòd Eugenius IV. Moniales S. Claræ ex primaria sua institutione subiectas gubernationi vnius Cardinalis, progressu temporis commisit regimini Fratrum Minorum, sentiens illas meliùs ab his gubernandas, quàm à præfato Cardinali, idque cessurum in maius bonum spirituale ipsarum; tum quia Prælati regulares maiori studio, ac vigilantia insistent vtilitati spirituali Monialium, vtpotè agnoscentes illas tanquam membra sui Ordinis, sicque bonum illarum reputantes veluti proprium: quo modo Vrbanus IV. auctor secundæ regulæ S. Claræ in eius confirmatione dicit se earum regimen committere Cardinali Protectori Ordinis Minorum, qui ordinariè eas visitaret per ipsos Fratres Minores: idque ne aliàs ipsæ essent differentes in diuersis modis viuendi (quod tamen eueniret, si eæ regerentur ab eo, qui ignoraret vitam, & mores Fratrum Minorum) tum quia Prælati regulares, cùm sciant se, peracto regimine, subijciendos esse rigidissimo syndicatui, cautiùs procedunt in gubernatione, studentque pro viribus quamoptimè satisfacere muneri suo, abdicatis à se quibuscunque alijs curis extraneis: quod haud potest ita benè præstari, aut sperari de Episcopis; quippe qui distinentur tot alijs occupationibus extraneis, & aliàs ex metu syndicatus excitari non possunt ad munus suum ritè explendum. hæc Portel. quàm probabiliter, viderit ipse, & colligatur ex quotidiana experientia. Illud certè posset hìc addi Moniales opera Confessariorum regularium cęteris paribus meliùs, ac vtiliùs posse dirigi ad religiosam perfectionem comparandam; quippe qui plerumq; vacant acquisitioni illius, aut saltem indicare possunt media ad illam comparandam vtiliora; idq; ratione status, quem profitentur.

10 An autem expediat bono spirituali ipsorum Religiosorum, quòd ipsi exerceant Monialium gubernationem, iudicent ij, qui tot annorum experientia discere potuerunt quid boni, mali ve in hoc insit. Certè Alex. IV. insigne beneficium se conferre credidit Ordini Minorum, dum, teste *Casarub. in comp. v. Moniales num.* 1. per bullam ei concessit, quòd eius Fratres non teneantur suscipere curam quarumcumque Monialium prætextu quarumcunque litterarum Apostolicarum, quæ de præsenti indulto plenam, & expressam mentionem non faciant; nisi Romanæ Ecclesiæ essent immediatè subiectæ. *Sic* enim S. P. N. Ignatius *constit. cap.* 3. *num.* 5. existimauit consultum fore religiosis Societatis, vt non susciperent curam animarum, neque mulierum religiosarum, vel aliarum quarumcunque vt ordinariè illarum confessiones audiant, vel ipsas regant. sic mihi constat viros religiosos graues, doctos, ac zelantes, quàm maximè optare à se abdicare curam quamcunque etiam Monialium proprij Ordinis, fortè censentes illam esse minùs expedientem bono spirituali religiosis: sic denique Summi Pontifices ducti bono spirituali, siue ipsorum religiosorum, siue Monialium, siue vtrorumque plura Monialium cœnobia subtraxerunt administrationi Regularium, eaque commiserunt Ordinarijs locorum, & plura in dies identidem subtrahunt: quod non facerent, si putarent id ipsis Religiosis, ac Monialibus non esse expediens, vtile, immò, & necessarium. Vt proinde non abs re futurum sit referre, quæ habet S. Bonauentura *de purit. conscientiæ cap.* 14. ex S. Augustino: *Sermo*, inquit, *breuis, & rigidus cum mulieribus*

est habendus: nec tamen quia sanctiores fuerint, ideò minùs cauendæ, quæ enim sanctiores fuerint, eò magis alliciunt, & sub prætextu blandi sermonis immiscent se vitijs impijssimæ libidinis. Crede mihi, Episcopus sum, in Christo loquor, non mentior: cedros libani, idest contemplationis altissimæ homines, & gregum arietes, idest magno Prælatos Ecclesiæ sub hac spe corruisse reperi, de quorum casu non magis præsumebam, quàm Hieronymi, & Ambrosij. Hæc S. Bonauentura, quæ vtinam interdum ipsa experientia non confirmarentur; vsu ipso docente amicitiam, ac familiaritatem Monialium, quæ ex spiritu videtur incipere, tandem desinere in carnem, cum grauissimo dedecore status religiosi, iuxta illud Apostoli *Galat.* 3. *Sic stulti estis, vt, cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummemini.* Quo circa S. Franciscus, teste eodem S. Bonauentura suos studiosè monebat, vt cauerent à fœminis. *Quia*, inquit *colloquium cum fœmina extrà confessionem, eamque breuem, inutile est, & periculosum:* quod confirmabat S. Xauerius his paucis verbis; *Maiori periculo, quàm fructu aditur fœmina.* Ad quod item facit quod Seraphicus Franciscus sæpè animo turbato dicere solebat *Timeo, ne, dum Deus nobis abstulerit vxores, Diabolus nobis procurauerit Sorores;* vt refert. *Vuadingus ad annum* 1229. *num.* 44. narrans quod, cum F. quidam Stephanus de licentia Visitatoris ad Moniales accessisset contra præceptum ipsius S. Francisci, & ab eo veniam peteret de hac culpa; S. Pater illum grauiter increpauit, iussitque mense Decembri suis indutum vestibus in frigidissimum amnem immergi dicens, *Extingue hac aqua scintillas, quas in te lenis, & mitis, sed periculosus ignis accendit: laua, & absterge his vndis secretas sordes, quæ te inscio, tibi fortè hæserunt.* Cuius rei ea est ratio, quod fœminæ, vt monet *S. Antiochus Abbas homil.* 18. in ipso aditu primæ conuersationis multa cum lenitate loquuntur, & prono in terram vultu continenter illacrimantur, reuerenter admodum habitum, motumque corporis ementiuntur, suspiria attollunt amarulentiæ plena: de sanctimonia, aut castitate etiamnum interrogant, magna cum voluptate auscultant differentem, alter, atque alter mox congessus superiora illa sensim repellit, ac repudiat: audaciores dehinc factæ sermones texunt, qui præmolli quodam lenocinio demulceant, & quamuis ipsæ nolint, ad turpitudinis affectionem inuitent.

QVÆRES VI. Qualiter Moniales subijciantur Ordinario quò ad receptionem ipsarum Monialium.

11 ℞. Subijci tum quò ad taxationem dotis, eo modo, quo diximus *cap.* 3. *sect.* 2. *quæst.* 3. tum quò ad explorationem voluntatis puellæ recipiendæ; eo tamen modo, quo diximus hic *cap.* 2. *sect.* 1. *quæst.* 4. tum etiam quò ad definiendum ipsum numerum Monialium recipiendarum iuxta dicta ibi *q.* 6.

QVÆRES VII. In quibus subijciantur Moniales Ordinario loci quò ad emittendam professionem religiosam.

12 ℞. Subijci quò ad explorationem voluntatis ante professionis emissionem præmittendam, vti docuimus *sup. c.* 3. *sect.* 1. *q.* 2. & quo ad bonorum renunciationem iuxtà decretum *Concilij Trid. sess.* 25. *de regul. c.* 16. à nobis relatum, ac explicatum *sup. c.* 2. *sect.* 3. per totum.

Moneo hìc obiter, quòd, quamuis plures DD. apud *Sanch. l.* 7. *mor. capit.* 3. *num.* 91. dicant in bona nouitij decedentis absque renunciatione, aut testamento succedere monasterium, exclusis hæredibus ab intestato: oppositum tamen omninò sustinendum putat *Castr. Palaus tract.* 16. *D.* 1. *p.* 16. *nu.* 1. alijs pluribus citatis; & probat, quia nouitius non est religiosus cum effectu, nec bona sua monasterio dicauit per ingressum; sicque nulla adest ratio, ob quam monasterium ei succedat ab intestato, qua de re *Sanch. loco citato, & Suar. tom.* 3. *de relig. l.* 5. *c.* 16. *num.* 9.

QVÆRES VIII. Quo iure Moniales subijciantur Ordinario loci quò ad

ad approbationem Confessarij tam ordinarij, quam extraordinarij.

13 ℟. Subijci ex Constitutione Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili*; & quidem eo modo, quo dicemus infra *sect.3.* de hoc ex professo agentes.

QVÆRES IX. Quo iure Moniales subijciantur proprio Ordinario quò ad obseruantiam festorum ab ipso legitimè institutorum; necnon censurarum, atque interdictorum, quæ fortè ab eo ferantur.

14 ℟. Subijci ex decreto *Concilij Trident. sess.25. de regul. cap. 12.* à nobis adducto *supra cap.6. quæst.13.* quod sine dubio afficit etiam Moniales exemptas.

QVÆRES X. In quibus subijciantur Moniales Ordinario quò ad clausuram, etsi aliàs sint exemptæ.

15 ℟. Subijci quò ad custodiam quidem clausuræ monasterij eo modo, quo diximus *cap.1. sect.1. quæst. 5.* quò ad egrediendum verò ex ipsa clausura in casibus permissis ea ratione, quà explicauimus citato *cap.5. sect.2. quæst.9.* non item quò ad recipiendas intra clausuram personas extraneas in casibus necessarijs, aut aliàs concessis, vt constat ex dictis allegato *cap.5. sectio 3. quæst.32.* etsi vsus multis in locis sit in contrarium, Ordinario loci tale ius sibi vsurpante, etiam quo ad Moniales exemptas; & quidem scientibus, & non dissentientib. Prælatis regularibus; quorum aliàs interest dare facultatem admittendi intra clausuram personas extraneas in casibus necessarijs.

Quòd si hac occasione quæras, an Ordinarius possit prohibere Monialibus, etiam exemptis sub pœna excommunicationis, ne accedant ex prauo fine ad loquendum cum personis extraneis ad ipsas accurrentibus, eoque exteriùs manifestato, vel ne diutiùs loquantur cum dictis personis, ostio monasterij aperto, aut ad fenestellas carentes cratibus.

16 ℟. Videri posse, si demus custodiam clausuræ Monialium fuisse commissam à Concilio Trident. Ordinarijs locorum non solùm quò ad materiale ipsius, sed etiam quò ad formale; vti declarauimus *supra cap. 5. sect.1. quæst.6.* moueor, quòd dictum *Concilium sess.25. de regul. cap.5.* præcipiens Ordinarijs, vt in omnibus Monialium monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari *maximè procurent*; hæc addit: *Inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasq; pœnas, quacumq; appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis*, quod est concedere Ordinarijs, vt clausuræ obseruantiam procurare possint, etiam per censuras Ecclesiasticas, & quidem etiam in monasterijs Monialium exemptarum tanquam Sedis Apostolicæ delegati; vnde fit, vt in tali casu præfatis Monialibus non prosit priuilegium exemptionis: quippe quod solùm operatur, vt Ordinarij non possint potestate ordinaria procedere contra dictas Moniales per censuras ecclesiasticas: quod non euenit in præsenti casu.

17 Dixi sub initium responsionis, *si demus custodiam clausuræ fuisse commissam, &c.* si enim dicatur eam fuisse Ordinario commissam solùm quò ad materiale (vt loco superiùs citato explicauimus) tunc vtique non posset Ordinarius censuras ecclesiasticas ferre in casib. propositis contra Moniales exemptas; cùm nullus à non suo iudice ligari possit, aut solui, *cap. cùm inferior de maiorit. & obed.* maximè attento priuilegio, quod habent Regulares, saltem per viam communicationis priuilegiorum, & per consequens etiam Moniales, ne possint excommunicari ab Episcopo; cuius priuilegij meminit Sacra Congregatio in quadam declaratione facta 9. April. 1583. quam adducit *Quaranta v. monasteria Monialium*, his verbis: *Regulares adeuntes monasteria Monialium sine licentia Episcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quàm Episcopo suo edicto proposuit, nisi Regulares illi haberent ex priuilegio, quòd non possent excommunicari: & tunc deberent puniri à suis Superioribus alia pœna*, priuilegium autem

ipsum refertur in *Comp. mendicantium v. exemptio num. 9. 23. & 24.*

18 Quòd si demus Moniales, etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario in materia concernente clausuram formaliter sumptam modo supra dicto; à fortiori poterit Ordinarius ferre censuras contra indebitè accedentes ad monasteria dictarum Monialium exemptarum: cùm sic ille operetur tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, sicq; eius potestati obstare non possit fauor exemptionis competens præfatis monasterijs: quod non procederet, si Ordinarius operaretur ex sua potestate ordinaria; cum paria sint locum esse extra diœcesim, ac esse exemptum, & alioqui extra territorium ius dicenti non pareatur impunè; sed de hoc alibi: interim qui vult consulat *Tamb. sup. D. 25. q. 7.*

19 Accedit, quòd vi Constitut. Gregorij XV. editæ 5. Febr. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*, possunt Ordinarij quoties, & quando opus fuerit, punire, & corrigere quascunq; personas, tam regulares, quàm sæculares, quæ fortè delinquant circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum: & hoc tanquam ad id Sedis Apostolicæ delegati. Puto autem per verbum illud *delinquant circa personas* intelligi solum delictum contra castitatem: quippe quod potest frequentiùs intendi ab ijs, qui accedunt ad monasteria Monialium, ideoque opus erat, vt efficaciori aliquo remedio caueretur; proportionaliter vt diximus in *tract. de prohibit. cap. 2. q. 14.* probabile esse violationem clausuræ Monialium ob malum finem specialiter reseruatam à Clemente VIII. in suo illo decreto derogatorio intelligi tantùm de malo fine contra castitatem. ita docti viri consulti, & satis probabiliter; maximè attenta doctrina generali, quòd, vbi agitur de pœnis, stricta facienda est interpretatio; & quòd in legum interpretatione potiùs sequenda est mens legislatoris, quàm verba: sicut pluribus iuribus citatis ostendit *Laym. l. 1. tract. 4. c. 18. num. 3.*

20 Illud etiam hìc placet meminisse, sacram Cardinalium Congregationē de mandato Vrbani VIII. die 20. Nou. 1623. concessisse Ordinarijs locorum, vt, quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere possint per 4. vices ad summum quolibet anno cuicunque Regulari, vt Moniales sibi in primo, & secundo tantùm consanguinitatis, gradu coniunctas conuenire, & alloqui possit: id verò non aliter, quàm seruata ad vnguem forma inferius scripta, &c. qua de re latè *in nostra tract. de prohibit. c. 6. per totum.*

Cæterùm pro intelligentia decreti Sacræ Congr. iussu Vrban. VIII. editi, & paulò ante allegati aliqua breuiter aduertenda sunt, & quidem 1. Ordinarios vigore illius non teneri dare licentiam Regularibus, vt possint adire Moniales modo dicto consanguineas; sed solùm posse; si attentis præsentibus circumstantijs iudicent id expedire. Colligo ex verbis illis decreti *Quatenus sibi* (idest Ordinario) *visum fuerit in Domino expedire.*

Aduerto 2. quod si Monialis inuisenda à Regulari sit exempta, licentia peti debet tam ab Ordinario, quàm à Prælato regulari Monialis; nam in relato decreto dicitur, *prædictaq; licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere*; etsi euenire possit alicubi inductam esse consuetudinem petendi dictam licentiam solùm ab Ordinario.

Aduerto 3. quòd si præfata licentia detur, non seruatis omnibus ijs, quæ præscribuntur in decreto, de rigore iuris censeri debet inualida: cùm in decreto dicatur; *Si locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam sup. dicta forma licentias, concesserit; Regulares pœnis sup. dicto decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, eò ipsò se nouerint addictos*, & præterea addatur in eodem decreto Ordinarius non posse dare talem licentiam aliter, quàm seruata ad vnguem formà infrà scripta; Concedo tamen quòd, cùm in eo decreto extent aliquæ conditiones leuiores momenti (qualis est, quod præscri-

batur

batur certa hora accedendi ad monasterium: quod assistant Moniales auscultatrices, quòd Confessarius Monialium intersit, & assistat) quas constat experientia non vbique obseruari: consequenter, si qua talium conditionum ommittatur, non ideò irrita debet censeri licentia; idque ob doctrinam, quam tradit ex *Decio, ac Felino Naldus v. actus num.*33. actum scilicèt non vitiari ex omissione formæ, si forma sit modici momenti, præterquamquòd non est nouum legem aliquam acceptari secundùm vnam partem, & non secundùm aliam, vt eruditè ostendit *Baldell. l.*5. *D.*18. *num.*25. Consentit ex parte *Sanctorus in cap.*11.*Const. min. stat.*7. *q.*1. dicens in specie, quod spectat ad dies exceptos, se nescire, an peccarent mortaliter Religiosi, qui aliquo die Quadragesimæ, aut ieiunij loquerentur cum Monialibus; addensq; non esse dicendum verba illa superiùs adducta. *Si locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, &c.* obligare Ordinarios sub mortali: idque intentione Papæ, quæ sufficienter colligatur; tum quia in Breui nulla Ordinarij pœna imponitur, ex qua arguatur grauitas culpæ; tum ex eo quod conditiones positæ sub illis verbis non sint ita graues, vt culpam mortalem importent cum alioqui mortalia peccata multiplicari non debeant sine graui causa; ac vrgenti fundamento, sic *Sanctorus* docens *q.*7. Regularem sine licentia, posse loqui cum matre, aut filia Moniali; cum sit casus exceptus, nullam suspicionem admittens, ideoq; de eo in Breui supra allegato non fiat mentio, vtpote relicto naturæ iuribus: *sed tu cognita*, inquit *Diana p.*8. *tr.*7. *res.*60. relata eiusmodi doctrina *Sanctorij*.

Nobiscum sentit & *P. Diana p.*9. *tr.*7. *resol.*34. me citato, probatque maximè ex eo quod decretum Vrbani VIII. de quo hic, quo ad præfatas circumstantias non fuit vsu receptum; idque ei testati sunt viri fide digni in Archiepiscopatu Panormitano, ac Neapolitano quo ad temporis limitationem, & assistentiam Confessarij.

Quod autem dixi *tr.*6. *cap.*6. *n.*38. Bordonum docere Episcopos posse in præsentia dare Regularibus accedendi ad Moniales in die Mercurij 4. temporum (quod item docet *Lezana v. Moniales n.*23.) reijcit *Diana p.*9. *tr.*7. *resolut.* 35. ex eo quod, licet 4. Tempora in ordine ad rubricas differant à Vigilijs, in ordine tamen ad finem intentum à Papa prohibente, ne in Vigilijs Regulares accedant ad Moniales, non differunt; cum in 4. temporibus militet finis quo ad hoc intentus respectu Vigiliarum; qui est vt Moniales in diebus ieiunij non distrahantur ab oratione; vnde hìc procedit regula Iuristarum vbi est eadem ratio, est eadem iuris dispositio *l. illud ff. ad leg. Aquil.* & quod ratio legis magis, quam verba spectari debet *l. scire* §. *aliud ff. de excusat. tutor.*

Aduerto 4. quòd si contingat religiosum habentem licentiam accedendi ad aliquam Monialem non posse accedere die statuta; aliqui viri docti putant non esse improbabile illum vi dictæ licentiæ posse accedere alia die; si parum temporis intercedat, nullum subsit periculum scandali, & dies, qua acceditur, alias non sit vetita: probantque ex eo quòd Superior in tali casu quò ad mutationem diei non censetur inuitus; cùm statim fieri censeatur, quod fit paulò post, & parùm distans nihil distare videatur: vel certè, si est inuitus, est solùm inuitus quò ad modum; quod non sufficit, vt vtens licentia dicatur peccare m. quo modo DD. apud *Lessium l.*2. *c.*12. *num.*49. dicunt non peccare m. illum, qui occultè accipit aliquid ab eo, qui est inuitus solum quò ad modum, sic illi; quàm probabiliter, viderint ipsi.

Aduerto 5. quòd si religiosus accedat ad Moniales cùm licentia ab Ordinario iniquè obtenta, eò quod is illam debuisset denegare, non est tutus in conscientia: si quidem vbi requiritur licentia, intelligitur legitima, idest iustè, ac rationabiliter concessa; cùm idem sit non esse, vel esse minùs competens, vt notat *Nald. ex Butrio v. licentia num.*1. & verbum *licentia* importet voluntatem, non libe-

liberam, sed prudentiæ arbitrio consonam, adeoq; facere aliquid cum licentia inualida idem sit ac facere sine vlla licentia: constat autem licentiam datam à non potente dare siue absolutè, siue in tali casu, esse nullam.

Aduerto 6. non esse tutum in conscientia religiosum, qui habens licentiam accedendi ad vnam Monialem loquitur cum alia, & ratio est, quod licentia non operatur vltrà intentionem, concedentis sufficienter expressam; licentia autem accedendi ad Moniales, ex intentione concedentis extenditur solùm ad consanguineas in primo, & secundo gradu; vt constat ex decreto sup. relato: intellige, nisi paruitas materiæ excuset (vt si vrbanitatis causa aliquam aliam Monialem salutet, aut paucis alloquatur: quod si vsus est in contrarium, omninò videtur extirpandus, cùm sit abusus, & corruptela.

Aduerto 7. religiosum, qui associat alium religiosum cum debita licentia accedentem ad aliquam Monialem, posse, & ipsum loqui cum illa: idque ob regulam connexorum. ita *Peyrin. tom.3. priuil. c.6. num.1. ex Rodriq. & Riccio*: cum quibus sentit *Tamburinus D.26. de iure Abb. q. 3. nu. 2.* & *Lezana v. Moniales num.23.* à quibus dissentit me citato *Diana p.9. tr.7. res.33. & Pasqual p.2. q.158. num.2.* probans licentia alloquendi Moniales non extendi ad Regularem Socium tum quia, vt Religiosus obtineat licentiam loquendi cum Monialibus, requiritur iuxta causa *cap. periculoso de statu Monach.* talis autem causa non est associatio vt sic: tum quia quod dicitur de connexis esse idem iudicium, verificatur solum, quando ea sunt inseparabilia, non item quando vnum stare potest sine alio (quo casu non sumus in connexis, sed in separatis *Couar. quæst. pract. c.34. Craueta cons.232. num.1.*) Regularis autem, & Socius in locutione cum Monialibus non sunt connexi; cum habens licentiam loquendi possit æque benè loqui absq; eo quod Socius loquatur. Quamquam hæc argumenta non tollant probabilitatem nostræ opinionis: cum dicere possimus associationem Vrbano, ac morali modo factam in præsenti casu habere rationem iustæ causæ: & locutionem concessam Regulari ad alloquendam Monialem, si Vrbano modo sumatur, non esse separabilem à collocutione Socij.

Aduerto 8. quòd, si contingat Religiosum habere necessitatem accedendi ad aliquam Monialem in loco, vbi ille ex iusta causa incedit incognitus, mutato habitu (quòd interdum potest euenire, & de facto euenit) potest talis religiosus vi præsentis concessionis Vrb. VIII. inuisere præfatam Monialem de licentia Ordinarij illius loci; seruatis tamen omnibus conditionibus præscriptis in dicto decreto; æque ac si accederet in proprio habitu: ipse enim verè est religiosus, licèt incognitus, adeòq; subiacet oneribus religiosorum. Limita, nisi hinc exponeret se periculo, vt agnosceretur cum graui suo incommodo: in quo casu posset dissimulare statum religiosum, & se gerere in ea visitatione vt sæcularis; qualis ex habitu creditur: lex enim humana non obligat cum tanto dispendio, vt patet, non ergò talis Religiosus poterit in casu proposito inuisere, etiam de licentia Ordinarij, Monialem, quæ non sit consanguinea in gradu permisso in præfato decreto, nec die ibi prohibita, nec libere alloquendo Moniales extraneas fortè accedentes, &c. Sic viri docti consulti.

Addo ex dictis *c.5. n.194. §. moneo* per prohibitionem factam à Sacra Congregatione, ne Regulares absque expressa licentia eiusdem Sacræ Congregationis accedant ad monasteria quarumcunque Monialium non tolli, quin sine licentia prædicta possit religiosus accedere ad dicta monasteria causa tractandi cum aliqua fœmina sæculari ibi degente, & quidem etiam de negotio prophano: idque ob rationem adductam *citato §. moneo.* quæ ratio facit hanc doctrinam probabilem (nisi obstet stylus Curiæ, aut consuetudo) sicque mihi constat interdum practicatum fuisse, de licentia tamen Ordinarij.

QVÆRES XI. An Moniales subiaceant Ordinario quò ad hoc vt ab-

ſque eius licentia conueniri non poſſint, ac viſitari.

21 ℞. Subiacere, etiamſi aliàs ſint exemptæ; ſi quidem talis ſit conſuetudo loci, vt abſque licentia Ordinarij non adeantur monaſteria Monialium, quantumvis exemptarum, ſic quippe ſtatuit Sacra Congregatio, teſte *Tamburino ſup. D.26. q.2. num.3.* nimirum hac in re ſeruandam eſſe vniuſcuiuſq; loci conſuetudinem, vt vidimus *c.5. ſect.5. q.7. §. quod ſi quæras*; quamquam extet alia declaratio eiuſdem Sacræ Congregationis, quam refert *Barboſa in collect. v. Moniales alloqui. §. vlt.* his verbis: *Moniales Regularibus ſubiectas alloquendi licentia concedenda eſt ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario generali, & à Superiore regulari, cui Moniales ipſæ ſubiectæ ſunt, coniunctim: ita vt idem Epiſcopus, ſeu eius Vicario primo loco ſubſcribat* (ſic variant huiuſmodi declarationes, ideoq; iuxta alibi dicta regulariter non habent vim legis vniuerſalis vbique obligantis) intellige niſi obſtet contraria conſuetudo, ſicut benè notauit *Gauant. in manu. v. Monial. colloc. num.2.*

Addit *Monachus par.5. instruct. Monial. ex Barboſa in Collectan. v. Monialium clauſura* in licentijs, quæ poſt Ordinarij ſubſcriptionem ſubſcribuntur à Prælatis regularibus ad adeunda monaſteria Monialium ipſis ſubiectarum, ex declaratione Sacræ Congregation. non poſſe quidquam addi, aut tolli per ipſos Prælatos regulares ex ijs, quæ in præfatis licentijs appoſita ſunt ab Ordinario ad accuratiorem clauſuræ obſeruantiam.

QVÆRES XII. An, & qualiter Moniales ſubiaceant viſitationi, ac correctioni Ordinarij.

22 ℞. Subiacere quò ad obſeruantiam clauſuræ, etiamſi ſint exemptæ, ideoque eas poſſe quò ad clauſuram viſitari ab Epiſcopo, eiuſve Vicario generali, quoties ipſis id videbitur expedire: idque ex decreto Sacræ Congregationis, quod allegat *Nald. v. Monialis n. 3.* addens eiuſmodi facultatem non debere extendi ad inquirendum occultè de exceſſib. earundem Monialium: ſi quidem hoc eſt quid diuerſum ab obſeruantia clauſuræ; cuius inquiſitio, ac cura ſolùm committitur à *Concilio Trid. ſeſſ.25. de regul. c.5.* à diuerſis autem non fit illatio. Quin etiam notat *Nald. num.4.* Moniales degentes in ciuitate, ſed ſubiectas alteri Ordinario, viſitari poſſe ab Epiſcopo illius diæceſis, in qua degunt; æq; ac poſſunt viſitari Moniales ſubiectæ Regularibus: iſtas verò poſſe viſitari quò ad obſeruantiam clauſuræ per præfatum Ordinarium, etiam abſque interuentu dictorum Regularium.

23 Quod verò ſpectat ad Moniales Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectas notat *Tambur. ſup. D.17. q.3. num.5.* quòd, licèt eæ ſint exemptæ ab Ordinarij iuriſdictione; poſſunt tamen ab eo viſitari tanquam à delegato Sedis Apoſtolicæ, & quidem non ſolùm quò ad clauſuram, ſed etiam quò ad alia, æq; ac poſſunt viſitari Moniales immediatè ſubiectæ ipſimet Ordinario; idque ex decreto *Concilij Trid. ſeſs. 25. de regul. c.9.* relato hìc *q.2.*

Addit *Tambur. num.3. ex Barboſa alleg.74. de offic. Ep. nu. 20.* & alijs poſſe Epiſcopum viſitare perſonas ſæculares, ſiue regulares exercentes curam animarum perſonarum ſæcularium annexam ipſarum Monialium monaſterijs: in ijs tamen ſolùm, quæ ſpectant ad curam animarum: idque ex decreto *Concilij Trid. ſup. c.11.* quod etiam notant alij Doctores.

An autem Ordinarius poſſit vim inferre, oſtia monaſterij Monialium frangendo in caſu, quo iuxta dicta habeat ius illas viſitandi, & impediatur.

25 ℞. *Barboſa n.22.* ex Innoc. Abb. Fuſco, Campan. ac Genuenſi, quod ſequitur *Tambur. nu.4.* Ordinarium poſſe in caſu propoſito vim inferre, & quidem etiam excommunicando impedientes, etiam non adhibitis ſolitis monitionibus; in ipſo tamen actu violentiæ ſibi illatæ, & conſequenter titulo iuſtæ defenſionis: id quippe non ſolùm tacitè cenſetur conceſſum Ordinarijs à Papa ſupremo Monialium omnium Prælato, ſed etiam eſt de iure naturæ, vi cuius poteſt quilibet ſer-

uare propria iura contra inuasorem, vt colligitur ex *cap. si verò alicuius de sent. excommunic.*, & *cap. significasti 2. de homic.* seruatis tamen seruandis, de quibus optimè *Bonac. D.2. de contr. q.vlt. sect.1. p.8. n.1.* quæ doctrina est vera, etiam in euentu, quo Ordinarius procedat tanquam Sedis Apostolicæ delegatus: quod in specie aduertit *Barbosa num.23.*

QVÆRES XIII. Vtrum possit Ordinarius coercere, ac punire Moniales, etiam exemptas delinquentes.

26 ℞. De facto punire in materia clausuræ; idque iuxtà aliquos ex *Concil. Trid. sup. cap.5.* talem potestatem quò ad hoc tribuente Episcopis per ea verba *inobedientes, atq; contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita, compescentes*; & hoc (inquiunt illi) ne aliàs inanis prorsus, ac frustranea sit iurisdictio Ordinarij supra Moniales, etiam exemptas, quò ad clausuram: præterquamquod cui datur iurisdictio, ea quoq; concessa videntur, sine quibus iurisdictio exerceri nequit; sicut in re non dissimili notauit *Sanchez l.7. de matr. D.33. n.22. ex l.1. ff de iurisd. omn. iudic.* sed de hoc *sup. c.9. q.5.* Immò dicit *Barbosa sup. alleg. 102. n 4.* ex Nau., & Armendar. decisum fuisse, Episcopum in Moniales, alioqui exemptas, habere iurisdictionem, etiam in ijs, quæ pertinent ad rerum spiritualium curam: sicq; consequenter concedit huiusmodi Moniales posse puniri ab Ordinario, si delinquant in materia rerum spiritualium. Ad quod facit etiam declaratio Sacræ Congregationis Concilij, facta sub 8. Aug. 1621. quam adducit idem *Barbosa in collect. v. Moniales alloqui, §. vlt.* his verbis: *Moniales exemptas alloquentes contra constitutionem Episcopi possunt ab ipso puniri: non tamen ipsæ Moniales exemptæ.* Quæ declaratio (vt id obiter hic notem) videtur facere non parum probabilem doctrinam à nobis indicatam *sup. c.5. sect.1. q.6.* nimirum quòd cura custodiæ clausuræ Monialium, etiam exemptarum, commissa Ordinarijs in Concilio Trid. intelligatur solùm de custodia clausuræ materialis, vt explicauimus ibi: si enim intelligeretur etiam de custodia clausuræ formalis: possent Ordinarij vi præfatæ commissionis coercere Moniales exemptas indebitè loquentes cum sæcularibus ad ipsas accurrentibus: quod tamen in citata declaratione expressè negat Sacra Congregatio eiusdem Concilij.

27 Vnde infero, quòd, cùm ex dictis supra Episcopi iurisdictionem habeant in Moniales, etiam exemptas quo ad obseruantiam clausuræ, & in ijs, quæ pertinent ad spiritualium rerum curam; stante tali decisione, sequitur Moniales dictas non posse puniri ab Ordinario in quacumq; alia materia delinquant: nam exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Quod tamen non facit, quò minus Ordinarius posset punire Monialem exemptam, quæ fortè delinqueret extra monasterium: cùm certum videatur etiam Moniales exemptas comprehendi sub decreto illo *Concilij Trid. sess.6. de reform. c.3.* quod sic habet: *Nemo regularibus extra monasterium degens, etiam sui Ordinis priuilegij prætextu tutus censeatur, quò minùs, si deliquerit, ab Ordinario loci tanquam super hoc à Sede Apostolica delegato secundùm canonicas functiones visitari, puniri, & corrigi valeat:* quod decretum putat *Peyrin. to.1. priuil. Const.2. Sixti IV. §.11. num.22.* non dissentiente *Lezana to.1. c.11. n.8.* intelligi solùm de Regulari degente extra monasterium absque Superioris licentia: stante quòd Religiosus extra monasterium degens cum debita licentia fictione iuris censetur degere intra monasterium; vnde quis benè inferat, quod si Monialis exempta cum legitima licentia degens extra clausuram delinqueret, non ideo vi citati decreti Trident. puniri posset ab Ordinario; cùm facultas ibi tradita contra Regulares delinquentes non extendatur ad talem casum, vt patet.

An autem Moniales, etiam exemptæ subiaceant dispositioni *Concilij Trident.* quæ extat in *sess.25. de regul. c.14.* his verbis; *Regularis non subditus Episcopo, qui intra*

intra monasterij claustra degit, & extra ei ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, à suo Superiore infra tempus ab Episcopo præfigendum seuerè puniatur, ac de punitione certiorem Episcopum faciat: sin minus à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

28 ℟. Subiacere; & probatur ex eo quòd tale decretum loquitur generaliter de Regulari non subdito Episcopis: *lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi: &, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus.* nec obstat quòd textus loquitur de Regularibus masculis, vt constat ex ijs verbis, *Regularis non subditus Episcopo*: siquidem masculinum, vt dignius concipit fœmininum quantùm ad mentem legislatoris, vt notat *glossa l. 1. ff. de verb. signific.* & notant DD. Quare, si Monialis exempta sine debita licentia exiens è monasterio committeret extra illud, delictum aliquod scandalosum; posset Ordinarius, etiam vigore huius decreti illam punire, si Prælatus regularis ab ipso legitimè admonitus in eam debitè non animaduerteret, quamquam, etiam secluso isto decreto, posset Ordinarius procedere aduersùs dictam Monialem taliter delinquentem, tanquam ream fractionis clausuræ: idq; ex potestate ipsi competente circa custodiam clausuræ Monialium, etiam exemptarum, eo modo, quo superius explicauimus.

QVÆRES XIV. Qualiter subijciantur Moniales Ordinarijs quò ad electionem Abbatissæ, seu Priorissæ.

29 ℟. Subijci ex Const. Greg. XV. cui initium est *Inscrutabili* edita 5. Februar. 1622. quæ sic habet: *Ac similiter possit Episcopus vnà cum Superioribus regularibus quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorundem monasteriorum electionibus per se vel per alium interesse, ac præsidere: absque tamen vlla ipsorum monasteriorum impensa.* qua de re *sup. c.8 q.42.*

QVÆRES XV. In quibus Moniales subiaceant Ordinario loci quò ad bonorum suorum administrationem, etiamsi aliàs sint exemptæ.

30 ℟. Subiacere tum in eo, quòd potest Ordinarius ex causa rationabili monere Prælatos regulares, vt amoueant ab administrandis bonis Monialium eos, qui ad tale munus deputati sunt: ipsisque Prælatis id facere detrectantibus, aut negligentibus, ipsemet Ordinarius amouere potest dictos Administratores, quoties, & quando opus esse iudicauerit: tum in eo quòd Ordinarius singulis annis, adhibitis etiam Prælatis regularibus, potest à præfatis Administratoribus tam sæcularibus, quàm regularibus exigere rationes administrationis, & ad id eos compellere iuris remedijs. Constat ex citata bulla Gregorij XV. *Inscrutabili*, vbi hæc expressè statuuntur, attributa etiam Ordinarijs facultate, vt ij tanquam Sedis Apostolicæ delegati possint punire dictos Administratores, siue sæculares, siue regulares, qui fortè delinquant circa præfatam administrationem. Vbi obiter notandum vigore præfatæ bullæ non concedi locorum Ordinarius ius designandi, aut approbandi dictos Administratores; cùm de hoc ibi nulla fiat mentio; & alioqui à diuersis non fiat illatio: præsertim quando agitur de præiudicio tertij, sicut de facto agitur in præsenti casu; constat autem, quod habere ius amouendi Administratores bonorum, vt sic non est formaliter habere ius illos eligendi, aut approbandi illos, sed quid longè diuersum.

Cum autem plura dubia possint occurrere circa practicam intelligentiam præfatæ Bullę Greg. XV. placet ad eorum resolutionem aliqua hic notare ex *Santoro in Constit. Min. c. 11. stat. 7. q. 3.* sicque.

Noto 1. Prælatum regularem Monialium, qui earum contractibus interest, & consentit, multaque fieri iubet circa Ecclesiam, & conuentum illarum, non debere vt Administratorem sisti coram Episcopo ad rationes reddendas; cùm Prælatus non sit administrator, sed Superior administratores deputans, & Collega Episcopi quo ad has rationes reddendas; vt constat ex verbis illis Bullæ Gregorij *adhibitis etiam Superioribus regularibus.*

Noto

Noto 2. Administratores Monialium non teneri reddere tales rationes sponte, aut ad id se offerre: cum verbum *reddere* si relatiuum verbi *petere*, vbi aliud lege non cauetur, ac iure diuino aliter non disponitur (vt in furto, commodato &c.) quo modo vxor tenetur reddere debitum, sed potenti, & seruus tenetur ad officia, sed iussus ex *l.* 41. §. *Titius ff. de fideicom. libert.*

Noto 3. Episcopum non posse exigere has rationes, nisi vocato Prælato Monialium; idque ex verbis Bullæ Gregorianæ supr. cit. *adhibetis etiam Superioribus regularibus*: particulam enim *etiam* est implicatiua, ac exprimit maiora expressis; & aliàs sumus in materia odiosa, quæ præripit ordinariam iurisdictionem Prælatis regularibus competentem quo ad exigendas præfatas rationes; vnde ij non adhibentur vt testes, sed vt collegæ; adeoque Administratores non tenentur reddere rationes Episcopo, si is non vocet dictos Prælatos; nec is potest contra administratores procedere remedijs iuris.

Noto 4. Administratores, vbi rationes reddiderunt Episcopo, teneri eas iterum reddere Prælatis regularibus: cum Episcopi functio non tollat ius ordinarium; & per Bullam Gregorij nouum onus sit impositum Administratoribus, non autem adempta facultas Prælatis regularibus, ipsis aliàs competens.

Noto 5. Prælatos regulares non adstringi ad audiendas eiusmodi rationes coram Episcopo, adeoque ad id non posse ab Episcopo cogi per censuras; nam bulla non dicit *iussis*, sed *adhibitis Superioribus regularibus*: quo modo dicimus, *adhibitis testibus*, quos constat non posse cogi, sed rogari; præterquamquod, cum hoc ius sit fauorabile Prælatis regularibus, ac odiosum Episcopis; illi possunt renunciare iuri suo; maxime si iam præfatas rationes viderunt.

QVÆRES XVI. Quo modò Moniales etiam exemptæ subijciantur Ordinario loci quo ad constructionem suorum monasteriorum.

31 ℞. Subijci eo modo, quo statutum fuit in *Concilio Trident. sess. 25. de regul. c. 3.* in Constitut. Clementis VIII. quæ incipit *Ad institutam.* & est 99. in ordine; necnon in decretis Sacræ Congregat. de mandato Gregorij XV. editis 17. Aug. 1622. & in Constit. Vrbani VIII. edita 28. Aug. 1624. cuius initium est *Romanus Pontifex*; per quam in virtute sanctæ obedientię, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum quorumcunque ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipsò factò incurrendis pœnis præcipitur, ne licentiarum, seu facultatum à Summis Pontificibus (quas omnes ipse ibi reuocat) siue alio quouis prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua monasteria, & alia loca regularia, nisi de expressa Ordinarij licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum canonum, & Concil. Trid. necnon Constitutionibus Clementis VIII. ac decretorum de mandato eiusdem Clementis, necnon Gregorij XV. forma recipere, erigere, fundare, seu alia quomodolibet instituere, seu incæpta finire, & absoluere audeant, seu præsumant. In Concilio autem Trid. præcipitur, ne Regulares noua loca recipiant sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia priùs obtenta: in Constitutione item Clementis VIII. prohibetur Ordinarijs, ne præfatam licentiam ad nouos conuentus cuiusque Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impertiantur; nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu Procuratoribus, & alijs interesse habentibus, & causa, seruatis seruandis, cognita constiterit in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse. denique in decretis Sacræ Congreg. iussu Gregor. XV. editis statuitur, ne imposterum noua monasteria erigantur; nisi in eis saltem 12. Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant: ac Priores, seu Procuratores aliorum monasteriorum quarumcumque

cumque

cumque aliarum religionum non solùm in ciuitatibus, ac locis, in quibus erigendum est nouum monasterium: sed etiam in alijs per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint; vel aliàs locorum Ordinarijs constiterit Religiosos monasterij sic erigendi sine damno Religiosorum in monasterijs antea ibi erectis in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & alij posse. quòd si, vbi nouum monasterium erigendum est, nulli alij Regulares reperiantur; nihilominùs Ordinarij locorum diligenter debent inquirere, an locorum incolæ, & habitatores, quorum consensum tenentur requirere, & adhibere, huiusmodi 12. Religiosos in Conuentibus instituendis commodè alere, & manutenere valeant. sed de hoc plura in *tract. de priuil. cap.7. sect.2. qu.2.* interim qui vult consulat *Peyrinum tom.2. priuileg. Constit. Greg. XV. Tamburinum D. 34. de iure Abbatiss. quæst.1. Portellum de dub. regul. v. monasteria, Gauantum in manu. v. Monialium monasteria, Barbosam l.2. de iure eccles. c.12. Naldum v. monasteria*, & alios.

Notat autem *Tamburinus n.4.* ex Barbosa Sacram Congregationem 19. Decemb. 1620. declarasse Constitutionem Clementis VIII. superiùs allegatam habere locum etiam circa monasteria Monialium construenda, ideoque in his instituendis debere seruari easdem solemnitates, quæ seruandæ sunt in ædificandis monasterijs aliorum Regularium. Quòd si demus, iam videndum est, qualiter obseruari possit, & debeat præfata Constitutio quò ad illam partem, qua præcipit in casu, quo alicubi erigendum sit nouum aliquod monasterium, vocandos esse, & audiendos aliorum Conuentuum Priores, seu Procuratores, & alios interesse habentes; num scilicet ad talem effectum vocari debeant, & audiri Abbatissæ, seu Priorissæ aliorum monasteriorum Monialium existentium in loco, vbi construendum est nouum monasterium Monialium, vel certè Prælati regulares earum, si sint exemptæ, aut ipsarum Monialium Syndici. Puto autem neutros illorum debere vel vocari, vel audiri. moueor tum quia allegata Constitutio Clementis VIII. non loquitur de Abbatissis, sed tantùm de Prioribus, seu Procuratoribus, alijsque interesse habentibus; ideoque cùm exorbitet à iure communi, & sit valdè odiosa, non debet ampliari: tùm quia talis est praxis ferè communis, cui omninò standum est, quamdiu in contrarium expressè non statuitur.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Moniales aliàs exemptæ subiaceant Ordinario tam quò ad egrediendum è clausura, quam quò ad recipiendum intra clausuram, sine causa educationis, siue aliàs.

32 ℞. Subiacere, vt constat ex dictis *c.5.* de egressu quidem è clausura *sect.2. q.9. §. at dices*: de receptione verò intra clausuram causa educationis *sect.3. q.3.* de receptione denique intra ipsam clausuram ex alia causa *sect.3. q. 32.*

QVÆRES XVIII. An Regulares concionaturi Monialibus teneantur petere benedictionem, ab Ordinario, si eæ ab ipso sint exemptæ.

33 ℞. Teneri, si adest talis consuetudo; communiter tamen non videri adesse talem consuetudinem; idque scientibus, & non contradicentibus Ordinarijs, cùm facilè possent contradicere. cuius rei ea fortè est ratio, quòd conciones, quæ habentur ad Moniales, sunt potiùs priuati sermones, ac exhortationes, ideoque non veniunt sub decreto *Concilij Trid. sess.5. cap.2. de reformat.* requirente, vt Regulares in suis templis non prædicent, nisi petita benedictione Ordinarij: quippequod potest piè explicari de concionibus simpliciter dictis (quales dici possunt esse, quæ habentur publicè ad vniuersum populum promiscuè) ita *Bordonus resol.6. num.33.* & quidem sine limitatione à nobis posita, alijque valdè docti.

Quod autem spectat ad celebrandum in Ecclesia Monialium exemptarum; regulariter videtur sufficere licentia Prælati regularis, cui illæ subsunt: idq; sine cele-

celebrantes sint Sacerdotes sæculares, siue regulares: sic enim habet praxis communis (vt puto) nec apparet fundamentum sufficiens, cur ea licentia peti debeat etiam ab Ordinario loci; nisi fortè alicubi adsit in contrarium legitima consuetudo (de qua mihi non constat) vel loquendo in specie de Clericis sæcularibus, id ipsis expresśè prohibeatur; sicut re vera potest ipsis prohiberi ab Ordinario, cùm sint eius subditi vt patet.

Qualiter autem subdantur Moniales Ordinario quò ad canendos in choro hymnos Vrbani VIII. iussu correctos, constat ex dictis *sup. c.8. q.46.*

SVBSECTIO II.

De Potestate Ordinarij, aut Prælati regularis in Moniales ipsis respectiuè subiectas.

35 *Prælati regulares habent in Moniales subditas potestatem ordinariam, & consequenter delegabilem.*

36 *Potestas competens Prælato locali in Moniales est delegata.*

37 *Sicque non potest eam subdelegare.*

38 *Potestas Prælati regulares in Moniales est ampla, æq; ac potestas Prælati regularis in Religiosos subditos.*

39 *Prælatus regularis indicit Monialibus nouas leges.*

40 *Ordinarius loci, & Prælatus regularis præcipiunt in virtute obedientiæ Monialibus respectiuè subditis.*

41 *Possunt ijs indicere reformationem regulæ: immò, & eius moderationem.*

42 *Exercent in eas potestatem directiuam, coactiuam, ac iudicialem.*

43 *Illas absoluunt à quibuscunq; reseruatis.*

44 *Deputant ijs Confessarium tam ordinarium, quam extraordinarium.*

45 *Aliàs approbabant earum Confessarios; non item modò, loquendo de Prælato regulari.*

46 *Reseruant censuras, & casus quò ad illas.*

47 *Sed iuxtà decretum Clementis VIII. loquendo de Prælato regulari.*

48 *Ordinarius loci potest reseruare etiam pro Monialibus exemptis casus concernentes materiam clausuræ, (quod negant alij) nec ab illis eæ possunt absolui per Confessarios regulares priuilegiatos.*

49 *Proponitur, & soluitur obiectio.*

50 *Moniales non exemptæ subsunt reseruationi Ordinarij.*

51 *Si sint exemptæ, subsunt Prælato regulari quò ad receptionem nouitiarum.*

52 *Item quò ad emissionem Professionis.*

53 *Item quò ad recipiendas puellas in educationem.*

54 *Item quò ad egrediendum è Clausura.*

55 *Item quò ad sæcularium accessum ad ipsas, nisi obstet consuetudo.*

56 *Item quò ad canonicam Visitationem.*

57 *Item quò ad Electionem Abbatissæ; sicut & subsunt Ordinario.*

58 *Item quò ad bonorum temporalium Administrationem.*

59 *Prælatus regularis in varijs casibus ingreditur clausuram.*

60 *Modò tamen non subsistit indultum quò ad hoc concessum ab Vrbano IV.*

61 *Non disponit liberè de bonis Monialium.*

62 *Ex causa suspendit Abbatissas ab officio.*

QVÆ-

QVÆRES I. Quam potestatem habeat Ordinarius loci, aut Prælatus regularis in Moniales sibi respectiuè subditas.

35 ℟. Habere ordinariam, & consequenter posse illam etiam alijs delegare; sicut in terminis notauit *Rodriquez tom.1. quæst.17. art.10.* loquens de potestate Prouincialium in Moniales proprij Ordinis. & ratio est, quod, cum eiusmodi potestas competat Ordinario, ac Prælato regulari ex officio, & sit perpetua; non potest non esse ordinaria iuxtà ea, quæ tradunt communiter DD. de potestate ordinaria, ac delegata: quod ita est verum vt *subsect. præced.* 3. §. *difficultas*, diximus illam eandem potestatem, quæ in aliquibus casibus tribuitur Ordinarijs locorum in Moniales exemptas, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, non esse delegatam, sed ordinariam, adeoq; illam posse committi, etiam alijs per delegationem propriè dictam.

Quòd si quæras, an potestas, quæ competit Prælato regulari locali in Moniales sibi subiectas, sit ordinaria, aut delegata.

36 ℟. Esse, & communiter existimari delegatam: quippe ex officio competit Prouincialibus; aut Generali Ordinis, & per delegationem, postea committitur Superioribus localibus, vt possint in casibus ordinarijs, aut frequentius contingentibus præsto esse Monialibus sibi subiectis ita docti Religiosi variarum Ordinum à me consulti.

Maius dubium est, an Prælatus ipse localis possit subdelegare dictam potestatem in casu hìc, & nunc occurrenti.

37 ℟. Non posse, nisi habeat potestatem expressam subdelegandi; & ratio est: quòd regulariter Prælatus ordinarius Monialium exemptarum est Prouincialis ideoque Superior immediatus monasterij est Superior earumdem Monialium delegatus: delegatus autem non potest subdelegare, vt patet.

QVÆRES II. Ad quæ se extendat potestas Ordinarij, seu Prælati regularis in Moniales respectiuè subiectas.

38 ℟. Extendi ad ea omnia, ad quæ se extendi potestas Prælati regularis in viros religiosos sibi subditos: quantùm tamen patitur conditio sexus feminei,& quantùm ad ea, quæ statui Monialium esse possunt proportionata; constabit autem responsio ex quæstionibus inferius soluendis.

QVÆR.III. An Ordinarius,aut Prelatus regularis possint Monialib.sibi respectiuè subditis indicere nouas leges tā per modū statui,quàm per modū præcepti.

39 ℟. Posse, cùm habeant veram, & simpliciter dictam iurisdictionem eamque publicam, & vim cogendi: quæ requiruntur ad condendas veras leges, & sufficiunt ad imponenda vera præcepta, vt tradunt communiter DD. cum *Baldo in l.1. ff. de iust. & iure, & S.Th.* 1.2. *q.90. art.3.*

An autem Ordinarius loci, ac Prælatus regularis possint Moniales sibi respectiuè subditas obligare ex voto obedientiæ, ipsis præcipiendo in virtute sanctæ obedientiæ, eo modo, quo prælati regulares possunt precipere,& aliquando precipiunt viris religiosis propriæ iurisdictioni subiectis.

40 ℟. Posse; & indè probatur, quòd iuxtà communem, ac veram doctrinam quicunq; est legitimus Superior religiosorum, & habet spiritualem iurisdictionem in illos, is potest ijs præcipere in virtute obedientiæ:idq; ex vi voti obedientiæ, per quod religiosus se totum tradit religioni, eiusq; legitimis Prælatis; vt rectè indicat *Suar. tom.3. de relig. l.10.cap.11.n.3.* & notant communiter DD. tractantes de voto obedientiæ: at hæc duo verificantur de Ordinario loci, ac Prælato regulari quò ad Moniales ipsis respectiuè subditas, vt facilè constabit consideranti: ergo illi ijs poterunt præcipere in virtute obedientiæ, eæque vi voti obedientiæ tenentur illis obedire. quod non procedit de Abbatissa, eò quòd non sit capax iurisdictionis spiritualis, licèt aliàs sit legitima Superiorissa suarum Monialium; vnde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

QVÆRES IV. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Monialibus subditis indicere possint Reformationem disciplinæ regularis, eæque teneantur illam acceptare.

41 ℟. Posse, & Moniales teneri illam acceptare in ijs casibus, in quibus Prælati regulares possent dictam reformationem indicere viris religiosis subditis, & hi tenerentur eam amplecti; si quidem quò ad hoc par ratio procedit in Monialibus, ac viris religiosis; vt constat ex ijs, quæ habet *Sanch. l.6. mor.c.2. num.35.* probans Superiorem regularem cum maiori parte Capituli generalis posse regulam iam ferè collapsam, ac relaxatam ad pristinum statum restituere; ita vt cæteri Religiosi iam professi teneantur obseruare regulam taliter reformatam. sed de hoc plura in nostro *tract. de statu Religioso in communi*, vbi de reformatione religionum.

Maius dubium est, an casu quo regula Monialium alicuius monasterij progressu temporis cognoscatur esse nimis rigida: ita vt certo plurium annorum experimento constet illam non posse in eo rigore obseruari absque notabili dispendio sanitatis Monialium talem regulam profitentium; an, inquam, Prælatus possit sua auctoritate moderari eiusmodi regulam, & Monialibus subditis præcipere in virtute sanctæ obedientiæ, vt imposterum regulam illam obseruent cum dicta moderatione, & non aliter; eæque teneantur obedire acceptando præfatam moderationem.

℟. Quod, cùm Prælatus Monialium possit facere dictam moderationem, sic & Moniales tenentur in casu proposito illam admittere. Moueor; quod licèt Moniales ex dictis *cap.4.quæst.19.* ex voto obedientiæ non teneantur parere in ijs, quæ sint contra regulam, (cuiusmodi est moderatio, de qua hìc loquimur,) ea tamen doctrina fallit in casu, quo Prælatus potest in regula dispensare; vt loco citato notaui cùm *Caietano 2.2. quæst.104. artic.5.* quare, cùm Prælati Monialium tam regulares, quàm sæculares possint dispensare cum Monialium respectiuè subditis super obseruantia regularum; vt constat ex dictis *sup.cap.9.quæst.17.* & colligitur ex *Rodriq. tom.1. q.26. art.1.* sequitur Moniales teneri acceptare moderationem illam regulæ, licèt sit contra ipsam regulam, si ijs modo dicto præcipiatur.

QVÆRES V. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis habeant in Moniales respectiuè subditas potestatem non solùm directiuam, sed etiam coactiuam, ac iudicialem.

40 ℟. Habere; patetq; tum ex vsu; tum ex eo quòd potestas directiua sine aliqua coercitione ferè infirma, ac inutilis est: cùm absq; timore, ac disciplina non possit in officio contineri communitas humana, quantumuis bona videatur in hac mortali vita; sicut benè notauit *Suar. tom.4. de relig.tract.8. l.2. c.9. nu.1.* docens postea quòd, quamuis Prælatus religionis ex vi talis status habeat solùm potestatem coercendi modo paterno, & iuxtà limites regulæ; ratione tamen iurisdictionis Ecclesiasticæ habet potestatem coercitiuam Episcopalem: idq; ex vsu, ac priuilegijs omnium religionum exemptarum. Constat autem, quòd talis iurisdictio competit Prælato regularis ex vsu, ac priuilegijs omnium religionum exemptarum: & quidem meritò, cùm ea sit ordinariè, & regulariter necessaria, illamq; ex alia parte Papa sibi non reseruauerit: quod tamen non habet locum in Monialib. immediatè subiectis Ordinario; hæ enim, cùm non sint exemptæ, subiacent iurisdictioni Ordinarij eadem ratione, qua subiacerent etiam viri religiosi, si non essent exempti. Colligitur è *Suarez n.3.* qui benè notat ex *Nauarro comm.2. de regul. num.63.* eiusmodi iurisdictionem magna ex parte introductam, vel auctam esse ex consuetudine, quæ vim habet dandi iurisdictionem, *c. duo simul de offic. ordin.* vnde infert Suar. hac in re habendam esse rationem cõsuetudinum: cùm vi illarum euenire possit, quòd tota iurisdictio sit in Prælato religioso quò ad omnia delicta, vel quòd aliqua sint Episcopo reseruata, vel quòd

in

Monialium ; vnde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere. in vtrisq; fit cumulatiuè ; quæ licèt à Suarez non sint prolata in specie de Monialibus, in ijs tamen possunt verificari, & quidem etiam in exemptis.

QVÆRES VI. An Moniales subijciantur Ordinario loci, aut Prælato regulari quò ad absolutionem reseruatorum, ac dispensationes, prout alterutri illorum respectiuè subduntur.

43 ℞. Quòd, quamuis *Nald. v. Monialis nu.9. & Tambur. D.16. de iure abbatiss. quæst.8. num.5.* ex quadam decisione Rotæ Romanæ dicant Moniales, etiam ob enormem excessum debere absolui ab Episcopo, eò quòd exire non possint extra claustrum, & Episcopum, etiam in exemptas, fungi auctoritate Papæ, & licèt habeant Generalem, ob reuerentiam ordinis Episcopalis hoc Episcopis indulgeri; nihilominùs, cùm *c.9.q.15.§. illud etiam,* ostenderimus ex concessione bullata Pij V. Prælatas regulares in Religiosos subditos (sub quibus vtiq; comprehenduntur Moniales exemptæ ab Ordinarij iurisdictione) posse exercere per se ipsos illam omnem potestatem absoluendi, ac dispensandi, quam Episcopi possunt exercere in suos subditos: non apparet, quo pacto dicti Auctores sustineant Moniales exemptas teneri adire proprium Ordinarium, vt absoluantur à reseruatis, ac dispensetur: cùm id potiùs cedat in præiudicium exemptionis, ac iniuriam proprij Prælati regularis; qui, cùm per se hæc possit præstare in Moniales subditas, non censetur consentire, quòd eæ ad talem effectum recurrant ad Ordinarium. Nec obstat decisio Rotæ adducta; si quidem *Suarez l. 7. de leg. c.11. Vasquez 1.2.D.177.cap.vlt.num.75. Sanchez l.8.de matrim. D.2. nu.10. Salas D.19. de leg. sect.19.num.109.& Castrus Pal. tract.3.D.3.par.2.§.3.num.7.* docent quòd, quamuis decisiones Rotæ, & declarationes Cardinalium sint maximæ auctoritatis, adeoq; non sit recedendum ab illis, nisi vrgentissima ratio obstet in contrarium: absolutè tamen non sunt necessariò habendæ pro legibus; cùm non procedant à Iudicibus habentibus auctoritatem condendi leges; vnde, cùm in præsenti casu vrgentissima ratio obstet contra decisionem Rotæ Romanæ allegatam (nempè concessio illa bullatam Pij V. & violatio iuris alterius) probabiliter colligi potest non necessariò ipsi standum esse. Quod à fortiori procedit de statutis Prouincialibus Ecclesiarum particularium (Neapolitanæ v. g. aut Mediolanensis:) quæ interdum à Doctoribus adducuntur: hæc enim non obligant extrà proprium territorium iuxtà illud *Extrà territorium ius dicenti non paretur impunè:* quod est benè aduertendum. Quamquam (quod spectat ad declarationes Sacræ Congregationis) in signis est illa declaratio, quam eadem Sacra Congregatio iussu Vrbani VIII. die 11. Augusti 1632. fecit, & refert *Lezana v. Sacra Congregatio num. 5.* his verbis: *Sacra Congregatio præcipit declarationibus eiusdem Sacræ Congregationis tamen impressis, quàm imprimendis, ad etiam manuscriptis nullam fidem in iudicio, vel extrà esse adhibendam: sed tantùm illis, quæ in authentica forma, solito sigillo, & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiusdem Sacræ Congregationis pro tempore existentium munitæ fuerint.* Quamquam verba illa *nullam fidem in iudicio, vel extrà adhibendam,* intelligi possint, ac debeant de fide certa, indubitata, & ex vi auctoritatis Sacræ Congregationis: ita vt dans fidem dicti declarationibus non tamquam ex necessitate, sed liberè, eo quòd ipsi occurrant rationes probabiles suadentes assertionem in ijs contentam, non possit dici contrauenire mandato Sanctissimi facto in præsenti declaratione: præterquàm quòd de plurimis eiusmodi declarationibus, de quibus non constat authenticè; sperari potest, quòd, si à Secretario Sacræ Congregationis quæreretur copia authentica, inueniretur, ac obtineretur; ideòq; sub hac spe probabili videtur ijs posse probabiliter præstari fides extrà iudicium; nec debent damnari Doctores, qui suas opiniones identidem fulciunt aliqua dictarum declarationum.

QVÆRES VII. Qualiter Moniales subsint Ordinario, aut Prælato regulari quò ad deputationem Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij.

44 ℞. Ita subesse alterutri illorum, provt respectiuè ipsis subduntur; vt tamen Ordinarius, si velit, etiam Monialibus exemptis possit liberè deputare in Confessarium extraordinarium quemcunque Sacerdotem, siue sæcularem, siue regularem maluerit: idque ex Sacræ Congregationis declaratione sæpiùs facta, & præsertim 20. Decemb. 1631. sicut testatur *Nald. v. Monialis num.* 2. nobiscum sentiens ex Barbosa, Armend. Ricc., & alijs sustinentibus deputationem præfatam in totum committi arbitrio Ordinarij, etiam quò ad Moniales exemptas. Dissentit *Tamburin. supra D.* 16. *quæst.* 3. *num.* 3. ex Zipæo, & Pollacco dicens huiusmodi doctrinam non posse subsistere, vtpotè repugnantem declarationi Sacræ Congregationis factæ 1609. Confessarium videlicet extraordinarium quò ad Moniales exemptas, non debere offerri ab Ordinario loci, sed à Prælatis regularibus, quibus eæ subsunt, talemque esse de facto praxim vbique obseruatam, etiam Romæ; quasi verò sit nouum identidem reperiri declarationes Sacræ Congregationis de vna, ac eadem re ex diametro oppositas: vnde etiam colligunt DD. apud *Dianam par.* 5. *tractat.* 2. *resolut.* 96. eas non obligare instar legis vniuersalis, quæ debet esse firma, constans, & stabilis; certè in tali casu iuuat plurimùm Iudicem habere propitium, vt in simili notauit *Nald. v. vsusfruct. num.* 2. præterquàmquod in præsenti casu, cùm declaratio, quam allegat Nald. sit tempore posterior, præferri debet antiquiori, iuxtà doctrinam eiusdem *Naldi v. doctor. num.* 8. asserentis decisiones Rotæ, si sint inter se variæ, nec possint reduci ad concordiam, posteriores potiùs attendendas esse; si quidem curæ posteriores communiter dicuntur esse meliores, sicut notant scribentes in *cap.* 1. *de constitut. in 6.*, & in prælud. Extrauag. Io. 22. Attentis ergò præfatis declarationibus Sacræ Congregat. ex diametro oppositis, media via incedendum videtur; nimirum quòd tunc demum Ordinarius Monialibus exemptis deputet Confessarium extraordinarium, quando ipsæ Moniales illum ab eo efflagitant: non item, si eæ sint paratæ confiteri cuicunque Confessario accedenti; idque ex æquitate, estò de rigores iuris practicari possit sententia Naldi ob rationem superius adductam: nam multa licent, quæ non expediunt.

QVÆRES VIII. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis possint, & debeant approbare Confessarios Monialium respectiuè subditarum.

45 ℞. De iure antiquo debere, vt notauit *Tamburin. supra num.* 1. alijs citatis: non item de iure nouo inducto per Constitutionem Gregor. XV. inferiùs afferendam, & latiùs explicandam, quando agemus de Confessarijs Monialium; hi enim modò, etiam quò ad Moniales Prælatis regularibus subiectas, debent approbari à solo Ordinario, aliàs præsentandi, ac proponendi à Prælato regulari Monialium; sed de hoc infra.

QVÆRES IX. An Ordinarius loci, aut Prælatis regularis possint pro Monialibus sibi respectiuè subditis reseruare casus, & censuras.

46 ℞. Posse; & patet tum vsu communi; tum quia potestas reseruandi casus, & censuras competit ijs omnibus, qui habent iurisdictionem ordinariam respectu illorum, quibus eam possunt delegare; tales autem sunt Ordinarius loci, ac Prælatus regularis quò ad Confessarios Monialium sibi respectiuè subiectarum, colligitur ex *Suar. D.* 29. *de pœnitent. sect.* 1. *num.* 7. & est communis Doctorum.

Solùm hic quæri posset, an Ordinarius, ac Prælatus regularis, stante decreto Clementis VIII. relato a *Quaranta in bullar. v. cas. reseru.* (per quod prohibentur Prælati regulares reseruare propria auctoritate casus, quò ad Religiosos subditos) adhuc possint sibi liberè reseruare casus quò ad Moniales respectiuè subiectas.

47 ℞. Ordinarium quidem posse: non autem Prælatum regularem, patetq; tum

ex

ex praxi communi, qua constat Ordinarios liberè casus, ac censuras reseruare respectu Monialium sibi subditarum; non item Prælatos regulares quò ad Moniales ipsis subiectas; tum quia id satis clarè colligitur ex allegato decreto Clementis; quatenus concedit Prælatis regularibus facultatem reseruandi nouos casus, dummodò id faciant vnà cum Capitulo, siue generali, siue prouinciali iuxtà rationem casuum respectiuè reseruandorum: quod est signum sub eo decreto non comprehendi Ordinarios respectu Monialium sibi subiectarum (quippè qui non habent vsum Capituli regularis) sed solùm Prælatos regulares respectu Monialium ipsis subditarum; vtpotè vsum capituli habentes. ita ego sentio, sicque mecum senserunt alij valdè docti.

An autem Ordinarius possit reseruare sibi, etiam respectu Monialium exemptarum casus aliquos concernentes materiam clausuræ, vigore potestatis ipsi tanquam Sedis Apostolicæ delegato competentis circa custodiam clausuræ dictarum Monialium (v. g.) ne prolixiùs loquantur cum extraneis ostio monasterij aperto, &c.)

48 ℞. Videri posse; si iuxtà dicta *subsect. praeced. q.10. §. quòd hac occasione*, sustineatur Ordinarijs locorum commissam fuisse curam clausuræ Monialium, etiam exemptarum, non solùm quò ad eius materiale, sed etiam quò ad formale, ducor, quòd in *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 5.* Ordinarijs datur facultas compescendi censuris, & alijs pœnis inobedientes, & contradictores circa clausuram Monialium: ex alia parte huiusmodi facultas quò ad Moniales exemptas competere potest Ordinarijs solùm vt delegatis Sedis Apostolicæ, adeoque extendi etiam ad illas eo modo, quo explicauimus supra *c. 5. sect. 1. q. 5.* & iterum *c. 10. q. 5.* cùm vi talis delegationis quò ad hoc cesset fauor exemptionis, sicque dictæ Moniales subsint Ordinario loci tanquam proprio Prælato: constat autem, quòd quilibet Prælatus potest iure suo reseruare casus, ac censuras (si has ferre potest) prout tradunt DD. communiter. Quòd si demus Ordinarium sibi casum aliquem, aut censuram modo dicto reseruare, etiam pro Monialibus exemptis; certum est, quòd neq; Regulares: quantumvis priuilegiati, poterunt ab ijs illas absoluere, immò neq; Prælati regulares ipsarummet Monialium; idque ex decreto Clementis VIII. edito 9. Ian. 1601. expressè prohibente omnibus Regularibus, ne absoluant vi cuiuscunque priuilegij ipsis concessi, à casibus Ordinario specialiter reseruatis; & postea ampliato à Paulo V. etiam ad excommunicationes eidem Ordinario reseruatas, quod decretum cum loquatur indefinitè de casibus, ac excommunicationibus Ordinario reseruatis; vtiq; comprehendit etiam reseruata Monialibus iuxtà regulam generalem, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi*.

Hanc meam assertionem, me citato; impugnat *Pasqual. p. 2. q. 161.* dicens tenendam esse negatiuam sententiam; Episcopum scilicet non posse sibi reseruare aliquem casum concernentem violationem clausuræ respectu Monialium exemptarum; & probat, tum quia delegatiò à Tridentino Episcopis concessa in ordine ad Clausuram Monialium exemptarum est solum pro foro externo (vt constat ex ijs verbis *Concilij sess. 25. cap. 5. de Regul. quacumque appellatione postposita compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis; cum ibi immediate ante dicatur clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent*) reseruatio verò casuum spectat ad iurisdictionem fori interni; quippèquæ, licet sit actus superioritatis exercitus in foro externo, tamen est circa iurisdictionem exercendam in foro interno, & circa iudicium conscientiæ; sicq; fundatur in iurisdictione fori interni, nō autem in sola delegatione fori interni: tum quia reseruatio est restrictio iurisdictionis in ordine ad absolutionem sacramentalem (vt notant communiter DD.) adeoque supponit iurisdictionem in eos, quibus restringitur, iurisdictio

pro foro interno, & quod iurisdictio restricta pendeat à iurisdictione restringentis; cum tamen per præfatam delegationem Concilij non tribuatur vlla iurisdictio supra Prælatos Ordinarios Monialium, ideoque Episcopi non possint, reseruando, sibi casus, eorum auctoritatem restringere: tum quia violatio Clausuræ quo ad Moniales est reseruata Papæ, ac proindè, cum Episcopi non possint sibi reseruare casus tam Papæ reseruatos, nec poterunt hunc casum sibi reseruare, & maximè respectu Monialium exemptarum.

Verùm hæc argumenta non probant contra nos, qui non dicimus absolutè Episcopos, vt Sedis Apostolicæ delegatos posse reseruare casus concernentes clausuram Monialium, etiam respectu Monialium exemptarum, sed solum ex hypothesi, quod Concilium loco citato Episcopis commiserit curam clausuræ Monialium etiam quo ad formale; vt supponunt plures Doctores, imò, & plurimi Episcopi, dum censuris prohibent accessum ad Moniales etiam exemptas (quod non possunt facere, si ijs cura Clausuræ dicatur commissa solum quò ad materiale) data autem ea hypothesi, ij habent iurisdictionem necessariam ad faciendam præfatam reseruationem; sin minus vigore Concilij, quod expresè loquitur solum de clausura materiali, saltem ex consuetudine, quæ dat ordinariam iurisdictionem *l. inspeximus in gl. v. consuetudinem de mancip. & in l. viros C. de apparit. lib.*12. & ex eo quod, concessa iurisdictione, conceduntur omnia, sine quibus non potest exerceri iurisdictio *l. 2. de iurisd. om. iud.*

Quo fundamento posito, corruunt argumenta *Pasqualigi*: primum quidem, & secundum, eò quod supponant Episcopos non habere iurisdictionem pro foro interno in Moniales exemptas, ac earum Prælatos quo ad faciendam præfatam reseruationem; quod negandum est, data hypothesi, quam nos supponimus: tertium verò: eò quod Episcopi possint sub censuris sibi reseruare accessum ad Moniales factum sine licentia, aut locutionem cum ijs de rebus obscœnis, aut ad portam apertam, vel alia id genus, quæ non reseruantur de facto Papæ; sicque eorum reseruatio non concurret cum reseruatione quo ad Clausuram Monialium facta de facto à Papa, & tamen eorum reseruatio versabitur circa materiam clausuræ.

Addo ex dictis *sup. c.9. nu.19.* non sequi Moniales posse absolui ab excommunicatione lata per Ordinarium in materia clausuræ, eiq; reseruata; vt putabat quidam Regularis admodum doctus in literis hac de re ad me transmissis sic disserens: confessarij Regulares priuilegiati eatenus in præsentia non possunt absoluere ab excommunicatione Episcopo specialiter reseruata, quatenus Paulus V. amplians Clementis VIII. decretum restrictiuum facultatis Regularibus olim competentis super reseruata, illud extendit ad excommunicationes Episcopo specialiter reseruatas; ita vt ab ijs modò non possint absoluere, cum antea possent: ac tale decretum non afficit Regulares, vt pœnitentes, & consequenter nec Moniales, ex dictis eo *num.19.* ergò Moniales in præsentia poterunt absolui ab excommunicationibus Episcopo reseruatis, quæ in præfato continentur, æquè ac ante poterant absolui; cum dictum decretum respectu Monialium perindè se habeat, ac si non fuisset editum; quippè quod eas non afficit; vnde sicut ante eius promulgationem Moniales potuissent absolui per quemcunque Confessarium Regularem ab excommunicatione Episcopo specialiter reseruata in materia clausuræ; ita, & modo poterunt absolui per quemcunque Confessarium Regularium.

Sic disserebat Regularis ille pro sua opinione; sed meo iudicio eius argumentum non probat intentum: &, si probat, probat item Moniales posse absolui per quemcunque Regularem Confessarium à reseruatis in Bulla Cœnæ: quod sic probo: Decretum Clem. VIII. super facultate reseruatorum, quod postea ampliauit Paulus V. non afficit Moniales, adeoq; hæ, eo non obstante, modò

poterunt absolui per Regulares priuilegiatos à reseruatis, quæ continentur in præfato decreto; cum ergo in eo contineantur casus reseruati in Bulla Cœnæ, poterunt, & ab his absolui liberè, & generaliter; quòd vtique non admittet ille Regularis. Quod si hoc non admittet, omninò debet concedere Declarationem illam Sacræ Congregationis (quod decretum Clementis VIII. super facultate reseruatorum non afficit Regulares vt pœnitentes, & consequenter nec Moniales) non intelligi de omnib. reseruatis in dicto decreto contentis, sed solum de aliquibus, videlicet de quinque casibus in eo specialiter reseruatis à Clemente, etiam respectu priuilegiatorum: vt clarè colligitur ex *Naldo v. reseruatio in edit. bon.* qui primus attulit præfatam declarationem: cum enim quæreret, an Regulares per Religiosum priuilegiatum possent absolui à dictis quinque casibus, & partem affirmantem sustineret; illam probauit ex dicta Declaratione: quod est signum eam procedere solum de præfatis quinque casibus, non autem de omnibus reseruatis in citato decreto contentis, & consequenter eam non extendi ad casus Bullæ Cœnæ, neq; ad excommunicationes, quas Episcopus in casu permisso possit ferre, ac specialiter reseruare, etiam respectu Regularium exemptorum; cuiusmodi est illa, de qua hic agimus. Quare dicendum videtur Moniales exemptas nec à Regularibus priuilegiatis posse absolui à præfata excommunicatione; idque ex vi supradicti Decreti, in quo Regularibus ablata est per Paulum V. facultas absoluendi ab excommunicationibus Episcopo specialiter reseruatis, nec postea à Sacra Congregatione restituta est, vt Regularis ille existimabat.

In cuius confirmationem facit, quod, teste *Ciarlino tom. 2. controu. forens. c. 147. n. 17.* Sacra Congregatio Concilij in Viterbien. 26. Iunij 1627. censuit ex *Concilio Trid. sess. 25. de Regul. c. 5.*, & bulla Gregorij XV. *de exemptorum priuilegijs* posse Episcopum circa aperitionem ostij clausuræ extra casus indigentiæ, nec non circa accessus, & colloquia cum Monialibus ferre excommunicationem sibi reseruatam, eamque ligare, nedum Regulares accedentes, sed etiam Moniales (facta de eis mentione) adeo vt Superior Regularis ab ea absoluere nequeat.

Notat autem *Ciarlinus num. 18.* estò detur requiri specialem, seu expressam mentionem de monasterijs exemptis (stantibus illis verbis, *facta de eis mentione*) quod, cum talis mentio solum requiri possit, vt constet, an Episcopus in suo generali edicto velit comprehendere dicta monasteria, adeoque sit quæstio voluntatis, non potestatis; & alias expressio voluntatis plus fiat factis, quam verbis, satisque expressum censeatur, quod verbis generalibus exprimitur, ac si specialiter, & in indiuiduo fuisset expressum *Bart. in l. in principio ff. de vulgar. vbi Ripa. n. 49. 67. 75. Olarad. conf. 322. num. 2. Monach. conf. 287. n. 7. & seqq. Surd. conf. 358. nu. 2.* hoc ipsò quod Episcopus v. g. suum edictum prohibens accessum ad Moniales affigi iubet etiam ad monasteria exempta, & punit transgressores illius, clarè indicat se velle suam prohibitionem extendere etiam ad dicta monasteria: cum leges non debeant intelligi ex verbis, sed ex mente, & ratione *Rota diuers. decis. 208. num. 5. p. 5.*

49 Neq; ex eo quòd iuxta dicta *cap. præced. q. 15. §. illud etiam* Pius V. per bullam specialem indulsit Prælatis regularibus, vt, quod possunt Episcopi in clericos, & laicos subditos quò ad absoluendum, ac dispensandum, & vsum aliarum similium facultatum, ij pro foro conscientiæ per se ipsos præstare possint in Religiosos, ac Moniales ipsorum iurisdictioni subiacentes; sequitur quod, sicut Episcopi possunt proprios subditos absoluere ab ijs, quæ ipsi specialiter sibi reseruant, sic & ab ijsdem possint Prælati regulares absoluere religiosos sibi subditos; si quidem concessio Pij V. loquitur de reseruatis Papæ, vt constat ex verbis illis bullæ citatæ: *Et insuper quia sacrum œcumenicum Concilium Trid. concessit Epi-*

scopis, vt absoluere possint in foro animæ, suæ conscientiæ ab omnibus, &c. quæ verba non possunt intelligi, nisi de casibus papalibus, de quibus tantùm ibi loquitur Concilium; ideoque non debent extendi ad ea, quæ specialiter reseruantur Ordinarijs, & aliàs sunt Regularibus sublata per allegatum decretum Clementis VIII.

Quòd si deniq; quæras, an Moniales subiectæ Ordinario subiaceant casibus, ac censuris, quæ ipse Ordinarius generaliter reseruat pro sua diœcesi, etiamsi de ijs non fiat expressa mentio in edicto reseruationis.

50 ℞. Videri subiacere: & ratio est, quòd, cùm edicta loquantur generaliter, adeoq; comprehendant quoscunque subditos Ordinarij reseruantis, & aliàs lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi; non apparet, ex quo capite Moniales subiectæ Ordinario debeant eximi à præfatis edictis. ita docti recentiores, & talem puto esse praxim.

QVÆRES X. An, & qualiter Moniales subijciantur Ordinario, aut prælato regulari quò ad receptionem Nouitiarum.

51 ℞. Subijci alterutri illorum, prout ipsorum iurisdictioni respectiuè subduntur: & quidem non solùm quò ad taxandum numerum Monialium recipiendarum (quòd videtur spectare ad proprium Prælatum Monialium, quippè cui in Constit. Pij V. *Circa pastoralis* districtè prohibetur, ne recipiat plures Moniales, quam possint commodè sustentari) sed etiam quò ad taxationem dotis, cùm talis taxatio item spectet ad proprium Prælatum Monialium, vtpotè cui incumbit ex officio procurare bonum Monialium subditarum, tum spirituale, tum temporale: non item quòd ad explorationem voluntatis nouitiæ recipiendæ; hæc enim de rigore iuris spectat generaliter ab Ordinarium loci quò ad omnes Moniales, etiam exemptas, vt clarè colligitur ex *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 17.* talem explorationem commitente Episcopo, aut in eius defectum ipsius Vicario generali, adeoq; non includente Prælatum regularem, neque quò ad Moniales sibi subiectas: quanquam (vt audiui) in aliquibus locis etiam Prælati regulares dictam facere soleant explorationem quò ad Moniales subditas vltra eam, quæ fit ab Ordinario (idque sciente, & non dissentiente ipso Ordinario) non quidem ex necessitate; sed ex superabundantia, & ad benè esse.

QVÆRES XI. Qualiter Moniales subiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quò ad emissionem professionis religiosæ.

52 ℞. Subiacere in eo quod illæ non solent profiteri, nisi coram Ordinario, aut proprio Prælato regulari, prout ijs respectiuè subduntur; & hoc eo modo, quo diximus *hic cap. 3. sect. 1. q. 4.* vbi ostendimus de rigore professionem debere acceptari ab Abbatissa, seu Priorissa monasterij; adeoque assistentiam Ordinarij, aut Prælati regularis non esse de valore illius, sed potiùs ad benè esse, & ad maiorem solemnitatem.

QVÆRES XII. In quibus subsint Moniales Ordinario, aut Prælato regulari quò ad recipiendas puellas intra monasterium causa educationis.

53 ℞. Subesse in eo, quòd non possunt recipere dictas puellas, nisi obtenta in scriptis licentia siue ab Ordinario, siue à Prælato regulari; pro vt alterutri illorum Moniales immediatè subduntur: idque ex decreto Sacræ Congregationis relato *sup. c. 5. sect. 4. q. 3.*

QVÆRES XIII. An Moniales subdantur Ordinario loci, aut Prælato regulari tam quò ad egrediendum è clausura in casibus permissis, quàm quò ad recipiendum intra clausuram personas extraneas legitimè intrantes.

54 ℞. Subdi quò ad vtrumque siue Ordinario, siue Prælato regulari, prout alterutri illorum respectiuè subsunt; quò ad egrediendum quidem è clausura ob dicta *cap. 5. sect. 2. q. 9. §. at dices*: quò ad recipiendos vero extraneos intrà clausuram ob dicta ibi *sect. 3. quæst. 30. & 32.*

QVÆ-

QVÆRES XIV. An Moniales subdantur Ordinario, aut Prælato regulari quò ad hoc, vt non possint visitari ab extraneis ad ipsas accedentibus absque licentia alterutrius illorum, provt ijs respectiuè subijciuntur.

55 ℟. Subdi, si talis sit consuetudo loci, vt monasteria Monialium exemptarum adiri non possint absque licentia tam Prælati regularis, quàm Ordinarij; sic quippè decidit Sacra Congregatio, vt vidimus loco superius citato *sect.5. q.7. §.quod si quæres*.

QVÆRES XV. An Moniales subiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quò ad visitationem, provt alterutri illorum subduntur.

56 ℟. Subiacere, vt videbimus *subsect. seqq.*

QVÆRES XVI. Qualiter Moniales subsint Ordinario, aut Prælato regulari quò ad electionem Abbatissæ, seu Priorissæ.

57 ℟. Subesse; cum hoc tamen discrimine, quòd, si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, electioni Abbatissæ non solùm debet interuenire Prælatus regularis, sed præterea potest ei assistere etiam Ordinarius, vt vidimus *subsect. præced. quæst.*14. si verò Moniales immediatè sint subiectæ Ordinario, solus Ordinarius debet interesse dictæ electioni; sed de hoc infra, vbi agemus de electione Abbatissæ.

QVÆRES XVII. Qualiter Moniales subdantur Ordinario, aut Prælato regulari quò ad bonorum temporalium administrationem.

58 ℟. Subdi, soli quidem Ordinario, si ei immediatè subsint Prælato autem regulari, & simul etiam Ordinario, si aliàs sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione: eo tamen modo, quo indicauimus *subs. præced. q.*15. ratio autem responsionis est, quòd, cùm bonorum temporalium administratio ex officio incumbat Prælato vniuscuiusque monasterij respectiuè, vt benè ostendit *Suar. tom.*4. *de relig. tract.*8. *l.*2. *cap.*26. *num.*1. hòc ipsò quòd Ordinarius est proprius Prælatus Monialium sibi subiectarum, & Superior regularis Monialium sui Ordinis, aliàs exemptarum: sequitur Ordinario, aut Prælato regulari incumbere administrationem bonorum earundem Monialium ad illos respectiuè attinentium; siue huiusmodi administrationem per se exerceant, siue per alios, & hæc de iure communi, circa quod facta est aliqua immutatio à Gregorio XV. vt vidimus *subsect. præced. q.*15. *iam citato*.

QVÆRES XVIII. An, & quibus in casibus Ordinarius, aut Prælatus regularis possint ingredi monasteria Monialium sibi respectiuè subditarum.

59 ℟. Posse, & quidem non solùm in casu visitationis, sed etiam in quocunque alio casu magnæ necessitatis, aut vtilitatis: dummodò ingrediantur in casu tantæ necessitatis, aut vtilitatis, vt in eo dari possent alijs facultatem, intrandi. ita *Barbosa de offic. Ep. alleg.*102. *num.*43. pluribus alijs citatis, & habetur expressè in bulla Gregorij XIII. edita 23. Decemb. 1581. quæ incipit *Dubijs*, & declarat Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsq; senioribus, ac religiosis personis comitati: idq; sub varijs pœnis à nobis supra explicatis *cap.*5. *sect.*3. *q.*3. *&* 21.

Quod si quæras, an Prælatus regularis Monialium possit ingredi clausuram Monialium sibi subditarum administrandam Eucharistiam Moniali infirmæ, ad conferendam illi extremam Vnctionem, ad assistendum eius morti, aut exequijs; interim excluso Confessario illarum, qui ex officio hæc omnia præstare solet.

℟. Videri posse, si Moniales verè ei subsint, siue tanquam Ordinario, siue tanquam Superiori delegato, & quidem illimitatè. Ducor quòd, data hypothesi, ille est Ordinarius, aut supremus Parochus Monialium (qua ratione Episcopus dicitur esse supremus Parochus totius suæ diœcesis, vtpotè habens totam diœcesim

in

in parochiam, ficut notauit *Barbosa de offic. Episc. alleg.80. num. 1.*) ac proindè habet in Moniales totam illam poteftatem, quam habet earum Confeffarius (excepta tamen facultate audiendi illarum confeffiones, quæ fuit abfoluta à Gregorio XV. in fua bulla *Inscrutabili*) ficut ergo quilibet Epifcopus poteft cum quolibet fuorum fubditorum præftare quidquid poteft proprius illorum parochus (& quidem eo excluso) fic, & Prælatus regularis præftare poterit cum Monialibus fibi fubditis quidquid cum illis præftare poteft ipfarum Confeffarius (excepta auditione confeffionum) tanquam immediatus earum parochus: fiquidem par ratio procedit in vtroque cafu. Vnde fit, vt, ficut Confeffarius ingredi poteft ad ea omnia præftanda ratione officij; ita, & poffit ingredi Prælatus ad eadem præftanda tanquam Ordinarius; aut fupremus Parochus Monialium: quod fi detur, iam neceffariò fatendum eft quod, ficut Confeffarius in propofitis cafibus ingredi poteft; fic, & ingredi poterit Prælatus ad præfata minifteria obeunda: quod effet illum ingredi non vt Prælatum Monialium (quo modo non effet neceffarius ingreffus illius in talibus cafibus (fed vt Parochum; & confequenter non incurrere pœnas latas contra Prælatos Monialium in cafibus non permiffis ingredientes; neq; ex quod Confeffarius Monialium poteft prædicta omnia ex fe præftare, fequitur Prælatum ingredi in cafu non neceffario: cum hic neceffitas fumatur; non ex parte miniftri, fed minifterij exercendi cum Monialibus, quod fine dubio in adductis cafibus eft neceffarium.

Addo quod, cùm iuxtà dicenda *cap.* 10. *q.* 39. Confeffarius Monialium maximè regularis ingrediens claufuram eò ipsò fecum poffit ducere focium; etiam Prælatus regularis Monialium, fi velit, in cafibus permiffis ingredi poterit cum Confeffario præcisè vt focius; æque ac poffet ingredi quicunq; alius religiofus Ordinis (idq; etfi aliàs ibi non extaret confuetudo ducendi focium; cùm enim talis confuetudo fit laudabilis: licitè poffet induci, eftò Prælatus ad id moueretur ex curiofitate) fecùs, fi focius non ingrederetur præcisè ad affociandum Confeffarium, fed foleret ei inferuire in minifterio ibi exercendo; & Prælatus tale feruitium non præftaret: tunc enim illicitus effet ingrefsus, vtpotè factus abfque fufficienti titulo (fiquidem titulus focij iam non fubfifteret) & in fraudem legis talem ingrefsum prohibentis: idq; ob doctrinam *Sanchez l.6. mor.c.16. numer.*49. quæ proportionaliter in hoc cafu procedit.

Moneo hic quòd, licèt demus Prælatum Monialium pofse ingredi claufuram ad exercenda minifteriia fpectantia ad munus Confefsarij: regulariter tamen id non expedit, tum ne hinc offendatur Confefsarius; tum ob alias caufas, quæ facilè occurrere pofsunt: nam multa licent, quæ non expediunt.

69 Cæterùm, quod olim conceffit Vrb. IV. Monialibus S. Claræ, tefte *Miranda q.2. de Monial. art.*15. nimirum quòd Generalis Minifter Ordinis Minorum pofset ingredi monafteria dictarum Monialium cum 4. aut 5. Fratribus eiufdem Ordinis ad celebrandum ibi, aut faciendam exhortationem, fi quando id ei videretur expedire; non apparet, quo modo in præfentia fubfiftat, attenta bulla Greg. XIII. dictata: in qua quibufcunq; Superioribus regularibus mandatur: ne facultate ingrediendi dicta monafteria, fi quam habent, vtantur, nifi in cafibus necefsarijs; & quidem derogando quibufcunq; priuilegijs; vnde, cùm celebratio Mifsæ, aut prædicatio verbi Dei audiri poffint à Monialibus per feneftellas Ecclefiæ: non poteft dici, quòd comprehendatur inter cafus necefsarios, de quibus loquitur bulla Gregorij. ita *Barbosa sup. nu.*44. contra Mirandam putantem Miniftrum Generalem fui Ordinis, ac eius Prouinciales pofse vi præfatæ conceffionis, etiam hodie, ingredi dicta monafteria ad effectum ibi celebrandi, vel prædicandi; quòd non reijcit *Tamb. D.24. de iure abbatiss. q.10. num.1.* dicens, *an autem hodie in praxi fupradicti Minifter Generalis, & Prouincialis hanc facultatem ingrediendi exerceant, dubitat Barbosa*, nullo alio verbo appofito, per

quod

quod iudicet se non approbare, aut reijcere eiusmodi doctrinam: quæ tamen non debet admitti ob modò dicta, nec (vt puto) est in vsu.

QVÆRES XIX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis de bonis Monialium sibi respectiuè subditarum possint disponere in casibus aliàs permissis etiam contradicentibus ipsis Monialibus.

61 ℟. Non posse, loquendo de contractibus grauioris momenti; & indè probatur, quòd neq; Abbatissa, seu Priorissa, cui incumbit tota administratio bonorum monasterij immediatè, ac proximè, similes contractus regulariter potest facere propria auctoritate absque consensu proprij Capituli: ergò neque Ordinarius, aut Prælatus regularis, quibus minùs proximè, ac immediatè incumbit administratio dictorum bonorum quò ad monasteria sibi respectiuè subiecta: poterunt præfatos contractus facere sine consensu Capituli, vnde existimo talem esse praxim sicque communiter obseruari.

QVÆRES XX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis possint deponere, aut suspendere ab officio Abbatissas, seu Priorissas Monialium sibi respectiuè subditarum.

62 ℟. Posse, si occurrat ista causa id faciendi, & ratio est, quòd supradicti in Moniales subditas habent potestatem coercitiuam, etiam pro foro externo; hæc autem sufficit, vt possint eas punire in foro externo pœna iusta; qualis vtique esse potest etiam depositio, ac suspensio ab officio; vnde ea non solùm identidem imponitur in religionibus virorum, sed etiam ipsis Monialibus comminatoriè indicitur, illis aliqua prohibendo, aut præcipiendo sub Pœna priuationis, aut suspensionis ab officio.

SVBSECTIO III.

De Canonica Monialium Visitatione.

63 *Visitatio canonica quid sit.*
64 *Alia est generalis, alia particularis.*
65 *Prælati Monialium teneantur eas visitare.*
66 *Moniales subditæ Ordinario loci, aut Sedi Apostolicæ visitantur ab Ordinario, exemptæ verò à Prælato regulari.*
67 *Capitulum, Sede vacante, visitat Moniales non minùs, quam Ordinarius.*
68 *Illas item visitat Vicarius generalis.*
69 *Ius visitandi potest delegari.*
70 *Visitatio facienda singulis annis.*
71 *Proponitur materia Visitationis.*
72 *Præmonendæ Moniales de Visitatione facienda.*
73 *Prælatus tempore Visitationis ingreditur clausuram.*
74 *Ducit secum aliquos socios.*
75 *Si ingreditur ob fabricæ constructione, ducit secum socios solitos vltra Architectum.*
76 *In tales socios assumi possunt Regulares, etiam ex indulto Leonis X.*
77 *Et hoc indultum, licèt factum viuæ vocis oraculo, iuxta aliquos hodiè durat.*
78 *Visitatio, quæ fit in casu particulari, facienda iudicialiter.*
79 *Moniales exemptæ nequeunt obstare Ordinario, ne earum visitet clausuram.*
80 *Et, si obstent, incurrunt excommunicationem.*
81 *Ad hoc tamen requiritur, vt, apposito impedimento, Moniales moneantur, vt desistant.*

82 Mo-

82 *Monitio ista sufficit, quòd sit generalis.*
83 *Ea facienda ab ipso Visitatore.*
84 *Dicta excommunicatio incurritur etiam in casu, quo impediatur visitatio intentata à Prælato regulari.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hic nomine Visitationis canonicæ.

℞. Intelligi actum, quò legitimus Prælatus Monialium iuxta sacros canones, aut constitutiones religionum inquirit statum, & mores Monialium sibi subditarum ad effectum deditè corrigendi excessus, si qui fortè deprehendantur, ac opportunis medijs promouendi bonum ipsarum tam spirituale, quàm temporale: idq; ex iurisdictione sibi competente ad executionem sui pastoralis officij.

QVÆRES II. Quotuplex sit huiusmodi visitatio.

64 ℞. Esse duplicem; generalem scilicet, & particularem: generalis est, quam Prælatus ordinariè facit ex debito sui pastoralis officij (& de hac potissimùm nobis in præsentia agendum est) particularis est, quam Prælatus fecit ex zelo, & charitate, & ex causa hic, & nunc mouente animum suum; de qua loquitur *Clem.2. §. nos igitur de censib.*

QVÆRES III. Quo iure obligentur Prælati Monialium ad canonicam earum visitationem.

64 ℞. Obligari tum ex *Clem.2. Attendentes de stat. monac.* statuente monasteria Monialium Papæ immediatè subiectarum visitari debere ab Ordinario loci Apostolica auctoritate; non exempta verò ab eodem Ordinario, sed propria potestate; exempta deniq; à proprijs Prælatis regularibus; tum ex *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c.1.* vbi præcipitur, vt omnes Regulares tam viri, quàm mulieres ad regulæ, quàm professi sunt, præscriptam vitam instituant, & componant, atq; in primis quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia, fideliter obseruent: omnisq; cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur. Vbi ad rem nostram maximè faciunt verba illa, *quam in eorum visitationibus, &c.* quæ sine dubio inducunt Prælatis Monialium obligationem visitandi; eamq; grauissimam, vt colligitur ex grauitate materiæ, circa quam versatur talis obligatio.

QVÆRES IV. Quinam Prælati possint, & debeant visitare Moniales.

66 ℞. Distinguendo; vel Moniales sunt immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: & hæ possunt, ac debent visitari ab ipso Ordinario, auctoritate quidem propria, si sint ipsi immediatè subiectæ, auctoritate verò apostolica, si Moniales immediatè subsint Sedi Apostolicæ, vel Moniales subiacent iurisdictioni Prælati regularis: & hæ debent; & possunt visitari à Prælato regulari. quamquam, quòd spectat ad obseruantiam clausuræ Moniales quæcunque siue exemptæ, siue non exemptæ, visitari soleant ab Ordinario loci, eo modo, quo diximus *sup. cap.5. sect.1. q.5.* patet responsio ex *Clem. 2. citata q. præcedenti*; si monuero cum *Tamburino D. 14. de iure abbatiss. q. 3. num.4.* ad illos eosdem Prælatos, ad quos spectat visitatio Monialium, spectare etiam earum correctionem, ac punitionem, si deliquisse reperiantur. An autem Capitulum, Sede vacante possit absolutè visitare Moniales Ordinario subiectas, immò & exemptas quo ad obseruantiam clausuræ.

67 ℞. Videri posse; & colligitur ex dictis *cap.5. sect.1. qu.5.* quæ indè confirmari possunt, quòd non est credendum Ecclesiam velle Moniales manere toto tempore

ræ Sedis vacantis omninò destitutas canonica visitatione, siue absolutè, si sint non exemptæ, siue quò ad obseruantiam clausuræ, si sint exemptæ: cùm alioqui possit contingere casus, in quo tunc temporis maximè necessaria sit visitatio. dissentiunt tamen *Azor. p.3. l.3. cap. 37. q.14.* & alij apud *Tamburinum sup. q.5. num.3.* Putantes Capitulum, Sede vacante, non posse visitare cœnobia Monialium exempta, quæ aliàs posset Ordinarius, vt delegatus Sedis Apostolicæ; sicq; fuisse decisum à Rota testatur *Barbosa sup. alleg. 73. nu.25.* idemque sentit *Diana p.7. tract.12. resol. 28. ex Baunio.*

68 Addo etiam Vicarium generalem posse visitare modo dicto Moniales, & quidem non solùm subiectas Ordinario, sed etiam exemptas; non tamen quò ad omnia (sicut potest visitare Moniales non exemptas) sed tantùm quò ad obseruantiam clausuræ iuxtà dicta supra *cap.5. sect.1. q.5.* constat autem ius visitandi non competere Vicario generali, nisi specialiter id ei committatur: quod alijs citatis notauit *Barbosa num.28.*

Quòd si quæras, an Prælati Monialium possint alteri delegare munus visitandi, & quidem etiam in ijs, quæ ipsis competunt solùm ex delegatione Sedis Apostolicæ.

69 ℞. Posse; & constat tum ex vsu, tum ex dictis *subs. præced. q.1.*

QVÆRES V. Quàm frequens debeat esse visitatio Monialium.

70 ℞. Regulariter debere fieri singulis annis iuxtà *Clementinam 2. attendentes de statu monac.* vbi id expressè statuitur: & quidem meritò; cùm maximè conducat ad bonum gregis, quod Pastor agnoscat pecoris sui vultum suumq; gregem considerct: sicut benè notauit *Fuscus l.1. de visitat. c.3. nu.10.* hinc inferens frequentes debere esse visitationes: quod vtique etiam procedit in Monialibus.

QVÆRES VI. De quibus institui debeat visitatio Monialium.

71 ℞. Debere institui non solùm circa ea, quæ præscribit *Concilium Trid. sup. cap.9.* nimirum circa vota substantialia religionis, victum, ac vestitum, sed etiam circa sequentia, videlicet quot sint Moniales: an professio fiat tempore debito: an habitus nouitiarum, ac professarum sit distinctus: an Moniales vltra vota substantialia obseruent regulam proprij Ordinis, ieiunia, in præscripta, silentium, aliasq; regulares obseruantias: an deferant vestes debitas: an suo tempore celebrent diuina Officia, & an omnes conueniant: an seruent debitam clausuram, & tempore congruo claudantur portæ: an admittant conuersationes suspectas, periculosas, & scandalosas; qualiter in suo munere se gerant Abbatissa, Vicaria, & aliæ Officiales monasterij: quàm diligenter munus suum obeant Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij: qualis sit educatio nouitiarum, ac puellarum ibi commorantium causa educationis: qualiter expendantur bona monasterij, ac implicentur dotes Monialium, quæ admittuntur; & alia id genus quorum longum retexit cathalogum *Gauantus in tract. de visitatione.*

QVÆRES VII. An Moniales possint, & debeant præmoneri de tempore visitationis.

72 ℞. Communiter posse, & debere præmoneri, vt illæ possint tantò meliùs se disponere ad visitationem, & hæc maiori cum fructu ipsarum peragatur; non repugnare tamen, absolutè loquendo, immò interdum expedire, aut etiam necessarium esse, vt Prælatus ex improuiso accedat ad visitationem, præsertim particularem; v.g. vt inueniat Monialem in flagranti delicto, vt reperiat supellectilem alicuius Monialis vanam, ac omninò indecentem statui religioso, quæ aliàs occultaretur, vt maiori cum sinceritate explorare possit statum monasterij absq; periculo subornationis; sic quippè de filio hominis scriptum est *Matth.24. Estote parati, quia qua nescitis hora, filius hominis venturus est*: sic, & *Marci 13.* dicitur: *Vigilate, nescitis enim, quando dominus domus veniat, serò: an media nocte, an galli cantu, an manè: ne, cum venerit repente, inueniat vos dormientes.*

QVÆ-

QVÆRES VIII. An Prælatus Monialium possit tempore visitationis ingredi monasterium, & quo modo.

73 ℞. Posse, dummodò aliàs obseruet, quæ præscripsit Greg. XIII. in sua Constitut. quæ incipit *Dubijs*, *quæ emergunt*, & sic habet: *Auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quovis modò incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsq; senioribus, ac religiosis personis comitati.* Cùm enim Prælatus instituturus visitationem Monialium debeat illis proponere edicta visitationis, illam denunciare, habere ad ipsas exhortationem; & hæc fieri debeant secretò, ac exclusis nouitijs, conuersis, & alijs fœminis in monasterio forte commorantibus: constat in tali euentu adesse necessitatem ingrediendi, adeoq; facultatem Prælatis Monialium ad id concessam extendi ad talem casum: præsertim, cùm in ipsa visitatione debeant visitari officinæ Conuentus, cellæ Monialium, ac supellex, dormitorij decentia, aliquod ædificium, quod forte construitur, aut constituendum est, aut minatur ruinam: præterquàmquòd, finita visitatione; ingrediendum est capitulum conuentuale ad publicandam ipsam visitationem, ac imponendam correctionem culparum indè resultantium, quæ sine dubio non possunt fieri absque eo quòd Prælatus visitans ingrediatur monasterium; vt rectè aduertit *Sanch. l.6. mor. c. 16. num.*54. ex Llamas monens ad omnia prædicta debere ingredi etiam Notarium, qui eorum omnium det testimonium, & actus faciat iudiciales.

Difficultas est, quot socios, secum debeat Prælatus introducere in monasterium, attento quòd Gregorius XIII. non exprimit in citata Constitut. quot illi esse debeant, sed solùm dicit, *à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati.*

74 ℞. *Tambur. D.24. de iure Abbatiss. q.10. num.3. ex Miranda q.2. de Monial. art.*15. posse tuta conscientia introduci 3. socios iuxtà illud: *In ore duorum, vel trium testium stet omne verbum*: immò, & 4. aut 5. secundùm Victorellum, ac Bonacinam; verùm in hoc standum est vniuscuiusque loci consuetudini, quæ habet vim legis, & est optimus legum interpres: dummodò saluetur, quòd Prælatus ingrediatur comitatus à paucis, sicut requirit Gregorius. Certè de Ministro generali Fratrum Minorum asserit Vrbanus IV. in quadam Constitutione eum posse ingredi monasteria Monialium sibi subiectarum cum 4. aut 5. Religiosis, ac honestis socijs; Prouinciales verò solùm cum 2. aut 3. socijs; prout aduertit *Portell. de dub. regul. v. clausura Monialium in addit. num. 6.* addens ex *Rodriquez. tom.1. quæst.47. artic.7.* etiam Commissarium particularem delegatum à Prouinciali ad visitandum monasterium aliquod Monialium, etiam ipsum posse ingredi cum 2. aut 3. socijs; quamquam (vt notat Miranda) quòd in casu proposito socij ingredientes cùm Prælato sint tantum duo, vel tres, non sit res adeò magni momenti, vt, si talis numerus non adeò exactè obseruetur, indè dici possit incurri culpa m. aut excommunicatio lata aduersùs indebitè intrantes monasteria Monialiū præsertim si adsit bona fides, & absit omnis fraus, ac dolus.

75 Cæterùm monet *Tamb. numer.6.* quòd si ratione ædificij construendi Episcopus, aut Superior Monialium ingrediantur monasterium cum aliquo Architecto, vel alio Artifice: nihilominus debent secum coassumere suos Ordinarios comites; provt statuitur in allegata Constitutione Greg. XIII. siquidem Architectus ille, aut Artifex non ingrediuntur tanquam comites, sed vt Operarij, ac Artifices.

An autem Ordinarius, aut alius Prælatus ingressurus monasterium Monialium ad illud visitandum possit, ac teneatur sibi assumere in comites visitationis viros religiosos.

76 ℞. Pos-

76 ℞. Posse, saltem de iure communi; cùm nullum extet ius id generaliter prohibens Regularibus; immò potiùs id in specie viuæ vocis oraculo fuerit concessum Fratribus Minoribus, vt videre est apud *Casarubium in comp. v. ingredi monasteria num. 32.* & consequenter Religiosis aliorum Ordinum per viam communicationis; non tamen teneri, estò Gregorius XIII. loquens de comitatu Episcopi ingredientis monasteria Monialium dicat *à paucis, vsq; senioribus, ac religiosis personis comitatus*; si quidem hìc nomine *religiosi*, non significatur homo adstrictus 3. votis substantialibus religionis. sed vir pius, ac timoratus, sicut benè notat *Tamburinus sup. num 4. ex Victorello.*

Cæterùm illud hoc in loco benè animaduertendùm est, quòd cùm concessio illa relata à Casarubio fuerit facta à Leone X. viuæ vocis oraculo, post generalem reuocationem viuæ vocis oraculorum à Gregorio XV. & Vrbano VIII. factam non ampliùs subsistit; nisi quis velit iuxtà doctrinam *Peyrini tom. 3. priuil. cap. 22. ad Constit. 18. Vrb. VIII. num. 1.* sustinere illud non fuisse comprehensum sub præfata generali reuocatione, vtpotè quod transijt in priuilegium bullatum vi Constitutionis Gregorij XIII. confirmantis, & ex certa scientia innouantis omnia priuilegia ab ipso, alijsque suis Prædecessoribus concessa Fratribus Minimis, etiam viuæ vocis oraculo: quæ Constitutio refertur à *Peyrino tom. 2. priuil. Constit. 1. Gregor. XIII.* & sic habet: *Omnia, & singula priuilegia, immunitates, exemptiones libertates, prærogatiuas, fauores, conseruationes, declarationes, facultates, dispensationes, gratias, concessiones, indulgentias, & indulta spiritualia, & temporalia, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se, & cum alijs Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, eisdem Correctori generali, & Zelosis; ac alijs Fratribus, Ecclesijs, domibus, Conuentibus, & locis eorum quibuscunq; in genere, & specie, etiam per solam signaturam, etiam viuæ vocis oraculo, vt præfertur, aut aliàs tam per præfatos, & alios quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedem præfatam, quàm Imperatores, Reges, & alios Principes sub quacunq; forma, & expressione verborum concessa, &c. quatenus sint in vsu, & sacris canonibus, & decretis Concilij Trident. non aduersentur, approbamus, confirmamus, & innouamus, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, & firmiter obseruari*; quod item prius fecerat Pius V. ijsdem Fratribus Minimis per bullam adductam ab eodem *Peyrino sup. Constit. Pij V. in ordine 7. §. 31.* Quæ concessio vtiq; per communicationem suffragatur etiam Religiosis aliorum Ordinum.

77 Addo ex *Rodriquez tom. 1. quæst. 47. art. 8. & Miranda supr. art. 16.* præfatam concessionem Leonis X. si detur modo dicto transijsse in indultum bullatum, non videri reuocatam à Gregorio XIII. in bulla *Vbi gratiæ* superiùs non semel allegata, ac reuocante omnes, & quascunque licentias concessas quibuscunque viris ingrediendi monasteria Monialium: ea quippe loquitur de facultatibus, ac licentijs personalibus; vt inde constat, quòd ea solùm loquitur de facultatibus concessis Comitissis, Marchionissis, & Ducissis, & alijs quibuscunque personis (qui modus loquendi indicat priuilegium esse personale; tanquam concessum, sin minùs certæ personæ, certo genere personarum; sicut colligitur ex *l. qui tale 24. ff. de soluto matr.* cùm tamen allata concessio Leonis X. non sit personalis, sed realis, vtpotè facta toti Ordini Minorum, qui fictione iuris nunquam videtur perire; sicut aduertit Rodriqu. generaliter docens priuilegium factum certo generi personarum, quæ per fictionem iuris nunquam pereunt, censendum esse reale, ac perpetuum, non autem personale.

QVÆRES IX. An, & quãdo visitatio Monialiũ fieri debeat in forma iudiciali.

78 ℞. Debere fieri, si fiat in casu particulari, v. g. occasione alicuius grauis excessus perpetrati in monasterio: si fiat generaliter; provt fit communiter. constat ex ipsa praxi.

QVÆ-

QVÆRES X. An Moniales exemptæ possint impedire Ordinarium quò minùs eas liberè visitet circa custodiam clausuræ.

79 ℞. Videri non posse, attenta praxi ferè communi, ac decisione, quam ex Galleto adducit *Barbosa alleg.* 102. *de offic. num.6.* hinc inferens non ita facilè admittendam esse resolutionem *Mirandæ supra artic.* 14. sustinentis non licere Episcopi Monialium monasteria exempta, Prælatisque regularibus subiecta ingredi, etiam Prætextu videndi, an ibi violata sit clausura, nisi solùm in casu, quo publicè constaret illam esse violatam: & tunc, non nisi postquàm de ea re semel, ac iterum Prælatos ordinarios Monialium admonuerit; huic enim doctrinæ aduersatur praxis communis, qua constat Ordinarium solere visitare Moniales exemptas, quò ad clausuram, quoties iudicauerit id expedire; nec posse ipso Regulares, quibus subsunt Moniales, impedire, quò minùs ille id præstet; & hoc, licèt aliàs nunquam visitauerit illud monasterium: quod declarauit Sacra Congregatio 24. Nouemb. 1617. apud *Gauantum in manu.v. Monialium clausuram num.*57. addentem *num.*60. ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. facto 25. Febr. 2583. posse Ordinarium interrogare Moniales Regularibus subiectas de pertinentibus ad clausuram. Immò docet *Fuscus lib.2. de visitat. cap.19.* (quod nos etiam supra adnotauimus) Monialibus recusantibus visitari, posse Episcopum eis resistere frangendo portas monasterij, vim vi repellendo.

QVÆRES XI. Quam pœnam incurrant Moniales, & alij quicunque impediunt visitationem canonicam Monialium.

80 ℞. Incurrere excommunicationem maiorem latam in *Clem. attendentes de stat. monac.* & à nobis propositam *sup.c.8.q.*11. lateq; à *Bonac. D.2. de censur. partic. q.2. par.*4. explicatam; qui benè ait *num.*2. quòd, cùm materia istius excommunicationis sit impedire Visitatorem in ijs, quæ pertinet ad reformationem Monialium circa vitam voluptuosam, & ad debitum famulatum Deo præstandum, vt habetur in ipso textu; & ex alia parte talis impeditio fieri possit multis modis: sequitur tot modis contrahi præsentem censuram, quot modis fit dicta impeditio: dummodò tamen præcedat admonitio ad eam incurrendam vi textus requisita ijs verbis, *nisi moniti resipiscant*.

81 Notat autem *Bonacin. num.*4. ad contrahendam istam censuram non sufficere, quòd præfata admonitio fiat, antequam apponatur Impedimentum visitationi, sed eam debere subsequi appositionem ipsam impedimenti, ita vt Prælatus visitans impedientem moneat, vt desistat ab impediendo. cuius rei ea est ratio, quod in textu dicitur, *nisi moniti resipiscant*: non dicitur autem resipiscere is, qui non deliquit (v.g. impediendo in præsenti materia) quod etiam notarunt *Suarez D.*23. *de censur. sect.*5. *num.*9. *Sayr. l.*3. *de censur. c.*35. *nu.*14. *Nauarr. c.*27. *num.*140. & alij.

82 Ista tamen monitio non est opus, quòd sit specialis, & particularis, sed sufficit illam esse generalem; siquidem textus simpliciter, ac indistinctè loquitur dicens, *nisi moniti resipiscant*; adeoque non debet restringi ad monitionem specialem, cùm; iure non distinguent, nec nos distinguere debeamus. ita Suarez, Sayr. Nauar. & alijs locis modò citatis, quos sequitur *Bonac. num.*5. monens *num.*6. in præsenti euentu requiri ad incurrendam istam censuram vel triplicem monitionem, vel vnam pro triplici: probatque ex Suarez supra ac *Filliucio tractat.* 14. *num.*73. quia vbi ius petit iuridicam monitionem, semper loquitur de monitione canonica; tua monitio autem canonica est trina, aut certè vna pro trina, nisi aliud necessitas suadeat.

83 Prætereat ista monitio, vt sit legitima, debet fieri ab ipso Visitatore Monialium, qui impeditur; aut certè ab eius Superiore in causa visitationis, pater, quia ista monitio debet esse iuridica; non est autem iuridica, nisi fiat à legitimo Superiore, qui in causa visitationis est vel ipse Visitator, vel Superior illius in iurisdi-

risdictione. ita *Bonac. num.* 7. ex Ang. Suar. & Filliuc. addens *num.* 8. ad incurrendam istam excommunicationem præsupponi præsumptionem; cùm in textu adhibeatur verbum *præsumpserint*, adeoque illam posse euitari ex quacunque ignorantia, præter quàm ex affecta cum ingenti temeritate coniuncta.

84 Et certè, quòd ista excommunicatio incurratur etiam in casu quo impediatur visitatio intentata à Prælato regulari: colligitur ex tenore ipsiusmet textus; qui cùm dicat, *singula Monialium monasteria per Ordinario, exempta videlicet, quæ ita Sedi Apostolicæ, quod nulli alij subiecta noscuntur, Apostolica; non exempta verò, ordinaria auctoritate; ac exempta alia per alios, quibus subsunt, annis singulis debeant visitari*; vtiq; comprehendit etiam Prælatos regulares expressos in his postremis verbis *per alios, quibus subsunt.*

SECTIO II.

De Gubernatione Monialium quò ad subiectionem erga propriam Abbatissam.

ACturi in ista sectione de gubernatione Monialium, provt se tenet ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ, cui legitimè subduntur; necesse est, vt aliqua prius explicemus de eius Electione: sicque sectionem diuidemus in 2. subsectiones, in quarum 1. agemus de canonica Electione Abbatissæ, in 2. de eius Potestate in Moniales subditas.

SVBSECTIO I.

De canonica Electione Abbatissæ.

85 *Electio canonica quæ sit.*
86 *Quod modis fieri possit.*
87 *De iure communi spectat ad monasterium, cui sit.*
88 *Ad eam concurrunt solùm Moniales professæ choristæ nisi sint inhabiles.*
89 *Conuersæ ad eam admitti possent; de facto tamen non admittuntur.*
90 *Monialis elegenda in Abbatissam debet habere varias conditiones.*
91 *Non est opus, quòd expleuerit annum* 40.
92 *Electio facta sine dictis conditionibus est ipsò facto irrita; quod alij negant.*
93 *In electione ex concurrentibus ad Abbatissatum pro arbitrio præferri potest ætas in iure præscripta antiquitati professionis; vel è contra.*
94 *Regulariter Abbatissa eligitur ex eodem monasterio.*
95 *Soror Abbatissæ præsentis potest eligi, vt ei succedat in officio.*
96 *Qui debeant præsidere electioni, & qualiter vocandi ad electionem.*
97 *In quo loco fiat electio.*
98 *Qua forma, & quibus ritibus, qualiterque recipienda suffragia.*
99 *Electio Abbatissæ fit per suffragia secreta.*
100 *In eam debet consentire maior pars Capituli eligentis, immò & sanior.*
101 *Putant alij sufficere duas partes suffragiorum ex tribus.*
102 *Quid agendum, si quæ schedula sit vitiata.*
103 *Monialis in aliquo casu eligit se ipsam.*
104 *Votum Monialis infirmæ non requiritur; at requiri potest.*
105 *Electio fit non solum per viam scrutinij, sed etiam alijs modis.*
106 *Prælatus assistens electioni Abbatissæ nō potest ferre suffragiū; quod alij negant*

107 *Interdum tamen potest illam nominare.*
108 *Electio qualiter publicanda.*
109 *Quid si facta publicatione, opponatur?*
110 *Publicata debet confirmari.*
111 *Quid, si opponatur contra electionem factam per compromissum?*
112 *Quid, si per scrutinium facta sit electio?*
113 *Officium Abbatissæ durat solùm ad 3. annos; & postea debent vacare per 3. annos completos.*
114 *Electa potest renunciare electioni, si adsit alia digna.*
115 *Renunciat in fauorem tertiæ, si Abbatissatum habeat in titulum.*
116 *Moniales indebitè eligentes non semper amittunt ius eligendi.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hic nomine canonicæ electionis.
85 ℞. Intelligi vocationem personæ idoneæ ad munus Abbatissæ, factam iuxtà sacros canones, ac statuta vniuscuiusq. Ordinis; dixi, *ad munus Abbatissæ*, vt indicarem, quòd, cùm Abbatissa non habeat ordinariam iurisdictionem, sed quasi ex commissione; & iurisdictio ordinaria sit de ratione prælati propriè dicti: consequenter Abbatissa, propriè loquendo, non potest dici Prælata: quòd in specie notarunt *S. Thom. in 4. d. 25. q. 2. art. 2. quæst. 1. ad 2. Sylu. v. Abbatissa, num. 1. Tabiena ibidem num. 5.* alijque.

QVÆRES II. Quod modis eligi possit Abbatissa.
86 ℞. Posse eligi pluribus modis à nobis explicatis in *tract. de gubernat. c. 2. sect. 1.* sed potissimum tribus, qui sunt vsitatiores, & habentur in *c. quia propter de elect.* nimirum per scrutinium (qui est omnium vsitatissimus) per compromissum; & per communem inspirationem.

QVÆRES III. Ad quem spectet electio Abbatissæ de iure communi.
87 ℞. Spectare ad monasterium, cui ea præfici debet; & patet tum ex *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* vbi id satis clarè indicatur; dum præcipitur, vt ad eligendum cum alijs nulla admittatur Monialis, nisi 12. ætatis suæ annum peregerit: sic enim supponitur Moniales debere concurrere ad electionem Abbatissæ: tum ex *Concilio Trident. sess. 25. de regul. cap. 6. & 7.* quòd, cùm præcipiat electiones Monialium fieri per vota secreta; ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur; & quòd is, qui præest electioni, siue Episcopus, siue alius Superior, claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat: apertè ostendit electionem Abbatissæ spectare ad monasterium: & quidem meritò, vt sic ea à Monialibus recipiatur maiori cum amore, ac fiducia, tanquam ab ipsis electa, & digna tanto munere æstimata: quod non ita facilè eueniret, si ea eligeretur ad arbitrium Ordinarij, aut Prælati regularis. ita *Rodriq. to. 2. quæst. 54. art. 1. Miranda quæst. 7. de Monial. art. 1. Lezana tom. 1. cap. 26. nu. 2. Tambur. D. 28. de iure Abbatiss. q. 1. num. 2.* alijq; communiter cum *Sylu. v. electio 3. q. 6.* asserentes de iure communi electionem Præfectæ Monialium spectare ad ipsas Moniales, dico *de iure communi*: modò enim post *Concil. Trid. sup. c. 7.* hac in re seruari debent singulorum Ordinum, seu monasteriorum Constitutiones, sicut aduertit *Tamb. num. 3.*

QVÆRES IV. Quæ requirantur in Monialibus, vt possint concurrere ad electionem Abbatissæ actiuam, stando præcisè in iure communi.
88 ℞. Requiri, vt sint professæ, saltem tacitè; & quòd expleuerint 12. ætatis annum, habetur expresè in citato *cap. indemnitatibus*: quamquam, cùm hodie maior ætas petatur ad professionem emittendam; maior item ætas requiritur ad faciendam huiusmodi electionem, nempe 16. annorum expletorum: quod benè aduertit *Suar. t. 4. de relig. tr. 8. l. 2. c. 6. n. 18.* addens iure communi maiorem ætatem

tem non desiderari, nec peti, vt post professionem aliquod tempus intercedat ante electionem; ideoq; non esse necessarium, quòd professio antecesserit diem electionis, sed sufficere, vt ea ante electionem legitimè facta sit. Dixi *de iure communi*, quia attentis iuribus particularibus religionum (quibus diximus standum esse ex decreto Concilij Trid.) in aliqua religione requiritur, vt Monialis concurrens ad electionē Abbatissæ fuerit professa aliquot annis (vt in Ordine Prędicatorum, in quo, teste *Castellino c.*17. *de elect.n.*15. non potest Monialis habere vocem actiuam in electione Abbatissæ, nisi post annos 12.ab emissa professione.)

Cæterùm ab electione actiua Abbatissæ excludi debent Moniales inhabiles: quales sunt: 1. excommunicatæ excommunicatione maiori: 2. suspensæ ab officio: 3. interdictæ: 4. prohibitæ eligere sine licentia Superioris: 5. quæ scienter indignam elegerunt in aliqua vacatione, aut certè peccauerunt in postulando (si tamen secuta est postulatio, vel electio) 6. quæ per laicalem abusum elegerunt: 7. quæ non elegerunt intra tempus præscriptum: 8. quæ sunt irregulares, & hæc ex varijs iuribus, quæ adducimus in *nostro tract. de gubernatione*, & hìc breuitatis causa omittimus.

Quòd si quæras, an Moniales, quæ dicuntur Conuersæ, possint, & debeant admitti ad electionem Abbatissæ.

89 ℞. *Suar. sup. num.* 18. quòd, cùm eæ sint verè religiosæ professæ, vt supponitur; nullum extat ius, quo excludantur à dicta electione: regulariter tamen non solent admitti, siue ex consuetudine, siue ex iure speciali religionum; estò simpliciter id non repugnet.

QVÆRES V. Quæ requirantur in Monialibus, ad hoc, vt eligi possint in Abbatissas, ac Prefectas monasterij.

90 ℞. Requiri non solùm vt Monialis eligenda sit professa expresè; sed etiam vt non sit minor annis 40., & 8. annos post professionem laudabiliter vixerit in monasterio, sic decidit *Concilium Trident. sess.*25. *de regul.cap.*7. sub his verbis: *Abbatissa, & Priorissa, & quocunq; alio nomine Præfecta, vel Præposita appelletur, eligatur non minor* 40. *annis, & quæ* 8. *annis post expressam professionem laudabiliter vixerit*. Quamquam in casu, quo inter Moniales monasterij nulla adesset his qualitatibus prædita; & alioqui Superior præsidens electioni iudicaret non expedire, quòd eligeretur Prefecta ex alio monasterio eiusdem Ordinis; tunc posset eligi aliqua ex illis, quæ in eodem monasterio annum 30. excesserint, & quæ 5. saltem annis post professionem rectè vixerit, Episcopo tamen, aut Superiore Monialium consentiente; idq; ex decreto *Concilij Trid. vbi supra*. Quin etiam *Suar. num.*9. testatur se ex varijs, ac fide dignis testimonijs vidisse declarationem Sacræ Congregationis hac de re factam; videlicet quòd Abbatissa, licèt per quinquennium non manserit in religione, dum tamen excedat 30. annos, & id fiat ad requisitionem suarum Monialium de licentia secundæ dignitatis cathedralis, & earum Superioris regularis, dummodò laudabiliter anno superiore se gesserit, debet confirmari per biennium in officio: & quòd, deficiente ad confirmationem dictæ Abbatissæ Superiorum regularium licentia, procedendum nihilominus est ad præfatam confirmationem, seruatis ijs, quæ in citato cap. Concilij Trid. præscribuntur. Vbi nomine *confirmationis* puto intelligi illam, per quam electio ipsa confirmatur, non autem illam, per quam Abbatissa absoluto triennio abbatissatus diceretur confirmari iterum in eodem munere.

Quod si quæras, an opus sit, vt Monialis eligenda in Abbatissam expleuerit 40. annum, vel sufficiat illum inchoasse.

91 ℞. *Portel.* 1. *p. resp. mor. casu* 13. *num.*1. sufficere, quòd inchoauerit; probatq; ex *Clem.*1. §. *cæterum de statu monac.* quæ statuens ætatem petitam ad hoc vt aliquis sit Prelatus alicuius Conuentus, debere esse annorum 25. ait, *nisi* 25. *annum attigerit*; ergò idem dicendum est in isto etiam casu, vt iura iuri consonent;

præsertim, cùm, teste ipso Portello, Nauarrus dicat ex duobus sensibus, in quibus lex explicari potest, accipiendum esse eum, qui benignior est. Oppositum sustinent alij cum *Garcia de benef. p.7. c.4. nu.71.* ex eo quòd, cùm Sacra Congregatio Concilij 24. Sept. 1593. declarauerit verba illa *Concilij Trid. sess.24. de reform. c.14. Ad cæteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici, alioquin idonei, & 22. annis non minores assumantur*, debere intelligi de anno vigesimo secundo completo: eadem ratione etiam verba eiusdem *Concilij sess.25. de Regul. c.7. Non minor annis* 40. (supple sit Monialis eligenda in Abbatissam) debebunt intelligi; vt Monialis præfata habeat 40. annos completos: si enim non compleuit annum quadragesimum, est minor 40. annis. Etsi *Henriq. l.14. c.8.num.10.in glossa lit.X. Sà v. beneficium num.31.*, *& alij* loquentes de decreto *Concilij sess.24. de reformat. c.14.* asserant quò ad dignitates, ac personatus sine cura sufficere 22. annos incœptos. Vnde infert *Diana par.7. tract.12. resol.9.* se existimaturum probabilem tam sententiam Portelli, quàm opinionem Garciæ superiùs adductas; nisi obstaret declaratio Sacræ Congregationis suprà allegata. Verùm, vt illa obstet, debet esse authentica, & esse talis, vt obliget, instar legis vniuersalis iuxtà dicenda inferiùs *cap.10. num.43.*

Difficultas est, an præfatæ duæ conditiones requirantur ad electionem tanquam substantiales, ita vt alioqui electio sit eò ipsò irrita, ac nulla.

92 ℟. *Tamburinus sup. q.2. num.7.* esse eò ipsò irritam, ac nullam; probantque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub die 16.Maij anno 1623. relata à *Barbosa l.1. de iur. eccl. c.45. num.19.* tum quia, vbi verba dant formam actus, si actus fiat, non seruata illa forma, ipso iure est nullus, vt docent *Barthol. in l. Gallus, ff. de liber. & posthum. & Gomez in cap.fin.§.si verò de iudic.l.6.n.19.* Verum dissentit *Suar.nu.8.* dicens, *hæ autem duæ conditiones*, (quæ scilicet superiùs explicatæ sunt) *non declarantur à Concilio tanquam substantiales, nec irritatur electio aliter facta, sed simplex prohibitio ponitur, vt non eligatur, &c.* ideoque si alioqui electio sit iuxtà commune ius, licet illæ duæ conditiones non seruentur, non erit electio irrita ipso iure, sed ad summum irritanda. ita Suar., & meo iudicio satis probabiliter, patetq; tum ex dictis; tum quia multa prohibentur, quæ tamen facta tenent; tum quia in dubio interpretatio facienda est pro valore actus, vt valeat, quam corruat *l. quoties ff. de reb. dub.* tum quia declaratio allegata in contrarium vel non est anthentica, vel non obligat instar legis vniuersalis iuxta alibi dicta; tum quia actus sine debita forma factus tunc solum est nullus, quando forma ponitur tanquam substantialis; negamus autem id euenire in præsenti casu.

Dices, quid si duæ Moniales concurrant ad Abbatissatum, quarum vtraque sit digna; altera tamen sit quadragenaria nondum habens quinq; annos professionis; altera verò habens illos completos, aut etiam octo, aliàs nondum attingens 40. ætatis annum, licèt 30. excedat: debet ne in tali casu præferri hæc posterior, an potius altera prior?

93 ℟. Quòd, quamuis ex vna parte videri possit præferenda posterior, eò quod habeat aliquo modo completam conditionem petitam à Concilio (cùm aliàs priori Moniali omninò desit vna dictarum conditionum) ex alia verò parte præferenda videri possit prior Monialis, eò quòd in illa reperiatur ætas 40.annorum per se primò requisita à Concilio, quæ non reperitur in Moniali posteriori; & aliunde conditio ætatis magis desideretur, vt rectè aduertit *Suar.sup.num.* 10.nihilominùs, absolutè loquendo, negotium istud videtur arbitrarium; cùm præfatæ duæ Moniales se habeant vt excedens ac excessum: sicque præferenda videtur in præsenti casu illa, quæ ob alias conditiones reputatur dignior; quòd si ambæ fuerint æquè dignæ, ex genere suo præferri debet excessus ætatis, vtpotè in iure magis considerabilis; si autem excessus ætatis esset paruus, & anti-

quitas

quitas in religione esset magna, ac præponderans: tunc Superioris esset prudenter dijudicare, quænam ex illis præferenda esset. ita *Suar. num.*10. addens quòd, si nulla adsit Monialis habens integra illas 2. conditiones 40. annorum ætatis, & 8. professionis; illa cæteris paribus præferri debet, quæ iudicabitur plus de ijs participare.

QVÆRES VI. An, & qualiter necesse sit, vt Abbatissa eligatur ex Monialibus eiusdem monasterij.

94 ℞. Debere eligi, si in monasterio extet aliqua Monialis prædita debitis conditionibus: idque iuxtà *Concil. Trid. sess.*25. *c.*7. *de regul.* secùs, si ibi nulla ex ijs, quæ aliàs eligi possunt, habeat 30. annos completos: tunc enim simpliciter necessarium est illam eligi ex alio monasterio eiusdem Ordinis; non item, si aliqua illarum habeat 30. annos expletos: nam tunc in alijs conditionibus requisitis ad munus Abbatissæ faciliùs posset admitti benigna interpretatio, attenta aliqua incommoditate in eligendo ex extraneis. ita *Suar. nu.*11. monens sufficientem causam eligendi ex alio monasterio esse, quòd in eodem cœnobio non inueniatur aliqua habens simul dictas 2. conditiones: cùm sic intelligi debeant verba illa Concilij: *quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio:* nisi enim vtramq; habeat, dici non poteft affecta illis qualitatibus. Quod autem dicit Concilium, ad hoc vt eligi possit in Abbatissam Monialis carens præfatis qualitatibus, oportere, vt non possit commodè eligi ex alio eiusdem Ordinis Conuentu, quod committitur iudicio Superioris; putat *Suar. n.*10. procedere in distantia loci, in quo foret eligenda Abbatissa ex alio monasterio, si iudicio Superioris distantia sit tanta, vt electio censeatur non posse fieri commodè ex alio monasterio, ad quod facit declaratio S.Congreg., quam adducit *Suar. n.*8. his verbis: *Abbatissa* 30. *annorum, & quæ per* 5. *annos solùm sit professa eligi non potest, si in monasterio est aliqua Monialis* 40. *annorum, & quæ iam per* 8. *annos sit professa, aut in aliquo monasterio eiusdem Ordinis vicino istius qualitatis inueniatur.*

An autem, & quo modo Moniales, quæ sunt vel illegitimæ, vel bigamæ, vel non virgines, vel ex genere maculato, vel infames, eligi possint in Abbatissas, colligi potest ex dictis *cap.*8.

95 Addo hìc obiter sororem Abbatissæ non prohiberi de iure succedere Sorori in Abbatissatu, dummodò aliunde non prohibeatur. ita Sacra Congregatio 19. April. 1619. apud *Barbosam in Collect. v. abbatissa.*

QVÆRES VII. Quinam debeant præsidere electioni Abbatissæ.

96 ℞. Debere præsidere Ordinarium, si monasterium sit ipsi immediatè subiectum, aut Sedi Apostolicæ; Prælatum verò regularem, si monasterium sit exemptum; idque ex iure antiquo lato in Concilio Trid. supra his verbis: *Is, qui electioni praeest, Episcopus, siue alius Superior, clausura monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat.* Dixi *ex iure antiquo*, vt indicarem in præsentia ex bulla Greg. XV. *Inscrutabili* sæpiùs allegata Ordinarium per se, vel per alium posse interesse electioni Abbatissæ faciendæ, etiam à Monialibus exemptis (quamvis ad id non teneatur.) Præterea tali electioni debent interesse cùm Ordinario, aut Prælato regulari saltem duo testes, qui munus disquisitorum exerceant; alioqui electio facta esset nulla ex *c. quia propter de elect. in* 6. ijque debent esse in loco patenti: ita, vt, si commodè fieri possit, ab omnibus videantur: non est tamen opus, vt audiantur à Monialibus vocalibus capitulariter congregatis. Quare tenentur Regulares significare Ordinario diem electionis, illumq; expectare vsq; ad tempus præfinitum, vti diximus *sup. c.*8. *q.*42. afferentes ad id decretum Sacræ Congregationis.

Notat autem *Sanctorus in Const. Minor. c.*11. *stat.*7. *q.*7. *d.*4. quod, quamvis in citata bulla Greg. dicatur de Ordinario, illum posse electioni Superiorissæ Monialium interesse, ac præsidere: & Preses in iure antiquo summam iurisdictioné

importet in prouincia ex *l.1. ff. de offic. Præsidis*: in præsertim tamen casu verbum *præsidere* non inducit iurisdictionem, ac superioritatem in Moniales, earumq; electiones, sed solam ordinationem, ac directionem; ita vt electio fiat quietè, ac pacatè, nullaq; violentia, aut defectus in ea committatur; sicq; Ordinarius nequit recipere Monialium suffragia, sed solum ea audire, & cognoscere, quando recipiuntur à Prælato regulari; quippe cui solum priuatiuè quo ad Episcopum incumbit excipere suffragia: vt declarauit Sacra Congr. Concilij 10. Sept.1639. in Vrb. ad instantiam P. Commissarij Curiæ pro Monialibus S. Bernardini illius Ciuitatis Episcopum in electione Abbatissæ Monialium Regularibus subiectarum non posse exquirere, seu recipere vota Monialium, sed illa exquiri, & recipi debere à Superiore regulari, sciente tamen, & audiente eodem Episcopo.

Addit *Sanctorus sup. d.* 3. non esse opus in præsenti casu significare Episcopo horam præcisam, qua fieri debet electio, sed sufficere, quod dicatur illam faciendam esse post Vesperas, aut Missa celebrata; tuncque expectandum esse aliquantum post illam horam (v.g. per vnam horam circiter,) &, si interim non veniat Episcopus, posse procedi ad electionem: siquidem in hoc casu non debet attendi præcisè commoditas Episcopi, sed tempus opportunum electionis; nec ad ipsum spectat præfigere tempus, sed ad Prælatum regularem, Episcopo se accommodante tempori, ac electioni, quæ vtiq; cum sit actio grauissima, non debet pendere ab affectibus, ac resolutionibus Episcopi: aliàs, si expectari deberet Episcopus per totam diem; vel non posset celebrari electio die designata, vel celebranda esset de nocte; quod respectu Monialium graue esset inconueniens.

QVÆRES VIII. In quo loco fieri debeat electio Abbatissæ.

97 ℞. Regulariter debere fieri in tali loco, vt is, qui debet præsidere, non adstringatur ingredi claustra monasterij; id quippe satis clarè indicat Concilium Trid. vbi sup. dum ait: *Claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel recipiat.* quamquam si præsidens electioni prudenter iudicet non posse fieri electionem canonicè, nisi ipso ingrediente cum suis coassumptis, ob inquietudinem Monialium, ac probabilem suspicionem subornationis; aliamve similem causam; tunc ij licitè possent ingredi. ita in terminis *Rodriq. to.1. q.46. art.5. Miranda q.2. de Monial. art.15. Barb. alleg.102. de off. Ep. n.46. Io. de la Cruz l.1. de stat. relig. c.5. d.2.* alijq; & inde probant, quod, cùm Prælatus Monialium possit in casu necessitatis dare facultatem, vt alij ingrediantur clausuram; sic & poterit sibi hanc eandem facultatem dare; sicut concessit Gregorius XIII. in sua Constit. *dubijs* dicens Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, &c.

QVÆRES IX. Quo modo, & forma, quibusve cæremonijs fieri debeat electio Abbatissæ.

98 ℞. In hoc seruari debere statuta, aut consuetudines vniuscuiusque Ordinis, ac monasterij; videri tamen valdè commendabilem formam illam eligendi, quam describit *Rainerius in rituali monast. ritu. 8. rubr.1. cæremon.* his verbis; Opportuno tempore procedat præsidens electioni Abbatissæ, saltem cum Notario, vel Cancellario ad fenestellam sanctissimæ Communionis, ad quam ex parte interiori conuocari faciet more solito ad sonum campanulæ capitularis omnes Moniales, ipsasq; sic congregatas, & coadunatas alloquatur, huiusmodi euocationis certiores reddat, & ad digniorem personam quam in conscientia iudicauerint, in Abbatissam eligendam hortetur; quo facto Cancellarius nomina omnium Monialium ibi congregatarum accipiet: quod vt faciliùs, & citiùs præstare possit, paginam cum nominibus omnium Monialium vocalium sibi antea pro-

procurabit, quam manibus tenens, & iuxtà fenestellam se disponens singulis Monialibus ibi præsentibus ordinatim ad fenestellam pro facienda Præsidenti reuerentia accedentibus suumq; nomen, & cognomen dicentibus ipsum in pagina descriptum obsignabit: omnibusq; tandem notatis præsentibus, & in sufficienti numero congregatis procedatur ad electionem. Vnde Abbatissa officio cedens, genuflexa manibus ante pectus iunctis coram Præsidente ad fenestellam sedente, pro commissis negligentijs, & erroribus in administratione sui officij, & pro cæteris Monialibus omnibus pariter genuflexis dicet culpam, & faciet generalem confessionem *Confiteor, &c.* qua completa ipsam, & cæteras omnes Præsidens ad effectum electionem validè celebrandi, à censuris, & postea etiam à negligentijs more solito generaliter absoluet, ac postea Monialibus prosequentibus incipiet hymnum *Veni creator Spiritus*; ipsosque completo stans subdet versum, & orationem de Spiritu S. deinde sedebit, Monialibus etiam interiùs suis locis remotiùs à fenestella, quàm possit, sedentibus: ipse verò tenens præ manibus paginam, in qua Cancellarius nomina, & cognomina omnium Monialium vocalium ibi præsentium in principio descripserat, ipsas omnes proprijs nominibus ordinatè vnam post aliam, incipiendo à senioribus, ad fenestellam vocabit, singulasque accedentes interrogabit, quamnam Monialem in Abbatissam eligant; ipsarum verò quælibet respondeat: *Eligo in Abbatissam huius monasterij M. D. N. de talibus*; huiusmodi tamen votum præstabit submissa voce, ita vt à cæteris Monialibus interiùs nequaquam, benè tamen à Præsidente, & Cancellario exteriùs audiri possit; antea, & postea Præsidenti exhibita reuerentia. Pro quibus votis recipiendis Præsidens, & Cancellarius quisq; de se in quadam pagina describat nomina, & cognomina Monialium in abbatissam successiuè petitarum, & ab vnoquoq; nomine vsque ad paginæ extremitatem lineam rectam ducat, quam tot vicibus paruis apiculis intersecabit, quot Monialis illius nominis in Abbatissam nominata fuerit, vnde qui huiusmodi vota excipere, & adnotare debent, intentas aures habeant, Moniali umq; vota iuxta quòd ab ipsis prolata fuerint, fideliter notent, apiculos formando: & tandem per omnes Moniales præstito suffragio, suæ quisq; paginæ apiculos votorum enumerabit; &, si sibi inuicem, & Monialium congregatarum numero correspondere repererint, electionem habebunt canonicam, secùs autem, si deficientes, vel excedentes: in quo casu repetenda esset electio. Postmodùm obseruabunt vota; & quam plura vltra medietatem, vel duas ex tribus partibus habuisse videbunt, illam Præsidens vti legitimè, & canonicè electam Abbatissam per triennium promulgabit; statimque ad se accedenti huiusmodi munus commendabit: ad quod acceptandum ipsam se se subtrahentem coget, nisi iustas admodum, & rationabiles causas suæ renitentiæ deduceret: tunc enim eius renunciationem deberet admittere, & ad alterius electionem deuenire; si verò officium acceptauerit, completa erit electio, pro qua tunc pulsari debent omnes campanæ solemni, & lætabundo modulo. Præsidens verò Episcopum, vel eius Vicarium, aut alium deputatum, si electioni interfuerit, mox discedentem, vt decet, comitabitur, ac postmodum tunc, vel alio opportuniori tempore ad confirmandam Abbatissam, & benedicendam reuertetur. Præsidens item, & Cancellarius, vel quicunque alius vota recipiens, completa electione, sup. dictas paginas apiculatas in frustra scindant, ignique tradant.

QVÆRES X. An, & qualiter electio Abbatissæ fieri debeat per vota secreta.

99 ℞. Debere fieri ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 6.* quod sic habet: *In electione quorumcunq; Superiorum, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, aliarumq; Præpositarum, quò omnia rectè, & sine vlla fraude fiant; in primis S. Synodus districtè præcipit omnes su-*

prædictos eligi debere per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nunquam publicentur. Quod tamen non facit, quin Ordinarius cum suo Vicario, seu Secretario, aut alio coassumpto, vel Prælatus regularis, præsidentes electioni possint vota singularum Monialium excipere oretenus expressa: sicut declarauit Sacra Congregatio, teste *Garcia p.5. de benefic. c.4. num.* 190. addente præfata vota modo dicto oretenus excipi posse à Præsidente electionis, etiam si ea scientur à quatuor, vel quinque astantibus; nec propterea desinere esse secreta, si iuxtà formam statutorum religionis ea manifestatio facienda sit. Est autem ita necessarium, quòd eiusmodi electio fiat per vota secreta, vt alioqui sit nulla, etiamsi id contingat ex ignorantia iuris: & quidem ita, vt neque ex Episcopi dispensatione, possit validari, sic declarante Sacra Congregatione, apud *Samuellium tract.1. de elect. can. disp.5. controu.2. num.*18.

QVÆRES XI. Qui numerus suffragiorum requiratur ad canonicam electionem Abbatissæ.

100 ℞. Requiri, quòd electa habeat maiorem numerum suffragiorum, non quidem respectu minoris numeri, sed totius Capituli ferentis suffragium; sicq; non sufficere, quòd electa habeat plura suffragia, quàm reliquæ Moniales; sed opus esse, vt numerus suffragiorum contineant maiorem partem totius Capituli: ita vt, si Moniales de facto concurrentes ad electionem sint 40. saltem 21. per suum suffragium concurrerint in personam Monialis electæ. ita *Sylu. v. electio 2. q.9. Miranda sup. q. 7. art.4. Suar. to.4. de relig. tract.8. l.2. c.5. nu.* 22. addens maiorem numerum, etsi sit necessarius ad electionem, non tamen sufficere, nisi etiam sit sanior; hincq; inferens, quòd si contingat maiorem partem, quæ in vnam consentit, non esse saniorem; & partem saniorem, quæ vult alteram, non esse maiorem, vtriusq; electio, per se loquendo, est nulla; cùm neutra pars eligentium sit copulatiuè, & maior, & sanior, sicut statuitur in *c. quia propter de elect.* quamquam semper maior pars præsumatur sanior, si persona electa non sit indigna, vt aduertit *Suar. n.*23. Sanior autem illa pars censetur, quæ est iustior, & maiori ratione nititur, & æquitate, vt notat *Glossa c. in Genesi de elect. v. ad Zelum*, & cum ea *Portell. de dub. regul. v. electio in addit. n.*2.

101 Dissentiunt *Barbosa l.1. de iure eccl. c.45. num.27., & Tambur. sup. q.9. num.*3. sustinentes ad canonicam electionem Abbatissæ requiri numerum duarum partium votorum ex tribus, nisi, aliud petat loci consuetudo; probant ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub 20. Nou. 1585. quam tamen Doctores relati §. *præced.* non admittent, vtpotè minùs authenticam, aut certè non obligantem vbique: vnde seclusa consuetudine legitimè in contrarium inducta: opinio Mirandæ videtur posse tuta conscientia practicari.

Quærit hìc *Tamburinus nu.*4. quid agendum in casu, quo Præsidens electioni Abbatissæ ex schedulis receptis inueniat aliquam scissam, aut signatam, vel certè plures, aut pauciores.

102 ℞. In tali casu debere frangi, ac comburi omnes schedulas receptas, facta noua electione cum maiori circumspectione. ita *Tamburinus sup. num.*4. *ex Nauarro, Rodriq., & Venero.*

QVÆRES XII. An possit dari casus, in quo Monialis possit se ipsam eligere in Abbatissam, & quando.

103 ℞. Posse dari, si consuetudo permittat, quod ante electionis decretum suffragantes possint variare, addendo proprium suffragium illi Moniali, in quam plures suffragantes consenserint; tunc enim Monialis intelligens se electam per medietatem suffragiorum, si alioqui habeat ius eligendi, poterit consentire in sui electionem, ac veluti coeligere. ita *Laym. in qq. canon. cap. vlt. qu.* 233. & cum eo *Tambur. sup.* patetque tum quia sic cessat suspicio ambitionis, quæ est potissima causa, cur quis non possit eligere se ipsum (cùm potius talis coelectio ordi-

ordinetur ad bonum commune, cui maximè confert electio legitima Superioris) tum quia sic tolluntur dissidia, & discordiæ inter eligentes; quòd etiam cedit in fauorem bonis communi monasterij.

QVÆRES XIII. An casu, quo tempore electionis ægrotet aliqua Monialis ideoque non possit conuenire ad locum electionis, possit, & debeat Prælatus præsidens electioni ingredi monasterium ad recipiendum suffragium dictæ infirmæ.

104 ℞. Non posse; cùm id expressè prohibuerit Sacra Congregatio 21. Iunij 1595. teste *Gauanto in manu. v. Monialium officiales num.* 18. & talis casus non comprehendatur in Constitutione Greg. XIII. Prælatis Monialium concedente facultatem ingrediendi in casibus necessarijs: cuiusmodi sine dubio non est præsens casus; stante quòd Monialis infirma potest cedere pro tunc iuri, quod habet eligendi absque eo quod impediatur electio, vt per se patet.

Concedo tamen esse satis æquum, vt in proposito casu requiratur votum dictæ Monialis; maximè si ea sit grauis, prudens, discreta, ac zelans: ea enim habetur moraliter pro præsenti; & aliàs ab omnibus Monialibus capitularibus præsentibus votum debet peti; quamquam in hoc inspici debet consuetudo vniuscuiusque Ordinis, ac monasterij, eaque seruanda est.

QVÆRES XIV. An etiam modò post Concil. Trid. electio Abbatissæ fieri possit tribus modis relatis q.2.

105 ℞. Videri probabile, quòd possit fieri: idque ob doctrinam, quam tradit *Miranda tom.2. manu. q.*23.*art* 4. dicens non obstare *Concil. Trid. sess.* 25. *de regul. cap.6.* quippe non intendit derogare citato capiti *quia propter*; sed eo præsupposito, dat ibi formam seruandam in ferendis suffragijs pro electione facienda per viam scrutinij. ita expressè *Miranda* contra *Tamburinum sup. qu.4. numer.6.* docentem in Concilio Trid. admitti solùm electionem per modum scrutinij; cùm tamen eadem *disputat. q.8. num.1.* disertis verbis concedat Moniales vnanimi consensu posse compromittere electionem Abbatissæ idoneæ in Episcopum, aut alium Prælatum iuxta *cap. causam de elect.* immò, & in confirmatorem secundùm Panormitanum, & Lauorium; addens Episcopum, si in casu proposito eligat Abbatissam non idoneam, non posse ampliùs eligere aliam; cùm iam functus sit suo officio, siue benè, siue malè; nobiscum sentit *Layman. sup. q.*131.

QVÆRES XV. An, & quando Prælatus Monialium præsidens electioni Abbatissæ habeat ius illam eligendi, aut ferendi suum votum.

106 ℞. Non posse quidem vnquam ferre votum, neque in casu discordiæ ortæ inter Moniales circa electionem: cùm id expressè prohibuerit Sacra Congregatio 23. Maij 1621. teste *Tamburino sup. qu.6. num.6.* habere tamen ius nominandi eam, quam magis idoneam iudicauerit, si Moniales inter se discordent circa electionem Abbatissæ: ita tamen, vt priùs designet Monialibus tempus competens ad concordandum; sic quippe statuit eadem Sacra Congregatio 12. Octob. 1592. apud *Piasecum p.2. praxis, c.3. num.57.* ita *Tambur. sup. num.5.* alijque communiter; & talis videtur praxis ferè communis; vt proinde dicat Tamburinus non videri subsistere, quod ait *Portell. de dub. regul. v. Abbatissa num.9.* in electione Abbatissæ Prælatum ordinarium præsidem ipsius electionis posse dare suum suffragium; cùm sit caput illius communitatis, & cum ipsis Monialibus constituat vnum corpus morale ad eligendum.

Dissentit *Sanctorus in Constitut. min. c.* 11. *stat.*7. *d.*4. cum *Portello v. Abbatissa num.* 9. dicens posse Prælatum assistentem electioni Abbatissæ ferre suum votum: probat tum ex eo quod ille est Superior ordinarius; tum quia id fit à multis Episcopis in Portugallia: tum quia Generales Minorum ferunt suffragium in electionibus Tertiariorum, qui sunt alterius Religionis; tū quia in Carthusianorum

norum *Constitutionibus p. 3. c. 24. num. 1.* dicitur; *in electione Priorissæ Monialium Vicarius primam vocem habeat.*

107 Et quidem quòd Prælatus præsidens Monialium electioni possit in aliquo casu nominare aliquam in Abbatissam; habetur etiam in concessione bullata Gregorij XIII. facta 16. April. 1574. Visitatoribus, ac Abbatibus, seu Prælatis Monialium Ordinis S. Benedicti: nimirum quòd toties, quoties, faciendarum electionum Abbatissarum pro tempore casus euenerit, Moniales per duo scrutinia non conuenire in faciendis ipsarum Abbatissarum electionibus, possint, & debeant ipsorum monasteriorum Monialibus proponere duas, vel tres eiusdem monasterij Moniales, quas ad regimen, & gubernationem aptiores esse iudicauerint; quòd illa ex dictis duabus, vel tribus Monialibus sic propositis, quæ plura Monialium vota in sui fauorem habuerit, sit, & censeatur esse legitimè, & canonicè electa in Abbatissam ipsius monasterij, & tanquam talis in Abbatissam monasterij huiusmodi per eos, ad quos spectat, omninò institui, seu confirmari debeat. Habetur in bulla Gregorij XIII. in ordine 15., &, cùm sit valdè fauorabilis bono monasteriorum prouenienti ex pace, & concordia Religiosorum, vtique cadit in generalem communicationem priuilegiorum: sicque eius beneficio vti poterunt Prælati Monialium, etiam aliorum Ordinum in casu, quo eligatur Abbatissa monasterij sibi respectiuè subiecti: siue ij sint Regulares (de quo nemo dubitat) siue sint Episcopi, seu Ordinarij locorum, quos puto comprehendi in dicta bulla sub nomine Prælatorum, dum ait: *Visitatores, ac Abbates, seu Prælati respectiuè, quibus Moniales ipsorum recommendatæ, seu sub quorum regimine, gubernio, & cura existunt:* præsertim cùm iusta concessio dici possit facta potiùs Monialibus, quàm Prælatis illarum, vtpotè cedens in maximum bonum ipsarum.

QVÆRES XVI. An, & qualiter publicari debeat electio Abbatissæ.

108 ℟. Debere publicari, vbi Prælatus Præsidens illi repererit eam esse legitimam, ac canonicam: & quidem sub hac, aut alia simili forma, nimirùm dicendo: *Hæc est electio canonica N. facta in hoc Conuentu N. tali die, mense, & anno, in qua N. habuit tot suffragia, & N. tot,* incipiendo tamen semper à paucioribus. Vbi autem publicata fuerit electio, siue per Notarium assistentem, siue per ipsum Prælatum Monialium præsidentem (provt feret consuetudo, aut statutum vniuscuiusq; monasterij) eam confirmabit idemmet Prælatus: quæ duo communiter, &, vbique obseruantur. Quòd si alicubi in tali euentu adest aliqua alia rationabilis consuetudo (v. g. quòd Moniales accedant ad deosculandam manum Abbatissæ electæ) ea omninò obseruari debet, cùm iuxta superiùs dicta Concilium Trid. dicat, *in reliquis seruari debere singulorum Ordinum, vel monasteriorum consuetudinem.* Cæterùm notat *Suar. sup. nu. 15.* suffragia debere publicari sine vlla morali interruptione, vt constat ex verbis, quæ habentur *cap. quia propter de elect.* videlicet *mox publicentur.*

Dices, quid si facta publicatione Abbatissæ moniales statim opponant se elegisse, non illam, quæ fuit publicata, sed aliam?

109 ℟. *Tamburin. supra quæst. 10. num. 3.* ex Lauorio Sacram Congregationem declarasse in tali casu Moniales omnes iterum audiri debere per personam non suspectam; vt sic de veritate constet, & electio censeatur canonica.

QVÆRES XVII. An, & à quo debeat confirmari Abbatissa electa.

110 ℟. Si quidem monasterium sit immediatè subiectum Sedi Apostolicæ, Abbatissam recens electam debere petere confirmationem à Papa (idque per Procuratorem) sin autem monasterium subsit Prælato regulari, confirmationem spectare ad ipsum Prælatum: sin verò subiectum sit Ordinario loci, recurrendum esse ad ipsum pro confirmatione. ita *Laym. sup. q. 234. Tambur. sup. q. 1.* alijq; penes ipsum.

Et

Et certè quòd electio Abbatissæ confirmari debeat à Prælato, vt certum supponitur in *Clem. attendentes de statu monach.* dum ibi dicitur Abbatissam debere benedici intra anuum à suæ confirmationis tempore computandum iuxtà *Azorium tom.1. l.13. c.10. q.3.* & quidem meritò, cùm per confirmationem electionis conferatur iurisdictio; sicut notauit *Tamb. num.2.* hunc inferens Monialem exemptam non posse confirmari ab Ordinario; quamvis aliàs ex bulla Gregorij XV. *Inscrutabili*, habeat ius assistendi electioni: vnde & Sacra Congregatio declarauit per tale ius non fuisse Episcopis attributam facultatem confirmandi Abbatissas electas. Confirmatio autem debet fieri in eo ipso loco, in quo electio habita, & publicata est. ita *Tamb. nu.4.* quamuis *Miranda q. 2. de Monial. artic.25.* putet in eo saltem casu fore licitum Prælato Monialium ingredi monasterium ad confirmandam Abbatissam electam, si probabile aliquod scandalum, aut periculum alioqui immineret ob Monialium inquietudinem resistentium electioni, & renuentium obedire; idque ob doctrinam in simili traditam *q.8.*

Quòd si alicubi (vt Romæ) extat contraria consuetudo, ne scilicet confirmetur electio Superiorissæ Monialium; dicendum est illam confirmari per tacitum consensum hòc ipsò quod ei non contrauenitur.

111 Notant autem *Rodriquez tom.2. quæst.54. artic.7.* & post illum *Layman quæst. 132.* quòd si Abbatissa electa sit per compromissum, & postea Moniales reliquæ se opponant; tunc vel minor pars Conuentus se opponit; & electa debet à Superiore confirmari, ac benedici (si extet consuetudo benedicendi, quæ vtique non extat vbique) vel maior pars se opponit; & tunc confirmatio, ac benedictio differri debet, donec oppositionis causa cognoscatur. Quamquam electa possit interim administrare, nisi opponentium pars duplo maior existat: in quo casu non posset administrare, sed expectandus esset euentus litis, vt colligitur ex *cap. indemnitatibus*, *§. porrò de elect. in 6.*

112 Quòd si electio facta sit per scrutinium, &, votis in diuersa diuisis, plures electiones factæ sint; ea per Superiorem confirmari debet, quæ à duabus partibus numero fuerit celebrata: & hoc, non obstante quacunque exceptione, seu contradictione, aut appellatione, sicut diximus q.11. (intellige, nisi fortè opponatur, aliquod votum eligentium fuisse nullum, ita vt in electione non supersint duæ partes votorum (quamquam Superior in tali casu debeat præmittere aliquas diligentias ad videndum, num alioqui talis electio sit canonica. Si autem nulla dictarum electionum facta fuerit à duabus partibus eligentium; tunc, non obstant quòd sit publicatum scrutinium, ac processum fuerit ad electionem, possunt Moniales, quæ in aliam, seu alias sua vota direxerant, priusquàm ad actus extraneos diuertantur, accedere ad illam, quæ à maiori parte numero totius Capituli electa est: &, si per hoc deueniatur ad duas partes, electa debet confirmari; æquè ac si ab initio habuisset duas partes votorum. Quòd, si denique ad illam, quæ electa est à maiori parte, nolint accedere aliæ Moniales, aut non tot, quæ constituant duas partes; tunc Superior ante confirmationem Abbatissæ taliter electæ, planè, ac sine strepitu iudicij debet inquirere super obiectis quæ opposuerit maior pars diuersa, necnon super alijs, quæ ex officio debent inquiri in tali negotio: electa tamen interim administrante in temporalibus, ac spiritualibus; præter quàm in alienatione rerum monasterij, ac receptione Monialium. ita *Miranda supra quæst.7. art.10. Rodriquez loco sup. citato*, & alij; clareq; habetur in *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* superiùs relato.

QVÆRES XVIII. Ad quantum tempus fieri debeat electio Abbatissæ.

113 ℞. Deberi fieri solùm ad triennium ex decreto Gregorij XIII. edito in Constitutione sua à nobis relata superiùs *cap.8.q.38.* quæ tamen non habet locum in Abbatissis creari solitis præsentationem, ac institutionem; cum talis institutio, ac confirmatio sit perpetua. ita *Tamburinus sup. d. 30. q.2.* alijque communiter

niter; inter quos benè notat idem *Tambur. q.* 1. *n.*12. præfatam Constitutionem non obligare extra Italiam; ideoque Abbatissas extra Italiam electas posse iterum eligi: in Ordine verò Fratrum Prædicatorum non posse electam in Abbatissam post triennium sui abbatissatus iterum eligi, nisi vacet ad minus per 4. annos; excipe, nisi fortè monasterium esset nouum, aut de nouo reformatum.

Notat autem *Lezana v. annus nu.*5. Quòd, cum Gregorius in citata *Constitut.* statuat Abbatissas in Italia à die suæ administrationis finitæ debere vacare per triennium; & , quando assignatur tempus in accusatiuo cum præpositione *per*, requirantur anni completi ex *l. non putabam*, & *l. si annos ff. de condition.*, & *demonstrat.* Abbatissæ debent vacare per 3. annos completos. Quamvis idem *Lezana v. Abbatissa nu.*12. ex *Miranda*, & *Lauorio* dicat illas pro paruo tempore posse exercere Vicariæ munus, donec eligatur Abbatissa: quod etiam nos diximus *cap.*8. *n.* 60.

QVÆRES XIX. An, & quo modo Monialis canonicè electa in Abbatissam possit renunciare electionem Abbatissatus.

114 ℞. Posse, nisi constet deesse aliam dignam, quæ eligatur: tunc enim præferendum esset bonum commune monasterij propriæ quieti, & acceptandum onus, si electa alioqui videat se esse dignam, & quidem quòd in priori casu possit renunciare; constat tum exemplo plurium Sanctorum, qui dignitates præsentis sæculi quàm maximè auersati sunt, & eas pro viribus refugerunt; tum quia non debet quis de facili se dignum putare ex *glossa in cap. in scripturis v. minimè* 8. *q.*1., & *cap. si electio v. renunciat de elect. in* 6. ita *Tamb. sup. D.* 31. *q.*1. monens *nu.*4. quòd si spontè renuncietur electioni, renuncians non debet ampliùs audiri: cùm per renunciationem spontaneam amiserit omne ius acquisitum per electionem; vt notarunt Innoc. & Abb. relati ab ipso Tamburino.

An autem Abbatissa possit renunciare Abbatissatum in fauorem alicuius particularis Monialis.

115 ℞. *Tambur. sup. q.*2. ex Crescentio, Parisio, & Lauorio posse; si Abbatissa renuncians Abbatissatus dignitatem habeat in titulum, aut administrationem à Papa: pateтq; ex ijs, quæ proportionaliter procedunt in Præsenti materia; secùs, si non habeat in titulum, &c.

QVÆRES XX. An Moniales eligentes Abbatissam, non seruata forma *cap. quia propter*, priuentur iure eligendi.

116 ℞. Non priuari, si id faciant ex ignorantia iuris, quæ excusat mulieres, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignor.* ita. *Samuellius tract.* 1. *de elect. can. controu.*8. *num.*5. ex *Castro*, *Boerio*, *Menochio*, & alij, qua de re *sup. cap.*8. *q.*43.

Plura alia, quæ hìc controuerti possent de electione Abbatissæ, seu priorissæ Monialium; examinantur in nostro *tract. de gubern. cap.*2. *sect.*1. ideoque non est, cur ea hoc loco repetamus.

SVBSECTIO II.

De Potestate Abbatissæ in Moniales subditas.

117 *Abbatissa in Moniales subditas habet potestatem ciuilem, ac domesticam.*
118 *Est capax iurisdictioni spiritualis delegatæ: sicut est & homo non baptizatus.*
119 *Propriè loquendo, non est prælata Conuentus, cui præest.*
120 *Quando incipiat exercere suum munus.*
121 *Interdum illud exercet ante confirmationem.*
122 *Ex potestate delegata ferre potest leges.*

123 *Im-*

123 *Imponit præcepta obligantia in conscientia, nō tamen spiritualia; quod alij reijciūt.*
124 *Imponit præcepta spiritualia ex potestate delegata.*
125 *Ex delegatione Papæ potest præcipere in virtute obedientiæ.*
126 *Non præcipit sub censura Ecclesiastica, nisi ex delegatione Papæ.*
127 *Hoc autem pluribus modis facere potest.*
128 *Præcepta Abbatissæ non obligant in conscientia ex eo quòd confirmentur, aut innouentur à Prælato.*
129 *Abbatissa punit subditas, easq; corrigit, sed cum limitatione.*
130 *Obligat in conscientia ad detegendum delictum, de quo inquirit.*
131 *Interdum confert beneficia Ecclesiastica, ijsque priuat.*
132 *Quæ portio redditunm annuorum assignari debeat Vicario beneficij vniti Monasterio Monialium.*
133 *Non dispensat in legibus Ecclesiasticis, saltem ex potestate ordinaria.*
134 *Non commutat, nec dispensat in votis Monialium subditarum.*
135 *Ea tamen irritat (sed non votum transeundi ad arctiorem; quod tamen potest commutari in votum perseuerandi in Ordine laxiori etiam ab ipsa vouente.) Papa non irritat Vota Regularium, quæ alij Prælati non irritant.*
136 *Et quidem absq; causa, si non sint facta de eius licentia.*
137 *Irritans vota propria subditæ sine causa peccat solùm venialiter.*
138 *Propriè non dispensat in regularibus Obseruantijs.*
139 *Non prædicat, nec benedicit suis subditis.*
140 *Recipit puellas ad educationem, sed seruatis seruandis.*
141 *Non dat facultatem ingrediendi clausuram.*
142 *Nisi in casu, quo adsit periculum in mora.*
143 *Applicat alijs bona opera subditarum.*
144 *Indicit ijs certas preces, & quidem etiam sub peccato.*
145 *Non præcipit in spiritualibus, ita vt obliget grauiter.*
146 *Bona monasterij liberè administrat.*
147 *Contrahit de illis, sed de consensu Capituli, imò & Superioris, & quidem ad validè; etsi is in administrationem bonorum spectantium ad suas Moniales se ingerat iure, non dispositiuo, sed solum directiuo.*
148 *Dat facultatem accipiendi, dandi, possidendi, &c.*
149 *Donationes aliquas facit, etiam de bonis communibus; moderatas tamen.*
150 *Idque inconsulto suo Capitulo, stando iu iure communi: non item in casu speciali, qui refertur.*
151 *Ex causa impedit, ne subdita vtatur concessione facta à Prælato.*
152 *Regulariter non moderatur pœnas inflictas suis subditis à Prælato.*

QVÆRES I. Quam potestatem habeat Abbatissa in Moniales subditas.
117 ℞. Habere potestatem domesticam, ac ciuilem, qualem habet mater familias in filios, & magistratus in ciues: non autem potestatem spiritualis iurisdictionis ordinariæ. est fere communis Doctorum, apud *Tamburin. D.32. de iure Abbatissa q.2. n.2.* contra *Panormitan. in cap. dilecta de maiorit. & obed.* & alios Iurisconsultos oppositum sustinentes (& quidem probabiliter iudicio *Azorij, to. 1. l.13. c.10. qu.5.*) id indè probantes, quòd, sicut fœmina ratione dignitatis, aut muneris est capax iurisdictionis temporalis, seu ciuilis, cùm possit esse Regina, Ducissa, aut gubernatrix alicuius Prouinciæ; sic Abbatissa ratione muneris, ac publici officij potest habere ius instituendi Clericos in Ecclesijs suo monasterio subiectis, & beneficia conferendi iuxta *cap. dilecta* citatum: quæ vtique

que præstari nequeunt absque vsu spirituali iurisdictionis. Probatur autem nostra responsio, tum quia Religiosi professi laici non debent censeri deterioris conditionis, ac sint Moniales; at illi non possunt habere iurisdictionem spiritualem; ergò nec Moniales: tum quia habens iurisdictionem spiritualem potest ferre censuras, & absoluere ab illis; neutrum autem horum conceditur Abbatissis: tum quia quod dicunt Aduersarij fœminam ratione publici muneris esse capacem iurisdictionis temporalis, non probat etiam Monialem electam in Abbatissam esse capacem iurisdictionis spiritualis; sed solùm indicat aliquam illi potestatem tribuendam esse, nimirum ciuilem, ac domesticam, quam de facto nos illi attribuimus.

Difficultas modò est, an Abbatissa saltem sit capax iurisdictionis spiritualis delegatæ, & quasi ex commissione.

118 ℞. Esse capacem, non quidem ex commissione, quæ illi fiat ab Ordinario, vel à Prælato regulari, prout alterutri illorum respectiuè subijcitur (sicut docent *Layman in qq. canon. q.235. Henriquez l.6. de pœnit.c.2.num.3. Sotus in 4.d. 20. q.1.art.4.* & alij adducti à *Sanchez l.6.mor.c.1. num.23.*) sed tantùm ex commissione, quæ illi fiat à Papa. ita in terminis Sanch. & alij apud *Tamburinum. 32. de iure Abbatiss. q.4.* patetq; ex eo quòd, cum fœmina sit incapax spiritualis iurisdictionis, non iure diuino, sed humano, nempè iure canonico: & aliàs inferiores Papa non possint dispensare in iure canonico, sed solus Papa: poterit quidem Papa committere aliquam iurisdictionem spiritualem Abbatissæ, sic dispensando in iure communi: id tamen præstare non poterunt, neq; Ordinarius, neq; Prælatus regularis; vtpotè qui nihil efficere possunt contra ius canonicum, ac communem Ecclesiæ vsum. quamuis Barthol. de Ledesma relatus à Sanchez neget talem commissionem fieri posse à Papa; eò quòd putet fœminam esse incapacem iurisdictionis spiritualis de iure diuino, in quo constat Papam non posse dispensare.

Addo non esse omninò improbabile facultatem ferendi censuras Ecclesiasticas posse committi homini non baptizato: & probatur tum quia in hoc casu delegatus non operatur, nisi nomine, ac virtute delegantis, idest Papæ (is .n. solum potest facere talem delegationem) tum quia non baptizatus iure diuino est capax iurisdictionis spiritualis necessariæ ad baptizandum, si intendat facere, quod facit Ecclesia *c. à quodam Iudæo de consecrat. dist.4.* ergò à fortiori iure diuino erit capax iurisdictionis spiritualis ex priuilegio papali. ita *Vgol. de censur. tab.1.c.2.§.9. Alterius de censur. tom.1. D.7. l.3. c.5. & 6.* à quibus non omninò dissentit *Fragosus p.1. introd. proœm.§.2.num.20.* etsi dicat opinionem negantem sibi magis placere, quidquid contra sentiat *Sotus in 4.dist.20.q.1.art.4.*

Quòd si obiter quæres, an attentis sup. dictis, Abbatissa dici possit Prælata monasterij, cui præest.

119 ℞. Quòd, cùm ad rationem Prælati propriè dicti supponatur spiritualis iurisdictio, vt tradunt DD. communiter ex *S. Thom. in 4. d.19. q.1. art.1. quæst.3.* ad 4. hoc ipsò quòd Abbatissa caret iurisdictione spirituali ordinaria, & solùm gaudet potestate ciuili, ac domestica: eò ipsò, propriè loquendo, non potest dici Prælata; quod tamen non facit, quin impropriè dici possit Prælata; quatenus in Moniales subditas ipsi competit potestas domestica, ac ciuilis. qua de re *Tamb. num.5.*

QVÆRES II. Ex quo tempore possit Abbatissa inchoare vsum suæ potestatis in Moniales sibi subditas.

120 ℞. Regulariter non posse inchoare, nisi ab eo tempore, quo post canonicam electionem confirmatur à legitimo Superiore; sicque irritum esse, quidquid agitur ab ea ante confirmationem. est communis DD. apud *Maresc. l.2. variar. c.35. num.44.* & probatur tum ex *cap. nosti, cap. qualiter de elect. cap. si iam du-*

dum de prebend. alijsque iuribus, in quibus id satis apertè insinuatur: tum quia iuxta *Glossam in cap. quanto d.*63. electio dat habitum, confirmatio exercitium; quamquam dici possit hæc regula fallere in casu, quo non sit in vsu talis confirmatio, & resistat contraria consuetudo.

121 Dixi *regulariter*, quia doctrina in præsenti responsione tradita non procedit 1. si Monialis electa ita longè distet à confirmante, vt non sine graui dispendio differri possit administratio, *cap. nihil §. fin. de elect.* 2. quò ad conseruationem rerum, quæ tempore diuturniori seruari non possunt (quamuis meliùs sit abstinere, si aliæ Moniales illas administrare possint) 3. si sit electa à maiori parte, & pendeat cognitio oppositionum, quæ contra illam fuerunt factæ, *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* denique si sit electa per modum compromissi, & opponentes non sint duplo maiori, quàm consentientes *cap. cit. indemnitatibus*: in his enim casibus potest Moniali electa Abbatissam administrare, etiam ante confirmationem. ita *Tambur. sup. D.*39. *q.*3. *num.*4.

QVÆRES III. An, & qualiter possit delegari Abbatissæ potestas condendi leges ecclesiasticas, ac spirituales.

122 ℞. Quòd, quamuis ordinariè non expediat huiusmodi potestatem concedi fœminis; cum de illis 1. *Cor.*14. scriptum sit: *Mulieres in ecclesijs taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogant, turpe est enim mulieri loqui in ecclesia*; nihilominus probabile putat *Bonacina D.*1. *de leg. quæst.*1. *part.*4. *num.*35. & non improbabiliter, de potentia Papæ absoluta posse dictam potestatem committi fœminis; probatq; tum quia nulla adest ratio sufficiens implicantiæ; nec vllum ius diuinum afferri potest, ex quo oppositum suadeatur: tum quia non pauci DD. ijq; graues, ac docti apud eundem Bonacinam sustinent Papam ex suprema sua potestate posse conferre mulieri iurisdictionem ad ferendas censuras; ergò & poterit conferre facultatem ferendi leges; cum in vtroq; casu par ratio militet; dato autem quòd possit fœminæ conferri potestas ferendi leges, poterit & conferri Abbatissæ respectu Monialium sibi subiectarum; quod est contra *Tamburinum supra D.*23. *quæst.*3. *num.*1. & alios absolutè id negantes ob verba illa à nobis allegata ex 1. *Cor.*14. quæ tamen solùm probant regulariter non expedire, quòd dicta facultas conferatur mulieri: non item quòd absolutè ea non possit conferri à Papa; vt notauit Bonacina afferens exemplum S.Catharinæ Senensis, quæ sæpiùs fuit admissa ad concionandum coram Papa, ac cœtu Cardinalium.

QVÆRES IV. An, & quo modo Abbatissa possit Monialibus subditis imponere præcepta obligantia in conscientia, & quæ.

123 ℞. Posse imponere præcepta; non quidem spiritualia, quæ supponunt in præcipiente spiritualem iurisdictionem, cuius est incapax Abbatissa; sed temporalia, ad quæ requiritur, & sufficit potestas ciuilis, ac domestica, cuius sine dubio est capax Abbatissa. ita *Rodriq. tom.*1. *quæst.*15. *art.* 1. *Sanch. sup. num.*19. *Suarez tom.*4. *de relig. tract.*9. *l.*1. *cap.*12. *num.*8. *Lezana tom.*1. *cap.*26. *num.*8. alijque communiter contra aliquos tacito nomine relatos à *Suarez num.* 7. docentes potestatem imponendi præcepta, etiam spiritualia, competere Abbatissæ cum proprietate, ac rigore iurisdictionis (quippè quæ est capax iurisdictionis, saltem per delegationem, & aliàs censetur eam recipere à Prælato religionis, aut Episcopo, vel certè à Papa, vtpotè valdè necessariam ad regimen monasterij, cui præest ipsa Abbatissa) necnon contra alios ex *Soto in* 4. *d.*20. *quæst.*1. *art.*4. sustinentes Abbatissam non posse imponere præceptum obligans in conscientia; cùm ad hoc imponendum requiratur potestas spiritualis, cuius est incapax Abbatissa. Et certè quòd tribui debeat Abbatissæ potestas imponendi præcepta obligantia in conscientia, & ad culpam: etiam m. data grauitate materiæ præceptæ; facilè suadetur tum quia talis potestas est omninò necessaria ad bonum regimen mo-

monasterij, vt patet,& nos iam indicauimus:tum quia Abbatissa se habet ad Moniales sibi subiectas, sicut mater familias ad filios: at hæc potest imponere præcepta obligantia ad culpam, ergò & illa. In eo autem differunt præcepta spiritualia, ac temporalia, quòd illa ordinantur ad finem spiritualem subditorum: hæc verò ad finem temporalem, nimirum ad bonum regimen monasterij, Monialium tranquillitatem, ac pacem, &c. vt superiùs dictum est.

124 Porrò quod diximus Abbatissam non posse imponere præcepta spiritualia,non procedit in casu, quo illa præcipiat ex iurisdictione spirituali ipsi delegata; nam tunc non apparet, cur non possit imponere præcepta spiritualia, cùm habeat iurisdictionem spiritualem, quæ requiritur, & sufficit ad imponenda talia præcepta: & in hoc sensu conuenimus cum ijs, qui dicunt Abbatissam posse imponere præcepta spiritualia, si solùm loquantur in casu à nobis proposito. Ad quod vtiq; facit doctrina: quam tradit *Sanchez num* 25. & benè,quod si Prælatus Monialium ipsis præcipiat sub mortali, vt obediant Abbatissæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia graui: Moniales tunc tenentur sub mortali implere præceptum illius rei ab Abbatissa impositum: cùm huiusmodi præceptum sic obligans non proueniat ab Abbatissa, sed à Prælato; & ipsa Abbatissa in tali euentu sit velut conditio determinans illud Prælati præceptum, vt sine qua illud non obligaret. Immò *Cast.Pal.tract.*36. *D.* 4. *p.*2. *num.*3. cum *Suarez tom.*3. *de relig. l.*10. *cap.*11. *num.*20. putat Abbatissam posse præcipere Monialibus suis quidquid expedire iudicauerit, etiam prout ea conducunt ad prefectum earum spiritualem: quod est benè aduertendum.

QVÆRES V. An Abbatissa Monialibus subditis præcipere possit in virtute sanctæ obedientiæ, aut Spiritus S. saltem ex delegatione.

125 ℞. Non posse, nisi ex delegatione Papæ; idque etiam si demus Moniales in religiosa professione promittere obedientiam Abbatissæ monasterij. ita *Sanchez sup.num.*12. *&* 23. *Rodriq.sup.* alijque penes Sanchez contra *Azorium to.*1. *l.*13. *c.*10. *q.*7. *& Lezanam num.*10. oppositum sustinentes: patetque ex dictis *sup.c.*4. *sect.*3. *q.*14. si hìc monuero, quòd, cùm Abbatissa solùm iure canonico sit capax iurisdictionis spiritualis, & consequenter præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ: & aliàs Papa possit dispensare in dicto iure; consequenter poterit per dispensationem committere Abbatissæ iurisdictionem spiritualem, & per consequens etiam potestatem præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ;sicut innui in responsione per illa verba, *non posse, nisi ex delegatione Papæ;* ex quo quis benè inferat, quòd, cùm nullus inferior Papa possit dispensare in iure canonico, neque vllus poterit delegare Abbatissæ facultatem præcipiendi modo dicto.

QVÆRES VI. An Abbatissa possit aliquid præcipere Monialibus subditis sub pœna excommunicationis, aut alterius censuræ.

126 ℞. Iuxtà dicta *q.præced.* non posse, nisi ex delegatione Papæ: cùm facultas ferendi censuras supponat iurisdictionem spiritualem, quæ fœminæ non potest delegari, nisi à Papa, vt constat ex dictis. Et certè quòd Papa absolutè possit committere Abbatissæ talem facultatem, constat ex eo, quod tradunt Palud. Nauar. Vgolin. & Suar. apud *Bonacinam D.*1. *de censur. in com. q.*1. *p.*2. *num.*4. non esse improbabile fœminam de absoluta potestate Papæ posse ferre censuras: cùm hoc sit solùm contra ius canonicum, in quo Papa potest dispensare: qua de re *Fragosus de regimine introduct. proœmiali*, §.2. *num.*20.

127 Notat autem *Suar.tom.*4. *de relig. tract.*8. *l.*2. *c.*9. *num.* 15. præfatam facultatem pluribus modis concedi posse fœminis, nimirum vel vt directè, & per se id faciant: vel designando personam, quam Papa statim liget ad declarationem, seu voluntatem fœminæ habentis dictam facultatem: vel ijs concedendo, vt per suos Officiales possint censurare(quod est accipere potestatem censurandi, non à fœmina, sed à Papa ad mandatum, seu designationem fœminæ) qui modi

di ligandi censuris vtique concedi possunt Abbatissæ, vt patet.

QVÆRES VII. An Abbatissa possit Moniales subditas obligare in conscientia ex eo præcisè quòd eius præcepta confirmentur, aut innouentur à Prælato ipsarum Monialium.

128 ℞. Non posse; cùm innouatio, aut confirmatio nullum ius nouum tribuant, sed antiquum conseruent; vt tradit *Glossa in c. cùm dilecta v. non videremus de confirmat. vtili*; & latissimè ostendit *Felin. c. inter dilect. n.* 14. *de fide instrument.*

QVÆRES VIII. An, & quo iure possit Abbatissa cogere Moniales subditas ad obseruantiam regularum, possitque punire illarum transgressiones, necnon inquirere Moniales de excessibus commissis.

129 ℞. Posse: & hoc tum vigore potestatis dominatiuæ, quam acquirit Abbatisa in Moniales subditas ex voto obedientiæ ab ipsis emiso: tum vigore auctoritatis, quam eadem Abbatisa habet à Papa confirmante regulam, aut à Prælatis ipsarum Monialium, sicut indicat *Sanch. n.27. ex Vasq.* 1. 2. *D. 166. c.*4. *n.28.* Quamquam, cùm Abbatisa regulariter careat iurisdictione propriè dicta in Moniales subiectas, non possit adhibere, nisi eam correctionem, quæ locum habere potest intra latitudinem familiaris domus, ac prouidentiæ, sicq; non possit imponere pœnam grauem, neq; spiritualem, vt vidimus *q.6.* neque corporalem: vnde, si occasione alicuius grauioris excessus infligenda sit pœna grauior: debet Abbatisa recurrere ad Prælatum proprium; siue is sit Ordinarius, siue Prælatus regularis; quod in specie aduertit *Suar. sup. num.*2. monens, qualis, & quanta pœna possit infligi ab Abbatisa, iudicio prudentis arbitrij relinquendum esse, spectato vsu, & communi more hominum.

130 Monet autem *Sanch. num.28.* ex Barthol. Ledesma, quòd, sicut quilibet iudex legitimè inquirens de delicto obligat suo præcepto sub mortali ad detegendam veritatem in rebus magni momenti, etiam secluso iuramento; sic & Abbatisa inquirens de delicto Monialis subditæ potest imponere præceptum obligans ad mortale, vt Moniales subiectæ detegant veritatem: cuius rei ea est ratio, quòd, cùm illa potestatem habeat puniendi tale delictum, debet habere, & potestatem illud inquirendi iuxtà illud: *Qui dat finem, dat, & media ad finem.*

QVÆRES IX. An, & qualiter Abbatisa possit conferre beneficia Ecclesiastica, & Clericos instituere.

131 ℞. Pose de consensu sui Capituli, si ipsius monasterio annexum sit aliquod beneficium curatum, aut simplex; idq; præsentando, seu designando clericum, cui beneficium conferatur (quod est instituere institutione dante posessionem, & titulum) non autem conferendo beneficium quò ad ius spirituale in eo inclusum, conferens vsum clauium; idest potestatem exercendi curam animarum, necnon ligandi, ac soluendi; quod est instituere institutione authorizabili, vt loquuntur in subiecta materia *Rodriq. tom.*1. *q.*17. *art.* 12. *Miranda q.6. de Monial. art.*5. *& Tambur. D.*32. *de iure abbatis. q.*12. *num.*1. à quibus non disentit *Suar. num.*14. monens, quòd, sicut præfata præsentatio fieri potest ab Abbatisa interdum homini (v. g. Episcopo) vt ipse faciat collationem, ac institutionem; interdum verò per simplicem designationem, & quasi electionem, vt ipso facto beneficium, ac ius spirituale conferatur à Papa; sic etiam interdum potest Abbatisa dare posessionem beneficij; cùm talis datio non sit actus propriæ iurisdictionis spiritualis in executore; sed in præcipiente, & alioqui Abbatisa in hoc se habeat præcisè tanquam is, cui delegatur executio: vnde, & eodem modo potest dare titulum, idest testimonium beneficij alteri collati, non à se, sed à Papa ad suam nominationem. Quin, & eadem ratione poterit Abbatisa priuare beneficijs, aut eorum possessione in pœnam, si id ei speciali priuilegio concedatur: siquidem in tali casu non exercet propriè iurisdictionem spiritualem,

lem, sed ad eius voluntatem ipsemet Papa aufert iurisdictionem spiritualem.

132 Cæterùm monet *Tambur. nu.2.* portionem redituum annuorum assignandam Vicario, siue perpetuo, siue amouibili, ab Abbatissa præsentando ad beneficia vnita monasterio, non debere excedere 100. aureos, nec minùs 40. idque ex Pij V. bulla 47. in ordine, vbi expresè statuitur Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos in assignatione portionis ipsis Vicarijs perpetuis (qui scilicet deputantur ad beneficia vnita monasterio) ex prædicto Concilio (idest Tridentino) ipsorum Prælatorum arbitrio facienda ita se continere, & arbitrari debere, vt non maior 100. nec minor. 50. aureorum annuorum summa, computatis omnibus incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi solitis, eis omninò assignetur, &c.

QVÆRES XX. An Abbatissa possit cum Monialibus subditis dispensare in legibus Ecclesiæ; vt in ieiunijs, esu carnium, recitatione diuini Officij.

133 ℟. Videri non posse; cùm dispensare in legibus Ecclesiæ manifestè pertineat ad solam potestatem spiritualem: & aliàs fœmina quæcunq; iure ecclesiastico sit incapax iurisdictionis spiritualis: quidquid contradicat *Henriq.l.6. de pœnit. c.2.n.3.* (quem citat, & non reijcit *Lezana to.1.c.26.nu.16.*) sustinens Abbatissam habere ex commissione Prælati, vt dispenset cum suis Monialibus in ieiunijs, & quibusdam legibus ecclesiasticis, vrgente casu necessitatis: idque pro bona Monialium gubernatione, ad quam talis facultas videtur necessaria; nobiscum sentit. *Sanch.sup. num.* 24. & cum eo in terminis *Tambur. q.8. num.1.* addens *num.2.* Paulum III. viuæ vocis oraculo concessisse Abbatissæ Monialium S. Claræ de Obseruantia, quòd possit cum Monialibus suis dispensare circa ieiunium præscriptum in regula, & circa esum carnium, & lacticiniorum, siue ouorum, quando cognouerit Moniales subditas propter debilitatem aut aliam legitimam causam non posse ita commodè seruare huiusmodi ieiunia, & abstinentias. Verùm ista concessio non extenditur ad ieiunia, ac abstinentias vniuersales Ecclesiæ, vt constat ex tenore textus; &, cùm facta fuerit viuæ vocis oraculo, non ampliùs subsistit, vtpotè sublata in generali, reuocatione viuæ vocis oraculorum, de qua supra: intellige, nisi admittatur doctrina tradita ex Peyrino in hoc ipso *cap.num.76.*

QVÆRES XI. An Abbatissa possit commutare vota Monialium, subditarum, aut irritare, aut etiam in ijs dispensare.

134 ℟. Quòd, cùm actus commutandi, ac dispensandi in votis pertineat ad spiritualem iurisdictionem (cuius est incapax Abbatissa iuxtà sæpiùs dicta) è contra verò actus irritandi vota suorum subditorum spectet ad potestatem dominatiuam, quæ competit Abbatissæ in Moniales subiectas: poterit quidem Abbatissa irritare vota Monialium subditarum, non item ea commutare, aut in illis dispensare. ita *Rodriq. to.1. q.25. art.7. Sanch.l.4.mor.c.39. n.7. Lezana sup.n.15.* alijq; quos refert, & sequitur *Tamb.q.6. & 7.* monens *q.7. n.3.* quòd, cùm Prælati Monialium vi sui muneris instituantur, vt gerant curam spiritualem ipsarum, & ad id habeant sufficientem iurisdictionem: illorum est commutare, aut dispensare vota Monialium sibi respectiuè subditarum.

135 Addit *Tambur. q. 6. num. 2.* alijs citatis Abbatissam posse irritare omnia vota suarum Monialium: idq; etsi ea emiserint de ipsius licentia: & quidem ita, vt ea sic irritata non ampliùs reuiuiscant; excepto tamen voto transeundi ad Ordinem arctiorem, quod non cadit sub potestatem dominatiuam Superiorum regularium; quippe quod, etiam ipsis inuitis, impleri potest, vt inter alios rectè aduertit *Less.sup.n.74.* sustinens ex Angelo, Sylu. Soto, Nau. & S. Tho. Prælatum regularem, & consequenter Abbatissam posse irritare vota suorum subditorum, etiamsi non sint emissa circa materiam supererogationis: idque ex dispositione iuris, sicut benè ostendit ipsemet Lessius loco citato.

Vnum

Vnum hic placet obiter monere, puellam, quæ vouit ingredi monasterium Ordinis strictioris, posse ingredi laxiorem, eo voto commutato in votum perseuerandi in Ordine laxiori. quod in specie aduertit *Sanch. l.4. mor.c.16. nu.18. ex Palud. S. Anton. & Sylu.* id inde probans, quòd puella ex priori voto tenebatur solùm ingredi religionem; ex posteriori verò tenetur etiam profiteri: plus autem est teneri perseuerare in Ordine laxiori, quàm ingredi strictiorem cum libertate non perseuerandi; sicq; posterius votum habet pro obiecto bonum maius, ac longè excellentius, ideoq; prius votum potest commutari in hoc, etiam ab ipsa puella vouente. Quanquam, teste eodem *Sanch. l.6. mor. c. 7. num.23.* ad diiudicandum, qui Ordo sit strictior, non solùm primæuæ regulæ, ac constitutionum institutio spectari debeat, sed præsens obseruantia. Vnde fit, vt, si ex regula, & constitutionibus laxius sit alicuius Ordinis Institutum, sed arctior præsens viuendi modus, eò quòd alia religio ex se strictior collapsa sit, ac relaxata, illa religio dicatur strictior, quàm hæc iam collapsa: quæ sunt benè aduertenda.

Vt autem obiter id hoc loco adnotem; censet *Sanch. sup. c.33. n.13.* Papam regulariter non posse irritare vota emissa à Religiosis, quæ ab alijs Prælatis regularibus, irritari non possunt: adeoque illum non posse irritare votum transitus ad strictionem Ordinem, & vota annexa peculiari instituto cuiuslibet Religionis, sicut nec possunt alij Prælati regulares. probat Sanch. quia Papa non potitur facultate irritandi vota, quatenus Papa est, ac supremum Ecclesiæ caput, (aliàs possit irritare ex vota laicorum, quorum item est caput) sed solum potest id præstare, quatenus est Prælatus religionis, cui vnà cum alijs eiusdem Prælatis emittitur votum obedientiæ: at vt sic non est supra ius Pontificium sed solùm quatenus est Papa.

136 Addo ego, quòd, quamvis Abbatissa non peccet irritando vota superogationis facta à suis Monialibus, licèt id faciat sine causa (sicut nec peccat Monialis, quæ fecit votum, si absque causa petat eius irritationem, cùm illud emissum sit sub hac conditione tacita, *nisi Abbatissa irritet*) non excusaretur tamen à peccato Abbatissa, si votum de eius licentia emissum sine causa irritaret; idque ob rationem, quam affert *Less. l.2. c.40. num.76.* aliàs concedens successorem Prælati regularis, qui non consentit in votum, posse illud postea irritare, etiam absque vlla causa; cùm ipse in illud non consenserint, & eius Prædecessor consentiendo non derogauerit iuri aliàs ipsi quò ad hoc competenti.

Vtrùm verò peccet m. Abbatissa irritando sine causa votum de ipsius consensu emissum à Moniali subdita.

137 ℞. Videri probabile, quòd peccet solùm venialiter; cùm sic non peccet, neque contra iustitiam, vtpote vtens iure suo, quod non censetur voluisse renunciare consentiendo in dictum votum; neque contra religionem, stante quòd ipsa non vouit, ita vt dici debeat violare votum, nec est causa violationis voti, cùm votum, facta irritatione, non amplius obliget. ita *Rosella v. votum 3. num.2. Suar. tom.2. de relig. tract. de voto l. 6. c.4. num.22.* dicens raro contingere in præsenti casu culpam m. secluso scandalo, aut graui contemptu, *Sanch. l.4. mor. c.27. n.31.* (quamvis oppositam sententiam sequatur vt probabiliorem) *Bonac. D. 4. de leg. q.2. p.7. §.2. num.29.* contra alios apud eundem Sanchez, & Bonac. adductos.

QVÆRES XII. An Abbatissa possit cum suis Monialibus dispensare in obseruantijs regularibus, & quo modo.

138 ℞. Non posse, nisi per modum quasi declarationis hic, & nunc religiosam subditam non teneri hac, vel illa regulari obseruantia; quæ declaratio licèt posset fieri à quacunq; alia persona prudenti, immò, & ab ipsamet religiosa, cuius interest; à fortiori tamen fieri poterit ab Abbatissa, attenta superioritate, quam habet in Monialem subditam, sicque poterit Monialis tuta conscientia stare tali declarationi, nisi aliàs ei constet eam sine sufficienti ratione fuisse factam, constat ex dictis q. 10.

QVÆRES XIII. An Abbatissa possit prædicare Monialibus subditis, eisque benedicere, vt faciunt Prælati regulares erga religiosos subditos.

139 ℟. Non posse neque prædicare, nisi fortè exhortando Moniales in Capitulo, aut in claustro; neque eis publicè benedicere, sed solùm eo modo, quo parentes solent benedicere proprijs filijs; cùm munus benedicendi proueniat ex potestate clauium, quæ non potest cadere in fœminam. ita *Miranda sup. Tambur. q. 10. & 11.* alijq; & patet ex dictis tum hìc, tum q.3.

QVÆRES XIV. An, & quo modo Abbatissa possit recipere puellas ad probationem, imò, & nouitias ad legitimam professionem.

140 ℟. Posse, eo tamen modo, quo diximus de receptione quidem ad probationem, *c.2. sect.1. q.20.* de admissione verò ad professionem, *c.3. sect.1. q.4.*

QVÆRES XV. An, & quo modo Abbatissa possit concedere extraneis facultatem ingrediendi clausuram sui monasterij.

141 ℟. Quòd, quamuis aliqui tacito nomine relati à Sanchez infra, cum Nauarro sustineant partem affirmantem, ea ducti ratione, quòd tam *Concilium Trident. sess.25. de regul. cap.5.* quàm *cap. periculoso de statu regul. in 6.* decidunt Superioris esse eam licentiam concedere; & Abbatissa verè est Superior sui monasterij, *cap. dilecta de excessib. prælat. Clem. attendentes*, *§. statuimus de statu monach.* nihilominus opposita sustinuenda est ob dicta *sup. cap.5. sect.3. q.32.* quam de facto sustinent Nauarrus sibi contrarius *comm.4. de regul. num.59. Rodriquez tom.1. quæst.46 art.2. Azor. tom.1. l.13. cap.8. quæst.6.* & alijs, quos refert, & sequitur *Sanch. l.6. mor. cap.16. nu.22.* addens *num.* 23. ex Rodriq. Nau. & Graff. Superiores Monialium posse concedere Abbatissis licentiam generalem concedendi præfatam licentiam in casibus frequenter occurrentibus; idque ne alioqui Episcopus, aut Prælatus regularis, qui non ita facilè præ manibus habentur, passim adiri debeant.

Verùm, cùm modò, saltem in multis locis, non sit in vsu, quòd detur Abbatissis facultas illa generalis concedendi ingressum in casibus frequenter occurrētibus: difficultas esse potest an casu, quo Abbatissa non habeat facultatem illam generalem; nihilominùs, existente periculo in mora petendæ licentiæ à Prælato Monialium, ea possit concedi ab ipsa Abbatissa, atq; adeo debeat peti ab illa.

142 ℟. In tali casu licentiam dari posse ab Abbatissa ex præsupposita proprij Prælati voluntate, vt benè docent *Rodriq. sup. & Sanch. num.37.* ac proindè illum ab ea peti debere, & expectari; non secùs, ac quando adest periculum in mora consulendi Papam ad dispensationem rei reseruatæ, necessariò debet expectari dispensatio ab Episcopo: quippè qui ex præsumpta voluntate Papæ potest in eo casu dispensare ratione vrgentis necessitatis, ita *Sanch. loc. cit.* monens in proposito euentu sufficere consensum Abbatissæ, & non requiri necessario consensum Discretarum: nisi aliter dicatur in Constitutionibus Ordinis, aut petat legitima monasterij consuetudo.

QVÆRES XVI. An Abbatissa iure suo possit applicare bona opera Monialium subditarum personis extraneis, ijs tribuendo literas communicationis (vt vocant.)

143 ℟. Posse; & probatur quia eò ipsò quòd habet curam congregationis habet auctoritatem dispensatiuam bonorum communium eiusdem congregationis iuxtà *cap. quanto de translat.* Colligitur ex *Nau. de iubilæo not.3. num.18.* quem citat, & sequitur *Lezana tom. 1. c.18. num.67.* vnà cum S. Thom. & alijs; quibus consentit *Sorbus in comp. v. indulg. quo ad sæculares 4. in annotat.* sed de hoc plura in nostro *tractatu de gubernat. cap. 3. sect. 6. q. 4.*

QVÆRES XVII. An Abbatissa posit indicere suis Monialibus certas preces recitandas pro amicis, benefactoribus, &c.

144 ℟. Posse, & quidem etiam sub peccato, si occurrat iusta causa (v. g. ad implen-

plendam obligationem impositam monasterio ex iustitia) aut aliàs quòd ad hoc se sufficienter declaret; idq; ratione obedientiæ, quam vouent in manibus Abbatissæ, se obligando ad obediendum illi in omnibus rebus licitis pertinentibus ad eius superioritatem, & alioqui non excedentibus regulam propriæ professionis: vnde, cùm iniunctio talium præcum sit res licita, & non excedens regulam, sine dubio poterit indici ab Abbatissa, & debebit impleri à Monialibus modo supra dicto.

QVÆRES XVIII. An Abbatissa suo iure ordinario possit præcipere Monialibus subditis, vt frequentiùs confiteantur, aut communicent, audiant Missam, aut concionem, & alia id genus.

145 ℞. Quòd, cum Abbatissa non possit iuxtà dicta *q.*4. facere præcepta spiritualia suis Monialibus, vtpotè carens iurisdictione spirituali, quæ omninò requiritur ad imponenda eiusmodi præcepta; & alias præcepta hìc proposita sint spiritualia ratione finis, ad quem ordinantur: ea quidem poterunt imponi ab Abbatissa; non tamen adstringent Moniales eo rigore obligationis, quo adstringerent, si imponerentur à Prælatis regularibus: vnde fit, vt omissio audiendi Missam ex præcepto Abbatissæ in tali die determinato non sit mortalis; qualis verè esset, si auditio Missæ fuisset à Prælato regulari præscripta animo obligandi ad mortale, vt vidimus *c.*3. *sect.* 3. *q.*13.

QVÆRES XIX. Quam potestatem habeat Abbatissa circa administrationem bonorum temporalium sui monasterij.

146 ℞. Habere liberam administrationem omnium bonorum sui monasterij, non minùs, quam habeat Abbas circa bona proprij Conuentus: ideoq; posse esse procuratricem sui monasterij; vt proinde *Panormitanus in cap.*2. *num.*4. *de his, quæ fiunt à Prælatis* generaliter dicat, non obstante fœmineo sexu, res monasterij disponi per Abbatissam, ac Moniales; sicut disponuntur per Abbatem, ac eius religiosos: quod etiam admittunt *Nau.comm.*3. *de regul. nu.*4. *Cardin. consi.*13. *n.*25. *Sanch.l.*7. *mor. c.*19. *nu.*44. & alij ex *cap. dilecta iuxta glossam v. iurisdictioni de maiorit. & obed.* docentes vniuersalem administrationem tam temporalem, quàm spiritualem monasterij pertinere ad Abbatissam quò ad omnia, quorum fœmina est capax; Quamquam, vt rectè aduertit *Tambur. D.* 32. *de iure abbatiss. q.* 13. *n.* 3. hodie dicta administratio non videatur absoluta, ac independens, sed ferè in omnibus monasterijs habeat relationem ad alias Moniales; immò, & ad Episcopum, aut Prælatum Monialium in rebus maioris momenti cùm aliàs standum sit legitimæ consuetudini, vtpotè vim legis habenti.

QVÆRES XX. An, & qualiter possit Abbatissa contrahere de bonis monasterij, cui præest.

147 ℞. Posse, de consensu tamen proprij Capituli, immò, & Superioris Monasterij, loquendo de contractibus maioris momenti; si tamen aliud non ferat consuetudo, aut præscribant peculiaria statuta Ordinis, quæ omninò seruari debent patet responsio tum ex dictis *q. præcedenti*, tum ex generali ratione administrationis necessario exigentis potestatem contrahendi de bonis, quæ administrantur.

Vnde infert *Sanctorus in Const. Minor. c.* 11. *stat.*7. *q.*2. contractum factum a Monialibus circa bona immobilia sine consensu Superioris esse nullum; idque ex defectu debiti consensus, eò quod Moniales subiacent suis Superioribus, sicq; non habeant velle, nec nolle. Consentiunt *Portell. v. alienatio bonorum n.*1. *& v. Moniales n.* 18. *Rodriq.to.*1.*q.*27.*a.*8. referens *a.*2. concessionem Leonis X. & Gregorij XIII. factam Monialibus S. Augustini, & S. Dominici, vt possint bona mobilia permutare, vendere, & alienare, conuerso pretio in vtilitatem Conuentus, *de consensu tamen Ministrorum Prouincialium, ac maioris partis Conuentuum*; Vnde

infert *Sanctorus sup.* quod, cum hæc sit solemnitas requisita tanquam forma contractus, si ea deficiat, contractus erit nullus; etsi in præsentia vltra consensum Superiorum requiratur licentia expressa S.Congregationis Concilij ex eiusdem S.Congregationis Decreto facto 7. Septemb. 1624. & approbato ab Vrbano VIII. sub pœnis contentis in Paulina *Ambitiosæ*, & sub pœna priuationis votis, ac inhabilitatis in posterum.

Addit *Sanctorus sup.* Prouinciales posse se ingerere in administrationem bonorum Monialium, non ex iure dispositiuo, ac proprietario (cum ij non sint pars Conuentus Monialium, apud quem residet proprietas in communi) sed solum ex iure directiuo; quatenus Moniales subduntur Prouinciali, isq; earum curam suscipit; vnde contractus fiunt nomine monasterij, ac Monialium, non autem nomine Prouincialis, ac Ordinis; sicque Moniales ipsæ obligantur, non item Prouincialis: quo pacto in contractibus mulierum, ac minorum interuenit consensus iudicis, & consanguineorum, ac tutoris, qui non habent ius in bona illorum, nisi qualificatiuum, ac legitimatiuum contractus, nec non prospectiuum, ne fiat in damnum mulierum, & pupillorum.

QVÆRES XXI. An Abbatissa Monialibus subditis possit concedere facultatem largiendi, possidendi, accipiendi, aut aliter disponendi de bonis ipsarum vsui concessis, non secùs ac Prælatus regularis eam concedere potest Religiosis sibi subiectis.

148 ℞. Posse; cùm iuxtà dicta *q.* 19. liberam habeat administrationem bonorum sui monasterij ad instar, Abbatis, & hæc sufficiat ad concedendam dictam facultatem. ita Sanch. vbi sup. ex Corduba, Nauar. Lopez, & Sorbo, quos sequitur *Tambur. sup. D.9. q.3. nu.9.* patetque ex dictis *cap.4. num.67.*, *& cap.9. num.32.* Addo hìc quod, cum apud *Azorium tom.1. l.12. c.12. q.4.* aliqui Doctores Superiorem regularem dicant posse dare religioso subdito licentiam expendendi singulis mensibus summam duorum, aut trium aureorum; & alij sentiant dictam licentiam pro singulis annis extendi posse ad 10. aut 12. aut 15. aureos: & alioqui *Sanch. vbi suprà* putet quò ad hoc posse Superiorissam Monialium concedere illis licentiam, quam potest Prælatus, nisi ex consuetudine, aut constitutionibus Ordinis, vel præcepto Superioris Prælati arctata sit eius facultas; probabiliter dici potest Superiorissam monasterij diuitis regulariter posse dare licentiam Moniali subditæ vt extrà monasterium donare possit 12. aureos in singulos annos.

QVÆRES XXII. An, & quas donationes possit facere Abbatissa de bonis monasterij, non obstante Bulla Clementis VIII. *de largit. mun.*

149 ℞. Posse, si donationes sint remuneratoriæ, & aliàs, habita ratione redditum, aut eleemosynarum, quæ annuatim obueniunt monasterio, iudicio prudentis non sint nimis excedentes. Colligitur *ex Suar. tom.4. de relig. tract.8. l.2. c.26. n.11. & 12.* qui benè monet, quantùm in genere largitionis possit Prælatus monasterij, non posse certam regulam præscribi, sed prudenti arbitrio relinquendum esse, consideratis monasterij facultatibus, & alijs occurrentibus circunstantijs: quæ doctrina sine dubio proportionaliter militat etiam in Abbatissa respectu Monialium sibi subiectarum, generalis autem ratio responsionis est, quòd huiusmodi donationes (quas Iurisperiti vocant antidotales, vtpotè non omninò liberales, sed ex aliqua naturali obligatione exortas, licèt inefficaci ad agendum, *l. sed etsi, §. consuluit, ff. de petit. hæredit.*) necessariæ sunt ad perfectam bonorum temporalium administrationem, maximè decent statum religiosum (cum sint solutio alicuius debiti moralis) & multùm pertinent ad vtilitatem monasterij, vtpotè aliorum beneuolentiam, ac amicitiam conseruantes; vnde fit, vt Prælatus regularis possit per donationes competentes remunerari beneficia iam recepta, immò, & præuenire, gratis aliquid erogando, vt sic se beneuolum ostendat,

alio-

aliorumq; beneuolentiam proprio concilier monasterio, respiciendo semper ad maiorem Proximorum ædificationem, atq; ad monasterij vtilitatem. Ad quod facit *cap. nullam* 18. *quæst.* 2. innuens Prælatum posse solum expendere bona monasterij in Dei cultum, & proprij monasterij vtilitatem. Ex quo quis bene inferat ipsum non posse donare de bonis monasterij solo titulo liberalitatis; cùm non sit dominus, sed dispensator fidelis, ac prudens, cuius non est liberales donationes ex alienis facere.

Dubium est, an Abbatissa possit facere eiusmodi donationes, etiam inconsulto suo Capitulo.

150 ℞. Seclusis peculiari statuto Ordinis, aut consuetudine monasterij, posse; etsi aliàs demus negotia monasterij, quæ sint maioris momenti, debere tractari capitulariter, aut saltem cum Discretis monasterij, moueor, quòd tales donationes regulariter non solent esse adeò excedentes, vt dicendum sit tales non venire sub generali facultate administrandi bona monasterij: ex alia parte ad seruandum debitum ordinem decet committi Abbatissæ potiùs, quàm alij munus faciendi tales donationes; cùm sit caput monasterij, & pleniorem notitiam habeat eorum, quibus titulo gratitudinis dictæ donationes debentur. non nego tamen, quòd, si donatio hic, & nunc facienda, esset iudicio viri prudentis extraordinaria ob merita extraordinaria illius, cui ea facienda est; ea tunc debeat fieri de consensu Capituli, aut Discretarum: cùm donatio sit species contractus, & contractus maioris momenti in monasterijs Monialium non fiant inconsulto Capitulo.

Addo quòd, cùm remissio debiti contractui cum monasterio fit quædam virtualis donatio; & iuxtà dicta Abbatissa possit, etiam sine consensu Capituli, facere competentes donationes: poterit Abbatissa propria auctoritate, ac independenter à Discretis remittere pecuniam debitam monasterio, siue ex contractu, siue ex delicto; dummodò talis pecunia iudicio prudentis non sit nimis excedens, ac immoderata, in cuius rei confirmationem facit, quod in declaratione bullæ *de largit. mun.* editæ à Clemente VIII. facta de mandato Vrbani VIII. solùm excipitur, si in hoc, aut illo monasterio *sit constitutio requirens maiorem partem Conuentus consentientem tali donationi*; quod est dicere rem hanc aliàs esse commissam potestati Abbatissæ.

Quod si hac occasione quæras, an Abbatissa ex peculio Monialis defunctæ propria auctoritate possit expendere 100. aureos in Missis celebrandis pro ipsa defuncta, si alioqui in Conuentu non extet consuetudo expendendi tantam summam in Missis celebrandis pro Monialibus defunctis.

℞. Videri non posse; cum Abbatissa sit solùm administratrix bonorum Conuentus, cui præest; & vt talis debeat administrare bona præfata iuxtà rationabilem voluntatem ipsius Conuentus; qui cum habeat ius supra peculium Monialis defunctæ, dato quod non extet vsus expendendi in Missis summam adeo notabilem (vt suppono) præsumitur in præsenti casu nolle expendi dictos 100. aureos in Missis, & quidem rationabiliter; adeoque si Abbatissa id faciant, malè faciet, vtpotè administrans bona aliena contra voluntatem Domini. ita respondi in contingentia facti, & responsio fuit approbata.

QVÆRES XXIII. An Abbatissa possit impedire, quò minùs Monialis subdita vtatur concessione ipsi facta à Prælato monasterij, aut etiam priuilegio aliquo concesso Ordini.

151 ℞. Videri posse, si interueniat iusta causa, & alioqui in concessione gratiæ factæ à Prælato Moniali particulari, aut priuilegij collati vniuerso Ordini non denegetur Prælatis potestas ea coarctandi, siue in totum, siue ex parte; secùs, si vel non adsit iusta causa, vel modo dicto denegetur facultas ea coarctandi: tunc enim non posset Abbatissa impedire. colligitur ex *Sanchez l.* 6. *mor. c.* 3. *n.* 9. *Corduba*

in regul. S. Franc. c. 10. q. 2. par. 6. ac Peyrino de R. S. q. 1. c. 8. §. 6. & patet, quia in priori casu coarctatio non censetur fieri absque consensu concedentis, saltem tacito, ac interpretatiuo: in posteriori verò procedit reg. 17. in 6. *Indultum à iure beneficium non est alicui auferendum.*

QVÆRES XXIV. An Abbatissa possit remittere, aut saltem moderari pœnam impositam Moniali subditæ à Prælato monasterij.

152 ℟. Non posse, nisi fortè in aliquo casu ex epycheia hìc, & nunc ex concurrentibus circumstantijs rationabiliter concepta. patet, quia remissio, ac moderatio pœnæ legitimè iniunctæ, cùm sit actus potestatis, non potest fieri, nisi ab eo, qui illam iniunxit, eius successore, aut illius Superiore; Abbatissa autem in proposito casu neq; est successor, neque Superior Prælati, qui pœnam imposuit, immò est eius subdita, ac inferior; ergò.

SECTIO III.

De gubernatione Monialium quò ad Confessarium tum ordinarium, tum extraordinarium.

EXplicatis ijs, quæ spectant ad Monialium gubernationem tam ex parte Ordinarij, aut Prælati regularis, quàm ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ; superest modò, vt in præsenti sectione agamus de Monialium gubernatione quò ad ipsarum Confessarium: & quidem, cùm præter Confessarium ordinarium quotannis soleat aliquoties assignari etiam extraordinarius, & in hoc peculiares aliquæ difficultates possint suboriri; sectionem diuidemus in 3. subsectiones, in quarum 1. agemus de Confessario ordinario, in 2. de extraordinario, in 3. referuntur varia monita, quibus Confessarius ordinarius, ac extraordinarius dirigant Moniales, ad profectum spiritualem.

SVBSECTIO I.

De Confessario Monialium ordinario.

153 *Confessarius idoneus est maximè vtilis Monialibus.*
154 *An magis expediat illum esse Regularem.*
155 *Qualis esse debeat.*
156 *Quæ potestas in eo requiratur.*
157 *Quæ scientia.*
158 *Qualis bonitas.*
159 *Quæ prudentia maximè cum Moniali patiente diuina, & præsertim, si ea dicat se viuere ex sola Eucharistia.*
160 *Qualis zelus animarum.*
161 *Quanta dexteritas, maximè in inducendis nouitatibus.*
162 *Quæ patientia.*
163 *Approbandus ab Ordinario loci etiam pro Monialibus exemptis.*
164 *In eo requiritur pecularis approbatio Episcopi, non item Ordinarij, qui non sit Episcopus idque ex bulla Greg. XV. & declarationib. S. congreg. super ea factis, quæ non omnes afficiunt Confessarios sæculares, nec fuerunt solemniter editæ.*
165 *Confessarius Monialium exemptarum præsentatur à Prælato regulari.*
166 *Prælati ipsi Monialium non audiunt earum confessiones sine approbatione Ordinarij: at sine ea assignant ijs Patrem spiritualem.*

167 Mo-

167 *Nouitiæ, aliæq; fœminæ degentes in monasterio de rigore confitentur generaliter approbato.*
168 *Confessarius Monialium approbatur toties, quoties: & quidem id procedit etiam de Confessario ordinario; etsi non sit expressum in iure.*
169 *Approbatus ad confessiones vnius Monialis non audit alias.*
170 *Moniales tempore iubilæi de facto eligunt solum approbatum ab Ordinario loci: non item in morte, si sint exemptæ: absoluitur complex delicti, vetante Episcopo, si Monialis sit exempta.*
171 *Confessarius ordinarius potest esse Regularis, aut Parochus.*
172 *Eligitur ad tres annos, & ex causa amouetur ab Ordinario, siue sit ordinarius siue extraordinarius: in aliquibus tamen casibus durat vltra triennium.*
173 *Ex quo loco debeat audire confessiones.*
174 *Qualiter audiat confessionem Monialis infirmæ.*
175 *Ex decreto Sacræ Congregationis non alloquitur liberè Moniales; quamvis tale decretum non videatur vsu receptum.*
176 *Quale stipendium ei detur.*
177 *Habitat in domo contigua monasterio, sed non pernoctat ibi.*
178 *Quam frequentiam Sacramentorum concedat.*
179 *Non sit facilis in permittendis confessionibus generalibus non necessarijs.*

QVÆRES I. Quantùm conferat ad spiritualem profectum Monialium, quòd habeant prudentem, doctum, ad discretum Confessarium.

153 ℞. Ita conferre, vt verè dici possit inde potissimùm pendere totus spiritualis Monialium profectus: idq; ex multis, & varijs capitibus, quæ hìc breuiter subijciam; nimirum 1. ex generali ratione religiosæ perfectionis, quæ sine idoneo Instructore comparari non potest iuxtà illud *Ieremiæ 6. State super vias, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, ambulate in ea, & inuenietis refrigerium animabus vestris:* 2. quia fœminæ sunt naturaliter minùs prudentes, ideoque in vita spirituali manent expositæ varij, ac periculosis illusionibus; quas ordinariè non possunt euadere absque directione prudentis, ac discreti Confessarij, aut alterius Patris spiritualis: 3. quia mulieres sunt ex proprij sexus conditione fragiles, ac inconstantes, ideoque facilè, ac citò desistent à benè cœptis; si opportunis consilij, ac efficacioribus suasionibus non confirmentur, & ad vlteriora excitentur: quod erga Moniales præstare non potest, nisi Confessarius: 4. quia fœmina ex natura sua est valdè verecunda, ideoque facilè retrahi potest à detegendis prauis suis affectibus, ac interioribus infirmitatibus animæ, nisi habeat peritum Medicum spiritualem, qui summa dexteritate, ac solertia detegat dictas infirmitate, ijsque salutaria applicet remedia (quod sine dubio est munus Confessarij) 5. quia ingenium mulieris est valdè varium, ac lubricum, facilèque afficitur ijs, quibus cum agit; sicque periculosum est, ne talis affectus, qui priùs se exhibet sub specie spiritualis amoris, paulatum desinat in carnalem; hoc autem in primis timendum est de Moniali erga Confessarium, nisi is sit admodùm prudens, timoratus, ac circumspectus: 6. Moniales, cùm vacent vitæ spiritualis acquisitioni, subiacent varijs, ac grauibus tentationibus; quas certè non poterunt superare, nisi à prudenti, ac perito ductore doceatur, qualiter in ijs se gerere possint, & debeant: 7. quia in progressu vitæ spiritualis plura occurrunt obstacula, ac difficultates, quæ deterrere possunt etiam viros perfectiores, ac prudentiores autem faciliùs, & grauius deterrebunt, Moniales, nisi habeant Confessarium discretum, ac sagacem, qui eas doceat, qualiter amouere debeant illa obstacula, illas euincere difficultates,

quod

quod certè non poterit præstare Confessarius, nisi sit valdè peritus, ac versatus in vita spirituali: si enim cæcus cœcum ducat, ambo in foueam cadunt. Ex his ergò capitibus, alijsque similibus, quæ vnicuique possunt facilè occurrere; summopere confert spirituali Monialium profectui, quòd ipsis assignetur prius prudens, ac discretus Confessarius; ideoque Prælati illarum in hoc quàm maximè debent insistere, omni studio, ac diligentia ijs procurando idoneum Confessarium. An hoc certè facit quod habet, *S. Hieronymus l.2. epist. 12. Non confundant opera tua sermonem tuum; ne, cum in Ecclesia loqueris, tacita Sanctimonialis respondeat: cur ergo hæc, quæ dicis, ipse non facis? delicatus magister est, qui pleno ventre de ieiunijs disputat: accusare auaritiam, & affectum proprij, & latro potest: Sacerdotes Christi os, mens, manusq; concordent.*

QVÆRES II. An expediat bono spirituali Monialium, quòd ijs in Confessarium deputetur Sacerdos potiùs regularis, quàm sæcularis.

154 ℟. Expedire, si alioqui Sacerdos regularis sit præditus illis dotibus, quas *q. sequenti* dicemus desiderari in idoneo Monialium Confessario, patet responsio ex dictis in *hoc c. sect.1. subsect.1. q.5.* quæ vtique possunt applicari ad præsentem quæstionem.

QVÆRES III. Quæ potissimùm dotes requirantur in eo, qui debet deputari in Confessarium Monialium.

155 ℟. Requiri potestatem, scientiam, bonitatem, prudentiam, zelum animarum, dexteritatem, & summam patientiam: potestatem, qua legitimè possit audire confessiones Monialium: scientiam, qua sciat discernere inter lepram, ac lepram, & opportuna applicare remedia: bonitatem, qua possit, etiam bono exemplo, inducere Moniales ad percurrendam viam christianæ perfectionis: prudentiam, qua opportunas faciat interrogationes, & iuxta spirituales vniuscuiusque Monialis necessitates salutaria præbeat consilia: zelum, quo omnia omnib. fiat, vt omnes Christo lucrifaciat, nihil aliud intendens, nisi spiritualem profectum suarum pœnitentium, illumq; omni studio, ac diligentia procurans: dexteritatem, qua trahat pœnitentem ad manifestandam propriam turpitudinem, ac euincendam naturalem illam erubescentiam, quæ adeo solet dominari in fœminis, & non rarò est in causa, vt plures, ac plures confessiones faciant nullas, & sacrilegas: patientiam denique qua non solum compatiatur importunis Monialium scrupulosarum delirijs, sed etiam fragilitati recidiuarum, ac infirmitati sexus fœminei iuxtà illud *Hebr.4. non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris.*

QVÆRES IV. Qualis potestas requiratur in Confessario Monialium.

156 ℟. Requiri tum potestatem ordinis, quæ consurgit ex ordine sacerdotali, per quem ex institutione diuina Sacerdos deputatur, vt possit esse iudex in foro pœnitentiæ: tum potestatem iurisdictionis (quam Sacerdotes regulares ratione suorum priuilegiorum recipiunt à Papa; sæculares verò ab Ordinario approbante modò inferius explicando) eamque non impeditam quò ad vsum, neque ratione reseruationis aliquorum peccatorum (quo casu Confessarius debet petere facultatem absoluendi ab eo, cùm Monialis ad talem effectum non possit se præsentare Ordinario) neq; ratione ecclesiasticæ censuræ, per quam Sacerdos sit excommunicatus, aut suspensus vitandus; neque ratione peccati m. per quod impeditur Sacerdos eo irretitus, quò minùs licitè administret Sacramentum pœnitentiæ.

QVÆRES V. Qualis scientia requiratur in Confessario Monialium.

157 ℟. Requiri triplicem scientiam; nimirum Iudicis, Medici, ac Doctoris: Iudicis quidem, ita vt sciat formam absolutionis, ac distinctionem peccati mortalis à veniali, saltem in genere (quæ duo sunt necessaria ad valorem Sacramenti) & præterea agnoscat tum differentiam peccati mortalis à veniali, etiam in particu-

lari

lari in singulis præceptis, modo saltem communi, ac ordinario; tum species peccatorum, numerum, ac circumstantias, dispositionem necessariò requisitam in pœnitente; tum quæ peccata sint reseruata, quæ habeant annexam censuram, aut obligationem restituendi (quæ sunt necessaria solùm ad licitam Sacramenti administrationem.) Scientia verò, quæ requiritur in Confessario, quatenus est Medicus, in eo consistit, quòd sciat tam regulas communes, quibus pœnitens excusari potest à præcepto, ac peccato m. (cuiusmodi sunt ignorantia probabilis, inaduertentia, impotentia, leuitas materiæ, & metus grauis quò ad quædam præcepta, præsertim de iure positiuo humano) quàm quæ remedia cuique peccato adhiberi debeant, & qualiter Monialis instrui debeat in via spirituali. Scientia denique quæ requiritur in Confessario, quatenus est Doctor, eò tendit, vt de Sacramentis sciat, quid sint, quæ sit illorum materia quæ forma, qui effectus: quæ sint partes Sacramenti pœnitentiæ, quæ ratio contractuum, ad quid obligent singula vota religionis, quibus regulis, ac constitutionibus adstringatur Moniales, quibus prohibitionibus peculiariter teneantur, quæ pœnæ in specie latæ sint contra ipsa; & similia, quæ facilè colligi possunt ex præsenti tractatu.

QVÆRES VI. Qualis bonitas requiratur in Confessario Monialium.

158 ℟. Requiri, vt sit bonus non solum sibi ipsi (ideſt instructus virtutibus necessarijs ad munus suum dignè obeundum) sed etiam in ordine ad pœnitentes, ita vt habeat & zelum iustitiæ, & compassionem Proximi, & discretionem, & modestiam in increpando, & copiam in exhortando, & efficaciam in persuadendo, & alias similes dotes, sine quibus non potest vtiliter exerceri munus Confessarij. Illud autem in primis maximè conferret ad officium Confessarij ritè obeundum, vt deputatus in Confessarium Monialium esset vir in vita spirituali versatissimus; ita vt eas edocere posset ex propria experientia, sicque de eo dici posset, *cæpit facere, & docere*. Quo .n. modo tradet regulas orandi mentaliter, qui de oratione mentali neque nouit quid nominis? quo pacto docebit rationem abnegandi se ipsum, qui nunquam vacauit sui ipsius abnegationi? qua ratione inducet alios ad opera supererogationis, qui in se ipso vix implet præcepta? qualiter instruet pœnitentes ad religiosam perfectionem, qui nec vacat christianæ perfectioni? quo modo proponet subtilitates spiritus, qui nec prima spiritus didicit rudimenta?

QVÆRES VII. Qualis prudentia requiratur in Confessario Monialium.

159 ℟. Requiri, vt sit admodum prudens, ac circumspectus tum in faciendis opportunis interrogationibus tum in applicandis debitis remedijs; tum in modo procedendi cum ipsis Monialibus tam intra forum pœnitentiæ, quàm extra; tum in remouendis occasionibus delinquendi; tum in salutaribus monitis suggerendis; tum in extirpandis prauis habitibus pœnitentium; tum in vitanda suspicione nimiæ familiaritatis, aut aliqualis acceptionis personarum; tum in pœnitentijs imponendis; tum denique in procuranda emendatione suarum pœnitentium, ad quam viam ordinatur frequentia, ac vsus Sacramentorum.

Quòd si quæras ex quibus regulis Confessarius Monialium cognoscere possit, an Monialis, quæ dicit se pati diuina, nempe celestes illustrationes, & alia Dei dona extraordinaria; ducatur bono spiritu, vel certè sit illusa, ac exposita periculo illusionis.

℟. Posse, ac debere dignoscere ex sequentibus regulis; quarum aliquæ desumptæ sunt ex auro libello exercitiorum S.P.N. Ignatij, aliæ verò ex ipsa experientia, & praxi. Prima autem regula, ex qua colligitur Monialem duci bono spiritu, est, si Monialis, sit religiosis virtutibus conspicua, & in primis charitate, humilitate, patientia, sui ipsius abnegatione, ac zelo animarum, omnique studio insistat obseruantiæ tam votorum substantialium religionis, quàm regularum,

larum, statutorum, ac consuetudiuum proprij monasterij: secunda regula est, si Monialis sit omninò parata acquiescere consilijs, ac directioni sui Confessarij, sinatque omninò se regi ab eo cum omnimoda subiectione, malens cum ipso errare (intellige, materialiter) quàm sapere sine illo: tertia est, si ex occasione illustrationum, aut alterius similis gratiæ sibi concessæ nihil occurrat, quod ex se malum sit aut auocet à bono, aut impellat ad minus bonum, quàm anima priùs quærendo sequi statuerat, aut quod ipsi animum defatiget, angat, ac perturbet, sublata priori animi tranquillitate: quarta est, si ex dictis illustrationibus immissis, alijsque talibus gratijs sentiat se non ferri in elationem animi, sed in maiorem sui ipsius submissionem, & propriæ indignitatis conscia dicere possit cum regio Psalte, *Quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quia visitas eum?* sexta est si inde concipiat inusitatam animi quietem, ac tranquillitatem; sentiatque se magis, & magis incitari ad proficiendum in religiosa perfectione: septima, si ex præfatis illustrationibus experiatur se, nulla præcedente causa consolationis, mirificè recreari, ita vt neque sensibus, neque intellectui, neque voluntati quicquam propositum sit, quod huiusmodi consolationem causare possit; proprium enim est Dei creatoris suam ingredi creaturam, & illam in sui amorem totam conuertere, trahere, ac mutare. Has inquam regulas, & alias similes, quas Spiritus S. hic, & nunc suggeret, proponere debet prudens Confessarius Moniali in proposito casu; illam monens per talia dona supernaturalia Dei famulos non reddi ipsi gratiores, eaque omnia Patri spirituali candidè, & sincerè detegenda esse: præterea illam exerceat in sui ipsius abnegatione, modò ei prohibendo vsum sacræ Communionis: ita vt Deum propter Deum deserat, & quidem etiam interdum occasione sumpta ex actu aliquo magna cum laude ab ea exercito; modò ei iniungendo, vt aliquas mortificationes coram alijs Monialibus publicè obeat; v. g. incedendo absque velo nigro professionis, iubendo vt aliquos defectus, interdum etiam anteactæ vitæ, publicè reuelet; etsi in hoc magna cum prudentia, ac circumspectione procedendum sit.

Vtrùm verò Confessarius Moniali pœnitenti asserenti se viuere absque refectione corporali, ex sola sumptione Eucharistiæ, possit præbere in communione Hostiam non consecratam pro consecrata, ad explorandam veritatem huius facti, & ad dignoscendum, num sit illusa, nec ne; sicut verè esset, si sumpta hostia non consecrata, adhuc dictitaret se viuere ex sola sumptione Eucharistiæ.

℞. Non posse, cum Doctores ex *S. Th. 3. p. q. 80. art. 1. ad 1.* communiter negent licere in vllo casu præbere hostiam non consecratam pro consecrata; cùm hoc sit præbere astantibus occasionem proximam idololatriæ: etsi aliqui Recentiores in contrarium afferant hæc fundamenta: primum est, quòd *Altisiodorensis l. 4. tr. 5. q. 4. fine* concedit ad vitandum scandalum posse Parochum infirmo petenti sacrum Viaticum dare hostiam non consecratam, si ex sua negligentia non habeat consecratam; *Sancius in selectis D. 35. num. 5. & 6.* admittit Sacerdotem, si ei hæreticus sub comminatione mortis præcipiat, vt consecret totum panem existentem in platea, posse super illum verba consecrationis proferre absque intentione consecrandi, ad periculum mortis euadendum; denique *S. Bonau. Albertus, Ludouicus de S. Zuan, Villalob. & Dorensis relati à Diana part. 3. tract. 6. resol. 83.*) quorum doctrinam ipse admittit vt probabilem, cùm dicat se adhærere oppositæ tanquam probabiliori) concedunt, ad consulendum famæ peccatoris occulti publicè petentis communionem, posse ei præberi hostiam non consecratam, apposita à tergo illius, hostia consecrata, quæ adorari possit; modò id fiat de consensu ipsius peccatoribus. ex quibus sic arguo. iuxtà adductos DD. in graui necessitate propria, aut proximi. Licitum est dare hostiam non consecratam pro consecrata, vt constat ex casibus relatis: ergo iuxtà præfatos Doctores hoc idem licitum erit in præsenti casu, in quo agitur de vitanda morte

ſpiritualis, ac æterna perditione Monialis pœnitentis: quæ cenſetur eſſe in graui neceſſitate; cùm ex hoc ſolo experimento dignoſci poſſit, an ea ſit illuſa, necne (vt ſuppono) Alterum fundamentum eſt, quod ſicut *Sanch. l. 2. de matr. D.* 38. *num. 6. & 7.* docet permittendam eſſe copulam ſolùm materialiter fornicariam inter coniuges, quibus poſt matrimonium contractum detegitur impedimentum dirimens, ſi Confeſſarius videat illos eſſe in bona fide, & non ſperat fructum ex admonitione: ergò & in præſenti caſu licitum erit ex grauiſſima cauſa, (quæ de facto adeſt) permittere idololatriam illam, vtpote merè materialem: etſi *Caſtr. Palaus tr.* 21. *D. vn. p.* 8. *num.* 5. dicat in ſimili caſu actum adorationis ex bona exiſtimatione, ac intentione procedentem eſſe actum religionis: cùm religio non expoſtulet neceſſario verſari circa obiectum ſpeculatiuè verum, & in ſe colendum, ſed ſufficiat verſari circa obiectum practicè verum (hoc eſt quod iuxta prudentiæ regulas iudicetur dignum vera adoratione, & cultu, quamvis ex accedenti non ſit) ſub ratione formali adorationis vera. Tertium fundamentum eſt, quod *Cæſarius l.* 9. *hiſt. c.* 47. refert ſimile factum fuiſſe re ipſa practicatum; idque non improbat *Thiepolus in ſuis conſiderat. Euchar. l.* 4. *c.* 10. Sic illi Recentiores: quam probabiliter, iudicent viri docti: non enim ego cum illis ſentire poſſum, cum DD. communiter diſſentiant.

Qua occaſione placet hìc indicare id, quod refert *Martinon D.* 35. *de Euchar. ſect.* 5. *num.* 64. nimirum Paulum V. permiſiſſe, vt honeſta quædam matrona Lemouicenſis, (quæ adhuc viuit) quotidie poſt cibum communicet ad compeſcendum totius corporis tremorem horribilem, ac miſerabilem, quo poſt ſumptionem cibi corripitur, quo ve in certum vitæ periculum adducitur, niſi ei ſtatim detur communio Euchariſtica; quod vnicum remedium, omnibus alijs fruſtrà tentatis, huic malo, ſeu maleficio tandem repertum eſt, ſed promptum ſemper, ac efficax: eo .n. adhibito, tremor eodem momento ſiſtitur infallibiliter, niſi fortè in caſu (quod interdum experimenti cauſa factum eſt) hoſtia non conſecrata loco conſecratæ ad communicandum ei exhibeatur.

QVÆRES VIII. Qualis zelus animarum requiratur in Confeſſario Monialium.

160 ℞. Quòd, cùm munus audiendi confeſſiones Monialium ſit valdè laborioſum, arduum, ac difficilè; vt quis illud cum debita alacritate obeat, ita zelo animarum debet teneri, vt non quærat, quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti; ſicque ſpirituali animarum lucro inhiet, vt meritò dicere poſſit, *Da mihi animas, cætera tolle tibi*, Gen. 14. & illud Pauli 2. *Cor.* 12. *non enim quæro, quæ veſtra ſunt, ſed vos*. non ergò Confeſſarius Monialium hoc munus adeò ſublime, ac excelſum exerceat ad proprium lucrum temporale, ad conciliandam beneuolentiam huius, aut illius Monialis, ad percipienda multa dona, ad priuatam ſui ipſius ſatisfactionem; ſed potiùs ad ſpiritualem profectum Monialium ſibi commiſſarum, ad perfectionem religioſam in ipſis promouendam, ad diuinum amorem in ijs Magis, & magis excitandum, ad veram ſanctificationem in ipſas modis omnibus inducendam.

QVÆRES IX. Qualis dexteritas requiratur in Confeſſario Monialium.

161 ℞. Requiri quam maximam, & quidem non ſolùm in extorquenda confeſſione peccatorum atrociorum, quæ alioqui fœminæ ex naturali verecundia, ac inordinato timore, nonniſi cum maxima difficultàte ſolent manifeſtare: ſed etiam in priuatis rancoribus, ac odijs auellendis, in reſecandis amicitijs n inùs bonis, ac pernicioſis, in remouendis occaſionibus proximis peccatorum, in inducendo affectu vitæ communis, in moderanda conuerſatione externorum, in perſuadenda ſui ipſius abnegatione tum interna, tum externa, in ijs denique confirmandi ad religioſæ perfectionis acquiſitionem. hæc enim omnia, cùm ſint valdè aliena à communi propenſione appetitus ſenſitiui, maximè in fœminis ratione

ſexus,

sexus, ac naturalis complexionis procliuioribus ad malum, obtinere non poterit Confessarius à proprijs pœnitentibus, nisi cum is vtatur summa dexteritatem; illis paulatim sese insinuans, omnia omnibus factus, vt omnes Christo lucrifaciat, gaudens cum gaudentibus, & flens cum flentibus.

Vnum hic præ ceteris moneo, ne Confessarius facilè, aut subitò immutet quidquam de ijs, quæ longiori consuetudine facta sunt propria Conuentus, ne ve nouas inducat consuetudines: & si quid tale præstare opus sit, aut expediat, id non faciat sine consilio, ac voluntate Prælatæ, ac melioris partis monasterij, Monialium sententiam exquirens non quasi consilij indigus, sed quod necesse sit habere approbatrices illius, quod ordinatum fuerit; vt earum authoritate veluti filum acu introducatur, aliæque Moniales iam factum potius sciant, quam faciendum metuant. Quare quæ non aduersantur votis essentialibus Religionis, aut regulæ Ordinis, Monialium voluntati, ac electioni expedit relinquere: non enim vt ait *Cicero l.2.* de offic. attinet naturæ repugnare, nec quidquam sequi, quod assequi nequeas.

QVÆRES X. Qualis patientia requiratur in Confessario Monialium.

162 ℞. Summam requiri; vt proinde dixerit quidam non immeritò Sacerdotes singulis diebus sub finem primæ recitare verba illa: *Dominus autem dirigat corda nostra in charitate Dei, & patientia Christi.* Quæ enim patientia necessaria est Sacerdoti Confessiones fœminarum audienti, vt audiat nugas, quæ solent ab illis admisceri in ipsa confessione, vt expiscetur veritatem eorum, quæ dicunt, modò aientes, modò negantes, vt suadeat non expedire, quòd ita crebrò repetant confessiones generales, vt sinat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quæ verbis valdè compendiosis posset peragi, vt ferat idem peccatum in eadem confessione iterum, atque iterum exprimi, & quidem sine vlla omninò necessitate, vt insurgentium scrupulorum nubes dijs dicat, vt pusillanimes in spem salutis æternæ erigat, vt remissionem iniuriarum animo tenaciùs inhærentium suadeat, vt inducat ad fugam occasionum proximarum, vt priuatas amicitias statui religioso minùs conuenientes eradicet, vt denique sustineat muliebrem leuitatem, inscitiam, ac inconstantiam?

QVÆRES XI. A quo debeant approbari Confessarij Monialium.

163 ℞. Quòd, quamvis ante Constitutionem Gregorij XV. editam 5. Februar. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*, Confessarij quidem Monialium locorum Ordinarijs subiectarum deberent approbari ab ipsis Ordinarijs; Confessarij verò Monialium subiectarum Regularibus à Prælatis propriæ religionis tamquam Ordinarijs ipsarum Monialium; in præsentia tamen omnes Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij quarumcunque Monialium, etiam Regularib. subiectarum, debent approbari ab Ordinario loci: idque ex citata Constitutione Greg. XV. quæ quo ad hoc sic habet; *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares, quomodocunque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij, ad confessiones Monialium, etiam Regularib. subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicetur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

164 Vbi notandum ad audiendas confessiones Monialium modò non sufficere, quòd Sacerdos, siue regularis, siue sæcularis, sit generaliter approbatus ab Episcopo ad confessiones personarum sæcularium audiendas; sed egere quò ad hoc speciali approbatione: idque ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij; quæ etiam declarauit Regularem approbatum ab Episcopo ad audiendas confessiones Monialium vnius monasterij nequaquam censeri approbatum ad audiendas confessiones Monialium alterius monasterij; vt videre est *tom.4. bullarij post Const.18. Greg. XV.*

Notat *Sanctorus in Constit. Minor. cap.11. stat.7. quæst.3.* Confessarios monasterij

sterij exempti existentis in loco nullius diœcesis, non debere approbari ab Abbate, aut alio Superiore dicti loci: cum in Bulla citata Gregorij XV. dicatur ***Ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur***, & Superior præfati loci verè non sit Episcopus; aliásque dispositio illa Gregorij vt odiosa, ac exorbitans à iure communi, non debeat extendi vltra proprietatem verborum. Verùm in hoc standum est consuetudini vniuscuiusque loci; sicq; in præsentia Moniales Carpi existentes quo ad approbationem Confessariorum subsunt Episcopo Mutinensi; cum aliàs ditio Carpensis sit nullius Diœcesis, & habeat in proprium Ordinarium Archipresbyterum.

Addit ***Sanctorus in Constit. Minor. c. 11. stat. 7. q. 3.*** quod, cum declarationes Sacræ Congregationis factæ super relata Bulla Gregorij XV. loquantur solum de Confessarijs Regularibus, non autem de sæcularibus, & de his nunquam fuerit quæsitum, aut dubitatum; dictæ restrictiones non extenduntur ad Confessarios sæculares, nisi quo ad hoc, quod ij non possunt audire Monialium Confessiones sine Episcopi approbatione; cum alioqui ipsa Bulla comprehendat Confessarios tam sæculares, quam Regulares. probat ***Sanctorus*** suam assertionem ex regula iuris, exceptio firmat regulam in contrarium ***l. nam quod liquidè §. fin. ff. de penu legata l. quæsitum §. idem respondit ff. de furt. instrum. & cap. 2. de coniug. lepros.*** notatque in ***tomo 4. bullary Cherubini*** apparere dictam bullam Gregorij fuisse solemniter promulgatam, non autem præfatas declarationes, quæ ibidem apponuntur.

165 Verum tamen est, quòd Confessarij Monialium exemptarum tam ordinarij, quàm extraordinarij præsentari debent à proprijs Prælatis regularibus ad effectum, vt modo dicto approbentur ab Ordinario; vnde infert ***Tamburinus D. 16. de iure Abbatiss. q. 3. nu. 3.*** non subsistere, quod ait ***Nald. v. Moniales n. 2.*** Monialibus, etiam exemptis assignandum esse Confessarium extraordinarium ab Episcopo loci: si quidem, teste ***Zipæo l. 3. de iure Pontificio num. 3.*** extat in contrarium quædam declaratio Sacræ Congregationis, qua decisum est huiusmodi assignationem faciendam à Prælato regulari, cuius iurisdictioni subsunt dictæ Moniales, licet aliàs indigeant approbari ab Ordinario, vt iam dictum est.

166 Quin vigore citatæ Constitutionis Gregor. XV. neq; ipsi Prælati regulares absq; Ordinarij approbatione audire possunt confessiones Monialium sibi respectiuè subiectarum: cùm olim possent, & ipsi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas. ita declarauit Sacra Congregat. Concilij vbi sup. addens confessiones à dictis Prælatis auditas sine præfata approbatione esse nullas, & irritas.

Hoc tamen non facit, quin Prælatus regularis Monialis ipsi immediatè subiectæ possit independenter ab Ordinario ipsi assignare Patrem spiritualem siue eiusdem, siue alterius Ordinis religiosum, vel etiam Sacerdotem sæcularem, cui illa extrà pœnitentiæ Sacramentum manifestet suam conscientiam ad effectum vt ab eo in via Dei dirigatur sine periculo errandi. Ducor, quòd ante bullam Gregor. XV. id potuisset facere Prælatus regularis: & per dictam bullam ei solùm sublata est facultas approbandi Confessarium pro Monialib. ipsi immediatè subiectis: quod vtique est quid diuersum ab hoc, quod est designare Patrem spiritualem, cui extrà Sacramentum manifestetur modo dicto conscientia: à diuersis autem non fit illatio.

At difficultas est, an sub citata bulla Gregorij XV. comprehendantur etiam Moniales nouitiæ, puellæ in monasterio educatæ, & fœminæ quæcunque ibi fortè commorantes; ita vt hæ non possint confiteri cuicunque approbato generaliter ad confessiones in diœcesi.

167 ℟. Videri probabile non comprehendi, adeoque omnes illas posse, & licitè, & validè confiteri cuicunque Sacerdoti approbato generaliter ad audiendas confessiones in diœcesi, si aliàs licitè possit ad eas accedere (v. g. ad aliquam illarum le-

legitimè inuisendam) Moueor, quòd Gregorius XV. dum requirit specialem approbationem ad audiendas Monialium confessiones, loquitur expressè de Monialib. tantùm, vt constat ex verbis textus relatis *sup. num.* 163. constat autem nomine Monialium in odiosis non venire nouitias, & multò minùs puellas, aliasque fœminas intra clausuram degentes ita Naldus, Baldellus, Stephanus à S. Gregor. alijque docti, a me consulti: quorum aliqui putant idem dici posse, & de Abbatissa, quippe quæ non venit in odiosis nomine Monialium, regulariter loquendo item non videtur improbabile, nisi obstet contraria consuetudo legitimè inducta.

An autem semel approbatus ad confessiones Monialium alicuius monasterij, vi talis approbationis pluries deputari possit in Confessarium earundem Monialium tam ordinarium, quàm extraordinarium.

168 ℞. Quòd, quamuis approbatus, ad audiendas confessiones sæcularium maneat semper approbatus, vsq; dum approbatio reuocetur ab Episcopo approbante, eiusve successore (idq; iuxta communem Doctorum sententiam, loquendo de approbatione facta absq; vlla limitatione temporis) secùs tamen euenit de approbato ad audiendas confessiones Monialium alicuius monasterij: is enim vi talis approbationis non potest audire confessiones dictarum Monialium, nisi pro eo tempore determinato, pro quo eligitur; vnde fit, vt, si quis approbetur in Confessarium ordinarium ad triennium, eo elapso, non possit audire postea confessiones earundem Monialium, nisi iterum ad talem effectum approbetur ab Ordinario, & sic deinceps. patet id ex citata Constitutione Gregorij XV. quæ, cùm expressè loquatur de Confessarij Monialium tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, de vtrisque æqualiter procedit: & de facto talis est praxis. Nec obstat, quòd Sacra Congregatio in responsione dubiorum, quæ fuerunt proposita circa dictam Constitut. *dub.* 11. expressè solùm de Confessarijs extraordinarijs Monialium dicit illos semel deputatos ad audiendas confessiones Monialium pro vna vice non posse pluries vi talis approbationis earum confessiones audire: ideo namq; id dicit, quia solùm fuerat interrogata de Confessarijs extraordinarijs; cùm alioqui par ratio militet in Confessarijs Monialium ordinarijs: sicque procedat doctrina *Sanch. l.* 5. *mor. c.* 4. *num.* 19. nimirum quòd, quamuis lex generalis posterior non intelligatur regulariter derogare legi speciali priori; id tamen fallit, quando contrarium constat ex legis generalis intentione.

Ex dictis tamen non sequitur Sacerdotem approbatum ad confessiones Monialium per triennium, si interim moriatur Episcopus approbans (v.g. post elapsum primum bimestre dicti triennij) indigere de nouo approbari à Successore Episcopi defuncti, vt reliquo triennio possit earum confessiones excipere: siquidem approbatio illa ad triennium non desinit, durante illo triennio, nisi reuocetur. idq; etiam post bullam Greg. XV. *Inscrutabili*: quippe in qua solùm statuitur approbatum ad confessiones Monialium per triennium, elapso eo triennio, non posse ampliùs earum confessiones audire, nisi iterum approbetur. quæ doctrina proportionaliter procedit de Confessario extraordinario; cùm sit eadem ratio de illo, ac de Confessario ordinario.

Illud etiam hìc controuerti potest, an Sacerdos, maximè regularis, ab Ordinario approbatus ad audiendam confessionem duarum, aut trium Monialium ex aliqua peculiari occasione, possit audire confessiones etiam aliarum Monialium eiusdem monasterij accedentium ad ipsum.

169 ℞. Non posse; & probatur quia ex vna parte generalis approbatio Ordinarij ad confessiones sæcularium non sufficit ad audiendas confessiones Monialium, vt iam dictum est: ex alia parte approbatio limitata ad certum numerum personarum non suffragatur, nisi ad audiendas confessiones dictarum personarum iuxta regulam communem, *causa limitata non producit, nisi effectum limitatum*.

cùm

cùm ergo in proposito casu approbatio sit limitata ad illas duas, aut tres Moniales, non potest prodesse ad audiendas confessiones, etiam aliarum Monialium; cùm in ordine ad has approbatus se habeat perinde, ac si non esset approbatus: vnde fit, vt, sicut Confessarius ab Episcopo approbatus ad audiendam confessionem vnius, aut alterius fœminæ, vi talis approbationis non potest audire confessionem vllius alterius fœminæ; sic nec possit approbatus ad confessiones duarum Monialium audire confessionem cuiuscunq; alterius Monialis: & hoc, quãuis Sacerdos approbatus sit regularis; licèt enim is vi suorum priuilegiorum habeat à Papa generalem iurisdictionem in omnes fideles accedentes, & consequenter etiam in Moniales: non ideo tamen hôc ipsò potest audire confessiones quarumcunq; Monialium; estò aliàs ipsi concedatur accessus ad illas, siue ad audiendam confessionem aliquarum ex ijs, siue alia de causa; siquidem ad validam administrationem Sacramenti Penitentię non sufficit iurisdictio illimitata; sed præterea requiritur, vt Sacerdos administraturus sit illimitatè approbatus quod non euenit in præsenti casu, vt patet.

Maius dubium est, an Moniales tempore iubilei possint confiteri Sacerdoti approbato ad confessiones sæcularium, etsi in specie non sit approbatus ab Ordinario ab audiendas confessiones Monialium.

170 ℞. *Peyrin. t.3.priuil.c.* 4.*n*.4. cum quo sentit *Bossius sect.*3. *de tripl.iubil.cas.*5. *n.*2. nec dissentit *Diana p.*5.*tract.*12.*resol.*12. Moniales vi Iubilei posse eligere in Confessarium, Sacerdotem approbatum ab Ordinario, etiamsi in specie non sit approbatus pro Monialib. idque ob rationes à nobis indicatas *sup. c.* 9. *q.* 13. vbi diximus in praxi oppositam sententiam sequendam esse.

Adde quòd si Monialis exempta morbo periculoso laboret, & proprio Prælato regulari petat Confessarium extraordinarium, cui tunc confiteatur: is poterit ad talem effectum ei deputare Sacerdotem sui monasterij etiam non approbatum ab Ordinario loci; idq; à prima die talis infirmitatis. moueor tum ex eo quod in articulo mortis omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibus vis peccatis, & censuris absoluere possunt ex indulto *Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 7. quod indultum cùm sit vniuersale, & nullam conditionem, aut limitationem apponat, à pluribus Doctoribus relatis apud *Dianam p.* 3. *tract.* 4. *Miscell. resol.*161. extenditur etiam ad Sacerdotes non approbatos ab Ordinario, & suffragatur monialibus, etiam in præsentia, non obstante Gregorij XV. Constitutione superiùs allata; vt colligitur ex verbis illis Concilij, *quoslibet pœnitentes*; tum ex eo quòd Prælatus regularis in casu necessitatis independenter ab Ordinario loci potest dare facultatem ingrediendi clausuram monialium sibi subditarum, vt constat ex dictis *cap.* 5. *num.* 146. sicq; concedere poterit Sacerdoti deputato ad audiendam confessionem monialis periculoso morbo laborantis licentiam ingrediendi ad prædictum effectum; constat autem ad hoc vt in præsenti casu fieri possit deputatio Confessarij, extraordinarij independenter ab Ordinario loci, requiri solùm vt modo dicto deputatus possit audire confessionem, etsi non sit approbatus ab illo, & quòd absq; eius licentia ingredi possit clausuram; quæ omnia in casu præsenti verificantur.

Dixi *idq; à prima die talis infirmitatis*, vt indicarem probabile videri doctrinam, quam tradit *Diana p.6. tract.*3. *resol.*69. *ex Sancio, & Cælestino*, absolutionem scilicet à reseruatis; quæ impertiri potest à quocunq; Sacerdote in casu mortis, posse impendi, etiam à prima die infirmitatis periculosæ: vnde consequenter inferri potest item à prima die infirmum morbo periculoso posse confiteri cuicunq; Sacerdoti, & consequenter etiam non approbato ab Ordinario loci: sicq; Prælatum regularem in præsenti casu posse deputare Confessarium extraordinarium pro Moniali infirma subdita à prima die infirmitatis, & quidem omninò independenter ab Ordinario loci; quod erat probandum.

Illud etiam hic quæri posset, an Confessarius Monialis exemptæ possit eam absoluere in casu, quo ea sit complex delicti ab illo commissi, & in ea diœcesi Episcopus generali edicto prohibeat Confessarijs tam sæcularibus, quam Regularibus, ne absoluant complicem delicti ab ipsis commissi, & quidem cum decreto irritante absolutionem, sic datam.

℞. Posse; idque ob rationes adductas in *Manuali tr.8. c.3. nu.28.* quas non est, cur hic frustra repetamus.

QVÆRES XII. An Episcopi possint deputare in Confessarios Monialium sibi subiectarum etiam Sacerdotes Parochos, aut Regulares.

171 ℞. *Tambur. sup. num.4.*, *& 5. ex Barbosa lib. 1. de iure eccl. c.44. num. 127.*, *& Gauanto in manu. v. Monialium cura spiritualis num.*10. non posse deputare Parochos in Confessarios ordinarios Monialium, neq; Regulares eligere in Confessarios earundem Monialium, siue ordinarios, siue extraordinarios, nisi in casu necessitatis: idque ex declaratione Sacræ Congregat. relata à citatis Doctoribus; quæ tamen parum videtur esse in vsu, cùm multis in locis Parochi fungantur munere Confessarij ordinarij Monialium, & Regulares sæpissimè destinentur in Confessarios extraordinarios illarum: fortè quia alioqui desunt personæ idoneæ ad tale munus, sicque concurrit ratio necessitatis, quæ caret lege; sicque eadem Sacra Congregatio concessit postea Patriarchæ Veneto, vt pro penuria Sacerdotum sæcularium Regulares eligere posset in Confessarios Monialium, etiam ordinarios, sicut testatur ipsemet Tambur. sup.

QVÆRES XIII. Ad quot annos eligi debeant Confessarij Monialium ordinarij, siue sæculares, siue regulares.

172 ℞. Debere eligi ad 3. annos tantùm ex declaratione Sacræ Congregationis relata à *Gauanto sup. n.*7. & edita die 4. Iulij (quæ tamen non est vbiq; in vsu) & quidem, quòd spectat ad Regulares deputatos in Confessarios Monialium exemptarum, Gregorius XV. in sua Constitut. *Inscrutabili* statuit licere Episcopo, *ex rationabili causa Superiores regulares admonere*, *vt eiusmodi Confessore* (idest Monialium) *amoueant*, *vsque Superioribus id facere detrectantibus*, *aut negligentibus*, *habere Episcopum facultatem prædictos Confessores amouendi*, *quoties*, *& quando opus esse iudicauerit;* idq; non significata causa Superioribus regularibus, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij in declarationibus factis super citata Constitutione, dicens hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, onerans q; seriò eorum conscientiam, ne facultate sibi in hac parte attributa, quoquo modo abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri. Vbi notandum dispositionem præfatæ Constitutionis, ac huius declarationis æq; locum habere in Confessarijs Monialium, tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, vt constat ex verbis illis, quæ habentur in citata Constitut. *eiusmodi Confessores*, quæ referuntur ad illa alia verba præcedentia *Confessores verò*, *siue regulares*, *siue sæculares quomodocunque exempti tam ordinarij*, *quàm extraordinarij*, *&c.* adeoque æqualiter comprehendunt Confessarios Monialium tam extraordinarios, quàm ordinarios.

An autem electus ab Ordinario in Confessarium ordinarium Monialium, & post elapsum triennium ex peculiari indulto Sacræ Congregationis ad idem munus per aliud triennium immediatè sequens confirmatus, hoc alio triennio absoluto, statim ad aliud triennium ab Ordinario iure proprio eligi possit ad idem munus; æque ac posset, si modo dicto non fuisset confirmatus ex indulto Sacræ Congregationis, ita vt in eo munere duret per 9. annos continuos.

℞. Videri posse. ita Diana, Naldus, alijq; docti viri à me consulti, contra Cardinalem de Lugo Baldellum, & alios item à me consultos; patetque ex dictis *sup. cap.7. q.38. §. maius dubium*. Nobiscum sentit Bordonus à me consultus; probatque tum quia concessum alicui ob gratiam non est in eius dispendium retorquen-

quendum *reg. 61. de regul. iur. in 6.* neque enim idem contrarios effectus operari habet *l. legatum ff. de adim. leg.* tum quia interstitium vacationis intelligendum est via ordinaria, sicut iure ordinario præscriptum est; nam statuta, & leges non comprehendunt ea, quæ rarò, & per accidens eueniunt *l. nam ad ea ff. de legib.* sicque priuilegium in præsenti casu intercipiens vacationem non est spectandum, sed vacatio fingitur habere suum effectum: tum quia in religionibus extat consuetudo, quòd quis vltrà præfixum tempus maneat in officio secundùm rem, licèt non secundùm nomen; Prior namq; conuentus fit, & vocatur Præsidens, Vicarius, &c. & postea tempore debito iterum eligitur in Priorem, ac si verè antecedenter vacasset ab officio: tum quia inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, vt notauit *Mandosius de priuil. ad instar q. 10 gloss. 8. num. 8.*

Addò quòd, si quis ex casu fortuito deputaretur in Confessarium ordinarium Monialium ad aliquot menses per modum supplementi: is nihilominùs in generali deputatione Confessariorum, quæ postea fieret pro Monialibus, posset ab Ordinario eligi in Confessarium ordinarium eiusdem Monasterij ad integrum triennium; quo modo vltra triennium exercet munùs Confessarij ordinarij, & ratio est, quòd prohibitio Sacræ Congreg. de non eligendo Monialium Confessario vltra triennium, cùm sit odiosa, benignè interpretanda est, & in mitiorem partem; ita vt intelligatur de electione Confessarij ordinaria, non autem de ea, quæ fiat per modum supplementi, vt in casu nostro. ita docti recentiores à me consulti; sicq; ego iam consului in facti contingentia.

Illud demum hìc aduertendum ex quadam epycheia Ordinarios in aliquibus locis sinere Confessarios aliquorum monasteriorum, & maximè Capuccinarum durare vltra triennium, & quidem ad plures annos: eò quod sit valdè difficile reperire Confessarios idoneos pro talibus monasterijs: quòd est dicere, ex defectu materiæ.

QVÆRES XIV. Ex quo loco debeant Confessarij Monialium audire illarum confessiones.

173 ℞. Regulariter debere audire ex sede confessionali collocata, non quidem in sacristia, aut alio simili loco, sed in ipsa ecclesia exteriori; sic quippe decreuit Sacra Congregatio 7. Martij 1617. apud *Barbosam sup. nu. 135.* his verbis: *Confessionalia Monialium è sacristijs, & occultis amoueantur, ac exterioribus ecclesijs collocentur: quòd si Moniales in hoc renitentes extiterint, interdicantur.* Quanquam, si aliud deposcat necessitas (eò quòd in ecclesia extet vnica sedes confessionalis, & eodem tempore vacare debeant confessionibus audiendis Confessarius ordinarius) in tali casu, excusante necessitate, licitum erit audire confessiones ex alio loco; ita tamen disposito, vt mutuus vitetur aspectus Confessarij, ac Monialis confitentis.

174 Quòd si Confessarius ingrediatur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ, cellæ ianua remaneat aperta, & ambæ comitatrices ad eiusdem cellæ ianuam morentur; ita vt Confessarius ab eisdem commodè cerni possit. ita statuit Sacra Congregatio 13. Sept. 1583. apud *Barbosam in collect. v. Confess. Monial.* §. 4. addens §. 5. ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. Confessarium Monialium clausuram ingressum ad ministranda Sanctissima Sacramenta debere recta via, & absq; diuerticulo ire, ac redire, nec in alia monasterij parte diuagari, etiam occasione visitandi alias infirmas, quibus Sacramentorum administratio non sit necessaria. Quanquam Sanch. Rodriq. Mir. Molfes. & alij apud *Dianam par. 3. tract. 2. resol. 51.* excusent Confessarium in tali casu, etiam à culpa veniali; si, absoluta confessione, breui immoretur intra clausuram, ad inuisendas v. g. monasterij officinas: qualis mora dici posset iuxtà Villalobum relatum à Diana, & non reiectum, si non excederet quadrantem horæ.

QVÆRES XV. An Confessarij Monialium, etiam regulares, eorumq;

socij possint liberè alloqui Moniales sibi commissas, etiam extra casus necessarios.

175 ℞. *Barbosa in collectan. sup.* §. 12. non posse ex declaratione Sacræ Congregat. 21. Febr. 1617. edita his verbis: *Confessarius regularis Monialium, eiusq; socius confessionis, ac Sacramentorum administrationis casibus exceptis, easdem Moniales absque Sacra Congregat. licentia alloqui non possunt.* Vbi notandum, quòd, cùm Sacra Congregatio loquatur in specie de Confessarijs regularibus tantùm; sub sua declaratione non comprehendit Confessarios Monialium sæculares iuxta communem iuris regulam *Odia restringi oportet*; immò talis declaratio non videtur vsu recepta, neque quò ad Confessarios regulares: qui, quamuis aliàs timorati, absque vllo scrupulo loquuntur cum suis Monialibus, etiam extra casus necessarios; & quidem scientibus, & non dissentientibus Prælatis ipsarummet Monialium. Certè Confessarij regulares Monialium non videntur incurrere pœnas latas in decreto Sacræ Congr. de mandato Sixti V. edito anno 1590. de accessu Regularium ad Moniales; si quidem, vt facilè constabit consideranti tenorem textus, ibi non prohibetur Regularibus Confessarijs Monialium, ne vllo quæsito colore eas alloqui possint: quo modo id prohibetur Regularibus missis ad Moniales, siue ad prædicandum, siue ad celebrandum: quod est signum locutionem cum Monialibus non prohiberi eodem modo Regularibus destinatis in Confessarios illarum; ac prohibetur Regularibus missis ad prædicandum, aut celebrandum: & quidem meritò, cùm extet maior ratio amplius indulgendi quò ad hoc Regularibus deputatis in Confessarios Monialium, qaàm ijs, qui ad eam mittuntur, siue ad prædicandum, siue ad celebrandum, vt facilè constabit consideranti.

Consultum tamen est, vt sermo cum Monialibus sit valdè moderatus, & qui necessitatem magis indicet loquendi, quam voluntatem; siquidem, teste experientia, omnis amor nascitur, & fouetur colloquio; imò sicut splendorem lucernæ oleum, sic longum Mulieris colloquium, sæpiusq; iteratum ignem voluptatis reaccendit teste *S. Antiocho Abbate hom.* 17. Vt proinde *Nauar. manual. c.* 14. §. 10. dicat fœminas in congressibus virorum debere benedictionem petere: quo sanctum alijs benè precandi desiderium, inhonestum amorem cohibeat, & refrænet.

QVÆRES XVI. Quale stipendium tradi debeat Confessarijs Monialium.

176 ℞. Debere tradi illud, quod iuxta morem, & qualitatem regionis censeatur sufficiens ad victum illorum; sic enim declarauit Sacra Congregatio 29. Nouẽb. 1605. pœnes *Barbosa sup.* §. 11. in hæc verba *Confessarijs Monialium certa annua merces constitui debet, qua iuxta morem, & qualitatem regionis victui illis sufficiat, eademq; merces monasterio, in quo degit idem Confessarius, si regularis sit, persoluatur. Cæterùm Ordinarij locorum prohibeant Monialibus, aliquib. pœnis* (non tamen censurarum) *ne vltra mercedem illam aliquid communiter, vel priuatim eidem Confessori, vel alijs quibuscunq; Fratribus tribuant, eisdemq; Fratribus, ne à Monialibus, etiam sponte oblatum, aut donatum recipiant, sub ijsdem pœnis inhibeant.* quamuis eiusmodi declaratio non videatur esse in vsu, neq; quatenus præscribit Confessario Monialium tradendam esse mercedem iuxta morem regionis sufficientem ad eius victum: cùm stipendium, quod alicubi in præsentia dari solet Confessarijs Monialium non exemptarum, regulariter non sufficiat, nec ad dimidium victus; neque quatenus prohibet Monialibus, ne vltra assignatum stipendium quidquam tribuant suis Confessarijs, & istis, ne quid tale recipiant; si quidem, & praxi est in contrarium, & Scortia, Barth. à S. Fausto, ac Bertius, quos citat, & sequitur *Diana p.* 1. *trac.* 6. *resol.* 17. oppositum sustinent; ea ratione ducti, quod talis donatio non est propriè donatio, sed potiùs remuneratio: immò (dixerim ego) est quædam compensatio residui mercedis, quæ alias tribuenda

buenda esset Confessario ex præsenti decreto S.Congregationis, & de facto non tribuitur. Addit autem *Gauant. sup. num.* 28. aliam declarationem S. Congreg. sub die 22. Aug. 1605. qua decisum est Confessario ordinario non esse à Monialibus subministrandum victum dierim, sed constituendam certam pecuniæ summam quotannis soluendam.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Confessarij Monialium habitare possint in domo contigna monasterio.

177 ℞. Posse, dummodò ibi non habeantur lecti: idq; ex decreto Sacræ Congreg. edito 7. Martij 1617. & in dicta habitatione non sint rotæ, neq; crates, neq; ianuæ, quibus pateat aditus in Ecclesiam: sic enim statuit eadem Sacra Congregatio 13. Septemb. 1583. apud *Gauantum sup. n.26.* monens *n.25.* dictos Confessarios ex decreto Concilij Mediolanensis I. non posse commorari in domibus Monialium causa cibi capiendi, nisi quo tempore vacant confessionibus audiendis; quamquam, cùm dictum decretum sit proprium Prouinciæ Mediolanensis, non obliget extra illam: quare in hoc seruandus vsus cuiusque diœcesis, aut lex Ordinariorum, qui piè, ac laudabiliter possent inducere in proprijs diœcesibus obseruantiam præfati statuti Mediolanensis: idq; ad vitandam nimiam familiaritatem, quæ ex vsu contrario facilè potest suboriri inter Confessarios Monialium, ac ipsas Moniales.

QVÆRES XVIII. Quam frequentiam, ac vsum Sacramentorum possint, & debeant concedere Monialium Confessarij Monialibus sibi commissis.

178 ℞. Quòd, cùm frequens vsus Sacramentorum sit maximè vtilis omnibus fidelibus, & præsertim Religiosis, in quibus maior animi puritas deposcitur; consultum esset Monialibus, vt Sacramentum confessionis, ac communionis susciperent, sin minùs octauo quoq; die (quod esset valdè commendabile) saltem vnoquoq; 15. die; quamuis alioqui iure communi iuxtà dicta *cap.6.q.3.* illis non præscribatur, nisi menstrua confessio, ac communio. Cæterùm regulariter haud passim concedenda est etiam Monialibus frequentior sumptio Eucharistiæ ea, quæ fiat octauo quaque die; cùm *S.Bonau. l.2. de profectu relig. cap.77.* dicat vix inueniri aliquem Religiosum non Sacerdotem adeo sanctum, cui non sufficiat semel in hebdomada communicare; nisi ex speciali causa, vel in aliqua solemnitate, vel extraordinaria deuotione, quod tamen nón facit, quin, si constet Confessario Monialem aliquam multùm proficere ex frequentia communionis, etiam maiori, eam possit illi concedere: cùm in moralibus non possint assignari certæ regulæ, quæ nullam omninò patiantur exceptionem: ideoque non vsi sumus particula *regulariter*.

Certè *Episcopus de Sales p.2. Philoth. c.21.* asserit duobus hominum generibus frequenter communicandum esse: *perfectis, quia, cum sint benè dispositi, debent ad illum perfectionis fontem, & authorem accedere: imperfectis, vt aptè valeant ad perfectionem aspirare: fortibus, ne debiliores fiant: debilibus, vt fortiores euadant: infirmis, vt sanitatem recipiant: sanis, ne in morbum incidant.* Sic *S.Bonau. l.2. de profectu Religiosor. c.77.* ait: *Sicut ægrotantibus non potest vna forma seruari in dandis medicinis corporis propter diuersitates complexionum, aut loci, aut temporis, aut ætatis, vel aliarum considerationum; pro quibus aut rarius, aut sæpius, aut in maiori, aut minori quantitate eadem medicina datur: ita de medicina spirituali, quæ est corpus Christi, intelligendum.* Sic *S.Ambr. l.4. de Sacr. c.6.* ait, *Graue est, quod ad mensam tuam, Domine, mundo corde, & manibus innocentibus non venimus: sed grauius est, si de peccatis metuentes sacrificium non reddamus.* S. item *Augustinus ep.*118. relatos *cap.15. de consecrat. dist.2.* ait: *Si non sint tanta peccata, vt excommunicetur quis, non se debet à medicina corporis, & sanguinis Domini separare.* Sic *Cassian. collat.*23. *c.*21. dicit: *Nec tamen ex eo debemus nos à Dominica communione suspendere, quia nos agnoscimus peccatores, sed ad eam magis,*

ac magis eſt propter animæ medicinam , & purificationem ſpiritus auidè feſtinandum: & infrà : *Alioqui nec anniuerſaria quidem dignè eſt præſumenda Communio; vt quidam faciunt, qui in monaſterijs conſiſtentes ita Sacramentorum cæleſtium dignitatem, & ſignificationem, ac meritum metiuntur, vt æſtimant ea non niſi ſanctos, atque immaculatos debere præſumere, & non potius ſanctos, mundoſque nos ſua participatione perficiant. Qui profectò maiorem arrogantiæ præſumptionem, quam declinare ſibi videntur, incurrunt; quia vel tunc cum ea percipiunt, dignos ſe eorum perceptione dijudicant. Multo enim iuſtius eſt, vt cùm hac cordis humilitate, qua credimus, & fatemur illa ſacroſancta miſteria nunquam pro merito nos poſſe contingere, ſingulis ea Dominicis diebus ob remedium noſtrarum ægritudinum præſumamus, quam vt vana perſuaſione cordis elati, vel poſt annum dignos nos eorum participio credamus*. Sic *S. Ambroſius ſup.* addit: *Si quotieſcumque effunditur ſanguis Chriſti, in remiſſionem peccatorum effunditur; debeo ſemper accipere, qui ſemper pecco: debeo ſemper habere me dicinam*. Quo modo *Luc.* 5. ait Chriſtus *Non egent, qui ſani ſunt, Medico, ſed qui malè habent*: Medicus autem, & medicina ſimul eſt cæleſte, ac venerabile Sacramentum, teſte *Auguſt. ſerm.28. de verb. Domini*. Sic *Chryſoſt. in Pſal.22.* ad ea verba *Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus eos, qui tribulant me*, dicit menſam illam eſſe S. Euchariſtiam paratam contra ſuggeſtiones inimici, agitationes animi, cupiditates, voluptates, honores ſæculi, &c. additque *hom.51. in Matth.* vt exemplo Hemorroiſſæ accedamus ad Chriſtum in Euchariſtia obtinendæ ſanitatis cauſa.

QVÆRES XIX. An, & quibus in caſibus Confeſſarij Monialium poſſint, & debeant eas admittere ad faciendas generales confeſſiones.

179 ℞. Quòd, cùm vſus confeſſionum generalium ſit valdè vtilis profectui ſpirituali confitentis, & conſequenter multùm laudabilis; ſi ordinetur ad maiorem ſui confuſionem, ac ſcelerum commiſſorum deteſtationem, aut etiam ad tollendos defectus, qui fortè interuenerint in præteritis confeſſionibus: è contra verò ſit admodum perniciosus ijs, qui ſuas repetunt confeſſiones vi ingruentium ſcrupulorum, ac perplexitarum adacti. hinc prudens Confeſſarius Monialium poteſt quidem, & debet permittere ſuis Monialibus, vt confeſſionem generalem ſuorum peccatorum inſtituant, ſiue totius anteactæ vitæ (ſi nunquam aliàs illam fecerunt) ſiue annuam, aut ſemeſtrem (vti fit communiter in Societate Ieſu) ſiue alterius certi, ac determinati temporis, ſi eas vel neceſſarias, vel vtiles iudicet: non item, ſi ad tales generales confeſſiones inducantur, eò quòd importunis ſcrupulis agitatæ intendant ſe liberare ab eorum moleſtia, & ſupplere defectus, quos timent à ſe fuiſſe commiſſos in tranſactis confeſſionibus, trepidantes timore, vbi non eſt timor, ſicque conſequi veram animi pacem, ac quietem; cùm potius magis, ac magis ex eiuſmodi confeſſionum iteratione perturbetur, inquietentur, & grauioribus ſcrupulis, ac perplexitatibus, teſte experientia, repleantur; non ſecùs, ac aqua agitata, ſi vas, in quo continetur, ſæpiùs loco dimoueas, non indè tranquillatur, ſed magis agitur, vt proindè dicat *Regin. l.2. num.129.* eum qui ſemel benè confeſſus eſt iudicio prudentis, ac docti Confeſſarij, quieſcere debere, neque per frequentes eorumdem peccatorum confeſſiones vulnera ſua refricare, ac renouare, neque quod benè ſanatum eſt, vulnus ampliùs attingere; ſed poſteriorum oblitum ad anteriora ſe conuertere, & de miſericordia Dei benignè ſperare, neque eam ſecuritatem quærere, quæ in hac vita haberi non poteſt, niſi ex peculiari aliqua reuelatione.

180 *QVæ obſeruare debeat Confeſſarius Monialium in ſuo munere obeundo.*
181 *Quæ facultas circa reſeruata ei competat; maximè quò ad hæreſim: Epiſcopus generaliter concedens ſua reſeruata concedit etiam reſeruata quo ad Moniales.*

182 *Qui-*

181 *Qualiter procedi debeat cum infirma, quæ post delatam ipsi Eucharistiam indicat se pluries confessam fuisse inualidè, imò & cum peccatore publico.*
183 *Qualiter cum ea, quæ accedens ad fenestellam communionis communicatura idem indicat, quidque ipsa debeat facere.*
184 *Absoluitur Monialis sensibus destituta, quæ nullo modo petijt confessionem.*
185 *Confessarius indirectè absoluit à reseruatis ad vitandum scandalum, aut infamiam pœnitentis.*
186 *Eodem modo absoluit à reseruatis Monialem ægrotantem morbo non periculoso.*
187 *Qualiter se gerat cum Moniali existentem in proxima occasione peccandi.*
188 *Absoluit manentem in occasione proxima, moraliter ineuitabili.*
189 *Non tamen si ex præsentibus circumstantijs colligat eam non esse dispositam.*
190 *Absoluit eam, quæ sæpè promisit dimittere occasionem, & non dimisit; modò speret fructum.*
191 *Absoluit manentem in occasione proxima bona fide; si ex efficaciori monitione, non speret fructum.*
192 *Potest, & tenetur regulariter auferre ignorantiam inuincibilem à pœnitente præterquàm in casu, quo inutilem putet fore admonitionem.*
193 *Quid, si ei non constet monitionem esse profuturam, immò nec esse nocituram.*
194 *Proponuntur varia media ad excitandum verum dolorem peccatorum.*
195 *Proponuntur media inducentia Monialem pœnitentem ad confitendum peccatum, quod præ verecundia erubescit confiteri.*
196 *Non absoluenda Monialis, quam certò constat tacere peccatum, quod commisit.*
197 *Qualiter suppleri debeat defectus à pœnitente factus in præteritis confessionibus.*
198 *Qualiter interroganda Monialis in confessione: peccatum confessum vt dubium, non iterum confitendum, si constet fuisse certum.*

QVÆRES XX. Quænam Confessarij Monialium debeant obseruare, vt munus suum vtiliter, ac laudabiliter peragant.

180 ℞. Debere in primis obseruare sequentia; nimirum 1. ne peculiari propensione affectum vni Moniali magis ostendant, quàm alteri, illam apud alios enixius commendando de dotibus, siue naturalibus, siue supernaturalibus ipsi à Deo concessis; 2. regulariter curent non detinere diutiùs in confessione facienda vnam potius Monialem, quàm aliam (seclusa tamen particulari aliqua indigentia) sed se patrem communem omnibus exhibeant; 3. in audiendis confessionibus, ne signo aliquo exteriori ostendant se stomachari ex auditione alicuius particularis peccati (v.g. altiùs suspirando, exponendo, &c.) 4. in faciendis interrogationibus, maximè circa votum castitatis, sint valdè cauti, ita vt nec sibi, nec pœnitenti inijciant laqueum perditionis: 5. moniali accedenti ad confessionem magnam exhibeant confidentiam; eam adhortantes, vt cor suum effundat sicut aquam candidè, ac sincerè confitendo omnes, ac singulos suos excessus: 6. opportuna suggerant remedia vnicuique pœnitenti iuxtà qualitatem proprij morbi spiritualis: 7. quantùm fieri potest, non interrumpant pœnitentem inter confitendum, nisi fortè in quærendis circunstantijs peccatorum, quæ identidem à confitente manifestantur; idq; ne alioqui pœnitens perturbetur, & sic excidant è memoria reliqua peccata: 8. si quid occurrat acriori reprehensione dignum, differant reprehendere, vsque dum absoluta sit confessio omnium pecca-

torum; ne aliàs pœnitens deterreatur à manifestandis alijs grauioribus excessibus à se patratis: 9. in confessionibus audiendis seueros se potiùs præstent, quàm familiares; &, sicut non debent incutere timorem ei quam consolari oportet; sic videre debent, ne nimia clementia vtantur erga illam, quam acriter increpare conuenit: 10. caueant, ne se impatientes, aut tædio affectos ostendant in progressu confessionis, quam audiunt, sinantque pœnitentem pro sua voluntate exponere, quæ meminit, ac confiteri statuit, quantumcunque rudi, & crassa Minerua; nulloque modo interrumpant ad effectum se citiùs expediendi (oppositum quippè potiùs eueniet, pœnitente eorundem peccatorum confessionem iuxta suum ingenium non semel iterante ad pleniorem propriæ conscientiæ (vt putat) satisfactionem) 11. si quam aduertant non audere peccatum aliquod confiteri ex superueniente erubescentia, illam benignius solito excipiant, ipsi viscera paternæ compassionis exhibeant, eam animent ad confidentiam, curentque omni studio dicti peccati confessionem extorquere per varias interrogationes à longe factas circa materiam præfati peccati: 12. in fine confessionis tradant vnicuique pœnitenti opportuna remedia iuxtà spirituales cuiusque infirmitates, ostendantque quantùm dedeceant excessus illi manifestati Sponsas Christi per professionem religiosam Deo peculariter dicatas; vt sic confundantur ab iniquitatibus suis.

QVÆRES XXI. **Quam facultatem habeant Confessarij Monialium circa absolutionem reseruatorum.**

181 ℟. Non habere, nisi illam, quam *sup. cap. 9. quæst. 15.* diximus illis competere; vt proindè in præsentia nihil noui occurrat, quod hìc addamus. Solùm obiter moneo ex *Diana p. 4. tr. 4. res. 89.* Duardo, ac Homobono relatis ab ipso Diana Episcopum posse dare Confessario Monialium potestatem illas absoluendi ab hæresi, etiam externa; idque etsi aliàs demus facultatem Episcopis concessam à *Concilio Trident. sess. 24. de reform. cap. 6.* quò ad absoluendum ab hæresi, per bullam Cenæ fuisse sublatam; si quidem, hoc etiam nòn obstante (quod tamen plures negant) adhuc dicendum est impeditos, quò minùs Sedem Apostolicam adire possint (cuiusmodi sine dubio sunt Moniales) per proprium Episcopum absolui posse à casibus, ac censuris in ipsa bulla comprehensis ex *cap. mulieres, & cap. ea noscitur de sent. excommunicat.* idque etsi possit adiri Legatus, aut alius priuilegiatus ad absoluendum; vt notat *Auila de Censur. p. 2. D. 1. d. 6. ex Henr. contra Nauarr. & Cordub.* Quamquam, loquendo de Monialibus exemptis, possint in simili casu absolui à proprio Prælato regulari iuxtà concessionem Pij V. à nobis relatam *cap. 9. quæst. 15.*

Quod si obiter quæras, an Episcopus concedens Regulari facultatem generalem absoluendi à suis casibus reseruatis censeatur concedere etiam casus in specie reseruatos pro Monialibus subiectis.

℟. Videri concedere, nisi ex verbis concessionis, aut alijs circunstantijs concurrentibus prudenter colligatur dictam facultatem ex intentione concedentis fuisse restrictam ad casus reseruatos pro sæcularibus: & probatur tum quia sumus in materia fauorabili, quæ latam recipit interpretationem *l. beneficum ff. de constitut. Princip.* tum quia non apparet cur casus reseruati pro Monialibus specialem notam requirant, vt non veniant sub generali concessione.

QVÆRES XXII. Qualiter procedere debeat Confessarius cum Moniali infirma, si, delata ei communione, antequam communicet, dicat se velle confiteri; & in ipsa confessione indicet se plures confessiones nullas fecisset, ac irritas.

182 ℟. Cùm distinctione: vel infirmitas est periculosa, ita vt meritò timeri possit Monialem morituram sine confessione, si ea differatur in aliud tempus; & tunc Confessarius curet, vt Monialis pro ratione præsentis temporis confiteatur eo meliori modo, quo potest, manifestando peccata mortalia, sin minùs omnia,

saltem grauiora, quæ ipsi tunc temporis occurrunt (& quidem animo postea reuocandi Confessarium ad perficiendam confessionem, minùs complete, ac integrè factam ob temporis angustiam) necnon generaliter se accusando de omnibus peccatis à se commissis, ac eliciendo actum veræ contritionis, aut saltem attritionis: vel infirmitas non est adeò periculosa; & tunc, si non credatur Monialem expedituram Confessionem breui temporis spatio (v.g. per dimidiam horam) curet Confessarius, vt illa eliciat verum actum contritionis animo postea accersendi ipsum Confessarium ad faciendam integram confessionem suorum peccatorum. ita *Diana p.5.tract.3.resolut.75.* ex Zambrano,& Granado,benè monens ad euitandum huiusmodi inconueniens, consultum esse, vt Confessarij eucharisticam communionem non deferant infirmo,aut infirmæ,nisi priùs explorent,siue per se,siue per alios,num ante cõmunionem velint confiteri,nec ne.Ratio autem responsionis est,quòd in priori casu præmittitur confessio possibilis pro temporis illius opportunitate, confertur infirmæ absolutio Sacramentalis, administratur Eucharistia inuigenti, & prouidè occurritur tum periculo scandali, tum notæ, quam aliàs Monialis infirma incurreret, si Moniales, quæ comitatæ sunt augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, adstringerentur expectare, vsquedum perficeretur exacta confessio : in posteriori verò casu cauetur scandalum, quod gigneretur, si infirma tunc non communicaret; & ex alia parte minùs inconueniens est communicare absq; præmissa Sacramentali confessione cum actu veræ contritionis, quam facere illam præproperè, & sine debita præparatione.

183 Quæ doctrina posset applicari proportionaliter ad casum, in quo Monialis ad fenestellam communionis communicatura peteret à Confessario copiam confitendi ipsi quædam sua peccata ante communionem; & Confessarius interim cognosceret Monialem teneri repetere plures confessiones nulliter, ac inualidè factas. si enim id fieri non posset absq; graui nota Monialis (sicut re vera fieri non posset regulariter) posset Confessarius curare, vt eliceret actum contritionis sub se comprehendentis omnia peccata à se patrata, animo postea commodiùs reficiendi illas confessiones nullas,sicq;satisfaciendi defectibus commissis in præteritis confessionibus. Quamquam fortè meliùs esset Monialem in tali casu confiteri aliqua peccata in specie, & alia omnia in genere,eliciendo actum,sin minùs contritionis, saltem attritionis cadentis super omnia omninò peccata à se commissa cum proposito ea confitendi postea distinctiùs; sic namq; ex attrita posset fieri contrita, & consequenter obtineret remissionem etiam peccatorum distinctè non confessorum, indirectam: cùm aliequi non possit esse certa à se elici actum veræ contritionis, & per consequens vi illius sibi remitti omnia sua peccata.

Quòd si hac occasione quæras, an Monialis, quæ, præmisit confessionem omnium suorum peccatorum memoriæ tunc occurrentium, teneatur audire Confessarium, vt ipsi confiteatur peccatum aliquod m. cuius recordatur adstans altari cum alijs Monialibus, parata ad communicandum, audiensque Missam; idq; etsi absque scandalo, ac infamiæ nota possit recedere, & commodè, eò quòd recordetur peccati statim post Euangelium v. g.

℞. Non teneri, sed posse communicare, si communio fiat publicè,& coram alijs: præsertim quando Sacerdos iam cœpit actionem sacram, vt si ad effectum comunicandi Moniales formulas consecrauit, aut pixidem è tabernaculo eduxit. ita *Persicus lib.1. de præcipuo Sacerdot. officio cap.2. num.94.* citans *num.94.* pro suam sententia *Victoriam,Sotum,Cordubam,Valentiam, Henriq. & Reginaldum*,hanc opinionem expresse docentes contra Scotum,& plures alios ab eodem Persico relatos: probatq; ex eo quòd dictus recessus adiunctam habet aliquam indecentiam (qualis esset, si quis sedens ad mensam Principis recederet conuiuio nondum finito) & moraliter in tali casu nunquam deest aliqua nota, aut obmurmuratio:præterquàmquòd Monialis in præsenti casu accedit iusta,& probata

bata per confessionem modo supra dicto. Quamuis autem Doctores adducti pro nostra sententia loquantur in specie de laico ad linteum altaris adstante, parato ad communicandum cum alijs, non autem de Monialibus, quæ communicaturæ non solent adstare ad linteum altaris; tamen puto idem dicendum esse de Monialibus, cùm Moniales assistentes Missæ ad communicandum perindè se habeant, ac si adstarent ad linteum altaris; & aliàs æquiparatorum idem fit iudicium.

Nobiscum Sentit *Tamburinus de Commun. c.1.§.8.n.63.ex Henriquez,& Victoria* relatis à *Fagund. prae.3. Eccl. l.3.c.9.n.14.* etsi *nu.62.* addat, quamuis primo aspectu dicendum videatur eum, qui confessus est ad communicandum, si ante communionem recordetur peccati alicuius mortalis obliti, posse communicare absque eo quod tunc illud confiteatur, illud postea confessurus (idque etsi non actu celebret, nec ad linteum communicaturus expectet) siquidem per confessionem præmissam obtinuit ornatum gratiæ, ad quem obtinendum præscribitur confessio communicaturis in peccato m. existentibus, & impleuit eiusmodi præceptum de præmittenda confessione ante communionem (vt suppono) quia tamen praxis fidelium (qui in tali casu solent iterum confiteri, antequam communicent) ostendit præceptum de præmittenda confessione ante communionem non esse solum de præmittenda confessione integra formaliter, sed etiam materialiter (vt notat *Card. de Lugo D.14. de Euchar. à n.126.*) propterea in casu proposito sustinendum est Pœnitente teneri confiteri ante communionem peccatum, cuius de nouo meminit, nisi fortè illius recordetur, dum actu celebrat, aut communicaturus ad linteum expectat: in quo casu dicit *Tamburinus nu.63.* illum non teneri recedere ad effectum confitendi, etsi breui sit reuersurus, nullumque subsit infamiæ periculum; cum iam sit iustus, ac benè dispositus per absolutionem indirectam talis peccati obtentam. Imò addit *Tamburinus* eum nec teneri elicere tunc actum contritionis, cum iam sit iustus: sicque sufficit ipsum habere voluntatem peccatum dictum confitendi debito tempore.

QVÆRES XXIII. An Confessarius Monialium possit absoluere sacramentaliter Monialem ex repentino morbo sensibus omninò destitutam, quæ nec petijt confessionem, nec vllum dedit signum contritionis.

184 R. Videri posse, adhibita conditione: ita non pauci DD. apud *Dianam par.3. tract.3. resol.8.* quorum sententiam testantur viri fide digni priuatim docuisse Suarez, immò, & practicasse, nouissimè edidit Rmæ *Lezana in summa v. confessio num.11.* & nos ipsi fusiùs probabimus in *tractatu nostro de priuilegijs cap.3. sect.2. subsect.2. q.15.* & quidem non omninò improbabiliter tum ob authoritatem Doctorum eam sustinentium, tum etiam ob rationes ibi adductas; quæ licèt magnas patiantur difficultates, eæ tamen sunt, vt in præsenti casu locum habere possit doctrina, quam tradit *Sanchez l.2. de matr. D.36. nu.8.* nimirum quòd, imminente notabili damno Proximi, licitum est, omissa ferè certa opinione, eam sequi, quæ speciem aliquam probabilitatis habeat: cui affinis est illa alia doctrina, quam adducit *Nauar. cap. inter verba corol.54. num.153.* in 2. editione dicens eum, qui habet opinionem alicuius partis, & solam alterius formidinem, non teneri sequi opinionem, si indè magnum immineat alicui periculum, & formido alterius partis apparentem habeat probabilitatem; quia periculum graue facit, vt in moralibus formido præponderet opinioni; quæ duæ doctrinæ mirè faciunt ad præsentem casum, easque in simili approbat *Io. Praepositus quaest.4. de confess. num.88.* Vnde pro nostra responsione sic licet arguere: quotiescunq; agitur de vitando graui malo, ac periculo Proximi, lex charitatis obligat ad operandum, etiam secundùm opinionem, quæ solùm habeat aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis, & quæ veriùs dicatur formido, quàm opinio, vt constat ex doctrinis modo traditis: at opinio sustinens moribundum posse absol-

ui in casu hic proposito non potest negari, quòd non habeat aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis; cùm habeat pro se Molfesium, Homobonum, Salmerontem, Literatum, Præmulum, Bartholomæum à S. Fausto, Bayum, Suarez, Raynaudum, & Lezanam, necnon Naldum, Baldellum, Bordonum, Stephanum à S. Gregorio, aliosque viros doctissimos à me consultos, & nitatur rationibus habentibus aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis: ergo ex charitate tenemur eam sequi: tantùm abest, vt non possimus eam sustinere tuta conscientia. Præterquamquod dicit Diana supra in proposito casu adesse aliquo modo materiam sensibilem Sacramenti, quæ per testificationem, & famam publicam efficiatur præsens: quatenus vir probus, & christiano more viuens supponitur quotidie conteri, & dolere de suis peccatis. sic Diana addens hanc opinionem ex principio extrinseco esse probabilem.

Sic *Io. Praepositus quaest.*4. *citata d.*5. sustinet licitum esse impendere absolutionem Sacramentalem ægroto periculosè laboranti, qui vocauit Sacerdotem, vt confiteretur, aut dedit signa contritionis, & antequàm veniat Sacerdos. priuatur vsu rationis, nec vllum signum coram eo edere potest: idque etiam post decretum Clementis VIII. sed in his non vacat diutiùs immorari.

QVÆRES XXIV. Quid debeat facere Confessarius, si quam Monialium reperiat incidisse in casum aliquem reseruatum; & aliàs ipsi instet necessitas communicandi, ita vt absque nota infamiæ, ac graui periculo scandali omittere nequeat communionem.

185 ℞. Quòd, cùm in isto casu concurrat iusta causa absoluendi à reseruatis, nempè vitatio scandali, ac infamiæ Proximi, & aliàs non possit commodè adiri Superior, neque à Moniali, vt patet, neq; à Confessario, vt suppono; poterit Confessarius, immò, & debebit absoluere huiusmodi Monialem; directè quidem à non reseruatis, indirectè verò à reseruatis: idq; siue reseruatam habeant annexam excommunicationem, siue non; patet ex doctrina, quam tradunt *Suarez D.*30. *de poenitent. sect.*3. *num.*3. *Filliuc. tract.*7. *num.*303. & plures alij penes ipsos generaliter docentes Confessarium inferiorem posse absoluere à reseruatis; quotiescunque adest iusta causa id faciendi, & non potest conueniri Superior. Cuius doctrinæ ea est ratio, quòd integritas formalis sufficit ad valorem Sacramenti: hæc autem adest in præsenti casu, vt patet. Dixi, *idq; siue reseruatam habeat annexam excommunicationem*; tunc enim præsens quæstio apud DD. maiorem habet difficultatem: nihilominùs etiam in tali euentu placet pars affirmans, quam esse communiorem testatur Suarez: & probatur, quia excommunicatio non reddit pænitentem simpliciter incapacem absolutionis, si interueniat bona fides; sed tantùm fecit, vt non possit licitè absolui à peccatis, quin priùs absoluatur ab excommunicatione: quod autem vrget necessitas, sicut licitum est tunc communicare, ita & licitum erit confiteri; cum eodem præcepto vtrumque æqualiter sit prohibitum, nec maior adsit ratio de vno, quàm de alio. Interim tamen debet Confessarius procurare facultatem reseruatorum à legitimo Superiore, vt vigore illius Monialem modo dicto absolutam à reseruatis directè absoluat.

QVÆRES XXV. An Confessarius Monialium casu, quo ingrediatur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ non existentis tamen in probabili periculo mortis, possit illam modo supra dicto absoluere, etiam à reseruatis, si quibus illam fortè inueniat irretitam.

186 ℞. Videri non improbabile, quòd possit; & hoc ob doctrinam traditam à *Layman l.*5. *tract.*6. *cap.*12. *num.*12. his verbis: *Si pœnitens bona fide ad confessionem venerit, vel quia nesciuit tale peccatum Superiori reseruatum esse, vel, si sciuerit, existimauit tamen legitimè se ab inferiori Sacerdote absolui posse cum obligatione postea tempore opportuno se præsentandi Prælato. in hoc casu arbitror plerumque*

ab-

absolutionem dari posse, modò pœnitens præter reseruatum, aliud peccatum absolutioni subijciat. ratio est partim quia aliqualis necessitas vrget; siquidem pœnitens ægro animo discedet absque absolutione, cùm ex sua parte benè dispositus sit: partim quia graues DD. absolutè docent, quòd Sacerdos pœnitentem, qui peccata reseruata habet, absoluere possit cum onere, vt ea sola Superiori postea confiteatur, & ab alijs directè absoluatur: excipe nisi excommunicatio annexa sit; hæc Layman, & benè; quæ satis congruè videntur posse adaptari ad præsentem casum, & quidem à fortiori ob peculiares circunstantias pœnitentis; quæ est Monialis adstricta lege clausuræ, adeoque non potest habere copiam Confessarij, sicut habent fœminæ sæculares, & est infirma, ac persona religiosa, sicque valdè ægrè feret se in absolutam dimitti à Confessario. Quod autem dicit Layman. *excipe, nisi excommunicatio sit annexa*, non videtur obstare doctrinæ traditæ *quæst. præcedenti*, nimirum in casu necessitatis vrgenti inferiorem posse absoluere à reseruatis, etiamsi annexam habeant excommunicationem: siquidem, cùm ipsemet Laym. hoc idem concedat *num.* 10. in casu magnæ necessitatis (v. g. ad vitandam infamiam) eatenus id negat in Præsenti euentu, quatenus in eo non videtur subesse magna necessitas: veluti subest in casu, quo agitur de vitanda infamia pœnitentis, aut alio simili: quare & mihi probatur exceptio ista apposita à Layman, cùm sit valdè rationabilis.

QVÆRES XXVI. Qualiter debeat procedere Confessarius cum Moniali pœnitente existente in occasione proxima peccandi, siue domestica, siue externa.

187 ℟. Quòd, cùm regula communis sit manentem in occasione proxima peccandi teneri eam derelinquere, nec posse absolui, si potens illam derelinquere, verè non statuat eam deserere; Confessarius in isto casu non potest, nec debet Monialem absoluere, si ex concurrentibus circunstantijs videat illam posse dimittere talem occasionem absque scandalo, graui infamia, aut damno magno, siue spirituali, siue temporali, & tamen nolle: patet, quia volens manere in periculo morali labendi in peccatum non præsumitur habere propositum efficax non peccandi; cùm ex obligatione vitandi peccatum exurgat obligatio vitandi ea, quæ morali necessitate secum trahunt peccatum, saltem quando moraliter vitari possunt. est communis Doctorum; qui tamen benè limitant regulam superiùs traditam non solùm in casu, quo occasio vitari non possit absque periculo scandali, aut infamiæ, aut alterius magni damni (sicut nos etiam limitauimus) sed etiam quando pœnitens ostendit extraordinarium dolorem, ac propositum, quæ faciunt iam illam occasionem non esse proximam; cùm homo sic armatus multò fortior sit ad resistendum, quàm priùs; ideoque probabiliter sperari possit ipsum resistentiam facturum tentationibus, quibus antea seccumbebat. ita *Io. de Lugo D.* 14. *de Pœnit. num.* 151. item docens de pœnitente, qui modò statuat adhibere alia media ad cauendum peccatum: vt si occasio sit ex fœmina domestica, & ille proponat nunquam solus cum sola colloqui, aut inueniri, effugere eius aspectum, iucundam ei faciem exhibere, &c.

Quòd si quæras, an Confessarius debeat cogere Monialem ad vitandam occasionem proximam ei per aliquod tempus permissam ob graue damnum, quod ei prouenire poterat ex remotione dictæ occasionis: si progressu temporis videat illam semper eodem modo relabi, nec in ea reperiri vllam emendationem: idque, etiamsi idem damnum in præsentia ipsi immineat.

188 ℟. Non debere cogere, sed posse illam adhuc absoluere; si verè occasionem illam proximam, etiam modò deserere nequeat absque graui suo damno. ita in terminis *Ioan. de Lugo sup. num.* 156. ex Viualdo, Sancio, & alijs Theologis; probatque quia adhuc post experientiam nullius Profectus, ac emendationis potest stare verus dolor, ac propositum requisitum absque voluntate auferendi occasionem

sionem cum tanto damno: ergo Monialis in tali casu potest absolui, cùm ad talem effectum requiratur solùm confessio cum dolore, ac proposito. sicut enim in præteritis confessionibus potuit absolui, eò quòd non tenebatur cum tanto suo damno auferre occasionem; sic ob idem detrimentum adhuc perse erans excusatur modò ab auferenda dicta occasione: nec assignari potest, vnde in præsentia oriatur grauis obligatio tollendi occasionem, quæ obligatio antea non esset; ideoque si antea excusabatur, excusabitur etiam nunc; cùm militet eadem ratio.

189 Monet tamen *Io. de Lugo num.* 160. benè, huiusmodi doctrinam procedere, per se loquendo; ideoque per accidens posse contingere oppositam in praxi seruandam esse; si scilicet ex præfata experientia argui possit Monialem in præsentia carere vero dolore, ac proposito requisito; qui enim efficaciter proponit, & seriò rem aliquam, quam aliunde moraliter implere potest; non adeò facilè obliuiscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseuerat, & difficiliùs, vel rariùs cadit; quare ex hoc capite posse negari, aut differri absolutio.

An autem Confessarius possit per aliquot dies differre absolutionem Moniali, quæ sæpè promisit dimittere occasionem proximam peccandi, & nunquam dimisit; si possit probabiliter ei dicenti se hìc, & nunc habere dolorem, ac verum propositum: idque ad eam meliùs probandam.

190 ℞. Videri posse; & ratio est, quòd, quamuis pœnitens debitè dispositus, facta confessione, habeat ius ad sententiam, & ad absolutionem, non tamen habet ius ad hoc, vt statim proferatur sententia; si quidem potest Iudex arbitrari, quomodo, & quando debeat vtiliùs proferri sententia: sicque potest præmittere exhortationem spiritualem, aut etiam præcipere, vt priùs impleat hanc, vel illam pœnitentiam per modum medicinæ iniunctam, si id indicet expedire bono spirituali ipsius pœnitentis. hæc *Io. de Lugo*, ex communi sensu Theologorum, *sup. num.* 168. 169. & 170. addens ex Palatio apud Græcos neminem ante expletam pœnitentiam, sacramentaliter absolui; hincque inferens non esse contra ius pœnitentis, si in eius vtilitatem interdum absolutio differatur; quidquid in contrarium sentiat *Sancius in selectis D.* 9. *num.* 6. & *seqq.*

Dubium maius est, an Confessarius possit absoluere Monialem pertinaciter existentem in proxima occasione peccandi, si ex concurrentibus circunstantijs probabiliter conijciat illam quò ad hoc esse in bona fide (quòd inuincibiliter credit permanentiam in dicta occasione sibi non esse peccaminosam, nec putat se teneri sub nouo peccato illam dimittere, (& aliàs idem Confessarius moraliter certus sit, præfatam Monialem ex propria fragilitate non recessuram à dicta occasione, si id ei præcipiat, sicque se nullum emendationis fructum consecuturum ex tali admonitione, immò ei potiùs iniecturum laqueum noui peccati.

191 ℞. Aliquibus videri probabile, quod Confessarius in tali casu possit, imò & debeat absoluere Monialem pœnitentem, illam relinquendo in ea bona fide. Moueor, quòd iuxtà dicenda *q. sequenti* plures Doctores probabiliter sustinent Confessarium, si inueniat suum pęnitentem laborare ignorantia inuincibili, siue facti, siue iuris, tam humani, quam diuini, aut naturalis; & alioqui præuideat ignorantiam ablatam redundare debere in nouum peccatum ipsius pęnitentis, qui prosequetur facere cum peccato id, quod antea licitè faciebat, debere dissimulare, dum non interrogatur, non autem ei auferre præfatam ignorantiam. constat autem in præsenti casu, quòd, si Confessarius adstringat Monialem ad dimittendam occasionem proximam peccandi. ipsi manifestando illam non posse in ea permanere absque peccato; dato quòd Monialis de facto ex sua fragilitate non sit illam dimissura, iam incipiet permanere in illa cum

pecca-

peccato; cùm prius in ea maneret sine vlla culpa, vt suppono: ergò Confessarius, ne laqueos inijciat pœnitenti contra *cap. de viduis el.2.27.q.1.* non solùm potest, sed debet relinquere illam in sua bona fide; priùs tamen prudenter examinando statum, & qualitatem ignorantiæ illius, num sit culpabilis, nec ne: & quidem, ita vt ipso examine, ac interrogatione pœnitenti non præbeat occasionem dubitandi, nec ei inferat malam fidem; sicque solum in communi, & quasi aliud agens debet Confessarius interrogare pænitentem, an habeat remorsum conscientiæ circa aliquam materiam grauem. ita docti viri à me consulti, & satis benignè, si probabiliter; an autem probabiliter, iudicent alij; in hac enim re ego nolo esse Iudex.

QVÆRES XXVII. An Confessarius possit; & teneatur auferre Moniali penitenti ignorantiam circa peccata, quæ committit.

192 ℞. Posse, & teneri, si ignorantia, seu conscientia erronea sit contra ipsam Monialem, eò quòd ex conscientia erronea putet esse peccatum id, quod re vera non est: aut certè quòd ignorantia sit vincibilis, & culpabilis; in his quippè casibus, quamdiu perseuerat ignorantia, pœnitens est indisposita ad absolutionem, & non vitat, sed causat peccatum, ac eius perseuerantiam. Secùs, si ignorantia sit inuincibilis, siue facti, siue iuris, tam humani, quàm diuini, aut naturalis, & Confessarius ex concurrentibus circumstantijs penitentis prudenter conijciat suam monitionem verè nihil profuturam, imò potiùs iniecturam laqueos penitenti, ita vt incipiat facere cum peccato, quod priùs licitè faciebat; tunc enim debet omittere admonitionem: ideoque estò pœnitens interdum dubitauerit (si tamen postea ex aliorum consilio, aut alia de causa dubium deposuerit, & iam nunc in bona fide inuincibiliter reperiatur) & alioqui Confessarius speret pœnitentem libenter suscepturam monitionem, interim videns remedium esse difficillimum. Ratio responsionis est, quòd, sicut officium docendi competens Confessario non ligat cum grauissimo damno ipsius Confessarij; sic nec obligat cum graui detrimento pœnitentis, si aliàs is excusetur à peccato formali ratione ignorantiæ inuincibilis; cùm enim doctrina ordinetur ad bonum penitentis, considerandum est tum malum violationis legis Dei materialis, & absque peccato, tum malum temporale, quod incurretur ex monitione, & ablatione ignorantiæ; hoc siquidem potest ei præponderare, & tunc monitio omitti debet ita *Sanch. l.2. de matr. D.38. num.6. & 10.* alijq; plurimi ab ipso relati, quos sequitur Io. de Lugo *sup. D.22. num.23.24. & 27.* monens *num.29.* minùs consequenter videri dictum, quod habet *Sanch. num.14.* Confessarium scilicet, si à penitente, non cum dubio, sed ex scrupolo interrogetur de re, cuius habet ignorantiam, posse tacere, aut etiam respondere, quòd deponat scrupulum; nam scrupulus non impedit bonam fidem, nec ignorantiam inuincibilem, quæ ipsum excusat; quanquam aliàs concedi possit Confessarium in isto casu posse fingere, se non audiuisse, vel non attendisse vel oblitum fuisse respondere, vt sic pœnitens remaneat in bona fide, quam priùs habebat.

Dices, quid si Confessarius nec sciat admonitionem in casu proposito esse obfuturam, nec etiam sciat esse profuturam: tenetur ne in tali dubio monere pœnitentem laborantem ignorantia inuincibili?

193 ℞. Io. de Lugo *num.31.* distinguendo; vel Confessarius ita dubitat de profectu penitentis, vt non timeat damnum; & tenetur illum monere tum ex charitate, tum ex officio magistri, ac Pastoris, vt in similis docet *Granado 2.2. controu. 3. tract.12. D.1. num.6.* de dubitante, num correctio sit profutura, nec ne: vel dubitat, an monitio sit profutura, aut obfutura, & tunc, facta comparatione vtilitatis, ac damni, & gradus timoris, ac spei, omnibus benè pensatis, eligendum est illud, quod iudicabitur præponderare; cum enim finis admonitionis, aut silentij sit bonum pœnitentis, aut etiam publicum, quando illud interuenit, in

eam

eam partem inclinandum est, quæ iuxtà præsentem statum credatur eligibilior.

QVÆRES XXVIII. Quo pacto debeat Confessarius se gerere cum Moniali non habente verum dolorem suorum peccatorum, ac propositum non peccandi.

194 ℞. Debere pro viribus conari, vt ipsam excitet ad veram detestationem suorum peccatorum, & firmum propositum non peccandi de cætero: idque ei grauitatem dictorum peccatorum ostendendo, siue in genere, siue in specie, provt hìc, & nunc iudicabitur fore vtilius, proponendo damna innumera peccantibus prouenientia, tam spiritualia, quàm temporalia, atrocissima tormenta, quæ manent damnatis ferenda in inferno, & supplicia grauissima, quæ à Deo, etiam in præsenti vita, non raró solent infligi delinquentibus; exaggerando: attrocitatem cruciatuum, ac dolorum, quos filius Dei sustinuit ad humani generis redemptionem, mortis certitudinem, ac incertitudinem in memoriam reuocando: recensendo plurima, & maxima beneficia, quæ Deus largè confert, etiam ijs, qui ipsum offendunt: aliaque id genus referendo, quæ hìc, & nunc opportuniora censeantur ad verum dolorem, ac propositum pœnitenti insinuandum: quòd si ea nihilominus indicet se carere debito dolore, ac proposito; nullo modo debet absolui, vtpotè non habens sufficientem dispositionem. Illud tamen in præsenti casu benè aduertendum est, quòd si constet pœnitentem difficiliùs propositurum non peccare ampliùs in certo genere peccati; prudens Confessarius non debet ei proponere in specie, num firmiter statuat abstinere ab illo genere peccati, sed solùm in communi, num, Deo adiuuante, proponat abstinere à quacunque Dei offensa mortali; sic enim facilius, & securiùs extorquebit Confessarius verum dolorem, ac propositum de cætero non peccandi à pœnitente.

QVÆRES XXIX. Quibus medijs possit, ac debeat Confessarius iuuare Monialem non audentem confiteri peccatum aliquod ex nimia erubescentia.

195 ℞. Posse, & debere iuuare sequentibus medijs, aut alijs similibus, quæ hìc, & nunc Spiritus S. vnctio edocebit: 1. Monialem adhortando, vt, si quid habet, quod præ verecundia erubescat dicere; saltem in genere fateatur se conscientiam habere oneratam graui quodam peccato, quod nullo modo audet dicere; sic enim Confessarius ex tali notitia paulatim, summa cum dexteritate expressam dicti peccati confessionem extorquebit, & quidem minori cum erubescentia pœnitentis: 2. proponendo, vt peccatum, quod erubescit fateri verbis, saltem confiteatur ex scripto, illud in pagella describendo, eamque tradendo præsenti Confessario, necnon apertè ei significando se veniam humiliter petere peccati eo modo manifestati, quo casu Confessarius interrogabit de circunstantijs præfati peccati, si quæ minùs sufficienter expressæ sunt, & postea pagellam comburet, aut reddet ipsi pœnitenti (quam doctrinam in specie tradit. *Io. Præpositus in 3. q.4. de pœnit. d.2. num.71.*) 3. monendo ante confessionem, vt si quid habet pœnitens, quod fateri erubescat, primo loco aperiat offerens Deo in suorum criminum satisfactionem eiubescentiam: ac confusionem ex tali confessione sentiendam (quod quanti sit meriti coram Deo, suadet vsus confessionum generalium non necessariarum: quæ à viris pijs interdum fiunt ad maiorem sui humiliationem, ac confusionem) 4. ostendendo Moniali ipsam maiorem sensuram esse confusionem in die iudicij, quando non vni tantùm, sed vniuerso Orbi, ac omnibus Angelis, & hominibus à supremo Iudice manifestabitur peccatum illud, quod ipsam adeo pudet aperire soli Confessario, & quidem cum strictissima obligatione sigilli: 5. suggerendo exemplum aliquod formidabile supplicij à Deo inflicti ob reticentiam peccati alicuius factam ex verecundia in sacramentali confessione: 6. significando quòd, sicut ad recuperandam corporis sanitatem habens plura vulnera, ea detegit chirurgo, nullo prorsus ei occultato, variosque, ac grauissimos dolores suffert; sic pœnitens ad acquirendam animæ salutem

lutem debet aperire Confessario vlcera sua spiritualia, nempè peccata à se commissa, quantumvis turpissima, cùm hinc pendeat æterna salus aut sempiterna damnatio: 7. pœnitentem certiorem reddendo Confessarios nequaquam scandalizari ex confessione peccatorum, licèt turpissimorum; nec ideo deponere bonam opinionem, quam priùs habebant de penitente, immò potiùs magis affici ipsi, ac suscipere quàm maximè singularem sui ipsius victoriam obtentam in manifestatione peccati adeo attrocis; præterquàmquòd communiter Confessarius in excipiendis confessionibus non audit à penitentibus peccata ita enormia, vt longè enormiora antea non audierit, aut imposterum auditurus non sit: 8. in memoriam reuocando pœnitenti, quòd, si tantâ laborat verecundia in detegendo peccato illo turpi, proprio Confessario; longè maiorem sentiet erubescentiam postea, quando cogetur aperire non solum peccatum illud, sed etiam sacrilegia commissa in repetitis confessionibus ex eius reticentia; sic enim est error peior priore: 9. indicando, quòd cùm dicere vni, præsertim viro prudenti, ac taciturno, perindè sit, ac dicere nulli; & alioqui Confessarius ita strictè teneatur seruare sigillum confessionis, vt illud violare non possit, neque ad seruandam propriam vitam; non est, cur timeat pœnitens peccata sua fore alijs manifestanda, ideoque suam famam apud alios periclitaturam esse. his, inquam, aut alijs similibus medijs iuuare poterit prudens, pius, ac discretus Confessarius Monialem penitentem, si quam fortè inueniat minùs paratam ad manifestanda omnia sua peccata: idque ex maxima verecundia, quæ illam adeò vrgeat, vt omninò desperet se adductum iri ad faciendam confessionem omninò integram.

Placet hìc proponere, & soluere difficultatem, quæ olim fuit mihi proposita his verbis: Monialis recenter incurrit quoddam peccatum turpe, quod ipsa erubescit confiteri tanquam de nouo commissum: quæritur an licitè, petita à Confessario facultate faciendi ipsi confessionem generalem anteactæ vitæ, eaq; obtenta; cum alijs suis peccatis aliàs ritè confessis possit fateri etiam peccatum recens commissum, sicq; satisfaciat suæ obligationi.

℞. *Diana p. 3. tract. 4. resol. 62. ex Sanchez, Conincho, & Bonacina* id posse fieri: & probat tum quia iuxtà Doctores allegatos probabile est pœnitentem in confessione non teneri dicere se tale peccatum commisisse post vltimam confessionem (nisi fortè ob aliquam peculiarem circunstantiam mutantem speciem, quæ necessariò exprimi debeat) sicque sciens, aut dubitans se tale peccatum iam fuisse confessum, non tenetur dicere se aliàs fuisse confessum, vel de hoc dubitare (quæ doctrina vtiq; procedit, etiam in casu hìc proposito, vt consideranti constabit) tum quia in isto casu valdè parùm variatur iudicium Confessarij; ideoq; ex hoc capite damnari non debet talis modus confitendi. Nec obstat, quòd in tali casu Confessarius non potest dignoscere, an peccatum illud, quod de nouo commissum est, cadat sub eius potestatem; cùm possit contingere illud modò esse reseruatum, & Confessarius prudenter credere possit illud aliàs fuisse, & confessum, & remissum, adeòq; non esse ampliùs reseruatum: nam Monialis per tertiam personam potest petere à Superiore facultatem reseruatorum pro vna Moniali monasterij non nominata: sicq; Confessarius poterit absoluere ab illo reseruato, etsi ignoret facultatem fuisse recens obtentam à Moniali penitente: non obstat item, quò fortè peccatum de nouo commissum includat nouam malitiam v.g. sacrilegij contra votum Castitatis, quam Confessarius non percipiet fortè supponens illud peccatum fuisse commissum ante professionem religiosam: Monialis enim vt id manifestet Confessario, poterit in confessione dicti peccati exprimere se illud commisisse, dum esset adstricta voto castitatis, non declarando se tunc fuisse professam: non obstat deniq; quod ex tali modo confitendi non potest Confessarius cognoscere, an Monialis penitens sit in occasione proxima peccandi (sicut fortè est) si quidem supponens hoc peccatum esse anti-

quum,

quum, supponet occasionem fuisse ablatam; ideoq; non monebit de hoc pœnitentem: & præterea imponet pro peccato recens facto leuiorem pœnitentiam, quàm si nosset illud de nouo fuisse commissum ab vltima confessione (vt de facto fieri solet in confessionibus generalibus) non obstat inquam; cùm Monialis penitens ex se possit occasionem peccati à se amouere; & rogare Confessarium, vt ipsi pro sua consolatione iniungat penitentiam maiorem, immò, & ex se spontè facere illam penitentiam, quam proportionatam iudicauit peccato de nouo commisso.

Quòd si hac occasione quæras, quid debeat facere Confessarius, si sciat Monialem penitentem commisisse aliquod peccatum, quod nec ex se, nec interrogata confitetur.

℟. Confessarium in tali casu, si certò sciat Monialem commisisse aliquod peccatum, & etiam euidenter sciat illam non fuisse illud confessam, cùm aliàs nullam habeat iustam causam illud reticendi, nec posse, nec debere illam absoluere. patet, quia non licet absoluere penitentem indispositum: talis autem est Monialis in præsenti casu. ita *Suar. D.32. de penit. sect.3. n.9. Henriq. l.6. c. 20. num.6. Fagund. præc.2. eccl. l.6. c.4. n.38. Io. de Lugo D.22. de pœnit. n. 21.* alijque communiter contra *Megalam 1.p. l.1. c.2. nu.12.* sustinentem, quòd, cùm possit contingere penitentem habere causam rationabilem (saltem in apprehensione) reticendi aliquod peccatum; potest Confessarius sæpè existimare penitentem negantem peccatum à se commissum, id negare ex causa rationabili, saltem putata, ideoque non interuenire defectum integritatis requisitæ formalem, sed solùm materialem quamquam hoc ipsum non negarent citati Doctores; sicque quò ad hoc non dissentit Megala, vt notauit Io. de Lugo.

QVÆRES XXX. Quid debeat facere Confessarius, si Monialem reperiat in præteritis confessionibus minùs integrè confessam fuisse, siue ex propria, siue ex aliorum Confessariorum incuria; v.g. non exprimendo numerum peccatorum mortalium, aut circumstantias mutantes speciem.

197 ℟. Distinguendo; vel Monialis est prudens, ac viuidioris ingenij, ita vt credi possit probabiliter ipsam, præmisso diligentiori examine, exactiùs confessuram esse propria peccata, ac suppleturam defectus commissos in præcedentibus confessionibus; & sic Confessarius debet illam dimittere, vt propriam conscientiam discutiat, postea reditura ad debitam confessionem faciendam (si quidem confessio differri possit absque nota infamiæ, ac periculo scandali; aliàs enim facere debet Confessarius, quod diximus *sup. q.24.*) vel Monialis est rudioris, ac hebetioris ingenij, ita vt, quantumcunq; millies remittatur ad examinandam conscientiam, non ideò meliùs sit se examinatura, aut exactiùs confessura, quàm si statim à Confessario prudenti debitè interrogetur; & tunc communiter non debet dimitti, vt se examinet, ac redeat; sed statim debet interrogari à Confessario, cuius auxilio ea exactiùs supplebit defectus commissos, quàm si millies se examinaret; Vnde notat Cardinalis de Lugo *sup. D.16. num.593.* excusari Confessarios, qui inuenientes penitentem minùs sufficienter præparatum, illum tamen non dimittunt, vt se præparet, ac diligenti præmisso examine redeat; sed potius illum statim interrogant, & quidem circa aliqua peccata, quorum penitens non meminerat ex improuiso, interrogant numerum, qui aliàs absque aliqua recognitione non nisi temerè, aut cum magna confusione videtur posse ex improuiso dici à penitente. Immo addit Io. de Lugo posse euenire, quòd Confessarius inueniat penitentem indigere generali confessione ob confessiones irritas præcedentes: & tamen persona sit talis, vt possit statim examinari, & audiri de tota vita; cùm non sit spes illam sibi relictam melius examen facturam esse, quàm illud, quod, iuuante Confessario, ibi facere poterit. Quod etiam approbat *Vasquez 3.par. q.93. art.3. d.7. num.5.* dicens rusticos, licèt inueniantur negligenter

examinati, non esse communiter dimittendos, vt se examinent, & redeant: quia de ijs præsumitur, licèt millies se examinent, non fore magis aptos, quàm si à Confessario breuiter interrogentur, ac examinentur.

198 Et certè (vt id obiter dicam) examen, ac interrogatio Confessarij debet fieri iuxta regulam prudentiæ, & quidem non metaphysicè, sed moraliter, & humano modo; ita vt Sacramentum non reddatur onerosum, sed sit facile remedium, & debili hominum conditioni accommodatum, provt à Christo fuit institutum. Quare Confessarius debet se accommodare pœnitenti, & notitiam peccatorum à singulis exquirere iuxta ipsorum capacitatem; subtiliorem, à subtilioribus, crassiorem à crassioribus, breuiorem ab infirmioribus, & minùs exactam ab eo, qui plura habet peccata, quam qui pauciora: & ratio est, quòd, cùm Sacramentum pœnitentiæ requirat solùm diligentiam moralem, ac examen humanum; & hoc sit illud, quod non gignit ex se fastidium, & tædium ipsius Sacramenti: sequitur minùs distinctam notitiam requirendam esse ab illo, qui ratione incapacitatis, aut morbi, aut multitudinis peccatorum, aut alia de causa difficiliùs potest exactiorem reddere notitiam. ita Cardin. de Lugo *sup. nu.* 594. qui in Epistola ad Lectorem posita in *tomo citat. de pœnit.* sequentem tradit doctrinam perpetuò Confessarijs retinendam; *Cæterum in hac potissimum materia* (idest in administrando pœnitentiæ Sacramento) *si in qua alia, Lectoris prudentia desideratur, vt non statim terreatur regulis quibusdam generalibus, quæ tradi solent: sed meminerit non omnia, quæ iuxta metaphysicam, & scolasticam disputationem vera significantur, debere eò ipso, aut posse in vniuersum ad praxim applicari; nam ad praxim huius Sacramenti considerandum non solùm est, quid vtcunque verum quasi in abstracto sit sed quid etiam moraliter, & humano modo fieri possit, & deceat: ita vt remedium hoc suauitate, ac dulcedine plenum non fiat sua difficultate impossibile, vel horrorem nimium ingeneret humanæ fragilitati.*

Addo mihi videri non improbabile Monialem, quæ aliquod peccatum confitetur vt dubium, si postea agnoscat fuisse certum, non teneri illud iterum confiteri: idque colligo ex *Cardinali de Lugo D.* 16. *de pœnit. num.* 92. attestante sic sensisse aliquos viros doctos, & maximè P. Richardum sacri palatij Magistrum: quamuis ipse Cardinalis pro sua singulari modestia dicat in hoc puncto se nolle quidquam definire, sed securiorem partem consulere. Probatur autem assertio ex doctrina, quam Doctores communiter tradunt; nimirum quòd, quando pœnitens confitetur numerum verisimilem (verb. grat. peieraui decies plus, minùsve;) si postea recordetur se peierasse duodecies, non tenetur id confiteri; cùm verba illa *plus, minùsve* ad minùs includant illa duo periuria. Vnde sic argui potest. Qui dicit se peierasse decies plùs, minùsve, non dicit, vt certum vndecimum periurium, sed vt dubium; & tamen, si postea recordetur se vndecim, vel duodecim vicibus peierasse, non tenetur dicere vt certum vndecimum illud periurium, quod priùs dixerat sub dubio: ergò, si etiam confessus fuisset sub dubio vnicum periurium, non deberet posteà certior factus illud fateri vt certum. cur enim magis vnum, quàm vndecimum debet confiteri; quando vtrumque dixit in æquali dubio, & postea de vtroq; æqualem habet certitudinem? ita Cardinalis, qui hoc ipso quòd ait se consulere securiorem partem (nimirum peccatum in tali casu iterum esse manifestandum, vt tradunt communiter DD. indicat item securam esse partem, quam nos amplectimur.

Sic existimo (& mecum sentit P. Zanettus vir doctissimus, ac proinde meritò non semel in hoc tractatu à me allegatus; etsi nullum ex sua modestia ediderit Librum) benè confiteri Monialem, quæ dubitans se ter detraxisse grauiter de Proximo, absolutè dicit Confessario se ter detraxisse, animo intendens se accusare de tribus detractionibus aliàs ritè confessis casu, quo re vera de nouo non commiserit tres illas detractiones; &, si postea deprehendat certè se de nouo commisisse

illas tres detractiones modo dicto confessus, non teneri illas iterum confiteri. Moueor, quòd Monialis sic confitens dicit verum, etiam quò ad cognitionis certitudinem ab ipsa habitæ de tribus vicibus detractionis à se factæ; & per illam loquendi formam Confessarius iam intellexit certitudinem hanc in priori confessione facta.

199 *QVo pacto Confessarius debeat supplere defectum à se commissum in confessione audita.*
200 *Tenetur monere pœnitentem de dicto defectu, si ad ipsum redeat confitendi causa, seruatis tamen seruandis: quod non concedit Filliucius.*
201 *Pœnitens, etsi credatur benè examinatus, interrogandus de ijs, quæ omittit.*
202 *Putat Sancius pœnitentem non debere interrogari de consuetudine peccandi; sed reijcitur communiter, & meritò.*
203 *Confessio Monialis surdæ, aut surdastræ qualiter audienda.*
204 *Afferuntur aliqua remedia contra scrupulos: ostenditur item non esse iterum confitendum peccatum confessum cum circunstantijs necessarijs, quòd, cùm verè sit mortale, à Confessario creditur esse solùm veniale, & hoc ipsum scitur à pœnitēte.*
205 *Traduntur remedia generalia contra peccata.*
206 *Confessiones inualidæ qualiter reualidandæ.*
207 *Quid si pœnitens sciat se fuisse confessum Confessario dormienti, aut distracto.*
208 *Pœnitentia Sacramentalis prudenter imponenda.*
209 *Notantur aliqua de impositione pœnitentiæ Sacramentalis.*
210 *Abstinentia à Communione Eucharistica iniungi potest per modum pœnitentiæ.*
211 *Item imponi possunt opera facienda pro defunctis, & quidem etiam grauia solùm sub veniali.*
212 *Qualis pœnitentia imponenda in mortis articulo: qualis famæ restitutio; & qualis retractatio doctrinæ falsæ: quid si hæc irrepsit in libro impresso.*
213 *Opera aliunde debita imponi possunt titulo pœnitentiæ.*
214 *Item, & opera per alium præstanda.*
215 *Pœnitentia Sacramentalis potest imponi, etiam post absolutionem, immò, & mutari post longum tempus: pœnitens ipse illam commutat in melius.*
216 *Confessarius in aliquibus casibus, loquitur cum pœnitente de auditis in confessione.*

QVÆRES XXXI. Qualiter debeat Confessarius supplere defectum ab ipso commissum in confessione Monialis pœnitentis.

199 ℟. Cum distinctione: vel defectus fuit commissus circa substantiam, & valorem Sacramenti, eò quòd absolutio collata sit absq; debita iurisdictione, aut necessaria dispositione pœnitentis; & sic Confessarius debet monere pœnitentem de commisso defectu (petita tamen priùs facultate loquendi de auditis in confessione) & quidem etiam cum suo graui damno, si cum culpa graui, ac mortali defectum illum commisit; constat quippe in alijs materijs, & præsertim in materia iustitiæ damnum illatum Proximo culpabiliter, strictiori obligatione debere reparari, quàm illud, quod inculpabiliter illatum est: vel defectus commissus est in damnum tertij, eò quòd non fuit præscripta pœnitenti debita restitutio, aut certè præscripta est indebita; tunc Confessarius tenetur monere pœnitentem; siue defectum commiserit positiuè, dicendo pœnitenti ipsum non teneri restituere; siue negatiuè, non præscribendo debitam restitutionem: non tamen cum magno incommodo, si absque graui culpa talem defectum modis prædictis commisit; quòd si commisit cum graui culpa, tenetur, etiam cum magno

gno incommodo, & quidem etiam de damno, siue positiuè, siue negatiuè in illud influxerit; cùm quilibet culpabiliter Proximum damnificans teneatur de damno, siue positiuè, siue negatiuè illud intulerit. Quod non procedit in casu, quo damnum inferatur absque graui culpa: cùm tunc obligatio reparandi damnum illatum sit minor; vtpote proueniens sine iniusta læsione, ac proinde non adstringat cùm graui incommodo: vel denique defectus commissus est solùm contra integritatem confessionis, non examinando, aut non interrogando sufficientem numerum, aut species, aut alias circunstantias necessariò explicandas: & tunc, si quidem Confessarius in tali defectu se habuit negatiuè, seu purè omissiuè, non tenetur monere pœnitentem extra confessionem; cùm præceptum integritatis confessionis directè non obliget Confessarium, sed ipsum penitentem; & alioqui Confessarius Iudicis officio fungens, vbi protulit sententiam absolutionis, iam functus sit munere suo, & ampliùs non teneatur interrogare. ac examinare penitentem:idq; siue culpabiliter, siue inculpabiliter omiserit interrogare, quòd si Confessarius positiuè fuit causa talis defectus, & quidem cum culpa graui (eò quod docuit v.g. non esse opus exprimere numerum peccatorum) tunc tenetur monere penitentem, si absque scandalo, aut graui detrimento id facere possit; & magis strictè, quàm quando sine culpa fuit in causa præfati defectus; qui enim est alteri causa violandi præceptum aliquod graue, violatione etiam materiali; debet, si commodè potest, monere de errore, vt ille præceptum non violet: immò etiam cum maiori incommodo, vt iam dictum est, si cum culpa graui Confessarius fuit in causa dicti defectus. ita *Io. de Lugo supra D.22. sect.3. per totam* alijs citatis. Non dissentiunt *Filliucius tract. 3. cap.12. quæst.7. & Diana par.2. tract.15. resol.7.* pro se adducens *Nugnum*, *& Reginaldum*, addentes Confessarium non teneri in casu proposito monere pœnitentem de restitutione facienda, quando positiuè in confessione ei non dixit restitutionem non esse faciendam, sed solum tacuit; quod ego aduerti in *Manuali tr.5. cap.12. num.65.*

An autem Confessarius monere debeat penitentem in ipsa confessione de defectu commisso in præcedenti confessione, si redeat ad confitendum.

200 ℞. *Io. de Lugo sup. n.77.* teneri; cùm iterum fiat iudex, & vt iudex ad sententiam legitimè proferendam debeat penitentem interrogare de ijs, quæ videt à penitente ommitti ex obliuione, aut ignorantia; quare, cùm sciat omitti ea, de quibus in præcedenti confessione debebat interrogare, consequenter, & debet interrogare de ijs, non tam ad supplendum defectum præcedentis confessionis, quàm ad procurandam integritatem præsentis confessionis, præmittendum examen requisitum ante absolutionem. ita Io. de Lugo; cùm alioqui *Filliuc. tract.7. num.374.* absolutè dicat, si ex defectu commisso in confessione non pendeat damnum tertij, Confessarium regulariter ad nihil teneri, nisi ad penitentiam sui defectus, si quidem fuit culpabilis.

QVÆRES XXXII. An Confessarius teneatur interrogare Monialem, si putet probabiliter illam satis diligenter examinasse suam conscientiam, & tamen omittat aliquid necessariò exprimendum.

201 ℞. Quòd, quamuis *Medina C. de confess. q. de confess. dimidiat. iteranda* in hoc sustineat partem negantem, & *Vasq.* ipse *sup. d.7. nu.2.* dicat huiusmodi sententiam non facilè conuinci posse falsitatis, immò indicet illam esse probabilem, cùm contrariam solùm probabiliorem esse dicat: nihilominùs communis Doctorum sententia est, quam sequitur *Suar. D.32. de pœnit. sect.3. n.7.* ex Magistro S. Thom. Sylu. S.Anton. Ang. Nau. & Cano, videlicet Confessarium teneri interrogare penitentem circa peccata, quæ non confitetur, si rationabiliter credat eum omittere aliquod peccatum ex obliuione, aut inaduertentia: idque etsi aliàs probabiliter putet cum propriam examinasse conscientiam ea diligentia,

tia, qua tenebatur. Ratio responsionis est, quòd Confessarius in foro Sacramentali est Iudex, & vt talis debet proferre sententiam absolutoriam: ad quod vtique opus est, vt plenè cognoscatur totus status conscientiæ pęnitentis; cùm sententiam ferre debeat non solùm circa peccata, quæ audit, sed circa personam pęnitentis, quam absoluens Sacramentaliter iudicat debere reconciliari cum Deo; sicque necessariò cognoscere debeat, num pęnitens in se habeat aliquid, quod obstet dictæ reconciliationi; vnde dicitur in *cap. omnis vtriusque sexus de pœnit. & remiss. Sit Sacerdos discretus, & cautus more periti Medici diligenter inquirens peccatorum circunstantias*: iudicium namque prudens semper prærequirit plenam informationem, & examen testium circa ea, quæ spectant ad sententiam proferendam.

Vtrùm verò Monialis interrogata à Confessario de consuetudine peccandi præterita, teneatur respondere, manifestando se in alijs confessionibus idem peccatum fuisse confessam, sed absque vlla emendatione.

202 ℞. *Sancius in selectis D.9.* non teneri, immò posse licitè æquiuocando negare se habuisse talem consuetudinem: probatq; quia nemo tenetur bis idem peccatum confiteri, saltem quando non est reseruatum; teneretur autem Monialis idem peccatum bis confiteri, si interrogata de præterita consuetudine peccandi teneretur respondere, vt patet. Verùm dissentiunt communiter DD. apud Ioannem de Lugo *supra D.* 14. *num.* 172. dicentem doctrinam istam Sancij esse contra omnes Theologos, & contrariam tum praxi Ecclesiæ, tum fini, ad quem institutum est Sacramentum Pęnitentiæ, & ratio est, quòd, cùm Confessarius sit iudex, & medicus; habet ius requirendi illa quorum notitia necessaria est ad vtilem correctionem pęnitentis, aut certè ad imponendam debitam pęnitentiam: huiusmodi verò est præterita consuetudo peccandi; vt indè cognoscat Confessarius, quæ medicina pęnitenti debeat hìc, & nunc applicari, & an egeat dilatione absolutionis, vt hoc tandem modo curetur. Præterquàmquòd hoc non est cogere pęnitentem ad confitenda bis eadem peccata: cùm in posteriori confessione non subijciat pro materia confessionis consuetudinem præteritam, nec de ea se accuset; sed illam solùm explicet indirectè ad explicandum proprium statum, ac præsentem indigentiam; quo pacto non est nouum pęnitentem interdum obligari ad declaranda iterum peccata, quæ priùs erat confessus; vt constat in viro coniugato, qui, petens debitum à propria vxore, postquam carnaliter cognouit consanguineam eiusdem suæ vxoris, peccat, & ad tale peccatum confitendum debet explicare suum incæstum præteritum, quem iam fuerat confessus.

QVÆRES XXXIII. Qualiter debeat se gerere Confesarius in audienda confessione Monialis surdæ, aut surdastræ.

203 ℞. Debere illius confessionem audire in loco aliquo remotiori, eam præcisè interrogando de purè necessarijs in peccatis mortalibus: idque siue interrogando altiori voce, si solùm sit surdastra; siue interrogando nutibus, aut gestibus, si sit simpliciter surda; nisi fortè Monialis spontè eligeret confiteri ex scripto (ad quod vtiq; non tenetur, vt benè ostendit *Diana part.5. tract.6. resol.*4.) quo casu posset Confesarius, etiam ipse ex scripto interrogare, si ea in confessione omitteret aliquid necesariò exprimendum; v.g. circumstantiam mutantem speciem, aut numerum peccatorum. Quod autem spectat ad impositionem debitæ pęnitentiæ, si constet Confesario, Monialis præfatæ confessiones esse vniformes; posset ei assignare determinatam aliquam pęnitentiam in vnaquaque confessione implendam. qua de re *Posseu. de offic. Cur. c.7. n.*15. *& Diana supr. resol.*5.

QVÆRES XXXIV. Qua ratione procedere debeat Confesarius cum Moniali vehementer vexata à scrupulis.

204 ℞. Debere procedere ea ratione, qua ostendimus in *tract. de obligat. lib.*4. *cap.*3.

 *sect.*1.

sect. 1. *quæst.* 35. hic aliqua principaliora, ac efficaciora remedia breuiter indicauimus: 1. ergò assuescat Monialis scrupulosa, ex consilio Confessarij animosè repellere surgentes scrupulos, sibi certò persuadens eos immitti à diabolo ad spiritualem ipsius perniciem: 2. constanter agat contra ipsos scrupulos certa, quòd, sicut timens transire super aliqua trabe, aut saxo pendente, alijs absque vllo timore transeuntibus, vbi semel, iterum, ac tertiò transit, metum omnem deponit; sic agens audacter contra scrupulos, si sæpiùs id faciat, percipit se tandem nullo modo moueri ijs, quibus antea terrebatur: 3. curet in suis dubijs ea practicè deponere, tutiorem etiam partem omittendo, semperque amplectendo partem sibi magis fauorabilem; idque saltem per principia generalia (dicendo v. g. si certò scirem hoc esse peccatum mortale, non facerem: si mihi constaret me conscientiam habere oneratam peccato aliquo m. non communicarem, &c.) 4. sibi persuadeat, quòd, si de consilio Confessarij mittat confiteri aliqua, quæ dubitat esse peccata, ea verè ipsi remittuntur indirectè per absolutionem Sacramentalem, etiamsi verè essent peccata grauia, dummodò generaliter de illis doleat, ideoque non esse opus, vt ea iterum confiteatur; non secùs ac per absolutionem remittuntur peccata inculpabiliter oblita: 5. credat certò, quòd si det aditum scrupulis, se exponit periculo committendi ex conscientia erronea peccata longè grauiora, quàm sint ea, de quibus hìc, & nunc insurgunt scrupuli: 6. existimet se non consensisse in peccatum, nec omisisse in confessione hoc, aut illud peccatum, nisi iuraret rem ita se habere; & quidem statim, absque vlla indagatione. qui vult, consulat *Reginaldum l.* 2. *cap.* 9. *Layman l.* 1. *tract.* 1. *cap.* 6. *Filliucium tractat.* 21. *cap.* 4. *quæst.* 15. *Sanch. l.* 1. *moral. cap.* 10. *num.* 82., *& seqq. Bonacinam D.* 2. *de legibus quæst.* 4. *p.* 8., *& Azorium tom.* 1. *l.* 2. *cap.* 20. *quæst. vlt.* vbi docet Confessarium non debere admittere pœnitentem scrupulosum frequenter, & in plurimum; immò potius illum repellere, ac verbis asperioribus exterrere; aliàs enim numquam scrupulorum fontes exhauriet.

Quòd si quæras, an Monialis confitens suum peccatum cum omnibus circumstantijs necessarijs teneatur illud iterum confiteri, si ei constet Confessarium ex falsa apprehensione fundata in natura scrupulosa ipsius Monialis putasse peccatum illud non esse mortale, cùm verè esset, & id certò sciat etiam Monialis.

℞. Non teneri; & probatur ex doctrina, quam in simili casu tradit *Sanchez l.* 1. *moral. cap.* 10. *num.* 69. *ex Corduba*; nimirum non esse iterum confitendum peccatum quod quis integrè confessus est, dubitans tamen vna cum Confessario, an illud esset mortale; etsi postea alteruter doctior factus aut alijs consultis, agnoscat illud esse mortale. cùm enim in confessione iam facta peccatum plenè fuerit detectum, nec noua circunstantia explicanda occurrat; & alioqui non sit necessarium pœnitentem, aut Confessarium scire determinatè peccatum detectum esse mortale (siquidem in omnibus id scire est impossibile) non apparet, quo titulo repetit debeat ista confessio: quæ ratio vtiq; probat intentum in casu hìc proposito, vt facilè constabit consideranti.

Dices, quid si Monialis extremè scrupulosa, quæ quidquid facit, loquitur, aut cogitat, ex conscientia erronea apprehendit plerumque esse peccatum mortale; post plures Confessiones generales factas cum extrema, & sui, & Confessariorum defatigatione, protestetur Confessario certo scire se omninò indigere plures Confessiones inualidas repetere: potest ne Confessarius ei prohibere ne dictas confessiones repetat; etsi probabiliter possit dubitare illas verè fuisse inualidas ex conscientia erronea?

℞. Videri posse, ipsi persuadendo non esse vllo modo necessariam talem repetitionem, eique præcipiendo, vt omninò acquiescat ipsius consilio. Moueor, quod iuxtà *Coninchum D.* 7. *de sacrament. num.* 67. *& Layman l.* 1. *tract.* 1. *cap.* 6. *num.* 2. fideles excusantur ab integritate materiali confessionis ob difficultates

mino-

minores ijs, quibus se exponit Monialis in præsenti casu: cuiusmodi est periculum hærendi perpetuò in suis scrupulis, & anxietatibus, ac incurrendi alia plura, & grauissima mala tam animæ, quàm corporis. Vnde sic argumentor: eatenùs Monialis tenetur in hoc casu repetere dictas confessiones, quatenùs tenetur ad integritatem materialem confessionis: at non tenetur ad talem integritatem iuxtà doctrinam *Coninchi*, & *Laymani* (quam sustinent etiam alij graues Doctores) cùm inde ei immineant grauissima mala; ergò non tenetur repetere dictas confessiones: præterquàmquod repetitio hæc respectu Confessarij esset onus omninò intolerabile. In hoc ergò casu curandum est, vt Monialis elicito actu contritionis, de omnibus ijs peccatis, quorum confessiones putat se teneri repetere, de illis coram Confessario se accuset in genere, & confidens infinitæ Dei misericordiæ acquiescat: certò sibi persuadens se non teneri quò ad hoc ad quidquam aliud. ita ego sentio, & meum sensum approbauit P. Zanettus vir doctissimus, immò & hanc doctrinam non semel practicaui.

QVÆRES XXXV. Quæ remedia possit, & debeat Confessarius tradere Monialibus pœnitentibus ad vitanda peccata, quibus eæ magis sunt obnoxiæ.

205 ℞. Posse, & debere tradere sequentia, prout ex confessione vniuscuiusq; illarum cognoscit eas indigere; nimirum contra superbiam, vt sæpius attendant ad propriam vtilitatem, ac defectus animæ, corporis, ac exteriores: vt obseruent meliores se, & maximè Christum dicentem: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde:* vt considerent superborum seruitutem, & ignominiam eorum, qui per superbiam decidunt à dignitate filiorum Dei, & fiunt dæmonis mancipia: vt versentur cum humilibus, ac modestis: vt in vestitu, habitatione, alijsque externis operationibus se se, quantùm fert decentia status cuiusque demittant.

Contra Vanam gloriam, vt suas dotes naturales quam maximè occultent: vt reflectant ad proprios defectus: vt de se ipsis humillimè sentiant, & loquantur: vt honorem, & laudem oblatam statim Deo offerant, extenuando verbis ea, quæ in ipsis commendantur, ac suspiciuntur.

Contra Auaritiam, vt affectu relinquant omnia, cùm per votum paupertatis omnia effectu reliquerint; vt sæpius meminerint eò molestiorem, ac grauiorem esse mortem ijs, qui plura habent relinquenda; ideoque expedire, vt ante mortem præsentis sæculis bonis omninò emoriamur: vt cogitent, quanta fuerit paupertas Christi, qui non habebat, vbi caput suum reclinaret: vt se totas committant Deo, memores vel ipsos passerculos ab eo copiosissimè ali: vt suspiciant bona cælestia; eorumque acquisitioni inhient.

Contra Luxuriam, vt fugiant conspectum, & multò magis familiaritatem eam, quæ ad libidinem accendit: vt recedant à conuictu eorum, qui suo prauo exemplo excitant ad turpia: vt vitent otium, & semper vacent honestis exercitijs: vt non nutriant corpus delicatè, sed potiùs ament abstinentiam: vt statim repellant malas cogitationes, & sensus custodiant: vt carnem doment flagris, cilicijs, & alijs macerationibus, præsertim vrgente carnis tentatione: vt, inualescente carnis tentatione, occultè muniant se signo Crucis, inclament deuotè nomen Iesu, & Mariæ, renouent votum religiosæ castitatis, Deique opem enixè implorent, adhibita pia aliqua oratione: qualis est, *Deus in adiutorium meum intende; Cor mundum crea in me Deus; Domine vim patior, responde pro me*; & similes.

Contra Iram, vt parent se ad tolerenda ea omnia, quæ solent incitare ad iram: vt intelligant iniuriam non nocere patienti, sed potius inferenti: vt recolant, quàm patienter, ac benignè Deus sustinuerit ipsarum grauissima peccata: vt saltem linguam linguam comprimant, iramque in pectore accensam extinguant: vt mentem diuertant ab iniuria accepta; & se conuertant ad aliud quippiam agen-

dum: vt meminerint maiorem molestiam se aliàs percepisse ex verbis offensiuis contra aliàs sorores prolatis, quàm si iniuriam sibi illatam patienter dissimulassent.

Contra Inuidiam, vt non ament terrena: vt attentiùs recogitent ex eò quòd alia Soror careret bono, quod ipsæ ei inuident, non ideo illas meliùs habituras, & consequenter nullam omninò vtilitatem percipi ex inuidia, vt considerent ea, quæ possunt iuuare, & accendere ad charitatem fouendam.

Contra Odium alterius, vt benefaciant ijs, in quos naturalem sentiunt auersionem, ijsque libenter inseruiant; vt illis se se spontaneè submittant; vt exurgente motu interioris auersionis Deum positiuè pro illis orent, fausta quæque ipsis deprecantes; vt maiori affabilitate cum ijs tractent, curentque eorum beneuolentiam sibi conciliare.

Contra Gulam, vt vitent ciborum suauitatem, varietatem, ac condimenta, vt benè percipiant delectationem consurgentem ex gula non esse propriam hominum, sed bestiarum rationis expertium; vt diligentiùs perpendant damna tum spiritualia, tum corporalia prouenientia ex inordinatu appetitu gulæ.

Contra Accidiam, vt crebrò recolant innumera Dei beneficia, quorum recordatione se excitent ad illum amandum, eique quàm studiosissimè inseruiendum: vt frequenter meminerint propinquæ mortis tempus benè merendi omninò auferentis: vt eligant certum aliquod genus exercitiorum, quibus vacent: vt sæpè recordentur, quantùm ipsimet sæculares laborent pro acquirendis, & conseruandis temporalibus bonis, quæ per mortem prorsus relinqui debent: vt assiduè meditentur, quot, & quantos labores perpessi sint Sancti ad comparandam cælestem gloriam.

Hæc, aut alia similia remedia tradere potest, & debet prudens, ac sollicitus Confessarius Monialibus pœnitentibus iuxtà spiritualem vniuscuiusque illarum indigentiam ex ipsarum confessione perspectam.

QVÆRES XXXVI. Quo modo procedere debeat Confessarius cum Moniali pœnitente, quæ fortè indigeat repetere nonnullas confessiones.

206 ℞. Cum distinctione: vel Confessarius, coram quo repeti debent confessione, est ille idem, cui factæ sunt dictæ confessiones nullæ, & recordatur status pœnitentis, saltem in confuso, & in genere: vel est alius; aut certè, si est idem, nullo modo recordatur status pœnitentis, neque in confuso. Si primum, debet Confessarius curare, vt Monialis distinctè confiteatur peccata, quæ fortè omisit confiteri ex verecundia, reliqua in genere confitendo sub his, aut alijs similibus verbis: *Confiteor tibi etiam omnia peccata, quæ tibi ipsi confessa sum his duobus postremis mensibus v.g.* sic enim Confessarius acquirit sufficientem notitiam status pęnitentis, ita vt possit de ipsa iudicare; quod certè non procederet, si ille, neq; in confuso recordaretur status pœnitentis: vnde tunc teneretur Monialis singula peccata, etiam præcedentium illarum confessionum inualidarum, explicare; cùm tales confessiones perindè se habeant, ac si non essent factæ. Si secundum, debet Confessarius adstringere Monialem ad repetenda distinctè omnia peccata explicata in præteritis illis confessionibus: idque ob rationem modò adductam; quæ proportionaliter militat etiam in præsenti casu. ita *Suarez D.* 22. *de pœnitent. sect.*6. *Coninc. D.* 7. *de Sacrament. num.*109. *& D.*10. *numer.*102. *Reginald. lib.*8. *num.*33. alijque, quos citat, & sequitur *Bonacina D.*5. *de Sacram. quæst.* 5. *sect.*2. *part.*3. *num.*16. contra *Medinam q.*24. *de confess.* & alios asserentes in casu, quo pœnitens confiteatur eidem Sacerdoti, non esse opus, vt distinctè explicet singula peccata expressa in confessionibus, quas modò repetit, etiamsi Confessarius, neque in genere recordetur status illius. Addo ex *Io. de Lugo D.* 16. *de pœnit. num.*599. & alijs, quos refert, & sequitur *Diana p.* 3. *tract.*4. *resolut.* 108. quòd, si quis ante annos 10. v. g. tacuit culpabiliter peccatum m. & postea

in

in alijs confessionibus intermedijs illius oblitus est: quando deinde Confessarius repetit vitium illius confessionis præteritæ, non debet obligare pœnitentem ad repetendas omnes confessiones intermedias bona fide factas, sed illam solam, in qua commissus fuit ille defectus: siquidem aliæ omnes confessiones potuerunt esse validæ, ac fructuosæ, dum pœnitens non recordaretur sacrilegij commissi. Quòd, idem, ait *Io. de Lugo num.*611. procedere, etiam in euentu, quo pœnitens omisisset confiteri aliquod peccatum m. ex ignorantia culpabili solùm venialiter; cùm talis culpa v. impedire non potuerit valorem, ac effectum præteritæ absolutionis; quæ sunt benè notanda Confessarijs.

207 Quòd si Monialis post absolutionem sibi à Confessario datam aduertat ipsum Confessarium aliquod, aut aliqua peccata non intellexisse ob somnum, vel distractionem; nescit tamen, quod fuerit illud peccatum; quidem constet illum ita dormisse, vt prudenter dubitari possit de singulis peccatis, an hoc peccatum audierit; debet tota confessio reiterari: si verò de singulis non possit ita dubitari, sed ad summum de aliquo in communi; non est obligatio reiterandi totam confessionem, sed solùm confitendi peccatum illud in communi. sic *Io. de Lugo num.*607. addens *num.*609. quòd si pœnitens sciat se aliquando in vita fecisse confessionem menstruam irritam ex defectu potestatis in Confessario, non ideò reiterare debet omnes confessiones totius vitæ; cùm verè non adsit dubium mortale de singulis in particulari: sed sufficit ipsum se accusare de peccatis in ea confessione manifestatis, non quidem distinctè, sed in communi; quod indicat ipsemet Io. de Lugo; dum loquens de præfatis peccatis ait, *quæ non potest determinare*. Quæ doctrina locum proportionaliter haberet in casu, quo pœnitens sciret in sua generali confessione vnum peccatum non fuisse a Confessario auditum propter somnum; nesciens tamen, quod esset illud peccatum; tunc enim non debet repetere omnia peccata; cùm in tanta multitudine de singulis nequeat prudenter dubitare: secùs, si euenisset id in confessione breui: nam tunc teneretur iterum confiteri singula peccata tunc confessa; cùm de illis singulis prudenter dubitari possit, an fuerint audita à Confessario.

QVÆRES XXXVII. Qualiter debeat se gerere Confessarius Monialium in imponenda pœnitentia sacramentali.

208 ℟. Quod, quamuis in *Concilio Trid. sess.*14. *c.*8. dicatur debere Sacerdotes domini, quantùm spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere: ne, si fortè peccatis conniueant, & indulgentius cum pœnitentibus agant; leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Confessarius tamen debet diligenter cauare, ne imponat pœnitentiam adeò grauem, vt pœnitens illam omittat cum animæ suæ præiudicio; sicque eius grauitatem debet temperare cum lenitate, vt neque nimis rigida, neque nimis facilis videatur, vnde fit, vt, pœnitente dicente, se nolle facere, nisi paruam pœnitentiam; possit, & debeat Confessarius ei in hoc morem gerere: cùm sit non solùm iudex, sed etiam Medicus, & vt Medicus debeat attendere ad debilitatem infirmi. ita *Regin. l.*37. *ex Henriq l.*5. *c.*20. §.5. *lit. Q.* monens, quòd si pœnitens propriam imbecillitatem exponat Confessario, & præsumatur ob debilitatem corporis, aut animi, spiritusque tempore non impleturus pœnitentiam congruam; debet ea illi iniungi, quam libenter admittet, etsi esset vnum *Pater*, & *Aue*, aliud ve modicum; addito quòd alia bona, quæ fecerit, aut mala, quæ pertulerit patienter, offerat Deo in debita suorum peccatorum satisfactionem.

Placet hoc loco àduertere quod notat *Diana par.*9. *tr.*7 *res.*54. ex *Leandro*, & *Amico*; vi verborum illorum, quæ adduntur in absolutione Sacramentali. *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris, &c.* fieri, vt omnia bona, quæ pœnitens postea faciet, & mala, quæ patienter sustinebit, operentur ex opere operato ipsi pœni-

pænitenti: quippe quæ virtute clauium eleuantur ad operandum ex meritis Christi vltra id, quod operarentur ex sola ipsorum intrinseca bonitate: idque ex intentione Confessarij absoluentis, qui cum virtute clauium possit eleuare omnia bona opera penitentis, ad hoc vt operentur ex meritis Christi supra proprium valorem ipsorum; verbis illis intentione hac prolatis omnia bona opera penitentis eleuat ad operandum effectum vltra proprium valorem, ex opere operato meritorum Christi: & hoc, licet Confessarius expresse id non dicat pœnitenti; dummodo præfatam habeat intentionem; cum in hac re non requiratur notitia, ac expressa acceptatio penitentis, sed sufficiat sola intentio Confessarij, vt dicta bona opera operentur tamquam pars Sacramenti ex Christi meritis. Vnde infert *Diana* omnia bona opera in penitentiam iniuncta modo dicto, etsi in peccato mortali facta, operari ex opere operato meritorum Christi remissionem penæ temporalis relictæ ex peccatis Sacramentaliter remissis; & probat ex eo quod, cum vim hanc habeant opera explicitè iniuncta in pœnitentiam, eamdem vim habebunt & ea, quæ modo dicto imponuntur ex intentione Confessarij; cùm non minus hæc, quam illa ex meritis Christi vim suam habeant; quæ merita sicut non amittunt valorem suum per peccatum penitentis, sic virtutem suam communicant operibis in penitentiam iniunctis tanquam pars integralis Sacramenti; & sicut homo existens in peccato est capax remissionis penæ debitæ peccatis remissis, eiusque peccatis non extinguuntur merita Christi; ita non est, cur hunc effectum denegemus pœnitentiæ Sacramentali etiam in peccato factæ. ita *Diana* pro se citans *Vuigers* contra *Cardinalem de Lugo*, *Tannerum*, *Coninchum*, *& Castrum Palaum*, ab ipso *Diana* relatos; qui benè notat ex *Leand.* quod licet Confessarius verbis illis *quidquid boni feceris, &c.* non astringat penitentem ad bona opera agenda, saltem in particulari, facit tamen, vt quæ ille egerit, ipsi cedant in penitentiam Sacramentalem.

209 Accedit, quòd penitenti disposito ad maiorem penitentiam recipiendam maior potest imponi iuxta qualitatem peccatorum confessorum: cùm hoc sit magis conforme menti Concilij Trident. superiùs allegati, & aliàs satisfactio sacramentalis sit longè maioris meriti. præterea concedi potest penitenti, vt penitentiam iniunctam redimat aliqua alia (v.g. ieiunia eleemosynis) quædam etiam relinqui possunt eius arbitrio, vt eligat in satisfactionem suorum peccatorum, quæ maluerit: denique leuior pœnitentia imponi potest ei, qui ostendit signa magnæ contritionis, aut certè est lucraturus aliquam indulgentiam, maximè plenariam. qua de re plura *Regin. sup. cap.* 4. *&* 5. qui benè notat ad imponendam iustam, seu quantam, & qualem oportet, pœnitentiam, requiri tum impulsum Spiritus S. tum considerationem peccatoris, peccati, & finis, qui est salus animæ.

Dubium modò est, an Confessarius possit imponere Moniali in penitentiam, vt aliquot diebus abstinet à communione.

210 ℞. Quòd, cùm frequens vsus Communionis non sit res ita determinatè bona, vt non possit interdum, & in aliquibus circumstantijs melius esse abstinere, quàm accedere, estò quis non habeat conscientiam peccati mort. vt eruditè probat *Io. de Lugo D.* 17. *de Euchar. sect.* 3. & alioqui Confessarius imponere possit in penitentiam opera honesta, ac virtutum, absolutè loquendo, non repugnat Confessarium præcipere penitenti, vt abstineat tali die à Communione: quando scilicet constet ex præsenti statu penitentis meliùs esse abstinere, quàm accedere; dummodo tamen talis omissio Communionis non sit alijs occasio iudicandi, quòd à Confessario iniuncta fuerit in penitentiam, ita *Io. de Lugo D.* 25. *de pœnit. num.* 65. contra *Sancium in selectis D.* 33. monens tamen regulariter non expedire eiusmodi penitentiam imponere; addensque *num.* 66. contra eundem *Sancium sup. D.* 30. non solùm Confessarium posse imponere in penitentiam

tum.

sumptionem Eucharistiæ, sed etiam pęnitentem teneri illam acceptare: cùm falsum sit, quòd supponit Sancius, pęnitentem non posse obligari ad acceptandum opus, quod impleri debeat in statu gratiæ; nihil enim magis commune est, quàm imponere pro pęnitentia frequentiam confessionis menstruæ v. g. cùm tamen sit certum non posse Sacramentum pęnitentiæ recipi, nisi in statu gratiæ, saltem in vltimo instanti, in quo completè suscipitur Sacramentorum.

An autem liceat imponere in pęnitentiam sacramentalem opera facienda pro Animabus purgatorij.

211 ℞. Non apparere, cur id non liceat; quamuis enim pęnitentia imponatur pęnitenti ad ipsum puniendum: id tamen verè consequitur in præsenti casu, cùm non minùs puniatur pęnitens pro defuncto ieiunans, aut dans eleemosynam, immò magis: quippe sic non solum priuatur cibo, aut pecunia, sed etiam satisfactione sibi respondente ex opere operantis; interim sibi retenta satisfactione respondente ex opere operantis; interim sibi retenta satisfactione respondente ex opere operato. ita *Io. de Lugo sup. num.64.* contra *Vegam tom. 2. sum. c.64. casu. 4.* & *Sancium sup. D.16. num.1.* addens *num.59.* quòd, cùm Confessarius imponat pęnitentiam in persona Dei, & iuxta institutionem Sacramenti pęnitentiæ, cuius vim non potest ipse Minister temperare; non potest Confessarius pęnitenti imponere grauem pęnitentiam sub veniali, sed iuxta capacitatem materiæ, quæ iniungitur in pęnitentiam. Nobiscum sentit *Diana par.9.tr.7.res.57.* cum *Marchantio*, *Amico*, & *Castro Palao* id inde probans quod, licet Sacramentum Pęnitentiæ institutum sit ad delenda peccata pęnitentis tam quo ad culpam, quam quo ad penam, non ideo inde infertur orationes pro animabus purgatorij applicandas non posse habere effectum in ipso pęnitente: in eo enim habent effectum ex opere operato, ac virtute Sacramenti, qui effectus communicari nequit a pœnitente animabus purgatorij; estò illis communicet satisfactionem dictis orationibus respondentem, quatenus ab eo procedunt; qui effectus satisfactionis, quem dictæ orationes habent, quatenus sunt iniunctæ à Confessario, & fiunt pars Sacramenti Pœnitentiæ.

Quod si quæras, an, & qualis pœnitentia imponi debeat pœnitenti constituto in articulo mortis.

212 ℞. Non debere imponi pęnitentiam magnam, externam, & mox implendam, sed potius in tali casu excitandum esse pęnitentem ad interiorem contritionem, quàm fieri potest, maximam; ei proponendo non tam penas inferni, quàm spem misericordiæ Christi pro ipso crucifixi: necnon monendum esse, vt iubeat fieri de bonis suis congruas eleemosinas, & Missas celebrari, rogetque amicos, si quos præsto habet, vt precibus, & alijs bonis operibus ipsi ferant opem ad dignam pęnitentiam pro suis peccatis peragendam. ita *Regin. sup. num.41.* ex Nau. Palud. & S. Antonino monens cum Hostiensi pęnitenti in articulo mortis posito significandum esse, quæ pęnitentia ei imponi deberet, si benè valeret, quamque teneatur implere, si conualescat: quod satis apertè significatur in *c. ab infirmis 26. q.7.* ijs verbis, *A quo periculo, si diuinitus ereptus conualuerit, impositum sibi à Sacerdote pœnitentiæ modum diligenter obseruet.*

Qualiter autem debeat se gerere Confessarius cum Moniali proxima morti, quam inuenit teneri restituere famam proximi grauissimè læsam, aut retractare doctrinam falsam ad mores spectantem apud aliquot sæculares.

℞. Debere Monialem adstringere, vt conuenienti modo famam ablatam restituat per ipsum Confessarium, aut aliam idoneam personam; & ad aliud non teneri: idemque procedere de retractatione doctrinæ illius falsæ, si scienter, aut ex ignorantia grauiter culpabili doctrinam illam docuit: secùs, si bona fide, aut inaduertenter: tunc enim cum teneatur ex sola charitate, puto Monialem de rigore non teneri retractare per Confessarium modo dicto doctrinam illam.

Addo

Addo obiter ex dictis *tr.5. cap.12. nu.63.* quod si in codice aliquo impresso inaduertenter irrepsit aliquis error, qui debeat corrigi; si breui codex est reimprimendus, sufficit Authorem illius corrigere præfatum errorem in noua editione mox futura, nec teneri illum corrigere in exemplaribus prioris editionis apud ipsum, aut alios ipsi notos existentibus; & hoc, licet id ipsum commodè præstare posset. Moueor, quod, cum præfatus Author in hoc casu non peccauerit, non tenetur ad diligentiam extraordinariam non leuia in commoda secum afferentem; inter quæ esset erubescentia proueniens Authori, siue moneret de errore coram, siue per literas: præterquam quod non est periculum morale alicuius damni, quod interim Proximo obueniat (cum occurrente casu practicandi doctrinam illam ex errore traditam ipsemet Author possit consuli, antequam ea practicetur; & si id non fiat, fit per accidens) & alioqui charitas proximi non obligat cum tanto incommodo. Confirmatur ex ipso vsu Authorum libros edentium, qui in casu proposito non adhibent diligentiam illam extraordinariam; & si qui adhibent, id faciunt ad bene esse, non autem ex necessitate.

Dubitari hìc etiam potest, an Confessarius possit imponere in pænitentiam opera aliàs debita ex præcepto.

113 ℞. Posse, immò & interdum expedire, vt id faciat, attenta infirmitate, ac dispositione pænitentis; cùm enim opus præcepti sit satisfactorium, adeoque per illud possit perfici Sacramentum, vi cuius dictum opus eleuetur vt satisfactio euadat Sacramentalis: non apparet, cur vigore clauium dictum opus non possit iniungi in pænitentia, quamuis regulariter non fiat immò nec fieri debeat; vnde fit, vt, Confessario imponente aliqua ieiunia in pænitentiam, non satisfiat regulariter per ieiunia aliunde debita, sed per ieiunia supererogationis; nisi ex occurrentibus circumstantijs oppositum colligatur de mente ipsius Confessarij. ita *Laym. l 5. tract.6. c. 15. nu.10. Fagund. præced.2. eccles. l.9. c. 5. num.8. Turrian. D.37. de pœnit. d.2. Io. de Lugo D.25. de pœnit. n.67.* alijque quos citat, & sequitur *Dian. p.3. tract.4. resol.84. & p.4. tractat.4. resol.241.* vbi notat ex Mercero, quòd, sicut implens opus aliàs debitum (v.g. ex præcepto Ecclesiæ) & à Confessario iniunctum in pænitentiam duplicem reportat fructum, vnum ratione operis præcisè considerati, ac præcepti; alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex vi potestatis clauium: sic præfatum opus omittens facit duplex peccatum; siquidem, (vt benè aduertit Io. de Lugo) præceptum Ecclesiæ illud opus, v.g. ieiunium, constituit in specie temperantiæ; præceptum verò Confessarij intendit virtutem pęnitentiæ; sicque peccata dictis virtutibus opposita erunt diuersa.

114 Addit *Diana citata resol.241.* alijs citatis quòd, sicut Confessarius in pęnitentiam Sacramentalem imponere potest opus internum; quippe quod est sensibile, sin minùs per se, per accidens quatenus imponitur, & acceptatur cum opere externo: sic, & potest iniungere opera implenda per alium: cùm vnus possit satisfacere pro alio quò ad pœnam temporalem relictam post remissionem peccati, & aliàs obligatio implendi pœnitentiam Sacramentalem oriatur ex voluntate ipsius Confessarij.

Vtrùm verò Confessarius imponere possit pœnitentiam Moniali pœnitenti, etiam post absolutionem impertitam.

115 ℞. Posse; quamuis vsus obtinuerit, vt id fiant ante absolutionem, sicque regulariter faciendum videatur. ita *Diana p.3. tr.4. resol. 136. & p.5. tract.13. resol.36.* patetq; tum ex *cap. fin. de censib. in fin.* tum quia, si quid obstat, maximè obstat obligatio sigilli Sacramentalis. at hæc non obstat, cùm in hoc nulla interueniat violatio sigilli; si quidem moraliter non censetur fieri extra Sacramentum, quod statim fit post absolutionem Sacramentalem.

Monet deniq; *Diana p.3. tr.4. res.53.* quod, quamuis Sanchez, Regin. Henriq.

219. Coninch. & Sancius sustineant pœnitentem non posse propria auctoritate commutare pœnitentiam à Confessario datam in opus euidenter melius; opposita tamen sententiam videtur probabilis, eamq; de facto sustinent Portellus, & Villalobos relati ab ipso Diana, illam inde probantes à simili; quòd, sicut vouens propria auctoritate votum potest commutare in rem euidenter meliorem, sic pœnitens poterit propria auctoritate pœnitentiam impositam commutare in opus euidenter meliùs; cùm sit eadem ratio de obligatione ex voto, ac de obligatione proueniente ex præcepto Confessarij: præterquamquòd in tali casu pœnitens non exercet actum iudicij ac iurisdictionis, sed abundantiùs implet præceptum impositum à Confessario.

QVÆRES XXXVIII. An, & quibus casibus possit Confessarius loqui cum Monialibus de auditis in confessione.

216 ℞. Posse in aliquibus casibus: & quidem 1. de licentia pœnitentis formali, ac expressa, necnon libera, ac spontanea; 2. si in præsenti confessione Monialis subijciat peccatum aliquod, etiam in præterita confessione manifestatum: Confessarius enim ad benè curandum pœnitentem debet attendere peccata, etiam præterita, quæ vel sunt circumstantiæ præsentium, vel indicant passionem vehementem, aut aliquid aliud consideratione dignum ad statum pœnitentis meliùs cognoscendum; 3. si statim, finita confessione, Confessarius aliquid addat, aut aduertat Moniali, quod oblitus fuerat: idque ob rationem §. *præced.* adductam sub finem; & inde confirmari potest, quòd in tali casu moraliter censetur durare idem iudicium quò ad actus, qui debuissent præcedere absolutionem. *ita Io. de Lugo supra D.* 23. *sect.* 5. addens *num.* 140. ex communi doctrina non posse Confessarium, pœnitente renuente, petita, & non obtenta licentia, loqui cum eo de auditis in confessione; quamuis contrarium sustineant Suar. Filliuc. Nugnus, Diana allegati ab ipso *Ioanne de Lugo supra num.* 140. contra ipsum *Dianam p.* 5. 11. *resolut.* 18.

217 *INgreditur Confessarius clausuram in casibus necessarijs.*

218 *Et quidem cum socio; præsertim si sit Regularis.*

219 *Licentia data Confessario ad ingrediendum extenditur ad socium.*

220 *Sæpius ingreditur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ: item præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximo, sed non semper.*

221 *Item ad ministrandam Eucharistiam, & quidem sæpè, imò, & quotidie interdum.*

222 *Comitantes tamen Eucharistiam in tali casu non possunt ingredi.*

223 *Communicans manè, vespere eiusdem diei iterum communicat per modum viatici: item communicans paulò ante mediam noctem per modum viatici iterum communicat ieiuna, elapso quadrante post mediam noctem: item in vigilia Natiuitatis Domini communicat Monialis, etiam benè valens statim post mediam noctem: ostenditur in quibus casibus violetur Ieiunium naturale, & in quibus non.*

224 *Pluries ingredi potest Confessarius ad ministrandum Viaticum, seruatis alias seruandis: &, si Monialis ægrota sit nouitia, curat, vt faciat professionem: ad hanc autem non requiritur consensus Capituli; idque etsi nouitia absoluerit annum nouitiatus: quod si hæc conualescat, iuxta aliquos resilire potest à religione, nec non renunciare bonis, si antea non renunciauit: iuxta nostram sententiam non tenetur complere nouitiatum.*

225 *Item pluries ingreditur ad ministrandam extremam Vnctionem, si aliàs ea repeti possit.*

226 Quod

226 *Quod temporis interuallum requiratur ad repetendam extremam Vnctionem.*
227 *Ingreditur ad assistendum Moniali in extremis laboranti.*
228 *Et quidem pluries, ac pro longiori tempore.*
229 *Non tamen sine socio; si Confessarius sit Regularis.*
230 *Ostenditur, qualiter iuuari debeat Monialis pro tempore agoniæ: eam vt absoluat sacramentaliter, coram astantibus illam de leuioribus defectibus in specie interrogat.*
231 *Ingreditur ad faciendas exequias Moniali defunctæ iuxta consuetudinem.*
232 *Et quidem cum socio, si extet consuetudo.*
233 *Item in casu, quo cadauer defuncti laici intra clausuram sepeliri debeat, & quidem Parocho defuncti excluso: qui tamen in ecclesia externa Monialium suo parochiano ibi morienti ministrat Sacramenta; immò etiam si is sit intra clausuram: at mulieri ingressæ monasterium animo ibi degendi perpetuò dat in morte vltima Sacramenta, & sepulturam Confessarius Monialium, vbicumque illa sepeliatur: quod dici potest etiam de puella degente in educatione apud Moniales (quod alij negant) non item de muliere ingressa animo ibi perpetuo habitandi conditionato conditione suspensiua: & in casibus propositis Confessarius lucratur Quartam, & ordinat funus.*
234 *Ingreditur Confessarius, & coram infirmis, aut conualescentibus celebret.*
235 *Non item ad deferendam Moniali infirmæ sacram Reliquiam, seclusa consuetudine.*
236 *Non ad impertiendam benedictionem Episcopalem, aut indulgentiam Moniali morienti.*
237 *Non ad exorcizandam Monialem energumenam.*
238 *Non ad benedicendum monasterium nisi in casu, quo infestaretur à dæmone.*
239 *Non ad sumendam hostiam intra clausuram lapsam è manu Sacerdotis.*
240 *Proponitur, & soluitur obiectio.*
241 *Qualiter se gerat Confessarius, si hostia cadat super vestes Monialis.*
242 *Ingreditur ad consolandam Monialem extremè desolatam; si aliter ei nequeat succurri.*
243 *Non item ad baptizandum puerum intra clausuram natum.*
244 *Ingressus ex iusto titulo facit intra clausuram id, ad quod præcisè non potuisset ingredi.*
245 *Ingrediens in casu permisso non incurrit pœnas latas contra violantes clausuram, etsi ingrediatur ex prauo fine.*
246 *Ingressurus in casu rationabili, non expresso in generali facultate, eget speciali licentia.*

QVÆRES XXXIX. An, & in quibus casibus possit Confessarius Monialium ingredi clausuram ad exercendos actus concernētes suum munus.
217 ℞. Posse ex licentia, siue Ordinarij, siue Prælati regularis Monialium, prout ipsæ alterutri illorum respectiuè subijciuntur: & quidem etiam noctu, si occurrat casus vrgentis necessitatis; idq; in omnibus casibus inferiùs proponendis, alijsque similibus, qui fortè eueniant. patet tum ex communi Ecclesiæ praxi: tum quia alioqui status Monialium esset miserrimus; si occurrente casu necessitatis, non possent Confessarij ingredi clausuram tum ad ministranda Sacramenta tempore infirmitatis, tum ad assistendum morientibus, tum ad alios similes effectus, qui progressu temporis euenire possunt; tum quia id satis apertè deciditur tam in Constitutione Gregorij XIII. quæ incipit *Gratiæ*, & est superiùs adducta;

ducta; quatenus statuit licentiam ingrediendi clausuram Monialium non esse dandam, neque adhibendam, nisi in casibus vrgentibus tantùm: quàm in *Concilio Trid. sess. 25. c. 5. de Regul.* per ea verba *in casibus necessarijs*, & in *cap. periculoso de stat. regul.* sub istis verbis, *nisi rationabilis, & manifesta causa existat:* ex quibus textibus ego infero, quòd, cum plures casus euenire possint, in quibus vrgeat necessitas Monialium, vt Confessarius ipsarum ingrediatur clausuram ad exercendum aliquem ex actibus concernentibus ipsius munus: in ijs casibus ingredi poterit Confessarius, obtenta debita licentia; prout exposuimus *sup. c. 5. sect. 3. q. 3.*

Quod si quæras, an Confessarius Monialium ingrediens clausuram ad exercendum suum munus in casu necessario, & cum legitima licentia (quæ scilicet specialis sit, & in scriptis) possit secum ducere socium absque eo quòd hic exprimatur in licentia.

218 ℞. Posse, immò, & id maximè decere; præsertim, si Confessarius sit Regularis. ita *Sanch. l. 6. mor. c. 16. nu. 46. Mir. qu. 2. de Monial. art. 17. Barbosa alleg. 102. num. 50. Diana p. 3. tract. 2. resol. 51. Tambur. D. 24. de iure abbatiss. q. 3.* & ex parte *Bonac. q. 4. de clau. p. 4. nu. 4.* nobiscum sentiens in ijs casibus, in quibus Confessarius ingrediens clausuram indiget ope, ac ministerio socij; non autem in casu, quo excepturus sit confessionem alicuius infirmæ ibi existentis. Moueor tum quia decentia videtur requirere, vt Confessarius habeat testem omnium suarum actionum, & ex eius præsentia tanto maiori cum circumspectione procedat (quod præsertim obseruari debet, si Confessarius sit Regularis, quem nunquam decet incedere absq; socio) tum quia hoc ipsum non obscurè significauit Greg. XIII. in sua Constitutione *Dubijs*, dum Prælatis in casibus necessarijs ingredientibus monasteria Monialium iubet, vt comitati ingrediantur: tum quia indecens est, & alienum à more ecclesiastico, quòd fœmina inseruiat Sacerdoti ministranti Eucharistiam, aut extremam vnctionem; tum quia talis est praxis ferè communis (loquendo de Confessarijs regularibus) eaq; approbata à Sacra Congregatione; quæ, teste *Barb. in Collect. v. confess. Monial.* 2. decreuit Confessarium ex antiqua consuetudine absque socio ingredi non posse monasteria Monialium ad audiendam ibi confessionem alicuius infirmæ, sed debere ei assignari socium, qui ipsi assistat, & sit ætatis excedentis annos 50. vitæque exemplaris.

219 Benè autem notant citati Doctores in tali casu non requiri specialem licentiam pro socio, sed, concessa licentia Confessario ad ingrediendum, eo ipsò censeri concessum etiam socio, vt ingrediatur cum illo iuxtà *cap. licet de priuil. in 6.* decidens concesso alicui ingressu ad audienda diuina tempore Interdicti, censeri quoque concessum ingressum comitum decentium; ne aliàs priuilegium sit inutile, vt notat *Gl. ibi v. non debent*: quæ ratio proportionaliter procedit in præsenti casu. & hæc doctrina, vt iam indicaui, potissimùm habet locum in Confessarijs regularibus Ordinum, quorum constitutiones præscribunt, ne Confessarij septa Monialium ingrediantur ad ministranda Sacramenta siue socio, & ne vllatenus ab inuicem separentur, quin semper mutuò possint se inspicere: cuiusmodi constitutio reperitur in Constitutionibus Cassinensium *p. 2. c. 5. de monial. in regula S. Claræ 2. cap. 7.* & in ordinationibus Societatis Iesu.

QVÆRES XL. In quibus casibus possit Confessarius Monialium ingredi clausuram ad audiendas confessiones Monialis infirmæ; & an possit ingredi præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximè imminentis.

220 ℞. Posse, quotiescunque Monialis ita laborat, vt non possit commodè accedere ad sedem confessionalem, hoc est sine dispendio sanitatis; idque non solum sub initium morbi, sed etiam quoties vrget præceptum Ecclesiæ, aut regulæ, aut etiam propria deuotio: immo etiam quoties Monialis dicit se indigere Sacramento

mento pœnitentiæ. ita *Rodriq. tom.1. q.47. art.4. Portel. de dub. reg. v. clausura num.9. Villalob. tom.2. sum. tract.35. diffic.47. num.4. Diana sup. resol.67. Tambur. supra quæst.2. num.1.* & alij; patetque ex eo quòd iuxtà dicta licitus est ingressus intra clausuram in casibus necessarijs: vsus autem Sacramenti pœnitentiæ est necessarius, & quidem necessitate, quæ per se est nota soli pœnitenti; vt proindè mirum non sit Doctores permittere Confessario Monialium, vt ingrediatur ad excipiendam confessionem Moniali infirmæ, aut aliter sic impeditæ, vt non possit ipsa ad illum accedere absque notabili dispendio sanitatis; quoties illa dicit se indigere confessione; cùm alias obligatio clausuræ ab ipsis Doctoribus dicatur esse strictæ interpretationis; quæ enim sunt fauorabilia animæ, latam admittunt explicationem.

Addo Confessarium posse ingredi præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximè imminentis; si attentis concurrentibus circumstantijs probabiliter iudicetur talem monitionem minùs vtiliter faciendam esse à Medico, aut à Monialibus. moueor quòd, data suppositione, sumus in casu necessitatis vrgentis, cùm hic agatur de spirituali salute Monialis: constat autem ex dictis Confessarium Monialium posse ingredi in quocumque casu grauis necessitatis. secùs dicendum, si dicta monitio æque benè posset fieri à Medico, aut à Monialibus: sic enim cessaret ratio necessitatis; quamuis in præsenti casu, alijsque similibus standum sit consuetudini cuiusque regionis, ac diœcesis.

QVÆRES XLI. In quibus casibus Confessarius Monialium possit ingredi ad ministrandam Moniali infirmæ, aut aliter impeditæ sacram Communionem.

221 ℟. Posse ingredi non solùm ad ministrandam Eucharistiam Moniali in probabili periculo mortis constitutæ (de quo nemo dubitat, cùm in tali periculo quilibet fidelis teneatur communicare per modum viatici) sed etiam quoties aliæ Moniales communicant ex præcepto siue Ecclesiæ, aut regulæ, siue etiam ex alia pia, & rationabili causa. ita *Portel. supra* & ante illum *Rodriquez tom.1. quæst.47. art.4. Miranda tractat. de Monial. quæst.2. art 7. & Sanchez n.45.* addens se credere Confessarium posse ingredi ad ministrandum Sacramentum Pœnitentiæ, ac Eucharistiæ Moniali infirmæ, quotiescunque ista solebat vti his Sacramentis: patetque tum ex dictis *quæst. prec.* tum quia rationi consonum est infirmas hoc solatio non destitui; ne alioqui addatur afflictio afflicto; immò iustum est tristitiam infirmæ leuari tam salutaribus medicinis. vnde infert Sanch. quando dicunt DD. posse Confessarium ingredi ad audiendam confessionem Monialis infirmæ, aut aliter impeditæ, quoties ipsa ait se indigere hoc Sacramento, haud strictè interpretandam esse huiusmodi indigentiam, ideoq; posse ingredi etiam in casu, quo illa cupiat confiteri solùm ad meram consolationem spiritualem.

Addit *Quintanad. tr.3. sing.3. nu.10.* quod si Monialis ægrota solita sit quotidie communicare, quotidie ad eam posset deferri Communio; cum huius sumptio iudicio viri prudentis necessaria videri possit ad profectum, ac consolationem spiritualem. Ad quod faciunt, quæ habentur in *Constitutionibus S. Dominici c.13.* nimirum *quod quanto præstantior est anima corpore, tanto etiam diligentius procuranda est salus animæ supra salutem corporis; &, si ob corporis necessitates introire in monasteria licet, multò magis id licebit Confessarijs, qui curæ animæ Monialium deputati sunt.* Quæ confirmat *Sanctius in selectis D.22. num.22.* dicens: *Si ob necessitatem temporalem Conuentus, v.g. ob deliniendum parietem, aut solium permissum est fabris claustra introire; quare ob vtilitatem spiritualem Monialium id negandum erit Ministris seruantibus requisita.* Confirmat, & *Quintanad. sup. n.13.* his verbis: *Quod si corporalis Medicus quotidie ingreditur, etiamsi ita necessarium non sit, vt cum nulla Monialis grauiter laborat, sed solum sunt leues alicuius curandi, peræseruandive morbi: cur ad animæ morbos sanandos,*

& ægro-

& ægrotantis profectum, & consolationem augendam Medicus spiritualis, ad spirituale medicamentum non ingredietur? Quibus consentit *Sanch. l.6. mor. c. 26. num.45.*

222 Quod verò monet *Sanchez num.46.* non subesse iustam causam, quòd comitantes Eucharistiam ingrediantur clausuram: cùm ipsæ Moniales satis decenter cereis accensis comitari possint Eucharistiam, statim ac ad clausuræ fores accedit; est valdè rationabile, & omninò seruandum. Quamquam quò ad hoc mihi magis placeat consuetudo inducta in ciuitate Ferrariensi; nimirum, vt Confessarius Monialium in casu, quo administranda sit Moniali infirmæ Eucharistia, particulam consecratam in decenti vase ponat super fenestella, ex qua Moniales solent communicare; eaq; sic posita, ingrediatur cum debita modestia, ac deuotione, ibiq; indutus superpelliceo, & stola procedat ad chorum, indèq; sumptam particulam consecratam deferat ad Monialem infirmam, cæteris Monialibus ipsum comitantibus cereis accensis.

Quæri hìc posset, an Monialis, quæ manè communicauit, possit eodem die iterum communicare per modum Viatici; si sub vesperam eiusdem diei contingat eam incurrere periculum mortis, cùm antea benè valeret, nec extaret vlla suspicio talis periculi.

223 ℞. Quòd, licèt DD. communiter apud *Dianam p. 5. tract.3. res.33.* sustineant partem negantem: nihilominùs non videtur improbabilis pars affirmans, quam sustinet idem Diana ex Hurtado de Mendoza, Turriano, Ochagauia, ac Kellisonio; & suadetur tum quia iura prohibentia, ne quis communicet bis in die, non comprehenditur casum istum adeò specialem; tum quia fideles debent in articulo mortis communicare ex precepto diuino, cui non satisfit per anticipatam communionem (sicut nec satisfit præcepto audiendæ Missæ per anticipatam auditionem) præceptum autem hoc diuinum, vt fortius præualet prohibitioni ecclesiasticæ de non communicando bis eadem die ex *Sanch. l.1. mor. c.10. num.17.*

Addo ex *Suarez D.69. de Euchar. sect.4. & Persico lib.1. præcipuo Sacerd. offic. cap.3. num.82.* quòd, si Monialis articulo mortis non ieiuna per modum Viatici communicauit paulò ante mediam noctem; elapso quadrante post mediam noctem posset ieiuna iterum communicare: hoc enim non esset bis communicare eadem die, sed duobus diebus: cùm dies incipiat à media nocte.

Sic notat *Diana p.3. tract.6. resol.44. ex Henriq.* quòd, si quis proximè ante mediam noctem cenauit in Dominica incidente in vigilia Natiuitatis Domini; potest statim potest mediam communicare. Quæ doctrina confirmatur ex eo, quòd docent Azorius, Syluius, Henriq. Sà, & alij apud eundem *Dianam p.2. tract.14. resol.54.* videlicet fideles nullo iure prohiberi, quin qualibet hora diei communicent, si sint ieiuni, & absit scandalum: quamuis *Coninch. q.80. de Sacram. art.10. num.85.* & alij dicant extra casum necessitatis non esse permittendum, vt quis sub vesperam, & qualibet hora diei communicet: idque in reuerentiam Sacramenti.

Idem confirmat *Diana p.9. tr.7. res.43.* contra *P. Bordonum tom.2. resolut.56. n.161.* addens quod cum Regulares ex suis priuilegijs posint celebrare ferme 3. horis ante auroram (vt ex *Rodriq. Filliuc. & Bonac.* docet *Castrus Palaus tr. 22. D.vn. p.7. n.13.* posunt, & in illis missis, si velint, licitè ministrare laicis Eucharistiam: cum in hoc nulla extet prohibitio in contrarium.

Cum autem ieiunium naturale, quod ordinariè requiritur ad Communionem Eucharisticam, violetur per sumptionem cibi, ac potus: cibus verò, & potus sit ille, qui in stomacho alteratur, seu digeritur ad digestionem pertinet, idque per actionem, quæ sit comestio, aut potatio: qualis non est, nisi ex cibo, & potu asumatur, ac in stomachum traijciatur: sequitur huiusmodi ieiunium violari ex receptione grani anisi consultò deglutiti *Card. de Lugo D.15. de Euch. sect.2. n.22. & 27.*

*& 27. Hurtad. D.9. de Euchar. diffic.*15. item ex ſumptione tabacci per os aſſumpti, ac pilulæ medicinalis *Præpoſitus* 3. *p. quæſt.* 80. *art.*8. *d.* 1. *nu.*39. item ex receptione papyri, ſeu chartæ, ac fili ex lino (quippè quæ habent originem ex herbis, & in ſubſtantia ſunt herbæ, quæ digeruntur) imò, & ex ſumptionem muſcæ, culicis, ac vermiculi, *Cardin. de Lugo ſup. n.*32. item ex receptione creatæ, quam fęminæ comedunt ob delectationem, aut ad diminuendum colorem *Tamburin. de commun. c.*2. §.6. *n.*19. idem aſſerens de lapide Bezzuar, & terra Cypria; item ex receptione ceræ vtpotè aliquibus partibus mellis immixtæ *Tambur. n.*20. (etſi diſſentiat *Summa Diana v. communionis diſpoſitio n.*33. malè citans pro ſe *Cardinalem de Lugo*) non item ex ſumptione oſſiculi fructuum, aut alterius generis, fructi ligni ſolidi, monetæ aureæ, globuli plumbei, fruſti vnguis, fili ex ferro, ſerico, aut lana; quippè quæ in ſtomacho non alterantur, ſed integra à ſtomacho etiam valido egeruntur *Cardin. de Lugo ſup.* & cum eò *Tambur. n.*18. addens *num.* 21. ſe valdè dubitare, an concedendum ſit violari ieiunium naturale per ſumptione auellanæ, aut pinеæ nucis (ſicut putat *Sanctus in ſelect. D.* 42. *n.* 23.) ſiquidem eæ, vt ſic ſumuntur, non ſunt alterabiles, nec digeſtibiles adeoque non habent rationem cibi.

Sic violatur Ieiunium naturalem ex ſumptione vnius guttæ aquæ facta de induſtria; ex receptione potionis medicinalis, auri potabilis, & ſanguinis, quem quis exugat è proprio digito. *De Lugo ſup. Tamburin. n.* 22. monens haurientem aquam, imò, & quodlibet aliud non eſſe ieiunum, etſi ſtatim è ſtomacho eijciat rem ſumptam; cum ſemper aliquid illius remaneat in ſtomaco: item ſi ex propoſito deglutiantur reliquæ cibi manentes in dentibus *De Lugo n.*36. *Vaſq. D.* 211. *de Euchar. c.*3. *n.*30. *Hurtad. D.9. de Euchar. difficul.*15. (quod negant *Tabiena, Henriq. Io. à Cruce, Diana, Suarez, Rodriq. & Coninch.* apud *Tamburinum n.* 25. nec improbabiliter.) E contra ieiunium naturale non violatur, ſi per modum ſaliuæ ſumas guttam aquæ, aut iuſculi, vel ſanguinem è capite fluentem in os, ac immixtum ſaliuæ, *De Lugo ſup. num.*23. item ſi traijcias culicem, muſcam, aut puluerem in os caſu volitantes, vel etiam ſanguinem, aut humorem è capite, aut gingiuis deſcendentem, etiam in magna copia, etiam non immixtum ſaliuæ *De Lugo ſup.* item ſi ſumas tabaccum per nares, ſiue in folio, ſiue in puluere, ſiue in fumo, vel etiam aliquantulum aquæ per nares attrahas *Granad. in* 3. *p. contr.* 6. *tr.* 10. *D.*8. *num.*4. *Suarez D.*68. *de Sacr. ſect.*4. §. *quæres rurſus:* item ſi per narium afflitionem ſumas odorem *Granad. ſup.* item ſi aromata teneas in ore, imò, & conteras dentibus, ſed non deglutias *Tamb. n.*26. ex *Bonac.* addens ex *Tannero tom.*4. *D.*5. *q.*8. *art.*8. *not.*1. ſi quid ex dictis aromatibus cum ſaliua deſcendat in ſtomachum, non violare ieiunium; cum talis deſcenſus ſit ſolum per modum ſaliuæ ſeu commixtus ſaliuæ, quæ cohiberi nequit, ne deſcendat affecta dictis aromatibus: quod non admittit *Tamburinus* in caſu, quo voluens aromata in ore grauum aliquod ex illis in ſtomachum inuoluntariè traijciat: cum hìc interueniat vera comeſtio, etſi non volita; nec ſit eadem ratio de muſca in os volitante, & caſu deglutita; ſiquidem hæc actio nullo modo eſt comeſtio, ſed reſpiratio; cum granum aromatis in ore contritum, volutatum, & traiectum in ſtomachum (etſi contra voluntatem) ſit comeſtio: quo modo decidens in flumen, & aquam inuoluntariè deglutiens verè dicitur portare. ita *Tamburin.* qui tamen non omninò ſe reſolutè declarat ſe opinionem contrariam damnare.

Addit *Paſqualig. p.* 2. *deciſ.* 426. *ex Paludano, & Perſico* non ſolui ieiunium naturale, ſi quid cibi, aut potus intret in conductum reſpirationis; cum talis deglutio non pertineat ad manducationem, vtpotè non ordinata ad nutritionem, ſed potius ad ſuffocationem; & hoc, licet id fiat per actionem manducatiuam, & ex animo mãducandi, aut bibendi; dum enim ſit deſcenſus non in ſtomachum, ſed

in

in canalem respirationis, non completur manducatio, aut potatio, cum non sit in termino, nisi fiat transmissio in stomachum; ita vt descensus cibi, aut potus in stomachum sit pars manducationis, adeoq; ea sublata, ieiunium non frangatur, quippè quod solum violatur per completam manducationem, aut potationem. Quod si in hoc casu conans eijcere quod ingressum est in canalem respirationis, aliquid modicum illius in stomachum deglutiat, non soluitur ieiunium naturale: quippè quod ingreditur præter intentionem, & vi actionis egestiuæ, quæ opponitur manducatiuæ, aut potatiuæ sicque ingredi nequit per modum manducationis, aut potationis, & consequenter non soluit ieiunium naturale.

Dubium maius est, an censeri debeat ieiunus ieiunio naturali, qui casu deglutit, & traijcit in stomachum aquæ quantitatem notabilem; vt si cadat in flumen.

℞. *Pasqualigus sup. decis.*425. quòd, licèt *Tabiena v. communicare q.*45.*n.*51. sustineat debere censeri ieiunum, dummodò id contingat præter voluntatem; siquidem, vt aliquid sumatur per modum cibi, debet sumi ex intentione, non casu: Doctores tamen communiter oppositum sustinent cum *Sylu.v.Euchar.*5. *q.*6. *n.*8. *Soto in* 4. *d.*12. *q.*1. *a.*8. *ad* 4. *Sà v.Euchar.n.*27. *Nau.c.*21. *n.*53. & probant tum quia actio deglutiendi magnam quantitatem aquæ nequit induere rationem alterius actionis, quam potationis, licèt violentæ, ac præter intentionem; cum sit motus, quo per se primò aqua traijcitur in stomachum: tum quia dici non potest in hoc casu interuenire solum respirationem, aut deglutionem saliuæ; cum in his actionibus id, quod per se primò, descendit in stomachum, non sit materia potabilis, sed aer, aut saliua; si autem hic interuenit actio potatiua, soluitur ieiunium, vt patet.

Quod si aqua sic hausta eijciatur è stomacho, dicit *Pasqualig. n.*4. posse censeri adesse ieiunium naturale, si probabiliter iudicetur totam aquam fuisse eiectam: nam ieiunium violatur solum per cibum, ac potum; & alioqui in hoc casu aqua cum intret in stomachum præter intentione, & ab eo eijciatur, non habet rationem potus, sed cuiusdam lauationis, qua stomachus lauetur: haustio enim illa aquæ eatenus haberet rationem potationis, quatenus coniungeretur cum termino ipsius potationis (cum omnis motus sit talis per coniunctionem cum suo termino) & aliàs in hoc casu haustio non coniungitur cum termino potationis, qui est permanentia liquoris recepti in stomacho, vt possit alterari, & digeri. sic *Pasqualig.* etsi *num.*5. subdat in hoc cautè procedi debere, & ex concurrentibus circunstantijs videndum esse, an totus liquor sit eiectus: si enim aliquo tempore mansit in stomacho, vel sit facilè alterabilis, nequit censeri totus eiectus, sed præsumi debet aliquam eius particulam fuisse alteratam. præterquàmquod, etsi probabiliter censeri possit totum liquorem fuisse eiectum, satius est abstinere à Communione Eucharistica ob reuerentiam Sacramenti.

Vtrùm verò Confessarius possit sępius ingredi ad ministrandam Moniali infirmæ Eucharistiam per modum Viatici.

224 ℞. Posse, si inter vnam, & aliam communionem detur conueniens interuallum temporis; v.g. 8. aut 10. dierum iuxta *Suar.D.*68. *de Euch sect.*5., & *Henriq.l.*8. *c.*5. *n.*1. aut etiam solùm 6. dierum iuxtà *Fumum v. communio*, §.18. & *Maiorem in* 4. *d.*9. *q.*3. *ad* 5. Ducor, quòd; cùm iuxta citatos Doctores, quos sequitur *Fag.prac.*3. *Ecclesiæ l.*3.*c.*5.*n.*20. licitum sit fidelibus infirmis communicare per modum Viatici non semel, sed iterum, atq; iterum, & quidem secundùm *Laym. l.*5. *trac.*4. *c.*6. *nu.*20. altero statim die in aliquo casu: licitum erit Confessario Monialium ingredi ad talem effectum, ne alioqui Monialis infirma destituatur tam salutari remedio, & quidem valdè necessario; vt proindè dici possit comprehendi sub regula generali à nobis assignata superius, quòd potest Confessarius Monialium ingredi in casibus necessarijs.

Quòd si Monialis, cui administranda est Eucharistia per modum Viatici, sit no-

uitia: curet Confessarius, vt illa ante communionem faciat religiosam professionem iuxta Pij V. indultum relatum *cap.9. num.18.* Pro cuius intelligentia vnum tantum placet hìc adnotare: nimirum ad essentiam professionis factæ vi talis indulti non videri necessarium, quòd ea fiat de consensu capitulari Monialium illius monasterij, adeoque illam sine dicto consensu esse validam. Moueor tum quia Pius V. si voluisset ad professionem in isto casu faciendam requiri consensum capitularem monasterij modo dicto, id expressisset in tenore indulti; sicut de facto expressit requiri, vt Nouitia vigore præfati indulti professura annum ætatis 16. expleuerit: cùm ergò non expresserit circumstantiam consensus capitularis, signum est, quod illam noluit iuxtà illud: *Si voluisset expressisset; non expressit, ergò noluit*: tum quia versamur in materia valdè fauorabili animæ, quæ proindè non debet restringi vltrà id, quod restringitur in concessione indulti: tum quia vsus talis indulti posset impediri à Monialibus monasterij dictum consensum denegando; vt benè notauit P. Bordonus à me consultus, qui nobiscum sentit.

Et hanc doctrinam puto procedere etiam in casu, quo nouitia professuram vigore indulti Pij V. iam expleuisset integrum annum probationis: hanc scilicet validè, ac licitè profiteri in morte absque consensu capitulari Monialium. Ducor, quòd vi dictis indultis dispensat Papa non solum in integritate anni probationis (cuius in præsenti casu nulla est necessitas) sed etiam in exploratione puellæ, & consensu capitulari Monialium aliàs præmittendis (quæ duo etiam in præsenti casu deseruire possunt) cum ergò in casu hìc proposito indultum possit suffragari quo ad hæc duo posteriora: non apparet, cur vsus eius denegari debeat ex eo quod non suffragetur etiam quod ad supplendam integritatem anni probationis: maximè attentæ regula iuris *Cui licet quod maius, non debet, quod minus est, non licere l. non debet ff. de regulis iuris*, & attenta natura priuilegij fauorabilis animæ, quod debet ampliari. sic ego respondi nouissimè in contingentia facti, & responsionem approbarunt viri docti.

An autem Nouitia virtute præfati indulti professa, possit resilire à statu religioso, & redire ad sæculum, si superuiuat; data doctrina *Hieronymi Rodriquez, & Vecchij* apud *Dianam p.5. trac.3. resol.* 139. sustinentium nouitiam hanc egere noua professione, & consequenter professionem in morte factam esse nullam (quod tamen negat ipse *Diana cum Lezana*, & nos negabimus in *tract. de profess. cap.2. q.3.*)

℞. Data illa doctrinâ, posse resilire nouitiam à statu religioso: cum iuxtà illam doctrinam ipsa periendè se habeat, ac si nullam fecisse; professionem; & non entis nullæ sint partes, seu qualitates *l. eius qui insulam ff. si cer. pet.* Verum tamen est quod, licet dicta professio non habeat vim voti simplicis religionis ex doctrina *Sanchez lib.7. de matrimonio D.34. à numer.8.* habet tamen vim voti simplicis Castitatis ob rationis identitatem expressæ in *capitul. quidam de conuers. coniugat.* vt indicat idem *Sanchez lib.7. D.27. numer.13.* cum declaratione, ac præsumptione iuris, quas ille habet *D.34. num.3.*

Addo Nouitiam in morte profitentem modo dicto, inhærendo doctrinæ *Rodriquez* suprà relatæ, posse, si antea non renunciauit bonis, postea renunciare (seruatis aliàs seruandis) idque ob rationem §. præcedenti adductam, quæ procedit æquè in re præsenti, vt consideranti patebit. Quamquam in foro externo talis bonorum renunciatio posset esse admodum controuersa: stante nostra sententia sustinente professionem factam in morte vigore indulti Pij V. esse veram, ac validam professionem: quam sententiam amplectuntur plures, & graues Doctores apud *Dianam par. 3. tract.2. resolu.17.*

Accedit quod; licet *Rodriqu.* consequenter ad illam suam doctrinam, cum alijs, sustineat Nouitiam in casu proposito profitentem, si conualescat, teneri absolue-

re

re residuum anni integri probationis; in nostra tamen sententia oppositum sustinendum est; cùm sic cesset finis probationis, quæ ordinatur ad professionis emissionem tamquam via ad terminum, & dispositio ad formam; quæ omnia cessant hòc ipsò, quod vera, ac legitima professio facta est[(sicut verè facta est in præsenti casu) vnde procedit iuris regula: *Cessante legis ratione, cessat lex, l. final. ff. de adul.*

QVÆRES XLII. An, & quoties Confessarius ingredi possit monasteria Monialium ad ministrandam extremam Vnctionem Moniali infirmæ.

225 ℞. Quòd, cùm Sacramentum extremæ Vnctionis non respiciat solùm infirmitatem, sed etiam statum infirmitatis, quo iuxtà hamanam æstimationem infirmus appropinquat morti; & alioqui durante eodem morbo (v. g. hydropio) possit sæpiùs incurri periculum mortis;potest infirmus licitè inungi sæpius,etiam in eadem infirmitate; si, occurent vno periculo mortis semel inunctus incurrat postea aliud periculum: quod potest non raro euenire. ita *Diana p. 5. tract. 3. resol. 96.* alijque communiter, & patet ex *Concil. Trident. sess. 14. c. 3. de extr. vnct.* vbi dicitur: *Quod si infirmi post susceptam hanc vnctionem conualuerint* (intellige, siue valetudine omninò recuperata, siue quòd euadant, periculum mortis) *iterum huius Sacramenti subsidio iuuari poterunt, cùm in aliud simile discrimen inciderint*. Constat autem ex dictis *q. præced.* quòd, si Monialis modo dicto potest sæpiùs inungi;poterit Confessarius sæpiùs ingredi ad talem effectum: cùm talis inunctio recenseri probabiliter possit inter casus necessarios, in quibus conceditur ingressus.

226 Porrò interuallum temporis, quod requiritur, & sufficit ad reiterandum Sacramentum extremæ Vnctionis, recurrente nouo periculo mortis, censet *Fagund. sup. l. 1. c. 1. num. 7.* prudentis viri iudicio definiri debere, & videri sufficere 15. aut 20. dies: mensem integrum requirit *Henriq. l. 3. c. 9. num. 4.* Mancinus verò in *pract. 9. d. 21.* censet sufficere 8. dies post præcedentem vnctionem, ita vt probabiliter præsumi possit infirmum peccasse, saltem venialiter; inter has opiniones ego consulo opinionem Fagundez tanquam probabiliorem.

QVÆRES XLIII. An, & quoties Confessarius Monialium ingredi possit ad assistendum infirmæ laboranti in extremis.

227 ℞. Posse. ita in terminis *Sanchez supra num. 48.* ex *Llamas, Peyrin. tom. 2. privil. constitut. 6. Pij V. num. 30. Victorel.* citatus à *Tambur. sup. quæst. 2. num. 6.* & alij communiter. Moueor, quòd, cùm talis assistentia sit non solùm vtilis, sed valdè necessaria Moniali in tali statu constitutæ, enumerari potest inter casus necessarios, in quibus iura concedunt ingressum intra septa Monialium: manus quippè assistendi Moniali in tali euentu, illamque confirmandi pijs verbis, est proprium Sacerdotis; eò vel maximè quòd tunc potest occurrere aliqua animi perturbatio, aut scrupulus, ad quæ sedanda sit opus consilio Confessarij; vt propterea non parùm suspicere esse minùs authenticam declarationem illam, quam affert *Gauant. in manu. v. claus. Monial. num. 43.* vt factam à Sacra Congregatione; nimirum Confessarium Monialium, administrato extremæ vnctionis Sacramento, debere relinquere Monialem infirmam morientem, eam commendando alijs Monialibus, vt eam iuuent ad benè moriendum, & è monasterio egredi; quod certè videtur admodùm durum, præsertim fœminis, quæ morientibus sibi cognatis vellent semper assistere aliquem Sacerdotem ipsis in tanta necessitate spirituali opitulantem.

Difficultas est, an Confessarius non semel, sed iterum, atque iterum ingredi possit ad talem effectum, immò, & longiori tempore continuato assistere Moniali animam agenti, etiam per noctem integram.

228 ℞. Posse, & sæpius ingredi; & diuturniori tempore assistere, si iudicio prudentis viri, Monialis censeatur breui moritura, ideoque indigere assistentia Con-

fessarij, qui pijs verbis eam consoletur, & opportunis medijs adiuuet ad benè moriendum. Ducor, quòd Confessarius licitè potest ingredi ad assistendum Moniali morienti; cùm iuxtà dicta a iure concedatur ingressus in tali casu, vt potè comprehensus inter casus necessarios: at potest euenire quòd Monialis agonizans indigeat assistentia Confessarij, siue pro longiori tempore continuato, eò quòd varijs, & grauibus tentationibus tunc temporis vexetur, & iudicio Medici credatur breui moritura; siuè quòd sæpiùs ad eundem effectum ingrediatur, eò quòd Moniali superueniant plura simptomata; per quæ probabiliter creditur mox moritura, cùm tamen, ijs cessantibus tempus agoniæ vlteriùs protrahatur: ergò in hoc vtroque casu poterit Confessarius & ingredi clausuram sæpiùs, & longiori etiam tempore permanere in monasterio; maximè cùm præcepta Ecclesiæ (cuiusmodi est præceptum clausuræ Monialium) non obligent in euentu tanti dispendij, & alioqui simus in materia adeo fauorabili animæ, in qua melius est abundare, quàm deficere. Vnde Ordinarij locorum, ac Prælati regulares monialibus sibi respectiuè subiectis quò ad hoc deberent non parùm indulgere memores ex breuissimo mortis momento pendere totius æternitatis progressum: plurimùmque conducere cuicunque morienti, vt assistentem habeat Sacerdotem, qui in tanta necessitate, & tam graui periculo opportunum præstet auxilium.

Quòd si queras, an Confessarius Monialium in casu, quo cogeretur longiori tempore commorari in monasterio ad assistendum Moniali morienti, & quidem noctu aliásque magnam haberet necessitatem aliquantulum requiescendi, posset ad aliquod tempus secedere in cubiculum aliquod intra ipsum monasterium, ibique parumper requiescere.

℞. Dato casu (qui tamen debet esse admodum rarus) videri posse, adhibitis debitis cautelis: idque ex ratihabitione Prælati Monialium, ac lege æquitatis. quamuis in tali euentu consultum esset potius secedere in domum Factoris Monialium proximam monasterio, ibique requiescere, præsto adfuturum Moniali morienti; vbi primum aduocabitur. si ego consului in contingentia facti, & consilium postea approbarunt viri valdè docti: quin etiam postea reperi Fratres Carmelitas Discalceatos *p.3. stat. c.30. n. 3.* statuisse, quod si Monialis aliqua sit morti proxima non liceat Sacerdoti Confessario intra clausuram pernoctare, nisi ægrota in eo periculo, vt eo pietatis officio egeat, quod in morientes exerceri solet: ac ea defuncta, statim cum socio exeat: quo statutum fuit confirmatum ab Vrbano VIII. & ostendit rationabilem esse nostram assertionem.

An autem Confessarius in præsenti casu ducere possit, & debeat socium intra clausuram, vel certè debeat ingredi solus.

229 ℞. Posse, & debere ingredi cum socio, si Confessarius sit Regularis: idque ob dicta *quæst.39. §. quòd si quæras*: si verò sit sæcularis, non est quidem regulariter in vsu, quòd secum ducat socium (forte quia hic, & nunc illum habere non potest in promptu, qualis in tali euentu requireretur, virum scilicet pium, & non minus ætate, quam moribus grauem) esset tamen multùm laudabile, ac expediens, quòd Confessarius Monialium sæcularis in ingressu clausuræ secum haberet socium, qualem modò indicauimus: immò & fortè esset consentaneum menti Sacræ Congregationis Episcoporum, & regularium; quæ cùm iuxtà dicta citato *q. 29.* generaliter statuerit Confessarios Monialium non posse ingredi absque socio ad audiendas illarum confessiones; à fortiori id statueret de confessario ingrediente ad assistendum Moniali agonizanti; cùm in tali casu sit maior ratio ingrediendi associatum, quàm in euentu, quo ingressus fiat ad audiendas confessiones, vt consideranti facilè constabit. verùm in hoc seruetur consuetudo vniuscuiusque diœcesis, aut religionis regula, à quibus nefas est recedere in re tanti momenti.

QVÆ-

QVÆRES XLIV. Quibus medijs possint, & debeant Confessarij Monialium iuuare illas ad benè moriendum tempore agoniæ.

230 ℞. Posse, & debere iuuare sequentibus medijs, aut alijs similibus, quæ suggeret Spiritus Sanctus: videlicet illas excitando ad varios actus fidei, spei, & charitatis, sicque illas muniendo aduersùs tentationes, quæ tunc temporis immitti solent à diabolo: & hoc breui aliqua oratione desumpta è sacris Scripturis; cuiusmodi essent, pro actibus quidem fidei recitatio symboli Apostolici, & verba illa. *Adiuua incredulitatem meam*; vel *Adauge nobis fidem*; vel *Credo quòd Redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, &c.* pro actibus Spei, verba illa: *Apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio*; vel *Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me*; vel *Non in arcu meo sperabo, neque gladius meus saluabit me, sed dextera tua*; vel *Deus meus, misericordia mea*; vel *In te Domine speraui, non confundar in æternum*: vel *Quoniam tu es Domine spes mea*; vel *In te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum*; vel *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?* pro actibus Charitatis, verba illa: *Cupio dissolui, & esse cum Christo*; vel *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* vel *Quid mihi est in Cœlo, & à te quid volui super terram?* vel *Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo meo spem meam*; vel *Deus meus, & omnia*: pro actibus Contritionis, verba illa: *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine*; vel *Sana Domine, sana animam meam, quia peccaui tibi*; vel *Vbi me abscondam à vultu iræ tuæ?* vel *Parce mihi, Domine, nihil enim sunt dies mei*: vel *Non intres in iudicium cum seruo tuo, Domine*; vel *Propitius esto mihi peccatori*; vel *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum, Deus, non despicies*; vel *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo, multum est enim.* Curet item Confessarius, vt Monialis infirma opportuno tempore debitas faciat protestationes: videlicet se velle mori in fide catholica, firmiterque credere quidquid credit, ac docet S. Mater Ecclesia: se quàm maximè dolere de omnibus offensis Deo factis, esseque paratam milies potiùs mori, quàm ipsum ampliùs offendere, vtpotè super omnia amabilem: se æternam salutem sperare, non ex proprijs meritis, sed Christi, eiusque Sacratissimæ passionis: se nolle consentire vlli suggestioni dæmonis quæ tempore agoniæ ab eo immittatur: se commendare animam suam Deo, B. Virgini, Angelo Custodi, Sanctis, & maximè sui Ordinis, ac tutelaribus. Denique Confessarius assistens Moniali agonizanti non solùm ipsam iuuet identidem ei suggerendo voce moderata aliquam ex orationibus eiaculatorijs superiùs relatis; sed etiam piam Christi crucifixi imaginem exhibeat sæpiùs osculandam in cicatricibus; lectulum sæpiùs aspergat aqua benedicta; curet appendi collo Monialis benedictum aliquod numisma habens indulgentias; sæpiùsque ei reuocet in memoriam, vt in extremo mortis articulo curet obtinere plenariam indulgentiam concessam dicto numismati; coram ipsa recitet deuotas preces, siue solus (v.g. Officium S. Crucis, passionem Christi descriptam a S. Ioanne, commendationem animæ) siue cum alijs Monialibus assistentibus (v.g. Litanias) curetque vt Moniales, quæ modo dicto assistunt infirmæ, singulæ seorsim dicant, siue Rosarium B.V. siue Psalmos pœnitentiales, siue alias orationes: ponat etiam super lecto aliquas Sanctorum reliquias ad fugandos dæmones, illorumque tentationes remouendas: curet etiam affigi lecto aliquam imaginem Beatæ Virginis, & alicuius Sancti, aut Sanctæ, quos Monialis agonizans speciali deuotionis affectu prosequebatur, verb. grat. Sancti Ioseph, Sancti Fundatoris Ordinis, Sancti tutelaris, aut alterius similis: illam item, quamdiu est capax, faciat confiteri identidem aliqua peccata, saltem aliàs confessa, & absoluat Sacramentaliter ad maius gratiæ incrementum.

Moneo hìc vnum, quod si Confessarius ad maius augmentum gratiæ, ac meriti

riti velit identidem absoluere sacramentaliter Monialem morientem, quæ non potest loqui, sed benè audit, potest absque scrupulo coram astantibus ei altiori voce dicere, vt se accuset de verbis otiosis, alijsque similibus defectibus in specie expressis: & hoc, vt detur materia absolutionis in particulari. probatur tum ex praxi vsitata etiam apud viros doctos, ac timoratos, quæ sine dubio non debet condemnari: tum quia confessio sacramentalis publica non est prohibita, nisi per accidens, videlicet ratione scandali, quod posset suboriri, si in casu proposito detegeretur aliquid graue, ac infamatorium, quod alioqui erat astantibus ignotum: tum quia in præsenti casu nulla interueniat violatio sigilli sacramentalis; cum non Confessarius detegat peccata Monialis pœnitentis, sed ipsa Monialis, cedens iuri suo. Quamquam in tali euentu Confessarius abstinere debeat, ne proponat Moniali culpas graues, de quibus modo dicto se accuset: cum debeat solum proponere defectus leuiores, aut certè peccata in communi.

QVÆRES XLV. An, & quibus in casibus Confessarius Monialium ingredi possit ad exequias demortuæ Monialis peragendas.

231 ℟. Quòd, quamuis *Gauantus in manu. v. Monial. clauf. num.*40. dicat Sacram Congregationem sub 13. Septemb. 1583. statuisse, ne Monialium Confessarij clausuram ingrediantur prætextu sepeliendæ Monialis, aut Officium funerale peragendi; *Sanchez* tamen *l.6. Mor. c. 16. num. 44. Portell. de dub. regul. v. clauf. Monial. num.*11. *Tambur. D.*24. *de iure abbatiss. q.*5. & alijs docent, quòd cùm in præsenti casu interueniat iusta causa necessitatis, licitè potest ingredi Confessarius; quanquam Tamburinus loquatur cum limitatione, si adsit consuetudo, & concessio Superioris: & benè, cùm consuetudo habeat vim legis, & omninò seruari debeat. quare in hac re inspicienda est vniuscuiusque diœcesis, ac regionis consuetudo, eaque seruanda. Certè in aliquibus locis inducta est consuetudo, & quidem scientibus, & consentientibus Ordinarijs, vt Confessarius ingrediatur, tum quando cadauer Monialis defertur à cubiculo, in quo ea mortua est, ad locum Capituli, aut ad chorum ecclesiæ interioris: tum etiam postea, quando recitatur officium Defunctorum, antequàm cadauer tumuletur, & quidem vnà cum ipsis Monialibus in choro assistens recitationi dicti Officij, & fungens munere Parochi, quæ licèt non sint simpliciter necessaria; videntur tamen satis rationabile, ac proindè permitti posse ab Ordinarijs alijsque Monialium Prælatis: quippè quæ sunt magnæ consolationi Monialib. superstitibus, & communiter solent obseruari in exequijs fidelium sæcularium, nec adest vrgens ratio ea denegandi Monialibus.

De socio posset esse maior aliqua difficultas, an Confessarius in proposito casu ingressurus claustra Monialium possit, & debeat illum secum ducere, vel certè possit, ac debeat ingredi solus.

232 ℟. Etiam in hoc seruari debere consuetudinem cuiusque diœcesis, ac regionis, quæ non est vna, ac eadem, sed multiplex, & varia. In Gallijs, inquit *Tambur. sup. nu.*3. Confessor exequias Monialium celebraturus cum nonnullis Sacerdotibus intra septa monasterij ingreditur: & in quodam Capitulo prouinciali Fratrum Minorum in Portugallia refert Portell. loco citato quendam Generalem decreuisse hac occasione intrare posse 6. Fratres, comprehendendo Confessarium, Capellanos, & alios: in alijs locis ingreditur solùs Confessarius. Vt ego dicam, quod sentio; crederem esse expediens, & consultum, vt in tali casu Confessarius non ingrederetur sine socio idoneo iuxtà dicta *q.* 39. idque tum ob decentiam status Monialium; eò quòd videatur minùs decere Sacerdotem, siue sæcularem, siue regularem, admitti intra septa Monialium, & inter ipsas longiori tempore commorari sine socio: tum quia alioqui opus est, vt Monialis inseruiat Sacerdoti persoluenti Officium funerale tum in præbendo thuribulo, quo iuxtà rubricas Ritualis Romani incensatur cadauer; tum in porrigenda aqua benedi-

cta, qua illud aspergitur; & quidem in his porrigendis, etiam ipsi manum deosculando; quod vtique minus decet Monialium, præsertim iuniorem; qualis solet in simili euentu adhiberi.

133 Quod si contingat aliquem defunctum laicum asportari ex speciali priuilegio intra monasterium Monialium, ibi sepeliendum (quod tamen hodie vix potest euenire, attenta declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tamburino supra D.34. quæst.1. numer.2.* id expresse prohibentis) Confessarius Monialium poterit, & debebit comitari cadauer vsque ad locum sepulturæ; cùm in tali casu ingressus sit necessarius, ne alioqui defunctus sepeliatur sine precibus, ac cæremonijs Ordinarijs Ecclesiæ: & ex alia parte, gaudente monasterio Monialium priuilegio exemptionis, Parochus proprius defuncti sepeliendi non habeat ius supra cadauer existens intra dictum monasterium; quippe quod ibi incipit esse subiectum dicto Confessario tanquam Parocho proprio monasterij, sicut indicat *Tamb. sup. D.24. quæst.5. num.4.* docens, quod, si vir sæcularis, aut fœmina iubeant se sepeliri intra monasterium Monialium, & à sæcularibus nobilibus deportetur cadauer: hi neutiquam ingredi possunt: sed ijs in hoc munere succedere debent Fratres ad id deputati; intellige, si monasterium sit subiectum Prælatis regularibus: alioqui puto posse intrare præfatos portiores; cùm sic illorum ingressus sit necessarius, & consequenter exceptus à communi prohibitione ingrediendi clausuram Monialium; qua de re *Portell. sup. & Rodriq. tom.1. q.47. artic.4.*

Addo hìc obiter, quòd, si contingat aliquem in ecclesia Monialium exteriori ex improuiso incurrere periculum mortis: extrema Sacramenta ei conferri debent, non à Confessario Monialium, sed à proprio Parocho illius; cum in tali casu iurisdictio dici possit ipsi collata à iure, etiam in illo loco exempto; & aliàs Parochus habeat ius in suum subditum vbicumque existentem; quamdiu non mutat domicilium. ita *Pollachus, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S.Gregorio, Zanettus, & alij à me consulti*: quam *Bordonus* ex dictis à se *to.1. resolut. resol.20. n.18. §. viaticum* putet probabile Confessarium Monialium in proposito casu posse Sacramenta ministrare; & Baldellus censeat Parochum in tali euentu teneri petere ab Abbatissa monasterij facultatem ministrandi Sacramenta: quod tamen de rigore iuris non puto necessarium.

Et hanc doctrinam censeo procedere, etiam in casu, quo quis intra monasterium Monialium ex inopinato casu incurreret periculum mortis; hunc enim puto debere recipere Viaticum, ac extremam Vnctionem, non à Confessario Monialium, sed à proprio Parocho, per se loquendo, nisi scilicet periculum sit in mora, tunc enim ratione extremæ necessitatis id præstari posset, & debere à quocumque sacerdote, qui primò occurreret. Moueor, quòd Parochianus ille ex eo, quòd est in monasterio Monialium non desinit esse subditus proprij Parochi; & aliàs administratio dictorum sacramentorum non est actio, quæ respiciat locum (sicut respicit officium sepulturæ persoluendum suprà cadauer defuncti tumulandi intrà monasterium Monialium) sed respicit solùm personam, quæ in nostro casu remanet subiecta proprio Parocho: in quo consistit disparitas, cur Confessarius Monialium intrà monasterium possit, & debeat facere Officium sepulturæ personis laicis, quæ ibi fortè tumulentur, & non possit ministrare vltima Sacramenta Parochiano alieno ibi modo dicto morienti. In casu autem proposito posset Parochus ingredi clausuram sine licentia superioris, si esset periculum in mora, & commodè adiri non posset Superior: secus, si non esset periculum in mora & Superior commodè adiri posset.

Quòd si hac occasione quæras, an casu, quo sæcularis femina ingressa monasterium animo ibi perpetuo degendi, moriatur, spectet ad Confessarium Monialium ei ministrare vltima Sacramenta, associare cadauer quod forte sepeliendum sit

sit extra ecclesiam Monialium, & lucrari quartam funeralem cum alij iuribus parocho obuenientibus intuitu sepulturæ.

℟. Spectare omnia supra dicta ad Confessarium Monialium cùm monasterio Monialium competat non solum exemptio personalis, sed etiam localis; & fœmina illa sæcularis illud sibi eligendo in domicilium, effecta sit de ouibus Confessarij præfati monasterij: qui proinde tanquam parochus illius erga ipsam poterit exercere parochialia modo dicto, præterquamquod à quo viuentes recipimus Sacramenta, ab eodem post mortem debemus recipere & sepulturam: & consequenter ipse à nobis recipit iura parochialia, seu effectus dictorum iurium: sicut ergò fœmina illa viuens recepit Sacramenta à Confessario Monialium tanquam eius parochiana: sic post mortem debet ab eo recipere sepulturam, & ille lucrari ab ea iura parochialia cum verè sit eius Parochus, habeatq. vt talis in illam iurisdictionem ordinariam; non autem solùm delegatam. Quæ doctrina à fortiori procederet in casu, quo fœmina sepelienda esset in ipsa Ecclesia Monialium siue interiori, siue exteriori: idq; ratione acquisiti domicilij, vt iam dictum est: quæ acquisitio domicilij non adest in casu proposito §. *praecedenti*, ideoque aliter de eo disseruimus. nobiscum sentit Bordonus à me consultus id inde probans, quod ad acquirendum ius passiuum parochiæ, vel quasi parochiæ, & consequenter ad sacramenta, ac funus sufficit sola habitatio maiore anni parte, etiam sine domicilio, teste *Innocentio in cap. omnis 12. de pœnit.* cùm iura in ordine ad prædicta ponderent habitationem, non autem domicilium: talis autem habitatio verificatur de præfatis puellis.

Imò puto doctrinam hic traditam de fœmina sæculari posset probabiliter sustineri de puellis in monasterio degentibus causa educationis: quippe quæ ibi acquirunt quasi domicilium, adeoque fiunt parochianæ dicti monasterij iuxtà probabilem doctrinam traditam à *Sanchez l. 3. de matr. D. 23. à num. 9.* vnde, si ibi moriantur, confessarius Monialium exercebit cum illis omnia iura parochialia tam quò ad Sacramentorum ministrationem, quam quò ad sepulturam: vt dictum est de fœmina sæculari: quamuis de dictis puellis sustineri possit etiam opinio opposita, quam *Sanchez* censet esse probabilem.

Quod si fœmina illa secularis ingrediatur, non animo determinato degendi perpetuo in monasterio, sed vt eripiatur, an ibi commodè possit habitare; &, si viderit ita futurum, habeat animum ibi perpetuò degendi: tunc non videtur ibi acquirere domicilium: cum non habeat animum absolutè ibi perpetuò habitandi, sed solùm conditionatum: qui non sufficit ad acquirendum domicilium (si sit conditionatus conditione suspensiua) si quidem Doctores apud *Sanchez l. 3. de matr. D. 23. nu. 1.* ad acquirendum domicilium exigunt absolutè animum perpetuò ibi habitandi. Dixi, *si sit conditionatus conditione suspensiua*; qualis est, *si talis inhabitatio mihi placuerit*: vt indicarem secùs dicendum, si dicta conditio sit resolutiua; qualis est, *nisi talis ibi inhabitatio mihi displicuerit*: cum enim eueniente eo casu, resoluatur ille animus ibi inhabitandi; signum est illum absolutè, & simpliciter præcessisse, & non fuisse suspensum quò ad perpetuitatem; sicut esset in priori casu: qua de re consulatur in simili *Sanchez lib. 7. mor. cap. 5. à num. 59.*

Et quidem quod acquiratur domicilium, in casu proposito, si adsit animus perpetuò ibi inhabitandi; constat ex eo, quod *Sanchez l. 3. de matr. D. 23. nu. 1.* ex communi Doctorum sensu docet ad acquirendum domicilium requiri, & sufficere animum perpetuò ibi habitandi: ex alia parte monasterium Monialium est locus exemptus à iurisdictione parochi intra cuius parœciam existit: ac proinde, cum in dicto monasterio exerceatur cura animarum à Confessario Monialium: dicendum est fœminam illud ingressam animo perpetuò ibi inhabitandi per acquisitionem noui domicilij factam esse de iurisdictione præfati Confessarij.

Quod

Quod verò Quarta in casibus propositis debeatur Confessario Monialium: suadetur tum quia ea debetur propter onus, quod sustinetur in administratione Sacramentorum *cap.1. cap. relatum cap. de his de sepult.* Confessarius autem Monialium in casu præsenti non minùs sustinet onus administrandi Sacramenta Monialibus, & alijs fœminis existentibus intrà clausuram, quàm si esset Parochus respectu suarum ouium: tum quia esto Quarta dicatur deberi ecclesiæ Parochiali, quando Parochianus extrà eligit sepulturam (quo nomine non videtur venire ecclesia Monialium, sicut nec Confessarius earum dicitur Parochus respectu illarum:) is tamen habet ius ad Quartam; cum ratio militans pro parocho item militet pro Monialium Confessario: quippe qui, licèt non vocetur Parochus, in re tamen est Parochus; cùm ex officio curam habeat animarum æquæ ac si esset Parochus respectu sæcularium. ita *Bordonus* à me consultus, addens, quod si Ecclesia Monialium habeat ius Parochiale in sæculares annexum monasterio (sicut alicubi habet) & habeat proprium Rectorem: in tali casu is intra Ecclesiam perficiet officium cæptum à Confessario; cùm Rector, non autem Confessarius ibi habeat regimen Ecclesiæ.

E contra, si Ecclesia Monialium non sit Parochialis, & ibi debeat sepeliri aliquis Parochianus; ordo funeris fieri debet, non à Parocho defuncti, sed à Confessario Monialium, huicque debebitur quarta funeralis: cum ipse sit, & dici possit Parochus Ecclesiæ Monialium sibi commissarum, ideoque gaudeat omnibus iuribus Parochorum.

Aduertit idem *Bordonus* in literis ad me rescriptis, quod, si fortè Monialis ex priuilegio eligat sepulturam extrà clausuram funus inchoatum ducetur à Confessario Monialium: quippe qui per talem electionem non amittit ius aliàs ipsi competens super cadauer Monialis; aitque id esse certissimum; cùm Parochus, non obstante electione sepulturæ facta à suo Parochiano in Ecclesia, funus leuando cadauer inceptum prosequatur ad Ecclesiam, in qua electa fuit sepultura.

QVÆRES XLVI. An Confessarius Monialium possit ingredi clausuram ad effectum ibi Missam celebrandi coram infirmis, aut conualescentibus.

234 ℟. Posse, & quidem etiam cum socio: si aliàs adsit concessio legitima celebrandi Missam intra monasterium. ita in terminis *Bonac. q.4. de claus. p.4. num.4.* qui, cùm dicat id licere, saltem ijs diebus, quibus Missæ auditio, aut Communio est in præcepto; non obscurè innuit hoc idem licitum esse, etiam alijs diebus: vt si Monialis infirma aliquo die non festo ex speciali deuotione maximè cuperet audire Missam, vel communicare, aut occurreret festum alicuius Sancti eiusdem religionis; quamquam, cùm omne nimium vitiosum sit, cauendum sit, ne nimis frequenter id fiat. patet autem responsio ex eo quòd, data hypothesi, necessarius est ingressus tam Confessarij, qui celebret; quàm socij, qui inseruiat celebranti; cùm non deceat feminam accedere ad altare tempore sacrificij Missæ; sicque venit inter casu exceptos.

Notat autem *Pasqualig. tom.1. decis.178.* Moniales sub Regularium regimine viuentes posse frui, ac vti priuilegio concesso à Pio IV. Canonicis Regularibus anno 1565. quod possint erigere altaria in cubiculis Regularium infirmorum, idque Missam celebrare; si Regulares, quibus subsunt Moniales de dicto priuilegio communicent: Moniales .n. sunt veluti quid accessorium Regularibus, & pars eiusdem ordinis adeoque participant de eius priuilegijs. Consentit *Quintanad. tr.7. sing.34. num.8.* dicens non decere hoc priuilegium ita facilè practicari, sed raró, & cum approbatione, ac licentia eorum, quorum interest dare licentiam ingrediendi clausuram Monialium.

QVÆRES XLVII. An Confessarius Monialium ingredi possit clausuram ad deferendam Moniali infirmæ insignem Reliquiam alicuius Sancti, quam

ipsa summopere cupiat venerari, & aliàs summa deuotione prosequatur.

235 ℞. *Peyrin. tom.2. priuil. Constit.6. Pij V. num.30.* posse, idque frequenter fieri Genuæ, vbi maxima in veneratione habetur caputium S. Francisci de Paula. Verùm, cùm in tali casu non appareat sufficiens necessitas ingrediendi clausuram; non audeo approbare huiusmodi doctrinam, seclusa legitima consuetudine, quæ alicubi quò ad hoc extet in contrarium (quo modo fortè extat Genuæ respectu præfati caputij S. Francisci de Paula (vt proinde non immerito *Tamb. sup. qu.2. num.7.* referens istam doctrinam Peyrini dicat se ignorare in re adeo singulari, quid dicat: vsus certè communiter videtur esse in contrarium, ideoque opinio Peyrini non ita facilè admittenda: cùm iura ad ingrediendam clausuram Monialium requirant causam necessariam, vrgentem, rationabilem, ac manifestam, vt non semel superiùs dictum est.

Non nego tamen, quod Confessarius possit dictam sacram Reliquiam deferre Moniali infirmæ, si hæc illum consultò aduocet sub prætextu confessionis apud ipsum re vera faciendæ, quam tamen aliàs non faceret, vtpote non habens materiam necessariam absolutionis. Ducor, quòd iuxta dicta *q.40.* Confessarius Monialium potest ingredi ad audiendam confessionem Monialis infirmæ, quotiescunque ab eo aducatur; ea autem habet ius faciendi confessionem, etiam de materia non necessaria, & consequenter aduocandi Confessarium ad talem effectum, cùm sic iure suo vtatur, & vtens iure suo nomini faciat fraudem: ex alia parte *q. 54.* ostendemus Confessarium in casu necessario ingredientem posse ibi facere aliquid, ad quod præcisè faciendum alioquí non potuisset ingredi. Quæ doctrina probat Monialem infirmam potuisse modo dicto Confessarium aduocare, etiam animo tractandi cum eo de aliquo negotio temporali; dummodò verè intendat confiteri: est enim eadem ratio in vtroque casu, vt patet. ita docti viri consulti, & non improbabiliter.

QVÆRES XLVIII. An Confessarius ingredi possit clausuram Monialium ad impertiendam Moniali morienti benedictionem Episcopalem aut Indulgentiam illi concessam à Papa, Legato de latere, aut ab Episcopo.

236 ℞. Non posse, nisi in specie id ei concedatur à Papa; patetque quia ad talem effectum non est necessarius ingressus; cum præfata indulgentia, ac benedictio possint concedi Moniali absque huiusmodi ingressu, per alias Moniales dictæ Moniali significando talem concessionem: sicque iste casus non videtur exceptus à communi prohibitione ingrediendi clausuram.

QVÆRES XLIX. An Confessarius Monialium ingredi possit clausuram ad effectum exorcizandi Monialem energumenam.

237 ℞. Non posse ex decreto Sacræ Congregat. relato à *Barbosa in collect. v. Monial. clauf. quò ad egressum* §.5. & à nobis adducto *sup.c.5. select.2. q.30.*

QVÆRES L. An Confessarius Monialium ingredi possit ad benedicendum monasterium in Sabbato Sancto, aut aliqua alia occasione: vt si monasterium infestetur à spiritibus immundis.

238 ℞. Non posse quidem ingredi ad benedicendum in Sabbato Sancto: cùm in tali casu vere non sit necessarius ingressus, adeoque Sacra Congregatio sub 4. Sept.1596. teste *Gauanto in manu. v. clauf. Monial. nu.* 37. declarauerit Confessarium non habere iustam causam ingrediendi clausuram ad aspergendum monasterium in Sabbato Sancto: videri tamen posse ingredi ad talem effectum in casu, quo monasterium grauiter infestetur à spiritibus immundis cum magna perturbatione ac inquietudine Monialium; sic enim ingressus censetur necessarius, cùm benedictio Sacerdotis in simili euentu multum prodesse soleat, multumque leuamen afferat fidelibus; vt propterea Prælatus Monialium iustam habeat causam concedendi ingressum in tali casu, vtpote iudicio viri prudentis comprehenso inter casus exceptos. ita docti viri à me consulti, & ita de facto fuit practicatum

tum

tum Ferrariæ sub Eminentissimo D. Cardinali Magalotto Pastore pijssimo, ac zelantissimo fœlicis recordationis.

QVAERES LI. An Confessarius Monialium ingredi possit ad sumendam hostiam consecratam, ipsi in Ecclesiam interiorem è manibus lapsam in præbenda communione Monialibus.

239 ℟. Videri non posse; cùm ingressus Confessarij in tali euentu non sit necessarius; & aliàs iuxta sæpiùs dicta non liceat ingredi clausuram Monialium absque causa necessaria, vrgenti rationabili, & manifesta, vt non semel iam diximus. patet responsio ex dicti, si ostendero ingressum Confessarij in tali euentu non esse necessarium, id autem inde suadetur, quòd Moniales ipsæ decenter possunt eleuare è terra particulam illam consecratam media patena, eamque postea præbere Sacerdoti è fenestella communionis, cum in tali casu permitti possit Moniali, vt tangat patenam, excusante necessitate: præterquamquòd dictam particulam consecratam posset lingua ipsa sumere Monialis, cui præbebatur, quando decidit: mundando posteà locum, super quem ceciderat, illum aliquantulum abradendo, & puluerem, seu abrasionem in sacrarium proijciendo iuxta communem rubricam missalis: quæ item obseruanda esset in casu, quo particula consecrata attolleretur è terra, media patena, vti paulò ante diximus. Et certè cum rubrica missalis simpliciter, & absolutè dicat, *Si Hostia consecrata, vel aliqua eius particula dilabatur in terram, reuerenter accipiatur, & locus, vbi cecidit, mundetur, & aliquantulum abradatur, & puluis, seu abrasio huiusmodi in sacrarium proyciatur*, non exprimendo, num hæc præstari debeant Sacerdote, an à quocunque alio, etiam laico: non apparet, cur id non possit fieri etiam à Moniali ita Cardinal. de Lugo, Diana, Auersa, & alij docti viri à me per litteras consulti contra Naldum, Baldellum, & alios item consultos oppositum sustinentes.

240 Nec obstat dictis, quod laici, vel non Diaconi non possunt, deficiente Ministro, sibi ministrare Eucharistiam, saltem extra articulum mortis; & quòd Monialis quò ad hoc comprehendatur inter personas laicas: id enim non videtur procedere in præsenti casu, in quo adest rationabilis causa secùs faciendi, & ipsa Eucharistia non sumitur manibus (de qua sumptione loquuntur DD. quando negant laicos posse sibi ipsis ministrare Eucharistiam) sed lingua ipsa particulam consecratam lambendo: in quo vtique minor adest irreuerentia: præsertim vrgente necessitate.

Quòd si dic obiter quæras, an casu, quo particula consecrata labatur super vestem Monialis communicantis, aut super aliqua alia re, vel etiam super manibus ipsiusmet Monialis, obseruari debeat rubrica missalis, quæ ita habet, *Si ceciderit* (hostia scilicet consecrata) *extra corporale in mappam, seu alio quouis modo in aliquod linteum; mappa, vel linteum huiusmodi diligenter lauetur, & lotio ipsa in sacrarium effundatur*.

241 ℟. Quod, cùm ista rubrica loquatur expressè de mappis, seu linteis, non videtur extendenda ad alios similes casus, & consequenter neque ad eos, qui hìc proponuntur; idq; iuxtà communem regulam, quòd, vbi agitur de obligatione imponenda stricta interpretatio facienda est; præterquàmquòd obseruantia illius rubricæ esset valdè onerosa in casibus hìc propositis, vt facilè consideranti constabit; verumtamen est, quòd in simili euentu diligenter inspiciendum est, num in loco, super quo cadit hostia consecrata, adsit aliquod illius fragmentum; &, si quod est, aliquo ex modis indicatis attollendum est reuerenter: quin etiam esse valdè decens, vt Moniales ipsæ abluerent rem illam, super qua cadit particula consecrata; idq; ad maiorem reuerentiam Sacramenti. quæ omnia confirmari maximè possunt ex doctrina, quam tradit *Suar. D. 85. de Euchar. sect. 1.* nimirum ea, quæ in missali proponuntur sub titulo *de defectibus*, solùm esse instructiones quasdam doctrinales (non verò speciales constitutiones inducentes nouam obligationem) & qui-

& quidem datas iuxtà doctrinam, probabilem; non tamen magis obligare, quàm res ipsas, aut doctrinam, in qua ea fundantur. ita docti viri à me consulti, & præsertim P. Zanettus alibi citatus.

Addo, quod, si fragmentum hostiæ inter communicandum decidat super vestem communicantis, & fortè supra pauimentum: si quidem fragmentum sit paruum, non tenetur Sacerdos ministrans communionem, adhibere solitam diligentiam ad illud reperiendum; cum id sit admodum incertum, & non parum, tumultuosum cedatque in grauem Sacerdotis non leue. Secùs si fragmentum sit de magnis (veluti quarta, aut sexta pars particulæ consecratæ sic .n. cessat ratio allegata saltem magna ex parte: cum probabiliter credi possit eiusmodi fragmentum facilè posse reperiri, vt patet: sic docti viri consulti.

QVÆRES LII. An Confessarius Monialium ingredi possit clausuram in casu, quo Monialis non posset accedere ad ipsum, & alioqui ex grauissima tristitia, aut alia vrgentissima tentatione censeretur exposita periculo desperationis, cui opportunè posset consulere ipse Confessarius, salutaria consilia, ac monita suggerendo.

242 ℞. Videri posse; de licentia tamen proprij Prælati Monialium, qui sine dubio haberet iustam causam, illam concedendi; cùm in tali casu interueniat necessitas spiritualis adeò grauis, ac vrgens; & in similibus casibus licitus reddatur ingressus in Monialium monasteria, vt iam diximus.

QVÆRES LIII. An Confessarius Monialium ingredi possit monasterium, si contingat infantem recens natum ex fœmina coniugata ibi, cum legitima licentia habitante ita periclitari de vita vt probabiliter timeri possit ipsum moriturum sine baptismo, nisi ipse baptizetur statim ab illo, aut certè ab aliqua Moniali, & ideo infans non possit absque graui periculo deferri ad locum, in quo extra clausuram possit baptizari.

243 ℞. Videri non posse; cum in præsenti casu non adsit vrgens necessitas, per quam licitus reddatur ingressus Confessarij; vt inde patet, quòd per aliquam Monialium scientem materiam, & formam baptismi succurri potest spirituali indigentiæ infantis; sicque non est opus, quod Confessarius ad talem affectum ingrediatur, videlicet ad illum baptizandum; cùm id æque benè præstari possit ab aliqua Moniali, vt iam innui, & hìc suppono. nec obstat, quòd in ministrando baptismo, etiam tempore necessitatis, seruari debet aliquis ordo, ita vt, præsente viro, maximè Sacerdote, fœmina non baptizet, vt tradunt *Suarez D. 31. de Sacr. sect. 4. Sà v. baptismus nu. 7. Tol. l. 2. cap 20. nu. 8.* alijque plurimi apud *Bonac. D. 2. de Sacr. q. 2. par. 5. num. 11.* si quidem in casu proposito non potest dici præsens Sacerdos hoc ipsò, quòd Confessarius Monialium non potest ingredi, & aliàs absque periculo graui infantis ipse non potest ad illum deferri, vt ipsum baptizet. sic ego sentio, & vt puto, valdè probabiliter.

QVAERES LIV. An dato quòd Confessarius Monialium ingrediatur monasterium in casu permisso, v. g. ad excipiendam confessionem Monialis infirmæ; ea occasione possit consequenter ibi præstare aliquod munus; ad quod præcisè exercendum non potuisset ingredi; v. g. benedicere aliquod ædificium recens constructum.

244 ℞. Posse; si id breui tempore præstare possit; cuiusmodi esset spatium vnius quadrantis horæ. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Sanch. l. 6. mor. c. 16. nu. 69. Miranda q. 2. de Monial. art. 20. Rodriq. tom. 1. q. 46. art. 11.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana p. 3. tr. 2. resol. 51.* excusari scilicet à peccato, etiam veniali, illum, qui ex iusta causa ingrediens monasterium aliquod Monialium, ibi post peractum negotio, ad quod ingreditur, breui immoratur, inuisendo v. g. officinas monasterij causa curiositatis: idque dummodò non excedat quadrantem horæ, si enim causa curiositatis potest quis immorari in monasterio Monialium, absolutò

luto ministerio, ad quod legitimè ingressus est; modò talis mora sit breuis (quæ videlicet quadrantem horæ non excedat) cur etiam non poterit ibi per tantundem temporis commorari confessarius Monialium, impleto munere, ad quod legitimè ingreditur, non curiositatis causa sed vt ibi pium aliquod opus exerceat, licèt aliàs minùs necessarium: quale est, quod in præsentia supponimus? sic respondi in contingentia facti responsionem postea approbarunt viri è societate admodum docti à me consulti.

QVÆRES LV. An Confessarius Monialium in casu permisso ingrediens monasterium incurrat pœnas latas contra violantes clausuram Monialium ob malum finem; si in ipso ingressu simul habeat intentionem prauam; v. g. fornicandi cum aliqua Moniali.

245 ℞. Videri probabile, quòd non incurrat; & patet, quia huiusmodi ingressus est quidem deccaminosus ratione prauæ intentionis adiunctæ; non tamen habet malitiam secundùm esse extrinsecum requisitam ad incurrendas dictas pœnas; nimirum quòd ingressus fiat sine debita licentia: pœnæ autem Ecclesiasticæ feruntur solùm contrà actus externos absque respectu ad actus internos; vt in simili notat *Diana p.5. tract.5. resol.45. ex Sanch. & Portello*.

QVÆRES LVI. An ad hoc vt Confessarius Monialium ingredi possit clausuram in casu rationabili, non tamen comprehenso in generali facultate ingrediendi ipsi data, egeat speciali licentia, eaque in scriptis.

246 ℞. Egere; patetque ex dictis *sup. c.5. sect.3. q.33.*

SVBSECTIO II.

De Confessario Monialium extraordinario.

247 *Confessarius extraordinarius bis, aut ter in anno deputando pro Monialibus.*

248 *Et quidem etiam pro Monialibus infirmis.*

249 *Pro his tamen requiritur specialis licentia ad ingrediendum: immo Ordinarius Moniali morituræ potest concedere extraordinarium, qui ei in omnibus expleat munus Confessarij ordinarij.*

250 *Concedendus bis, aut ter in anno; potest verò concedi etiam sæpiùs.*

251 *Potest sæpiùs peti ab ipsis Monialibus.*

252 *Concedendus præscriptis vicibus; licèt ex alio titulo fuerit concessus alia vice.*

253 *Si iniustè denegetur, Moniales illum non eligunt; quod alij negant.*

254 *Ordinarius Monialibus exemptis concedit Confessarium extraordinarium à regulari Prælato iniustè negatum.*

255 *Ordinarius extraordinarium Confessarium nequit denegare in pœnam.*

256 *Is concedendus, etiam non interiectis debitis interuallis inter vices præscriptas.*

257 *Deputandus à proprio Prælato Monialium.*

258 *Approbandus ab Ordinario loci.*

259 *De rigore eligi potest à Prælato Monialium pro arbitrio.*

260 *Deputandus quolibet quadrimestri, aut alio tempore ad arbitrium Prælati.*

261 *Magis expedit illum deputare, ipsi non limitando tempus.*

262 *Facultas data his verbis (valeat pro 8. diebus) qualiter intelligi debeat.*

263 *Finito tempore præscripto, non potest de rigore confessiones audire vlteriùs: secùs ex æquitate in aliquo casu.*

264 *Idque probabile videtur quò ad ingrediendam clausuram in casu, quo Confessarius esset deputatus ad audiendam Confessionem Monialis infirmæ.*

265 In-

265 *Ingressus ad audiendam confessionem vnius infirmæ potest item audire aliam infirmam; si generaliter deputatus sit ad confessiones totius monasterij: item alio titulo aduocatus audit elapso termino à Moniali iam confessa crimen oblitum.*

266 *Deputatio hæc facienda in communi, non autem pro voluntate cuiusuis Monialis.*

267 *Qualis esse debeat Confessarius extraordinarius Monialium.*

268 *Decet ei concedi quàm maximam potestatem quò ad absoluendum à reseruatis.*

269 *Ad quos fines fiat deputatio Confessarij extraordinarij.*

270 *Moniales non debent cogi acceptare confessarium extraordinarium.*

271 *Non tenentur accedere ad illum: at si accedant, audiendæ omnes.*

272 *Concedendus pro Moniali, quæ ægrotabat, quo tempore deputatus est pro toto monasterio, & postea conualuit.*

273 *Confessarius extraordinarius sine licentia non celebrat in templo Monialium pro quibus deputatur.*

274 *Non potest illis publicè concionari.*

275 *Potest tamen cum Monialibus disserere de rebus non pertinentibus ad confessionem: etsi deputetur pro vna sola Moniali.*

276 *Quin posset Regularis deputari in Confessarium extraordinarium certæ Monialis, ad effectum vt posset cum ea disserere de aliquo negotio, etiam temporali.*

277 *Regularis exponens Moniali casum conscientiæ sine licentia non subest pœnis.*

278 *Tutus est in conscientia deputatus in Confessarium Monialium, si, nullius earum confessione audita, det ijs consilia bona, conciliet dissidia, &c.*

279 *Electus in extraordinarium ad 10. dies, si 8. dieb. absoluat confessiones Monialium, reliquo tempore potest ad eas accedere, stando in rigore iuris: idque à fortiori procedit, si deputatio facta sit sine temporis limitatione.*

280 *Potest agere cum Monialibus ipsi non confitentibus, eò quòd nequeat audire omnes.*

281 *Si, auditis Monialium confessionibus, ijs concionetur, cautè se gerat in earum defectibus arguendis.*

281 *Interrogatus, an audierit confessionem Monialis, quam dimisit in absolutam, debet affirmare se audiuisse: at non violat sigillum, si dicat Monialem confessam fuisse delictum, quod non sit dedecorosum, Moniali in specie non nominata.*

283 *Indigens facultate reseruatorum cautè illam petat: Eucharistiam non potest negare Moniali, quam ex confessione scit indignam: non violat sigillum, si moneat Superiores, vt amoueant periculum peccati cogniti ex confessione; aut dicat illam Monialem esse scrupulosam: de peccato noto ex confessione Complicis interrogat alium Complicem sed cautè: non violat sigillum qui reuelat virtutem pœnitentis, aut loquitur cum pœnitente de peccatis auditis statim finita confessione ex iusta causa, aut post absolutionem dat pœnitentiam, aut manifestant alijs quam dederit pœnitentiam, si hæc sit leuis.*

284 *Plura debet obseruare Confessarius, vt suum munus benè expleat.*

QVÆRES I. An, & quo iure Prælati Monialium teneantur aliquoties in anno illis assignare Confessarium extraordinarium.

247 ℞. Teneri assignare ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de regul. cap. 10.* quod sic habet: *Præter ordinarium autem Confessarium alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire* de-

debeat. Vbi notandum, quòd, cùm Concilium vtatur verbo *offeratur*; & verbum *offerre* iuxta suam proprietatem importet spontaneam exhibitionem: vi huius decreti tenentur Prælati Monialium non solùm ijs concedere Confessarium extraordinarium duabus, aut tribus vicibus in anno, si ipsæ illum efflagitent, sed etiam cum illis offerre motu proprio, etiamsi ipsum non efflagitent: idque in rigore loquendo; quamquam regulariter vsus sit, vt præfati Prælati non sponte assignent Monialibus Confessarium extraordinarium, sed solùm ab ijs requisiti: fortè quia Moniales sunt diligentiores in petendo Confessario extraordinario suis temporibus, sicque præueniunt exhibitionem illius, aliàs faciendam ab Ordinario; & quidem sub mortali, vt constat ex grauitate materiæ, circa quam versatur hæc obligatio; & ex doctrina, quam tradit *Sanch. l.6. mor. cap.4. num.31.* modum scilicèt imperatiuum (cuiusmodi est verbum *offeratur*) importare in re graui (qualis est ea, de qua hìc agitur) grauem obligationem & consequenter sub mortali.

Dubium hìc esse posset, an Confessarius extraordinarius concedi debeat non solum Monialibus benè valentibus, sed etiam infirmis, & quidem toties, quoties debet concedi benè valentibus.

248 ℞. Debere concedi: cùm decretum Concilij loquatur generaliter, vt constat ex illis verbis, *qui omnium confessiones audire debeat*; & alioqui lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi, præsertim in materia adeo fauorabili animæ; præterquàmquòd finis intentus in concessione Confessarij extraordinarij potiori ratione militat in Monialibus infirmis; quippe quibus magis proximè imminet mors, ideoque magis necessaria sunt media opportuna; quibus ad piè, sanctèque moriendum se disponant. Quare, sicut *sect. praced. q.* 40. diximus Confessarium ordinarium posse ingredi clausuram ad audiendas confessiones Monialium ægrotantium, quotiescumque aliæ Moniales confitentur ex præcepto, aut regula, vel consuetudine; immò etiam quoties asserunt se indigere confessione: sic & Confessario extraordinario iustum est, vt detur facultas ingrediendi ad eundem effectum, quoties deputatur pro Monialibus benè valentibus: sicque ego puto, quòd, quamuis vsus sit in contrarium, saltem in hisce nostris regionibus; Prælati Monialium deberent esse faciles in concedendo Monialibus infirmis Confessario extraordinario. Vnde Cardinalis Petr. Aldobrand. Archiepiscop. Rauennatensis in Constitutionib. editis pro Monialibus c.12. statuit extraordinarium posse concedi Monialibus in periculo mortis existentibus.

249 ℞. Vt tamen extraordinarius intret ad hunc effectum petitur licentia specialis; cùm facultas ingrediendi clausuram, etiam ad Sacramenta ministranda non veniat sub generali facultate audiendi confessiones Monialium huius, aut illius monasterij iuxta regulam 81. in 6. *non veniunt in generali concessione ea, quæ quis non esset verisimiliter concessurus in specie*; quare hoc ipsò quòd Sacerdos deputatur in Confessarium extraordinarium alicuius monasterij Monialium, non ideò censetur ei concessum, vt possit etiam ingredi monasterium ad excipiendas confessiones Monialium infirmarum; sed eget ad talem effectum licentia speciali, & in scriptis; ea ratione, qua indiget quicumque alius in monasterio Monialium ingressurus est.

Quòd si hac occasione quæras, an Ordinarius Moniali morituræ authoritate propria concedere possit in Confessarium, Regularem aliquem, qui loco Confessarij ordinarij ei tunc conferrat omnia Sacramenta, & assistat tempore agoniæ; idque ad præcisam Monialis spiritualem consolationem, seclusa peculiari necessitate.

℞. Videri sicque à me de hoc in specie interrogati responderunt *Pollaccus, Baldell. Bordonus, Zanettus, Steph. à S. Greg.* alijque viri docti, inter quos P. Baldellus vir doctissimus, & Vrbi, ac orbi ob egregia sua volumina edita, atque edenda

notissimus his verbis ex Italico idiomate in Latinum fideliter conuersis sic rescripsit: *Nulla mihi occurrit ratio dubitandi, quod Ordinarius Moniali moritura concedere non possit Sacerdotem aliquem, siue sæcularem, siue Regularem, qui loco Confessarij ordinarij ipsi conferat extrema Sacramenta, & assistat tempore agonia: idque ad præcisam Monialis consolationem spiritualem Certè Romæ Cardin. Bellarm. S. mem. cum esset Protector monasterij S. Marthæ, & post illum alij Cardinales eiusdem monasterij Protectores quò ad hoc Monialibus facillimè aliàs indulserunt, & in præsentia etiam indulgent, si requirantur. Quin etiam Card. Vicarius Vrbis, qui præest reliquis Monialium Conuentibus, me ipso præsente cum sciuisset à quodam suo Ministro ad Monialium administrationem deputato Moniali cuidam moritura id pertinacius denegatum fuisse, illum acriter reprehendit dicens in articulo mortis ea omnia debere concedi, quæ ad animæ salutem conferre possunt*; sic *Baldellus*, & indè probat responsionem, tum quod Confessarius Ordinarius Monialium est delegatus; & alioqui ordinarius suam iurisdictionem delegare potest tam vni, quam alij, tam pro vna Moniali tantùm, quàm pro multis simul; & tam pro vna vice, quàm pro multis vicibus, pro vt ipsi magis placuerit: tum quia Ordinarius Moniali benè valenti concedere potest Confessarium extraordinarium, quoties iudicauerit expedire; ergo & illum concedere poterit Moniali morienti; cum in tali casu sola lex clausuræ difficiliorem reddere possit concessionem; quæ tamen dispensari potest ratione necessitatis, ac vtilitatis se tenentis ex parte Monialis, vt patet: tum quia parum refert, quod talis concessio trahi facilè possit in exemplum: nam tale exemplum in casu mortis non est timendum.

QVÆRES II. Quot vicibus in anno debeant Prælati Monialium ipsi concedere Confessarium extraordinarium.

250 R. Vigore citati decreti Tridentini debere illum concedere duabus, aut tribus vicibus in anno; vt constat ex illis verbis, *bis, aut ter in anno offeratur*; per hoc tamen non tolli, quin, si velint concedere etiam sæpiùs, id facere possint. & ratio est, quòd, cum decretum Concilij Trident. adhibeat verbum *offeratur*; & verbum *offeratur* sit diuersum à verbo *concedi potest*, inclusio vnius non est exclusio alterius; sicque Prælati Monialium non tenentur quidem offerre ipsis Confessarium extraordinarium in anno pluries, quàm bis, aut ter: possunt tamen, si volunt, illum concedere, etiam crebriùs: cùm talis potestas ipsis ex munere suo competat, & per Concilium non sit diminuta. ita in terminis *Bordon. resolut.* 5. *num.* 11. ex Galletto referente sic fuisse decisum, & alijs, benèque cùm possit accidere, quòd Moniales interdum egeant Confessario extraordinario frequentiùs, quàm duabus, aut tribus vicibus in anno: ergò, cùm Confessarij deputatio pendeat à Prælato Monialium, necesse est, vt habeat potestatem illum deputandi: alioqui eius potestas esset valdè diminuta, & manca in necessarijs. Nec obstat, quòd in præfato decreto Concilij videtur quò ad hoc restringi facultas Episcoporum; cùm in eo adhibeantur termini numerales habentes rationem dictionis taxatiuæ, quæ impedit, ac excludit extensionem, & continet negationem omnium aliorum casuum non expressorum *l. Iulian.* §. *item tantùm ff. de neg. gest.* nam limitatio illa restricta ad tertiam vicem refertur ad obligationem, quam habent Episcopi quò ad offerendum Monialib. Confessarium extraordinarium ter in anno, non autem ad potestatem vlteriùs illius offerendi; adeoque Prælati Monialium plures, quàm ter in anno possunt, etiam modò, ijs offerre extraordinarium.

Quòd si aliqui Episcopi in hoc nimis scrupulosè procedunt nixi dicto decreto Concilij: contrà illos, facit, quod habetur in *c. consuluisti* 2. *quæst.* 4. *Quod Patrum testimonijs decretum non est, superstitiosa inuentione non est præsumendum*: præsertim cùm censeatur concessum, quod non est expressè prohibitum *cap. sunt nonnulli* 16. *q.* 1. *c. iam nunc* 28. *q.* 1. quod maximè procedit in permissiuis, teste *Naldo v. confessio n.* 37. adeoq; locum habet in casu nostro. Præterquamquod decretum

cretum Concilij est summe fauorabile animæ (vt colligitur ex fine, ad quem factũ est) sicque magnam admittit ampliationem. Vnde fit, vt plures Episcopi pietate, prudentia, doctrina, ac muneris Episcopalis peritia conspicui in concedendo Monialibus Confessario extraordinario se admodùm faciles, ac liberales exhibeant; dummodò ipsis in extraordinarios proponantur viri graues, pij; docti, ac prudentes: cum teste experientia, videant id plurimum conferre tum ad promouendum profectum spiritualem Monialium; tum ad euenitandas plurimas confessiones sacrilegas, quæ aliàs identidem fierent à Monialib. peccatorum suorum maculas detegere formidantibus Confessario ordinario. Illustrissimi ergò Episcopi, me authore, non sint difficiles in concedendo Monialibus subditis extraordinario: qui enim nimis emungit, elicit sanguinem: videant, ne nimio hoc rigore animas illarum in damnationis æternæ barathrum præcipites detrudant, sicque reos in hoc se constituant iuxta illud *Ezech.*3. *Sanguinem eius de manu tua requiram:* nouerint maiora esse mala, quæ proueniunt ex nimia difficultate concedendi extraordinarium Monialibus, quàm quæ gigni possunt ex nimia facilitate, quæ in hoc ostendatur: sicque procedere commune axiomata *ex duobus malis minus eligendum*: (quamuis, si electi in extraordinarios sint, quales supponuntur vix vllum possit occurrere malum) meminerint Prælatos, qui se minùs difficiles exhibent in concedendo Monialibus Confessario extraordinario, nequaquam recedere à pia mente Concilij Tridentini, sed operari iuxtà mentem ipsius, vt iam ostendimus: compatiantur infirmitati sexus fœminei valdè verecundi, ac meticulosi; sicque ipsi pro viribus subtrahant æternæ salutis offendicula; ad quòd multùm conferet facilis concessio Confessarij extraordinarij.

251 Quin etiam docet *Bordonus resol.*5. *num.*11. quòd, sicut Prælati Monialium possunt vltra 3. vices ipsis offerre Confessarium extraordinarium; vt nos ipsi iam ostendimus: sic & illæ vltra 3. vices possunt illum petere: cùm sit eadem ratio de illis, ac de Prælatis; adeoque procedat regula iuris: *Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio.*

Maior difficultas est, an casu, quo Moniales ex occasione alicuius Iubilæi, aut ex indulto bullæ Cruciatæ habeant Confessarium extraordinarium: nihilominùs Prælatus teneatur illo ipso anno eum illis concedere, etiam istis tribus vicibus præscriptis in Concilio Trident.

252 ℞. Teneri; & probatur ex eo quòd decretum illud Concilij continet priuilegium factum Monialibus: verba autem priuilegij ita debent accipi, vt aliquid vltra ius commune operentur: sicut notauit *Layman l.*5. *tract.*5. *cap.*4. *num.*3. *ex Suarez D.*80. *de Sacram. sect.*4. vnde fit, vt eligens Confessarium vigore Iubilæi, aut bullæ Cruciatæ, si aliunde etiam habeat facultatem illum eligendi, possit eum eligere etiam tot vicibus, quot de facto conceduntur in dicta facultate: si quidem vnum priuilegium per se non tollit aliud, & aliàs indultum cedens in fauorem animæ latæ explicandum est; cùm summum ius sit, quod facit pro religione, *l. sunt persona*, *ff. de religios. & sumpt. funerum.*

QVÆRES III. An casu, quo Prælatus Monialium ipsis irrationabiliter, ac iniustè deneget Confessarium extraordinarium vicibus præscriptis in citato decreto Concilij: eæ nihilominus possint illum eligere licitè, & validè.

253 ℞. Non posse, neque validè, neque licitè, & ratio est, quòd post Constitutionem Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili*, non potest vllus Sacerdos, siue secularis, siue regularis audire confessiones quarumcunq; Monialium, etiam exemptarum, nisi sit approbatus ab Ordinario in specie pro ipsis; quòd si Episcopus deneget Monialibus Confessarium extraordinarium, vtique non illum approbat; quòd tamen est necessarium ad hoc vt valida, & licita sit electio Confessarij extraordinarij. Quæ etiam possunt inde confirmari, quòd communiter DD. teste *Io.*

de Lugo D.21. de pœnitent. nu.52. contra *Nauarrum c.27. nu.264. & 265.* aliosq; relatos à *Dian. p.3. tr.2. resol.24.* sustinent Regulares sine causa sufficiente non approbatos ad confessiones audiendas, aut reiectos ab examine non posse, neque validè, neq; licitè audire confessiones sæcularium; estò Ordinarius illos iniustè reijciens peccet, & faciat ipsis iniuriam, vtpotè vi suorum priuilegiorum ius habentibus ad audiendas confessiones; sic ergò in præsenti peccat quidem Ordinarius denegando Monialibus Confessarium extraordinarium ipsis concessum à Concilio Trid. at, hoc posito, non possunt Moniales illum validè eligere, & consequenter nec licitè; cùm approbatio Ordinarij sit de valore talis electionis, quæ proinde absq; illa non subsistit. Vnde, si talis casus eueniret, possunt Moniales, quarum interest, recurrere ad Sacram Congregationem Regularium, ac Episcoporum, vt, qua potestate fungitur, illas manuteneat in possessione indulti quò ad hoc ipsis concessi à Concilio Trid.

Imò addit *Quintanad. tr.3. sing.26. nu. 9. ex Barbosa in Conc. Trid. sess.25. de Regul. c.10.* Sacram Congregationem declarasse, quod si pro dictis 3. vicibus Moniales Ordinario subiectæ velint Regulares in Confessarios extraordinarios, vel Regularibus subditæ velint sæculares Confessarios, (dummodo sint ex approbatis) tenentur Episcopi, & alij Prælati Regulares eos concedere, & si non concedant, posse eas ipsos cogere, & cum illis confiteri.

Quòd si quæras, an, loquendo de Monialibus exemptis, Episcopus loci deputare illis possit Confessarium extraordinarium, ipsis iniustè denegatum à Prælato proprio regulari.

254 ℞. Posse; & probatur tum quia ex decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. Episcopus num.13.* Episcopus dat Confessarium extraordinarium Monialib. etiam exemptis: tum quia ex bulla Gregor. XV. *Inscrutabili* potest Episcopus amouere Confessarium Monialium, etiam exemptarum, si Prælatus regularis ab ipso monitus renuat id facere: ergò, & poterit eum deputare, eodem Prælato iniustè inuito; cùm contrariorum eadem sit disciplina.

QVÆRES IV. An possit Episcopus saltem in pœnam excessus grauioris commissi à Monialibus alicuius monasterij illis denegare Confessarium, etiam pro illis vicibus, quibus tenetur eum concedere vigore Concilij Trid.

255 ℞. Videri non posse; & probatur tum quia non potest inferior tollere, aut diminuere priuilegium concessum à Superiore absq; eius consensu, saltem interpretatiuo, qui certè in præsentia non videtur adesse respectu Concilij; præsertim cùm non desint alia genera pœnarum, quibus puniantur excessus Monialium absque spirituali illarum dispendio: tum quia denegatio Confessarij extraordinarij nocet omnibus, & singulis Monialibus; cùm aliàs probabile sit non omnes semper fore reas excessus, qui sic punitur; vbi autem non adest culpa, nec debet infligi pœna, saltem communiter.

QVÆRES V. An Episcopus, aliusve Prælatus iustè denegare possint Monialibus sibi respectiuè subditis Confessarium extraordinarium, si eæ illum petant absque certi temporis interuallis pro illis vicibus, quibus, ipsis conceditur à Concil. Trid. v.g. primis tribus mensibus anni.

256 ℞. Quòd, quamuis communiter deputatio Confessarij extraordinarij non soleat fieri, nisi per certa temporis interualla (& regulariter vnoquoque quadrimestri anni) & hoc ipsum censeri possit fuisse intentum à Concil. Trid. in allegato decreto: vt sic deputatio tantò magis redundet in bonum spirituale Monialium. nihilominùs, absolutè loquendo; si Moniales monasterij alicuius vnanimes conuenirent in eo quod primis tribus mensibus anni ipsis deputaretur Confessarius extraordinarius præfatis 3. vicibus à Concilio concessis: deberet Prælatus, cui eæ subsunt, illum ipsis deputare. moueor, quòd, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. præses ff. de offic. præsid.* cùm ergò in citato decreto Concilij

cilij deputatio Confessarij extraordinarij non limitetur ad certa interualla temporis; sed absolutè præscribatur his verbis, *alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis aut ter in anno offeratur*, non debemus nos illam restringer ead certa temporis interualla: præsertim, cùm iuxta dicta ex præfato decreto Concilij Moniales habeant ius petendi Confessarium extraordinarium, idq; non restrictum ad certa temporis interualla.

QVÆRES VI. Per quem debeat deputari Confessarius extraordinarius Monialium, siue illum efflagitent, siue non.

257 R. Debere deputari à proprio Prælato, cui respectiuè subijciuntur; cum hac tamen differentia, quòd si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, Confessarius extraordinarius præsentari debet à Prælato regulari, & approbari ab Ordinario iuxta inferiùs dicenda; si verò sint subiectæ Ordinario, ab isto debet Confessarius extraordinarius offerri, & approbari. patet tum ex decreto Concil. Trid. adducto q.1. tum ex Constitut. Gregorij XV. citata q.3. quæ sic habet: *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares, quomodocunque exempti, tam ordinarij, quam extraordinarij ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas, nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

QVÆRES VII. Ad quem spectet approbare Confessarios Monialium extraordinarios, stando in iure nouo.

258 R. Spectare ad Ordinarium loci; idque ex relata Constitutione Gregor. XV. cùm iure antiquo id spectaret ad Prælatos proprios Monialium: nempe ad Prælatum regularem, si eæ erant exemptæ; ad Ordinarium verò, si immediatè subiacebant illius iurisdictioni; sicut notauit *Tamb. D.16. de iure Abbatiss. q.2. n.3.* ex Armendaro, & alijs. Vbi notandum ex declaratione Sacræ Congregationis, quæ refertur in *Bullar. tom.4. const. Greg. XV. in ordine* 18, Confessarios extraordinarios semel ab Episcopo deputatos, & approbatos ad audiendas Monialium confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum sacri Concilij Trident. non posse pluries in vim talis approbationis illarum confessiones audire; sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contingerit.

QVÆRES VIII. An Prælati Monialium teneantur deputare in Confessarium extraordinarium illarum Sacerdotem ab ipsis Monialibus electum, vel certè possint deputare illum, quem ipsi maluerint.

259 R. Quòd, licèt regulariter Prælati Monialium soleant illis concedere in Confessarium extraordinarium, illum, quem eæ vnanimiter proponunt, ac petunt: absolutè tamen dicendum videtur eos posse ex proprio arbitrio deputare illum, quem ipsi maluerint. Moueor tum quia Concilium Trid. in allegato decreto solùm præcipit Prælatis Monialium, vt Confessarium extraordinarium illis offerant bis, aut ter in anno; non autem vt concedant illum, quem ipsæ Moniales deposcunt: ideoq; cùm à diuersis non fiat illatio (maximè vbi agitur de obligatione, quæ est stricti iuris) præceptum Concilij non debet ampliari ab vno casu expresso ad alium non expressum: tum quia non expedit, vt designatio Confessarij extraordinarij fiat à Monialibus; quippe quæ interdum possent eligere virum minùs idoneum, sin minùs quo ad sufficientiam doctrinæ, quò ad mores; sicq; potestas data in ædificationem cederet in destructionem: tum quia communior, & probabilior sententia Doctorum habet Moniales neq; tempore Iubilæi posse vigore illius confiteri cuiuis Sacerdoti approbato ab Ordinario; sed solùm ei, qui de facto fuerit deputatus ab ipso Ordinario; & consequenter negat Ordinarium tempore Iubilæi teneri deputare Monialibus in Cōfessarium, illum; quem in specie illæ efflagitent; at in præsenti casu par ratio militat, vt consideranti patebit.

QVÆRES IX. Quibus temporibus, & ad quantum tempus teneantur Prælati Monialium ipsi deputare Confessarium extraordinarium.

260 ℟. Quòd, cùm Concilium Trid. non determinet expresse, quibus temporibus fieri debeat talis deputatio, vt constat ex tenore illius: id relinquitur arbitrio ipsorummet Prælatorum; qui proinde debent facere talem deputationem, provt suadent circumstantiæ hic, & nunc concurrentes: praxis tamen ferè communis est, vt dicta deputatio fiat vnoquoque quadrimestri, & quidem in præcipuis solemnitatibus siue proprij Ordinis, siue totius Ecclesiæ. quare in hoc seruanda est consuetudo cuiusque diœcesis, aut Ordinis, cùm consuetudo habeat vim legis.

261 Quod verò spectat ad tempus concedendum Confessarijs extraordinarijs pro audiendis Monialium confessionibus; varia est diœcesum consuetudo: alicubi enim determinatur tempus certum, verb. grat. spatium 10. aut 15. dierum (vt Ferrariæ) alibi nulla fit temporis determinatio, quod mihi magis probatur, & omninò consulendum Prælatis Monialium; cùm sic Confessarius minori solicitudine suum munus obeat, & maiori cum vtilitate spirituali ipsarum Monialium; ad quam solam ordinatur deputatio Confessariorum extraordinariorum, & quam Prælati earum tenentur procurare omni studio, ac diligentia.

Difficultas est, qualiter intelligi debeat facultas data Confessario extraordinario ad audiendas confessiones Monialium alicuius monasterij sub his, aut similibus verbis (*quæ facultas valeat pro* 10. *diebus*) an scilicet vi talis facultatis possit accedere ad audiendas confessiones 8. diebus, etiam interpolatis; vel certè quòd possit à die concessæ facultatis per 10. dies continuos accedere ad audiendas Monialium confessiones, ita vt, elapsis dictis 10. diebus, non possit ampliùs accedere.

262 ℟. Tenorem huiusmodi facultatis intelligi in hoc posteriori sensu, nisi aliter constet de mente concedentis: idq; ne aliàs nimis facilis reddatur ad accessus ad Moniales, & aperiatur ostium varijs inconuenientibus, quæ inde possent consequi, etsi fortè non omninò improbabiliter posset quis dicere ex rationabili epycheia dictam facultatem posse piè intelligi de 8. diebus vtilibus.

Addo facultatem audiendi confessiones Monialium datam pro 8. dieb. extendi ad 10. dies: idque iuxta regulam iuris communiter receptam: *Dies termini non computantur in termino*; quæ sine dubio maxime admittenda est in præsenti materia, vtpotè in primis fauorabili animæ. Sic respondit Reuerendissimus Ciarlinus Vicarius Regiensis Ecclesiæ vir doctissimus P. Dominico Zanetto Soc. Iesu, responsionem approbanti.

Illud paulò maiorem habet difficultatem, an Confessarius absque noua licentia possit accedere ad Moniales, etiam post elapsos illos 10. dies; si vltima die reperiat Monialem indigere absolutione alicuius reseruati, ad quod non extenditur eius facultas; aut teneri instituere confessionem aliquam longiorem, quæ non possit expedire tempore adeò breui.

263 ℟. Quòd, quamuis de rigore non possit, obstante *l. boues* §. *hoc sermone*, *ff. de verb. significat.* ex qua sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice: nihilominus, attento fine, ob quem conceditur Confessarius extraordinarius; improbabile non est Confessarium in proposito casu, etiam post absolutos 10. dies, posse accedere ad Monialem indigentem absolutione illius reseruati, aut confessione generali, vt illam absoluat, eiusq; confessionem generalem, siue inchoatam, siue inchoandam audiat. ità docti, ac ingeniosi Recentiores à me consulti; sicque in facti contingentia interrogatus consului, ea ductus ratione, quod in tali euentu adest iusta causa faciendi epycheiam; & procedit regula communis: *Qui vult finem, vult media necessaria ad finem* quamquam hac in re opus sit magna cautella, ne offendantur Ordinarij, &c.

264 Immò (vt id quoque obiter dicam) probabile puto, quòd si Confessarius ingressu monasterium ad audiendam confessionem Monialis infirmæ inueniret eam esse irretitam aliquo reseruato, aut velle facere confessionem generalem, quæ non

possit

posset expediri vna die: absq; alia licentia posset iterum ingredi ad absoluendum à reseruato, obtenta facultate à Superiore, & ad excipiendam confessionem generalem; idq; ob rationem, §. *praeced.* adductam. Quod item puto dicendum, si in casu proposito Monialis iam confessa, & absoluta statim reuocaret Confessarium iam egressum è clausura ad manifestandum ei peccatum oblitum: cum enim id fiat incontinenti, antequam Confessarius diuertat ad actus extraneos (vt suppono) moraliter vnicus reputatur ingressus, etsi physicè multiplex: ea proportionaliter ratione, qua vnicus censeretur ingressus, si in praesenti euentu Confessarius, vbi caepit audire confessionem Monialis, ex grauissima causa reuocaretur extra monasterium, priusquàm perficeretur confessio; tunc quippe peracto negotio, ad quod fuisset euocatus, sine noua licentia posset iterum ingredi ad perficiendam illam confessionem; sicut, & posset, si ingressus ad audiendam confessionem Monialis infirmae illam ex improuiso reperiret morbi vehementia ita correptam, vt tunc non posset vllo modo confiteri; quae sunt benè notanda, quia facilè occurrere possunt, & (quod ego sciam) non sunt ab alijs decisa, faciuntq; etiam pro Confessario ordinario.

Sic puto Monialem, si confitens Regulari tanquam Confessario extraordinario obliuiscatur alicuius peccati, quod erubescit confiteri ordinario Confessario; sub alio praetextu posse Regularem aduocare, eique cum legitima facultate accedenti peccatum illud confiteri, & absolui; idq; licèt approbatio Confessarij extraordinarij toties, quoties debeat renouari. Ducor, quod coram eo Iudice debet causa definiri, coram quo caepta est eius cognitio: ibique finiendum iudicium, vbi est ceptum, & ipsa inchoatio iudicij prorogat iurisdictionem: quae omnia procedunt in casu praesenti.

265 Addo, quòd si Confessarius ingressus ad audiendam confessionem vnius Monialis infirmae inueniat aliquam aliam item infirmam, quae petat confiteri: vtiq; potest illam audire, quantumvis confessio ad longum tempus esset duratura; & hoc, estò facultas ingrediendi concessa fuisset expressè ad audiendam confessionem determinatae Monialis; hoc enim non obstante, locum habet epycheia; & Confessarius, cùm sit deputatus in extraordinarium totius monasterij, & approbatus pro omnibus Monialibus, & consequenter pro illa alia infirma.

QVAERES X. An Confessarius extraordinarius Monialium deputari debeat in communi, vel etiam in particulari.

266 ℞. Debere deputari solùm in communi, regulariter loquendo: idque ex decreto Sacrae Congreg. sub 15. Febr. 1593. relato à *Tamburino D.16. de iure Abbatiss. q.1. n.7.* quamquam in casu, quo deputandus sit Confessarius extraordinarius; consultum est, vt Abbatissa congreget Moniales subditas, interrogetq; quem velint in Confessarium extraordinarium; vt sic constet, in quem plures Moniales conueniant, sicq; deputatio illis sit gratior, & consequenter vtilior. Dixi, *regulariter loquendo*; vt innuerem posse contingere, quòd, concesso Confessario extraordinario Monialibus alicuius monasterij modo dicto in communi, expediret ad bonum spirituale particularis Monialis, vt alius ei Confessarius tunc designaretur, cui maiori confidentia, ac sinceritate propriam conscientiam detegeret, & à quo opportuniora reciperet remedia pro spirituali sua infirmitate; quod tamen nonnisi rarò videtur permittendum, ne habeat in exemplum.

QVAERES XI. Qualis debeat esse Confessarius extraordinarius Monialium.

267 ℞. Debere esse, qualem nos ipsi descripsimus Confessarium ordinarium *sect. praeced.* q.3.4.5.6.7.8.9. & 10. Hic solùm addo, quod etiam aduerti citata *sect. praeced.* q.12. decretum Sacrae Congregat. relatum à *Tambur. sup. q.3. num.4.* quo prohibetur Ordinarijs, ne vtantur opera Regularium, etiam pro Confessarijs extraordinarijs, communiter non obseruari ex defectu materiae: eò quòd scilicet

desint Sacerdotes sæculares, qui æque benè hoc munus præstent; vnde, & ipsa Sacra Congregatio cautè addidit *nisi in casu necessitatis*.

QVÆRES XII. Cum quanta potestate deceat Confessarium extraordinarium Monialium accedere ad earum confessiones audiendas.

268 ℞. Quòd, cùm iuxtà dicenda *q. sequenti*. Confessarius extraordinarius deputetur Monialibus ad extricandas ipsarum conscientias; omninò decet, vt ad illas accedat cum ea maiori potestate, quam habere potest, sicque consultum esset, vt Ordinarij Monialium, siue sæculares, siue regulares Sacerdotibus deputatis in Confessarium extraordinarium concederent non solùm casus, & censuras sibi reseruatas: sed etiam quamcunq; aliam facultatem, quam ipsi possunt delegare, & putant posse Monialibus deseruire pro foro pęnitentiali. Quanquam aliàs Confessarius non debeat vti dicta potestate, nisi cum grano salis, idest cum magna prudentia, ac circumspectione; interdum etiam dissimulans sibi concessam fuisse facultatem absoluendi ab hoc, vel illo reseruato: ne nimia facilitas absoluendi nimiam inducat facilitatem delinquendi, sicque reseruatio frustretur suo fine. Ratio responsionis est, quòd Prælatus deputans Monialibus Confessarium extraordinarium vtique intendit illum plenè absoluere Moniales confitentes à quibuscunque, etiam reseruatis; aliàs non esset, cur fieret talis deputatio; quo modò autem absoluet plenè, si non habeat facultatem, etiam reseruatorum? Quòd si dicas illum posse conuenire Prælatum, vt dictam facultatem obtineat: iam onus reseruationis afficiet, non pęnitentem (sicut intendit reseruans) sed Confessarium; qui sic duplicem cogetur sustinere laborem, & audiendi confessiones Monialium, & accedendi toties, quoties ad Prælatum causa petendi facultatem reseruatorum: quod certè est minùs conforme æquitati; præsertim si Confessarius deputatus sit Regularis, adeoq; non habeat libertatem discurrendi huc, atq; illuc, nec copiam vagandi. præterquàmquòd in casu, quo Confessarius audiat confessiones in monasterio parùm numeroso, posset interdum periclitari sigillum confessionis; quatenus Prælatus Monialium audiens facultatem alicuius reseruati hìc, & nunc à se peti; & aliàs agnoscens conditionem cuiusque Monialis dicti monasterij, potest saltem dubitare facultatem dicti reseruati efflagitari pro hac, vel illa Moniali: quod omninò cauendum est, vt patet.

QVÆRES XIII. Ad quem finem fiat deputatio Confessarij extraordinarij pro Monialibus.

269 ℞. Fieri ob varios fines, nimirum. 1. vt consulatur libertati Monialium confitentium: quippè quæ interdum ex naturali erubescentia non audent manifestare Confessario ordinario peccatum aliquod ab ipsis perpetratum, sicque exponuntur periculo multiplicandi confessiones inualidas; cùm alioqui extraordinario Confessario peccatum illud confidentiùs detegant, & repetendo confessiones inualidè factas propriæ obligationi satisfaciant; 2. vt in tanta varietate Confessariorum extraordinariorum tandem inueniant virùm secundùm cor suum, cui ipsæ sincerè, ac confidenter manifestent omnia sua interiora, sicque tantò meliùs dirigi possint in via religiosæ perfectionis: 3. vt vacante Confessario extraordinario confessionibus Monialium audiendis maiori otio, vtpotè temporis angustijs minùs adstricto eæ possint commodiùs proponere sua dubia, petere necessariam instructionem, recipere salutaria documenta, & efficaciori exhortatione magis excitari ad proprium spiritualem profectum: sicq; Prælati Monialium deberent quàm maximè curare, vt qui deputantur in Confessarios ipsarum extraordinarios, essent non minùs scientia, ac prudentia, quàm dexteritate, ac pietate conspicui, & ita munus ipsis commissum sustinere possent pro dignitate, & cum magna Monialium vtilitate.

QVÆRES XIV. An Prælati Monialium possint illas adstringere, vt Confessarium extraordinarium admittant.

270 ℞. Non

270 ℞. Non posse, si omnes Moniales vnanimiter reijciant, dicentes; se nolle tunc Confessarium extraordinarium. ducor, quod exhibitio Confessarij extraordinarij est fauor factus Monialibus: quilibet autem potest renunciare fauori sibi concesso. quo modo Conc. Trid. sup. loquens de præfata exhibitione cautè adhibuit verbum *offeratur*, sicut aduertit *Tambur. sup. q.1. nu.8.* monens non facere prudenter Superiorem, qui præcipit Monialibus, vt omnes confiteantur Confessario extraordinario. Dixi, *si omnes Moniales vnanimiter illum reijciant*; si enim constat Prælato aliquas illarum cupere Confessarium extraordinarium, pro illis solis debet ipsum deputare; cùm renunciatio aliarum Monialium non debeat cedere in præiudicium istarum: si quidem non licet cedere proprio priuilegio cum præiudicio tertij.

QVÆRES XV. An Moniales omnes teneantur confiteri Sacerdoti ipsis legitimè deputato in Confessarium extraordinarium.

271 ℞. De rigore non teneri ob rationem *præcedenti q.* adductam: expedire tamen, vt omnes ad illum accedant: sin minùs vt confiteantur; salutem vt ei proponant dubia, quæ habent circa proprium statum religiosum, recipiant Salutare aliquod monitum, exerceant actum illum submissionis, & ab eo obtineant benedictionem. Vt proindè in quadam Synodo Florentina, teste *Tamb. sup.* statutum sit Moniales omnes, exceptis infirmis, sub pœna amissionis vocis actiuæ, & passiuæ per triennium ipsò factò incurrenda, teneri comparere coram Confessario extraordinario; ideoque quamdiu is vacat confessionibus Monialium excipiendis, Confessarium ordinarium quàm rarissimè debere ad eas accedere, siue ad illas alloquendas, siue illarum confessiones audiendas. Quin etiam in eadem Synodo Confessarij ordinarij, qui ausu temerario impedire directè præsumpserint Confessarij extraordinarij petitionem, electionem, concessionem, vel accessum ad monasteria causa audiendi confessiones, sunt ipsò factò excommunicati: &, si quocunque tempore, vel modo significauerint Monialibus sibi displicere Confessarij extraordinarij aduentum; vel non liberè, & integrè, sed perfunctoriè tantùm, & per transenam eidem esse confitendum in aures Monialium, aut aliorum insusurrare tentauerint: debent in perpetuum suspendi ab audiendis confessionibus Monialium in ijs monasterijs, in quibus taliter deliquerint. hæc Synodus Florentina; quæ, licèt non obligent extra diœcesim Florentinam, consultum tamen esset, vt etiam in alijs diœcesibus à proprijs Ordinarijs inducerentur, vtpotè spirituali Monialium vtilitati in primis proficua.

An autem Confessarius ipse extraordinarius teneatur audire confessionem omnium, & singularum Monialium ad quas deputatur: idque ex præcepto *Concilio Tridenti. sess.25. de Regularibus cap.*10. ibi lato his verbis *Qui omnium confessiones audire debeat.*

℞. Teneri; cum verbum *debeat* ex natura sua importet vim præcepti, vt notauit *Baldell. l.5. D.21. num 5. ex Claui regia l.3. c.7. nu. 26. & Concilium Trid.* tale præceptum imponere potuerit cuicumq; Sacerdoti, siue sæculari, siue regulari; quod tamen loquitur de Monialibus valentibus confiteri: si enim hæ confiteri nolint, vtiq; nec ille tenebitur eas audire. nec propterea fit vlla iniuria Sacerdoti deputato in extraordinarium: quippè qui hoc ipsò quòd subit munus Confessarij, subit etiam quamcunque obligationem dicto muneri annexam; & aliàs procedit regula iuris: *Volenti, & consentienti non fit iniuria.*

QVÆRES XVI. An casu, quo aliquæ Moniales ex præsenti infirmitate non possint accedere ad Confessarium extraordinarium; vbi conualuerint, possint iure suo petere pro se ipsis Confessarium extraordinarium, & Prælatus teneatur illum ipsi concedere.

272 ℞. Et Moniales posse petere, & Prælatum teneri concedere Confessarium extraordinarium in tali casu. moueor, quòd Concilium Trid. in decreto relato q.1.

statuit

ſtatuit Confeſſarium extraordinarium ab Epiſcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno Monialibus offerendum eſſe, qui omnium confeſſiones audiat; ſicq; intendit omnes omninò Moniales gaudere tali beneficio; non gauderent autem omnes, ſi in propoſito caſu non deberet concedi Confeſſarius extraordinarius pro ijs Monialibus, quæ ex infirmitate, aut alio legitimo impedimento non potuerunt accedere ad Confeſſarium ordinarium in communi antea conceſſum toti monaſterio. præterquàmquòd alias adderetur afflictio afflicto; ſi præfatæ Moniales vltra moleſtiam morbi, quem perpeſsæ ſunt, cogerentur etiam carere eo ſolatio, quod ſolet ſequi ex acceſſu ad Confeſſarium extraordinarium. ita docti Neoterici à me conſulti, & benè, præſertim P. Stephanus à S. Gregorio mihi amiciſſimus.

QVÆRES XVII. An Confeſſarius extraordinarius poſſit abſque ſpeciali licentia celebrare in eccleſia Monialium, ad quarum confeſſiones audiendas deputatus eſt, immò, & ijs miniſtrare Euchariſtiam, quamdiu vacat earum confeſſionibus excipiendis.

273 ℞. De rigore non poſſe, niſi de præſumpta voluntate Prælati Monialium ex concurrentibus circumſtantijs oppoſitum hìc, & nunc ſuadeatur. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Filliuc. tract. 4. num. 263.* & alij contra *Caietanum v. excommunic. c. 63.* nimirum, conceſſa alicui facultate miniſtrandi Sacramentum confeſſionis, non cenſeri conceſſam facultatem miniſtrandi Euchariſtiam (addo ego, loquendo de Monialibus, neq; celebrandi in earum eccleſia) cùm enim iſtæ actiones ſint diuerſæ, & à diuerſis non fiat illatio: conceſſio vnius non importat conſequenter conceſſionem alterius, niſi vel id clarè exprimatur, vel certè ex concurrentibus circumſtantijs probabiliter præſumatur de voluntate concedentis: quæ præſumptio voluntatis in præſenti materia abſq; dubio ſufficeret, cùm ad miniſtrationem Euchariſtiæ non requiratur expreſſa, & formalis conceſſio; ſicut requiritur ad miniſtrandum Sacramentum Pœnitentiæ, vtpotè ad ſui valorem præſupponens iuriſdictionem, quæ non requiritur ad validam miniſtrationem Euchariſtiæ; ſicut benè adnotauit in ſimili *Card. de Lugo D. 18. de Euchar. num. 19.*

QVÆRES XVIII. An deputatus in Confeſſarium extraordinarium pro Monialibus alicuius monaſterij poſſit ſine ſpeciali licentia coram illis concionari, publicamque habere exhortationem.

274 ℞. Simpliciter loquendo, videri non poſſe: & hoc tum ob rationem adductam *q. præced.* tum quia actus concionandi, aut exhortandi publicè, & actus audiendi confeſſiones non ſunt ita connexi inter ſe, vt vnus dependeat ab alio; ideoque ex conceſſione vnius non poteſt inferri conceſſio alterius iuxtà regulam iuris; *Cui licet quod maius eſt, non debet, quod minus eſt, non licere, l. non debet. ff. de reg. iur.* tum quia talis de facto eſt praxis ferè communis; maximè, cùm regulariter non expediat Confeſſarios Monialium, ſiue ordinarios, ſiue extraordinarios, habere proprijs Monialibus publicas conciones, aut exhortationes, ne fortè ex reprehenſione alicuius defectus facta inter concionandum, aut exhortandum, alicui Moniali minùs prudenti, & plus æquo ſuſpicari ingerat ſuſpicionem ſe loqui ex notitia habita in confeſſione: quòd omninò vitandum eſt. præſertim, cùm priuata exhortatio vnicuique Moniali ſeorſim, facta in audienda eius confeſſione magis prodeſſe poſſit; quippè quæ eſt ex proprijs, & tota accommodata ſpirituali ipſius neceſſitati.

QVÆRES XIX. An deputatus in extraordinarium Confeſſarium alicuius monaſterij Monialium poſſit diſſerere cum Monialibus, etiam de rebus nullo modo pertinentibus ad confeſſionem (v.g. de aliquo negotio domeſtico) & quidem etiam cum Moniali, quæ nullo modo vult ei confiteri.

275 ℞. Videri poſſe; patetque ex dictis *ſect. præced. quæſt. 15.* quæ proportionaliter mi-

militant in præsentia, vt consideranti facilè constabit: & possunt confirmari ex vsu ferè communi Confessariorum tam sæcularium, quam regularium; qui vbi deputantur in Confessarios Monialium extraordinarios; licèt aliàs sint valdè docti, ac conscientiæ timoratæ, absque vllo scrupulo loquuntur cum quacunque Moniali illius monasterij ad ipsos accedente; siue ipsis velit confiteri, siue non: & quidem etiam de rebus nullo modo spectantibus ad confessionem: quod est signum ipsos existimare huiusmodi allocutionem in talibus circunstantijs non esse prohibitam, & consequenter neque peccaminosam: aliàs illis à tali allocutione omninò abstinerent, vt suppono. Et hoc putant aliqui procedere in casu, quo quis deputetur in extraordinarium vnius tantùm Monialis: is enim adhuc de rigore iuris posset loqui cum alijs Monialibus, & quidem etiam de rebus indifferentibus iuxtà dicta in *hoc ipso cap. num.* 175. sic illi, quam probabiliter, viderint ipsi, & dijudicent viri docti; certè cauendum est, ne plus iusto in similibus rebus indulgeatur.

Quòd si hac occasione quæras, an occurrente casu, in quo aliquis religiosus necessitatem habeat loquendi cum quadam Moniali, ad quam alioqui non potest accedere sine licentia Sacræ Congregationis; possit Ordinarius illum deputare in Confessarium extraordinarium dictæ Monialis, præcisè vt sic ex occasione audiendi illius confessionem possit cum ea agere de negotio, quod habet præ manibus.

176 ℟. Ordinarium posse id facere, & consequenter Religiosum in tali casu posse accedere ad Monialem illam, & cum ea tractare negotium ipsi commissum; dummodò ipse eat paratus ad audiendam illius confessionem. ita docti Recentiores à me consulti; patetq; tum ex praxi; quæ hac in re seruatur, etiam à viris timoratis; tum quia potest Ordinarius concedere Confessarium extraordinarium Monialibus non solùm in communi, sed etiam in particulari huic, aut illi Moniali; si hic, & non iudicet expedire; ex alia parte deputatus in Confessarium Monialium potest liberè loqui cum illis, etiam de rebus non pertinentibus ad confessionem, vt iam probatum est; sicque nulla adest ratio, cur Religiosus in casu proposito differere non possit cum illa Moniali de negotio ipsi commisso. Dixi *dummodò ipse eat paratus ad audiendam illius confessionem*; vt indicarem, quòd si Religiosus in præsenti casu verè non esset paratus audire confessionem illius Monialis, tunc, sicut non posset dici deputatus in Confessarium extraordinarium illius; sic nec titulo Confessarij posset cum ea loqui: &, si loqueretur, perindè se haberet, ac si absque licentia loqueretur; siquidem fraus, & dolus nemini debent patrocinari: Quòd tamen non eueniret, si Monialis illa, vbi accessit Religiosus, mutata voluntate, nollet ampliùs ei confiteri; ipse enim adhuc posset loqui cum ista; stante quòd ex legitima potestate re vera est constitutus Confessarius extraordinarius præfatæ Monialis, & vt talis potest cum ea loqui; denominatione Confessarij potente subsistere tantum in actu primo; absque eo quòd deueniatur ad actum secundum, nempè ad confessionem effectiuè audiendam.

177 Addo quòd, cùm *Diana part.* 3. *tract.* 2. *resol.* 104. & ante illum *Peyrinus to.* 2. *priuil. Constitut.* 6. *Pij V. num.* 36. alijque docti Recentiores putent religiosum non subiacere pœnis latis contra Regulares ad monasteria Monialium accedentes sine licentia, si alicui Moniali declarent casum aliquem conscientiæ: cùm talis locutio speciem habeat piæ exhortationis; & alioqui cesset finis prohibitionis in particulari iuxtà ea, quæ habet *Diana par.* 5. *tract.* 14. *resolut.* 96. si velint consequenter philosophari, concedere debent Ordinarium posse mittere Religiosum ad aliquod monasterium Monialium causa ibi exercendi aliquod opus pietatis (v. g. ad componendam aliquam seditionem exortam inter Moniales, ad consolandam Monialem grauissima tristitia affectam, ad consulendum in re graui concer-

cernente bonum monasterij, & ad alios similes effectus) in his quippè procedit eadem ratio, quæ in casu à præfatis Doctoribus concesso. Nec obstat, quòd Sacra Congregatio in decreto iussu Sixti V. edito anno 1590. expressè statuit nulli Religioso cuiuscunque ordinis, gradus, qualitatis ac dignitatis (exceptis Superiore, ac Visitatoribus respectu Monialium subiectarum, necnon Confessario tam ordinario, quàm extraordinario) licere absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congregationis accedere ad monasteria quarumcunque Monialium ad colloquendum, siue tractandum cum eis; siquidem Sacra Congregatio per hoc non excludit casum pietatis, & Charitatis, qui regulariter non præsumitur comprehensus sub generali prohibitione iuxtà regulam: *Non veniunt sub generali prohibitione, quæ quis non esset verosimiliter prohibiturus, si in specie exprimerentur*; solùm excludit casum, in quo religiosus velit accedere ad Moniales titulo vrbanitatis; ad eas visitandas v.g. ad negotia sæcularia tractanda, & similia. Verùm cauendum est, ne nimis relaxetur rigor iuris ecclesiastici adeo strictè vetantis accessum ad Moniales, nimisque facilis reddatur talis accessus, & hinc oriantur incommoda, quæ ius intendit amouere per dictam prohibitionem: præterquamquod accessus ad Moniales in præsenti casu quod ad forum externum non ita facilè posset iustificari, adeoque sic accedens posset puniri ab Ordinario, qui indè posset grauiter offendi, puniretque taliter accedentem. Vnde *Diana p.9.tr.7.res.*54. fit quod, quamuis opinio *Peyrini* superius allata admitti posset vt probabilis (pro qua ipse *Diana* citat *Lezanam v. Moniales n.*30.*& Bordonus to.*1. *res.*7. *n.*82.) nihilominus in praxi non esset amplectenda; cum iura absolutè vetent Regularibus accessum ad Moniales, non distinguendo inter collocutionem vrbanitatis causa, aut pietatis, & lex absolutè loquens absolutè debeat intelligi: præterquamquod sic elusoria esset prohibitio accedendi ad Moniales facta Regularibus: quippè qui semper impunè loqui possent cum Monialibus, dicendo se cum ijs locutos fuisse de rebus pijs, &c. sic *Diana* his verbis concludens; *Vnde quidquid sit de peccato quo ad forum internum stante auctoritate doctorum virorum Lezanæ Pellizzarij, & Bordoni vbi supra; saltem in foro externo possent Episcopi dictos Regulares punire tanquam Sedis Apostolicæ delegati; vnde abstineant ab his collocutionibus.*

Dices, quid si Episcopus mittat Religiosum ad monasterium aliquod Monialium, vt tanquam Confessarius extraordinarius excipiat earum confessiones; & talis Religiosus re vera ibi nullam excipiat confessionem, sed solùm vacet componendis dissidijs, præbendis salutaribus consilijs, & instruendis Monialibus in vita spirituali, est ne is tutus in conscientia?

278 ℟. Esse, & quidem, etiamsi sciat de facto nullam Monialem ex eo monasterio accessuram ad ipsum causa confitendi, sed solùm ob aliquem alium finem, pium tamen, ac bonum: dummodò ipse ex sua parte sit paratus excipere etiam confessionem, saltem alicuius ex dictis Monialibus. patet autem responsio ex dictis *sup.* §. *quòd si hac occasione* sub finem.

QVAERES XX. An Religiosus destinatus in extraordinarium Confessarium alicuius monasterij Monialium ad 10. dies v.g. possit tuta conscientia accedere ad ipsas causa tractandi aliqua negotia cum aliqua illarum, aut differendi tum ipsis, etiam illis diebus, qui supersunt post exceptas confessiones omnium, & singularum Monialium.

279 ℟. De rigore iuris posse; cùm adhuc maneat Confessarius illarum Monialium; & quidem non solùm in actu primo (quod etiam sufficeret) sed etiam in actu secundo; & maximè, si accedat ex sua parte paratus ad audiendas item confessiones Monialium, quæ fortè iterum accedant: & hoc puto procedere, etsi iam recessisset ab ijs animo non ampliùs reuertendi, idque ipsis significasset (& hoc ob dicta *cap.*4. *num.*50.) quamvis id non expediat tum ob ædificationem,

Mo-

Monialium; tum ad vitandos rumores, qui indè possent suscitari quò ad forum externum, si Episcopus id præsentiret.

Hæc autem responsio à fortiori videtur procedere in casu, quo Religiosus deputatus in extraordinarium sine temporis limitatione, paucis post diebus à recessu, ad monasterium illud reuocaretur, vt audiret confessionem Monialis, quæ antea ratione morbi ad illum non potuit accedere. Ducor tum quia *Concilium Tridentinum* dicit Confessarium extraordinarium Monialium debere omnes audire, ideoque cùm dicta Monialis absque sua culpa ab eo non audita: habeat ius, vt audiatur, idque fieri nequeat in absentia; potest illum reuocare, etsi ille absolutè se licentiauerit ab illo monasterio: tum quia Confessarius potuisset in generali Monialium confessione interponere paucos dies, & postea redire audiêdas Moniales nondum confessas; ergò, & id facere poterit in præsenti casu.

QVÆRES XXI. An deputatus in Confessarium extraordinariū alicuius monasterij Monialium possit tuta conscientia agere cum aliqua, vel aliquibus dictarum Monialium, etsi ei non confiteantur; si aliàs ipse accedat animo excipiendi confessiones non omnium Monialium, sed solùm aliquarum, vtpotè alijs negotijs distentus, & principaliter intendens negotiari, ac differere cum illa, aut illis Monialibus: cùm tamen Episcopus, qui illum deputat, intendat illum excipere confessiones quarumcunque Monialium ad talem effectum accedentium.

280 ℟. Deputatum in Confessarium extraordinarium posse in casu proposito agere cum illa, vel illis Monialibus, etiamsi nolint ipsi confiteri, & quidem etiam de negotijs temporalibus; cùm sic verè accedat tanquam Confessarius legitimè deputatus, & talem se præstet, etiam in actu secundo, dum audit confessiones aliquarum Monialium, quamuis non omnium: sicq; de eo verificetur doctrina tradita *quæst.*19. *in responsione principali*.

QVÆRES XXII. An Confessarius extraordinarius Monialium, auditis illarum confessionibus, possit absque violatione sigilli confessionis postea carpere aliquos defectus illarum auditos in confessione; si ijs concionetur, aut etiam monere Prælatum illarum, vel Abbatissam monasterij, vt circa hoc, vel illud inuigilent, loquendo tamen in communi.

281 ℟. Quòd, quamuis prædicta fieri possint, si indè non possit deueniri in notitiam personæ particularis eo defectu laborantis: præsertim si Monasterium sit valdè numerosum, ideoq; ex notitia illa generali difficiliùs constare possit de persona particulari, nihilominus, quia semper consulendum est integritati sigilli confessionis, & quàm maximè curandum est, vt tollatur omnis suspicio, etiam remota violationis illius, ne alioqui odiosum nimis reddatur Sacramentum pœnitentiæ, præsertim feminis natura sua valdè suspicacibus: propterea puto Confessarium Monialium, siue ordinarium, siue extraordinarium, debere in hoc vti magna circumspectione; ac proindè regulariter debere cauere, ne defectus magis particulares Monialium reprehendat inter concionandum, aut eos detegat Monialium Superioribus ad illos inposterum præcauendos. colligitur ex *Diana p.*5. *tr.*11. *res.*36. & Maldero, ac Beia ab ipso allegatis; qui *Diana par.*2. *tract.*15. *res.*13. ex Nugno, & Fagund. monet peccare peccato reuelationis sigilli illum, qui, etsi non nominet personam, detegendo defectum illius auditum in confessione, nominat tamen religionem, ex qua est pœnitens: cùm sic ignominia redundet in religionem, & consequenter in ipsum pœnitentem tanquam in membrum illius; quod etiam aduertit *Io. de Lugo D.*23. *de pœn. nu.*63.

An verò peccet contra sigillum Confessarius, qui interrogatus ab Abbatissa monasterij, num audiuerit confessionem huius, aut illius Monialis, dicit se non audiuisse, cùm re vera audiuerit, non tamen absoluerit, eò quòd careret debita dispositione.

282 ℟. Peccare, si constet Abbatissæ hanc, vel illam Monialem, de qua interrogat

Con-

Confessarium, ei re vera fuisse confessam, v.g. ex assertione illarum ipsarum Monialium. Moueor, quòd Confessarius in talibus circunstantijs negans se audisse confessionem dictarum Monialium indirectè negat se illas absoluisse, & quidem ex ipsarum indispositione: cùm nullam afferat causam dilatæ absolutionis oppositum suadentem (qualis esset, si Confessarius diceret illam inchoasse confessionem generalem, sed non absoluisse, redituram postea ad illam perficiendam, vel certè se fuisse vocatum alio, & regressum non inuenisse illam, &c.) constat autem; quod Confessarius non potest sine violatione sigilli dicere se non absoluisse penitentem ipsi confessũ; quando ex occurrentibus circunstantijs negatio absolutionis probabiliter præsumitur prouenisse ex indispositione ipsius pœnitentis: sicut benè notauit *Io. de Lugo sup. n.85.* ex Nau. Soto, Suar. & alijs contra *Caietanum v. confessio* dicentem non reuelari indirectè confessionem dicendo *non absolui illum*.

Addo quod si Confessarius Monialium dicat aliquam ex suis Monialibus violasse clausuram non nominata ipsa Moniali: vtique peccaret, cum sic odiosa reddi possit confessio; sed contra sigillum; cum non possit ex eo modo loquendi constare, de qua Moniali in specie loquatur. colligitur ex *Diana p.2. tract.15. resol.15.* pro se referente *Onuphrium, Sylnium, Nauarrum, Viualdum, Megalam, ac Henriquez.*

Ex quo infero, quòd si Confessarius Monialium consilij causa cogatur aperire alicui tertio excessum auditum in confessione Monialis sibi subditæ; illum proponere debet in genere, & quasi in abstracto; vel certè dubium, cuius petit solutionem vt ab alio sibi propositum, solerti adhibita æquiuocatione, referre nec vllo modo indicet illum à se fuisse auditum in confessione: sic quippè consulit, & propriæ ignorantiæ, & secretò sigilli Sacramentalis, quod omni studio, ac diligentia seruandum est.

Puto tamen quòd si Confessarius Monialium consilij causa, vel alia ex causa manifestet delictum Monialis sibi commissæ in penitentem, non manifestato nomine; nec violat sigillum, nec m. peccat; si delictum non sit infamatorium; & hoc, licèt indicet se illud audiuisse in confessione Monialium. & ratio est, quòd sic ex vna parte non manifestatur persona, ideoque non læditur sigillum; ex alia parte communitas ipsa Monialium non notabiliter offenditur, cum delictum illud non cedat in dedecus, ac infamiam monasterij, & consequenter non peccatur mortaliter.

Sic censeo non posse, nec debere condemnari Confessarium Monialium, qui amico dicit se nolle ampliùs vacare confessionibus Monialium illarum audiendis, eò quòd aliquæ illarum sint scandalosæ, ideoque nolit se exponere periculo æternæ damnationis; si aliàs notorium sit Moniales illas esse scandalosas, & Confessarius sic loquatur ex notitia publica.

QVÆRES XXIII. Qualiter possit, & debeat procedere Confessarius extraordinarius Monialium in petenda facultate absoluendi aliquam Monialem à reseruatis; si probabiliter putet Prælatum, à quo petitur talis facultas; ex tali petitione deuenturum in suspicionem non improbabilem dictam facultatem peti pro hac, vel illa Moniali particulari: idque ex varijs circunstantijs ipsi Prælato notis.

283 ℞. Posse submittere tertiam aliquam personam ad petendam illam facultatem à Prælato pro quadam Moniali, non manifestando; cuius ea sit monasterij, vel certè, si hoc non iuuet, posset, & debere illam absoluere indirectè à præfatis reseruatis, monendo Monialem, vt curet posteà directè absolui ab illis per Confessarium monasterij ordinarium, obtenta debita facultate modo conuenienti. Ex quo colligant Prælati Monialium consultum esse, vt deputatus in Confessarium extraordinarium non accedat ad illas sine reseruatorum facultate, sicut aduertimus *sup. q. 12.*

Quod

Quod si hac occasione quæras, an citrà violationem sigilli Sacramentalis possit Confessarius denegare Communionem Moniali, quam ex confessione scit esse indignam.

℞. Non posse, siue communio petatur in publico; nam hoc esset indirectè manifestare peccatum pœnitentis: siue petatur in occulto, & alioqui ex negatione oriatur aliqua vel reuelatio, vel exprobatio indirecta peccati occulti; quin etiam hoc procedit; & si ea non sequatur: id enim redderet confessionem odiosam, ac difficiliorem; si sciret pœnitens posse Confessarium ipsi posteà negare petita, & resistere propter notitiam habitam in confessione. ita *Cardinalis de Lugo D. 23. de pœnitent. n. 126. Sanch. l. 3. de matrim. D. 16. alijque plures apud Bonacinam D. 5. de Sacram. q. 6. sect. 5. part. 4. num.* 17. à quibus nec dissentient ij, qui dicunt Sacerdotem, qui non tenetur ex officio ministrare Sacramenta, posse, & teneri negare Sacramenta occultè petita ei, quem ex confessione scit esse indignum, si cesset periculum fractionis sigilli; siquidem Confessarius Monialium ex officio tenetur ijs ministrare Sacramenta: sicq; in eo nequit habere locum hæc doctrina.

Putant verò aliqui non violari sigillum Sacramentale; si Confessarius Monialium ex notitia habita in confessione illarum moneat Prælatum, aut Abbatissam, vt magis inuigilent super custodia clausuræ, claudant aliquam fenestram, altiùs attollant aliquem murum, aut aliquid aliud tale præstent ad impediendos excessus, qui aliàs occurrere possunt: modò non adsit periculum, vt aliqua ratione cognoscatur Monialis delinquens. Colligitur ex *Coninchо D. 9. de Sacrament. d. 4. nu. 68. Laym. l. 5. tract. 6. cap. 14. & Bonacina supra nu. 22.* & probant, quia, etsi sigillum Sacramenti in omni casu obliget, ne confessio peccati directè, aut indirectè reueletur cuiquam hominum, cui id incognitum sit: non ita tamen semper obligat respectu ipsius confitentis, & aliorum, qui certam notitiam habent delicti; quo minùs Sacerdos ex causa graui facere aliquid possit, quod ex se ipsò quidem nullo modo est signum reuelatiuum peccati, at ijs, qui peccauerunt, aut illud ante cognitum habent, suspicionem mouere possit illud fieri ex notitia confessionis.

Dixi, *ne confessi peccati directè, aut indirectè reueletur*, vt indicarem ex *Sà v. confessio num. 32. Henriquez l. 6. cap. 21. & alijs* non violari sigillum; si manifestentur virtutes, reuelationes, & similes gratiæ pęnitentis cognitæ ex confessione: quippè quæ non sunt peccata, nec materia confessionis. excipe cum *Cardinali de Lugo sup. num.* 58. nisi prædicta in confessione manifestentur ad magis declarandam propriam ingratitudinem erga Deum: sic enim saltem in obliquo sunt materia confessionis.

Sic *Diana par. 5. tract. 11. resolut. 50. ex Granado, & communi sensu Doctorum* putat non violari sigillum, si Confessarius dicat Monialem, hanc, vel illam pęnitentem suam suis minutissimis peccatis, ac scrupulis caput sibi obtundere: cum in tali casu non manifestetur vllum peccatum in particulari, & nomen *scrupulosus* communiter significet hominem timoratum, & volentem abstinere etiam ab ijs quæ licita sunt, sed aliquod periculum inducunt. idem sentit *Coninchus supra d. 1. num.* 11. monens, etsi in tali casu directè non violetur sigillum, malè tamen, ac periculosè id fieri, ideoque abstinendum esse à tali modo loquendi.

Illud etiam hic obiter moneo, & quod, si Confessarius peccatum alicuius Monialis nouit ex confessione complicis, & Monialis illa de eo non se accuset: potest quidem hanc interrogare generatim, an habeat aliud peccatum, quòd eius grauet conscientiam, immò, & speciatim, si peccatum illud sit, de quo Moniales solent interrogari: non item, si sit peccatum inter Moniales non vsitatum; tunc enim si Monialis neget se illud commisisse, absolui debet; cum pęnitenti credendum sit tam pro se, quam contra se; & non sit ratio, cur vni potiùs credatur, quam alij. ita *Diana supra resol. 21. ex Toleto, & Fagund.* cum quibus sentit *Laym. n. 24.*

num.24. monens, quod, si complex dedit facultatem loquendi cum alio; potest Confessarius speciatim examinare alium complicem, si sic expedire iudicetur, & absit scandalum.

Addit *Cardinal. de Lugo num.129. ex Henriquez l.6. cap.23. num.2.* probabile esse non violari sigillum, si Confessarius statim, finita confessione, aliquid circa illam aduertat penitenti, quod oblitus fuerat. nam moraliter non intelligitur fieri extrà confessionem, quod fit incontinenti, & falsum est, quod supponit *Fagundez præcep. 2. Eccles. l.6. cap.4. num.33.* à nobis dissentiens, finita confessione, statim censeri finitum Sacramentum, & iudicium; cum aliqui penitentiam imponant post datam absolutionem; & aliàs impositio penitentiæ grauis satis significet confessionem grauium peccatorum: quod est signum non aduersari sigillo loqui de peccatis post absolutionem; cum censeatur adhuc durare idem iudicium Sacramentale; cuius actus sunt absoluere, punire, consulere, monere, corrigere, & similia: cum *Cardinali de Lugo sentiunt Tannerus, & Io. Præpositus relati à Diana par.5. tract.11. resol.19. qui resolut.31. ex Granado* monet sine violatione sigilli non posse manifestari penitentiam iniunctam penitenti in confessione; si ea sit talis, vt sit signum culpæ mortalis certæ, aut dubiæ; vel certè peccatorum venialium specialium, quò ad numerum, aut speciem: secùs, si ea sit leuis, ita vt ex ea solùm colligi possit penitentem confessum fuisse peccata tantùm venialia, quod certum, & commune est, vt patet.

QVÆRES XXIV. Quænam in primis obseruari debeant à Confessario Monialium extraordinario, ad hoc vt vtiliter fungatur suo munere.

284 ℟. Debere obseruare frequentia; nimirum 1. vt, antequam incipiat audire confessiones, curet videre Regulas, ac Constitutiones Ordinis, cuius sunt Moniales, quibus deputatus est in Confessarium: 2. vt accedens ad monasterium primò alloquatur Abbatissam, eamque interroget, num ei occurrant aliqua in bonum spirituale monasterij, ac Monialium subditarum manifestanda, quæ præsentiori indigeant remedio: 3. vt semper laudabiliter loquatur de Confessario ordinario, illum etiam excusans in ijs, quæ fortè illi objiciuntur à Monialibus: 4. vt non permittat confessiones generales minùs necessarias, ex quibus proueniat maior inquietudo, ac perturbatio interioris pacis: 5. ne se nimis festinantem ostendat in audiendis confessionibus, sed patienter, ac benignè sinat vnamquamque Monialium aperire cor suum; eas non interrumpendo, nisi in casu necessario, neque insinuando, vt quàm citissimè se expediant: 6. vt iuxtà rationem, & naturam defectuum, quibus vnamquamq; Monialium videt esse affectam, opportuna tradat remedia, salutaria det consilia, & fructuosam adhibeat exhortationem: 7. ne inter confessiones audiendas sinat permisceri discursus extraneos, & ad rem non pertinentes; quibus Monialis penitens distrahatur à principali proposito: 8. ne admittat negotia temporalia vllius Monialis tractanda, siue cum alijs Monialibus, siue etiam cum sæcularibus; &, si de hoc requiratur, cum prudenti dexteritate ab ijs omninò se subtrahat: 9. ne vllam Monialium interroget de nomine, cognomine, patria, & similibus ad Sacramentalem confessionem non spectantibus; nisi fortè occurrentes circunstantiæ hìc, & nunc suaderent oppositum; Moniales enim regulariter nollent cognosci à Confessario; maximè, si sint ætate iuniores, & inciderint in aliquem excessum turpiorem, cuius vel sola recordatione summoperè confundantur: 10. vt cum omnibus æqualiter agat omnem suspicionem acceptionis personarum deuitans: quod benè monet *S. Bonauent. lib. de 6. alis, cap.6.* his verbis: *Licet meliores in effectu præferendæ sint* (loquitur de feminis) *& omnes propter spem salutis in Christo amplectendæ sint; in actu tamen exhibitionis exterioris taliter superior se gerat ad omnes, vt nulla se ab eo contemni propter alias suspicetur, sed quælibet ab eo se diligi præsumat, & fiducialiter ei quasi singulari amico confidat; ne alicui indigna-*

tio

tio, & inuidia in alias nutriatur; sicut fratres Ioseph, qui oderant eum, quòd à Patre singularius amaretur.

SVBSECTIO III.

Referuntur varia, ac vtilia Monita, quibus Moniales dirigantur ad Profectum spiritualem per Confessarium tam ordinarium, quam extraordinarium.

QVoniam in audiendis Monialium confessionibus identidem expedit, immò, & oportet ijs tradere opportuna monita iuxtà spirituales necessitates, quæ in ijs ex ipsarum confessione deteguntur; & alioqui non omnes, qui ad earum confessiones deputantur, siue vt ordinarij, siue vt extraordinarij, eiusmodi monita habent in promptu, vt par esset: proindè in gratiam illorum, & in bonum spirituale ipsarum Monialium, ad complementum huius tractationis placet in hac subsectione afferre varia monita, eaque efficacia, ac valdè vtilia, ex sacris litteris, Sanctis Patribus, Magistris vitæ spiritualis, & ex ipsa experientia deprompta; quæ deseruiant ad consulendum varijs indigentijs spiritualibus Monialium ab ipsis in confessione manifestatis. Hæc autem monita sæpius legitent Confessarij, eaq; sibi sic faciant familiaria, vt in audiendis Monialium confessionibus ea parata habeant, ijsq; illa opportunè suggerere valeant iuxtà necessitatem spiritualem ipsarum hîc, & nunc cognitam.

285 *REferuntur monita pro Monialibus ad comparandam perfectionem.*
286 *Item pro Superiorissis ad gubernationem rectam.*
287 *Item pro Officialibus Conuentus ad suum officium rectè obeundum.*
288 *Item pro Monialibus vulgo dictis Conuersis ad suum munus benè explendum.*
289 *Item pro Nouitijs ad vitam religiosam ritè instituendam.*
290 *Item pro Puellis causa educationis manentibus intra monasterium ad bonam ipsarum educationem.*
291 *Item ad Orationem fructuosè faciendam.*
292 *Item ad Horas canonicas deuotè recitandas.*
293 *Item ad Examen tum generale, tum particulare vtiliter faciendum.*
294 *Item ad Confessionem peccatorum fructuosè faciendam.*
295 *Item ad Communionem Eucharisticam dignè recipiendam.*
296 *Item ad Missam reuerenter audiendam.*
297 *Item ad Conciones cum fructu spirituali audiendas, ac pios libros vtiliter legendos.*
298 *Item ad timorem mortis corporalis moderandum.*
299 *Item ad infirmitates corporis patienter sufferendas.*
300 *Item ad ærumnas, ac infortunia præsentis vitæ fortiter sustinenda.*
301 *Item ad superandas tentationes.*
302 *Item ad confirmandum animum in Vocatione religiosa vacillantem.*
303 *Item od fouendam Charitatem fraternam.*
304 *Item ad ablegandam spiritualem Tepiditatem.*
305 *Item ad promouendam regularum Obseruantiam.*
306 *Item ad perfectam religiosæ Paupertatis obseruantiam.*
307 *Item ad votum religiosæ Castitatis exactè custodiendum.*
308 *Item ad perfectam Obedientiam in religione seruandam.*

309 *Item ad vitandam secularium personarum Conuersationem.*
310 *Item ad auersandum quodcumque peccatum mortale.*
311 *Item ad vitanda peccata venialia.*
312 *Item ad abigendos conscientiæ scrupulos.*

QVÆRES I. Quæ monita tradi possint, ac debeant Monialibus, vt eæ facilius, ac expeditius religiosam perfectionem consequantur.

285 ℟. Posse, & debere tradi sequentia, videlicet.

1 Sacramenta frequentent, & sacram Communionem regulariter octauo quoque die recipiant; sicut de facto in Ordinibus virorum religiosorum obseruantioribus fieri solet: at id faciant cum debita præparatione iuxtà dicenda inferiùs: curentque ex frequenti Communione in dies magis, ac magis proficere in via Dei: ita vt de qualibet earum veraciter dici possit illud *Prou.* 32. *Panem otiosa non comedit.*

2 Certum tempus habeant deputatum orationi mentali, & in ea quotidie sese exerceant, eam semper dirigentes ad proprium spiritualem profectum: quod omninò consequentur, si iuxtà inferiùs dicenda omni studio curabunt, vt ipsarum oratio non sit merè intellectualis, & speculatiua, sed practica, & affectiua, videlicet ordinata ad emendationem defectuum & acquisitionem virtutum, quibus maximè indigent.

3 Certis temporibus, siue priuatim, siue publicè (vt fit in Societate Iesu) vota suæ professionis, præmissa aliqua præparatione, magno animi sensu renouent.

4 Pios libellos attentè, ac deuotè, legant, eosque de consilio proprij Confessarij.

5 Saltem semel in die faciant conscientiæ examen non solùm generale sed etiam particulare iuxtà formam inferiùs *q.9.* tradendam.

6 Omni studio curent singularum regularum, etiam minimarum obseruantiam; ne modica spernentes paulatim decidant, & in excessus grauiores paulatim labantur cum graui salutis spiritualis discrimine.

7 De defectibus commissis debitam pœnitentiam à Superiorissa deposcant, vel certè ab ea impositam promptè ac humiliter impleant: idque etsi contingat illam imponi ob defectum verè non culpabilem; cùm in tali casu maius acquiratur meritum iuxtà illa verba *S. Petri 2. c.2. quæ vobis est gloria, si peccantes, & colaphizati suffertis, sed si benè facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum.*

8 Ministeria Conuentus, ad quæ iuxtà consuetudinem monasterij deputantur, obeant diligenter, fideliter, ac promptè; memores se obire ea propter vnum Deum, & ab eo solo debitam mercedem esse obtinendam.

9 In omni loco diuinæ meminerint presentiæ scientes ex 23. *Ecc. quod oculi Domini multo plus lucidiores sunt super solem circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes*; sicque iuxtà monitum *S. Bernardi in Psalm. qui habitat*; *ne audeant illo præsente, quod vidente homine non auderent.*

10 In exercitio bonorum operum iuxtà consilium *S. Bernardi in spec. monach.* identidem sibimetipsis dicant, *Si modò moritura esses, faceres istud?* adeoque siue confiteantur, siue communicent, siue Officium diuinum recitent, siue Missæ assistent; hæc omnia eo faciant modo, quo facerent, si certæ essent se tunc vltimo confiteri, communicare &c. constat autem, quòd, si id certò nossent, prædicta facerent cum omnimoda perfectione ipsis possibili, quo pacto *S. Basilius instructio, ad filium spiritualem ait: Semper ante oculos tuos versetur vltimus dies, vt facilius te possit refrænare ab omnibus vitijs:* quod monet etiam *Horatius l.1. ep.4. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.*

11 In omnibus curent maiorem sui abnegationem tam animi, quam corporis; ita

ita vt cum *Paulo Gal.6.* veraciter dicere possint *Mihi mundus crucifixus est: & ego mundo*: ad hoc enim vocantur religiosi à vita communi ad religiosam, vt per continuam sui abnegationem mundo moriantur, vni Deo viuentes.

12 Otiū quàm maximè auersentur, ideoq; ab exercitijs mentalibus ad corporalia transeant iuxtà monitum, quod dedit Deus S. Antonio his verbis *Antoni, quaeris Deo placere? ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & semper aliquid facito.*

13 Totam suam conscientiam candidè, ac sincerè suo Confessario aperiant ipsi manifestantes tam defectus, ac deprauatas animi propensiones, quàm virtutes, corporis afflictiones, tentationes, diuinas illustrationes, & quæcumque ipsis occurrunt in vita spirituali. *tamdiu enim*, inquit *Cassianus collat.2. Abb. Moys. c.10. suggestiones eius noxiæ* (idest dæmonis) *dominantur in nobis, quamdiu celantur in corde: illico .n. vt patefacta fuerit cogitatio maligna, marcescit.*

14 Mutuam inter se vnionem, & charitatem seruent, se inuicem sustinentes, & defectus, Sororum, quibus cum viuunt, ingeniosa, ac sedula charitate dissimulantes: si quidem, vt loquitur *S. Hieronymus in regul. monach. sine charitate cœnobia sunt tartara, habitatores sunt dæmones; cum hac verò sunt Paradisus in terris*, & in eo degentes sunt Angeli.

15 Attendant non mala exempla (si quæ forte viderint) sed bona (quæ Deo dante, non desunt in quolibet monasterio) hincque sumant rationem proficiendi magis ac magis in virtutibus religiosis.

16 Maximè abstineant à sæcularium conuersatione, sicque valdè rarò accedant ad collocutoria, & non nisi cum assistentia Ausculatricum, ac præmissa breui aliqua oratione, qua Deum exorent, ne ipsum vllo modo offendant in tali accessu, ac collocutione: ad quod possent deseruire verba *in Psalmum* 140. *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis.*

17 Proponuntur ijs monita, quæ B. Ægidius per modum paradoxorum docuit, vt ab ijs sedulo in praxim deducantur; videlicèt; *Si vis benè videre, erue oculos tuos, & esto cœcus: si vis benè audire, esto surdus: si benè loqui, esto mutus, si benè ambulare, abscinde tibi pedes: si benè operari, mutila tibi manus; si benè amare, habeas te odio; si benè viuere, te mortifica: si benè lucrari, disce perdere: si vis esse diues; esto pauper; si vis esse in delicijs, affligе te; si vis esse securus: esto semper in timore: si vis exaltari, humilia te: si vis honorari, despice te, & honora te despicientes: si vis habere bonum, sustine malum: si vis esse in quiete, labora: si vis benedici desidera maledici.* O quàm magna sapientia scire hæc facere; & quia magna sunt, non omnibus data sunt.

18 Paupertatem diligant tanquam matrem castitatem æmulentur angelicam, obedientiam seruet perfectissimam, in omnibus propriam abnegantes voluntate, eamque subijcientes Superiorum nutibus, ne dicam præceptis; idque ex amore Christi, qui factus est obediens vsque ad mortem, mortem autem Crucis.

QVÆRES II. Quibus monitis iuuari possint Superiorissæ Monialium est rectam monasterij gubernationem.

286 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis; videlicèt.

1 Cultum Dei, & bonum spirituale subditarum in primis omni studio, ac diligentia promoueant iuxtà illud Christi montium; *Quærite primum regnum Dei*: cultum quidem Dei curando, vt horæ canonicæ in choro statutis temporibus frequenter, ac deuotè recitentur, Missæ in templo clebrentur, eiusque altaria sint munda, ac benè præparata: bonum verò spirituale subditarum, fouendo in ipsis exercitium orationis mentalis, ac frequentiam Sacramentorum, nec non curando, vt Confessarium habeant prudentem, pium, doctum, ac zelantem; & bonos concionatores, qui identidem illas ad perfectam regularum obseruantiam, plenam sui abnegationem, & religiosarum omnium virtutum acquisitionem efficaci exhortatione impellant.

2 Omnimodam regularum obseruantiam procurent, etiam in minimis; scientes modica spernentem paulatim decidere: sicque prudenter, ac discretè illas transgressiones puniant salutaribus pœnitentijs interdum tamen dissimulantes, iuxtà illud *nescit regnare, qui nescit dissimulare*: & interdum monentes prius materno affectu Monialem transgredientem, comminando, pœnam ei infligendam, nisi resipiscat; vt si non amore virtutis, saltem formidine pœnæ à delinquendo imposterum deterreatur.

3 Quàm maximè inuigilent circà mores Monialium iuniorum, sollicitè obseruantes, à quibus aduocentur ad collocutorium, quas literas accipiant, & scribant, & quibus; quos libros legant, quas habeant conuersationes; an mittant, & quibus dona, & à quibus recipiant; aliaque id genus; memores adolescentem iuxtà viam suam, etiam cum senuerit, non recedere ab ea: *Prou. 22.*

4 In regimine monasterij non ducantur respectibus humanis, nec omittant implere munus suum ex metu incurrendi offensionem subditarum: quin potiùs dicant cum Apostolo *Galat. 1. An quæro hominibus placere? si hominibus placerem Christi seruus non essem.*

5 Identidem inspiciant, an Officiales monasterij rectè, ac fideliter munus suum exerceant, &, si quam illarum fortè minùs benè se gerere reperiant in munere ipsi commisso, illam admoneant; & si opus fuerit, non puniant solum, sed etiam amoueant.

6 Inuigilent super famulos, vtriusque sexus ad monasterij seruitia deputatos: num deferant Monialibus nuncia, aut epistolas, quæ cedant in præiudicium boni spiritualis earum, boni nominis monasterij, honoris Dei, ac bonæ ædificationis.

7 Facilem, ac benignum accessum exhibeant vnicuique suarum subditarum; sicque hæ erga ipsas magnam concipiant confidentiam, agnoscentes se habere matrem quæ possit compati omnibus infirmitatibus ipsarum.

8 Confessarios monasterij ea solum conferant, quæ possunt prodesse bono spirituali, ac communi quieti monasterij; non item quæ spectant ad distributionem officiorum, aut negotia temporalia Conuentus: aliàs Moniales suspicari possent identidem hoc, vel illud factum fuisse ex Superiorissa ex consilio, ac suggestione Confessarij, & se ab illo offensas existimantes debitam in illum confidentiam ammitterent; quæ tamen adeò est necessaria in tribunali Sacramentalis confessionis maximè in feminis.

9 Etiam personaliter visitent identidem ostium clausuræ, collocutorium, & alia similia loca; vt subditæ ex metu ne deprehendantur in flagranti delicto à propria Superiorissa magis sibi caueant: ad quem effectum fortè consultum esset, vt, Abbatissa existente in choro tempore diuinorum Officiorum, aut in refectorio, vel alio loco publico, eius Vicaria, seu Priorissa ipsi subordinata maneat extrà; ita vt, occurrente necessitate, possit accurrere ad hunc, vel illum locum; sicque Moniales nunquam esse possint tutæ, quin ab aliqua ex Superiorissis deprehendi possint in delicto, quod fortè meditentur: felix enim necessitas, quæ ad meliora compellit.

10 Moniales magis modestas, & meliùs morigeratas suauiùs tractent, ijs faciliùs petita concedant, illas ad officia digniora promoueant, & in ipsas maiorem ostendant confidentiam; è contrà pro viribus infringentes audaciam, ac libertatem Monialium peruicacium, ac regularem disciplinam subuertentium: siquidem de Deo ipso dicitur *deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Lucæ 2.*

11 Venerentur, ac honorent Moniales antiquiores, eas præsertim quæ iam fuerunt Abbatissæ, ab ijs consilium petant in negotijs grauioribus monasterij, & ergà ipsas magnam ostendant confidentiam: non ita tamen, vt de vlla ipsarum dici possit; hæc regit, ac moderatur nos, & nostram Abbatissam; idque cum graui offensione, & perturbatione Conuentus.

12 Non

12 Non ducantur suis sensibus, sed in rebus arduis petant consilium à suis Discretis, illas libenter audiant, & si consilium suggerant opportunius, illud sequantur memores *vbi sunt multa consilia, ibi esse salutem. Prou.* 11.

13 Non sint faciles in præstanda fide subditis referentibus hunc, vel illum excessum fuisse ab hac, vel illa Moniali commissum: sed prudenter, & cautè disquirant, vera ne sint, an falsa quæ referuntur: nec vnquam manifestent, à quibus id scierint.

14 Si quam nouerint discordiam exortam fuisse inter subditas, statim per se, aut aliquam ex alijs Monialibus grauioribus: aut etiam per Confessarium illam componere studeant iuxtà illud *Ephes.* 4. *Sol non occidat super iracundiam vestrā.*

15 Monialibus ægrotantibus maximam exhibeant charitatem ijs, non solùm suppeditando omnia necessaria ad sanitatem recuperandam, sed etiam illas sæpè visitando, ac recreando tum per se, tum per alias Moniales, & procurando eis tempestiuè remedia spiritualia iuxtà occurrentem indigentiam.

16 Ne subditis committant officia conuentus suprà vires ipsarum: & si ex suorum consanguineorum inopia non habeant, vnde faciant ordinarias expensas in officio commisso, aut aliud ipsis non committant, aut ex bonis communibus monasterij necessarias subministrent expensas.

17 Ne se ostendant magis amicas, ac familiares vni, quàm alij, sed se matrem communem omnibus exhibeant, memores apud Deum non esse acceptionem personarum; sicque curent cuilibet subditarum materni affectus viscera ostendere, vt quælibet putare possit se præ alijs esse dilectam.

18 Ne sinant induci nouas consuetudines regularis disciplinæ relaxatiuas intra monasterium; sed eas quam citissimè eradicent, implorato etiam, si opus sit, auxilio proprij Prælati.

19 Bono exemplo in omnibus præeant Monialibus subditis certò sibi suadentes, quod agitur à Prælatis, facilè trahi à subditis in exemplum *c. magnæ de voto:* salutaria item consilia, ac monita illis tradant, pro vt hìc, & nunc necessarium iudicauerint: imò, & acriùs reprehendant, si opus fuerit: dicente ipsis Domino Deo *Ier.* 1. *Ne formides à facie eorum, nec enim timere te faciam vultum eorum.*

20 Monialibus subditis necessaria ad victum, vestitum, habitationem, ac recreationem, si ferant annui redditus monasterij, abundè potiùs, quàm parcè subministrent; animo recolentes, vbi est abundantia, ibi esse obseruantiam; & quòd, *si non fuerint saturati, & murmurabunt, Psal.* 58.

21 Caueant pro viribus, ne monasterium grauent nouis debitis; si tamen necessitas exigat, vt aliqua contrahantur, ea ne detrectent facere, seruatis seruandis: cùm sit consultius monasterij bona grauare ære alieno, quam monasterium implere quærimonijs, ac murmurationibus contra Superiorissas, ac Officiales Conuentus.

22 Illam propriæ Vicariæ, seu Priorissæ conferant potestatem, vt inde conijciant Moniales subditæ in quanta æstimatione ac veneratione ipsa haberi debeat, sicque inducantur ad promptiùs exequenda eius iussa, licèt aliàs non deceat illam passim se ingerere in reprehendendis subditis, aut concedendis licentijs maioris momenti.

23 Quotidie se, & omnes suas subditas, Deo, Sancto Fundatori Ordinis, Sancto Tutelari Ecclesiæ, proprio, & Angelo suo Custodi enixè commendent; nec non identidem reflectant super necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus singularum subditarum, ijsque omni studio conentur afferre opportuna remedia.

24 Ne subditas suas permittant vacare certis speciebus negotiationis muliebris, quæ impediant regularem obseruantiam, animum distrahant à spiritualibus exercitijs, corporis obsint sanitati, & præbeant ansam tractandi cum sæcularibus.

25 Sint constantes in decretis, ac suis deliberationibus, nec ita facilè mutent cō-

filium ob humanos respectus: quamquam consultum sit interdum mutare consilium, sed semper in melius, si occurrant iustæ rationes id faciendi.

26 Puellarum educationis causa degentium in Conuentu peculiarem habeant curam, accuratè dispicientes, quibus moribus sint præditæ, à quibus, vocentur ad grates collocutorij (ad quas nunquam accedant sine propria magistra) an, quas, & quibus personis epistolas scribant, aut accipiant; an secedant in loca monasterij secretiora, & ad quem effectum; an frequentent Sacramenta; an debitam seruent modestiam in vestitu, incessu, ac sermone; aliaque id genus.

27 Meminerint durissimum esse iudicium his, qui præsunt; eosque teneri reddere rationem de animabus subditorum; ideòque studeant exercere munus suum coram Deo, ac hominibus, vt decet, ac oportet; sic enim à Deo condignam referent remunerationem, maiusque meritorum cumulum obtinebunt.

QVAERES III. Quæ documenta à Confessarijs Monialium suggeri possint; & debeant Monialibus ad officia Conuentus deputatis, vt ea laudabiliter exerceant.

287 ℟. Posse, & debere suggeri sequentia: videlicèt.

1 Munus sibi cōmissum fideliter, ac exactè se moto quocumque humano respectu, exerceant iuxtà regulam, statuta, & consuetudines proprij Ordinis, ac monasterij; in omnibus vnum Deum, eiusque gloriam, & bonum commune religionis intendentes, ac omni diligentia procurantes.

2 Sint omninò subordinatæ Superiorissæ monasterij in capite; eius sensibus omninò acquiescant (quòd tamen non facit, quin ei significare possint modestè proprium sensum circa res concernentes officium illis commissum; se alias eius arbitrio, ac iudicio in totum subijcientes) ei fideliter referant, si quid in suo officio occurrerit, quod iudicent ei referendum esse ob commune bonum monasterij, siue spirituale, siue temporale: ne postea cum *Isaia 6. cap.* cogantur dicere *Væ mihi quia tacui*.

3 Curent in exercitio proprij muneris placere, non hominibus, sed *Deo: sicq;* ad captandam aliarum sororum beneuolentiam non faciant contrà propriam conscientiam; permittentes, ac dissimulantes ea, quæ cedere possunt in Dei offensam, ac præiudicium graue spiritualis boni Conuentus; non formident incurrere odium, ac offensionem Monialium minùs obseruantium, quarum excessus impedire satagunt, memoria retinentes quod habetur *1. Petri 2. Si quid patimini propter iustitiam, beati*.

4 Crebrò meminerint, si ex ipsarum incurria, ac negligentia grauis excessus committatur ab aliqua Monialium, illius rationem ab ijs exigendam esse: quippe quæ ex officio tenebantur illum impedire, & facilè impediuissent, si tempestiuè Superiorissam admonuissent, vt sua prudentia, ac vigilantia, probabili periculo, ac proximæ occasioni commissi excessus obstaret iuxtà illud *Principis obsta; serò medicina paratur*.

5 Suum munus prompto, ac hilari animo exequantur, scientes hilarem datorem diligi à Deo: si enim ægrè, & quasi inuitè illud impleant, eumdem laborem subibunt, nihil meriti coram Deo inde comparantes: sicque in fine cogentur dicere *Per totam noctem laborantes nihil cæpimus*.

6 Sicut non debent recusare, aut negligenter obire communia monasterij officia ob studium propriæ quietis, & vt commodiùs vacent Deo, & sibimetipsis, si ad ea deputentur à Superiorissa: sic cauere debent quàmmaximè, ne ijs ita se immergant, vt non supersit tempus vacandi consuetis exercitijs pietatis, vel certè, si ea obeant, incuriosè, ac negligenter ea præstent cum graui damno proprij profectus spiritualis.

7 Si ex officio commisso curam habeant bonorum temporalium monasterij ea curent conseruare diligenter; nec de ijs disponant, nisi iuxtà mentem Superioris-

sæ

sæ, siue expressam, siue tacitam, ac interpretiuam; quippe quæ sunt de Christi patrimonio adeoque tractari debent tanquam res sacræ.

8 *Si* re ipsa nequeant satisfacere Sorori petenti aliquam ex rebus pertinentib. ad officium ipsarum respectiuè: curente ei satisfacere, saltem verbis humanioribus, magno animi sensu significantes sibi maximè displicere, quòd ei in re proposita gratificari non valeant; sic quippe magis fouebitur fraterna charitas, & minùs tristabitur soror, cui res illa petita denegatur.

9 Si ratione officij demandati occasionem habent agendi cum secularibus, agant semper magna cum ædificatione: ita vt verè possint dicere cum *Paulo* 2. *Cor.* 2. *Christi bonus odor sumus*: quòd facilè assequentur, si se ostendant graues, modestas, patientes, humiles, ac deuotas, & cum secularibus non nisi spirituales, aut saltem necessarios admisceant sermones, hosque breues.

10 Caueant, ne sumptus immoderatos faciant non necessarios in proprio officio; &, si quos coguntur facere, ne faciant ad pompam, ac vnam ostentationem: aliàs de ijs dicetur *receperunt mercedem suam Matth.* 6. præterquamquod hac ratione exercitium officiorum communium inter Moniales efficitur intolerabile respectu illarum, quibus non suppetunt facultates ad faciendas expensas adeo excedentes: vnde fit, vt eæ ab alijs negligantur, inquietæ viuant, & interdum etiam cogantur indigna, præstare, vt parent necessarias expensas; idque cum graui iactura proprij profectus spiritualis, ac bonæ existimationis Conuentus.

QVÆRES IV. Quibus medijs iuuari possint, & debeant à Confessarijs Monialium Moniales vulgò dictæ *conuersæ*, ad hoc vt benè se gerant in exercendis ministerijs temporalibus monasterijs.

288 ℞. Posse, & debere iuuari sequentibus medijs; nempè.

1 Vt contentæ sorte Marthæ tota animi promptitudine in vilioribus officijs conuentus se occupent, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed vt famulæ Christi facientes voluntatem Dei ex animo: sic enim condignam remunerationem recipient ab eo, qui dicit *Gen.* 15. *Protector tuus sum, & merces tua magna nimis*.

2 Meminerint sæpiùs fęminas similis conditionis longè maiores labores sustinere, & grauiores ærumnas perpeti ad victum, & vestitum præcisè comparandum; quin & ipsas idem facturas fuisse, si ad statum religiosum non fuissent vocatæ: cùm in præsentia pari labore, vel etiam minori, non solum victum ac vestitum sibi acquirant, sed pręterea cęlestis beatitudinis thesaurum lucrentur: sicque se excitent ad labores monasterij subeundos maiori cùm alacritate, gratias Deo identidem de hac ipsa re agentes.

3 Sibi persuadeant se seruire Christo in Monialibus iuxta illud *Matth.* 25. *Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis*; adeoque sua ministeria ea animi alacritate pręstent, qua pręstarent, si ea Christo corporaliter pręsenti exhiberent.

4 Se promptas Superiorissæ exhibeant ad quodcunque genus ministerij, ac seruitij, nec se ostendant addictas vni potiùs, quàm alij; quin potiùs se offerant ad exercenda ea, quæ sunt viliora, & ab alijs communiter refugi solent scientes se hac ratione maiora meritorum incrementa acquisituras esse, & rem Deo longè gratiorem facturas.

5 Otium quammaximè euitent, ac proinde, si, expleto proprio munere superfit tempus, vbi solita deuotionis exercitia impleuerunt adiuuent socias, si fortè earum ope indigent in suo ministerio obeundo, vel certè quærant à Superiorissa, an ipsi occurrat aliquid, quod faciant: idquè iuxta consilium Salomonis *Ecclesiast.* 9. *Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare*.

6 Numquam conquerantur de Superiorissa, aut alia quacunque Moniali, quòd illas nimis grauent: quin potiùs, si coram Deo re vera sentiant se esse nimis gra-

uatas, confidenter adeant Superiorissam, eique proponant suas difficultates; interim paratæ ad facienda quæcunque illa in Domino iudicauerit.

7 Moniales ad vsum chori destinatas debito honore ac reuerentia prosequantur tum verbis, tum factis; cum ijs magna animi submissione tractent; suam illis operam in omnibus exhibeant; Deoque agant gratias se factas fuisse sorores illarum in religione, à quibus in sæculo nec fortè in famulas admissæ fuissent.

8 Ex rebus monasterij ipsis ratione officij commissis ne vnquam audeant sibi quidquam vsurpare sine debita licentia & de ijs omninò disponant iuxtà præscriptum Superiorissæ, caueantque ne in ijs distribuendis sint personarum acceptatrices, meliora dantes sororibus magis amicis, & quibus eæ gratificari cupiunt: aliàs in die iudicij audient contra se proferri quod habetur *Lucæ 16. Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare.*

9 Bona monasterij ipsarum curæ commendata custodiant diligenter, ac si essent propria; meminerintque sibi de ijs reddendam esse rationem non solum Superiorissæ, sed etiam Deo, si ipsarum culpa ea pereant, vel deteriorentur.

10 Non ita se dedant proprij officij exercitijs, vt consuetas orationes, examen conscientiæ, & alia pietatis opera vel omninò omittant, vel magna cum negligentia impleant; oblitæ moniti Euangelici: *Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius.*

11 Dum occupantur in exercitio proprij officij, sæpissimè recordentur diuinæ præsentiæ, recitent frequenter orationes iaculatorias; identidem offerant Deo quod agunt, aut patiuntur in suorum peccatorum remissionem; studeant ad Dei honorem, ac gloriam dirigere omnes suas operationes, habeantque in omnibus debitam rectitudinis intentionem: quo modo ostendent se non esse famulas mercenarias, sed ancillas Christi, sed seruas Dei, sed religiosas christianæ perfectionis studiosas.

12 Sint fortes in sustinendis laboribus proprij officij, humiles in tolerandis reprehensionib. Superiorissæ, & patientes in audiendis quærimonijs contra ipsas iustè, aut iniustè excitatis; memores acquisitionem religiosæ perfectionis potissimùm pendere ex continua sui abnegatione iuxtà illa verba Christi: *Lucæ 9. Si quis vult post me venire abneget semetipsum, & tollat Crucē suam quotidie, & sequatur me.*

13 Non contristentur, nec ægrè ferant labores suos esse minùs acceptos Superiorissæ, ac Monialibus; non enim propter ipsas, sed propter Deum debent laborare; nec par est, vt Christi famulæ intendant placere hominibus; cùm potiùs conari debeant, vt placeant Deo, verba illa Pauli sæpè repetentes: *Si hominibus placere, Christi seruus non essem*; & animo recolentes non eum probatum esse, qui seipsum commendat, sed quem Deus commendat vt habetur *2. Corint. 10.*

14 In exequendo proprio officio sint diligentes, ac sollicitæ: ita vt omnia temporibus debitis, quantùm ad ipsas spectat, sint parata; sicque ex illarum culpa in monasterio non excitentur quærimoniæ, & obtrectationes, quæ charitati fraternæ maximè aduersantur, ac communem pacem perturbant.

15 Munditiem omni studio curent in proprijs officinis, & in rebus omnibus ad ipsarum officium spectantibus; quippe quæ maximè decet religiosos homines, & omnibus esse solet acceptissima.

QVÆRES V. Quæ documenta à Monialium Confessarijs tradi possint, ac debeant Monialibus Nouitij ad vitam religiosam ritè in ijs instituendam.

289 ℞. Posse, & debere tradi sequentia; nimirum.

1 Intelligant beneficium vocationis religiosæ esse singulare; de eo quotidie gratias Deo agant quàm maximas, & perseuerantiam toto animi affectu deprecentur; memores non eum, qui incœperit; sed qui perseuerauerit vsque, in finem, saluum futurum esse.

2 Animo sæpè recolant religiosos in religione viuere puriùs e cadere rariùs fur-

ſurgere velocius, incedere cautius, irrorari frequentius, quieſcere ſecuriùs, mori confidentius, purgari citius, remunerari copioſiùs, ad æternam gloriam peruenire faciliùs.

3 Frequenter meditentur, vnde erutæ, quò vocatæ, quæ mala euaſerint, quæ bona acceperint: ad quid religioſum ſtatum ſuſceperint; quibus medijs finem intentum aſſequi poſſint: quas, & quantas obligationes ſuſceperint in ipſo religionis ingreſſu.

4 Meminerint frequenter, quod *locus non facit ſanctos, ſed operatio bona locum ſanctificat, & nos*, teſte *S. Auguſtino in ſerm. 27. ad Fratres in Eremo: peccauit enim Angelus in cœlo, peccauit Adam in Paradiſo; & tamen nullus locus ſanctior illis erat: ſi habitatorem locabeare poſſent, nec homo, nec Angelus à dignitate corruiſſent*.

5 Recogitent aſſiduè, quales fuerint prima die, quando exierunt de ſæculo, & receptæ ſunt intrà monaſterium: taleſque ſemper curent permanere, vt piè dicebat Agatho: quin etiam ſemper in dies debent creſcere in ſpiritu, ac feruore, dicentes cum Dauid *Pſ. 76. Dixi, nunc cœpi*.

6 Inſiſtant ſedulò abnegationi ſui ipſius tam quò ad intellectum, quam quò ad voluntatem; carnem diſcreta, ac moderata caſtigatione iuxtà Confeſſarij conſilium edoment, corporis ſenſus mortificent, & inordinatos animi affectus fræno rationis coerceant: vt dicere meritò poſſint cum Paulo. *Rom. 8. propter te mortificamur tota die æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis*.

7 Quammaximè afficiantur exercitijs ſpiritualibus, orationi, meditationi, examini conſcientiæ, lectioni piorum librorum, frequentiæ Sacramentorum: & hæc aſſueſcant facere omni ſtudio, ac diligentia; illorum vſum præferentes cuicumque alij occupationi temporali iuxtà conſilium Sapientis *Eccleſ. 12. Deum time, & mandata eius obſerua; hoc eſt enim omnis homo*.

8 Quaſi à facie colubri fugiant peccatum mortale, & à venialibus, præſertim magis voluntarijs, pro viribus abſtineant: quippequæ paulatim diſponunt ad mortale; minuunt diuini amoris feruorem, animæ potentias debilitant, eius pulchritudinem aliqua labe inficiunt, & non parum impediunt diuinæ gratiæ augmentum; vt communiter docent Theologi.

9 Magni faciant intentionis puritatem in omnibus, etiam particularibus; vnicum Deum intendant, & quærant; magnam cum illo familiaritatem contrahant per frequentem piorum actuum, ac orationum iaculatoriarum vſum: proprium ſpiritualem profectum præferant vniuerſis vitæ huius bonis, & quæcumque illum poſſunt retardare, omninò amoueant: ſcientes nihil prodeſſe homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ propriæ detrimentum patiens, vt habetur *Matth. 16.*

10 Sincere, ac fideliter proprio Patri ſpirituali totam ſuam conſcientiam manifeſtant: ipſi aperiant non ſolùm proprios defectus, prauas inclinationes, ac tentationes, ſed etiam pœnitentias voluntarias, actus bonos, & diuinos fauores; ſibi certò perſuadentes in vitæ ſpiritualis curriculo nullum medium dari vtilius, efficacius, & magis neceſſarium, quàm ſit fidelis, clara, ac ſincera manifeſtatio conſcientiæ.

13 Paupertatem diligant vt matrem; caſtitatem æmulentur Angelicam; Chriſti obedientiam perfectiſſimam imitentur: fraternam charitatem puram propter ſolum Deum abſque nota ſingularitatis cuſtodiant; ſimplicitatem, & animi candorem ſequantur, ab omni artificio, duplicitate, & quacumque politica procedendi ratione abhorrentes; regularum, etiam minimarum exactam curent obſeruantiam modeſtas denique humiles, patientes, ac deuotas in omnibus ſe exhibeant.

12 Bonorum temporalium, quib. renunciarunt, amplectentes ſtatum religio-

ſum

sum, pen tus obliuiscantur: nullam mentionem faciant de bonis parentum, nobilitate familiæ, & consanguineorum amplitudine, ac dignitate: non ostentent præclaras animi, & corporis dotes, quibus forte insignitæ sunt; memores religiosis in Deo solo esse gloriandum.

13 Curent compositionem non solùm internam animi, coercendo inordinatos animi affectus, & prauas propensiones corrigendo; sed etiam externam: ita vt caput non leuiter huc, illuc dimoueant; oculos vt plurimum demissos teneant; rugas in fronte, & multò magis in naso euitent; labia nec nimis comprimant, nec nimium deducant; in facie non præferant tristitiam, nec alium minus moderatum affectum; manus, si non occupentur in detinenda veste, decenter quietas detineant; incedant passu moderato, sine notabili festinatione, nisi vrgeat necessitas: omnes denique gestus, ac motus ipsarum ij sint, vt apud omnes pariant ædificationem.

14 Parcè loquantur, maximè coram Superioribus, & Monialibus antiquioribus iuxtà *Prouerb. 11. in medio seniorum ne adijcias loqui*: &, si loquendum fuerit, meminerint modestiæ, ac ædificationis tum in verbis, tum in ratione, ac modo loquendi: *si quis enim putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, huius vana est religio*, inquit *S. Iacobus cap. 1.*

17 Modum recitandi diuinum Officium, & varias Chori cæremonias benè percipiant; assuescant illas exactæ obseruare; accuratè considerant regulas, ac constitutiones Ordinis, sedulò examinent obligationes vitæ religiosæ, & ex proposito sæpè recogitent, num ipsis suppetant vires sufficientes ad illas perfectè implendas: ne postea de ijs dici possit, quod habetur *Luca 14. Cœpit ædificare, & non potuit consummare*.

16 Caueant quammaximè à fœminarum sæcularium vanitatibus: abstineant à quocumque corporis ornatu, simplicitatis religiosæ limites excedente: fuci, cincinni, & similia vanæ pulchritudinis fomenta in ijs nec nominentur: speculi vsum aut nullum, aut breuissimum habeant: vnam denique animæ pulchritudinem affectent, & curent iuxta verba *Pauli. 1. Corinth. 7. Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini sunt, vt sit sancta corpore, & spiritu: quæ autem nupta est, cogitat, quæ sunt mundi, quo modo placeat viro*. quippe omninò dedecet vanam corporis pulchritudinem affectari à sponsis illius, cui teste *Isaia c. 53. non est species, neque decor; qui est despectus, & nouissimus virorum; vir dolorum, & sciens infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius, & despectus, vnde nec reputauimus eum*.

17 Attendant bona exempla, quæ Deo dante, in quolibet Monialium monasterio non desunt; &, si in Moniali aliqua antiquiori aliquid inspiciant redolens aliqualem regularis disciplinæ relaxationem, non ideò illud sibi etiam permissum existiment: æquitas enim petit, vt aliqua permittantur religiosis senioribus, quæ in ipso religionis ingressu non decet permitti iunioribus; aliàs si iunioribus permittantur quæcumque permittuntur antiquioribus, religiosis, vbi ij fient ex antiquioribus, si quò ad hoc consequenter procedant, ad omnimodam religiosæ obseruantiæ dissolutionem deuenient: vnde fit, vt, si quæ exempla minùs bona animaduertant in aliqua Moniali, debeant compati fragilitati humanæ, ac excusare intentionem, interim tamen ab ijs abstinentes.

18 Ad collocutoria vel numquam, vel valdè raro accedant; & si ex causa iusta accedant, in omnibus procedant cum religiosa ædificatione, & quàm citissimè se expediant: memores in multiloquio non deesse peccatum *Prou. 10.* Iesumque inueniri, non inter cognatos, & notos, sed in templo, & quidem non statim, sed post triduum.

19 Litteras neque recipiant, neque scribant, nisi de licentia Superiorissæ, aut propriæ Magistræ iuxtà monasterij consuetudinem; &, si quas scribunt, eæ sint,

quæ

quæ deceant sponsam Christi, ac nouitiam religiosam: fabulas sæculares scire non curent: libros denique minùs honestos omninò auersentur, sicut & sermones minùs pios; scientes corrumpere bonos mores colloquia praua.

20 Identidem se excitent ad nouum feruorem, & amorem Dei: erubescant conuersæ ad Dominum minori affectu sectari iustitiam, quàm iniquitatem anteà sectarentur: *pudeat negligentiùs nunc in vitam, quàm priùs in mortem ire, & minori studio salutis acquirere, quàm perditionis augmentum*; vt loquitur *S. Bernardus Epist.* 140. considerent quanto labore ac studio sponsa carnalis curet placere proprio sponso; & erubescant se ita parum laborare, vt placeant Christo qui eas elegit in sponsas.

QVÆRES VI. Quibus monitis possint, & debeant Confessarij Monialium instruere Puellas intrà Monialium monasteria degentes in educatione, ad hoc; vt educatio cedat in maius bonum ipsarum puellarum.

290 ℟. Posse, & debere instruere sequentibus monitis; nempe.

1 Intelligant se intrà monasterium admissas in educationem primò, & principaliter vt instruantur in Christianis moribus, & actibus pietatis; ideòque vt finem intentum consequantur, ac studia pietatis maximè incumbant, suas preces quotidie recitent, Missam audiant deuotè singulis diebus: vnoquoque mense confiteantur sua peccata; immò & communicent, si iam ad communionem admittuntur; pios libellos ipsarum statui, ac ætati proportionatos legant; interdum ieiunent, sin minus ieiunio rigoroso (ad quod tenentur solùm post annum 21. expletum) saltem per modum aliqualis abstinentiæ, vt sic paulatim assuefiant ieiunijs Ecclesiæ obseruandis; conciones, ac pios sermones, qui habentur ad Moniales, attentè audiant; reliqua denique pietatis opera exerceant iuxtà conditionem ipsarum ætatis, ac status.

2 Debitam seruent modestiam, in omnibus, in vestitu, incessu, corporis ornatu, ac locutione: cantiones prophanas nullo modo canere permittantur, sed solùm pias, ac spirituales: non scribant, nec accipiant litteras, nisi de consensu propriæ Magistræ: ad collocutoria non sinantur accedere sine assistentia ipsiusmet Magistræ; & quidem regulariter solùm in casu, quo eæ vocentur à consanguineis; quod si interdum vocentur ab extraneis personis, in puellis dimittendis cautius procedat Magistra & maiori vigilantia assistat: ne aliàs innocens ouicula commissa fidei lupi alicuius infernalis miserè discerpatur.

3 Debitam reuerentiam, ac obedientiam propriæ Magistræ præstent: eius consilia libenter audiant; patienter ferant illius reprehensiones, immò, & punitione: de ea minimè conquerantur, siue apud puellas socias, siue apud Moniales; illam speciali affectu diligant, habeantque in magna æstimatione, æqui, bonique consulant quidquid de ipsis dicat, agat, aut disponat, certò existimantes ab ea totum dirigi ad bonum ipsarum siue spirituale, siue temporale: Moniales omnes Conuentus, & maximè antiquiores venerentur.

4 Nullam ex puellis socijs habeant præ alijs magis familiarem; caueant maximè, ne cum aliqua illarum secedant in loca secretiora; nullo modo se tangant inuicem, neque in facie, neque in manibus; ne inter se misceant colloquia virginali pudicitiæ minùs conformia, ne sibi mutuas largitiones faciant, quibus foueatur inter ipsas amor inordinatus, aut concilietur.

5 Abstineant à mendacijs, etiam iocosis, à quocunque genere iuramenti, ab imprecationibus, detractionibus, conuitijs, & alijs quibusvis linguæ defectibus.

6 Se diligant inuicem tanquam sorores; nullæ inter ipsas rixæ, contentiones, ac dissensiones permittantur non se offendant verbis, & multò minùs factis: & si interdum se offendant, curent Magistræ quarum curæ commissæ sunt, vt quàm primum reconcilientur.

7 Otium omnium malorum originem in primis euitent, ac proinde semper in ali-

aliqua re occupentur; somno ne sint nimis deditæ; gulam fræno temperantiæ cum debita moderatione contineant, sicque caueant, ne comestibilia occultè surripiant à propria Magistra, aut ab alijs Monialibus: in ordinarijs recreationibus modum non excedant, seque in ijs ita gerant, vt impleant consilium Apostoli. *Philip.1. Gaudete in Domino semper; iterum dico gaudete modestia vestra nota sit omnibus hominibus.*

8 Magnam concipiant confidentiam ergà Confessarium; &, si fortè ex humana fragilitate aliquid cogitarunt, aut commiserunt, naturalem erubescentiam omninò euincant, ne alioqui pluribus confessionibus sacrilegis se implicent; & fiat error peior priore: grauiores tentationes, cuiuscunque generis eæ sint, illi sincerè manifestent, ab illo opportuna remedia exposcant eaque suis temporibus cum Dei gratia vsurpent.

9 Propriam pudicitiam tam animæ quàm corporis Deo, Beatæ Virgini Mariæ, Angelo suo custodi, & Sanctis Tutelaribus assiduè commendent: diabolicas tentationes aduersùs illam quomodocunque insurgentes statim repellant; quæcunque eius nitorem labefactare possunt, solicitè effugiant; ad hunc etiam effectum sensus corporis, visum, auditum, gustum, tactum, & olfactum accuratè custodiant: animæ affectus, ac potentias imperio rationis subijciant; & carnem ipsam, si opus sit, corporali aliqua afflictione castigent.

10 Bonam? & salutarem electionem status à Deo in suis orationibus efflagitent quotidie: nec ad statum religiosum amplectendum sinant se temere induci, siue ex suggestione parentum, siue ex importuna suasione Monialium, cum quibus degunt, siue ex consilio propriæ Magistræ: sicque priùs quàm in re adeò graui deliberent, consulant Deum, Patrem suum spiritualem, vel alium prudentem, pium, ac discretum virum: alioqui, si incautè, ac imprudenter, & ob humanos respectus consentiant in susceptionem status religiosi; temporis progressu ipsas pœnitet promissionis, & (quod peius est) ex puerili erubescentia non audentes reuocare consensum, inuitæ religionem ingrediuntur, & in ea inquietè viuentes veraciter de se ipsis dicere possunt, quod ex pia animi submissione, ac modestia dicebat *S. Bernardus ep. 249. Clamat ad vos mea monstruosa vita mea ærumnosa conscientia: ego quædam chimæra sæculi sum: nec Clericum gero, nec Laicum; nam Monachi iam dudum exui conuersationem, non habitum.*

Hinc enim in *Concil. Trid. sess. 25. de Regul. cap. 17.* præscribitur, vt puellæ admittendæ ad nouitiatum voluntas accuratè exploretur ab Ordinario, & quidem eo modo, quo diximus. *c.2. sect.1. q.4. per totum.* Quamuis talis exploratio non videatur necessaria, neq; in casu, quo Monialis nouitia profiteatur vigore indulti Pij V. relati *c.9. n.18.* (idque ob rationem adductam in *hoc ipso c. n.224. §. Quod si*) neq; in casu quo nouitia transiret ad suscipiendum habitum alterius Ordinis; in quo nulla maior difficultas appareret in regulari obseruantia, quàm esset in priori Monasterio: Intellige, si aliunde sufficienter constet Ordinario nouitiam voluntariè, ac liberè transire ad illum alium Ordinem: si enim de hoc non constet, iterum explorari debet illius voluntas quò ad hoc particulare, vtpote principaliter intentum à Concilio; non item quò ad alia; cum de ijs sufficienter constet exploratione facta in ingressu Prioris Monasterij; & alioqui cessante fine legis cesset lex *l. si. ff. de adul.* & qui certus est, certiorari non debeat *l.1. ff. de act. emp. & vend. &c. eum qui, ff. de reg. iur. lib.6.*

QVÆRES VII. Qualem modum orandi mentaliter facilem, ac vtilem possint Confessarij Monialium illis tradere, vt in eo se exercere valeant maiori incremento proprij profectus spiritualis.

291 ℞. Posse tradere sequentem, quem maioris charitatis gratia in §§. sequentibus distinctis subijcio; videlicèt.

1 Oratio mentalis vt vtiliter, ac fructuosè fiat, aliqua requirit ante ipsam orationem

orationem, aliqua in ipsa oratione, & aliqua post illam.

2 Ante orationem ex consilio Sapientis *Eccl.* 18. ***Ante orationem prapara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum***; duplex requiritur præparatio: altera in eo consistit, quod ex libello ad id destinato opportuno tempore meditationis puncta colligantur: idq; ne ipso orationis tempore mens distrahatur ad quærendam materiam meditationis: altera consistit in eo, quòd Deum præsentem viuaciter concipiamus per fidem, eumque profundissima corporis, & animæ reuerentia adoremus, adhibitis verbis illis Abrahæ *Gen.* 18. ***loquar ad Dominum meum, cùm sim puluis, & cinis***: tum enixè petamus à Deo, vt quæcumque ea die cogitaturi, locuturi, facturi, ac passuri sumus, omnia cedant ad maiorem ipsius honorem, ac gloriam; denique cogitemus, quid tunc temporis simus à Deo petituri.

4 In ipsa oratione curandum in primis, vt mysterium, quod sumus meditaturi, benè intelligamus, & firmiter credamus; tum considerandæ attentiùs causæ, ac rationes illius; tum indagandi veri fines, ob quos peractum est mysterium; tum inquirendi effectus illius, fructus scilicet, & damna inde prouenientia; denique perpendendæ circumstantiæ, ac proprietates dicto mysterio annexæ. verb. gr. meditatura est Monialis mysterium Incarnationis: 1. debet benè intelligere per tale mysterium filium Dei in vnitate personæ naturam humanam sibi copulasse; ita Deus dici possit homo, & homo dici possit Deus: 2. indagare debet causam huius mysterij, quæ fuit diuina bonitas: 3. debet inuestigare fines dicti mysterij, qui fuerunt redemptio generis humani, & diuinæ charitatis manifestatio.

4 Inspicere debet fructus ex præfato mysterio prouenientes, qui sunt remissio peccatorum, mortis destructio, aditus ad Cœlum, & similes: 5. considerare debet circumstantias talis mysterij, locum scilicet tempus, & modum; nec non proprietates animæ, & corporis, quæ Verbum diuinum modo dicto sibi copulauit.

5 In consideratione autem cuiuslibet harum rerum immorari debet intellectus Monialis meditantis, quamdiu in ijs deuotionem inuenit, ac gustum spiritualem absque anxietate transeundi vlterius; & curandum est, vt voluntas ipsas inde excitetur ad varios affectus (cum ad hos potissimùm ordinetur oratio mentalis) & fiant variæ petitiones, & colloquia iuxta materiæ propositæ exigentiam. vbi verò Monialis vnam ex dictis rebus hoc modo perpenderit, ac ponderauerit, eadem pace, & animi quiete ad aliam progredietur eodem modo, & sic deinceps, vsque dum totam perfecerit meditationem.

6 Affectus, qui in progressu meditationis excitari debent, esse possunt ex ijs, qui comprehenduntur in præsenti alphabeto, videlicet Adoratio: admiratio: aspiratio: amor: sui ipsius accusatio: Benedictio: beneficentia: Confessio, cognitio Dei, & sui, Compunctio, congratulatio: Deuotio, desiderium: delectatio: detestatio; donatio: Exultatio: electio: eleemosyna: Fides: fiducia: fruitio; Glorificatio: gaudium; gratiarum actio: gratitudo: Humiliatio: honoratio: holocaustatio; Imitatio: inuocatio: interrogatio: indifferentia: Laudatio: Mortificatio: mansuetudo: mendicitas spiritualis: magnanimitas: Nitor intentionis, in operando: Obedientia: oblatio: obsecratio: odium peccati: Prostratio: propositum: petitio: Querelæ aduersùs id, se ipsum, diabolum, & alios humanæ salutis hostes: Reuerentia: resignatio: religio: Spes: Submissio: supplicatio: Timor: tristitia: Vnio cum Deo: Zelus honoris Dei, & salutis animarum.

7 In proposito igitur mysterio Incarnationis elici poterunt, & debebunt affectus amoris in Deum, fiduciæ in diuinam bonitatem, gratitudinis, gratiarum actionis, odij, ac detestationis peccati, propositi de cetero non peccandi &c.

8 Admisceri possunt, & debent etiam in meditatione petitiones, & colloquia pro conditione materiæ, quam meditamur; petitiones quidem, quibus implo-

remus

remus Dei auxilium, petamus gratias necessarias, aut postulemus liberari à malis tam spiritualibus, quam temporalibus: colloquia verò modo cum Deo (& quidem etiam cum vnaquaque ex tribus diuinis personis seorsim) modò cum Christo, modò cum B. V. Maria, modò cum Angelis, modò cum Sancto aliquo; modò nobiscum ipsis; pro vt exiget materia meditationis, suggeret affectus, & Spiritus Sancti illustratio insinuabit.

9 Quamuis ad actum orationis mentalis potissimum concurrant intellectus, memoria, & voluntas; ad illam tamen non parùm conferunt etiam aliæ potentiæ animæ inferiores, & maximè imaginatio; qua Monialis meditatura mysterium v. g. Natiuitatis Christi; sibi efformet imaginem porticus vndequaque frigori expositæ, ibique paruulum pannis inuolutum: sic enim Imaginatiua, quæ aliàs tempore meditationis vagatur, & discurrit, manebit certo loco affixa, & multum iuuabit ad mysterium propositum attentè meditandum.

10 Iuuabit etiam ad meditationem locutio ipsa corporalis, Moniali in decursu meditationis prorumpente in orationem aliquam vocalem, per quam illa excitetur ad maiorem attentionem, ac deuotionem: & hoc, siue recitando aliquam orationem compositam ab Ecclesia, aut ab aliquo Sancto siue illam hìc, & nunc ex se concinnando iuxtà præsentem deuotionem, ac necessitatem spiritualem.

11 Præterea iuuari potest meditatio etiam per vsum sensuum, & per ipsum situm corporis: sed de his non potest tradi certa regula: alij quippè meliùs, ac fructuosius meditantur detinendo oculos clausos; alijs aspiciendo Cœlum, vel deuotam aliquam imaginem; alij audiendo cantus musicales; alij recedendo à quocumque strepitu; alij crebris ictibus pectus percutiendo; alij frequentes genuflexiones iterando; alij brachia extendendo in modum crucis; alij se prosternendo super terram; alij in certo loco firmis pedibus se sistendo, alij leniter deambulando; alij sedendo ex humili aliquo loco. Quare quo ad hoc eligat Monialis quod experitur sibi magis conferre ad deuotionem cordis attentionem, & quietem; habita ratione tam propriæ infirmitatis corporalis, quàm ædificationis astantium, si meditatio fiat in loco publico.

12 Finita meditatione cogitare debet Monialis qualiter in ea se gesserit: an ante orationem se præparauerit, materiam ad meditandum præuenerit, fructum ex ea eliciendum præuiderit an statuto tempore inchoauerit statim meditationem: an distractiones passa fit, & quas, qualiterque in ijs abigendis se gesserit; an dormiturierit aliquantulum, & cur: quid fuerit meditata; an intellectui plus æquo laxauerit habenas discurrendi; quos affectus in se excitauerit: quid à Deo postulauerit; quæ bona præposita elicuerit; qua reuerentia ac humilitate apud Deum astiterit an aliquem alium defectum in meditatione commiserit.

13 Quod si Monialis velit meditari aliquod ex nouissimis, mortē v. g. aut turpitudinem peccati mortalis, aut aliquam ex regulis sui Ordinis, vel aliud simile: debet proportionaliter seruare regulas hactenus traditas: sicut ex in casu, quo ope meditationis vellet se disponere ad grauem mortificationem fortiter suffe-rendam, ad implendam aliquam obedientiam admodum difficilem, ad sustinendam magnam iniuriam sibi extrinsecus illatam, ad promptè excipiendum è manu Dei infortunium aliquod grande sibi imminens, ad molestam, ac longam infirmitatem patienter ferendam, & in alijs similibus casibus: in his enim omnibus considerari debent natura rei propositæ eius causæ, seu rationes, fines illus, effectus, seu fructus, & reliquæ circunstantiæ, quæ rem illam comitantur: tum excitandi varij affectus, & faciendæ variæ petitiones iuxtà exigentiam rei cadentis sub meditationem; & indigentiam Monialis meditantis.

14 Cauendum, nec Monialis desistat ab oratione mentali ex eo quod in ea nesciat diutiùs differere de re proposita ad meditandum, & statim arescat; nulla bo-

na cogitatione ei recurrente, qua puncta meditationis extendat: si quidem vigor mentalis orationis plùs consistit in pijs affectibus,ac bonis desiderijs voluntatis,quàm in difluxis discursibus, ac speculationibus intellectus: vnde fit, vt sæpè homines rudiores meliùs,ac fructuosius orent mentaliter,quam viri sapientes,ac docti; eò quod illi per simplicem aliquam cogitationem statim transeant ad pios affectus,& in his se diutiùs detineant; qui vtiq; in oratione mentali principaliter intenduntur. quo pacto Philosophus quidam apud *Gersonem super magnificat alph.86. lit.D.* dicere solebat *Inquiramus, quid sit virtus, non vt sciamus, sed vt boni efficiamur.*

15 Cùm finis orationis mentalis sit emendatio nostrorum defectuum, & remedium nostrarum infirmitatum spiritualium; proptereà Monialis accessura ad orandum debet præmeditari, ac præuidere non solùm puncta meditationis (vt iam diximus) sed etiam fructum, quem determinatè intendit percipere ex illa; ad illum ordinando totam meditationem,& omnes pias cogitationes in ea recurrentes tanquam media ad illum consequendum.

16 Vt fructuosior sit oratio mentalis, confert non solum post illam in aliquo libello adnotare breuiter fructum illius, & bona proposita in ea elicita; sed etiam ipso tempore orationis determinare fructum aliquem ea die practicandum. vt, si ope meditationis tibi proposuisti patienter sustinere iniurias, & molestias à socio inferendas; debes determinare aliquid particulare, in quo patientiam exerceas illa die: v.g. in casu, quo iniustè tibi contradicatur in ijs, quæ dicis: aut certè honor debitus denegetur.

17 Oratio mentalis curandum semper est, vt sit practica, adeoque descendat ad casus particulares; non autem sistat in generali voluntate, ac desiderio alicuius virtutis: quare non sufficit, quod Monialis in oratione mentali afficiatur circa virtutem obedientiæ in genere, sed debet determinare casus particulares, in quibus exerceat obedientiam, & in quibus maiorem sentiat repugnantiam.

18 Quod si Monialis inter orandum frequentes patitur distractiones,quibus dæmon conatur impedire orationis fructum: contrà illas pugnandum est tum humilitate, per quam orans suam infirmitatem agnoscat, & confundatur se Deo astare adeò irreuerenter: tum fortitudine, qua firmiter statuat pro viribus repellere quamcunq; cogitationem alienam à materia orationis, quantumvis ea fuerit de re sibi grata, vtili, ac necessaria: tum oratione ipsa, qua Deum deprecetur, vt regat potentiam suam imaginatiuam, & colligat cogitationes suas dissipatas; tum fiducia in Deum elicita, qua confidat, sicut dat velle orare, daturum, & posse: tum denique sua industria, ac diligentia, qua ante orationem illa omnia à mente sua amoueat, quæ cupit non irrepere sibi in ipsa oratione, vt monet *Cassianus collat. 9. c.2.*

19 Si quando Monialis ex propria infirmitate, aut isto Dei iudicio in oratione omnimodam patitur ariditatem, ita vt se habeat per modum stipitis tunc consultum est, vel aliquem pium librum legat non festinanter, ponderando verba, & ex ijs eliciendo varios actus pios, vel vt recitet aliquas orationes vocales, offerens Deo in suorum peccatorum remissionem illius ariditatis molestiam.

20 Non turbetur Monialis ex eo quod in actu orationis mentalis plures, & grauiores solitò patitur tentationes, si quidem, vt benè aduertit B. Ægidius S.Francisci socius, id facit diabolus, ne obtineamus per orationem à Deo vires necessarias ad illum profligandum: *vt si litem ageres*, ait B.Ægidius, *& regem adires, vt auxilium ab eo deposceres, non de aduersarius tuus pro viribus contenderet, vt iter tuum impediret: cum igitur in oratione contrà Satanæ astutias auxilium deposcamus, versatus ille omnibus vijs studet hoc Sanctum exercitium nobis impedire.* Verùm non est, cur hac in re multùm timeamus; quin potius dicere debemus, *si Christus pro nobis, quis contrà nos?* tantoq; ardentiùs ad Deũ debemus confugere.

21 Fru-

21 Fructus porrò orationis mentalis sunt reformatio morum, euitatio cuiuscumque peccati, etiam minimi, fuga occasionum illius, edomatio passionum, coercitio sensuum; mortificatio prauarum inclinationum, victoria difficultatum à Dei seruitio retardantium, fortitudo contrà quascumq; tentationes, generosa sufferentia molestiarum, prompta executio diuinæ voluntatis, consecutio christianarum virtutum, & maximè charitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, & mortificationis.

QVAERES VIII. Quibus monitis induci possint Moniales per suos Confessarios ad Horas canonicas, aliasq; orationes vocales attentè, deuotè ac reuerenter recitandas.

292 ℞. Posse induci sequentibus videlicet.

1 Cogitent homines orationis tempore curiam intrare cęlestem; illam, inquam, curiam, in qua Rex regum stellato sedet solio, circumdante innumerabili, & ineffabili beatorum spirituum exercitu; vt notauit *S. Bernard. de 4. modis orandi* inde inferens *Quanta ergò cum reuerentia, quanto timore, quanta illius humilitate accedere debet à palude sua procedens, & repens ranuncula vilis? quam tremebundus, quam supplex, quam denique humilis, & solicitus, & totus intentus animo maiestati gloriæ in præsentia Angelorum, in consilio ipsorum, & congregatione assistere poterit miser homuncio.*

2 Considerent cum eodem *S. Bernardo ser. 8. in Cant.* Angelos Sanctos astare orantibus offerre Deo preces, & vota hominum, vbi tamen sine ira, & disceptatione leuari puras manus perspexerint. *Doleo proinde*, subdit *S. Bernardus*, *aliquos vestrum graui in sacris vigilijs deprimi somno, nec Cęli ciues revereri, sed in præsentia principum tanquam mortuos apparere; cùm nostra ipsi alacritate permoti nostris interesse solemnijs delectentur. Vereor, ne vestram desidiam quandoque abominantes cum indignatione recedant: at si se à nobis boni spiritus elongauerint, impetus malignorum quis sustinebit?*

3 Caueant, ne Regi Deo assistere, & colloqui proficiscentes, imparatæ hunc cursum faciant; ne forte eas absque armis, & stola regia digna conspectu à longè conspiciens, ministris, & famulis iubeat, vt vinctas illas longè à facie sua in exilium mittant, negligentesque, & interruptas ipsarum orationes in faciem ijs exprobrentur; vt loquitur *Climacus Grad. 28.*

4 Meminerint frequenter quæ habet *S. Cyprian. de orat. dom.* his verbis: *Quomodo te audiri à Deo postulas, cùm te ipsum non audias? vis Deum memorem esse tui, cum rogas, quando tu ipse memor tui non sis? hoc planè est vigilare oculis, & corde dormire; cùm debeat Christianus cum dormit oculis, corde vigilare; sicut scriptum est, ego dormio, & cor meum vigilat.* Quæ omnes confirmat *S. Bernar. lib. de ani. c. 8.* his verbis: *Loquitur mihi Deus in Psalmo, & ego illi: nec tamen cum Psalmum dico, attendo cuius Psalmus sit: ideò magnam iniuriam Deo facio, cum illum precor, vt meam precem exaudiat, quam ego, qui fundo, non audio: deprecor illum, vt mihi intendat, ego verò nec illi, nec mihi intendo.* Sic etiam *S. Cyprianus in Psal. 37.* ait *Quo modo nos audiet Deus, cum nos ipsum non audiamus? quo modo faciet ille, quod volumus: cum nos, quod ille vult, non faciamus: vult nos tales esse Deus, vt quasi dij cum Deo loquamur.*

5 Benè perpendant, quod homines quidem aliquos allocuturi qui sunt nobis superiores, & habitum, & incessum, & amictum, & omnia componimus, inquit *S. Chrysostom. in Ps. 4. ad Deum autem accedentes hiamus, fricamus, nos huc, & illuc versamus, negligentes, & socordes sumus; humi genibus flexis per Forum oberramus.*

6 Attendant in actu orationis Christianos eleuare manus in cœlum non so'um quod hic habitus est supplicis, ac petentis, & sperantis auxilium ab alio (sicut submergendus extendit manus tanquam auxilium petens) sed & quod manuum eleuatio

significet, ac excitet eleuationem mentis in Deum vt notauit *Clemens Alex. l. 7. stromat.* Quamquam dici posset cum *Tertullian. apolog. 30. orantes extensione manuum se Deo offerre, & quasi in manus eius dedere*; vel certè magnam affectus vehementiam designare; quasi manus eleuando vim Deo inferant, & magna fiducia velint manu prehendere quod petunt: vel denique ostendere se nolle torpentes rem petitam obtinere, sed velle manus simul ad opus admouere: & hoc iuxta *Psalmum* 118. *leuaui manus meas ad mandata tua quæ dilexi.*

7 Meminerint placere Deo latinas preces, quas ipsæ recitant, etsi illas non intelligant. nam Abbas pastor *in vitis Patrum* cum quidam ei conquerendo diceret *Ecce oro, & non est compunctio in corde meo; quia nescio virtutem* (idest significatione) *verborum*: respondit *Et tuo orare perge quoniam sicut incantator, licèt virtutem verborum, quæ dicit, nesciat, serpens tamen audit, & intelligit ea, vsque subijcitur incantanti, & humiliatur: sic & nos, quamuis ignoremus virtutem eorum, quæ loquimur, dæmones tamen audientes ea intelligunt, terrentur, atque discedunt.*

8 Si voluntariè distrahantur in recitandis orationibus vocalibus, putent sibi exprobari a Christo verba illa, quæ habentur *Matth. 26. Sic non potuistis vna hora vigilare mecum?* quæ verba sic expendit; *Erogo quis autem est, Domine, qui tecum vna hora vigilet? etiam in cœlo non est silentium, nisi quasi dimidia hora; quantò minus in terra vna hora vigilabimus tecum?* hæc ille: ex quibus colligitur humanam mentem difficillimè quietam silere in oratione: vt proindè Christus ei opposuerit vallum spinarum, quibus redimitum fuit illius caput, quem minimè transilire possit: quod his verbis expressit *S. Athanasius; Spineam coronam gestat Dominus, vt omnes in securitatem assereret, qua in precibus mentem inconcussam possideret. tanto opus fuit vallo, vt mens humana se se quieta in precibus contineret.*

9 Vt attentè horas 7. canonicas recitent, meminerint illas institutas fuisse ab Ecclesia ad conseruandam memoriam humanæ redemptionis: quippe his horis principalia mysteria illius completa sunt; hora enim vespertina (vnde Officium Ecclesiasticum sumit initium) Christus cenauit cum discipulis: hora completorij captus est in horto: matutina initum est concilium perdendi Christum: prima ductus est ad Pilatum, ac Herodem: tertia crucifixus vocibus Hebræorum, flagellatus, & coronatus spinis: sexta crucifixus re ipsa: nona spiritum emisit.

10 Accedentes ad orandum vocaliter perindè se gerant, ac si eo die nihil aliud ipsis faciendum foret: sicque cogitationem omnem extraneam, & alienam ab oratione diligentissimè abigant; siue ea sit de officio, quod exercent, siue de negotio, quod tractant, siue de iniuria illata à socia, siue de malo ipsis imminente, siue de qualibet re impertinente ad materiam meditationis: si quidem *omnia tempus habent Eccl. 3.* & *sufficit diei malitia sua Matth. 6.* Quin etiam consultum est, vt serui Dei, quandocumque accedunt ad orandum, omnes suas cogitationes temporales iubeant manere extrà locum orationis, verba illa Abrahami *Gen. 22.* vsurpantes *Expectate hic cum asino; ego, & puer illuc vsque properantes; postquam adorauerimus, reuertemur ad vos*: ac identidem sibi inculcent verba illa *Hoc age; hoc age*, quæ Sacerdoti ethnico dijs sacrificanti per tibicinem altiori voce inculcabantur ad insinuandam reuerentiam dijs debitam.

11 Ad attentè orandum summoperè conferet elicere firmum propositum attendendi non solùm sub initium orandi; sed etiam renouare propositum in principio cuiuslibet Psalmi, & si is sit longior, etiam in progressu illius; maximèque quando maiores, ac molestiores ingruunt distractiones; & quidem iterum atque iterum implorato ad talem effectum Dei auxilio.

12 Conferet item ad attentè orandum meminisse de quacumque distractione admissa voluntariè reddendam esse Deo rationem: ac proinde, sicut orans conaretur attentè orare, si nosset cogitationes ipsi tunc occurrentes ab astantibus clarè

cognosci, aut ipsum cogendum esse eas manifestare proprio Superiori: sic omni studio procuranda est attentio; cum nobis constet Deo notas esse omnes nostras distractiones, de ijs reddendam à nobis esse rationem, imò & subeundam esse debitam pœnam, si fuerint culpabiles: quod est contrahere reatum pęnæ, vbi acquirendum esset incrementum meriti: quo modo dici potest, quod habetur Luc. 11. *Vide, ne lumen, quod in te est, tenebræ sint.*

13 Cum autem varia possit esse attentio in oratione vocali, videlicet vna ad verba (quæ dicitur materialis) alia ad sensum literalem verborum (quæ dicitur literalis) & alia; qua cogitatur ad Deum, & ad rem, pro qua oratur (quæ dicitur spiritualis) quæcumque ex his attentionibus habetur, sufficit ad satisfaciendum propriæ obligationi.

QVÆRES IX. Quibus monitis Confessarius instruere possit Moniales ad viriliter instituendum examen conscientiæ tam generale, quàm particulare.

293 ℞. Posse instruere sequentibus monitis; nimirùm.

1 Examen generale conscientiæ sic instituendum, vt in primis commemoremus Dei beneficia nobis collata, de ijs debitas ipsi reddentes gratias; tū petamus gratiam cognoscendi omnes, & singulos defectus à nobis commissos: postea diligenter nos ipsos discutiamus modò infra explicando: deniq; doleamus quam maxime de defectibus commissis, & aliquam de ijs pœnam spontaneè subeamus.

2 Discussio conscientiæ versari debet circa cogitationes, verba, ac operationes siue ex obiecto bonas (cuiusmodi est oratio tam mentalis, quam vocalis, auditio Missæ, confessio, communio &c.) siue malas ex natura sua: item circa inspirationes diuinitùs immissas, sancta desideria concepta, occasiones benè merendi exhibitas, bona proposita elicita, aliaque id genus, quæ ab vltimo examine habito vsque ad illud tempus occurrerunt siue bona, siue mala.

3 Quod principaliter intenditur in generali examine conscientiæ, non est cognitio defectuum commissorum, sed vera pęnitudo de illis, & firmum propositum abstinendi imposterum ab illis: ideoq; in his duobus punctis insumi debet maior pars temporis assignati pro examine conscientiæ. Quo dato, iure non possunt Moniales conqueri tempus examinis generalis videri nimis prolixum, eo quod citissimè se expediant in inquisitione defectuum commissorum, vtpotè statim memoriæ occurentium; sicque non habeant, in quo insumant reliquum temporis, quod superest: possunt enim vtiliter se occupare in concipiendo vero dolore de defectibus factis, & firmo proposito abstinendi imposterum ab illis; quæ duo principaliter intenduntur in generali examine conscientiæ.

4 Plures, & magnæ sunt vtilitates, quæ proueniunt ex generali examine conscientiæ: nimirum facilior, & celerior emendatio morum; cùm Monialis suos defectus ex habito examine quotidie intuens magis de ijs confundatur, & firmius propositum concipiat de ijs vitandis, faciliusque ex proposito frequentiùs iterato emendetur iuxtà illud *Gutta cauat lapidem non bis, sed cadendo:* prætereà examen generale conscientiæ confert tum ad confessionem peccatorum faciliùs faciendam; cùm per illud sine alio labore commissi excessus in memoriam promptissimè recurrant; tum ad minuendam pęnam aliàs in Purgatorio pro delictis patratis sufferendam; cum iuxtà formam examinis superiùs propositam eo pacto, quotidie voluntariam aliquam subeamus pœnitentiam de defectibus ea die commissis: denique illud beneficium prouenit ex generali examine, quod existens in peccato mortali, si vespere antequam petat dormitum, examinet conscientiam, & in fine examinis eliciat actum contritionis (vti fit) in casu, quo nocte moreretur ex improuiso absque confessione (quod interdum euenit) ęternæ damnationis periculum euaderet, aliàs illud incursura.

5 Examen conscientiæ saltem semel qualibet die instituendum, id est vespere: imò consultum est illud sæpiùs facere qualibet die, & maximè in fine cuiuslibet

po-

nostræ operationis, quæ sit maioris momenti: quin etiam expediret illud facere qualibet hora.

6 Quod autem spectat ad examen particulare; illud fit de aliquo vitio particulari, quod sit velut capitale, ac radicale: à quo alia vitia quasi rami suppullulant, & quo eradicato, illa pariter eradicantur. fit autem hoc modò; manè resolutè proponas vitium illud tota die heroicè supprimere; assiduè per diem in illud intendas, illudque iugiter cohibeas; si quando in illud labaris, mox idoleas, fortiorque resurgas: vespere memoreris quoties, quomodo, & qua occasione per diem in illud lapsus sis, & per nouum, ac fortius propositum cauendi, aut superandi occasiones illius, opportunis remedijs emendare satagas; demum notes quot vicibus in vitium illud cecideris: & hoc totum facias qualibet die hebdomadæ: die vero Dominica lustres, & videas quid elapsa hebdomada profeceris, aut defeceris illudque sequenti septimana compensare, imò & augere seriò constituas.

7 Meminerint Moniales expedire quidem, vt examen particulare priùs fiat de ijs defectibus externis, quibus summoperè offenduntur ij, quibus cum viuimus: at curandum, vt quam citissimè ab his nos expediamus vacaturi sedulæ acquisitioni virtutum internarum, in quibus potissimum cõsistit religiosa perfectio; sicque eniti debemus, vt ope examinis particularis quam primum ea omnia corrigamus, quæ extrinsecùs in Proximis gignere possunt offensionem, & scandalum.

8 Examen item particulare debet trahi ad vnum quid, ideſt ad illud vitium, per quod credimus magis impediri profectum nostrum spiritualem: si quidem pluribus intentus minor est ad singulæ sensus; & *Exodi* 3. dicitur *Dominus Deus tuus consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter*. Verumtamen est, quod, cùm vitium illud diuidi possit in plures partes, seu gradus, examen particulare trahi debet priùs ad vnam partem, postea ad aliam, & sic deinceps: v. g. vult quis adipisci perfectam humilitatem ope examinis particularis; is illud debet instituere hoc ordine; primò ne proferat verba cedentia in propriam laudem, ac honorem; tum ne delectetur laudari ab alijs, hinc potiùs sumens occasionem se magis humiliandi; tum ne quid faciat ad conciliandam sibi bonam existimationem apud homines: tum ne reprehensus de aliquo defectu se excuset, defectum alteri imputans: tum vt statim resecet cogitationes vanas, ac superbas quæ fortè insurgant; tum vt practicè existimet omne tanquam suos Superiores, eosque vt tales reuereatur: tum vt libenter amplectatur omnes occasiones se exercendi in humilitate; & sic deinceps.

9 Materia particularis examinis variari non debet, nisi vitium, ad cuius extirpationem fit examen, perfectè euiscerimus, aut virtutem, quam intendimus obtinere, re vera obtinuerimus; idque iuxtà illud *Psalm.* 17. *Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant*. Quamquam non sit necesse, vt omninò vitium illud extirpauerimus, ita vt nec minimus sensus illius in nobis insurgat: nam, teste *Seneca contra vitia pugnamus, non pœnitus vincamus, sed ne vincamur*; sicque sufficit, vt motus vitij, aut passionis insurgentes facillimè repellamus.

QVÆRES X. Quibus monitis possint Monialis excitari ad confessionem peccatorum cum spirituali fructu faciendam.

294 ℞. Posse excitari sequentibus monitis; nimirùm.

1 Cum frequens vsus confessionis Sacramentalis maximè conferat ad profectum spiritualem; si confessio fiat non perfunctoriè, & quasi ex consuetudine, sed studiosè, & diligenter: curent, quoties confitentur, ea animi præparatione, ac sensu id facere, ac si tunc vltimò essent confessuræ.

2 Sibi certò persuadeant se maiori studio teneri in se excitare verum dolorem de defectibus, quos confessuræ sunt, ac firmum propositum in eos ampliùs non relabendi, quam suam examinare conscientiam (quamuis in ipsum fieri debeat

diligenter) sicque omni conatu eniti debent, vt dolorem maximum concipiant de proprijs defectibus (præsertim, si sint grauiores) & firmissimum propositum eos de cætero non committendi.

3 Ad hoc autem multùm iuuabit se excitare pia aliqua consideratione, eaque varia; pro vt vnctio Spiritus S. edocebit, & exiget præsens pœnitentis dispositio. Hinc modò se sistant coram Deo instar serui illius Euangelici, qui, cum Domino suo deberet decem mille talenta & non haberet, vnde redderet, procidens coram illo orauit eum dicens *patientiam habe in me & omnia reddam tibi Matth.* 18. modò cum filio Prodigo dicunt: *Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei, Pater peccaui in cœlum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis Lucæ* 15. modò cum Publicano à longe stantes pectus suum percutiant, & dicant, *Deus propitius esto mihi peccatori* sibique putent dici à Christo *Descendit hic iustificatus in domum suam, Lucæ* 18. modò putent sibi à Christo ingeminari verba, quæ Ioseph fratribus suis dixit, quando illis se manifestauit: *Ego sum frater vester, quem vendidistis in Ægypto: nolite pauere; neque durum vobis esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus; pro salute enim vestra misit me Deus in Ægyptum Gen.* 45. modò imaginentur sibi exprobrari innumera beneficia à Deo accepta (sicut olim exprobrata fuerint Dauid à Nathan 2. *Reg.* 12. additis ijs verbis *Quare ergò contempsisti verbum Domini, vt faceres malum?* Et dicant cum ipso Dauide *peccaui Domino*: vt sic mereantur audire verba illa iucundissima *Dominus quoque transtulit peccatum tuum:* modo existiment sibi inculcari verba illa *Isaiæ* 5. *Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectaui, vt faceret vuas, & fecit labruscas?* Sicque propriam agnoscentes ingratitudinem, eam quammaximè detestentur.

4 Caueant, ne erubescentia omittant confiteri aliqua pudebunda sub prætextu, quod ea non sint peccata, aut saltem non sint mortalia: id enim est valdè periculosum, maximè fœminis, quæ ex defectu doctrinæ, ac prudentiæ falsò, & quidem etiam culpabiliter, existimare possunt aliqua non esse peccata, vel certè non mortalia, quæ verè sint talia; sicque exponunt se periculo faciendi confessiones sacrilegas. quod item procedit de ijs Monialibus, quæ similia quidem confitentur, sed verbis ambiguis, & modo palliato; ita vt Confessarius minùs benè, ac distinctè percipiat rationem defectus manifestari, aut saltem non attingat sufficienter eius grauitatem: cùm potius in simili casu pœnitens sincerè, ac simpliciter debeat confiteri suum peccatum, in remissionem illius afferendo verecundiam, quam sentit in eo manifestando.

5 Quòd si clarè agnoscant peccatum, quod erubescunt confiteri, esse mortale, omninò enitantur illud confiteri memores vulnera clausa plus cruciare; cùm è contrà, teste *S. Gregorio l.7. moral. cap. vlt.* quando putredo, quæ intrinsecus feruet, eijcitur ad salutem, dolor aperiatur: attentè perpendant verba illa *Oseæ* 13. *Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius: dolores parturientis venient ei*: recolant item quæ habet *Isaias cap.* 37. *Venerunt filij vsque ad partum, & virtus non est pariendi*: eis denique ad talem effectum proponantur à Confessario quæ dicimus in *hoc cap. num.* 195.

6 Vt minùs sentiant repugnantiam, ac difficultatē, quę sentiri solet in confessione peccatorū; existiment sibi dici ab Angelo Custode ea verba, quæ olim Naaman Syro dicta fuerunt à seruis, dum renueret iuxta consilium Elisei descendere in Iordanem ad se lauandum in remedium lepræ *Et, si rem grandem præcepisset tibi Propheta, certè facere debueras; quantò magis, quia nunc dixit tibi lauare, & mundaberis*: re vera enim Sacramentalis confessio, habita ratione bonorum, quæ ex ea consequuntur (quorum principale est remissio cuiuscunque peccati, quantumcunq; atrocissimi) non est onus adeò graue, vt non prompto, ac lubenti animo non debeat suscipi, ac sustineri.

7 Cu-

7 Curent, vt confessio ipsarum habeat 16. illas conditiones, quæ à Doctoribus his versibus comprehenduntur.

Sit simplex, humilis confessio, pura fidelis:
Atque frequens, nuda, & discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.

8 Vt minimum confiteantur decimoquinto quoq; die; immò consultum est, vt id faciant qualibet hebdomada; cùm frequens vsus confessionis maius odium peccati inducat, vberius auxilium conferat ad illud vitandum, actum ipsum confitendi faciliorem reddat, aliaq; plura, & magna bona spiritualia tribuat.

9 Confessiones generales totius anteactæ vitæ non repetant sine iusta causa; vt ostendi in *hoc cap. num.* 179. præsertim, si angantur scrupulis: expedit quidem, vt generaliter confiteantur in fine cuiuslibet anni ab vltima generali inchoando: sicq; *S. Bonauentura in regula nouitiorum cap.* 3. monet religiosum, vt annuatim generaliter confiteatur: & Benedictus XI. in *extrauag. Inter cunctas §. cæterum de priuil.* dicit *licèt hoc non sit necessarium, esse tamen salubre, saltem propter erubescentiam, quæ magna est pœnitentiæ pars.*

10 Quod si velint generalem totius anteactæ vitæ confessionem instituere; id faciant apud illum Sacerdotem, qui illarum futurus est Confessarius ordinarius; sic enim illas meliùs dirigere poteris in via spirituali, & salubriora ijs remedia tradere ad spirituales morbos ipsarum curandos, quo pleniorem notitiam habebit ipsarum conscientiæ non solùm præsentis, sed etiam præteritæ: quod est benè aduertendum.

11 Si eæ sint confessuræ solum leuiores aliquos defectus, eosque frequentissimos; ita vt non improbabilem rationem habeant dubitandi, num habeant sufficientem dolorem, ac necessarium propositum illos de cætero non committendi: consultum est, vt præfatos defectus confessæ ante absolutionem se accusent de aliquo peccato grauiori anteactæ vitæ aliàs remisso, de quo sint certiores moraliter se habere necessarium dolorem, ac sufficiens propositum; cuiusmodi peccatum esse possent detractiones graues, periuria, imprecationes voluntariæ, & similia, à quibus in præsentia, Deo dante, abstinent.

12 Peccata, quæ frequentius committi possunt à Monialibus, reuocari possunt ad 4. classes sequentes; videlicèt contrà Deum, contrà Religionem, contrà seipsas, & contrà Proximum; sicque hunc ordinem seruare poterunt in faciendo examine conscientiæ ante confessionem; nimirum.

Contrà Deum.

An diuinis inspirationibus responderint, & bona proposita cœlitus immissa adimpleuerint.
An debita præparatione ac fructu susceperint Sacramenta confessionis, ac communionis.
An horas Canonicas debita attentione recitauerint, vel certè eas omiserint.
An, & quas distractiones admiserint in oratione mentali, aut vocali voluntariè habitam.
An vota aliqua particularia emissa violauerint.
An blasphemiæ tentationes passæ sint, & qualiter in ijs repellendis se gesserint.
An Missam omiserint, maximè in die festo.
An emiserint iuramenta falsa, aut non necessaria.
An commiserint aliquam superstitionem.
An diffiderint de diuina misericordia, vel certè de ea nimis præsumpserint, hinc sumentes ansam liberiùs, ac grauius delinquendi.

An indeuotè, ac irreuerenter se gesserint in Ecclesia.
An laborauerint seruiliter in die festo.
An fidem dederint somnijs.
An Deum debitè amauerint, ei conuenienter seruierint, ipsiq; de beneficijs acceptis gratias egerint.

Contrà Religionem.

An aliquam ex regulis, statutis, aut consuetudinibus violauerint, & quas.
An debitè frequentauerint chorum.
An deliquerint contrà votum religiosæ paupertatis, siue dando, siue accipiendo absque legitima licentia, & maximè ad fines illicitos: siue vsurpando aliquid de bonis communibus Conuentus, aut ea distribuendo contra voluntatem Superiorissæ, aut ea negligenter custodiendo, & conseruando; præsertim si ad hoc tenentur ex officio.
An peccauerint contrà votum Castitatis aliquo ex modis recensitis *cap.4. nu.*83.
An votum obedientiæ violauerint contraueniendo præceptis Superiorum, pertinaciter detrectando illorum mandata, officia monasterij negligentissimè obeundo.
An irreuerenter egerint cum proprijs Superioribus, de ijs detraxerint, ac grauiter conquestæ sint, nec non contrà illos odium subditarum concitauerint.
An ex affectu in ordinato suum suffragium dederint, aut denegauerint, siue in eligendis Superiorissis, siue in recipiendis puellis ad nouitiatum, siue in admittendis nouitijs ad professionem, &c. aut aliquam Sororum in his subornauerint.
An voluntariè contristatæ sint de statu religioso assumpto, & de hoc ipso illas pœnituerit.
An clausuram violauerint, quo modo, & ad quem finem.

Contrà se ipsas.

An vanas, otiosas, ac impertinentes cogitationes amiserint, & in ijs voluntariè se detinuerint.
An, & qualiter negligentes fuerint in procuranda propria salute spirituali.
An se, & sua indebitè ostentauerint.
An gloriatæ sint de rebus malis, & de quibus.
An verba otiosa protulerint, ac mendacia iocosa.
An sibi complacuerint de peccatis aliàs remissis.
An se exposuerint scienter probabili periculo peccandi, & quo genere peccati.
An sibimetipsis ex animo grauia mala imprecatæ sint.
An impatientes fuerint in sufferendis præsentis vitæ ærumnis, & calamitatibus.
An, & qualiter excesserint in edendo, bibendo, ac dormiendo.
An nimis alte de se ipsis senserint.
An tempus otiosè insumpserint.
An nimis indulserint proprijs sensibus corporis.

Contrà Proximum.

An illum oderint voluntariè, eiusque bono inuiderint.
An temerè de eo in re graui iudicauerint, falsasq; suspiciones conceperint, immò, & alijs manifestauerint.
An de eo grauiter detraxerint, & cum præiudicio famæ, aut alios excitauerint ad detrahendum, eosve audierint.
An verba contumeliosa contra illum protulerint.

An

An dederint praua consilia, & quidem interdum etiam cedentia in graue damnum Proximi.
An ex corde grauia mala Proximo imprecatæ sint.
An discordias graues disseminauerint inter sorores monasterij.
An rixas, contentiones, ac litigia excitauerint, siue referendo quæ viderunt, aut audierunt, siue alia ratione.
An, & qualiter iucundas, ac impatientes se ostenderint.
An malum exemplum dederint, & in quo.
An debitam reuerentiam grauioribus Monialibus denegauerint.
An graue malum Proximo exoptauerint deliberatè.
An deliberatè gauisæ sint de malo graui illius, & è contrà tristatæ de bono graui.
An aliquid ei surripuerint, aut quoquo modo personam illius offenderint, & qualiter.
An ipsum, & res ipsius liberè despexerint, illum deridendo, illudendo, aut aliter contemnendo.
An secretum naturale in re grauiori violauerint.

13 Meminerint in confessione peccatorum mortalium aperiendum esse numerum, immò, & circunstantias speciem mutantes (quod maximà procedit in peccatis contrà castitatem commissis) nec expectent se de his interrogari à Confessario; cùm spontè exprimi debeant à pęnitentibus.

14 Pęnitentiam à Confessario iniunctam quam primum impleant, curentque eam peragere in statu gratiæ; si enim fiat in peccato m. non prodest ad remissionem pęnæ, durante statu peccati mortalis; etsi, obice sublato, suum postea sortiatur effectum.

QVÆRES XI. Quæ monita dari possint Monialibus à Confessario ad communionem Eucharisticam dignè sumendam.

295 ℞. Posse dari sequentia; nimirum.

1 Caueant, ne ad Eucharistiam accedere præsumant cum conscientia peccati mortalis: sicque antequam accedant, probent se ipsas iuxtà præceptum Pauli 1. *Cor.* 11. se examinando, num sint dignè dispositæ ad tanta mysteria; memores quod *qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibi*, ideft damnationem animæ: præterquamquod notat *S. Anselmus super hæc verba* hodie multos post Pascha varijs morbis corripi, eò quod indignè corpus Domini acceperunt; addens per illa alia verba, *& dormiunt multi*, aliquos plures præmaturè mori, vel potiùs mortuos esse ob indignè sumptam Eucharistiam.

2 Videant, ne communicent ex consuetudine absque vlla præparatione, ac vllo sensu deuotionis (id enim maximè impedit fructuum Eucharisticæ communionis) meminerintq; consultiùs esse non communicare, quàm communicare absque debita præparatione: cùm nimia familiaritas pariat contemptum, aut saltem multum minuat reuerentiam aliàs debitam: vnde fit, vt sic communicanti non impertiantur dona illa cęlestia, quæ dignè communicantibus copiosè solent concedi.

3 Cùm *S. Thomas p.*3. *quæst.*24. *aliàs* 83. *art.*5. *ad* 1. *ex S. Dionysio cap.*3. *de Eccl. Hierarch.* dicat ablutionem extremitatis manuum, quæ fit à Sacerdote in Missa, significare emundationem etiam à minimis peccatis, & requiri in ijs, qui accedunt ad Eucharistiam iuxtà illud *Io.*3. *Qui lotus est, non indiget, nisi vt pedes lauet:* quis non videt summa diligentia curandum esse Monialibus, vt accedant ad communionem conscientia purgata à mortalibus culpis, immò etiam à venialibus, quantum patitur humana fragilitas: vt proindè fidelibus communicaturis olim ante communionem clamare soleret preco *Sancta Sanctis*.

4 Conferet autem ad debitam præparationem faciendam ante communionem vti aliqua pia consideratione, & ea varia pro varietate festiuitatis, in qua facien-

Ee 4 da

da est con munio: verb. grat. Monialis communicatura in Natiuitate Domini piè imaginetur sibi à B. V. Maria infantulum Iesum tradi in manus: modò existimet se à Christo inuitatam ad cœnaculum, in quo instituta est Eucharistia: modò putet sibi dici à Christo ex altari, quod olim dictum fuit Zachæo *Lucæ* 19. *Festinans descende, quia in domo tua oportet me manere*: modò sibi persuadeat se admitti ad sugendum pretiosissimum Christi sanguinem è sacratissimo ipsius latere; modò dicat cum Regina Ester *Cras cum rege pransura sum*, & singularem Christi benignitatem suspiciat.

5 Conferet item ad debitam præparationem faciendam ante communionem, vt varios actus diuersarum virtutum eliciamus; & maximè fidei, reuerentiæ, humilitatis, confidentiæ, charitatis, admirationis, & similium; pro vt hìc, & nunc Spiritus S. vnctio suggeret: in his enim actibus consistit actualis deuotio: quam vitæ spiritualis requirunt ad fructuosè communicandum.

6 Quòd si Monialis iudicet se non habere actualem illam deuotionem, quam cupit, procurat, & à Deo enixè petit; non ideò angatur, sed summoperè recreetur; memor de Deo dicit *Ps.* 38. *Desiderium pauperum exaudiuit Dominus: præparationem cordis eorum audiuit auris tua.* Quo modo S. Gertruda, cum quadam die cupida dignè, se præparandi ad sacram Communionem, Virg. M. & omnes Sanctos exorasset, vt pro ipsa offerre dignaretur Deo omnem illam præparationem, qua quilibet illorum aliqua die se ad communionem præparauerat; dixit ei Dominus: *Iam verè omnibus cæli ciuibus appares in eo ornatu, quem tibi petisti.*

7 Post sumptam communionem gratiæ Deo agendæ de tanto beneficio, immò, & habendæ: ad quod vtique multum proderit agnoscere recepti beneficij magnitudinem; quam *Sanctus Chrysostomus homil.* 60. *ad popul. Antioch.* commendat his verbis: *Quot non dicunt, vellem illius* (idest Christi) *formam aspicere, figuram, vestimenta, calceamenta: ecce eum vides, ipsum tangis, ipsum manducas; & tu quidem vestimenta cupis videre; ipse tibi concedit non tantum videre, iterum, & manducare, & tangere, & intra te sumere.*

8 Hæc autem gratiarum actio consistit in varijs actibus, & quidem in primis adorationis, qua Deum Creatorem, ac Redemptorem nostrum intrà cor nostrum receptum veneremur toto animi affectu; confusionis, qua confundamur nos adeò ingratos in Deum tanta gratia dignatos fuisse, sicque dicamus Christo cum Petro *Exi à me quia homo peccator sum, Domine Lucæ* 5. Amoris Dei, per quem feramur in ipsum dicentes cum Sponsa *Cant.* 3. *Inueni, quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam*; aut cum Dauid *Psal.* 17. *diligam te, Domine, fortitudo mea*: displicentiæ de peccatis commissis, qua illam ex animo detestemur, firmiter statuentes imposterum ab ijs omninò abstinere. Præterea peti debent à Christo variæ gratiæ, ac dona iuxtà nostras spirituales indigentias, videlicet peccatorum nostrorum plena remissio, fortitudo contra tentationes, patientia in aduersitatibus; perseuerantia in benè cœptis, edomatio prauarum affectionum, humilitas, obedientia, mortificatio, & aliæ virtutes nobis magis necessariæ: item debemus concipere multa bona proposita, & quidem non solùm in generali, sed etiam in particulari; v.g. remittendi iniuriam acceptam, & procurandi reconciliationem ergà illum, qui eam intulit; exequendi aliquam obedientiam impositam à Superiore sensui valdè contrariam nostro appetitui; abnegandi in hac vel illa re particulari. debemus item Christo offerre nos ipsos, & omnia nostra, dicentes cum Dauid *Psal.* 118. *quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi*? vel etiam deuotè recitantes orationem illam, quam S. P. N. Ignatius proponit in exercitijs spiritualibus his verbis: *Suscipe Domine vniuersam meam libertatem; accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem: quidquid habeo, vel possideo, mihi largitus es; id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum: amorem tui solum cum tua gratia mihi dones, & diues*

sum

sum satis, nec aliud quidquam vltrà posco. denique orare debemus pro necessitatibus tam spiritualibus, quam corporalibus tum totius Ecclesiæ, tum parentum, consanguineorum, ac amicorum; nec non comparare indulgentias tum pro nobis ipsis, tum pro defunctis, quas lucrari possumus, siue ex numismate aliquo benedicto, siue aliunde.

9 Qua die communicant Moniales, maiori diligentia caueant ab ijs omnibus, quæ Christum offendere possunt, siue loquendo, siue cogitando, siue operando: è contra verò maiori studio, ac deuotione vacent exercitijs spiritualibus quo modo P. Suarez dicit linguam Sacerdoti, & communicaturo maximè custodiendam esse: quippèquæ est primum membrum, quod Christum excipit. Ad quod faciunt quæ habet *S.Chrysost. hom.61.ad pop. Antioch.* his verbis: *Cùm nos ab ira corripi viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti sumus digni, & sit irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio*.

10 Caueant Moniales, ne statim, sumpta Eucharistia, ab ecclesia transeant ad negotia temporalia absque debita gratiarum actione: id enim magnæ irreuerentiæ, ac inurbanitatis indicium est; non secùs, ac inurbanus censeretur, qui Principem domi suæ exceptum statim desereret, domesticis negotijs vacaturus: caueant, inquam; aliàs assimilabuntur cani, qui, accepta de manu Domini bucella panis, statim ab eius conspectu recedit.

11 Fructus principalis eucharisticæ communionis in eo consistit, vt corrigamus vitia, acquiramus virtutes, & vitam commutemus in melius: ita vt de nobis dici possit *Considerauit semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit Prouer.* 31. & nos ipsi de nobis dicere possimus cum Paulo *Galat.2. Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Christus*.

12 Quod si ex frequenti communione non sentimus in nobis illos effectus, qui aliàs ex ea solent oriri: id prouenit tum ex defectu debitæ præparationis, eò quod communicemus quasi per consuetudinem, & ob humanos respectus; tum ex nimia facilitate, qua consentimus in peccata venialia magis deliberata, ac voluntaria, Deum sic ad aliqualem iracundiam prouocantes, & nos magna ex parte priuantes effectibus diuinis Eucharistiæ cum magno præiudicio nostri profectus spiritualis. Quamquam ex iusto Deo iudicio interdum communicans sibi videatur nullum percipere fructum ex communione; cùm verè magnum, ac multiplicem capiat: quo modo infirmus, cibo sumpto nutritur, & iuuatur, etsi in eo sumendo nullum sentiat gustum.

13 Non ergò fideles debent omittere communionem ex eo quod sibi videntur communicare absque vllo fructu: non enim exiguus fructus communionis est in via Dei non retrocedere labendo in defectus grauiores, in quos fortè communicans incideret, si frequenter non communicaret: quo modo *Concilium Trident. sess.* 13.*c*.2. Eucharistiam dicit esse antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruamur.

14 Cùm de Eucharistia dicatur *Psal.22. Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me:* fideles quò magis vexantur huius vitæ malis, ac tentationibus, eò frequentiùs debent communicare; memores Eliam, dum fugeret ab ira Iezabelis, non ambulasse in fortitudine cibi ab Angelo ei præstiti vsque ad montem Dei Horeb.3. *reg.19.* nisi postquam bis comedit: si quidem, *Rabano teste* Elias bis pastus exprimit nostræ naturæ infirmitatem, quibus non sufficit simplex pastus, quatenùs ad supernam valeat ascendere.

15 Quàm frequenter Moniales debeant communicare, constat ex dictis in *hoc cap.num.*178. nimirum consultum esse, & valdè commendabile, vt eæ regulariter octauo quoque die communicent: quod non facit, quin aliquæ illarum etiam frequentius communicare possint, si earum Confessarius id iudicauerit ipsis expedire.

QVÆ-

QVÆRES XII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad Missam debita cum deuotione, ac fructu audiendam.

296 ℟. Posse iuuari sequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint Angelos Sanctos sacrificium Eucharistiæ adeò venerari, vt ad illud propriùs accedere non audeant; sicque viros Sanctos, & in primis S. Io: Chrysostomum, & S. Gregorium Papam Angelos in terram pronos, dum Missam celebrarent; conspexisse: vt vel hinc colligatur, quanta reuerentia homo debeat assistere augustissimo huic Sacrificio.

2 Quoties assistunt sacrificio Missæ, piè sibi persuadeant se in monte Caluariæ interesse crucifixioni Christi: si quidam vna, eademq; est hostia, idemque nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit; sola offerendi ratione diuersa, vt loquitur *Conc. Trid. sess. 22. c. 2.* ac proinde eo sensu animi, ac deuotionis affectu Missæ assistant, quo tunc astitissent crucifixioni.

3 Aduertant fideles Missæ sacrificio astantes omnes vnà cum Sacerdote celebrante concurrere ad illud Deo offerendum; ideoq; Sacerdotem in ipsa Missa dicere fidelibus assistentibus: *Orate fratres, vt meum, & vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum patrem omnipotentem*; idemque repetere in canone ijs verbis *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt*: hincque colligant, quòd, sicut Sacerdos celebrans summa deuotione, reuerentia, & attentione debet sacrificium Missæ peragere; sic, & eæ pro sua parte ad illud debent concurrere ea maiori deuotione, ac reuerentia, qua possunt.

4 Proderit multum ad audiendam Missam debito deuotionis affectu imaginari in Sacerdote celebrante Christum ipsum patientem (qui reuera in sacrificio Missæ est principalis minister, ideoque verba consecrationis à Sacerdote proferuntur in persona ipsius *Hoc est enim corpus meum*) & in vestibus sacerdotalibus agnoscere varia mysteria Dominicæ passionis; nimirum in amictu velum, quo vultus Christi à Iudæis velatus est; in alba vestem, qua ille indutus est ab Herode ad illum illudendum; in cingulo funes, quibus constrictus est in captura; in manipulo ligamina, quibus alligatus est columnæ flagellandus; in stola funes eius collo appositas, dum Crucem baiulaturus esset ad Caluariæ locum; in planeta denique vestem purpuream, qua ipsum ludibrij causa induerunt, vel certè vestem inconsutilem, qua crucifigendus exutus est.

5 Proderit item ad audiendam Missam deuotè, ac religiosè in singulis actionibus Missæ agnoscere mysteria vitæ, ac passionis, quæ in ijs significantur; videlicet in introitu Missæ, qui canitur à choro, dum Sacerdos celebraturus accedit ad altare, ardentissima Sanctorum Patrum desideria quibus diuini Verbi incarnationem expetebant (& quidem frequenter; vnde, & à choro introitus Missæ repetitur) in confessione, quam facit Sacerdos initio Missæ, Christi humilitatem, qua non est dedignatus subire formam peccatoris, vt peccatores redimeret; in repetitione *Kyrie eleyson* (quæ verba idem significant ac, *Domine misericordia* abyssum inumerarum miseriarum, quibus homo detinebatur; in varijs signis, ac crucibus, quę formantur à Sacerdote super hostia, & calice, varios cruciatus, ac dolores à Christo in Cruce toleratos; in eleuatione hostiæ, & calicis, eleuationem Crucis à Iudęis factam, vt Christus in ea clauis confixus ab omnibus conspiceretur; deniq; in consumptione hostiæ, Christi sepulturam. Hæc ergò mysteria vel omnia, vel aliqua tantùm, pro vt suggeret præsens deuotio considerent Moniales, dum audiunt Missam, & iuxtà conditionem mysterij eliciant varios actus, amoris Dei, odij peccati, confusionis sui ipsius, gratiarum actionis, & similium; sic enim deuotè, & cum fructu audient Missam.

6 Cùm Sacerdos in Missæ celebratione pluries inuitet fideles adstantes ad orandum, dicendo *Oremus*, & *Orate fratres*; consultum est, vt quicumq; Missæ sacrificio intersunt, quo tempore Sacęrdos facit *Memento viuorum* (vt vocant) etiam

etiam ipsi idem præstent, & quidem discurrendo per quinque Christi vulnera (vti faciebat B.P.Borgia) commendantes Deo in vulnere manus dexteræ Papam, Cardinales, Episcopos, & reliquos omnes Ecclesiasticos: in leuæ manus vulnere Imperatorem, Reges, Principes, & alios Ministros laicæ potestatis; in vulnere pedis dexteri omnes Religiosos; in vulnere verò leui pedis parentes, consanguineos, amicos, benefactores, & quoscumq; ipsorum precibus commendatos; latus ipsum Christi sibimetipsis reseruantes, vt ibi securi requiescant. Faciant item *Memento mortuorum* (vt vocant) dum facit Sacerdos orentq; pro parentibus, ac consanguineis, pro amicis, ac benefactoribus, pro ijs, qui nullum habent ipsis suffragantem, aut grauiores cruciatus patiūtur, aut prę alij citiùs exituri sūt è pęnis Purgatorij.

7 Conferet item ad Missam deuotè audiendam, si in eius progressu se studiosè disponant ad spiritualem communionem, ea die non communicaturæ sacramentaliter: se disponent autem concipiendo ardentissimum desiderium communicandi, ac vsurpando verba illa *Iobi* 31. *Quis det de carnibus eius, vt saturemur?* imò quando Sacerdos aperit os ad recipiendam, & consumendam hostiam, os animæ ipsæ aperiant, existimentq; se illam recipere, & de illius sumptione inuisibili delectentur, dicentes *Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam Cantic.*3. præmittentes tamen verba illa Centurionis *Domine non sum dignus, vt intres in tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. Matth.*8. eliciant etiam varios actus ex ijs quos diximus sup. elici debere post communionem sacramentalem: sic enim fructuosa, ac deuota erit auditio Missæ.

QVÆRES XIII. Quæ monita suggeri possint, & debeant Monialibus, ad hoc vt magno cum fructu spirituali audiant conciones, & legant pios libros.

297 ℞. Posse, & debere suggeri sequentia; nempe.

1 Meminerint Deum ipsum loqui in Ministris verbi Dei iuxtà illud *Matth.*10. *non estis vos, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis*; & libros pios esse veluti epistolas nobis à Deo missas è cœlo, dicente *S.Augustino in Psal.*90. *conc.*2. *De illa ciuitate, vnde peregrinamur, literæ nobis venerunt; ipsæ sunt scripturæ, quæ nos hortantur, vt benè viuamus:* quod etiam confirmat *S.Gregorius lib.*4. *epistolarum ep.*84. his verbis *Quid est scriptura sacra, nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? si quis scripta terreni Imperatoris acciperet, non cessare, nec quiesceret, somnum oculis non daret, nisi priùs, quid sibi Imperator terrenus scripsisset, agnouisset. Imperator cœli Dominus hominum: & Angelorum pro vita tua tibi epistolas suas transmisit, & tu, gloriose fili, easdem epistolas ardenter legere negligis?* quæ verba belle faciunt contrà illos qui vel detrectant audire conciones, & legere libros pios: vel vtrumq; faciunt perfunctoriè, ac sine vllo fructu spirituali.

2 Ea reuerentia, ac deuotione audiendum est verbum Dei in concionibus, aut legendum in libris pijs; qua ipse Christus audiretur, si præsens loqueretur. sic enim habet *S.Augustinus tract.*30. *in Io: Nos itaq;* inquit, *sic audiamus euangelium, quasi præsentem Dominum:* propterea namque quando legitur euangelium, omnes ei assurgunt, quasi Christum in eo venerantes, simulque ad celum, quod in eo promittitur, anhelantes; idque ex Apostolorum sanctione, teste *S.Clemente l.*2. *Const. apostol. c.*61.

3 Quantam timendi de propria salute rationem habeant fideles, qui diuini verbi auditioni, aut lectioni sunt minùs affecti; conijciant ex eo, quod dicit *S.Bernard. serm.*1. *in Septuag.* illum, scilicèt, qui verbum Dei cum fructu audit legit, meditatur, signum habere, & tesseram suæ prædestinationis: qui enim *ex Deo est, verba Dei audit, Io.*8. vnde de ijs inferri potest, *propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.*

4 Notent fideles ex *S.Basilio in monasticis Constit.c.*2. omnem sermonem Christi excolendæ pietatis, virtutisque obeundæ esse regulam: propter hoc enim humanam

manam naturam suscepit, vt in se, velut in tabula quadam veram nobis pietatem, ac virtutem depingeret, eamque omnibus nobis ante oculos statutam vnicuiq; pro viribus imitandam, ceu archetypum proponeret. Vnde fit, vt, sicut studiosus addiscendi artem pingendi fixo obtutu inspicit archetypum ipsi propositum à Magistro ad imitandum; ita fideles quàm maxima attentione in sermone Dei, siue à Concionatoribus audito, siue in pijs libris lecto, inspiciant, qualiter vitam suam piè, ac religiosè instituere debeant.

5 Hæc porrò multum conferent ad verbum Dei fructuosè legendum, vel audiendum: nimirum vt auditio, vel lectio diuini verbi non fiat ex consuetudine; sed ex desiderio indè percipiendi magnum fructum spiritualem: vt non fiat ex vano, ac inutili curiositate addiscendi res nouas: vt nobis ipsis applicemus, quæ audimus, aut legimus, & pro nobis dictum, aut scriptum putemus iuxtà illud *Eccl.21. Verbum sapiens quodcumq; audierit scius, laudabit, & ad se adijciet: audiet luxuriosus, & displicebit illi, & proyciet illud post dorsum suum.*

6 Præterea, vt auditio, aut lectio diuini verbi multum conferat ad nostrum profectum spiritualem; eam debent comitari inuocatio Sanctorum, attentio, diligentia, ruminatio, oratio ante, & post, desiderium proficiendi, nulla celeritas, ponderatio rerum, motio affectuum, assiduitas, moderatio in legendo, executio, rara piorum librorum mutatio: siquidem fortuita lectio, & quasi casu reperta non ædificat, sed reddit animum instabilem.

7 Ad rem præsentem etiam facit monitum, quod tradit *S. Augustinus Ep. 143. ad Demetriadem* his verbis: *Optimè vteris* lectione diuina, si eam tibi adhibeas speculi vice; vt ibi velut ad imaginem suam anima respiciat, & vel fæda quæque corrigat, vel pulchra plus ornet. curandum tamen, vt simus factores verbi, & non auditores tantùm fallentes nosmetipsos: quia, *si quis adiutor est verbi, & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo; considerauit enim se, & abijt, & oblitus est statim, qualis fuit*, vt loquitur *S. Iacobus c.1.* huic certè verbi diuini auditio, aut lectio non est vtilis; cùm teste Paulo *Rom.2. non auditores legis iusti sint apud Deum, sed factores legis iustificentur.*

8 Optimum est item monitum, quod tradit *S. Bernardus tract. ad fratres de monte Dei* dicens: *Hauriendus est sæpè de lectionis serie affectus, & formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediat interrumpendo, quam puriorem continuò animum ad intelligentiam lectionis restituat.* Quare qui audit concionem, aut legit pium librum; & indè ipsi proponitur salutare aliquid documentum, quod putet posse multum conferre ad profectum sui spiritualem; debet in eius consideratione aliquantulum insistere, & conari non solum vt illud benè percipiat intellectu, sed etiam affectu amplectatur.

9 Fructus lectionis spiritualis non consistit in eo, quod legantur plures paginæ, & percurrantur plures libri; sed vt ponderetur, quod legitur, imò, & deducatur in praxim: quo pacto bona corporis nutritio prouenit, non ex multa comestione, sed ex bona digestione illius; quod comeditur; & hoc est benè aduertendum.

10 Vt lectio spiritualis sit fructuosa, ac vtilis profectui nostro spirituali non legantur libri curiosi, ac difficiles, sed simplices, ac faciles: illi enim mentem defatigant, & curiositatem pascunt; hi verò pietatem excitant, & fouent deuotionem iuxtà illud *Prou.3. Cum simplicibus sermocinatio eius.*

QVÆRES XIV. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad moderandum metum mortis corporalis.

298 ℞. Posse iuuari sequentibus, videlicèt.

1 Meminerint vitam hanc corporalem esse vitalem quamdam, longam, & lentam mortem: cùm è contrà mors iustorum sit finis laborum, & principium quietis; fuga tristitiæ, & aduentus letitiæ; sedatio tempestatis, & initium tranquillitatis; consummatio exilij, & reditus in patriam.

2 Con-

2 Considerent ex *S.Cypriano, lib. de mortalitate*, & identidem cogitent renunciasse se mundo, & tanquam hospites, & peregrinos hic interim degere: amplectantur diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos hinc ereptos, & laqueis sæcularibus exsolutos Paradiso restituit, & regno cęlesti. *Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos, & copiosa turba desiderat iam de sua immortalitate secura, & adhuc de nostra salute sollicita: ad horum conspectum, & complexum venire quanta, & illis, & nobis in communi lætitia est? ita S.Cyprianus.*

3 *Si verè amas Deum*, dicebat Thomas Morus, *certè nihil adeò graue esse potest, atq; summam illius maiestatem, etiam in minimis offenderit; nec quicquam tantopere expetes, atque remedium aliquod, quo securus esse possis te nunquam de cætero Deum ampliùs offensurum: quod cum in hac vita haberi non possit, continuè clamabis cum psalmista, Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.*

4 Refert *Possidonius in vita S. Augustini c.27. ex S.Cypriano* Sacerdoti cuidam infirmitate defesso, & de appropinquante morte sollicito, commeatumque sibi precanti astitisse Angelum, qui non sine quadam animi, ac vocis indignatione infremuit, ac dixit, *Pati timetis, exire non vultis; quid faciam vobis?*

5 De S.Tiburtio m. referunt eius acta illum Torquato iudici dixisse; *Applica equuleos, suspende Christianos, damna, percute, incende, vniuersa denique supplicia adhibe: si exilium minaris, hoc philosophantibus est totus mundus; si mortis supplicium, euadimus mundi carcerem: si ignes, maiora his in cupiditatibus incendia vincimus; decerne quidquid libet; omnis nobis vilis est pœna, vbi pura comes est conscientia.*

6 Consideret homo se à Deo conditum esse, vt aliquando ex hac vita migret, & quæcumque habet mundus, ipsi pro viatico data esse, ne quid deesset ad hoc iter conficiendum: sicut ergò peregrinus remeans ad suam patriam, quidquid in itinere obuium occurrit, etsi iucundum, ac delectabile, auersis oculis prætergreditur, visaq; eminus Ciuitate propria, Deo gratias agit: sic homo hoc iter ingressus animo in cęlum defixo eò currat, quò tendit, morteq; appropinquante non doleat, sed gaudeat se ad metam propositam peruenisse; dicatque cum Dauid *Psal. 121. Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini lætantes ibimus.*

7 Ne grauis sit separatio à parentibus, consanguineis, & alijs præsentis vitæ bonis per mortem: curandum, vt, dum viuimus, paulatim animum ab ijs deducamus, ijsq; moriamur quo ad affectum; quippe qui, velimus, nolimus, tandem relinqui debent, & quidem breui; cùm breues sint dies hominis.

7 Si mortem corporis non metuere, sed desiderare volumus, curandum nobis est, vt Mundi mala, & incommoda sentiamus, mortificationem Iesu Christi in corpore nostro semper circumferentes; sicut enim proficiscenti per loca syluestria, aspera, ac latrocinijs infesta vnicum solatium est breuitas viæ, si certa sequatur quies: sic tendens ad æternam beatitudinem mala præsentis vitæ sentiat, ipsique iucunda erit mors, per quam via beatitudinis cęlestis quasi breuior redditur.

8 Cum mors sit grauis, ac molesta homini etiam ex eo quod anima egressa è corpore sola, ac inermis incedere debet inter sæuissimas hostium cohortes: curandum est, vt statim à morte socios, & amicos illic inueniamus, qui solitudinis illius tædium subleuent, nosque tutos per hostium agmina ducant: hi autem erunt Sancti nostri tutelares, Angelus custos, & animæ parentum, & aliorum defunctorum suffragijs Ecclesiæ à nobis eductæ ex Purgatorio: hi omnes, inspecto de cęlo nostro periculo, accurrent nobis, associabunt, defendent, ac recreabunt.

9 Terribilis item est mors hominis ex seueritate æterni Iudicis, coram quo sisti debet anima egressa a corpore, vt reddat rationem boni, & mali, quod homo gessit in vita: proinde multum minuetur mortis metus, ante iudicij tempus iudicem

cem placemus, ipsum pijs officijs promerendo, eique debitam satisfactionem exhibendo pro peccatis.

10 *S. Brigitta l.4. reuelat.c.7.* scribit in Purgatorio esse locum, in quo nulla alia adest pœna, nisi desiderium perueniendi ad Deum, eiusque visionem beatificam: ibiq; hoc desiderio torqueri illos, qui in hac vita non habuerunt perfectum desiderium perueniendi ad Dei præsentiam, eiusque visione fruendi: tales autem sunt ij, qui adeò mortem timent, vt, si possent, nunquam vellent mori: quod est quasi vilipendere visionem, & gloriam Dei.

QVÆRES XV. Quibus monitis excitari possint Moniales ad infirmitates corporis patienter sufferendas.

299 ℞. Posse excitari sequentibus monitis, nimirum.

1 Meminerint infirmitatem nullam homini aduenire absque iusto Dei consilio: qui cum nobis sit pater, & amet nos, vtique infirmitates corporis immittit ad nostrum bonum. vt proinde, teste *S. Hieronymo in vitis Patrum* Abbas Ioannes Monacho cupienti liberari grauissima febri, dixerit *Rem tibi necessariam cupis abijcere: vt enim corpora nitro, vel huiusmodi alijs lineamentis abluuntur à sordibus: ita animæ languoribus, alijsque huiusmodi castigationibus purificantur*; par ergò est, vt infirmi dicamus cum *Iob.1. sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen domini benedictum.*

2 Infirmitas corporis est magnum Dei beneficium; cum per eam patienter toleratam soluere possumus grauissima debita cum Deo contracta, aliàs soluenda in purgatorio: faciamus ergo de necessitate virtutem, & patienti sufferentia infirmitatum, quas patimur, luamus in hac vita pęnam peccatis nostris debitam.

3 Attendamus admirabilem patientiam Sanctorum in sufferendis morbis grauissimis, ac longissimis, & in primis S. Liduinæ V. quæ 38. annis passa est continuas infirmitates, easque graues, ac extraordinarias atrocissimis doloribus coniunctas; & his talibus, vt 30. annorum spatio numquam è lectulo, in quo iacebat, assurgere potuerit, aut pedibus terram attingere. S. item Clara 28. annorum interuallo graues sustinuit infirmitates ea patientia, vt ex eius ore nulla querimoniæ vox eruperit; imò gratias Deo ageret: attendamus, inquam, singularem patientiam Sanctorum, & confundamur de nostra impatientiam, ac ignauia.

4 Dum corripimur molestia aliqua infirmitate: ea non adeò grauis videbitur, si meminerimus non peccando pluries factos esse reos æternæ damnationis; ac proinde magni beneficij loco ducendum esse, quod Deus ex singulari sua bonitate pœnas æternas inferni a nobis promeritas commutarit in temporalem corporis infirmitatem: sicque ea superueniente, dicere debemus cum Frattribus Ioseph *Gen.42. meritò hæc patimur, quia peccauimus.*

5 Infirmitas à Deo immissa, velimus, nolimus, sustinenda nobis ęst, vsque dum statuerit Deus: videamus ergò, ne amittamus nostra impatientia meritum sufferentiæ, ideoque sine lucro laboremus, quod per patientiam acquirere possumus iuxtà illud Petri *Per totam noctem laborantes nihil cæpimus Lucæ 5.*

6 Correpti aliqua graui infirmitate, recolamus animo quæ habet *S. Augustinus serm.2. de festo omnium SS.* his verbis: *Si quotidie oporteret nos tormenta perferre; si gehennam ipsam paruo tempore tolerare, vt Christum videre digni essemus venientem in gloria, & Sanctorum eius numero sociare: non ne erat dignum pati omne, quod triste est, vt tanti boni, tantæque gloriæ participes haberemur.* Recolamus item, quod aiebat S. Franciscus: *Tanta est gloria, quam expecto, vt omnis me pęna delectet, omnis morbus, humiliatio omnis, persecutio omnis, mortificatio omnis.*

7 Si viri Sancti, ac insignes famuli Dei grauissimas, ac longissimas infirmitates passi sunt, Deo ipso ita disponente; qua ratione ab ijs eximi prætendent ijs qui toties, & tam grauiter peccauerunt? audiant, quæ dicit Dominus Deus *Ie-*

rem.

rem.49. Ecce quibus non erat iudicium, vt biberent calicem, bibentes bibent, & tu quasi innocens relinqueris? non eris innocens, sed bibens bibes.

8 Mens in corpore afflicta ad cœlum, ac resurrectionem anhelant: aspernatur quidquid fluxum est, turbulentum interituque obnoxium, nec præsenti, sed futuro æuo viuit, mortisque meditationem (vt alebat Plato) hanc vitam existimat: denique totam se Deo, & cœlestibus addicit: anima enim morbo affecta Deo propinqua est; vt dicit *Nazianz. orat. ad ciues Nazianzenos.*

9 De SS. Aquilino, & Audomaro refert *Surius in eorum vita* quod, cum essent cœci, & per miraculum à Deo visus ipsis fuisset restitutus; iterum ab eo petierunt, sibi oculos adimi, seseque reddi cæcitati, vt carerent distractionibus, concupiscentijs, & tentationibus, quas creant oculi, vt quid ergò nos ita affligimur, si qua interdum corripimur infirmitate, quamuis non adeò graui?

10 De S. Clemente Ancyrano, qui passus est sub Diocletiano Imperatore, refertur, cum omnis generis tormentis cruciaretur, corpore confracto, animo in dies factum robustiorem noua semper appetijsse tormenta, & ad ea excipienda vitam sibi quam diutissimè prorogari petijsse, ac obtinuisse; ita vt 28. annis tortus, & excarnificatus fuerit; cumque à Diocletiano, & Præsidibus rogatus fuisset, qualiter tot, & ad eò grauia tormenta tolerare posset, respondit; *licèt is, qui foris est, noster homo corrumpatur tamen is, qui intus est, renouatur de die in diē.*

11 Non doleat homo de corporali ægritudine, eo quod per eam impediatur, ne munus sibi iniunctum à Superioribus exequi nequeat & vacet exercitio bonorum operum quæ præstare consueuerat: nam, teste *S. Bonauentura de grand. virt. cap. 24. perfectius, est aduersa tollerare patiendo, quam bonis operibus insuadere*: An nō seruus tenetur inseruire domino suo iuxtà voluntatem illius? si ergo Deus vult ei modo inseruiamus detenti graui morbo, & lectulo affixi; non est æquum, vt ei velimus inseruire magna operando: committe te ipsius voluntati; ipsius hic negotium agitur: ipse scit, quod conueniat quid opus sit.

12 De S. Clara legitur, quòd, cum per 28. annos fuerit infirma, cilicium è setis procinis semper gestauit, vt hinc colligamus infirmum non debere solum sufferre infirmitatem à Deo immissam, sed etiam: quæcunque alia incommoda occurrunt occasione infirmitatis: accessorium enim trahitur à principali; & qui vult antecedens, debet velle, & consequens.

QVÆRES XVI. Quæ monita tradi possint Monialibus ad ærumnas, ac incommoda præsentis vitæ fortiter sustinenda.

300 ℞. Posse tradi sequentia, nempe.

1 Meminerint ex *Chrysostom. in 2. Timoth. 3 impossibile esse, vt qui malis bellum indixerit, pressuris careat: nefas esse pugilem Dei vacare delicijs: non licere epulari luctantem: luctamen enim sunt præsentia omnia, certamen, bellum pressura, angustia, stadium; aliud est quietis tempus, hoc ærumnis deputatum est, atque sudoribus: nullus vbi ad certamen se exuit, vnctusque est, requiem quærit; si enim requiem quæris, cur te exuisti?* cur libidinibus, & naturale bellum indixisti?

2 Si putas te non habere persecutiones, nondum cœpisti esse christianus, ait *S. Augustinus in Ps. 55.* monens *in 127. Ps. quod si mortuus est diabolus, mortuæ sunt persecutiones: si autem ille aduersarius noster viuit, vnde non tentationes suggeri? vnde non sæuit? vnde non minas, & scandala procurat?*

3 Videmus aliquando homines (ait *S. Anselmus exponens verba illa* Pauli *Hebr. 12. Flagellat Deus omnem filium quem recipit*) desperatos filios suos dimittere, quos ad hæreditatem suam admittere nolunt, nec eos vt filios habere; quem autem flagellat filium, huic, & hæreditatem seruat: tanquam filijs ergò se nobis offert Deus; det disciplinam, dum non auferat hæreditatem.

4 S. Franciscus rogatus in quo consisteret perfectio religiosa; cum lætitia respondit non in magna scientia, vel sapientia, non in gratia miraculorum, non etiam

etiam in magno Sanctitatis, & ædificationis exemplo, non denique in conuersione omnium infidelium; sed si fame, frigore, nuditate afflicti, innocentes, conuitijs, iniurijs, verberibus exagitemur, illaque cum gaudio, amore Christi toleremus: ibi perfecta est lætitia, quia præ omnibus donis maximum est propter Deum opprobria sustinere; nam in cęteris mirabilibus nos gloriari non possumus, quia non sunt nostra, sed Dei; sed in cruce tribulationis, & afflictionis gloriari possumus, quia illud est nostrum. Sic etiam S.P.N. Ignatius rogatus, quænam esset via ad perfectionem, respondit. *Si multa, & magna pro Christo patiamini.*

5 Cum Soror Maria Vela grauissimis tentationibus, ac tribulationibus vexata quadam die cum Christo amicè conquereretur; ducta est ab illo in spiritu in montem excelsum, ibique vidit virtute Solis omnes lapides in eo monte existentes in gemmas pretiosas mirabiliter conuertit; visionem porrò declarauit illi Christus dicens sic virtute diuinæ gratiæ lapides tentationem, ac tribulationum, quas patiuntur Serui Dei; conuertit in lapides pretiosus meritorum. Vt proinde B. Iuniperus, teste *Pontio in eius vita*, probra exciperet quasi gemmas Christi, & exprobranti sibi aliquando dixerit *Proijce has gemmas in sinum meum: vellem vtique talibus gemmis lapidari Romam vsque.*

6 Refert *S. Chrysostomus homil.26.in 1. ad Cor.* quendam ex Philosophis externis, cum mala haberet vxorem, & nugatricem conuitiatricem, rogantibus, cur eam sustineret dixisse, vt domi haberet Gymnasium, & palestram philosophiæ: *ero enim*, inquit, *cæteris mitior, si in ea quotidie erudiar.*

7 Cum Christus S. Catharinæ Senensi duas coronas obtulisset, vnam spineam, & alteram gemmam, dans ei opinionem eligendi vtram mallet; sed ea lege, vt, si vnam eligeret in hac vita, alteram in futura eius vice reciperet: mox illa accipiens coronam spineam de manu Christi, illam capiti suo infixit adeò validè, vt per plures dies capitis dolorem senserit: Sic etiam S. Agapitus, cum esset 15. annorum, & capiti eius prunæ ardentes imponerentur, exultans aiebat: *Parum est in terra caput aduri coronandum cœlo*: quam *decore corona gloria ornabit caput afflictum pro Christo.*

8 Numquam in re quapiam dicas, perdidi hoc, sed reddidi ait *Epictetus in Enchirid. cap.14. puer obijt, redditus est ager ereptus, redditus est.* Quomodo etiam *Iob cap.1.* dicebat *Dominus dedit, Dominus abstulit, &c.*

9 Sic Seneca epist.24. de tribulatione loquens ait, *Leuis est, si ferre possum: breuis est, si ferre non possum*: quod *repetit epist.79.* his verbis *Summi doloris intentio inuenit finem: nemo potest valdè dolere, & diu. sic nos amantissima nostri natura disposuit, vt dolorem aut tolerabilem, aut breuem faceret.*

10 *Seneca* Item *ep.24.* loquens de amissione bonorum temporalium sic habet: *Si illud diu habuisti, perdis postquam satiatus es: si non diu; perdis, antequam assuescas pecuniam minorem habebis? nempe & mœstitiam: gratiam minorem? nempe & inuidiam.* Ad hoc item facit, quod habet idem *Seneca epist.* dicens *Ago gratias senectuti, quod me lectulo affixerit, quid ni gratias illi hoc nomine agam? quidquid debebam nolle, non possum.*

11 Vir pius, & tribulatio sunt duo cursores, qui simul currunt; sed cum ille tribulationi non cedit, quasi victor antecedit, præcurrit, tribulatione à tergo illius subsequente, & post eum currente: sicque persecutio dicitur, non autem consecutio, quia persequitur virum pium, sed non assequitur; nam Sancti per patientiam velocissimè currunt ad brauium gloriæ, & in persecutionibus maximè elucet illorum vigor ac fortitudo in currendo; vt benè notat *S. Gregor. Nissenus lib. de beatitudinibus.*

12 Quam gloriosum sit pati pro Christo, ostendit *Chrysostomus homil. 8. in 3. Ephes.* Explicans verba illa *Ego Paulus vinctus*, vbi sic ait *Vinctum esse propter*

pter Christum illustrius est, quàm siue Apostolum siue Doctorem, sine Euangelistam esse. magna dignitas hæc, & regno quouis, ac consulatu maior: qui diligit, & ardet Christum, eligit potius vincula ferre propter Christum, quam cælos inhabitare. non ita beatum dico Paulum, quod in Paradisum raptus, atque quod vincula sustinuit. potius mihi habetur malè affici pro Christo, quam honorari à Christo. Si mihi quisquam dixisset, elige vtrum velis: vis esse Angelus Petrum soluens, an Petrus vinctus? Petrus vtique esse maluissem: maius hoc vinculorum donum est, quam Solem sistere, aut mundum mouere, aut dominari dæmonib. eosque expellere.

13 Patientiam homini in hac vita omninò necessariam esse docuerunt tum Bion. dicens, teste *Laertio l.4. c.7.* magnum malum esse non posse ferre malum; absque hoc enim nulli potest esse vita suauis: tum Anthistens, qui teste *eodem Laertio l.6. capit. 1.* dicebat virtutem sibi sufficere ad fœlicitatem; nec vlla re opus habere, nisi robore *Socratio*; Socrates autem ad rerum omnium patientiam obduruerat.

14 Quam fortes se debeant exhibere fideles in sufferendis vitæ huius infortunijs, ostendit *B. Prosper in Epigr. de dilect. Christi*, vbi dicit.

Carcere si cæco claudar, nectarq; cathenis,
Liber in excessu mentis adibo Deum.
Si mucrone paret ceruicem abscindere lictor;
Impauidum inueniet mors cita, pœna breuis:
Non metuo exilium, mundus domus omnibus vna.
Sperno famem, Domini sit mihi sermo cibus.

Sic *Saluianus lib.1. de vero iudicio, ac prouid.* ostensurus neminem esse miserum, quia sua miseria est contentus sic habet: *nemo aliorum sensu est miser, sed suo, & ideo non possunt esse falso iudicio miseri, qui sunt verè sua conscientia beati: nulli, vt opinor, beatiores sunt quam qui ex sententia sua, atque voto agunt. Humiles sunt Religiosi: hoc volunt pauperes sunt, paupertie delectantur: sine ambitione sunt, ambitum respuunt: inhonorati sunt, honorem respuunt: lugent; lugere gestiunt: infirmi sunt, infirmitate lætantur. Itaque quidquid acciderit ijs, quicunq; verè religiosi sunt, beati esse dicendi sunt, quia inter quantumlibet aspera nulli lætiores sunt, quam qui hoc sunt, quod volunt.*

15 Cum tot, & tanta bona tum temporalia, tum spiritualia à Deo acceperimus: quare ita conquerimur de malo non tam graui nobis inflicto? non ne potiùs deberemus verba illa *Iob 2.* vsurpare *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?* maximè, cùm mala, quæ ipsi patimur, fortè sint longè minora ijs, quæ plurimi alij patiuntur; vt proinde id ipsum summi beneficij loco existimare debeamus iuxtà illud *Aliena mala sunt beneficia nostra.*

QVÆRES XVII. Quibus mónitis iuuari possint Moniales ad tentationes quascunque fortiter repellendas.

301 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis; nimirum.

1 Meminerint sibi dici, quod habetur *Eccles.8. Fili accedens ad seruitutem Dei sta in iustitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem*: si quidem *Iob.7. militia est vita hominis super terram*: nec ideò diffidant, aut animum despondeant: quin potius bono sint animo, memores nullum certius argumentum, teste *Climaco*, esse quod dæmones victi à nobis sint, quam si nos accerrimè oppugnant: *eos enim* inquit *S. Gregorius lib.14. mor. capit. 12.* loquens de diabolo, *pulsare negligit, quos quieto iure possidere se sentit.* quod confirmat *S. Augustinus de verb. Domin. serm. 43. in Ioannem* explicans verba illa Apostoli *Caro concupiscit* aduersùs spiritum his verbis *In bonis concupiscit aduersus spiritum, nam in malis non habet contra quem concupiscere: præterquamquod origo tentationum in nobis est iuxtà verba illa Iacobi 4. Vnde bella, & lites? non ne*

hinc ex concupiscentijs vestris, quæ militant in membris vestris?

2 Notant Patres passim per tentationem hominem maximè progredi in virtutibus, & per virtutes augeri, ac roborari: nam tentationibus resisti non potest, nisi per actus virtutum contrarios, & hos fortes, ac intensos; quos dum elicit tentatus per eos magis corroborat illarum habitus: & hoc insinuat Paulus *1. Corinth.* 10. ijs verbis *Sed faciet cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere.*

3 Quod Deus non patiatur non tentari suprà id; quod possumus, docet Paulus *loco citato*, & explicat *S. Ephrem tractat. de patientia* similitudine iumentum, & vasorum figuli. *si enim* inquit, *homines suis iumentis non plus oneris imponunt, quam ferre queant: multò minùs hominibus plus tentationum imponet Deus, quam ferre queant. Rursum, si figulus vasa sua igne, excoquit eo vsque dum vitè coquantur, & fiant solida, nec vlterius ea finit in igne, ne adurantur, fiantque inutilia; multò magis idem faciet Deus, vt igne tentationem eò vsque nos coquat, dum percoquat, & perficiat, vltersùs verò tentatione aduri, & consumi nos non finet.*

4 Dæmoni acum, ait *S. Gregor. p. 1. pastoral. cap. 11. maligna tentatione vinci, & peccare ex malitia; Angelicum eam non sentire; humanum sentire, & vincere.*

5 *Necesse est*, inquit *S. Bernardus serm. 64. in Cant. vt veniant tentationes, quia non coronabitur nisi qui legitimè certauerit: at quo modo certabunt, si desit, qui impugnet:* sic etiam *Iacobi* 1. dicitur *Beatus vir, qui suffert tentationem; quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ: & Tobiæ* 12. dicitur *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit, vt tentatio probaret te.*

6 Tentatio maximè confert ad humilitatem comparandam; & sic de se dicit Paulus 2. *Cor.* 12. *& ne magnitudo reuelationem extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui me colaphizet.* Quare *S. Hieronymus ep. 25. ad Paulum* dicit *Paulo datus est ad præmendam superbiam vti in curru triumphali triumphanti datur monitor suggerens hominem te esse memento.*

7 *Vasa figuli probat fornax*, dicitur *Eccl.* 27. *& homines iustos tentatio tribulationis*: & *Sap.* 3. habetur *Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se*: quod confirmabat *B. Nilus* his verbis *Plantas enutriunt venti, & tentatio confirmat animæ fortitudinem.*

8 Cato olim suasit Romano Senatui Carthaginem non delendam, ne Romani otio, & torpore languerent; dixitque væ Romæ, si Carthago non steterit: sic Deus teste *Chrysostom. homil.* 14. *ad pop. Antioch.* cum ad torporem *declinantes viderit, & ab ipsius familiaritate resilientes, & spiritualium nullam rationem facientes paululum nos derelinquit, vt ita castigati ad ipsum redeamus.* Quod confirmat *Gerson de Myst. Theologia pract. considerat. 6.* dicens *quod sicut mater filium ad horam relinquit, quò instantius ille clamet, accuratius quærat, arctius stringat, & illa vicissim blandiatur suauius; ita nos, Deus permittit nos à diabolo terreri varijs tentationib. vt ad Deum ipsum confugiamus celerius.*

9 Expetandas esse tentationes docet *S. Iacobus c.* 1. dicens *Omnes gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis*; sicque de sancto quodam Monacho refert *Dorotheus doct.* 13. quod, cum Deus ipsum liberasset molesta quadam tentatione, summopere indoluit; & ad Deum conuersus sic confidenter ipsum allocutus est: *Siccine ergò Domine, indignum me existimasti, qui tantillum patiar pro te?*

10 Caueant Dei famuli, ne de Deo conquerantur, quod sinat ipsos vexari quibusdam tentationibus eorum voluntati planè contrarijs; cùm alias maiori animi alacritate pugnaturi essent aduersùs tentationes alterius generis: non enim hominum est dare leges Deo, & statuere, quid ipsis expediat: quin potiùs repelli quò

ad

ad hoc possunt ijs verbis *Nescitis, quid petatis.* quo modo *Nilus cap. 29. de orat.* dicit *Non ores, vt fiant quæ fieri velis, sed potius ora, vt fiat voluntas Dei.*

11 Sciens Dæmon, quantum conferat oratio ad profectum nostrum spiritualem; vt hunc pro viribus impediat, nobis orantibus grauiores, ac molestiores tentationes nobis immittit: ita vt tempus deputatum orationi videri possit tempus tentationis, vnde fit, vt ex institutione Ecclesiæ singulæ horæ Canonicæ incipiant ab illis verbis: *Deus in adiutorium meum intende; Domine ad adiuuandum me festina:* quia tunc maiori auxilio Dei egemus, vt strenuè, ac fortiter possimus repellere tentationes, quibus tunc temporis inuadimur.

12 Vt autem faciliùs resistamus tentationibus dæmonum, initio ipso tentationis inuictum animi robur aduersùs illas ostendere debemus iuxtà monitum *S. Iacobi 4. Resistite diabolo, & fugiet à vobis:* si enim videat nos trepidare ad primos illius impetus sustinendos, & quasi animum despondere; nulla bestia est super terram ipso efferatior, acrior, & pertinacior in hominem, vt cum pernicie nostra malignæ, ac obstinatæ mentis suæ desiderium adimpleat.

13 Cum S. Antonius dæmoni conquerenti omnes homines sibi maledicere, dixisset id meritò, & culpa ipsius fieri; eò quod omnes vexet, ac turbet; ei respondit dæmon: *Ego nihil officio, quia in nolentem nihil possum: sed ipsi seipsos ad inuicem perturbant: ipsi suo in suggestionem meam consensu sibi mali sunt auctores.* Quod confirmat *S. Augustinus l. 20. de ciuit. cap. 8.* dicens de diabolo: *Latrare potest, solicitare potest; mordere omninò non potest, nisi volentem.* Sic etiam *S. Hieronymus in 4. Matth.* expendens verba illa, *mitte te deorsum* ait: *Vox diaboli est, qui semper omnes cadere deorsum desiderat, persuadere potest, præcipitare non potest.*

14 Si is, qui vexatur à tentationibus, dicere potest cum *Hieremia 20. Dominus mecum est quasi bellator fortis, idcircò qui persequuntur me, cadent, & infirmi erunt, confundentur vehementer,* ipsique dicenti cum *Giezi 4. Reg. 6. Heu, heu, heu, Domine mi, quid faciemus?* respondet Deus *Nolite timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis:* vtique bono debet esse animo, & dicere modò cum *Iob. 17 Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me,* modò cum *Paulo Roman. 8. Si Deus pro nobis, quis contra nos,* modò cum *Dauide Ps. 15. Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear, & Psal. 93. Si dicebam motus est pes meus, misericordia tua, Domine, adiuuabat me.*

15 Cum diabolus hominem vrgeat tentationibus in odium non solùm ipsius hominis, sed etiam Dei; cupiens iram suam explere aduersùs hominem ad imaginem Dei conditum (cum explere eam non possit contra Deum ipsum) etiam ex hoc capite certiores sumus nobis tempore tentationis non defuturum Dei auxilium; quippe qui sic dici potest agere causam suam: vt proinde ei dicere possimus cum Dauide *Ps. 71. Exurge, Deus, iudica causam tuam, & Ps. 34. Apprehende arma, & scutum, & exurge in adiutorium mihi.*

16 Neque ex eo quod Deus non ita citò videtur ferre auxilium homini tentato; propterea debet diffidere; cum dicat *Habach. c. 2. Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit, & Matth. 8.* dicatur Christus dormiuisse; dum nauicula, in qua ipse erat cum suis discipulis, ex magna procella in mari suborta operiretur fluctibus, eiusque discipuli viderentur periclitari, adeoque dicerent *Salua nos, perimus.* Confidat ergò quicumque vexatur tentationibus, fretus ijs verbis, quæ *Isaia 43.* habentur *Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo, meus es tu, cum transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te, cum ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, saluator tuus.*

17 Cum Dauid dicat *Ps. 16. Qui saluos facis sperantes in te,* & Deus ipse *Ps. 90.* di-

cat, *Quoniam in me sperauit, liberabo eum*: confert ad euincendas tentationes maxime conferre, vt magnam in Deum concipiamus confidentiam nobis ipsis omnino diffisi; ita vt veraciter dicere possimus cum Dauide *Ps.56. Miserere mei Deus, Miserere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in vmbra alarum tuarum sperabo*; & *Ps.90. Protegam eum, quoniam cognouit nomen meum*: vbi *S. Bernardus* sic habet: *Si tamen cognouerit nomen meum, ne sibi tribuat, quod liberatus est, sed nomini meo det gloriam*.

18 Conferet item summopere ad euincendas tentationes vsus orationum iaculatoriarum; cuiusmodi sunt hæ *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos Psal.24. Domine vim patior, responde pro me Isa.38. Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem: quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiæ nostræ, & tribulationis nostræ? Psalm.43. Vsquequo, Domine obliuisceris me in finem? vsquequo auertis faciem tuam à me? vsquequo exaltabitur inimicus meus super me? respice, & exaudi me, Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, præualui aduersus eum, Ps.12. In vmbra alarum tuarum sperabo, Psal 65. Sub vmbra alarum tuarum protege me, Psal.16. Exurge Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius, Psal.67.*

19 Quia *à scintilla vna augetur ignis Eccles.11.* Et optimum est consilium Ouidij *Principijs obsta; sero medicina paratur, cùm mala per longas inualuere moras*: proinde fortiter resistendum tentationi in ipso eius principio: quod monet etiam Dauid *Ps.136.* dicens, *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram*, & Salomon *Cant.2.* ijs verbis *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas*.

20 Vitandæ item pro viribus occasiones peccandi, ex quibus proximè proueniunt tentationes: qui enim amat periculum, peribit in illo; & hoc ipsò quod quis se exponit periculo tentationis, se facit indignum ijs auxilijs, sine quibus non euincitur tentatio, etsi posse euinci. Vt proinde *Innocentius Papa in Psal. 37.* dicat *Quid insipientius peccatore, qui & cognoscit facinus, & committit præcipitans se scienter in mortem? Certe brutum animal, si videt foueam, declinat ab ea, ne labatur in illam: etsi forsitan alicubi difficultatem incurrit, non potest illuc sine difficultate reduci: homo vero ab illicito semper illicitur, & in delicijs iugiter delectatur.*

21 Cum Angelus custos à Deo nobis deputetur in custodiam, tum vt pericula animæ, ac corporis auertat, tum vt nos illuminet, instruat, & impellat ad bona opera; tum vt coerceat dæmonem, ne prauas nobis cogitationes suggerat, vel saltem non præualeat: statim ac nos inuadit tentatio, ad custodem Angelum debemus confugere, eique dicere cum iuniore Tobia *c.6. Domine, inuadit me*; nec abs re erit illum deuotè, ac reuerenter compellare ijs verbis *Angele Dei, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, hodie illumina, custodi, rege, & guberna; Amen.*

22 Optimum contra cuiuscunque generis tentationes remedium est, quod tentatio manifestetur Patri spirituali candidè, & sincere: *omnis enim qui malè, agit odit lucem Io.3.* &, vt benè dicit *Cassian. col.2. Abb. Moys. c.10.* loquens de diabolo, *antequam iudicium discretionis proferatur, serpens deterrimus velut è tenebroso, ac subterraneo specu virtute confessionis pertractus ad lucem, & traductus quodammodo, ac dehonestatus abscedit.* Quod confirmat Sapiens *Eccl.27.* dicens *Si denudaueris abscondita illius, non persequeris post eum*: cùm è contra perniciosissimus sit morsus illatus à serpente in silentio iuxtà illud *Eccles. 10. Si mordeat serpens in silentio*. Sic de leprosis refert *S. Lucas c.17.* quod cum irent ad Sacerdotes iuxtà Christi præceptum *Ite, & ostendite vos Sacerdotibus*; *dum irent, mundati sunt.*

23 Cauendum quammaximè, ne tempore tentationis ex tædio vitæ spiritualis omit-

omittamus solita exercitia spiritualia, & præsertim orationem, ac meditationem: quin potius ea debemus obire maiori applicatione, & augere; aliàs, si nobis sinamus subtrahi arma, quibus nos defendamus, & hostes offendamus, facilimè ab inimicis debellabimur.

24 Cauendum item, ne, durante tentatione, quidquam deliberemus, aut innouemus circà propositum animi, aut vitæ statum: sicut enim vigente consolatione spirituali non nostro proprio, sed boni spiritus instinctu regimur; ita durante tentatione, agimur à malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquam rectè conficitur.

25 Tempore tentationis non solum frequentandæ sunt orationes iaculatoriæ, vt iam dixi; sed constanter insistendum orationi iuxtà illud Christi *Matth 26. Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem*: idque tum vt audiamus Dei monita ad præsentem necessitatem opportuna; tum vt obtineamus auxilium necessarium ad superandam tentationem.

QVÆRES XVIII. Quibus monitis confirmari possint Moniales in Vocatione religiosa, si forte in ea titubent, siue ante, siue post professionem.

302 R. Posse confirmari sequentibus monitis; nimirum.

1 Meminerint non esse magnum inchoare, quod bonum est (vt loquitur *S. Aug. ser. 8. ad Fratres in Heremo*) *sed consummere hoc solum perfectum esse*: *nam in christianis non quæruntur initia, sed finis* (inquit *S. Hieron. ep. ad Furiam Virg.*) *Paulus malè cœpit, sed benè finiuit: Iudæ laudantur exordia, sed finis proditionis damnatur.* Quæ confirmat *S. Bernar. ep. 253. ad Abb. Guar.* his verbis: *Quid prodest Christum sequi, si non contingat consequi: Paulus aiebat, sic currite, vt comprehendatis: ibi, christiane, fige tui cursus, profectusque metam, vbi Christus posuit suam, factus est, inquit, obediens vsque ad mortem: quantumlibet ergò cucurreris, si vsque ad mortem non perueneris, brauium non apprehendes*: confirmat Christus *Luc. 9.* dicens *Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei*: confirmat, & Paulus *Galat. 3.* ijs verbis, *sic stulti estis, vt cum spiritus cæperitis carne consumemini.*

2 Meminerint coniugium à *S. Basilio cap. 1. Constit. monast.* vocari curarum abissum: & *lib. de Sancta Virginit.* dolorum officina, idq; iure, ac meritò, cum coniugium comitentur onera vteri, partus dolores, liberorum educatio, curæ, timores, zelotypia, rixæ, familiæ apparatus, opum, affinitatum, statuum curandorum, & augendorum solicitudo, mariti dominatio: cholera, ebrietas, prodigalitas, paupertas, orbitates, & ex his perpetua animi distractio, & circa hæc occupatio. Vt proinde *1. Cor. 7.* loquens Paulus de coniugatis dicat *Tribulationem carnis habebunt huiusmodi*, nomine *tribulationis* intelligens præfata incommoda coniugij, eamque opponat voluptati carnis annexæ matrimonio; quæ per dictam tribulationem, vtpote longè grauiorem ita opprimitur, ac eliditur, vt vix sentiatur. Ab his autem incommodis, ac oneribus liberantur Moniales per statum religiosum; de quo propterea debent sibi maximè complacere, gaudentes se cum Maria optimam partem elegisse, Deumque exorare, vt non auferatur ab ijs.

3 Cum S. Paulus *1. Cor. 7.* dixisset *Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat*; Paulò post subdit *De virginibus præceptum Domini non habeo, consiliũ autem do*: & quidem meritò: cum cœlibatus det otium cogitandi, quo modo virgo placeat Deo, quo modo se paret ad iter cæli quò modo rationes suas ad iudicium futurum componat, & adæquet: quo modo se sistat Deo, & alia innumera commoda secum adferat, quibus de facto potiuntur Moniales; vt quid ergò inuideant fœminis coniugatis, quæ sunt expositæ incommodis §. *præcedenti* relatis; ijsque talibus, vt, teste *Possidonio in vita S. Augustini cap. 27.* is secutus S. Ambrosium nulli vnquam coniugem, aut coniugium suadere voluerit, *ne* (inquiebat ille) *dum inter se coniugati iurgantur, eum maledicant, per quem coniuncti sunt.*

4 Cogitent Moniales sibi imminere mortem, sed ad illam currere velocissimo cursu, instare iudicium, instare æternitatem, arctari se, & cogi à Deo, vt ad illam festinent: meminerintque quod dicat Paulus 1.*Cor.*7.*Tempus breue est: reliquum est, vt qui habent vxores, tanquā non habentes sint: preterit enim figura huius mundi:* quòd si hæc dicit Paulus coniugatis: quid diceret Monialibus Christo desponsatis, quæ forte inuideant feminis coniugatis, earumque statum, vitæ religiosæ pertæsæ exoptent.

5 Cum plures feminæ coniugatæ, contracto iam matrimonio, cogantur manere, & quidem vsque ad mortem, cum viro sæpè ignoto, molesto, importuno, ac omninò ingrato; à quo resilijssent, si annum probationis haberent coniuges, vt eo se inuicem probarent ante matrimonium (sicut de facto habent religiosi vtriusque sexus, antequam faciant religiosam professionem) Moniales, quæ, solemni promissione Deo facta, professæ sunt castitatem (quam priùs experiri potuerunt, & debuerunt) æquum ne est, vt ab assumpto statu resiliant, Deoque cui sunt desponsatæ, renuncient?

6 Nec adeò difficilis est obseruantia Castitatis: cùm illam: in ipso coniugio seruauerint Pulcheria, & Martianus Imperator, Basilissa, & Iulianus: Eduardus, & Editha; Cæcilia, ac Valerianus; Cunegunda, & Henricus Imperator, hi omnes in ipso coniugio non castè solum vixerunt, sed etiam perpetuam virginitatem seruauerunt: cum *S.Bernard. ser.*65. *in Cant.* dicat *cum fœmina semper esse, & non cognoscere fœminam, plus esse, quam mortuum suscitare.* Quod si feminæ nobilissimæ ac pulchritudine insignes illibatum virginitatis candorem in ipso coniugio conseruare potuerunt; hoc idem præstare non poterunt Moniales à Christo electæ in sponsas in monasterio? poterunt vtique si voluerint: sicque sibimetipsis dicant, quæ S.Augustinus initio suæ conuersionis sibi (vt constat ex *lib.*8. *confess. cap.*11.) dicebat: *Tu non poteris quod isti, & istæ? an verò & isti, & istæ in semetipsis possunt, an non in Domino Deo suo? Dominus Deus eorum me dedit eis: quod in te stas, & non stas? proijce te in eum noli metuere, non se subtrahet, vt cadas: proijce te securus, excipiet te, & sanabit te.*

7 Cum *S.Hieronymus ep.*34. *ad Iulianum* dicat difficile, immò, & impossibile esse, vt præsentibus quis, & futuris fruatur bonis, vt hic ventrem, & ibi mentem expleat vt de delicijs transeat ad delicias, vt in vtroque sæculo primus sit, vt in cęlo, & in terra appareat gloriosus: omnino orandum, vt via salutis, quæ est arcta, incedamus, & regnum cęlorum, quod vim patitur, & violenti rapiunt, nobis comparemus, magna agendo, & fortia patiendo. An non Symeon Stylites 49. aut etiam 80. annis iuxtà Baronium sub odio perdiu, & pernox stetit in columna, ibiq; per annos 28. quotannis quadragesimam totam transegit absque vllo cibo, ac potu, teste *Theodoreto in philoteo cap.*26. quis q[uæ]so non admiretur?

8 Audiant fideles quid dicat Christus *Lucæ* 13. *Contendite intrare per angustam portam:* vbi pro *contendite* græcè est *agonizate, & quasi in agone, & agonia contendite* extremas, & summas vires velut agonizantes exerite, quasi pro vita, si vincitis, vel morte, si vincimini, luctaturi iuxta illud Pauli 1.*Cor.*9.*Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant.* Sic etiam S.Perpetua vidit scalam auream, sed vndique circumseptam gladijs, & cultris, per quam scandendum erat in cęlum; & infernè draconem horribilem, qui scandentes impediret: hacque visione cognouit sibi, & suis portendi martyrium. Audiant hæc & religiosi, & lætentur se Dei gratia à via lata perditionis ad viam arctam salutis euocatos esse, & strenuè ambulent per eam.

9 *Multi sunt vocati, pauci vero electi*, *Matth.*20. dicit Christus: & confirmat *S.Chrysostomus hom.*40. *ad populum* censens etiam ex fidelibus vix quemque millesimum saluari: ait enim loquens de Antiochenis, qui erant fideles *Quot esse putatis, qui in Ciuitate nostra* (Antiochia) *saluantur? infestum quidem est, quod dictu-*

rus

rus sum; *dicam tamen, non possunt in tot millibus* (facilè Antiochiæ erant centum milla, & plura) *centum inueniri, qui saluentur*; *quin, & de his dubito. Quanta enim in iuuenibus est malitia? quantus in senibus torpor? nemo zelum habet*, &c. ita *Chrysostomus*. Ex his autem sequitur standum esse consilio Pauli 1.*Cor*.9.*Sic currite, vt comprehendatis*; Et velocissimè curandum, cum ij, qui in stadio currunt, omnes quidem currant, sed vnus accipiat brauium: non ergò desistendum est à cursu, si curris: sed currendum strenuè vsque ad mortem: *si enim*; *Christo currente, tu gradum sistis* inquit *S. Bernardus ep*. 253. *ad Guarin. non Christo appropias, sed te magis elongas*; *timendumque tibi est, quod ait Dauid, Ecce qui elongant se à te, Domine, peribunt*.

10 Totum mundum esse plenum laqueis, in quos incidant animæ è terra in cęlum auolantes, ijsque capiantur veluti aues, vidit S. Antonius Abbas, teste *S. Athanasio in eius vita*, & ingremiscens exclamauit: *Domine, quis euadet hos laqueos?* vidit S. Anton., & in se ipso expertus est, qui dicebat *In via hac, qua ambulabam, absconderunt superbis laqueum mihi, Psal*.141. *Quot enim vitia*, tot retia, inquit *S. Ambrosius in Psal*.118.*ser*.6. *quot peccata, tot laquei*. Quo modo ergò religiosus, qui ex Dei auxilio ingrediens religionem dicere potuit: *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus, Psal*.123. sin minus effectu, saltem affectu cupit se iterum exponere laqueis, quos iam euasit?

11 Caueat religiosus, ne ex nordinato affectu parentum, & consanguineorum ipsum tædeat vitæ religiosæ susceptæ, & per affectum reuertatur ad sæculum: cum *Luca* 14. dicatur; *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, vxorem & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem, & animam suam non potest meus esse discipulus*: meminerit neque Christum inter cognatos & notos fuisse inuentum *Luca* 2. recolat, quod habet *S. Hieron. ad Heliodorum* dicens: *Licèt paruulus ex collo pendeat nepos*; *licèt sparso crine, & scissis vestibus vbera, quibus te nutrierat, mater ostendat: licet in limine pater iaceat: per calcatum perge patrem siccis oculis ad vexillum Crucis euola: solum pietatis genus est in hac re esse crudelem: facilè rumpit hæc vincula amor Dei, & gehennæ timor*.

12 Caueat Monialis, ne ex tædio clausuræ auersetur statum religiosum susceptum: meminerit, quid acciderit Sponsæ *Cant*.3. quæ de se ipsa sic ait *Per vicos, & plateas quæram quem diligit anima mea: quæsiui illum, & non inueni*: audiat, & attentè meditetur, quod ait *S. Bernard. ser*.40 *in Cant. Sola esto, vt soli omnium serues te ipsam, quæ ex omnib tibi elegisti*; *fuge publicum, fuge, & ipsos domesticos, seccede ab amicis, & intimis etiam & ab illo, qui tibi ministrat. An nescis te verecundum habere sponsum, & qui nequaquam suam velit tibi indulgere præsentiam, præsentibus cæteris*? audiat & quod dicit *Hieron. hom*.22. *ad Eustoch. de custodia virginit. Audies ab Sponso, hortus conclusus Soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus: caue, ne domum exeas, & velis videre filias regionis alienæ*; *Dina egressa corrumpitur. nolo te sponsum quærere per plateas, nolo te circumire angulos ciuitatis: foris vagentur Virgines stultæ: tu intrinsecus esto cum sponso: zelotypus est Iesus*; *non vult ab alijs videri faciem tuam*.

13 Caueat item Monialis; ne ex amore diuitiarum, affectu redeat ad sæculum: meminerit que quod teste *S. Gregorio ho*.32.*in Euang. nudi cum nudis* (dæmonibus scilicet) *luctari debemus: nam, si vestitus quisquam cum nudo luctatur, citiùs ad terram deijcitur, quia habet vnde teneatur: quid enim sunt terrena omnia, nisi quædam corporis indumenta? qui ergò contra diabolum ad certamen properat, vestimenta abijciat, ne succumbat*. Cum ergò in hac via sit nobis colluctatio non aduersùs carnem, & sanguinem, sed aduersùs Principes, & potestates; & religiosus per votum paupertatis deposuerit indumenta bonorum temporalium; vt quid ea modò tam studiosè affectat, non aduertens se inde ab hoste, cum

quo luctatur, facile deijci posse in terram, & turpiter superari?

14 Status religiosus spem adeo certam, & signum adeo expressum continet diuinæ prædestinationis, vt sine vlla dubitatione (citra reuelationem quidem) nullum expressius, ac certius haberi possit. Quo modo *B. Laurent. Iustinianus de perfect. mona. con.* loquens de Religioso ait: *Securè speret post hanc peregrinationem ad illam supernam intrare Hierusalem, quicumque in iustorum congregationem fuerit vocatus. magnum quippe electionis indicium est huius fraternitatis habere consortium; facileque ab illa excluditur, qui hac fuerit segregatus.* Et hoc est ita verum, vt Pius V. electus in Papam expalluerit, & pœnè in deliquium inciderit; rogatusque causam, præ singulari sua humilitate dixerit: *Cum essem religiosus, benè sperabam de mea salute; creatus verò Episcopus cœpi de ea formidare, nunc verò electus in Pontificem iam pœne de ea despero.*

QVÆRES XIX. Quibus monitis incitari possint Moniales ad mutuam charitatem inter ipsas conseruandam.

303 ℞. Posse incitari sequentibus monitis; videlicet.

1 Sicut initio nascentis Ecclesiæ *multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna Act. 4.* sic Christus Io: 15. ait de fidelibus, & maximè de religiosis *Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem; & Io: 13. in hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinuicem.* Moniales ergò, & quicumque alij Religiosi omni studio, ac diligentia mutuam inter se charitatem feruent, vt dicere possint, *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum Psal. 132.* vbi *S. Hieronymus*: *Verè bonum, verè iucundum: vnum fratrem dimisimus, & ecce quantos inuenimus: frater meus sæcularis non tantum me amat, quantum substantiam meam: cæterum fratres spirituales, qui sua vtiq; negligunt, aliena non quærunt.*

2 Quod si charitas ex 1. *Cor. 13. patiens est, benigna est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit, quæ sua sunt.* vt charitas feruetur inter Moniales, eæ debent esse patientes, benignæ, non procaces, seu proteruæ, non inuidæ, non ambitiosæ, non quærentes, quæ sua sunt. Quod benè exponit *S. Gregorius l. 10. mor. c. 8.* dicens *Charitas patiens est, quia illata mala æquanimiter tolerat: benigna est, quia pro malis bona largiter ministrat: non æmulatur, quia per hoc quod in præsenti mundo nihil appetit, inuidere terrenis successibus nescit: non inflatur, quia cum internæ retributionis anxia desiderat, de bonis se exterioribus non exaltat: non agit perperam, quia quæ se in solum Dei, ac Proximi amorem dilatat, quidquid à rectitudine discrepat, ignorat: non est ambitiosa, quia quæ ardenter intus ad sua satagit, foris nullatenus aliena concupiscit: non quærit quæ sua sunt, quia cuncta, quæ hic transitoriè possidet, velut aliena negligit, &c.*

4 Monialis suarum Sororum defectus patienter sustineat, sicut proprios defectus ab alijs patienter sustineri cupit: sustineatur, vt dissimulet: alienos leues defectus, vt dissimulentur grauiores ab ea commissi, taceat alienas miserias, vt taceant suæ. sic enim monet Paulus *Galath. 3.* dicens *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

4 *Tu*, inquit *S. Bernard. serm. 29. in Cant. accepta forte iniuria, non continuò more sæcularis obliqua referire fratrem responsione festines: commotio tua ibi moriatur, vbi oritur, nec permittatur exire, vt dicere possis; turbatus sum, & non sum locutus.* sic *Bernardus* adhortans Religiosum sui Ordinis Monachum.

5 Quemadmodum (ait *S. Chrysostomus hom. 3. De Dauide, & Saule* explicans verba illa *Prou. 15. Responsio mollis frangit iram; sermo durus suscitat furorem*) *si infles in scintillam ignis, excitas incendium: si inspueris, extinguis: idem fit & in inimicitia Proximi, si inflaueris, ac vecordes ingeras sermones, excitas ignem; sin mites, ac moderatos, iram omnem extinxeris.* Sic etiam Salomon *Prouer. 25.* ait *Patientia lenietur Princeps, & lingua mollis confringeret duritiã:* vertit

autem Chaldæus pro *Patiẽtia lenietur princeps, In patientia spiritus lactatur princeps:* quasi patientia respondentis iratum principem reddat non minùs placidum, quam infantulum lactaneum: &, sicut infans epoto lacte, consopitur ita princeps, audito molli responsio, à furore detumescat.

6 Sint religiosi faciles in condonandis mutuis iniurijs iuxtà monitum S. Pauli *Ephes.*4. *Donantes inuicem*: si enim Thomas Morus dicebat Christianum debere insculpere beneficia marmori, & maleficia pulueri (cum ethnici, & ingrati beneficia pulueri, &, si quid mali patiantur, marmori insculpant) multò magis id tenentur facere religiosi. præterquamquod dolor de iniuria accepta meliùs curatur obliuione, quam locutione; cum locutione potius ægrescat, ac recrudescat, obliuione sensim extenuetur, & aboleatur: &, si talis obliuio temporis processu paulatim inducitur sine mercede; cur non patiemus per legem diuinam citiùs induci mercede? vt monet *S. Chrysost. hom.*52. *ad pop. Antioch.* dicens *Quod tempus facit, hoc per legem Dei ante tempus facere non sustines? & sine mercede potiùs quam cum mercede vis tibi vitium extingui?*

7 Cum quotidie dicamus Deo, *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*: apparet hanc quasi conditione nobis præscribi ad obtinendam à Deo remissionem nostrorum peccatorum; vt scilicet etiam nos facilè condonemus Proximo iniurias nobis illatas: *si* enim inquit Christus *Lucæ* 11. *dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet, & vobis pater vester cælestis delicta vestra, si autem non dimiseritis, non dimittet.* Vnde infert *S. Augustinus Enchirid.*73. hoc esse quasi pactum Dei cum peccatore: *si dimittis, dimitto, si non dimittis, non dimitto*: & *Glossa* explicans illud *Matth.6. Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet peccata vestra*, ait Deum in nostra potestate posuisse, qua conscientia iudicium Dei prouocemus erga nos, & sententiam temperemus; non aliud exigit Iudex, quam vt, qualem eum volumus ergà nos, tales nos præstemus fratribus.

8 De S. Ioanne Eleemosynario refert. *Leontius cap.*38. *vitæ illius* quod, cum Principem iram seruantem ad reconciliationem vellet inducere: Missam coram eo celebrans, & dicens *Dimitte nobis debita nostra*, illicò siluit, idque consultò: & cum Princeps prosecutus fuisset, *Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*; tum Io: ad illum conuersus *Vide*, ita, *in quali terribili hora quid dicas Deo Quoniam sicut ego dimitto, ita & tu dimitte mihi*: qua voce quasi fulmine ictus Princeps; *Quæcumque iusseris, Domine*, inquit, *faciet seruus tuus*, & illicò reconciliatus est inimico. È contrà de Sparitio narrat *Surius in vita Nicephori die 9. Februarij* quod, cùm in fide constans iam capite plecti deberet, & iuberetur genua flectere; abnegauit, eò quod Nicephoro potenti veniam nollet offensam condonare: qui proinde in eius locum se substituens martyrij palmam, ei eripuit, ac obtinuit.

9 S. Elzearius Arriani Comes meditatione, ac imitatione passionis Christi omnes iniurias sibi illatas ita superabat, vt videretur esse apatos, ac insensibilis: si ergò nos patienter sustinere volumus iniurias nobis factas, attentè consideremus Christum sicut ouem ad occisionem ductum, & quasi agnum coram tondente se obmutuisse; consideremus probra, calumnias, iniurias, ac tormenta ipsi irrogata; nec à tali consideratione cessemus, donec mens nostra in imitatione patientiæ Christi tranquillè quiescat.

10 Si religiosum contingat pro fragilitate naturæ concitari ad iram, & subitò irasci; ne iræ per voluntatem, & rationem consentiat, vt illi inhæreat, vindictam machinãdo, ac perficiendo; sed quam citissimè per dominium rationis, & Dei metu iram compescat; ita vt Sol non occidat super iracundiam ipsius, iuxtà monitum Pauli *Ephes.*4. Quo modo in aliquibus religionibus hæc pia lex statuta est; vt, si quis alium per diem offendat nocturnæ quieti non se det, nisi prius veniam ab eo, quem

quem offendit petat, ipsisque reconcilietur. Quod, teste *Leontio sup.* præstitit S. Io: Eleemosinarius, dum iusta ita commotus contra Nicetam Patritium, vt ante vesperam ei se reconciliaret, ad illum misit presbyterum suum, qui ipsi diceret, *Sol iam est in occasu, vir maximè veneranda;* & sic compunctus Nicetas ad Ioannem accurrit; & vterque ante Solis occasum in mutuos ruerunt amplexus.

11 Vindicare se non est actus fortitudinis, sed abiectionis, & timiditatis, inquit *S. Ambrosius l. 1. offic. cap. 36. vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat. Aristoteles item lib. 4. Ethic. c. 3.* docet quod, sicut debilis stomachi est cibum duriorem non posse concoquere; ita pusilanimi est verbum duriusculum non posse sustinere.

12 Christiana Virgo sanctitate illustris, cùm moriens rogaretur, quo modo ad tantam sanctitatem peruenisset, sic respondit: *Afflictiones meas, nulli, nisi Deo quæsta sum: ergà omnes liberalis fui, saltem animo, ijs, à quibus læsa fui, beneficium singulare rependi, quod non fecissem, nisi ab eis læsa fuissem.*

13 Monet Plutarchus, vt iratus se, & suos mores contempletur in speculo: videns enim faciem, ac gestus furibundo, & phrenetico similes detestabitur & canebit iram. Cato autem Senior dicebat iratum ab insano non distingui, nisi mora; iram enim esse breuem insaniam.

14 Angelorum est nullatenus litigare, sed in omnimoda, & perpetua pace consistere, ait *Leontius in vita S. Io: Eleemosynarij cap. 14. hominum verò est altercari quidem est, statim reconciliari: dæmonum autem est totum diem litigare, & totum diem transire irreconciliatos.*

15 *Relinquere munus tuum ante altare,* ait Christus *cap. 5. Matth. & vade, reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* sicque olim in Missa vsus fuit, vt ante Sanctam Communionem Christiani darent sibi osculum pacis, quasi reconciliationis, ac vnionis symbolum: cuius loco iam datur osculanda tabella pacis (quàm vocant) Vnde patet quam citò debeant Religiosi inter se reconciliari, si qua fortè offensio inter ipsos intercedat.

16 Si ergò aliqua offensio oritur inter 2. religiosos, vterque eorum studeat quam primum reconciliari fratri suo, illumque in hoc præueniat, vt nemo accipiat coronam suam *Apocal. 3.* idque licèt ipse sit maioris authoritatis aut etiam passus sit iniuriam: eiq; dicat ex *Gen. 13. Ne quæso, sit iurgium inter me, & te; fratres enim sumus &c.* Sic hortatur, *S. Gregorius hom. 32. in Euang. dicens Ecce inter nos, & Deum discordiam peccando fecimus: & tamen ad nos Deus suos legatos prior misit, vt nos ipsi, qui peccauimus, ad pacem Dei rogati veniamus. Erubescat ergò humana superbia; confundatur quisque; si non satisfaciat prior Proximo, quando post culpam nostram, vt ei reconciliari deberemus, & ipse qui offensus est, legatis interuenientibus obsecrat Deus.*

17 Non videns, inquit *S. Chrysostomus hom. 11. in 1. Thessal. in ædibus, quando ex aduerso, & directè steterint duæ ianuæ, sitque ventus vehemens; si alteram clauseris, nihil potest ventus, sed magna pars virium eius præciditur. ita nunc quoque duæ sunt ianuæ, os tuum, & eius, qui te contumelijs affecit, & conuitijs si tuum clauseris, extinguis totum spiritum; sin autem aperueris, non potest cohiberi.* Sic *S. Basil. hom. 9. de ira ait: Contumeliam tibi imposuit iratus, siste silentio malum, & ne ventos immiteris, qui per reflatum id, quod, appulsum est, repellunt,* sic *Basilius, &* meritò; vt enim silet tempestas, si venti ventis non aduersentur; ita planè tollitur iurgium, si ex altera parte sileatur. Idem confirmat *B. Laurentius in ligno vitæ de timore cap. 3.* dicens: *Sicut nihil est deformius quam respondere furiosis: ita nihil est vtilius, quam tacere, dum prouocamur, quia nullus est finis inimicitijs, nisi ad tempus obtemperetur iratis.*

18 Memorabile est quod habet *Tertull. lib. de patientia cap. 8.* his verbis *Idcirco quis te lædit, vt doleas; quia fructus lædentis in dolore læsi est: ergò, cum euerteris fructum*

ctum eius non dolendo, ipse doleat, necesse est amissione fructus sui.
19 Caueant omninò religiosi à qualibet contentione iuxtà monitum Sapientis *Eccl.* 11. *De ea re, quæ te non molestat, ne certeris* & Pauli 1. *Timoth.* 2. *Noli contendere verbis, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientiæ*: nam *seruum Domini non oportet litigare* (subdit Paulus) *sed mansuetum esse ad omnes docibilem patientem*, & alioqui, Sapiens *Prou.* 20. ait *Honor est homini, qui separat se à contentionibus*. Videat ergò religiosus, ne vlla in re fratri suo contradicat; &, si alter ipsi contradicat, ne se pertinacem ostendat in suo sensu: sed vbi molestè illum aperuerit, ex amore veritatis, cedat, memor de Christo dici *Matth.* 12. *Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocē eius*; & 2. *Tim.* 2. dici *Seruum Domini non oportet litigare*: quo pacto S. Ephrē moriens in suo testamēto gloriatur, quod nūquam cū vllo Christiano verbis contenderit, aut litigarit.
20 Videant item religiosi, ne alteri referant, quæ ab alio aduersùs ipsum dicta, aut gesta sunt: nam *sex sunt, quæ odit Dominus* (dicitur *Prou.* 6.) *& septimum detestatur anima eius*; *eum, qui seminat inter fratres discordias*; & de hoc habetur *Eccl.* 21. *Susurro coinquinabit animam suam & ab omnibus odietur, & qui cum eo manserit odiosus erit.* idque iure optimo, cum *S. Basilius ho.* 9. *de ira* ostendat deteriorem esse referentem, quam inferentem contumelias.
21 Ad seruandam charitatem inter religiosos iuuat plurimum, vt quilibet illorum cuicunque in omnibus se postponat, seque exterius ita gerat, vt id ipsum opere demonstret iuxtà consilium Pauli *Philip.* 2. *In humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes*. Quod satis apertè indicat *S. Chrysostomus hom.* 13. *ad popul. Antioch.* ponderans verba illa *Mat.* 7. *Omnia quæcumque vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis*; ait enim *Vis beneficia capere, confer beneficium alteri: vis laudari, lauda alium: vis amari, ama: vis partibus primis potiri, cede illas prius alteri* quod *S. P. N. Ignatius* 3. *p. Constit. c.* 1. § 4. nobis proponit dicens: *In omnibus procurando, atque optando potiores partes alijs deferre*: ad quod facit illud Pauli *Rom.* 12. *honorem inuicem præuenientes*.
22 Iuuat item ad fouendam mutuam charitatem, quod religiosi inuicem se iuuent, & mutua sibi præstent obsequia: cum, teste Paulo 1. *Cor.* 12. non possit *oculus dicere manui, opera tua non indigeo; aut iterum caput pedibus, non estis mihi necessarij; sed multo magis quæ videntur membra corporis infirmiora, necessaria sunt.* Quare idem Paulus *Galath.* 5. ait *Per charitatem spiritus seruite inuicem*: qui enim vera charitate flagrat, ad infirma, ac seruilia obsequia quibuslibet, maximè afflictis, ægrotis, ac pauperibus exhibenda se demittit; sicque fratris voluntatem sibi promeretur: sicut enim, inquit *Chrysostomus ibi, ignis admotus ceræ, facilè mollit eam; sic & amoris calor omnem fastum, & arrogantiam vehementius, quàm ignis soluit.* Sic etiam Christus *Io.* 13. cum lauisset pedes Discipulorum, dixit; *Si ergò ego laui pedes vestros Dominus, & magister; & vos debetis alter alterius lauare pedes*: exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.
23 *Sicut verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos Eccl.* 5. *sic sermo durus suscitat furores Prou.* 15. proindè in Communitate Religiosorum cauendum est, ne ij inuicem se offendant verbis asperioribus; cum per hæc facilè violari possit fraterna charitas, maximè si aliàs frater sit perturbatus, ac naturaliter morosus: sicut enim (ait *Chrysostomus hom.* 1. *de Anna.*) *acerba vulnera ne leuem quidem contactum ferunt: sic & animus perturbatus difficilis est, ac morosus, & ad omnia indignatur, quousque mordetur, & offenditur.* Quod si frater sit modestus, ac patiens, non ideo verbis malè tractandus est: cum ipse possit dicere ex *Matth.* 20. *An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum?*
25 Multum charitati inter religiosos nocet, quod se inuicem indebitè reprehendant, videlicèt non expectata opportunitate temporis, loci, & aliarum circunstantiarum: quæ hac in re attendi debent: vnde fit, vt qui reprehenditur, reprehenden-

hendentem repellat ijs verbis: *Quis te constituit Principem, & Iudicem Super nos? Exodi 2.* immodica quippè obiurgatio nec prodest obiurgato, nec decet obiurgantem: quæ verò ex amore, ac rigore rata proportione conditur, & digna est obiurgante, & prodest obiurgato.

26 In communitate Religiosorum maximè vitari debent amicitiæ particulares, contra quas acriter inuehitur: *S. Basilius serm. de institut. Monach.* his verbis: *Quod si quis inuentus fuerit, qui maiori quadam animi propensione Monachū, Fratrem, vel propinquum, vel alium quemuis quauis de causa videatur diligere, hunc castigare oportebit tē iniurium publicæ charitatis*: qui enim vnum aliquem magis quam cæteros diligit, is quod non perfectè cæteros diligat, de se ipso indicio est.

QVÆRES XX. Quibus monitis excitari possint Moniales ad cauendam tepiditatem in Dei seruitio, ac religiosæ perfectionis acquisitione.

394 ꝶ. Posse excitari sequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint tepiditatem ita à Deo improbari, vt Deus de tepido dicat. *Apocal. 3. Vtinam frigidus esses, aut calidus esses; sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo*: & *Ieremiæ* 48. de eo dicitur *maledictus qui opus Dei facit negligenter*.

2 Nouerint indicia hominum tepidorum ex *S. Bernard. serm. de Ascens. Dom.* esse, quod sunt pusillanimes, & remissi: deficientes sub onere virga, & calcaribus indigentes: quorum remissa lætitia, pusillanimis tristitia est; quorum breuis, & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida conuersatio: quorum obedientia sine deuotione, sermo sine circumspectione, oratio sine cordis intentione, lectio sine ædificatione: quos vis gehennæ metus cohibet, vix pudor inhibet, vix frænat ratio, vix disciplina coercet.

3 Tepiditas è diametro pugnat cum statu hominis religiosi: quippè qui ratione status tenetur tendere ad perfectionem, ideoque magis in dies proficere in ea: cuius oppositum facit homo tepidus: quem propterea *S. Augustin. in Psalm. 56.* sic compellat: *Quantumcunq; hic profecerimus, nemo dicat, sufficit mihi, iustus sum: qui dixerit, remansit in via; non nouit peruenire: vbi dixit, sufficit, ibi hæsit: attende Apostolum, cui non sufficit, Fratres, inquit, ego me non arbitror comprehendisse: ille ergò currit, tu hæsisti: ille dicit nondum se perfectum, & tu iam de perfectione gloriaris? confundantur qui dicunt tibi euge, euge: confundaris & tu, qui dicis euge euge.*

4 Religiosus tepidus est expositus tribus magnis periculis; videlicèt amittendi peculium meritorum iam acquisitorum iuxtà illud *Prou. 18. Qui mollis, & dissolutus in opere fuerit, Frater est sua opera dissipantis*, dando occasionem grauiori ruinæ spirituali iuxtà *Prou. 16. Ante contritionem præcedit ruina & ante ruinam mala cogitatio*; & nunquam emergendi ex tepiditate iuxtà illud *Cassiani coll. 4. c. 19. Frequenter vidimus de frigidis, atque carnalibus, idest de sæcularibus, atque paganis ad spiritualem peruenisse feruorem, de tepidis, atque animalibus omnino non vidimus.*

5 Feruor spiritus teste *S. Basilio in regulis breuioribus respons. 259. in tribus consistit; nimirum, vt in eo, quod agimus, adsit tota intentione; vt adsit inexplebilis cupiditas benè operandi; vt accedat assiduitas, & continuatio, qua nullum charitatis ergà Proximum, aut virtutis officium recusemus*: sicut enim olla, quæ feruet, non quiescit, sed semper bullit, in altum se erigit, atque ignitas bullas sursum eiaculatur; sic charitas otiosa esse non debet, nec potes, sed oportet, vt continuò ad maiora semper proficiat, & exiliat.

6 Videte, inquit Paulus *Ephes. 5. Quo modo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes redimentes tempus*: *est enim vita nostra* (ait *Nazianzenus in sententijs*) *quasi mercatus, cuius dies cum abierit, tempus amplius non erit emendi quæ velis: sic ergo viuamus, & tanta faciamus, quanta voluerimus fecisse, cum* hoc

hoc tempus elapsum erit: quod enim hic facimus, per totam æternitatem nobis proderit; & quod nunc negligimus, irreparabiliter amittimus: viuamus vti in hora mortis optabimus nos vixisse; sic enim tempus redimemus.

7 Religiosus tepidus, ait *Thomas de Kempis l.1. de imitat. Christi c.25. num.7. habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.*

8 Si omni anno, inquit idem *Thomas supra cap. 11. num.5. vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur: sed modò è contrario sentimus, vt meliores, & puriores in initio conuersionis nos fuisse inueniamur, quam post multus annos professionis. feruor, & profectus noster quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primis feruoris partem possit retinere: si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum leuitate, & gaudio.*

9 Vox multorum est, (dicit *Gerson par. 3. tract. de Myst. Theol. pract. considerat. 4.) sufficit mihi vita communis: si cum imis saluari potero, satis est; nolo merita Apostolorum; nolo valore, per summa, incedere per planiora contentus sum.* At hæc vox indigna est Dei famulo, indigna est religioso, cui dicitur *Ambula coram me, & esto perfectus Gen. 17.* hæc est vox hominum imperfectorum; de quibus *Matth.20.* dicitur *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Audiant religiosi, quod dicit Sapiens *Eccl.9. Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opes, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.*

10 *Si tanto studio, & sollicitudine quæreretur conscientia,* inquit *S. Bernardus de inter domo c.21. quanto quæritur sæcularis, & vana scientia; & citiùs apprehenderetur, & vtilius retineretur.* Quod confirmat *S. Doroth. docum. 10.* loquens secum ipse his verbis: *Si tantus labor, tantusque feruor fuit tibi in adipiscenda eloquentia, quanto maior tibi nunc adhibenda est cura, vt veras virtutes acquirere valeas.*

11 Dicebat olim quidam ex SS. Patribus, vt refertur *in vitis Patrum* virum perfectionis studiosum debere, imitari canes venaticos: vt enim hi leporem velocissimè, & toto conatu persequuntur, non respectantes, quæ in via sunt, aut offeruntur, sed omnibus oculis, sensibus, & viribus etiam per saxa, sentes, & vepres in leporem feruntur, nec quiescunt donec eum ceperint: sic virtutis studiosus idem circa virtutem facere debet. quo modo S. Marcianus Anachoreta, teste *Theodoreto in Philoteo*, rogatus à venatore, quid solus, ac otiosus ageret in eremo, respondit: *Ego Deum meum hic venor, nec ab hac pulchra venatione cessabo, donec eum apprehendero.*

12 Religiosus ita se gerat in via virtutis, vt de eo dici possit veraciter: *Consummatus in breui expleuit tempora multa Sapient.4.* Quo pacto *Eusebius Emiss. homil.9. ad Monachos* dicit: *Non te fallat quicunque ille es, numerum dierum, quos hic, relicto corporaliter sæculo consumpsisti: illum tantum diem vixisse te computa, in quo voluntates proprias abnegasti, in quo malis desiderijs restitisti: quem sine vlla regulæ transgressione duxisti: illum diem vixisse te computa, qui puritatis, & sanctæ meditationis habuit lucem.*

QVÆRES XXI. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam suarum regularum obseruantiam.

305 ℞. Debere incitari sequentibus monitis, videlicet.

1 Cum Religiosi dicantur Regulares à Regula; vtique necesse est, vt regulam sui Ordinis obseruent; aliàs essent religiosi æquiuocè eo modo, quo homo pictus dicitur homo; & indignè ferrent nomen Regularium: sicq; ijs dici posset, quod olim Magnus Alexander dixit militi illi ignauo *Aut muta nomen aut muta mores.*

2 *Custodi legem, atque consilium*, dicit Sapiens *Prou.3. & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis:* sicque docet perfectionem religiosam, quæ est vera vita

ta Religioſorum, conſiſtere in perfecta regularum obſeruantia ita vt religioſo ſuæ regulæ tranſgreſſori adaptari poſſit illud *Apoc.3. Nomen habes, quod viuas, & mortuus es.* Quare *S.Bernardus ep.32. ad fratres de S. Anaſtaſio*, ſic ſcribit: *Rogo vos, fratres, & multo obſecro, ſic agite, & ſic ſtate in Domino, dilectiſſimi, ſolliciti ſemper circa cuſtodiam Ordinis, vt Ordo cuſtodiat vos.*

3 De religioſis regulam Ordinis negligentibus dicit *S. Proſper. lib. de vita contemplat. cap.*4. non mente mutatos, eſſe, ſed veſte, non actu, ſed habitu: quippequi *ſermone tantum, non opere ſæculo renunciaſſe contenti ſæculariter viuunt, & vitia ſua inani profeſſione vitæ melioris abſcondunt; ac religionis imaginariæ nomine palliati opinionem virtutis pro virtute ſuſcipiunt; prædicant magna, nec faciunt: accuſant vitia, nec deponunt: publicè ſibi diſplicere ſimulant, quod occultè committunt; magni ſtudent videri non fieri.* Quapropter de ſe dicere poſſunt quod habet *S.Bernardus ep.149. Clamat ad vos mea monſtruoſa vita, mea ærumnoſa conſcientia: ego enim quædam chimæra mei ſæculi, nec clericum gero, nec laicum: nam Monachi iamdudum exui conuerſationem, non habitum.*

4 Regulas Ordinum religioſorum vocant alij vincula, quibus tria vota ſubſtantialia colligata conſeruentur: alij ſepimenta, quibus lex Dei munita circumſepitur: alij neruos, & oſſa religionis, ſine quibus myſticum corpus religionis non conſiſtit: alij ſcalam, quæ tot gradibus diſtincta, quot ſunt particulares regulæ, religioſum obſeruantem ad perfectionis culmen attollit: alij aphoriſmos ſpirituales, in quibus continentur præceptiones curandi ſpirituales morbos: alij fulcra, quibus ædificium religioſæ perfectionis fulcitur: alij denique ſpeculum, in quo religioſus inſpicere poteſt, qualis ſit, ſiue pulcher, ſiue fœdus, ſiue iuſtus, ſiue iniuſtus; vtrum proficiat, an deficiat; vtrum Deo placeat, an diſpliceat. Quid autem erit de religioſo, qui hæc vincula diſſoluat, hæc ſepimenta deſtruat, hæc oſſa conterat, hanc ſcalam proijciat in terras, hos aphoriſmos practicè ignoret, hæc fulcra deijciat, hoc ſpeculum in minutiſſimas partes frangat?

5 Regula religioſam neceſſitatem moralem benè viuendi affert: at fælix neceſſitas, quæ ad meliora compellit: præterquamquod eiuſmodi neceſſitas progreſſu temporis efficitur voluntaria; iuxtà illud *Hieronymi epiſtol.*4. *ad Ruſticum tibi*, inquit, *cum in monaſterio fueris, hæc facere non licebit, & inoleſcente paulatim conſuetudine quod primum cogebaris, velle incipies, & delectabit te labor tuus, oblituſque præteritorum ſemper priora ſectaberis.*

6 De S.Pachomio legimus ei ab Angelo allatam regulam vniuerſam ipſi, eiuſque Fratribus ſeruandam tabulis deſcriptam; in qua ſingillatim omnia explicabantur, quis habitus, quæ munerum diſtributio, quæ in victu, quæ etiam in accubitu ſeruanda eſſet ratio: immò *S. Brigitta l.7. reuelation. cap.*20. teſtatur ſibi reuelatum fuiſſe à Chriſto omnes, & ſingulas regulas Ordinum religioſorum diuinitus fuiſſe dictatas, & ex aſpiratione Sancti Spiritus. Qua ergo reuerentia, ac deuotione iuſſum Dei impleremus, quod nomine eius ab Angelo indiceretur: eadem debemus obſeruare regulas noſtri Ordinis, vtpotè à Deo ipſo cœlitus dictatas ex ſpeciali Spiritus S. illuſtratione, ac aſſiſtentia.

7 Ex eo autem quod regula non obliget ad culpam non ideò faciliùs violanda eſt: cum non timor culpæ, ſed Dei amor trahere debeat nos ad implendam diuinam eius voluntatem in regula expreſſam iuxta illud *Io.14. Si diligitis me, mandata mea ſeruate*: & religioſo viro adaptari poſſit, quod in alio ſenſu ait *S.Greg. l.3. dial. cap.16. Si ſeruus Dei es, non te teneat cathena ferrea, ſed cathena Chriſti*: quod *S.P.N. Ignatius* indicauit *par.6. Conſtitution. cap.6.* dicens *loco timoris offenſæ ſuccedat amor, & deſiderium omnis perfectionis, & vt maior gloria, & laus Chriſti Saluatoris conſequatur.*

8 Cauendum, ne aliqua regula violetur, eò quod iudicetur eſſe de re minima: nam *Lucæ 16.* dicitur *Qui fidelis eſt in minimo, & in maiori fidelis eſt; & qui in*

me-

modico iniquus est, & in maiori iniquus est; *& 19. Eccles.* dicitur *Qui spernit modica, paulatim decidet*. Quare *S. Bonauentura in specul. discipl. ad nouit. in prologo* dicit: *Minima neglecta eò turpius moribus maculam ingerunt, quo vitari facilius cognita potuerunt*. quod confirmat *S. Augustinus l.14. de ciuit. Dei cap.15.* dicens de Adami inobedientia: *In Paradiso tanto maior inobedientia fuit, quanto id, quod praeceptum est, nullius difficultatis fuit*.

9 Cum *Lucæ 22.* dicatur de viris tendentibus ad perfectionem: *Qui maior est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator*; hinc coniiciant religiosi ex eo quod sint antiquiores ætate, ac professione, immò, & benè meriti de religione, non ideò ipsis concedi, vt violent regulas: quin potius, quò sunt antiquiores, eò se debent ostendere obseruantiores, prouidentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram hominibus: ijs enim in primis dicitur: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Matth.5.*

10 Caueat Religiosus, ne quam ex regulis violet, vt non reputetur scrupulosus; cùm potius ex studio regularis obseruantiæ dicere deberet cum Paulo *Roman.1. Non erubesco Euangelium*. Christus certè *Lucæ 9.* ait *Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, & Patris, & Sanctorum Angelorum*. Non scrupulosos, sed obseruans reputatur Religiosus, qui omni studio abstinet à violanda quacunque regula, etsi minima: & inter religiosos, qui est exactior in obseruanda propria regula, eò perfectior, & sanctior existimatur: non est ergò, cur religiosus de hoc erubescat, quin potiùs gloriari debet in Domino, neglecto quocunq; respectu humano.

11 Vt autem Religiosi perfectius suam obseruent regulam, confert plurimùm, vt illam sibi faciant familiarem, ac benè intelligant, memoriam illius sæpè renouantes illam siue audiendo, siue legendo, immò, & attentiùs meditando. Quo modo *S. Augustinus in regula cap. vlt.* dicit: *Ne per obliuione aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur* (loquitur de regula) & S. Benedictus mandat suam regulam sæpè legi, *ne quis fratrum se de ignorantia excuset*. Porrò ille dicetur habere regulam familiarem, qui cognitionem illius habebit quasi habitualem; ita vt totam habeat in promptu, sicque iudicio practico illam huic, vel illi rei applicare possit, definiendo illam fieri, aut non fieri posse.

12 Cæterum, quia, teste *S. Bernardo tractat. de dispensat. & præcepto pars regulæ est regularis correctio, & regulæ transgressio corrigitur per pęnitentiam*: propterea religiosi non solum promptè, ac humiliter debent implere pęnitentias ipsis à Superiore iniunctas pro transgressionibus regulæ; sed etiam debent illas spontè petere à Superiore, & libenter implere: vt hæc cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet; vt dicitur *Reg.51. summarij Constitut. nostræ Societatis*. Sic quippè regula conseruatur in viridi obseruantia, vt notat *S. Bonauentura tractat. de 6. alis Seraphim ala 2.* & in hac vita satisfacientes pro commissis defectibus euadimus pęnam aliàs in Purgatorio subeundam pro dictis defectibus.

QVÆRES XXII. Quibus monitis induci debeant Moniales ad perfectam religiosæ paupertatis obseruantiam.

306 ℞. Debere induci sequentibus monitis.

1 Meminerint paupertatem religiosam esse fundamentum Euangelicæ perfectionis, ideoque Christum *Matth.19.* adolescenti prouehendo ad perfectionem dixisse; *Si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus*: & meritò, cum paupertas primò succidat diuitias, honores, ac delicias, quæ sunt materia, ac fomes omnium vitiorum; pariat humilitatem, quæ est fundamentum sanctitatis; nosque relinquat liberos ab omni cura rerum temporalium ad effectum vacandi Deo soli, ac virtutum omnium acquisitioni.

2 Pau-

2 Paupertas est abdicatio solicitudinum sæculi, iter ad Deum sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, munditia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ transeuntis, & facit, vt Dei mandata perfectè exequamur, vt notat *Climacus grad.* 17.

4 Cum Christus *Matth.* 5. alijs fermè virtutibus remunerationem polliceatur post hanc vitam; paupertati in præsenti cœlorum regnum decernit dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est cœlorum:* siue quia paupertas adeò remota est ab omnibus periculis amittendi gloriam celestem, vt eam quasi manibus teneat; siue quia ita omnibus curis sæcularibus expers est, vt etiam in hac vita felicitatis futuræ dulcedinem etiam modò prægustet.

5 *Cassianus collat. vlt. cap. vlt.* alludens ad centuplum religiosis à Christo promissum *Matth.* 19. ijs verbis, *omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit*; sic ait: *Quisquis patris vnius, vel matris, seu filij pro Christi nomine, charitate contempta in omnium, qui Christo seruiunt dilectionem sincerissimam transit, pro vno scilicet tot patres, fratresq; feruentiore, ac præstantiore affectu deuinctos; multiplicata etiam domorum, atque agrorum possessione ditabitur quisquis vna domo pro Christi dilectione reiecta, innumera monasteriorum habitacula tanquam propria possidebit in quacumque orbis parte, velut in sua domus iure succedens. Quo modo enim non centuplum, &, si Domini nostri sententiæ supradictæ aliquid fas est, plusquam centuplum recipit qui* 10. *vel* 20. *seruorum ministeria infida, & coactitia derelinquentes tot ingenuorum, atque nobilium spontaneo fulcitur obsequio.*

6 *Diuitias, & paupertatem ne dederis mihi, sed tantum victui meo tribue necessaria*: hoc olim efflagitauit Salomon à Deo *Prou.* 30. & hoc omninò concessum est religiosis; qui, cum necessaria habeant alimenta aliorum laboribus curata, & Dei benignitate prouisa, propria sorte contenti dicunt cum Paulo 1. *Tim.* 6. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus*, & meritò, cum habeant proprij victus quasi œconomum, & procuratorem Deum ipsum, qui dat omnibus affluenter, sicque eos ab omni cura, ac solicitudine liberet.

7 *Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt* (bona scilicet temporalia) inquit *Dauid Psal.* 143. qui tamen reijcit, ac sugillat sic loquentes, dicens *Beatus populus, cuius Dominus Deus eius* (cuiusmodi sine dubio in primis sunt religiosi) non enim bona temporalia beatum efficere possunt hominem; cum sint falsa, vana, & apparentia, vt ostendit *S. Chrysostomus* dicens in 1. *Tim.* 6. *Candore lucentis margaritæ attraheris? cogita maris esse aquam, & in eius finibus ante iacuisse deiectam: rapit animam auri fulgor, & nitor argenti? cogita terram, ac cinerem ea prius fuisse, ac modò esset: placet pretiosa, & serica vestis? at vermium ille contextus est, opinio est, & humana præsumptio.*

8 *Qui volunt diuites fieri*, teste Paulo 1. *Tim.* 6. *incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa, inutilia, & nociua, quæ mergunt hominem in interitum, & perditionem.* Quod confirmauit Christus *cap.* 19. *Matth.* ijs verbis *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cœlorum.* At religiosos à periculo salutis adeò graui liberat religiosa paupertas: quippequi carnis affectibus exuti, & à terrenis bonis expediti (vt ita dixerim) filo gracili similes per foramen illius mysticæ acus transeunt, spirituales effecti; vt loquitur *Gaudentius Brixiensis ser.* 5. *tomo* 2. *Biblioth. veterum Patrum.*

9 Cum triplex sit paupertas, alia censu, alia sensu, seu spiritu; & alia censu simul ac sensu: paupertas religiosorum, vt sit perfecta, debet esse paupertas, & censu, & sensu; quo modo Christus *Matth.* 5. dixit, *Beati pauperes spiritu.* Ea ergò debet esse non necessaria, non coacta, non ex vana gloria, aut alio fine humano, sed voluntaria, libera, & ex Spiritu Sancto. Quanquam, vt benè aduertit *S. Greg.*

ho.1.in Euang. in hoc affectus debeat potiùs pensari, quam census: *cùm multum tum relinquat, qui sibi nihil retinet, multum relinquat qui quantumlibet parum totum deserit.*

10 Cauendum Religiosis, ne effectu relinquentes quæcumq; bona in sæculo possi debeant, & quidem magna, in religione immoderatum retineant affectum erga reculas quasdam paruas; v.g. ergà cubiculum, vestem, librum, imaginem, & similia: sic enim verè nòn essent pauperes: quippequi, vt loquitur *Cassianus collat. 4. Abb. Danielis c.21. vitium cupiditatis, & auaritiæ, quod erga species pretiosas exercere non possunt, circà viliores materias renitentes non abscidisse, sed immutasse probant pristinam passionem: quasi verò differentia tantummodò metallorum, & non ipsa passio cupiditatis habeatur innoxia sed idcircò (* concludit Cassianus) *pratiosiores abiecimus materias, vt facilius disceremus viliora contẽnere.* Quod confirmat *S. Bernardus ad Monach. S. Bert.* dicens *miserabiliores sumus omnibus hominibus nos Monachi, si pro tam exiguis tanta patimur detrimẽta: quid enim insipientiæ, immò quid insaniæ est, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto discrimine teneamus.* Confirmauit, & S. Antonius, dum cuidam sæculum renunciare volenti aliquibus in tẽpus necessitatis sibi reseruatis, iussit, vt nudo corpori suo carnes à se emptas imponeret: quod cũ ille fecisset, certatim canes, & aues æd carnem illam rapiendã accurrẽtes totum eius corpus lacerarunt: tunc Antonius *Qui non renunciant omnibus, sic (* inquit*) lacerãtur à dæmonibus.*

11 Si quando religiosis occurrit occasio sentiendi effectum aliquem paupertatis, etiam circa necessaria; illum prompto animo sustinere debent: quo modo in *Constitutionibus nostræ Societatis p.3.c.1.§.25.* dicitur *Diligant omnes paupertatem vt matrem, & iuxtà mensuram sanctæ discretionis suis temporibus eius effectus aliquos experiantur.* Sic etiam *S. Basilius in regulis fusius disputatis interrogat.22.* notat. 1. *Tim.6.* dici *habentes alimenta, & quibus tegamur;* non autem dici *habentes oblectamenta, & quibus honoremur:* vt indicet religiosum verè non posse diui pauperem, nisi animo sit paratus sentire effectus aliquos paupertatis, eosque occurrente occasione libenter, & promptè sustineat: aliàs est pauper solo nomine, ac æquiuocè. Idq; potissimum procedit de ijs religiosis, qui cum in sæculo paupertate premerentur, in religione nullum omninò paupertatis effectum volunt experiri: contrà quos inuehitur *S. Bernard. super missus est,* dicens *Quodq; peruersum est, pleriq; in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in sua non nisi contemptibiles esse potuerunt.*

12 *Nolite soliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur,* ait *Christus fidelibus, & maximè Religiosis Matth.6. scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis, nolite soliciti esse in crastinum, crastinus enim dies solicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.* Quod explicans *S. Chrysostom. ibi* ait *Nequaquam vlterioris diei cura te conterat: cum eius enim diei spatium te visurum nescias, quam ob causam illius solicitudine torqueris? & certè quid prodest solicitum esse de futuris contingentibus, quæ fortè nunquam erunt?* Religiosi ergò, cum sciant Deum scire, velle, & posse subuenire eorum indigentijs; ne sint soliciti circa temporalia sed omnem solicitudinem in ipsum deuoluãt iuxtà illud *Ps.54. Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet,* se totos dedant eius seruitio, nec sint anxij circa vestitum, ac victum; memores inter ipsos, & Deum initium fuisse hoc quasi pactum, ac fœdus; vt ipsi ex vna parte omnia relinquant (sicut dicebat S. Franciscus) ille verò pro sua parte ipsos sustentet, & alat, non solũm vt herus famulos sed vt pater filios, hosq; dilectissimos.

QVÆRES XXIII. Quibus monitis suaderi debeat Monialibus perfecta Castitatis religiosæ obseruantia.

307. ℞. Debere suaderi monitis sequentibus, & quidem.

1 Meminerint ipsis dici, quod habet Paulus 1. *Thessal.4. Hæc est voluntas Dei*

 sancti-

sanctificatio vestra, vt abstineatis vos ab omni fornicatione, non enim vocauit vos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem: cum ergo illæ pluries in die recitent orationem dominicam, & dicant, *fiat voluntas tua*, quo studio debent curare, vt hac in re omninò impleatur Dei voluntas.

2 Meminerint se esse sponsas Christi iuxta illud Apostoli 2. *Cor.* 11. *Despondi vos vni viro virginem castam exhibere Christo:* quo modo *Tertulianus de velandis Virginibus cap.*16. ait *Nupsisti Christo, illi tradidisti carnem tuam, illi desponsasti maturitatem tuam, incede secundùm Sponsi tui voluntatem.* Sicut ergò Sponsa carnalis fidem suam obligat Sponso, cauetq; maximè, ne datam fidem violet: ita Monialis per votum castitatis fidem dat Christo, sicq; cauere debet, ne eam vllo modo frangat; memor *in nulla parte oportere virginem adulteram esse; non lingua, non auribus, non oculo, non alio omninò sensu, immò neque cogitatione*, vt loquitur *S. Basilius de vera virg.*

3 Dei altare vocat *S. Hieronymus ep.*8. virginem Demetriadem; dicens se intermisisse tractationem de templo Ezechielis, & de altari thymiamatis, quam cœperat, vt ad illam Virginem scriberet, *vt de altari*, inquit *transirem ad altare.* Sicut ergò atrox, execrabilis, & sacrilega omnium iudicio reputatur altaris violatio, sic atrox, execrabilis, & sacrilega est violatio Virginitatis Deo per votum promissæ, adeoque omni modo cauenda.

4 Item meminerint, si quam turpitudinem contra Castitatem committunt, illam in die iudicij à Christo Iudice manifestandam esse ad sonitum tubæ non solum Prælatis ipsarum, ac Sororibus proprij Conuentus, sed etiam parentibus, fratribus, sororibus, alijsque consanguineis, ac amicis: & quidem cum ea ipsarum confusione; quam inde possunt conijcere, quod interdum similes excessus ex nimia verecundia neq; Confessario audent aperire, etsi sciant illum sub nullo prętextu posse eos cuiquam aperire, neq; ad saluandam propriam vitam.

5 Sicut *voluptatem vicisse magna est voluptas*, teste *Cypriano lib. de discipl. & bono pudicitiæ, cum nulla maior sit victoria, quàm quæ à cupiditatibus refertur:* sic fructus carnis, & concupiscentiæ est dolor, & tristitia; siquidem, vt docet *S. Chrysost. hom.* 13. *in acta Apost. impura voluptas similis est voluptati, quæ afficiuntur scabiosi, cum se scalpunt: huic enim voluptati; quæ breuis est, succedit longior dolor, & molestia.*

6 Cum violatio castitatis magnam post se relinquat cõfusionem in delinquente iuxta illud Pauli *Dom.*6. Quem ergò fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis, vtique omni conatu debet Monialis resistere tentationi impuræ, vt se eximat à tali confusione, quam sensura est tum in die iudicij iuxtà dicta *hic. num.*4. tum in manifestanda violatione castitatis Confessario: quæ aliquando est talis, vt dicere possit pęnitens cum Dauide *Ps.*17. *Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me; dolores inferni circumdederunt me:* vt proinde vrgens tentatio repelli posset ijs verbis: *Non emo tanti pœnitere.*

7 Caueat religiosus, ne semel sinat se præcipitem agi in foueam carnalis voluptatis, memor impossibilem moraliter ipsi postea futurum egressum ex illa iuxtà illud *Oseæ* 5. *Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorum:* quod confirmat Paulus *Eph* 2. dicens *Spiritus, qui nunc operatur in filiis diffidentiæ*, intelligens iuxtà *Hieronym.* nomine *spiritus fornicationis* spiritum, qui operari dicitur in filijs diffidentiæ, idest in ijs, qui desperant, de sua salute, nec dissentit Sapiens *Prou.*2. dum ait de meretrice *omnes, qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur:* nec mirum; cum Sapiens *versu præced.* dicat *Inclinata est ad mortem domus eius, & ad inferos semitæ illius.*

8 Cauendum item est à fornicatione, eò quod illa in corpore hominis defigat stimulos veneris, qui etiam post peccatum, cum vult pęnitere, ad pristina illum

titil-

titillent. quod notauit *S.Hieronymus ep. ad Amandum* dicens: *Libido etiam in ipso tempore pœnitendi præteritos stimulos patitur, & titillationem carnis, & incentiua peccati, vt per hæc, quæ corrigi cupimus, cogitantes sit materia peccandi:* immò, & experta est Maria Aegyptiaca, quæ *Sophronio* teste, *in eius vita* totidem annos, quot veneri seruierat (scilicet 17.) hos stimulos pęnitens passa est.

9 Insurgente tentatione venerea, meminerit religiosus momentaneum esse, quod delectat, sempiternum quod cruciat: meminerit quod, si consentiat, Deo moritur, seq; exponit periculo æternæ damnationis, &, si in eo statu moreretur, præceps rueret in infernum, vbi suam deplorans infœlicitatem dicere cogeretur cum Ionatha 1. *Reg.* 14. *Gustans gustaui in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce morior.* meminerit quod ait *Satyricus: Vbi voluptas regnat, ibi virtus exulat: breuis voluptas longa pœnitentia est: vix voluptas est, quæ abit, venitq; more fulminis.*

10 Curet porrò Monialis, vt iuxta monitum Pauli 1.*Cor.*7. sit sancta, & corpore, & spiritu: castitas enim corporis sine castitate spiritus Deo non placet, & nihili apud ipsum æstimatur: sicut nec ab eo æstimatæ sunt virgines fatuæ, sed potiùs reiectæ verbo illo *Nescio vos*; quod ipsa gehenna grauius fuit: quem enim nescit Deus hunc nescit cœlum, nesciunt Angeli nesciunt Beati; sed scit diabolus, scit mors, scit gehenna ad eum iugiter cruciandum. Et quidem quod castitas vera debeat esse tam mentis, quam corporis, indicant *Cassianus l.6.c.*15. dicens *Et mulierem ignoro, & virgo non sum*; & *S.Hieronymus ep. ad Faustum* dicens: *Perit, & mente Virginitas.*

11 Illius præcepti iugiter meminisse debemus (ait *Cassianus l.6.instit.c.*13.) *omni custodia serua cor tuum, & secundùm Dei principale mandatum solicitè serpentis obseruare noxium caput, idest cogitationum malarum principia, quibus serpere in animam nostram diabolus tentat: ne, si caput eius per negligentiam penetrauerit cor nostrum, reliquum eius corpus idest oblectationis assensus illabatur: qui procul si fuerit intromissus, morsu virulento mentem interimit captiuatam.* Sic *S. Cyprianus ser. de ieiunio* dicit *Diaboli primis titillationibus obuiandum est, nec coluber foueri debet, donec in serpentem formetur.*

12 *Si virginitatem animæ integram seruare desideras* (inquit *S. Augustinus lib.* 50.*hom.ho.*35.) *quantum potes, obserua blandimenta draconis, ne fortè, si incautus fueris, quinque sensus, qui in te sunt, quasi quinque virgines permittas à serpente corrumpi.* Hinc Paulus 1.*Cor.*6. ait *fugite fornicationem*: alia enim vitia pugnando; sola libido fugiendo vincitur; scilicèt fugiendo fœminas, obiecta, occasiones libidinis, diuertendo oculos, & mentem, vt alia videat, & cogitet. nam si turpi cogitationi te opponas, & cogitationi repugnes cogitando, magis commoues imaginationem eorundem, indeq; carnem, & concupiscentiam innatam, ac libidinem profusam magis accendis.

13 Ad profligandas tentationes carnis conferet inspicere exempla Sanctorum quo ad hoc nobis relicta; vt S. Benedicti, qui abiectis vestibus ad hunc effectum se abiecit in vrticas, ac spinas, ijsq; se tamdiu volutauit, donec percutis vulnera eduxisset vulnus mentis: S.Bernardi, qui ad eundem effectum in vicinum lacum tempestate prærifgida desilijt, in eoque immersus collo tenus vsque eo constitit, dum exanguis omnem libidinis calorem extingueret: & S.Francisci; qui ad talem finem chorda se atrociter verberauit dicens: *Eia frater asine, sic te decet manere, & sic subire flagella*, posteaq; in medias niues se abiecit: qua pęna sic ardorem extinxit libidinis, ait *S.Bonau.c.*5. *vitæ illius*, vt deinceps tale aliquid minime senserit: quod item in se ipsis experti sunt S. Benedictus, teste *S.Greg. l.*2. *dial.c.*1. & S. Bernardus, teste *Surio in eius vita.*

14 Cùm in vita, & martyrio SS. Virginum pulcherrimas virgines ab impurissimis Tyrannis promissis, metu, & vi ad stuprum solicitatas, immò publico

iudicio damnatas sępissimè legamus, nullam tamen violatam, sed omnes Deo, & Angelis tutoribus virginitatem conseruasse: meritò sperare possunt Moniales, quod, si pro sua virili parte tentationibus venereis restiterint, Deus earum virginitatem proteget, nec sinet eas à teterrimo hoste subiugari.

15 Cum *S. Hieronymus ep.22.ad Eustochium* de se dicat *Ille ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipse damnaueram*(idest Syluestri eremo)*scorpionum tantum socius, & ferarum sępe choris intereram puellarum: pallebant ora ieiunijs, & mens desideriis æstuabat in frigido corpore, & ante hominem suum iam carne pramortua sola libidinum incendia bulliebant:* quis sibi nō timeat, quis non perhorrescat, quis non contremiscat. Grauem enim ait *S. Augustinus lib.de honest. mul. sortita est castitas inimicum, cui quotidie resistitur, & semper timetur.*

16 Quod ait *S. Leo serm.1.de nat. Domini Agnosce, ò Christiane, dignitatem tuam, & diuinæ consors factus naturæ noli in veterem vtilitatem degeneri conuersatione redire, memento cuius capitis, & corporis sis membrum: reminiscere, quod erutus de potestate tenebrarum translatus es in Dei lumen, & gloriam:* potiori ratione dici potest religioso mox consensuro in violationem castitatis: qui sibi item exprobare potest illud Pauli 1.*Cor.6. Tollens ergò membra Christi faciā membra meretricis? absit.* Certè *Arnobius lib.4.con.gentes.* Iouem in cygnum, & taurum conuersum ad explendas suas libidines sic irridet: *O egregia merces culpæ; ò digna, & pretiosa dulcedo, propter quam Iupiter maximus cygnus fieret, & taurus: quid quæso magis infame, ac ignominiosum?*

17 De S. Gorgonia sorore sua dicit *S. Greg. Naz. orat. de laudibus illius*: *Vnus illi rubor placebat, quem gignit pudor; vnus candor, quem parit abstinentia: nam picturas, & oculorum fucos illis relinquebat, quib. pudori, & probro est erubescere.* Caueant ergò Moniales à fucis, pigmentis, alijsq; similibus vanitatibus; immò nec nominentur in ijs: cum, teste *S. Hieronymo ep.47. nitens cutis sordidum ostendat animum*: & iuxtà consilium *Tertuliani lib. de habitu fœminarum mulieres honestæ, etiam coniugatæ sumere debeant de simplicitate candorem, de pudicitia ruborem, depictor oculos verecundia, & os taciturnitate, inserentes in aures sermonem Dei, annectentes ceruicibus iugum Christi:* post quæ concludit *Tertulianus, Taliter pigmentatæ Deum habebitis amatorem.*

18 Gaueat Monialis, ne suo aspectu inijciat ijs, quibus cum agit, offensionis scandalum: memineritque quod ait *S. Bernardus de Grad. humilit.* loquens dè Dina egressa, vt videret mulieres regionis illius *Gen.34. O Dina*, inquit, *quid necesse est, vt videas mulieres alienigenas? qua necessitate? qua vtilitate? an sola curiositate? &, si tu otiosè vides, sed non otiosè videris; tu curiosè spectas, sed curiosius spectatis: quis crederet tunc illam tuam curiosam otiositatem, vel otiosam curiositatem fore post non sic otiosam, sed tibi, tuis, hostibusq; tam perniciosam? en quam facilè à curiosis; aspectibus in perniciosos deciditur; sicq; cauendum à curiosis, ne decidatur in perniciosos.*

19 Conferet plurimum ad euincendas carnis tentationes meditatio Passionis Christi, ideoq; *S. Augustinus in manu.c.32.* ait nullum tam potens esse, & tam efficax medicamentum contrà ardorem libidinis, sicut est mors Redemptoris. Quod confirmat *Hugo de S. Victor. l.3. de ani. c.23.* dicens: *Quoties te sentis turpibus cogitationibus pulsari, & ad illicitam delectationem affici: toties pone ante mentis oculos,* quo modo Christus *in Cruce est Crucifixus pro te: intuere, quo modo à Iuda Iudæis traditur, & quam viliter pertractetur, blasphemetur, & colaphizetur, iudicetur, & condemnetur, expolietur, & flagelletur, ad vltimū verò contumelijs affectus inter duos latrones suspenditur, clauis Cruci affixus, sputis derisus, spinis coronatus, lancea perforatus ex omnibus partibus sanguis emanat, & inclinato capite emittit spiritum. ita Redemptor tuus moritur pro te, & tu nescis cuiusmodi sordida cogitatione sordidaris in mente?* Idem confirmat, & *S. Bernardus*

nardus in formula honestæ vitæ his verbis: *Deus meus pendet in patibulo, & ego voluptati operam dabo.*

20 Conferet item ad profligandas carnis tentationes meminisse nouissima hominis, mortem, iudicium, infernum, ac Paradisum iuxtà illud *Eccl.7. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Sicut* enim (inquit *S. Isidorus lib. de summo bono) clauus clauum expellit, ita sæpè recordatio ardoris gehennæ ardorem excludit Luxuriæ.* Sic etiam dicit *S. Gregorius l.16.mor.c.31. Nihil sic ad edomandum desiderium carnalium appetituum valet, quam vt vnusquisq; hoc, quod viuum diligit, quale sit mortuum, penset.* Quo modo pius Eremita Scythiæ ad extinguendam recordationem fœminæ defunctæ, cuius memoria sæpè ipsi recurrebat, ingressus eius sepulchrum partem putridi cadaueris inde abstulit, eamq; pannis inuolutam seruauit ad sensum quemcumq; libidinis fętorem illum applicans naribus non minori victoria sui, quam sensus molestia.

21 Inualescente carnis tentatione religiosus se ipsum sic compellat; *Si modò essem moriturus, consentirem ne huic tentationi?* minimè verò: cur ergò non facis modò, quod tunc faceres; cum mors sit certissima, & eius hora incerta? De quodam Sancto sene dicitur in *vitis Patrum*, quod, cum vidisset quendam ridentem, ei dixit: *Coram cœli, & terræ Domino rationem totius vitæ nostræ reddituri sumus, & tu rides?*

22 Si religiosus videat se esse in periculo succumbendi tentationi; benè ponderet hæc tria verba *Nunc*, *Statim*, *Nunquam*: nunc possum mori: statim descendere in infernum; Nunquam inde exire; sicq; reprimet vehementem impetum tentationis, Deo dante.

23 Conferet etiam ad euincendas tentationes carnis, quod religiosus corpus suum muniat signo Crucis, deuotè imploret Sanctissimum nomen Iesu, se commendet B. Virgini Mariæ, Angelo Custodi, Sanctis tutelaribus; attentè inspiciat imaginem Crucifixi; renouet votum Castitatis iam emissum; & aliquam breuem recitet orationem; qualis maximè est ea, qua vtebatur, *S. Augustinus l.10. confess. cap.29. Continentiam iubes; da quod iubes, & iube quod vis*; & illa *Isa. 38. Domine, vim patior, responde pro me*, & similes.

24 Conferet deniq; ad carnis tentationes pro sternendas fuga otij: nam multam malitiam docuit otiositas, ait Sapiens *Eccl.c.36.* &, teste *Ouidio*, *Otia si tollas, periere Cupidinis arcus*, quare ait *S. Hieronymus ep.4. facito aliquid operis, vt te semper diabolus inueniat occupatum.*

QVÆRES XXIV. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam religiosæ Obedientiæ obseruantiam.

308 ℟. Debere incitari sequentibus monitis; videlicèt.

1 Meminerint, quod ait *S. Bernardus de precep. & dispens. siue Deus, siue homo Dei vicarius aliquid iusserit, quodcumque illud fuerit, pari obsequendum cura pari reuerentia deferendum esse; vbi tamen Deo contraria non præcipit homo.* Sicut ergò promptè, & libenter impleremus præceptum, quod fortè Christus imponeret nobis in specie visibili apparens; sic prompto, & alacri animo implere debemus præcepta Superioris; cùm is Christi personam repræsentet, & Christus ipse *Lucæ* 10. de eo dicat *Qui vos audit, me audit. Quid enim interest*, addit *S. Bernardus* loquens de Deo, *vtrum ipse, aut per suos ministros, siue homines, siue Angelos hominibus innotescat suum beneplacitum.*

2 Quòd dicit; Paulus 6. *Ephes. Serui obedite dominis carnalibus cum timore, & tremore in simplicitate cordis vestri, sicut Christo; non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi facientes voluntatē Dei ex animo cum bona voluntate seruientes, sicut Domino, & non hominibus:* potiori ratione conuenit Religiosis; qui proindè non leuem Deo inferrent iniuriam, si eius iussa

per Superiorem manifestata ægrè, ac negligenter implerent, perindè ac si simpliciter obedirent homini; seque singulari meritò obedientiæ priuarent, si Superiori parerent ad eius fauorem aucupandum, & conciliandam beneuolentiam: ita vt de ijs dici posset. *Receperunt mercedem suam Matth.6.*

3 Religiosa obedientia maximè debet elucere in religioso; quippe quæ, teste *S. Gregorio l.35.mor.c.10. sola virtus est, quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasque custodit*. Quo modo in aliquibus Ordinibus in professione expressè promittitur sola obedientia iuxtà regulam sub voto obedientiæ compræhendendo etiam votum paupertatis, & castitatis: ita vt religiosus sine obedientia non sit verè religiosus. Immò scapulare ipsum, quod religiosi collo inijciunt, ipsos admonet obedientiæ, vt potè repræsentans iugum Christi, quod subit religiosus per votum obedientiæ.

4 Obedientia facit aurea, & valdè meritoria quæcumq; agit religiosus: sicque S. Franciscus cedens Generalis officio petijt Guardianum, cuius voluntati per omnia subiaceret: aiebat enim tam vberem esse fructum obedientiæ, vt eis, qui iugo ipsius colla submitterent, nihil temporis sine lucro transiret: vnde, & fratri, cum quo solitus erat itinerari, semper obedientiam promittere solebat, & seruare, vt refert *S.Bonau.in eius vita cap.6.* Quare cibum sumere, curare corpus, ambulare etiam causa recreationis, & alia opera eiusmodi siue naturalia, siue etiam necessaria, si ex obedientia fiant, magnam apud Deum acquirunt gratiam, suntque valdè meritoria.

5 Obedientia, ait *Climacus gradu. 4.est perfecta abnegatio propriæ animæ, & proprii corporis, mors voluntaria, vita sine solicitudine, nauigatio sine damno, sepultura voluntatis, vita humilitatis, & quasi si quis dormiendo iter faciat. Viuere, in obedientia nihil aliud est, quam suum onus aliorum humeris imponere; natare super aliorum vlnas, & sustentari in aquis, ne mergamur, sed sine periculo hoc grande pelagus huius vitæ transeamus, & quidem breuissima nauigatione*. Quod si tot, & tanta bona proueniunt ex obedientia, an non illam toto affectu prosequi debemus?

6 Religiosum teneri obedire, etiam in rebus spiritualibus, & in ijs, quæ per se bona sunt, docent *S.Bernardus serm.1.de conuers. Pauli* dicens *Grande malum propria voluntas, qua fit, vt bona tua tibi bona non sint; & S. Basilius in exhortat. ad vitam monasticam* his verbis *Hoc apud te constanter teneto, vt nihil omninò quidquam præter illius* (idest Superioris) *sententiam facias; quidquid enim, eo insciente facis, id furtum, & sacrilegium est, tibique exitium, non autem vtilitatem vllam apportat, estò tu id bonum iudices*. Vt proindè religiosi ex propria voluntate bona operantes cogantur dicere cum *Isaia c. 58. Quare ieiunauimus, & non aspexisti; humiliauimus animas nostras, & nescisti? ecce in die ieiunii vestri inuenitur voluntas vestra*. Caueat ergò Religiosus, ne contrà Superioris voluntatem oret, ieiunet, corpus flagellet, & alia pia opera exerceat: hæc enim Deo non erunt accepta, sed diabolo, cui ea censebuntur oblata tanquam sacrificia absque vllo merito operantis.

7 Obediendum est non solum Superioribus in capite, sed etiam illorum Officialibus subordinatis in rebus omnibus ad ipsorum munus pertinentibus; si enim his non præstetur integra obedientia, nec vlli Superiorum præstatetur, quandoquidem vera obedientia non considerat personam, cui fit, sed propter quem fiat: &, si propter solum Creatorem, & Dominum Christum fiat, eidem omnium Domino obeditur. Vnde nulla ratione considerandum est, an sit coquus, vel Superior domus; an hic, vel ille sit, qui iubet: quandoquidem non illis, nec propter illos (sanè intelligendo) vlla obedientia præstatur, sed soli Deo, & propter solum Deum.

8 Caueat religiosus, ne Superioris voluntatem ad proprios sensus trahat: nam

quisquis

quisquis vel apertè, vel occultè satagit, *vt*, *quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis Pater iniungat, ipse se seducit, si sibi quasi de obedientia blandiatur; neque enim in ea re ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit*, vt loquitur *S. Bernardus serm. de 3. ordinibus Eccl. ad Patres in capitulo*; addens religiosum, qui modo dicto inducit Superiorem ad præcipienda ei, quæ sunt grata, & accepta, similem esse cæco illi, cui Christus *Marci* 10. dixit *Quid tibi vis faciam? qui verè cæcus*, inquit S. Bernardus, *quia non considerauit, non expauit, non exclamauit, Absit hoc, Domine, tu magis dic, quid me facere velis; sic enim decet, sic omninò dignum est non meam à te, sed à me tuam quæri, & fieri voluntatem*.

9 Quam prompta debeat esse obedientia, ostendit *S. Bernardus serm. de obedientia*, dum ait *Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præuenit præcipientem. parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manum operi, itineri pedes, totum se colligit, vt imperantis colligat voluntatem*. Sic *p. 6. Constit. Societatis nostræ c.* 1. §. 1. dicitur *Omnibus in rebus ad eius vocem* (idest Superioris) *quam promptissimi simus, re quauis, atque adeo litera à nobis inchoata, nec dum perfecta relicta*. Vnde, dato signo adeundi chorum, aut refectorium, vel faciendi aliquam aliam obedientiam, dicere deberet obediens religiosus cum Sanctis Magis: *Hoc signum magni Regis est, eamus, & offeramus ei munera*. Sic etiam Albertus Magnus *lib. de virt. c.* 3. ait *Verus obediens nunquam præceptum expectat, sed solùm voluntatem Prælati sciens, vel credens feruenter exequitur pro præcepto*.

10 Verus obediens semper debet optare, vt sibi præcipiantur res ingratæ, difficiles, ac sensui repugnantes: quod indicat *S. Gregorius l. 35. mor. c.* 13. dicens: *Debet obedientia in aduersis aliquid ex suo habere; & in prosperis ex suo aliquid omninò non habere*.

11 In eo consistit perfecta obedientia, quod religiosi non solum in executione externa eorum, quæ iniunguntur, integrè, promptè, ac fortiter pareant, & quidem cum humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationibus; licèt difficilia, & secundùm sensualitatem repugnantia iubeantur: verum etiam conentur interiùs resignationem, & veram abnegationem propriæ voluntatis, & iudicij habere; voluntatem, ac iudicium suum cum, eo, quod Superior vult, & sentit in omnibus rebus (vbi peccatum non cerneretur) omninò conformantes, proposita sibi voluntate, ac iudicio Superioris pro regula suæ voluntatis, & iudicij; vt dicitur *p. 3. Constit. Societatis c.* 1. *num.* 23.

12 Non repugnat perfectioni obedientiæ, quod religiosus agnoscens aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessarium sibi esse circa victum, vestitum, habitationem, officium, aut exercitationem, ea de re Superiorem moneat, duobus interim obseruatis; nimirum vt religiosus priùs se recipiat ad orandum, &, si post orationem putet rem debere deferri ad Superiorem, deferat; vbi verò detulerit, siue verbo, siue scripto, ei totam curam rei delatæ relinquat; quidquid ille statuerit: optimum ducens, nec contendens, aut vrgens per se, vel per alium; siue res petita concedatur, siue non; vt habetur *p. 3. Constit. Societatis nostræ c. 2. num.* 1. In isto autem casu non est orandum obiter, & perfunctoriè, sed coram Deo attentè considerandum est, an ad maiorem Dei gloriam expediat rem illam proponere, nec ne; & res ipsa debet proponi cum debita indifferentia absque animo trahendi voluntatem Superioris ad sensum Religiosi petentis: qualis petitio fuit facta à Maria V. in nuptijs Canæ Gallileæ, dum dixit *Vinum non habent Io.* 2. & à Sororibus Lazari *Io.* 11. *Ecce quem amas, infirmatur*.

13 Religiosus ex eo quod Superior ei aliquid præcipit voluntati ipsius repugnans, non ideo debet contristari, aut de eo conqueri, aut obloqui; memor

facta Superiorum oris gladio ferienda non esse, quamvis reprehendenda videantur: aliàs Superior non audebit præcipere vtilia subdito, sed ei solum proponet, quod ei est gratius, ac iucundus: sicq; subditus non solum obedientiæ merito priuabitur, sed etiam periculo æternæ salutis exponetur: Quod insinuat Paulus *Hebr.*13.ijs verbis; *obedite Præpositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri*; *vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes*: *hoc enim non expedit vobis*.

Quod ait *Seneca ep.*94.*legem breuem esse oportet, quo faciliùs ab imperitis teneatur, velut emissa diuinitus vox sit: iubeat, non disputet, nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo: mone, dic quid me velis fecisse; non disco, sed pareo*. quod, inquam, ait *Seneca*, sæpè inculcandum religiosis, qui iussa Superiorum non implent, nisi longa persuasione inducantur; ita vt Superior censeri possit cum ijs potiùs disputare, quam ijs præcipere. Quo modo S. P. Ignatius, cum dixisset se non dubitaturum absq; velo, ac remis turbulento mari se se committere, si ei id præciperet Superior, & sciolus nescio quis dixisset; *Quæ hæc prudentia foret*; respondit *Viderit id, qui imperat; nec enim ad subditum spectat Prælati sui iussa discutere, &c.*

QVÆRES XXV. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad vitanda cōmertia personarum sæcularium.

309 R. Incitari debere sequentibus, & quidem.

1 Meminerint quod, teste *S. Ambrosio in exhortat. ad Virgines, decet solitudo verecundiam, & Gymnasium pudoris secretum est*. quod est dicere scientias quidem in publicis scholis excolendas esse, castitatem in secretis. Quo pacto quæ in latina editione dicuntur *Virgines* in scripturis Sacris, in Hebrea nominantur *Abscondita*: quasi latebræ sint ita propriæ virginum, vt non aliunde melius, quam ab illis nomen sortiantur.

2 Audiant, quod dicit *S. Hieronymus ep. ad Eustoch. de custodienda virginit. Tu semel sæculi onere proiecto*, ait, *sede ad pedes Domini, & dic, Inueni eum, quem quærebat anima mea*; *tenebo eum, & non dimittam. Semper te cubiculi tui secreta custodians: semper tecum sponsus ludat intrinsecus: oras, loqueris ad sponsum: legis, ille tibi loquitur: ab eo audies: Hortus conclusus, soror mea sponsa, fons signatus: caue, ne domo exeas, & velis videre filias regionis alienæ: Dina sponsa corrumpitur: nolo te sponsum quærere per plateus, &c.*

3 *Dixit quidam* (ait *Thomas de Kempis l.*1.*de imitat. Christi c.*20.*n.*2.*quoties inter homines fui, minor homo redii*: hoc sæpius experimur, quando diu confabulamur: faciliùs est omninò tacere, quàm verbo non excedere; faciliùs est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire: qui igitur intendit ad interiora, & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare: nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.

4 *Caueas tumultum hominum, quantum potes* (ait idem) *Thomas sup. cap.* 10) *multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiamsi simplici intentione proferantur: citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse* sic ille: & benè, nam, vt ait *Plato lib.* 5. *de leg. Qui se improbis immiscet, necesse est eadem* pati, & agere, quæ *tales agere, & loqui inter se didicerunt*.

5 Periculosa est conuersatio Monialis cum sæcularibus; quod enim dicebat Senior ille apud *Moschum in Prato spirituali cap.*217.*Sal ex aqua est, &, si appropinquauerit aquæ, continuò soluitur, & deficit: Monachus similiter ex muliere est; itaque si appropinquauerit mulieri, soluitur, & ipse, atque in id desinit; vt iam Monachus non sit*: hoc idem procedit de Moniali conuersante cum viro: & est eadem ratio de vtroque Certè *S. Epiphanius hæresi* 26. censet Christum *Io.* 20. prohibuisse Magdalenæ, ne ipsum tangeret, vt nobis daret exemplum perfectis-

fectissimæ castitatis, qua cautela agendum sit cum fœminis; nimirum coram alijs,& non seorsim:nam qui noluit tangi à Magdalena,cum esset sola,paulo post permisit se tangi in præsentia aliarum mulierum: vt hinc videant Moniales, quam exactè debeant curare, vt absque assistentia Auscultatricum non agant cum sæcularibus,& maximè cum viris.

6 Monialis,dum sæculares ad ipsam accedentes alloquitur,ea circumspectione loquatur,ac si Christus ex improuiso appropinquans ijs dicturus esset,quod dixit Discipulis euntibus in Emmaus *Qui sunt hi sermones,quos confertis ad inuicem*?ideoq;non nisi pios,ac Sanctos sermones misceat,qui deceant personā religiosam; memor in die iudicij reddendam esse rationem de quocumque verbo otioso *Matth.* 12.quod si de verbo otioso, an non reddenda erit de detractionibus,& alijs peccatis,etiam grauioribus,quæ committantur à Monialibus in collocutorijs?

7 *Nemo vestrum parui æstimet tempus,quod in verbis consumitur otiosis*(ait *S. Bernardus serm.de triplici custodia*)*siquidē tempus acceptabile, est,& dies salutis:volat verbum irreuocabile,volat tempus irremeabile, nec aduertit insipiens, quid amittat.Libet confabulari, aiunt,donec hora pertranseat, donec prætereat hora,donec pertrāseat tēpus,donec prætereat hora,quæ tibi ad agendā pœnitentiā, ad obtinendam veniā,ad acquirendam gratiā, ad gloriam promerendā miseratio Creatoris indulget:donec transeat tempus,quo diuinā tibi repropitiare debueras pietatem,properare ad Angelicam societatē,suspirare ad amissam hæreditatem,aspirare ad promissam fœlicitatē,&c*, hæc *Bernardus* quæ vtinam attentiùs meditentur Moniales, quæ adeò sunt addictæ sæcularium conuersationi, & ita frequentant collocutoria. Certè Paulus 1.*Cor*.7.ait *Tempus breue est,reliquum est,vt,& qui vxores habent,tanquam non habentes sint, & qui emunt,tanquam non possidentes*,& qui vtuntur *hoc mundo, tanquam non vtantur*.

8 O si benè cogitaremus, quàm breue tempus sit agonis, & cursus nostri, quàm volet irreuocabile tempus: quam ab hoc momento pendeat æternitas; quam feruidi, & assidui essemus in omni bono opere; quod enim modò negligimus, per totam æternitatem recuperari nequibit; quia breui finietur omne tempus viuendi, agendi, merendi: iurauit Angelus,ait *Io.Apoc*.10. *quia tempus non erit ampliùs* Quod si de Tito Vespasiani filio refertur, cū quadam nocte ferò meminisset se nihil boni ea die fecisse amicis,dixisse; *Hodie diem perdidi*:nos non putamus perire nobis horam, diem momentum, tempus,ætates;cum otiosum verbum loquimur,pro quo reddituri sumus rationem?

9 Nec solitudo monasterij religiosis est adeo grauis, atque molesta, vt ad declinandum illius molestiam debeat se conuertere ad conuersationes sæcularium: nam *S.Hieronymus Ep.4.ad Rusticum Monachum* dicit; *Viderint alii, quid sentiant,vnusque enim suo sensu ducitur:mihi oppidum carcer, & solitudo Paradisus.* Quod confirmat *S. Bernardus Ep.ad Fratres de monte Dei* dicens: *Nunquam minus solus,quam cum solus.* Confirmat, & *Thomas de Kempis sup.c.20. n.5.* his verbis: *Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat: si in principio conuersionis tuæ benè eam incolueris, erit tibi posteà dilecta,& gratissimum solatium.*

10 Solitudo amplectenda à religioso, si attentè, ac fructuosè velit vacare orationi, ac meditationi: ex conuersatione enim habita cum sæcularibus multa audiuntur,ac videntur,quæ tempore orationis recurrunt, & animum innumeris distractionibus replent. Vt proinde *Thomas de Kempis sup.cap. 20. num.8.*dicat: *Claude super te ostium, & voca ad te Iesum dilectum tuum: mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem: si non exisses,nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses.* Certè de quodam Eremita refert *Cassianus in monast.instit.l.5.cap.32.* quod cum missum ad se literarum fasci-

fasciculum ex Patria accepisset, illud ne resignare quidem voluit, sed in ignem coniecit dicens: *Ite cogitationes patriæ, pariter concremamini, ne me vlterius ad illa, quæ fugi reuocare tentetis.*

QVÆRES XXVI. Quibus monitis excitari possint Moniales ad auersandum peccatum quodcunq; mortale.

310 ℞. Posse excitari sequentibus monitis; nimirum.

1 Considerent ex vnico Adæ peccato quot millionum hominum morbi, fames, ærumnæ, necesq; prouenerint; quam multi, & paruuli, & adulti propter illud damnentur; quod Dei filius ad illud expiandum mori debuerit; & vbi voluptas ad peccandum solicitauerit, dicant *Ego tantillo pretio mortem, & æternum pœnitere non emo.*

2 Considerent per vnicum peccatum mortale hominem è Dei gratia, amicitia, ac familiaritate exturbari, spoliari participationem meritorium Christi vsque dum pœnitentiam agat, exui donis Spiritus Sancti, ac virtutibus infusis, amittere pacem, ac serenitatem conscientiæ, priuari consolatione Spiritus S. participatione bonorum Ecclesiæ, merito, ac fructu bonorum operum, ac denique vita æterna. Rursus homo per vnicum mortale peccatum fit capitalis Dei inimicus, diaboli mancipium, peccati seruus, reus æternæ damnationis, insipiens, crudelis, sordis fœtens, & spiritualiter mortuus.

3 Si quis cum Symeone Stylite annos 49. vel certè 80. vt vult *Baronius*, stetisset perdius, & pernox sub die in columna faciendæ pænitentiæ causa; cum Romualdo asperime annos 100. vixisset in Eremo, per annos 38. summa patientia cũ Virgine Liduina sustinuisset molestissimas, ac grauissimas infirmitates cuius vis generis, & maximum peculium meritorum tam operando, quam patiendo lucratus fuisset: totum hoc meritum per vnicum mortale peccatum ipsi perit, nisi redeat in gratiam, & perinde est, ac si nihil boni vnquam fecisset.

4 Si consensurus in peccatum mortale certò sciret se, eo commisso, *statim* proijciendum esse in fornacem ardentem, ibiq; detinendum per horam; certè pro viribus resisteret tentationi, nec vllatenus consentiret: idq; etsi solum per horam in pęnam commissi peccati esse detinendus in olei ebullientis: & consentit homo in peccatum mortale sciens se sic exponi periculo ardendi per totam æternitatem in fornace ignis infernalis? vbi est consilium? vbi prudentia? vbi sapientia? Certè S. Edmundus Cantuariensis dicebat se male insilire in rogum ardentem, quàm peccatum vllum scienter admittere in Deum.

5 Cum Aloysia vxor Thomæ Mori ad ipsum Thomam ab Henrico VIII. Angliæ Rege submissa fuisset in carcerem ad tentandum eius animum, vt Regis libidini assentiretur, eiq; ad hunc finem, suam, mariti, ac familiæ miseram fortem proponeret; alia ex parte ipsi ostendens magnas opes, ac honores à Rege promitti, si consentiret: *Quamdiù* (inquit Thomas) *Aloysia, hisce opib. fruemus?* ac respondente; *facile adhuc ad 20. annos, marite mi*; mox increpans, & indignans ille subiunxit: *Vade, ò stulta mercatrix, ego ne pro 20. annis modicæ fœlicitatis vendam annos æternos fœlicitatis cælestis? non ita desipio, quin verò malo carcerem hunc tota vita, bonorum confiscationem, opprobria, mortemq; ipsam pati, quam æternitatem meam beatam prodigere.* Quod dixit Thomas Aloysiæ; dicere debet homo propriæ carni, quoties incitatur ad mortale peccatum.

6 Peccatum mortale formidandum magis est, quam ipse infernus: sicque Eleazarus 2. *Mach*. 6. dicebat se malle præmitti in infernum, quam in peccatum: & S. *Anselmus* teste *Edinero in eius vita lib.* 2. dicere solebat, si hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cerneret, & necessariò vni eorum immergi deberet, se priùs infernum, quam peccatum appetiturum. Quod idem *S. Anselmus* repetit. *lib. de Beatit. cap.* 19. his verbis *mallem purus à peccato gehennam intrare, quam peccati sorde pollutus cœlorum regna tenere.*

7 Pec-

7 Peccatum mortale meritò vocatur decidium, & christicidium: cùm homo peccans mortaliter, quantum est in se, iterum Christum crucifigat iuxtà illud Pauli *Rom.6. Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei.* Quæ maior impietas, ac ingratitudo? sicut ergò summè auersamur impietatem Iudæorum, qui Christum mortalem crucifixerunt in Caluariæ monte; & ijs pro viribus restitissemus, si licuisset; cur modò toto animi conatu non resistimus peccato, per quod Christus iterum crucifigitur: cùm id facere possimus, & teneamur.

8 Peccatum mortale inde etiam summopere auersandum, quod *S. Augustinus lib.5. contrà Iulian. c.* 5. docet peccata sequentia esse pœnas peccatorum præcedentium (quod est dicere esse peccatorum inter se colligationem, & velut catenam, in qua alia sint causa sequentium peccatorum, alia pœnæ præcedentium) sicq; dicit: *Crimina criminibus vindicantur, & supplicia peccantium non tantùm sunt tormenta, sed, & vitiorum incrementa.* Quo modo *Ps.*80. dicit Deus *Dimisi eos secundum desideria cordis eorum; ibunt in adinuentionibus suis.*

9 Peccatum mortale est iniuria Deo facta ita grauis, vt licèt omnes homines, & Angeli vniuersi spontè sua omnia tormenta gehennæ per totam æternitatem parerentur, nunquam pro vno peccato mortali dignam pænitentiam, & satisfactionem Deo præstarent: sicq; solus Christus id facere potuit; vt potè Dei filius, ac verus Deus, cuius satisfactio ratione personæ, quæ est dignitatis infinitæ, est infinita, & æqualis, atque condigna iniuriæ infinitæ factæ Deo infinito: tanta est malitia peccati mortalis.

10 *S. Anselmus lib. de similitudinibus cap.*189. ostensurus, quam difficilè corrigatur peccator habitualis, illum assimilat auiculæ filo diaboli ligatæ, & ait: *Instar huius pueri iocatur diabolus cum peccatoribus, quos irretitos suis laquei pro suo voluntate in diuersa vitiorum impedimenta pertrahit. Sunt enim multi auari, ebriosi, luxuriosi, qui proponunt auaritiam, gulam, libidinem deserere, & putant instar auis se liberè auolaturos: sed quia prano vsu irretiti ab hoste tenentur, nolentes in eadem vitia deijciuntur, fitque hoc sæpius nec omnimodè liberatur, nisi magno conatu, & gratia Dei funis rumpatur prauæ consuetudinis.*

11 Porrò ad vitandum peccatum mortale omninò necessarium est vitare occasionem proximam illius: qui enim *amat periculum. peribit in illo*, ait Sapiens *Eccl.*2. hinc ait *Innocentius in Ps.*37. *fuge personam suspectam, locum idoneum, tempus aptum, & quidquid est opportunum ad faciendum peccatum: quia, sicut difficile est in igne esse, & non ardere, ita difficile habere opportunitatem peccandi, & non peccare.* Quod confirmat *Seneca Epist.*117. *ad Lucilium* dicens *Quantum possumus à lubrico recedamus, in sicco quoque parum firmiter stamus.*

QVÆRES XXVII. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad auersanda peccata etiam venialia.

311 ℞. Incitari debere monitis sequentibus, videlicèt.

1 Cauendum à peccatis venialibus, ne ruamus in mortalia: nàm, vt ait *S. Chrysost. ho.* 87. *in Matth. nemo repente ad extremam improbitatem insilijt, habet quippe insitum quemdam anima pudorem, atq; innatum, quem subito calcare atque proijcere non potest, sed sensim, & paulatim ex negligentia parit* Sic ille, & meritò, quia visum sequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem consensus, consensus opus, opus consuetudo, consuetudinem necessitas, necessitatem desperatio, desperationem damnatio, vt notauit *Glos. in c.*31. *Iobi.*

2 *Mirabile quiddam, atque inauditum dicere audeo, (*inquit *S. Chrysostomus vbi suprà,) solet mihi non nunquam non tanto studio magna videri peccata esse vitanda, quam parua, & villia: illa enim vt auersemur, ipsa peccati natura efficit, hæc autem hac ipsa re, quia parua sunt, desides reddunt, & dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generosè insurgere: vnde cito ex paruis magna fiunt negligentia nostra.*

3 *Sanè*

3 *Sanè nescio* (ait *S. Hieronymus Ep.* 14. *ad Celāt.*) *an possimus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur: est quæ ille prudentissimus, qui non tam considerat, quod sit, quam illum, qui iusserit, nec quantitatem imperii, sed imperantis cogitat dignitatem.*

4 *Tu quid dicis* (loquitur *S. Augustinus serm.* 244. *de tempore* de negligēte peccata leuia) *quia paruum peccatum est; velim scire, quoties tale peccatum admittis; si tot paruulas plagas in corpore, & tot maculas, aut scissuras in vestibus tuis fieri velis? cum ergo nec in corpore tuo plagas, nec in veste tua scissuras, vel maculas fieri acquiescis, qua conscientia hoc facere in anima tua non metuis? ac si quicunque hoc fecerit, plus amat vestem suam, & carnem suam, quàm animam.*

5 In eandem sententiam idem *S. Augustinus lib. de* 10. *chordis c.* 11. sic habet: *Attendite, minuta sunt, non sunt magna* (loquitur de peccatis venialibus) *non est bestia quasi Leo, vt vno morsu guttur; sed bestiæ plerunq; minutæ necant: si proiiciatur quisquā in locum pulicibus plenū, numquid non moritur ibi? non sunt quidē maiores, sed infirma est natura humana, quæ etiā minutissimis bestiis interimi potest. Sic & modica peccata attēdite, quia modica sunt, te cauete, quia multa sunt.*

6 *Quando paruam animi perturbationem susceperis, ne eam neglexeris, quod parua sit; sed considera, quanta mala pariat, nam si in domo parum aliquid stuppæ accensum viderimus, conturbamur, & tumulum mouemus: non enim attendimus initium, sed ex initio finem considerantes mouemur, & concurrimus, vt totum caminum extinguamus: hoc igne vehementius exedit animam peccatum.* ita *S. Chrysostomus in Psalm.* 6. Nec dissentit *S. Augustinus Epist.* 108. *ad Seleucian.* dum ait, *Illa peccata, quæ humanæ fragilitati quamuis parua, tamen crebra subrepunt, quæ si collecta contrà nos fuerint, ita nos grauabunt, & opprimēt, sicut vnum aliquod graue peccatum. Quid enim interest ad naufragium, vtrum vno grandi fluctu nauis operiatur, & curuatur, & obruatur, an paulatim subrepens aqua in sentinam, & per negligentiam derelicta, atque contempta impleat nauim, atque submergat?* intellige, non quod multa venialia, vt talia; exæquari possint vni mortali; sed quod neglecta disponant ad mortale; sicut vulnus curabile, si negligatur, fit incurabile, &c.

7 Idem *S. Augustinus ser.* 41. *de Sanctis* loquens de peccatis venialibus ait: *Quibus peccatis licet occidi animam non credamus; ita tamen eam veluti quibusdā pustulis, & quasi horrenda scabie replentes deformem faciunt, vt eam ad amplexus Sponsi cœlestis aut vix, aut cum grandi confusione venire permittant.* Hoc benè considerent Moniales; hincque intelligant, quod, sicut toto conatu abstineret à venialibus, si certò scirent se ex ijs fœdam contacturas scabiem in corpore; ità multò magis ea debent auersari, ne in anima inficiantur scabie illa spirituali, de qua S. Augustinus hic loquitur.

8 Considerentur mali effectus, qui ex peccato veniali oriuntur, & sunt. 1. obligare ad pœnam illius luendam, siue in hac vita, in purgatorio: 2. animam sordidiorem reddere: 3. imminuere charitatis feruorem: 4. animi vires debilitare: 5. retardare gloriam æternam: 6. minuere meritum, & gloriam vitæ æternæ. 7. disponere ad peccatum mortale: 8. impedire augmentum gratiæ: 9. ponere obstaculum deuotioni in orando, & progressui in vita spirituali: 10. displicere Deo, & Angelis: 11. placere dęmoni, qui inde arripit occasionem nos perdendi.

9 *Quando parum deliquimus, aut etiam pigri, aut socordes fuerimus, ne illud parum negligamus: citò enim neglectum fit magnum. ita etiam vestimentum ab initio ruptum, & neglectum per totum producit scissuram; tectum, si cùm paucæ tegulæ deciderint, fuerint neglectum, totam domum deiicit: nos ergo hæc considerantes, parua nunquam despiciamus, ne in magna incidamus:* Ita *S. Chrysost. hom.* 8. *in* 1. *Cor.* idem confirmans *hom.* 19. *ad pop. Antioch.*

10 *Diabolus non pugnat citò contra aliquem per granda vitia*, (ait *S. Hierony-*

mus

*mus in Psal.*140)*sed per parua,vt possit quomodocumque intrare,& dominari homini , & posteà eum in maiora vitia impellat:non per fornicationem , non per auaritiam,sed per minora vitia ingreditur .*

11 Qua diligentia vitare debeamus peccata venialia, ostendit *S. Chrysostomus ho.*60.*super Genes.*dicens:*Scitis,quod hostem habemus perpetuum , & fæderis nescium : vnde nobis magna vigilantia opus est: non aliter autem vincemus , quam si per vitam optimam supernum nobis auxilium conciliemus .* Quod confirmat *S.Basilius in Constitut.monast.cap.* 2.his verbis *Qui à Deo se optat iuuari,is nunquam deserit quod addecet officium suum : qui autem hoc facit, is diuino auxilio nunquam destituitur :* quapropter danda in eo opera est, ne vlla in re conscientia nostra nos condemnet. Ita Sancti Doctores: & benè,cum iuxtà Theologos homo per peccata venialia se indignum reddat auxilijs illis specialibus , sine quibus de facto non resistit tentationi, nec respondet diuinæ inspirationi, adeoque peccat , & omittit bonum opus ipsi propositum : etsi vi gratiæ sufficientis , quæ ei non deest , simpliciter possit resistere tentationi , & respondere diuinæ inspirationi: vt ergò Deus se nobis liberaliorem ostendat in conferendis dictis auxilijs , simus, & nos liberales in ipsum abstinentes pro viribus non solum ab offensione eius graui, sed etiam leui.

12 *Mens Christo dedita æquè,& in maioribus, & in minoribus* (idest peccatis) *sciens etiam pro otioso verbo reddendam esse rationem .* ita *S. Hieronymus ep.*3. *ad Heliodorum*. Præterquamquod etiam de venialibus luenda est debita pœna in Purgatorio , nisi in hac vita pro ijs satisfiat.

QVÆRES XXVIII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad abigendos scrupulos.

312 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis ; & quidem.

1 Ijs proponendo aliquod ex illis remedijs, quæ in *hoc ipso cap. num.*204. proposuimus , eruntque valdè salutaria.

2 Consideretur cum *Chrysost. ho.*6. *in* 2. *Rom.* quàm benignum , ac longanimem se Deus ostendat in trahendis peccatoribus ad pœnitentiam : *Auersati sumus vocantem* (ait S.Doctor,) *& vndequaque illectantem; ac ne sic quidem de nobis ille pænas sumpsit,sed adcurrit ipse,ac restitantes , fugitantesque inhibuit: ipsi tamen ab illius manibus excussi ad Diabolum transfugimus ; ac ne sic quidem destitit ille,sed & sexcentos rursus , qui nos hortarentur , misit Prophætas, Angelos,Patriarchas;at nos legationem non solum non admisimus , sed & legatos nobiscum agentes iniuria affecimus:ille autem ne per hæc quidem nos respuit, sed quod facere ij solent , qui vel vehementissimè per quem amant , negliguntur tamen , circumiens ad omnes adijt tum in cœlo , tum in terra,se se manifestans congressusque nunc cum Hieremia , nunc cum Michea , non vt grauaret,sed vt defensione vteretur,vel super iis,quæ in ipsum à nobis commissa fuerant: qui, & vna cum Prophetis ad illos accessit,qui ipsum auersarentur,paratus etiam,ac postulans ad rationis reddendæ calculos descendere:tum autem ad omnia surdos ad colloquium secum trahens,popule mi,inquit,quid feci tibi, aut quid te attristaui responde mihi?*hæc *Chrysostomus*,ex quibus ad solatium Monialis scrupulosæ sic licet differere : Si Deus per tot annos in sæculo tanto affectu nos secutus est , dum peccando illum fugiebamus,& auersabamur,an modo in religione nos fugiet,ac deseret,dum totis viribus studemus illum sequi , benè operando iuxta eius præcepta,& consilia:apage,nefas est hoc credere , vtpotè contrarium summæ eius bonitati,ac desiderio, quod habet homines saluandi.

3 *Cum quidam anxius inter spem,& metũ fluctuaret freqenter*(inquit *Thomas de Kempis l.*1.*de imitat.Christi c.*25.*n.*2.)*& quadã vice mærore confectus in Ecclesia ante quoddã altare se in oratione prostrauisset:hæc intra se reuoluit dicens. O si scirẽ quod adhuc perseueraturus esse; statimque audiuit diuinũ intus respon-*

sum:

sum: Quid si hoc scires, quid facere velles? fac nunc quod tunc facere velles, & benè securus eris. moxque consolatus, & confortatus diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio. Quod autem isti tunc dictum fuit nomine Dei inculcari debet Moniali scrupulosæ, vt timorem deponat diuinæ bonitati confidens.

4 *Ad Dominum iam conuersos non nimium cruciet præteritorum conscientia delictorum* (dicit *S. Bernard. ser.* 3. *de SS. Petro, & Paulo*) *sed tantum humiliet vos sicut & Paulum.* Monialis ergò scrupulosa; vbi debita diligentia confessa est sua peccata, non sit anxia circa illa, sed studeat dignos pœnitentiæ fructus facere; &, si anxietatem deponere nequit coram Deo se humiliet dicens modò cum Dauide *Ps.* 118. *Bonum mihi quia humiliasti me*; modò cum Iosephi Fratribus *Gen.* 12. *Meritò hæc patimur, quia peccauimus:* modò cum bono latrone prope Christum crucifixo *Lucæ* 23. *nos quidem iustè, nam digna factis recipimus.*

5 Meminerint Monialis scrupulosa, quam sit *bonus Israel Deus his, qui rectò sunt corde Psal.* 7. & quod *Ezechiel.* 18. ait: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnib. peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor amplius.* non enim vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur, & viuat; quippe qui non venit vocare iustos sed peccatores.

6 Monialis scrupulosa sibi persuadeat scrupulos plerumq; immitti à Diabolo: & quidem eo fine, vt quos nequit inducere ad peccata manifesta, saltem peccare faciat ex conscientia erronea vi perplexitatum, quæ identidem ijs suboriuntur; sicut de facto peccare facit non rarò.

7 Benè intelligat non posse, quid imputari ad peccatum, quod non sit voluntarium, voluntarium verò non consistere in sensu, sed in consensu: vnde fit, vt delectato possit in sensu, & tamen non sit culpabilis, eò quod desit consensus. Quare hæc duo benè debent distingi, sensus, & consensus: certoque credendum est solum sensum non sufficere ad peccatum, cum non sit liber, nisi accedat consensus: qui tamen in scrupuloso timorato non ita facilè debet præsumi.

8 Ingentem molestiam, quam patitur ex scrupulis, patienter sustineat. Deoque offerat in debitam præteritorum peccatorum satisfactionem, memor sic tãto minorem pœnam ipsi fore soluendam in purgatorio, ac proinde dicat cum S. Augustino: *Hic vre, hic seca, vt in æternum parcas.*

9 Meminerit certa constare experientia eos, qui in vita adeò vexantur scrupulis, Dei misericordia in morte summam animi tranquillitatem, ac pacem obtinere. quod modo Albertus Magnus glosaris verba illa *Matth.* 26. *Tristis est anima mea vsque ad mortem,* hoc verbo *exclusiuè tantum,* dicit Christum nobis tristitia, illa, quam passus est in horto Gethsemani promeruisse vt tristitia, quam fideles patiuntur ex scrupulis, duret vsque ad mortem exclusiuè: ijs in mortem summam animi tranquillitatem consequentibus.

10 Consideret, quod, si Deus voluisset ipsam perdere in gehennam, & excludere ab æterna salute, illam non vocasset ad religionem, nec tot auxilia contulisset ad comparandam cœlestem gloriam, sed eam è terra viuentium abstraxisset, & in locum damnationis æternæ deturbasset: dum viuebat in peccato mortali; quod vtique facere potuisset iustè: non fecit tamen, sed patiens, & misericors expectauit ad pænitentiam: quod est signum nolle ipsum eius mortem, sed vt conuertatur, & viuat volens omnes saluos fieri.

11 Qua ratione dubitare quis potest, num Deus velit ipsum saluare, si ille, teste *S. Dionysio Areopagita ep. ad Demophilum cum iis etiam, qui ipsum deserunt, amanter hæret, contendit, & rogat, ne indigni habeantur, & repellantur: deliciis diffluentes, & temerè eos accusantes fert, atq; ipse defendit, aut potius curationem pollicetur: eis, cum procul absunt, tamen accedentibus occurrit, & prodit obuiam, totosq; complexus osculatur, nec superiora maleficia exprobrat, sed ea*

bona,

bona, quæ adsunt, diligit, festum diem agit, conuocat animos, id est bonos, vt sit omnium lætantium habitatio. hæc S. Doctor; & ex his quis non videat sentiendum de Domino in bonitate *Sap.* 1. Consentit *S. Bernardus epist.* 107. his verbis, *Nemo se amari diffidat, si iam amat; lubenter enim amor Dei, quem præuenit, amorem sequitur: nam quo pacto redamare piget quos amauit nec amantes?* Consentit *Blosius in consolat. pusillanim. cap.* 17. §. 2. dicens; *Quantumcumque peccaueris, semper Dei misericordia in infinitum excedit tuas iniquitates: quantumcumq; infirmus sis, semper illius benignitas adiuuare parata est tuam fragilitatem:* & *c.* 7. dicit: *Tanta eius misericordia est, vt stuppa aliqua, siue lignum in immenso igne positum non tam cito incendi possit quam ipse peccatori veraciter dolenti peccata omnia condonare paratus est.*

12 Cum salus æterna hominis pendeat ex voluntate tum Dei, tum hominis; & aliàs nobis certò cõstet de voluntate Dei ex certissimo testimonio Pauli 1. *Tim.* 2. *Qui omnes homines vult saluos fieri*; si ipsi velimus saluari, iam sumus certi de salute; quippe quæ iam pendet ex voluntate nostra, qua velimus cooperari gratiæ Dei, quæ nobis non deest, immo in religione superabundanter confertur; vt proinde dicatur *Oseæ* 13. *Perditio tua, Israel; tantummodo in me auxilium tuũ.*

13 Moniali scrupulosæ prohibeatur lectio librorum, qui solent renouare scrupulos; & ne agat cum ijs, de quibus dubitari potest, quod eam confirment in perplexitatibus; item ei suadeatur, vt de peccatis præteritis ritè confessis non amplius cogitet, nisi in communi memor consilij à Pinusio Abbate dati cuidam scrupuloso, quod refert *Cassianus collat.* 10. *c.* 9. his verbis *Quod dixisti te etiam de industria præteritorum peccatorum memoriam retractare, hoc fieri penitus non oportet; quin immò, etiam si violenter irrepserit, protinus extrudatur.*

14 Confugiat Monialis scrupulosa, dum vrgetur scrupulis, memor hominis scrupulosi figuram in Euangelio gessisse lunaticum à spiritu malo obsessum, qui nunc in ignem, nunc in aquam se iactabat) scrupuloso se iactante de vna cogitatione tristi in aliam) ideoque sicut ille non potuit curari, nisi in oratione, ac ieiunio ex *Matth.* 17. sic scrupulosum difficilè posse curari, nisi per orationem, ieiunium, & alia pia opera, in quibus se exerceat.

15 Si non iuuerint hæc monita, disertis verbis dicatur Moniali scrupulosæ infirmitatem scrupulorum oriri ex occulta ipsius superbia, eaque grauiori omnibus peccatis per scrupulos in memoriam refricatis, nec posse eam curari, nisi sensum suum omninò abneget, se totam simpliciter submittendo iudicio Confessarij; sibi certò persuadens illum à Deo regi, adeoque ipsam teneri stare consilijs illius, cum non sit ipse, qui loquitur, sed spiritus Dei, qui loquitur in ipso. Vnde fit, vt sicut acquiesceret Angelo ipsi nomine Dei significanti, vt bono esset animo; sic & debeat acquiescere Confessario id ei attestanti nomine ipsius Dei; dicente Christo *Lucæ* 10. *Qui vos audit, me audit*; cùm re vera vterq; nomine Dei loquatur, &, vt Dei nuncius.

16 Meminerit se aliàs non semel vi vehementis alicuius imaginationis ipsius animo irrepentis falsò apprehendisse aliquid esse graue peccatum; quod posteà, de feruescente falsa illa apprehensione, clarè cognouit non esse peccatum, adeòque trepidasse timore, vbi non erat timor: hincque in simili casu colligat, quod, sicut aliàs modo dicto fuit decepta, sic etiam hic & nunc similiter decipitur; ac proinde intrepida deponat timorem, immò & interdum operetur contrà scrupulum: memor, quod, sicut volens lignum distortum facere rectum, illud in contrariam partem inflectit: sic habens conscientiam per scrupulos distortam debet se inflectere in contrarium, vt debitam consequatur conscientiæ rectitudinem: vt aduertit *Gerson. in tract. de reg. mor.*

17 Recolat sæpè, quod dicit *Blosius in consolat. pusillanim. cap.* 1. §. 6. ex *Taulero, eorum* scilicet, *qui confessiones recipiunt, potestati, & authoritati fidem adhiben-*

bendam esse, sicut verbis Domini quibus ait, Quorum remiseritis peccata remittuntur eis; & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cœlis. in veritate dico, charissimi, vbi quis peccata sua rite confessus adhuc remorsus ex ijsdem in cosciencia patitur, multo meliùs fecerit, si in hac parte Deo confidendo, & fidem virtuti confessionis adhibendo eadem denuò non confiteatur, quam si iteret confessionem. Ad quod faciunt, quæ habentur *Matth.* 23. *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi omnia ergò quæcumque dixerint vobis, seruate, & facite*: si enim id seruandum à quibuslibet, multo magis à scrupulosis; & si erga Scribas, & Pharisæos, multo magis erga viros probos, ac doctos, vt aduertit *Bresserus de conscientia lib.6.c.5.n.*38. referens ex *Antonino* quemdam diuinitus fuisse monitum, vt consuleret discretos, & acquiesceret illis; addensque S. P.N. Ignatium, cum valdè scrupulis vexaretur, nec precibus, ieiunijs, alijsq; pœnitentijs ab ijs liberari posset, tandem summam conscientiæ quietem consecutum fuisse, acquiescendo, consilio, ac mandato Confessarij, vt deinceps quietus esset. Et hanc regulam inquit *Bresserus n.*40. esse indubitata, certissimam, & securissimam, eamq; scrupulosos sequi posse, & credere certissimā quasi articulum fidei absque omni peccandi periculo, imo cum magno marito (quidquid sibi videatur) cæco quodam modo captiuando intellectum, ac iudicium suum, & acquiescendo dictis, iudicioque aliorum; & hoc, licet alij errarent: hic enim sibi errarent non scrupulosis. ita *Bresserus*.

18 Scrupulosus non debet secum disputare, an certissimè aliquid sit, vel non sit peccatum; hoc enim ei est perniciosum; sed, si primo intuitu non videatur id ita certum, liberè, ac fortiter reijciat tanquam scrupulum; idemque faciat, si dubitet, an iurare auderet; nam eo ipsò id ei non est certissimum. ita *Bresserus sup. num.* 49. addens, etsi scrupulosus putet tam certò aliquod esse peccatum, vt auderet iurare, posse nihilominùs, imò debere Confessario contrarium dicenti credere.

19 Auertat scrupulosus fortiter, & constanter cogitationem, ac imaginationem ab omnib. spectantib. ad suum scrupulum eo ferè modo, quo auerteretur ab impuris obiectis: & ad hoc conferet continua aliqua occupatio, ac distractio intellectus ad obiecta læta, & aliena à scrupulis: & ratio est, quod cessatione actuum, quæ fit per dictam occupationem, habitus, & species scrupulosæ remittuntur, & tandem omnino pereunt; cùm è contra intendantur cogitationibus, & disputationibus scrupulosis scrupuli, vt habitus exercitio suorum actuum, visque imaginatiua lædatur forti, ac frequenti imaginatione præuia ad dictas cogitationes scrupulosas.

20 Confessarius cum Moniali scrupulosa nunquam agat dubiè, ac obscurè, sed resolutè, & clarè: ne augeat scrupulos, dum vult curare; ne desperet, aut diffidat molestam curem Monialis scrupulosæ, sed confidat in Domino qui illuminat omnem hominem; eamque pergat curare in omni patientia, ac doctrina non solum remedijs propositis, sed suis precibus, alijsque medicamentis, quæ vnctio Spiritus Sancti edocebit: illam nunc reprehendat; iubeatq; sibi obedire, si est importuna; nunc eam soletur, iubeatque bono animo esse, si est nimis pusillanimis; nunc totum eius periculum in se suscipiat, spondeatque se pro ea responsurum in die iudicij.

F J N J S.

Ad maiorem Dei gloriam, ac honorem B. V. MARIAE, & S. S. P. N. Ignatij, & Francisci Xauerij.

FOR-

FORMVLARIVM LICENTIARVM.

Quæ in Monialium Gubernatione communiter concedi solent.

IN gratiam Prælatorum, qui præsunt Monialibus, sequens apponimus formularium (quod aliquibus visum est desiderari ad complementum præsentis tractationes de Monialibus) & in eo referuntur formulæ licentiarum, quarum vsus in ordinaria Monialium gubernatione solet esse communis. Eas autem desumemus partim ex formulario Episcopali, quod refert Augustinus Barbosa in fine codicis *de offic. & potest. Episc.* partim ex curia Episcopali Ferrariensis Ecclesiæ, cuius obsequijs, meorum Superiorum iussu annos 12. deseruiui. Quod si in aliquibus harum formularum extant nonnullæ clausulæ, quæ videntur aduersari dictis in progressu præsentis tractationis id inde prouenit, quod hìc proponuntur formulæ, pro vt ab alijs referuntur: in ipsa verò tractatione earum clausulæ explicantur iuxta probabilem Doctorum sensum, & communiorem regionum consuetudinem: quæ, cum sit optimus legum interpres, vtique potest ad victarum clausularum explicationem deseruire. Porrò formulas hoc ordine proponemus, quem indicat sequens index.

Institutionis Vicarijs generalis Monialium Formula I.
Licentiæ proponendi Capitulo Monialium puellam recipiendam ad habitum religiosum Formula II.
Licentiæ recipiendi puellam capitulariter admissam ad induendum religiosum Formula III.
Licentiæ proponendi Capitulo Monialium nouitiam admittendam ad professionem religiosam Formula IV.
Licentiæ recipiendi nouitiam capitulariter admissam ad professionem Formula V.
Licentiæ visitandi monasteria Formula VI.
Licẽtiæ visitandi Monialium monasteria ex Apostolica delegatione Formula VII.
Licentiæ pro Confessario Monialium ordinario Formula VIII.
Licentiæ pro Confessario earundem extraordinario Formula IX.
Licentiæ amplissimæ, etiam cum facultate casuum Episcopo reseruatorum pro Monialium Confessario Formula X.
Licentiæ pro Confessario intra clausuram ministraturo Sacramenta Formula XI.
Licentiæ pro Capellano in Monialium Ecclesia celebraturo Formula XII.
Licentiæ pro Prædicatore Monialium Formula XIII.
Licentiæ pro Syndico Monialium Formula XIV.
Licentiæ pro Factore Vrbano Formula XV.
Licentiæ pro seruo communi monasterii Formula XVI.
Licentiæ pro Medico, & Chirurgo Formula XVII.
Licentiæ pro Operariis, Fabris, baiulis aliisq; auxiliarib. & Artificibus Formula XVIII.
Licentiæ pro Villicis, seu Colonis Formula XIX.
Licentiæ pro Olitore, & alio huiusmodi Operario Formula XX.
Licentiæ ad proponendam Capitulo Monialium puellam intra monasterium recipiendam educationi causa Formula XXI.

Licentia recipiendi in educationem puellam capitulariter iam admissam Formula XXII.
Licentia ad proponendum Capitulo Monialium fœminam nobilem, eiusq; socias, vt possint ingredi clausuram causa conuersandi cum Monialibus Formula XXIII.
Licentia pro fœmina nobili eiusque sociis electis capitulariter admissis ad ingrediendum modo dicto Formula XXIV.
Licentia pro Regularibus accessuris ad Moniales iuxtà Vrbani VIII. indultum. Formula XXV.
Licentia pro Laicis accessuris ad Monialium collocutoria Formula XXVI.
Licentia pro Laicis accessuris ad Moniales, sed solum ad rotas Formula XXVII.
Iuramenti præstandi ab admittendis intra clausuram Monialium Formula XXVIII

FORMVLA I.

Institutionis Vicarii Monialium.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo Illustri, & Admodum Reuertendo N. salutem, & Benedictionem à Domino. Cum ex Sacrorum Canonum, sacrique præcipuè Concilij Tridentini præscripto inter cætera Episcoporum sollicitudini commissa, Monialium regimentam in spiritualibus, quam etiam in temporalibus summoperè commendetur; Nosque ob graues ac legitimas occupationes, quibus assiduè detinemur huic vni rei operam omnem impendere non valeamus; Monialiumque negotia vnum sibi peculiarem exigant Ministrum, qui ipsorum curam gerat; maximeque intersit vnicuique muneri proprium speculatorem adhibere, ac certos illi terminos præfinire; Idcirco de tua pietate, prudentia, ac doctrina nobis in grauioribus negotijs diu probatis plurimum in Domino confidentes; te in Vicarium, ad Iudicem Episcopalem omnium, & singulorum Monasteriorum, & Conuentum, Monialium, Domorum, ac locorum piorum puellarum, ac cæterarum mulierum in commune viuentium, cuiusque Ordinis, regulæ, vel Instituti fuerint, nec non Domorum Expositorum, Orphanorum huius Ciuitatis, ac etiam Tertiariarum, & Pizocherarum cuiusuis Ordinis, & instituti (ad præscriptum tamen Sacri Concilij Lateranensis, ac aliorum Conciliorum, & Constitutionum Apostolicarum huius Ciuitati, ac diœcesis) tàm in temporalibus, quàm in spiritualibus præsentium tenore eligimus, constituimus, atque deputamus; facultatibus tibi, vt infrà, attributis. Primò igitur Charitati, ac discretioni tuæ committimus, atque mandamus, vt ad Monasteria omnia, Conuentus, Domos, & loca pia omnium Monialium, puellarum, ac mulierum prædictarum, vbi, & quando opus fuerit, tibique expedire videbitur, accedas, illarumque postulationes, ac quærimonias audias, & componere procures. Canonicas sanctiones Sacri Tridentini Concilij, Diæcesanarum synodorum aliaque nostra decreta, statuta, regulas, & Ordinationes de regularum obseruantia, pietate moribus, religione, regimine, bonorum administratione, ac clausura executioni mandari facias; pœnis etiam, atque censuris, vbi, & quando iustum fuerit, arbitrio tuo infligendis: Vt Moniales mediante obseruantia trium Votorum, Castitatis, paupertatis, & obedientiæ iuxta præscriptum Regularum Altissimo famulentur, prout Virginibus Deo dicatis conuenit, prospicias: Decreta visitationis nostræ omninò seruari, ac exequi facias. De ipsorum Monasteriorum, ac locorum piorum statu, ac monasticæ vitæ disciplina diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, nec non criminibus excessibus, & delictis, si quæ deprehenderis informationes sumas, processus facias, sententiam proferas, ac exequutioni demandari cures, ac alia necessaria, ac opportuna geras, & exequaris. Ne personæ

ſonæ ſuſpectæ, aut minus confidentes ad ingreſſum intra ſepta Monaſteriorum, & locorum piorum admittantur, omninò prohibeas. Facultates, & licentias ad crates, parlatoria, ac Rotas Monaſteriorum, & locorum prædictorum, ac ibi preſectas, Abbatiſſas, & alias Moniales, ac ſæculares puellas alloquendi tam maribus, quam fœminis, nullo autem pacto Regularibus, niſi ſeruata forma Conſtitutionum Apoſtolicarum, & decretorum Sacræ Congregationis Regularium, iuſtis tantum de cauſis, concedas. Ignotas perſonas, & non probatæ vitæ ad colloquium Monialium accedere ne permittas. Seuerè autem in eos, qui abſque licentia ad Monaſteria accedunt, Monialesvè alloquuntur, animaduertas. Voluntatem puellarum tàm quæ in Monaſterijs ad educationem, quam quæ ad habitum, ſeu profeſſionem admittendæ erunt, examines, atque explores, an ſponte elegerint Monaſticam vitam, an verò coactè, aut per metum in Monaſterijs detrudantur. Inſtrumentis renuntiationum bonorum temporalium, quæ per ipſas fieri contingerit, interſis, ne coactè, aut per dolum ad ipſas compellantur: ſi verò cauſas iuſtas iudicaueris, maturo conſilio adhibeas Decretum, licentiamque impertiaris. Parentibus orbatas, ac pauperes puellas tibi probatas, & benè viſas in Domos, ac loca pia; cæteras autem fœminas in alias pias Domos ipſis deputatas recipi, & admitti, ac etiam iuſtis ex cauſis ex ipſis repelli, ac remoueri pro tua prudentia facias: expoſitos in orphanorum domum admitti, ac illis nutrices conſtitui, ac neceſſaria ſuppeditari procures. Circa adminiſtrationem temporalium, Monaſterium, & locorum piorum, ne quid illis detrimenti inferatur, ſedulo inuigiles, illiſque tum eleemoſynas, tum queſcunque pecuniarum ſummas vndequaque prouenientes, & locis pijs applicandas arbitrio tuo, verbo nobiſcum facto; de quo ex ſola aſſertione tua legitimè conſtare volumus, iuxta eorum indigentiam diſpenſes, diuidas. Concionatores, & Confeſſores tibi benè viſos ad Confeſſiones tamen à nobis approbatos, deputes, ac deputatos remoueas, prout in Domino videris expedire. Nullam ad religionis habitum, ſeu Monaſterij ingreſſum admittas, niſi prius facto reali depoſito penes publicum Bancarium dotis per ipſam Monaſterio ſuo tempore actualiter tradendæ, ac pariter depoſitio alimentorum, nec non facta promiſſione, ac data cautione ſoluendi veſtes, & ſupellectilia iuxta cuiuslibet Monaſterij laudabilem conſuetudinem. Ne ſupra numerum cuique Monaſterio præſcriptum aliqua recipiatur, niſi habita licentia Superiorum, ad quos eam concedere ſpectat. Ne Abbatiſſa, ſeu Præpoſita, aut quouis alio nomine nuncupetur, vllo modo in Monaſterio eligatur, niſi quadragenaria, & quæ ſaltem octo annos laudabiliter per profeſſionem in eodem Monaſterio vitam duxerit; vt quolibet anno computa, & rationes ædituum Monaſteriorum ſolidentur, adminiſtratoreſque ſeu adminiſtrantes reliqua ſtatim ſucceſſoribus reſtituere cogantur. Et ſi quis, vel aliqua aliquid vſurpauerit, vel in admninistratione non ſe rectè geſſerit, ſeuerè puniatur: Legata pia, vſus, cenſus, liuellos, annuas præſtationes, ac omnia alia prædictis Monaſterijs, ac locis pijs debita per quaſcunque perſonas perſolui facias, ac omnibus Iuris remedijs recuſantes compellas: lites omnes, ac controuerſis per dicta Monaſteria contra quaſcunque perſonas, & per quaſcunque contra ipſa Monaſteria motas, & mouendas ſummariè, & de plano, ſola facti veritate inſpecta, quam primum expedias: litteras, quæ ab Vrbe ſuper negotijs Monialium, & locorum huiuſmodi piorum emanare contigerit, debitæ exequutioni demandari, & ſedulo obſeruari facias. Denique vt in præmiſſis, & omnibus, & ſingulis alijs Monaſteriorum, & locorum piorum regimen, & gubernium reſpicientibus Pontificias Conſtitutiones, Sacrorum Canonum, Sacri Concilij Tridentini, ac Diœceſanarum ſynodorum decreta, ac noſtra edicta ſeruari facias, & inſuper omnia alia, & ſingula in præmiſſis, & circa præmiſſa dicere, facere, gerere, exercere, & exequi cures, quæ neceſſaria fuerint, & quomodolibet opportuna contrarijs quibuſcunque non obſtantibus. In quorum fidem has præſentes literas manu propria

Hh 2 ſigna-

signauimus,& per infrascriptum nostrum Cancellarium subscribi,sigilliquc nostri, quo in talib. vtimur,iussimus,& fecimus impressione muniri.Datum &c.

FORMVLA II.

Licentia proponendi Capitulo Monialium puellam admittendam ad Nouitiatum.

NOS &c. Licentiam concedimus R. Matri N.Abbatissæ Monasterij Monialium S.N. proponendi Monialibus suis capitulariter congregatis puellam N.vt admittatur suffragijs secretis ad nouitiatum intra præfatum Monasterium: cum ipsa in loco libero fuerit à nobis examinata, eiusque voluntas sufficienter explorata.Volumus autem,vt præfata R. Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & Monasterij sigillo munitas id, quod in hoc re factum fuerit, statim ad nos referat. Dat.

FORMVLA III.

Licentia recipiendi puellam in Monasterio ad habitum Religionis.

NOS &c.Cùm voluntatem N.diligenter explorauerimus, eamque liberam & piam esse quantum humano iudico existimari potest, comperetimus, eandem quoque N.ætatem annorum XVI. expleuisse nouerimus, nihilque habere sciamus contra sacra decreta, & conditiones, ac requisita, iuxta monasterij Ordinis S.N.instituta,vidimus quoque fidem instrumenti depositi,& obligationis dotis,seu eleemosynæ monasterio debitæ, vbi professio legitimè emittatur, iuxta taxam annis superioribus præscriptam;licentiam & facultatem concedimus, vt ea in monasterio S.N.ad Religionem admittatur,recipiaturque,& professionem emittere valeat,cuius tempus Præfecta nobis ante mensem denunciet, sub pœna Concil. Trident.decreto expressa, & constitutum ex nunc fiat rursus, & quæcunque alia, quæ in hoc genere decreta sunt, obseruentur.Dat.&c.

FORMVLA IV.

Licentia proponendi Capitulo Monialium Nouitiam admittendam ad Professionem Religiosam.

NOS &c.Licentiam concedimus R.Matri N. Abbatissæ monasterij Monialium S.N.vt monialibus suis capitulariter congregatis proponere possit R.N.Nouitiam in sæculo nuncupatam N. per suffragia secreta admittendam ad solemnem:professionem: cum ea à nobis examinata fuerit, & approbata. Volumus autem, vt præfata Abbatissa per litteras ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas quidquid hac in re secretis suffragijs gestum fuerit ad nos referat. Dat.

FOR-

FORMVLA V.

Licentiæ recipiendi ad Professionem Nouitiam Capitulariter admissam.

NOS &c. Concedimus licentiam Reuerendæ Matri N. Abbatissæ monasterij S. N. vt stante Superiore in Ecclesia exteriore ad fenestellam Sanctissimæ Communionis, & seruatis alijs Ordinibus posit recipere expressam, & solemnem professionem N. iam approbatæ, & facia nos certiores in scriptis fidem gerentibus de die,& coram quo dicta N. emiserit professionem. In quorum fidem, &c. Dat.

FORMVLA VI.

Licentia visitandi monasteria Monialium.

NOS &c. Tibi dilecto nobis in Christo Reuerendo N. per præsentes facultatem damus, & mandatum visitandi omnia, & singula Monialium cœnobia ciuitatis, & diœcesis nostræ teque Visitatorem nostrum constituimus, vt nostra, & alia quacumque nobis competenti auctoritate, Canonicas sanctiones, & sacri Concilij Trident.nostræque diœcesanæ synodi decreta, aliaque statuta, regulas, & ordinationes de obseruantia Regulari, pietate, moribus, Religione, regimine, bonorum administratione, clausura, & alijs rebus omnibus in capite, & membris omnium & singulorum monasteriorum eorumdem, exequutioni cures, & facias mandari, sub pœnis accensutis tuo arbitrio infligendis, vbi & quando iustum fuerit, licere tibi volumus. Item coercendi, & cogendi omnes, & singulas vtriusque sexus personas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi potestatem facimus, atque ad huiusmodi visitationis acta nomine Cancellarij nostri recipienda, & conscribenda eligere, & assumere tibi liceat vnum, quem volueris ex N. N. & N. si qui tamen horum Notarij non sint, acta publica scribenda non adhibeantur. Postremò tibi etiam facultatem damus vt causa, & occasione huiusmodi visitationis, quoties opus fuerit, scepta & clausuram eorundem monasteriorum possis vna cum vno ex illis, quos superiùs nominauimus, tibi adiuncta comite, ingredi, cui etiam comiti eo casu intra eadem scepta ingrediendi licentiam impartimur. Præsentibus ad beneplacitum nostrum, & donec reuocentur per nos dumtaxat duraturis. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XIII.

Licentia visitandi Monialium monasteria ex delegatione Apostolica.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo Reuerendo N. salutem in Domino. De tua fide prudentia, ac in rebus gerendis experientia in Domino confisi, auctoritate Apost. nobis per diuersas litteras tum Apostolicas, tum etiam Illustrissimorum DD. Cardinalium super reformatione specialiter concessa tibi per præsentes committimus, & mandamus, vt monasteria Monialium S. S. N. N. & N. Ordinis S. N. existentia in diœcesi N. prout expediens tibi videbitur, visites, & de ipsorum monasteriorum statu, ac ipsarum Monialium vita, & moribus, Regularibus institutis, ac monasticæ disciplinæ obseruantia diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, nec

non criminibus,excessibus, & delictis, si quæ deprehenderis, processus facias,informationes quascumque sumas, atque alia, quæ tibi ad aures commisimus, & quæcumque in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequaris. Super quibus omnibus & singulis plenam, amplam, omnimodam potestatem tibi concedimus, & impartimur. Mandantes omnibus, & singulis Abbatissis, Priorissis, Præfectis, & alijs quibuscumque superioribus dictorum monasteriorum, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam censuris, alijsque pœnis Ecclesiasticis arbitrio tuo infligendis, vt mandatis tuis pareant, ne te in visitatione, correctione, alijsque per te faciendis quoquo modo impediant per se, nec per alios quouis quæsito colore, vel prætextu. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA VIII.

Licentia pro Confessario ordinario Monialium.

NOS &c.Licentiam concedimus tibi N. Præsbytero per examinatores nostros idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Ecclesia, & monasterio S.N. Confessiones Moniali $\bar{u}$ audire, & sæcularium etiam, si quæ in eodem Monasterio erunt, easq; absoluere valeas, præterquam à casibus,& censuris nobis reseruatis à quibus absoluendi facultatem cum opus erit,tibi impartiemur. In clausuram Monasterij non ingredieris, nisi super pelliceo, & stola indutus, vt administres tantummodo S.Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Vnctionis, & & spiritualem opem agonizantibus præstes, quibus casibus semper tuo hoc munere perfungeris,sociatus à duabus ex senioribus monialibus,quæ cum Confessiones audis, te etiam videre possint, licèt non audire Caue, ne te Monasterij, aut Monialis alicuius quibuscumque negotijs immisceas, nec ad crates, aut rotas colloquaris,nisi vt tantummodo petas,ea quæ Ecclesiæ cultui, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum administrationi sunt necessaria. Vocatus tamen, vt aliquod prętes spirituale consilium, id effice ad crates, quæ clausæ sint,præsentesque adsint Moniales auscultatrices, & non aliter, sub pœnis in Constitutionibus fœlic. record. Clementis Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont. inflictis, & arbitrio nostro infligendis. Te in Domino admonentes, &c.

FORMVLA IX.

Licentia pro Confessario extraordinario Monialium.

NOS &c.Facultatem concedimus R.P.D.Ordinis N.vt possit tamquam Confessarius extraordinarius audire confessiones Monialium S. N. ex occasione festi N.seruatis tamen alias seruandis ordinationibus solitis:& hæc facultas valeat per dies Datum &c.

FORMVLA X.

Licentia amplissima, etiam cum facultate casuum Episcopo reseruatorum pro Confessario Monialium.

NOS &c.Dilecto nobis in Christo N.Præsbytero,tibi cuius vita,& morum probitas per testificationes nobis factas probantur, vt Monialium Monasterijs S.N.Confessiones audire eisdemque Ecclesiastica Sacramenta possit, cum facultate ca-

re casuum nobis reseruatorum, necnon prædicti Monasterij clausuram in casibus vrgentis necessitatis, atque Confessario aliàs permissis, ingredi, seruatis tamen quæ in Conc. Prouincialibus, & Synodo diœcesana, nostra Sacerdotibus,& Confessarijs Monialium præscripta sunt ad his nostris literis facultatem concedimus, & impartimur, &c. Dat.&c.

FORMVLA XI.

Licentia pro Confessario Monialium necessitate vrgente intra clausuram monasterij ministraturo Sacramenta.

NOS &c. Tibi N. Confessori & Curato Monialium S. N. à nobis deputato licentiam concedimus, vt iuramento priùs præstito, si infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iacens de licentia Abbatissæ intus superpelliceo, & stola, alijsque officio tuo necessarijs tecum delatis, absque vllo tecum socio possis ingredi claustra dicti Monasterij, sociatus semper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato campanulæ signo, vt cæteræ omnes Moniales in tuo aduentu in Ecclesiam, aut cellulam suam se recipiant, tu ipse verò comitatus, vt suprà, recta via accedas ad cellam ægrotantis ad Confessione audiendam, interimque Cameræ ostium maneat apertum, peractâque Sacramentorum administratione statim discedas. Quod si contingant eam mori, & sepulturæ tradi debere, tunc etiam cœmeterium funeris causa ingredi possis, non aliter ac supra dictum est, sub pœnis, &c. In quorum fidem,&c.

FORMVLA XII.

Licentia pro Capellano Monialium.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo N. Tibi, vt asseris, ab omni obligatione libero, & cognita per examen litterarum, intelligentia, ac Sacrarum ceremoniarum peritia: his nostris litteris facultatem damus Missæ sacrum faciendi in Ecclesia exteriori R. R. Monialium S. N. infrascriptis seruatis conditionibus: decentem habitum clericalem, & coronam ad præscriptum constitutionum synodalium semper deferes: cum Moniali aliqua, aut alia persona in ipsius monasterij clausura degente non loqueris sub pœna pro eleemosyna Missæ quotidianæ nihil amplius percipies, quam solitam eleemosynam: Missæ sacrum ne facias sine ministro idoneo, eoque decenti habitu induto, has autem nostras litteras tibi ad menses tantum suffragari volumus. Dat.

FORMVLA XIII.

Licentia pro Prædicatore Monialium.

NOS &c. Tibi R.P.N. Ordinis S. N. à Superiore tuo, & à nobis approbato facultatem condimus, vt in Ecclesia exteriori monasterij Monialium S. N. quæ clausa sit, nullique auditores præsentes adsint, exceptis Capellano, & socio tuo, possis ex suggestu verbum Dei die prædicare cum deuotione, & iuxta S. Ecclesiæ Romanæ doctrinam, & peracta concione statim ab Ecclesia discedas nullo prorsus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates, rotas, aut alia loca intermixto sub quoquis pietatis, aut etiam consanguinitatis præ-

textu, nec munere vllo etiam minimo accepto iuxta formam Bullæ fœlicis re-cord. Clementis Papæ VIII. sub pœnis arbitrio nostro, &c. In quorum fidem. &c. Dat. &c.

FORMVLA XIV.

Licentia pro Syndico Monialium.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo N. Cum ex Sacri Concilij Tridẽtini præscripto inter alia curæ, & solicitudini Episcopi commissa, Monialium regimen in temporalibus summopere commendetur: Nos alijs grauioribus curis impliciti volentes monasterio Monialium S.N. de viro idoneo, qui protectioni, curæ, & defensioni rerum temporalium præfati monasterij præesse debeat, prouidere; de tuis probitate, diligentia, zelo, & integritate plurimum in Domino confisi, te in eiusdem monasterij, Monialiumq; illius, Syndicum, & Curatorem cum facultatibus, & authoritatibus, ac præeminentijs hactenus consuetis, auctoritate nostra eligimus, constituimus, & deputamus; tibique præsentium tenore omnium, & singulorum monasterij prædicti bonorum, iurium, & rerum quarumcumque protectionem, curam, & defensionem, aliasque necessarias, & opportunas prouisiones quò ad temporalia tantùm committimus, & demandamus; seruata tamen semper in omnibus forma, & dispositione tam eiusdem Tridentini, quam Episcopalium synodorum: nostrarumq; constitutionum, seu decretorum, earundemque Monialium formis, ac regulis: ita vt nihil in hoc munere præter solitum peragas, nisi præuio nostro beneplacito, & assensu. tibique etiam pro huiusmodi muneris executione, & non alias, aliter, nec alio modo, seruatis seruandis, licentiam, & facultatem, Moniales præfatas ad creates allocutorij tam publici, quàm priuati pro negotijs proprij monasterij easdem Moniales à nobis ad hunc effectum dumtaxat permissi alloquendi quibuscumque diebus, & temporibus concedimus, & impartimur. præsentibus ad tantùm valituris, In quorum, &c. Dat.

FORMVLA XV.

Licentia pro Factore Vrbano.

NOS &c. Tibi N. Factori deputato ad res omnes monasterijs S.N. concedimus licentiam per annum duraturam, vt si aliquando ex magna necessitate oportuerit te ingredi scepta monasterij (cum alioquin res, & negotia tua ad crates in alloqutorio publico expedire debeas) vt nunc nonnisi post ortum Solis, & associatus duab. Monialibus senioribus deputatis, & dato signo campanulæ, rectà via pergas ad locum, vbi opera tua fuerit necessaria, & quam primum inde te expedire procures; ita vt omninò exeas ante occasum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut litteras, seu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus nostris, seu eorum, quos deputauimus, præstes, sub pœnis, &c.

FORMVLA XVI.

Licentia pro Seruo Communi Monasterii.

NOS &c. Licentiarum concedimus N. vt possit ingredi clausuram monasterij Monialium S. N. ad effectum ita tamen vt associetur à senioribus Monialibus ad id deputatis, cæteris Monialibus ex eius aspectu omninò sece-

fecedentibus. Non ingrediatur autem monafterium ante fignum Aue Mariæ dari folitum mane, nec ibi commoretur poft fignum Aue Mariæ vefpertinum: ibi non comedat, nec bibat; ibique folum fe occupet in rebus ad eius artem, aut exercitium pertinentibus iuxtà neceffitatem monafterij hic, & nunc occurrentem; non vagetur per monafterium: obferuet denique quæcumque alia in noftro generali edicto hac de re lato continentur. Hunc verò licentiam volumus durare ad menfes Dat.

FORMVLA XVII.

Licentiæ pro Medico, & Chirurgo.

NOS,&c. Tibi N.Medico licentiam concedimus ad annum duraturam,vt iuramento priùs præftito fepta monafteriorum Monialium Sanctorum N.& N. ingredi poffis ad curandum infirmitatem earum quæ in infirmaria communi in lecto, vel vbi ea non fuerit, in propria camera, in lecto iacent,nec ad crates fe transferre poffunt iureiurando te obftringentes, vt omni honeftate feruata,non ingeras te in alias vllas res, nec cum alijs Monialibus, aut domicellis in monafterio manentibus loquaris, fed recta via eundo,& redeundo comitatus femper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatiffa deputatis,præcedenteque femper ad tui ingreffum campanulæ figno, & non nifi poft ortum Solis ingrediaris, & ante occafum exeas, fub pœnis fi contrafeceris, &c. In quorum fidem, &c. Dat.&c.

FORMVLA XVIII.

Licentiæ pro Operariis, & Fabris, Baiulis aliifque Auxiliaribus, & Artificibus.

NOS, &c. Tibi N.Fabro lignario, feu baiulo, ac cæmentario, fiue licentiam concedimus, vt iuramento priùs præftito caufuram monafterij S.N. ingredi poffis,fociatus duabus ad minùs Monialibus ex antiquioribus ab Abbatiffa deputatis, atque in eo opere tuam per dies præftare, quam quantocius perficere curabis,nec ad alia loca monafterij accedes, neque alijs te rebus, aut colloquijs vllo pacto immifcebis, tractando tantum cum Abbatiffa, aut alijs deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occafum femper exeas, feruefque in omnibus præftitum in manibus noftris iuramentum, fub pœnis, &c.In quorum fidem, &c.Dat.&c.

FORMVLA XIX.

Licentiæ pro Villicis, feu Colonis.

NOS, &c. Tibi N.villico monafterij S.N.licentiam concedimus, vt,quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in allocutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omnino neceffaria intra claufuram erunt deferenda, tunc in hofpitium tantum cum dictis rebus admitti poffis, præfentibus Monialibus deputatis, vbi de alijs rebus quibufcumque extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere aut ampliùs quam necefsitas deponendi dictos fructus poftulat, manere; cùm in factoris æde, vt pofsis cibum fumere tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob caufam ante omnia iuramentum præftare debebis in manibus eorum,qui à nobis funt deputati, fub pœnis, &c.

FORMVLA XX.

Licentia pro Olitore, & alio Operario.

NOS, &c. Tibi N. licentiam concedimus per sex menses duraturam, vt iuramento prius præstito, quando ab Abbatissa vocatus, necesse fuerit te ingredi claustra monasterij S.N. horti, aut viridarij colendi, seu fructus legendi, aut alterius similis operis causa non aliter, quàm recto itinere in locum deputatum pergas; post ortum Solis associatus semper duabus Monialibus senioribus ab Abbatissa deputatis, nec in alium locum transeas, nec cum alia vlla sub quocumq; prætextu loquaris, aut literas, vel nuncium intus, siue extra deferas, sed in omnibus iuramentum in manibus nostris præstitum obserues, & ante Solis occasum exeas, sub pœnis, &c.

FORMVLA XXI.

Licentia ad proponendam Capitulo Monialium puellam intra clausuram recipiendam causa educationis.

NOS, &c. Inhærentes facultate à Sacra Congregatione super negotijs Episcoporum, ac Regularium nobis concessa, Romæ expedita sub die & ad nos directa licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ monasterij Monialium S. N. vt ipsis capitulariter congregatis proponere possit puellam N. intra monasterium recipiendam in educationem, & secretis suffragijs admittendam. Volumus autem, vt Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas de eo, quod hac in re gestum fuerit, nos faciat certiores. Dat.

FORMVLA XXII.

Licentia recipiendi in educationem puellam Capitulariter admissam.

NOS, &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ monasterij S. N. vt puellam N. annorum intra idem monasterium educandam recipere valeat, cum his tamen conditionibus, & non aliter: nimirum vt habitet in loco separato seorsim à Monialibus professis, ac nouitijs, ac pro puellis educandis destinato, sub gubernatione Magistræ ipsis deputatæ, & non alterius Monialis, aut Sororis particularis: vt viuat cum alijs puellis educandis ex communibus pane, vino, & alijs cibis à præfata Magistra suppeditandis: vt ingrediatur eo vestitu, qui virginali pudori, ac modestiæ conueniat; nullam secum famulam adducat; eandem seruet clausuræ, & collocutorij legem, quam Moniales ipsæ; &, si semel exierit, nullam habeat ad dictum monasterium reuertendi facultatem. Hęc autem licentia à nobis conceditur vigore facultatis per Sacram Congregationem sub die nobis impartitæ, & à nobis recognitæ: & quod præfata puella ab ipsis Monialibus capitulariter secretis suffragijs fuerit admissa (pro vt nobis constat ex attestatione dictę Abbatissæ) quòdq; anticipate soluerit alimenta sex mensium (vt item nobis constat ex litteris) certamq; præstiterit fideiussionem N. ea modo dicto soluendi, vsq; dum puella intra monasterium manserit educanda; vt constat ex instrumento rogato per infrascriptum nostrum Notarium, & Cancellarium. Dat.

FORMVLA XXIII.

Licentia ad proponendum Capitulo Monialium fœminam nobilem, eiusq; socias, vt possint ingredi clausuram causa conuersandi cum Monialibus.

NOS, &c. Inhærentes facultati nobis concessæ à S.D.N.Innocent.X.per Breue expeditum Romæ sub die...... licentiam concedimus R.Matri N. Abbatissæ Monasterij Monialium S. N. vt ipsis Monialibus capitulariter congregatis proponere possit, & valeat Illustrissimam Dominam N. secretis suffragijs admittēdam, vt ingredi possit præfati monasterij clausuram associata à Domina N. Domina N. & Domina N. à dicta Illustrissima Domina N. ad talem effectum electis iuxtà tenorem Breuis à S.D.N.Innocentio X. obtenti, ac expediti vt supra, ad inuisendas Moniales: & quidem ad quinquennium; ita tamen, vt vna vice tantum quolibet ex dictis quinq; annis modo dicto ingredi valeat. Volumus autem, vt Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas de eo, quod hac in re gestum fuerit, certiores nos reddat. Dat.

FORMVLA XXIV.

Licentia pro fœmina nobili, eiusque Socijs electis, capitulariter admissis ad ingrediendum monasterium causa conuersandi cum Monialibus.

NOS, &c. Cum Illustrifs. Dom.N.vxor Illustrifs. Comitis N.Fratris Eminentifs.ac Reuerendifs. D. Cardin. N. coram nobis sufficienter comprobauerit iuxtà S.D.N.Innoc.X.concessionem ipsi factam, sub die...... expeditam, a nobis recognitam, ac registratam in nostra Episcopali Cancellaria, se esse vxorem dicti Illustr. D.N.Fratris Eminentifs.ac Reuerendifs.D.Card.N. proinde. Nos inhærentes præfatæ concessioni licentiam concedimus prȩfatæ Illustrifs. D. N. vt associata à Domina N.Domina N.& Domina N. per dictam Illustrifs. Dominam electis (quæ modesto, ac decenti habitu indutæ ingrediantur, & semel electæ nec variari, nec mutari possint, nisi alicuius earum obitu eueniente) ingredi possit clausuram monasterij Monialium S.N.per quinquennium; vna tamen vice tantùm pro quolibet anno dicti quinquennij, idque attento consensu Monialium prȩfati monasterij capitulariter præstito suffragijs secretis; pro vt constat ex literis R. Abbatissȩ dicti monasterij nobis exhibitis, & per nos recognitis, ac in Cancellaria nostra Episcopali repositis (non tamen Dominicis, seu alijs festiuis, aut vigiliarium diebus, neq; Quadrag. vel Aduentus temporib.) ac cum eisdem Monialibus conuersari, & refectionem etiam sumere corporalem: dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum causa dictum Monasterium præfata Illustrifs. Domina N.eiusq; Sociæ electæ ingrediuntur, non visitent, neq; ipsa, & multò minùs dictȩ Socię inibi pernoctent; vt constat ex tenore præfati Breuis, &c.Dat.

FORMVLA XXV.

Licentia pro Regularibus accessuris ad Moniales iuxtà Vrbani VIII. indultum.

NOS, &c. Concedimus licentiam R. Patri N. vt die.... Mensis..... hora vna cum R.N.Confessario ordinario R.R.Monialium S.N. possit accedere ad collocutorium earundem, ibiq; assistentibus ipso Confessario, & Auscultatricibus, loqui cum R. Sorore N. eius consanguinea in..... Gradu consanguinitatis, ad summum per duas horas; & non cum alia Moniali; licentia hac aliàs minimè ei

mè ei suffragatura: Hanc autem ipsam licentiam præfato Confessario tradat, qui illam apud se debebit retinere. nec ea ipsi vllo modo suffragetur, si hoc *ipso* anno quatuor vicibus similem facultatem iam obtinuit ad inuisendam, & alloquendam dictam Monialem. Aduertat demum, si non obseruet has omnes conditiones, se pœnis in decreto Sixti V. Nonis Maij 1590. Editi eo ipso subiacere, & arbitrio Sacræ Congregat. etiam seuerius puniendum, ac si nullam licentiam obtinuisset. Dat.

FORMVLA XXVI.

Licentia pro Laicis accessuris ad Monialium collocutoria causa alloquendi illas.

NOS, &c. Concedimus licentiam Domino N. vt possit horis congruis adire *col*locutorium Monialium S.N. ibiq; loqui cum R. Moniali N. de rebus, ac negotijs hic, & nunc occurrentibus; non tamen die festiuo, aut tempore Quadragesimæ, vel Aduentus, vel Vigiliæ; & cum assistentia Auscultatricum ad munus hoc deputatarum iuxtà nostrum generale edictum. Volumus autem hanc licentiam durare ad menses Dat.

FORMVLA XXVII.

Licentia pro laicis accessuris ad Moniales sed solum ad Rotas.

NOS, &c. Licentiam concedimus N. vt horis congruis possit adire Moniales Monasterij S.N. eisq; deferre res necessarias; aut eleemosynas; seruatis in reliquo conditionibus in edicto nostro generali hac de re edito contentis, & non aliter, nec alias. Hanc autem licentiam volumus durare ad Menses Dat.

FORMVLA XXVIII.

Iuramenti præstandi ab admittendis intra monasteria Monialium.

EGO N. Sacerdos ætatis quadraginta annorum Confessarius electus, & deputatus monasterij S.N. polliceor, & iuro, me eos tantum ob casus clausuram monasterij ingressurum, quos vrgens necessitas afferet, hoc est, vt infirmarum Monialium Confessiones audiam, ijsdem Oleum Sanctum prębeam, earumdemque animas ex ritu S. Ecclesiæ commendem, (*si Medicus fuerit dicat*, vt infirmarum curationi vacem. *Si ex alijs, adiungat*, vt murum ædificem, *aut* panem coquendum feram, *vel* farinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, seu cancellos, aut ianuas, *& sic deinceps, prout vniuscuiusque erit ars, & occasio monasterium ingrediendi, quæ semper explicetur.*) Quibus casibus ita me habebo, vt nonnisi claro die ingrediar, & ante Solis occasum egrediar, & præter munus meum, quod ritè administrare curabo, nihil aliud omninò in monasterio agam, neque colloquijs vllis vtar, sed egomet (*si Confessarius sit*) personaliter Stola indutus, & superpelliceo accedam (*si Medicus erit*) alios Medicos non ducam, nisi qui alijs etiam monasterijs medeantur, & facultatem in scriptis de nouo pariter habeant, (*si alij erunt*) neque colloquijs vllis vtar, ac ipsemet personaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, nisi obtenta à superioribus licentia in scriptis. Ita me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

FINIS.

INDEX
RERUM MAGIS NOTABILIUM;
Quæ in hac Tractatione continentur.

Prior numerus designat Caput, posterior, verò numerum Capitis.

A

Abbatissa.

Eius suffragium non est determinatè necessarium ad hoc, vt nouitia admittatur ad professionem. 3.5.
Ea debet præmonere Ordinarium de Professione facienda à Nouitia. 3.2
Validè recipit ad professionem. 3.7
Maximè si Monialis professura sit Conuersa. ibid.
Abbatissæ promittunt Moniales subditæ obedientiam per Professionem. 4.90
Vi voti eæ tenentur ipsi obedire. 4.99
In aliquibus ei potius debent parere, quàm Ordinario. 4.100
Illa non imponit præcepta spiritualia, sed solum temporalia. 4.112
Etsi interdum imponere possit spiritualia indirectè. 4.108
Non præcipit in virtute Obedientię. 4.109
Si tamen sic præcipiat, ei parendum sub mortali. 4.111
Imponit præcepta obligantia sub mortali. 4.112.113.
Non facit leges perpetuas. 4.114
Non præcipit subditis Monialibus quidquid Prælatus Regularis præcipit viris subitis. 4.116
Exit de Clausura ad præstandum fidelitatis iuramentum pro feudo annexo Conuentui. 5.63
Nequit admittere extraneos intra Clausuram. 5.85.102
Consensum debet dare, vt extranei ingrediantur Clausuram. 5.150
In odiosis non semper venit appellatione Monialis. 5.208
At venit aliquando. 5.182
Iure ordinario non dat licentiam ingrediendi Clausuram. 5.152
Etsi id posset facere ex potestate delegata. ib.
Posset item, si periculum esset in mora. 10.142
Iniuriosus est ei accessus indebitè factus ad Moniales ipsi subiectas. 5.202
Dispensat super frequentia Chori, sed non cum toto Conuentu. 6.13
Ab ea propriè non appellant Moniales subditæ. 7.33
Durat eius munus solum ad triennium. 7.46. 10.113
Debet vacare per 3. annos completos. 10.114
Post triennium immediatè confirmata ex indulto Papæ ad aliud triennium statim potest iterum eligi. 7.47
Punitur, si sinat se eligi indebitè. 8.64
Canonicè eligenda. 10.85
Indicatur cuius ætatis esse debeat. 10.90
Renunciat interdum electioni. 10.124
Resignat Abbatissatum in fauorem alterius, si illum habeat in titulum. 10.115
Ostenditur; quam potestatem habeat in Moniales subditas. 10.117
Applicat extraneis bona opera monialium subditarum. 10.148
Est incapax iurisdictionis spiritualis ordinariæ. 10.117
Est tamen capax delegatæ. 10.118
Propriè non est Prælata. 10.119
Quando incipiat exercere suum munus. 10.120
Interdum exercet, antequàm confirmetur eius electio. 10.121.
Facit leges Ecclesiasticas ex potestate delegata. 10.122
Imponit item præcepta spiritualia ex potestate delegata. 10.124
Item præcipit in virtute obedientiæ ex potestate delegata. 10.126
Qualiter ferre possit censuras. ibid.
Id facit pluribus modis. 10.127
Eius præcepta non obligant in conscientia ex eo præcisè quod confirmentur à Prælato. 10.128

Punit

Punit religiosas subditas, cum moderatione tamen. 10.129
Obligat eas in conscientia ad detegendum delictum alterius. 10.130
Confert beneficia Ecclesiastica. 10.131
Aufert item illa. 10.131
Non dispensat in legibus Ecclesiasticis, saltem potestate ordinaria 10.133
Non dispensat in ieiunio. 10.133
Non dispensat, nec commutat vota suarum subditarum. 10.134
Ea tamen irritat. 10.135
Et quidem etiam sine causa. 10.136
Irritans sine causa interdum peccat venialiter. 10.137
Propriè non dispensat in regularibus obseruantijs. 10.138
Non prædicat, nec benedicit solemniter suis subditis. 10.139
Recipit puellas in educationem, seruatis seruandis. 10.140
Applicat alijs bona opera Monialium subditarum. 10.143
Indicit illis certas preces interdum etiam sub mortali. 10.144
Bona monasterij administrat. 10.146
Contrahit de illis. 10.147
Imo & de consensu Superioris; idque ad validè. ibid.
Etsi is ad contractum concurrat iure non dispositiuo, sed directiuo. ibid.
Dat licentiam recipiendi, dandi, &c. 10.148. 4.62.6.32.
Facit donationes moderatas ex bonis conuentus. 10.149
Et quidem etiam inscio Capitulo. 10.150
Ex causa aufert Moniali subditæ vsum priuilegij. 10.151
Confitetur generaliter approbato in diœcesi. 10.167
Regulariter non moderatur pœnas inflictas à Prælato. 10.152
Suspendi potest ab officio per proprium Prælatum. 10.62.8.36
Non concedit alteri ad tempus bona Monasterij. 13.37
Illegitima non potest eligi, licèt alij dissentiant. 8.43.44.
Item, si sit vidua, aut aliter corrupta. 8.45.
Item si sit bigamia. 8.46
Item si sit infamis. 8.47
Secùs, si descendat ex genere madulato. 8.48
Eius electio præsignificanda Ordinario. 8.57
Inualidè eligitur vltra *triennium*. 8.58
Item ad arbitrium Monialium. 8.59
Potest, expleto triennio, eligi *in præsidentem* vsque ad electionem. *8.60*
Cadit suo iure, si data consuetudine negligat benedici. 8.62
Eius electioni præest Prælatus regularis, si sit exempta. 10.57
Afferuntur monita, quibus ea benè regat. 10.57
Afferuntur monita, quibus ea benè regat. 10.286

Abortus.

Procurantes proprium abortum *non* excommunicantur. 8.15

Absolutio.

Absolutio non reseruatorum *indirectè tollit* etiam reseruata. 10.18
Monialis infirma, etiam secluso mortis periculo, absoluitur indirectè a reseruatis. 10.186
Absolutio deneganda ei, quem constat culpabiliter non confiteri integrè. 10.196
Ex delegatione Ordinarij simplex Confessarius absoluit Monialem ab hæresi externa. 9.26
Item & à casibus bullæ Cœnæ. 10.181
Idem facit, & eius Prælatus. 10.26
Absoluũtur Moniales à quinq; *casibus Clem.* VIII. per Confessarios Regulares. 9.19
Moniales exemptæ non absoluuntur à reseruatis vi bullæ Cruciatæ, aut alterius similis indulti. 9.22
Quando possint absolui vi priuileg. 9.24
Si subsint Ordinario, possunt absolui ab eo vi *priuilegiorum* Ordinis, quamuis ea ad id petant ministerium *Prælati regularis*. 9.25
A proprio Prælato absoluuntur à quibuscunque Papalibus, etiam pro foro externo. 9.27
Possunt item a proprio Confessario absolui a reseruatis, etiam Prælato ei denegante facultatem. 9.28
Idque estò Prælatus denegans facultatem sit Ordinarius loci. 9.29
Immò & in casu, quo facultas Prelato competat ex delegatione aut ratione necessitatis. 9.30
Absoluitur Monialis exempta complex etsi Episcopus generaliter vetet absolutionem complicis. 10.170
Absoluitur Monialis sensibus destituta, quæ nullo modo petijt confessionem. 10.184
Item quæ petijt confessionem solùm in absentia Confessarij. ibid.

In bonum pœnitentis ei potest differri absolutio, licèt aliàs ad eam sit dispositus. 10. 190
Benè absoluitur qui confitetur Sacerdoti post accessum eius incipienti dormire, ac dormienti vsque ad finem confessionis. sup. 10 203
Verba, quæ dicuntur in fine absolutionis *Quidquid boni feceris* eleuant quodlibet opus bonum pœnitentis ad operandum ex meritis Christi. 10.209
Idque etsi opus fiat in peccato mortali. ibid.

Accessus ad Moniales.

Prohibitus ex varijs iuribus. 5.194
Etiam quò ad Regulares: 5.194
Cum moderatione tamen facta nouissime ab Vrbano VIII. 5.194
Cuius decretum latiùs explicatur. ibid.
Prohibetur accessus, non materialis, sed formalis. 5.195
Siue sit simplex, siue frequens. 5.196
Quinam accessus dicatur frequens. 5.197
Iure communi interdicitur omnibus fidelibus. 5.198
Et quidem sub mortali ex genere suo. 5.199
Idque etiam quò ad Regulares. 5.200
Excusat paruitas materiæ. 5.201
Indebitè factus est iniuriosus Abbatissæ. 5.202
Prohibitus sub varijs pęnis. 5.203
Ex pluribus titulis iustificatur. 5.204
Non permittitur sine licentia Ordinarij, aut Prælati regularis; quibus Moniales respectiuè subsint, aut etiam vtriusque iuxta vsum. 5.206.7.39.10.21
Quò ad Regulares petitur licentia vtriusque si Monialis sit exempta. 5.207
Licentia ad accessum *con le sue donne* loco suæ famulæ substituit mulierem extraneam. ibid.
De iure communi non est vetitus accessus ad Abbatissam, ac nouitias, aliasque fœminas cum Monialibus degentes. 5.208
Parentes.& filij sin licentia accedunt ad filias & matrem Moniales. 5.209
Prohibitio hæc efficit etiam Episcopus extra suam diœcesim stando in rigore iuris. 5.210
Item peregrinos. 5.211
Non item pauperes emendicantes. 5.212
Non famulos deferentes dona,& breui se expedientes. 5.213
Istam prohibitionem non violat alloquens Monialem de domo vicina. 5.214
Non alloquens per interpretem, immò nec loquens nutibus etsi oppositum consuli debeat. 5.215
Non alloquens idiomate ignoto Monialem. 5.216
Non audiens Monialem loquentem, nihil ipse dicens, vel etiam iuxta aliquos, loquēs cum Moniali non respondente. 5.217
Non scribens ei epistolam. 5.218
Violat verò accedens cum licentia ad vnam Monialem, si loquatur cum alia diuersa. 5.219
Secùs, si loquatur cum Auscultatricibus 5. 219
Accedens ad Monialem exemptam effugit pœnas Ordinarij loci. 5.120
Ista prohibitio non afficit impuberes. 5. 221
Non sinuntur Magistri musicæ accedere ad Moniales. 5.222
Accessus ad Moniales, etiam exemptas, vetari potest ab Ordinario sub censuris, si dicatur ei commissa cura clausuræ, etiam formalis. 10.16
Quò ad Regulares requiritur licentia, etiam Prælati regularis, si Monialis sit exempta. 5.207.
Regularis accedens ad Monialem ad decidendum casum conscientiæ non incurrit pęnas, 10.277

Aduersitates.

Afferuntur media ad illas patienter ferendas. 10.300.

Ætas.

Quæ requiratur in eligenda ad abbatissatum. 10.90
In tali electione preferri ne debeat ætas antiquitati professionis, vel è contra. 10. 90. 93
Quæ requiratur in puella à Monialibus recipienda in educationem. 5.182
Quæ petatur in puella recipienda ad religionem. 2.17
Quæ requiratur ad professionem. 3.8
Quæ petatur in Moniali consecranda. 3.64

Alienatio.

Bona Monialium non alienantur sine solemnitate. 7.29
Monasteria item illarum non alienantur sine licentia Papæ. 8.25
At alienatur bibliotheca librorum latinorum ijs legata, vel alia res inutilis. ibid.
Moniales non recipiunt pecuniam ad cambium, nec mutuum cum pacto soluendi interesse. ibid.
Alienatio bonorum monasterij vetita sub excommunicatione. 8.27
Immò & sub alijs pœnis. 8.52

Dos Monialium alienari potest sine solemnitate iuris. 3.61
Non item dos supernumerariæ. ibid.
Quæ requirantur ad alienandum dotem prohibitam alienari. 3.63
Indebitè alienantes puniuntur. 3.68
Alimenta.
Vnde præstanda nouitiæ. 2.44
Danda Moniali a monasterio, etiam dote non soluta. 3.72
Secùs, si dos iustè rapiatur à fisco, & Monialis degat extrà clausuram. 3.60
Qualiter danda puellæ manenti in educatione. 5.185
Qualiter Confessario danda. 10.176
Ancilla.
Non conceditur puellæ educandæ in monasterio. 5.181
Non Monialibus, nisi in necessitate, siue communi, siue Monialis particularis. 7.17
Apostasia.
Monialis apostatans a religione afficitur excommunicatione. 8.10.
Ostenditur qualiter procedi debeat cum Moniali per annos plures sub viri habitu vagante, & demum redeunte ad poenitentiam. ibid.
Appellatio.
Prohibita monialibus. 7.32
Etiam quò ad iudices competentes. 7.34
Non tamen absolutè. 8.13
Concessa æquiualenter. 7.35
Vetita Regularibus, de iure communi, sed cum differentia. 8.14
Prohibita sub excommunicatione reseruata, & alij poenis. 8.2
Propriè non appellatur ab Abbatissa. 7.33
Applicatio.
Bona opera monialium applicantur alijs ab Abbatissa. 10.148
Approbatio Confessariorum.
Confessarius Monialium, siue ordinarius, siue extraordinarius approbatur ab Ordinario loci. 10.164
Tali approbatione eget ipsemet Prælatus Monialium. 10.166
Semel approbatus non censetur semper approbatus pro Monialibus. 10.168
Approbatus generaliter in dioecesi non est approbatus pro Monialibus. 10.164
Approbatus ad confessionem 3. aut 4. Monialium non audit alias. 10.169
Approbatio ordinarij petitur etiam pro Monialibus exemptis. 10.169
Non item pro nouitijs. 10.167
Petitur in casu, quo Confessarius eligatur vigore iubilæi. 10.170
Approbatio religionum.
Spectat solùm ad Papam. 1.11

B

Baldachinum.
Erigi potest in Ecclesijs Monialium subiectarum ab Abbatibus regularibus. 9.39
Benedicere.
Prælati regulares benedicunt Ecclesias suarum Monialium, easque reconciliant, benedicunt paramenta &c. 9.38
Beneficia Ecclesiastica.
Possunt conferri a Monialibus. 10.131
Idque pluribus modis. 10.131
Ex beneficio vnito monasterio certo pensio danda Capellano. 10.132
Bona temporalia.
De bonis nouitiæ nihil recipi potest a monasterio: quod alij reijciunt. 3.53.54.55.58
Idque sub excommunicatione. 7.30
Recipi tamen potest de bonis consanguinei nouitiæ. 3.56
Bona conuentus non dispensantur pro libito Officialium. 4.22
Ex ijs fiunt moderatæ eleemosynæ per Abbatissam, ac Officiales. 4.21
Administrantur ab Abbatissa. 10.146
Ea Contrahit de illis. 10.147
De consensu tamen Capituli. 10.147
Bona violantis Monialem applicanda monasterio Monialis violatæ. 4.46
Bona monasterij non alienantur sine solemnitate sub varijs poenis. 8.27
Sub poena suspensionis prohibentur dari ad vsum. 8.37
Quò ad eorum administrationem Moniales exemptæ subsunt Ordinario loci. 10.30
Subsunt & Proprio Prælato. 10.58
Non item subsunt Prælati regulares Monialium bona earum fortè administrantes. ib.
Rationes dictę administrationis non reddendæ sponte Episcopo. ibid.
Ad eas vocandi Prælati Monialium. ibid.
Illis reddendæ rationes, etsi iam redditæ sint Episcopo. ibid.
Prælati regulares possunt nolle ijs intereuenire. ibid.
Moniales quò ad bonorum dispositionem subsunt proprio Prælato regulari. 10.58
De illis non disponit Prælatus regularis monasterij exempti. 10.61

Bonorum renuntiatio qualiter facienda. 2.56

C

Capitulum Monialium.

Concurrit ad receptionem nouitiæ. 2.2
Item ad eius professionem. 3.4
Sed non in casu, quo professio fiat ex Pij V. indulto. 10.303
Item ad contractus. 10.146
Item ad donationes extraordinarias faciendas a Conuentu. 10.150
Tertia, & quarta soror admissa in idem monasterium caret in eo voce actiua, ac passiua. 3.31
Nomine Conuentus veniunt Moniales capitulariter vnitæ. 5.87
Capitulum Monialium, si pro nouitiæ professione aliquid recipit; suspenditur ab omni actu capitulari. 8.35
Concurrit ad recipiendam puellam in educationem. 5.178
Item ad hoc, vt fœmina aliàs licentiata ad prandendum, & conuersandum ingredi possit clausuram. 5.172
Item ad electionem Abbatissæ. 10.100

Capitulum sede vacante.

Dat licentiam ad ingressum clausuræ. 5.148
Visitat Moniales subditas. 10.67
Ei competunt quęcunque iure communi pertinent ad iurisdictionem episcopalem, exceptis casibus expressis. 6.6
Ei subduntur Moniales etiam quò ad ea, quæ ei competunt tanquam Sedis Apostolicæ delegato. 10.6

Carcer.

Prelati regulares includunt carcere quosuis illicitè intrantes ad suas Moniales. 5.12
Monialis fugiens è carcere clausuram violat, sed non semper. 5.58
Sinens se violari perpetuò carceri addicitur. 4.78

Castitas.

Qualem voueant Moniales. 4.76
Ad quid obliget. 4.77
Eius violatio variè punitur. 4.78.& 79
Est mixti fori. 4.80
Quot malitias contineat. 4.82
In quibus casibus contingat. 4.83
Non includit malitias ignoratas, vel quæ non aduertuntur. ibid.
At si quam earum violans confitetur bona fide, benè confitetur. ibid.
Violatio voti castitatis aperiri potest sine peccato luxuriæ, cui annexa est. ibid.
Indicantur media ad castitatem seruandam. 10.307
Ad castitatem multùm confert clausura. 4.84
Ad eius conseruationem iuuàt fuga conuersationis sæcularium personarum. 4.86
Confert fuga vani ornatus. 4.87
Confert fuga occasionum. 4.88

Casus reseruati.

Reseruatio casuum Ordinarij non afficit Moniales exemptas. 9.19
Nisi fortè quò ad clausuram. 10.16
Afficit tamen Moniales subditas. 10.50
Reseruatur Papæ violatio clausuræ monialium ob malum finem. 5.20
Reseruatio quinque casuum Clem. VIII. facta in decreto derogatorio non includit Moniales. 10.181
Reseruatur excommunicatio lata a Gregor. XIII. contra ingredientes clausuram Monialium. 5.96
Prælatus regularis Monialium ijs reseruat casus, & censuras. 10.46
Non tamen pro arbitrio. 10.47
Si sint subditæ Ordinario, subsunt reseruationi casuum generaliter ab eo factæ. 10.50
Eæ à reseruatis non absoluuntur per bullam Cruciatæ. 9.22
Absoluuntur tamen per priuilegia Ordinis, & à proprio Confessario. 9.24
Et quidem etiam pro foro externo. 9.27
Etiam Prælato negante facultatem. 9.28
Idque, etsi Prælatus negans sit Ordinarius loci. 9.29
Item, etsi facultas reseruatorum ei competat ex delegatione, aut necessitate. 9.30
Absoluuntur & à casibus bullæ cœnę per proprium Prælatum, siue per alium ex eius commissione. 9.27.10.43
Moniales absoluuntur à casibus Episcopalibus, qui pro ijs in specie reseruentur, per eum qui habet generalem facultatem absoluendi a reseruatis Episcopalibus. 10.181
Indirectè item aliquando absoluuntur à reseruatis per Confessarium. 10.185
Facultas reseruatorum concedenda confessario extraordinario. 10.286
Cautè petenda. 10.283
Puellæ degentes in monasterio exempto non subsunt reseruationis casuum Ordinarij. 5.191

Vide v. absolutio.

Causa.

Petitur ad concedendum ingressum intra clausuram Monialium. 5.156. & 157
Quæ dicatur manifesta. 5.157

Censura Ecclesiastica.

Lata ab Ordinario contra accedentes ad Moniales, non afficit Regulares indebitè accedentes. 5.204.8.6
Censuræ, & interdicta lata ab Ordinario, ipso iubente, seruanda etiam à Monialibus. 6.27
Abbatissa ferre potest censuras ex delegatione. 10.126
Idque pluribus modis. 10.127
Ordinarius vt delegatus Sedis Apostolicæ fert legitimè censuras cōtra Moniales. 8.6.10.17
Obstant tamen priuilegia, quæ illæ habent in contrarium. 8.6
Quæ tamen non prosunt, si Ordinario in specie concedatur vt contra Regulares procedat etiam censuris. 5.204

Charitas.

Fouenda inter Moniales varijs medijs. 10.303

Clausura Monialium in communi.

Non est de essentia status religiosi Moniali͞u. 112
Non obligat Monialem transeuntem ad Ordinem arctiorem. 3.19
Confert ad Castitatem. 4.84
Qualiter procurata ab Ecclesia. 4.48
Eius custodiæ vacat Ordinarius etiam quò ad Moniales exemptas. 5.6
Et quidem etiam quòad formale clausuræ estò id ex iure non ità certò colligatur. 10.16.& 17.
Varijs iuribus inducta. 5.2
Potuit induci de nouo. 5.3
Est iuris solùm positiui. 5.4
Ad quem finem inducta. 5.5
Quibus medijs procuranda. 5.7
Eius custodiæ debet cooperari etiam potestas laica. 3.8.9
Quo pacto custodienda. 5.12
Seruanda ab omnibus Monialibus. 1.13
Non tamen a Moniali, quę sineretur simpliciter degere in domo priuata. 5.11
Moniales Conuersæ alicubi ab ea eximuntur. 5.15
Clausura non obligat in quibusdam casibus. 5.16
Eius violatio Monialibus vetita sub excommunicatione reseruata, & alijs pœnis. 5.17.
Varijs modis violatur. 5.18
In eius violatione datur materiæ paruitas. 5.19
Eius violatio facta ad malum finem reseruatur Papæ. 5.20.174
Solus Papa in ea dispensat. 5.21
Contra illam præscribitur. 5.22
Visitatur ab Ordinario. 10.22.23.& 79
Ordinarius punit quoscunque delinquentes circa clausuram. 10.19
Moniales renuentes viuere sub clausura inualidè recipiunt alias fœminas ad professionem. 8.52
Quid veniat nomine clausuræ. 5.1
Non obligat puellas manentes in educatione. 5.187

Clausura quo ad egressum.

Indicitur pluribus iuribus. 5.23
Eius violatio plures includit malitias specie diuersas. 5.24
Est prohibita sub excommunicatione reseruata. 5.25
Immo & sub alijs pœnis. 5.26
Hæ non incurruntur ante sententiam. 5.27
Quis absoluat ab illis. 5.28
Ex qua causa Monialis licentiari possit ad egressum. 5.29
Quando in casu incendij. 5.30
Quando in casu lepræ. 5.31
Quando in casu epidimiæ. 5.32
Iuxta aliquos clausura non obligat etiam in alijs morbis incurabilibus. 5.33
Dari possunt similes casus, in quibus non obliget. 5.35
Dato casu aliquo ex permissis adhuc petitur licentia Prælati. 5.36.& 37
Licentia debet esse specialis. 5.38
Immò & in scriptis (quod alij negant.) .39
Clausura non obligat in casu belli, inundationis, aut ruinæ monasterij. 5.45
Non in casu, quo Monialis eligatur in Abbatissam alterius conuentus. 5.46
Id tamen modò non sit sine consensu Papæ. 5.47
Monialis ad hoc licentiata, finito munere, debet statum redire. 5.48
Non obligat item in casu, quo fundandum sit nouum monasterium. 5.49
Non in casu, quo transeatur ad conuentum recens extructum. 5.50.51
Non in casu, quo Monialis transferatur aliò causa correctionis. 5.52
Non in casu; quo eijci possit vt incorrigibilis. 5.53
Non in casu, quò legitimè transeat ad Ordinem arctiorem. 5.54

Exiens cum licentia, poteſt diuertere aliquantulum. 5.55
Immò, ſi plùs a quo diuertat, non ideò incurrit poenas. 5.56
Non licet tranſire a proprio Cõuentu ad alienum contiguum. 5.57
Et ſi tranſeatur, duo fiunt peccata, & duæ cenſuræ incurruntur. ibid.
Fugiens è carcere iuſto violat clauſuram. 5.58
Secùs, ſi iniuſtè damnetur carceri perpetuò. 5.58
Egreditur ad vitandam mortem, aut mutilationem iuridicè inferendam. 5.59
Item ad euadendam mortem de manu inuaſoris. 5.60
Item ad conſulendum ſuæ famæ. 5.61
Item ad vocandum medicum, aut Confeſſarium in caſu extraordinario. 5.62
Item ad præſtandum iuramentum fidelitatis debitum ex feudo. 5.63
Non item ad ſubleuandam parentum indigentiam. 5.65
Sicut nec nepotum. 5.66
Egreditur, vt exorcizetur. 5.67
Item vt reclamet contra nullitatem prófeſſionis à ſe emiſſæ. 5.68
Illicitus eſt egreſſus ad ſpatium poſitum inter oſtium clauſuræ, & ianuam exteriorem patentem externis. 5.69
Monialis non dicitur violare clauſuram, ſi ioco cõpulſa prætergrediatur oſtium ipſius clauſuræ. 5.70
Non, ſi toto corpore inſiſtat in liminari oſtij clauſuræ. 5.73
Non, ſi aſcendat ſupra tectum reſpiciens intra clauſuram. 5.74
Non, ſi intra rotam ſe voluat ad partem patentem externis. 5.72
Non, ſi inſideat muro clauſuræ in modum equitantis. 5.76
Non, ſi licitè degens in domo priuata inde exeat. 5.82
Non, ſi licentiata ad egrediendum id faciat ex fine malo. 5.83
Violat verò, ſi ludat ludo nauis in liminari oſtij clauſuræ. 5.71
Item, ſi à tecto Conuentus prætergrediatur ad porticum ſitam ſupra viam publicam. 5.75
Item, ſi toto corpore ſe ſuſpendat è feneſtra verſus viam publicam. 5.77
Item, ſi ſiſtat ſuper ramo arboris extra clauſuræ murum prominentis. 5.78
Item, ſi præuidens ſe in ſomnis egreſſuram non impediat. 5.80
Item, ſi equum ferociorem aſcendens extra clauſuram feratur, hoc prçuiſo. 5.81
Non item, ſi arte magica feratur per aerem intra ſpatium clauſuræ. 5.79
Moniales exemptæ non exeunt ſine licentia Ordinarij. 5.37

Clauſura quò ad ingreſſum.

Varijs iuribus externi prohibentur ingredi clauſuram Monialium. 5.84
Prohibentur & Moniales eos admittere immò & facere, aut permittere illos ingredi ſine licentia. 5.85
Prohibetur talis ingreſſus ſub varijs, & grauibus poenis. 5.86
Quis dicatur ingredi facere, aut permittere. 5.88
Ad incurrendas tales poenas requiritur prætextus priuilegiorum; item ſufficit mandatum, ac conſilium, ſed non ſemper. 5.90
In Bulla Greg. XIII. comprehenduntur ingredientes vi licentiæ ab Epiſcopo habitæ ante ipſam bullam. 5.91
Non item ingredientes ſine vlla licentia, quò ad poenas; quamuis alij id negent. 5.92
Non item ingredientes cum licentia verè nulla, ac inualida. 5.93
Non item ingredientes prætextu priuilegiorum, ſed bona fide. 5.94
Dictæ poenæ ſupponũt prçſumptionem. 5.95
Ex ijs reſeruatur ſola excommunicatio. 5.96
Moniales non incurrunt eas, comitando indebitè ingreſſos. 5.97
Item non incurrunt, ſi eos iam ingreſſos non expellant; idque, etſi præſint clauſuræ. ibid.
Siue etiam aliter eos detineant. 5.98
Fœminæ item prohibentur ingredi. 5.100
Poenis præfatis non ſubijciuntur viri laici cooperantes ingreſſui illicito. 5.101
Quilibet fidelis prohibetur ingredi. 5.103
Non tamen infantes (quod alij negant:) idq; etſi ſeptennium excedant 2. menſibus. 5.104
Amentes non admittendi. 5.106
Admittuntur puellæ recipiendæ ad Religionem. 5.108
Item recipiendæ in educationem. 5.109
Item fœminæ coniugatæ, aut aliæ accedentes ſecuritatis cauſa. 5.110
Item Moniales alterius monaſterij, aut Ordinis, ſed non ſemper. 5.107
Item Prælati Monialium in caſibus neceſſarijs. 5.111
At nequit morari plus quam opus eſt. 5.114
Sacerdos in caſu repentino vocatus ingredi

non prohibetur ab absoluendam morientem. 5.115
Non medicus in casu necessario. 5.116 & 119.
Non obstetrix. 5.116
Non pharmacopola, vt doceat componere medicinam. 5.117
Non minutor sanguinis. 5.118
Non œconomus, syndicus, &c. 5.120
Non notarius in casu necessario. 5.121
Non operarij, & artifices. 5.122
Non baiuli ad ferenda necessaria vsibus conuentus. ibid.
Secùs, si deferant res extraneorum contra Prælati prohibitionem. ibid.
Licentia generalis vtendi opera baiulorum non cogit eos variari. 5.123
Famulus artificis licentiatus ad ingrediendum cum illo, etiam solus intrat, & ingressus ibi solus commoratur. 5.124
Loco baiuli licentiati non sufficitur alius. 5.125
Possunt plures rustici ingredi ad ferendum triticum, estò pauciores sufficere possint. 5.126.
Ferre possunt singulis vicibus minora pondera, vt pluries intrent. 5.127
Ingredi potest pictor ad pingendam scenam iam ante constructam. ibid.
Possunt ingredi & fœminæ laicæ ad obsequia Monialium necessaria, cum licentia tamen Superioris. 5.128
Hæ ingressæ non tenentur ad clausuram, propriè loquendo. 5.130
Recipiendę in nouitias conuersas per aliquot menses recipi possunt ante receptionem habitus regularis. 5.129
Famuli Monialium deputati ingrediuntur in casibus necessarijs. 5.131
Non potest recipi reus ad euadendam vim satellitum. 5.132
Immò potest ingressus eijci. 5.133
Ponendus tamen in loco tuto. 5.134
Fœminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad conuiuium. 5.135
Sed associatæ a 3. fœminis grauibus, ac nobilibus, & non aliter. 5.136
Quæ semel electæ variari nequeunt citrà casum mortis: quòd alij limitant. 5.137
Hæ semper associant fœminam priuilegiatam. 5.138
Explicantur verba indulti papalis (3. vicibus in totum, non eorum singula quolibet anno) idq; siue in Breui numerentur 4. monasteria, siue 2. tantùm. 5.139
Ad talem ingressum vltrà consensum capituli petitur licentia Prælati. 5.140
Licentiata ad ingressum non liberè vagatur per conuentum. 5.141
Eligit diem, qua fiat comędia a Monialibus. 5.142
Consensus capitularis debet esse maioris partis illarum semel dandus, ac simul quò ad fœminam priuilegiatam & 3. matronas. 5.143
Licentiata non ingreditur iterum, si ingressa ex accidenti frustretur ex parte, suo fine: secùs, si statim cogatur exire. 5.144
In casibus tamen propositis requiritur licentia Superioris. 5.146
Ingrediens cum licentia, finito negotio, aliquantulum immoratur. 5.166
Ingrediens ex prauo fine aliàs licentiatus non violat clausuram. 5.167
Item non violat voluens se in rota ad partem interiorem monasterij. 5.168
Non insidens vtroque pede super muro clausurę versùs clausuram. 5.169
Non statuens se in ostio clausuræ. 5.170
Confessarius ingreditur in casibus necessarijs. 10.217. vsque ad 243
Prælatus assisturus electioni Abbatissæ non ingreditur. 10.97
Ad ingressum fœminæ petitur consensus Monialium, si ingrediatur causa conuiuij. 5.172
Non item ad ingressum virorum. 5.173
Non ad ingressum fœminæ priuilegiatæ, aut aliàs licentiatæ ad alium effectum, quàm ad conuiuium, &c. 5.173
Prælatus regularis item ingreditur monasterium subditum in casibus necessarijs. 10.69
Idque præsertim in Visitatione. 10.75
Tuncque secum ducit socios. 10.74
Et hos, estò item ducat architectum causa fabricæ v.g. 5.75
Tales socij possunt esse Regulares. 5.76
Abbatissa non dat licentiam ad ingressum. 5.141
Nisi sit periculum in mora. 5.152
Posset dare ex delegatione. 5.152

Coactio.

Cogentes ad ingressum religionis puellam excommunicantur. 2.29. & 8.20
Quæ coactio ad hoc petatur. 2.30
In aliquibus casibus fœmina ad id cogi potest licitę. 2.33

Cogen-

Cogentes fœminam ad religiosam professionem excommunicantur. 3.14

Concionari.

Vide v. *prædicare.* *Conditio.*

Si sit contraria religioni, & apponatur legato, habetur pro non adiecta. 3.37

Confessarius ordinarius.

Si solicitet pœnitentem ad turpia, denunciandus. 6.30

Maximè vtilis Monialibus, si sit idoneus. 10.153

Cæteris paribus expedit, quòd sit Regularis, non sæcularis. 10.154

Qualis debeat esse. 10.155

Quæ potestas ei conferenda. 10.156

Quæ scientia in eo petatur. 10.157

Quæ bonitas. 10.158

Quæ prudentia, maximè cum Moniali patiente diuina. 10.159

Qui zelus animarum. 10.160

Quæ dexteritas. 10.161

Quæ patientia. 10.162

Ab ordinario approbandus. 10.163

Peculiariter approbandus pro Monialibus. 10.164.168

Præsentandus tamen a proprio Prælato, si deputetur pro Monialibus exemptis. 10.165

Approbandus ab Ordinario, & Prælatus ipse Monialium: sed non is, qui assignatur in Patrem spiritualem extrà sacramentum. 10.166

Semel approbatus pro Monialibus non est semper approbatus. 10.168

Approbatus ad confessionem vnius, aut alterius Monialis non audit alias. 10.169

In Confessarium eligi potest etiam Parochus, etiam Regularis. 10.171

Deputatur ad triennium. 10.172

In aliquibns tamen casibus, qui referuntur, finitur durare vltra triennium. ibid.

Ex quo loco audiat confessiones. 10.173

Qualiter audiat confessionem Monialis infirmæ. 10.174.

Ex decreto S. Congregat. extra confessionem non alloquitur Moniales, etsi praxis sit in contrarium. 10.175

Quale stipendium ei dandum. 10.176

Non pernoctat in domo contigua monasterio. 10.177

Quam sacramentum frequentiam indulgeat Monialibus. 10.178

Non sit facilis in permittendis confessionibus generalibus. 10.179

Qualiter debeat se gerere in munere suo præstando. 10.180

Quæ facultas reseruatorum ei competat ordinaria. 10.181

Qualiter procedat cum Moniali infirma communicatura, indiga repetendi aliquas confessiones. 10.182

Qualiter cum communicatura ad fenestellam communionis, item indiga repetendi quasdam confessiones. 10.183

Absoluit Monialem sensibus destitutam quæ non petijt confessionem. 10.184

Indirectè absoluit à reseruatis, occurrente iusta causa. 10.185

Qualiter procedat cum existente in occasione peccandi. 10.187

Quid, si occasio sit ineuitabilis. 10.188

Quid si Monialis sæpè promisit eam vitare, & non vitauit. 10.190

Quid si bona fide maneat in ea. 10.191

Confessarius aufert ignorantiam inuincibilem Moniali si sperat fructum. 10.192

Quid si ei non constet monitionem esse profuturam, nec nocituram. 10.193

Opportunis medijs excitat pœnitentem ad dolorem peccatorum. 10.194

Animat ad fatenda peccata, non obstante erubescentia. 10.195

Negat absolutionem ei, quam scit tacere culpabiliter peccatum. 10.196

Qualiter suppleat defectus à pœnitēte factos in alijs confessionibus. 10.197

Interrogationes facit opportunas iuxtà conditionem pœnitentis. 10.198

In hoc non sit nimis anxius. 10.198

Supplet defectus a se commissos in confessione audienda. 10.199

Iuxtà aliquos debet monere de hoc pœnitentem. 10.200

Interrogat Monialem de ijs, quæ omittit confiteri, estò credat illam sufficiens examen præmisisse. 10.201

Interrogat de consuetudine peccandi, & est ei aperienda, 10.202

Qualiter audiat confessionem Monialis surdæ, aut surdastræ. 10.203

Consulit Moniali scrupulosæ. 10.204

Tradit varia remedia contra varias peccatorum species. 10.205

Prudenter imponat pœnitentiam Sacramentalem. 10.206

Plura aduertenda in hoc. 10.208

Imponit abstinentiam a communione eucharistica, sed rarò. 10.270

Imponit item opera bona facienda pro defunctis. 10.211

In aliquibus casibus loquitur liberè cum pœniten-

nitente de auditis in confessione. 10.216
Ingreditur clausuram in casibus necessarijs. 10.217
Ingrediens secum ducit socium sine alia licētia si sit Regularis. 10.218
Ingreditur pluries ad audiendam confessionem infirmarum: item præcisè ad monendum Monialem de periculo mortis proximo, sed non semper. 10.220
Ingreditur ad ministrandam Eucharistiam ægrotantibus. 10.221
Sed solus, si non sit Regularis. 10.222
Illam ministrat per modum viatici ei, quæ eadem die communicauit. 10.223
Pluries ingreditur ad eam ministrandam per modum Viatici. 10.224
Item ad ministrandam extremam Vnctionem. 10.225
Ingreditur, vt assistat morienti. 10.227
Et quidem pluries, & pro longiori tempore. 10.228.
Ducit socium, etsi non sit Regularis. 10.231
In aliquo casu, sed raro, secedit in cubiculum conuentus, ibique quiescit. ibid.
Qualiter iuuet morientes. 10.230
Ingreditur ad faciendas exequias Moniali defunctæ. 10.231
Et quidem cum socio, etsi non sit Regularis, si talis sit consuetudo. 10.232
Ingreditur, quando sepeliendum est corpus defuncti alicuius sæcularis. 10.233
Item ad celebrandum coram infirmis & quidem cum socio, si aliàs talis celebratio sit concessa. 10.234
Non item ingreditur ad reliquiam deferendam infirmæ, nisi extet vsus, aut aliàs aduocetur prætextu confitendi. 10.235
Non ad impertiendum benedictionem, aut indulgentiam, siue papalem, siue Episcopalem. 10.239
Non ad exorcizandam energumenam Monialem. 10.237
Non ad benedicendam monasterium. 10.238
Non ad eleuandam hostiam consecratam lapsam inter communicandum. 10.239
Ingreditur ad consolandam Monialem extremè desolatam, cui aliter nequit consuli. 10.242
Non item ad Baptizandum infantem ibi recens natum. 10.243
Ingressus legitimè potest ibi facere ea, ad quæ præcisè non potuisset concedi ingressus. 10.244
Intrans in casu permisso non incurrit pœnas latas contra violantes clausuram, estò ex prauo fine intret. 10.245
Absoluit ab hæresi, etiam externa ex delegationi proprij Prælati. 9.27
Eget speciali licentia ad ingrediendum, etiam in casibus permissis. 10.246
Ex causa amouetur ab Ordinario, licet sit exemptus. 10.171

Confessarius extraordin.

Deputandus ex Conc. Trid. 10.247
Immò, & vltrò offerendus. 10.248
Et quidem etiam pro Monialibus, *non grauiter* ægrotantibus. 10.248
Ad audiendas tamen infirmas speciali eget licentia, vt intret. 10.249
Conceditur *bis, aut ter in anno*. 10.250. *immò* & sæpius. ibid.
Potest item sæpiùs peti. 10.251
Non eligitur vi bullæ cruciatæ, ac alteriussimilis indulti, si Monialis sit exempta. 7.3
Secùs, si sit subiecta Ordinario. 7.4
Concedendus præscriptis vicibus, estò ex alio titulo fuerit concessus. 10.252
Non eligitur, si denegetur ab Ordinario, quamuis iniustè. 10.253
Conceditur ab Ordinario Monialibus exemptis, Prælato earum *ipsis illum iniustè denegante*. 10.254
Non denegatur in pœnam. 10.255
Concedendus, etiam, non interiectis debitis interuallis inter vices pręscriptas, si concorditer petatur. 10.256
Deputatur à Prælato Monialium. 10.257
Approbandus ab Ordinario, *etiam pro Monialibus exemptis*. 10.258
Non item in morte, si sint exemptæ. 10.170
Non deputandus ad arbitrium Monialium, sed Prælati deputantis. 10.259
Deputandus quouis quadrimestri. 20.260
Expediret illum deputare absque præfixione temporis. 10.261
Elapso tempore præfixo, posset interdum audire confessionem alicuius Monialis ex epycheia. 10.263
Ingressus ad audiendam confessionem infirmæ iterum intra eam absoluturus à reseruatis. 10.264
Ingrediens ad audiendam confessionem Monialis infirmæ audit, & aliam. 16.165
Deputandus pro toto Conuentu. 10.266
Qualis esse debeat. 10.267
Maxima potestas ei danda. 10.268
Ad quos fines deputetur. 10.269
Non deputatur, inuitis Monialibus. 10.270

Mo-

Moniales non coguntur eum audire. 10.271
At, si adeant ille tenetur omnes audire. ibidem.
Concedendus Moniali ægrotanti, quæ non potuit accedere, quando concessus fuit pro toto Conuentu. 10.272
De rigore non celebrat in Monialium ecclesia absque licentia. 10.273
Non publicè predicat illis. 10.274
Disserit cum Monialibus, etiam de rebus non spectantibus ad confessionem. 10.275
Quin & deputari posset in Confessarium extraordinarium alicuius Monialis ad talem effectum pium. 10.276
Potest non audire vllam confessionem, modò det salutaria monita, &c. 10.278
Deputatus ad 10. dies, si Monialium confessiones absoluit. 8. diebus, potest adhuc adire illas. 10.279
Confabulatur etiam cum ijs, quæ nolunt ipsi confiteri. 10.280
Prædicas illis post auditas confessiones cautè loquatur. 10.281
Rogatus, an audierit confessionem Monialis ab eo non absolutæ, quo modo debeat respondere. 10.282
Indiges facultate reseruatorum cautè illam petat. 5.283
Liberè eligitur vi iubilæi iuxta aliquos, (quod alij negant.) 9.20.& 21
Plura debet obseruare, vt munus suum rectè expleat. 10.284
Potest ex causa amoueri ab Ordinario, etiam quò ad Moniales exemptas. 10.172

Confessio.

In aliquo casu fit ex scripto. 10.195
Irrita qualiter reualidanda. 10.206
Confessiones intermediæ post confessionem irritam non repetuntur, si factæ bona fide. 10.206
Quando repetit debeat confessio facta Sacerdoti dormienti, aut dormiturienti. 10.207
Confessio peccati facta cum omnibus circumstantijs non repetenda, etsi Confessarius tunc crediderit peccatum aliquod esse veniale, quod verè erat mortale. 10.204
Confessio menstrua Monialibus iure communi indicta solùm ex consilio. 6.9
Annua solùm confessio ijs imposita sub mortali. 6.8
Confessiones generales non permittendæ Monialibus sine causa. 10.179
Confessio peccati recens facti fieri potest tanquam de peccato aliàs confesso, sed cum certis limitationibus. 10.195
Peccatum confessum vt debitum, non iterum confitendum, si posteà constet fuisse certum. 10.198
Assignantur monita ad confessionem vtiliter faciendam. 10.294

Confirmationis Sacramentum.

Ante eius susceptionem non recipiendæ puellæ ad religionem. 2.40
Item nec consecrandæ Moniales. 3.75

Confirmatio Abbatissæ.

Confirmanda electio Abbatissæ. 10.110
Per quem confirmanda. 10.110
Quid si opponatur contra electionem factam per compromissum. 10.111
Quid si facta electio per scrutinium. 10.112
Ante confirmationem Abbatissa in aliquibus exerceret munus. 10.121

Consecratio Monialium.

Qualiter fiat. 3.89
Mon potest reiterari. 3.92
Cuius sit munus consecrandi. 3.91
Quo tempore, & loco facienda. 3.92
Per eam confertur gratia, & remittuntur venialia. 3.93
Quæ ætas ad eam petatur. 3.77
Ad eam requiritur virginitas. ibid.
Non potest consecrari iuxta aliquos fœmina occultè corrupta (quod alij negant.) 3.65.66
Non quæ per vim est corrupta. 3.67
Mon cognita in somnis, aut amentia, vel ebrietate. 3.84
Consecratur cognita à viro in vase præpostero, aut sodomiticè a fœmina. 3.86
Item polluta in somno voluntariè. 3.87
Potest verò consecrati quæ contraxit, sed non consummauit matrimonium. 3.81
Item polluta per voluntariam effusione seminis, integro claustro. 3.82
Item quæ ante annos discretionis commisit turpia. 3.83
Item ea, cui ex arte medicinæ fractum est claustrum. 3.85
Non confirmata potest consecrari, etsi non deceat. 3.88

Conseruator.

De rigore eligi potest a Monialibus, etsi obstet praxis. 9.37

Consuetudo.

In moralibus multùm valet. 3.28
Præscribit contra clausuram. 5.22

Confert iurisdictionem. 7.8
Derogat legi. 7.48
Habet vim legis. 10.231
Ex 4. conditionibus colligitur, quæ sit obligatoria. 6.30
Si sit immemorialis, vim habet priuilegij. 10.303

Contractus.

Qualiter Moniales se obligent contrahendo sine licentia Prælati. 4.129
Quid, si cum licentia. ibid.
Contractus factus à religioso de consensu Prælati non potest irritari à superiore nec validè, nec licitè. 4.130
Prælatus Monialium irritat contractum a Moniali factum de licentia Abbatissæ iniquè data. 4.131

Conuersatio.

Sæcularium conuersatio vitanda a Monialibus. 5.5.7.39.10.309
Eius fuga iuuat castitatem. 4.86
Conuersatio foeminarum, etiam religiosarum periculosa. 10.10

Conuersæ.

Modò recipi possunt à Monialibus, non obstante Pij V. decreto edito in contrarium. 7.48
Non debent excedere tertiam partem Monialium Conuentus. 2.10
Monialis chorista transit ad Conuersas, non è contra. 1.8
In aliquibus locis Conuersæ eximuntur ab obligatione clausuræ. 5.15
Inuisunt suos. ibid.
Reijciuntur ab electione Abbatissæ, estò possent admitti. 10.89
In earum receptione non semper petenda est dos. 3.46
Loco horarum canonicarum recitant certas preces, non tamen sub peccato mortali. 6.15.& 16
Olim non poterant recipi sub poena nullitatis actus. 8.55
Iuuantur varijs monitis, vt benè se gerant. 10.288.

Copula.

Habita cum muliere dormiente est Raptus, si antea non consensit. 4.83
At si habeatur cum muliere mortua, est bestialitas. ibid.

Correptio.

Facienda a Monialibus, maximè si sint Superiorissæ. 6.32

D

Debita.

Soluenda a Monialibus siue facta ante professionem siue post, nisi excuset impotentia. 6.31

Decima.

Decimarum vsurpatio indebita Monialibus prohibita sub excommunicatione. 8.23
Moniales exemptæ à decimis. 9.17

Decisiones Rotæ.

Non obligant instar legis vniuersalis. 10.43
Si de eadem causa varient, *posterior* amplectenda. 10.44

Declarat. Sac. Congreg.

Non obligant *instar legis vniuersalis*. 10.43
Nullam faciunt fidem, si non habeant certa requisita. ib.
Variant in casibus, etiam similibus. 10.21.& 44
Posteriores amplectendæ. 10.44

Defuncti.

Defunctorum officia pro benefactoribus recitari solita in choro, non tenentur Moniales recitare extra. 6.19
Defuncti laici non sepeliuntur intra clausuram Monialium. 7.10
Moniales omittentes in die Commemorat. defunctorum Officium de octaua *omnium* SS. & Officium defunctorum vnicum faciunt peccatum. 6.17
Quin aliqui putant ea die Officium defunctorum non esse recitandum ex præcepto. ibid.

Degradatio.

Cadere potest in Moniales. 88

Dispensatio.

Abbatissa non *dispensat super* Regula. 10.138
At Prælatus Regularis dispensat super præceptis Regulæ. 9.31
Abbatissa non dispensat in legibus Ecclesiasticis; saltem potestate ordinaria. 10.133
Non dispensat in ieiunio. 10 133
Non in votis. 10.134
Non in regularibus obseruantijs. 10.138
Monialis illegitima à *proprio* Prælato dispensatur ad Abbatissatum. 8.44
Dispensantur Moniales à proprio Prælato in ijs omnibus, in quibus viri Regulares *dispensantur* à suo. 9.31
Dispensatio non semper finitur vnico actu. 8.45

Donatio.

Donantes monasterio de bonis nouitiæ communicantur. 3.44

Monia-

Moniales faciunt donationes moderatas. 4. 19
Abbatissa item donat de bonis Monasterij communibus, sed moderatè. 10.149
Et quidem sine consensu Capituli. 10.150
Moniales non faciunt liberè donationes ex Clem. VIII. decreto; quod tamen eæ non legunt quotannis publicè. 7.30
Prohibitio hæc sub pena priuationis officiorum, & alijs lata est. 8.53

Dos Monialium.

Quid sit. 3.39
Licitè recipitur. 3.40
Et quidem etiam à Conuentu diuite. 3.41
Taxanda à Superiore. 3.42
Modo taxatur à Sacra Congreg. Regularium. 3.43
Eius quantitas quæ. 3.44
Dupla item pro tertia Sorore, & tripla pro quarta. 3.44
Non recipitur maior taxata. 3.45
Et si datur maior ad vitanda officia Conuentus pro Moniali hæc adhuc ad ea cogi potest. ibid.
Exigenda à quacunque femina ingrediente religionem. 3.46
Cuius sit eam dare. 3.47.49
Ex quibus bonis danda. 3.48
Legatum relictum puellæ Monachandæ in dotem debetur intranti monasterium non exigens dotem. ibid.
Et quidem in ingressu quò ad vestes, & similia. ibid.
Item debetur, si celebs maneat in sæculo. ibid.
Danda filiæ ingredienti religionem, inuito parente. 3.50
Soluenda in ipsa professione. 3.51
Apud quem deponenda pro tempore nouitiatus. 3.52
Eius interesse peti potest à monasterio. 3.59
Soluenda in ære. 3.60
Implicanda in bonis stabilibus, si soluatur pro supranumeraria, secùs, si pro alijs. 3.63
Data pro supranumeraria implicari potest in ædificio necessario. 3.64
Non item in soluendis debitis interesse soluentibus, nec in extinguendo censu annuo; etsi alij negent. 3.65
Item in alimentis necessarijs. 3.66
Loco dotis non potest recipi remissio debiti grauantis Conuentuum. 3.67
Dos non transfertur cum Moniali ad alium Ordinem transeunte. 3.69
Perpetuò acquiritur Monasterio. 3.71
Alienari potest sine solemnitate iuris. 3.61
Ea non soluta, Monialis nihilominùs alenda à Conuentu. 3.72
Secùs, si ea iustè rapiatur à fisco, & monialis degat extra claustra. 3.73
Dos profitentis in morte, inscio Ordinario, acquiritur conuentui. 9.18

Dubium.

In dubio obediendum, sed non semper. 4.132
Confitens peccatum vt dubium, quod vt certum posteà nouit, non iterum illud confitetur. 10.198

B

Ecclesia.

Ecclesiæ Monialium benedici, & reconciliari possunt à proprijs Prælatis. 9.37

Educatio.

Vide *v. puellæ per totum.*

Electio.

Electio canonica quæ. 10.85
Fit pluribus modis. 10.86
Electio Abbatissæ iure communi spectat ad conuentum. 10.88
Quæ Moniales ad eam concurrant. 10.88
Quæ ab ea excludantur. ibid.
Conuersæ ab ea reijciuntur. 10.89
Quæ Monialis eligi possit in Abbatissam. 10. 90
Si eligatur carens debitis qualitatibus, electio non est irrita, sed irritari potest. 10. 92.
Electio facienda ex eodem monasterio. 10. 84.
Quid si in eo non adsit idonea. 10.94.
Eligi potest soror Abbatissæ præsentis. 10. 93
Electioni præsidet Prælatus Monialium. 10.96
Præesse potest, & Ordinarius, etiam in monasterio exempto. 10.96
Sicque debet vocari. ibid.
At quo loco facienda electio. 10.30
In quo loco facienda electio. 10.97
Qua forma, & quibus ritibus. 10.98
In ea a quo, & qualiter recipi debeant vota. 10.98
Vota debent esse secreta. 10.99
Alias electio est nulla. ibid.
Maior pars monasterij debet in eam consentire. 10.100
Quid si schedula vitiosa reperiatur. 10.102
In aliquo casu potest Monialis eligere se ipsam. 10.103
Electio Abbatissæ, etiam post Concilium

Trid,

Trid. fieri poteſt per ſcrutinium, compromiſſum, ac communem inſpirationem. 10.105.
Qualiter publicanda. 10.108
Quid ſi, ea publicata, fiat oppoſitio. 10.109.
Publicata debet confirmari. 10.110
Quid ſi opponatur contra electionem factam per compromiſſum. 10.111
Quid ſi fiat oppoſitio contra electionem factam per ſcrutinium. 10.112
Electa poteſt renunciare electioni de ſe factæ. 10.114.115
Nulla eſt electio facta vltra triennium, aut ad libitum Monialium. 8.58
Puniuntur Prælati regulares ab Ordinario ſi ad electionem procedant ante diem ei indicatum. 8.57
Non item puniuntur Moniales in hoc delinquentes, ſtando in bulla Gregor. XV. de exemptis. ibid.
In electione Moniales ſub excommunicatione tenentur abſtinere ab ijs, quæ gignere poſſunt diſcordiam. 8.28
Eligentes indebitè priuantur iure eligendi. 8.56.10.116.
Excuſat tamen ignorantia. 10.116
In electione non exigitur votum Monialis infirmæ. 10.104
Electa in Abbatiſſam cadit iure ſuo, ſi non curet benedici, ex ſtente de hoc conſuetudine. 8.61
Prælatus aſſiſtens electioni non fert votum. 10.106.

Eleemoſyna.

A Monialibus facienda ex bonis communibus monaſterij, ſed non ſemper. 6.33
At a Monialibus particularibus non neceſſariò facienda etſi fieri poſſit de licentia Superioriſſæ. ibid.
Sed moderata moderatione deſumenda ex concurrentibus circumſtantijs. ibid.
Iuxtà aliquos eadem fieri poteſt de licentia Superioriſſæ, ac de licentia Prælati. ibid.
Monialis auctiorem eleemoſynam facit eidem pauperi, ſi ad hoc perat licentiam tum ab Abbatiſſa, tum a Prælato proprio. ibid.

Epycheia.

Interdum habet locum in materia religioſæ paupertatis. 4.69.& 70
In aliquo caſu ſufficit, vt Monialis exeat à clauſura. 5.40
Tunc tamen id poſtea ſignificandum Prælato, licèt non ſemper. 5.44
Aliquando præſumitur in ceſſione exemptionis. 6.7

Epydimia.

Quid ſit, declaratur. 5.32
Ea graſſante Moniales exeunt. ibid.

Epiſcopi.

Si extra ſuam diæceſim accedant ad Moniales, non ideo poſſunt excommunicari ab Ordinario. 5.210

Euchariſtia.

Sumitur a Monialibus etiam feria 6. paraſceue. 6.9
Item in Miſſa, quæ medica nocte dicitur in Natiu.D.N. ibid.
Non aſſeruatur ab ijs in Eccleſia interiori. 7.6.
Clauis tabernaculi illius ſemper ſeruanda a Confeſſario. ibid.
Sumenda Euchariſtia a Monialibus quouis menſe, non tamen de præcepto, ſed de conſilio. 6.8
Hoſtia non conſecrata pro conſecrata iuxtà aliquos dari poteſt in aliquo caſu. 10.159
Quæ frequentia Euchariſtiæ concedi poſſit Monialibus. 10.178
Imponi poteſt in pęnitentiam abſtinentia ab illa, ſed raro. 20.212
Confeſſarius ingreditur ad eam miniſtrandam Monialibus infirmis. 10.221.
Et quidem ſine comitatu. 10.222
Monialis, quæ manè communicat, veſpere eiuſdem diei ſumit viaticum. 10.223
Item communicans per modum Viatici paulò ante mediam noctem, ieiuna iterum communicat paulò poſt mediam noctem. ibid.
In vigilia Natiuitatis D. quilibet communicare poteſt ſtatim poſt mediam noctem. ibid.
Pluries intrat Confeſſarius adminiſtrandam Euchariſtiam Moniali, etiam per modum Viatici. 10.224
Interiecto tamen certo temporis ſpatio. 10.226.
Confeſſarius non intrat ad eleuandam hoſtiam interius elapſam inter communicandum Moniales. 10.239
Quid faciendum, ſi hoſtia conſecrata cadat ſuper veſtem Monialis. 10.241
Euchariſtia negari nequit pęnitenti ex confeſſione cognitæ indignæ. 10.283
Afferuntur monita ad dignè communicandum. 10.295

Examen conſcientiæ.

Eſt duplex, generale, & particulare. 10.293
Affertur modus faciendi vtrumque. ibid.

Ex-

Excommunicatio.

Excommunicantur obstantes ingressui religionis fœminarum. 2.26.27.28
Item cogentes ad ingressum. 2.29
Item cogentes ad professionem. 3.13
Item illam impedientes. 3.14
Item dantes, recipientes, aut exigentes de bonis nouitiæ. 3.57
Item Moniales violantes clausuram. 5. 17. 25. 27
Item magistratus non coadiuuantes ad conseruationem illius. 5.7
Item ingredientes clausuram Monialium prętextu priuilegiorum. 5.86
Item prælati illarum ingredientes in casu non necessario. 5.112
Item Moniales apostatantes a religione. 8.10
Item Moniales appellantes ad iudices incompetentes, aut etiam ad competentes in casu non permisso. 8.11
Item procurantes alienum abortum non autem si proprium. 8.14
Item inducentes externam personam ad promittendam electionem sepulturæ in ipsarum Ecclesia. 8.16
Item Moniales dantes, petentes, aut recipientes aliquid in nouitiarum receptione. 8.17
Item Moniales impedientes visitationem canonicam sui Prælati. 8.18.& 19
Item Moniales temerè dimittentes religiosum habitum. 8.21
Item Moniales violantes interdictum aut cessationem à diuinis. 8.22
Item Moniales indebitè vsurpantes decimas. 8.23
Item Moniales de facto nubentes post professionem. 8.24
Item Moniales sine Papæ licentia recipientes, aut alienantes monasteria. 8.25
Item Moniales indebitè alienantes bona monasterij. 8.27
Item Moniales non abstinentes in electione ab ijs, quæ gignere possunt discordias. 8.28
Item Moniales facientes priuata domicilia ad excipiendos hospites. 8.29
Item Moniales vacantes negotiationi illicitæ. 8.31
Item percutientes Monialem. ibid.
Item Moniales intercessentes agitationi taurorum (quod alij negant.) 8.34
Item ij, qui obstant visitationi canonicæ Monialium. 10.38

Exorcismus.

Monialis energumena exorcizanda in Ecclesia exteriori ipsarum Monialium. 10.237

Exploratio.

Exploranda voluntas puellæ recipiendæ ad religionem. 2.4
Et quidem summa cum diligentia. 2.5
Proponitur modus illam faciendi talem explorationem. ibid.
Communiter exploratio fit ante professionis emissionem. 3.2
Id tamen non est de essentia. 3.3
Ordinarius præmoneri potest de professione facienda per mensem ante, aut post tempus statutum. ibid.
Facta exploratione, ille potest inhibere ne fiat professio. ibid.
At non potest præscribere tempus profitendi. ibid.
Sufficit talem explorationem fieri vel ante receptionem, vel ante ipsam professionem. 2. 4
Quando vtiliùs sit eam fieri. 2.5
Debet fieri ab Episcopo, si potest. 3.2
Omitti potest, si professio fiat in morte ex Pij V. indulto; secùs, si transeat nouitia ad alium Ordinem. 10.303

F

Famuli.

Seruientes Monialibus in habitu Religioso gaudent priuilegio fori. 9.9
Item priuilegio canonis. 9.14
Deputati ab obsequia monialium ingrediuntur in casibus necessarijs. 5.131
In necessitate permittuntur Monialibus famulæ, etiam sæculares, & ex causa mutantur. 5.128
Non item puellis degentibus intra clausuram in educatione. 5.181
Famuli etiam sine licentia deferunt monialibus dona, paucis se expedientes. 5.213
Tempore interdicti Monialium famuli gaudent varijs priuilegijs. 9.36

Festum.

Festa indicta ab Ordinario seruanda à Monialibus. 6.28
Eæ in die festo possunt se exercere in recamaturis faciendis. 6.29

Feudum.

Abbatissa egredi potest ad præstandum iuramentum fidelitatis debitum pro feudo annexo Conuentui. 7.63

Fœminæ.

Regulariter sunt minùs prudentes. 3.42
Ad fęminas laicas cum Monialibus degentes ac-

accedit Regularis sine licentia Sacræ Congregationis. 10.20
Fugienda fęminarum conuersatio, etiam religiosarum. 10.10
Degentes intra monasteria Monialium fruuntur aliquibus priuilegijs, pro tempora interdicti. 9.36
Possunt concedi ad obsequia Monialium, etiam in habitu sæculari. 5.128
Sine licentia non intrant clausuram. 5.100
Ad ingressum illarum petitur consensus capituli Monialium, si fiat causa conuiuij, &c. 5.172
Idque iuxta tenorem indulti, quod explicatur. 5.136. vsque ad 144
Fęminæ coniugatæ non semper sinuntur ingredi, neque causa securitatis. 5.110
Non admittendæ puellæ in educationem, nisi in certa ætate. 5.182
Fęminarũ libertati consulitur quò ad susceptionẽ status religiosi. 2.26.29.3.13.14.9.42
Ad seruitium Monialium intra clausuram recipiuntur fęminæ laicæ in habitu religioso, non professuræ, ibique gaudent priuilegio canonis, & fori, non item alijs priuilegijs, si non sint Oblatæ. 9.12.303

G

Gabella.

MOniales exemptæ a gabellis, alijsque similibus oneribus. 9.16
Exemptionem hanc perdunt, si illicitam exerceant negotiationem. 8.32

Gubernatio.

Moniales regulariter videntur melius gubernari à Regularibus. 10.9
Illarum tamen gubernatio minùs expedit ab bonum ipsorum Regularium. 10.10

H

Habitatio.

QValis designanda pro nouitijs. 2.42
Moniales non possunt habere singulares habitationes. 7.21
Dormiunt solæ. 7.22
Non habitant in eodem monasterio simul cum viris religiosis Ordinis. 7.38
Sub excommunicatione prohibentur facere domicilia priuata ad excipiendos hospites. 8.29
Puellæ apud illas manentes in educatione seorsim habitant. 5.186
Confessarius non pernoctat in domo contigua monasterio Monialium. 10.177

Habitus religiosus.

In eo faciendus nouitiatus, non tamen totus de rigore iuris. 2.49
Nouitiatus non necessariò *incipit* à delatione habitus regularis. 2.56
Habitus nouitiæ recedenti non *restituitur*. 2.55
Deferendus à Monialib. sub culpa mortali. 6.21
Monialibus prohibita sub excommunicatione dimissio illius temeraria. 8.21
Illis item interdicta assumptio *habitus* virorum. 7.46
Puellæ habitu modesto debent *proficisci* ad monasterium, quo die recipiuntur adnouitiatum. 2.37
Puellæ item manentes in educati*one mode*sto habitu incedunt. 5.188

Hæreditas.

Nouitia profitente *in mortis articulo* Conuentus ei succedit in hęreditate, etsi *illa* dicat se nolle. 9.18

Hæresis.

Moniales a suo Prælato, aut Confessario ex delegatione Prælati absoluuntur ab hæresi. etiam externa. 9.26
Et quidem etiam pro foro externo. 9.27

Horæ canonicæ.

Recitandæ à Monialibus in choro, & quidem sub mortali. 6.12
Ista tamen obligatio non afficit singulas Moniales, sed totum Conuentum. 6.12
Abbatissa in hoc dispensat quò ad singulas Moniales: item quò ad tempus recitandi in choro. 6.13
Recitandæ horæ priuatim a Monialibus professis deputatis choro, si ibi eas non recitent, & quidem sub peccato m. 6.14
Moniales deputatæ ad chorum, si sint tardioris ingenij loco horarum canonicarum dispensari possunt, vt recitent officium Conuersarum. 6.16
E tunc, si taliter dispensatæ omittant dictum Officium non peccant m. sicut nec peccant Conuersæ. 6.16
Tempore infirmitatis pro diuino officio possũt Moniales dicere alias preces breuiores. ibid.
Ex indulto Innocentij IV. Choristæ recitant ex rationabili occasione officium laicarum Sororum: & hoc indultum competit etiam viris religiosis. ibid.
Ad illius recitationem sufficit attentio externa. 6.17
Recitans officium pro officio non peccat mortaliter. ibid.
Non peccat m. illud interrumpens etiam sine causa, & ad multum tempus. ibid.

Idem

Idem est de inuertente ordinem horarum eiusdem diei. ibid.
Recitans Horas lingua, vulgari iuxta aiquos peccat m. ibid.
Imò & de inuertente ordinem officij diei sequentis cum præsente. ib.
Item de syncopante horas in ipsa recitatione. ibid.
Dubius, an recitauerit, non tenetur iterum recitare. ibid.
Recitans cum alio satisfacit, ab eo audiendo omnes lectiones. ib.
Defectus commissi in recitatione remittuntur recitanti Leonis X. orationem Sacrosanctæ. ibid.
Idque etsi singulæ Horæ seorsim recitentur, modo in fine cuiusuis Horæ recitetur dicta oratio. ibid.
At ea talem remissionem plura petuntur. ibid.
Illam operatur dicta oratio per modum Sacramentalis. ibid.
Indultum hoc adhuc durat. ibid.
Dicta procedunt de simili indulto Gregorij XV. facto numismatis quinque Sanctorum (vt vocant.) ibid.
Omittens plures horas eiusdem diei vnicum facit peccatum, & iuxtà aliquos non tenetur dicere quot horas omiserit.
Referuntur monita ad horas recitandas deuotè. 10.292
Dicere debent Officia Sanctorum Ordinis, si sint exemptæ; possunt verò, sed non tenentur, si subsint Ordinario loci. 6.18
Extra chorum non recitant Officia defunctorum, & similia. 6.19
Non admittunt laicos ad recitanda diuina Officia in suis templis. 7.9
Non vtuntur cantu figurato. ibid.
In choro tenetur recitare hymnos correctos Vrb. VIII. iussu. 8.65

I

Ieiunium.

MOniales iure communi tenentur solum ad ieiunia communia fidelibus. 6.23.
Regulariter ad ieiunia Aduentus non tenetur sub peccato. 6.24
Quinquagenariæ probabile est quòd excusentur à ieiunijs communibus Ecclesiæ; immò & regulæ. 6.25
Voues ieiunare in perpetuum post annum 60. ætatis tenetur ieiunare. ibid.
Nō tenentur ad ieiunia in dicta ab Ordinario, aut ex voto populi. 6.26
Ex priuilegio præueniunt horam prandij per horam cum dimidia ante meridiem. 6.27
Assignatur quantitas refectiunculæ vespertinæ, & quidem maiori in vigilia Natiuitatis Domini. ibid.
In ea absolutè sumi potest iusculum. ib.
Inseruiturus mensæ in die ieiunij sumit aliquid cibi, postea que absoluit prandium. ibid.
Et hoc etiam post longum tempus. ibid.
Idque in varijs casibus. ibid.
Accumbens mensæ potest edere, etsi plicato linteolo proposuerit non amplius edere. ibid.
Et hoc interdum, etsi finitum sit prandium. ibid.
Quod à fortiori procedit, si prandium est finitum. ibid.
Extra prandium aliquid cibi potest à ieiunante sumi, ne potus noceat, & pluries eodem die; nodicitas autem huius cibi est infra vnciam vnam. ibid.
In Natiuitate D. amplior refectiuncula licita etsi sumatur loco prandij. ibid.
Iuxta aliquos sine peccato v. sumi potest hora prandij refectiuncula vespertina etiam sine causa. ibid.
In refectiuncula sumi nequit cib. coctus cum iusculo in quantitate, in qua sumeretur crudus. ib.
Vua sumpta per modum cibi, seclusa paruitate materiæ, violat ieiunium. ibid.
Abbatissa cum Monialibus non dispensat in ieiunio. 10.133
Violens ieiunium præscriptum à regula, tum ab Ecclesia vnicum facit peccatum. 4.128.
Assignatur per quid violetur Ieiunium naturale. 10.223
Affirmantur casus in quibus violatur, & quibus non. ibid.
Non violatur per cibum, aut potum traiectum in canalem respirationis. ibid.
At violatur si notabilis aquaglutiatur casu. ib.
Etsi ieiunius censeri posset qui dictam totam aquam postea eijceret. ibid.

Ignorantia.

Excusat à malitia annexa peccato, si ignoretur aut non aduertatur. 4.82.
Excusat à pœnis incurrendis. 8.55
Auferenda à pœnitente, si fructus ex monitione speratur. 10.192.

Immunitas Ecclesiæ.

Ea gaudent moniales in sua Ecclesia, non item intra Conuentum. 9.13

Gau-

Gaudent, & puellæ apud ipsas manentes in educatione. 9.11

Incorrigibilis.

Monialis verè incorrigibilis poteſt eijci, ſeruatis ſeruandis. 3.53

Tradenda in arctius Monaſterium. 8. 66

Indulgentia.

Conceſſa viris religioſis acquiritur etiam à Monialibus. 9.40

Idque, licèt eæ ſubſint ordinario. ibid.

Hæ tamen non exponunt in ſuis templis indulgentias conceſſas Eccleſijs Ordinis. ibid.

Referuntur indulgentiæ conceſſæ à Paulo V. Monialibus. ibid.

Affertur diſcrimen inter indulgentiam plenariam, & partialem. ibid.

Indulgentia plenaria ſupponit ablatam eſſe omnem culpam. ibid.

Non impeditur, ſi pars minima operis præſcripti omittatur. ibid.

Exigit iuxta aliquod ſolùm opus bonum ex obiecto. ibid.

Supponit gratiam ſolùm ad fructum ipſius. ibid.

Ad illam ſufficit habitulis intentio illam lucrandi. ibid.

Sufficit item perfecta contritio, etſi præſcribat confeſſionem. ibid.

Si præſcribat confeſſionem, non obligat habentem ſolùm venialia. ibid.

Eodem opere acquiritur multiplex ex varijs titulis. ibid.

Item multiplex acquiritur faciendo eodem tempore varia præſcripta ad varias indulgentias. ibid.

Pluries eodem die acquiritur, ſed non omnis. ibid.

Aſſignatur in quo inſtanti acquiratur. ib.

Conceſſa pro articulo mortis non ſemper acquiritur in præſumpto periculo mortis: at acquiritur interdum, & quidem etiam pluries. ibid.

Idque etiam ſolo corde inuocando nomen Ieſu, & Mariæ. ibid.

Etiam per 3.4. dies ante exhalationem animæ. ibid.

Non item ſi ea nomina commutentur in nomen Chriſti, & matris Dei. ib.

Indulgentia conceſſa moribundo, etſi ab eo ignoretur non aduertatur obtinetur, ſi non petat, certum opus ad certum finem. ibid.

Sicque poteſt applicari ſenſibus deſtituto, aut amenti. ibid.

Ablato obice, reuiuiſcit iuxta *aliquos*; quod alij negant. ibid.

Liberat à pœnitentijs ſacramenta*libus*. ibid.

Translato feſto, non transfertur. ibid.

Non ſemper applicatur defunctis. ibid.

Pro his tamen acquiritur ab exiſtente in mortali. ibid.

De ea ſequenda opinio tutior. ibid.

Acquiritur ab habente domi numiſma benedictum, ſi alibi præſtet opus impoſitum. ad illam lucrandam. ib.

Idem roſarium poteſt habere varias benedictiones indulgentiarum. ibid.

Si loco roſarij prædicti ſubrogetur aliud, & poſteà prius inueniatur, *indulgentias* habet ſolùm, *quòd fuit ſubrogatum*. *ibid.*

Benedictiones dictæ non applicatæ ante mortem habentis pereunt. ibid.

Secus, ſi ſub delegatio illa acceptetur ſolum poſt mortem ſubdelegantis. ibid.

Explicatur in quo inſtanti obtineatur indulgentia. ibid.

Si 100. anni indulgentiæ concedantur dicenti Roſarium Virginis, & 200. offerenti cum pro animabus Purgatorij, omnes 200. anni acquiruntur offerenti. ibid.

Conceſſa indulgentia veneranti imaginem Chriſti, quoties coram ea tranſitur, eam acquirit deambulans per locum, in quo eſt imago, ſi hanc veneratur quoties tranſit coram ea. ibid.

Indulgentiæ Ordinis acquiruntur à monialibus tertiarijs, ſed non ab omnibus. 9.41

Infirmitas.

Non obſtat, quin extra conuentum inchoetur nouitiatus. 2.49

Non irritat profeſſionem, etſi duret toto tempore nouitias. 3.30

Cogit interdum ad ſeruiendum infirmæ cum periculo vitæ. 4.120

Non omnis ſufficit ad egreſſum a clauſura. 5. 31.32.33.& 34.

Facit illicitum ingreſſum cuiuſuis Sacerdotis ad audiendam confeſſionem monialis, ſed raro. 5.115

Facit licitum & medicis, ac minutoribus ſanguinis. 5.116.& 118

Interdum & Notario. 5.121

Diſpenſat ſuper horis canonicis, imponendo breuiores preces. 6.17

Dat Moniali exemptæ Confeſſarium non approbatum ab Ordinario loci, ſed non ſemper. 10.170

Dat ius pro fitendi ante finem nouitiatus, ſi ſit peri-

periculosa. 6.18
Idque, etsi nouitiatus inchoetur extrà clausuram. ibid.
Infirma suffragium potest peti, sed non debet. 10.104.
Eius confessio cautè audienda. 10.173
Si ante communionem delatam egeat repetere confessiones aliquas, prudenter procecedendum. 10.182
A reseruatis indirectè absoluitur, etsi morbus non sit periculosus. 10.186
In illius bonum spirituale pluries intrat Confessarius. 10.121
Communicat per modum viatici, etsi mane illius diei communicauerit. 10.223
Pluries interdum recipit Viaticum. 10.224
Item & extremam vnctionem, sed non semper. 10.125.& 126
Ei morienti assistit Confessarius. 10.227
Et ad hoc pluries intrat. 10.228
Etiam cum socio, si religiosus sit. 20.229
Coram infirma celebrat, si aliàs id licet. 10.234
Non intrat, vt deferat sacram Reliquiam infirmæ. 10.235
Non vt ei det Episcopalem benedictionem. 10.236
Extraordinarius concedendus Monialibus infirmis. 10.248.& 272
Intrans ad audiendam confessionem vnius infirmæ audit aliàs, sed non semper. 10.264
Afferuntur monita ad infirmitates patienter sufferendas. 10.299
Infortunia.
Quib. monitis fortiter sustineantur. 10.300
Interdictum.
Eius violatio Monialibus prohibita sub excommunicatione. 8.22
Gaudent Moniales varijs indultis pro tempore interdicti. 9.32.& 33
Seruant interdicta lata ab Ordinario, si ipse id eis mandet. 6.27
Interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ, si violent generale interdictum locale. 8.40
Eodem modo interdicuntur, si officia diuina recipiant publicè excommunicatos, aut interdictos. 8.41
Interdicendæ, si renuant confiteri ad confessionale positum in ecclesia exteriori. 8.42
Interdictum generale locale afficit Moniales. 8.40
Puellæ apud ipsas educatæ tempore Interdicti gaudent varijs priuilegijs. 5. 191. 9.34
Non tamen tenentur ijs vti. 9.34
Irregularitas.
Cadit in Moniales, sed impropriè. 8.9
Irregularis quò ad Abbatissatum est iuxta aliquos fœmina illegitima (quod tamen alij negant.) 8.43
Item vidua, aut alitèr corrupta. 8.44
Item bigama. 8.45
Item infamis. 8.46
Non item descendens ex genere maculato. 8.47.
Iubilæum.
Tempore Iubilæi Moniales non eligunt in Confessarium, nisi approbatum ab Ordinario. 10.170
Eligunt pro arbitrio Confessarium vigore Iubilæi (quod alij negant.) 9.20
Et quidem in praxi sequenda pars negans. 9.21
Ordinarij tamen non negent electum. ibid.
Ad obtinendum iubilæum, sufficit publicatum fuisse Romæ. ibid.
Eius publicatio pro Monialibus posset aliquantum differri. ib.
Vt obtineatur, non est opus assistere processionibus. ibid.
Non confiteri, si non adsit conscientia culpæ. m. ibid.
Sufficit eleemosyna facta nomine totius Conuentus. ibid.
Visitanda a Monialibus propria Ecclesia. ibid.
Si ieiunia præscripta commutentur in aliud opus, hoc fieri potest quouis die hebdomadæ. ibid.
Confessio præscripta nequit regulariter commutari. ibid.
Commutatio hæc non necessariò facienda ab electo pro confessione peccatorum. ibid.
Tutius est vna hebdomada facere omnia requisita. ibid.
Consecutio iubilæi per infirmis vlterius protrahitur. ibid.
Opera iniuncta possunt esse ex aliàs debitis. ibid.
Iubilæum his potest obtineri, si opera præscripta repetantur. ibid.
Vltima die temporis deputati ad iubilæum potest se accingere ad illud lucrandum, qui illud neglexit vsque ad illud tempus.
Elapso tempore iubilæi, commutari possunt

vita

vita Monialis, quæ illud obtinuit, eaque poteſt abſolui à reſeruatis oblitis. ibid.
Obtenturus iubilæum debet eſse in gratia, quando implet vltimum opus ex iniunctis. ibid.

Iuriſdictio.

Triplex exercetur à Prælato regulari in Moniales. 10.42
Quæ cenſeatur ordinaria. 65
Quæ poſſit delegari. 6.5.& 6
Iuriſdictio prælati regularis in Moniales eſt ordinaria, ac proinde delegabilis. 10.38
Delegata verò, quæ in eaſdem competit Prælato locali, ſicque non poteſt delegari. 10.37
Iuriſdictio prælati regularis in Moniales extenditur ad ea omnia, ad quæ extenditur iuriſdictio Prælatis regularis in religioſos ſubditos. 10.38
Conſuetudo dat iuriſdictionem. 10.42
Iuriſdictionis ſpiritualis ordinariæ incapax eſt Abbatiſsa. 10.118
Eſt tamen capax delegatæ. 10.119
In Moniales ſubditas Abbatiſsa non habet iuriſdictionem, ſed poteſtatem dominatiuam, ac ciuilem. 10.118
Non baptizato conferri poteſt iuriſdictio ſpiritualis à Papa. 10.119

L

Legatum.

COnceſſum Moniali a legitimo Prælato promittente ſe illud non reuocaturum auferri non poteſt. 4.10
Legatum maius relictum puellæ, ſi nubat, debetur ei ingredienti religionem. 3.50
Legatum conceſſum moniali cũ promiſſione illud non auferendi ſub pœna amiſſionis, amittitur, ſi auferatur. 4.14
Legatum relictum pro moniali, & eius famula qualiter ſubſiſtat. 4.16
Legatum relictum fęminæ maritandæ dandum nouitiæ religionem intranti. 9.47
Si tamen legatum relinquatur fęminæ determinatæ. 9.48
Relictum pro monachatu lucratur Tertiaria. ibid.
Relictum pro dote puellæ monachandæ debetur ingredienti monaſterium non exigens dotem: immò etiamſi ſæculo maneat innupta. ibid.
Puella, cui relictum eſt legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab *hærede* Teſtatoris, quando intret Religionem; *ſi Teſtatore* viuente intret cum minori dote *ſoluta* ex bonis Teſtatoris abſentis, *prætendere po*teſt reſiduum legati. *ibid.*
Legatum pro monachandis mulieribus corruptis, ſi hæ deſint, implicatur in maritanda puella periculoſa. ib.
Legatum certæ puellæ, vt fiat Monialis, ſi ea moriatur, priuſquam fiat *Monialis*, non ſemper ſic caducum. ibid.

Legatus de latere.

Non concedit ingreſſum intra *Monialium* clauſuram extra caſus *neceſſarios*. 5.155.

Lex.

Abbatiſſa non fert leges. 4.114
Fert tamen ex poteſtate delegata, & quidem etiam ſpirituales. 10.122
Non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis. 10.134
Lex interpræetans intelligenda iuxta eam quæ interpretatur. 5.6
Lex poſterior derogat priori. 10.168
In legum diſpoſitione fęmininum includitur ſub maſculino. 5.100.7.1.8.1
Lex odioſa, quæ eſt animæ fauorabilis, qualiter amplianda. 5.92
Per legem generalem non *ſemper abrogantur* ſtatuta particularia. 5.149
Lex non ligat peregrinos. 5.211
Lex generalis interdum non ligat moniales vnius conuentus. 6.7
Pęnalis ſtrictè applicatur. 6.20
Legis interpretatio facienda iuxta mentem legislatoris. 6.20
Interpretanda lex *mitiorem in par*. 10.91
Prelatus regularis leges nouas indicit Monialibus. 10.39

Libri.

Non imprimuntur à Monialibus ſine debita approbatione, ac licentia. 7.49
Afferuntur monita ad legendos *pios* libros. 10.297.

Licentia.

Requiritur, & ſufficit, vt Monialis faciat moderatas donationes, ac eleemoſynas. 4.19.& 20
Requiritur ad hoc vt exeat è clauſura in caſu aliàs permiſſo. 5.36
Qualis eſſe debeat in hoc caſu. 5. 38. & 39
Interdum ſufficit tacita, ac interpretatiua. 5.40.463

Iniu-

Iniustè data non liberat a culpa egredientem. 5.41
Liberat tamen a pęna. 5.42
Qualiter differat à dispensatione. 5.43
A quo Superiore obtinenda. 5.40
Data cum causa interdum non iuuat,& è contra. 5.157
Data ad accessum Monialium sub his verbis *con le sue donne*, ad fęminas extraneas extendetur. 5.207
Data ad accessum semel in quolibet mense non necessariò integer mensis requiritur inter vnum accessum, & alterum. ib.
Concessa Confessario ingressuro ad audiendam Confessionem Monialis infirmæ extenditur ad socium. 10.219
Data sub his verbis *valeat pro* 10. *diebus* qualiter explicanda. 10.262
Paulus V. in reuocatione facultatum ingrediendi clausuram Monialium solùm reuocauit licentias conuersandi, ac prandendi intra ipsam clausuram. 5.99
Sine licentia Ordinarij puellæ non recipiuntur ad religionem. 5.109
Licentia data à Papa ad ingrediendam clausuram causa prandendi intra illam qualiter debeat interpretari. 5.135
Quò ad numerum vicium, pro quibus conceditur ingressus, strictè interpretanda. 5.171
Ad ingrediendum clausuram requiritur licentia proprij prælati Monialium respectiuè. 5.146
Quò ad Moniales non exemptas datur etiam à Vicario generali. 5.147
Item à Capitulo, Sede vacante, 5.148
Quò ad Moniales verò exempta datur à Prouinciali. 5.149
Facultas dandi talem licentiam committitur solùm Superiori Conuentus in capite. 5.151
Alicubi datur à solo Ordinario, etiam quò ad Moniales exemptas. 5.153
Quò ad aliqua monasteria datur solùm à Papa. 5.155
Non potest dari sine iusta,ac manifesta causa. 5.156.& 157
Debet esse specialis, imò & in scriptis, saltem pro foro externo. 5.158.& 163
Extenditur ad socium. 5.159
Non finitur primo acto,nisi id exprimatur. 5.160
Pro Medico, & alijs Officialibus monialium renouatur quolibet trimestri. 5.161
Qualiter esse debeat specialis. 5.162
Qualiter in scriptis. 5.39
Non est opus, quòd sit in scriptis respectu illius, qui ingreditur cum proprio Prælato Monialium. 5.162
Concessio dandi talem licentiam non debet esse in scriptis. 5.163
Non requiritur licentia in casibus repentinis. 5.164
Licentiæ competentes fęminis priuilegiatis ad ingrediendum clausuram non fuerunt a Gregor. XIII. & Paulo V. reuocatæ. 5.165
Ordinarij licentia requiritur, vt quis accedat ad Moniales. 10.21
Abbatissa dat Monialibus licentiam dandi,recipiendi, &c. 10.148
Vide *v.paupertas religiosa,& v.religiosi*.

Litera.

Non possunt scribi à Monialibus sine licentia 7.40
Scribens literas Moniali non dicitur accedere ad eam. 5.218

M

Matrimonium.

Non obstat, quin coniugata fieri possit Monialis. 2.15
Idque maximè procedit de coniugata matrimonio solum rato. ibid.
Imò & de consummato coactè. ibid.
Cogens consummare in primo bimestri non peccat iuxta aliquos, si alter coniux non cogitat de religionis ingressu. ibid.
Elapso dicto bimestri,si alter coniux velit statim ingredi religionem, cogi nequit consummare matrimonium. ibid.
Iure ecclesiastico matrimonium vetitum Monialibus. 4.80
In aliquo casu potest eis præcipi. ibid.
Mulier coniugata non admittitur semper intra clausuram securitatis causa. 5.110
Punitur nubens cum Moniali. 4.81
Matrimonium spirituale est æquè fauorabile, ac carnale. 3.36
Non potest attentari a Monialibus sub excommunicatione. 8.24

Medicus.

Ingreditur solùm in casibus necessarijs. 5.116.& 119
Extraordinarius non semper vocatur loco ordinarij. 5.119
Licentia ingrediendi ei renouanda quolibet trimestri, 5.161

Missa.

Missam non tenetur moniales audire frequentiùs quam alij fideles, stando præcisè in iure communi. 6.10
Decet tamen, vt quotidie illam audiant. 6.10
Ad implendum Missæ præceptum sufficit attentio externa. ibid.
Sufficit & moralis præsentia, quæ explicatur. ibid.
Admittit paruitatem materiæ, quæ variè assignatur. ibid.
Obligatio Missæ interdum præuenienda. ibid.
Impletur audiendo mediam Missam ab vno, & aliam mediam ab alio. ibid.
Idque etiam eodem tempore. ibid.
Missæ plures ex diuerso titulo debitæ simul audiuntur. ib.
Audiens Missam simul recitat Horas debitas ex præcepto; imò confitetur sacramentaliter iuxtà aliquos. ibid.
Afferuntur monita ad illam deuotè audiendam. 10.296
Missa conuentualis dicenda in templis Monialium quotidie. 6.11
Eæ non admittunt ad celebrandum in suis templis Sacerdotes extraneos sine licentia Episcopi. 7.7
Earum Capellani dicunt Missam conformem Officio ab ijs dicto. 7.8
Confessarius ingreditur clausuram ad celebrandum pro infirmis. 10.234
Confessarius extraordinarius non celebrat in Ecclesia Monialium sine licentia. 10.273
Tempore interdicti coram ijs celebratur, seruatis tamen seruandis. 9.32.& 33
Eæ ad audiendam Missam item ducunt puellas manentes in educatione, & alias fęminas commorantes intra clausuram. 9.34.& 36
Celebraturi in ecclesia monialium exemptarum non petunt licentiam ab Ordinario loci. 10.33

Monasterium.

Non recipit de bonis nouitiæ. 3.40
Alit Monialem, etiam dote insoluta. 3.59
Non potest construi sine Ordinarij consensu, alijsq; seruatis. 10.31.7.19.8.28
Idque ex decreto S.Congreg. ibid.
Non requiritur tamen consensus Abbatissæ aliorum Conuentuum Monialium. ibid.
Iure communi non potest recipi, nec alienari sub excommunicatione. 8.25
Non potest fieri, nisi in locis muratis. 7.18
Obligari potest, vt soluat *Moniali* certam pensionem annuam. 4.13
Bona illius ab Officialibus debent *dispensari* iuxta voluntatem Superioris. 4.22
Bona illius administrat Abbatissa. 10.146
De ijs item contrahit. 10.147
Quorum sumptibus monasterium sit resarciendum. 9.43
Eius egestas subleuatur ab Ecclesia. 9.44.& 45
Ei applicantur bona violantis Monialem. 9.46

Moniales.

Vnde dicantur. 1.1
Qualis earum origo. 1.2
Qualis status ab initio. 1.3
In quo consistat *essentia status religiosi* illarum. 1.4
Debent Moniales viuere sub regula approbata. 1.5
Inter eas adest diuersitas. 1.6
Aliæ dicuntur clericales, aliæ laicales, & aliæ tertiariæ. 1.7.& 9
Profitentur vitam contemplatiuam. 1.10
Quando fuerint primò approbatæ in Ecclesia. 1.11
De essentia status illarum non est clausura. 1.12
Illarum status est decorus Ecclesiæ, ac *vtilis* ipsis Monialibus. 1.13
Puellæ allici possunt ad statum religiosum Monialium. 1.14
Monialium violator punitur. 4.41
Earum violatio est mixti fori. 4.42
Non fiunt commatres. 7.37
Interdum vtuntur laruis, & choreis. 7.44
Non parant cibos externis, nec vendunt. 7.48
Moniales Mendicantes iuxta aliquos veniunt in dispositionibus loquentib. in specie de Mendicantibus. 9.49
Iure communis omnes subduntur Ordinario loci. 10.1
Ex priuilegio tamen aliquæ sunt exemptæ ab eius potestate. 10.2
Sed non omnes. 10.3
Quæ sunt immediatè subiectæ Sedi *Apostolicæ*, subiacent Ordinario *solùm* quò ad spiritualem gubernationem. 10.3
In ijs, in quibus subduntur Ordinario, subduntur, & eius Vicario generali. 10.4
Et quidem quò ad ea, quæ competunt Ordinario tanquam delegato Sedis Apostolicæ. 10.5
Meliùs videntur gubernari à Prælatis regularibus. 10.10
Etiam exemptæ subsunt Ordinario quò ad visi-

visitationem clausuræ. 10.22
Impedientes eius canonicam visitationem excommunicantur. 8.18
Si vi impediant, vi repelluntur ab Ordinario. 10.25
Etiam exemptæ, si delinquant circa clausuram, puniuntur ab Ordinario, sicut & in materia rerum spiritualium. 10.26
Non item in alijs casibus. 10.27
Subsunt Ordinario etiam exemptæ quo ad electionem Abbatissæ. 10.29
Item quo ad bonorum administrationem. 10.30
Item quò ad nouitiarum receptionem. 10.51
Item quò ad professionem. 10.52
Item quò ad recipiendas puellas in educationem. 10.53
Item quò ad exeundum è clausura. 10.32. & 54
Item ad hoc vt visitari possint ab externis. 10.55
Item quò ad admittendos extraneos intra clausuram, si subsint Ordinario. 5.146
Item quò ad approbationem Confessariorum. 10.173.& 258
Item quò ad obseruantiam festorum, ac censurarum. 6.27

Moniales Conuertitæ.

Iuxta Tamburinum profiteri possunt, non præmisso anno nouitiatus, sed obstat praxis. 2.46

Moribunda.

Validè profitetur. 9.18
Admissa ad Religionem si ante ingressum sit moritura, & extrà incipiat nouitiatum, ibi profiteri potest. 9.18
Moniali morituræ ab Ordinario concedi potest Confessarius extraordinarius qui in omnibus expleat munus ordinarij. 10.349
Ea si sit moribunda, interdum potest absolui, etsi nullo modo confessionem petierit. 10.184
Si sit exempta, eligit Confessarium ab Ordinario non approbatum. 10.170
Assignatur pęnitentia imponenda Moniali in mortis articulo. 10.212
Proponitur modus assistendi Moniali morienti. 10.230
Mulieri sæculari ingressæ animo ibi moriendi Confessarius Monialium in morte dat sacramenta: secùs, si ingrediatur animo conditionato quo ad perpetuò ibi habitandum. 10.233
Puellæ item in educatione ibi degenti idem Confessarius in morte dat sacramenta. ibid.
Afferuntur monita ad moderandum metum mortis. 10.298

N

Necessitas.

Requiritur moralis ad concedendum ingressum in clausuram. 5.256
Non debet esse semper ex parte monasterij. 5.156

Negotiatio.

Prohibita Monialibus. 7.31
Et quidem sub excommunicatione. 8.31
Immò, & sub amissione exemptionis à gabellis. 8.32

Nouitia.

Capitulariter admissa repellitur, & repulsa admittitur. 2.11
Non statim post admissionem recipienda ad habitum. 2.36
Deducenda ad monasterium sine pompa. 2.37
Cur ei tondeantur capilli. 2.38
Cur immutetur nomen. 2.39
Initianda sacramento Confirmationis, antequàm induatur habitu religioso. 2.40
Quæ expensæ ei permittantur. 2.41
Qualis eius habitatio. 2.42
Qualis eius instructio. 2.43
Ex quibus bonis alenda. 2.44
Sine licentia Papæ ingreditur. 2.53
Non item, si, habitu religioso recepto, fugiat, & postea redeat. 2.54
Nouitiæ recedenti è religione omnia sua restituenda. 2.56
De eius bonis monasterium non recipit quidquam; quod alij negant. 3.53.54.& 55
Ipsa nouitia nihil ei dare potest de suis bonis. 3.58
Sub pęna suspensionis non recipitur ad professionem ante expletum annum nouitiatus. 8.38
Nouitiæ recipiendæ non datur expectatiua sub certis pęnis. 8.51
Consulitur eius libertati quò ad ingressum religionis. 9.42
Non potest recipi in monasterio exempto sine consensu Prælati regularis. 10.51
Confitetur Sacerdoti generaliter approbato. 10.167
Varijs monitis iuuatur ad vitam religiosè instituendam. 10.289

Profitetur in morte, nouitiatu non finito. 9.18
Nec requiritur consensus Capitularis monialium. 10.224
Idq; etsi finierit annum nouitiatus. 10.224
Si ea conualescat, resilire potest à religione iuxta aliquos. ibid.
Item renunciare bonis, si antea non renunciauit. ibid.
At iuxta nos non tenetur complere nouitiatum. ibid.
Profitetur ante ingressum monasterij, si extrà inchoat nouitiatum. 9.18

Nouitiatus.

A quo ætatis anno inchoandus. 2.45
Durat per annum integrum. 2.46.3.9
Debet esse completus, & continuus. 2.49
Non necessariò fit totus in habitu religioso, nec intra Monasterium. 2.49
A quo tempore formaliter incipiat. 2.50
Qualiter interrumpatur. 2.51.52
Non protrahitur vltrà annum. 2.53
Eo etiam non completo, fieri potest professio articulo mortis ex Pij V. indulto. 9.18

O

Obedientia.

CVi voueatur a Monialibus. 4.90
Ad qui obliget. 4.91
Ex vsu regionum votum obedientię non obligat sub mortali, secluso formali præcepto. 4.92
Ex voto obedientiæ quibus parere debeant Moniales. 4.93
Qualiter teneantur parere Papæ. 4.94
Qualiter Ordinario. 4.95
Prę sertim quò ad clausuram. 4.96
Non obediunt, nisi in ijs, quæ sunt iuxta regulam. 4.97
Obediunt Prælato regulari, si sint exemptæ. 4.98
Obediunt Abbatissæ sub m. & quidem etiam sine præcepto formali. 4.100
Non item Vicariæ. 4.101
Non Vicarijs ad earum regimen deputatis vt sic. 4.102
In aliquibus debent potiùs obedire Prælato regulari, quàm Ordinaro, in aliquibus è contra. 4.103
Item in aliquibus debent potius obedire Ordinario, quàm Abbatissæ in aliquibus è contra. 4.104
In quibus teneantur obedire. 4.104
Interdum obediunt spirituali præcepto Abbatissæ. 4.106
Abbatissa non præcipit in virtute obedientiæ. 4.109.110.
Si tamen sic præcipiat, ipsi obediendum sub mortali. 4.3
Votum obedientiæ non extenditur ad ea, quæ sunt contra regulam: nisi in certo casu. 4.117
In dubio obediendum, sed non semper. 4.132
Monialis non peccat omittendo preces iniunctas ab Abbatissa pro benefactoribus. 6.20
Prælatus regularis, ac Ordinarius præcipiunt in virtute obedientiæ Monialibus respectiuè subiectis. 10.40
Abbatissa ipsa ex Papæ delegatione præcipit in virtute obedientiæ. 10.125
Indicantur media ad obedientiam seruandam perfectius. 10.308

Occasio peccandi.

Vitanda. 4.98
Qualiter procedendum cum pęnitente in ea existente. 10.187
Quid, si ea sit moraliter ineuitabilis. 10.188
Quid, si pęnitens sæpè promisit vitare, & non vitauit. 10.189
Quid, si bona fide maneat illa. 10.191

Officiales.

Iuuantur vtilibus monitis ad suum officium benè explendum. 10.287

Opinio.

Si sit communissima, raròab ea recedendum. 6.14
Non omnis opinio, quæ habet aliquos DD. pro se, censeri debet probabilis. ibid.
Non est tutum recedere in re morali a communissima opinione. ibid.
Referens, & non improbans Doctores stat pro illorum opinione. 8.15
Opinio relata vltimo loco censetur teneri à referente. ibid.
Interdum amplectenda opinio apparenter solùm probabilis. 10.184

Oratio.

Præ omnibus æstimata à Suarez. 6.18
Assignantur monita ad illam vtiliter faciendam. 10.291

Ordinarius.

Ei parent Moniales ex voto obedientiæ, si non sint exemptæ.
In ijs tamen, quæ sunt iuxta regulam. 4.97
In aliquibus parent potiùs Prælato regulari, quàm Ordinario. 4.103
Interdum item ei potius obediunt, quàm Ab-

Abbatiſsæ. 4.104
Conſecrat Moniales. 3.78
Ei commiſsa cuſtodia clauſuræ. 5.6
Præſidet electioni Abbatiſsæ, etiam quò ad Moniales exemptas, ſi velit, ideoque præmonendus. 10.96
Poteſt præſidere per alium. 10.30
Approbat Confeſsarios Monialium, exemptarum. 10.164
Et quidem etiam ipſarum prælatos, ſi velint audire earum confeſſiones. 10.166
Deputat Confeſsarium extraordinarium. 10.247
Eumq;item pro Monialib.infirmis. 10.248
Ipſo inuito,non poteſt eligi Confeſsarius extraordinarius. 10.253
Conceditur tamen ab Ordinario Monialibus exemptis,inuito earum Prælato. 10 254
Non denegantur in pęnam. 10.255
Præmonetur Ordinarius de profeſſione facienda à nouitia. 3.2
Idque, vt eius exploret voluntatem, & quidem per ſe,ſi poteſt. 3.2
Debet id facere intra 25.dies. 3.2
Punit contrauenie ns in hoc. 3.3
Licentia eius non requiritur ad ingrediendum Ordinem arctiorem. 3.19
Amouet Confeſsarios Monialium, etiam exemptarum. 10.172
Delegat facultatem abſoluendi Monialem ab hæreſi,etiam externa. 9.27
Licentiat ad ingreſsum clauſuræ Monialium ſibi ſubiectarum. 5.146
Immò alicubi, etiam exemptarum. 5.153
Non diſpenſat, vt puella vltra annum 25. maneat intra clauſuram in educatione. 5.184
Cenſuræ latæ ab eo contra accedentes ad Moniales non ligant religioſos exemptos. 5.204
Ei ſubſunt Moniales immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ ſolùm quò ad gubernationem ſpiritualem. 6.3
Abſoluit Monialem ſubditam à reſeruatis vi priuilegiorum Ordinis aliàs requirentium miniſterium proprij Prælati. 5.45
Eo negante facultàtem reſeruatorum, adhuc abſoluitur Monialis. 9.28
Et hoc, eſtò facultas reſeruatorum competat illi ex delegatione, aut titulo neceſſitatis. 9.30
Illi iure communi ſubduntur Moniales omnes. 10.1
Ex priuilegio tamen aliquæ eximuntur ab eius poteſtate. 10.2.3
Poſſint ei ſe ſubijcere in fauorabilibus de licentia proprij Prælati. 10.7
Alij Doctores id negant. 10.8
Ei ſubſunt quò ad receptionem nouitiarum. 10.11
Item quò ad profeſſionem. 10.12
Item quò ad Confeſsariorum approbationem. 10.13
Item quò ad feſtorum obſeruantiam. 10.14
Item quò ad clauſuram. 10.15
Et quidem,etſi aliàs ſint exemptæ. 10.16
Ei commiſsa eſt cura clauſurę, etiam formalis (quod ex textu non eſt ita certum.) 10. 16. & 17
Punit quoſcunque delinquentes circa Monialium clauſuram. 10.19
Licentiat regulares, vt accedant ad Moniales. 10.20
Licentiat ad hoc, & ſæculare. 10.20
Moniales ſubſunt ei quò ad viſitationem clauſuræ,etſi ſint exemptæ. 10.22
Item etſi ſint immediatè ſubiectæ Papæ. 10. 13
Si Ordinatus impediatur à viſitatione, vim vi repellit. 10.25
Punit Moniales,etiam exemptas delinquentes circa clauſuram. 10.26
Item, ſi delinquantur in ſpiritualibus. 10. 26
Non item in alijs caſibus. 10.27
Poſset tamen punire Monialem exemptam, quæ degens extra monaſterium delinqueret. 10.27
Immò, & degentem in monaſterio, ſi extrà ſcandaloſè delinqueret. 10.20.
Moniales ei ſubſunt quò ad bonorum adminiſtrationem, 10.30
Item quò ad conſtructionem monaſteriorum. 10.31
Idque ex decreto Sac.Congregat. ibid.
Item quò ad egreſsum è clauſ. 10. 32.& 54
Reſeruat caſus, & cenſuras contrà Moniales, etiam exemptas in materia concernente clauſuram. 10.48
Et ab his eæ non poſsunt abſolui, neque per proprium Prælatum. 10.48.49
Moniales non exemptæ ſubſunt reſeruationi caſuum Ordinarij. 10.50
Ordinarius viſitat canonicè Moniales ſubiectas tum ſibi,tum Sedi Apoſt. 10.66
Eo tempore ingreditur clauſuram. 10.73
Ducit ſecum aliquos ſocios. 10.74

Nec hos omitti, estò tunc temporis ducat architectum causa fabricæ. 10.75
Hi possunt esse viri regulares. 10.76

Ornatus corporis.

Vitandus à Monialibus. 4.87
Ideò ijs tondentur capilli. 2.38
Non nutriunt commam, nec vestiunt superbè. 7.43
Non vtuntur lineis. 7.41
Puella recipienda ad nouitiatum deducitur ad Conuentum sine pompa. 2.37
Puellæ intra clausuram educandæ incedunt modesto habitu. 5.188

P

Papa.

APprobat religiones. 2.2
Ei parent Moniales ex voto. 4.93
Non tamen in omnibus. 4.94.& 123
Solus dispensat super clausura Monialium. 5.21
Vide v. *clausura v. puella.*

Parochus.

Non ingreditur clausuram Monialium, si ibi eius parochianus sepeliatur. 10.233
Exercens curam animarum in Ecclesia Monialium, etiam exemptarum, visitatur ab Ordinario. 10.24
In Ecclesia Monialium ministrat sacramenta parochiano ibi morienti. 10.233
Imò etiam si is fortè sit intrà clausuram. ib.

Paupertatis votum.

Quæ paupertas sit accommodatior Monialibus. 4.1
Ad quid obliget paupertas. 4.2
Moniales possunt retinere annos redditus moderatos. 4.3
Quid de hoc statutum sit in Conc. Trid. 4.4
Non possunt habere quid ad vsum irreuocabilem. 4.9
Eis non possunt licitè auferri, quæ concessa sunt cum promissione, illa non auferendi. 4.10
Et quidem nec à Successore. 4.11
Recipiunt ab extraneis rem ea lege, vt ipsæ solæ ea vtantur. ibid.
Acquirunt de nouo. 4.12
Possunt obligare monasterium ad soluendam eis certam pensionem annuam, ex bonis, quæ ei donant. 4.13
Relinqui potest eis legatum non auferibile. 4.14
Succedunt ab intestato, si sint Ordinis capacis bonorum. 4.15
Non retinent superflua. 4.17
Non expedunt in vsibus, illicitis peculium absolutè concessum. 4.18
Faciunt moderatas donationes, ac eleemosynas. 4.19
Donant propriam pitantiam. 4.20
Faciunt eleemosynas ex bonis monasterij moderatas tamen, si sint Officiales. 4.21
Non dispensant autem bona communia Conuentus pro arbitrio. 4.22
In morte non disponunt de bonis concessis ipsarum vsui. 4.23
Non possunt testari de ijs. 4.25
Immò nec de bonis alicuius extranei, accedente eius consensu. 4.25
Testamentum factum ante professionem declarant, si opus sit. 4.26
Faciunt extraneo insignem recamaturam sed de licentia Superioris. 4.27.28
Occultant Prælato concessa ad vsum ex erubescentia, &c. 4.29
Ad nutum Superioris abdicare debent sibi concessa. 4.30.& 31
Non remittunt consanguineis annuam pensionem ipsis debitam. 4.32
Item non remittunt Moniali conuentus pecuniam mutuatam, nisi de consensu Superioris. ibid.
Procurant alteri pecuniam ipsis oblatam, sed non semper. 4.33
At remittunt pretium fornicationis concessæ etiam promissum. ib.
Concessa ad vnum vsum non expendunt ad alium. 4.34
Sine licentia non acquirunt res pretio æstimabiles. 4.35
Quæ licentia ad hoc petatur. 4.36
Non sunt proprietariæ, si absq; licentia recipiant in bonum solius monasterij. 15.37
Liberè recipiunt ab externis aliàs danda à conuentu. 4.38
Necessaria ex bonis communibus sibi capiunt, si iniustè negentur. 4.39
Ex bonis conuentus interdum sibi vsurpant comestibilia, & alia, quæ vsu non cōsumuntur, sed non semper. 4.40
Surripiunt ex bonis communibus in compensationem iusta. ibid.
Qualiter peccent sibi ex loco communi aliquid vsurpando. 4.41
Non recipiunt rem ad vsum, eius dominio penes dantem relicto. 4.42
Curant deponi pecunias apud tertium, vt ijs postea vtantur de licentia Superioris. 4.43
Petunt rem ab alio, animo eam non acceptandi

di sine consensu Prælati. 4.44
Recipiunt sine licentia Prælati immediati res animo ijs non vtendi sine licentia Prælati mediati, breui obtinenda. 4.45
Recipiunt sub conditione, si Superior det licentiam. 4.46
Peccant interdum minima paulatim recipiendo indebitè, si deueniant ad quantitatem notabilem. 4.47
Sine licentia non distrahnnt bona conuentus, aut data ad vsum proprium. 4.48
Licentia distrahendi data a priori Abbatissa iuuat, etsi præsens Superiorissa illam non concederet. 4.49
Idque, etsi Monialis sic licentiata statuisset ea licentia non vti. 4.50
Moniales inuicem sibi non commodant, nec mutuant sine licentia. 4.51
Non capiunt ab externis commodatum, aut mutuum sine licentia. 4.52
Non permutant concessa ipsis ad vsum sine licentiata, saltem præsumpta. 4.53
Non peccant contra paupertatem, si sine causa recusent oblata. 4.54
Sine licentia acceptant pecuniam pauperibus per ipsas eligendis distribuendam. 4.55
Non peccant contra paupertatem recipiendo in depositum alienam pecuniam. 4.56
Licentia dandi iuxta aliquos iuuat recipientes, etsi alij id negent. 4.57
Extenditur ad vendendum; data tamen ad dandam re vnam non extenditur ad aliam, &c. ib.
Deputatæ ad aliquod officium eò ipsò ab externis recipiunt necessariam pecuniam ad illud obeundum. 4.58
A pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi ad colligendam maiorem summam. 4.59
Vnde colligatur violatio paupertatis, & eius grauitas. 4.60
Violantes votum paupertatis non incurrunt pęnas ante sententiam. 4.61
Quæ licentia excuset à violatione dicti voti. 4.62.
Licentia tacita quæ dicatur. 4.63
Sufficit ea, quæ dicitur præsumpta. 4.64
Vnde colligatur licentia præsumpta. 4.65
Licentia, debita, sed negata non semper excusat. 4.66
Abbatissa dat licentiam accipiendi, ac distribuendi. 4.67
Cuius Superioris sit dare Monialib. dictam licentiam. 4.68
Epycheia qualiter excuset a vitio proprietatis. 4.69
Si quid accipiant, aut distrahant ex epycheia, non semper id postea aperiunt Superiorissæ. 4.70
Qualiter consuetudo excuset a vitio proprietatis. 4.71
Accepta a Monialibus indebitè, per se loquendo, non possunt retineri. 4.72
Secùs in aliquo casu, qui refertur. 4.73
Licentia generaliter data ad expendendum pro libito, extenditur ad vsus illicitos, & dari potest validè, ac licitè. ib.
Non restituit, qui Moniali tantundem refundit, quantum ab ea indebitè accepit. 4.74.
Qualiter Moniales teneantur restituere, si bona conuentus indebitè distrahant. 4.75
Rem indebitè acceptam interdum restituunt danti, sed non semper. 4.76
Indicantur media ad paupertatem conseruandam. 10.306

Peccata.

Indicantur media ad vitanda mortalia. 10.310
Item ad vitanda venialia. 10.311

Peculium.

Monialibus permissum. 7.28

Pœna.

Sub quibus pænis prohibita violatio clausuræ Monialibus. 5.17
Sub quibus ijs vetetur egressus è clausura. 5.25.26.& 27.
Sub quibus vetetur ingressus extraneorum. 5.86.
Pęnam a Prælato inflictam Abbatissa non moderatur. 10.152
Pęna strictè interpretanda. 6.20
Lata iure communi contra Regulares, aut Ecclesiasticos afficit Moniales. 8.1
Lata in specie contra Religiosos Ordinis comprehendit Moniales, si sint exemptæ ab Ordinario. 8.3
Secùs, si sint ei subiectæ. 8.4
Lata ab Ordinario tanquàm Sedis Apostolicæ delegato non semper afficit Moniales exemptas. 8.5.& 6
Multiplex pęna in iure lata contra Moniales. 8.9.
Non omnis pęna obligat ante sententiam. 8.52
Ignorantia excusata pęna. 8.55
Puniri possunt ab Ordinario quicũque delinquunt circa clausuram Monialium. 10.19

Et quidem etiam Moniales exemptæ; ſicut & in caſu, quo delinquant in materia ſpirituali. 10 26
Vide v. *Ordinarius*.

Pœnitentia Sacramentali.

Prudenter imponenda. 10.208
In eius impoſitione plura aduertenda. 10. 209
Quæ imponi poſſint in pęnitentiam. 10.201. 211.& 213
Qualis pęnitentia imponenda in articulo mortis. 10.212
Qualis imponenda Moniali ſurdæ aut ſurdaſtræ. 10
Imponi poſſunt opera aliunde debita. 10. 214
Immo & implenda per alium. 10.214
Pænitentia imponi poteſt ſtatim poſt datam abſolutionem. 10.215
Ab ipſo pęnitente commutatur in melius. ibid.
Reiclari poteſt alijs à Confeſſario, ſi ea ſit leuis. 10.283

Percuſſio.

Percutiens Monialem afficitur excommunicatione. 9.12
Ipſæ Moniales, ſi ſe inuicem percutiant, eadem afficiuntur excommunicat. 8.34
Non item iuxta Caietanum, ſi percutiant ſe ipſas. ibid.
Eadem excommunicatio incurritur, ſi percutiant ad correctionem, cum non ſint Superiores. 10.303
Seniores tamen ſic licitè percutiunt nouitias. ibid.
Item incurritur à percutiente viros in habitu religioſo Monialib. ſeruientes. 9.9
Item, ſi percutiatur fęmina laica in religioſo habitu dicata intra clauſuram obſequijs Monialium. 12.9

Perfectio religioſa.

Acquirenda à Monialibus. 6.1
At non tenentur eſſe perfectæ. 6.2
Oligationem acquirendæ perfectionis implent obſeruando vota, & præcepta. 6.3
Proponuntur media ad acquirendam perfectionem. 10.285

Pignus.

Mobilia pretioſa Monialium non poſſunt oppignorari niſi in graui neceſſitate. 7. 29

Præcedentia.

Oſtenditur, vnde inter Moniales debeat deſumi. 3.19

Præceptum.

Præcepta ſpiritualia, & temporalia qualiter differant. 4.107. 10.124
Per ſe imponi non poſſunt præcepta ſpiritualia ab Abbatiſſa. 4.106. 10.123
Poſſunt tamen imponi ea poteſtate delegata. 10.124
Præcepta Abbatiſſæ ex quòd confirmentur à Prælato, non obligant in conſcientia. 10. 128
Abbatiſſa non præcipit in virtute obedientiæ. 4.109. & 110
Sic tamen præcipit ex delegatione Papæ. 10. 125
Ex eadem delegatione præcipit etiam ſub cenſuris. 10.126

Prædicare.

Prædicaturi Monialibus non petunt benedictionem ab Ordinario. 10.33
Abbatiſſa non prædicat Monialib. 10.139
Confeſſarius extraordinarius non expedit, quòd prædicet ſuis Monialibus. 10. 281
Prædicantes Monialibus non poſſunt liberè illa alloqui. 10.175
Prædicatores qualiter audiendi vtiliter. 10. 297

Prælatus regularis.

Ei parent Moniales ſubditæ ex voto obedientiæ. 4.98
In aliquibus ei potius parent, quàm Ordinario; in alijs verò è contra. 4.103
Aſſiſtit electioni Abbatiſſæ. 10.29
Punitur, ſi indebitè cooperetur Moniali exeunti è clauſura. 5.26
Non ingreditur clauſuram, vt aſſiſtat electioni Abbatiſsæ. 10.97
Non ad recipiendum votum Monialis ægrotantibus. 10.104
Tunc non dat ſuum votum. 10.10
Pęnas ab eo inflictas Abbatiſsa non moderatur. 10.152
Præſentat Ordinario Monialium Confeſsarios deputandos. 10.166
Non audit confeſſiones Monialium ſine Ordinarij approbatione. 10.106
Ex priuilegio conſecrat Moniales ſibi ſubditas. 3.64
Abſoluit illas, etiam à caſibus bullæ Cęnæ. 10.181
Subiacet pęnis latis contra facientes, & aut permittentes ingredi clauſuram Monialium. 5.89. & 112
Ingrediens ita in caſu non permiſso incurrit pęnas, quacunque vice ſic ingreditur (quod alij

alij negant.) 5.14
Dat licentiam ingrediendi. 5.140
Eius consensus requiritur ad recipiendam puellam in educationem. 5.179
Debet monere Moniales, vt frequentent sacramenta singulis mensibus. 6.8
Dispensat cum illegitima, vt eligatur in Abbatissam. 8.44
Ipso negante facultatem reseruatorum, Monialis adhuc absoluitur. 9.28
Idque, licèt talis facultas ei competat ex delegatione, aut titulo necessitatis. 9.30
Dispensat cum Monialibus in ijs, in quibus dispensat cum suis religiosis. 8.31
Habet in Moniales potestatem ordinariam, adeoque delegabilem. 10.35
Si quidem sit Prælatus prouincialis;non item, si localis. 10.36.& 37
Potestas illius in Moniales extenditur ad ea omnia, ad quæ extenditur potestas quam habet in suos religiosos. 10.38
Indicit Monialibus leges nouas. 10.39
Præcipit eis in virtute obedientiæ. 10.40
Indicit illis reformationem. 10.41
Multiplicem potestatem in eas exercet. 10.42
Validè recipit nouitias ad professionem. 3.4
Reseruat casus pro Monialibus. 10.46
Non tamen pro arbitrio. 10.47
Moniales subditæ ei subsunt quò ad receptionem nouitiarum. 10.51
Item quò ad professionem. 10.52
Item quò ad receptionem puellarum in educationem. 10.53
Item quò ad exeundum è clausura. 10 54
Item ad hoc vt conueniri, ac visitari possint ab externis. 10.55
Item quò ad bonorum administrationem. 10.58
Ingreditur clausuram in casibus necessarijs. 10.59
Et quidem obiturus Confessarijs munia, eo excluso. ibid.
Non ingreditur tamen ita frequenter, vt olim vi suorum priuilegiorum. 10.60
Non disponit liberè de bonis Monialium. 10.61
Suspendit Abbatissas ab officio. 10.62
Visitat Moniales subditas. 10.65
Impediri in hoc non potest a Monialibus aut alijs quibusuis sub pęna excommunicationis. 10.80
Imponit nouas austeritates. 4.80

Præscriptio.

Præscribi potest contra Monialium clausuram, 5.22

Priuilegia Monialium.

Moniales gaudent priuilegijs sui Ordinis. 9.1
Et interdum illis, quorum eæ regulariter sunt incapaces. ibid.
Idque, etsi ea expressè concessa sint viris regularibus. 9.1
Communicant de priuilegijs aliorum Ordinum. 9.2
Earum priuilegijs fruuntur etiam viri religiosi. 9.3
Gaudent priuilegijs sui Ordinis, estò subsint Ordinario. 9.5
Gaudent priuilegio fori. 9.6
Item priuilegio canonis. 9.12
Item priuilegio exemptionis a iuribus parochiæ. 9.15
Item priuilegio immunitatis à gabellis. 9.16
Hoc tamen amittunt, si negotientur. 8.32
Item priuilegio exemptionis à decimis ac Seminarij contributione. 9.17
Profitentur in articulo mortis, anno nouitiatus nondum expleto. 9.18
Non subsunt reseruationi casuum Ordinarij, si sint exemptæ. 9.19
Absoluuntur a reseruatis,etiam papalib.vi suorum priuilegiorum. 9.24
Idque, licet subsint Ordinario. 9.25
Non subiacent reseruationi quinque casuum factæ a Clemente VIII. in suo decreto derogatorio. 10.181
Absoluuntur a casibus bullæ Cœnæ per suum Prælatum, aut alium ex eius delegatione. 10.181
Et quidem etiam pro foro externo. 9.27
A reseruatis autem absolui possunt per Confessarium, si is petat facultatem, & eam deneget Prælatus. 9.28
Gaudent varijs priuilegijs pro tempore Interdicti. 8.32. & 33
Priuilegijs Ordinis gaudent etiam Moniales tertiariæ, si habeant quædam requisita. 9.7.& 8
Aliquibus priuilegijs gaudent puellæ, quæ apud Moniales educantur, sed non tenentur vti illis. 9.34
Priuilegiorum vsus ex causa impeditur Moniali ab Abbatissa. 9.151

Processio.

Non videtur a Monialib. facienda ex pręcepto in diebus Rogationum. 6.30

Professio religiosa.

Est duplex. 3.1
Ante illam exploratur voluntas nouitiæ professuræ. 3.2

Talis tamen exploratio non est de essentia professionis. 33.
Ad professionem nouitiæ concurrere debet consensus maioris partis Capituli. 3.4.6
Requiritur item consensus Prælati. 3.4
Qualiter ad eam requiratur consensus Abbatissæ. 3.5
Professio recipitur ab Abbatissa, aut à proprio Prælato. 3.7
Requirit 16. annos completos. 3.8
In articulo mortis fit, etiam ante finitum annum nouitiatus. 3.9.9.18
Idque, si admissa ante ingresum extrà decumbens lethaliter ibi inchoet nouitiatum. 9.18
Potest differri. 3.10
Supponit in nouitia deputata ad chorum aliquam literaturam. 3.2
Eius occasione aliquæ expensæ permittuntur, sed moderatæ. 3.12
Cogentes ad illam excommunicantur. 3.13
Item excommunicantur retrahentes ab ea. 3.14
Professio facta ex metu non semper tenet. 3.24
Ex metu reuerentiali interdum irritatur. 3.25
Facta ex errore, ignorantia, vel dolo non tenet semper. 3.26
Item non semper tenet facta ex ira, aut alia animi perturbatione. 3.27
Non tenet facta absque animo se obligandi. 3.28
Tenet facta à reticente aliquod impedimentum, quo detecto non fuisset admissa. 3.29
Tenet facta ab ægrotante toto tempore nouitiatus. 3.30
Item recepta ex metu graui admittentis. 3.31
Nō tenet professio hermaphroditi facta inter Moniales, si profitens erumpat postea in virum; etsi antea esset valida. 3.32
Sicq; talis hermaphroditus non tenetur transire ad Ordinem virorum. ibid.
Tenet professio nouitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repertæ indignæ; sed non semper. 3.33
Tenet item professio recepta con. Prælati prohibitionem; sed non semper. 3.34
Moniales non possunt cogi recipere ad professionem nouitiam, si iustè renuant. 3.35
Prælatus Monialium se solo interdum recipit professionem, ipsis inuitis. 3.36
Prælatus, & Abbatissa interdum possunt cogi recipere professionem nouitiæ capitulariter admissæ. 3.37
Moniales nequeunt cogi recipere ad professionem nouitiam cognitam indignam. ibid.
Reclamant contra nullitatem suæ professionis. 3.38
Non potest professio recipi ab ijs Monialibus, quæ renuunt profiteri, & viuere in clausura. 8.54

Professa.

Potest transire ad Ordinem arctiorem. 3.15
Cuius licentia ad id requiratur. 3.16
Quid de hoc statuerit sacra Congregatio. 3.17
Quæ indulta obstent contra talem transitum. 3.18
Professa eijci potest ratione corrigibilitatis. 3.20
Quæ incorrigibilitas requiratur. 3.21
Neque quò ad hoc obstat decretum Vrbani VIII. *de eiectis.* 3.22
Item transferri potest ad aliud monasterium causa correctionis. 3.23
Deputata ad chorum transferri potest ad statum Conuersarum. 1.8
Quando teneat professio hermaphroditi. 3.32
Monialis professa facta vir non transit ad Ordinem virorum. ibid.
Professio facta in morte tenet. 9.18
Vide v. *nouitia.*

Prohibitio.

Prohibitiones iure communi latæ contra regulares, aut Ecclesiasticos afficiunt Moniales. 7.1

Puella.

Allici potest ad religionem. 1.14
Modò potest recipi à Monialibus in educationem. 5.175
Si tamen habeat conditiones requisitas a sacra Congregatione. 5.176
Ad id non conceditur omnibus Monialib. 5.177
Requiritur ad talem receptionem consensus Monialium capitularis, & per vota secreta. 5.178
Item & consensus Superioris Monialium. 5.179.11.53
Et, si nimis differatur ingresus, interdum requiritur consensus nouus Conuentus. 5.179
Non potest recipi puella supra numerum taxatum. 5.180
Ei non conceditur ancilla. 5.181
Non debet esse minor 7. annis, nec maior 25. annis. 5.182
Ordinarius in hoc non dispensat. 5.184
Expleto anno 25. ætatis, debet egredi è monasterio, quamuis, si non exeat, nequaquam incurrat excommunicationem. 5.182
Præterea non est opus, quòd, expleto 25. anno, statim exeat. 5.184

Item

Item de rigore non eſt opus, quòd expleuerit annum 7. quamuis obſtet praxis. 5.184
Pro ea ſoluuntur alimenta anticipatè quolibet ſemeſtri, & quidem in ære. 5.185
Habitat ſeorſim a Monialibus. 5.186
Non tenetur ad clauſuram. 5.187
Semel egreſsa non iterum ingreditur ſine noua licentia. ibid.
Præter quam in caſu inſolito, qui proponitur. ibid.
Incedit modeſto veſtitu. 5.188
Cogens illam ad ingrediendum in educationem non excommunicatur. 5.189
Eximitur ab Ordinario, ſi degat in monaſterio exempto. 5.190
Non ſubeſt reſeruationi caſuum eiuſdem Ordinarij, ſi degat apud Moniales exemptas. 5.191
Tempore Interdicti aſſiſtit diuinis officijs, ſeruatis tamen aliquibus. 5.192
Grauiter ægrotans, etiam intra clauſuram teſtatur de ſuis bonis. 5.193
Tempore Interdicti gaudet eccleſiaſtica ſepultura. 9.34
Non gaudet priuilegio fori. 9.10
Gaudet immunitate eccleſiæ. 9.11
Vtilis eſt talis eius educatio. 9.175
Confitetur generaliter approbato ad confeſſiones. 10.167
Indicatur modus eas bene educandi. 10.290

Q

Quarta funeralis.

NOn ſoluenda a Monialibus, ſi præcisè ſpectentur earum priuilegia. 9.17

R

Receptio Monialium.

QVid ſit. 2.1
Qualis eſse debeat. 2.2
Facenda ſuffragijs ſecretis. 2.3
Puella digna non poteſt ſemper excludi a religione. ibid.
Vt licitè excludatur, conſtare debet de indignitate. ibid.
In examinanda eius dignitate detegi poſſunt, & debent eius defectus etiam grauiores. ibidem.
Iuxta Concilium Tridentin. præmittenda exploratio voluntatis puellæ recipiendæ. 2.4
Talis tamen exploratio non eſt de eſsentia receptionis. 2.5
Puellæ recipiendæ non datur expectatiua loci primò vacaturi. 2.6
Non poſsunt recipi nouitiæ ſuprà numerum taxatum. 2.77.23
Auctis redditibus Conuentus probabile videtur poſse augeri numerum Monialium; quod tamen moderatur Portellus. 2.9
Conuerſæ non niſi in certo numero recipiendæ. 2.10
Admiſsa capitulariter, ſi diutiùs ingreſsum differat, interdum, noua eget admiſſione. 2.11
Recipi poſſunt, non obſtant Pij V. prohibitione. 7.24.8.55
Puella capitulariter admiſsa poteſt excludi, & è contra. 2.11
Quales puellæ debeant recipi. 2.12
Recipi poſsunt viduæ. 2.13
Item fœminæ illicitè corruptæ. 2.14
Item coniugatæ. 2.15
Item hermaphroditæ, ſi præualeat ſexus fœmineus. 2.16
Quæ ætas requiratur ad talem receptionem. 2.17. & 18.
Puellæ infantes recipi poſsunt intra monaſterium, admittendæ poſtea ad religionem. 2.19
Eæ ad talem effectum offerri poſsunt à parentibus. 2.20
Expedit eas in tali ætate recipi. 2.21
Intra idem monaſterium recipi non poſsunt plusquàm duę ſorores. 2.22.7.23
Recipienda breui ad habitum religioſum expediat, quòd extrahatur priùs a monaſterio, in quo educatur; idque iuſtis de cauſis. 2.23
Breui admittenda ad nouitiatum qualiter ſe debeat gerere in ſæculo. 2.24
Videtur non expedire regulariter, quod puella recipiatur ad religionem in monaſterio, vbi educatur. 2.25
Excommunicantur impedientes receptionem puellæ. 2.26
Ad receptionem non requiritur conſenſus Abbatiſsę vt ſic. 2.34
Prælatus Monialium nouitiam non recipit ſine earum conſenſu. 2.35
Non poſsunt Moniales, quę renuunt profiteri, & viuere in clauſura, recipere nouitias. 7.26
Prohibitum ſub excommunicatione, ne quid detur, petatur, aut accipiatur pro receptione. 7.17

Recla-

Reclamare.
Possunt Moniales reclamare cõtra nullitatem professionis. 3.38

Reformatio.
Indici potest Monialibus a Prælato regulari, aut Ordinario, pro vt ijs respectiuè subduntur. 10.41

Regula.
Moniales debent viuere sub certa regula approbata. 1.5
Ex voto obedientiæ parent solùm in ijs, quæ sunt iuxta regulam. 4.97. & 105
Ab Abbatissa adstringi possunt ad obseruantiam regulæ, & qualiter. 4.115
In aliquo casu parent in ijs, quæ sunt contra regulam. 4.117
Ex voto obedientię non tenentur ad omnia contenta in regula. 4.124
Violatio regulæ non obligantis ad culpam potest interdum esse actus virtutis. 4.125
Talis violatio raró fit sine culpa. 4.126
Violans talem regulam tenetur ad pœnam. 4.127
Violans ieiunium præscriptum in regula, & præceptum ab Ecclesia facit duo peccata. 4.128
Moniales tenentur ad suam regulam. 6.4
Sed non sub voto ad omnia contenta in ea etsi voueant regulam. ibid.
Quando peccent m. statuendo non seruare illam. 6.5
Peccant venialiter statuens violare regulam obligantem sub veniali. 6.6
Regulæ moderatio præcipi potest Monialibus. 10.41
In ea propriæ non dispensat Abbatissa. 10.138
Afferuntur varia media ad regularum obseruantiam fouendam. 10.305

Religio.
Quæ dicatur strictior. 10.125
Votum ingrediendi religionem strictiorem commutatur in votum perseuerandi in Ordine laxiori. ibid.

Religiosi.
Sine licentia Prælati, donant conciones, & alia manuscripta. 4.28
Si accedat ad Monialem causa explicandi dubium conscientiæ, non incurrunt pœnas. 10.277
Non omnes subsunt censuris ab Ordinario latis contra accedentes indebitè ad Moniales. 5.204
Licentiantur ab Ordinario ad accessum Monialium, aliquibus tamen seruatis. 10.20
Idque ex Vrbani VIII. decreto. ibid.
Vi cuius Ordinarius potest, sed non tenetur dare dictam licentiam. ibid.
Hæc autem petenda etiam à Prælato regulari, si Monialis sit exempta. ibid.
Est nulla si non seruentur quæ in præfato decreto præscribuntur vt substantialia. ibid.
Prodest pro alia die, si die destinata occurrat impedimentum obstans. ibid.
Non iuuat, si iniquè concessa sit. ibid.
Vi illius accedens ad vnam Monialem non potest agere cum alijs accedentibus regulariter loquendo. ibid.
Ea extenditur ad socium Religiosi licentiati, sicque ille etiam agere poterit cum Moniali. ibid.
Gaudent priuilegijs in specie concessis Monialibus. 9.3

Reliquiæ Sanctorum.
Ex decreto sacræ Congreg. seruandæ a Monialibus in Ecclesia exteriori; at obstat vsus in contrarium. 7.6

Renuntiatio bonorum.
Quid de ea decreuerit Conc. Trid. 2.57
Quæ donationes, ac obligationes contineantur sub eo decreto. 2.58
Sub eo non comprehenduntur puellæ apud Moniales in educatione degentes, nec admissæ ad religionem, si nondum receptæ ad habitum. 2.59
Idque maximè, si non renuncient intuitu religionis. 2.60
Sub eo comprehẽduntur, etiam nouitiæ maiores 16. annis. 2.61
Renunciatio facienda de licentia Ordinarij, & quis hic sit. 2.62
Qualiter facienda intra bimestrem proximum professioni. 2.63
Quid, si nouitia ante vltimum bimestrem incurrat morbum periculosum. ibid.
Dominium rei renuntiatæ in renuntiatarum transfertur solùm post professionem. 2.54
Res tamen renunciata statim tradenda renunciatario. 2.65
Idque, etsi renuntiatio fiat in fauorem monasterij. 2.66
Renunciatio hæreditatis paternæ, viuente patre, facta extraneo non eget consensu monasterij. 2.67
Fructus rei renunciatæ sunt renunciantis à die renunciationis vsque ad professionem. 2.68
Renunciatio nequit reuocari ante professionem. 2.69
Limita, nisi nouitia testetur de bonis renunciatis.

ciatis. 2.70
Renunciatio non corruit per mortem renunciantis secutam ante professionem etsi alij id negent. 2.71
Corruit verò, si, ea facta, nouitia recedat à religione, & postea redeat. 2.72
Non firmatur per professionem irritam. 2.73
Iuxta aliquos fieri potest post professionem factam in morte ex Pij V. indulto. 10.225

Reseruata.

Vide *Absolutio.*

Restitutio.

Qualiter facienda a Monialibus in casu, quo ad eam teneantur. 4.75
Non facienda interdum ab eo, qui recipit à Moniali ad vsus illicitos. 4.73.6.31
Famæ restitutio à Moniali moribunda fit per Confessarium. 6.31

Retractatio.

A Moniali facienda quò ad doctrinam falsam a Moniali moribunda per Confessarium. 10. 212
Si in codice impresso error irrepsit, sufficit eum corrigere in reimpressione breui facienda. ibid.

S

Sacramenta.

SAcramentorum frequentia quæ permittenda Monialibus. 10. 178
Ea tempore interdicti recipiuntur a puellis, quæ educantur apud Moniales. 9.34

Scrupuli.

Proponuntur varia remedia contra illos. 10. 204.312
Interdum excusant ab integritate materiali confessionis. ibid.

Sepultura.

Moniales priuantur Ecclesiastica sepultura, si sint proprietariæ. 8.49
Puellæ, quæ educantur in monasterijs, gaudent pro tempore interdicti sepultura ecclesiastica. 9.35
Moniales prohibentur sub excommunicatione inducere alios ad promittendam sepulturæ electionem in ipsarum Ecclesiæ. 8.16
Laici non possunt sepeliri intra monasteria Monialium. 7.10
Sicq; eligentes ibi sepulturam sepeliendi in Ecclesia exteriori ipsarum Monialium. 7.10
Si quis tamen ibi sepeliendus sit portitores cadaueris ingrediuntur clausuram. 10.233
Ingreditur Confessarius Monialium, si sepelienda sit Monialis. 10.231
Et quidem secum ducendo socium, si sit religiosus, aut adsit vsus. 10.232
Dat sepulturam mulieri ingressæ monasterium animo ibi moriendi; vbicumq; sepeliatur, immò, & puellæ ibi degenti in educatione. 10.233
Non item, si illa mulier animum ibi moriendi habeat conditionatum. 10.233

Sigillum Confessionis.

Confessarij Monialium illis concionantes quò ad hoc sint circumspecti in arguendis earum defectibus. 10.281
Interrogati, an audierint confessionem Monialis dimissæ ex culpa ipsius sine absolutione, qualiter debeant respondere. 10.282
Qualiter petant facultatem reseruatorum pro Monialibus. 10.283
Sigillum seruandum, si Monialis ex sua culpa dimittatur in absoluta dicendo illam fuisse confessam. 10.282
Non violatur, si Confessarius dicat Monialem fuisse confessam delictum, ea non nominata. ibid.
Non negat communionem Moniali cognitæ indignæ ex confessione. ibid.
Sigillum non violat manifestans virtutes notas ex confessione, aut dicit suum pænitentem esse scrupulosum, aut rogat pænitentem de delicto noto ex confessione alterius cõplicis, si cautè id fiat. ibid.
Item non violat loquens de peccatis auditis cum pœnitente, statim finita confessione, aut dicens pœnitentiam datam, si hæc sit leuis. ibid.
Vt possit moriens absolui ad augmentum gratiæ potest rogari coram astantibus vt se accuset de aliquo leuiori defectu in specie. 10.230

Simonia.

Absque nota illius recipi potest dos pro Moniali. 3.27
Et quidem etiam à Conuentu diuite. 3.28
Quale indultum quo ad hoc Monialibus concessum fuerit. 3.28

Societas Iesu.

In ea nouitiatus inchoatur in habitu sæculari. 2.50
Eius religiosi ab Ordinarijs, neque vt delegatis Papæ, censurantur. 8.6
Si ab ea apostatent, sunt eò ipsò excommunicati. 8.10

Illius

Illius religiosi prohibentur suscipere curam Monialium. 10.10
Confitentur generaliter quolibet anno, immò etiam aliqui quolibet semestri. 10.179
Per horam orant quotidie mentaliter; idque à Suarez præfertur vniuersæ suæ doctrinæ. 6.17
Recitant Litanias quotidie in communi, sed eas non tenentur per se recitare. 6.19

Solicitare.

Confessarius solicitans Monialem ad turpia denunciandus. 6.30
Et, si Monialis renuat denunciare, Confessarius modernus potest ipse denunciare. ibid.
Denuntiatio non necessariò facienda, antequàm absoluatur poenitens. ibid.
Immò iuxtà aliquos præmitti debet correptio fraterna. ibid.
Monialis denunciat solicitationem, & factam in sæculo sub nomine, & cognomine habitis in sæculo. ibid.
Solicitatio facta in vno loco denunciato potest in alio. ibid.

Sponsalia.

Quanta consideratione contrahantur in ordine ad matrimonium carnale. 2.36

Status religiosus.

Ad illum allici possunt puellæ. 1.14

Statutum.

Si sit fauorabile animæ, qualiter dicatur ampliandum. 5.92
Moniales seruare debent Ordinis statuta, si sint exemptæ. 6.5
Possunt illis indici noua statuta a legitimo Prælato. 10.39
Peregrini non adstringuntur statutis alieni territorij. 5.211

Subrogatum.

Quando sapiat naturam eius, pro quo subrogatur. 6.16

Suffragium.

Suffragia secreta danda in receptione puellæ ad religionem. 2.3
Item in electione Abbatissæ. 10.99
Item pro admittenda foemina licentiata ad prandendum intra clausuram. 5.172
Item pro admittenda puella intra monasterium in educationem. 5.178
In electione Abbatissæ Prælatus assistens non fert suffragium. 10.106
In ea item non requiritur suffragium monialis infirmæ. 10.104
At potest requiri. ibid.
Quid agendum, si vnum ex suffragijs latis inueniatur vitiosum. 10.102
Ad valorem electionis requiritur maior, & sanior pars suffragiorum. 10.100
A quo recipienda suffragia. 10.98
Excipi possunt oretenus. 10.99
Et tamen non ideo desinunt esse secreta. 10.99
Si ea nõ essent secreta, electio esset nulla. 10.99

Suspensio Ecclesiastica.

Cadit in Moniales. 8.7
Suspenditur ab officio Abbatissa, si Ordinarium non præmoneat de professione nouitiæ. 8.36
Item in casu, quo bona monasterij concedat ad vitam dantis &c. 8.37
Suspenduntur item Moniales a receptione Monialium in suum Ordinem, si admittant ad professionem nouitiam, nondum expleto anno probationis. 8.38
Suspenduntur item ab officio, & actu capitulari, si capitulariter aliquid recipiant pro professione nouitiæ admittenda. 8.35

T

Tentationes.

Indicatur modus eas superandi. 10.301

Tepiditas.

Cauenda in seruitio Dei varijs medijs. 10.304

Tertiaria.

Aliquæ Moniales sunt tertiariæ. 1.9
Votum castitatis, quod faciunt, commutari nequit ab habente generalem facultatem commutandi votum castitatis. ibid.
Pluribus priuilegijs gaudent, si habeant quædam requira. 9.7.8.& 59
Gaudent priuilegio canonis. 9.3
Fruuntur indulgentijs concessis suo Ordini. 9.41
Gaudent priuilegio fori, licèt non viuant in communitate. 9.7
Acquirunt legatum relictum pro monachatu. 9.48

Testamentum.

Non potest fieri à Monialibus. 4.24
Et quidem nec de bonis alicuius extranei de eius consensu. 4.25
Potest tamen ab illis declarari factum ante professionem. 4.26
Fieri potest à nouitia, aut puella manente in educatione intra monasteriũ grauiter ægrotantibus. 5.193
Monialis esse potest executrix testamentaria. 7.37

Testificatio.

Testificari possunt Moniales, etiam in criminali-

nalibus. 7.36
Et quidem etiam in causis criminalibus personarum sæcularium. 7.36

Tonsura.

Deferenda a Monialibus. 6.21

Transitus.

Monialis transire potest ad Ordinem strictiorem. 3.15
De licentia tamen sui Superioris. 3.16
Ostenditur quid de hoc statuerit Sacra Congregatio. 3.17
Referuntur indulta obstantia huic trāsitui. 3.18
Monialis, si fiat vir, non transit ad religionem virorum. 3.33
Transiens facit nouum nouitiatum, ac professionem. 5.54
Si sit exempta, transit ad Ordinem arctiorem sine licentia Ordinarij. 3.19

Translatio.

Transferri potest Monialis ad aliud monasterium causa correctionis. 3.23
Translata Moniali, iuxta aliquos etiam dos transfertur. 3.69.& 71
Monialis chorista transfertur ad statum Conuersarum. 1.8
Et tunc non tenetur ad horas. ibid.

V

Varietas.

Qualis sit inter Moniales. 1.6.& 7

Vasa sacra.

Tangi possunt à Monialibus sine peccato, saltem m. immò & sine veniali iuxta aliquos. 7.12

Velum.

Velum Monialium quotuplex. 3.61
Ad quid detur. 3.75
Quod genus veli modò sit in vsu. 3.76
Quæ requirantur ad recipiendum velum consecrationis. 3.77
Potest auferri in pœnam, 3.94
Moniales ipsæ possunt se priuare illo ad tempus. 3.95
Vide v. *consecratio*.

Vestes.

Moniales non deferunt lineas de iure communi. 7.41

Viaticum.

Vide v. *Eucharistia*.

Vicarius Episcopalis.

Non explorat voluntatem puellæ recipiendæ ad religionem, nisi in defectum Episcopi. 3.2
Delegandus ad hoc specialiter. 3.2
Ingrediens clausuram Monialium subditarum in casu non permisso non excommunicatur. 5.118
Licentiat ad ingressum quò ad Moniales subiectas. 5.147
Moniales subduntur Vicario in omnibus ijs, in quib. subduntur Ordinario. 10.4
Idq; etiam quò ad ea, quæ competunt Ordinario vt Sedis Apost. delegato. 10.5
Visitat Moniales subiectas Ordinario, aut Sedi Apostolicæ. 10.68

Vidua.

Admittitur ad nouitiatum Monialium, aliquibus seruatis. 2.13
Non eligitur in Superiorissam. 8.45
Dispensata ad monachatum si recedat ab vno monasterio, ingreditur aliud. 8.45

Violatio Monialis.

Violans Monialem punitur. 4.79
Eius violatio est mixti fori. ibid.
Quot malitias contineat. 4.82
Monialis sinens se violari perpetuo carcere includitur. 8.63
Bona violantis Monialem applicantur monasterio. 9.46

Violatio regulæ.

Vide v. *regula v. obedientia*.

Violatio Clausuræ.

Sub varijs pœnis vetita. 5.17
Contingit varijs modis. 5.18
Recipit materiæ paruitatem. 5.19
Specialissimè reseruatur Papæ, si fiat ad malum finem. 5.20.& 174
Idque esto pœnæ contra illam latæ non essent reseruatæ. 5.20

Visitatio Monialium.

Nō potest impediri à Monialibus sub excommunicatione. 8.18.& 19
Visitat Ordinarius clausuram Monialium, etiam exemptarum. 10.22
Immò, & Monialium Sedi Apostolicæ immediatè subiectarum. 10.23
Visitatio canonica quid sit. 10.63
Alia est generalis, & alia particularis. 10.64
Instituenda à Prælatis proprijs Monialium. 10.65
Ordinarius visitat Moniales subiectas Sedi Apostolicæ. 10.66
Visitat item eas Capitulum, Sede vacante. 10 67
Visitat, & Vicarius Generalis. 10.68
Moniales exemptas visitat Prælatus regularis. 10.66
Munus visitandi est delegabile. 10.69

Visitatio facienda singulis annis. 10.70
Quæ sit illius materia. 10.71
De ea præmonendæ Moniales. 10.72
Visitans ingreditur clausuram. 10.73
Ingrediens secum ducit socios. 10.74
Et hos, etiam Regulares. 10.76
Visitatio fit in forma iudiciali, si sit particularis. 10.78
Vide *v. Clausura, v. Moniales, v. Ordinarius v. Prælatus Regularis.*

Vita communis.
De rigore seruanda à Monialibus. 4.5
Vsus tamen est in contrarium, 4.6
Vtilissima religiosis. 4.7

Vita contemplatiua.
Eam communiter profitentur Moniales. 1.10
Consulenda Monialibus. 4.8
Illæ ad eam adstringi possunt. 4.8

Viuæ vocis oracula.
Facta regularibus, & reuocata à Gregorio XV. & ab Vrbano VIII. plurima adhuc durant iuxtà Peyrinum. 10.76

Vnctio extrema.
Ad eam ministrandam ingreditur Cõfessarius Monialium clausuram. 10.225
Et quidem cum socio, si sit Regularis, & interdum pluries. 10.225
Quod temporis interuallum requiratur ad cõferendam iterum extremam Vnctionem. 10.226

Vocatio Religiosa.
Indicatur modus confirmandi Moniales in ea. 10.302

Votum.
Moniales vouentes regulam non tenentur sub voto ad omnia contenta in illa. 6.4
Abbatissa non commutat vota Monialium; neq; super ijs dispensat. 10.134
Ea tamen irritat. 10.135
Papa ea solum vota Regularium potest irritare, quæ possent irritari ab eorum Prælatis regularibus. ibid.
Sicque nequit irritare votum transitus ad Ordinem arctiorem. ibid.
Imò nec vota specialia cuiusque Ordinis respectiuè. ibid.
Votum ingrediendi Ordinem strictiorem cõmutatur in votum perseuerandi in laxiori, etiam ab ipso vouente. 10.135
Vide *v. Abbatissa.*

Vrsulinæ.
Degentes Parmæ non gaudent priuilegio canonis. 9.12.

Z

Zelus animarum.
NEcessarius in Monialium Confessarijs. 10.160

[library stamp]

F I N I S.

Bayerische StaatsBibliothek
Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Pellizzari, Francesco

Tractatio de Monialibus

Venetia 1668

4 H.mon. 514
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10006910-7